

הלכות גדולות

מסכת נדה - והלכות יולדת

תורת אדם קדמאי ושמו פלאי, כי מלאך ד' צבאות הוא, תורה יבקשו מפיהו
חברו ליש מרבתינו

רבי יהודאי גאון וליש מרבתינו רבי שמעון קיירא

עם פירוש

קמה סולת

לפרש בקיצור פשטות דברי רבינו הקדושים, ופירוש

משנה הלכות

חבא בארוכה לפלפל ולמלסל בדבריו הקדושים, וגדולי הראשונים והאחרונים שנמשכו
אחריו כפה מלא ועל ידו גם הרבה סוגיות מש"ס בבלי וירושלמי מתחזקין כשמלה

לחוציא דבר שלם הדפסנו בסוף הספר
מפתח ענינים על ספרי בה"ג מכל סדר נשים
וגם מפתח ענינים על כל י"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

אשר חנן ה' את עבדו מקים מעפר דל

מנשה הקטן

אבדק"ק אונגוואר וראש ישיבת בית שערין בברוקלין נוא יארק

בן לאאמו"ר הקדוש חסיד ועניו מרן ר' אליעזר זאב
שנהרג ונשרף עקה"ש, חי"ד

יוצא לאור ע"י

מכון משנה הלכות גדולות

סיון תשנ"ט לפ"ק

חודש שניתנה תורה

שנת משנה הלכות גדולות

Published by
Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of
Rabbi Menashe Klein
of Ungvar
Dean of Yeshiva Beth Shearim
1578 53rd Street
Brooklyn, NY 11219

לרכוש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש ובתבנית צילום, להתקשר:
To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב (888) 498-8642 Toll Free
ניו יורק (718) 851-0806 New York
ארץ ישראל (02) 587-0613 Israel
MishnaHalachos@mail.com

תרומתכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל
Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשלוח תרומתכם החשובה:
Please send your generous donations to:
Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד
Copyright © 2004

הגדולות

גדולות

מחבר ומזכיר להלכות כפי סדר שתא סורי
חלמוד הבבלי

תבודד זה הספר נזכר בהרבה מקומות בתוספות על החלמוד וכל
המוסקים מביאים פסק דעות הלכות גדולות כתב בעל הלכות
גדולות אפס בשם תולדות מחבר הספר נמצאו דעות מחולקות
כאשר יתבאר מעבר זה העמוד חלפ' דעת הרב רבינו משה סקוני
ול בחקירת ספר הגדולות שלו ול ראשונים שערך אחרי
האמוראים שאין יכולין לחסמ' לרבים כל החלמוד ועשו ספרים
קצרים מהלכות פסוקות לקיים תורה בישראל רב יהודאי
נאון עשה הלכות גדולות וכו' וכל הדעות כלל
אשר קדמוניו ול קבל האמת מפי שאמר
והתורה כולה מרועה אחד נתנה

כדמ' ומסקן מה ויניחא עד תהלה ההסוללה אשר חסת חסלת
ספרים ילס תגדל ותבא חלטה אין כדמ'
אדר שנת ט"ס לט"ק

בבית בן טסק בית הדרן חלקי חנניתי עיניתי

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על דברי תורה. הערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל, בצאצאינו ובצאצאי עמך בית ישראל, ונהי' כלנו לומדי תורתך ברוך אתה ה' נותן התורה. ברוך אתה ה' אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה
(מהקדמת רבינו זי"ע)

הרא"ש הקדים נותן התורה לגירסת היש מקומות ולכן החליף הטור דצריך להקדים המלמד תורה, ולא הרגיש בגירסת רבינו הבה"ג ז"ל דדברי הרא"ש אתיין כהוגן. וגדולה מזו יש לעיין שהרי התוי"ט בהקדמתו לפירושו על משניות כתב וז"ל ראה ראיתי שתי ראיות. אחת להגאון בעל הלכות גדולות שבתחלת הלכותיו התחיל וכתב ברכת התורה מלה במלה. ואין זה כי אם כלפי מ"ש חכמינו ז"ל בפרק ואלו נדרים דף פ"א מאי כי על אלה אבדה הארץ וגו' על שלא ברכו בתורה בתחלה. ע"כ כמזהיר וכמוכיר, כתבם בראש חבורו, שכל הפותח לספרו יבין לאשורו שיכרך בתורה תחלה עכ"ל, וש"י, אבל פלא מה שכתב שרבינו כתב ברכת התורה מלה במלה וא"כ דייק בכל הלשון ולא הרגיש בגירסתו בברכת התורה שהיא גירסת הרא"ש ז"ל.

האמנם כנראה דרבינו הרא"ש סמך על גירסת רבינו, גם ה"ב"י א"ח סי' מ"ז שהביא הטור נוסח הברכה על דברי תורה ונוסח אשכנזים לעסוק וכו' הערב וכו' ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל ויש חותמין בא"י נותן התורה הוא שיטת הרא"ש וכתב ה"ב"י ומ"ש שיש חותמין בברכת הערב נא בא"י נותן התורה כ"כ הרא"ש שם וג"כ לא הרגיש שדברי הרא"ש הם דברי רבינו הבה"ג, וכפי הנראה דבאמת בבה"ג בפנים ברכות שם מאי מברך בא"י וכו' וצונו על ד"ת ור' יוחנן אמר הערב נא ורב המנונא אמר אשר בחר בנו אמר ר"פ הלכך נימרינהו כולהו ולא סיים היאך חותמין כי סמך עצמו על ההקדמה ששם כתב כל הברכה ולכן הפוסקים לא הביאו בשם רבינו חתימת הברכה אלא בשם הרא"ש אבל האמת יורה דרכו שרבינו הרא"ש כתב כן מדברי רבינו הבה"ג ולכן תפס זה הנוסח לעיקר ונוסחת המלמד תורה בשם יש מקומות וכו' והבן. וזה לפענ"ד דבר חדש וברור מאד.

ונראה עוד דדעת רבינו שהם ג' ברכות אחת ברכת אקב"ו על דברי תורה. שני' הערב נא בלא וא"ו וחותם בא"י נותן התורה. וברכה שלישית אשר בחר בנו וכו' וחותם נמי נותן התורה. וברכת הערב נא הוה ברכה הסמוכה לחברתה ולכן אינה פותחת בברוך, עיין פ"ז מהל' תפילה שג' ברכות הן ולכן כתב הערב נא ולא והערב, וכתב הרשב"א שכן דעת בעה"מ וגם התוס' פ' ע"פ כתבו על דברי ר"ת דף ק"ד עיין ב"י סי' מ"ז ד"ה

פתח דבר גרגיר אחד לבאר דברי רבינו בהקדמתו המפורסמת שהתחיל בברכת התורה "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על דברי תורה. הערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל, בצאצאינו ובצאצאי עמך בית ישראל, ונהי' כלנו לומדי תורתך ברוך אתה ה' נותן התורה. ברוך אתה ה' אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה". והמעין יראה כמה חלופי גירסאות מדין בברכות התורה, בברכת הערב נא. חדא, גירסא על דברי תורה ולא לעסוק בדברי תורה. שנית, הערב נא, בלא וא"ו החיבור והערב, רק הערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפנינו, ג', ובפיפיות ולא ובפיפות. ד', גירסתינו ונהי' אנחנו וצאצאינו שהוא תפילה ולא קאי על והערב נא, וגירסת רבינו בצאצאינו ובצאצאי עמך בית ישראל קאי על הערב נא. ה', ונהי' כלנו לומדי תורתך וחותם ברוך אתה ה' נותן התורה. וגירסתינו החתימה בא"י המלמד תורה לעמו ישראל. ברוך אתה ה' אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה.

והמבואר בדברי רבינו שיש לו נוסחאות אחרות בברכת והערב נא ממה שהוא לפנינו, ובנוסח על דברי תורה או לעסוק בדברי תורה כבר דשו בו רבים, אמנם מה שרציתי לדייק מה שלא ראיתי אף אחד מן המחברים שדייק בדברי רבינו שחתם ברכת הערב נא ברוך אתה ה' נותן התורה וגם שאר שינויים שציינתי. וגם ברכת אשר בחר בנו וכו' סיים בא"י נותן התורה נמצא שתי ברכות בחתימה אחת. ושאר פוסקים כתבו בחתימת הערב נא המלמד תורה לעמו ישראל, וראיתי לרבינו הרא"ש ז"ל ברכות י"א מאי מברך אמר רב יהודה אקב"ו על דברי תורה ויש מקומות שאומר לעסוק בדברי תורה, רבי יוחנן אמר הערב כלנו וכו' ברוך אתה ה' נותן התורה, הנה סיים בחתימת הערב נא נותן התורה כדברי רבינו.

ורבינו כק"ז הגאון בעל תוי"ט ז"ל במעדני יו"ט אות א' כתב תמיה לי דבגמ' ורי"ף גרס המלמד תורה לעמו ישראל, וכ"כ הטור סי' מ"ז, אלא שכתב דיש חותמין נותן התורה לכן קרוב עלי דחסורי מחסרה וה"ק בא"י המלמד תורה לעמו ישראל ויש חותמין נותן התורה, כלומר דהטור חולק בעיקר הגירסא וכפי הנראה

לתרץ קושיא זו בקרא דאחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי וגו' כלומר דשאלתי לישב כל ימי חיי בבית ה' על התורה וכיון שכן הרי כל שעה דעתי על התורה ועל הבה"מ וליכא הפסק ואפי' הולך בדרך הוא בגדר תורה וזה לב טהור ברא לי אלקים וגו' דרכיך ה' הודיעני אורחותיך למדני, וכיון שהכל לשמך הגדול א"כ ברכת התורה קאי על כל המעשים וגם כי לפעמים חוזר בע"פ שלא ישכח וזה חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני, בכדי לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חיייתי נמצא דהברכה קאי על כל הזמן.

ואולי מה"ט הקדים רבינו גם התרי"ג מצות שהרי נחלקו אי לימוד גדול או מעשה גדול וקיי"ל גדול תלמוד שהלימוד מביא לידי מעשה (קידושין מ') ועיין תוס' שם ד"ה תלמוד גדול וי"מ אדם שלמד כבר המעשה טוב יותר מהלימוד, ובתוס' ר"י הזקן בשם הירושלמי, ומבטלין ת"ת לקיים מצות דהגם דקיי"ל ות"ת נגד כלם ואפ"ה נדחה מפני כל המצות והטעם כיון דלימוד לעולם מחויב א"כ ימצא לא יקיים מצות וע"כ שקיום המצות קודם ללימוד אלא דצריך ללמוד קודם משום דלא ע"ה חסיד וגם כי יש מצות שת"ת קודם להם ועיין רמב"ם פ"ו מהל' ממרים הי"ג אמר לו אביו השקני מים ויש בידו לעשות מצוה אם אפשר למצוה שתעשה על ידי אחרים תעשה ויתעסק בכבוד אביו שאין מבטלין מצוה מפני מצוה ואם אין שם אחרים לעשותה יתעסק במצוה ויניח כבוד אביו שהוא ואביו חייבים בדבר מצוה, ותלמוד תורה גדול מכבוד אב ואם. ומפני שקיום המצות דוחה לימוד התורה ולכן התחיל רבינו בתרי"ג מצות שהם קיום המצות ושוב ממשיך בלימוד המצות והלכותיהם.

ומ"ש, ובוזה מובן נמי גירסת רבינו הערב נא וכו' בפניות וכו' בצאצאינו בצאצאי עמך וכו' שהכל חלק מהברכה של הערב נא ואח"כ תפלה ונהי' כלנו לומדי תורתך אבל ברכה שלישית שמברכין אותה לפעמים יחד אם אלו או כשעולים לתורה בפני עצמה תקנו להתחיל בברוך כנלפענ"ד. בס' צלותא דאברהם טשעכאנאו בויעש אברהם שכתב וצאצאינו וכו' יש מהקדמונים שכתבו דצ"ל "וצאצאינו וצאצאי צאצאינו" לפי שאמרו כל מי שהוא ת"ח ובנו ת"ח וכו' כדאיתא (ב"מ פ"ה ע"ב) וכתב המג"א (רס"י מ"ז) דאין לשנות הנוסחא ע"ש מה שהאריך והנה כל זה לפי נוסחתינו שהוא תפילה על הבנים ועל הצאצאים שילמדו אבל לגירסת רבינו הרי קאי על הערב בצאצאינו ובצאצאי עמך בית ישראל אתי שפיר מאד ואין לו שום שייכות עם גמ' ב"מ והבן.

והנה הראה לנו רבינו התוי"ט ז"ל דבכיון העמיד רבינו ברכת התורה בריש ספרו בהקדמתו כדי שלא ישל האדם בלימוד בלי ברכת התורה שאז לא זה שלא יצליח במצוה אלא יגרום ח"ו אבירת הארץ.

ולפי דברי התוי"ט נלפענ"ד מובן מה שממשיך רבינו בפסוק (תהלים כו:ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי וגו' לפ"מ שהקשו המפרשים מירושלמי הביאו התוס' פ"ק דברכות הובא בב"י א"ח סי' מ"ז דבעינן והוא ששנה על אתר וגם אם יצא לעבודה כיון שבדרך בבוקר ויוצא לעבודתו היאך מועיל הברכה וא"כ ה' צריך לחזור ולברך ומיהו' תי' כיון דרעתו לעולם על התורה אין כאן היסח הדעת וכלשון הפוסקים דשאני תורה מסוכה שאינו מיאש עצמו דכל שעה אדם מחוייב ללמוד דכתיב והגית בו יומם ולילה והוי כמו יושב כל היום בלי הפסק ולכן ממשיך

תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד (תהלים קמה:כא)
אודה את ה' בכל לבב אשר עזרני, ומאור כשדים הצילני, ובין החיים הושיבני
עניני ה' עניני, לא אמות כי אחי' השמיעני, ואספר מעשה י' לחברי ואנשי דורינו
בבקר זרע את זרעך, ולערב אל תנח ידיך (קהלת יא:ו)
ופרש"י אם למדת תורה בילדותך, למד תורה בזקנותך
אם היו לך תלמידים בילדותך, יהיו לך תלמידים בזקנותך

והנה זה החיבור הוא השלמה על סדר נשים מהל' רבינו הגדול הבה"ג והגני בברכת התורה ושבת והודי' לא-ל ההודאות אשר זכני ברי' קטנה אחר כל התלעות והרפתקאות מיום הולדי ועד הנה אין רגע בלא פגע הן בעון חוללתי ובחטא יחמטני אמי כד הוינא טליא לא נחתי ולא שקטתי שכבר התחיל העולם בדרך האנטיסעמיטי בפרהסיא שוב מיום עמדי על דעתי לאחר הבר מצוה נרדפנו והלכתי להחבא ממקום למקום עד

זה לי יותר מארבעים שנה אשר בחמלת ה' על נפש אומללה כמוני זכני להוציא ספרי הראשון "משנה הלכות גדולות" קצת ביאורים וקצת חידושים, כתוס' על רבינו הגדול בעל הלכות גדולות [בה"ג] ובעזה"י ובס"ד מאז ועד עתה ב"ה הוצאתי לאור ח"י על כתובות נדרים נזיר גיטין קידושין יבמות וכו' ועתה זיכני ה' לברך על המוגמר על מס' נדה, ובוזה נשלמו ההלכות בס"ד על כל סדר נשים שכתב רבינו ז"ל.

שבא הרשע הצר הצורך ליהודים העמלקי הנאצי היטלער ימ"ש עם עוזריו והרגיו את העולם כולו להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים טף ונשים גזירה אשר לא היתה כמוה מיום היותה לגוי ואחר עברי את כל התלאות האלו ונשארנו אף לא אחד בעיר ושניים במשפחה, נואגב שמעתי מאחותי הגדולה מרת רעכל תחי' ששמעה מאמי מורתי הצדקנית ע"ה שבאמצע הצרות התחילו מאד להתפלל ולקוות על ביאת המשיח ואמרה א"מ לאחותי אם ישאלו אותי אם ארצה לחיות לזמן ביאת המשיח הייתי אומרת לא, כי לפי ששמעתי מצדיקים שאמרו חכז"ל שבעת ביאת המשיח ישארו אחד בעיר ושנים במשפחה או כיוצא בזה ואני לא רוצה להשאיר אחת מכל העיר ואני מעדיפה שלא לראות ביאתו וכשספרה לי אמרתי שכוננה לעולא ורבה דאמרי ייתי ולא אחמיניה].

ואמר המשורר נעים זמירות ישראל לולי תורתך שעשועי אז אברתי בעניי וזאת היתה לי כי פקודיך נציתי כי הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו ריחם עלי וזיכני לישב בבית השם ועוד זיכני לכתוב איזה ח' תורה בכמה מקומות ומקצועות הש"ס והש"ע. ולפעמים גם לחדש דבר חדש מה שחברי ורבותי הסכימו להם, והיות כי רבינו הגדול הבה"ג ה' הספר הראשון אשר יגעתי עליו ועל דבריו לשקול כל אור ואור ומלה ומלה ותיבה ותיבה וה' אלקי אבי ה' בעוזרי ללקט בשושנים פעם ממה שמצאתי ופעם מה שזיכני הכורא ב"ה וחברתי חבר ראשון על ה' כתובות והראתי קודם לידידי ושוב לרבותי והוטב בעיניהם עד שזרזוני להוסיף כהנה וכהנה הנני בתודה שהביאני עד הלום והנני מודה על העבר וצועק על העתיד אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחנו אל תעזבנו, כה יעזור לי ה' עוד לפרש שאר דברי רבינו הקדוש עד גמירא. גם הנני בתודה והלל והודי' לא-ל הרועה אותי מעודי עד היום הזה על אשר זיכני עוד לחבר שאר חיבורים קצת בהלכה כשו"ת וקצת בהגדה וספרי מוסר וכהיום ב"ה נגמרו שתי ספרים על התורה מגיד משנה על ספר במדבר, ודברים ובזה ב"ה נשלם על כל חמשה חומשי תורה, ואתפלל תפלת ר' נחוניא שלא יאמר פי דבר שלא כרצונך ושלא אכשל ח"ו בדבר הלכה וישמחו בי חברי.

ואני בעודי אהללה בוראי כי גבר עלי חסדו וזיכני בעזה"י ובלעה"ר לבית כשרה וצדקנית ממשפחה רמה מיוחסת בישראל אם הבנים שמחה בנים ת"ח יראי ה' וגם בנות צדקניות ותתנין ת"ח יראי ה' כולם אהובים ממשפחות מיוחסות, ועל כל אלה ברוב רחמי וחסדיו מאתו ית"ש על קנה רצון לב נשבר נפל זכות בגורלי להקים ולבנות עיר ואם בישראל בארצינו הקדושה בירושלים עיה"ק קרית אוגוואר ברמות, עם מוסדות התורה, בראשיתו בני הרב הגאון והחסיד ר' דוד שלמה שליט"א המרא דאתרא דשם, והוקמו שם מקוה טהרה מפואר, מעון ילדים, ות"ת, תשב"ר, מכונה, ג' כוללים מאברכי תורה, ובמיוחד כולל אבן העזר, אשר משמש

שם בני היקר הרב הגאון החסיד מוה"ר משה כראש הכולל. והוא זכות מיוחד בזכות אבי מורי ואמי מורתי ההורים היקרים אשר הכניסו בי אהבה ומסירות נפש לארץ ישראל ארצינו הקדושה אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו, גם ישיבה לבחורים חשובים פה באמעריקא אשר בה בני הרב הגאון החסיד מוה"ר עמרם הוא ראש הישיבה, חתני כבני הרב הגאון מוה"ר יהושע יואל ויינבערג שליט"א ראש ישיבת הצעירים דחסידי סלונים בירושלים עיה"ק עם בתי הצדקנית ובנה נכדי ילד שעשועים מוה"ר אברהם מרדכי אלטר שליט"א, חתני כבני הרהגה"צ שלשלת היוחסין בע"ת מוה"ר יעקב יצחק בידערמאן שליט"א ובתי הצדקנית ומשפחתם החשובה, חתני כבני הרהגה"צ שלשלת היוחסין בע"ת מוה"ר צבי האגער שליט"א ובתי הצדקנית ומשפחתם החשובה, כולם יתברכו ממעון הברכות לארוכת ימים ושנים ולתורה וגדולה, והברכה אחת לך אבי אחי וראשי היקר מאד נעלה הרה"ג והח' מפר' מוה"ר בני-ציון שליט"א ומשפחתו החשובה, ואחי הצעיר הרה"ח מוה"ר צבי שליט"א ומשפחתו החשובה, ואחותי הגדולה הצנועה החשובה מרת רעכל תחי', ואתה אמרת היטיב אטיב עמך ומטוב הזה הנני בברכה לאנשי קהילתי העומדים לצדי כל הימים שאני פה עומד ומרכיץ תורה ביניהם, יתן ה' ויזכו לברכת אשר יקים את התורה הזאת בביתם ובכל קנינים מתוך עושר ואישור.

והנה אמרו ז"ל שיהא אדם מודה על העבר וצועק על העתיד ולכן מודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות, ואחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, ויזכנו עוד להוסיף על שאר דברי רבינו בבחינת שאמרנו בבוקר זרע זרעך ובערב אל תנח ידיך ויה"ר שיהיו דברי אלו אשר כתבתי עד הנה לרצון לפני אדון כל ולריח ניחות אשה לה' וזכות רבינו הגדול יגון עלינו ויעמוד לנו ולזרענו ולזרע זרענו שיתקיים בנו מה שאמר חז"ל לא ימרוש מפין ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם, וזכות התורה הקדושה וזכות אבותינו הקדושים הי"ד שנהרגו ונשרפו עקה"ש יעמוד לנו ובגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם.

ואפרוש את כפי למרום ואתפלל תפלה קצרה יהי' ה' אלקינו עמנו כאשר ה' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו ויקיימני ויחייני בכריות גופא ונהורא מעליא עדי יבא ינון ולו יקחת עמים ויקיצו מעיר ישיני חברון ורבינו בתוכם החותם בידים ורתות וכפי מלא תפלה, לנורא עלילה, שלח לנו הגאולה, וימלא הלכנה אורה, כאור ימות שבראה, וכרכתיך סלה, בלב ונפש,

מנשה הקטן

בן לאמו"ר הקדוש חסיד ועניו מן ר' אליעזר זאב וא"מ הקדושה מרת רחל לאה שנהרגו ונשרפו עקה"ש הי"ד

עם סיום הפ' על סדר נשים לרכינו הגדול הבה"ג צוקלה"ה חשבתי שכדאי לנעוץ סופו בתחלתו ולהציג פה חלק מדברי תורה שאמרתיו בס"ד בסעודת מצוה להוצאת ספרי הראשון משנה הלכות גדולות - כתובות, על רכיני הגדול בעל הלכות גדולות. באולם בהמ"ד הגדול בויליאמסבורג בהשתתפות גאוני וצדיקי הדור [ובתוכם הגאון הצדיק מוה"ר יונתן שטייף וצלה"ה והגאון הצדיק מוה"ר יעקב קאמינעצקי וצלה"ה ר"י תו"ד ולהבל"ח כמה גדולי ישראל שליט"א] וברוב עם הדרת מלך, פ' בא התשי"ח.

קידושין הג"ל ולא מקיימים רק שלא יהיו כחדשים כשיחזרו.

והגאון האדיר בס' כלי חמדה ג"כ עמד אדברי רש"י הג"ל ולחד תירוצא כתב דבאמת בפ' שמע מיירי כשישראל על אדמתם ולכן הקדים מצות ק"ש להורות דאחר ובקומך דהיינו בשחרית מתחיל מצות תפילין שבליילה לא יניח תפילין משום כל תוסף כיון דלילה לאו זמן תפילין הוא, א"כ כשמניחן בלילה עובר משום ב"ת, לכן סמוך ליה להנחת תפילין לק"ש של שחרית, משא"כ בפ' והיה אם שמוע דקאי על גלות בבל דאין תפילין בעצם מצד שבטלה קדושת הארץ או משום טענת מודעה רק שמניחין אותם שלא יהיו בעיניהם כחדשים כשיחזרו, א"כ הו"ל כאילו מניחן לשומרן ומותר גם בלילה וליכא כל תוסף, לכן כתב מקודם מצות תפילין ואח"כ מצות ק"ש ע"ש.

ולפום ריהטא היה נראה בדרך פשוט לפי מה דאיתא במכילתא (פ' בא) ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפין מכאן אמרו המניח תפילין כאילו קורא בתורה וכל הקורא בתורה פטור מן התפילין, ובירושלמי פאה הביאה הרא"ש על המשנה ותלמוד תורה כנגד כולם (כמס' פאה פ"א מ"א) דרש ל"י ר' אבא בר מרי בשם רב אחא כתוב אחד אומר כל חפצין ישו בה וכתוב אחד אומר כל חפצין לא ישו בה חפצין ישו בה וכתוב אחד ומרגליות חפצים אלו מצות דכתיב כי באלה חפצתי. ולפי דרשה זו העוסק בתורה פטור מתפילין ומשאר מצות, ועיין ירושלמי ברכות וכי רשב"י פטור מכל התורה ולא קיים אתרוג, והארכתי בזה במקום אחר.

ולפום ריהטא נראה דכ"ז שישראל עוסקים בתורה התורה קודמת לכל, רק אם ח"ו אינם עוסקים בתורה אז מחוייבים בשאר מצות, וי"ל דבפ' שמע דמיירי שישראל עוסקים בתורה ועושין רצונו של מקום וכמ"ש ואהבת את ה' אלקיך לכן הקדים הלימוד קודם ושננתם לבניך ודברת בם וכו' והדר והיו לטטפת בין עיניך, דתפילין לא מחייב רק אחר הלימוד או אם לא למד, אבל

בתורה"ק והגדת לבנך ביום ההוא לאמר כעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפין וגו' (שמות יג:ח), ובפ' ואתחנן (דברים י:ו) כתיב ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך וגו' וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך. וצריך לדייק שינוי הציווי דבפ' בא הקדים המעשה ללמוד מדקאמר והיה לך לאות על ירך וגו' למען תהיה תורת ה' בפין ובפ' ואתחנן הקדים הלמוד למעשה ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך, והוא הלימוד, והדר וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך, דהיינו מעשה הקיום, ובפ' והי' אם שמוע כתב ג"כ וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטטפת בין עיניכם ולמדתם אותם את בניכם, ג"כ הקדים הקיום והמעשה להלימוד, וצ"ב.

וראיתי בס' זבח השלמים (פ' בא) שכבר הקשה כן, ויצא ליישב לפי מה שאמרו ז"ל במס' קידושין (ל"ו ע"ב ובהמשך ל"ז ע"א) כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ וכו', מאי תלויה ומאי אינה תלויה אילימא תלויה דכתיב בה ביאה והרי תפילין ופטר חמור דכתיב בהו ביאה ונוהגין בין בארץ ובין בחו"ל וכו', ובתוס' בד"ה הרי הקשו דמה הקשו בגמ' והרי תפילין ופטר חמור, ואימא אה"נ דלא נהיגי מדאורייתא אלא בארץ, ומאי דאשכחן בתלמידא דאמוראי הווי מנחי תפילין מדרבנן בתחלה (דברים יא:טז) ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה, ועכ"ז במקום שהלכו הוו מצויינים במצות וקשרתם לאות וכן פרש"י ז"ל בחומש, ולכן שינה הסדר וכתב תפילין לאסמוכי אקרא דואבדתם מהרה דמיירי בגלות ועכ"ז וקשרתם לגלות דאינה תלויה בארץ ע"ש.

והנה כמה שכתב וכן פרש"י ז"ל בחומש לכאורה צ"ע, שהרי רש"י שם פ' ושמתם את דברי בשם ספרי דאף לאחר שתגלו תהיו מצויינים במצות הניחו תפילין עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר (ירמ' ל"א) הציבי לך ציונים ע"כ, וביאור דבריו לכאורה דהנחת תפילין ומזוזת ועוד בגלות הם רק מדרבנן כדי שלא ישתכחו בגלות וכסברת המקשה בתוס'

כפ' והיה אם שמוע דמיירי כשישראל כבר בגלות ואמרו על מה אברה הארץ על עזכם את תורתי אשר נתתי לפניכם (ירמ' ט'), וכיון דגלות בא ח"ו על עזיבת התורה ממילא הנחת תפילין קודם, וכל הקושר תפילין נחשב כאילו לומד תורה וק"ל. וכמה גדול כח התורה עד שכל חפציה לא ישורו בה, ולמ"ד אפילו כל המצות לא ישורו נגד דבור אחד מן התורה.

והנה המלך דוד בזמירותיו אמר (תהלים קמ"ט): מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי וגו', וראיתי בפנים יפות (פ' בא) דהענין שהקב"ה רוצה לקרב את ישראל לעבודתו וחתן אותם דעה לפי יכולתו והזמנתו לקדושה, אמנם בין בתורה ובין בעבודה א"א להעלות השגתו כי אם ע"י קושיה שנתקשה בו ומתוך כך נותן לבו להבין יותר, וכל זמן שאינו יכול להשיג עומק הלכה מעלים ממנו התי', לכך אמרו כי יפלא לאדם איזה קושיא בלימודו ידע באמת שרצון השי"ת להיות יגע בעומק הלכה כי לולי זאת לא היה נודע לו הקושיות וכו', וזה מגיד דבריו ליעקב בלי שום קושיא חקיו ומשפטיו לישראל, היינו שלהם לישראל בני עליה הוא כמו חק ומלא קושיות בלי טעם ע"ש.

ולפענ"ד נראה דהנה רבינו הגדול בעל הלכות גדולות כתב והביאו הטור אור"ח (סי' תק"פ) כי ביום ח' טבת נכתבה התורה יונית לתלמי המלך והיה ג' ימים חשך בעולם והוא ממגילת תענית (ועיין במס' מגילה ט' ע"א ובירושלמי מגילה פ"א ה"ט ובמס' סופרים פ"א ה"ז ה"ח, ושם מביאר מעשה בה' זקנים שכתבו לתלמי המלך והיה קשה יום ההיא כיום שנעשה בו את העגל, ובמס' ס"ת פ"א ה"ח הגירסא ע' זקנים, ועי' במדרש רבה שמות פרק ח' ה' ובתנחומא שמות כ"ב) וביום ט' טבת לא נודע מה צרה היה בו ובלא"ה היה ראוי להתענות ח' ט' י' שלשה ימים אלו כי היה ג' ימים חשך בעולם אם לא שנאמר שמתענין רק אתחלתא דפורענותא אבל מן הראוי להתענות ככולם, ובמג"א כתב דאיתא בסליחה שבט' בטבת מת בו עזרא הסופר.

וחזון הרבתי לקדוש אחד מדבר בתורת משה להח"ס ד"ל (פ' שמות) שהקשה דמ"ט לא ידעו במגילת תענית והלכות גדולות מזה, ותי' דחז"ל בסנהדרין (דף כ"א) אמרו ראוי היה שתנתן תורה ע"י עזרו לולי שקדמו מרע"ה ואעפ"כ נתנה כתב על ידו, ופי' דמתחלה לא היו משתמשים בכתב הקדש שאנו משתמשים בו ואתא עזרא הסופר ומסר הכתב הקדש לישראל, ובמדרש ב"ר י"ח ו' דתורה ניתנה בלשון הקודש, והטעם משום דבאותיות התורה וצורתם ותגין וקיצין מרומזין תורה שבעל פה וכל מה שתלמיד ועתיק עתיד לחדש (עי' מגילה י"ט ע"ב) א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מאי דכתיב (דברים ט') ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש, ובגליון שם ציין לעי' בתוס' יו"ט בהקדמה שדייק הלשון הראהו ולא בלשון מסר לו,

ועי"ש בתוס' ראשון לציון ובירושלמי (פאה פ"ב ה"ד) אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו נאמר למשה מסיני, מה טעם יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא וגו' וחבירו משיבו ואומר לו כבר היה לעולמים, ועי' פני משה שם, ועי' ספרי (פנחס כ"ז ס"ז) הראה הקב"ה למשה כל הפרנסים העתידים לשמש את ישראל עד שיחיו המתים, ועי' בספרי דברים בפרשת וזאת הברכה ל"ד ב' בשינוי דהקב"ה הראה למשה את כל העולם כולו מיום שנברא עד יום שיחיו המתים, ובאמת במדרש רבה (במדבר כ"ג ד') כתב ג"כ דהקב"ה הראה למשה כל מה שהיה ועתיד להיות דור דור ודורשיו ובדורות הראשונים דלא היה שכחה שמשו בכתב ליבינאה, אמנם בעונ"ה משגלתה שכינה וירדה שכחה לעולם הוצרך בימי עזרא עכ"פ למסור סימני התורה ורמזיה לכלל ישראל כדי שידעו להוציא הדין מרמזי הקרא, והיה זה בדורו כאילו נתנה התורה על ידו.

וכל זה אי למדין התורה בלשון הקודש, אמנם רע ומר היא בהעתק התורה יונית או לכל לשון, כי בהיות התורה בלשונה שנאמר מפי הקב"ה למרע"ה הרי היא כפטיש הפוצץ סלע וכל פסוק סובל כמה פירושים, ועי' זהר (ח"א מ"ז) שבעים פנים לתורה, ובמקום אחר איתא ששים ריבוא פירושים לתורה, אבל המעתיקים ללשונות אחרים ולומדים מהם א"א עוד לומר בו שום כונה אחרת ממה שנכתב בלשון ההוא, ומאז התחיל עם בני' לטעום טעם פשוטו של מקרא ע"י העתקה החל האפיקורסות להתנוצץ, ולסברה מזויפת זו של אותן הכופרים אין תועלת במעשה עזרה ואין הפסד צרה כ"כ במיתתו, ע"כ יפה אמרו במליצה נראה במג"ת והלכות גדולות הנ"ל שביום ח' טבת הועתק התורה יונית והיה חשך בעולם, וביום ט' טבת לא נודע מה צרה היה בו, רצה לומר אע"פ שכבר הוקבע תענית מפני מיתת עזרא מ"מ אחר שהועתק להם התורה יונית לא נודע להם שוב מה צרה היה ביום ט' במיתת עזרא הסופר ע"ש דברים נפלאים.

והנה מכבר מלתי אמורה במקום אחר דכמו שאסור ללמוד תורה עם עכו"ם הכ"נ אסור ללמדם לשון הקודש וכתב הקודש משום דע"י זה יבינו סודות התורה. ועיין ס"ח סי' רל"ה לא ילמד אדם לגלח אותיות ובזוהר (אחרי ע"ג ע"א) אסור לאודעא להו מילי דאורייתא בגין דאורייתא כלא שמא דקב"ה וכל אות דאורייתא מתקשרא בשמא קדישא וכו' (ועיין משנה ח"ה סי' קע"ב). ובזה יש להבין למה היה לו לתלמי המלך כל החרדה הזאת להושיב שבעים סנהדרין בשבעים חדרים מפורדים להעתיק לו התורה בלשון יונית, ואחר כל המעשה הופיע רוח הקודש עליהם ושינו באיזה מקומות לפי הנבואה שבהם כגון אלקים ברא בראשית, ואת הארנבת צעירת הרגלים, ואל זאטוטי ועוד, וגם לא מוכן שלא חששו שיהיו שם גוים שיודעים לקראת לשה"ק ויראו השינוי ועכ"פ למה לא לקח לעצמו תלמי המלך איזה גוים

שילמדו עצמם לשון קודש וכתב הקודש ויעתיקו לו כל התורה, ועכ"פ למה לא חששו החכמים ז"ל לשנות משום שמא ימצא גוי מבין שפה העברית מדבר בלשון הקודש ויראה השינוי ויגידו לתלמי הזויף והשינוי שלא תורגמו לו כהוגן, ולהג"ל י"ל דודאי הם לא חששו מזה דהם לא רצו ללמד עכ"רם כתב ולשון הקודש, וכיון שלא מצא המלך בין העכ"רם שיודע פשר הדברים ולכן פנה אל הסנהדרין והיה חשך בעולם, וזה פ"י הפסוק מגיד דבריו ליעקב פ"י אפילו דבריו היינו הלשון שהוא דבריו הם ג"כ רק ליעקב ולא לעכ"רם משום דחקיו ומשפטיו לישראל, וכל התורה רק לישראל נאמרה וכ"ש סודות התורה, ואם הם ילמדו הדברים בלשון הקודש או הם ג"כ יכלו ללמוד התורה לעצמם, ובאמת הם אסורים בזה מטעם גזל או ארוסת ישראל, ובמדרש (שמ"ר ל"ג ח') הלשון התורה ארוסה לישראל וכאשת איש לעכ"רם, ולכן מסיים לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום.

והנה כמה צריך להתרחק ולא ללמוד ח"ו בספרים בלשון הגויים ושלא להדפיס ספרי תורה שבכתב ללשונותם וכ"ש תורה שבע"פ שאפי' לישראל לא ניתנה לכתוב ורק משום עת לעשות לה' התירו לכתוב לישראל ובכתב לשה"ק חוץ מספרי מוסר וכ"ש ללמוד בספריהם שנדפסו ונחברו מעכ"רם או ללמוד עם עכ"רם תורה. ואני מודה להשי"ת ששמת חלקי מיושבי בהמ"ד לומדי תורה בדרך ישראל סבא הפך בה והפך בה ומינה לא תזיע, ועזרתי לחבר חיבור זה בס"ד חידושין וביאורים על דברי רבינו הגאון ראשון שבראשונים אשר כל דבריו דברי קבלה הכל על פי מסורת אבות בס"ד דור אחר דור עד משה רבינו בלי שום התחדשות ח"ו לא מיני' ולא מקצתיה, ולא יהא חלקי עמהם אלא עם אבותינו ורבותינו נושאי עול התורה ע"פ המסורה, ואני מכיר בעצמי ויודע כי לא מעצמי וחכמתי בא לי כי בער אנכי ולא אדע, כי אם בזכות רבינו הגאון המבחר זלה"ה בעל הלכות גדולות זכותו הוא שעמדה לי והוא עמד על ימיני, ובזכות אבותי הקדושים שמסרו נפשם על קדושת השם שזכיתי להוציא ספר זה הלכות גדולות שמונה הרבה מאות בשנים כמעט כאבן שאין לו הופכין, ואבן מאסו הבונים מחמת חוסר ביאור דבריו הקדושים עד שכתבו איזה אחרונים על דברי רבינו שאין לסמוך על דבריו מפני שנשתבש בהדפוס או בדפוסים והעתקות במשך השנים. וכ"ה שעלתה בידינו להוציא את הספר והיתה לראש פינה דברי הגאון הראשון, ואף חכמתי עמדה לי חכמה שלמדתי באף מתוך יסורים לב יודע מרת נפשו, ובדרך מן המצר קראתי "עני במרחב".

והנה נחלקו הפוסקים אי מברכין שהחיינו על חיבור חדש, דעת המור וקציעה אר"ח (סי' רכ"ג) שצריך לברך והברכ"י הביא ראיות מהמג"א דהקונה ספרים לא יברך שהחיינו דמצות לאו ליהנות ניתנו, ועיין ספר חסידים (סי' אלף כ') כשאדם גומר מלאכה גדולה צריכה ברכה וכו' ופ"י אזוראי שם, ועיין בספר בינה לעתים (חלק ב' דרוש ב'), ולפענ"ד לא דמי קניית ספרים ישינים או אפילו חדשים למי שכותב ספר מעצמו וגמרו, כי זה ודאי שמחה גדולה הוא עד אין לשער שזכה לו הקב"ה ככה בעולמו, גם טעם המג"א לפעוט כמוני צ"ע משום דמצות לל"נ, דא"כ אתרוג וסוכה נמי לא יברך שהחיינו משום דמצות לל"נ, וכן עוד מצות שאינם להנאה, שוב מצאתי בשו"ת מוהר"י בירב (סי' ס"ב) בשם מוהר"י אישקפי ומוהר"ש אלגזי ומהר"ר יצחק נסים בן גאמיל שכתבו כלם לברך שהחיינו על כתיבת ס"ת בקראו בו פעם ראשונה, וכיון דכלל לן הרא"ש במס' מנחות דבזמן הזה שאר ספרים מצותן לכתוב כס"ת א"כ גם אשאר ספרים ודאי שמברכים שהחיינו כמו אס"ת חדשה לדעתם ז"ל ונהראה לי פה ח"א בקונטרס דרכי חיים ושולם שהביא מהגה"ק אדמו"ר ממונקאטש שעשה מעשה וברך על כל ספר שיצא לאור מביה"ד.

איברא שהרי הכונה בית חדש בעוה"ז עולם הגשמי או קונה בית ודאי מברך שהחיינו ואפילו בית קטן ד' על ד', א"כ כ"ש הכונה לעצמו בית חדש עולמי אפילו בית קטן שהוא ודאי מברך עליו דכל חפציה לא ישוו בה, וכבר אמרו רז"ל וכל בניך למודי ה' אל תקרי בניך אלא בוניך שבונים וסותרים ובונים בדברי תורה, ועי' בזהר בראשית (מ"ז) דכל מי שלומד כאילו באני עלמא, ובהקדמת הזהר (ד') כותב דכל מלה דאתה מחדש בתורה אתה עושה רקיע חדש, ולכן לאחר שגומרים וודאי אין לנו שמחה גדולה מזו לראות ב"ה ספרי יוצא לאור בין התלמידים וחברים וגם בין הגאונים הצדיקים, לכן אברך ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. [כ"ק מן שליט"א בירך שם במעמד הגדולים הנ"ל משרידי הדור הישן בשם ומלכות והסכימו לו. המעתיק]. ואני מקוה שמקצת מקדושת אורו נשמת רבינו הגה"ג משמחת אתנו פה הלילה ושפתותיו דובכות בקבר (עי' יבמות צ"ה) בשמחת מצוה הזאת שהערכנו לכבודו ולכבוד ספרו היקר. והגני בבקשה שזכותו יגן עלי ועל בני ביתי ועל כל הנלוים עלי ועל כל בית ישראל, וזכותו הגדול יעמוד לי שאזכה לגמור ולסיים פירושי על כל דבריו הקדושים וללמוד תורה לשמה מתוך נחת והרחבת הדעת ולהרבות הדעת עד ביאת בר נפלי בתורה וגדולה במקום אחד אמן ואמן.

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

ט

יא	שיטת הרמב"ם שמשמשת בב' עידים
כו	וכולן אין בורקין אלא ע"ג מטלית לבן
כו	צריכים לברוק הער בחמה
	אין האשה צריכה בריקה קודם תשמיש שלא בשעת
פג	וסת
	דין אשה שמצאה ער בריקה לאחר טבילה בבית
מט	הסתרים
	מדאה שחור בורקין ע"ג ארום ואם אפשר ע"ג עור
כו	ארום
	אשה שאין לה וסת אבל קודם י"ד יום מטבילתה אינה
יד	רואה א"צ בריקה ביד יום ראשונים
יז	לקרשים צריכים צרקה שחרית וערבית
יז	יד המדבה לברוק בנשים משובחת ובאנשים תקצץ
יז	אשה שיש לה וסת א"צ לברוק
	אין אשה צריכה בריקה לפ"ת שלא בשעת וסתה אלא
פג	לטהרות
ל	צריכה לברוק עצמה וליפסוק בטהרה קודם לז"נ
יז	בריקה מהני לטהרה ספק טהרות תרומה וקדשים
פט	וכולן שהיו שופעות לאחר ד' ימים בורקות עצמן
צב	י"א שאם ברכה ברם בתולים ולא מצאה שא"צ לפרוש
	צריכה לברוק לאחר תשמיש ליל מצוה בצמד נקי זכה
צב	במוך
ו	מה דאמרינן שצריכה לברוק עצמה בכל ז"נ
ו	כמה פעמים ביום מז"נ צריכה לברוק עצמה
ו	דין זבה שברקה עצמה ביום א' וח' ותו לא
ו	דין זבה שברקה עצמה ביום א' וח' ותו לא
ו	רינים אלו דוקא שברקה בליל יום שפסקה
יא	בתולה אינה צריכה בריקות וגם לתשמיש
יא	נדה א"צ בריקת עידים בז' ימים
	היושבת על רם טוהר א"צ בריקת עידים וגם לא
יא	לתשמיש
יא	כהנות צריכות בריקה לתרומה

בדיקת רופא

	אי אמרינן שע"י אמירת רופא שאשה מעוברת הוה
ב	מסולקת רמים
פד	נאמן רופא לומר קמיע זה מומחה
	אי סמכינן ארופא ישראל שאומד שנתרפאה האשה
פד	מדואה מחמת תשמיש
לד	מה הרין אם צוה רופא שלא תחוף במים
	אם רופא אומר שחייבת לטבול קודם כרי שתכנס
ל	להדיין אם מותר להקל בימי פליטתה
	דיני רפואה עיין ערך רפואה

בוגרת

צב	אין בבוגרת טענת בתולים
	בבוגרת חיישינן לרם בתולים משום שיש נשים שיש

אונסא

לג	משום אונסא התירו ליטבול ביום ח' ביום
	משום אונס של יום אידם שג"כ ביום אונס גדול יותר
לג	התירו ליום ז' ביום
לג	אם משום אונסא התירו ב' קולות

אין למידין הלכה מפי תלמוד

	מה שאין למידין מהלכה פסוקה במשנה וברייתא אלא
ז	מאמוראין אחרונים
מא	רבר שהוא מדרשה האם הוה דין מדרבנן

אמתלא

פ	אמרה לבעלה טמאה אני אי מהני אמתלא
פ	הנפ"מ בין אמרה לבעלה טמאה אני מלבשה בגדי נרות
	באם אמרה לבעלה בפני רבים טמאה אני אי מהני
פ	אמתלא
	באמרה אשת איש אני ואח"כ אמרה פנוי' אני ואמרה
פ	אמתלא אי מהני
פ	אי מהני אמתלא אפי' בלבשה בגדי נרות
פ	אי גרע אמתלא על אמירה ממעשה ההלבשה
פ	היכא רא"א בענין אחד אי מהני אמתלא אפי' למעשה
פ	כשאמרה לבעלה טמאה הוחזקה טמאה ולא מהני ריבוד
פ	אחר אלא ע"י אמתלא
פ	בעל נפש לא יסמוך האמתלא
פ	באמרה אשת איש אני ואח"כ אמרה פנוי' אני אפי' בעל
פ	נפש יסמוך

בגד צבוע

עו	מהו בגד צבוע ואי מתחילת ברייתו ג"כ הוה צבוע
עו	בגד צבוע אי מטמאה
עו	אי טומאת הבגד צבוע על הבגד או על האשה
עו	בתקנת רבנן ללבוש בגד צבוע הוה להקל בכתמיהן
עו	אין הכתם ניכר בבגד צבוע
עו	מתי היתה תקנת בגדי צבעונים

בדיקות העידים

ג	המשמשת בעידים הוה כפקירה
ג	אם ער רלפני הבריקה הוה פקירה
	כל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ער שתברוק
ג, יא, יג, יז	המשמשת בעידים אי הוה ג"כ לבעלה או דוקא לטהרות
ג, יא, יג, טז	כל אשה שאין לה וסת אי מותרת לבעלה בלא בריקה
ג, יא, יג, יד, טז, יז	ואם מותר בכלל לברוק
יא	אם לאחר תשמיש מותר לברוק או שצריכים בכלל
	אי אמרינן דחיישינן בג"פ ראשונות לתשמישה שתראה
יא, יד, יז	מחמת תשמיש ולכן בורקת

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

להם בתולים

צב

שיטת רבינו שמברכת דוקא לאחר שתצא מהמים

נא

ביהש"מ

אשה צריכה להפסיק בטהרה קודם ביהש"מ
באם ראתה בביהש"מ נופל אותו היום מספק

ל
ל

בשר בחלב

בשר וחלב אסור לאכול ב' אנשים בנפרד על שלחן א'
בפריסת מפה לאחד מותר לאכול בשר וחלב בשלחן א'
דיש היכר
מבב"ח ילפינן לנדה להרחקותיה

עז
עז
עז

בישול

דם שבישלו בין לח בין יבש חוצץ
מים שבישלו אי הוה בגדר מים למקואות רבעינן
מים קרים
דם שבישלו לא הוה דם
שיטת האגלי טל שאסור לבשל מים בשבת משום
הריגת החידקים
מים שהורתחו פסולים למקוה

לו
לו
לו
לו
נז

בתולה

איזו היא בתולה
בתולה שראתה דם דיין שעתן
בתולה שאינה מקפרת שיהי' דבר חוצץ במקום תשמיש מח
בתולה א"צ לברוק עצמה בעידים
בזמן המשנה וקודם היו הבתולות טובלות לטהרות מה, ס
בזמנה"ז נהגו לאסור טבילת הבתולות משום סייג מה, ס
בתולה נשאת ליום הרביעי
בתולה נכנסת לחופה ביום ראשון לחופתן
בתולה הנכנסת לחופה צריכה לפרס ראשה לנקר
שיניה ותגלחת צפרנים

ד
ב, ד
מח
יא
מה, ס
מה, ס
סג
סג
סז

בית קמטיה וסתריה

בעינן בשעת טבילה שתריח בית קמטיה וסתריה
א"צ שיבואו המים בבית הקמטים והסתרים אלא שיהי'
מח, מט, סו, סז
למה הכינה בית קמטיה וסתריה
בית סתריה כגון פיה א"צ לפותחה בשעת טבילה
דין אשה ששמו לה טבעת בבית הסתרים
דין אשה שמצאה עד בדיקה בבית הסתרים
נשואות מקפידות שלא יהי' דבר חוצץ בבית
הסתרים
בית הסתרים א"צ שיבוא שם מים והיינו לחולין
בית הסתרים באשה חוצץ והיינו לטהרות

סו
סז
מט
מט
מח, מט
לט, מד
לט, מד

בתולים

נשים בתולים כגפנים
כתב הרמב"ם דנפ"מ לענין טענת בתולים
לכל אשה יש בתולים
משפחת דורקטי אין להם דם בתולים
בענין דאמרי אינשי דבת הנולדת ביום ו' אין לה
בתולים
בענין מנהג ק"ק פיסארו
בתולה נשאת ליום ד' שאם ימצא לה טענת בתולים
אם אפשר לדם בתולים לצאת בלא דם נדה
טען טענת דמים אם היתה ממשפחת דורקטי הרי זו
בחזקתה
דם בתולים אינו ארום ואינו זהום
דם בתולים הוא מהצדדין
לב"ח אם לא גמר ביאתו ולא ראתה דם בתולים יש
להקל שלא לפרוש כלל
וכולן שהיו שופעות מתוך ד' לילות לאחר ד"ל מתוך
הלילה לאחר הלילה צריכה לברוק עצמה
אם גומר בעילת מצוה משום דם בתולים
אם מותר לצאת ישר לאחר בעילת מצוה משום דם
בתולים
לאחר דם בתולים צריכה ה' ימים הפסק כנדה וז"נ
אי בעינן בכלל ה' ימים מהבעילה או פחות מהני ג"כ
או לא צריכים כלל

פח
פח
פח
פח
פח
פח
סג
פ
פח
פט
פט
לב
צג
פח
פח
צא
צא
צא
צב
צג

בעל קרי

עזרא תיקן טבילה לבעל קרי
בעל קרי יכול לברך קודם הטבילה
אי חיישינן לחציצה בטבילת עזרא
אין בעל קרי חופף גופו קודם טבילה
יש סוברים שנבעל קרי חוצץ רק רוב גופו

מט
נא
מט
מט
מט

ברכה

כד סלקא מטבילא חייבא לברוכי
כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן
טבילת הגר מברך אח"כ
י"א שכל טבילה לא יברך קודם
ערום אסור לברך דרואה את הערוה
י"א שמברכת בחלוקה לאחר שהתפשטה וקודם שטבילה
י"א שטבילת אשה ג"כ מברכת קודם הטבילה אלא
שאינן לגעור בנשים שמברכות אח"כ
נשי דידן מברכות בטבילה אפי' במים צלולין כשעיניהן
חוץ למים ומנהגם תורה
המנהג שטובלות פעמיים ומברכות באמצע

נא
נא
נא
נא
נא
נא
נא
נא
נא
נא
נא

גר

כל שחוצץ בכהנים חוצץ בגר ועבר משוחרר

לט

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

יא

גר בגירותו בעינן ב"ר של ג'
לא אמרינן בגר מימד שמצא ב"ר של ג'
ברכת טבילה בגר מברכין לאחר הטבילה
אין לגעור בנשים שמברכות לאחר הטבילה משום
טבילת גר
גירות דין אשת ישראל לה
כל החוצץ בכלים חוצץ בנשים וגר בשעת טבילתן

דיין שעתן

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן
אשה שיש לה וסת דיין שעתן
מעוברת ומניקה בתולה וזקנה דיין שעתן

דם נדה

נשים ירדן לאו בני הרגשה נינהו כשבא הרם ולכן יר
המרכה לברוק בנשים משובחת
ראתה דם מאימתי חוששין לו לענין תרומה וטהרות
אין הכתם ניכר על בגד צבוע כמראה הרם
ההיא איתתא דכ"פ שחזרה מטבילתה ראתה דם
נאמנת אשה להביא דם ולומר כזה ראיתי ואברתי
ברקה עצמה לא בזמן שתיקנו רבנן ואח"כ ברקה בזמן
שתיקנו וראתה דם חיישינן שמא ראתה כבר לפני"כ
דין האשה שעשתה צרכיה וראתה דם
ראתה דם ואח"כ הוכר עוברת מה דינה
המקשה וראתה דם ולא שפתה וילדה הוה נדה ובשפתה
הוה זבה
דמה מחמת עצמה בעינן ולא מחמת ולד
המפלת דם שראתה קודם לכן כשהקשתה טהור
משפחת דורקטי אין להם דמים מרובים
כמראה כרכום הוה דם וכיצד נראה
דם כיון מזוג הוה וכיצד בורקין זאת
דם כמימי אדמה טמאה וכימד נראה ובורקין זאת
החמידו בנות ישראל על עצמן שאפי' ראות דם
כחרדל יושבות ז"נ
קטנה שראתה דם אפי' ביום לידתה הוה נדה וג' ימים
לפני עשרה ימים מלידה הוה זבה
ביום שפוסקת לראות דם צריכה להפסיק בטהרה
בלי שיפסיק הרם א"א לספור ז"נ
חמשה דמים טמאים מדאורייתא
בזמננו אוסרים כל מין דם בין שהוא כהה או עמוק
דין דם שחור מהו ומה דינו
דין דם חרוך ולהלכה
אימעט רבנן רחוי לדם
דין ראתה דם לביום השמיני
אם אפשר לדם בתולים לצאת בלא דם נדה
דם נדה ארום וזהו מהמקור ובתולים אינו ארום ואינו
זהו ומהצדדים

דין ראתה בשעת תשמיש עיין ערך ראתה דם בשעת
תשמיש
דין ראתה מחמת תשמיש עיין ערך רואה מחמת תשמיש

דם בתולים

אם אפשר לדם בתולים לצאת בלא דם נדה
משפחת דורקטי אין להם דם בתולים
טען טענת דמים אם היתה ממשפחת דורקטי הרי
זו בחזקתה
לאחר דם בתולים בעינן ז"נ וה' ימים הפסק
משימושה כנדה
אי בעינן בכלל הפסק ה' ימים מהבעילה משום דם
בתולים
לב"ח אי לא גמר ביאתו ולא ראתה דם בתולים א"צ
לפרוש
נפ"מ בין דם בתולים לדם נדה שמותר לבעלה לשבת
על מטתה לאחר שקמה
אפי' לא ראתה דם בתולים דינה כראתה דם וכן
בבוגרת
י"א שאם ברקו ולא ראתה דם בתולים שא"צ לפרוש
בענין דאמרי אינשי רנולדה ביום ו' שאין לה דם
בתולים
מנהג ק"ק פיסארו
דם בתולים הוא מהצדדין
נשים בבתולים כגפנים וכתב הרמב"ם דנפ"מ
לטענת בתולים
דם בתולים אינו ארום ואינו זהו
כולן שהיו שופעות מתוך ר' לילות לאחר ר"ל מתוך
הלילה לאחר הלילה צריכה לברוק עצמה
אם גומר בעילתו משום דם בתולים
אם מותר לצאת ישר לאחר בעילת מצוה משום דם
בתולים

דם זבה

דין אשה שראתה דם ביום השמיני
המקשה וראתה דם ובשפתה הוה דם זבה ובלא שפתה
הוה דם נדה
המקשה ט' או יותר ימים קודם לידה הוה דם זבה
קטנה שראתה ג' ימים קודם עשרה ימים מלידתה
הוה זבה
ביום שפוסקת לראות דם עושה הפסק טהרה
שאין סופרים היום שראתה בו לז"נ
דמה מחמת עצמה בעינן ולא מחמת ולד
שאר דיני זבה עיין זבה

דם חימוד

תבעוה לינשא חיישינן שמא ראתה דם חימוד וצריכה

ז"נ	כת, סג	להניח קנקן או ככר לחם ביניהם הוה היכר
אם בקטנה יש דם חימור	כת, סג	צריך שיהי' הפסק ושינוי
אם בקטני קטנה יש דם חימור	כח	מותר להגיש משקה ומאכל ע"י היכר של יד שמאל או
מדוע לא חשו תמר ורות לדם חימור	כח	אפי' בימינה ובמקום שלא לפניו
אם צריכה הספק ובריקה בז"נ של דם חימור	כת, סג	
הא דאמדינן לא שנא גדולה לא שנא קטנה יש לה	כת, סג	
דם חימור	סג	
אם חיישינן בפילגש לדם חימור	סג	
אין חימור אלא בפעם ראשונה של נישואין	סג	
אין דם חימור לבעילת זנות	סג	
אם טבלה אחד ז"נ ולא נבעלה צריכה בריקה בכל יום	סג	
פעם א'	סג	
כמה שיותר מתקרב מועד החתונה חיישינן יותר	סג	
לדם חימור	סג	
דם טוהר אינו כראות וראית	סג	
דם טוהר		
אין האשה צריכה לבדוק עצמה בימי טוהר	יא	
הלימור דילפינן לדם טוהר	כב	
היושבת על דם טוהר אינה משמשת בעידים וא"צ	יא	
בריקה כלל	ה	
המפלת וראתה דם קודם אפי' י"ד יום הוה דם טוהר	ה	
דם מכשיר לקבל טומאה		
איזה דם מכשיר לקבל טומאה	כב	
עיין ערך מכשיר לקבל טומאה		
דם שחוצץ		
אשה שהקיזה דם קודם ג' ימים ואח"כ לענין חציצה	מג	
דם מבושל אפי' לח חוצץ	לו	
דם לח אינו חוצץ	מב	
דם שע"ג השיגים חוצץ	מב	
דם שנסרך חוצץ אפי' לח	מב	
דם מבושל		
דם מבושל אי הוה בגדר דם	לו	
דם שבישלו אפי' לח חוצץ	לו	
הדחה		
צריכה להרחיח בית קמטיה וסתריה קודם הטבילה	סו	
מה הפי' קמטיה וסתריה ושאר דיניה עיין ערך בית	סו	
קמטיה וסתריה	סו	
היכר		
בפריסת מפה יש היכר לרין בב"ח לב' אנשים לאכול	עז	
על שלחן א' וכן לגרה חובה לאכול עם בעלה	עז	
מפה לאחר מהם כשאין דרכו בכך הוה היכר	עז	

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

יג

פ	אסור להושיט מפתח מידו לירה
פ	כל השותה מן הכלה כאילו שותה מן הזונה
פ	אשה שותה מכוס של ז' ברכות וכוס ברכה של מילה
פ	אסור לאדם זר לתת לאשה כוס של ברכה
פ	לר"א אפי' כלה אסורה בכוס ברכה של ז' ברכות
פ	הצעת המטה שאסורה היינו פריסת הסדינין

השקה

נח	השקה מחבר מים טמאים כמחוברים לטהרם מטומאה
	אם אין מ"ס במקוה והשקה מחברן לנהר הוה כמעין
נו	שמטהר במשהו אבל זב א"א ליטבל בו
עד	השקה אפי' בכשערה מהני
	כ"א סאה שהוסיף עליהן י"ס סאה טהורים ואע"פ
עד	שלא השיקן למקוה כשר
	לשיטת שו"ת רי"ד השקה אין מוריד טומאה מהמים
עד	אלא בהקבץ מ"ס בב"א

וסת

ב, י	כל אשה שיש לה וסת רייה שעתה
ג, יא	אשה שאין לה וסת אם מותרת לשמש עד שתברוק
	מה ראמרין שבזקינה שמסולקת הוה לאחר שעברו ג'
ד	וסתות שלה
י	אשה שקבעה זמן ג"פ הוה וסתה
י	כל שעקרתי ג"כ מטהרת מוסתה
	וסתות הגוף הם מפהקת מעטשת חוששת בפי כרסה
י	ובשפולי מעיה וכו'
י	ממתי קובעת וסת לרילוג ולהלכה
י	אי חוששת לוסת הרילוק לפני שקובעתו
י	וסת הפלגות כיצר
י	בוסת הפלגות ראייה ראשונה אינו מן המנין
י	מדאייה ראשונה חוששת לראיה שניה שתקבע וסת
יא	דין אשה שאין לה וסת
	שיטת ר"מ שאשה שאין לה וסת אסורה לשמש עם
יג	בעלה
כג	צריכה האשה לפרוש מבעלה סמוך לוסתה
עט	וסת ראורייתא או מדרבנן
עט	אשה שהגיע וסתה חוששת ראורה בזמנו בא
עט	אשה שהגיע שעת וסתה ואומרת שלא ראתה נאמנת
עט	למ"ד וסתות ראורייתא נאמנת רילפינן מ"וספרה לה"
עט	כיון שהיא קובעת הוסת נאמנת לומר שלא ראתה בו
עט	אשה שאין לה וסת וא"א לברר אם ראתה סמכינן
טז	אחזקה
	אשה שאין לה וסת לאחר תשמיש אזלינן בתר חזקה
טז	שרואה וצריכה לפרוש
עט	אשה שהגיע וסתה אסורה עד שתברוק
	ברקה לאחר וסתה ומצאה טהורה טהורה, טמאה
עט, פב	טמאה

ל	מתי עושה האשה הפסק טהרה
	אם פסקה בטהרה באמצע היום א"צ בריקה על היום
ל	וממחרת סופרת ז"נ
	אם הרופאים קבעו שלא תוכל להכנס להריון אא"כ
ל	תטבול קודם
כת, סג	אי אמרינן בדם חימוד שצריכה להפסק טהרה

הרגשה

יח	נשים ירדין לאו בני הרגשה כשמגיע רם
	נשים רלאו בנות הרגשה נינהו לכן כשמרבה
יח	לברוק משובחת
	אנשים בני הרגשה נינהו ולכן יד המרבה לברוק
יח	באנשים תקצץ

הרחקה

	בכל ימי טומאתה אסורה לאכול בשלחן אחר עם
עז	בעלה משום הרחקה
עז	לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה
עז	אין הרחקה בין טמאה לאכול עם טהור
	לא ירבק איש באשתו נדה אפי' הוא בכסותו והיא
עז	בכסותה
עז	אסור ליגע באשתו נדה אפי' באצבע קטנה
עז	לא יאכל עמה בצלחת אחת והמנהג אפי' בשלחן א'
	אם יש היכר של מפה לאחר מותר לאכול בשלחן א'
עז	לזבה ונדה עם בעלה וכן לזב ולבב"ח
עז	בב"ח אסור לאכול בשלחן א' וה"ה בנדה עם בעלה
	וכן לזב
עז	אם יש נפ"מ בין שלחנות גדולים לקטנים שהרבה
עז	אוכלים עליהם משום שלחן א'
עז	אם שלחן קטן מהני עם היכר
עז	י"א שעל שלחן של בעלה אסור לאשה נדה לאכול
	אשה נדה עושה כל מלאכה לבעלה חוץ ממזיגת
עח	הכוס והצעת המטה ורחיצת פניו ורגליו
עח	דבר שאין בו טורח יש בו משום חיבה וביש בו טורח
עח	הוה מעשה עבדות ומותר
	י"א שמזיגה שאסורה הוה רק מזיגת יין במים שיש שם
עח	חיבה יתירה
עח	וכל אלו שלא בפניו מותר
	אם לא מניחה לפניו או הגישה לו בשינוי יד שמאל
עח	מותרת להגיש לבעלה
עח	בקבוק מלא מותר להניח לפניו
עח	להדיק מבקבוק לכוס בפניו אסור וה"ה להגיש מאכל
עח	לפניו
	שיטת רבינו יונה שאפי' להניח לפניו מים לרחיצת
עח	פניו ירדו ורגליו אסור
עח	אם יש איסור במזיגת שאר משקין חוץ מיין
פ	אם שותה אשה בנדה מכוס של ברכה

לכתחילה צריכה לברוק עצמה כל הז"נ בכל יום
 רין טומאת משקין רזבה
 משום משקין רזבה גזרו בשאר משקים שעל אחורי
 כלים שמוטמא משקין
 תינוקות בת עשרה ימים מטמא בזיבה
 אם הוה הלמ"מ מה ראמרין בתינוקות בת זיבה היא
 נשים ריין ספק זיבה נינהו
 זבה אי טעונה טבילת מים חיים
 בענין מה שכתב רבינו רזב וזבה טבילתן ראורייתא
 ונדה ררבנן
 מזבה ילפינן טבילה לנדה
 פעמים שטובלת ביום ח' ופעמים אפי' ביום ז'
 טבלה ביום ז' אסור לבעלה לבוא עליה שמא תראה
 ותסתור למפרע
 רבנן גזרו שלא לטבול ביום ז' של זבה שמא תשמש
 ותסתור וימצא שבעל זבה
 זבה מד"ת טובלת ביום ז' אחר הנץ
 לשיטת תה"ד מתחילה לספור לאחר ו' ימים משימושה
 ובזמנינו ה' ימים משימושה
 גזרינן שימה אטו לא שימשה
 זבה ביום שפוסקת לראות (מד"ת) עושה הפסק טהרה
 זמני טבילת זבה ומנין ילפינן טבילה לזבה ושאר דינים
 עיין ערך טבילה

ז' ימי נדה

מה רצריכה לשבת ז' ימים בין רואה רם או לא
 ובשמיני טובלת
 כיום החמירו בנות ישראל שיושבות ז"נ בכל פעם
 אם מותר בז' ימי נדה לשתות מכוס של ברכה
 בז' ימי נדה של שבע ברכות אם מותרת לשתות מכוס
 של ברכה
 ביום ח' שלאחר הז' להרמב"ם הוה רם זבה
 ראתה רם תחילה או ביום הוסת שקבעה זו ז' ימים

ז' נקיים

ריין שזבה צריכה ז"נ
 אם ברקה עצמה ביום א' וביום ז' וביניהם לא ברקה
 עלתה לה לז"נ
 באם ברקה יום א' וח' אם עלתה לה לז"נ
 דיני סאלו רוקא אם ברקה עצמה כליל שהפסיקה בו
 הקשתה וראתה ג' ימים ולא שפתה לא תשב ז"נ,
 ובשפתה תשב ז"נ
 ז' נקיים אסור שיהי' בסירוגין
 החמירו בנות ישראל על עצמן שאפי' רואות טיפת
 רם כחרדל יושבות ז"נ
 קטנה סופרת ז"נ קורם שתתחנן
 אם בקטנה שייך ז"נ משום רם חימור

ריין אשה שהגיע וסתה ולא ברקה ולא ראתה
 עבר הוסת ולא ראתה א"צ לברוק
 למ"ד וסתות ראורייתא עבר יום הוסת ולא ראתה
 וברקה ומצאה טהורה, טמאה
 אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא ברקה
 מחלוקת רב ושמואל
 אי אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה צריכה לברוק
 תוך שיעור וסת או אח"כ ג"כ מהני ובמצאה טהור
 טהורה
 לא מחזקינן וסתה כוראי טמאה

זב

לפי' ר"ש לא מטמאין אם הוא זב ונגע בהן וארם טהור
 לא מטמא
 זב טעון ביאת מים חיים מראורייתא
 טבילת זב היא ביום
 בזב לא מהני רחיצת ידיים כ"ז שהוא עוד טמא
 נהר שסכרוהו ויש חיבור בינו לנהר אע"פ שרינו כמעין
 לטהר במשהו אינו מטהר זב ראינו מים חיים
 מזב ילפינן לבית הסתרים שא"צ ביאת מים אלא שראוי
 לבילה מפסיק
 לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה
 היכר מהני שיאכל הזב עם הזבה
 אגר וגרים שע"ג מכה וקשקשים שע"ג שבר לרבינו
 משולם הבין ברבינו רלזב מהני טבילה לחצאין כמעין
 זה רומה למי בצק של שעורין
 זה בא מבשר מת
 זב רוחה ורומה ללובן ביצה מוזרת

זבה

שפתה לאחר ג' ימים שראתה רם הוה זבה וחייבת
 קרבן משום זבה
 המקשה ט"ו יום או יותר קורם לידה הוה רם זבה
 לא שפתה לאחר ג' ימים לא הוה זבה
 המפלת וראתה רם קורם אפי' י"ד יום הוה רם טהור
 זמן ימי זיבה מתי הוא
 בזמנינו אין נפ"מ בין ימי זיבה לנדה
 כיצד סופרת י"א יום לימי נדה ונפ"מ לזבה ושיטת
 הרמב"ם
 מרבדי רבינו משמע שמחמיר בנשים הזכות לטבילה
 מהנרות
 ראתה רם ביום ח' לאחר ז' ימי נדה הוה זבה
 רם מחמת עצמה זבה ולא מחמת ולד
 ריין זבה שברקה עצמה ביום א' וז' וביניהם לא ברקה
 ריין אשה שברקה יום א' וח' ובשאר הימים לא ברקה
 ריין זה רוקא אם ברקה ביום שפסקה בו בערב
 כמה פעמים צריכה לברוק עצמה בכל יום

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

טו

אם קטנה צריכה לשבת ז"נ משום חשש שמא ראתה פעם רם
אין סופרים היום שראתה בו לז"נ
ספירת ז"נ הוה לאחר ג' רברים הפסק רם, והפסקה, ובריקה
לא מתחלת לספור ז"נ אא"כ ספרה ה' ימים קורם
(משימושה) ולתה"ר ו' ימים
בומנינו גזרינן שימשה אטו לא שימשה שלא תתחיל
ליספור ז"נ אא"כ ספרה ה' או ו' ימים
מה רינה באם ראתה רם בביהש"מ לענין הפסק טהרה
וז"נ
אם אשה טובלת ביום ז' של הנקיים

זקנה

ממתי זקנה הוה מסולקת רמים
ממתי נקראת זקנה

זרע

עיין ערך משחית

חזקה

אשה שבעלה השאירה בחזקת טהרה כשחוזר הרי
היא בחזקת טהרה
אשה שבעלה השאירה בחזקת טמאה כשחוזר אינה
בחזקת טהרה עד תאמר טהרה אני
אשה שברקה עצמה ביום א' וז' ובשאר ימים לא ברקה
י"א רהוה בחזקת טהרה
אשה שאין לה וסת וא"א לברר אם ראתה סמכין
אחזקתה
כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן
אשה שאין לה וסת לאחר תשמיש אזלינן בתר חזקה
שרואה וצריכה לפרוש
אין עד א' נאמן באיתחזק איסורא
אם אמרה נדה אני הוחזקה ולכן אין ריבור מוציא
מריבור זה אלא אמתלא
מלקין על החזקות כר"י
הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה
אשת איש שאומרת שהיא נדה גרע ממעשה הלבשה
בגרי נדה
מהו רתימא התם אוקי גברא אחזקה אוקי תרומה
אחזקה קמ"ל
אשה שקבעה וסת ואומרת שלא ראתה נאמנת ולא
הוה כאיתחזק איסורא
כשראתה ג' פעמים מחמת תשמיש הוחזקה לבעל זה
אם לרואה מחמת תשמיש מוחזקת בג' פעמים אפי'
לדבי או לרבב"פ
אי מהני רפואה לאחר שהוחזקה

חכם

חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר וכן להיפך
אם הרופא אומר שכרי שתכנס להריון חייבת לטבול
קורם יכולה להקל בימי פליטתה ע"י שאלת חכם

חלה

קפיזא פטורה מחלה
הרורה ונותנן לסל הסל מצרפן
אם בעינן נושכות
אם בעינן תוך כלי או אורכלי שיצרפן מספק
אם תנור מצרף לשיעור חלה
אם לאחר האפייה שייך צירוף לחלה
לר"ח אע"פ דלא בעינן נשיכה מ"מ נגיעה בעינן לר"א

חפיפה

אם התירו לחוף בע"ש כשתטבול ביום
חפיפה בעינן במים חמים וכן בחמי חמה
אם מותר בחמי חמה לחוף בכלל
אסור לחוף במים קרים
חפיפה היא מתקנת עזרא
אם חפיפה היא בראש או בכל הגוף
המנהג רחופפין בכל הגוף
צריכה לחוף קורם שתטבול
צריכה שתהי' חפיפה סמוך לטבילה או באותו היום
רין אשה שלא חפפה קורם טבילתה אם מצאה אח"כ
חציצה על גופה ואם לא מצאה
צריכה חפיפה בכל מקום שיש שערות בגופה
רין אשה שהרופאים אמרו שאסור לה לחוף במים
איש אינו חופף כל גופו לטבילת עזרא
רין החופפת ביום וטובלת בלילה
אשה תחוף בע"ש ותטבול במוצ"ש
אם יו"ט חל יומיים קורם שבת תחוף ברביעי
בע"ש תחוף מבעור יום
מחלוקת רש"י ותוס' אם חפיפה כראית מבעור יום
או בלילה
המנהג לחוף מבעור יום עד שתחשך
אם חל יו"ט במוצ"ש מתי תחוף
מהו נתר שאסור לחוף בו
עם בורית [זי"ף] מותר לחוף
בריעבר אם חפפה ברברים המסבכים השערות וראתה
שלא סיבך מהני
אסור לחפוף בחול ונתר

חציצה

צריכה לחוף ולסרוק ראשה שלא יהי' שם רבר
חוצץ או קשר
ששערה אחת חוצצת

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

מג	אשה שיש לה חטטין אם הוה כרם לענין חציצה	לד	ילפינן מקדא דאת בשדו כל בשדו בב"א במים וא"ל הוה חציצה
עא	ריבדא רכסילתא עד ג' ימים חוצץ מכאן ואילך אינו חוצץ	לד	ילפינן מקדא דאת בשדו הטפל לבשדו שעדות שיש בהם חציצה
מג	הטעם שריבדא רכסילתא חוצץ	לד	צריכה לחוף ולרחוץ גופה ולי"א לעיין בגופה מספיק שלא יהי' רבד חוצץ
מג	גליד שחוף למכה חוצץ ושבתוך המכה אינו חוצץ	לד	סם שע"ג מכה וכחל שבעין אינם חוצצין
נ	יש מחלקים בין צואה נרבקת לאינה נרבקת לענין חציצה נ	לה	רם רבש ריו חלב - לחין אינם חוצצין, יבשים חוצצין
נ	דין שבנטי' מקילים בצואה שלא כנגד הצפורן אינה חוצצת	לה	שרף התות תאנה שקמה והחרוב - לחין אינם חוצצין, יבשים חוצצין
נה	כיצד תעמוד אשה בטבילתה שלא יחצוץ	לה	שאר כל השרפים בין לחין בין יבשים חוצצין
נה	במגנדרא כבניתא לא הוה חציצה	לה	כחל שחוף לעין חוצץ וכן בגליד שע"ג המכה
מב, עא	כחל שבעין אינו חוצץ ושע"ג העין חוצץ	לה	אם שרף הפרי והעץ יש בהם נפ"מ לחציצה
מב, עא	אם היו עיניה פורחות אפי' כחל שע"ג העין אינו חוצץ	לז	מלולי תאנים ותמרים בין לחין בין יבשים חוצצין
מב	דבר שלנוי אינו חוצץ ולדפואה חוצץ	לז	מלולי זיתים וענבים לחין אינם חוצצין יבשים חוצצין
מב	כל השמנים אינם חוצצין חוץ משמן המור	לו	רם לח אינו חוצץ
מב	נהגו בנות ישראל שלא לחוף לפני הטבילה בשמן כל עיקר	לו	רם שנתבשל בין לח בין יבש חוצץ
מב	מתני' מקואות דקתני חוצצין אם הוה לבעלה או דק לטהרות	לח	ר"ת רובו ומקפיד עליו חוצץ
מה	נתנה מטבע בפיה לא הוה חציצה	לח	גזרו על רובו ואינו מקפיד עליו אטו רובו ומקפיד
מה	נתנה שערה בפיה קרצה שפתותיה וקפצה ירה וטבלה כאילו לא טבלה דחוצץ	לח	וכן במיעוט המקפיד גזרו
מו, סא	נשים דירן חופפין כל גופן משום חשש חציצה	לח	אם הוא אינו מקפיד ורוב בנ"א מקפידים אם הוה חציצה
לד, סא	צריכה לחוף בכל מקום שיש שעדות בגופה משום חשש חציצה לכו"ע	לח	אם קפיד ועבר הוה חוצץ
לד	מזב ילפינן דא"צ ביאת מים לבית הסתרים דאינו חוצץ	לט	ש"ז יבשה חוצצת
מח	אלא שיהי' דאוי לביאת מים	לט, מד	לפלוג שבעין, לח אינו חוצץ יבש חוצץ
מט	י"א שלבעל קרי חוצץ ברוב גוף	לט, מד	בית הסתרים באשה חוצץ לטהרות
נה, נו	רבינו משולם הבין ברבינו רמחני טבילה לזב ולגרה לחצאין במעיין	לט	כל דבר שחוצץ בכהנים חוצץ בגד ועבר משוחרר
נ	בצק שתחת הצפורן חוצץ ובצואה שלא כנגד הצפורן חוצץ	לט	כל דבר שחוצץ בכלים חוצץ בנשים ובגד בשעת טבילה
סז	צדיכה לגלח צפורניה שלא יהי' מתחתם זבל שיחצוץ	מ	תכשיטים המהורקים חוצצין והרפויין אם מקפרת חוצצין
מח, מט, סו, סז	בבית הסתרים בעינן שיהי' דאוי לביאת מים אע"פ שלא יבואו בו	מ	טבעת של חותם חוצצת
מט	דין אשה ששמו לה טבעת בבית הסתרים אי הוה חציצה	מ	אם טבעת של נוי חוצצת
מט	דין אשה שמצוה לאחד טבילה עד בריקה בבית הסתרים אי הוה חציצה	מ	שידין וזמזין וקטלאות וטבעות אוצין חוצצין רפויין לא
מח, מט, סו, סז	נשואות מקפידות שלא יהי' רבד חוצץ בבית הסתרים	מז	אם מהני רפויין אע"פ שלא הדיחם ואם גזרו רפויין אטו שאינם רפויין
מט	בית הסתרים באשה חוצץ והיינו לטהרות	מ	אם אגר וקדום שע"ג מכה וקשקשים שעל השבר אוצין חוצצין רפויין אין חוצצין
לט, מד	לשיטת רש"י לא תטבול בנמל משום חציצה של טיט	מב	רם שבין השנים חוצץ
סט	לא תטבול במקום שמצוי טיט משום חציצה	מב	כל דבר לח אינו חוצץ חוץ מים חוצץ לתפילין
סט	הטובלת בנהד א"צ מפצי משום החול	מז	האוחז באדם בשעת טבילה, אם הריח יריו קורם אינו חוצץ ואם לאו חוצץ
סט	חוסים ורצועות אם חוצצין ומתי	מב	אשה שאמרו לה הרופאים לחוף ביין אם חוצץ
סג	המפשלת בנה לאחוריה כשהיא ערומה	מג	גליד שע"ג מכה עד ג' ימים אינו חוצץ ולאחד ג' ימים חוצץ
ע		מג	החמידו בנות ישראל שמודירות כל גליד ושחין אי סגי בריכוך המכה שלא יהי' חוצץ

הלכות

מפתח - נרה

גדולות

יז

נרה ששכבה ליר בעלה ולא אמרה שטבלה נאמנת
הנוגע במשכבה של נרה טעון טבילה
טבילת נרה דרבנן וזב וזבה ראורייתא
נרה שנאנסה וטבלה אסורה בתרומה ואם מותרת
לבעלה
צריכה לחוף קורם הטבילה, ואם חפפה באותו יום
של טבילה
נאמנת לומר שטבלה ואפי' שקשה לה
דין מיחף ביממא ומיטבל בלילה
אי מותר לטבול בשבת משום סחיטה ומתקן
כיצר תעמור בשעת טבילתה
אם רינים אלו הוה לטהרות או ג"כ לבעלה
ראוי להחמיר ולמעט מלטבול שלא בזמנה בשבת
טבילה בזמנה מצוה ואם בזמנינו הוה טבילה בזמנה
צריכה האשה לעמור ע"ג
צריכה האשה לטבול כדרך גרילתה
דיני חציצה בשערות
ועיין ערך שערות, חפיפה, חציצה, ברכה

טבילת עזרא

אי חיישינן באיש לחציצה בטבילת עזרא
בטבילת עזרא אינו חופף גופו קודם
י"א שבטבילת עזרא אין חציצה אלא ברוב גופו
ברכת טבילת עזרא יכול לברך קודם הטבילה

טהרות

ראתה רם ממתי חוששת לו לענין טהרות
מה דבעינן בריקה קודם אכילת טהרות
בריקה מהני לטהר ספק טהרות
מה ראמרין כיצר אשה תעמור בשעת טבילתה אם הוה
רק לטהרות או אף לבעלה
שלא לאכול בטהרות בעונה הסמוכה לוסת
טבלה בג' לוגין שנפלו מחבית לים הגדול מידי
בטהרות
נתנה מטבע בפיה וטבלה אסורה לטהרות משום רוקה
וקמ"ל ריש טבילה לחצאין
שיטת ר"ת דבעינן לטהרות חפיפה סמוך לטבילה
אם מתניתין רמקאות מידי לטהרות או אף לבעלה
י"א דמעשה בשפחתו של רבי שמצאה עצם בין שיניה
הוה לטהרות וי"א אף לבעלה
י"א דדין לפלוף וכחל שבעין מדבר רק בטהרות ולא
לבעלה
י"א דדין הפשילה בנה לאחוריה והאכילה את בנה
שלא עלתה לה טבילה מדבר לטהרות דוקא
אם דאתה רם בהשתנה אם מותרת כשפסקין כד"י
אף לטהרות
אשה שאין לה וסת בעי בריקה לטהרות

נתנה תבשיל לבנה חיישינן מהשמנונית שמא נרבק
בה וחוצץ
שיטת הב"ח דדוקא ברברים הנרבקים (ולא בטיט) אז
חיישינן במפשלת ומאכילה את בנה
לפלוף שבעין יבש חומץ משעה שהתחיל לירק
פתחה עיניה ביותר או עצמה ביותר חוצץ
אשה טבול כדרך גרילתה רהקמטים חוצצין
י"א דדין לפלוף שבעין ודין רם יבש שע"ג מכה הוה
חציצה רק לטהרות

טבול יום

טבול יום מטמא אוכלי תרומה
טבול יום אינו מטמא את המשקים
טבול יום מראורייתא

טבילה

מה ראמרין נרה טובלת בליל שמיני
לא תטבול במקום שעוברים ושבים יכולים לעבור שם
כר מנסבין לקטנה צריכה טבילה
חייבי טבילות טבילתן ביום נרה ויולדת טבילתן בלילה
דין שלא תטבול ע"ג כלי חרס ואם טבלה כראוי עלתה
לה טבילה בריעבר
דין שלא תטבול ע"ג כלי שמקבלים טומאה מגביהם
ורני גזירת מרחצאות
לא תטבול אשה בנמל והטעם
לא תטבול אשה בכל מקום שיש טיט בקרקעתו של
המקום, שהוא חוצץ ברגליה
אם הרופא אומר שכרי שתכנס להדין צריכה לטבול
קודם, מותר להקל בימי פליטתה ע"י שאלת חכם
נרה ראורייתא טובלת בליל ח'
כל חייבי טבילות טובלות כדרך ביה"כ
נרה ויולדת טובלות כדרך בלילי יוה"כ
מנין שטבילת נרה לאחד ז'
טבילה מראורייתא מהיכן ילפינן
זבה מר"ת טובלת ביום ז' אחד הנץ
רבנן גזרו לזבה לטבול ביום ז' שמא תסתור
אם טבילתה צריכה להיות משחשיכה או בסמוך או
בסמוך לחשיכה ג"כ טוב
אסור לטבול ביום ח' או ט' משום סרך בתה
אי מהני כשכבר טבלה ולא גזרינן משום סרך בתה
אם ביום אידם התירו להם לטבול אפי' ביום ז'
אם התירו לחוף בע"ש ולטבול בשבת והוה תרי קולות
היכא דאיכא אונסא התירו לטבול ביום למחרת
נשים ואנשים רידן טובלים בשבת
אשה לא תעמור ע"ג כלי חרס ותטבול
ביום החופה בעינן טבילה ולדא"ש משום חימוד
דין שצריכה חפיפה ושריקת השערות סמוך לטבילה

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

טומאת אוכלים

- ז אחורי כלים שנשמאו אם אוסרים את האוכלים
עד אוכלים אין מטמאין ראין להם טהרה
ז טבול יום פוסל אוכלי תרומה
ז מדאורייתא אוכל מטמא כלי

טומאת כלים

- ז אם נגעו המשקים מאחורי כלי מטמא מאחוריו רק
ז כשני לתרומה
ז מדאורייתא אין מקבל כלי טומאה אלא מאב הטומאה
ז אם נגעו המשקין מאחורי כלי אם מטמא בתוכו לכלי
ז הקדש
ז אחורי כלים שנשמאו אם אוסרים את האוכלים למשקין
ז אם נגעו הכלים מאחורי כלי שאין לו תוך טמא כולו
ז משקין מטמאים את הכלים מדרבנן
ז משקה מטמא את הכלי בתוכו
ז כלי שנשמא אחוריו במשקים אחוריו טמא אזנו ואוגנו
ז וידיו טהורים נטמא תוכו כולו טמא
עד כלי חרס אין לו טהרה אלא בשבירה
עד כלי מתכת שנשבר עד שיוצא ממנו רמון טהור
ז אסור לטבול ע"ג כלי שמקבל טומאה מגבו מגזירת
סח מרחצאות
סח כלי חרס אין בו טומאה מגבו ואין בו טומאת מדרס
סח כלי עץ מקבל טומאה מגבו

טומאת משקים

- ז אחורי כלים שנשמאו אם מטמאין משקים
ז אם נגעו משקים באחורי כלים מטמא מאחוריו רק
ז כשני לתרומה
ז משקין מטמאין כלים מדרבנן
ז אם נגעו המשקים מאחורי כלי אם מטמא ג"כ בתוכו
ז בכלי הקדש
ז הא דמשקין מטמאין את הכלי בתוכו
ז אם נגעו המשקים מאחורי כלים שאין לו תוך אוסר כולו
ז טבול יום אין פוסל את המשקים
ז מדאורייתא אין משקים מטמאין כלי
ז כל הפוסל את התרומה מטמא משקה להיות ראשון
ז מים אינם נעשים אב טומאה אפי' שיש להם תקנה
עד במקוה
עד דיני מים שאובין טומאתן והעלתם
עין ערך מים שאובים, השקה, המשכה

טיט

- סט לא תטבול בנמל משום הטיט שיש שם שחוצץ
לא תפשיל בנה לאחוריה כשהיא ערומה לפני טבילה
ע שמא ידבק בה טיט ויחצוצ

שיטת הב"ח דרוקא בדברים הנדבקים ולא בטיט

יבמה

- ח מלמדים את הקטנה שתמאן ליבמין
ח לעולם ידבק אדם עצמו בחליצה
ח שתי אחיות שנשאו לשני אחין ונפטר אחד מהאחים דין
ח אם נפלה הגדולה או הקטנה

יולדת

- לא טבילת יולדת בלילה
יולדת טמאה למפרע מעת לעת ומפקירה לפקירה
א כחכמים
ה המקשה ט"ו או יותר ימים קודם ללידה הוה זבה
כח מעשה וילדה בת שבע
דין מפלת עיין ערך מפלת

יו"ט

- דין שאסור לסרוך ביו"ט משום תולש
ראוי להחמיר שלא לטבול טבילה שלא בזמנה ביו"ט
אם חל יו"ט ביום חמישי חופפת ברביעי
אם חל יו"ט במוצ"ש מתי חופפת
שאר דברים הנדבקים יכולה להוריר ביו"ט חוץ
מקשרי שערויה
מותר לטבול ביו"ט לנשים וכן אפי' לאנשים הטובלים

כהן

- לט, מד כל שחוצץ בכהנים חוצץ בגר ועבד משוחרר
כהן שהי' אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזע איבריו
יט אוהז באמתו ובולע
נה כיצד תעמוד האיש או האשה כשהכהן רואה נגיעהם

כהנות

- יא כהנות צריכות בדיקה לפני אכילתן בתרומה
כח נבעלה בת ג' שנים אם פסולה לכהונה
כח נבעלה בת ג' שנים כשהרגישה וטעמה טעם זנות
גד כהנות חופפות וסורקות שלא תחלק בין נדה לנדה

כוס של ברכה

- פ תשיית נדה מכוס של ברכה
כלה כשהיא נדה אם מותרת לשתות מכוס של ברכה
פ בשבע ברכות
פ מסעודת ברית מילה מותרת בכוס של ברכה
פ אסור לאדם זר לתת לאשת חבירו מכוס של ברכה

כל

- א אם פי' כל הוה כולו או רובו

אם פי' כל הוה ממש

א

כתם

אם תולים הכתם ברם ירוק
בבגד צבוע אם יש דין כתמים בכלל ואם נטמאת ע"ז
האשה והבגד
בגד צבוע שאין בו דין כתמים אם דוקא שצבעו אותו
או אפי' שכך הוא מתחילת ברייתו
מתי נעשה תקנת בגד צבוע לכתמים
אין כתם ניכר כ"כ על בגד צבוע
אם תקנת בגד צבוע הוא כרי שלא תטמא ע"י כתם
דם שחור שבהעברת סממנים על הכתם עבר או דיהה
הרי זה כתם

כב

עו

עו

עו

עו

עו

עו

כב

מי רגלים

ש"ז של עכו"ם אינו מטמא אלא מי רגלים שבו
דין אשה שעשתה צריכה וראתה דם
אם יש נפ"מ בעומדת ועשתה צריכה או כשיושבת
ובמזנקת ומקלחת ושותת
ומה הרין בנמצא הדם כשעשתה צריכה בספת הספל
או בתוכו
דיני השתנת מי רגלים
ועיין ערך משחית

לט

פז

פז

פז

פז

יט, כ, כא

מיגו

לרמב"ן נאמנות האשה בנדרתה הוא משום מיגו
דנאמנת לעצמה נאמנת לבעלה

עט

מים שאובין

מים שאובין פסולים למקוה
ג' סאה מים שאובין שנפלו למקוה הגדול חיישינן אם
טבלה באותו מקום משום מים שאובין וי"א דדוקא ביין
השקה משווה מים שאובין לכמחוברים לטהרם
מטומאה
שאובין שהמשיכן טהורים
היכא שרלו בדוולא ובחצבי הוה שואיבן ופסולים
למקוה
ג' סאה מים שאובין פוסלים מקוה
גת שהיו בה כ"א סאה מי גשמים והמשיך לתוכה י"ט
סאה שאובין טהורה משום רוב והמשכה
מקוה שם מים שאובין שהמשיכן אם הוה פסול מד"ת
או מדרבנן
מחלוקת שו"ת הרי"ד ור"א ממיץ אי המשכה למים
שאובין מהני על רצפה שאינה סופגת המים ג"כ או לא
מים שאובין שהמשיכן למקוה שאין בו שיעור אם בעינן
רוב ג"כ או לא

נד

נח

נח

עב, עג, עד

עב

עג

עג, עד

עד

עד

עד

עד

בירור השיטות אם מהני המשכה למים ברצפה שאינו
יכולה לספוג את המים ג"כ או לא
ספק מים שאובין הוה ספק דאורייתא או חומרא
רוב מי גשמים והשאר ספק גשמים ספק שאובין הוה
ספיקא דרבנן ולקולא
בהקבץ מ' סאה פרחת טומאת שאובין והשקה והמשכה
מבטל דין שאובין

עה

עד

עד

עד

עד

מכשיר לקבל טומאה

דם מכשיר לקבל טומאה
האם דם החי מכשיר לקבל טומאה
האם דם ירוק מכשיר לקבל טומאה

כב

כב

כב

מנהג

נהגו בנות ישראל שמורידות מהם כל גרב ושחין
לפני טבילה
מנהג נשים דידן לחוף כל הגוף
החמירו בנות ישראל לסרוק לפני טבילה
החמירו בנות ישראל דין דר"ז שאין טובלות מיד
המנהג לחוף בבורית [זיף]
הנהגות לרחוץ בגדיה יש למחות בהם
החמירו בנות ישראל על עצמם אפי' רואות טיפת דם
כחרדל יושבות ז"נ
נהגו בנות ישראל אין סכות לפני הטבילה כל עיקר
מנהגינן שאין יושבים אפי' בשלחן אחד בימי טהרה
לענין פליטת ש"ז שגזרינו שימשה אטו לא שימשה
לדעת תרומה"ד הוה ממנהג
בזמנה"ז נהגו שדלא לטבול הבתולות משום סייג
לדעת הרא"ש סמכינן על בדיקת שפופרת בזמנינו
והמחמיר ינהג לעצמו
מנהג חסידות שלא לסמוך על אמתלא
הנהיגו הפוסקים לגלח השערות
מנהג גילוח השערות הי' ג"כ בליטא ולא רק
בחסידים ובאונגארי'
מנהג הנשואות לטבול בשבת ויו"ט
נהגו הנשים לגלח הצפרנים לפני טבילה
מנהג נשי דידן לברך אפי' במים צלולים ועיניהם
מחוץ למים
המנהג שטובלות פעמיים ומברכות באמצע
המנהג שהנשים שהות עד הלילה במרחץ
מנהג ק"ק פיסארו לכתוב בת הנולדת ביום ו' משום
שאין לה בתולים

מג

לד, נב

נט

ס

סד

סד

כז

מב

עז

ל

מה

סד

פ

ס, סא

ס

סא

נא

נא

נט

פח

מניקה

ממתי ועד מתי נקראת מניקה
מניקה דיה שעתה

ד

ב, ד

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

מעין

לזב בעינן מים חיים שהוא מעין
אי בעינן בעמין מ' סאה לטבילת ארם
לכלים במעין לכו"ע לא בעינן מ' סאה
מעין הוא בירי שמים והוא זוחל
מי המעין אינם נטמאים מהטובל בהם
אע"פ שמימיו רדופין מעינן מ' סאה
שיטת רבינו משולם רמעין מהני לזב ולנדה לטבילה
לחצאין
רין מעין שהעבירו ע"ג כלים וספסל
מעין מטהר בכ"ש
מעין מטהר במקוה
היכא רסכרא לנהרא בעינן שיהי' מ' סאה באשבורן
אם אין מ"ס באשבורן ומחובר לנהר בנקב הוה כמעין
לטהר במשהו אבל אינו מים חייב לזב
רין מעין שהעבירו ע"ג ברנה

מעין פתוח

רם חימור אינה רואה כוראית ומעין פתוח סג

מעשה

מעשה מבטל מעשה
מעשה שפיכת מים שאובין מבטל מעשה רשאובין עד, עה
לבשה בגרי נרה הוה מעשה ומשו"ה לא מהני אמתלא פ
אי אמדינן שאמירתה שהיא נרה מוחזקת ממעשה
הלבשתה של בגרי נרה פ
אין ריבור מוציא מירי מעשה פ

מעוברת

איזו היא מעוברת
מעוברת שראתה רם ריה שעתה ב
אם ראתה רם ואח"כ הוכר עוברת מה רינה ב
בריקות בזמה"ז אם מהני שיאמרו הרופאים שמעוברת
לדין מסולקת רמים ב, ד
רין מעוברת שהתחילה להקשות ולראות רם ה
מעוברת הוה מ"ב שנים ויום אחד, מעשה שילרה בת כח
שבע

מפלת

רין המפלת וראתה רם אפי' קורם י"ד ימים הוה רם טהור ה
המפלת רמה טהור דהוה רם קישות ואין קישות לנפלים ה

מקוה

מקוה שיעורו במ' סאה
כיצר שיעורו חכמים שיעור דביעית ממקוה נד
מקוה אפי' אינו מים חיים לזבה ולנדה נד
מקוה בעינן שיהי' בירי שמים נד, נו

מקוה בעינן שיהי' באשבורן ויש לו רין מחובר נד, נו, עב
מי מקוה אינם יכולים להטמאות נד
מי מקוה בעינן שיהיו על כל גופו כלי שום רבר חוצץ נד
הקופץ למקוה הרי זה מגונה נד
מי מקוה צריכים להיות בגובה לכתחילה ער החזה
ובריעבר עד לזרת מעל טבורה נה
מנהג ותיקין שלא לסמוך על מקוה נמוך נה
מים שהורתחו פסולים למקוה נז
ים הגדול רינו כמקוה נח
ג' לוגין שנפלו מחבית לים הגדול הטובל שם כאילו לא
טבל וי"א רוקא ביין וי"א אפי' במים נח
כשמחבר מקוה למעין שיש לו רין מעין לטהר במשהו
ולא לטבילת זב
ג' סאה מים שאובין פוסלים את המקוה נח
מעין שהעבירו ע"ג כלים וספסל לר"י רינו כמקוה סח
רין מקוה אם מותר לבנותו מנסרים הראויים למדרס סח
מהו גזירת מרחצאות שגזרו במקוה סח
שינוי מראה פוסל את מי המקוה עב
מקוה אפי' שיש בו ידי ארם חוץ מקנקנים שהניחם
בראש הגג ליבשם ונתמלאו גשמים עב
רין שמקוה מטהרה ע"י מעין ומטהר מקוה או בור אחר עב
מקוה בעינן בקרקע אבל לא בספינה עב
אם מותר להחם מקוה ע"י האור או ע"י שישפכו לתוכו
מים חמים או ע"י טסין חמים, ורין חמי טברי' עב
אם מותר להחם מקוה ואח"כ לחברו ע"י שפופרת
הנור לנהר עב
מקוה מים הוא שם כללי למעין ולמקוה ולבור עב
ג' לוגין פוסלים המקוה ובהמשיכם אינם פוסלים עג
מטהרים מקוה הרחוק מן הקרוב עד
מקוה שיעורו ברביעית וחכמים בטלוה למ' סאה עד
בהקבץ מ' סאה פרחת טומאת שאובין והשקה
והמשכה מבטל רין שאובין עד

מראות

ר' מראות הם ברמים שהם חמש כב, כג
מראה כתם שעל בגד צבוע אינו ניכר כ"כ עו
מראות נגעים שנים שהם ארבע כג
אם מראות נגעים מצטרפין זה עם זה כג
רין מראה שחור כב
רין מראה ירוק אם אסור ואם תולים בו כב
מהו מראה כקרן כרתום כג
מהו מראה כמימי ארמה וכיצר בורקים אותו כד
מראה מזוג אם הוה רם וכיצר בורקים אותו כה

משחית

איש אסור בהשחתת זרעו יח
האם אשה אסור בהשחתה והטעם יח

הלכות

מפתח - נרה

גדולות

כא

פב	ומצאה טהורה ג"כ טמאה
	נרה זכה יולדת ושומרת יום כנגד יום פסקינן
	כחכמים וכולם מטמאין למפרע מעת לעת ומפקירה
א	לפקירה
כז	נרה הרי היא כשאר עדיות
כז	אם הוה הלמ"מ מה ראמדינן דקטנה בת נרה היא
	שפחה חייבת בריני נרה לבעלה למ"ד וסתות
	ראורייתא הגיע וסתה ולא ברקה טמאה נרה אפי'
עט, פב	מצאה טהורה
	החמידו בנות ישראל על עצמן אפי' רואות טיפת דם
כז	כחדרל יושבת ז"נ
ה	המקשה אפי' ג' ימים וילדה טמאה נרה
יא	מה ראמדינן דנרה א"צ לברוק עצמה
	דין כשראנתה נרה יום אחד צדיכה לספור ז' ימים בין
כז	רואה בהם בין לא וטובלת כליל שמיני מדאורייתא
	בנות כותים טמאות נרה שסופרת את היום שראתה
ל	בהם
לא	טבילת נרה היא כלילה
מא	בועל נרה טובל ביום
ל	נרה שסופרת ז"נ ימים אחרי היום שראתה
לא	נרה טובלת כלילה כדרכה כ"פ ומדאורייתא כליל ח'
לד	בנרה בעינן שיהי' "כל כשרה" שלא יהי' דבר חוצץ
מא	בנרה בעינן טבילת מים חיים ומדרבנן
מא	הלימוד שנה צדיכה טבילה
	בעינן מש"כ רבינו רזב וזכה טבילתן מדאורייתא
מא	ונרה מדרבנן
לג	פעמים שטבילתה ביום ח' ופעמים אף ביום ז'
מא	הנוגע במשכבה טעון טבילה
נד	נרה א"צ טבילת מים חיים
	נרה שנאנסה וטבלה אסורה בתרומה ואם מותרת
מא	לבעלה
	אמרה נרה אני הוחזקה ובעינן אמתלא שתפקיע דין
פ	נרה
	הוחזקה נרה בשכנותיה כשהלבישה בגרי נרה אם
פ	מהני אמתלא ובעלה לוקה
פג	המשמש עם הנדה בניה הנולדים לוקים בצרעת
פה	י"א יום שבין נרה לנדה ושיטת הרמב"ם
פה	אם י"א יום שבין נרה לנדה הוא הלמ"מ
פה	למה פסק רבינו שהוה הלמ"מ כר"א
פז	דין אשה שעשתה צרכיה וראתה דם
	דם נרה ארום וזהו מהמקור, ובתולים אינו ארום
פט	ואינו זהו ומהצר
	מדברי רבינו משמע שמחמיד בטבילת הזכות יותר
פה	מהנרות
	נרה
סט	הטובלת בנהר א"צ מפצי משום החול

יח	אי באשה מצוה בהשחתה
	אסור לאדם שאינו נשוי לנגוע במבושיו או מתחת
יט	לטבורו שמא יהרהר
יט	אי מותר לנגוע ע"י מטלית עבה
יט	אי אמדינן כיון דעקר עקר ולא חיישינן לאיתוספי
	שלא יאחז באמה וישתין אם לא מעטרה ולמטה לצד
כ	הארץ אפי' הוא נשוי
כ, כא	אם נשוי מותר לנגוע במבושיו כשמשתיין
כ	אם הוא בעית מותר לאחוז באמה ולהשתין
	הי' אוכל בתרומה והרגיש שנזרעו איבריו אוחז
יט	באמתו ובולע

נאמנות

עט	אשה שאמרה כזה ראיתי ואברתי נאמנת
עט	אשה שקבעה וסת ואמרה שלא ראתה נאמנת
עט	עד אחד נאמן באיסורין
עט	מנרה ילפינן שער א' נאמן באיסורין
	למ"ד שילפינן מ"ספרה לה" הוה גזיה"כ מה שנרה
עט	נאמנת
	לדמב"ן נאמנת האשה משום מיגו דנאמנת לעצמה
עט	נאמנת לבעלה
עט	אין עד א' נאמן באיתחזוק איסורא
עט	נאמנות האשה בטבילה ואפי' כשיש קושי ברבר
עט	דבר שבידו לעשות נאמן עליו
	כיון שהיא קבעה הוסיף נאמנת לומר שלא ראתה בו
עט	כלל
עט	אי אמדינן רוסת וראי ראתה ולא היתה נאמנת
עט	אמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני נאמנת
פ	ע"י אמתלא
פ	אי נאמנת אשה עם אמתלא על מעשה לבישת בגרי נרה
פ	ילדה שבאת לישכב אצל בעלה נאמנת שטבלה אע"פ
פ	שלא אמרה לו כלום
פ	בעל נפש לא יסמוך על אמתלא
	באמרה אשת איש אני ואח"כ אמרה אמתלא נאמנת
פ	ואפי' בעל נפש יסמוך ע"ז

נגעים

נה	דין כיצר תעמוד האיש או האשה כשהכהן רואה נגעים
כג	מראות נגעים שנים שהן ארבע
כג	אם מראות נגעים מצטרפין זה עם זה

נדה

א	קיי"ל כל הנשים מטמאות בבית החיצון
ה	זמן ימי נדתה מתי הוא
כז	תינוקת בת יום אחד מטמאה בנדה
פ	נדה אם מותרת בכוס של ברכה ובאיזה מותרת
	י"א שלאחר שיעור וסת אשה שיש לה וסת אם ברקה

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

לא ימי טהרתה
אי מחמדינן משום סרך בתה שלא תטבול סמוך
לא לחשיכה
לא מה הרין אם טבלה סמוך לחשיכה אם מהני הטבילה
לא י"א שיכולה לטבול קודם החשיכה אלא שתחזור
לא לביתה אחרי החשיכה
בשעת אונס מותרת לטבול ביום שלמחרת ולא
לג חיישינן לסרך בתה
לא אם ג"כ ביום ח' אינה יכולה לטבול יכולים להקל ליום
לג ז' ביום
מתי מדובר כשטבלה ביום שצריכה להסתיר טבילתה
לג מבעלה

עד אחד

עד אחד נאמן באיסורין
ע"א נאמן באיסורין ילפינן מנדה
ע"א אין נאמן באיתחזק איסורא
באמרה לבעלה נדה אני לרבינו הוה כע"א וגרע
פ ממעשה הלבשת בגדי נדה

עונה

כח אם יש עונה בקטנה
המתנה על עונה הוה מתנה ע"מ שכתוב בתורה ולא
כח אמר כלום
כט צריכה לפרוש עונה סמוך לוסת
כט מתי היא העונה
כט שיטת הא"ז בעונה
כט הרואה עם הנץ החמה מתי היא עונתה
כט שיטת האביאסף רעונה תלוי בשעות זמניות

עין הרע

פו ההיא אמתא רכ"פ שבאתה מטבילת מצוה דאתה דם
פו אמר ר"י שתשמש מחוץ לעיר שהוא משום עין הרע
פ"ד שתספור לחברותיה שיש בה דמים יתרים ויתנו
פו בה עיניה
פ"א יש בה שליטה מעין הרע להתרחק מבעלה

פולטת

ל, אשה פולטת ה' ימים ש"ז
משום שאשה פולטת ש"ז לא עושים הפסק טהרה אלא
ל לאחר ה' ימים ולתרוה"ד ו' ימים
ל, פולטת ש"ז סמאה לטהרות
ל, פולטת ש"ז אם סותרת לבעלה ולענין הלכה
בזמנינו גוזרין לא שימשה אטו שימשה ולתרוה"ד
ל משום מנהג
באם דופאים קבעו שלא תוכל ליכנס להריון אלא ע"י
ל הפסק טהרה מוקדם אם יכולים להקל בימי פליטתה

היכא דסכיד נהרא ואין בו מ' סאה לא עלתה טבילה
אא"כ מחובר לנהר
היכא דסכיד נהרא בעינן באשבודן מ' סאה
אם מותר לחמם מקוה במים חמים ולחברן אח"כ ע"י
שפופרת הנור

נטילת ידיים

יש להקל בנט"י שלא יחצוץ צואה שתחת הצפורן אפי'
נ שלא כנגד הבשר
נא ברכת נט"י אחד יציאת ביה"כ היא לאחר הנטילה
נא לא חילק בין נטילה לנטילה לאחר ביה"כ לברכה

נץ החמה

מה שהזכר טובלת מד"ת ביום השביעי לאחר נץ החמה לא
כט הרואה עם הנץ החמה מתי טבילתה

סימנים

לד נערה יוצאת בסימנים
לד אם אין לה שערות יוצאת באם יש לה גומות
ח שיטת גאון שאין לקרש יתומה אא"כ מביא סימנים
שהיא בוגרת

ספק

א הא דפסקינן כחכמים דלמפרע טמאה מעת לעת
ומפקירה לפקירה דוקא בוראי ולא בספק
א הא דפסקינן כחכמים דלמפרע טמאה מעת לעת
ומפקירה לפקירה הוה מדין ספק
פד בספק איסור מחמת עיגון התירו
הלכה כד"ע באשה שעשתה צרכיה וראתה דם בין
פז בס"ס בין בספק לחור
עד ספק שאובין הוה ספק ראורייתא לחומרא
באם דרב מי גשמים והשאר ספק שאובין הוה ספק
עד דרבנן לקולא
יז בריקה מהני לטהר ספק טהרות תרומה וקרשים
כה, ל, לא כולהו נשי רידן ספק זבות נינהו
ל באם ראתה ראיה בין השמשות נופל אותו יום מספק
ל באם טבלה ביום ז' אסור לבעלה לבוא עליה מספק
לג שמא תראה וימצא שבעל נדה למפרע

ספק ספיקא

טז באיכא ספק ספיקא אי בעינן לברר
מח מעשה בשפחתו של רבי שמצאה עצם בין שיניה
פז הלכה כד"ע באשה שעשתה צרכיה וראתה דם בין
בס"ס ואפי' בספק לחור

סרך בתה

משום סרך בתה אסורה לטבול ביום ואפי' לאחר

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

כג

אם בעינין ה' ימים לדם בתולים משום פולטת ש"ז

צג

פסקה

ביום שפוסקת מלראות רם צריכה להפסיק בטהרה
אשה צריכה להפסיק לראות דם קודם שתספור ז"נ
דיני הפסק טהרה עיין ערך הפסק טהרה

ל

ל

פקידה

מה דאמרינן דראתה רם חוששת מפקידה לפקידה
נדה זבה ויולדת ושומרת יום כנגד יום אע"פ שלא
ראתה רם חוששת מעת לעת ומפקידה לפקידה
מה דאמרינן שפקידה הוה דוקא אלו שקבעו רבנן ולא
מה שעשתה מעצמה
המשמשת בעידים הרי זו כפקידה
אם הוה עד שלפני תשמיש כפקידה

א

א

א

ג

ג

פריה ורביה

מה דאמרינן שלא תברוק לפני תשמיש או לאחריו
שלא יראה בעלה ולבו נוקפו ויבטל מפ"ו
נשים אינם בכלל מצות פ"ו
אם משום שנשים לאו בני פ"ו משו"ה יד המרבה
לברוק בנשים משובחת ולא חיישינן להשחתת זרע
אנשים לאחר שילדו אינם בכלל פ"ו

טז, יז

יח

יח

יח

פרישה

אשה שאין לה וסת מותרת לבעלה מ"מ לאחר תשמיש
צריכה לפרוש
פרישה סמוך לוסת
שצריך לפרוש עונה
דין פרישה בעונה הוה מדרבנן
כמה היא העונה שצריך לפרוש סמוך לוסת
שיטת הא"ז בפרישה סמוך לוסת
דין אשה שראתה עם הנץ החמה מתי צריכה לפרוש
תשיעי בעינין שמירה י"א לא בעי שמירה י' מחלוקת
שמא תהי' זבה
ראתה בשעת תשמיש בעלה פורש באבר מת, ומה
דינו בפירש באבר חי

טז

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

כט

קידושין

קידושי קטנה אינם אלא מדרבנן
קידושי אחרות אשה הוה מדרבנן
שיטת הגאון דאין לקרש יתומה עד שיביאו רא' שהיא בוגרת
טעם שתקנו רבנן קידושין בקטנה יתומה
קטנה נישאת בת ג' שנים ויום א'
פילגש אין לה קידושין
קידושין בטלים באיילוניות

ח

ח

ח

ח

ח

ח

ח

ח

קל וחומר

רבנן מדאורייתא לא עבדי ק"ו
יש שלומדים טבילת נדה מק"ו ממשכבה

ז

ז

ז

קרבן

שפתה לאחר ג' ימים שראתה דם חייבת ב' קרבנות
לזוב וללירה
אין מביאים אשם תלוי על עשה ול"ת
על עשה ול"ת שבנדה מביא אשם תלוי
אם לא שפתה וילדה אינה חייבת קרבן לזב
רביעית יין לנזיר וחצי לוג שמן לתורה הלמ"מ
באם פירש באבר חי כשראתה בשעת תשמיש חייב
אשם תלוי

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ה

ראתה בשעת תשמיש

דין המשמש עם הטהורה וראתה ואמרה לו מה יעשה
בנים הנולדים מהמשמש עם הנדה הוה מצורעים
צריך לעמוד על עשר אצבעותיו
אסור לצאת באבר חי ולזעזע בגופו
ימלא עצמו בפחד ורתת ויזדעזע בלבו
כשמת האבר צריך להשתמש מיד
זה דוקא כששימש שלא בשעת וסתה שהוה אונס
ולמה
דין אשה שראתה בשעת תשמיש ולא אמרה לבעלה
אם נקראת אנוסה דיצרה אלבשה
אי שייך באופן זה באיש יצרה אלבשה

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

פג

קטלנית

דין אשה שמתו בעליה בכמה פעמים נקראת קטלנית
שאסורה להתחתן עוד

י

קטנה

קטנה שראתה דם אפי' בת יום א' הוה נדה
קטנה בת י' ימים וראתה ג' ימים קודם ז' הוה זבה
הדין שקטנה בת נדה אם הוה הלמ"מ
אם יש עונה בקטנה

כז

כז

כז

כז

כז

כז

כז

כז

פג	בכניסה חשבינן ליה שב מיריעה וכן באשתו	פג	רוב מי גשמים והשאר ספק שאובין ספיקא ררבנן
פג	אשה שמצאה למחרת שימושה רם בסרינה וחוששת שבשעת תשמיש ראתה הוה אונס וא"צ בריקה לפני תשמיש	פג	לקולא
פג	רביעית	פג	רופא
פג	רבנן בטלו לרביעת רמקוה ואוקמי אמ' סאה מחשבין של מ' סאה של כלי מלא מים של אמה על אמה ברום ג' אמות ילפינן לרביעית של תורה	פג	ע"י סממנים יכולה לקבל וסת במזנה בקל, וכן עקרה
פג	רואה מחמת תשמיש	פג	לרפאותה
פג	צריכה לברוק בג' פעמים הראשונות לתשמישה שמא רואה מחמת תשמיש	פג	שמנים של רפואה חוצץ
פג	אם בג' פעמים שראתה צריכים בבדיקה קורם לתשמיש יד לאחר ג"פ הראשונות שברקה י"א שא"צ שוב בדיקה משום שמא תראה מ"ת	פג	אם צוו הרופאים שלא תרחץ במים מה רינה
פג	ראתה מ"ת משמשת ג"פ ואם ראתה בכולם תתגרש ותנשא לאחר, ואם כך בג' בעלים תברוק עצמה בשפופרת	פג	איילונית אין לה רפואה
פג	אם יכולה לברוק עצמה תחת בעל ראשון	פג	אם אשה הוה מסולקת רמים כשרופא אומר שהיא מעוברת
פג	רין אשה שרואה מחמת תשמיש	פג	אם הרופאים אומרים שצריכה לטבול קורם כרי שתכנס להריון אם יכולה להקל בימי פליטתה
פג	אי השתא סמכינן אבריקת שפופרת ואם ברקה אין מוציאין אותה	פג	אשה שאמרו לה הרופאים לחוף ביין אם הוה חציצה
פג	הפילה חרדת רם מותרת השתא לא סמכינן על זה אבל אין מוציאין אותה אם ברקה	פג	אם רופא ישראל אומר שנתרפאה מדוואה מחמת תשמיש ויש בירו קמיע לזה אם נאמן
פג	לאחר שנתגרשה מבעל אחד לאחר שראתה ג"פ והתחתנה עם אחד לא ראתה אינה יכולה לשוב לבעל ראשון	פג	כיצר בורקת עצמה אם נתרפאה מדוואה מחמת תשמיש
פג	אם מהני לאחר שנתחזקה נתרפאת	פג	אי מהני רפואה לאחר שנתחזקה בדוואה מחמת תשמיש
פג	אם רופא ישראל אומר שנתרפאת וקמיע בירו שמהני אם נאמן	פג	שבת
פג	י"א שאסורה לבעל ג' אפי' שמהני לו בדיקה שמא יבעלה קורם בדיקה אבל אם כבר ברקה וראתה שהוא ממהלה מותרת לבעלה ג'	פג	שיטת האגלי טל שאיסור בישול מים הוה משום בישול החירקים
פג	כיצר הגידסא בגמ' ותברוק עצמה מביאה או מביאה שלישית	פג	אי מותרת לעשות חפיה בע"ש ולטבול בשבת ביום
פג	שבורקת עם שפופרת אם מצאה מהצררים ולרמב"ם גם אם לא מצאה כלום סהורה ובאם בער למעלה טמאה מוחזקת תהי' בג"פ וי"א אפי' לרבי בג"פ ויש שחולקים	פג	בע"ש חופפת ושורקת מתי מדובר
פג	רוב	פג	איסור לסדוק בשבת
פג	רוב נשואות מקפידים על רבר חוצץ בבית הסתרים	פג	איסור תלישת שעדות בשבת
פג	רוב בנ"א חוצצין בצואה שלא כנגד הצפורן	פג	רבדים החוצצים מורידים בשבת חוץ מקשירת השערות
פג	רין רוב ומקפיד ואינו מקפיד	פג	נשים ריין טובלות בשבת
פג	גת שיש בה כ"א סאה מי גשמים והמשיך לתוכה י"ט	פג	אם חל יו"ט יומיים קורם שבת תחוף ברביעי
פג	סאה שאובין סהורה משום המשכה ורוב	פג	אם חל יו"ט במוצ"ש מתי תחוף
		פג	מתי מדובר הרין לא תחוף בע"ש ותטבול במוצ"ש
		פג	אי מותר לטבול בשבת משום סחיטה ומתקן
		פג	אי אשה אסורה לצאת בשבת בטבעת של חותם ולא של נוי
		פג	השיראים והנזמים והטבעות אינם חוצצים ואסורים לצאת בהם בשבת
		פג	וכן ברפון אם מקפרת עליהם משום טינוף חוצצין ואסורים ללבשם ולצאת בהם בשבת
		פג	סוגי חוטים אם הם חוצצין לענין שאסור לצאת בהם בשבת
		פג	אם מותר לצאת בטבעת שהיא לנוי בשבת
		פג	ראוי להחמיד שלא לטבול טבילה שלא בזמנה בשבת
		פג	שוטה
		פג	בשוטה יורה שמאי דלא אמדינן ריין שעתן

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

כה

שבת זרע

בזמה"ז אין מתחלת לספור ז"נ ער ה' ימים ולתרוה"ר
ו' ימים משום שפולטת ש"ז
אם מותר להוציא זרע לבטלה
אם שייך באשה הוצאת זרע לבטלה והטעם
אם באשה מצוה להשחית זרע
אי אמרינן כיון דעקר עקראו חיישינן לאיתוספי
קיי"ל אין ש"ז מסריח ער ו' עונות
מה ראמינן רפולטת ש"ז סותרת לטהרות
ברין פולטת ש"ז גזרינן לא שימשה אטו שימשה
ש"ז יבשה חוצצת, לחה אינה חוצצת
אם פולטת ש"ז סותרת לבעלה ולהלכה
ש"ז של ישראל בכל מקום חוצץ ושל עכו"ם בכל
מקום אינו חוצץ
ש"ז של ישראל טמאה לתרומה ולא לחולין
ש"ז של עכו"ם מותר חוץ ממי רגלים שבו
אפי' לא ראתה דם בתולים חיישינן שמא חיפתו ש"ז
בעינן ה' ימים משום ש"ז ברם בתולים
ש"ז קשורה ודומה ללובן של ביצה שאינה מוזרת
ש"ז בא מבשר חי
עיין ערך משחית

שמירה

צריכה לשמור שלא תקשור נימא אחת ולחברתה
תזהר שלאחד חפיפה לא ליתן תבשיל לבנה ולא
להתעסק בשאר דברים רבקים ותקשור כל שעה
ביחד שלא יקשר
הראב"ד מסתפק אי בעינן שמירה רק לשערות רביו"ט
א"א לתקן או לכל הגוף
שומרת יום כנגד יום ושמא תהי' זבה גדולה בט'
חוששת לכו"ע ובי"א לכו"ע לא ובי' מחלוקת

שעה קבועה/זמנית

שיטת הא"ז לדגה"ב רתלוי בשעות דלא הוה שעה
קבוע
שיטת האביאסף לענין עונה רתלוי בשעות זמניות

שערות

שלא תחוף שיערה בחול ובנתר
מהו נתר שאסור לחוף בו
שלא תחוף ראשה במים קדים אלא חמים ואפי' חמי
חמה
אי מותר לחוף במים שהוחמו ע"י חמי חמה
צדיכה לסדוק שערות ראשה שלא יהי' דבר חוצץ
ושלא יקשרו יחד
מה שחציצה בשערות חוצץ ילפינן מ"את בשרו"
בטפל לבשרו

צריכה לחוף בכל מקום שיש שערות בגופה
תמר קשורה נימא לאמנון
גומות סימן לשערות
ויצא לך שם בגוים ביופרק שאין להן לבנות ישראל
שער בבית השחי והערה
נימא אחת קשורה חוצץ שלשה אינם חוצצים שנים
איני יורע
י"א רבעינן רוב שערותיה קשורים נימא נימא
קשר נימא אחת לשניה אם הוה נימא חאת
אם רוב שערות הוה רק בראש או בשאר הגוף ג"כ
תלוי
נטל ב' שערות וקשרן עם ב' אחרים האם הוה ב'
או ר'
שערה אחת ומקפיד בעינן או אפי' אינו מקפיד
אי מקפירה על שערה אחת ג"כ חוצץ ולא עלתה לה
טבילה
בירושלמי קשר ג' שערות עם ב' אחרות הוה כג'
שערות
נתנה שערה בפיה בשעת טבילה לא עלתה לה
טבילה
שלא תקשר השערות יחד שמא תקשר שערה אחת
וא"א בשבת ויו"ט לסרוק
אי צריכה להזהר שלא תקשר נימא לאחר הטבילה
אין מסרק יכול לברוק שערה אחת
צריכה לסרוק שערות ראשה סמוך לטבילה
איסור תלישת שערות בשבת
אי מותר לטבול בשבת משום סחיטה בשערות ומתקן
בבורית [זייף] מותר לחוף השערות
סוגי החוטים אם חוצצין על השערות ובאיזה אופן לא
בריעבד אם חפפה בדברים המסבכים השער וראתה
של סיבכו עלתה לה טבילה
צריכה לקשור שיערה כשטובלת
קשירה בשערות דוקא במטפחת או בשערה של זנב
הסוס או חוטי תיכי חלילאתא או בג' חוטינן אפי'
מהורק ובשאר חוטים שאינם חוצצין

שפופרת הנוד

אי מהני לחמם מקוה במים חמים ולחברו אח"כ
בשפופרת הנוד

שפחה

שפחה לאו בת קידושין
שפחה מחוייבת בריני נדה לבעלה
אם דיני נדה בשפחה דוקא במשוחררת או אפי'
במשוחררת או אפי' אינה משוחררת
מעשה בשפחה של רבי שמצאה עצם בין שיניה
שפחה משוחררת דינה כישראלית

הלכות

מפתח - נרה

גדולות

תכשיטים

- תכשיטים המהורקים חוצצין
טבעת של חותם אסור לצאת בה בשבת
טבעת של חותם חוצצת
אסור לצאת בשבת בתכשיטים שמא יתרמי לה
טבילת מצוה
שירין ונזמים וקטבלאות וטבעות אוצין חוצצין רפויין
אין חוצצין
הרפויין אם מקפרת להורידם משום טינוף חוצצין
טעם שטבעת דחוק חוצץ
אולי אפשר לומר שטבעת ותכשיטים של נוי אינם
חוצצין

תנאי

- אין מהני תנאי ע"מ שכתוב בתורה
אי מהני תנאי על עונה של קטנה
על שארה וכסותה יכול להתנות

תפלה

- צריך להוריע צרתו לאחרים שיבקשו עליו רחמים
האי איתתא דכל ראתי מטבילת מצוה קאחזי רם א"ל
ר"י זיל אמרת לחברתיך ויבקשו עליך רחמים
המצורע מוריע צרתו לרבים שיבקשו עליו רחמים
מעשה בפומבדיתא שהוריע צערה לרבים ונתרפאת

תפילין

- שצדיקים לרחוץ שערות הראש במקום הנחת התפילין
שלא יהי' דבר חוצץ
מים שבשערו הראש אע"פ שלטבילה לא חוצץ
לתפילין חוצץ

תקנת עזרא

- מתקנת עזרא שתחוף ותסרוק ראשה קודם טבילתה
אם צריכה מתקנת עזרא לחוף את כל גופה
אנשים טובלים את טבילת עזרא בשבת

תרומה

- הכהנות צריכות בריקה קודם אכילתן בתרומה

- ש"ז של ישראל מטמא לתרומה ושל עכו"ם לא מטמא
נרה שנאנסה טבלה אסורה בתרומה
בריקה מהני לטהר ספק תרומה
הי' אוכל בתרומה והרגיש שנזרזעו איבריו אוזוז
באמתו ובולע
ראתה דם ממתי חוששים לו לתרומה
ככר תרומה שנפל ל"ג לוגין מים שנפלו מחבית בים
הגדול טמא

תשמיש

- אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתברוק
אם מותר או שצריכים לברוק לפני תשמיש ומה
הרין לאחר תשמיש
ג, יא, יג, טז, יז
בתולה נבעלת ליל ראשון לחופתה
י"א רבעינן ז"נ סמוך לבעילת מצוה
דם חימוד הוה לבעילה ראשונה ולא לפילגש ובעילת
זנות
בתולה א"צ בריקה לפני תשמיש
היושבת על דם טוהר א"צ בריקה לפני תשמיש
אי בעונה צריך להקיצה ולתובעה
שיטת ר"מ שאשה שאין לה וסת אסורה לשמש
דין אשה ששמו לה טבעת במקום התשמיש ואומרת
שאפי' בגמד תשמיש לא מגיע לשם האבר דינה
לחציצה
אי מותר לשמש ביוצא לדרך סמוך לוסת
אשה שאין לה וסת מותרת לבעלה ואחרי תשמיש
צריכה לפרוש
הא ראמדינן בעל נפש לא יבעול ויחזור ויבעול
הבא על הנדה כבא על שאר עדיות וחייב כרת וכן
בקטנה בת ג' שנים
אי יש בקטנה חיוב עונה
לא תתחיל לספור ז"נ אלא מה' או ו' ימים משימושה
משום פליטת ש"ז
אם על דם בתולים שלאחר התשמיש בביאת מצוה
צריכה לחכות ה' או ו' ימים משום פולטת ש"ז
דין המשמש עם הסהורה וראתה כיצר תנהג ואם לא
נהגו כן, ועיין ערך ראתה בשעת תשמיש
דין ראתה מחמת תשמיש עיין ערך ראתה מחמת תשמיש

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

כו

ברכות

מ. אין מי רגלים כלים אלא בישיבה

כא

קידושין

פ. מלקין על החזקות כר"י

פ

מעשרות

פ"ב מ"ח ומ"ט מקולי ב"ש

א

בבא מציעא

נג: דין שיאמר היא וחומשו

א

חלה

פ"ד מ"ד ר"א אומר אף הרודה

ט

סנהדרין

כא. תמר שקשרה נימא לאמנון

לד

שבת

יא: לא יאכל הוב עם הזבה מפני הרגל עבירה
יג. רשב"א אומר בא וראה ער היכן פרצה טהרה
בישראל

עז

מכות

ד. חבית שנפלה מלאה מים לים הגדול הטובל שם לא
עלתה לו טבילה

נח

שבועות

ה: בהרת עזה כשלג וכו'
יד: ה' משמש עם הטהורה וכו'
יז: זו היא מצות עשה וכו'
יח. והזרתם את בנ"י מטומאתם א"ד יאשי' וכו'
מג. ונוקעא ברלייפי וכו'

כג

כג

פג

כט

נו

פסחים

מח. ר"א אומר אף הרודה
קט. ורחץ בשרו במים וכו'

ט

נד

עבודה זרה

לז: כי אתי לקמי' דר"י א"ל מיהב שקיעתא דנהרא
זיל סיבלו וכו'

עט

יומא

ו. כל חיובי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת
טבילתן בלילה
כט: זה הכלל ה' במקדש
ל. מצוה לשפשף
עח. מכאן רמז לנדה שצריכה לישב עד צוארה
פח. כל חיובי טבילות טובלין כדרך ביה"כ

לא

כא

כא

נה

לא

חולין

כו: מים מתלחלים בדבר לח
לא. איתמר נדה שנאנסה וטבלה
לא. נפלה הסכין מידו
נא. הוגלד בירוע שהיא ג' ימים קודם השחיטה

מב

מא

לט

מג

בכורות

ג. ר"י סובר כולו בכור משמע וכו'
ל"ח עברו רבנן היכרא היכי דלא לשרוף עליה

א

ז

יבמות

סג. בחברתה ולא בעילתא
סד: לשלישי תנשא לרביעי לא תנשא
קט. נשאת לשלישי ולא ה' לה בנים

סח

י

ח

תמורה

יב. שאיבה שהמשיכה כולה

עג

כתובות

מ. מי איתא דהשתא נמי מלמדן אותה לומר איני רוצה
סא. כל מלאכות שאשה עושה לבעלה מדה עושה
לבעלה חוץ וגו'
עד. מלקין על החזקות כר"י וכו'
עב. מנין לנדה שסופרת לעצמה שנא' "וספרה לה"

ח

עח

פ

עט

כריתות

ז: דבר אל בנ"י אין לי אלא בנות ישראל גירות וכו'
מנלן

פא

כלים

פכ"ה מ"ט כלי המקדש אין להם אחוריים

ז

מקואות

פ"ו מ"ח מטהרין מקוה הקרוב, הרחוק כיצר

עד

גיטין

מו. המוציא את אשתו משום נדר או שם רע

טו

פ"ח מ"ה נדה שנתנה מעות בפיה וכו'	מה	סג. כל אשה שיש לה וסת ריה שעתה	י
פ"ח מ"ה נתנה שערה בפיה וכו'	מו	סג: היתה למורה לראות עם הנץ החמה	כט
פ"ח מ"ה האוחז בארם וכלים והטבילן וכו'	מז	סד. בוסתות כו"ע מורים דבעינן ג' וכו'	יא
פ"ח מ"ה בית הסתרים	מח	סה: נשים בבתולות כגפנים וכו'	פח
פ"ט מ"א אלו חוצצין הארם וכו'	מט	סה: רב ושמואל דאמרי תדוייהו הלכה בתינוקת בועל	צא
פ"ט מ"ב קלקלי הלב והזקן וכו'	מט	בעילת מצוה ופודש	פז
פ"ט מ"ב בצק שתחת הצפורן	נ	סה: הי' ד"מ אומד מדאה דם משונים זה מזה	מד
פ"ט מ"ב מלולי זיתים וענבים וכו'	לז	סו. בית הסתרים ובית הקמטים א"צ שיבואו בהם מים	פה
פ"ט מ"ד אלא שאין חוצצין בצק שתחת הצפורן	נ	וכו'	
פ"ט מ' גליר שחוצץ למכה חוצץ וכו'	מג	סו. הרואה דם מחמת תשמיש וכו'	
		סו. ההיא דאתאי לקמי' דר"י רכל אימת רסלקא	
נדה		מטבילת מצוה קא חזי דם וכו'	
ד: כל אשה שיש לה וסת ריה שעתה	ב	סו. תבעוה לינשא צריכה ז"נ וכו'	פו
ה. המשמשת בעידים	ג	סו: לעולם ילמד ארם בתוך ביתו שתהי' אשה מריחה	כח, סג
ז: ארבע נשים דיין שעתן	ד, ה, ו, ח	בית קמטיה במים	סו
ח. הזב והזבה שברקו עצמן וכו'	ח	סו: טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ וכו'	גב
ט. דאתה ואח"כ הוכר עובדה	ב	סו: מעשה בשפחתו של רבי וכו'	מח, סז
י. טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ וכו'	גב	סו: בית הקמטים ובית הסתרים א"צ שיבואו בהם המים	מח
יא. גבי בעלה א"צ בריקה לפני תשמיש אלא לטהרות	פג	סו: אשה לא תחוף לא בנתר ולא בחול וכו'	סד
יא. אע"פ שאמדו ריה שעתה צריכה להיות בודקת וכו'	יא	סז. אשה לא תטבול אלא דרך גרילתה וכו'	נה
יא. פעמים שצריכה להיות בודקת וכו'	א	סז. נתנה תבשיל לבנה וטבלה לא עלתה לה טבילה וכו' ע	ע
יב. משמשת בב' עדים וכו'	יא	סז. כחול שתוף העין אינו חוצץ וכו'	מב
יב: אמד רב כהנא שאלתינהו ואנשי ביתא וכו'	יב	סז. נימא אחת קשורה חוצצת וכו'	מא
יב: אשה שאין לה וסת אסורה לשמש וכו'	יג	סז: משום סרך בתה וכו'	לב
יג. כל היד המדבה לבדוק בנשים משובחת	יז	סז: והיכא דאיכא אונסא וכו'	לג
יג. ד"א אומד כל האוחז וכו'	יט	סז: כולי נשי ספק זבות שוינהו רבנן	מא
סו: כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן וכו'	יג	סז: הני דבידא דכוסילתא וכו'	מג
סז. ג' שנאתי וכו'	כא	סח. וצריכה למישרא מסדקא ברישא וכו'	נט
יז. משמשת בעידים	יא	סח: הזב והזבה שברקו עצמן וכו'	ו
יט. חמשה רמים טמאים באשה	כב	סט. א"ל ד"ש לר' ידמי' בר אבא רב ככותאי אמרה	ל
כ. שחוד כחדת וכו'	כב	לשמעתא וכו'	פה
כ: וכמזוג שני חלקי מים ואחד יין וכו'	כה	עב: י"א יום שבין נדה לנדה הלמ"מ וכו'	
כ: נאמנת אשה לומד כזה דאיתי ואברתיו וכו'	עט		
לג. בעי רמי בר חמא וכו'	ל	תוספתא	
לג. טעמא דבנות כותים טמאות נדה וכו'	ל	מקואות פ"ו גישפינקא באצבעה חוצץ	מ
לה: אמד רב הונא זוב דומה למי ברק וכו'	צ	מקואות פ"ו ה"ה הרם והריו והרבש וכו'	לה
לו: המקשה נדה וכו'	ה	מקואות פ"ו שכבת זרע של ישראל בכל מקום טמאה	לט
מ. כל הנשים מטמאות בבית החיצון	א	וכו'	מא
מב. בעי רמי בר חמא וכו'	ל	זבים פ"ג חומד בזב שאין בזבה וכו'	
מג. הי' אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזע איבריו וכו'	כא	מגילה פ"א אין בין זב לזבה אלא שהזב טעון מים חיים	מא
מג: תנוקת בת יום אחד טמאה נדה וכו'	כז	וכו'	
מד. מנא הני מילי דת"ד אשה וכו'	כח	ירושלמי	
מה. מעשה ביוסטני בתו של אסורדוס וכו'	כח	ברכות ה"ב תני כלה אסורה לביתה וכו'	פ
נט: האשה שעושה צריכה וראתה דם וכו'	פז	חלה פ"ב מ"ג הסל מצרפין וכו'	ט
סא: בנר צבוע מטמא משום כתם וכו'	עו	פסחים ה"ז נדה חופפת וסודקת	לד

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

כמ

טור שו"ע
אורח חיים

ג'
ש"א
ש"ל
תקפ"ב

יורה דעה

ל"א
ק"ו
קפ"ד
קפ"ה
קפ"ו
קפ"ז
קפ"ח
קפ"ט
ק"צ
קצ"א
קצ"ב
קצ"ג
קצ"ה
קצ"ו
קצ"ז
קצ"ח
קצ"ט
ר'
ר"א
שכ"ה

אבן העזר

ס"ח
קע"ה

רמב"ם

הל' אבות הטומאה פ"ז ה"ג
הל' איסורי ביאה פ"ד ה"א
פ"ד הי"ד
פ"ד הט"ז
פ"ד הט"ז
פ"ד ה"כ
פ"ד הכ"א
פ"ה ה"ו
פ"ה הי"ב
פ"ו ה"א
פ"ו ה"ב
פ"ח ה"ה
פ"ח ה"ו

יט, כ
מ
ס, סא
א

יז

יז

כט, עט, פב

פ

ג, יא, יג, יד

פד

כב

ד, י

עו

פז

סג

כו, פ, צא, צב

עז, עח

ו, ל, צג

לא, לג, ס

לה-לח, מג-נ, נה, סא, סט, ע

לד, נב, נט-סא

נא

מא, נד, נח, עד

א

פח

ח

ז

כז

יא

יא

ג

פד

פד

כב

כו

פה

פה

ד

י

פ"ט ה"ד

פי"א ה"ה

פי"א ה"ט

פי"א הי"ח

פכ"א הכ"ג

הל' א"ז פ"ז ה"א

הל' ביכורים פ"ו הט"ז

הל' ברכות פי"א ה"ז

הל' טומאת צרעת פ"ט

הל' יבום וחליצה פ"ה הכ"ט

פ"ה ה"ל

הל' יוה"כ פ"ב ה"ז

הל' כלים פכ"ח הט"ו

הל' מקואות פ"ב ה"א

פ"ב ה"ב

פ"ב הי"א

פ"ב הי"ב

פ"ב הי"ד

פ"ב הי"ח

פ"ו ה"י

הל' משכב ומושב פ"ג ה"ד

הל' שבת פ"ט הי"א

הל' שגגות פ"ה ה"ה

אור זרוע

ח"א סי' רכ"ו

סי' של"ה

סי' של"ז אות ג'

סי' של"ז אות ח'

סי' ש"מ

סי' שמ"א

סי' שנ"ח

סי' שנ"ט

סי' ש"ס

סי' שס"א

סי' שס"ג

סי' שס"ג אות א'

סי' שס"ג אות ד'

סי' שס"ג אות ה'

סי' שס"ג אות ח'

סי' שס"ג אות ט'

סי' שס"ג אות י"ד

שאלות ותשובות

השיב משה יו"ד סי' מ"ד

חות יאיר סי' קפ"א

חתם סופר יו"ד סי' קנ"ה

ב
צג
כז
עז
יט, כ
ה
ט
נא
נה
ח
ח
מב
ז
נ
מב
מז
ע
נ
סה
נח
א
ס, סא
פג

ט
נד, נח, עג-עה
נה
נו
פ, פג
סג
כט
מא
עז, עח, פ
לד, נב, נט
מח, נה, סו, סז
מג, מד
לט
מד
נ, סא
לה
סט

מג
נא
פג

הלכות

מפתח - נדה

גדולות

מב	ח"ח סי' י'	נד	יו"ד סי' רי"ג
נד	ח"ח סי' רל"ה	כט	ישועות יעקב סי' קפ"ד
עח	ח"ט סי' קצ"ו	פג	מחנה חיים ה"א סי' ס"ה
מט	ח"י סי' קמ"ד	פג	ה"א סי' ס"ח
מט	נודע ביהודה יו"ד סי' ס"ד	מב	מהרי"ק סי' קנ"ט
פג	אהע"ז סי' ק"ג	נח	משנה הלכות ח"ב סי' ב' ד'
כט	ערוגת הבושם יו"ד מהר"ק ח"ב	א	ח"ג סי' ב"ג
מב	פרי ביכורים מצוה י"ב, קי"ט	ז	ח"ג סי' רכ"ה
לד	רבינו יונה סי' קל"ג	עד	ח"ד סי' קי"ז
מו	סי' ק"מ	מב	ח"ה סי' ט'
עח	סי' קמ"ז	מד	ח"ה סי' קנ"א
עד	שו"ת הר"ד סי' א'	כח	ח"ה סי' רי"ט
עד	סי' כ"ד	מט	ח"ז סי' י"ד
מב	תפארת צבי סי' ק"ד	נד	ח"ז סי' קמ"ט

מפתח קצר מהתשובות המובאים בפנים

סי' ה'
איסור נדה שייך בפנויה כבא"א. אשה משעה שנולדה אם
ראתה מטמא בנדה. הרשב"א והראב"ד ושאר ראשונים
הביאו הלכה זו.

סי' ו'
כאיסור לא תקרבו בפנויה נדה. אין נפ"מ בין פנויה נדה
לא"א. חבוק ונישוק בפנויה נדה אסור מן התורה כשאר
ערויות.

סי' ז'
איסור יחוד בפנויה נדה דינה כאשת איש. חייבי לאוין
נחלקו הפוסקים אי יש בהם איסור יחוד מה"ת כמו
בחייבי כריתות. היוצא עם בתולה נדה במקום סתר עובר
משום יחוד דאורייתא.

סי' ח'
בתולות דידן סתמא נדות הן. מה טעם בטלו טבילה
לבתולות נדות בזה"ז.

סי' ט'
באיזה מקום אסור יחוד. בשדה שייך איסור יחוד כבעיר
וחמור מזה.

סי' י'
בזה"ז אי שייך דינא דאשה מתיחדת עם שני אנשים
כשרים.

סי' א'
אשה חופפת בע"ש וטובלת במוצאי שני יו"ט של ראש
השנה. אשה חופפת בחול אי טובלת ביום שלישי

סי' ב'
מי שקיבל עליו פרישות לעת זקנתו וכבר קיים פ"ו. אי
יש מצות עונה בזקן וזקנה. מי שחלה ואינו יכול קיים
מצות עונה מתי חייב לגרש. אשה שמחלה על עונתה. מי
שתש כחו ואינו מתקשה לבעול אי חייב בעונה. מש"כ
הראב"ד בבעלי הנפש חייב לפרוש עצמו מן ההיתר שלא
יבא לידי איסור. ביאור הא דכתיב ותדבר מרים ואהרן
במשה.

סי' ג'
אשה שנתעלפה באמצע ימי סיפורה, ונתעוררה לאחר
יומיים, אי יכולה להמשיך בספירה. מתי פוסל היסח
הדעת בשבעה נקיים. עשתה הפסק וטעתה בימי הספירה
והפסיקה מלספור וחזרה לספירה ראשונה. הפסק טהרה
וספירת ד' ימי טהרה הם שני דברים נפרדים. אשה אי
צריכה לספור כפה או במחשבה ימי טהרה. ספרה
בסידוגין לא מהני. ביאור דברי המעיל צדקה בהיסח
הדעת, והיפוך כונה לכ"ע פוסל. ביאור כל הנשים מתות
נדות.

סי' ד'
קונטרס שערי קדושה. אי יש לדרוש ברכים עניני נדה
וטהרתה. גודל איסור נדה ועונשו.

הלכות

מפתח

גדולות

לא

סי' י"א

אסור לבוא על פנוי אפילו טהורה וכ"ש נדה

סי' י"ב

איסורי יחוד ושאר איסורי נדה שייכין בנשים כמו באנשים.

סי' י"ג

אשה אי אסורה לשמוע קול אנשים. עינא וליבא תרי סרסורא דעבירה הם.

סי' י"ד

איסור יחוד וקירוב לחתן עם הכלה. כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה. כלה דידן דמקרי שידוכין הו"ל כסתם פנויה נדה. קריבה דעריות בלא ביאה לוקין עליה.

סי' ט"ו

איסור פנויה מאיזה גיל מתחיל. לשון מורנו החפץ חיים בזה.

סי' ט"ז

תשובת המשקל מבעל הרוקח. ותשובת הבאה. ותשובת הגדר. ותשובת הכתוב. פירות הנושרים.

סי' י"ז

רואה דם מחמת מכה. הא דתולין במכה אי מהני גם להפסק טהרה ולבדיקת ז"נ. רואה דם מחמת מכה בשעת וסתה ומחלוקת הפוסקים אי יכולה לטהר לבעלה. יש לה מכה במקור אי יש לה תקנה לטהר לבעלה. מה"ת אין אשה טמאה עד שתרגיש זיבת דם מבשרה. פרסה נדה ונתחזקה טמאה מ"ט היא נאמנת כשאומרת שפסקה וספרה וטבלה.

סי' י"ח

אשה דראתה ליל טבילתה אי נאסרה כליל טבילה עולמית כחז"ר.

סי' י"ט

דין מינקת בזה"ז. אי יש להקל ולהתיר משום דנשתנו הטבעים, ביאור דברי החזו"א ז"ל. מינקת שראתה דם ג"פ אי קובעת וסת. בימי הש"ס ג"כ מיניקות ראו דמים כמו בזה"ז.

סי' כ'

אי מותר להשתמש בשקיות של טהע מה שהשתמשה בהן אשתו נדה. כוס טהע שהכינה לעצמה אי מותר לבעלה לשתות.

סי' כ"א

אי מותר לסייע אשה נכרית שנפלה בדרך משום חילול השם. איסור נגיעה באשה שלא לשם חיבה. באיסור לא תחנם בזה"ז.

סי' כ"ב

הרואה אשה ישראלית נפלה לארץ אי חייב להקימה.

סי' כ"ג

אי מותר ליכנס למעליה [עליוועטער בלע"ז] עם אשתו נדה.

סי' כ"ד

לנסוע במכונית [קאר או אוטא בלע"ז] לטיול.

סי' כ"ה

חתן שלא גמר ביאתו כליל א' ואח"כ פירסה נדה מהו ביחוד. עשה העראה באשתו ולא גמר אי מותר להתייחד עמה בלי שומר. חתן שבעל ובאמצע הרגישה דם ופרש אי מותרת ביחוד.

סי' כ"ו

מעוברת קודם ג' חדשים אי חוששת לעונה בינונית. אי אמרינן נשתנו הטבעים לענין סילוק דמים. אי אמרינן הבקיאות נשתנה להכיר העיבור קודם ג' חדשים. מעוברת נקראת מסולקת מן הדמים כל שניכר עוברה וכריסה בין שיניה. המפלת ליום מ"א אי יש לה ימי טוהר כיולדת.

סי' כ"ז

עוד להנ"ל בענין הנ"ל. ואי יש לסמוך אשינוי טבע. בהמות שאין להן עינוניתא דוורדא אי אמרינן נשתנו הטבעין אצלם. ביאור קושית כק"ז התי"ט נדה פ"ה מ"ה מהשגת המשנה אחרונה.

סי' כ"ח

לשחק פינג פאנג בלע"ז עם אשתו נדה. הזורק דבר כלפי מעלה ויורד אי מותר לאשתו לקבלו.

סי' כ"ט

שיעור שפופרת הנוד ד' אצבעות. שיעור אמה על אמה ברום ג"א אי הוא מה"ת. ביאור משנה אהלות פ"ב כזית מן המת וכזית נצל. מהיכן למדו שיעור מ"ס למקוה. להמחמירין כצל"ח וח"ס דהבצים נתקטנו אי אמרינן דאנשים נמי נתקטנו. חילוק בין שפופה"נ שהוא הכשר במים ובין גוף האדם. מקור להגרש"ז שהחמיר בשפופה"נ עד לטפת.

סי' ל'

הרוצה להתענות על עונותיו ולקיים תשובת המשקל. אי מהני תשובת המשקל לחייב מיתות ב"ד. ביאור דין דתשובת המשקל.

סי' ל"א

אכילת בשר כליל טבילה שחל בפורים.

סי' ל"ב

אשה שנודע לה שמעוברת ולד עם שני ראשים ר"ל. בדברי הפמ"א במי שיש לו ב' ראשין באיזה מניח תפילין. כל יתר כנטול דמי אינו בכלל שאר טריפות.

סי' ל"ג

באיזה כתב ולשון ניתנה תורה לישראל. ביאור שעזרא הסופר הביא כתב אשורית.

סי' ל"ד

אשת כהן מעוברת מהו ליכנס באהל המת או לילך להוליד בבית החולים.

סי' ל"ה

בדין קטפרס, וטבילה במקוה על המדרגות לדעת מרן הד"ח זצוקלה"ה. קטפרס אינו מטהר ע"י חיבור והשקה. מחט שטבלוה על מעלות המערה. מקוה שכותליו למעל עקומות אי אפשר לטבול בו. רצפה חלקה הוי כקטפרס. כמה שיפוע נקרא קטפרס. מדרגות של בנין אי עושה קטפרס. ביאור פי' הרא"ש בקטפרס. קטפרס בשאובין דרבנן אי מטהר. קטפרס אינו פסול במים. כ"א סאה זוחלין וי"ט סאה נוטפין. מקוה שהמשיכו מים לתוכו ע"י צינור. קטפרס במקוה שאוב הוי חיבור רק לעשות פעולה אחת. אמבטיא נקובה כשפופרת הנוד. מקוה שיש בו מ' סאה חוץ מהשלוכות. המצאה חדשה לצאת כל הדעות במקוה.

סי' ל"ו

בנוסח אני מאמין שבסידור סוכת דוד.

סי' ל"ז

שמות הנביאים שהתנבאו קודם מתן תורה.

ש מא י

שמאי אומר כל הנשים דיין (א) אומד כל הנשים דיין שעתן, הלל אומד מפקידה לפקידה ואפילו לימים הרבה שעתן. אם רחמך דס די לנו וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעטת על יד אם תעמא תרומות ועבירות שחגע זכן משעת ראייה ואילך ולא אמרין כי כיכי דשחחא אישחכח דס צצית כחילון חי כות צדק נמי מקמי ככי כוכ אישחכח וכותלי צית כרחם העמידוכו וקי"ל צפ' יולא דופן (דף מ') כל הנשים מעמאות צצית כחילון: מפקידה לפקידה. צדק עלמה צחחד צצצת ומלחמח עכורכ וליוס רביעי צדק ומלחמח עמאכ חיישין ומעמאכ מספק כל העכורות שנחעסקה זכן משעת צדיקת אחד צצצת דשחחא עם סילוק ידיה רחמך וכותלי צית כרחם העמידוכו: ואפילו לימים כרצב. צין צדיקת ראשונה לשניה מעמאין כל העכורות שנחעסקה זכן צינחיים אצל כק דמקמי צדיקת קמייחא עכורות דכא כשצדקה עלמה מלחמח עכורכ: לא כדברי זה. שחממיר יותר מדאי דודאי כולי האי ימים רבים לא מוקמי ליה כותלי צית כרחם: ולא כדברי זה. שמיקל יותר מדאי: אלא מעת לעת וכו'. שאס יש ימים כרצב צין פקידה לפקידה לא מעמאין לכו לכלכו עכורות דציני וציני אלא אחס שנחעסקה זכס מחתמול צצעה כזאת ועעמייכו דרצנן מפרש לקמן צגמ' נמלא מעת

משנה הלכות

חוס' מנחות י"ע ע"צ ד"כ כנגד שכתבו כן וליין עליהם כגרע"א צגכש"ס כאן.

ומשנה זו כוצא צריש עדיות וכתב כחוי"ע כאן דלא איצטריך חו למיתני צכדי קולי צ"ש וחומרי צ"כ ח"נ כא דחמרי' צ"ש צמקוס צ"כ אינכ משכח חל"כ דמתני לכ צכדי קולי צ"ש וחומרי צ"כ כמ"ש כרע"צ צרפ"ג דיצמות חיינו צ"ש וצ"כ כלומר הישיבה ותלמידיהם אצל לא שמאי וכלל גופייכו וכלשון ראשון מוכח ממ"ש צמ"ח וע' פ"צ דמעשר שני.

ופסק רבינו כחכמים וכ"כ הרמב"ם צפ"ג מה' משכב ומושב כ"ד וז"ל הנדה והזכר ושומרת יום כנגד יום וכיולדת חע"פ שלא רחמך דס כולן מעמאות למפרע מעת לעת או מפקידה לפקידה וזכו כנקרא מעת לעת שצנדה. וכתב הכ"מ כחכמים דשקלי וערו אמוראי לפרושי מילתייהו. וכתב המל"מ דדוקא צודאי אצל צספק אינכ מעמאכ למפרע כיון שעומאח מעל"ע אינכ אלא מן הספק לא גזרו אלא על כודאי ולא על הספק. עוד כתב המל"מ דדקדק רבינו המנהיג מדברי רש"י דמשכב קמייחא דנדכ דאין פקידה ממעטת מעל"ע אלא צפקידה שביא תקנת חכמים כגון שחרית וערבית שאז צודקת יפכ אצל עם צדקה עלמה שחרית ומלחמח עכורכ ושוב צדקה צחלי כיוס ומלחמח עכורכ וחל"כ צדקה ומלחמח דס אין אומרין שלא תעמא אלא מחלי כיוס ואילך שברי צדקה עלמה כיוס ומלחמח עכורכ אלא

(א) שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן וכו' וכתב כר"ש דכל הנשים לאו דוקא דמודה שמאי צשועכ לשינויה דש"ס דמרגשח צעלמח ולשינויה דחי איחא דכוכ דס מעיקרא כוכ אחי מודכ למשמח צמוך וכן מודכ שמאי צחד אחר דעמא שצעה כיון דחייב אשס חלוי עיין חוס' דף ע"ו ולא חני כל אלא לאפקוי מדרי' אליעזר דאמר ארצעה נשים דיין שעתן וח' לא ועיין פיה"מ להרמב"ם ז"ל שייך נמי ככי.

ובבר' הארכתי צמקוס אחר חי לשון כל משמע כולו או רובו ועיין צכורות דף ג' ע"א רבי יכודכ סצר צכור כלו צכור משמע כתב רחמנא כל דאפי' כל דכוא ורצנן סצרי צכור מקלת צכור משמע כתב רחמנא כל עד דאיכא כולכ ואצע"א מר סצר כל למלויי אחא ומ"ס כל לגרויי אחא ועיין ח"ע עכ"ח עכ"פ וקיבוצ אח כל אוכל ציוסף צמלרים אין פי' כל ממש ועיין רמב"ן שס דכל ממש כוא (ועיין ע"ז ח"ח סי' תקפ"צ סק"ג) וצספרינו משכב כלכות ח"ג סי' כ"ג וצחי' הארכתי עוד צס"ד.

ובכתב כר"ש וח"ח מה שייך למתני' לשון דיין כיון דאינכ מעמאכ רק משעת ראייה ואילך פשיעא דעמאכ וכו"ל דכל הנשים מעמאות מראיתן ואילך דאשכתן דדייק ככ"ג צפ' הזכר (דף נ"ג ע"צ גבי דיו שיאמר כוא וחומשו וצסועכ פ' היכ מציא (דף י"ד ע"צ) גבי מנחכ וי"ל דנקע דיין שלא תאמר מעל"ע כחכמים או מפקידה לפקידה ככלל וכו' ע"ש ועיין

מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת. (ב) כל אשה שיש לה וסת דייה שעתה (ג) המשמשת בעדים הרי זו כפקידה וממעטת על יד מעת למעט על יד מעל"ע. שאם

כיח זמן מפקידה לפקידה מועט מזמן מעת לעת כולכין אחריו להקל כגון צדקה עלמא שחרית ומלחא עכורא וחזרה וצדקה ערבית ומלחא עמאח דאמרי' לקמן במתני' דף י"א פעמים שלריכא לכיות צדקת שחרית וצין כשמשות לא מעמאין עכורא של ליל דכא צדקה שחרית ומלחא עכורא וליכא למימר דכוי דס מאחמול צכאי שעתא חלא כנן עכורא דמצדיקת שחרית ואילך חלא מעמאין דכיינו מפקידה לפקידה ע"כ: ע"ד יד. על כח מפקידה לפקידה הוא צא וממעטו כמו פוסל על ידו דיצמות (וכן הרצב): כל אשה שיש לה וסת. קצוה ג' פעמים וצדקה צשעת וסתא ומלחא עמאח: דייה שעתא. וליכא למימר דמפיקרא כוכ הכס דודאי אורח צמנו צא: המשמשת צעדים. שצדקה עלמא צעד דכיינו צסדין קודם תשמיש ולאחר תשמיש: הרי זו כפקידה וממעטת על יד וכו'. ואם רחא דס אחר כך צצדיקת ערבית וכהא שמשא צלכרים צעדים לא מעמאין עכורא דמצדיקת שחרית עד תשמיש שכרי קודם תשמיש צדקה ומלחא עכורא וליכא למימר מקמי ככי כוכ חלא

משנה הלכות

מיכו מצוה דכעטס של סילוק דמים הוא חולה צומן של ג' חדשים ולא צידועת שמעוברת הוא דכל זמן שאין ואצריה צצדים עליה אינה מסולקת מן הדמים וא"כ פשוט דבעינן ג' חדשים דוקא ולזה כתב הרמב"ם משיוכר עובר וכו' ג' חדשים ואחרתי צוכ הרצב צספרי משנ"כ (ח"כ סי' קמ"ח-ע' וח"ז סי' קל"ז וח"י סי' קל"ז ועוד) ודלא כמו שרלו כמה מאחרונים לומר דכל שנחצרר שכיח מעוברת אפילו ע"י צדיקות ווקדס ג"ח נמי מסולקת מן הדמים.

(ג) ומש"ר המשמשת צעדים וכו' צמשנה שם וכמשמשת צעדים הרי זו כפקידה וממעטת על יד מעל"ע ועל יד מפקידה לפקידה. צגמ' דף כ' ע"א וכמשמשת צעדים אחר רצ יבדוק אחר שמואל עד שלפני תשמיש אינו ממעט כפקידה מ"ע אחר רצ קטינא מחוך שמכומא לציתה וכי מכומא לציתה מאי כוי מחוך שמכומא לציתה אינה מכנסת לחורין ולסדקין כוי ואצ"ע שתי צדיקות אצרכוכ רצנן חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש וכי קחני הרי זו כפקידה אלאחר תשמיש וכה המשמשת קחני חני ומשמשת ע"כ. ופרש"י חני ומשמשת וחרתי מילי יניכו וכו' מלכ עליה לשמש צעדים וכהי היא כפקידה אצחרת וקמא לא נקט ליה חלא לאשמעינן דמלכ לצדוק קודם תשמיש.

ונחלקו הראשונים ז"ל צדיקה זו אי דוקא לעכרות אצל לצעלה לא צעי צדיקה כלל או לצעלה נמי צעי צדיקה וכעור סי' קפ"ו כתב כל אשה שאינה עסוקה בעכרות פרש"י שאינה לריכא צדיקה לצעלה אפילו אין לה וסת ור"ח פסק כיון שאין לה וסת אפילו לצעלה אסורה עד שתצדוק וכתב ח"א ז"ל דנראה לי כפרש"י חלא שלא מלאני לצי להקל כי דברי ר"ח דברי קצלה כן. ורמב"ם ז"ל צפ"ד מהא"כ כתב דאשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתצדוק לפיכך היא משמשת צצ' עדים ח' לפני התשמיש וא' לאחר התשמיש וכתב הר"ן צפ"ד

מעמאח משחרית משום צצדיקה דחלי כיום לא חשיבא צדיקה דאימור לא צדקה עלמא יפה כיון שלא תקנו לה חכמים לצדוק צאותה בעת. ורצינו קילר צכל זכ. ושמעינן דמקום שתיקנו חז"ל צודקת יותר צכקפדס וצדיוק מצמקום דליכא תיקון הגם שנוכח כן.

(ב) ומש"ר כל אשה שיש לה וסת דיח שעתא וכו' צמשנה שם וצגמ' דף ד' כל אשה שיש לה וסת וכו' לימא מתני' ר' דוסא היא ולא רצנן דחניא ר"ח ארצבא נשים דיין שעתא צחולה מעוברת מניקא וצקנא ר' דוסא אומר כל אשה שיש לה וסת דיח שעתא אפילו חימא רצנן ע"כ לא פליגי רצנן עליה דר' דוסא חלא חלא צשעת וסתא חצל צשעת וסתא מודי ליה ומתני' צשעת וסתא ודצרי ככל. ורמב"ם פ"ע מהא"כ כ"ד כרואה דס צשעת וסתא אינה מעמאח למפרע חלא צשעתא צלצד וכתב ככ"מ צגמ' דף ד' ומוקי לה אליבא דכ"ע.

וכתב עוד הרמב"ם וכן מעוברת ומניקא צחולה וצקנא דיין שעתא ואין מעמאח למפרע. איזו הוא מעוברת משיוכר עוברת וכו' ג' חדשים ויש לדיוק צלשון הרמב"ם ז"ל מה שכתב איזוהו מעוברת משיוכר עוברת וכו' ג' חדשים למכ הוסיף וכו' ג' חדשים ולא די צמשיוכר עוברת ואם יוכר עוברת צשתי חדשים או שיוכר ע"י צדיקות שונות כידועות לנו צזמן כזה למכ לא תכא צכלל האמנא נראה דצכיון דייק רצינו כגדול וכוסיף וכו' ג' חדשים לומר דצג' חדשים תליא הכרת כעובר ולא צדבר אחר וכמ"ש צגמ' לקמן דף ע' ע"א צצעי' דר' ירמיה מר' זירא רחאח ואח"כ כוכר עוברת מכו כיון דצעינדא דחזאי לא כוכר עוברת מעמאח או דלמא כיון דסמוך לה חזאי לא מעמאח ח"ל מידי הוא עעמא חלא משום דראשכ ואצריה צצדים עליה צצעינדא דחזאי אין ראשכ צצד עליה ואין אצריה צצדין עליה ע"ש ועיין גכש"ס שם מה שכתב וצח' כריעצ"א שם

הכך דמתשמיש ואילך עמאות: ארבע נשים. שראו דס דיין שעתון: בתולה. שלא רחאכ דס מימיה אע"פ שנסואה: מעוברת. משיועד עוצר כיינו ג' חדשים: מניקה. עד שתגמול את זכר: זקנה. שעצרו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה: אבל הלכה כרבי אליעזר. גמ': הלכה כר"א בארבע. בגמ' שקיל וערי אי דוקא בסדר עכרות אבל בשאר סדרים

משנה הלכות

כאן כיון דר' אליעזר באמת כיח מתלמידי רבי יוחנן בן זכאי וכו' מתלמידי כלל ואם יפסקו כוותיך בחדא יעשו כותיך באחרנייתא ולא מליין מחינן זכו משום כבודו דר"א ולא נוכל לומר דאין כלכל כמותו שיאמרו כרי הוא באמת מתלמידי כלל ולא זאת אלא יאמרו יש לו שתי מעלות שהוא מתלמידי כלל וגם מחודד עפי שכרי הסכימו עליו מן השמים שהלכה כמותו בכל מקום וגם בשעת מיתתו אמר שתי זרועותי כשתי תורות ומעולם לא אמר דבר שלא קבל מרבותיו וא"כ הוא תורת כלל בזמן וקבלת אמיתית וימשכו אחריו ולכן לא פסק כותיך.

ואמרו שם איזו היא בחולב כל שלא רחאכ דס מימיה אע"פ שנסואה, פי' אע"פ שראחכ דס מחמת נישואיך או מחמת לידך כלומר שילדך ולא רחאכ דס עדיין ואע"פ שבגיע זמנה לראות שהיא גדולה עדין נקראת בחולב עד שתראה מחמת עלמה. ומעוברת משכוכר עוצר שזכו כשנשלמו שלש חדשים מכריזונה. ובארכתי זכר בכמה מקומות שלא די צמח שיצברו ע"י צדיקות שונות בגס שצורר שהיא מעוברת מ"מ לענין שדי לה שעתה צעין דוקא ג' חדשים. זקנה כל שעצרו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה וכתב הרמב"ם צ"ע ע' מא"צ כ"ה זקנה כל שעצרו עליה ל' יום סמוך לזקנתה וכו' ג' עונות צינוניות וכמאירי כתב וז"ל ושלש עונות אלו ר"ל וסחות שלב ויש מפרשים עונות צינוניות משלשים לשלשים שנים חששים יום וכן כלכל ע"כ. ובגמ' (דף ח' ע"ג) וכמה עונה אמר ריש לקיש משום ר' יכודכ נשיאח עונה צינונית שלשים יום ורצא אמר רב חסדא עשרים יום ולא פליגי מר קחשיז ימי עומאכ וימי עכרכ ומר לא חשיז ימי עומאכ. ובגמ' איזכו זקנה כל שעצרו עליה ג' עונות סמוך לזקנתה ואיזו הוא סמוך לזקנתה אמר רבי יכודכ כל שחצרותיך אומרות עליה זקנה היא ר"ש כל שקורין לה אמה ואינה צוש ועיין עווי"ד סי' קפ"ט וצ"י שם. מניקה אמרו כל כ"ד חדש אפילו מת זכר או גמלתו או נתנתו למניקה כ"כ הרמב"ם ויש פוסקין כרבי יוסי דוקא שעצרו עליהן שלש עונות משכוכר כעוצר וכתחילו להניק עיין מאירי ועיין יו"ד סי' קפ"ט באריכות.

דשצעות שגראכ שהוא מפרש מאן דמתני כא לא מחני כא בשאינה עסוקה בעכרות וזדחי פשטא דצרייתא מוכח דלצעל עסקינן ולא משום עכרות ועיין צ"י מה שכתבין הרב דדבר ומיכו רבינו שמחכ אמר שאין אשכ רשאי להחמיר על עלמה ולצדוק אחר תשמיש וצדרישכ הציאו וכחכ וכן מ"ו מיחכ לאשכ שצדקכ חמיד אחר תשמיש שלא כיח לה לעשות עוד אע"פ שאין לה וסת וכ"כ הרשב"ם וכו' ולא שצקינן דא"כ לבו נקפו וכ"כ צדוקה גם צ"י הציאח עיין פרישכ. ועיין צ"ע לכלכל.

(ד) ומש"ד רבי אליעזר אומר וכו', משנה שם דף ז' רבי אליעזר אומר ארבע נשים דיין שעתון בחולב מעוברת מניקה וזקינה אמר ר' יכושע אני לא שמעתי אלא בחולב אבל כלכל כרבי אליעזר. ובגמ' הניח אמר לו ר"א לרבי יכושע אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי כרבע אין אומרים למי שלא ראה את החודש יצא ויעיד אלא למי שראהו, כל ימיו של רבי אליעזר היו עושין כרבי יכושע לאחר פעירתו של ר' אליעזר החזיר רבי יכושע את הדבר ליושנו ופריך כר"א בחייו מ"מ לא משום דר"א שמותי הוא וסבר אי עצדינן כוותיך בחדא עצדינן כוותיך באחרנייתא ומשום כבודו דר"א לא מליין מחינן זכו לאחר פעירתו של ר"א דמליין מחינן זכו החזיר את הדבר ליושנו אמר רב יכודכ אמר שמואל כלכל כר"א בארבע חדא דאמרן וכו'. ופרש"י שמותי שצרכו כדאמרין בצכבז וכו' לשון שמחא אבל החוס' וברא"ש ובערוך פי' דהיך מתלמידי שמאי ואע"פ שהיך תלמיד ריב"ז כדאיתא במס' אבות וריב"ז תלמיד כלל כדאיתא פ' יש נוחלין קים ליכ לתלמודא דכלל דבריו קאי כצ"ש ע"ש.

וגלפנ"ד לישב זכר תמיך אחרת דלכאורה ל"ע אמאי חשש ר' יכושע דאי עצדינן כותיך בחדא עצדינן כוותיך באחרנייתא ואע"פ לא מליין צשמאי עלמו בגס דקיי"ל צית שמאי צמקוס צית כלל אינו משנה מ"מ צמכ שהלכה כותיכו פסקינן כותיכו ולא חששו שמא יעצרו כותיכו באחרנייתא וכן צכמה תלמידי צית שמאי ולהכ"ל נראה דודאי לא חשו לפסוק כצית שמאי צסחם כיכא דראו לפסוק כותיכו צכלכל מיוחדת אלא

אליעזר בארבע חדא הא ואידך ה' דתניא המקשה כמה תשפה ותהא זבה מעת לעת דברי ר' אליעזר והלכה כדבריו. ו' אידך דתנן הוב והובה שבדקו עצמן יום ראשון ומצאו טהור יום שביעי ומצאו טהור ושאר ימים לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי אלו בחזקת טהרה ר' יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ושביעי בלבד ר' עקיבא אומר אין להם אלא יום שביעי בלבד ותניא ר' יוסי ורבי שמעון אומר נראין דברי ר' אליעזר מדברי ר' יהושע ודברי ר' עקיבא מדברי

איכא עובא או לא: חדא כה. דאמר ר' נשים דיין שעתה: ואידך דתניא המקשה. מחמת ולד צחוק אחד עשר יום שצין נדה למדוקשח שלש ימים לנפין וצכל יום ראשון דם וקיי"ל דחינה זכא מחמת שלש ימי קשוי ליעטן ז'

נקיים וקרצן דכתיב כי יזוז זכ דמח ודרשינן צננות כותים דמח מחמת עלמא ולא מחמת ולד ואם שפחה מן הלער שעתה צלח לער לאחר שלש ימים וילדה נחגלה כדזר למפרע שלא צלח דם מחמת כולד וברי היא יולדת צז ולריכא שצעה נקיים לצד ימי עומאח לידה ולריכא שני קרצנות אחד לזוז ואחד ללידה: במה תשפח. תעמוד ותנוח מלערך לאחר שלש ימים של קשוי ותכא זכ למפרע מחמת הקשוי: מעת לעת. אם שפחה מחלות יום זכ עד כעת מחר איכא למימר דלאו משום ולד כוכ. וקרינן ציכ כי יזוז זכ דמח ופליג ר"י עליה צפ' צנות כותים: שבדקו עלמן. כשפסקו מזוזן כולדו לספור ז"י צלח ראיח כדכתיב וספרה וצדקו עלמן ראשון ושביעי ושאר חמשה ימים שצניתיים לא צדקו: בחזקת עכרה. כואיל ותחילתו וסופו צעכר וטובל לערצ של שביעי: יום ראשון ושביעי צלצד. ולריכין למנות עוד חמשה ימים דחוששים שמה ראו צינתיים ומיכו אי כוכ ידעכ צודאי שראח צינתיים סתרה לנקיות כראשון דרחמנא אחר ואחר תעכר (ויקרא ע"י) אחר אחר לכולן שלא תכא עומאח מפסקת צינתיים צלל כשחא חששא היא ומוכח לסירוגין: אלא יום שביעי צלצד. דשמה ראח ימים שצניתיים וסתרה אח עכרה יום כראשון דכולכו נקיים צעינן דכתיב ואחר תעכר אחר אחר לכולן שלא תכא עומאח מפסקת צינתיים: מדברי ר' יהושע. שר"א כסור מדותיו דקסצר כיון דתחלתו וסופן צעכר מחזקין נמי לאמלעיים צעכר צלל ר'

משנה הלכות

(ה) ומש"כ דתניא המקשה כמה תשפח וכו'. צגמ' דף ז' ע"צ ואידך המקשה כמה תשפח ותכא זכ מעת לעת דברי ר"א והלכה כדבריו וצמשנכ שם ל"ו ע"צ המקשה נדה וצגמ' שם פריך אעו כל המקשה נדה היא אחר רצ נדה ליומא ושמואל אחר חיישינן שמה תשפח ור' ינחק אחר המקשה אינה כלום וכקחני המקשה נדה אחר רצא צימי נדה צימי זכ עכורכ ובתניא (צינחותא) המקשה צימי נדה נדה צימי זיכ עכורכ וכחצ המאירי כה דאמר נדה ליומא ולא זיכ ליומא משום דלא אשכחן זכ שאם ראח היום שחא מותרת צלילה שכרי אפילו זכ קטנה. לריכא שמור יום עכור צלל נדה אפילו אם תראח יום ז' מותרת צלילה ולהכי נקע נדה ליומא ושמואל חייש שמה תשפח. ור' ינחק אחר המקשה אינה כלום כלומר מעוברת שרואה דם מחמת קשוי אינה כלום ואינה נדה אפילו לעמא ויש מקשין אמאי אינו כלום ולא חיישנן שמה תשפח כמו שחיישינן שמה יצקע כנוד או שמה ימות צנותן גע שיחול שפח אחת קודם מיתח דאסורכ לאכול צתרומה מיד ותי' דשאניכסם דסוף כנוד ליצקע וכן סוף אדם למות צלל זו אדרבה סופכ להתקשות יותר וליולד עיין מאירי ותי' כר"א למס' נדה. ומ"מ יש פוסקים לחוש מדרצנן שמה תשפח ולהלכריכא שמור וי"א שקיי"ל כר' ינחק ואינו כלום אפילו מדרצנן.

לנחת קודם שחלד אותו כדם כוא כנקרא דם הקושי וכיאך דינו אם צל צימי נדה כרי היא דם נדה וכרי זו עמאח נדה ואם צל צימי זיכא כ"ז עכורכ שנאמר צזכ דם יכיה זזכ צצכר מפי השמועה למדו זזכ מחמת עלמא ולא מחמת ולד וצלצד שחלד ולד חי צלל אם הפילה אין קשוי לנפלים אפילו אם כיכ כדם שוח ויורד עם כחצלים וכלער י"ד יום קודם שחלד כרי זכ דם קשוי ועכור צלל אם כחחיל כדם קודם כלידה צע"ו יום או יתר כרי זכ דם זיכ וכרי היא יולדת צז צד"א צלל פסקו כליריס וכחצלים וכלער חלא מתקשה וכולכת עד שילדכ וכו' ע"ש.

ובענין כימי זיכ וימי נדה נחלקו צזכ כרמז"ס וכרש"א דכרמז"ס כתב שזמן הנדות כיינו זמן כמורגל אללכ להיות נדה וצחי' כרש"א תמכ עליו דאינו נכון כלל וכאמנכ המאירי כתב דמכ שכתב כרמז"ס ז"ל שכוא זמן כמורגל אללכ להיות נדה שגרת לשנא כוא ומכ שאמר זמן כמורגל לראות אין כוונתו על כראייה כממשית חלא שראוייה להיות לפי חשבונכ ע"ש.

(ו) ומש"כ אידך דתנן כזכ וכזכ וכו'. צמשנכ דף ס"ח ע"צ כזכ וכזכ שבדקו עלמן ציום ראשון ומלאו עכור וציום כשביעי ומלאו עכור ושאר ימים שצינתיים לא צדקו ר' אליעזר אומר כרי כן צחזקת עכרה ר' יהושע אומר אין לכס חלא יום ראשון ויום

והרמב"ם פ"ז מה' ח"צ כ"א כתב מעוברת שכתחילכ לכלער ואחורכ חצלי לידה וכתחיל כדם

יכושע כיון דאמלעיים חייש לעומאח נסחר עכרת יום ראשון: אחורי כלים. דאמרינן אחרים עמאין ותיכו עכור דעומאח משקין לעמא כלים דרבנן וכי כוא דגזר שלא יעמא בחוכו בנגיעת אחריו ועמא מפרש בצכורות עצדו רבנן כיכרא בכך עומאח דלידעו אינשי דמדרבנן היא ולא נשרף עליה תרומה וקדשים: שנמאז צמשקין. ומשקין צשרן וכו' ראשונים ולא מעמו כלים מדאורייתא אלא אז כעומאח ורבנן כוא דגזר: משמאין את כמשקין. מדרבנן דכיון דעולין לקבל עומאח מיעמו בכל דכו להיות ראשונים ויפסלו את כשני בחולין: ואין פוסלין את האוכלין. רבותא קחני דאפילו מפסלי לא פסלי כמפרש עמא בגמ': ולומר הלכך כר"א. פי' כה דקאמר הלכך כר"א ולא סגי במה דקאמר במחני'

משנה הלכות

כימים לא צדקו לר"א מכו תחלתן וסופן צעינן וכה תחלתן איכא וסופן ליכא או דלמא תחלתן ואע"פ שאין סופן רב אמר היא תחלתן ואע"פ שאין סופן ור"ח אמר תחלתן וסופן צעינן ובראש"ד וברא"ש פסקו כרב וברז"ח חולק ועיין צ"י שם ובשם האגור מש"כ ודו"ק.

(ז) ומש"ר אידך אחורי כלים. עכרות פ"ח מ"ז חנן אחורי כלים שנעמא צמשקין ר' אליעזר אומר מעמאין את המשקין ואין פוסלין את האוכלין מעמאין את המשקין ואפילו דחולין ואין פוסלין את האוכלין ואפילו דתרומה ר' יכושע אומר מעמאין את המשקין ופוסלין את האוכלין אמר ר' יכושע ק"ו ומכ עבול שאינו מעמא משק חולין פוסל אוכלי תרומה אחורי כלים שמעמא משק חולין אינו דין שפוסל אוכלי תרומה ורבי אליעזר אחורי כלים דרבנן ועבול יום דאורייתא ורבנן מדאורייתא לא עצדינן ק"ו מדאורייתא אין אוכל מעמא כלי ואין משק מעמא כלי ורבנן כוא דגזר משום משקין דצד וצד משקין דעולין לקבל עומאח גזר ככו רבנן אוכלין דאין עולין לקבל עומאח לא גזר ככוא רבנן ואי שנה אחורי כלים דנקע משום דקילי דתנן כלי שנעמא מאחוריו צמשקין אחריו עמא תוכו אצנו אונגו ידיו עכוירין נעמא תוכו כולו עמא מאי קמ"ל שמואל בכולו חנן הלכתא וכי תימא אחורי כלים קמ"ל דלא חנן ולימא הלכך כר"א באחורי כלים אלא כה קמ"ל שאין למדין הלכך מפי תלמוד ע"כ.

ובתב ברא"ש מ"ש מדאורייתא לא עצדינן ק"ו וא"ת וינלף ק"ו ממעת לעת דכוי נמי דרבנן ותי' דאפשר לומר דמעל"ע נמי מעמא משק חולין משום דק"ל כל הפוסל את התרומה מעמא משק להיות תחלה ור"מ תי' דאיכא למיפר וכו' ונראה לי דלא קשה דכי כיכי דאין למדין דברי סופרים מדברי תורה ככ"נ אין למדין דברי תורה מדברי סופרים וככי חנן במס' ידים פ"ג כיד מעמאח את חצרתה דברי רבי יכושע וחכמים אומרים אין שני עושב שני אמר לכן וכלא כתבי הקדש מעמאין את הידים א"ל אין דנין דברי

שביעי בלבד ר' עקיבא אומר אין להם אלא יום ז' בלבד. תניא אמר לו ר"א לר"י לדריך אתה מונה צסירוגין וכתורה אמר אתה תעבר (ויקרא עו) אחר אחר לכולן שלא תכא עומאח מפסקת ציניכן אמר לו ר' יכושע ואתה אי אתה מודה צצ שראש קרי וצמזיר שכינן סככות ופרעות שמונה צסירוגין וכתורה אמר וכימים בראשונים יפלו (צמדבר ו) ורבי אליעזר צשלמא כהם לעמאח צכ אמר רחמנא שאינה סותרת אלא יומה ואי משום איחלופי צצ צצעל קרי לא מיתחלף נזיר שכינן על גבי סככות ופרעות נמי מדאורייתא אכל מעליה צעינן ורבנן כוא דגזר ורבנן מדאורייתא לא מיתחלף אכל ככא אי חיישינן דלמא חזאי צספק אחי לאיחלופי צודאי חני ר' יוסי ור' שמעון אומרים נראה דברי ר' אליעזר מדברי ר' יכושע ודברי רבי עקיבא מדברי כולן אכל הלכך כרבי אליעזר ע"כ. וכתבו בתוס' אע"ג דאין למדין הלכך מפי כש"ס כה פסקינן צפ"ק לעיל (דף ז') כרבי אליעזר בארצו וכה חד מינייכו ע"כ.

ובתוס' ד"כ ר"א אומר כרי היא צמחזקת עכרה מכאן משמע אשכ שספרה ז' נקיים וצדקה יום ראשון ויום ז' ומלאה עכורה דחשיב ספירה רק צצדקה עלמא יום שפסקה צו לערצ וכפסיקא צעכרה ודוקא יום ז' אכל יום ח' לא ומיכו לכתחלה לא מועיל ולריכא לצדוק בכל יום ע"כ.

וחפוש"ע יו"ד סי' קל"ו כתב צצעת ימים שצצב סופרת מתחלת ממחרת יום שפוסקת צו וכו' וצכל צצעת ימי הספירה לריכא להיות צודקת לכתחילה פעם אחת ציום וצסכ"מ כתב פעמיים אחת שחרית ואחת ערבית ומיכו אפילו לא צדקה כז' אלא פ"א ל"ש צדקה ציום ראשון של כשצעה או באחרון או באחד מן האמלעיים סגי לא צדקה צכל כשצעה עד יום השמיני וצדקה ומלאה עכור אין לה אלא יום ח' בלבד וכו' וכתב כצ"י ומ"ש ומיכו וכו' צפרק חנוקות ס"ח ע"צ חנן וכו' ואיפסקא כהם הלכך כר"א וצגמ' שם איציעיא לכו צצ וצכ צצדקו עלמן ציום ח' ויום ח' ומלאו עכור ושאר

הלכות

הלכות נדה

גדולות

לפי שאין למדין הלכה מפי תלמיד (ח) ותו ליכא והתנן (שם ח.) רבי אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר כי אמר שמואל הלכה כר"א בארבע בסדר טהרות אבל בשאר סדרי איכא טובא נשואין ז' אחיות יחומות אחת גדולה ואחת קטנה מת צעלה של גדולה ונמלאת זקוקה ליצם צעל הקטנה ודוחה זיקתה נישואי אחותה הקטנה ואוסרתה עליו שאין נישואי קטנה כלום ואם יגרשנה לקטנה צגע שז' חיו יכול ליצם אחת הגדולה שאחות גרושתה היא אלא מלמדין את הקטנה שחמאן זו ומיאון עוקר נישואין כראשונים ומוחרת ליצם הגדולה:

משנה הלכות

ע"כ. וזה שסיים רבינו ולומר הלכה כר"א באחורי כלים כלומר למכ לי כל בני דבכני כבר חנן דהלכה כר"א אלא לכן חזר ושנה כלכו לפי שאין למדין הלכה מפי תלמוד ובה קמ"ל כלכו.

חורב מדברי סופרים ולא דברי סופרים מדברי חורב ולא דברי סופרים מדברי סופרים וכן כחז ר"מ דמילי דרבנן ממילי דרבנן לא ילפינן וכו' ע"ש.

(ח) ומש"ד ותו ליכא וכו' בגמ' ז' ע"צ ותו ליכא וכו' וכו' דתנן (יצמות ק"ע.) ר"א אומר מלמדין את הקטנה שחמאן זו ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר ומשני כי אמר שמואל הלכה כר"א ד' בסדר טהרות אצל צהר סדרים איכא עובא וכו"נ מסתברא דתנן ר"א אומר אף כרודה ונותן לסל הסל מרפן לחלל ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"א ש"מ.

ופרש"י אחורי כלים וכו' ועממא מפרש צכורות עצדו רבנן כיכרא צבך עומאח דלידעו אינשי דמדרבנן היא ולא נשרוף עליה חרומה וקדשים ומדאורייתא כלי חיו מקבל עומאח אלא מאז העומאח. וברמז"ס פ"ז מהל' אה"ע ה"ג כחז כשגזרו על המשקין שיעמאו את הכלים גזרו שיכיו מעמאין את הכלים מחוכן וכו' אצל אס נגעו משקים עמאין באחורי הכלי שיש לו חוך צין צכלי חרס צין צכלי שעף וכלי מחכות נעמאו אחוריו צלצד וברי אחוריו שני ולא נעמא חוכו צד"א לתרומה אצל לקדש שנעמאו אחוריו נעמא כולו וברי כולו שני לעומאח ע"כ וכבר הקשה לי חכם אחד מגמ' צכורות ל"ח שאמרו שם בגמ' עצדו רבנן ככירא כי כיכי דלא לשרוף עליה חרומה וקדשים וכנראה דגם קדשים צכלל באי גזירה דנעמאו אחוריו לא נעמא חוכו ודברי הרמז"ס הם משנה מפורשת כלים פכ"ה מ"ע כלי הקדש אין להם אחוריים וחוך ואין להם צית לציעה וכ"פ הרמז"ס פכ"ח מהל' כלים ה"א ובארכתי קלת צוז צספרי שו"ת משנה ח"ג סי' רכ"ה דצחמת הכיכר לא עשו אלא לתרומה ולא לקדשים אלא מה שעשו הכיכר לתרומה הוא צצציל שלא ישרפו תרומה וקדשים ועיין ר"ש פכ"ה דכלים מ"ו ודו"ק.

ביאור הדברים שני אחים נשואין שתי אחיות יחומות אחת גדולה ואחת קטנה מת צעלה של קטנה חלל חלמנותו משום אחות אשה כלומר חלל צלל יצום, מת צעלה של גדולה וברי הגדולה זקוקה ליצום זיקה של חורב ואיסור אחות אשה אינך אלא מדרבנן שברי קידושי יחומה קטנה אינך אלא מדרבנן מפני התקנה שלא ינכגו צה מנכג הפקר וברי זו שחחתי אחות זקוקתו וליצמה אי אפשר שברי היא אחות אשה דרבנן ולחלון לה אי אפשר שברי יאסרו שחיתן זו משום חלוצה וזו משום אחות חלוצה ולכו"נא את הקטנה צגע וליצם את הגדולה ח"א שברי נעשית אחות גרושה דרבנן ומיכו לדעת ר"א דקיי"ל כוחיך מלמדין קטנה שחמאן ותעקור נשואיך לגמרי ופרח איסור אחות אשה מזו הגדולה למפרע ומיצמה. וכן מי שכיח נשוי שתי נשים אחת גדולה ואחת קטנה ומת צה יצם על הגדולה וחזר הוא או אחיו וצא על הקטנה לא פסל את הגדולה וציאת קטנה וזוה צעלמא הוא ואינך לריכב כלום, צה יצם על הקטנה וחזר הוא או אחיו וצא על הגדולה פסל את הקטנה ונאסרו שחיתן אלא שלר' אלעזר שנסכס לדעת ר' אליעזר מלמדין הקטנה שחמאן ויקיים את הגדולה וכן הלכה ועל זו אמרו שבעיד ר' יהודה צן צצא שממאנין את הקטנות, ר"ל מצקשין מכן שימאנו כדי לקיים מצות יצום.

ובתב רש"י עוד בא קמ"ל מדאיתעריך למימר לכו כלכה ש"מ דאין למדים הלכה מפי תלמוד מחוך המשנה וצרייתא ששנויה צבן כלכה כפלוגי אין למדין מכן שחאמוראים באחרונים דקדקו צעעמי התנאים והעמידו הלכה על צוריק אצל הראשונים לא דקדקו איש דצברי חצירו אלא כל אחד מה ששמע מרצו מלמד לתלמידו שמועב כמו שביא וכו' היתה נקרא משנה וצרייתא וביח נותן לצו לחת עעם לשמועחו זה נותן עעם לדבריו וזה נותן צה עעם אחר כדאמר (שבת דף ס"ג) ליגמר איניש וכדר ליסצר ואחכ סצרא היחכ נקראת תלמוד צימי התנאים ומשנה ששנויה צה פסק כלכה מסצרת תלמוד שלכן נישנית ואין למדין כימנה

הרודה ונותן לסל. כגון הכי נמי מסתברא (ט) דתנן ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן שכיב לש את עסתו פחות פחות מחמשת רבעים לפוערו מן כחלה: הפל מלרפן. כשרודן מן כתנור ונותן לסל:

משנה הלכות

רבי יוחנן בן לוי לא שנו אלא ככרות של צבל שנושכות זו מזו אצל כעכין לא בא איתמר עלה ח"ר חנינא אף כעכין צעי ר' ירמיה עזלא שאין לה לצבזצין מכו חוך כלי צעינן וכה ליכא או דילמא חויר כלי צעינן וכה איכא חיקו. תניא ר"א אומר הסל מלרפן ר' יוחנן אומר תנור מלרפן ר' שמעון בן גמליאל אומר ככרות של צבל שנושכות זו בזו מלערפות ע"כ. ועיין חוס' ואי לא גרס אף מלי למימר דצעי תרתי שיטוכו וילנס לסל.

ובירושלמי מס' חלה פ"ג מ"ג מצוה דמחלוקת ר"י ור"א דלר"א סל מלרפן ולא תנור ולר"י תנור מלרפן ולא סל ועיין מאירי שם ועיין מאירי פסחים מ"ח מה שחמך על הראשון ז"ל ודע דכמאירי פסחים ה"ל כחז דיש מפרשים (כריעצ"א ומכר"ס חלאווא) דדוקא ברודק ונותן צבל לאחר מלערפין ואף הלשון מוכיחא כן ר"ל ברודק ונותן לסל ונראה מדבריכם דאם לא נלערפו מיד תכף לרדיה כבר כופקע תורת חלה מהם ואין עוד צרכו לירוף וכס גורסין וכיב באכלכם מלחם בארץ ופי' כדברים דעיקר החיוב הוא משנעשה לחם וכוא שעת רדיה ולמדנו מ"מ שכתנור אינו מלרף ואפילו בככרות כנושכות זו את זו ואין כן דעת הרמב"ם פ"ו מה' צבורין כע"ז ועיין ח"י ח"א סי' רכ"ו.

ובבב"ע יו"ד סי' שכ"ב ס"א שחי עיסות שאין צדום אחת כשיעור אם נוגעות זו את זו עד שנדבקים מעט מזו בזו מלערפין וכו' ואם אינם נדבקים וכס צבל אחד הסל מלרפן אפילו אחר שנאפך ונעשה פת וכו'. ומ"ש ואם אינם כו' הוא כר"א דאפסיק כוותיה וכחז בגר"א ז"ל ואף בצירושלמי שם אמרינן ר' יונה ר' חייא צבס ר' יוחנן ר' יוסי ר' אימי צבס ר' יוחנן וכו' שנסכו אית תניי תני הסל מלרף ואין כתנור מלרף ואית תניי תני כתנור מלרף ואין הסל מלרף ח"ר יוחנן נשכו כאן וכאן מלרף לא נשכו כאן וכאן אינו מלרף מחניי כגון חלין ריפתא דצבל מ"מ צבג' פסחים לא מסקינן הכי וכמ"ש בא איתמר עלה כו' וס"ל לרז יוסף ואצ"י כן כוותיהו נקעינן ועתוס' שם ד"ב ל"ש וכ"כ בר"ש ולפ"ז אף לר' חנינא מ"מ ח"א שיחלוקו בגירסא אלא דס"ל סל מלרפן ולא נשיכא אצל מדברי הרמב"ם ועור וש"פ שפסקו גם כת"ק נראה דגרסי אף ברודק ולא פליגי אח"ק ונשיכא דר"א חיינו צבל וז"ש אף וכו'.

ובבב"ע שם פריך ומי שרי (ללמד לקענכ שחמאן) וכתני בר קפרא לעולם ידבק אדם צבסלש דברים ויתרחק משלש דברים ידבק צבסלש דברים צבסלש דברים וצבסלש שלום וצבסלש נדרים ויתרחק משלש דברים מן המיאון ומן הפקדונות ומן הערצונות ומשני מילאון דמלכ שחי וצתוס' כתבו צבס ר"ח שפי' צבס גאון דאין לקדש יחומה עד שיציאו ראיכ שכיב צוגרת כדי להתרחק מן מן המיאונים וכה דחקינו לה רבנן נישואין כדאמר (ק"צ) לריך לומר לדברי בגאון דכיינו דוקא איכא שיש לחוש שלא ינכגו צב מוכה הפקר ע"ש ועיין רמב"ם פ"ה מה' יצום וחליה ככ"ח וצבסות הראשון שם לא אמרו זה אלא כדי שחלקיים מלוח יצום וע"ש שם כ"ל ל' היו גדולה וקענכ וצא על הגדולה וחזר הוא או אחיו וצא על הקענכ לא פסל הגדולה ומלמדין את הקענכ שחמאן ועיין כ"ה שם ר"א צכולן מלמדין את הקענכ שחמאן צו ונפסקה הלכה צבג' כר"א ע"כ ועיין ש"ע ח"ע סי' קע"ה. ועיין כחוצות מ' ע"א צרש"י ד"ה מי איתיה בשחא נמי מלמדין אותה לומר איני רוצה ועיין חוס' שם ד"ה אי אמר לא צעינא ול"י ודו"ק.

(ט) ומש"ד דתנן ר' אליעזר אומר אף ברודק וכו' (חלה פ"ג מ"ד פסחים מ"ח) וצבג' נדכ כאן וכו"נ מסתברא דתנן ר"א אומר אף ברודק ונותן לסל הסל מלרפן לחלה ואמר רב יכודק אחר שמואל הלכה כר"א ש"מ ופריך ומאי אולמיה דכאי מהאי (פי' מאי אולמיה דחלה מהכיה דמיאון דפשעת לה מינכ דאמרת כ"נ מסתברא בא שמעינן מהכיה דמיאון דצבסאר סידרה איכא הלכה כר"א ומשני מהכיה דמיאון ליכא למשמע מינכ דצבסאר סדרים איכא דכחם משום דקאי ר' אלעזר כר"א ואיכא למימר משום דמסייע ר"א לר"א משום הכי הלכה כמותו צבא אצל משום ידיה (לחודיק לא) משום דקאי ר' אלעזר כותיה דתנן ר' אלעזר אומר מלמדין את הקענכ שחמאן צו.

ובבב"ע פסחים שם אחר רב יוסף בני נשי דידן נכוג למיפא קפיזא קפיזא לפיסחא ח"ל אצ"י מאי דעתין לחומרא חומרא דאחי לידי קולא הוא דקא מפקא לה מחלה ח"ל דעבדן כר"א דתנן ר"א אומר ברודק ונותן לסל הסל מלרפן לחלה ואמר רב יכודק אחר שמואל הלכה כרבי אלעזר ח"ל וכה איתמר עלה אחר

הלכות

הלכות נדה

גדולות

לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר ש"מ. (י) הלכה בוסתות ש"מ. ומכאן דמילין ליכא דתנן (שם סג:) אין האשה קובעת לה וסת עד שתקבענה שלשה פעמים ואינה אלעזר כותיה ואכ"ל משום דמסייע ר"א לר' אליעזר מש"כ כלכך כמותו זכא חזל משום דידכ לחודיכ לא חזל זחלכ משום

משנה הלכות

דלח"ק עד שישובו צעודן עיסב ור"א אומר אף כו' ור"ח אומר דח"ל זכ כלל נשיכב ומ"מ נגיעה צפי אף צסל לר"א כמ"ש צסמ"ג וכ"כ כר"א שם להדיא וכ"כ כר"ש צמחני' שם ועי"ל וכו'. ולענין תנור פסק הרמז"ס דאין מלרפן דלא כר"י וכן נראה מדקאמר שם כלכך כר"א ול"ק כלכך כר"י ג"כ ואף שברשצ"א חולק ע"ז ועצ"י דצרי הרמז"ס עיקר כו' ע"ש.

(י) ומש"ד כלכך צוסתות דתנן וכו'. צמשנכ שם ס"ג ע"א כל אשה שיש לה וסת דיה שעחכ ואלו כן צוסתות מפסקת ומעטשת וחוששת צפי כריסכ ובצפולי מעיכ ושופעת וכמין למרמורות אוחזין אוחכ וכן כיוולא צזכ וכל שקצעת שלשכ פעמים כרי זכ וסת. ובגמ' שם אמר רצ כונא צר חייה אמר שמואל כרי אמרו לימים שנים צוסתות אחכ למכ שלא מנו חכמים שלשכ למכ שלא מנו חכמים לאחויי מאי מר רצ יוסף לאחויי ראשכ כצד עליכ ואצריכ כצדין עליכ ורותחכ וגוסכ. אמר רצ יוסף לא שמיכ לי כה שמעתא ח"ל אציי חכ אמריחכ ניכלן ואכא אמריחכ ניכלן כיחכ למודכ להיות רוחכ יום חמשכ עשר ושינחכ ליום עשרים זכ וזכ אסורין שלש פעמים ליום עשרים כותר יום חמשכ עשר וקצעת לכ יום עשרים שאין אשכ קוצעת לכ וסת עד שתקבענכ שלש פעמים ואמרת לן עלכ אמר רצ יכודכ אמר שמואל זו דצרי ר"ג צר רצי שאמר משום רשצ"ג חזל חכמים אומרים רחכ אינכ לריככ לא לשנות ולא לשלש ואמרינן לך לשנות אמרת לן לשלש מיציעי ואמרת לן לשנות צוסתות לשלש צימים. ופרש"י כה שמעתתא דשמואל דאמר לימים שנים צוסתות אחד. זכ וזכ כשיגיע עוד חמשכ עשר אסורכ לשמש שחא תחזור צוסתכ וכשיגיע יום עשרים שחמר משום רשצ"ג מעכשיו תקצע וסת ליום עשרים שחמר משום רשצ"ג דלא כוי חזקכ צליר מחלת זימני כדשמעינן ליה לרשצ"ג צכל דוכתי לשלישי חנשא לרביעי לא חנשא (יצמות דף ס"ד ע"ב).

ובמשנה עוד שם כיחכ למודכ להיות רוחכ יום ע"י ושינחכ להיות רוחכ ליום כ' זכ וזכ אסורין שינחכ פעמים ליום כ' זכ וזכ אסורין שינחכ ג' פעמים ליום כ' כותר ע"י וקצעת לכ יום כ' שאין אשכ קוצעת לכ וסת עד שתקבענכ ג' פעמים ואינכ מעכרת מן

כוסת עד שתעקר ממנכ ג"פ. ובגמ' איתמר רחכ יום חמשכ עשר לחדש זכ ויום ע"י לחדש זכ ויום שצעת עשר לחדש זכ רצ אמר קצעת לכ וסת לדילוג ושמואל אמר עד שחשלש צדילוג נימא רצ ושמואל צפלוגחא דרבי ורשצ"ג קמיפליגי דחניא ניסת לרחשון ומח לשני ומח לשלישי לא חנשא דצרי רצי רשצ"ג אומר לג' חנשא לד' לא חנשא לא דכ"ע כשרשצ"ג וככא צכא קמיפליגי רצ סצר חמשכ עשר ממנינא ושמואל סצר כיון דלאו צדילוג חזייתכ לאו ממנינא כוא. איתציכ כיחכ למודכ להיות רוחכ יום ע"י ושינחכ ליום ששכ עשר זכ וזכ אסורין שינחכ ליום שצעת עשר כותר ששכ עשר ונאסר חמשכ עשר ושצעת עשר שינחכליום שמונכ עשר כותרו כולן ואין אסור אלא משמונכ עשר ואילך קשיא לרצ אמר לך רצ למודכ שאני כו' מיחצי רחכ יום עשרים ואחד צחדש זכ יום עשרים ושנים צחדש זכ יום עשרים ושלשכ צחדש זכ קצעת לכ וסת סירגכ ליום עשרים ארצעת לא קצעת וסת חיוצחא דשמואל אמר לך שמואל ככא צמאי עסקינן כגון דרגילכ למיחצי ציום עשרים ושינחכ ליום עשרים ואחד דיקא נמי דצצקינן ליום עשרים ונקע ליום עשרים ואחד ש"מ.

ופסק הרמז"ס פ"ח מכא"צ כ"ו כשמואל וכחכ כ"ה אע"ג דקיי"ל דכלכחא כרצ צאיסורי כיון דבגמ' מסיק דייקו נמי כותיכ דשמואל ש"מ נקעינן כותיכ דשמואל כלכך לריככ ד' ראיות לקצוע לכ וסת כדילוג. וכחכ הרמז"ס צא חדש רביעי וכו' וכן כוא דעת הרמז"ן וברשצ"א ז"ל ויש שכתבו כרצ צוסת דילוג ויש שכתבו שוסת כדילוג אינכ חוששת כלל עד שתקצענו ואינו כשאר וסתות ולזכ הסכים ברשצ"א ז"ל וכחכ כ"ה דאין נראה כן מדצרי הרמז"ס ז"ל.

ובבב"ש"ע יו"ד סי' קפ"ע כילד קוצעתו כגון שחרחכ ד' פעמים וציניכס שלשכ זמנים שוין כגון שרוחכ היום ולצסוף כ' יום וכו' וזכו הנקרא וסת כהפלגות ולכך לריככ ארצע ראיות שראייכ ראשונכ אינכ מן כמנין לפי שלא רחכ אותכ צכפלגכ וכו' ולא אמרן שגריך לקצעו ג' פעמים אלא לענין עקירכ שכוין שקצעתו צשלש פעמים אינו נעקר צפחות מג' שכל זמן שלא עקרתו ג"פ לריככ לחוש לו חזל ליחסר אפילו צפעס ראשונכ חוששת לו צפעס שנייכ ומיכו אע"פ

הלכות

הלכות נדה

גדולות

ידידי כוא: ואינה מטכרת מן כוסת. דאסורכ כל ימי וסחכ שמח תרחב: שלשה פעמים. אף דקיי"ל כרז באיסורין דבחרי כוכ חזקה לכדיח אמרו בגמ' (יבמות ס"ד) דכוסת כ"ע מודי דבעי ג' ועיין מאירי ויש"ש שם וצמק"ח ח"ח סי' תס"ז ס"ח: אסורה לשמש. עד שחזדוק: כל לבעלה. כלל עכרות: לא צעי דדיקה. ואפילו אין לכ וסת בזכ"ז דליכא עכרות ולא צעי דדיקה משום

משנה הלכות

שחוששת לו נעקר צפעס אחת אפילו קבעתו שני פעמים ע"ש ועיין צש"ע ופוסקים ודיני כוסת מרובין כס ואין כאן מקום להאריך בזכ.

(יא) ומש"ד אמר רבי זעירא וכו' צמשנכ שם י"א ע"א חע"פ שאמרו דיה שעחכ לריככ לכיות צודקת חוץ מן הנדכ וכיושצת על דס עוכר וצחולכ שדמייכ עכורים ופעמים לריככ לכיות צודקת שחרית וצין כשמשות וצשעכ שכיח עוצרת לשמש אח ציתכ יתרות עליכן ככנות צשעכ שכן אוכלות צחרומכ רבי יכודכ אומר אף צשעת עצרתן מלאכות צחרומכ. וצגמ' שם ח"ר יכודכ אמר שמואל לא שנו חלל לעכרות חכל לצעלכ מותרת פרש"י ל"ש חכ דתנן שחרית וערבית צודקת חכל לצעלכ מותרת כלל דדיקה ופריך פשיטא שחרית תנן וכו' מאי קמ"ל תנינא כלכנשים צחזקת עכרכ לצעליכן אי ממחיתין כו"א חני מילי צאשכ שיש לכ וסת חכל חשכ שאין לכ וסת צעי דדיקה וכא מחני' צאשכ שיש לכ וסת עסקינן מחני' צין שיש לכ וסת צין אין לכ וסת וכא קמ"ל חע"ג דיכ לכ וסת מגו דצעי דדיקה לעכרות צעי נמי דדיקה לצעלכ ופריך וכא אמרש שמואל חדא זימנא דאמר רבי זירא אמר רבי חכא צר ירמייכ אמר שמואל חשכ שאין לכ וסת אסורכ לשמש עד שחזדוק ואוקימנא צעסוקכ צעכרות חדא מכלל צצרתכ אחמר תניא נמי ככי צמד"א לעכרות חכל לצעלכ מותרת צד"א שכניחכ צחזקת עכורכ חכל כניחכ צחזקת עמאכ לעולם כיח צעומאחכ עד שחאמר לו עכורכ חני. צעי מיניכ ר"ז מרצי יכודכ חשכ מכו שחזדוק עמאכ לצעלכ ח"ל לא חזדוק ופריך וחזדוק ומה צכך ומשני ח"כ לצו נוקפו ופורש.

ודעת רבינו נראה דכל לצעלכ חניכ צעי דדיקה כלל ומדסמך לכ לכני שמעחח דשמואל חשכ שאין לכ וסת אסורכ לשמש עד שחזדוק ואמר רבא ש"מ קסבר שמואל כל לצעלכ לא צעיא דדיקה משמע דאפילו אין לכ וסת קצוע. ודעת כרמז"ס פ"ד מכא"צ כו"ד דרך צני וצנות ישראל לעולם לצדוק עמאכ אחר החשמים וכחצ כ"כ צפרק כל היד משנכ צנות ישראל משמעות

צשני עדים וצכע"ז שם צגדים חלו שמקניחין צכס וכו' כחצ כ"כ שם צגמ' י"ז ודעת רבינו כוא שכל זכ אפילו לצעלכ ומ"ש צגמ' כל לצעלכ לא צעי דדיקה חיונו לפניי החשמים חכל לאחר החשמים צכל גוונא כיח לריככ דדיקה וכן סוצר כרמז"ס ז"ל דהלככ כמ"ד חשכ שאין לכ וסת אסורכ לשמש עד שחזדוק דהלככ כר' חנינא צן חנעיגנוס (נדכ י"צ) דאמר משמח צשני עדים כן עוותוכ כן חיקנוכ ואפילו צשאניכ עסוקכ צעכרות. ודעת כרמז"ן וכרש"א וכרש"ז ועוד פוסקים דלצעלכ לא לריככ דדיקה לא לפניי חשמים ולא לאחר חשמים ציש לכ וסת קצוע וצאין לכ וסת קצוע כחצ כרמז"ן ז"ל דחוששין לכ צחחלחכ שמח תרחב מחמת חשמים ועיין כ"כ שם ודעת רבינו נראה דאפילו ככ"ג חניכ לריככ דדיקה.

והצוד סי' קפ"ז כחצ וז"ל כל חשכ שאניכ עסוקכ צעכרות פרש"י שאניכ לריככ דדיקה לצעלכ אפילו אין לכ וסת ור"ח פסק כיון שאין לכ וסת אפילו לצעלכ אסורכ עד שחזדוק וכחצ חא"ז נ"ל כפרש"י חלל שלא מלאחי צצי להקל כי דצרי ר"ח דצרי קצלכ כן ע"כ וכצ"י ז"ל האריך שם הרצב צדצר יותר מצכל מקום ועיין צסמוך צלשון רבינו ול"ע שלא כציאו ראי' מדצרי רבינו וצפרע רבינו כרש"ש וכצ"י שדצרי רבינו שגורים צפייכס ול"א.

(יב) ומש"ד ח"ר דרך חמרין וכו' צגמ' שם ח"ר חמרין ופועלין וכצאין מצית חאכל ומצית כמשחכ נשיכס לכס צחזקת עכרכ וכו' כלשון רבינו עד עכורכ חני ופריך וכא שמואל צמאי מוקי לכ אי צשיש לכ וסת קשיא ערכ ואי צשאין לכ וסת קשיא צין ערכ צין ישנכ לעולם צשיש לכ וסת וכיון שחצעכ אין לך דדיקה גדולכ מזו ח"ל רצ פפא לרצא מכו למיעצד כי חכ מחתיחא ח"ל סודני לא דמגיניא צאפייכ. אמר רצ ככנא שאלחניכו לחינשי ציתוכ דר"פ וכו' דילמא חניכו מחמרי לנפשייכו ע"כ וצגמ' גרס חנפשייכו ועיין רש"י שפי' מלריככ דדיקה ונשותיכס ומורים לחאריס כיחר ככילכתא דאוקימנא דלא צעי דדיקה לפיכך שאל לנשותיכן דחיכו נמי צעי לחחמורי כוותיכו ל"א חניכו

והבאין מבית האבל ומבית המשתה נשיהם להם בחזקת טהרה ובאין ושוהין עמהן בין ערות ובין ישנות במה דברים אמורים בשהניחה בחזקת טהרה אבל הניחה בחזקת טומאה לעולם היא בטומאתה עד שתאמר לו טהורה אני. א"ל רב פפא לדבא מהו למיעבד כי הא מתניתא א"ל סודני לא מיגביא באפך. (שם ע"ב) אמר רב כהנא שאלתינהו לאינשי ביתיה דרב פפא ודרב הונא בריה דרבי יהושע כי אתו רבנן מבי רב מי מצרכי לכו בדיקה ואמרו לא ולישיילינהו לדידהו דילמא אינהו מחמרי לנפשיהו. (י) ת"ד כל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ויוציא ולא יחזיר עולמית

זדיקא דכי מילעריה זדיקא מיגניא זאפיו שיזכור דם נדוה שכוה דזר מגונא לאשכ כדאמרינן היא מלאה דם וכלל רגליה אחריה וכתיב אסור לקדש אשה עד שיראה שמה ימלא זכ דזר מגונא ותחגנה עליו וסחורה אמר וסחורה לרעך כמון וסחורה ליעבד אסורה זועא כדי שלא תחגנה עליו וכ"כ כן: דילמא אינהו מחמרי לנפשיהו. ומלריהם זדיקא לנשותיהן ומורים לאחרים כיחור כהילכתא דאוקימנא דלא צעי זדיקא לפיכך שאל לנשותיהן דאיכו נמי צעי לאחמורי כוונתיהן, וכל דלא כחמיר לעלמו צלי לשאלו אם רק בשביל להחמיר על עלמו כמון שאל נראה שחם הם לא כחמירו ח"כ מיתחא כחפיקותא ואסור לו להחמיר: לא פירות. נכסי מלוג שאלו פירותיה וכל אמרינן כיון דאין לה כתובה כימנו ולא פרקוסה שכיח דין פירות אישחכא דלאו אשתו היא וליכדור לה פירי דאכל: ולא מזונות. אם כלך למדינת חים קודם שגירשך אין צ"ד פוסקים לה מזונות מנכסיו: ולא בלאות. כגון אם הכניסה לו בגדים בשומת כתובתה ואמרינן בכתובות (דף ע"ט ע"ב) עיילא

עכרות גם לצעלה לא כלריכוכו משום שלא יבא לבו נקפו ופורש ומלאה צעל מפ"ו: כי הא מחני'. אישנות קאי מי צעי זדיקא או תציעה: פודני. ת"ח מלשון סוד כ' ליראיו, ח"כ סודני דר"פ מעיל שכן כוכ ומעיל שכן נקרא סודני (צ"מ ס"כ ופסחים קי"ג) לא צעי

משנה הלכות

מחמירי אנפשיהו ומורים דלריכא זדיקא להחמיר וכל אין מלריכין נשותיהן לצדוק ושיבוש הוא דלאו חיינו מחמירי אנפשיהו אלא מקילי אנפשיהו ומחמירי לאחרים וחלילה לעשות כן ע"כ. וזה ששינה רבינו מחמירי לנפשיהו צלי ולא צא' שאל לעשות צלי' ועיין מהרי"ל ה' סוכה שגער מהמרי"ל ז"ל על מי שרצה לפרש דמהרי"ל צלומלין להחמיר ואמר היאך שייך להחמיר על הרבים בשלמא כל יחיד יכול להחמיר לעלמו ע"ש.

חנניה) בן אנטיגנוס אומר משמשת צעני עדים בן עותה בן תקנוה משום אבא חנן (ר"ג רבי) חוי לו לצעלה אסורה לשמש דילמא מקלקלת ליה ואין לה כתובה כיון דלא חזיא לביאה לית לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות תנאי כתובה ככתובה דמי וכו' ומסיק אמר רב יבדוק אמר שמואל כלכך כר' חנינא בן אנטיגנוס. ובמאי חי צעסוקא צעכרות הא אמר שמואל חדא ואי צעאינה עסוקא צעכרות הא אמר כל לצעלה לא צעיא זדיקא דח"ר זירא ח"ר אבא צר ירמיא אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתצדוק ואוקימנא לה צעסוקא צעכרות מאן דמחני הא לא מחני הא.

ובתוס' ד"ה מכו למיעבד כי הא מחניחא פרש"י דצעי זדיקא או תציעה וקשה דצערך דוקא מלריך זדיקא וח"כ מאי קמחור ליה דמגניא זאפיה דצחציעה לא מגניא זאפיה ועוד אי לצעלה גרידא קצעי כדמשמע דלצני צבל כיח שואל הא פשיעא דאמר לעיל כל לצעלה לא צעי זדיקא וגם אין להחמיר ולצדוק דח"כ לבו נוקפו ופורש כדאמר לעיל ונראה לפרש מכו למיעבד כי הא מחניחא דלא מלרכא מידי צישינה דשמה אף לצעלה גרידא לריך להקילא ולחוצעא וכל דאמרינן לעיל דאפילו צאין לה וסת לא צעי זדיקא לצעלה (אפילו) צישינה מ"מ דילמא תציעה צעיא ע"ש. ועיין רא"ש שם מיגניא זאפיה שיזכור דם נדוה שכוה דזר מגונא לאשכ כדאמרינן היא מלאה דם וכלל רגליה אחריה.

ורש"י פי' צ' פירושים הא אמר שמואל חדא זימנא כדמותיה ואזיל ומשני מאן דמחני' הא לעולם צעסוקא צעכרות ודקשיא לך תרתי למא לי רב יבדוק דמחני הא משמיך דשמואל לא מחני הא דרבי אבא ורבי אבא לא מחני הא דרב יבדוק ואי קשיא הא רב יבדוק נמי אמר דאמר רב יבדוק לעיל גבי מחני' דקחני לעיל ובשעה שכיח עוברת לשמש את ביתה ואמר רב יבדוק אמר שמואל לא שנו אלא צעסוקא כו' לאו פירכא הוא דרב יבדוק לא אשמעינן כחם צעסוקא מידי דמחני' כוכ שמעינן צין עסוקא צין אינה עסוקא ואחא רב יבדוק למימר ואשמעינן משמיך דשמואל דשאינה עסוקא לא צעיא זדיקא וככל אשמעינן דכלכך כר"ח וכאוחא משנה דעסוקא צעכרות צעיא זדיקא וככל עיקר. ואית דמפרשי כי האי לישנא וכאמרי

(ג) ומש"ד ח"ר כל אשה שאין לה וסת וכו', שם י"ב ע"כ ח"ר אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ויוציא ולא מחזיר עולמית דבר ר"מ ר' חנינא (רבינו גרם

ליכ גלימא מכסי צכ ואזיל עד דצלי וזו כשמגרשכ אע"ג שקלת ככלאות קיימין חין מחזירין לך: בשני עדים. כלומר סדינים לצדיק קודם ואחר תשמיש: עוותיה. הי חזאי: ותקניה. אם צדק ולא חזאי: תנאי כתוב. את תכא יתבא צדיתי ומיתבא מניכסי וכלאות נמי משומת כתוב כן ששמו לה מה שכיח מכנסת וכו' מקביל עליו לשלם לכשימות או לכשיגרשכ כמו שאנו

משנה הלכות

בעור סי' קפ"ו וכך צדיק פירש רצ אלפס שצודקת אחר תשמיש הוא וכיח אם עשה כן ג"פ ונמלא דם על שלו או על שלב ג' פעמים תלך בלא כתוב ואין לה מזונות ולא פירות ולא בלאות ואם עשה ג' פעמים ע"י צדיק ולא נמלא לא בשלו ולא בשלם ככל פעם כרי היא ככל הנשים ומותרת בלא צדיק וכ"כ הרמב"ם חלל שכוסיף עדיין צדיק אחת לה קודם כל תשמיש ותשמיש וא"ל הר"ם ז"ל כתב שצודקת פעם אחת קודם תשמיש ופעם אחת אחר תשמיש וכצעל אינו לריך לצדוק וכן תעשה כל ימיה שלעולם אסור לשמש בלא צדיק ואם כוחצק שלש פעמים לכיות רואה מחמת תשמיש אז אסור לשמש לעולם ותלך בלא כתוב ע"כ.

ודברי הרי"ף הם צדוק אלמנה מזונות וכתב הר"ן דנראה מדברי הרי"ף ז"ל דאע"ג דלצעל לא צעי צדיק מ"מ היינו לאחר שנתחצק ג"פ שלא תהא רואה מחמת תשמיש אצל מתחלל חוששין לה וכן פי' הרשב"א בת"כ דברי הרי"ף, ומיכו צעלם כצדיק נחלקו בו דדברי הרי"ף דעת הר"ם וכעור לפי שצדיק דדבריו שאין לריך צדיק קודם תשמיש וצדיק זו שאמרו כן עותה וכו' היינו לאחר תשמיש דוקא וכר"ם ז"ל תמה עליו וכ"כ הרשב"ד בצעל הנפש ומציאו כצ"י ותימך גדול הוא דלא מלריך צדיק לפני תשמיש יומלריך אחר תשמיש ואיפכא מסתברא אצל מדברי המרדכי בשבועות שכתב ומשמש צ"י עדים חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש משמע דמפרש על הרי"ף דצעי גם לפני תשמיש ומדעת רבינו לכאור נראה דס"ל דצעי צין לפני תשמיש וצין לאחר תשמיש אלא דכוח ז"ל ס"ל דכל לצעל לא צעי צדיק כלל אצל בני עדי דאמרו בגמ' אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש.

ודעת רוב הפוסקים חוץ מהרמב"ם ז"ל ובר"ם אפילו אין לה וסת קבוע אינה לריכ צדיק כלל אלא לשדעת הרי"ף וברמב"ם וברשב"א לריכ לצדוק ג"פ בראשונים להחזיק עלמה בעבור שאינה רואה מחמת תשמיש ושצ אינה לריכ ולדעת שאר פוסקים אף זה לא לריכ. ודע שכתב בת"כ סי' רמ"ז וכו' צ"י סי' קפ"ו דאפילו אשה שרגילה לראות צלי וסת ומיכו לעולם

שמואל חדא זימנא לעיל דאוקי למחני' דקחני משמשת צעדים בעסוקה בעבורות מאן דמחני' הא כו' לעולם בשאינה עסוקה ודקשיא לך דר"א בר ירמיה אהא דר"י לא תקשי אמוראי נינכו אליבא דשמואל ועושין דדבר דא"כ קשיא דר"י אדרב יבדוק דהא איכו גופיה אחר דשאינה עסוקה לא צעי צדיק ע"כ.

ומשמע מדבריו ז"ל דכל לגבי צעל אין לריכ צדיק כלל אפילו אין לה וסת וכ"כ הר"ן וברמב"ם צפ"ד וברשב"א דזכו דעת רש"י וברמדכי במסכ' שבועות כתב דלפי דברי רש"י ור"ת אשה שאין לה וסת לריכ צדיק לצעל אצל כצ"ח כתב דקרוצ שלריך לומר ר"ח במקום רש"י עיין יו"ד סי' קפ"ו וברמב"ם וסב"ת ורשב"ם ור"י דכל לגבי צעל לא צעי צדיק אפילו אין לה וסת צין קודם תשמיש צין לאחר תשמיש ואפילו אי צעי לצדוק אין מניחין לה דא"כ לבו נוקפו ופורש וכ"כ הרוקח. וכתב הר"ן צפ"ד דשבועות דלרש"י אע"ג דר"מ ור' חנינא צ"ח מיירי לצעל קאמר שמואל כלכה כרשב"א בעסוקה בעבורות אצל בשאינה עסוקה אין כלכה כמותו ול"ת דר"מ ור"ח תרוייבו ס"ל דאסורה לשמש בלא צדיק כיכי פסק שמואל דלא כד ואמר דלצעל לא צעי צדיק דשמואל סמך למחני' דחנן פ' כל כיד (ע"י ע"א) כל הנשים בחזקת עברה לצעליהן ומשמע ליכ סתמא אפילו אין לה וסת.

והרא"ש ז"ל צספ"ק דנדק כתב שר"ח פי' כפי' השני שסתר רש"י ופסק כלכה כר' חנינא צ"ח ולפי' אפילו לצעל נמי אסורה לשמש בלא עדים ומכ שהקשה רש"י דא"כ קשיא דרצ יבדוק אדרב יבדוק כתבו הר"ן וברמב"ם דאמוראי נינכו ואליבא דר"י ומיכו כתב רבינו ירוחם דאפילו לר"ח מעוברת א"ל צדיק אפילו כגיע וסתה. וכבר כתבתי לעיל דרבינו פסק דכל לצעל לא צעי צדיק כלל וכפי' ראשון של רש"י לגמרי.

יד) ומש"ד משמשת בשני עדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש וכו' כנה בגמ' אמרו סתם משמשת בשני עדים כן עותה כן תקנה, וכתב

כתובה ככתובה דמי. (טו) יוציא ולא יחזיר עולמית פשיטא לא צריכה דהדרא איתקנה מהו דתימא להדרה קמ"ל דלא דזימנין דאזלא ומינסבא לאחר ומיתקנה ואמר בעלה הראשון אילו הייתי יודע שהוא כן אפי' נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין משום רבי חנין אמרו אוי לו לבעלה של זו איכא דאמרי לר"מ קא"ל דבעי למיתן לה כתובה ואיכא דאמרי לר' חנניה בן אנטיגנוס קא"ל דאתיא לקלוליה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' חנניה בן אנטיגנוס במאי אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא אי בשאין עסוקה בטהרות האמר כל לבעלה לא בעיא בדיקה דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואוקימנא בעסוקה בטהרות מאן דמתני הא לא מתני הא (טז) אוי לו לבעלה

כותבין ודין נדוניה דכנעלית ליה וכו': ובניה ממזרין. כילכך אומרים לו כוי יודע שבגדשה אחת אשתו משוססת לא יחזיר ואפילו היא חוזרת וקוצעת וחו לא מלי למימר אילו כייתי יודע שכך כו' שכרי כחרו צו וגמר וגרש וכו' נמי אמרינן גבי מוליה אח אשתו משוססת רע או משוססת נדר צמס' גיעין (מ"ו ע"ה) ומכאן נראה לפשט נמי מה שנסתפקתי לרואה

מחמת חשמים וצדקת עולם לאחר שנשאל לשייך מה דינך או לשלישי ומלאה עולם עכור: דבעי למיתן לה כתובה. וכו' קאמר ליה אח אמרת חין לה כתובה ואנא סבירא לי חין לו לצעלך שנחסר ממנו דודאי יש לה כתובה: דאתיא לקלוליה. אח אמרת משמשת צעדים חין לצעלך דדילמא לא חזיא לפני חשמים וחזיא צעדת חשמים: הא אמר שמואל חדא זימנא. כדמוחזי וחזיל מדר' אבה בר ירמיה ומיכא משעיין דס"ל לשמואל דעסוקה צעירות צעי בדיקה: מאן דמתני הא לא מתני הא. לעולם בעסוקה צעירות ודקשיא לך חרתי למי לי רב יכוד דמתני הא לא מתני הא דר' אבה ור' אבה

משנה הלכות

לא תראה צפחות מי"ד יום אחר עבילתה אלא שלאחר י"ד יום חין לה וסת קצוב לפעמים צע"ו ולפעמים צע"ז וצ"ח ולפעמים צכ"א צכ"ב צכ"ג צכ"ד לאחר עבילתה וכיוצא בזו יראה דחינה לריכב בדיקה כלל לכל אשר חשמש קודם י"ד יום לעבילתה אפילו לפר"ח ור"ח דפסקו דחין לה וסת צעי בדיקה לצעלך כך חשב לאו חין לה וסת מקרי קודם כי"ד יום ע"כ ע"ה.

על כגט. ועיין ח"ע סי' קמ"ח סע' ע' וצ"ש סקט"ז בשכ"ז מרע שגירש וקבלו חרס שאם יקום תחזור חלו וצדקת צה ובמחלוקת במכר"ס מלוצלין וצ"ש שם ובפ"ח"ש ומכאן לכאורה קל"ח ראו' למכרמ"ל. (ועיין עוד מש"כ בזה בחי' למס' גיעין על צכ"ג אות י"ז דף כ').

(טז) ומש"ד חין לו לצעלך דלצו נוקפו דצעי כל שעתא וכו' נראה דפי' כן דצגמ' חמר ר' חנינא

בן אנטיגנוס משמשת צעי עדים כן עותהו כן תקנו משום אבה חנן אמרו חין לו לצעלך אסורה לשמש דילמא מקלקלת לה ואין לה כתובה כיון דלא חזיא לציחא ליה לה כתובה וס"ל לרבינו דאבה חנן לא פליג על רבי חנינא בן אנטיגנוס כדאמרי איכא דאמרי לר"מ חמר ליה דצעי לאגזויה כתובתה ח"ד לר"ח בן אנטיגנוס קאמר ליה דמקלקלת ליה וכיון דפסק כרצ"ח ולמ"ד דאבה חנן לר"ח חמר ח"כ מאי חין לו לצעלך בשלמא לעכרות אחי שפיר אצל לצעלך כרי כל לצעלך חינו לריכב בדיקה ולא עוד אלא דאסורה לצדוק משום לצו נוקפו לכן פי' רבינו ובה דאמר חין לו לצעלך דלצו נוקפו דצעי כל שעתא מיפרש מינה ומסתפי. כלומר כיון דחין לה וסת כגס שמוחרת לצעלך מ"מ לאחר צביחא לריך לפרוש מינה.

ולול' דמסתפינא כינלפענ"ד ללמוד דבר חדש בדברי רבינו לפ"מ דקיי"ל לשמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן (גמ' גיעין) כגס דמוקמינן ליה בחזקת חיים מ"מ כנותן גט ע"מ שיחול סמוך למיתתו ואסור

(טז) ומש"ד יוליה ולא יחזיר כו' פשיטא כו'. בקשו בתוס' ד"ה חילו כייתי יודע שכך הוא וא"ת ובה כיון שאינה חוצצת כתובתה לא מלי לכו"ח לעז כדאמר צפ' אבה על יצמחו (יצמות דף ס"ה) גבי נשאל לשלישי ולא חיו לה צנים כו' וקאמר אומרים לה שתיקוהיך יפך לך מדבוריך שלא יוליה ויאמר חלו כייתי יודע כו' ופריך אי איכי שתק חנן מי שתקין ומשני כשתא הוא דצריחא וי"ל דכח צקל ע"י סממנים תחזיר לוסתא ואיכא לעז עפי ולא דמי לעקרה דחין לה רפואה צקל לצא לידי צנים ומשמיה הוא דמסו לה וכר"ש מדריש ח' דכח איכא למיחש דמקנה וקצעה לה וסת כמו שכיב סמוך לגירושין דאיגלאי מילתא דצעוד שכיח תחתיו איצריה ולא כשתא וכח לא שייך למיפרך חנן מי שתקין כיון דלא שייך כאן לומר כשתא איצריה דכיון שאומרינן לו כוי יודע כו' וכן לר"י כהשלח (גיעין מ"ו) גבי חילוניות לו שייך למיפרך ח"ע"ש דחינו כי אם חשב חילוניות דודאי חילוניות חין לה רפואה וכו' ע"ש ותוס' רא"ש כתבו דלא דוקא כגט צעל דכח לא כהכח על מנת חני מגרשך אלא חיישינן שמא יוליה לע"ז

לא מחני כה דרז יחודך דלבו נוקפו דבעי כל שעתא מיפרש מינה ומסתפי. (שם יג.) (י) כל היד המרבה ועיין רש"י ותוס' ד"כ דמחני כה: המרבה לצדוק.

משנה הלכות

צעי ולפמ"ש אחי שפיר שכרי מכ שכתירו לכ אינו חלל משום חזקה דלא רחמך חלל מ"מ חיישין שמא תרחם בכל רגע ח"כ מדינא צעי מיפרש מינה מיד לאחר תשמיש ולכן לבו נוקפו מעפ"כ ודברי רבינו עמוקים מאד.

וממח שכתבנו נראה דרבינו לא ס"ל כהר"ף ודעימיה דצעי דדיקות ג"פ הראשונים לידע אם תרחם דם צעעת תשמיש ואם אינה רואה צאות ג"פ הראשונים כרי היא מותרת לעולם בלא דדיקה ועיין ח"כ הקלר דפסק כהר"ף וכ"כ הרמב"ן והרשב"א וכהר"ן וכו"כ צפ"ד ועיין צ"י חלל דעת רבינו דלפעל לא צעי דדיקה ומיכה לעולם נמי לא כתירו רק הכרח חלל מ"מ כרי הוא כל ימיו צעמוד וכפרש מיד אחר כמעשה שמא תרחם וכיון דלעולם הוא צעמוד וכפרש לבו נוקפו ומסתפי וכן. ול"ע שלא כדאילו הפוסקים בזכ דברי רבינו כלל.

(י) ומ"ש רבינו כל היד המרבה לצדוק בנשים משוהת וכו' צגמ' (נדכ ע"ז ע"ז) נראה דרבינו מפרש לה בסתם נשים ושלל צפני פעל או לעכרות דוקא חלל כל שכיח לפעל בין שיש לה וסת וצין שאין לה וסת אין לה לצדוק צפניו ועיין רשב"א צח"כ שתמח על מה שפרי"ח דא"כ קשיא דרז יחודך אמר שמואל אדרז יחודך אמר שמואל ועוד דהא אמרי' בסוף פ"ק דנדכ צעי מיניה ר' זירא מרז יחודך חשך מכו שחזדוק עלמח לפעל ח"ל לא תצדוק, ותצדוק ומכ צכך ח"כ לבו נוקפו ופורש ור"ז לאו לכולי עלמא צעי דאיכו גופיח אמר משהיח דרבי חלל צר ירמיה משמיח דשמואל חלל מדת חסידות לפעל נפש קאמר וכדאחדר ליה ותצדוק ומכ צכך ואחיה כאידך ידיח דאמר צפ' כל היד (ע"ז) מדברי כלם נלמוד פעל נפש לא יפעל וישנה ואחדר ליה רז יחודך דאסור לעשות כך דא"כ לבו נוקפו ופורש ונמלל פעל מפ"ו ואף צשאין לה וסת קאמר דאל"כ כו"ל למימר כהדיא אם יש לה וסת לא תצדוק דהא איכו סתמח צעי ליה ועוד ראיח מדתן צפ' כל היד כל הנשים צחזקת עכרה לפעליהם וכיון דקחני כל אפילו צשאין לה וסת קאמר ועוד נ"ל ראיח גמורח מדאמרינן צפ' כל היד גצי מחני' דכל הנשים צחזקת עכרה לפעליהן אמר רז הונח ל"ש חלל שאין לה וסת כלל וכו' ועוד מדאמרינן בסוף פ"ק שיליכו לאינשי ציחיה דר' פפא ורז הונח צריח דר' יחושע כי אחו

מיד מלחכות בתרומה ועיין ש"ך יו"ד סי' ק"י סקל"כ מחלוקת התכ"ד והרשב"א צאיכא ס"ס אי צעינן לצרר ועיין ע"ז יו"ד סי' ל"א סק"ד וצנוצ"י יו"ד סי' מ"ג וסי' נ"ז וצח' הארכתי ומעתה צאשכ שאין לה וסת כיון דדמיח מליון וצודאי תרחם ח"כ אחאי לפעל לא חיישין כיון דלשמח תרחם חיישין ניוחש לה פעל שמח תרחם ול"ל דאמרינן להיפוך כרי אחתי לא רחמך ולשמח מח לא חיישין וא"כ בכל רגע אמרינן אחתי לא רחמך כגם דחיישין שמח תרחם כיון דאין לה וסת קצוע חלל שמח צבר רחמך לא חיישין וכיון דא"ל לצרר סמכין אחזקה קמייחא צכ"ג דלא רחמך וכו"ל חשך זוכעין כה שאמרו קלת פוסקים ציולח לדרך סמוך לוסתה דמותר לפקוד אפילו צתשמיש כגם שרוב הפוסקים ובאחרונים פסקו להחמיר צתשמיש מ"מ אפשר דדוקא כיון דמותרת לו קודם ולאחר שיחזיר כה"ג לא כתירו ומחמירין ולא סומכין אחזקה שלא רחמך שכרי חיישין שמח תרחם כיון שוסתה צאח חלל צאשכ שאם לא נחיר כה"ג יחייב להוליא כתירו לו לעולם לסמוך אחזקה שעדיין לא רחמך כגם שאפשר שתרחם שכרי אין לה וסת וזו קלת יש צכ עדיפות דתס עכ"פ איכא וסת קצוע ויש לחוש שיצא פעל חלל כאן כמו שאין לה וסת קצוע אין לה גם קציעות שכיום יצא חלל כיון דאין לה וסת סומכין על החזקה שלא רחמך עדיין ולא חיישין שמח תרחם וכן.

אלא דלפ"ז נראה לחדש דצאשכ זו לא כתירו רק לקיין כמלח ולחמך כמלח פורש ממח דכזר יש לחוש שמח תרחם וכמו צאשכ שיש לה וסת צומן כוסת חיישין וכגם דלענין שאר הפרישות יש צכ חילוקים חלל לענין תשמיש ודאי דחיישין ופורש מיד אפילו להפוסקים דצועל צעילת מלח ציולח לדרך מ"מ פורש מיד שמח תרחם בקינור ככלל צכ דכל שכתיר חוה רק דסמכין אחזקה קמייחא שאחתי לא רחמך חלל חיישין שמח תרחם מיד לאחר תשמיש לריך לפרוש שמח תרחם דלאחר תשמיש מיד דמרינן על חזקה דשמח תרחם דלא דמי לצאשכ שיש לה וסת דלא חיישין שמח תרחם ולא כתירו חלל משום דקשין גירושין ולפ"ז צחמת כל שעכ חייב לפרוש כימח מיד אחר כתשמיש שמח תרחם ומדויק צכ לשון רבינו שכתב וז"ל חוי לו לפעל דלבו נוקפו, דצעי כל שעתא מיפרש מינה ומסתפי ע"כ ולשון דצעי כל שעתא מיפרש מינה מנח לן כיון דאמרינן דכל לגצי פעל לא צעי צדיקה ח"כ למיפרש מינה נמי לא

לבדוק בנשים משובחת באנשים תיקצץ (ח) מאי טעמא נשים דלאו בני הרגשה שזדקת תמיד שמא רחמיה: בנשים משובחת. שמתוך כך לא אחי לידי ספק עומאח ובעל לא אחי לידי איסורא רש"י וכו' דכתב ובעל לא אחי וכו' דאם תראה בשעת תשמיש היא כו"ל חונם ובעל אפשר שיבא לידי הולאח בקישי שחייב על הילאח: באנשים. שזדקת עולמו חזיר באמתו שמא ילא ממנו קרי: תקצץ. שמתחם ומרגיש כשמשמש באחיה ומוליא ש"ז לבעל: נשים דלאו בני (זנות) הרגש ניכר. רש"י פי' שאין מתחממות ורואות קרי מחמת מישמוש, וכן משמע מפי' ר"ח וכן נראה דעת רבינו ודלא כפי' השני דלאו זנות איסור הרגש

משנה הלכות

(ח) ומש"ד מאי טעמא נשים דלאו בני וכו' בגמ' שם מ"ש נשים ומ"ש אנשים נשים דלאו זנות הרגש ניכר משובחות אנשים דבני הרגש ניכר תקלף אי הכי מאי חירא מרצב כי לא מרצב נמי כי קחני מרצב אנשים ונראה דיש כאן ענות הדפוס מה שכתב נשים דלאי בני הרגש ניכר וכו' דלאו זנות הרגש ניכר כלשון בגמ'. ופרש"י הרגש שמזדעזעין אחריו כשמתחמם ורואה קרי. וכתב הרא"ש דמשמע הא אח מתחממות אסור אפילו בנשים אלמא נשים מוזכרות על השחתת זרע וכן משמע מפר"ח שפי' דלאו זנות הרגש ניכר שרואות דם בלא הרגש ומשמע שר"ל ח"ג דמפקות זרע לבעל עוב לב שחזוק כדי להפריש מעומאח עכרות ומלשמש עם בעל בעומאח אצל אנשים שאין רואין קרי ולא הרגישו למכ יצדקו אצל אם היו רואין בלא הרגש מיקרי כשזדק ח"פ שמוליא זרע מידי דכוכ אצ. ועוד י"ל דלאו בני איסור הרגש ניכר ח"פ שמתחממות ורואות קרי וא"ח מ"ע וכ"ח משום דלא מפקדי אפ"ו אנשים נמי לאחר שקיימו לא ליסרו ומי' י"ל אנשים לעולם מפקדי משום דכתיב צדוקר זרע אח זרעך ולערב אל חנה ידיך וכו' וי"ל דאנשים כ"ע דמפקדי לפי שמזריע מצחץ אצל אשה מזרעת מצפנים וכו' דאמרי' ג' נשים משמשות צמוך לפרש"י ור"ח נוחא דאסירי משום השחתת זרע ולאידך פירושא נמי איכא למימר משום דמשחיתות זרע כאיש.

ומיהו כרמזין ז"ל פי' לאו זנות הרגש ניכר ר"ל שיכא ילרן מתגרס צכן מפני כך וכ"פ במאירי ז"ל.

ובאמת כי צבא אי אשכ מלוב על השחתת זרע שלב ושל בעל נחלקו צבא רבותינו הראשונים ז"ל ובהאחרונים ואין לנו אלא להביא דבריהם או לזיין עליהם ועיין רש"י כחצות ל"ז אשכ מזנכ משמשת צמוך ופרש"י לאחר תשמיש נותנת מוך ושואבת הזרע, ומיכו בשלש נשים משמשות צמוך יצמות י"צ פי' רש"י מותרות לתת מוך צמקום תשמישי כשכס משמשות וחקשו עליו ר"ח ועוד ופי' דחייבת לשמש צמוך משום סכנא, ועיין

רצון מצי רב אי מלרכי לכו צדיק וכו' לא וזדואי משמע דכל זמן קאמר ואפילו אין לב וסת קצוע מכל כני משמע דליחא לדר' חנינא בן אנטיגנוס.

ומיהו כר"ף פסק כמותו ונראה מדבריו שהוא מפרש מאן דמתני' הא לא מתני' הא כפר"ח ומ"מ נראה שגם הוא ז"ל מודק שא"ל צדיק לבעל וכו' דר' חנינא דאמר משמשת צב' עדים לא לעולם קאמר אלא ג"פ הראשונים לידע אם תראה דם בשעת תשמיש ואם אינך רואה צלועתן ג"פ הראשונים כרי היא מותרת לעולם בלא צדיק וכל כנך דלעיל לאחר שכוזקת שאינך רואה בשעת תשמיש וכו' דתנן (י"ג א') כל כיד המרצב לצדוק בנשים משובחת מסתבר ליה דדוקא בשאינך עוברת לשמש ציחך דכיון דליכא בעל ליכא למיחש לשמא לבו נוקפו ופורש ע"כ ועיין צ"י סי' קפ"ו מה שכתב ר"ח בזה וצדרי הראשונים ז"ל. ומדברי רבינו ז"ל מצוה דכח נמי פסק כר"ח בן אנטיגנוס דאמר רב יכודא אר שמואל הלכך כרצ"ח ומאן דמתני' הא לא מתני' הא ומוקי כל כיד המרצב לצדוק בנשים כשאין עוברת לשמש.

ודע דלולי דמסתפינא כי' נלפענ"ד לומר צדרי רבינו קלח דבר חדש מה דסיים חוי לו לבעל דלבו נוקפו דצעי כל שעתא מיפרש מינך ומסחפי וסמך ליה מימרא דכל כיד המרצב לצדוק בנשים משובחת דנראה דס"ל לרבינו דנשים נמי שיש להם וסת קצוע ליכא שבה צדיקות דלמכ צדוק אלא באשכ שאין לה וסת שצאמת לולי כעסם של לבו נוקפו לבעל כיחך לריכך לצדוק בכל שעה קודם תשמיש ולאחר תשמיש לצרר חזקת עכרתה אלא משום דלבו נוקפו כתירו לה שלא צדוק ולכן באשכ כזו כל כיד המרצב לצדוק בנשים משובחת אצל באשכ שיש לה וסת קציע וחזקתה מצוררת צדיקת זו מה עושה ולכן לא אמרו צמתני' כל אשכ שמרצב לצדוק משובחת או כל הנשים שמרצב לצדוק משובחות אלא כל כיד המרצב בנשים ולא כל הנשים וכו' לבעל דלקדשים כרי תקנו חז"ל צדיקת שחרית וערבית וצדיקת מכני לעבר ספק עכרות תרומה וקדשים וכיוצא בו וכו'.

נינהו משובחת אנשים דבני הרגשה נינהו תיקצץ. יח' תניא ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין מים מביא מבול לעולם אמרו לו לר"א והלא ניצוצות ניתזין לו על ברכיו ונראה ככרות שפכה ונמצא מוציא לעז על בניו שהן ממזרין אמר להם מוטב יוציא לעז על בניו ואל יעשה רשע שעה אחת לפני המקום. תניא אידך אמר להם רבי אליעזר אפשר שיעמוד על גבי מקום גבוה וישתין או ישתין בעפר תיחות ואל יעשה שעה אחת רשע לפני המקום. ב' אמר

יניכו ע"ש בראש ודו"ק: מביא מבול לעולם. שעצירכ זו כיחכ צידס דכתיב (בראשית ו') כי כשחית כל בשר דרכו על הארץ, ואמרו ברותחין קלקלו: ניצוצות ניתזין. כיון שאינו אוחז ואינו מטיל למרחוק: ככרות שפכה. סרים אין מימי רגליו עושים כיפה: לעז על בניו. שאומרים אשתו זינתה וילדה כיון שהוא סרים: תניא אידך.

משנה הלכות

פליגי עליה ולא על ר' ערפון דהתם כמבואר בתוס' ע"ש ע"כ.

והרא"ש ז"ל כביא עוד ראייה מגמ' יומא דפריך התם גבי המטיל מים עטון קידוש ידים ורגלים בשלמא רגלים משום דאיכא נילולות ומדאיכא נילולות אלמא משמע דאסור לאחוז באמה וכן צפ' כילד מזרכין דקאמר ואי ליכא עפר תיחות יעמוד במקום גבוה וישתין במקום מדרון ע"כ. ובחי' בראש פי' כביא נמי קושיא זו וחי' דלא פליגי רבנן עליה דר"א אלא בדליכא מקום גבוה ולא עפר תיחות דלא אפשר לכשתין בלי אחיזה באמה משום חשש פסול משפחות אצל במקום אחר שיוכל לכשתין מודי ליה דאסור כלכך לד"ה גבי תרומה כו"ל למימר שיפלוט ולא יעמא ע"ש ושוב כביא ג"כ כחי' בתוס'.

והשו"ש ע"ה סי' ג' כתב ולא ישתין מעומד שלא יתזו נלוות על רגליו ויראה ככרות שפכה ונמצא מוליא לעז על בניו אם לא שיעמוד במקום גבוה או שישתין בעפר תיחות ויזכר שלא יאחוז באמה וישתין אם לא מעטרה ולמעט ללד הארץ ואף אם הוא נשוי ולא ישכר לרכיו וכתב כצ"י ולא ישתין וכו' בראש כל כיד וכו' ויזכר וכו' כבר נחצהר בסמוך דר"א אמר הכי ואע"ג דרבנן פליגי עליה כבר כתבו בתוס' שם ובפ' אמר להם כממונה (דף ל') שחזרו חכמים וכודו לו לר"א.

ב' ומ"ש רבינו אמר רב נחמן אם כיס נשוי מותר. בגמ' שם רב יבדוק ושמואל כוון קיימי אחיגרא דבי כנישתא דשף ויחייב בנכרדעא ח"ל רב יבדוק לשמואל לריך אני להשתין ח"ל שיננא אחוז באמתך וכשתן לחוץ כיכי עמיד הכי וכתניא ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמר אביי עשאו כבולשת דתנן כולשת שנתם לעיר בשעת שלום חציות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת

נמק"י וריעב"א ובש"מ כתובות ל"ט ע"א אי נמי נוכל לפרש כפרש"י אע"פ שנים אינן מלוות בכה"מ מ"מ אין לה לכשתית זרע האיש אם לא מפני הסכנה וכו' לשון בראש ועיין פי' בראש נדב דף ג' ובש"מ בראש כלל ל"ג סי' ג' ועיין ירושלמי כתובות פ"ז ה"ה ע"מ שתאמרו לאיש פלוני וכו' ועיין בספרינו משנ"כ ה"ה סי' ר"ל-רל"ג באריכות בצירור שיעות הפוסקים בס"ד.

יח' ומש"ד תניא ר"א אומר כל האוחז וכו' שם י"ג ע"א ודף מ"ג במשנה כיס אוחז בתרומה וכרגיש שנודעזעו אחריו אוחז באמתו וכולע את התרומה ופריך אוחז וכתניא רבי אליעזר אומר כל האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול לעולם אמר אביי במעליה עבד רבא אמר אפילו תימא במעליה רכב כיון דעקר עקר ואביי חלייש דלמא אחי לאוסופי ורבא לא חייש דלמא אחי לאוסופי ופריך ורבא לא חייש דלמא וכו' וכן תניא הו' למד זכ דומה לנותן אלצע בעין שכל זמן שאלצע בעין עין מדמעת וחוזרת ומדמעת ורבא כל אחמומי וכדר אחמומי בשעתא לא שכיח ע"כ.

ובתוס' וראש"ש הקשו מאי פריך מר"א וכלא רבנן פליגי עליה דר"א וקיי"ל כרבנן וכן לקמן מאי פריך אר' יבדוק מדרבי אליעזר כיון דרבנן פליגי ותוס' חי' דרבנן נמי לא שרו אלא למשתין משום לע"ז ממזרות אצל לזורך דבר אחר אסור ור' יבדוק לא כיס אוחז אלא כדי שלא יפלו מי רגלים על הכותל שכרי ממקום גבוה כיס משתין ולא היו נילולות ובהא לא שרו רבנן ח"ל לבסוף כודו רבנן לר"א ובראש"ש חי' נמי די"ל דחכמים כודו לו לר"א ע"ש ובהא מובן אמאי פסק רבינו בראש"ש. גם ברמב"ם פכ"ה מהל"ב כ"ג כתב ואסור לאדם שאינו נשוי לשלוח ידו במצושי שלא יבא לידי ברכור ואפילו מתחת עיבורו לא יכניס ידו שמה יבא לידי ברכור ואם כשתין מים לא יאחוז באמה וישתין ואם כיס נשוי מותר ובכגמ"י שם אות מ' דתניא ר"א אומר כו' ורבנן לא

הלכות

הלכות נדה

גדולות

רב נחמן אמר היה נשוי מותר. (ברכות מ.) כא) אמר רבה בר שמואל משום ר' חייא ולפי זרייתא זו אם אין לו עפר תיחוח או מקום גבוק יאחזו בלחמם: אם כי נשוי מותר. ויש לעיין ח"כ לעיל בפני מיירי ומאי מו"א לעז על דניו איכא כיון דכח פטוי, וי"ל דלאחר שינשא מי שראכו נילונין נחזין ועכשיו שמע שיש לו בנים, וי"ע וצ"ל כל כחצי שבת קי"ח דקאמר דקרי ליה לרבי רבינו הקדוש שלא הניח ידו למעב

משנה הלכות

שכילוח קורב לפיסוק כח דואג שלא יפלו נלוות על רגליו ומפסיק בעפר תיחוח ליכא נלוות ע"כ.

ויש לדייק מאחר דפסק רבינו כרז נחמן דאם כי נשוי מותר ח"כ למכ בביא הא דאין מי רגלים וכו' כיון דמותר לו לאחוז בלחמם וליכא נלוות נחזין לו על דרכיו, וזה כי אפשר לישב דעכ"פ לריך למי שאינו נשוי שאסור לו לאחוז בלחמם ולריך לעשות לפי שאמר רבא במקום גבוק או עפר תיחוח ומיכו מה שז"ע מגמ' יומא כ"ע ע"כ זה הכלל היה במקדש בשלמא רגלים משום נילוואת חלל ידים מאי עממא אמר רבי אבהו זאח אומרת מלכ לשפשא מסייע ליה לרבי אמי דאמר רבי אמי אסור לאדם שילא צנילוניו שעל רגליו מפני שנראה ככרות שפכה ומו"א לעז על דניו שחס ממזרים. ופרש"י מלכ לשפשא צידו נילוואת של מי רגלים הנחזין על רגליו שלא ילא זכר חזן ונראה ככרות שפכה ומעשה לא מביעא זכרן גדול שאינו עובד כשחין לו אשה ח"כ אמאי לריך גם רגלים ומאי פשיעוהא כח דקאמר בשלמא רגלים משום נילוואת כרי רוב ככנים נשואים היו אפילו בלאו כה"ג וכו"ל עכ"פ לומר בשלמא כהן שאינו נשוי אצל לומר זה הכלל היה במקדש כל המעיל מים עוון קידוש ידים ורגלים ז"ע, ואף אי נימא דכח חקנה מ"מ למכ חקנו כן לכולם כיון דרובם לא לריכים לה ומיעוטה נמי כרי צידם לעמוד על מקום גבוק או עפר תיחוח וליכא רק מיעוטה דמיעוטה וחקנהא למיעוטה דמיעוטה לא עבדין.

ודאיתי בחוס' יומא דף ל' ד"ה מלכ לשפשא שפשו אמאי לריך לשפשא דכח מסתמא קי"ל כרזן דר"א דאסור לאחוז בלחמם ואמרו ליה רבנן וכלא נילוואת נחזין לו על רגליו אלמא כשאחוז בלחמם אין נילוואת נחזין על רגליו וי"ל אעפ"כ ח"א שלא יכו מעט נחזין על רגליו אי נמי דרבנן מודי לבסוף לר"א וכו' מיכו יש לכביא רחיק מדאמרינן פ' כינז מצרכין (דף מ') אין מי רגלים כלים חלל בשיצב ובעפר תיחוח אפילו בעמידה וכו' אצל אחוז בלחמם לא קאמר דאע"ג דמסתמא כמו כן כלים ואמרינן נמי צ"ל כל כיד (נדב ע"ז) ג' שנאחי וחשיב נמי כאחוז בלחמם ומשחין ולא הזכיר שם ר"א אלא ש"מ דחזרו רבנן וכו' לו לר"א וכו' ע"ש וכנה

מלחמם חלו וחלו מותרות לפי שאין להם פנאי לנסך אלמא כיון דבעיתא לה אחי לנסוכי ככ"ג כיון דבעיתא לה אחי להכרורי וכחא מאי ביעוהא איכא איבעית אימא ביעוהא דלילא ודאיגרא ואצ"ל ביעוהא דרביה ואצ"ל ביעוהא דשכינה ואצ"ל אימא דמרא עליה דקרי שמואל עליה אין זה ילוד אשה ואיבעית אימא נשוי כח דאמר רב נחמן אם כי נשוי מותר.

ודע דבעור ח"ה כנ"ל סיים ויזכר לכל יאחזו בלחמם וישחין אם לא מעער ולמעב ללד הארץ ואף אם כח נשוי וחמם עליו ככ"ג שכרי בגמ' אמרו אצ"ל נשוי היה דאמר ר"ג אם כי נשוי מותר ואצ"ל כי הא אורי ליה דחני אבהו בריה דר' צנימין צר חייא אצל מסייע צננים למעב ואצ"ל כי הא אורי ליה דאמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן גבול יש לו מעער ולמעב מותר מעער ולמעב אסור ומשמע דר"ג ור' אבהו לא פליגי חלל מר אמר חדא ומר אמר חדא וא"כ רב נחמן שרי אפילו למעב מעער דאל"כ מאי אריא נשוי אפילו נשוי נמי וכן נראה שהוא דעת הרמב"ם זכ"ל מה"א ואם היה נשוי מותר כרי שחזיר לנשוי לאחוז בלחמם סחם ולא חילק מעער ולמעב ומעער ולמעב וכן כח סמ"ק סי' רנ"ב וכו"ל סובר לומר שע"ס הוא וכו' אצל מלחמי צם' ח"ע סי' כ"ג על דברי הרמב"ם ואני כחצתי צ"ח אף נשוי אסור אם לא מעער ולמעב ללד הארץ ח"כ הוא נשוי וכו' ואח"כ מלחמי לרבינו יונה שכח צם' ביראח וז"ל ואם ישחין מעומד יזכר שלא יאחוז בלחמם אם לא מעער ולמעב ללד הארץ ואף אם הוא נשוי כי אחרי אשר בעונש גדול כ"כ שהוא כמציא מצול לעולם ח"כ יש לו לאדם להרחק ולקדש עצמו אף במותר לו וכן רבינו הקדוש מימיו לא הכנים ידיו למעב מאצטנו עכ"ל ונראה שבעור נמשך אחריו ע"ש. ודעת רבינו כדעת רוב הפוסקים דנשוי מותר.

בא **ומש"ר** אמר רבב צר שמואל וכו' ברכות מ' ואמר רבא צר שמואל משום ר' חייא (גירסת רבינו רבב) אין מי רגלים כלים חלל בשיצב אמר רב כנהא ובעפר תיחוח אפילו בעמידה ואי ליכא עפר תיחוח יעמוד במקום גבוק וישחין למקום מדרון ע"כ. ופרש"י אין מי רגלים כלים מן כגוף חלל בשיצב לפי

ובמקום קשה יעמוד במקום גבוה וישתין במקום נמוך. (נדה יט.) כב) חמשה דמים דאמדינן טמאים באשה מן התורה מנין וטהרה ממקור דמיה והיא גלתה את מקור דמיה הרי ארבעה דמים מן התורה. חמישי מנין זה אדום שלקה דאמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה. חמשה דמים טמאים באשה האדום והשחור ובקדן כרכום וכמימי אדמה וכמזוג ב"ש אומרים אף כמימי תלתן וכמימי בשר תלי וב"ה מטהדין הידוק עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהדין א"ר מאיר אם אין מטמא משום כתם מטמא משום משקה רבי יוסי אומר לא כך ולא כך

שלקק נעשך שחור: בקדן כרכום. כזוית גן שכרכום גדל זו ל"א כנוגה זו כרכום כמו כי קרן עור פניו (שמות ל"ד):

משנה הלכות

מעמא, ובקדן כרכום וכמימי אדמה כו' ומילף מים, וכמזוג כו'. ושאר הכל כלשון רבינו. ובגמ' מנלן דליכא דם עכור באשכ דלמא כל דם דלתי מינה עמא א"ר חמא בר יוסף אמר רבי אושיעא אמר קרא כי יפלא ממך דבר למשפט צין דם לדם צין דם עכור לדם עמא וממאי דכתיב עכורין וכתיב עמאין אמר רבי אבובי דאמר קרא ויראו מואב את המים הדומים כדם למימרא דדם אדום הוא ואימא אדום ותו לא א"ר אבובי אמר קרא דמים דמים (פי' רבינו ועכור ממקור דמיה וכיחא גלחא את מקור דמיה וכך פרש"י כרי ד' מיני אדמימות עמאים זה אצל למעט מכן לאו דם הוא) כרי כאן ארבעה וכו' אן חמש חנן אמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה חנינא נמי כתיב שחור כחרת עמוק מכן עמא דיכא אפילו ככחול עכור ושחור זה לא מתחלתו הוא מישחר אלא כשנעקר הוא משחיר משל לדם מכא לכשנעקר הוא משחיר.

וגרס"י חו צגמ' חכמים מעכרין כיינו ח"ק איכא צייניכו לתלות פי' כיינו ח"ק דאמר כ' מיני דמים ותו לא וא"כ ירוק לא נמכ עמא לתלות כלומר דלח"ק חולין ולחכמים עכור לגמרי ופסקו כר"ש וברש"א צח"ה ובר"ן ז"ל צפ"צ דשזועות דכלכב כחכמים וכ"פ ברמב"ם ז"ל. וג' מחלוקת בדבר לעקביא מעמא ושורפין עליו ולח"ק חולין לא אוכלין ולא שורפין ולחכמים עכור ואוכלין. והאי ירוק הוא כמראה אחרוג ולא ירוק ככרתי דאין זה נועט לאדמימות כלל כ"כ החוס' ושאר פוסקים וכח"כ צ"י דמשמע מדעתם דלא עלה על דעת שום אדם שיכא עמא ירוק ככרתי ולא איפליגי אלא צירוק כזב וכ"כ בר"ן צפ"צ דשזועות וברש"א צח"ה וכנפ"מ לפמ"ש בעור ופוסקים דכשחא אין אנו צקיאים ומעמאין כל שיש מראה אדום צין אס הוא ככב כרצב או עמוק וכן כל מראה שחור אצל צירוק ככרתי עכור וצירוק לכזב כזב נמי עכור וכ"כ במרדכי דשזועות פ"צ דצירוק ככרתי או כעשבים או כשעור עכור וכ"כ כ"ה ועיין ש"ע יו"ד סי' קפ"ח.

מאזננו כיינו רבותא שכיח נשוי וכיח מחמיר על עלמו: ממקור דמיה. תרתי כתיב ועכור ממקור דמיה וגילתה ממקור דמיה ודמיה תרתי משמע כרי כאן ארבע מיני אדמימות עמא זה אצל שלמעט מכן לאו דם הוא: אדום שלקה. כל אדום

מכא גמ' דידן הכריחו החוס' דכדורו לכו רצון וכו' לר"א דאין אוחז באמה כלל (ומיושב צד נמי פסק רבינו בעור אשר חמא עליו כצ"י ז"ל כצחתי דבריו צס"ק הקודם עד שמלא לרבינו יונת חמא מדברי החוס' נראה נמי דפסקו כר"א ולא כרצ נחמן כלל). ואלא לרבינו כיון דפסק כרצ נחמן דאוחז באמה קשה מגמ' כנ"ל דמלכא לשפשא וחי מלכא ח"כ כיאך פסק גם זה.

ואשר נראה בדברי רבינו צחתי אנפי או יאמר דרבינו ס"ל נמי דכגס דנשוי מותר לו לאוחז באמה מ"מ דוקא כיכא דא"א צאופן אחר אצל כיכא דאפשר צאופן אחר אל ישחמש צכיתר זה דאוחז באמה אפילו נשוי דכוא ביתר דחוק דקושיית חכמים לר"א קושיא חזקה הוא וכלא נילולות נותנות לו על רגליו ור"א השיב מועט וכו' עד שצא ר"נ ואמר דאם כיכא נשוי מותר וכיינו דוקא שלא יכא נילולות נותנות לו וא"כ אם אפשר צאופן אחר לא וכדעת ברבינו יונת וכתיב פי' חנינא אידך אמר להם ר"א אפשר שיעמוד במקום גבוה וישתין או ישחין בעפר תיחוח ואל יעשכ שעכ אחת רשע לפני המקום אמר רב נחמן אם כיכא נשוי מותר ואפ"כ אמר רבב בר שמואל משום ר"ח אין מי רגלים כלים אלא צישיב ואל ישחמש צכיתר של רב נחמן אלא כיכא דא"א וקושיית חכמים לר"א. או יאמר דעת רבינו ז"ל דכגס דיש ביתר דרצ נחמן לנשוי מ"מ אין להשחמש צו רק כיכא דא"א לישב או לעמוד במקום גבוה ולא מעט מצול אלא דאין מי רגלים כלים אלא צחתי אופני אלו וא"כ כגס דמותר לאוחז באמה מ"מ כמי רגלים לא יכלו צאופן זה וא"כ מעט אחר לא ישחמש צעל רב נחמן משום דמי רגלים לא יוכלו צאופן זה כי כיון שלא יוכלו כמי רגלים יש צדכ שיגורם לחולי כידוע.

כב) ומש"ר חמשה דמים עמאים באשה כו' חנן החס' (דף י"ע ע"א) חמשה דמים עמאים באשה וכו' וכמזוג וכו' וב"כ מעכרים וכו' ר"מ אם אינו

כדם כמכב. כתחילת ככאכ
של סכין: כחרת. פי' דיו
יבש, כלומר שחרורית חרת
כניחק כדיו: דיהח. מזוג
קלת: כרכוב. כערפא מליעתא
כעורו מחובר: שור שחוט.
שור דמו אדום כדלמר כיומא
(כ"ו) כחי חיוור וכחי סומק,
ודם שחוט משחכ וכולך
ואמר כתחילת כמכב:
כתחתון. עלכ כתחתון: תלתא
דרי. דעלין כוו זו למעל
מזו וכל דארי תלתא ערפי יש

כו: נקוט דרמ מילעא. לצדוק ככ את כדס: וטרפא מילעא. דככא משוכח לצדוק מכולן, ומשמע דדוקא כוא ומיכו לשון רש"י
וז"ל ומיכו כולכ דרמ כשרכ לצדוק וכא דקחני כתחתון ולא כעליון ככי קאמר כשורכ אמלעית ולא כעליונכ כימנכ וכא
דקחני כעליון ולא כתחתון כשורכ אמלעית ולא כתחתונכ כימנכ דאין כשר לצדוק אלא כדרמ אמלעית וכא דתניא כתחתון
וכ"ש כעליון דמשמע דתרויכו כשרין לצדוק אלא כעליון משוכח לאו אדרי קאי אלא כעליון דדרמ מליעא וכ"ק כעלכ
כתחתון ככא כרור וכ"ש כעליון כימנכ דכיוו אמלעי ככא כרור מלד וכא דתניא כעליון וכ"ש כתחתון ככי קאמר כעליון
כעלכ כעליון וכ"ש כתחתון כעלכ כאמלעי ומלשון רבינו נראה כפשוטו: בגושיידן שנינו. לצדוק ככן ולא לאחר תלישתן:

משנה הלכות

וכו' ומ"מ לדעתי זו ודאי עמאכ ולא מלאנו חצר
לכמאירי כזכ וכפוסקים פסקו כחוס'.

גם כשחור כחרת פי' כמאירי ז"ל וז"ל פי' כגמ' דיו
כיבש כחרת וכוא כקרוי אירמנט וקורכו חרת על
סס ששחרוריתו נגמר כו עמוק מכאן ר"ל שאינו שחור כל
כך אלא שלכן יותר כל שכן שכוא עמא דכל שאינו שחור
כל כך נראה כו יותר שאדום כיחכ אצל דיככ מכאן
ר"ל ששחור יותר עכור וזכו כדיו כקיר, ר"ל עשכ שחור
כיוצא בקיר כעככ עמא כזית כזפת כעורכ עכור ויש
מפרשין עמוק מכאן שמשחיר יותר ודוככ מכאן שמלכין
יותר ממכ שאמרו ככעכרת סימנין על ככתס עכר או
דיככ כרי זכ כתס, וזית וזפת ועורכ אע"פ שכס
שחורים כיותר כואיל ומלכיצין כס כוא קוראן דוכיס.
ופי' כראשון ככיא כרמכ"ן ז"ל כפי' כשס כ"ר שמואל
ז"ל ודחכ אוחו ע"ש. ורבינו שכתב איזכו אדום כדס
כמכב שחור כחרת (עמוק מכאן עמא) דיככ מכאן
עכור, משמע כפי' רוב כפוסקים שדיככ כיוו שאינו
עמוק כ"כ כשחרות. ועיין כחידושי כר"א (שושכ) מכ
ככאריך כרצכ ככיאור ככרי רבינו שמואל וכמכ שחלקו
עליו.

איברא די"ל לפי מכ שכוא כספר ככ"ג שלפני כגירסא
שחור כחרת (וכסוגרים עמוק מכאן עמא)
משמע דזכ כוא כגכח כמדפוס וכספר רבינו לא כיכ
ככתב רק דיככ מכאן עכור כיכ משמע לכאורכ דיככ

ובגמ' עוד שס רבי יוסי אומר לא כך וכו' כיוו ח"ק
כא קמ"ל מאן ח"ק רבי יוסי וכל כאומר דבר
כשס אומר מביא גאולכ לעולס ומשמע דפסק רבינו
כרבי יוסי וכרמכ"ס כפיכ"מ פסק כח"ק ומיכו כחצורו
כפ"כ מכא"כ כ"ו פסק כחכמים שכוא רבי יוסי וכ"כ
כ"כ שס ועיין ר"ן שזעזע שכתב כשס כרמכ"ן
כפולוגתא דרישא כלככ כח"ק דכיא סתס מחני' אצל
כירוק נקעיין כרבי יוסי שכרי כוא שו כלשון חכמים
כמשנתיו ותניין ככחירתא דס כירוק עקכיא כן
מכללאל מעמא וחכמים מעכרין ועיין חו"ט כחריכות
ותכין יותר.

והמאירי כתב מ"מ כל שילא ממנכ מראה שאינו נועכ
כלל לאדמימות ולא לשחרות כלל עכור ואין
לנו כזכ אלא שניס וכס כירוק וכלכן וכו' ויש מפקפקין
לאסור את כירוק מדקחני כגמ' חכמים כיוו ח"ק ותי'
איכא כינייכו לתלות וכו' ואין זכ כלוס שכרי ככחירתא
כוזכר מחלקותו עס ר' יוסי שכוא חנא כחרמ כוזכר
כמשנתיו וודאי לגבי ר' יוסי חזר כו ולעכר לגמרי ור"מ
כ" סכור שיעמא עכ"פ משוס משקכ כלומר ככא קרויכ
מיכא משקכ לככשיר את כזרעים ואמר לו ר' יוסי לא
כך ולא כך שאין כדס מכשיר אלא כשותח כשעת שחיעכ
שדס כחי אינו מכשיר כדס מלכ וכקזכ שנאמר ודס
חללים ישחכ וכלככ כר' יוסי. וכירוק זכ שאנו מעכרין
אנו רגילין לפרש ירוק ככרתי ומ"מ כחוס' פירשכ
אפילו כירקות כנועכ מעט לאדמימות וככיא ראיכ

צינא ופליגי ר"ע וחכמים אמי מלערפים זכ עם זכ ע"ש.

(בד) ומש"ר כמימי אדמה כו' ת"ר. בגמ' שם ת"ר כמימי אדמה מציא אדמה שמנא מבקעת בית כרם ומליף עליה מים דברי ר"מ רבי עקיבא אומר מבקעת יודפת רבי יוסי אומר מבקעת כסנירבי שמעון אומר אף מבקעת גנוסר וכיוצא בזה חניא אידך וכמימי אדמה מציא אדמה מבקעת בית כרם ומליף עליה מים כקליפת השום ואין שיעור למים משום דאין שיעור לעפר ואין צודקין אותן ללולין אלא עכורין לללו חוזר ועוכרן וכשכחו עוכרין אין עוכרין ביד אלא בכלי איצטרא לכו אין עוכרין אותן ביד אלא בכלי דלא לרמיא בידים ולעכרינא אלא במנא כי עכר ליה בידים שפיר דמי או דלמא דלא לעכרינא בידים אלא במנא ת"ש כשכחו צודקן אין צודקן אלא בכום ועדיין איצטרא לך בדיקא בכום עכירה במאי חיקו. כי אחי לקמיא דרצב צר אצב אחר לכו במקומה שנינו רבי חנינא פלי קורעא דגרשגשחא וצדיק ליה לייע עליה רבי ישמעאל צרבי יוסי באסכרה דרבי חניא הוא דחכים כולי עלמא לאו חכימי ככי אחר ר' יוחנן חכמתא דרבי חנינא גרמא לי דלא אחזי דמא מעמינא מעבר מעכרינא מעמא אחר ר' אלעזר ענוותנותא דר' חנינא גרמא לי דחזאי דמא ומא ר' חנינא דענותא הוא מחית נפשיה לספר אנה לא אחזי בחמיא. אחר ר' זירא עבצא דצבל גרמא לי דלא חזאי דמא דלמינא בעצבא לא ידענא בדמא ידענא למימרא דעצבא תליא מלחא ובה רצב הוא ידע בעצבא ולא ידע בדמא כל שכן קאמר ומא רצב ידיע בעצבא לא חזא דמא ואנה אחזי ע"כ.

ופרש"י אין שיעור למים אלא יציא עפר וליף מים עליה כעובי קליפת השום למעלה מן העפר כל שכח ויבא מראית העפר נכנסת במים, וכשכחו עוכרן המים בעפר לא יתן העפר אל תוך ידו ויעכור המים בעפר שבידו אע"פ שחוזר ונותנו בכלי לאחר עכירה אלא בכלי עוכרן. ורבינו סתם וכשכחו עוכרן אין עוכרין ביד אלא בכלי ולא ציאר אי בכלי עוכרן ביד או אפילו בכלי אין עוכרן אלא בכלי ובגמ' נשארך בחיקו ופסק לחומרא דבכלי דוקא.

(בה) ומש"ר וכמזג שני חלקי מים ואחד יין בגמ' שם כ' ע"ב וכמזוג שני חלקים וכו' חנא כשרוני נידון ככרמלי חי ולא מזוג ורבינו גרם בכרמלי נדון כשרוני וכבר כתב רש"י שם וז"ל כשרוני. מזוג. נידון ככרמל חי. דככי נמי צדקי בכרמלי חי ואית דגרסי כשרוני נדון ככרמלי. ובגמ' אחר רב ינחק צר אבודימי כו' מ"ע אחר אציי של כל העולם כולו מחזיק

בכל אופן בין עמוק יותר ובין לבן יותר דדוקא שחור כזה הוא דאמרו עמא וכעעס י"ל כיון דאין זה מראה עומא צפני עלמא אלא שכח הדום ולקב א"כ כשכחו כזה הוא דכחו דם אצל אס הוא מראה אחר אין זה דם כלל ובגמ' דף י"ע שם שחור כחרת אחר רצב צר רצב כונא חרת שאמרו דיו וכו' אחר עולא כולן עמוק מכן עמא דיכא מכן עכור כשחור ואלא מאי מ"ש שחור דנקט סד"א כואיל ואמר ר' חנינא שחור הדום הוא אלא שלקב הילכך אפילו דיכא מכן נמי ליעמא קמ"ל ר"א צר אצב אחר וכולן עמוק מכן עמא דיכא מכן נמי עמא חוץ משחור אלא מאי אכני שיעורא דרצבן לאפוקי דיכא דדיכא ואיכא דאמרי רמי צר אצב אחר וכולן עמוק מכן עכור חוץ משחור ולככי מכני שיעורא דרצבן צר קפרא אחר וכולן עמוק מכן עמא דיכא מכן עכור חוץ ממזג שעמוק מכן עכור דיכא מכן עכור צר קפרא אדיוכא ליה ודכי אעמיקו ליה ודכי אחר כי חנינא כמא נפיש גברא דלציה כמשמעתיה ע"ש. ולכלכא אין לנו אלא מה שכתבו האחרונים ז"ל ופשוט.

(בג) ומש"כ רבינו כקרבן כרכום כדור שבו. כלומר שאינו הדום לגמרי אלא נועט לאדמימות כקרבן כרכום. ר"ל כמולכב שצרכום כלומר אותו קרבן שמופלג בלצטו, וקרבן פירושו לשון זוכר ופירש"י בגמ' שכח עשו שלש שורות זו למעלה מזו כל אחת משלשה עלים וכמולכב שבו הוא העלכ האמלעי שצרכור האמלעית מפני שכח לה ביותר וגם שעדיין לא נעקרו מגושיכין שכ"ז מחזיק לחותו יותר ומולכב יותר וז"ל רבינו צביאור צסמוך חני חדא כחחחון ולא כעליון וחניא אידך כעליון ולא כחחחון וכו' נקוט דרמא מינעא וערפא מינעא צידך. כי אחו לקמיא דר' אצבו אחר לכו בגושיכין שנינו. ונראה דעת רבינו לכאורה דרק עלה האמלעי כשר לצדיקה ולא כרש"י דס"ל דגם עליון וחחחון כשרין לצדיקה ול"ע.

ובתוס' כרש"ש הקשה לפמ"ש צסמוך דדיכא מכאן עכור תימא דדיכא מאדום עדיין הוא הדום יותר מקרבן כרכום וכן דיכא מקרבן כרכום הדום יותר ממימי אדמה וכן למ"ד עמוק מכן עכור לפרש"י עמוק ממזג הוא כמימי אדמה וי"ל דאלו ד' מראות עמאים אצל שאר מראות שצנייכס עכורין אע"פ שיש מראה שכח דיכא מכן ובה עמא וכיינו עעמא דמדמיא דמיא נפקא לן ד' מראות דמים וקיס לכו לרצבן דכני ד' מראות שכחי צנשים וכל שאינו דומא ל' מראות כללו עכור אע"פ שיש מראה למעט ממנו שיהא דיכא יותר ועמא ע"ש ועיין שמשנא ריש שצעות מראות נגעים שנים שסא ארצבא (שצעות כ' ע"ב) צכרת עזכ כשלב שניכ לכו כסיד הכיכל שחא כלמר לצן שניכ לכו כקרום

כרם תנו רבנן כמימי אדמה מביא אדמה שמנה מבקעת בית כרם ומציף עליה מים כקליפת השום ואין שיעור למים ואין דשיעור לעפר ואין בודקין אותן צוללין אלא עכורין צללו חוזר ועוכרין וכשהוא עוכרין אין עוכרין ביד אלא בכלי. (שם כא.) וכמוג שני חלקי מים ואחד יין מן היין השדוני תנא כרמלי נידון כשורני חי ולא מזוג חדש ולא ישן. א"ר יצחק בר אבדימי וכולן אין בודקין אותן אלא בכוס של טבריא פשוט מאי שנא כוס של טבריא פשוט דכולי עלמא כוס מחזיק לוג עושין אותו ממאה מחזיק שני לוגין עושין אותו ממאתים. ואלו כוס של טבריא אפי' מחזיק שני לוגין עושין אותו ממאה אידי דקליש ידיע ביה טפי (שם כב.) אמר רב יהודה אמר שמואל וכולן אין בודקין אותן אלא ע"ג מטלית לבנה. א"ר יצחק בר אבדימי שחור ע"ג עור אדום. (כז) תינוקת בת יום אחד מטמא בנדה. (שם מד.) מנא הגי מילי דת"ר אשה אין לי אלא אשה תינוקת בת יום אחד לנדה מנין ת"ל ואשה. בת עשרת ימים מטמא בזיבה מנהגי מילי דת"ר אשה אין לי אלא אשה בת עשרת ימים לזיבה מנין ת"ל ואשה (שם לב.) אמר רבי יוסי מעשה בעינבל והטבילוה קודם לאמה. ואמר ר' מעשה בבית

ואין שיעור למים. משום דאין שיעור לעפר חלל יציא עפר כמו שירלכ חס רב חס מעט ויציף עלמים כעוצי קליפת השום למעלה מן העפר: אלא עכורין. כדי שתהא מרחיח אדמה נכנסת צמים: וכשהוא עוכרין. המים צעפר: אין עוכרין. כשהמים צספל לא יעכרם צאלצעו חלל צצוך או צכלי אחר: תנא כרמלי נדון. צגמ' כשרוני נדון ככרמלי חי. וצרש"י ואית דגרסי כשרוני נדון ככרמלי: כוס של עזריא פשוט. כן היא גירסת בגמ' ולא גרס של זכוכית ופי' אידי דקליש ידיע ציכ עפי, ורש"י גרים צכוס של

עזריא של זכוכית פשוט ופי' ואידי דקליש נראה צו אדמומית כיין: משלית לצנח. מרחות הדמים ניכרים צכס: שחור. דס שחור נצדק מרחיתו עס שחור היא כחרס או דיכס מכן על גבי צגד אדום: אשה. ואשכ כי תהיב צצכ וגו' וכלי קרא צנדכ משתעי: בת עשרת ימים. ואשכ כי חוצ צוצ דמכ קא דרוש: קודם לאמה. יולדת נקצב עוצלת ליי"ד וצתכ רחשכ ליום או יומים שולדכ וכעצילוכ קודם לאמה משום מגע תרומה: בעיתב. וצגמ' עין צול. עין צול וצית שערס מא"י ופומצדיתא

משנה הלכות

לוג כולו מחזיק לוג עושין אותו ממנה שני לוגין עושין אותו ממאתים וכו' כלשון רבינו ופרש"י צכוס של עזריא פשוט. ענצ"ש ואידי דקליש נראה צו אדמומית כיין ע"כ.

הדס חלל על גבי מעלית לצנח וצחמכ ע"ש וכתב הראש"ד ז"ל כל מכ שכתב אין צכ הלככ למעשכ שאין לנו עכשיו דס עוכר חלל כל מרחכ אדמומית עמא וכתב ככ"מ שכן כתב רבינו צפי"א וככ"נ לדידן ופשוט וכבר כתבתי לעיל כן.

(כז) ומש"ר תינוקת צת יום אחד מעמא צנדכ (נדכ דק מ"ג) צמשנכ תנוקת צת יום אחד מעמאכ צנדכ צת י' ימים מעמאכ צזיכ וצגמ' דק מ"ד מנכני מילי דת"ר אשכ וצגמ' משמע שכוה לימוד גמור וכן נראים דעת רבינו אמנס כרמצ"ס צפיכ"מ כתב תינוקת צת יום אחד וכו' אס תהיב צת יום אחד ותשוב נדכ אס ילא ממנכ דס ציום הלידכ ואפשר שתהיב צת עשרכ ימים צצכ כגון שחראכ שלשכ ימים רלופים אחר שצעת ימים מנדכ לפי שכיח כל שצעת רחיותכ לא תהיב צכ צצכ כפי מכ שציארנו ושלח תהיב כזכב צצכ חלל צלל עת נדחכ ואלכ המשפטים כלס קצלב ואין מופת עליכס זולת סמכים ע"כ משמע דקראי ואשכ כס אסמכחכ צעלמא וכוא הלככ למשכ מסיני. וצפ"ד מכא"צ כ"א כתצכנדכ כרי היא כשאר כל העריות המערכ צכ צין כדרככ צין שלא כדרככ חייב כרת ואפילו היתכ קענכ צת שלש שנים ויום אחד כשאר עריות שככת מתעמאכ

(כו) ומש"ר ח"ר יכודכ אמר שמואל וכולן אין בודקין וכו'. צגמ' אמר רב יכודכ אמר שמואל וכולס אין בודקין חלל על גבי מעלית לצנח אמר רב ינחק צר אצודימי ושחור על גבי אדום אמר ר' ירמיה מדפחי ולא פליגי כה צשחור כה צשאר דמים מתקיף לכ רב אשי חי ככי לימא שמואל חוץ משחור חלל אמר רב אשי צשחור גופיכ קמפליגי. ופרש"י וכולן חמשכ דמים מעלית לצנח מרחות כדמים נכרים צכ ושחור דס שחור נצדקכ מרחיתו אס שחור כוא כחרת או דיכס מכן על גבי צגד אדום ורבינו כתב על גבי עור אדום וכבר ליינ שס המוליא לאור שצגמ' ליתח וכוונתו דצגמ' כתב מעלית. וצאמת כי נראה דרבינו לא צא לשלול מעלית חלל לומר דכל אדום שרי ואפילו עור ולא שמעלית לא ועיין מאירי צזמן שכיו רגילין צמרחות וכו' ושחור מיכא אף על גבי אדום מותר וכתב סתם אף על גבי אדום וקאי על כמעלית מ"מ נראה פשוט דגם עור צכלל וצרמצ"ס פ"כ מכא"צ ציחכ כי"צ אין בודקין

חוץ לארץ: כד מנסבין קענכ מלרכין לה עזילכ. נראה דזכ טעם רבינו שלריכ

שעדים והטבילוה קודם לאמה. ואמר רב יוסף הוה עובדא בפומבדיתא והטבילוה קודם לאמה (ב) משום הכין כד מנסבין קטנה מצרכין לה טבילה.

משנה הלכות

ועיין ע"ז יו"ד סי' קל"ב סק"ל שחמכ מחמר ורות שחמרו עכורכ אני ולא חששו משום דס חימוד ובע"ז ח' לפי שכיו עמכס צמטכ וכו' לכ כמו מי שיש לו פת צסלו ועיין דג"מ שס ועוד ח' דכא גזירכ לא נגזרכ אלא קלת מאוחר ע"ש ולפמ"ש רבינו י"ל דצחמכ כל אשכ שרולכ לינשא כבר כלריכו לכ עזילכ מטעם שחא רחמכ צחיוס אחד וכדעת רבינו ז"ל אלא שכוספו שוב להמתין שצכ נקויים וחמר ורות לא המתיו אלא עצלו מטעם כנ"ל וי"ל.

ודע דבעור כציה דנחלקו הראשונים ז"ל דצחצכו לינשא יש מן הגדולים שכחצו שאינכ לריככ לא הפסק ולא דדיקכ כלל בימי הספירכ אלא כל שכמחינכ ז' ימים אחר הספירכ כרי זו עוצלת ועכורכ היא ומותרת לינשא ולא נכירכ אלא שלריככ דדיקכ כל ימי הספירכ אלא שאינכ לריככ להפסיק צעכר ועיין צ"י צסס כר"ש דכל שכיה קרובכ יותר לזמן כחופכ יותר לככ חומד וכומכ ומשחמכ ולכן לריככ דדיקכ כל ימי הספירכ וכ"כ שס כצ"ח ע"ש.

איברא דלכאורכ מלשון רבינו שכתב משום הכין כד מנסבין קענכ מלרכין לה עזילכ משמע לכאורכ אפילו סחס קענכ ולאו דוקא פחותכ משלשכ ול"ל דס"ל כרצ חציצא דלא לוכ לצדוק צחו דכ"י ס"ל דלא אמר רבא אלא בגדולכ אצל צחו שכוכ קענכ לא לריככ לישכ ז' נקיים משום דליכא חמוד צקענכ ומיכו עזילכ צעי שחא רחמכ צקענותכ וכנ"ל ולא משום חימוד כלל וכוכ דבר חדש לפ"ז.

ועיין צ"י מכ שחמכ על כר"א וכרמב"ן שחמרו דלא לריככ הפסק עכרכ וצדיקכ לריככ כל ז' וכר"ש כתב שחמכ גדולים סמכו דצריכס מהכוכ עובד דרצינא ואינכ רחיק כלל דא"כ אפילו ישיצת ז' נקיים אין כאן כלל ומכ חועלת יש צחמתנת ז' ימים כיון דרצ חציצ סבר דצקענכ לא חיישינן לחימוד אלא כ"ג צספרי אשכנז א"ל לכחוצ כחוצכ וכו' ע"ש ולפ"ז ל"ל דרבינו ז"ל מפרש ככני גדולים וסמכו אדרצינא ורצ חציצא דצחמכ קענכ לית לכ חימוד ושפיר די צעזילכ אללכ ולא צעי גס ז"י מדינא וכס אמרו ז"י כי לא ידענו מחי רחמכ אצל אין זכ מדין חימוד כלל.

וקצת נראה דחלוי צכא אי יש דין עונכ צקענכ דצירושלמי פ"ק דקידושין נחלקו אי קענכ יש לכ

צנכ ואפילו ציוס לידחכ. וצח עדרת ימים מעממכ צזיכ ודבר זכ מפי כשמועכ למדו שאין כפרש צין גדולכ לקענכ לעוממכ נדות וצכות ע"כ.

והרא"ש צפ' תינוקות דף ס"ח כתב (צח"כ) ח"ר ואשכ כי תכירכ זככ וכו' כללל דנקעינן מכני מחנייתכ דנכ דאורייתכ כיכא דאחחילכ וחציה דמא יומא חד ככוכ יומא קמא דחציה ציכ כוי תחלת נדכ ומשלמכ עלכ שצכ יומי לא שחא חציה דס כולכו יומא לא שחא לא חציה אלא חד יומא וכדנפקן שצכ יומי עזילכ צליל שמיני ומישחריא לצעלכ. ואי חציה דס ציוס כשמיני כרי עיילכ לכ לחוך אחד עשר יוס שצין דס נדכ לוס נדכ שכן ימי יצכות כו' כדיןכוכ דינא דאורייתכ דכוו עצדן צנות ישראל כל זמן דכוו רצנן צקיא צחוצחא דמא וכיון דאימעטע רצנן וכו' שחו רצנן למלחא ועצדו כרחקכ לסלוקי כל ספיקא וכו' וא"ר זירא צנות ישראל כן כחמירו על עלמן שאפילו רוחות עיפת דס כחרדל יושצות עליכ שצכ נקויים וכך דר"ז כלכחא פסיקחא כוכ ע"ש.

(ב) ומ"ש רבינו משום הכין כד מנסבין קענכ מלרכין לה עזילכ ע"כ. לכאורכ כוכ דבר ועטס חדש לכלריך כל קענכ שמנסבין לה לספור שצכ נקיים מטעס שחא רחמכ וצגמ' נדכ ס"ו אמר רבא צצכו לינשא ונחפייסכ לריככ שחשכ שצכ נקיים רצינא איעסק ליק לצריכ צי רצ חנינא א"ל סבר ליק מר למכתב כחוצכ לארצכ יוס א"ל אין כי מעא לארצכ נער עד ארצכ אחרינא איעככ שצכ יומי צחר ככוכ יומא א"ל לאי כחי א"ל לא סבר לכ מר לכא דרצא דאמר רבא צצכו לינשא ונחפייסכ לריככ לישכ שצכ נקיים א"ל אימר דאמר רבא בגדולכ דקא חציה דמא אצל צקענכ דלא חציה דמא מי אמר א"ל צפירוש אמר צא ל"ש גדולכ ול"ש קענכ גדולכ טעמא מאי משום חמדא קענכ נמי מחמדא ועיין רמב"ם פ"א מהא"צ כ"ע וצכשגות כר"צ"ד שס וצעוש"ע יו"ד סי' קל"ב. ולדעת כפוסקים כנ"ל צקענכ שכשיאכ אציק פחות משלש שנים ואינכ צח חימוד כלל לא לריככ עזילכ שכרי צפירוש אמרו ל"ש גדולכ ל"ש קענכ גדולכ טעמא מאי וכו' קענכ נמי מחמדא ולפ"ז צקעי קענכ שאינכ מחמדא לא צעי ז"י ועזילכ ולדעת רבינו אפילו קענכ פחות משלש שנים צעי עזילכ לינשא ופלח שלא כציוו כלככ זו צסמו ול"ע. ויש צוכ נפ"מ גדולכ צקעי קענכ.

(שם סג:) היתה למודה להיות רואה עם הנץ החמה אין אסורה אלא עם הנץ החמה רבי יהודה אומר כל היום שלה והתניא רבי יהודה אומר כל הלילה שלה לא קשיא הא דרגילה למיחזא בתחילת יממא הא דרגילה למיחזא בסוף ליליא. תני חדא ר' יהודה אסרה לפני וסתה ומתירה לאחר וסתה ותניא אידך איפכא לא קשיא הא דרגילה למיחזא בתחילת יממא הא דרגילה למיחזא בסוף ליליא אמר רבא הלכה כרבי יהודה ומי אמר רבא הכי והתניא והזרתם את בני ישראל מטומאתם מכאן אמר רבי יאשיה אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהם סמוך לוסתן וכמה אמר רבא עונה וכמה עונה או יום או לילה דחזיא בסוף רחמנא חזל כל הלילה שלפני כן כחמך של וסת אסורכ לשמש ומפרש בגמ' דכאי למודכ עם כן כחמך דקחני דרגילכ למחזי צסוף ליליא מקמי דלימעי תחלת יממא ואן אסרינן לכ כל עונת וסתכ נמלאת אסורכ כל הלילה שכיח עונת וסתכ ור' יכודכ מחמיר: והזרתם את בני ישראל. וסמך ליה וכדוכ בנדחכ, וקרא אסמכתא כוא דקיי"ל וסתות דרבנן:

משנה הלכות

(כז) ומש"ד כיחכ למודכ לראות עם כן כחמך כו'. משנה נדכ ס"ג ע"צ כיחכ למודכ להיות רואה עם כן כחמך אינכ אסורכ חלל חלל עם כן כחמך רבי יכודכ אומר כל היום שלכ ופריך בגמ' ובתניא רבי יכודכ אומר כל הלילה שלכ לא קשיא הא דרגילכ לראות בתחלת יממא וכו' דרגילכ לראות צסוף ליליא תניחדא ר' יכודכ אסורכ לפני וסתכ ומתירכ לאחר וסתכ ותניא אידך אסורכ לאחר וסתכ ומתירכ לפני וסתכ ולא קשיא הא דרגילכ למחזי צסוף ליליא הא דרגילכ למחזי בתחלת יממא אמר רבא כלכתא כר' יכודכ ומי אמר רבא ככא ובתניא והזרתם את בני ישראל מטומאתם מכאן ח"ר ירמיה (גירסת רבינו אמר ר' יאשיה וכן כוא בגמ' שצעות י"ח) אזכרכ לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וכמכ אמר רבא עונכ מאי לאו עונכ אחרייתי לא אותכ עונכ ותרתי למכ לי זריכא דאי אשמעינן הא כו"א כ"מ לעכרות חזל לצעלכ לא קמ"ל ואי מכיח כו"א סמוך לוסתכ עונכ אחרייתי קמ"ל אותכ עונכ.

ופי' רבינו רגילכ דחזיא צסוף ליליא מאורתא אסירא חלף ליליא ולא חזיא ציממא שריא וכן צסוף יממא מתחלת ליליא ובא"ז בגדול סי' שני"ח תני חדא ר' יכודכ אסורכ לאחר ווסתכ ומתירכ לפני וסתכ ותניא אידך וכו' ל"ק הא דרגילכ למיחזי בתחלת יממא כו' פי' הא דרגילכ למחזי בתחלת יממא אסור כל היום לאחר ווסת ומותרת כל הלילה לפני ווסתכ אמר רבא כלככ כר' יכודכ פי' רשצ"ס דכל י"צ שעות אסורכ אס ווסתכ צלילכ צין בתחלת צין באמצעיית צין צסופכ כל הלילה כולכ אסורכ וכן אס ווסתכ ציוס כל היום אסור וכו' ובכ"ג כתב דרגילכ דחזיא צסוף ליליא מאורתא אסור חליף ליליא ולא חזיא ציממא שריא וכן צסוף יממא ותחלת ליליא ע"כ.

עונכ דדרש לאמכ מלמד שכו' מוכרכ לו ומתנכ עמו ע"מ שלא יכו עליכ ייעודין דצרי ר"מ וחכ"ל לא עשכ ולא כלום שכתנכ ע"מ שכתוצ צתורכ וכל כמתנכ ע"מ שכתוצ צתורכ תנאו צעל ופריך וכו' תני נושא חדס אשכ ומתנכ עמכ ע"מ שלא יכא לכ עליו שאר כסות ועונכ ופריך ניחא שאר כסות, ועונכ לאו תנאי גוף כוא ח"ר חייא צר חלל תפער צקענכ ע"כ ומשמע לכאורכ דצקענכ ליכא חיוב עונכ וכעעס דלא חמדכ לציאח ועיין משנ"כ ח"כ סי' רי"ע באריכות קלת.

ועיין נדכ מ"כ ח"ר מעשכ ציוסעני צחו של אסורכום צן אנטונינוס שצחת לפני רבי אמר כ לו רבי אשכ צכמכ ניסח ח"ל צת ג' שנים ויוס אחד ובכמכ מתעצרת אמר לכ צת י"צ שנה ויוס ח' אמר כ לו חני נשאחי צשש וילדחי צשצע חוי לשלש שנים שאצדחי צצית אצח עוד שס מעשכ באשכ אחת צחת לפני ר"ע אמר כ לו רבי נצעלחי צתוך שלש שנים מכ חני לככונכ אמר לכ כשרכ אח לככונכ אמר כ לו רבי אמשול לך משל למכ כדצר דומכ לחינוק שעמנו לו אצצסעו צדצש פעס ראשונכ ושניכ גוער צכ שלישיית מללכ ופרש"י מללכ חף חני עעמחי עעס זנות משמע לכאורכ דקענכ קודס שעמכ עעס אין לכ חימוד ואדרצכ גוער חלל לאחר שעמכ ח"כ דדקו דצרי רבינו דאין צכ חימוד חלל שיש חלוק אס עעמכ או לא עעמכ וא"כ יש לומר דתרוייכו אחת וכצן כי קלרתי.

ברם לקושעא דמילתא כגס כי כדצרים נתנו לכאמר מ"מ כאמת דרבינו לקמן כציא הא דרבא דלא שנה גדולכ לא שנה קענכ מחמדכ ע"ש וא"כ ע"כ זריך לומר דמכ שכתוצ רבינו כאן מיירי צקענכ פחותכ משלש שנים שעדיין ליכא צכ חימוד כלל אפי"כ זריככ עציכ קודס שחנשא וצו שזריככ עציכ כוא מטעס שמה ראתכ צקענותכ.

שביקא כחול יומא דפסקא
 זיכ. דעת רבינו דסגי זיומא
 מלא וסופרת מיד רק כיון

ליליא מאורתא אסירא חלף ליליא ולא חזיא ביממא שריא וכן בסוף יממא
 מתחילת ליליא. (ז) ואיתתא כד חזיא נדה כדפסקא שביקא ההוא יומא דפסקא

מנחת דלדוד

משנה הלכות

כנפש שער הספירה וכצדיקה כחז דלא אמרו פולעת
ש"י סותרת חלל לעכרות בלעד חבל לצעלה לא וז"ל
וכיון דכולכו נשי האידנא ספק זכות משוין לכו
אינערכינן לפרושי דין ספירת בז' היאך הוא ונאמר
תחילה כי ספירת נקיים אינה חלל לאחר ג' דברים אחר
הכפסק דם ואחר (יו"ט) הכפסקא ואחר צדיקה וכל
שעב שחפסוק מן היום אם דקה ורחקה שפסק דם
ואפילו בשחרית עוד אינה לריכב צדיקה כל היום ולמחר
תחל לספור שצעה נקיים ואין חוששין שמה חזרה ורחקה
בין השמשות שאלו רחקה בין השמשות אחד ממנה כל
אותו היום מספק שמה בין השמשות לילכ הוא וספירת
השצעה כבר אמרנו שלא יבא הכפסקא ציניכס ואם
הפסיקא ציניכס לריכב לחזור ולספור שצעה נקיים חוץ
מיום הכפסקא שצעה ע"ש. ונראה דזה הוא גם דעת
רבינו שכתב סתם ואיתתא כד חזיא נדה כדפסקא
שציקא הכוא יומא דפסקא ציב וכדר מניא ולא זכר
כלל מפליעת ש"י דלא סגי ציומא חדא גם מדסתם
רבינו וכתב ואיתתא כד חזיא נדה כדפסקא שציקא
ככוא יומא משמע נמי כדעת הראש"ד דכד פסקא אין
נפ"מ בציזכ שכוא בשחרית או בין השמשות חלל כל
שפסקא לראות סגי ציכיי חבל הראש"ש ז"ל חלק על
הראש"ד וסתר ראיותיו והציא כן בשם רבינו יונה וכן
נוהגים בצרפת ובאשכנז וכ"פ העור ועיין צ"י ובש"ע
יו"ד סי' קצ"ו.

וזה"ל בעור סי' קל"ו כפולעת ש"ז צימי ספירתה אם
 היא חור' ו' עונות לשימוש סותרת אותיות לפיכך
 במשמת מעשה וראתה ופסקה צוציוס אינה מתחלת
 לספור ז' נקיים עד שיעברו עלי' ו' עונות שלמות שמה
 תפלוט לפיכך אינה מתחלת לספור עד יום כ' לשמוש
 כגון אם שמש מולש"ק אינה מתחלת לספור עד יום כ'
 דקיי"ל אין ש"ז מסריה עד שיעברו עליו שש עונות
 שלמות מעל"ע וכו' כלכך יום חמישי יביה יום ראשון
 לספירתה וכו' צעי דרמי צר חמא נדכ לג ע"א ודף
 מ"צ וכצ"י ז"ל האריך וכו' דהרש"א צח"כ בערוך
 האריך הרבה ואע"פ שנוטה לדעת הראש"ד דלא אמרו
 פולעת ש"ז סותרת אלא לעכרות אבל לא בלעב וכחצ
 שכן נראה סברת רבותינו בגאונים שלא חשו לכזכיר
 ענין זה וגם הרי"ף לא כתבו בכלכות מ"מ סיים דבעל
 נפש יחיש לעלמו כדברי ר"י וכצ"י כתב דממח שבשמיע
 הרי"ף דין זה אינו ראוי דממח כלכות שבשמיע מדיני
 נדכ אע"פ שודאי כלכתא ניכחו וסיים דאין לזוז מפסק

והפושע יו"ד סי' קפ"ד כתב לריך לפרוש ממנה עונם
אחת אם הוא ביום פורש ממנה אחת ביום
כולו אפילו אם הוסיף בסופו ומוחר מיד ללילה שלאחריו
וכן אם הוא בחמתו פורש כל היום ומוחר כל הלילה
שלפניו וכן הדין אם הוא בלילה פורש כל הלילה ומוחר
ביום שלפניו ולאחריו. וכתב הב"י דאפשר להלכת
כרבי יהודה וכך הם דברי כל הפוסקים ולאפוקי מה
שנמלא כתוב על שם א"י פורש אדם מאשתו סמוך
למחרת כ"ד שעות אם רגילה לראות ביום פורש ממנה
כל אותו היום והלילה שלפניו וכן להפך ע"כ ואין עמם
ושור לדברים אלו שהרי בגמ' מפורש כדברי הפוסקים
ז"ל וכבר כתב האגור על דברי א"י חומרא יחירא היא.
ועיין ש"ך ס"ק ז' שכתב לישב שיעת הא"י וגם בישועי
סי' קפ"ד סק"ב כתב לישב דברי הא"י ובערוג"ב יו"ד
סי' קמ"א ח"ב כתב דעת הא"י כיון דזמן משתנה
מקיץ לחורף וכיון דהיא רגילה לראות לעולם עם הכן
נמלא דלא הוי שעה קצועה ושפיר חייש לה ולכן כתב
הש"ך לחוש לעונת א"י. ולכאורה הוא כעין שיעת
הבמ"י כפ"ד בשם אביאסף וכמה עונות יום או לילה
ביומי ניסן ותשרי וחזי יוסן וחזי לילה ביומי תמוז ועבת
ע"כ ונראה עמנו משום דמשמע דשיעור עונות הוא י"ב
שעות וכתב הב"י דאין לחוש לכך כיון דהפוסקים לא
הזכירוהו ומדברי רבינו נראה לכאורה ברור דאין לן
אלא או יום או לילה וארפילו רגילה לראות בסוף לילה
או בסוף יממה.

(ל) ומש"ד ואיתתא כד חזיא נדב וכו' נגמ' נדב ל"ג
אמרו עמא דבנות כותיים עמאות נדב
משום דיום שפוסקת צו סופרות למנין שצטב ולשון
בעור יו"ד סי' קל"ו שצטב ימים שכזב סופרת מתחלת
ממחרת יום שפוסקת צו ונגמ' נדב דף ס"ע אמר ליה
רב ששה לרב ירמיה בר אבא רב ככותאי אמרה
לשמעתיך דאמרי יום שפוסקת צו סופרת למנין ז' וכו'
ע"ש וכתב בעור סי' קפ"ד ומלשון ח"א ברא"ש ז"ל
יראה שצריכך שתפסוק צטבך צין השמשות שכתב
וכו' וצדיקך זו חביב צין השמשות ציום שתפסוק צו
מלראות ותלבוש חלוק בצדוק לב שאין צו כחם ומיום
במחרת תתחיל לספור שצטב נקיים וכו'.

וכתבו הכופסקים דזמן הזה אינה מתחלת לספור עד יום ה' לשימוש משום פולעת ש"ז בימי ספירתה שסוחרת אותו יום ובראש"ז ז"ל צם' צעלי

משנה הלכות

(לב) ומש"ד ואפי' כי עזלה בשמיני לא חטובל חלא

וכתב העור יו"ד סי' קל"ז אין האשכ עולם מעוממאח
עד שחטבול כראוי במקום הראוי ואחר ימי
ספירתה וכו' נדה דלורייחא אינה עובלת עד ליל שמונה
אבל זכר דבר חורה עובלת ביום ז' מיד אחר הכן החמה
אבל חכמים אסרוה לעבול ביום ז' גזירה שמא יבא עליה

בשמיני לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה. (ג) והיכא דאיכא אונסא דלא מציא למטביל בליליא טבילה ביממא ושפיר דמי. אתקין רב אידי בר אבין בנרש למיטביל ביממא דתמניא משום אונסא דגנבי ורב אחא בר יעקב בפפוניא משום אונסא דאריזאתא ורב יהודה בפומבדיתא משום צנה ורבא במחוזא משום אבולאי. (ד) וכי טבילה צריכה לעיוני בנפשה דילמא מוסא בבשרה מידי וקא

משום סרך צנה. שנוכח אחרים לעצול ציוס ואפילו צומנה ואחיה לדי כרת ולא ידע דאמח צשמיני הוא דעצלה ציוס: אבולאי. שוערי העיר ועוצדי כוכבים היו ל"א צנינים של מערות היו בדרך ובעצלה ואם חפול שם חסחכין: לעיוני צנפשה. לריכא לצדוק כל גופה מדבר שדוק על גופה וחולין:

משנה הלכות

ישמשו עמכן ציוס ויצולו לידי ספק דאורייתא עכ"ל וכצ"י חמח עליו דמאי איסור דאורייתא או ספק איסור דאורייתא שייך ציוס צשמיני הא לא כיו חלל גזירה משום סרך צנה ומיכו הצ"ח שם פי' דברי האגור דמיירי שעצלה ציוס צשמיני ציוס ולא ציוס שמיני ולא צרשיני עסקין חלל צמקום צשמיני ציוס יש יותר סכנה דאפילו ציוס חיון יכולות לעצול כגון שבי' יום חידם או כיוצא בזה או פריזים וצשמיני יכולה לעצול ציוס וצו קאמר שם צשם רציה עלתה לה עצילה ומ"מ לא חשמש עד הלילה ועל זה קאמר האגור דחסחיר מצעלה שלא יצא עליה ויצא לידי ספק ע"ש, וצחום' נדח כנ"ל ד"ה משום סרך צציה דרציו משולם חסיר לאשכ צעיר שכיח לחוש לגנבים לחוף צע"ש צו' שלח ולעצול ציוס צשצח שחוא שמיני מצעוד יום משום גנבים ור"ח חוסר דחרי קולי לא אשכחן דשרי צש"ס כרחקת חפיפה מצעילה וסרך צנה ע"ש.

צליה, ולא ציחר רציו היכא דעצרה ועצלה אי עלתה לה עצילה או שחוזרת ועוצלת צליה דוקא. ומעטם שנתן משום סרך צנה משמע לכאורה שחפי' צדיעצד חיו מועיל, וכבר הצאחי צסמוך דעת כרצ"ד דאפי' צדיעצד חס עצלה קודם שחשיכה לא עלתה לה עצילה, ושכן דעת רב אחאי גאון. ועיין צ"ח שחחמיר וכתב דכמכרי"ל פסק חפי' צדיעצד לא עלתה לה עצילה.

ומדכתב רציו וכיכא דאיכא חונסא דלא מצי למיעצול צליה עצלה ציממא ושפיר דמי, וכצ"ח מכא דאחקין רב חיידי צר חצין צנכש ורב אחא צר יעקב צפפוניא ורב יחודה צפומצדיחא ורבא צמחוזא משמע דצולו ככי לא עלתה עצילה וגם ר' יוחנן לא מחלק צין צומנה וצין שלא צומנה עוצלת צליה משום סרך צנה משמע לכאורה דחרייכו כהדדי יינכו ולא עלתה לה עצילה, ולכן חקנו בני אמוראי צמקומות להחיר עצילה צזה וצמקום דלא חקנו נשאר לאיסור וי"ל ודו"ק.

(ד) ומש"ד וכי עצלה לריכא לעיוני צנפשה וכו'. נדח ס"ז ע"א חמר רצא אשכ לא חחוף לא צנחר ולא צחול צנחר משום דמקטף וצחול משום דמסריך ואמר חמימר משמיה דרצא אשכ לא חחוף חלל צחמין ואפילו צחמי חמח חלל לא צלון לון מאי עממא לא משום דקריירי ומשרו מזיית ונחלקו רצחיוני ז"ל האי חפיפה מה הוא דעת ר"ח דחפיפה לא שייך חלל צראש ולכל כגוף צעיונא צעלמא סגי ולרש"י ומחזור ויערי ובר"י חפיפה שייך בכל כגוף וכן מנהג כל הנשים לרחוץ כל כגוף עכשיו עיין חוס' שם ד"ה חס סמוך לחפיפה וצחום' צ"ק פ"צ ד"ה וכשחא וצירושלמי פ' כל שעה כ"ז נדח חופפת וסורקת ככנת חיונה חופפת וסורקת נדח ככנת חופפת וסורקת שלא חחלוק צין נדח לנדח ועיין חוס' כרצ"ש נדח כנ"ל ועזרז חיקן חפיפה מעטם שער דמיקער ולישנא דמיקער לא שייך חלל גבי שער חלל שאר כל כגוף לא צעי דחחכ כלל מדקאמר אשכ מדיחא קמעיה משמע דשאר כל כגוף לא צעי דחחכ ומיכו סיים דנכגו לחוף כל כגוף ודעת רציו לא צרירא מה הוא שכתב וכי עצלה לריכא לעיוני צנפשה דילמא מוסא צצשרכ מידי וקא כיו חללח וכו' משמע

(לג) ומ"ש וכיכא דאיכא חונסא וכו' צגמ' ס"ז ע"צ חמר רב נדח צומנה חיונה עוצלת חלל צליה ושלח צומנה עוצלת צין ציוס צין צליה ר' יוחנן חמר צין צומנה צין שלא צומנה חיונה עוצלת חלל צליה משום סרך צנה (פרש"י) שנוכח אחרים לעצול ציוס ואפילו צומנה ואחיה לידי כרת ולא ידע דאמח צשמיני הוא דעצלה ציוס. ואף רב דר ציה דאמר ר' חייא צר חשי חמר רב נדח צין צומנה צין שלא צומנה חיונה עוצלת חלל צליה משום סרך צנה אחקין רב חיידי צנרש למעצול ציומא דחמניא משום חריוחא רב חחא צר יעקב צפפוניא משום גנבי רב יחודה צפומצדיחא משום לנח רצא (גירסת רציו רצא ולא רצח) צמחוזא משום חצולאי. ואצולאי פרש"י שוערי העיר שסוגרים העיר ח"י פחד צנינים של מערות בדרך בית העצילה ואם חפול שם חסחכין ובעור צציה פי' כרצשון צסי' קל"ז ועיין צ"י וצ"ח וצש"ע.

וכתב האגור פסק מהר' שלמה חותן נשים שעוצלות ציוס לריכות להסחיר עצילתן מצעליהן שלא

הוי חציצה בין גופה למיא דכי האי גוונא הוי חציצה כדתנא (תוספתא מקואות פ"ו) דה' הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אין חוצצין שרף התאנה ושרף השקמה ושרף החרוב ושרף התות יבשין חוצצין לחין אין חוצצין ושאר צו: ושאר כל שרפי חילנות יבשין חוללין. שא"ל למים לצח לגוף וחולץ: דחין חין חוללין. דכלל לח המים נכנסים צו: ושאר כל שרפי חילנות

משנה הלכות

דעיוני בעלמא סגי, כאמנס מלאחי לרצונו בגדול צא"ו סי' שס"א שכתב וז"ל.

וצריכה חשך לחוף את כל גופה בעת עזילה כדפי' רש"ס דהכיח דאמר רבא חשך לא תחוף לא בנחר ופי' שדרך נשים כשכן עוזלות לנדחן חופפות את גופן ואת ראשן קודם עזילה כדי שלא יבא דבר חולץ בה בעת עזילה דבא כחיצ ורחץ במים את כל בשרו במים כאחד ולא חצר חצר ואי חיצא חליצה לא קריין זיב כל בשרו וכו' וכו' לנדח ואפי' דלא כתיבה זכ עזילה כלל דבא שאלו מקמי דרז יבדאי גאון עזילה בנדח מנין אמר לכו לא גרע משאר עמאין דאמרינן את כל בשרו את העפל לבשרו ומאי ניכו שערו אלמא חליצה בשער פסלה לעזילה עכ"ל למדנו מדבריו דכל בגוף לריח חפיפה וככי משמע וכו' וכ"כ בהלכות גדולות וכי עזלה מצפיה לעיונה בנפשה דלא מאיסה דקא הוי חליצה בין גופה למיא ולריכא למשרא מסריקא ברישא סמוך לעזילה עכ"ל כ"ג הא למדת שלריכא חפיפה בכל בגוף וכו' ור"ת מיייתי ראי' וכו' כלכך כואיל ורצונו שמעיה ורצונו שמח מויערי תלמידי רצונו שלמה ז"ל פירשו בשם רש"י ז"ל וכן רש"ס וכן כ"ג כולם שוים שלריכא חפיפה בכל בגוף כלכך חשך בזמן הזה חופפת כל גופה ע"ש נמלא מצוחר דס"ל דעת רצונו דלריכא חפיפה בכל גופה וככי משמע קלח בסמוך דבא דשלח רצון צאיגרחי' וכו' ודו"ק.

ורבינו יונה צאגרת החשובה אות קל"ג כתב באשכ לריכא לחוף ראש יפה יפה ולדוק כל גופה ולבדיח במים קודם שחטבול כדי שלא יבא שער אחד או שערות קשורות בראש ושלח יבא בראש דבר חולץ וכן לא יכיר על גופה דבר חולץ כגון צלק או טיט או שומן או כל דבר אס מעט ואם הרבה ע"כ. וכו' נראה לכאורכ שהוא כמרכיב אחרי ריחשא דמדכתה לריכא לחוף ראש יפה יפה משמע כר"ת דחפיפה בראש דוקא ובמקום שער ולא בכל גופה וכל גופה בצדיקה ועיונה בעלמא סגי ומיכו מדסיים ולבדיח במים קודם שחטבול משמע דכל גופה נמי צפיה לבדיח במים ולא סגי בעיונה בעלמא אלא חפיפה לא צפי בכל גופה ועיין פתשגן הכתב מה שכתבתי בזה קלח ולכלכ נקטיין דלריכא חפיפה בכל גופה ועיין יו"ד סי' קצ"ט פרעי דינין ס"ב ואם ליוו לה כרופאים שלא תרחץ מה דינה ודו"ק.

ודע דלכאורכ עלה בדעתי לפמ"ש ז"ל סוכדרין כ"א ע"א בחרם שקשרה לה ניםא לאמנון ופריך חייני וכו' דרש רבא מאי דכתיב (יחזקאל י"ז) וילח לך שם בגוים ציפיד שאין לכן לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית הערוה ומשני שאני חמר דבת יפת תואר כואי ע"ש ועיין רש"ל שחמם מקרא דלא ילכש גבר שמלת אשכ ובח"א למכרש"א שם ועיין ר"ן צח' שכבר הקשה קושיא מכרש"ל וגדולה מזו דנערה היאך יולאח צסימינים ותי' דאפשר שערות מועטות כיב לכן אי נמי דכיו לכן גומות וקיי"ל דגומות הוי סימן ולפ"ז צשאר צנות ישראל חין להם שערות בכל בגוף ורק על הראש ולכן עזרה כשתיקן חפיפה לבנות ישראל רק בראש חיקן חפיפה שכלל בגוף לא שייך דאין להם שערות וחפיפה במקום שער הוא משום דמיקטר אכל כיכא דיש להם לנשים שערות גם צשאר בגוף פשוט דשייך בהם דין חפיפה כמו בראש ולכן צזמן כזה דיש להם לכל הנשים שערות מעיקר דינא חייבות לחפוף בכל בגוף.

לח) ומש"ד כדתניא בדם וכדיו וכדבש וכו' (תוספתא מקואות פ"ו כ"ב) ז"ל סס יבש שע"ג מכב והכחול שע"ג עין כרי אלו חין חוללין וכדם וכדבש וכדיו והחלב ושרף החות ושרף החאנה ושרף השקמה ושרף החרוב יבשין חוללין לחין חין חוללין ושאר כל כשרפין צין לחין צין יבשין חוללין מפני שכן שרף לכולם פירות ורצונו גרם מפני שסם שעם וצאור כגנוז גרם שם מפני שכן של שער ונראה גירסת רצונו שעם שהוא מכ שקורין גומי שעושין ממנו וכיון שהוא כעין דבק ממילא הוא חולץ וכבן.

ובא"ז סי' שס"ג אות ע' כתב חנן אלו חולליים באדם גלד שעל המכה וכו' ותניא פ' ארץ כותים סס יבש שעל המכה חולץ בדם כדיו כדבש והחלב ושרף החות ושרף החאנה ושרף השקמה ושרף החרוב יבשין חוללין לחין חין חוללין ושאר כל כשרפין צין יבשין צין לחין חוללין מפני (שער) [שכן שרף] לכלוכי פירות והכחול שחוף לעין כרי אלו חוללין ע"כ וגירסת רצונו נראה עיקר.

והפסוד סי' קצ"ח כתב כדיו והחלב וכדבש שרף החאנה ושרף החות ושרף החרוב ושרף השקמה כנוטפות מכאילן על הכשר יבשין חוללין ולחין חין חוללין

משנה הלכות

(לו) ומש"ר אמר רב זו שאמרו חכמים דם לה חינו חוץ לה אמרו חלה בשלה נחשבל בזה חבל נחשבל בזה בין לה בין יבש חוץ. דברי רבנו כוזבא בש"ך יו"ד סי' קנ"ח סק"כ חמ"ש המחבר דם שנסרך בבשר אפילו לה חוץ כלומר שמתחיל להתייבש ולהדבק קנה שכסחולים בו אלצע נמשך וכולך חוץ ממנו (רש"י מנחות כ"א ע"א) וכו' ובה"ג מלאחי אמר רב זו שאמרו חכמים דם לה חינו חוץ לה אמרו חלה בשלה נחשבל חבל נחשבל בזה בין לה בין יבש חוץ ע"כ ואף שלא נמלא כן בש"ס שלנו גם מדלא משני הכי במנחות לה משמע הכי מ"מ דברי בה"ג דברי קבלה ע"כ.

ויש לדייק במה שאמר שמואל כל שרפי חילנות חוללין
 שהרי כבר כתב ושאר כל שרפי חילנות בין לחין בין
 יבשין חוללין אי נימא דשמואל פליג א'תוספתא
 ד'תוספתא יש לפרש שרף התאנה ושרף השקמה ושרף
 החרוב כלומר שרף חילנות האלו חילן תאנה וחילן שקמה
 וחילן חרוב שנפל השרף חינו חולץ לח אצל שאר שרפי
 חילנות חוללין בין לחין בין יבשין ואתא שמואל ופליג
 דכל שרפי חילנות ואפילו התאנה והשקמה והחרוב נמי
 חוללין ומא שאמרו שרף התאנה ושרף השקמה ושרף
 החרוב היינו שרף הפרי ולא החילן אצל יש לפרש נמי
 דשמואל לפרש התוספתא אחא ולא פליג אלא מפרש דכל
 שרפי חילנות חוללין ומא שאמרו ד'תוספתא שרף התאנה
 היינו הפרי ולא החילן. ובש"ע יו"ד סי' קל"ח סע"ו
 הדיו החלב והדבש והדס שרף התאנה ושרף הכות ושרף
 החרוב ושרף השקמה (פי' מין ממיני התאנים) יבשים
 חוללין ולחין חין חוללין ושאר כל השרפים אפילו לחים
 חוללין ומשמע דמפרש שרף התאנים וכו' אפרי ולא על
 החילן ע"ס. וא"כ י"ל דגם דעת רבינו כן. וקצת ז"ע מה
 שפי' העטם משום שהם לכלוך הפרי והוא לפי הגירסא
 ד'תוספתא ולדעת רבינו חין זה העטם אלא שהוא שטם
 וכמ"ס. ועיין חזו"א יו"ד סי' ז"ד אות ב' שדקדק מדברי
 החוס' נדח ס"ו דמכ"ע חוללין מפני שהם שטף לכלוכי
 פרי ור"ל דגם בלחותן הם עצים ומיכו עיין בביאור
 הגר"א שביאר ושאר כל השרפין וכו' והוא כדעת רבינו

ודו"ק.

(לח) ומש"ד אמר רבה בר רב כונא נימא אחת קשורה
קוללת וכו' בגמ' ס"ז ע"א אמר רבה בר

קשורה חוצצת מפני שאין המים נכנסים בה. שלש אין חוצצות מפני שהמים הם וחוללת: שלש. לא באין שנים איני יודע (ל) אמר רבה בר רב הונא שכבת זרע יבשה חוצצת לחה מיכדי: שנים. מספקא ליה אי מכדי ואין המים נכנסים או לא מכדי: ש"י יבשה חוללת. דכול כדס ודיו ודנש וכהלכ יבשין חוללין לחין אין חוללין:

משנה הלכות

שלא יכיו יותר מנימא אחת ואמרין לכדיא צירושלמי שאם קשר שני נימין בג' דיניכוו כג' ולא חיילי עכ"ל וכבר חמם כז"י שפסק דלא כר"י וא"ל לומר דלא גרם הא דר"י שכרי כביאו צפ"צ דשבויות ולכן פי' דכר"ן מפרש דר"י לא פליג כדיא על רב"ה דא"כ היל"ל ר"י אומר שחיס נמי אינן חוללות ומדקאמר אנו אין לנו אלא אחת נראה שר"ל לא שמעתי אלא דין של אחד בלבד דכיו חליה אצל דין שחיס לא פירשו לי אי ספיקא או פשיטא לכו דאינה חוללת ול"ע צח"ה בארוך ע"כ ובש"ע ס"ה כתב סחם שתי שערות או יותר שהיו קשורים כאחד קשר אחד אינם חוללין וכר"י ול"ע שלא כביא כז"י דרבינו נמי פסק כרבה בר רב הונא.

(ל) אמר רבה בר רב הונא ש"י יבשה חולץ וכו' לא ראיתי לעת עתה מי שכביא דין זה ול"ע ואשר נראה בזה צ"ד דרבינו לשיעורו שפסק לעיל כר"ה וכר"ה צ"ד דפולעת ש"י לענין עומאח הוא דסותרת אצל לבעל לא גזרו בפולעת ש"י וא"כ כרי אפשר שתפלוט עד כ' ימים אצל כרי מה שפולעת הוא לא ואפילו לעבילא אינו חולץ ואמר מיכו דפולעת ש"י יבשה חוללת ולחם אינה חוללת לפרש דש"י אין זו אלא דין חליה ולא דין סחירה כלל לבעל כנלפע"ד. ודע דמלאחי בחוספתא פ"ז דמקוואות וז"ל שכבת זרע של ישראל בכל מקום כ"ז עמאח ושל עו"כ בכל מקום עכור חוץ מממין רגלים שבו כל אלו שאמרו עכורין לחולין ועמאח לתרומה חוץ מהפולעת ש"י שהיא עמאח לחולין ר' יוסי בר' יודא אומר הפולעת ש"י עכור לחולין ושאמרו חוללין ושאמרו אין חוללין לא מיטמאח ולא מעמאח וכו' ע"ש נראה לכאורה דהא אי פולעת ש"י עכור לחולין מחלוקת הוא בחוספתא.

וז"ל בא"ז סי' שס"ג אות ד' אמר מר עוקבא לפלוג שבעין לא אינו חולץ יבשה חולץ ומאימתי נקרא יבשה משעם שמתחיל לירק פרש"ם וכו' והשתא לשיעור רש"י ולשיעור רש"ם כל בני חיילי אפילו בנדב לבעל וכן כל בני שמעתי לקמן ובקשה ר"ת דכח מחלק מר עוקבא בין לפלוג לא ויבשה ואלו במס' מקוואות פ' אין חוללין חנן אלו שאינן חוללין כו' עד לפלוג שבעין וקחני סתמא משמע אפילו יבשה וכו' ומפרש ר"ת דהכיא משניות דמשמע דפלוגא אינו חולץ אפי' יבשה הכיא לחולין וכח

רב הונא נימא אחת קשורה חוללת שלש אינן חוללות שחיס איני יודע ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא אחת אמר ר' ינחנ דבר תורה רובו במקפיד עליו חולץ רובו ואינו מקפיד עליו אינו חולץ וגזרו על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד וגזרו על מייעושו שאינו מקפיד משום מייעושו המקפיד הוא גופה גזירה ואנן ניקום וגזרו גזרה לגזרה. ועיין חוס' נדה ס"ב ע"א ד"ה שכרי הקפיד עליו ועבר דמשמע קלח דאפילו הקפיד עליו אם לא עבר אין קפידתו קפידה כואיל ולא עבר ולא כועילה קפידתו ע"ש וכ"כ בחוס' הרא"ש שם ודו"ק.

והנה ממה שכתב רבינו סחם נימא אחת קשורה חוללת משמע בין מקפדת ובין אינה מקפדת ומיכו הרא"ש כתב בסוף נדה ור' יוחנן אמר אין לנו אלא אחת פי' אם היו רוב שערותיה קשורות כל אחד ואחד לבד ע"כ וכ"כ הרא"ש סי' קל"ה ובש"ע שם ס"ה ושעריה אחת שנקשרה חוללת וכו' שכתב מקפדת עליה אצל אם אינה מקפדת עליה עלתה לה עבילה עד שיכא רוב שעריה קשור נימא נימא צפני עלמו ועיין ש"ך סק"ח דכ"ה אם דרך רוב בני אדם להקפיד אע"פ שהיא אינה מקפדת.

וכתב כז"י דחלקו הפוסקים בקשר נימא אי זה בקשר נימא אחת לבד אצל קשר שתי שערות וזו עם זו כו"ל שתי שערות או ששתי שערות מיירי דוקא כשנעל שתי שערות וקשר עם שתי שערות אחרות דכיינו ארבע שערות אצל נימא צנימא זה נימא אחת וכן כתב צח"ה שאם הם קשורות אחת אל אחת חולץ וכן הם דברי כר"ן דלקשור נימא אחת בעלמא או נימא בחצרתה חוללין ונראה מטעם נימא אחת קשורה ע"ש.

והנה בגמ' ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא אחת ורבינו בשמיטת הא דר' יוחנן נראה דפסק כרבה בר רב הונא ודלא כר' יוחנן ויש לתמוה למא לא פסק כר"י נד רבה בר רב הונא וברמב"ם צפ"צ מהל' מקוואות פסק כר' יוחנן וכ"פ בסמ"ג וכ"כ לכאורה דעת הרא"ש ומיכו כר"ן צ"פ במה אשכ כתב דהא דאמרין נימא אחת קשורה חוללת ג' אינן חוללות ז' איני יודע ואפילו לכוין אלו בשערותיה שרי לפי שא"ל לחוטי שיעור כללו

שרמין. לא ידענה מה הוא אינה חוצצת מ) אמר רב שרשין הרי זה חוצץ וגושפנקא באצבעתא חוצץ. (יומא ואולי ל"ל שירין או שרין וכו')
מלשון שירין ונזמים שחוספתא פ"ו, ועיין מה"ג: וגושפנקא באצבעתא חוצץ. בחוספתא שם פ"ו ושירין ונזמים וקעצללות ובעצמות אולין (פי' דחוקין) חוללין רפין אין חוללין וכו' דייק רבינו וגושפנקא ולא כתב כלשון החוספתא ועצמת חולץ ועיין

משנה הלכות

מוותרת ללכת בעצמה שיש עליה חותם ולכן ס"ל דדוקא גושפנקא באצבעתא חולץ אבל עצמה שהיא חכשיע לה ככ"ג דלינו חולץ ולפ"ז הי' עולה דבר חדש ומ"מ ח"ו לסמוך על פי' זה כי לא כתבתי אלא לפרש דברי רבינו מה שנראה לכאורה ולהלכה אפילו לסניף בעלמא אין ללך.

והפסוק כתב השירים ונזמים ובעצמות וכו' וכתב ככ"י וכן הדין באגד שעל המכה וקשקשים שעל גבי השבר חוספתא כתב הר"ש בפ"ט דמקוואות וז"ל ושחמרו חוללין ושחמרו אין חוללין לא מעמאין ולא מיעמאין חוץ ממקום שעל גבי המכה וקשקשים שעל גבי השבר ושירים ונזמים וקעצללות ובעצמות אולין חוללין רפין אין חוללין ונראה דברי הרמב"ם דלא מפיק בחוץ אלא קרום שע"ג מכה כלבד וכל אינך מאגד שע"ג מכה ואילך כולכו אסיפא קיימי דקתני אולין חוללין רפין אין חוללין אבל ר"ש פירש ולא מעמאין שאין מולאין עומאח אס הוא זכ וגנע דהם אדם עכור ולא מיעמאין שאין מכניסין עומאח אס הוא עכור וגנע דהם כזב חוץ מקרום כלומר חוץ מקרום ואגד וקשקשין כל בני אחר קיימי שכולם דינם כקרום. השירים מכאן ואילך איירי בדין חליצה אולין דחוקין על כצרה. וברא"ש נראה שחופס עיקר כפי' הר"ש שהרי בפ' חנוקות גבי חליצה לא הביא אלא כהיה דשירים ועצמות וכו' והשמיע כהיה דאגד וקשקשין וכו' כ"כ הרשב"א בת"כ וכ"כ רבינו ירוחם ז"ל. וע"ש מה שהאריך ומדברי רבינו נראה נמי שהשמיע הכל ולא הביא רק שירין וגושפנקא משמע דהני הוא דחוללין וגם מדדיק שר(ע)ין הרי זה חולץ ודייק הרי זה ולא כתב סתם שרי(ע)ין וגושפנקא חוללין נראה דלדיק דא דזה ולא אחר ודו"ק.

ובהג"א פ"ו דשבת (דף ק"ז ע"א) וז"ל וכל חכשיעין כמכודקים בגופה כגון עצמות כתב ככ"ג דחוללין וחינה בחוספתא (מקוואות פ"ו) כשיראין ונזמים ובעצמות אינן חוללין ואסור ללכת בכן בשבת דלמא מיתרמי לה עזילה של מלכה וברפויין נמי אע"ג דלא חייבי אס מקפדת עליהם להסירם משום עינוף אסור מהאי עמא גופא וכו' ע"ש אבל לא ילא בעצמה שיש עליה חותם דוקא וכו' ור"ת וכו' הנה מפרש ז"ל דעת

בשמעתין לעכרות וכו' דקתני בית הסתרים ח"ל שיבא בכן מים היינו לחולין וכו' דקתני זיכ"ס באשה חולץ היינו לעכרות ומתוך כך מקיים גירסת הספרים וכו' ועוד אומר ר"ת דהיה דחולץ מלא כה"ג דדוכתא אחריתי כלשון אחר וכי איתא בתם וכל דבר שחולץ בכבנים חולץ בגר ועבד משוחרר, ולחולין אינם חוללין משמע דלחולין היינו לבעל כדאשכחן פ' השואע (ל"א ע"א) נפלה סכין מידו דקאמר בעלה חולין הוא אלא יש חילוק בין עכרות לבעלה לענין חליצה וכך דרייתא דקתני לבעל אינו חולץ לא קאי אמתני' דמס' מקוואות דהנהו חוללין לבעלה ואע"ג דדרייתא שמציא התלמוד בכחולץ אמתני' דמקוואות דחייבי לבעלה קיימין מ"מ דרייתא דכ"ג לא קיימא עלה ושמא דרייתא אחרת הוא ובחוספתא אין הדין דחולץ וע"ש מה שהאריך לישב עוד. ועיין בחוספתא הג"ל שסיים כל החוללין בכלים חוללין בנדה ובגר בשעת עזילה ובחולין אין חוללין ע"כ ועיין מפרשים שם וחילופי גירסאות ודו"ק.

מ) ומש"ר אחר רב וכו' וגושפנקא באצבעתא חולץ בחוספתא שם פ"ו ושירין ונזמים וקעצללות ובעצמות אולין [פי' דחוקין] חוללין רפין אין חוללין [ושרעין לא ידענה מה הוא ואולי ע"ס הוא וז"ל שירין או שרין וכו' שירין ונזמים שחוספתא] וכו' דייק רבינו גושפנקא באצבעתא נראה דלישב דא קושית הרא"ש שהקשה בסוף מס' נדה וא"ת עצמת דחוק אמתני' חולץ והלא מיעונו שאינו מקפיד הוא ופי' הראב"ד ז"ל לפי שמקפדת להסירו בשעת לישה וכיון שמקפדת בשום פעם אע"פ שאינה מקפדת בשעת עזילה הוי חליצה וכ"כ הרשב"א בת"כ וז"ל ואע"ג שחכשיעים אלו אין האשה מקפדת בהם אדרבה נוי הוא לה ורואה היא בחכשיעים פעמים יש שמקפדת ומסירן בשעת לישה וכיולא בזה ועיין ד"י.

איברא דלכאורה יש לדייק שכתב רבינו וגושפנקא באצבעתא ולא כתב ועצמת באצבעה בסתמא כלשון החוספתא ושאר הפוסקים ולולי דמסתפינה הו"א אדרבה דרבינו ככ"ג נמי היה קשה ליה קושית הרא"ש ובראב"ד עצמת אמתני' חולץ הא חכשיע היא לה ולכן ס"ל דמייירי בגושפנקא כלומר עצמת שיש עליה חותם שאינו לנוי ולענין שבת (עיין אור"ח סי' ש"א) אי אשה

דכ"ה נמי שיכולין לעצול ליל שביעי אך שאינו יכול להציל אז קרבותיו נשמיני שזריך להעריב שמשו, ויש מפרשין דכ"ה דחניא (נדה ע"ג) ושזין בעצילת לילה בצבא שאינה עזילה כליל שמיני קאמר: נדה ויולדת עזילתה כלילה. נדה דכתיב שבעת ימים (ויקרא ע"י) חסא נדהתה כל שבעה ויולדת כימי נדה דוחה חטמה (שם י"ג) וזין בזמנה וזין שלה בזמנה משום סרך צתה ובשעת הדחק עוצלת ביום השמיני: בוע"ז נדה אינו נדה. שאסורא לעצול בשביעי עד הלילה אלא עוצל בשביעי ביום הלכך לא צ"י כ"ג פרישה אלא שבעת ימים: משמא משכב ומושב. אפילו עשר מלעות זו על גב זו ועמא מת אינו מעמא אלא

וּרְאִיתִי לרְבִינוּ הַגָּדוֹל הַחַי"וּ סִי' שֶׁנֶּעַ כְּחַצ וּז"ל וּרְאִיתִי
כְּחוּצ צִבְיָה עֲבִילַת נֹדֶה דְרַבָּנָן כּוּלָּהּ וְנִרְאָה צָרוּר
שְׂכוּלָה עֲשׂוּת סוּפֵר דְּאִמֵּר פֶּ"צ דְּשִׁחִיעַת חוּלִין (דף ל"א
ע"א) אֵיחָמֵר נֹדֶה שְׁנֹאנֶסֶה וְעִבְלָה רַב אִמֵּר עֲכוּרָה
לְצִיחָה וְאִסּוּרָה לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָה וּר' יוֹחָנָן אִמֵּר אֵף לְצִיחָה
לֹא עֲכוּרָה אִמֵּר רַבָּא לְרַב נַחֲמָן לְרַב דְּאִמֵּר עֲכוּרָה
לְצִיחָה וְאִסּוּרָה לֹאכּוֹל בְּתֵרוּמָה עוֹן כֶּרֶת בְּתֵרוּמָה אִיסּוּר
מִיחָה מִיִּצְעִיָּה מִדְּקָרִי לִיכָּה עוֹן כֶּרֶת שֶׁמֶל דְּאוֹרֵייתָהּ כּוּלָּהּ
דְּחִין כֶּרֶת מִדְּרַבָּנָן, וְחוּ שְׂבָחוּתוֹ כִּי"ג עֲלָמוֹ כְּחוּצ צִבְיָה
וּמִנְלָן דְּצִיבִי נֹדֶה עֲבִילָה דְּאִקְשִׁי' רַחֲמָנָא לְזַבֵּה מִה זֶבֶח
צִיבִי עֲבִילָה אֵף נֹדֶה צִיבִי עֲבִילָה וְכוּ' וְדִלְמָה מִלְשׁוֹן
חֲטָאֵר אֲחִי לִיכָּה וְיֵשׁ שְׁלוּמִידִים עֲבִילַת נֹדֶה צִבְיָה
מִשְׁכָּבָה דְּכֹחִיצ וְכָל כְּנוּגַע בְּמִשְׁכָּבָה יִכָּבֵד בְּגִדּוֹ וְרַחֲן
בְּמִים וְאִם כְּנוּגַע בְּמִשְׁכָּבָה עֲשׂוֹן עֲבִילָה קָוִי הִיא עֲלָמָה

איש אותה ותני בתוספתא (פ"ג דזבים) אין בין זב לזבה אלא שהזב טעון ביאת מים חיים וזבה אינה טעונה ביאת מים חיים זב וזבה טבילתן מדאורייתא נדה מדרבנן היא. (מב) וכי טבלה לא תישוף מישחא ולא תכחול עינה דאמר שמואל (נדה סז.) כוחלת אם לרפואה הרי זה חוצץ ואם בשביל שתראה עיניה פורעית אין חוצצת ושנו חכמים כוחל שחוצץ מן העין חוצץ אמר רב יהודה כל השמנים אין חוצצין (חוצץ) משמן המור, ונהגו בנות ישראל בעצמן שאין סכות שמן

מגעו: אין בין זב לזבה. תוספתא פ"ג דזבים חומר בזב שאין בזב ובזבה שאין בזב שכזב טעון ביאת מים חיים ובזבה אינה טעונה ביאת מים חיים, ועיין רש"י סוכה דין פ"ז ע"א כל אחד עשר ואם ראה ג' ימים

לנפוס כו"א זכ לקרבן ולעבילת מים חיים, ועיין רש"י שבת מ"ב ד"ה וסובר וזכוס' שבת ועיין יו"ד סי' ר"א ס"א וצ"ח אור כג"ח שם: זב וזבה עבילתן מדאורייתא נדה מדרבנן. עיין מכ"ג דה"א כחז שכו"א ע"ס ויש מפרשין מדרבנן שהם למדוה ברמז או מביקש מזבח כמ"ש רבינו בסמוך אות נ"ג או בקבלה הלכך למשכ מסני דנקרא ליה מפורש על עבילתה: לא חישוף מישחא. כלומר לרפואה או לכחול לחי או שאר דברים דומיא דכוחלת את עיניה: כוחלת אם לרפואה. בגמ' אמר שמואל כחול שחוצץ העין אינו חוצץ ושעל גבי העין חוצץ אם היו עיניה פורחות אפי' ע"ג העין אינו חוצץ, ורבינו גרס אמר שמואל אם לרפואה הרי זה חוצץ ואם בשביל שתראה עיניה פורעית אין חוצצת דכו"א לנוי ועיין מכ"ג: בוח"ש שחוצץ מן העין. עיין ש"ך סי' קל"ח סק"ד: אמר רב יחזקאל כל השמנים. בתוספתא פ"ז דמקואות ב' הזפת שזכוס וכו' הרי אלו חוצצין כמור והקימון (וצרמז"ס פ"ג מכל' מקואות כ"ג גרס והקומוס) על מעט של צע"כ וכו' על המעפחת של מפסלי חילנות ר"ע אף

משנה הלכות

מדרבנן פי' מדרשא ובאמת כי לא מלינו לרבינו ז"ל בשום מקום לדעתו שיקרא דבר כלמד מדרשא דרבנן ואדרבא כרמז"ס זכמה מקומות משיג עליו שחש דבר דרבנן בכלל המלות ולא לישחמיע אחד מן הפוסקים לכביא דרבינו ס"ל דברים כזאים מדרשא הם נקראים דרבנן בלשוננו. ובסמוך ל"ן עוד חמש"ר צמים חיים לאו דוקא ול"ן למשכנות יעקב סי' מ"ו ולפמ"ש אחי שפיר דדוקא כו"א אלא שס"ל דנדה נמי צע"א מים חיים מדרבנן וכנ"ל.

(מב) ומ"ש רבינו וכי טבלה לא תישוף מישחא וכו' נדה ס"ז ע"א אמר שמואל כחול שחוצץ העין אינו חוצץ ושעל גבי העין חוצץ אם היו עיניה פורחות אפי' על גבי העין אינו חוצץ ולשון העור סי' קל"ח כחול שבעין אינו חוצץ ושחוצץ לעין חוצץ היו עיניה פורחות אף שחוצץ לעין אינו חוצץ ופי' פורחות דומעות וי"מ נפתחות ונסגרות תמיד ורמז"ס כתב היו עיניה פתוחות אף שחוצץ לעין אינו חוצץ ורבינו גרס ואם בשביל שתראה עיניה פורעית אין חוצצת וכעסם שכו"א כדי שתראה נאח ואינו חוצץ.

ובש"ע יו"ד סי' קל"ח ס"ח כחול שבעין אינו חוצץ ושחוצץ לעין חוצץ ואם היכה פותחת ועולמת עיניה חזיר אף שחוצץ לעין אינו חוצץ. וכתב בש"ך סק"ד לשון זכ"ג דף פ"ה ריש ע"ב וכי טבלה לא תישוף משחא ולא תכחול עיניה דאמר שמואל כוחלת אם לרפואה הרי זה חוצץ ואם בשביל שתראה עיניה פורעית אין חוצץ. ושנו חכמים כחול שחוצץ מן העין חוצץ אמר רבי יחזקאל כל השמנים אין חוצצין חוץ משמן המור

ולולי דמסתפינא כי' נראה דדעת רבינו ודאי דעבילת נדה מדאורייתא כו"א וכדעת כל הפוסקים וגדולה מהם דרבינו ס"ל דמה שאמרו בתוספתא דזכב לא לריכא מים חיים היינו מדאורייתא אבל מדרבנן זכב צעי מים חיים וכיון שחוקש נדה לזכב ולריכא עבילת א"כ לריכא גם מים חיים דאין ביקש למחלל ולריכא מים חיים כזכב מדרבנן וכדעת רבותיו של רש"י דכל אשכ צעי מים חיים ומ"מ ס"ל דמה שצריכא מים חיים אינו אלא מדרבנן דמדאורייתא סגי לה בלי מים חיים רק שיכי מקוב כשר מ"מ ולפ"ז נראה דכדי פירושא תני ר' תייר ותני בתוספתא אין בין זב לזבה אלא שכזב טעון ביאת מים חיים וזכב אין טעונה ביאת מים חיים זב וזכב עבילתן מדאורייתא נדה מדרבנן כלומר עבילת נדה צמים חיים מדרבנן אבל עלם עבילת נדה נמי ודאי דאורייתא כו"א ולכן כתב בסמוך נמי וביכא דאיכא דוכתא דקרייר וכו' אסירא ולא משחריא עד דעבילת צמים חיים כי מדרבנן עכ"פ עובלת צמים חיים ואחי שפיר דברי רבינו. והוא ס"ל כרבותיו של רש"י דנדה נמי צעי מים חיים בזכ"ז עכ"פ אלא שס"ל דמה דצע"א מים חיים לנדה כו"א מדרבנן ול"ע.

וקצת י"ל דס"ל לרבינו כיון דזכב נמי לא צע"א מים חיים וכמ"ש בתוספתא מה בין זב וזכב ומ"מ תקנו לזכב שחטבול צמים חיים מדרבנן וככ"נ לנדה שצע"א שחטבול צמים חיים כזכב וכיון דעכשיו כולכו נשי כספק זכב שוינכו רבנן עיין נדה ס"ז ע"ב אמר ליה רב פפא לאצ"י ורבא מכדי כאידנא כולכו ספק זכות שוינכו רבנן ליעבלינכו דיממא דשביעאח ועיין חוס' שם ד"ה משום סרך ול"ע. ועיין במליין שכתב חמש"כ רבינו

בשעת טבילה כל עיקר. (שם) מג' א"ד אמי בר אבא נדה שהקיזה דם וטבלה אם על חלוקן ר"ש אומר חף על בתוך שלשה ימים אין חוצצין מפני שלא קורמת אחד שלשה ימים הרי אלו שמיים כיוולא זכנ וזאור כגנוז גרם שמרים, וכנס צרמ"א סי' קנ"ע ס"ב צאשכ שזו אותה כרופאים שלא תחוף ראשך צמים רק ציין יש לשחול כרופאים וכו' וצשו"ת תפארת לצי סק"ד הביאו הדרכ"ת אות ע"ז ומק"ח סקע"ז וע"ז דמדברי צרמ"א מצוה דה"כ צאשכ משקים יש לסמוך על כרופאים לענין שערות כראש ולא דמי לדלעיל ס"א דפסק דלא צאשכ משקין צביה כשחי וצית הסחרים ע"ש, ועיין שו"ת מהרי"ק (שורש קנ"ט) שכתב שלא ראש צשום פוסק ולא שום מפרש שידבר מזה כלל אם יכולה אשה לחוף ראשך ציין או צאשכ משקין וקל"ט ע"ש שלא הביאו דברי רבינו אלו הפוסקים כי שמיים נמי משאך משקין הם ונראה דדוקא שמן אין סכות: נדה שהקיזה דם. דרכן כיכ לנקוב וריד אחד ולכזיף דם כדי להקל מחלואות ולאחר הקזת דרכן של מכות אלו להעלות גלד וצלשון בגמ' קורה לה ריבא דכוסילתא: קורמת. נעשה כעין קרום על המכה ונדבק והיא חליטת וצחוק ג' ימים גלדן רך ומחוצר וכו' כגוף

משנה הלכות

חולץ אפילו לח ע"ש. ול"ל דשמן נמי בגס שאינו חולץ לח מ"מ משום שמה תקפיד גזרו בו אפילו לח שלא תמשה צו.

וכגו צנות ישראל צעלמן שאין סכות שמן בשעת טבילה כל עיקר ע"כ וכו' לשון רבינו ממש כאן.

מג' ומ"ש רבינו אמר רב אמי צר אצח וכו' צגמ' שם ס"ז ע"א אמר רמי צר אצח ועל הגליון ל"ל צר חמא (וגי' רבינו אמר רב אמי צר אצח) בני דיצדא דכוסילתא עד תלתא יומי לא חיילי מכלאן ואילך חיילי ופרש"י רבדי פוינעור"ט. כוסילתא. פלומ"א ודרכן של מכות של הקזת דם להעלות גלד תלתא יומי גלדן רך ומחוצר וכו' כגוף צאשכ ולא חיילי וכמרדכי שצועות כתב צשם ר"י ריצדא דכוסילתא פי' קיצון דם שעל נקצי הכיקז וכו' כעין חטעין חוך ג' יומי שהקיז לא חיין דלא הוא הדם שעל גבו ונכנס צו המים מכלאן ואילך חיילי שנעשה יצב ונדחק צדוחק על הצצר ואפילו אם ילעער אם יסיר בגלד מע"ג המכה או אצצועות שחין שאין דעתו להסיר עתה וקריו אינו מקפיד מ"מ רגילות הוא להסיר הכל או תמחין עד שתחרפה ותוכל להסיר. וצחוספי כרא"ש כתב בני ריצדא וכו' כי הא דתנן צפ"ע דמקוואות גליד שחון למכה חולץ גליד צצמכה אינו חולץ כי אותו שחון למכה נקרה ונעשה עד אצל שעל חוך המכה נעשה רך חדיר לכך אשה שהיא צעלת חטעין יש לה לחוף עד שיתרככו ע"כ ועיין סמ"ג וסכ"ת. וכסמ"ק כתב כרגילו כנשים להסיר מעליהן כל גרצ וכל שחין אע"פ שמן כדין לא כיכ לריך לפ"ז אין לאסור מלעצול אשה שי"ל חטעין צראשכ עכ"ל.

והנה מלשון רבינו אם צחוף שלש ימים אין חולצין מפני שלא קורמת אחר שלש ימים כרי אלו חולצין. ולא כתב תקנה משמע דס"ל שאין לה עכ"ל לרוב צמים וכדעת כרא"ש אלא תמחין עד שתחרפה ותוכל להסיר וכו' כדעת כמרדכי ודלא כדעת כרא"ש דסגי לה צמח שתחרך צחפיפא וכבר תמה צשו"ת כשיצ משה יו"ד סי' מ"ד אמ"ד כצ"י יו"ד סי' קנ"ח דדברי כרא"ש הם כדברי כמרדכי וכסמ"ג וסכ"ת שכרי לכרא"ש סגי

ודע דלכאורה יש לעיין שכרי קי"ל דם לח אינו חולץ יצב חולץ וכן מים אין חולצין וכל דבר לח אינו חולץ וא"כ אמאי חששו לחליטת צדצר לח ועיין ש"ך סי' קנ"ח סק"ג ואם הוא יצב ועיין מל"מ פ"ב מכל' יו"כ על מה שכתב שכתב צרמ"ס ועוצל ועולה ומסתפק ודייק כמל"מ דלשון ומסתפק משמע חיובא ולריך טעם וצ"ח צעטס צ' משום חליטת ע"ש ועיין מג"א ח"ח סי' כ"ז צשם כשלי"כ לרחוץ שער כראש צמקום הנחת תפילין שלא יהא דבר חולץ וצשע"ת סק"י דליריכם נגצ כמקום משום חליטת ועיין משנה הלכות ח"כ סי' ע' ועיין רמז"ס פ"מ ממקוואות דם שנסרך צצצר אפילו לח חולץ וכ"כ רבינו יורחם וכגמ"ס סי' רס"ח הביאם העור וכצ"י סי' קנ"ח וכמרדכי שצועות כתב וז"ל כתב כרא"ס הא דתנן הדם כודיו וכחלצ יצבים חולצין לחים אין חולצין כקפדכ הוא שעל יצב דרך צנ"ח להקפיד ועל לחין אין מקפידין אצל מי שמקפיד אפילו לח חולץ ועיין צ"י וצחי' למס' פסחים ס"כ ע"צ יישצחי הענינים צס"ד. ועיין משנה הלכות ח"כ סי' ע' וח"ח סי' י'.

והיות כי דמוע תדמע עיני על האי גצרה יקורה האי גאון וחסיד חחני מוכ"ר ר' יכודכ ארי' זללכ"כ אלתר אציא כאן מה שכתב צספרו פרי צכורים על חרי"ג מלות (מלוצ י"צ) והיא שזונו להניח תפילין כתב וז"ל ועל שאלתך אם לריך ליזכר כשחוצר מהמקום שלא להניח תפילין עד שיתנגצו שערות וכצחא דעת כצרכ"י ליזכר לנגצ כשערות לאחר רחילת משום חליטת וכצב שם ואף דלענין מקוב לעצילה לח לא הוי חליטת ושם צעי נגיעה ממש צמים שאני מים שצדצר לח מחלחלים ועוצרים וכמ"ש צגמ' חולין דף כ"ו ע"צ וצחוס' שם וכן צחפיעלין שלריך נגיעה ממש אפילו לח הוי חליטת ע"ש ודו"ק. ועיין עוד שם מה שכתב מלוצ ק"ע אשה שלאחר טבילה מלחא דם על השיניים שצדצר שדרך להקפיד

כצער ולא חייילי: כל החולץ חוצצין. מדו ושנו חכמים (תוספתא ספ"ו ושם איתא בכלים) כל החוצץ בכהנים חוצץ בכהנים. בתוספתא ספ"ו כל החולץ בכלים וכבר לין המגיד בספרי רבינו בכלים במקום כהנים ומיכו צביאור כגר"א הגיב בתוספתא כל החולץ

משנה הלכות

(תוספתא ספ"ו) דעד צא"ז סי' שס"ג אות כ' כתב וז"ל אמר מר עוקבא לפלוג שבעין לח אינו חולץ יצא חולץ ומאימתי נקרא יצא משעב שמחליל לירק פי' רש"ס לפלוג קצירה שבעין יצא חולץ במקום הראוי לצוא צו מים בעין לירק לכוריק מראכו קרידר צלע"ז. וכשחא לשיעת רש"י ולשיעת רש"ס כל בני חייילי אפילו צנדה לצעלה וכן כל בני שמעחחא לקמן. וקשקש ר"ת דכחא מחלק מר עוקבא צין לפלוג לח ויצא ואלו צמס' מקואות פ' אין חולצין חנן אלו שאין חולצין כו' עד לפלוג שבעין וקתני סתמא משמע אפילו יצא וחזקא דחנן ס"פ ארץ ישראל (משנה ה') ומייתי לה לעיל צשמעתי (דף ס"ו) בית הסתרים וצית הקמעים אין לריכין שיצאו צכס מים ור"פ אלו חולצין חנן וצית הסתרים צאשכ. ומפרש ר"ת דהכיח משניות דמשמע דלפלוג אינו חולץ אפי' יצא הכיח לחולין וככח צשמעתי לעכרות. וכח דקתני צית הסתרים ח"ל שיצא צכס מים חיינו לחולין וכח דקתני צית הסתרים צאשכ חולץ חיינו לעכרות ומחוך כך מקיים גי' הספרים דהכיח דאמר רצא אשכ לח תעמוד ע"ג כלי חרס ותעבול וכל הכלכח כולח מיירי לעכרות דוקא כי כיכי דלח תקשי הכיח דמשניות דקתני לפלוג סתמא. אצל הכיח דקמעים וצית הסתרים מיירי ע"כ צנדה לצעלה כדפרי'. וככיח דקתני כל דבר שחולץ בעצילה חיינו כנכו דחשיצ צמס' מקואות שחולצין קאמר דכוי לגר ועצד ונדכ. אצל כנכו דכחא מיירי לעכרות.

ועוד אומר ר"ת דהכיח דחולץ מלא צכ"ג צדוכחא אחריתי צלשון אחר וככי איתחא כחס וכל דבר שחולץ בכהנים חולץ צגר ועצד משוחרר ולחולין חיינו חולצין משמע דלחולין חיינו לצעלה כדאשכחן פ' בשוחט (ל"א) נפלה סכין מידו דקאמר צעלה חולין כוח אלמא יש חלוק צין עכרות לצעלה לענין חליצא וכך צרייתחא דקתני לצעלה אינו חולץ לח קאי אמתני' דמס' מקואות דכנכו חולצין לצעלה. ואע"ג דצרייתחא שמציח בתלמוד צבחולץ אמתני' דמקואות דחייילי לצעלה קיימא צרייתחא דכ"ג לח קיימא עלה. ושמא צרייתחא אחרת כיח ובתוספתא אין הכיח דחולץ. מיכו יש ליכצ וכו' וכח דקתני צצרייתחא שצכ"ג ולחולין אינו חולץ יש לפרש דמיירי צנע"י לחולין שנעשו על עכרת תרומה או קודש לנגיעה מיירי וכענין זה תניח בתוספתא דמקואות פ' ארץ כותים דקתני כחס כל החולצין בכלים חולצין צנדה

צריכין ולדידכו לח סגי צריכין אלא צעי או שתתפרח או שחסיר ככל וזה נראה לכאורה דעת רבינו.

ולולי דמסתפינא כי' נלפענ"ד לחדש דרבינו ס"ל לחלק צין אשכ שיש לה חטעין לדס שצ"ג מכח מהכחצ דהמקו צדס ונגלד כדס ע"ג המכח כוח צאמת דבר נפרד מהגוף דמיד שילח כדס מהגוף נפרד חימנו אלא מחמת שנגלד שס ונשאר על המקום ונחייצש נשאר דצוק על הגוף וכו"ל ככל דבר יצא שנדצק על הגוף שחולץ מפני המים ולכן לריך דוקא להסירו וקודם ג' ימים כיון שלא נחייצש אכתי ולא נדצק ונכנסו המים צו שפיר עוצלת כן משא"כ אשכ שיש לה חטעין החטעין כס מחמת המכח ומה שנקרס מהחטעין כוח חלק מהלחוחית של הגוף והמכח שאינו כולך מחר או לפעמים אינו כולך ח"ו לעולם כמו הצעלי חטעין וצחורה יככח כ' צשחין וגו' וזה מחלה צגוף לזכ יש לו דין אחר לענין עצילה נמי וצש"ע יו"ד סי' קל"ח סעי' ע' דס יצא שעל המכח חולץ וריר שצחוכה אינו חולץ ילא כריר שצחוכה כל חוך ג' ימים לח כוח ואינו חולץ לאחר מכאן יצא כוח וחולץ לפיכך אשכ צעלת חטעים לריכח לחוף צמים עד שיתרככו עד כאן וכנכ החחיל המחצר צדס יצא שעל המכח חולץ ושוב כתב וריר שצחוכה אינו חולץ ילא כריר וכו' לפיכך וכנכ פתח צדס וסיים כריר ודימא אשכ שיש לה חטעים לריר ולא לדס יצא וא"כ אין זה דינו של רבינו ועיין ע"ז סקו"ד צעלת חטעין מצוחר צצ"י צכס המרדכי וכר"ש וכו' ולפמ"ש מצוחר דהני חרי מילי דס יצא ונגלד שעל המכח ודו"ק.

ובא"ז סי' שס"ג אומר רמי צר אצח בני ריצדח דכוסילתחא כו' פרש"ס דרכו של מקום של הקצת דס להעלות גלד עד חלתח יומי משעב שחקיו עד שלשכ ימים לח כוגלד פי המכח וכוח לח כלכך לח חייילי כדתני צמס' מקואות (תוספתא פ"ו) כדס וכדיו וכדצש וכו' יצשין חולצין לחין אין חולצין עד ג' ימים כוכ כדס לח ואין פי המכח מגלד ומחייצש אלא מג' ימים ואילך כדאמר צבי מחע שנמלא צעוצי צית ככוסת צאלו ערפות (דף נ"א ע"א) כוגלד פי המכח צידוע שכוה ג' ימים קודם כשחיעכ כך נראה לי וישר בעיני עכ"ל.

מדו ומש"ד ושנו חכמים כל החולץ בכהנים חולץ צנדה וצגר צשעת עצילה ולחולין אינו חולץ

בנדה ובגדר בשעת טבילה ולחולין אינו חוצץ. (מקואות פ"ח) מזה נדה שנתנה צכנים כגריסת רציו ועיין ח"י סי' שס"ג אות ח': חלוצין אינו חוצץ. כתבו מעות בפיה וידדה וטבלה טהרה מטומאתה אבל טמאה על גב דיקה מו' נתנה

כראשונים צפי' ר"ח וצמקת הספרים וכו' צח"ס נדכ ס"ז דלית הלכתא ככל בני שמעתתא דכי איתמר בני לעכרות חבל לצעלה עכורה, ורש"י כתב דל"ג ליה ומיכו צר"ח וכו' וצבלי' נדכ שפי' רצ סעדיה גאון דמכלי חרס ואילך לעכרות דוקא חבל לצעלה לא וז"ל רציו כל החולץ צכנים וכו' ולחולין אינו חוצץ: מהורה מטומאתה. מעומאח נדכ כלומר שעלמח לה עזילה: אבל עמאח חגז רוקח. שחלש על המעות קודם שצבלי' ועמאח מחורת מגע דרוקח מעמא צמגע וצמשא ואפי' צעודן צפיה עמאח היא מידי דכוכ אצבלי' בקומטו דמעמא צפ' יולא דופן (דמ"צ) וצפ"ח (מ"י) דכלים חלק ר' יוסי דצבלי' שצפיו צין כיפך צין לא כיפך וצפונדיון שצפיו קחני ללמא עמא משום דכי כיפך נעקר כרוק וצפונדיון ללמא מחוק שצפונדיון צפיו מלוי' כרוק ואין למא לשחור ורוק כזה מחמת כפונדיון חסוד משקח ומעמא צידים מסואצות דלגצי

משנה הלכות

(כצילו כרמ"א ז"ל) וי"ל. ולפענ"ד ע"כ קמ"ל נדכ כיון דמסיים חבל עמאח היא ע"ג רוקח ח"כ מאי כואיל בעזילה ולנדח מועיל לצעלה חבל לעמאח אכתי לריכח עזילה אחרת ולכן כתבו צנח לאשמעינן דיש עזילה לחלוצין כלומר שטכורח לצעלה אף שטמאח היא ע"ג רוקח.

והב"י סי' קל"ח כתב דהיה משנה שאינה לריכח וצבלי' סיפא קמ"ל דמסיים זה חבל עמאח היא ע"ג רוקח וכצ"ח חלק עליו דאיעריך ליה לחנא לחלק צין נחנח מעות לפיה וצין נחנח שער צפיה דלא עלתה לה עזילה ודלא כצ"י דמשנה שאינה לריכח היא. ולפמ"ש צסמוך י"ל נמי דקמ"ל דוקא נדכ ולחלק כנ"ל וכפוסקים לא כצילו הא דחבל עמאח היא ע"ג רוקח וכתב צ"י דצפונ"ח לית לן עומאח ועכורח לפיכך לא כתבו כפוסקים חלא רישא צלצד ומיכו רציו כציה גם סיפא וי"ל כיון דלעיל מחלק צין עכורח לקודש ולחולין ולכן גם כאן כציה חרוייכו כדי לחלק וכנ"ל וכו'.

(מו) ומש"ד נחנח שער צפיה קפלה ידכ קרלה שפתוחיה כאלו לא עזלה, כו' משנה שם.

ובנתנה שער צפיה או קרלה שפתוחיה צש"ע סכ"ז כתב נחנח שער צפיה או קרלה שפתוחיה או קפלה ידכ צענין שלא צלו המים צכס לא עלתה לה עזילה. וכתב רציו יונח צאגרת כחשובה (אות ק"מ) קרלה שפתוחיה כו' פי' קרלה שסגרה אותה ואינה לריכח שפתח פיה צענין שיכנסו צה המים חלא יכיו שפתוחיה עומדות כדרכן כל היום. עוד כתב כורו רצותיו האחרונים ז"ל שאם סתמה עיניה ציותר או פתחה עיניה ציותר לא עלתה לה עזילה, כי צשע שפתחת עיניה נעשו קמעין קמעין ע"ג עיניה ואין המים צאים שם ע"כ ונראה לפ"מ שהקשה צמעדי מלך מ"ש קרלה פיה כתבו סתם דלא עלתה לה עזילה וצלא חעלים עיניה כתב צש"ע דיי"א לא עלתה לה עזילה

וצגר צשעת עזילה וצחולין אינן חולצין ע"ש. וכמרדכי פ"צ דצצועות כתב צשס כר"ס דכא דמסקינן כ"מ לעכרות חבל לצעלה לא כ"מ צדיעצד חבל לכתחילה אפילו לצעלה לריכח כל בני חומרות וכ"כ סמ"ג וקל"ח נראה כן מדברי הרמז"ס עיין צ"י סי' קל"ח. ונראה דנחלקו צכא דגרסי' כסם ולית הלכתא ככל בני שמעתתא דלר"ח שגרס לה מפרש דקאי אמימרות דלא חעבול ע"ג חרס ואילך וכ"כ סמ"ג צשס כערוך חבל הרמז"ס וכרשצ"א חע"ג דגורסין נמי ולית הלכתא ככל בני שמעתתא כתבו ולא חעבול ע"ג כלי חרס ולא צנמל ולא חילקו צין עכרות לצעלה משמע דלא קאי חלא מנחנח חצשיל לצנח ואילך ע"ש.

ומיחו כש"ך סי' קל"ח סקו"ג כתב ואם היא יצב חולץ כו' ודעת כרשצ"ד וכרשצ"א ורמז"ס ור"ח וסמ"ג ושאר כמה גאונים דחלינח זו וכן חלינח דצסעיק ח' (כחול שצעין אינו חולץ ושחוק לעין חולץ) ע' (דס יצב שכל כמכח חולץ וריר שצחוכה אינו חולץ) אינו חלא לעכרות חבל לא לצעלה ומציאם צ"י ותימח שלא כזכיר דעתם כאן ועוד דמידי דרבנן כוא דמדאורייתא אינו חולץ חלא רובו ומקפיד עליו וצדרצנן חלק אחר המיקל וסיים בגס דלכתחילה יש להחמיר ולחזור ולעבול חבל כיכא דשלא אפשר ודאי כדאי חס כל חנך רצותה לסמוך עליהם שפסקו דלעכורח דווקא אחרת ולא לצעלה וגם כמחצר גופיה כציה סצרתם לקמן סל"ד ול"א ועיין צ"ע ע"כ.

(מה) ומש"ד נדכ שנתנה מעות צפיה וכו' (מקואות פ"ח מ"ה) וכתב כחוי"ע שם דנקע נדכ עפי משאר עמאים משום דעמאחכ שכיח עפי שטמאחכ עצעית וא"א לה שחשמר ממנה ולעתים וזמנים קצועים היא צאח וגם עכרתה מלוי' ציותר לפי שרובן נשואות ומעכרות לצעליכן וצאמת ל"ע כי צזמן כמשנה וקודם כיו מעכרות אפילו כצחולות לקודש וכמ"ש כריצ"ש דרק עכשיו נכגו לחסור לצחולות לעבול משום סייג וגדר

ככי קחני לך כחם (ר"ש): שערה בפיה קפצה ידה קרצה שפתותיה כאילו לא טבלה מז האוחז באדם נתנה שערך צפיה. ולא צאו ובכלים והטבילין טמאין ואם הדיח ידיו במים טהורין ר' שמעון אומר עד שידפה המים צערה דרשין את לרבות העפל לצרעה: קפצה ידכ. כוכ חליצה: קרצה שפתותיה. מלשון כדי לקרוע צלפורן דפ' צא סימן (דף כ"ג) שדציקה שפתותיה ולא נכנסו המים צפיה ונכי דציח מים לא צעינן צצית הסתרים ראוי לציח מים צעינן כדאמר צפ' תיטוקת (דף ס"ז) וקידושין (דף כ"ב) וקלח כיכ נראה דקלח הוא לשון דוחק שדוחקת שפתותיה ציחור כמו פתח עיניו ציחור או שאלמ עיניו ציחור דף ס"ז: והטבילין טמאין. כאילו לא הוטבלו ולא צאו מים למקום אחיזתו: ואם הדיח ידיו. קודם אחיזתו אפילו אוחזן בחזקת ואין המים נכנסין שם עכורין לפי שמשקה שעל ידיו מתחבר למי המקור ואין כאן חליצה: ר"ש אומר עד שירפכ. כלומר אפי' הדיח ידיו במים קודם אם סגר את ידו ולא נכנסו המים לא עלתה לכן עזילה עד שירפכ את ידו ויכנסו המים צכס: בית הסתרים והקמטים. הם מקומות המכוסים וכרמז"ס פי' הם פנימי בגוף כמו פנים האף והאוזן ופנים הפה וצית הקמטים. היא הערוה ואע"ג דתנן (נדה ס"ו ע"ב) צית הקמטים וצית הסתרים אין לריבין שיצואו צכן מים נכי דציח מים

משנה הלכות

לכן עזילה ע"כ ועעמו משום דת"ק ור"ש צככי פליגי וכלכ כח"ק וכ"כ להדיח צפ' המשנה חזל כרש"א כתב צח"כ וכו' רפח ידיו עד שצאו המים יראה לי דכ"ש דעלח לה עזילה ויש מרבותי שחורו שלא עלתה לה עזילה גזירה שמה לא תרפכ ולא יראה לי כן שלא גזרו בעצמות הרפויים אעו דחוקין ובעזילה בעצדים אמרו בקולר שצולח שרפוי חינו חולץ עכ"ל ואיפשר שהוא מפרש דר"ש אהדיח ידיו במים פליג דת"ק מעבר אפילו לא רפח ידיו ור"ש מעמא חל"כ רפח ידיו ולית הלכתא כותיב חזל צלל הדיח ידיו לא חיירי ר"ש ומסתברא דעכור צמכ"ש דהדיח ידיו שביא עכור אפילו הדק ידיו כנ"ל לדעת כרש"א דדוחק לומר שהוא סובר ג"כ דר"ש חלל הדיח ידיו קאי ופוסק הלכך כר"ש כדמשמע צרציו ירוחם שצעלי סברת כרש"א סוברים כן ול"ע צח"כ הארוך ע"כ. ועיין צ"ח מה שהאריך לחלוק על המחבר וכתב להחמיר ופלא שלא הביאו כולנו דעת כר"ש ג"כ כרמז"ס וכמ"ש לעיל.

ורבינו ירוחם נתי' כ"ו ח"כ כתב וז"ל האוחז בכלים או צאדם ומטבילין לא עלתה לכן עזילה דידיהו כו חליצה במקום האחיזה ואם הדיח ידיו במים עכורין מפני שמים שחתח ידיו מחוצרים למקור ואין כאן חליצה או ירפכ ידיו עד שיצא צכן מים פשוט צמקוואות וי"א דלא כר"ש ולריך הדח ולא די צרפיון הידים וכ"כ כרמז"ס וצשו"ע סי' קל"ח סכ"ח לא תאחוז צכ חצרתה צידיה צעעת עזילה חל"כ רפח ידיו כדי שיצואו המים צמקום אחיזה ידיו ואם הדיח ידיו במים חלחל שרי וכו'. וכתב כש"ך סקל"ה וכצ"ח פסק ככרמז"ס וכרמז"ן דאפילו רפח לא עלתה לכן עזילה גזירה אעו לא רפח וכו' מיכו צכ"ג דפ"ה ע"צ גורם ר"ש אומר עד שירפכ כו' וביינו כפי' כרש"א דאסיפא פליג ודוק עכ"ל. וצריך פוקח עורים.

ותי' כש"ך צין קרלח לעלמכ (עיין שם סקנ"א צסס כר"ן) דעלמכ עיניו לא מעכצי הקמטים כ"כ מלצוא המים וע"ש צפחשגן הכחצ.

(מו) ומש"ד האוחז צאדם וכלים והטבילין עמאין ואם הדיח ידיו במים עכורין וכו' צמשנה כנ"ל חלל שצשמכ אומר ר"ש אומר ירפכ ורציו גרם ר' שמעון אומר עד שירפכ נראה לדקדק דכוונתו דלר"ש אפילו הדיח ידיו לא מכני עד שירפכ ולחכמים הדיח ידיו מכני אפילו לא ירפכ חזל אם ירפכ מכני לכ"ע אפילו צלל הדיח ור"ש לחומר או דילמא דלחכמים לא מכני מרפכ ור"ש לקולא פליג ולפי גירסת המשנה ר"ש אומר ירפכ משמע דלקולא פליג וכן נראה מפיו כרמז"ס וכר"ש שם ולר"א שכתב ולר"ש שירפכ את ידיו ויכנסו המים לידיה ולאחל כללים ולת"ק אחר שכם עמאים שמה לא ירפכ כרי דרפכ לא מכני לת"ק וכ"כ כר"ש ולא סגי לרצון ציד רפכ דחיישין שמה לא ירפכ.

ותפוד סי' קל"ח כתב לא תאחוז צכ חצרתה צידיה צעעת עזילה לפי שאין המים צאין צמקום אחיזה ידיו ואם הדיח ידיו במים חלחל שרי שמשקה עופח על ידיו חצור למי המקור ואם מרפכ ידיו עד שצאים צכ המים שרי וכרמז"ס אחר צרפח ידיו דגזרו אעו לא רפח וכרש"א מתיר וככי מסתבר ע"כ ול"ע שלא הביא דגם אציו כר"ש כרמז"ס וכתב סתם דצרי כרש"א וככי מסתבר. וכצ"י הביא דצרי בעור ולשון המשנה ופי' כר"ש עמאים חללו לא הוטבלו ולא צאו מים למקום אחיזתו ואם הדיח ידיו במים קודם אחיזתו עכורים לפי שמשקה שעל ידיו מתחבר למי המקור ואין כאן חליצה וכך הם דצרי כרש"א צח"כ וכתב כרמז"ס צפ"צ מכל' מקוואות האוחז צאדם וכלים ומטבילין כרי כן צעומאחן ואע"פ שרפכ ידיו עד שצאו המים גזירה שמה לא ירפכ ואם הדיח ידיו במים עלתה

מח) ומ"ש רבינו זית הסתרים וכו' שם משנה ה'.
 וצפי' הרמז"ס וזית הסתרים פנימי בגוף
 כמו פנים האף והאוזן ופנים הפה. ופנים הקמטים הוא
 הערוה וקבל הוראה על זה מאמרו (ויקרא ע"ו) וכל
 אשר יגע בו כזב וידיו לא שטף במים וידוע שהזב לא
 יועילכו רחילת הידים בעודו עמא ואמנם ירלכ באמרו
 וידיו לא שטף במים מכ ידיו בנראה אף כל אשר בנראה
 פרע לזית הסתרים ואמרו לעולם ילמד אדם בחוך ביתו
 שחכא אשה בשעת עזילה מדיחה קמטיה ואע"ג דחנן
 (נדב ס"ו ע"ז) זית הקמטים וזית הסתרים אין לריכין
 שיצואו זכן המים נהי דזיאת מים לא צעינן מקום
 הראוי לזא במים צעינן ר"ל שכיח תהיה מכינה חלה
 הקמטים שיצואו מים בהם. ומ"ש הרמז"ס זית
 הקמטים היא הערוה הרא"ש כתב וזית הקמטים כגון
 תחת העליל ותחת הלאר וזין הרגלים אין לריך שיצואו
 בהם מים דאשכ עוצלת דרך גדילתה ואינה לריכא
 להגציה זרועותיה יותר מדאי ולהרחיז רגליה יותר
 מדאי ומיכו ראוי לזיאת מים צעינן כדאמרינן דפ'
 בתרא דנדב ילמוד אדם בחוך ביתו שחכא אשה מדיחה
 קמטיה במים ושפחתו של רבי שנמלא עלם זין שינייה
 והלריכא לעצול שנית ע"כ.

ובפ"י הר"ש שם אינם לריכים כו' ותניא בתוספתא
 (פ"ו) ר"ש שזורי אומר זית הסתרים נשואה
 חולץ בפנויה אינו חולץ פי' נשואה מקפדת שלא יכא דבר
 חולץ במקום השמים א"ג אפילו בשאר זית הסתרים
 מקפדת שלא תתגבה על בעלה ושפחתו של רבי שמה
 נשואה היחה א"ג העלם זין שינייה כ"ע קפדי ע"כ.

ודע דלולי דמסתפינא הי' נראה לפענ"ד לדייק דבר
 חדש דמה שאמר רבין דר רב אדא אמר רבי יצחק
 מעשה בשפחתו של רבי שעצלה ועלתה ונמלא לה עלם
 חולץ זין שינייה והלריכא רבי עזילה אחרת נדב (ס"ו
 ע"ז) יש לדייק למה אמרו עלם היל"ל סתם ומלאה דבר
 חולץ זין שינייה (כגם ש"ל דמעשה שכי' כך הי') הי'
 נראה לומר דדוקא עלם שהוא דבר קשה ואין המים
 נכנסים שם מחמת קשיותו וכו' מהודק לכן הורה לה
 רבי לחזור ולעצול אצל אס היחה מלאה שם דבר רך לא
 היה מלריכא עזילה שנית דכה"ג ראוי לזיאת מים
 מקרי ואפילו ע"י הדחק מ"מ ראוי הוא וכו' דומיא
 דנחנה מעות צפיה וירדה ועצלה דעלתה לה עזילה
 דהגם דפיה מלא מעות לא הוי חלינה ולפ"ז הרוחנו
 עכ"פ כשמלאה דבר שאינו קשה שכה"ג צספק אינו
 חוזרת לעצול. ועכ"פ הי' צוה ס"ס ספק דמעשה
 בשפחתו של רבי לא היה חלה לעכרות כדעת קאח
 פוסקים ואפילו אח"ל לנדחה שכיחה נשואה אפשר דוקא
 בעלם הוה חלינה וכיון דצפיה מעיקר דינא ליכא איסור

שכרי לא צעי זיאת מים ממע דדיעבד הי' מקום
 להקל. ועיין ראש"ד זס' צעה"נ שער העזילה וא"ח
 מ"ש עלם זין שינייה ממעות שצפיה חסם מהדק ככא לא
 מהדק.

ברם לעלם ח"ו להקל שכרי העור סי' קל"ח כתב לריכא
 לחוך שינייה שלא שום דבר דבוק בה שאם עצלה
 ונמלא שום דבר זיניכס לא עלתה לה עזילה וכתב
 הצ"י לריכא וכו' שלא יכי שום דבר וכו' מעשה בשפחתו
 של רבי וכו' וכתב סמ"ג דה"ה אס נמלא זיניכס בשר או
 פירורין חוללין וה"ה לכל דבר הנמלא זיניכס וכמ"ש
 רבינו ובא"ז הגדול סי' שס"ג אמר רבין כו' מעשה
 בשפחתו של זית רבי וכו' פרש"ס שעצלה לנדחה
 לעכרות דהא שפחתו של זית רבי לא היחה לריכא לזלע
 שאינה אשה איש וכו' ומיכו ה"ה לשאר נשים להיות
 מותרות לעצליכן ולזחולה כשהיא עוצלת בשעת כניסה
 לחופה לריכא לפרכס ראשה ולנקר את שינייה כדי שלא
 ימלא בהם עלם ובשר ותגלחת לפרינס כדי לנקר מן
 הזבל וכו' וליכא למימר כי איחמר הני שמעתתא דחלינה
 לעכרות אצל לבעלה לא כדמוכח בזהחולץ ביצמות מ"ז
 וכו' ועוד אי בעכרות מיירי מ"ש דנקע נדב עפי מעמא
 מת ועמא שרץ א"ו בנדב לבעלה וכו' אע"ג דיש ספרים
 דגרסי לקמן ולית הלכתא ככל הני שמעתתא כי אחמר
 הני לעכרות אצל לבעלה לא שזש הוא ול"ג לה ור"ת
 פי' דגרס לה צפר"ח וצב"ג. ובה"ל נדב שפי' ר"ס גאון
 ומפרש מכלי חרס ואילך קאי לעכרות אצל בזית
 הסתרים מודה ר"ת לפרש"י דמקוסן הראוי לזיאת מים
 צעינן וכו' וצב"ג כתב וכד עצלה לריכא למצדק נפשה
 צקמטין שלכ דאמר רבא אשה מדיחה קמטיה צעת
 עזילתה והיינו כפרש"י ז"ל עכ"ל.

מח) ומש"ד והקמטין וכו' במשנה שם זית הסתרים
 וזית הקמטים אינן לריכין שיצאו בהם
 המים ע"כ. וצפ"ע שם משנה א' אלו חוללין בחדם וכו'
 ומשנה ז' קלקי כלז ובזקן וזית הסתרים באשה ונמלא
 סחירה בדצרים אמנם כבר זיארז דזית הסתרים וזית
 הקמטים אינן לריכין זיאת מים אצל לריכין להיות ראו
 לזיאת מים דכל הראוי עזילה אין עילה מעכבת זו
 וצ"ש"ע סי' קל"ח סכ"ה אס לא הדיחה זית הסתרים
 וזית הקמטים שלכ ונמלא בהם דבר חולץ לא עלתה לה
 עזילה ואס לא נמלא עליה דבר חולץ אע"פ שלא צדקה
 קודם עזילה עלתה לה עזילה ולא דמי לצדיקה בגוף
 וחפיפת הראש. ועיין ש"ך סקל"ז ז' עעמים עעס
 הלצו"ש צעט"ז דזית הסתרים כיון שיש לו מקום
 להשאר שם אס היה שם לא היה נפל לאחר העזילה
 והש"ך כתב דלא לריך לזא חלה משום דכו"ל מקום דאין
 לריך לזיאת מים רק ראוי ולכן תלינן לקולה וכ"מ
 מראש"ד וכן מצואר צטו"מ לקמן סי' קל"ע.

ובבר נשאלתי באשה שיש לה מכסה של גומי על פי כרחם שלא תחצצר ופעם שכח מלכוילא וספרה ז"י ועצלה ואחר העצילה נודע לה שלא כוילא המכסה צימי עכרתה ועצילתה ושאלה כדת מה לעשות וכתבתי. דלפעני"ד לריכך לחזור ולספור ז"י ולעצול שנית חלה שאינה לריכך להמחין חמשה ימים אם עדיין לא עשה מעשה, והגם שצית הסתרים הוא ואפשר אפי' ראוי לציאת מים לא צעי מ"מ חין להקל. וכעס נראה שאפשר המכסה עכבה הדם מללאת ועדיין לא היטה עכורה בשעה שעשה הכפסוק וא"כ כשעצלה עצלה באמלע כז' נקיים.

ולא דמי למי שכתבתי בשעצלה עם המכסה שיש לפלפל בדבר אם עלתה לה עצילה דכחם עכ"פ בשעת ספירה לא היה המכסה צפנים וכספירה הייתה כדת צלי פקפוק וליכא לספוקי רק מדין חליצה בעצילה אצל נדון דידן שיהיה צפנים בשעת הצדיקות כל ז"י לריכך לחזור ולספור שמה לא צדקה יפה ועדיין נדח היא או שעצלה צימי נדחה, שוב חפשי ומלחתי כזה בספר בר צבי סי' קנ"ב ע"ש וכו'.

ועיין ריב"ש בחשו' סי' רנ"ד שכאריך להכריח דשיעור מ"ס הוא מכ"ח וזכו דעת ר"ת ותוס' נזיר ל"ח. ודעת הרשב"א ובר"ן ובספר לבי לחיים הביאו דגם דעת החוס' שהיא דרבנן, ועיין ח"ס יו"ד סי' קכ"ז שחמם על הב"ח ובספריו משני"ח ח"ז סי' קמ"ט כתבתי לישב דעת הב"ח, ודעת רבינו יונה ברכות פ' אלו דברים ד"ב ונראה דמכ"ח חין שום עצילה לריכך מ"ס חלה עצילה כל גופו בלבד כל שעולה כל גופו הרי זה שיעורו מכ"ח. גם הרא"ש מקוואות פ"א ה"א כתב שדרשך דאך מעיין מעבר בכ"ש ומקוב במ"ס אסמכתא בעלמא הוא וכ"כ הב"ח יו"ד סי' ק"כ והלבוש סי' ר"א ס"א ובש"מ כתובות ק"ד חכמים תקנו מ"ס מפני ששיעורו בזה יכול לעצול כל גופו, וכן נראה דעת הר"ש פ"א דמקוואות ובמאירי פ"ח דמקוואות. והנה הרשב"א בשער המים בארוך ש"א כתב לענין מ' סאה צמקוק וז"ל ושעור ארבעים סאה למדו אותו מדכתיב ורחץ את כל בשרו במים מים שכל בשרו עולה בהם והוא שעור מקוב שיש בה אמה על אמה צרום שלש אמות ושיעורו חכמים ארבעים סאה וכדתיבא בת"כ וכו' נמלאת אומר שיעורו המקוב ארבעים סאה ואפילו אדם קטן שכל גופו גופו עולה בפחות מכן לא יעצול בפחות מארבעים שכן קצלו מסיני מים שכל גופו עולה בהם של אדם ציוני ואפילו פחות קורעו פסול שכל שיעורו חכמים כך הוא בארבעים סאה הוא עוצל בארבעים סאה פחות קורעו חינו עוצל וכו' נמלינו למדים דארבעים סאה דבר תורה לא חומרה דרבנן וקראי אסמכתא בעלמא בן חלה

ועיין ח' הגרע"א שם והנה בעור שם מחלק בין איש ואשה פנויה לאשה נשואה דפנויה אינה מקפדת רק נשואה כדי שלא תתגב על בעלה וכן הוא בחוספתא והביאה הרמב"ם ובר"ש בספ"ח דמקוואות וכתב עליו בצ"י דלא היה לריך להביאה ולכתוב דין האיש וגם לא דין הפנויה חלה שנמשך אחר לשון המשנה ע"ש. ולפעני"ד לולי דמסתפינא הי' נראה דרבינו בעור כיון צדקה להביאה בה שמעתתא חדא דכרי נחלקו האחרונים אי באיש נמי חיישין לחליצה בעצילה עזרה ולדעת הרב פוסקים חיישין עיין רשב"א יבמות מ"ז ע"ב כל דבר שדחוף בעצילה חוף צגר ובעצד משוחרר וצדקה ובעל קרי ועיין ריעז"א שם ועיין ס' האשכול הל' ק"ש סי' א' וז"ל וחזי לן דצט"ק בעוצל חין לריך חפיפה כשאר בעצילות דחין חליצה פוסלת בעצילה זו אם לא חללה צדוק הגוף דהוי כאלו לא עצל כלל (ועיין משנה הלכות ח"ז סי' י"ד וח"י סי' קמ"ד) וא"כ שפיר י"ל דבעור ס"ל דחליצה פוסלת בעצילה זו וקמ"ל דהני לא חוללי.

ושנית נראה דר"ה לחדש דמאחר דחין החליצה פוסלת באנשים ופנויות ממילא מוכח דדבר זה בהקפדה חליצה מילתא ולא בלילות בעלם והני כיון דלא מקפידו על הכלל דלא חייבי ועיין לשון הרמב"ם וז"ל ואמר ר"ש שזרי אומר בית סתרים באשה נשואה חוף צפנויה חינו חוף וסיבה זה כי הפנויה לא תחוש מזה ולא תקפיד על היותם בלתי נקויים ולזה לא תחוף בחללה כזאת פירוש זה הכלל כפי מה שיתבאר מענין בהקפדה ע"כ. ולפ"ז י"ל דבעור כיון הביא בה כלכתא דכיון דחליצה בהקפדה לגמרי א"כ באמת אפילו בנשואה נמי כיון דחזינו דלא צדקה שם קודם בעצילה מסתמא אינה מקפדת וכיון דחלוי בהקפדה הגם דכיון דרוב נשואות מקפידות עליו ואם מלאת לאחר בעצילה חיינו מחמירין שתחזור ותעצול שבעלה דעתה חלל כל הנשואות המקפידות מ"מ אם לא מלאת לאחר בעצילה עכורה היא שכרי ראינו שאינה מקפדת א"כ אפילו היטה בשעת עצילה ונפלה נמי עכורה היא מעיקר הדיון כפנויה ואנשים שאין חוף בזה חלה דמחמירין ודי לן להחמיר אם מלאת אח"כ אצל אם לא מלאת לא מחמירין ודו"ק.

ודע דהנוצ"י בחשו' יו"ד סי' ס"ד העלה חלוק בין בית סתרים למקום צלוע ובאשה ששמו לה עצמה במקום הפרוודור צעומק נקרא צלוע ואפילו ראו לציאת מים חינו לריך וכל שהוא עמוק כ"כ עד שבאשה חומרת שצעת חשמים חין השמש מגיע אפילו בשעת גמר חשמים נקרא זה מקום צלוע ואינו לריך אפילו ראו לציאת מים ע"ש והוצא בפח"ש סקט"ז ע"ש באריכות.

המים (שם פ"ט ז) בצק שתחת הצפורן חוצץ צואה שתחת הצפורן אין חוצץ. (נא) לא צעין ראוי לביאת מים
וכד סלקא מטבילה מחייבא לברוכי דתניא (פסחים ז:) טבל ועלה בעלייתו אומר צעין ר"ל שהיא חבי' מכינס
אלה הקמעים שיצואו מים

זכס ועיין ר"ש: בצק שתחת הצפורן חוצץ. בתוספתא פ"ו שם לואה שתחת הצפורן שלא כנגד הצפר ובעיט ובעצק שתחת
הצפורן אפי' כנגד הצפר הרי אלו חולצין ומש"ר לואה שתחת הצפורן אינו חוצץ ר"ל כלכלוך שגורא שם כלואה כמ"ס הא"י
סי' שס"ג אות ח' ולואה שתחת הצפורן לא שדבוק שם מאותם השנויים בתוספתא שחולצין שאותם חולצין אפילו כנגד הצפר
כדתינא להדיא דעיט ובעצק שתחת הצפורן אפי' כנגד הצפר הרי אלו חולצין. אלא היינו שחרורית שכן דרך כל שעה שיש
שחרורית בין צפורן לצפר כהביא דר"פ הנודר ר' יחזקאל ור' יוסי חד אכל דייסא באצבעתיך וחד אכל זכולא וא"ל מאן
דאכל דאצבעתיך לדאכל זכולא עד מחי אחת מאכילני רוקח וא"ל דאכל זכולא לדאכל באצבעתיך עד מחי אחת מאכילני
לואהך וכיינו שחרורית שצין צפר לציפורן: וכד סלקא מעצילה. כשיולדת מן המים שעצלה זכס מיד אומרת צרוך:

משנה הלכות

לאורייתא ממש כן וכו' ע"ש. ועיין ספרינו משנ"כ ח"ח
סי' רל"ב ביאור הדברים באריכות ומשם תקחנו.

(ג) ומש"ר צק שתחת הצפורן חוצץ (משנכ פ"ט מ"ב)
וצק שתחת הצפורן וכמלמולין וגו' (ובמ"ד
סס) אלו שאין חולצין ולואה שתחת הצפורן וכו' ופסק
רבינו כסתם מחני' ולואה שתחת הצפורן לעולם אינו
חוצץ וכ"כ הרמב"ם בפ"ב מה' מקואות אלו חולצין צק
או עיט שתחת הצפורן ואלו שאין חולצין לואה שתחת
הצפורן אמנם הר"ש וברא"ש הביאו תוספתא לואה
שתחת הצפורן שלא כנגד הצפר (וכעיט) והמים ובעצק
שתחת הצפורן אפילו כנגד הצפר הרי אלו חולצין וכ"כ
הרשב"א בח"ה ורבינו ירוחם והצ"ח הביא דברייהם
ותמה על הרמב"ם למה דחה תוספתא זו מכללם ובאמת
ל"ע שלא הביא שגם דעת רבינו כהרמב"ם. והצ"ח שם
האריך זכא מילתא והביא דעת ר"ת שהקשה מלואה
אלואה דתוספתא תניא דחוצץ שלא כנגד הצפר ובמשנה
חנן דלכלוכי האואה ולואה שתחת הצפורן אין חולצין ולא
מחלק ות' ר"ת לחלק בין לואה נדבקה לאינה נדבקה
והביא הסמ"ג בלחיון סי' קי"א ובעשין סי' כ"ז גבי
דין נעילת ידים והרשב"א מחלק בין לואה לצק ועיט
דעיט וצק נדבק ומבדקה אצל לואה דרכו של אדם
לנועלה כל שעה ואינה נדבקה ומבדקה כלל הלכך אינה
חולצת.

הצפורן חוצץ לצפר אז חוצץ שעל זה דרך אדם להקפיד
ולואה שתחת הצפורן לא שדבוק שם מאותם השנויים
בתוספתא שחולצין שאותם חולצין אפילו כנגד הצפר
כדתינא להדיא דעיט ובעצק שתחת הצפורן אפי' כנגד
הצפר הרי אלו חולצין אלא היינו שחרורית שכן דרך כל
שעה שיש שחרורית בין צפורן לצפר שיש שחרורית בין
צפורן לצפר כהביא דר"פ הנודר מן המצוה כו' עד
מחי אחת מאכילנו לואהך וכיינו בשחרורית שצין צפר
לצפורן ע"כ ע"ש.

ובש"ע שם סי"ח לואה שתחת הצפורן שלא כנגד הצפר
חוצץ כנגד הצפר אינו חוצץ וצק שתחת הצפורן
אפילו כנגד הצפר חוצץ ואי זהו שלא כנגד הצפר זה
שהצפורן עורף על הצפר ולפי שאין יכולות לכיון מה
נקרא כנגד הצפר או שלא כנגדו נהגו הנשים ליעול
לפרייהם בשעת עצילה ועיין ש"ך שם מה שתמה על
הצ"ח ודחה דבריו ועיין מג"א סי' קס"א סק"ה שכתב
הש"פ שהעיט חוצץ אפילו כנגד הצפר אפילו כנגד הצפר
אין מקפידין על זה אצל שלא כנגד הצפר ודאי רוב צנ"ח
מקפידין אפילו בלואה וחוצץ אפילו אינו מקפיד כצו"ד
סי' קצ"ח ועיין ע"ז שם. והיות כי רבינו והרמב"ם ס"ל
דאפילו לעצילה אינו חוצץ ודאי יש לסמוך אע"ז בזה
כנלפענ"ד לנע"י עכ"פ.

(נא) ומש"ר וכד סלקא מעצילה וכו'. פסחים דף ז'
ע"ז דכולי עלמא מיבא מעיקרא צעין
לברוכי מלן דאמר רב יחזקאל אחר שמואל כל המלות
מדרך עליהן עובר לעשייתן וכו' אי הכי אפילו שחיעב
ומילה נמי אלא אחר רב חסדא חוצץ מן העצילה בלד
איחמר, תניא נמי הכי עבל ועלה בעלייתו אומר צרוך
אשר קדשנו במלותיו ולונו על העצילה ע"כ. ופרש"י
דמעטס גר תקנו כן בכולם אצל דעת כרי"ף והגאונים
נראה שלא אמרו אלא באותה עצילה דגברא לא חזי
לזכרה. וכ"כ הרמב"ם פ"א מהל' צרכות.

ובא"י סי' שס"ג אות ח' בא"ד כתב וכו' דתנן לואה
שתחת הציפורן אינה חולצת קשה עלה מהביא
דתוספתא דתניא ס"פ ארץ הכותים לואה שתחת הצפורן
שלא כנגד הצפר ובעיט ובעצק שתחת הצפורן אפי' כנגד
הצפר הרי אלו חולצין אלמא שאלה שתחת הצפורן
חולצת ויש לפרש מחני' דקתני לואה שתחת הצפורן אינה
חולצת היינו כנגד הצפר ושלא כנגד הצפר חולצת ופי'
הרב רבינו אליעזר ממין דכנגד הצפר היינו כעין
שחרורית הנראית בין צפר לצפורן כשתחת הצפורן צפוק
לצפר אצל אס היכ הצפורן בולע חוצץ לצפר וכלואה תחת

ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה. (גב) וכד טבלה וסלקא ומשכחא מידי עילוי גופא מהני דאמרינן צריכה למיהדר טבלה זימנא אחריית דתניא (חולין י.) טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אפי' יושב

משנה הלכות

קפ"ח שכתב חכן נודע הדבר מה שכתבו כמה נשים לעצול פעמים ולצרך צינחיים ללחץ ידי כל השיטות ע"ש.

איברא דיש לדייק לשון רבינו שכתב וכד סלקא מעצילא מיחייבא לצרכי דתניא עצל ועלכ בעלייתו אומר באקצ"ו על העצילה, והנה ידוע שיעת הכ"מ דעד שלא עלה מן המים לא נעקר ומדייק דתניא עצל ועלכ בעלייתו נראה דזכ פי' בעלייתו כלומר בשעת עלי' עד שלא ילא לגמרי דאל"כ הו"ל לומר עצל ולאחר שעלה אומר באקצ"ו ומדאמר בעלייתו משמע בשעת עלי' שאכתי הו"ל עובר לעשייתו. ולדעת רבינו לא לריך וכן.

(גב) ומש"ר וכד עצל וסלקא כו' בגמ' חולין י' ע"ח מחיב רבא לסיועיה לרב הונא עצל ועלכ ונמצא עליו דבר חולץ אע"פ שנתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו עצילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי קודם לכן כאמנם בגמ' נדה דף ס"ו ע"ב ואמר רבא עצל ועלכת ונמצא עליה דבר חולץ אם סמוך לחפיפה עצל אינה לריכה לחוף ולעצול ואם לאו לריכה לחוף ולעצול וכבר הקשו רחוקים צ"ב דבמקד מפליג בין עצל סמוך לחפיפה או לא וזחולין לא מחלק ותי' דכ"ג בא זה ולמד על זה דמיירי דוקא סמוך לחפיפה וזחולין מיירי שלא היה סמוך לחפיפה ור"ת מחלק בין לצעל לעכרות דכתיב דחולין לעכרות ומחמירין עפי' מלצעל גם כה"ש כתיב ב' תי' ע"ש ומדברי רבינו דכתיב בסתמא בא דרייתא דחולין ולא כתיב בא דנדה משמע דכל אופו ולצעל מיירי ודוק.

איברא דבסמוך כתיב רבינו ואמר רבא עצל ועלכת ונמצא עליה דבר חולץ [אם סמוך לחפיפה עצל א"ל לחוף ולעצול וא"ל לריכה לחוף ולעצול א"ד] אם באותו היום שחפפה עצל אין לריכה לחוף ולעצול ואם לאו לריכה לחוף ולעצול מאי ציניכו איכא ציניכו סמוך לחפיפה עצילה ואיכא דאמרי מיתחף צימחא ומעציל צילא ע"כ הרי שרבינו כתיב גם בא שמעתיח וגם בא דחולין וז"ל דכא דחולין מפרש שלא עצל מיד סמוך לחפיפה. ואין לומר כתי' ר"ת דחולין מיירי וגם תי' ב' של ר"ת שפי' שם דכך דחולין מיירי בשאר כגוף דליכא חפיפה וחפיפה לא שייך אלא בראש וכך דחולין איירי בשאר כגוף דליכא חפיפה כאמנם דעת רבינו

והתוס' שם ד"כ על העצילה אומר ר"ח בשם הגאון דוקא בעצילת גר דלא חזי קודם עצילה דלא מצי למימר ולונו דאכתי נכרי הוא אבל שאר חייבי עצילה כגון צע"ק וכיוצא מותר לצרך וכו' אעפ"כ אומר ר"י דאין לגעור בנשים שמצרכות אחר העצילה כיון דאיכא עצילת גר דלא מצי לצרך לא חילקו וכן בעצילת ידים לא חילקו בין נעילה שלאחר צית הכנסה דלא מצי לצרך קודם וכו' וי"מ דכל עצילות קאמר דגברא לא חזי דקודם שירד למים אינו לריך לצרך דילמא משום ציעתותא דמיא מימנע ולא עציל ואחר שירד אז הוא ערום ואסור לצרך משום דלבו רואה את הערום ע"כ. ועיין רא"ש ור"ן.

והפוסד סי' ר' כתב וז"ל בצרכת העצילה כתב צה"ג לאחר שחפפה מן העצילה חצרך אקצ"ו על העצילה וכן פרי"י דאגב עצילת גר וכו' והראצ"ד כתב שחצרך לפניו ועיין צ"י וצ"ח שם ובש"ע כתב המחבר כשפושטת מלבושיה כשעומדת בחלוקה חצרך אקצ"ו וכו' הג"כ וי"א שלא חצרך עד אחר העצילה (טור בשם בעל הלכות גדולות וכו' צה"ג דף פ"ב ע"ב ורש"י ורמב"ן סי' שכ"ח וש"ד) וכן נוכחים שלאחר העצילה בעודה עומדת בחוף המים מכסית עלמה בצגדא או בחלוקה ומצרכת ע"כ. ועיין ע"ז וש"ך שם מה שהאריכו הרבה דעכשיו אין נוכחין גם לכסות עלמן כלל ומצרכות, וקרא עליהן חגר כדרישכ ז"ל דאפילו חיבוק זרועותיה לא מהני וכו' והש"ך בעל דמנהג נשי דידן ע"פ ח"א ואם אינן נביאות צוות נביאות כן דס"ל כה"א ומצרכות אפי' צמים ללולים שעיניהן מחוץ למים ומנהגן חורב היא ע"ש.

ודע דלכאורכ נשי דידן יולדות ידי שניכן דלכאורכ לדעת רבינו מצרכות כשכבר עולות מעצילת וכמ"ס וכד סלקא מעצילה מיחייבא לצרכי דתניא עצל ועלכ בעלייתו אומר ברוך אשר קדשנו וכיינו כשעולות כבר מן המים וזה דתניא עצל ועלכ כלומר שעלה כבר וצפרע לפי שיעת הכ"מ דאין במקור מעבר עד שיעלה מן המים ח"כ ע"כ לאחר העצילה שצריכה לעלות מן המים קודם ואח"כ לצרך אבל נשי דידן נוכחות שעובלות ומצרכות בעודן צמים ומיכו לפי המנהג שמצרכות לאחר שעצלה פעם אחת ושז עובלת שנית וזה לכאורכ ללחץ ידי כל השיטות שיכ"י העצילה קודם והצרכה גם עובר לעשייתו לעצילה שניה ועיין צ"ח בשו"ת חו"י סי'

ועוסק באותו המין כל היום כולו הרי זה חוצץ עד שיאמר בדי לי שלא הי' לי בשעת טבילה. (ג) ומנלן דבעיא נדה טבילה דאקשה דחמנא לזבה מה זבה בעיא טבילה אף נדה בעיא טבילה. (נד) וכד טבלה מיחייבא למיטביל בדוכתא דאית ביה ארבעים סאה דתנא (פסחים קט.) ורחץ את בשרו במים במי מקוה כל בשרו במים שכל בשרו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו דיש לתלות זו לגמרי: דבעי נדה טבילה. דחורב לא כחיצ נקרא דנדה צעי טבילה ואולי לכל כך פשוטותיך בדבר שאפי' אר"כ שמרו נדות לא כחצב חורב נקרא מפורש: בדוכתא דאית זיב ארבעים סאה. וכוא טעובלת צמי מקוה מכונסים באשצורן במקום אחד: במים. כלומר מדלא אמר צמים חיים או צמעין משמע מי מקוה ומדקאמר כל צשרו ולא אמר את צשרו דרשו שיכירו מים שכל צשרו עולה צבם צבת אחת: וכמה הן אמה כו'. שכן רוב צני אדם עולין לה צבת אחת כגם שיש

משנה הלכות

כולו לרומו וכו' לשון ששמע רבינו מרבי יעקב צר יקר רבו זל"ל איפה שלש סאין סאה שש קצין קצ ארבע לוגין לוג שש ציאים דהיינו ארבעה רבעיות פירושא דקצא לא גרסינן כלל עד אמר רב אשי ופירוש הוא מהלכות גדולות של רב יהודהי אמר על אמה יש צב שלשים ושש עפחים צעפה על עפה שהאמה ו' עפחים וכשחלקנו לאורכו צרעוות שכן רחצות עפה חמלא צו ו' רעוות כל אחת ואחת רחצב עפה וארכה ו"ע ואח"כ חלק כל רעוה לשש חמלא צב שש פעמים עפה על עפה וכן לשש רעוות הרי ל"ו עפחים ע"כ. ועיין ר"ח עס.

והמודד יו"ד סי' ר"ח כתב לריכ שחטבול צמי מקוה שיש צו ארבעים סאה ואפילו אינם מים חיים שאין לריך מים חיים חלא לזב ולא לנדב וזב ואף אם חטבול צמעין לריך שיכא צו מ' סאה ואע"ג דמעין מעבר צכ"ש היינו דוקא לכלים חבל אדם אפילו אם הוא קען שכל גופו מחכסב צפחות ממ"ס אין טבילה עולה צו אח"כ יכא מ"ס וכרמז"ס והראצ"ד כתבו דאף אדם מעבר צמעין כל שהוא ור"י כתב כסצרה ראשונה ולזב הסכים ח"א כרא"ש ע"ש ועיין צ"י וצ"ח ואחרונים צוה. ומלשון רבינו דכתב סח"ס ושיערו חכמים מי מקוה מ"ס משמע לכאורה צכל אופן וכדעת העור ודעימיה ודו"ק.

ועיין ריב"ש צתשו' סי' רנ"ד שהאריך להכריח דשיעור מ"ס הוא מה"ת וזהו דעת ר"ת ותוס' נזיר ל"ח. ודעת הרשצ"ח ובר"ן וצספר לצי לחיים הציאו דגם דעת החוס' שהיא דרבנן. ועיין ח"ס יו"ד סי' קכ"ז שחמב על הצ"ח וצספרינו משגיח ח"ז סי' קמ"ע כחצתי לישצ דעת הצ"ח. ודעת רבינו יונה צרכות פ' אלו דברים ד"ה וגראה דמה"ת אין שום טבילה לריכ מ"ס חלא טבילה כל גופו צלצד כל שעולה כל גופו הרי זה שיעורו מה"ת. גם כרא"ש מקואות פ"א ח"א כתב שדרש דאך מעיין

דחפיפה שייך צכל כגוף וכצב הציא כן כח"ז סי' שס"ח ד"כ ולריכב אשכ לחוף את כל גופה צעת טבילה כדפי' רשצ"ס צההיה דאמר רצא אשכ לא חחוף צנתר ופי' שדרך נשים כשכן טובלות לנדתן חופפות את גופן ואת ראשן קודם טבילה כדי שלא יכא דצר חולץ צב צשעת טבילה וכו' וכ"כ צהלכות גדולות וכי טבלה מיציעא לעיונה צנפשה דלא מאיסה דקא הוי חליצה צין גופא למיא ולריכב למשרא מסריקא צרישא סמוך לעצילתה עכ"ל ה"ג חא למדת שלריכב חפיפה צכל כגוף והציא שס דר"ת ס"ל דרק צראש איכא חפיפה ומיכו סיים כואיל וכרצ רבינו שמעי' וכרצ רבי' שמחה ויערי חלמידי רבינו שלמה זל"ל פי' צסם רבינו שלמה זל"ל וכן כרשצ"ס וכן ה"ג כולם שוים שלריך חפיפה צכל כגוף כו' ע"ש ח"כ ע"כ ליכא לפרושי כר"ת ודו"ק.

והמודד יו"ד סי' קל"ע הציא צ' דעות וכתב דהרא"ש ז"ל כתב שנהגו צנות ישראל לרחוץ ולחוף כל גופן צמים ומנהג כשר הוא והאריך הצ"י והצ"ח וג"כ לא הציאו דברי רבינו ועיין ש"ע שס ועיין אגרת כחצוצה לר"י וצפתשגן ככתב שס אות קל"ג.

(ג) ומש"ר ומנלן דצעי נדה טבילה וכו' עיין לעיל אות מ"א.

(נד) ומש"ר וכד טבלה מיחייבא למיטביל צדוכתא דאית ציב ארבעים סאה (פסחים דף ק"ע) כדחניא ורחץ צמים את כל צשרו שלא יכא דצר חולץ צין צשרו למים צמים צמי מקוה את כל צשרו מים שכל גופו עולה צבן וכמה הן אמה על אמה צרום שלש אמות ושיערו חכמים שיעור מי מקוה ארבעים סאה ועיין רש"י ורשצ"ס שס וצד"כ דהיינו אמה על אמה צרום שלש אמות כתב כרשצ"ס לריך שיכא ככלי מלא מים שיעבול צו האדם ושיערו חכמים דהיינו ארבעים סאה ומינה ילפינן לרביעית של חורב כינוד חלקבו מחחלב

קען שעולכ זכ"א סאכ או חכמים מי מקוה ארבעים סאה. נה) ובדלא נפיש מיא למירמא בהו איתתא כולה פחות מ"מ זאכ הכלכה קומתה מיגנדרא כביניתא ושפיר דמי. מר רב אחא משיבחה הכי הוה אמר למ"מ או הקצלה דשיעור מקוה הוא מ"ס ועיין מה"ג: ובדלא נפיש מיא. כלומר כשאין מים רבים שחולל האשכ לעצול זכין בעמידה כגון שכמים מרדדים על שטח רחב של כמה כגון ג' אמות ברום אמה: מיגנדרא. מחלגלת במים כדג, וצגיטין (ע"ז) הכוה גברא דזרק לב גיעא לדיתכו הוה קיימא בחצר איגנדר ונפל לפוסל. פ"י נחגלגל כגע ונפל בפסל היולא וכעולע ועיין ערוך ערך גנדר

משנה הלכות

על פסוק זה מצוה דבקה לא הזכר שיכיר במקוה צידי שמים רק כואיל וא"א למים שיכיר עכורים זולת זה ע"כ צ"ע שלא יכיר שאוצין וע"ש באריכות.

והנה צדין מקוואות יש להאריך ובמקום אחר בארתי קצת עיין משנה הלכות ח"צ ועוד כמה מקומות תקחנו משם.

נה) ומש"ד ובדלא נפיש מיא למירמא זכוא איתתא כולה כו' ל"ע שהרי אמרו חכמים אמה על אמה ברום ג' אמות ושיעורו מ' סאכ וכיחא אפשר לומר דלא נפיש מיא וא"כ חסר ממ"ס ואם נאמר דדעת רבינו דצמעיין עוצלת בפחות ממ' סאכ כי' אחי שפיר חבל לא ראינו כזה וע"כ פ"י כאן לא נפיש כלומר שאין גבוהים אלא מרודדין ויש שם מ' סאכ ובגמ' אמרו' אשכ לא תעצול אלא כדרך גדילתה (נדב דף ס"ז) אמר ר"ל אשכ לא תעצול אלא כדרך גדילתה כדחנן כחש נראה כעודר וכמוסס זיתים אשכ נראית כאורגת וכמניקה את זכר וכביחא רבינו בסמוך (אמר ר' שמעון בן לקיש וכו') ובעוש"ע סי' קל"ח ולא תעצול בקומה זקופה מפני שיש מקומות שמסתתרים זה ולא תשכח הכרח עד שידבקו סתריה זה בזה אלא שוחב מעט עד שיכיר סתרי צית בעורו נראה כדרך שגראין בשעכ שהיא עורכת ויכיר תחת ידיה נראה כדרך שגראית בשעכ שהיא מניקה את זכר ויכיר תחת כשחי נראה כדרך שגראית בשעכ שמוסקת זיתים ועיין פ"צ דנגעים כילד ראיית כנגע האיש נראה כעודר וכמוסס זיתים והאשכ בעורכת ומניקה את זכר וא"כ היאך אמרו מיגנדרא כביניתא.

וגר"א לומר צחרי אנפי או יאמר דס"ל לרבינו דמה שאמרו דאשכ לא תעצול אלא כדרך גדילתה לא אמרו אלא לעכרות חבל לצעלה שפיר דמי וכמ"ש בסמ"ג בשם בערוך דכא דצעיין כדרך גדילתה לא אמרו אלא לעכרות חבל לחולין לא מפני שהוא גורם ולית הלכתא ככל בני שמעתיא כי איתמר בני לעכרות חבל לצעלה לא כי הא דאמר ר"ל אשכ לא תעצול אלא כדרך גדילתה ופ"י כי כידי דצעיין כשהיא צודקת מנגע כ"י

מעבר זכ"ש ומקוה צמ"ס אסמכתא בעלמא הוא וכ"כ בז"ח יו"ד סי' ק"כ ובלבוש סי' ר"א ס"א ובש"מ כתובות ק"ד חכמים תקנו מ"ס מפני ששיעורו בזה יכול לעצול כל גופו, וכן נראה דעת הר"ש פ"א דמקוואות ובמאירי פ"ח דמקוואות.

והנה הרש"א בשער המים בארוך ש"א כתב לענין מ' סאכ במקוה וז"ל ושעור ארבעים סאכ למדו אותו מדכתיב ורחץ את כל בשרו במים מים שכל בשרו עולה בהם וכוא שעור מקוה שיש בה אמה על אמה ברום שלש אמות ושיעורו חכמים ארבעים סאכ וכדחניא בת"כ וכו' נמלאת אומר שיעורו המקוה ארבעים סאכ ואפילו אדם קען שכל גופו גופו עולה בפחות מכן לא יעצול בפחות מארבעים שכן קצלו מסיני מים שכל גופו עולה בזה של אדם ציוני ואפילו פחות קורעו פסול שכל ששיעורו חכמים כך הוא בארבעים סאכ הוא עוצל בארבעים סאכ פחות קורעו אינו עוצל וכו' נמלינו למדים דארבעים סאכ דבר תורה לא חומרה דרבנן וקראי אסמכתא בעלמא בן אלא דאורייתא ממש בן וכו' ע"ש, ועיין ספרינו משנ"כ ח"ח סי' רל"ב ביאור בדברים באריכות ומשם תקחנו.

והנה מרן הכ"ס בחש' (יו"ד סי' רי"ג) כתב וראיתי מקדמון אחד ושכחתי מקומו כעת דמסדרא אמריין דאין אמר רחמנא ירחץ בשרו במים כלל המים מתעמאים מהעצול בהם וחוזרים ומעמאים העוצל ואפילו למ"ד לעמא אחרים לאו דאורייתא רק עוממא עלמן יש בהם מ"מ הוי חוקה עפי מפרס אדומה זו שיעבר העוצל ויעמא המים אלא ע"כ הקרא סמך אסבדא חילונכ שירחץ במים שאינם מתעמאים והם המצוארים בקרא דאין מעיין וצור מקוה מים יכיר עכור נמלא כל התנאים שצריך שיכיר עכור ואינו מקבל עוממא דהיינו מה מעיין צידי שמים אף מקוה צידי שמים ודוקא מעין אף צוחלין ומקוה באשצורן דוקא וכל כיוצא בזה שאינו מקבל עוממא ויש לו דין מחובר אותן מים כשרים לוירחץ בשרו במים חבל כל שחסר אחד מכל תנאים אלו ומקבל עוממא אין העמא עולה מעוממא לעכרה ועל סבדא זו נצנו כל ה' מקוואות

בזמן שיש צדק מ"ס כ"כ רב נערונואי ז"ל בתשובה עכ"ל
הוצא צ"י.

ודע דרבינו משולם הבין דרבינו צה"ג צא להחיר לנדב
עצילת לחלחין צמעיין ויישצ צזכ הא דכתיב
צצ"ק שכוה צמקוב אח כל צשרו וצזצ שכוה צמים
חיים אח צשרו ולא כל, ורבינו חס כעס עליו הרצב
וכוסיף לומר דצעיין לאדם צמעין נמי מ"ס וכו"ל ראי'
מדחנן גל שחלש וצו מ"ס ונפל על האדם וגם כציא
ממדרש ורבינו צה"ג צמקוב קאי וכו"פ אע"ג דלאו
מעומד שפיר דמי צפישוע ידיס ורגלים לאפוקי מדרי'
ציומא ד' ע"ח דאמר מכאן רמז לנדב שצריכא לישצ עד
לוארצ צמים וכך ישיצב עמידה היא ופסקיין דלית
הלכתא כותיה עכ"ל ר"ת ושמעין מר"ת דלית הלכתא
כרצ יוסף ציומא לא לענין שצעי עמקות המים ולא
שחכא יושצת האשכ צמים אלא צכל אופן שחעצול כל
הגוף צפעס אחת סגי לה וצכעמק שאלכ כציא צשס
חכס אחד דכרמצ"ס מפרש הא דרצ יוסף כפשוטו
שצריכא לישצ כמשמעו כ"כ צפיק"מ פ"צ מ"ו דנגעים
כינל רחית כנגע וכ"כ צב' עומאח צרעת פ"ע דהאיש
נראה עומד וכו"ל נראה יושצת וצנדכ ס"ז מדמיין
עצילת נדב לראיית נגעים ור"ת ז"ל למד דכך ישיצב
עמידה היא ומיהו צדיעצד גם כרמצ"ס מודק דמיגנדרא
כציניתא וכשר.

ובא"ז כל' מקוואות ס' של"ז אות ג' וכו"ל צריך
שיעצול כולו כאחד למעועי שלא ירחץ אצד אצד
ורחץ אח צשרו כולו כאחד וכו"ל אל יעצול לחלחין
כדחניא צחוספתא צפ' גממיות הקופץ למקוב כרי זה
מגונב וכו"ל צמקוב פעמיים כ"ז מגונב פי' לחלחין
לא עלתה לא עצילת אלא אצד דחני רישא מגונב חני הא
נמי מגונב וכתב צה"ג כי לא נפיש מייא למרמי צבו
איתתא קומתא כולכ מגנדרא כי ציניתא ושפיר דמי פי'
צפישוע ידיס ורגלים ופי' ר"ת לאפיקי מרצ יוסף דאמר
מכאן רמז לנדב וכו'.

ובש"ע (ס' קל"ח סל"ה) לא תעצול צקומה זקופה
וכו' (סל"ו) צריך שיכי המקוב צצוב ממעל
לעצורכ זרת לפחות (סל"ז) יש מי שאומר שאע"פ שאין
צצוב מי המקוב לעלות צכס כל גופה אלא"כ פניכ
וגופה צבושים צקרקע שפיר דמי וכתב כש"ך שס סק"י
לשון צה"ג דף פ"ה ע"א (ע"ס מש"כ כ"כ ע"צ) וצדלא
נפיש מייא למירמי צבו איתתא כולכ קומתא מיגנדרא
כציניתא ושפיר דמי וכ"כ שאר פוסקים ע"כ.

צעיין שחעצול דרך גדילתה לעכרות אצל לצעלה לא
משמע דקאי אכתיא דאשכ לא תעצול אלא כדרך
גדילתה וריצדא דכוסילתא וכו' וכו"ל צה"ג וידוע
דכחוס' וכו"ל צה"ג כציאו מדצרי רבינו צה"ג דס"ל נמי
דלית הלכתא ככל הכי שמעתתא עיין חוס' (ס"ז ע"א)
ד"כ פתח עיניה כו'. אחר זה כתב צפי' ר"ח וצמקל'
הספרים ולית הלכתא ככל הכי שמעתתא דכי איתמר
כני לעכרות אצל לצעלה עכורכ כי הא דאמר ריש לקיש
אשכ לא תעצול אלא דרך גדילתה וצתשובה אחת כתב
רש"י דל"ג וכו' וכן פרש"י בתשובה דכל הכי חומרות
דכך שמעתתא נוכחות עכשו צעצילת נדב לצעלה אצל
רבינו חס פי' שנראה כגירסת הספרים ואיתא נמי
צפר"ח והלכות גדולות וצכל' נדב שפי' רצ סעדיה וכו'
ועיין חוס' הרא"ש שס וכצד כצחתי צשס א"ז ס' שס"ג
מכ שחלק צזכ על ר"ת ומ"מ לגירסתו זו שכו"ל חוס'
מרבינו א"כ לצעלה לא צעי דוקא דרך גדילתה אחי
שפיר.

שנית נראה דאפילו לפי גירסתיו וכמ"ס דרבינו חולק
על ר"ת מ"מ נראה דכח מייירי צאופן שיש
לפנינו מ"ס אלא צצמקוס שיכיו מכונסין צאמה על
אמה כס מכונסים צעשר אמות אורך ורוחב וא"כ אין
כמים צצובים ומגיעים עד הכחצ שכתבו הפוסקים
ולדעת כמה פוסקים אס אין להם מים כ"כ אינה יכולה
לעצול ולזה כתב רבינו דמ"מ אס יכולה לעצול כציניתא
שפיר דמי וכנראה דזה רק צדיעצד צדליכא מייא נפיש
וזכ מתחיים לחש' כרצ"א ס' ת"ת י"ע דמכ שאמרו
אמה על אמה לאו דוקא ושיעורו שמכיל מ"ס כדי
שיעלו צכס כל גופו ואע"פ שמימיו מרודדין אס הוא
צעיין שחולל לעלות כל גופה צצת אחת שלא תצערך
לכפך צציניתא עלתה לה עצילת ואפילו נשעתתה ועצלה
מוחר אלא שיש לחוש לכחילת שמה לא תשעתתה יפה כל
שכמים מרודדין ציותר וכתב עוד ומ"מ צמקוס ותיקין
אין לסמוך על מקוב כזה שמה לא תעצול צו יפה יפה
עד שיכיה צו ממעל לעצורכ זרת לפחות עכ"ל
וכרצ"א נמי כסכים לזה ורבינו ירוחם כתב שיעור
מקוב אינו פחות ממ"ס ושיעורן אמה על אמה צרוס ג'
אמות פי' וכ"כ אס יכיה רחב ואינו צצוב כ"כ יועיל אס
יתכסב צמים פעס אחת וכן כתבו בגאונים ואמת המים
אע"פ שמימיו רודפים צריך שיכיה צו מ"ס כיו המים
רודפים ואשכ יכולה לעצול צכ כדג זה שכוה צמים
ומים חופים מלמעלה וכן עולין עליה צזמן שמקיימה
אח עלמה כדג עולה לה עצילת צין מכונסין צין רדופים

וצרש"י שבת ס' ה"א גזרל כו' חגיגה ג' ע"א: דיבא דסכיר נכרה. בשאלות ל"ו ונכרה דסכיר דלית זיב עקולא דלית זיב ארבעין סאכ כו"ל כמקוב דלית זיב ארבעין סאכ ושפיר דמי לעצילא ע"ש וצ"ס' וזכיר גרם ונכר שסכרוכו ויש בו מקום כגון חפירה שיש בה מ"ס נעשה כמקום שיש בו ארבעים סאכ ומוחר לעצול ועיין ספר הישר לר"ח ועיין ח"ש סי' של"ז. ופי' סכיר חולי מלשון סחור ומתחלף ח' זכ' וחולי מלשון דסכיר דשפיל כלומר שכנכר ילא מגדולתו ויש בו עקולי פי' מקום בשפת הכנר או אחת המים בשפת הכנר, ומלשון רבינו דסכרוכו לנכרה משמע לנכור שכוה סחימא שסתמו את הכנר: ושרא אצא למיעכל זכ אמה. הכיר לאשתו לעצול שם: א"ל קטן ביית. ואי אחי יכול להעיד ואינו נאמן: א"ל גדול הייתי. ועדותו עדות: א"ל דילמא בזר זיב פורתא. פי' דילמא חתר זכ קלת ועשה נקב קטן השקד דשפכי מיא

משנה הלכות

בגומא וצעי מ"ס חזר וכמשיכו לאחר שנתמלא בגומא חזר לזחילתו ונמשך פסול לזבין דנפסל מדין מים חיים מיכו תורת מעין עליו לעבר בכל שכוה וחוזר ומושך עכ"ל. וקלת נראה מדבריו ז"ל דמפרש דברי רבינו דצמיעין סגי במים שכל בגוף עולה זבין ולא צעי מ"ס דוקא ודלא כמ"ס לעיל וכן כתבו בשם בגאונים ז"ל וז"ע.

ודע דבאורכ"ג (חגיגה ע"א 8 דפוס ירושלים תר"ץ) וז"ל ואם יש נכר שניסכר ויש בו עקמומית שיש בו ארבעים סאכ הרי הוא כמקוב שיש בו מ"ס ומוחר הוא בעצילא ואם יש מקום או נכר שאין בו מים מלא קומתה של אשה כדי שיחזיק כל גופה חגלגל ענמה זכור כדג ומוחר שכן אמרו משמא דגאונים ראשונים שכ"מ שאין בו מים מרובין למלא קומתה של אשה מפשעת ענמה וחגלגל במים כמות דגה ומוחר וכן אמרו משמא דמר רב אחא משבחא וכן אמרו משמא דמר רב שמואל ראש כלל ע"ש. וכבר בארתי לעיל מחלוקת ר"ת על רבינו משולם שכתב ר"ת לרבינו משולם תמיכה חני עליון שמה שאינו זכ"ג רחית ומה שיסנו לא רחית דכתב זכ"ג לאחר מה שזכיר מה מעיין זידי שמים אף מקוב זידי שמים דכוא רישא דמעין מעבר בכל שכוה, ונכרה דסכיר ואית זיב עקולא דכוכ ארבעים סאכ כמקוב דמי ושפיר דמי לעצילא וכו' עיין ר"ת צסכ"י סי' תרכ"ז. ודעת רבינו משולם חולי י"ל עוד דדייק לשון וחגלגל במים ולשון חגלגל משמע מהפכת במים בכל הכלדים שיכיו במים וע"כ שפועלת חלי שצפעה שכיח במים מלך אחד הכל בשני למעלה מן המים דאל"כ למכ לה לגלגל במים ומינה דייק דאשכח עובלת צמעין עכ"פ לחלחין וזכר היה אפשר לפרש דרך פשוט מעין מעבר זכ"ש כיון דמי מעין מעברין לחלחין ח"כ כ"ש נמי דאזר אצר נמי לחלחין מקרי ומיכו ר"ת כזר חלק עליו וח"ו לסמוך זכ.

איברא דרחיטי צבעמק שאלכ שכוה מחלוקת מר רב אחא עם מר שמואל רבו דדעת רב אחא דלא

(נו) ומש"ד היכי דסכיר נכרה וכו' המפרשים ליינו כאן דברי רבינו (בשאלות דרב אחאי גאון שאלתא ל"ו ובשאלות מירסקי קי"ג) ובאמת כי בשאלות נראה גירסא אחרת וז"ל ונכרה דסכיר דלית זיב עקולא דלית זיב ארבעין סאכ כוכ ליה כמקוב דלית זיב ארבעין סאכ ושפיר דמי לעצילא. וכבר ליינו גם על זה ועיין בעמק שאלכ שם אות י"ג ונכרה דסכיר כו' כ"ה צכח"י והכי בעתיק ר"ת צסכ"י סי' תרכ"ז בשם לשון צכ"ג ורבינו הא"ז בגדול סי' של"ז אות ח' כתב וז"ל כתוב כ"ג מר רב אחא משבחא כוכ הכי אמר כיבא דסכור נכרה לא סלקא עצילא לאיתחא וא"ל מר שמואל כוכ מעשה דסכרוכו לנכרה ושרא אצא למעכל זכ (בגירסתנו אמה) ח"ל קטן ביית ח"ל גדול הייתי ח"ל דלמא כוכ זי' צזעה פורתא דשפכי מיא אכדדי דלעולם לייפי כדדי ולא פסקי מהדדי ותו כתוב זבין ונכרה דסכור דלית זיב עקולא דכוכ מ"ס כמקוב דמי ושפיר לעצילא. [ומה שכתב ותו כתב זבין ונכרה דסכור הם דברי רבינו צסמוך שכתב אחר מה מעין זידי שמים אף מקוב זידי שמים ונכרה דסכיר ואית זיב עקולא דכוכ ארבעים סאכ כמקוב דמי ושפיר דמי לעצילא ע"כ. ונראה דבראשונים כתבו כל זה בגירסת השאלות. וכן מלאתי דצכ"ג ד"ז 627 צבעמק צפיסקא שלפנינו כתב ונכרה דשפיל ואית זכ עקולא כו' ול"ן עלה בשאלות מירסקי וצ"ס' וזכיר וז"ל ונכר שסכרוכו ויש בו מקום כגון חפירה שיש בה ארבעים סאכ נעשה כמקום שיש מ"ס ומוחר לעצול בו ע"כ.]

והוסיף רבינו הא"ז וז"ל וכתב מורי מוכ"ר שמחה ז"ל צפי' מתור' כהנים, כמדומה דצעי למימר מעין הנסכרים וקוו בעל מכן דין מעיין כואיל ואינו עובל זבין דרך זחילתו וצעי מ"ס ובפחות מכאן לא סלקא זיב עצילא לאיתחא ח"כ יש זבין נקב כל שכוה שמחצרן לנכר וכמדומה דרחיטו מהא דחנן צפ"כ מעיין שבעצירו ע"ג צריכה והפסיקה כ"ה כמקוב כ"ז שכוה

דלעולם ליפי מהדדי ולא פסיקי מהדדי. (נ) והיכא דאיכא דוכתא דקדיד עלמא ולא יכלה איתתא למיטבל אסירא ולא משתריא עד דטבלה במים חיים (נח) אמר רב יהודה חבית מלאה מים שנפלה לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה כגון במקומות שמזג כאויר קר מאד והאשכ לא יכולה ליכנס למים קרים כאלו מחמת חולשא או ציעותחא שלא תחלכ: אסירא. לצעלה ולא משתריא עד דעצלה במים חיים כלומר שלא נחשלו דמים חמים לא חיים הם כיון שנחשלו וס"ל לרבינו דאסור לחמם מקוואות ועיין מה"ג: חבית מלאה מים. לשון חוספתא פ"י דמקוואות (כ"ט) חצית שנשכר צים בגדול ומראה אותו מקום כמראה אותו כיין העוצל צאותו מקום כאילו לא עזל ולא עוד אלא אפילו נפל שם ככר של תרומה עמא.

משנה הלכות

(נח) ומ"ש רבינו אמר רב יחודק חצית מלאה מים (מכות דף ד' ע"א) ואמר רב יחודק אמר רב חצית מלאה מים שנפלה לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה חיישינן לשלשה לוגין שלא יכו במקום אחד ודוקא לים הגדול דקאי וקיימא אצל נכרה בעלמא לא תניא נמי הכי חצית מלאה יין שנפלה לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה חיישינן לשלשה לוגין שאובין שלא יכו במקום אחד וכן ככר של תרומה שנפל שם עמא מאי וכן מכו דתימא הכס אוקי גצרה אחזקיה ככא אוקי תרומה אחזקה קמ"ל ורבינו גרס א"א לשלשה לוגין וברש"י שם וז"ל אי אפשר לשלשה לוגין כו' לא גרסינן דכא ודאי אפשר אלא חיישינן לשמא וסיפא דמילתא מוכחא דמשום שמא כוא דאמרין לקמן טעמא משום דמוקמינן גצרה אחזקיה ובר"ה גרס כג"י רבינו אי אפשר לשלשה לוגין מים שאובין, וצחוס' הקשו אחרוייכו דכא השקה משוי ליה לשאובין כמחזירים לעכרם מעומאכ וכוא הדין לעצלה וא"כ אמאי חין עובלין ולכן גרסי אמר רב יחודק חצית מלאה יין שנפלה לים וצא"ז כל' מקוואות סי' של"ה הביא ג"כ גירסת הספר ושר"ת הקשה עליהם וגרס יין ואלא שהקשה וז"ל וקשיא לי אני המחצר כואיל והמים עמאים יש להם עכרה במקום ע"י השקה א"כ אמאי חין נעשים אז העומאכ ע"ש. אמנם גירסת רבינו ור"ה חצית מלאה יין וא"א לשלשה לוגין שלא יכיו במקום אחד.

וחנה הרמז"ס פ"ו מה' מקוואות כ"י כתב חצית מלאה מים שנפלה לים אפילו לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה א"א לג' לוגין שלא יכיו במקום אחד וכוא בגירסת ושיעת רבינו ז"ל ועיין כ"מ שם מה שר"ה לישב קושית החוס' ול"ע שלא ל"ין שכוה קושית החוס' שם ועיין עויו"ד סי' ר"א וצ"י שם גרסינן צפ"ק דמכות וכתב שם צ' תירולים על שיעת הרמז"ס ז"ל שביא גם שיעת רבינו ולפענ"ד אכתי לא עלתה ארוכה שהתם כתב חד תירולא דהרמז"ס לעכרות קאמר ולא לצעלה ומדצרי רבינו נראה פשוע לצעלה קאי שהרי מביא אח"כ מיד כא דלריכה למישרא צסורקא צרישא סמוך לעצלה גם מה שחי' שם לחלק בין שופכין במים

עלתה לה עצילה כיכי דסכיר נכרה ודעת מר שמואל רבו דעלתה לה עצילה דשרי לה אציו לעצול לאמו ופי' דפליגי צמעין שנפסק אי יש לו דין מעין או מקום ורב אחא ס"ל דיש לו דין מקום ומר שמואל ס"ל דיש לו דין מעין והתם לא היה מ"ס וגאונים לשיעתייכו דעובלין צפחות ממ"ס צמעין ולכן מר שמואל ס"ל שעוצלת והשאלחות חולק ע"ש שחמך ממש"כ הכה"ד הביאו בצ"י סי' ר"א ע"ש צאריכות.

ולפענ"ד נראה דרבינו הצב"ג חיקן זה צמך שהביא קודם וכד עצלה מיחייצא למיעצול בדוכתא דאית ציכ מ"ס וכו' וכמשיך וצדלל נפישו מיה למירמא צכוא איחחא כולל קומחא וכו' ושפיר דמי שוב סמך רבינו כא דמר רב אחא משצחא הכי כוכ אמר כיכי דסכר נכרה כלומר דצכולכו לריך לכיות שם מ"ס וגם צדלל נפישו מיה נמי לריך שיש שם מ"ס סאכ או שיכיו כמים מחזירים לנכר גדול ע"י חיבור כשפופרת כנוד וז"ש ליה ר"ה למר שמואל דילמא כוכ צזר ציכ פורחא דשפכי מיה להדדי דלעולם ליפי מהדדי ולא פסיקי מהדדי ע"כ (ועיין שצעות דף מ"ג ע"א ולוקמא צדלייפי פרש"י ולוקמא צאזורה צת חתיכות הרצב ולייפי אהדדי צתפירות מחט ופי' לייף חצור) וכוונתו דלעולם הם מחזירים ולא נפסקים כא מהא אז שפיר יכולה לעצול אפילו צמקום שאין שם מ"ס וצזר ציכ כלומר שהי' נקוצ פורחא שמחצרן וצכיון הביא כא דכיכי דסכיר נכרה לסמוך אכא דכיכי דלא נפישו מיה דלא תימא שחוכל לעצול אפילו צמים כ"ש או פחות ממ' סאכ עכ"פ כל שחוכל לגלגל צביניחא קמ"ל דדוקא הכי מיה מחזירים להנכר אלא שנשמו למקום ונחרדו שאין שם מים הרצב שחוכל לעצול צעמידה ומלא קומחא חוכל לעצול צשכיכ צביניחא אצל דוקא שהמים מחזירים לנכר ואז אולי גם צזוחלין שכרי לא כתנכ שלא יכיו צזוחלין אלא שיכיו מחזירים לנכר ודוק.

(נז) ומש"ד (פסק) וביכא דאיכא דוכתא דקריר עלמא ככר כצחתי לעיל (אות מ"א) צזכ ודוק. ועיין העמק שאלה שאלתה כנ"ל אות י"צ וצמשכנות יעקב חיו"ד סי' מ"ד דצכא דעצילה צמים חמים.

ולכן מוקמינן ליה לחזקתו וכו' עמא מ"מ גבי ככר לא
הי' לנו לעמאות מכא סברא דכרי בחזקת עכו"ר
עומדת קמ"ל דאפ"כ עמאכ וז"ע.

אמנם דברנא די ממא שריתתי לישב דכרי לא בא
מקודם לשאלו המקור דכרי כיון שהי' לנו השאלה
המקור קודם בעצמך ממילא כוכ השאלה חמים
שאינם במקור ועבור ושוב לאחר שעצל זה גברא
במקור כשר עצל ולא נפקא לן אי שאל המקור או לא
מאחר שכבר נולד הספק וכן משמע להדיא בדברי
המשנה שם במקואות הני"ל ובר"ש שם וכו"ז"י בעלמו
כתב כן בת' הני"ל וז"ל חבל כאן צמ' ג' פ"ב במקואות
וא' יש צו ג' לוגין שאובין ואחד חין צו ג' לוגין שאובין
ועצל באחד מהן אפילו הי' עמא עומאכ חמורה של
חורב חין חנו דנין על האדם בעמא שכרי אף חס לא
עצל צו זה חנו לריכין לדון על המקואות חס הם כשרים
או פסולים או איזה מהם כשר וכוי ס"ד גמור ואין כאן
חזקת איסור ואנו דנין על כל מקור שהוא כשר וכו'
ע"ש. כרי דכ"ג דכוי השאלה במקור משום מים
שאינם אף שצא לשאלו הגברא מ"מ כיון דהשאלה כוי
ג"כ המקור אמרינן כיון דהמקור כשר גברא שעצל צו
עבור וא"כ ככי נמי כשנפלה חזית צים כוי ספק אי
עצל צים שהוא ודאי מקור כשר או דלמא יש כאן ג'
לוגין מים שאובים וכוי ספק מים שאובין במקור וא"כ
חמאי חששו ואמרו גברא שעצל צו וככר שנגע צו עמא
הא בספק מ"ש אזלינן לקול, וז"ע.

ואשר לכן נלענ"ד דמחמת קושיא זו ברמז"ס גורם
הגירסא אשר מילאו זה רש"י ותוס' וכו' וכו'
דברמז"ס צב"מ פ"ז כתב חזית מלאה מים וכו' א"א
שלא יכיר' ג' לוגין צמ"א כהגירסא שמתק רש"י והקשה
צערין לנר דא"כ לריך ישוב מה שהקשה רש"י דאיך
אמר לקמן חוקי גברא לחזקתיה ע"ש ומא שחירן אמנם
ברמז"ס כוכרנא לגרום דא"א צלא ג' לוגין דאל"כ כוי
קשה ליה דכוי ספק מים שאובין ולקולא וא"כ למא
החמירו צכאן אע"כ משום דא"א צלאו ככי וכוי יותר
מספק ודו"ק, ועיין לעיל שכן היא ג"כ גירסת רבינו
בגדול הצב"ג ז"ל.

ולשיטת רש"י נלענ"ד דראיתי צריעצ"א מכות הני"ל
שהקשה דאיכא למידק עוצא דאפי' גרסי'
חזית מלאה מים שכמים השאובים פסולים צלא שינוי
מראה מ"מ למא יפסלו כאן כלום שהרי כל הימים
כמקור כדכתיב ולמקור חמים קרא ימים והלכה היא
כמו שאמרו לעיל דכל שהוא מקור שלם וכשר שוב אינו
נפסל בשאיבה כלל ואפי' במקור של מ' סאה וכ"ש צים
בגדול וכו' ע"ש ונראה כי לכך פרש"י ז"ל דאמרינן שלא

למקור שמתערבין וצטלין וצין שנפלו בחזית יחד עיין
צ"כ שם לפענ"ד ז"ע. וקלת אמרתי דר"ל שנפלה חזית
מלאה מים וכו' עצל בחזית עמאכ ולא צים לכן לא
עלמא לו עצילה ויש להאריך בזה ועיין חור זרוע
ודו"ק.

ודיות כי הארכתו צס"ד צזה צספרי משנ"כ (ח"צ סי'
7-3) חנוי להעתיק פכ.

ורגה צגמ' מכות ד' ע"א ואמר ר' יבדא אמר רב חזית
מליאכ מים שנפלה לים בגדול בעוצל שם לא
עלמא לו עצילה חיישינן לשלשכ לוגין שלא יכו במקור
אחד ודוקא לים בגדול דקאי וקיימא חבל נכרצ בעלמא
לא חניא נ"כ חזית מלאה יין שנפלה לים בגדול בעוצל
שם לא עלמא לו עצילה חיישינן לג' לוגין שאובין שלא
יכיו במקור אחד וכן ככר של חרומא שנפל שם עמא
מאי וכן מכו דתימא חס חוקי גברא לחזקתיה ככא חוקי
חרומא לחזקתיה קמ"ל. ופרש"י וכן ככר של חרומא שנפל
שם אחר שעצל זה ועלכ עמא שמה חיינן עומד במקומו
ונעמא מחמת האדם וחור ועימא חת הככר וכו' מכו
דתימא אע"ג דלגבי עצילה חיישינן לגבי ככר לא
חיישינן דכא מילתא ספיקא הוא אי קאי יין בדוכתי
אי לא וגבי גברא הוא דאמרינן לא עלמא לו עצילה
חוקי גברא לחזקתיה (וכוא בחזקת עמא רש"ל) וכו'
עמא הי' ובעצילה ספק אחכ צא לעברו אל תעברו
מספק וככא חוקי חרומא לחזקתיה וכו' בחזקת עכו"ר
קיימא קמ"ל ע"כ.

ורגה הא חלוק דככר וגברא כן חלק כנוצ"י יו"ד סי'
ס"כ מנפשיה וא"כ לפי שיטת כנוצ"י צאמא
הככר הי"ל להיות בחזקת עכו"ר דצודאי הספק הוא
כאן על המקור דאי נימא דהמקור עכו"ר ממילא לא
נעמא הככר ח"ו דאין לחלק צין גברא למקור וכמו
שאמרו צגמ' להדיא קמ"ל ופירושו דככר עמאכ ולא
מחלקינן צין גברא לככר וכ"כ צנידן דידן חין לחלק צין
גברא למקור ואי כוכ גרסינן צגמר' שם א"א לשלשכ
לוגין שאובין שיכיו במקור אחד כוי אחי שפיר וכן
מלאחי צצכ"ג הלכות נדה דגרים ח"א ונראה דס"ל
כברמז"ס ז"ל ממנא רש"י וכתוס' שם כתבו דלא גרס'
ח"א רק שמה יש שם ג"ל ע"ש ודו"ק כי קרתי.

איברא דבאמא דכרי כגמ' ז"צ וכו' דכרי שנפלה
בחזית צים מיד נעשה שם ספק מים שאובים
וא"כ מיד הי' לנו להקל ולהכשיר חת הכל גם חת האדם
בעוצל שם כיון דמים שאובין אזלינן להקל ממילא
המקור כשר וגברא שעצל צו נמי לריך להיות עכו"ר, ויש
לדחוק דככא לא צא מקודם לשאלו המקור רק הגברא

עלתה לו עזילה כי לאחר שנכנס ראשו ורובו צמים שאובין וכו' והנכון בזכר מה שפי' הראש"ד ז"ל בשם ר' משה הדרשן ז"ל דשאי הכא דהים הגדול מימיו מלוחים וכזדים ואין המים מתוקין מתערבין עמם ואותן ג' לוגין הם עומדים במקומם וכו' כאיסור שגפל בהיתר וכו' ניכר שם שאינו מתבטל ולא אמרו שהשאובין או העמאים נכשרים במקור חלל במקור דיקא או בנהרות שאין מימיהם מלוחים ומתערבין מיד ואין נעכרים כלל הילכך כשת"ל שנכנס מגופו כלום באותן מים לא עלתה לו עזילה ואפי' כז"ש וכללו לא עזל וכאילו לא נכנס כל גופו בתוך המים ואפי' פחות מג' לוגין נמי חלל דקושטא נקט שמן הסתם נשארינ' ג' לוגין שלא נתערבו ע"ש מה שכתבתי.

ולפי זה שפיר מיושב מה שהקשיתי מספק מים שאובים נמי דברי כאן כיון כמו ודאי מים שאובין דאסור לעבול בהם ומדברי הריטב"א ה"ל לכאורכ נראה דגם השקב אינו מועיל בים הגדול דאל"כ קשה קושית החוס' דהשקב משוי לכו כמחזירים לעכרם מעוממא וכו' הדין לענין עזילה נמי ע"ש ה' שהקשו כן ארש"י ז"ל ודבר זה חידוש הוא יחי' איך שיכ"י עכ"פ קושיתי לענין במקומה עומדת מה שהקשיתי לסדרת הנוצ"י לשיטת רש"י ולפי פשטת הגמרא וכן משמע ריבועא דגמרא דהסדרה עכ"פ אחת דאין לחלק בין זה לשאול אגבא או אכבר וכמקור וכנ"ל ודו"ק. שז נחיישנתי דאפשר לומר דאדרבה מכאן ראי' לסדרה זו דברי ראינו דסדרת בגמ' היא לחלק בין גבא לכבר שהרי אמר מה"ד וכו' רק שתי' דאפילו הכי א"א משום דברי הוא ודאי וכנ"ל א"כ לשיטת הראש"ד אפשר שיבא סיעתא ודו"ק. נחזור לעניננו עכ"פ לפי סדרת הנוצ"י ה"ל אחי שפיר קושית מכרי"ק דהכ"י לענין זוחלין אנו דנין קודם על המים היינו אם רבו הזוחלין ממילא שפיר אמרינן סד"ר להקל ולא איכפת לן חזקה עמא בזכר ואחי שפיר קושית מכרי"ק ז"ל.

עוד הקשה המכרי"ק על משנה ה"ל לפי מה דקיי"ל בכה"ת מצ"מ בטל צרוב מה"ת א"כ מדוע לא יתבטל כ"ש דמעין צרוב בשאובין והגאון בטל אמרי אש ביו"ד סי' פ"ו חירץ לפי דעת הרמב"ן שהביא בר"ן ז"ל בפ"ב דע"ז דאין היתר בטל באיסור אין קושית כ"כ עכ"ל ועיין בקול ארי' מה שהקשה עליו אמנם באמת הא מבורר במס' מנחות דף כ"ג ובכורות כ"ג דשחוטק בעילה בנכילא כרי מפורש דגם היתר בטל באיסור ע"ש וז"ל דכונת הרמב"ן שם הוא כן דאף דהיתר ג"כ בטל ואנו חושבין אותו כאלו אינו ובכל אחד שנגע אמרינן דנגע בנכילא חלל שיהי' נכפך לאיסור לגמרי שאם נתרצה אח"כ דלא נימא חוזר וניעור זה ל"א וזש"כ

הרמב"ן שם בהיתר ל"א קמא קמא בטל דאין דרכו של היתר להתבטל שפי' נכפך לגמרי לאיסור רק אמרו חוזר וניער ע"ש וא"כ עדיין קושית מכרי"ק במקומה עומדת. ועיין בפמ"ג שמתפק בזכר אי אמרינן בהיתר שנתכפך להיות לאיסור.

אמנם מחשבת הראש"א סי' רע"ז משמע דלא כהרמב"ן שכתב שם וז"ל גם מה שהבאתי מר' חסדא דאמר צפ' הקומץ רצב נצלה בעילה בשחוטק שא"א לשחוטק שחטש נכילא ושחוטק אינו בעילה בנצלה שא"א לנצלה שחטש שחוטק וצ"ג דכורות כ"ג אמרינן עלה אר"י צר' חנינא עכור מלעמא צמגע חלל מעמא צמשא ואם גבי עוממא משה לא בעילה כ"ש לענין אכילת ע"כ לשונך וכל שאתה בזכר אתה מוסיף פלא שא"כ אפילו דבר תורה לא אזלינן צ"ר חלל הכור חליצא דר"י איתמר דאית ליה מצ"מ לא בעיל וכדאיתא בתם להדיא ובין ר"ח ובין ר"ח חליצא דר"י אמרו חלל דר' חסדא חלל בחר מצטל ור"ח חלל בחר בטל וכדאיתא בתם חלל לרצון הא אמרו עולין הוא דלא מצטלי אהדי הא מצ"מ בעיל וחליצא דר"י לענין אכילת מצ"מ לא בעיל ועיין רש"י מנחות שם שכתב ג"כ דר"ה הא וז"ל הלכך בין נכילא בשחוטק בין שחוטק בנכילא בעיל ע"כ ע"ש ולפי שיטתם צודאי קשה קושית מכרי"ק ז"ל.

איברא דלכאורכ קשה להיפך דבה"ד סי' רנ"ד הביאו בע"ז כתב שמעתי מקשין מ"ש נועפין דפוסלין בזוחלין צרייתן ומפקי לכו מחורת זוחלין ומים שאובין דפוסלין לגמרי המקור ואפ"כ אם הי' צבר המקור של מ' סאה ונפלו לתוכה אפילו חלק שאין שאובין צ"א לא יפסלם ואין לומר דהיינו עממא דשאובין כואיל ולא חשיבו כלל לעכר העמא בשום ד' בעילין הם לגבי מקור שלם דמ' סאה אפילו רבו עליה עוצא חלל נועפין בזוחלין דנועפין נמי חשיבי לעכר העמא באשכחון משום הכי לא בעלי לגבי זוחלין כיכי דרבו עליהם וכאן דלא בטלו נמלא העובל בנכר זה דרוב המים נועפין הם וקטביל צבו דרך זחילתן לא עלתה לו עזילה ע"כ.

הך עממא ליחא דא"כ לפי זה מים שרבו עליהם שאובין עדיין יהיו מעכרים בזוחלין מפני שהשאובין דלא חשיבי בעילו בהם וכו' ע"ש. וא"כ לדידן קשיא להיפך מקושית מכרי"ק ז"ל דאדרבא לא ליאסר כלל וכו' אמרו גבי אבוב דשמואל העטם חיישינן שמה רבו נועפין על הזוחלין מה צכך כיון דאית כאן מעיין ומעכר ככ"ש ויבטלו הנועפין לגבי הזוחלין.

והנה צה"ד חירץ שם לפי דעת הרא"ש בכו' מקוואות וכן ס"ל רש"י צפ' כ"ש דהא דמקור של מ' סאה

א"א לשלשת לוגין שלא יהו במקום אחד ודוקא ים הגדול דקו וקיימן אבל בהרא בעלמא לא נמי וצריכה למישרא מסורקא ברישא סמוך לטבילתה (נדה סח.) דשלח רבין באיגרתיה אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול במוצאי שבת ותמה על עצמך היאך אשה חופפת ביום וטובלת בלילה ואי איתרמי לה טבילה בי שימשי דשבתא דלא אפשר משום אתורי שער חייפא ביממא דערב שבת וטבילה בליליא דשבת ואפילו איתרמי לה חמישי וערב שבת ימים טובים דלא

וביאר הדברים נראה דטובל כיון שחצית שם הוא ביום כאלו טבל בחצית ועיין מה"ג: דשלשת לוגין. ושלש לוגין מים שאובים פוסלין לחמקוק: ודוקא ים הגדול. שהמים לא נוזלין ולא נוצעין וכו' כאלו טבל

בשאיזין אבל נכרח המים נוצעין ולא נשארו כג"ל שאובין במקום אחד: נדרא בעלמא לא. משמע דעת רבינו דנשים יכולות לעבול בנכר ונחלקו בזה הראשונים ז"ל: דמישרא מסורקא. לריכב למיסרק שער ראשם במסרק סמוך לעבילתם ולא קודם: ותמה על עצמך וכו'. שהרי בקושי חתירו להרחיק חפיפתם מעבילתם כל כך אלא משום דאי חפפה כליל טבילתם אימור לא חיפא שפיר משום דממכרת לעבילתם מחוץ שמכומה לציחה: בי שימשי. ליל שבת: אתורי שער. נשירת שער שע"י סריקתה במסרק בשערות נושרות ונתקת בשבת: חייפא ציממא. כלומר קודם שנכנס שבת: חמישי וערב שבת. בחו"ל דאיכא חרי י"ט

משנה הלכות

ואין לומר דקרקע גורם הזריעה ולא המעיין דכא בלוא כדי נועפין כשרים למקוב רק שלריכין להיות באשצורן וא"כ המקום גורם החצור כינו הקרקע ולא המעיין זה אינו דכמו גבי מקוב שיש צד מ"ם ומלאו צד אפילו חלק סאה אפי"כ נזרעו ע"כ המים גורמים החצור דלולא המים שם שנשקו ונזרעו צדס לעולם דין שאובין כי' להם וא"כ ע"כ דהמים גורמים להם להיות כמוהם וא"כ ככ"ג גבי נועפין צוזחלין נמי ע"כ המעיין גורם לנועפין להיות מחוצרין לו וכ"ג ינמא שיעשכ כמוכו דכא כל עיקר הפסול הנועפין שאינם מטכרין צוזחלין הוא מטעם שנפסקו מן הכור וכמו שכתב הרמב"ם בפירושו ביאור הרא"ש ז"ל כי' מקואות כי' י"ג וז"ל שם ראיתי להרמב"ם פירש נאח ומקובל למשכ זוז צוזחלים כינו הנכרות וביאורים כמושכין מן המעינות יש להם דין מעיין לכל דבר וכונועפין פי' מעיין שעל הכר ומימיו נועפין עיפכ עיפכ למעט צשיפולי הכר אע"פ שאותן עיפות יורדות צמרולכ תיכף זוז אחר זוז כיון שאינן צוזחלין אלא יורדין צכפסק יש להם דין מקוב וצעי ארבעים סאה ואינן מטכרין צוזחילכ ופסולין לצדין ולמזרעים ולקדש צכן מי חטאת וכו' כרי שכל עיקר הטעם דנועפין אינם מטכרין צוזחילכ הוא משום שיורדין עפכ עפכ וע"י עיפתן נפסקו מחוצרתן ואינם חצור א"כ כמו גבי מקוב אמרינן כיון שנתחצרו למקוב אפילו היו שאובין מקודם אמרינן דחצורן שזכ הוא ככשרן ונעשכ לו דין מקוב ככ"ג גבי נועפין אם נתחצרו למעיין שז יטכרו צוזחלין כמו המעיין.

(נמי) ומש"ד ולריכב למישרא מסורקא צרישא וכו' (צגמ' נדכ ס"ח ע"א) דרש רבא אשכ חופפת צע"ש ועובלת צמולאי שבת ח"ל ר"פ לרצא וכו' שלח רבין צאיגרתיה אשכ לא תחוף צע"ש ותטבול

לא יפסלוכו אפילו חלק סאה שאובין אין לריך ראי' כ"כ דהסברא נוחת דכיון דיש כאן צבר מקוב שלם כל השאובים שנפלו לחוכו נעשו כולו זרע צחוכו וכרי הם צמחוצרים דכשרים לעבול צדס דכא דמים עמאים נטכרין ע"י השקכ צמקוב משום דכיינו זריעתן כמו חטים שנעמלו וזרעו צקרקע ונשרשו ונטכרו ומכשתא יתישצ שפיר מ"ש שאובין דלא פסלו מקוב צרבייתן ונועפין פוסלין צוזחלין צרבייתן וכיינו עעמא דפסול שאובין הוא משום דחלושין הם וצאים ע"י תפיסת צנ"ח כדאיחא צמרדכי צב' מקואות ומייתי לה מחצרת כהנים ולכך פסול מכני זריעכ דכשיפלו לחוך המקוב שלא יתחשצו כולם מחוצרים אבל פסול דנועפים שאינם מטכרים ע"י צחילכ אינו מטעם זכ כלל דנועפים צמקוב שלם חשיצי שפיר מחוצרים ואין צדס תפיסת ידי אדם שהרי נעפו כך להיות מקוב צידי שמים ואפ"כ אין מטכרין אלא באשצורן ולא ע"י צחילתן אע"כ טעם אחר הוא מכ שכוה או גזירת הכחוצ ולכך פסול לא מכני זריעכ דזריעכ לא מכני אלא לשווי' לחלוש מחוצר ע"ש ודו"ק כיעצ.

היוצא לנו דכשקכ צמקוב אין כטעם מכח ציעול צרוב צצשאר איסורים רק כטעם הוא משום זריעכ דנעשכ מחוצר למים צצקרקע אמנם צמכ שכתב ז"ל דנועפין טעם אחר הוא וכו' ולכך פסול לא מכני זריעכ, דזריעכ לא מכני אלא לשויי לחלוש מחוצר לכחורכ ל"ע דמנ"מ דס"ס כיון שנתחצר אמאי לא יחזור לכיתרו הראשון כדין כל חצור, ואם נתחצר למעיין יחול עליו דין מעיין, ואם נתחצר למקוב יחול עליו דין מקוב וכל חצור חצור עליו וצפרע לפי מכ שפירש רש"י דכוי כמו חטין שנעמלו וזרען צקרקע ונשרשו ונטכרו וא"כ ככ"ג כיון דנזרעו צמעיין ונשרשו צו ייעשו כמוהו.

אפשר למיחף בהו וזמן טבילה לילי שבת היא חייפא מרביעי בשבת (ט) וטבלה בלילי שבת משום דטבילה בזמנה מצוה וכי קאמרינן אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי שבת דוקא דההוא מוצאי שבת יום טוב הוא וטובלת מפני

או ר"כ דגם צ"י תרי יומא
יניח: מרביעי בשבת. אפילו
ריחקה חפיפה ויכול לריכס
לזכור בכל יומי שלא לדק

משנה הלכות

בזמנה מלוא. מצוה דצטאר מול"ש אינה חופפת צע"ש
אלא חופפת צמול"ש וזכ כדעת השאלות חתום' ודלא
כרש"י ורצונו השאלות כתב ולריכס למיסרק רישא
סמוך לעצילתה וכו' ועיין רח"ש ור"ן ספ"צ דשבויות
ובמרדכי וסמ"ג כל' נדה וצט"ע יו"ד סי' קל"ט
ובסמ"ג שאלה הציא דעת רצונו שם וז"ל וכל הענין
ישנו צב"ג וכתב וכבר הציאו חתום' וכל הראשונים דעת
רצונו וכו' וקיימו וקבלו לפירוש רצונו דכ"ק כ"ז שאפשר
צילתה תחוק צלילת דוקא ואם א"ל צלילתה רש"ת לחוק
ציום וכל זכ דלא כרש"י ז"ל וברח"ש הקשה על פי'
רצונו צב"ל וסוגיא דגמרא לא משמע כפי' דקא
מיציעא ליה אשה מכו שתחוק צלילתה ותעבול צלילתה,
אלמא משמע דיותר טוב לחוק ציום דחיישינן שמה לא
תחוק כהוגן צלילתה מחוק שמכומה לציתא עכ"ל ובעמק
שאלה הקשה עוד מהא דרצונו שלח משמיה דר' יוחנן
ותמך על עמך היאך אפשר שתחוק ציום ותעבול צלילתה
ולפי פי' רצונו האמת הוא דאסור ציום וע"ש מה
שחי'.

ובצור"ד סי' קל"ט הציא דעת רש"י ודעת השאלות
וכתב א"ל ברח"ש ז"ל ונוכחות הנשים
שמתחילות לחוק מצטור יום ועוסקות בחפיפה עד
שתחשך ואז עובלות ועוד מחמירות על עממן וכו' כלשון
חתום'. ובצ"י כתב ודע דברש"י פסק צת"כ כדברי
השאלות וז"ל חפיפה לריך לכתחילה להיות סמוך
לעצילתה לפיכך לא תחוק אשה ציום ותעבול צלילתה וכו'
וכן דעת הרמב"ן וכן דעת הר"ף צפ"צ דשבויות כ"כ
בר"ן ע"ש.

(ט) ומש"ד ועבול צליל שבת דעצילתה בזמנה מלוא
וכו' וכ"כ בשאלות דרז אחאי כנ"ל וצ"ל
צעכ"י כתב צשם רב אחא אפילו איתרמי ב' וע"ש י"ע
דלא אפשר למיחף צכו וזמן עצילתה ליל שבת חייפי צד'
ועבול צבי שמשי משום דעצילתה בזמנה מלוא וכו' מיכו
מדמפרש עממא משום דעצילתה בזמנה מלוא ש"מ
דכשתא דליכא עצילתה בזמנה לא מיציעא לה לעבול
צליל שבת וי"ע דלא אפשר למיכו סמוך לחפיפה עצילתה
ע"ש וכתב עליו בצ"י דאין נראה כן דעת הפוסקים
שכתבו שטובלת צליל שוי"ע ולזמן הזה הוא שכתבו לכך
נראה שמה שכתב ר"א עצילתה בזמנה מלוא היינו משום
דכל לעבול מלוא איכא וכו"ל בזמנה.

צמול"ש ותמך על עמך היאך חופפת ציום ועובלת
צלילתה כה צעינן חיקף לחפיפה עצילתה וליכא דדר אוקי
רצא אמורא עליה ודרש דצרים שאמרתי לפניכם טעות
הם צידי צרם כך אמרו משמיה דר"י אשה לא תחוק
צע"ש ותעבול צמול"ש ותמך על עמך היאך חופפת
ציום ועובלת צלילתה כה צעינן סמוך לחפיפה עצילתה
וליכא וכלכתא אשה חופפת ציום ועובלת צלילתה וכלכתא
אשה לא תחוק אלא צלילתה קשיא כלכתא וכלכתא לא
קשיא כה דאפשר כה דלא אפשר ע"כ. ופרש"י כה
דאפשר לחוק ציום כגון צימי החול חופפת ציום כה דלא
אפשר לחוק כגון מולאי שבת וי"ע לא תחוק אלא צלילתה
דאם תחוק צע"ש תרחיק יותר מדאי מעצילתה חופפת
מול"ש צלילתה עיין חתום' ביותר ציאר ד"כ כך.

והחתום' חלקו על רש"י והציאו דברי השאלות סי' ל"ו
שפי' כה דאפשר לחוק צלילתה שכוה חול
לא תרחיק חפיפה מעצילתה כלל ואפי' אם היום כמו כן
חול לא תחוק אלא צלילתה וכה דלא אפשר כגון צלילתה
עצילתה יו"ע או שבת אז תחוק ציום שלפני העצילתה
ואפילו אם יום שלפני העצילתה נמי יו"ע אז תחוק מע"ש
או מעיו"ע כפסק דדריש מרימר דכלכתא כרצ חסדא
וכדמתרין רב יימר ולדברי השאלות כל זמן שתוכל אין
לחוק אלא צלילתה מעצילתה מיכו לפי מנהג של עכשיו
שהנשים שוכות צמרחן עד הלילה מותר לחוק ציום אף
לפי השאלות ואינו אסור אלא לחוק מצטור יום וללא
מן צמרחן קודם הלילה אבל צשכתה עד הלילה חפיפה
אריכתה היא שכל שעה עוסקת בחפיפה גופה ושערה
ותצא עליה צרכה. ועוד יש שמחמירות אע"פ שחופפות
נושאות עממן מסרק וסורקות עממן צבית העצילתה
ועיין חתום' ברח"ש שם. ונראה דכני יש מחמירות
מקורן בדברי רצונו שכתב ולריכס למישרא מסורקא
צרישא סמוך לעצילתה. וביינו לאחר שכבר עשתה
החפיפה שכתב לעיל צסמוך ענין של חפיפה אלא כאן
חזר ואמר שצריכה לעשות הסורק סמוך לעצילתה
ממש. ועיין א"ל כל' נדה סי' שס"א ולריכס אשה לחוק
וכו' וכ"כ בצ"ל גדולות וכי עבול צעי לעיונה צנפסה
וכו' ולריכס למישרא צסריקא צרישא סמוך לעצילתה
עכ"ל כ"ג.

ומדסיים וכי קאמרינן אשה חופפת צע"ש וכו' דוקא
דכאי מול"ש יו"ע ועובלת מפני שטבילה

החפיפה בריחוק זמן כולי הוא: ובי גדלה מזיא. אם גדלו השערות שלב לא תקשור אותן בזנבותיהן: דראשי לזיאתה. ראשי זנבות וי"מ תחלי שער הכתלים כמו ענף כנגד כמו ויקחני זליית ראש (יחזקאל ח' ג'): דמקריין אחדת בינתה. לפעמים ימלא שפקר יתקשר כשער אחת וכו"ל חלי"ב. וכל דקאמר רק חדא זינתה וברי זגמ' בשתי שערות נשאר בספק וי"ל

ובדבריו רצונו הראצ"ד שאסר לעצול בשבת דזמן הזה
ליכא מלוא צמח שהשיג עליו הכ"י ריש סי'
קל"ז ובסי' קל"ט השיג עוד עליו והעמק שאלה כתב
והראצ"ד הוסיף חיסור צמקום דהנשים הולכות
בשערות ארוכות דהיאך תנלל מסחיעת שיער ר"ל אפילו
נימא דאין סחיעה בשער כדעת הרי"ף ורמב"ם פ"ט
מכל' מכ"מ מדרבנן אסור כמ"ש בה"מ והכ"י הביאו
בא"ח סי' ש"ל והכ"י הקשה מהא דילמא חיתרמא לה
עבילה של מלוא וי"ל דהתם לעכרות מייירי ואפילו
בצחלות או צחין לה שיער וכתב השאלות וז"ל ובאמת
בזמן הפוסקים האחרונים ז"ל הנהיגו הנשים לגלח
שערן להכי הקילו בדבר לעצול בשבת וקרוצ לומר
דעיקר מה שהנהיגו רבותינו תגלחת שיער נשים נשואות
מה שלא היה כן צימי המשנה כדמוכה בזויר ד' כ"ח

(כ"א) רבי זעירא בשם רבנן כי תכנימא אחת קשורה חוללת שמים ספק שלש אינס חולת ר' זעירא צעי קשר נימא לחצרתא אחת היא אחת לשמים שמים כן לשלש שלש כן רב יסודא אמר זו שביא יורדת לעצול לנדחא קושרת שער כוזב הסוס לעובר וסמך עלוי, פי' הלכה למעשה דבר וסמכו עלוי ע"כ. ורביאחי על בגליין שליין (לעוברא אולי גורם לעובדא) וכוונתו לפרש שמה שאמר קושרת שער כוזב הסוס היינו שאמר כן לעובדא כלומר להלכה ולעובדא היינו להלכה ולכן אמר וסמך עלוי כלומר שזכר להלכה.

ולפענ"ד כהנא זו צלתי לודק חדא דהמעין צירושלמי יראה דנמי נמי גרם לעובר צרי"ש ולא דד' ובק"א שם פי' לעובר צמים וגם פי' זה ל"ע דא"כ כי"ל לכחוד לעובר צלי וא"ו אחר העיין ולפנינו גרסי' לעובר צירושלמי ובא"ו וא"כ א"א לומר שהוא טעות בדפוס. והנלפענ"ד דהראצ"ד צם' צעלי נפש שער העצילא כחצ כחצ רב אחא משצחאז"ל דאי עצלה צשציעי לא עלאה לה עצילה וכו' וכשחשש עובלת לריך שחעמוד אחרת על גבה וכו' או שחכרוך שערותיה על ראשה בדבר שאינו חולץ כגון תיכי חלילתא וכו' אי נמי צחוטי שער שאינן חולצין ואפילו כן מהודקין וא"ת והלא חפיפת הראש משום חליפת קשר כשער היא כהם בא אמריו טעמא משום דנימא אחת קשורה חוללת אצל שלש קשורות אינן חוללות וכך חוטי שערי נמי דאמרי דאין חולצין דוקא שלש אצל צאחת ושמים לא וכו' אחרי זאת מלאחי צשצת צירושלמי צפרק צמה אשכ יולאה כו' ר' זעירא בשם רבנן כי תכנימא אחת חוללת שמים ספק ג' אינן חוללות ר' זעירא צעי קשר נימא אחת לחצרתא אחת היא אחת לשמים שמים כן לשלש שלש כן ר' יסודא אמר זו שביא יורדת לעצול לנדחא קושרת שער כוזב הסוס לעובר וסמך עלוי ע"ש.

והנראה פי' בדבר לפמ"ש צפ' צמה צכמה (נ"צ ע"צ) צמשכ חמור יולא צמרדעת וכו' הזכרים יולאין לצובין רחילות יולאות שחוזות כבולות וכבונות ובגמ' שם אית חניי חני שחוזות ואית חניי חני שחוזות מאן דאמר שחוזות מעתדן וכו' ופי' הק"א מוכנות שיעלו עליהן הזכרים ע"ש ועיין ש"ס צצלי מאי שחוזות שאחוזין האליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהם הזכרים וכדי נמי נראה שעשו צסוסים שקשרו כוזב למעלה כדי שיעלה עליה הזכר ותחעבר וזה שאמר קושרת שער כוזב הסוס לעובר שחעבר וכו' קושרת לעצילה. שנית נראה לפ"מ שכתב רבינו דלא תקשור השערות משום חליצי וחוטי שיער לא חליצי ככ"ג כוונתו קושרת שער כוזב הסוס לעובר שיעברו המים דרך שם ולא יביא חליצה כללפענ"ד ועיין צ"י סי' קל"ח צסופו (דף

ולכאורה נראה דרבינו קאי דוקא על החופפת צע"ש או עיו"ע לעצול צמולאי שבת שלא תקשור השערות דפעמים שנקשר שער אחת ע"י הקשירה של כל השערות ולא חוכל לעצול ששער אחת קשורה חוללת ולכן לא תקשור כל השערות יחד גזירה שלא תקשור שער אחת [ותיצת זימנין דמיקרין צשחילחות בגירסא דמקערין וכן ליינ המליין המגיה ולפמ"ש נראה דהכונה דזימנין כלומר דפעמים שיקרה במקרה שתקשר נימא אחת ולכן חסורא לקשור כל השערות כולן לאחר שחפפה אפילו הוא יום רביעי ולא תעצול עד מול"ש] אצל לאחר שצלה אין לזה איסור לקשור שער אלא דא"כ לא היה חסור אלא אם תעצול ציו"ע עלמה או צשצת עלמה אצל צמולאי יו"ע שחפשה לסרוק לא היה החשש אצל לפי מש"כ הראצ"ד שהעתיק דברי צשחילחות שבה דברי רבינו צחחלת דיני חפיפה ולא הזכיר ענין של שו"ע כלל משמע דמפרש דעת רבינו אפילו בכל השנה ומשום שאין המסרק יכול לדקוק נימא אחת וכתב העמק שאלה אות ח' עוד כתב הראצ"ד ע"פ דברי רבינו אס כ"כ יש ליזכר ולשמור עלמה צינתיים מכל דבר חולץ כמו שצריכה לשמור מקשירת שער או י"ל דא"ל לכך שכרי צדוק עלמה צשצת עצילה ע"ש ובאחרונים ז"ל לא דברי מזה מאומה דצומנס כבר לא היו הנשים מקלעות שערן כלל כמש"כ לעיל עכ"ל.

ומבואר מדברי רבינו העמק שאלה דזה זמן רב שמנהג נשי ישראל כשערות לקלוצ כל שערות ראשן שלא יוכלו לקשור נימא אחת שהוא כמעט א"א שלא ישקור צעת שיש לה שערות ארוכות וזה טעם שני שכתב לקליצת שערות נשים ופלא שכתב הקילו צה כ"כ ומחמירין צכמה דברים של חומרות וצ"כ אכשיר דרי וצזה הקילו שהוא איסור כרת ויש צו גם משום עצילה צשצת שנהגו לעצול כולם צלי פקפוק צשצת. והעמק שאלה האריך שם הרבה ודחק צענין סחיטה שכתב הראצ"ד היאך חנלל האשכ מסחיטה וכן הביא הכל צו צשמו אצל הצ"י סי' קל"ע ד"ה כתב הכל צו איני חמה איה אשכ יכולה לעצול צליל שו"ע היאך חנלל מסחיטה שער וכתב הצ"י דאין לדחות כל בני רצחא דשרו לעצול צשו"ע ועוד דהכי משמע צכדיא צר"פ צמה אשכ יולאה (נ"ז) וחששא דסחיטה שער אינה כלום שכרי פסק הרמז"ס פ"ע מהל' שבת שאין סחיטה צשיער וכתבתי טעמו צע"א סי' ש"ל ע"כ וכבר הארכתי צס"ד דצומן הזה קיימו וקצלו עלינו ועל זרענו שטובלים צשצת הנשים וגם הנשים הצריכים לכך ואין פולה פה ומלפנף וכבר כתבתי צמקום אחר ראיות צרורות על זה מגמ' ופוסקים צס"ד.

וראיתי בא"ז סי' שס"ג אות ח' אמר רצצ"ח נימא אחת קשורה חוללת וכו' ירושלמי ר"פ צמה אשכ

דככי כו"ל ס"ס ולא חיישינן כשציל ב' שערות רק בחדא: עילוי מיזיח מידי. לא חכרוך על השערות דבר בשעת עצילה וכיינו שחכרוך בחזק ובידוק שלא יכלו כמים ליכנס וצ"ל וכוזכר וכשעוצלת לא חכרוך על שער שום דבר בעולם. ובראש"ד צבע"י ולא חיכרוך עילוי מזיח בשעת עצילה לא חוטי עמרא ולא חוטי כיחנא ולא חיכי דקמיטי וכו' חליה: וחוטא שיער לא חיייל. כיינו שערך

משנה הלכות

דילמא מחרמי לך עצילך של מלך ושריא לכו וחטי לחאוייכו ד' אמות ברכ"ר כו' חקן כחם ואלו חוללין בחדם חוטי למר וחוטא פשחן וברלועות שבראשי בנות ר' יכודכ אומר של למר ושל שער חין חוללין מפני שמים באין בכם ואמר רב יוסף אמר רב יכודכ אמר שמואל כלככ כר"י בחוטי שער ומסיק חלל לאו רבנן וש"מ בחוטי שער לא פליג ש"מ. וז"ש רבינו לא חלל בחוטי למר ולא בחוטי פשחן וכו' וחוטא שיער לא חיייל.

ולשון כשחילתוח (סקי"ג) ובעידנא דעצלב לא חיכרוך עילוי מזיח לא חוטי דעמרא ולא חוטי דכיחנא ולא חיכי ולא ברזי דמיקערין עילוי מזיח וכו' חליה דחנן לא חלל אשכ לא בחוטי למר ולא בחוטי פשחן ולא ברלועות שבראשכ ולא חטבול בכן עד שחרפס בדם לריך חוטי של שיער מאי כי דלמר דמי או דילמא כי שיער דגופה דמי מה דגופה עיילין בך מיא חף כני עיילין בכו מיא ח"ש דחנן חלו חוללין בחדם חוטי למר וחוטא פשחן וברלועות שבראשי בנות ר' יכודכ אומר של למר ושל שיער חין חוללין וכו' אמר רב יוסף אמר רב יכודכ אמר שמואל כילכחא כר"י בחוטי שיער וכו' וכן כלככ ע"כ. ורבינו קי"ר בלשון ובראש"ד צבעל הנפש כעתיק משחילתוח ולא חיכרוך עילוי מזיח בשעת עצילה לא חוטי עמרא ולא חוטי כיחנא ולא חיכי דקמיטי וכו' חליה וכו' חיכי דכתב רב אחא מסבירא בחיכי דעניפין וחיכי בן שרשרות ארוגות עיין רש"י שם ד"כ חיכי. ודע דלכאורכ יש לדייק מדכתב רבינו ובעידנא דעצלב לא חיכרוך עילוי מזיח מידי וכו' ולא חטבול בכם עד שחרפס וחטי שיער לא חיייל משמע לכאורכ דלכתחילה אפילו חוטי שיער לא חכרוך כלל חלל שחם כרכה ועצלב חוטי שיער לא חיייל וכיינו דיעבד וחטי שפיר מה שכתב ובעידנא דעצלב לא חיכרוך כו' מידי ולשון משמע אפילו חוטי שיער וזה לכתחילה ודיעבד חוטי שיער לא חיייל.

בג **ומ"ש** רבינו אמר רבא תבעה וכו' עיין מש"כ לעיל (אות כ"ז) ובגמ' נדה ס"ו אמר רבא תבעה לינשא וניפייסה לריכא לישב שבעה נקיים

ל"א) ובראש"ד בספר בעלי הנפש וכו' ומדרב יכודכ נמי דלא שרי לכו עוצלה חלל בזנב הסוס שכוח עצ וקשה חלל שיער אשכ לא וכו' משמע לכאורכ קנה כלשון כמגיח ול"ע.

והפסוק סי' קל"ט כציה דבראש"ד מספקא ליה חי לריכא לשמור עלמא צינחיים מכל דבר בחולין או רק בשערות הוא דחוששין שלא יקשרו שאין צידה לחקן בשעת חלל שאר דברים יכולה לדקוק עלמא ציו"ע חס לא נדבק עליה מה שכוח חלל חיקון השער ח"א לה בשעת ויו"ע ולפענ"ד נראה דחלוי חי כל כגוף בכלל חפיפה דלמ"ד דכל כגוף בכלל חפיפה וכיון דלריכא לחוף קודם שויו"ע ח"כ ככ"י דלריכא לשמירה בכל כגוף ולמ"ד דרק שערות הוא צדין חקנת עזרא וכל כגוף ח"ל רק דדיקא וח"כ יש לחלק וכיון שבררנו לעיל דדעת רבינו בכל כגוף לריכא חפיפה ח"כ לכאורכ לריכא לשמור כל גופה וכדעת בעור בשם בראש"ש ע"ש ודו"ק.

ודע דבעור כתב שם נזדמנה לך עצילה ליל שבת או שני י"ע כ' ו' חופפת ברביעי ובלבד שחזר אחר רחילה וחפיפה מליחת חציל לצנח ומלכתחם דדבר שחנא לידי חליה וגם חקשור שערותיה שלא יחלצלו ואם עצלב ולא עינה עלמא וכו' האי חקשור שערותיה מיירי במתפחת וכיוצא בו חלל לא קשירא בראשכ שכרי רבינו ושחילתוח ובעור כתבו חא כלכחא דכי גדלת מזיח לא חקערין וח"כ כרי חסורא לקושרן וכיחך כתב וחקשור חת שערותיה חלל בעור דייק שלא יחלצלו חלל לא בשערות עלמן וק"ל.

בב **ומש"ר** ובעידנא דעצלב לא חכרוך עילוי מיזיח מידי וכו' (שבת נ"ז) במה אשכ יולאח ובמה חיינה יולאח לא חלל אשכ לא בחוטי למר ולא בחוטי פשחן ולא ברלועות שבראשכ ולא חטבול בכן עד שחרפס ובגמ' עצילה מאן דבר שמיח כלומר מה ענין עצילה חלל שבת אמר רב אבוב מה טעם קאמר מה טעם לא חלל אשכ לא בחוטי למר ולא בחוטי פשחן מפני שאמרו חכמים בחול לא חטבול בכן עד שחרפס וכיון דבחול לא חטבול בכן עש שחרפס בשבת לא חלל

שבעה נקיים. רבינא איעסק ליה לבריה בי רב חביבא אמר ליה ליום פלוני נכתוב כתובה איעכב שבעה יומי והדר אתא אמר ליה מ"ט איעכב מר אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רבא תבעוה לינשא וניפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים אמר ליה אימר דאמר רבא בגדולה דשכיחי בה דמים בקטנה דלא שכיחי בה דמים מי אמר א"ל בפידוש אמר רבא לא שנא גדולה ולא שנא קטנה גדולה איעכב. כלומר שלא בא עד לאחר ז' ימים מזמן הקצו: בגדולה דשכיחי בה דמים. חיישין שמה תראה וכו' חשב שכה דלריכא להמתין היא בשביל שחזקה לראות ומילתא דלא רמיא עליה דלויש לאו אדעתיה ולכן כשתצטור כו"ל מילתא

כרצח חוטין דשער אחת חוללת: שבעה נקיים. שמה מחמת חלות חימוד רחמ דס: א"ל ליום פלוני. רצ חציני אמר לרבינא: איעכב שבעה יומי. רבינא נחמכז מלכא שבעה ימים: מ"ט

משנה הלכות

ומלשון רבינו שהעתיק רבינא איעסק ליה לצריה צי רצ חצינא אמר ליה ליום פלוני נכתוב כתובה איעכב שבעה יומי והדר אתא ח"ל מ"ט איעכב מר ח"ל לא סבר לה מר להא דאמר רבא תבעוה לינשא וניפייסה צריכה שתשב שבעה יומי וכו' ומשמע לכאורה דאין לריכא הפסק ולא צדיקות שהרי רצ חצינא שהי' לו הכח קמתמא לי על רבינא למא איעכב שבעה יומי ואמר ליה מטעם שריכא להמתין שבעה יומי קודם נישואין וא"כ מסתמא צחו לא הפסיקא ולא צדק ע"מא שהרי רצ חצינא היכ מתמא על שלא בא ואלו היכ רצ חצינא יודע הא כלכתא דכן הוא שצריכא ז"ל לא היכ מתמא וע"כ דלא ידע וגם צחו לא ידע ולא עשו הפסק עכ"ה ואפ"כ סגי בכה. ועיין ח"י ה' נדב סי' שמ"א.

וה"ל הא"י סי' שמ"א פ' תנוקות רבינא איעסק ליה לצריה וכו' פי' רש"ס כי מעא כהוא יומא שהיכ להם לכתוב כתובה אמר ליה לרבינא לינער מר עד ארבעה אחרינא עד יום רביעי בשבת אחרת מיום רביעי זה עד שבעה ימים וכהיא יום רביעי לכתוב כתובה כדין בתולה נשאת ליום הרביעי ח"ל רצ חצינא לרבינא לא סבר לה מר להא דאמר רבא כו' צחמי' ובתולה זו שחנשא לצדק שכתה ולא שמרה ז"ל קודם יום זה ושמה אחמול רחמא ולא מהניא עבילא דהשחא לצעול לאורחא כלכך לינער מר עד ארבעה אחריני וחזן אל דעתה וחשב ז"ל וחצעל צליל ראשון של חופה כמשפט בתולות להכנס צליל ראשון לחופתן עכ"ל.

והנה נראה עוד נפ"מ בין דעת הרא"ש לרבינו דלפי דעת הרא"ש דכל שקרוב יתר לחופה הוא חומדת יתר ויותר לזה כומא ומשחא וחדיר חיישין שמה מחמת חימוד תראה ח"כ לריך ספירה וצדיקא קודם החופה יתר מיומיום קודם החופה וכיוצא בו דכל שמקרבת איכא חימוד וא"כ לריכא עבילא דוקא ציוס חופתה ולדעת רבינו אין הכרח ועיין צ"י כתבו הגמ"י צפ"א פי' רש"ס דבעינן ז"ל סמוך לצעילת מלוא וכ"כ רוקח בשם אביו וכל רבותיו וכ"כ הרא"ש ז"ל וכתבו עוד הגהות אס עבילא אחר ז"ל ולא נצטל לריכא לצדוק בכל יום עד שחצעל דלעולם משתבעו לינשא איכא לספוקי דילמא חזיא מחמת חימוד עד שחצעל ומשמע אפילו אחר שנשא כבר עדיין חיישין מחמת חימוד לדידכו וכה דשלא חיישין כן ח"כ בכל אשה לאחר נישואין כתב החו"ד צביאורים סק"א דדוקא בחימוד של נישואין חיישין שחימוד גדול הוא אבל לשאר ציאה לא חיישין ואפילו לציהא זנות אין לה חימוד רק חימוד של כל ציאה וחדע דכה פילגש אין לה קידושין כלל וכי לריכא לכל ציאה וציאה ז"ל והגם דלפענ"ד מפילגש יש לדחוק דשחי פילגש כיון שיחדה לו כו"ל כאשחו שסמכה דעתה עליו ומיכו לדינא לענין נישואין הוא דחששו ועיין דרכ"ת.

ולשון בעור יו"ד סי' קנ"ב תבעוה לינשא ונחפייסה לריכא לישב ז"ל וכו' כתב ח"א הרא"ש יש מגדולים שכתבו שאינה לריכא לא הפסק עכ"ה ולא צדיקא כלל צימי הספירה לא בתחלתן ולא בסופן אלא כל שהמתינה ז' ימים אחר הספירה הרי זו עובלת ועבורה ולא נכירא אלא שצריכא צדיקא כל ימי הספירה אלא שאינה לריכא להפסיק בעבורה אע"פ שלא צדקא ציוס התציעה להפסיק בעבורה מונחמיום המחמת שבעה ימים וצדקת בכל יום וכ"כ הרמב"ן והצ"י הביא סברת הראש"א כסברת הגדולים שכתב וז"ל מסתברא דא"ל הפסק עכ"ה ולא צדיקא כלל לא בתחילת ימי הספירה ולא בסוף אלא כל שממתנת ז' ימים אחר תציעה הרי זו עובלת וכיא עכ"ה שהרי זו לא רחמא כלל ודי לך אס אחת חושש שמה רחמא ופסק כדס מיד ולא שחאסוער אחת כרואה ודאית שמעיינה פתוח וכו' ציאה רא"י מרבינא וכמ"ש לעיל בלשון רבינו וציאורו ע"ש. ותמה על הרא"ש והרמב"ן ז"ל שאמרו שאינה לריכא הפסק עכ"ה והרא"ש חמא על שיעת גדולים שסמכו על רבינא וכתב שצספרי אשכנזי איתא שלאחר שהודיעו רבינא ישבה שבעה ימים מחדש וצדיקא ע"ש.

דרמיה עלה וזדקת וכשיז לו דאין כעסם חלל משום חימוד ודס חימוד אפשר בקטנה כגדולת דאין זכ מדין שכיח או לא חלל חלוי במעשה חימוד וקטנה נמי מחמדת כל שראוי לביאח וי"ל חס השיאח קודם ג' אי לריכס לכמתין ז"ל: נתר. מקטף פי' נותק השער ומתחלבל וחוץ: חוץ. מסריך פי' מדזיק השער וחולץ: בחמי חמכ. די לכ בחמין שכווחו בשמש: דמשרו מזיח. לפי גירסת רבינו ואפילו בחמי חמכ דמשרו מזיח לריך לפרש דמשרו שמרכך מלשון שריכ שפי' החמין נעשו כמו ששורין אותן ועיילין זכו מיה. אבל רש"י גרס בגמ' בגירסתיו לזון מ"ע לא משום דקרירי ומשרו מזיח ח"כ משרה מזיח לגרעיותה כו' ולכן פי' דמשרו מזיח. מקשין את השערות ואין לכלוכן עובר: מדיחה קמטיס בשעת עזילה. נראה לכאורכ דכוונתו בשעת

משנה הלכות

מסרכי מיזיח ולא עיילין זכו מיה. וכשחילוחות (ל"ו) כתב ולא תחוף חלל בחמין ואפי' בחמי חמכ משום דקרירי ומיסרק מזיח ולא עיילין זכו מיה ע"כ. וכתב דבעמק שאלכ דבכתיי כתיב ואפילו בחמי חמכ לא משום דקרירי חינו ומכריך מזיח ולא עיילין זכו מיה שפיר ע"כ. ולפי' דעת השחילוחות כגירסת ר"ח וכרס"ד י"ש לו גירסת אחרת כלשון השחילוחות ולדעתו חמי חמכ מותר.

והנה רש"י פי' דקרירי מקשין את השערות ואין לכלוכן עובר ומיכו רבינו פי' דחמין משרו מיזיח וקרירי מסרכין שכו' מסכנין ולא עיילי זכו מיה בשעת עזילה ולא כפרש"י דאין לכלוכן עובר ועיין עור ומיכו ככ"ח כרגיש זכ וכתב דבעור אזיל לפי גירסת כרס"ד שגרס בת"כ הארוך דאשכ לא תחוף חלל בחמין ואפילו חמי חמכ מ"ע חמימי משרו מזיח מחירין השערות קרירי מסכנין מזיח וכן נראה מדברי כרס"ד פ"ג דמקוואות שגרס מפני שחמין משירין את השיער ומסלסלין אותו אבל לזון מקלקלין ומקצלין את השיער ומתקשר עכ"ל וזכ שסיים רבינו ולא עיילין זכו מיה פי' כיון שמתקשרין ומתסככנין לא יכנסו זכין מים ולא יעלה לה עזילה.

(סו) ומש"ד ואמר רבא לעולם ילמד אדם וכו' נדכ ס"ו ע"כ ואמר רבא לעולם אדם תחוף ביתו שחכא אשכ מדיחה בית קמטיס זמים. מיתבי בית הקמטים ובית הסתרים חינו לריכין לביאח מים נכי דביאח מים לא צעינן מקום הראוי לביאח מים צעינן כדר' זירא דא"ר זירא כל הראוי לביאח חין צילכ מעכבא צו וכל שאין ראוי לביאח צילכ מעכבא צו.

וז"ל בעור יו"ד סי' קל"ע לעולם ילמד אדם תחוף ביתו שחכא אשכ מדיחה קמטיס וכל בית סתריס זמים וכבר חמכ ככ"י דבית סתריס כו' פי' של קמטיס ובעור עשכ מזכ צ' דברים וליחא ומיכו ככ"ח ז"ל כתב

(סד) ומש"ד אמר רבא אשכ לא תחוף וכו' בגמ' ס"ו ע"כ אמר רבא אשכ לתחוף לא צנחר ולא צחול צנחר משום דמקטף וצחול משום דמסריך ובערוך גרס צחל וכו' צרי"ף וצח"ש פ"ג דשבוותן וכן איתא בעוש"ע ולא תחוף צנחר לפי שמחתך השער וחוזר ומסתכך ולא צחל לפי שמסכך השער ולא בכל דברים המסככין השער, ורש"י פי' מקטף נותק שיער ומתחלבל וחולץ מסריך מדזיק השיער וחולץ וזמס' כלים פכר"מ שנחר הוא הנקרא כלשון ערב טפל וכוא נקרא כלשון לע"ז גריד"א וסחר דברי המפרשים שכו' חלו"ם וככ"י כתב לפיכך הכנים שנוכחות לכוליך גריד"א למרחץ לעפול צו ראשן יש למחות זכין ציום העזילה וכ"כ כריצ"ש בתשובה אע"פ שבר' דורא"ן ז"ל כיס אומר נחר חינו גריד"א כו' ז"ל הכריע שכו' גריד"א. ומיכו כתב מכרי"ק דדיעבד חס רחלכ צאלו כגון צנחר או צחל או צמים קרים ועיין יפכ ולא נסתככו השער ולא נקטף דדיעבד שרי לעבול. וכ"פ כרמ"א יו"ד סי' קל"ע ס"ב.

ובתב כלבוש צעט"ז דנחר מכ שאנו קורין קרייד"א צלע"ז וכפרישכ כתב י"א קרייד"א ועעות כו' צידס וכן שמעתי מלועז אחד ומיכו מכ שקורין זייף מותר לחוף צו שאינו מסכך ואדרבא מנקס כזוכמא וכן משמע דפרישכ סי' קל"כ סע"ז וכן נוכיין וחושבין זכ למלוב ש"ך סק"ג.

(סח) ומש"ד אמר חמימר אשכ לא תחוף חלל בחמין בגמ' שס ס"ו ע"כ ואמר חמימר משמיכ דרבא אשכ לתחוף חלל בחמין ואפילו בחמי חמכ אבל לא צלון לזון מ"ע לא משום דקרירי ומשרו מזיח ואפילו בחמי חמכ פרש"י די לכ בחמין שכווחו בשמש דמשרי מזיח מקשין את השערות ואין לכלוכן עובר ע"כ. ור"ח גורס אשכ לא תחוף בקרירי ואפי' בחמי חמכ, פי' אסור לחוף עיין רא"ש וגירסת רבינו כגירסת הפוסקים דחמי חמכ מותר דמשרוע מיזיח ורק קרירי

קמטיה בשעת טבילה. (סו"א"ר אבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ועלתה ונמצא לה עצם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת. ואמר רבא טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ [אם סמוך לחפיפה טבלה א"צ לחוף ולטבול וא"ל צריכה לחוף ולטבול א"ד] אם באותו היום שחפפה טבלה אין צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול מאי בינייהו איכא בינייהו סמוך לחפיפה טבילה ואיכא דאמרי מיחף ביממא ומטביל בליליא. (סו"א) ואמר רבא לא תעמוד אשה ע"ג כלי חרש ותטבול סבר רב כהנא למימר טעמא חדס וכלים חס הדיו דמיו דמים עכורין (עיין לעיל ס"ק מ"ז) ובגמ' לא אמרו רק אמר רבא לעולם ילמד חדס בחוף ביתו שתכא חשך מדיחא בית קמטיה דמים ע"כ: א"צ לחוף ולטבול. דודאי לאחר שטבלה זה עליה: איכא בינייהו. ללישנא קמא דעיין סמוך לחפיפה טבילה: ואיכא דאמרי מיחף ביממא ומטביל בלילה. עיין בגמ' דכאן למסמך לחפיפה טבילה למיחף

משנה הלכות

ובאריכה רבי טבילה אחרת פרש"ס שטבלה לנדח לעכרות דכא שפחתו של רבי לא היכה לריכא לנצל שאינה חשה איש חלל עסוקה בעכרות היכה ומיכו כ"כ לשאר נשים להיות מותרות לבעליהן ולבחולא כשכחא עובלת בשעת כניסתה לחופה לריכא לפרסם את ראשה ולנקר את שיניה כדי שלא ימלא זה עינם וזכרם ותגלגלם לפרנסים כדי לנקר מן הזבל שלא יכא חולץ בפני הטבילה ואע"פ שאינה לריכא לפתוח את פיה ולכניס מים בחוכו דכא בית הסתרים הוא ולא צעי טבילה ואפ"כ חליה פסלה זה כד"ר דאמר ר"ז כל הראוי לזילה וכו' וליכא למימר כי איתמר כל בני שמעתיא לענין עכרות חלל לבעל לא כדמוכח בכהולץ ביצמות וכו' ועוד אי בעכרות מיירי מ"ש דנקט נדח עפי מעמא מת ועמא שרץ, חלל ודאי בנדח לבעל מיירי. ור"ת פי' דגרסינן לה דפר"ח ובה"ג וזכ"ל נדח שפי' ר' סעדיה גאון ומפרש מכלי חרס ואילך לעכרות חלל בית הסתרים מודק ר"ת לפרש"י דמקום הראוי לזיאת מים דעיין ע"ש.

וצ"ע שהרי רבינו מציא כא מעשה דשפחת רבי לטבילה וכנראה שמציא בין כל בני מפני שזכר גם בזמן הזה ולבעל ולא לעכרות ול"ע. גם כא דלא תעמוד על גבי כלי חרש כדא כחן ומשמע דלבעל נמי כן הוא.

(סו"א) ומש"ר ואמר רבא לא תעמוד אשה על גבי כלי חרש וכו' שם אמר רבא חשך לא תעמוד על גבי כלי חרס ותטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירת מרחלאות הא על גבי סילתא שפיר דמי ח"ל רב חנן מנהרדשא כחם טעמא מאי משום דבעית סילתא נמי דעיתא. ופרש"י גזירת מרחלאות שדרך מרחלאות לישב ע"ג אינעבאות של אדמה דמי לכלי חרס ואחי למירמי טבילה עולה כהן והחוס' פי'

לישב דברי העור שכתב בית קמטיה וכל שאר בית הסתרים וצ"ע ס"א כתב לריכא להדיח בית השחי ובית הסתרים שלב דמים וכו"ל כדא קושית כצ"י על העור שם סק"א ותמה שכצ"י הקשה על העור וזאמא כי בגמ' נמי איתא לשון בית קמטיה ובית הסתרים וחשיב לה חרתי ועיין נקב"כ שם ורבינו כתב קמטיה סתם שמשמע כל מקום שיש קמטים וכל בית הסתרים בכלל ועיין ח"י סי' שס"ג בסופו ובה"ג כתב וכד עזלה לריכא למדק נפשה דקמטין שלה דאמר רבא חשך מדיחא קמטיה צעת טבילה ע"כ.

איברא דהרא"ד בספר צעל הנפש צעל הטבילה דיני חליה אמר רבא לעולם ילמד חדס בחוף ביתו שתכא חשך מדיחא קמטיה דמים ואע"ד דחנן בית הקמטים ובית הסתרים אינן לריכות שיצואו כהן מים נכי דזיאת מים לא דעיין מקום הראוי לזא בו דעיין כר' זירא אמר ר' חזין בר ר' אדא אמר ר' ילחך מעשה דשפחתו של רבי וכו' מהא שמעינן שאם לא הדיחא בית הסתרים ובית הקמטין שלה ונמלא כהן דבר חולץ שלא עלתה לה טבילה וכו' עוד שם בית הסתרים ובית הקמטין אינן לריכות שיצואו כהן מים הכה לן רבינו הגדול הראש"ד ז"ל דכתב מפורש דכני חרי מילי נינכו בית הקמטין ובית הסתרים ושנכ ושלש לומר כן וקראן כן בלשון רבים וצפרע לשון מהא שמעינן שאם לא הדיחא בית הסתרים ובית הקמטין שלה ונמלא כהן (כהן לשון רבים) דבר חולץ וכו' וא"כ פשוט דכך הם גם דברי רבינו הגדול העור ז"ל, ועיין עוד לעיל ס"ק מ"ח-מ"ט ול"ע.

(סו"א) ומש"ר ח"ר חזין בר רב אדא אמר ר' ילחך מעשה דשפחתו וכו' משמע דס"ל דלריכא לנקות שיניים לבעל נמי וכבר הכאחי לעיל (ס"ק מ"ח) מזה ועיין ח"י סי' שס"א אמר רבין בר רב אדא וכו'

זיממא ולמעטל כלילכ חדא כואולדעתרבינו כואלכאכא
כואולדעתרבינו כואלכאכא
דאמרי: גזירת מרחלאות.
שדרך מרחלאות לישב ע"ג
אלעצאות של אדמה דמי לכלי חרס ואחי למימר עזילכ עולכ זכנ או זמים שאזין שזכנ: אסילתא. בקעת עזכ אחיכא עז
עז כמו זכרתי ולא זכרתי יזמות ס"ג: דבעיתא. מפחדת שלא חפול ולא עזלכ שפיר: דפרהודא נפשא. לפי כענין פי'
שזריכא לכסות עלמא מעוצרין ושזין, ועיין ערוך אות פרד [אזים געלאססען] שלא חכא פרדיים וכסיפוך פרכודא נפשא:
משובנא. עוצרים ושזים שחי מילות שזכ ונא: בגמ'. מקום שזספינות נקבעות ורש"י פי' שמעלות עיט וחולץ אצל רבינו
מפרש משום עוצרים ושזים דעל לריכא לפרהודי נפשא משובנא סיים דאמר רב שמואל בר רב יוחנן אשכ לא תעבול זנמל:

משנה הלכות

דחין לשנות כמנהג שלא להוליא לעז על כרשונים ומ"מ
זמקור חדש שזונים או מתקנים ישכא חני מלכ חמיד
לחקק בדברים שאינם ראוים למדרס כדי שיכא מקור
כשר אליכא דכ"ע ע"ש ועיין ש"ע שם וזנק"כ וזש"ע
סי' ר"א סי"ז.

דשייך זיכ גזירת מרחלאות שרגיל להיות ומלוי שם כלי
חרס ללורך חמין סילתא פרש"י בקעת עזכ כמו
זכרתי ולא זכרתי יזמות ס"ג דבעיתא מפחדת שלא
חפול ולא עזלכ שפיר.

ובמוש"ע יו"ד סי' קל"ח סל"ח וכן לא תעמוד על גבי
כלי חרס ולא על גבי בקעת ותעבול ואע"פ
שאין כלי חרס מעמא מגבו ולא ראו למדרס חש
חכמים כוא שמא תפחד שלא חפול ולא תעבול כראוי
וכתב הראש"ד זצט"ל ומסתברא דאי עזלכ אסילתא
או ע"ג כלי חרס עזילתכ עזילכ וכ"כ זש"ע עזכ
ועזלכ על גבי אלו עלתכ לה עזילכ וכתב הש"ך ע"ג
כלי אפילו רחב וקצוע שאין לחוש שחפול ממנה ע"ש.
ועיין ע"ז מה שכתב ר"ד.

(סמ) ומש"ד ולריכא וכו' זגמ' שם דאמר רב שמואל בר
רב יוחנן אשכ לא תעבול זנמל אע"ג
דכשחא ליכא חימא זרדיוני נפל. פרש"י זנמל פורע"ו
מקום שזספינות נקבעות שמעלות עיט וחולץ זרדיוני
נפל כעיט מעליה זרדיוני איני יודע לשוב ונראה שכוא
לשון שכשך שכשכשכ רגליה זמים זלחת נפל.
ומשמע דלא תעבול זנמל כוא מעטס חליכא ופי' נמי
מפלי זיומי דחשרי זכסמוך מחללת תחתיכין נמי ממפני
כעיט ור"ח נראה כפירוש ר"ח לא תעבול זנמל כי זנ"ח
מלויין שם ובעיתא וממכרת מפני שזושכ מזני אדם
כמלויין שם וכוי דומיא דסילתא דכוי עעמא משום
דבעיתא ופירש מחללות כמין גדר זכור ללניעות שלא
יראוכו כעוצרין ושזין ולא גרס ככא אע"ג דכשחא
ליכא כו' עד זכסמוך גבי נתכא זכשיל לזכר ועזלכ לא
עלחכ לה עזילכ אע"ג דכשחא ליכא חימר זרדיוני
נפל.

וכתב עוד הראש"ד וכו' דנקט כלי חרס ולא נקט כלי
עץ כיון דזכר קבולי עומאכ מגבו כוא ל"ל למימר
דככוא משום גזירת מרחלאות נמי איכ זיכ. ואפשר
דאי עזלכ נמי לא עלתכ לה עזילכ. אצל כלי חרס דלאו
זכ קבולכ עומאכ מגבו כוא ולמדרס נמי לא חזיא
סד"ח תעבול (לכחחילכ) קמ"ל דלא משום זעיתוחא.
מיכו כיו דמקיש לילכ לסילתא משמע דליכ זיכ גזירת
מרחלאות וזשמנה מקוואות שזינו מעיין שזעזירו ע"ג
כלים או ע"ג ספסל כרי כוא כמות שזיכ דזרי ר'
יכודכ ר' יוסי אומר כ"כ כמקור זבלד שלא יעבול
ע"ג כספסל שמעיין מככא דככלי עץ אפילו פשוטים
איכ זיכ גזירת מרחלאות דכא ככא משום דבעיתא
ליכא דכא גזרר לא עזל גופיכ אלא מנא כוא דקא
מעבול וקחני שלא יעביל על כספסל אלא כיון דחזי
למדרס איכ זיכ גזירת מרחלאות ומסתברא דאי עזל לא
עלחכ ליכ עזילכ אצל ע"ג כלי חרס כיון דלמדרס לא
חזי ולאו זכ קבולי עומאכ מגבו כוא כ"כ שזכ
לסילתא. ולכחחילכ כוא דלא כא דיעבד שפיר דמי.
וכז"י כזיא דזרי הראש"ד וקצע זש"ע סי' קל"ח סל"ח
כמותו ע"ש ועיין ע"ז ס"ק ל"ח מה שכתב להקשות
וזש"ך שם סקמ"כ זשם מהר"ם מלוצלין סי' נ"ז שכתב

ועיין ח"ז סי' שס"ג אות י"ד דאמר רב שמואל בר יוחנן
אשכ לא תעבול זנמל ואע"ג דכשחא ליכא עלווכ
דאמרי' (זי דורנא) נפל פי' רש"ס זנמל פורע זשפת
הים מקום שזספינות נקבעות שמעלות עיט וחולץ וכו'
וכן הלככ שכך פסק רש"ס לקמן זמילתי דשמואל
וכתב דמפני חליית כעיט נותן מחללת זכור שזזכרת
עליכין דדבר רחב כוא ולא דמי לחרס וסילתא דבעיתא
ומיכו חנ דעזלינן זככרות על כחול לא זעיין מפלי
עכ"ל. ורבינו יוחנן אלפס פי' אשכ לא תעבול זנמל
מפני שמחזיישכ מזני אדם ואיכ עזלכ ככוגן וכן יש
מפרשים דעזיד מפלי זיומי חשרי דמשום לניעות היכ
עושכ לכס כמו מחילכ ממפלי שלא יראו אותן וחזכונכ
לעבול ודמי לכא דאמר רבא אשכ לא תעמוד ע"ג כלי

(שם סו.) אמר רב גידל אמר רב (ע) נתנה תבשיל לבנה וטבלה לא עלתה לה המפשלת זכר לאחוריה. וביא ערומה ולא היו בגדיה טבילה. המפשלת בנה לאחוריה וטבלה לא עלתה לה טבילה ואע"ג דליכא עליה ועצלה לא עלתה לה עזילה דחיישנן שמא כיכ עלה דינוקא טיט וכיוצא צו ונדבק בחמו וחולץ בעצילתה ולא ידעך לה (חוס') ואע"ג דליכא כשתחא, אימר צרדייוני נפל. כך גרס גם ר"ח ופי' לשון נדידה דחיישין כשהיתה מדדק לעלות מצית העצילה נפלה מעליה וכתב הרא"ש דכאן פי' רחוק ופי' הפשלה זכר לאחוריה שכיכ עליה בשעת עזילה כהכח דחנן פ"ח דמקו' האוחז בחדם וצכלים ומעצילן, ודע דמלשון רבינו שכתב המפשלת זכר לאחוריה ועצלה משמע לכאורה כפי' הרא"ש שצכלה עם זכר יחד

משנה הלכות

ראש וצדק כל גופה ואח"כ נתנה תבשיל לזכר קודם עזילתה או שנשאה את זכר קודם עזילתה ואח"כ עצלה לא עלתה לה עזילה שמא נדבק שום דבר בגופה ע"כ. ומכ שפי' קודם העזילה חיינו כחוס'. ועיין פתשגן ככתב שם. וכס דברי רבינו ומצאנו צביאור דברי חוס' ופלה שלא הביאו דגם רבינו הביא מימרא זו.

והרמב"ם צפ"צ מה' מקואות המפשלת זכר לאחוריה ועצלה לא עלתה לה עזילה שמא כיכ טיט צרגלי החינוק או צידיו ונדבק בחמו בשעת עזילה וחולץ ואחר שעלתה נפל עכ"ל והביאו רבינו סי' קל"ח ד"ה כתבו הכלצו וכתב ועעמו מפני שהוא גורם צפ' חינוקות (ס"ז ע"ה) מפשלת את זכר ועוצלת לא עלתה לה עזילה וכו' וכבר כתבו החוס' גירסא זו בשם ר"ח וכו' ומ"מ כתבו שאלתה גירסא אינה כתובה בספרים שלנו אבל הרא"ש כתב ופי' מה שכתבתי לישב דברי הרמב"ם ז"ל. גם הראש"ד צבעה"נ ורבינו ירוחם הביאו ז"ל רבינו ירוחם ח"כ נתי' ו' נתנה תבשיל לזכר לא העצול עד שחוק ידיה שמא נדבק מן השמנונית על ידיה וחולץ. וכן לא תפסיל זכר אחריה והעצול שמא מן העיט שצרגל זכר נדבק בגופה וחולץ ואע"פ שאינו שם עתה שמא בעלייתה מן העצילה נפלה ואי עברה ועצלה עלתה לה עזילה דלא אמרו לא עלתה חלה לעכרות אבל לצעלה עלתה וכן בסכימו רוב הפוסקים וזלתי רש"י דלא ולית הלכתא וכו'.

ובש"ע סי' קל"ח סמ"א המפשלת זכר לאחוריה כשהיא ערומה ועצלה לא עלתה לה עזילה וכו' ודע דכצ"ח סוס' קל"ע ד"ה חפפה כתב מימרא דרב גידל ומשמע דוקא נתנה תבשיל בעשוי לידבק אבל אם אינו עשוי לידבק חליין דמיד כשנחתה למקור נשעף מעליה ואין צריך לומר אם לא נתנה שום תבשיל לזכר חלה היתה מפשלת את זכר לאחוריה ערומה ואח"כ עצלה דעלתה לה עזילה ולא חיישנן שמא כוכ עליה דינוקא טיט וכיוצא צו ונדבק בחמו וחולץ בעצילתה ולא ידע ולא כר"ח שכתבו החוס' בשמו שכיכ גורם מימרא זו המפשלת את זכר ועוצלת לא עלתה לה עזילה וכן הוא משמעות כל הפוסקים שלא הביאו צפסקיהם כך מימרא

חרם משום דבעיתא. אע"ג דרבותי פי' כך יש לנו לחוש לפרשצ"ס ורש"י שפי' משום חלינה כי מימיהם חלו שותים. פר"ח אשה לא העצול צנמל משום דחיישא לזני אדם ולא עצלה שפיר אצור דשמואל וכו' עכ"ל פר"ח.

ובש"ע יו"ד סי' קל"ח סל"ג כתב לא העצול צמקום שיש צקרקעותו טיט משום חלינה וכו' וכו' שיעת רש"י וצסל"ד לא העצול צמקום שיש חשש שיראור צני אדם מפני שמתוך כך ממכרת לעצול ואינה מדקדקת בעצילה ומיכה צדיעצד עלתה לה עזילה.

ודעת רבינו כדעת ר"ח ור"ח וגאונים וז"ש ולריכא לפרכודא נפשא משוצנא כלומר שצריכה להסתחר מפני עוצרים ושצים דאמר רב שמואל בר רב ילחא אשה לא העצול צנמל וזה טעם לכסוי נפשה וגם גרם הא צדידיוני נפל לאחר נתנה תבשיל לזכר וכמ"ש בחוס' כנ"ל וק"ל.

(ע) ומ"ש רבינו נתנה תבשיל לזכר וכו' צגמ' שם ס"ז ע"ה אמר רב גידל אמר רב נתנה תבשיל לזכר ועצלה לא עלתה לה עזילה אע"ג דהשתח ליכא אימר צרדייוני נפל ורבינו גרס עוד המפשלת זכר לאחוריה ועצלה לא עלתה לה עזילה ואע"ג דליכא כשתחא אימא צדידיוני נפל ע"כ וגירסא זו הוא גירסת הגאונים עיין חוס' שם ד"ה נתנה וז"ל צפר"ח כתב עוד מימרא אחת שאינה כתובה בספרים שלנו וזו היא מפשלת את זכר ועוצלת לא עלתה לה עזילה ויש לפרש מפשלת את זכר לאחוריה וביא ערומה ולא היו בגדיה עליה ועצלה לע עלתה לה עזילה דחיישין שמא כוכ עליה דינוקא טיט וכיוצא צו ונדבק בחמו וחולץ בעצילתה ולא ידעך לה אע"ג דחזינן לה כשתחא דליכא מידי עליה חיישין דלמא בעלייתה מן העצילה נפל צרדייוני כוחלק ונפל דרך ירידה כפי' ר"ח וז"ל שכיכה מפשלת זכר אפילו לפני עזילתה ולא דוקא בעצילתה עכ"ל.

ורבינו יונה צאגרת כהשוכה שלו (אות קל"ה) דף קע"ז מדפי הספר שלי כתב נמי וז"ל ואם חפפה

השתא אימר בדידינוי נפל. (עא) אמר רמי בר אבא הני ריבדי דכוסילתא עד תלתא יומי לא חייצי מכאן ואילך חייצי אמר מר עוקבא לפלוף שבועין לח אינו חוצץ יבש חוצץ ואימתי נקרא יבש משמתחיל לירוק. אמר שמואל כוחל שבתוך העין אינו חוצץ שעל גבי העין חוצץ ואם היו עיניה פורחות אפילו שעל גבי העין נמי אינו חוצץ. א"ר יוחנן עצמה עיניה ביותר פתחה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה. א"ר שמעון בן לקיש אשה לא תטבול אלא דרך גדלתה כדתנן האיש נראה כעודר וכמוסק זיתים האשה נראית כאורגת וכמניקה את בנה. (עב) והיכא דאיכא מיא דדלו בדוולא ומלו בחצבא לא סלקא להו טבילה

כי אותו שחזר בעין הוא לח ושחזר לעין הוא יבש. ולפלוף הוא כעין לחות עזב קלח הנמלא בצועה או בחוטים: עיניה פורחות. פותחת ועולמת חדיר בין כך ובין כך אינו חולץ לפי שפריחתה מעצירתו ואינו עז על גב העין ואין בו ממש ל"ח דומעות שדומע מלחלחת את הכחול ואינו חולץ: עצמה עיניה ציורת. הוי חליט למטה: פתחה עיניה ציורת. הוי חליט למעלה: גדידתה. כלומר לא תדחק זרעותיה על צערך ולא רגליה ולא שוקיה זה צד חלל דרך כליכתה ושמושק תמיד ומכ שנסכה וקמט ואין מים באין בו לא איכפת לן ואינה לריכה לפשע צית קמטיה וצית סחריה חלל דרכן תמיד כן תעבול: כדתנן. גבי ראיית נגעים שעיבר זכר ככתוב צית הסחרים דכתיב (ויקרא י"ג) לכל מראה עיני הכהן ותנן האיש מראה נגעו לכבן כעודר וכמוסק זיתים: כעודר. צצית כשחי: ובמוסק זיתים. צצית כעורב דאם יש לו נגע צצית כשחי אין לריך להגזיב זרעותיו יותר מדאי להראותו חלל כעודר שמגזיב ואינו מאכס עלמו מכ שיוכל כבן לראות יראה ואם לא יוכל לראות פטור וצצית כעורב ח"ל לכוף ולשוח יותר מדאי חלל כמוסק זיתים לאחר שנשרו מן החילין ומלקטן מעל הארץ: כאורגת. ציד כימנית ר' יכודא אומר כעורב צפשתן: מניקה את צנה. תחת דדה, ועיין תוס' ורא"ש שם: דדלו דוולא.

משנה הלכות

נראה כאורגת וכמנייקה את צנה ע"כ. ועיין ש"ע יו"ד סי' קל"ח סי"ז סי"ח סי"ט ל"כ ל"ע וכתב כש"ך סק"ג ואם הוא יבש חולץ ודעת הראשון וברש"א וברמב"ם ור"ת וסמ"ג דחליט ז' דס"ז וכן דסעיף ח' וע' אינו חלל לעכרות ולא לצעלכ וע"ש באריכות ודעת רבינו נראה דגם לצעלכ ודוק.

ורבינו יונת באגרת השו"ב (ס"ק ק"מ) ז"ל כורו רבותינו האחרונים ז"ל שאם סתמך עיניך ציורת או פתחך עיניך ציורת לא עלתה לה עזילכ כי בשעת שפותחת את עיניך נעשו קמטים קמטין ע"ג עיניך ואין המים באים שם ע"כ. ועיין פתשגן ככתב שם מה חלוק בין קרלח שפתיכ שצסתם נמי לא עלתה לה עזילכ ובין עלמך עיניכ שכתב שאם סתמך עיניכ ציורת משמע דצסתמך אינו פוסל כעזילכ ע"ש ועיין ש"ך סק"ג צסם כר"ן.

(עב) ומש"ד ויכא דאיכא מיא דדלו בדוולא וכו' (צח"כ שמיני פרש"ע) על הקרא אך מעין וזור מקוב מים יכא עכור (ויקרא י"א ל"ו) תניא חלו אמר מקוב מים יכא עכור יכול אפילו מילא צכתיפו ועשך מקוב צתחיל יכא עכור ת"ל מעין מה מעין צידי שמים חף מקוב צידי שמים אי מה מעין שאין צו תפיסת ידי אדם חף מקוב שאין צו תפיסת ידי אדם ילא כמניח קנקנים צראש כגג לנגבן ונתמלאו

ע"ש ולאחר קידח וכשתחוי' מאדונינו כצ"ח ז"ל דצרי ל"ע שחרי כס כס דצרי רציו בגדול כצ"ג ובר"ח וברמב"ם ורציו יונת ובראש"ד וברא"ש ורציו ירוחם ודאי יש לן לפסוק ככני סצי וכמ"ש צלחת צש"ע ואין להקל צדצר ח"ו. גם כש"ך צסי' קל"ח סק"ג חמ"ש כמחצר לא עלתה עזילכ ל"ן וכצ"ח פסק צס"ם קל"ע דעלתה לה עזילכ ומשמע דכסכים עמו גם צסדרי עכרכ נראה דכסכים עס כצ"ח ול"ע. שוב כראה לי ידידי כר"ג מוכר"ר זלמן ליב רויזנצברגער שליט"א צלחם ושמלח יו"ד סי' קל"ח סמ"א חות ל"ע שצציה דצרי כש"ך שפסק כצ"ח וגם כס"ע ותמך עליהם ע"ש.

(עא) ומש"ד אמר רמי צר חצא כני ריצדא וכו' עיין לעיל (סימן מ"א) צגמ' שם ס"ז אמר רמי צר חצא (ועל בגליון ל"ן צר חמא חמנס מדצרי רציו נראה שגירסת הספר נכונה) כני ריצדא דכוסילתא עד תלתא יומי לא חיילי מכאן ואילך חיילי אמר מר עוקבא לפלוף שבועין לח אינו חולץ יבש חולץ אימתי נקרא יבש משמתחיל לירק אמר שמואל כחול שבתוך העין אינו חולץ ושעל גבי העין חולץ חס היו עיניה פורחות אפי' על גבי העין אינו חולץ. א"ר יוחנן פתחך עיניך ציורת או עלמך עיניך ציורת לא עלתה לה עזילכ ארש"ל כאשכ לא תעבול חלל דרך גדילתה כדתנן האיש נראה כעודר וכמוסק זיתים אשה

כלב כשר ולזכר אחר כאן יכול אליצא דאמר שם צין כך וצין כך ישכר דס"ל שאובכ שחשיכוכ כשר ועוד דרש שכזור משונכ מן המקור וכו' ע"ש שזכר מעכר זכ"ש וזכר מעכר באשצורן וזמ"ס.

וה"ש רבינו וביכא דאיכא מיא דדלו דדולל פ"י ששצו מים דדליות ומלו דצור (צורות חלוצין) לא סלקא לכו עזילכ דזעינ דומיא דצידי שמים ומיכו לא זא למעט מקור ע"י גשמים וכיוצא זו או שחשיכוכ וכמו שמבאר דסמוך ולשון השאלותות אי נמי כי עזלא דמייא חיי. אצל דלייא דדולל או מלייא דחלצי לא כוי מקור וכו' נראה דכוא גרס או מלייא דחלצי שנתמלא המקור ע"י חלצי וכוא מין דלי או כדים כפי' ר"ש וכזכר דביאו בראשונים ז' הפירושים חלצי יש מפרשים כדים וי"מ חלצי צורות.

ומ"ש השאלותות אי נמי כי עזלכ דמיי חיי כתבו באחרונים דודאי אין כוונתו חיים חיים ממש שכרי מצוה דמוקד כשר לקמן וכן רבינו שכתב לעיל וביכא דאיכא דקריר עלמא ולא יכלכ איחחא ליעצול אסירא ולא משתריא עד דעצלכ דמים חיים פשיעא שאין הכונה על מים חיים ממש שכרי כתב כאן דמקור כשר חלל כ"ק מים שלא שינוי מקומם דתפיסת ידי אדם דכיינו שאיכא דכיון דנעקרו מקרקע לכלי נקרא נעקר חיתתן ומזכר כוא למדנו דח"א לעקרו לחממן דמקום דקריר עלמא ועיין משכנ"י שדקדק מכאן שאין עוצלין דחמין ע"י כאור ע"ש.

ובאמת כי כן מלאחי לרבינו בא"ז סי' שס"ו דביחכו דאזא מארי ריש גלותא איקפד ואזל רב נחמן ז"ר יתחק לפיוסכ ואמר לה אטו עשקיי חסרת דודי חסרת עצדי חסרת ופר"ח לא היו לך חמין לבעילס דלון אס את מתיראכ מן כלכ עכ"ל משמע שרולכ לומר שמוחר להשליך חמין דלון ולעצול וכן כורכ מורי אצ"י בעזרי וכן כורכ מורי ר' יתחק ז"ר אצרכס וכשי עליו ר' שמשון ז"ר אצרכס וז"ל ועוד אמרו לי שכיית רולכ להחיר למלאות מקור מים חמין ולחצרכס אל הכור דשפופרת כנוד ודבר זכ ראוי לאסור יותר משאר גזירות מרחללות כדאמר דפ' דתרא דנדכ ואמר רבא אשכ לא חעמוד ע"ג כלי חרס ותעצול סכר רב ככנא למימר עעמא משום גזירת מרחללות כוא וכו' ואני שמעתי ואיני יודע אס מר"ת עלמו או ממורי הקדוש שכיכ כזר מקור אחד וכיו נשים מחממות מים ומשליכות למקור לחממו דמיות החורף ואסר להם ר"ת ובעעם לא נאמר לי ושמא מעעם זכ אסר ואל תשיצני מחמי עצריה שיש הפרש וכו' ע"ש מכ שהאריך דאסור לעצול דמים חמים ואולי דזכר שס"ל שמים שהחמו לאו מים חיים כס למקור.

מים ח"ל צור, אי צור יכול אף צור שצספינכ יכא עכור ח"ל מעין מכ מעין שפיקרו דקרקע אף צור [מקור] שפיקרו דקרקע אי מכ מעין מעכר דכל שכוא אף מקור מעכר זכ"ש ח"ל אף מעין כמעין מעכר זכ"ש ודמקור זמ"ס. (ז) מנין אס עמא יעכרנו ח"ל מקור ומעין יכיכ עכור. אין לי חלא מעין את המקור מנין מקור את המקור מקור את כצור צור את כצור צור את המקור מנין ח"ל מעין יכיכ עכור צור יכיכ עכור ומקור מים יכיכ עכור. (ג) אי מכ מעין מעכר דזוחלים אף מקור מעכר דזוחלין ח"ל אף מעין כמעין מעכר דזוחלין וכמקור באשצורן. (ד) מקור מים לא מקור כל משקים כולם פרע לשנפל לחוכו מי כצשים ומי לצעים ושינוי את מראיו דצרי ר"מ שכיכ ר"מ אומר כל הפוסל בג' לוגין פוסלין אותו צשינוי מראה מי כצשים ומי לצעים פוסלין אותו בג' לוגין ופוסלין אותו צשינוי מראה ר' יוסי אומר כל הפוסל בג' לוגין אין פוסלין אותו צשינוי מראה ע"כ.

הנה מעין כוא כנמלא דעמק ויואלחין מים מן הקרקע ומתפשטים ונוזלים למרחוק כמו, ומעין ילא מצית כ' וכשקכ, מעינות יולאים דצקעכ וצכר, וכצור כס מים מכונסים דקרקע שנחלצ שם נקצ עמוק ומכניסים צו מים ולכן דצורות נופל לשון חליצכ לחלוצ צורות ועל כצאר לשון חפירכ וכצאר כס מכונסים ולפעמים נוזלים שחכ מים מצורך ונוזלים מתוך צאריך וצכר (ריש פ' נח) צור לית ליכ מדיליכ חלא מכ דיכצין דגויכ צאר מים דנציעין וגס כדל צין כמעין וצין עין שחמעין כוא מימיו מתפשטין ונוציעין ויואלחין וכעין כוא מים כנמלאים דעומק לא יתפשטו כמו וחרד בעיכ ותשאצ עיין דמלצים כ"ז.

ובקרבן אכרן אלו אחר וכו' מן הנראה שם מקור המים כוא שם סוגיי שכולל גס מעיין וצור שכלס משותפים כשכס מקור מים ולזכר כולריך לדרוש למכ אחר מעין וצור וכוא אמרו אלו אחר מקור מים ותו לא כייתי אומר דלא חששכ כחורכ חלא למים שיכיו נקיים דמקום אחד לא לאופן קצונס וא"כ אפילו מילא מים על כחיפו ועשכ מכס מקור דתחילכ פ"י שלא כיכ שם מקור מים כלל כייתי אומר שכוא עכור לז"א מעין לומר שצריך שיכיו קיווי כמים דומכ לקיווי מי כמעין מכ מעין וכו'. אי מכ מעין כלומר ואלו אחר מעין וממנו נלמוד לכל המים הנקיים צידי שמים כייתי או' שצריך שיכיו כלו צידי שמים כמו כמעין שאין צו חפיסת ידי אדם וצכר ייתי ממעט אס כניח אדם קנקנים דגג לנגצן ונתמלאו מים כייתי אומר דלא ישכר כקנקנים לעשות מכס מקור כמ"ש ר"י דפ"ו דכלים מ"ז ויכיכ ממעט מים דצור דסכר שחלוצכ שחשיכוכ

ששצו צדלי ומלאו צכד לא סלקו לכ עזילה: מקוה מים. כו"א כל שנקו המים ואפילו מלא צכתף כיון שנקו נעברו ומעכרים: ת"ל מעין ומעין צא בידי שמים צלי עיפול עמכס: בידי שמים. ולכן שאוצין פסולין ומיכו מי גשמים נמי בידי שמים ניכסו: ונהרא דסכיר ואית ציב עקולא. פי' נכר שכרוכו וחצוכו ויש שם אמת המים שיוצא מן הכנר או מקום עמוק צשפת הכנר שיש שם מ"ס כמקוה דמי ומותר לעבול צו: ומקוה שנפלו צו ג"ל מים שאוצין. כלומר מקוה חסר מ' סאה ואפילו קורעו פסלו וכו'א שצא מתוך ג' כלים לכל כיותר אצל צא מתוך ד' כלים לא פסלו: ואי אמשיכונו. פי' שלא נפלו צתוך כמקוה אלא מחוץ למקוה ורדו ואזלי למקוה לא

דתביא (תו"כ פ' שמיני ט') אלו נאמר מקוה מים שומעני ימלא בכתף ויעשה מקוה ת"ל מעין מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים ונהרא דסכיר ואית ביה עקולא דהוי ארבעים סאה כמקוה דמי ושפיר דמי לטבילה. ע"ג) ומקוה דנפלו ביה שלשת לוגין מים שאובין פסלוה ואי אמשיכונו מבראי ודרו ואזלו למקוה

משנה הלכות

מי גשמים ממלא י"ע צכתף ופוחקן למקוה ע"י המשכב וכן עכוורין שהשאיב מעכרת צרצייס וכמשכב כלומר כשיש שם רוב מים כשרים והשאוצין צאין למקוה ע"י המשכב ואם המשיכן ע"י לינור שחקקו ולצסוף קצו פוסלין וכו' עד פה צאחי להעתיק כנוסחא שכיחא לפני הסמ"ג וכן עיניך שם מה שבהריך הסמ"ג לפרש דצרי כשחילתות. גם צס' צעכ"י להראצ"ד ז"ל צשער המים כתצ וז"ל כתצ רצ אחא אי מקוה חסר כו'א ונפלו לגויכ ג' לוגין מים שאוצין פסלוה ואי אמשיכונו מאצראי אצב מרציצא (ודגו) [גירסת רצינו ודרו מלשון ריכס כלומר רצו אותן למקוה עיין ערוך דרו ועיין נחל אשכול ויש גורסין ודרו מלשון רדו אלי שירדו המים למקוה] למקוה כשרים דכי אחא רצ דימי א"ר יוחנן שאוצב שהמשיכ עכוור ואילטרופי נמי מלטרפי למ"ס דחניא ר"א צן יעקב אומר ג' שיש צו עשרים ואחד סאה ממלא חשעב עשר צכתף ופוחקן למקוה וכו' ע"כ לשון רצ אחא כלשון הסמ"ג ממש. והציא שכרי"ף חולק על זה וכתצ לסמוך על הרצ רצ אחא שכיכ רצ מוצבק דצריו מדוקדקים צכל מקום (וכמגיד שם ל"ן דצרי"ף דלפנינו ג"כ ס"ל כרצ אחאי גאון ז"ל ע"ש. ועיין עוד חוס' תמורה י"צ ע"א ע"צ שהציא כשחילתות כגירסתנו ודו"ק.

ובא"י סי' של"ב אחר שהציא סוגיא דג"ל פוסלין את המקוה וקושית ר' שמואל מלוני"ל היכן אשכחן פלוגתא כי האי גוונא דלרצי חייא צר אצא ראצ"י לקולא וחכמים לחומרא ולרצ דימי רצנן לקולא וראצ"י לחומרא ע"כ פי' ע"פ שחילות דרצ אחאי גאון שכתצ צכו מקוה שחסר שנפלו לחוכו ג' לוגין מים שאוצין פסול ואי אמשיכונו מצראי ע"י מרציצא שקצו ולצסוף חקקו לא פסלו אי אזלי למקוה ועוד אילטרופי מלטרפי וציצא שם ג' מחלוקת צדצר ואמר הלכך על מי נסמוך צאו ונסמוך על דצר כ"ר שמואל הכהן דקא מסייע ליה כשחילתות דרצצ"א ורצ דימי לא פליגי וכו' ע"ש. וצס' באשכול סי' נ"צ כ' רצ אחא משצחא מקוה חסר שנפלו לגוויכ

וקצת כי אפשר לפמ"ש צאגלי על צמצשל מים צשצת מה איסור יש צצכ שכרי שותין אותן כמו שכן ולא נשתכ צכס דצר ופי' דיש צמים מין חיות הנקרא צאלילין ומיקראצין וע"י כציסול מתצשלים ואזל חיותן של המים ולפי' יש לומר דלכן חסור חמין דלאו מים חליים כס דאזל חיותן ע"י כציסול וצצכ מיושצ מה צצכס"ג נתנו שם עסין להפק לינתן דצוכ עדיין ליכא ציסול ולא אצדא לה חיותן וכצן.

ע"ג) ומש"ד ומקוה דנפלו ציכ שלשת לוגין מים שאוצין. ככס גם צשחילתות גרס כן ומקוה דנפלא לה שלשת לוגין מים שאוצין פוסלין את המקוה וכו'א חמיה דכרי מקוה שלס אפילו נפלו צו כל מימות צצעולס לא יפסלוה ואפילו לדעת הראצ"ד ודעימיה צנעל סאכ ונתן סאכ שמחמיר עד רוצו אצל עכ"פ צשלשכ לוגין לכ"ע לא פסלי למקוה ול"צ. וי"ל צחרי אנפי או יאמר שנפלו צו שלשכ לוגין כלומר שנפלו קודם שכיו שם מים כלל ולכן כיון שכיו שם שלשכ לוגין שאוצין אפילו יכנס שם כל מים יפסלו את המקוה וכשנית יש לומר דמייירי צמקוה כשר שכיו צכ כ"א סאכ מים כשרים וכיכ חסר מן כמ' סאכ ונפלו שם ג"ל מים שאוצים פסלוה וככין נראכ ואחי שפיר כמשך כדצרים של רצינו ואי אמשיכונו וכו' דכי אחי רצ דימי אמר שאוצב שהמשיכ עכוור ומלטרפי לארצעים סאכ וא"כ ככוונכ מקוה חסר שנפלו ג"ל.

וראיתי צשחילת שלום על כשחילתות שכתצ ומקוה דנפלא כו' צשציל איצכ גמגומים רחיתי להעתיק כפי שמלאתי צסמ"ג כל' מקואות מלוצ רמ"ח וז"ל כתוצ צשחילתות דר"א מקוה חסר שנפלו צו שלשת לוגין מים שאוצין פסול ואם כיחכ משוככ מושכת מן כחוצ ע"י לינור שקצו ולצסוף חקקו ונפלו לתוך כמקוה אינן פוסלין דכי אחא רצ דימי (תמורה י"צ) אמר שאיבכ שהמשיכ כולכ עכוור ואילטרופי נמי מלטרפי למ"ס דחניא ר"א צן יעקב אומר ג' שיש צו כ"א סאכ

לא פסלי דכי אתא רב דימי אמר (תמורה יב.) עד) שאובה שהמשיכה טהורה פסלי: שאובה שהמשיכה ומצטרפי לארבעים סאה דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר גג שיש בו עשרים עכורה. שאובין שהמשיכו ואחד סאה מי גשמים ממלא בכתף תשע עשרה סאין ופותקין למקוה והן טהורין ולא זאת חלא שמלטרפין ולא זאת חלא שמלטרפין לארבעים סאה: גג שיש בו כ"א סאה. וכס על כגג: ממלא בכתף. י"ע סאה ופותקין למקוה וכן עכורין:

משנה הלכות

איתא דשאיבה שהמשיכה כולל מעצילין כרי מקוה זו נעשה כחללית צידי אדם ואם גזרו על שלשה לוגין מים שאובין שנפלו למקוה לפסול כ"ש שיהיה להם לגזור על המשיכה כולל שלא יעצלו צד משום גזירה דצידי אדם חלא ש"מ דצעינן רצוי צידי שמים.

ובש"ת רי"ד מרצנו יע"י דטראני סי' א' האריך ברוב דשאובה כולל פסולת מכ"ס וכצ"ל על המסחיינים להכשיר מהיהא דמשקב צית מעצחייא דשאובה כולל מדרצנן וכצ"ל דגס דעת רש"י פסחים י"א ז' ד"ה בקרקע עכורין דמשמע דכולל שאובין מדרצנן ובצ"ק ס"ז ע"א פרש"י דג' לוגין דוקא כוכ פסול דרצנן אבל שאובה כולל היא פסול מדאורייתא ומיישז דס"ל דאורייתא ע"ש (ובאות ז' שס) האריך להכריח דמשכב מכני על גבי רלפס ודלא כר"א ממי"ץ שאין השאיבה מתעטלת חלא במקום שהמים ראויים להצלה ע"ש.

והנה כתב דרש"י שפי' בחמורא שממשיך י"ע סאה דשאובין לחוך כ"א סאה מכוונסין ולא בולרץ להשיקם לחוך מקוה שלם וכיון שנשאבו המים ע"י אנשים עמאים דצימי ר"י כבר לא כי' אפר פרכ א"כ היכן נעברו כי"ע סאה כיון דנמשכו לכ"א סאה מים כשרים חלא ודאי דצלטערפן כולחן למ' סאה צעלה חורח שאיבה מכן וכן ראויין לעצלה ופרכה מכן עומחן וכו' מטעם דכיון שהם חשוצים לעבר אחרים לעצמן לא כ"ש ע"ש. וכן פי' דצרי כר"א סס.

ובתב גם רב אחא משבחא ז"ל כתב ומקוה דנפלו ציב שלשה לוגין דמים שאובין פסולואי אמשיכונן מאצראי וידו (לשון וידו עיין לעיל ס"ק ע"ג מש"כ) אזלי למקוה לא פסלי דכי אחי רב דימי אמר שאובין שהמשיכה עכורה ומלטרפי וכו' ובזה הלשון עלמו שכתב רב אחא משבחא כתב גסצבל כ"ג צכלכות נדכ כוכ שמכשירים רב אחא וצב"ג להמשיך מים שאובין ולצרך ולצרך למ' סאה ולא בולרכו להשיקן לחוך המקוה שלם וצימי רב אחא וצבל כ"ג אפר פרכ לא כי' וכו' וראיתי לרצנו יצחק כי רב אחא כפי דצרי ראצ"י אמר וראצ"י צעבור איירי וגם רב אחא צעבור מיירי ולא

ג"ל מים שאובין פוסלין אותו ואי אמשיכונן מאצראי ונפלו אגב מרזיבא וירדו ואזלי אל המקוה כשרים וכו' ואי אמשיכונן אגב מרזיבא למקוה פסול דחני' לנור שחקקו ולצסוף קצעו פוסל את המקוה קסעו ולצסוף חקקו אינו פוסל את המקוה עכ"ל וכ"כ צעל הלכות וכו' ע"ש. ונתצרכה גירסת רצנו ז"ל שיהא גירסת האמיתית דצצריבס ונמלא כוונת דמש"כ מקוה דנפלו ציב כלומר מקוה חסר ויש בו כ"א סאה ונפלו שלשה לוגין צלי המשכב פסולת ואם המשכב כשר.

עד) ומש"ד שאובה שהמשיכה כו' צרובה וצמשכב. בגמ' תמורה י"ב ואין המים שאובין פוסלין את המקוה חלא לפי חשבון, מאן חנא חמר ר' חייא בר אבא ראצ"י היא דחנן ראצ"י אומר מקוה שיש בו כ"א סאה מי גשמים ממלא בכתף תשע עשרה סאה ופתקולמקוה וכן עכורין שהשאיבה מעכרת צרבייה וצמשכב ופריך מכלל דרצנן צצרי דצצרייה וצמשכב לא חלא הא דכי אחא רצין א"ר יוחנן שאובה שהמשיכה כולל עכורה מני לא רצנן ולא ר"א חלא חמר רצב לפי חשבון כלים ויוסיף צן חוני היא וכו'. ובחוס' שס ד"ה ואין המין פרש"י דלר"א צן יעקב השאיבה מעכרת צרבייה וצמשכב היינו לפי חשבון שאין השאובין פוסלין חל"כ יש צבן כהכשרים כלומר כ' סאה שאובין נגד כ"ס כשרים אבל אם לא המשיך רק תשע סאה מן השאובין לחוך כ"א מהכשרים כשר ורצנן לקולא פליגי והקשה רצנו שמואל מלוגי"ל דאין זה שיעת כש"ס ועוד דהיכן מלינו למימר דלרצנן שאובה שהמשיכה כולל ואין במקוה מי גשמים אחרים כשר ובאריך שס.

והנה צא"ז סי' של"כ האריך ברוב צבא מילתא אי שאובין כשרין למקוה מדאורייתא או ע"י המשכב כולל או רק רובצ ונחלקו צבא רצותינו הראשונים והאחרונים ז"ל והעלה כדעת רצנו שמואל והשאלות ורצנו וכן סס דצרי הראצ"ד צצעלי הנפש אחר שהצרי דצרי השאלות שדעת רב דימי ודצרי ר"א צן יעקב לא פליגי אהדדי ולעולם לא מעצילין בשאובה הנמשכת לא כולל ולא רובצ ולא מחלכ על מחלכ עד שיהא שס רוב מן הכשר ומעיקר המדרש אחללמד דצרי זה דרשינן מה מעין צידי שמים אף מקוה צידי שמים ואם

והמוציא לאחר ילח לישב דברי הגאון מוה"ר זמ"ח עפ"י סדרת החוס' שבת דף ל"ב ע"א דע"י בגומות בין רוצד לרוצד איכא חששא דאשוי גומות ולפ"ז חי' דגם המשכה על גבי רלפת אצנים כשרה מחמת בגומות שכן ראויין לבלוע בליעה וכ"ג דחב דבריו דלענין אשוי גומות איכא חיוב אכל גומא וגומא משא"כ לענין המשכה בקרקע לא מהני גומות בין רוצד לרוצד וכביא ראי' מא"ח סי' שני"ז ס"ז שכתב דסילון של עץ אין המים ראויין לבלוע בו אבל אם עשוי כעין רלפת של אצנים מצליע ושרי (ועיין חוס' פירושין פ"ח ע"א בסופו) ודייק כ"ג מדלא קאמר ברלפת אצנים אלא כעין ע"כ ל"ל כמו שמפרש המ"ז באצנים קטנים כמו שמרלפים החלרות שיש הרבה עפר בין אכל לאצן אבל רוצדים שצנצור היו גדולים אמר האצנים ולא שייך כאן בליעה ע"כ.

ולפענ"ד חי משום הא אכתי איכא לספוקי צב דברי צאמת מלינו מחלוקת הראשונים ז"ל בשיעור הלריך להמשכה דכ"י סי' ר"א הביא צ"ח ספר המכונות ששיעור המשכה הוא ממקום רחוק כדי שחלכה רגל המשכה קודם שיגיעו המים למקום וכ"ח כוסיף שכן גם דעת רש"י תמורה י"ז ובלחם ושמלה ס"ק קע"ה כתב דהיכא דאפשר ודאי יש להחמיר בזה ואפילו לדעת הש"ע סעי' מ"ה שפסק דשיעור משיכה אין פחות מג' פעמים וכאן דעת הר"י בתשובה הביאה בכלבו ועוד וא"כ כל מקום דליכא שיעור ג' עפחים לא הוי המשכה ועיין פרשת מרדכי להגר"מ צנע"י יו"ד סי' י"ח דברוח צעי ג"כ עכ"פ עפ"א ח"כ פשוט דלדקו דברי כ"ג לפי שיעתם ואין בדברי המו"ל ממש משום בגומות חמסם כרי איכא דעת הרש"א צנע"י המים שער ד' הביאו כ"י ג"כ דהמשכה סגי בכ"ש וכן הביא התש"צ צנע"י ח"א סי' מ"ע ועיין ר"ש פ"ז מ"ח ומ"ע דמשמע נמי דאפילו כ"ש ועיין חזו"א מ"ק ת' סי' ח' אות י"ג ול"ע אבל לפי שיעת הפוסקים דהמשכה בכ"ש כשר א"כ שפיר איכא למימר כדעת המוליד לאחר ונאמר דגם דעת החוס' צ"צ דכ"ש סגי בהמשכה וא"כ בהמשכה נעשה בין רוצד לרוצד אבל על ברלפת ממש על אצנים ככ"י דאין כאן המשכה.

והבן נראה לדייק מדברי החוס' שכתבו ובר"ר משה מפונטיוזא דוחה דאע"ג דשאיכא דאורייתא היא בקרקע עכור משום שאי אפשר בלא המשכה דכי נפלו מן הכלי לרלפת שהיא חלקה ממשי חינך ואילך וכו"ל כשחוצה שהמשיכה כולה דכשרה ע"ש. ומדכתבו דממשי חינך ואילך הוה כשחוצה שהמשיכה כולה משמע בצירור דלא צעי ג' עפחים למשיכה דאי נימא דבר"ר משה מפונטיוז"א צעי נמי ג' עפחים א"כ מאי

יתכן פתרון זה כלל דהא רב אחא ובעל כ"ג לאו לפרושי קאחו אלא פסק הלכתא קא פסקילן היכי נעבד ואם איכא דלא נעבדו בעמלין דהנערפן למ' סאב עד שישקב לקוב שלם הוה לכו לפרושי לן אלא ודאי סבירא לכו דהנערפן למ"ס כיון דחשיבי מקוב לעבר אחרים פרחא עומאחאן.

וכתב עוד לחלוק על הרא"ם דע"ג אצנים לא מהני המשכה רק במקום הראוי לבליעת מים וכביא דגם רב אחא משנחא משמע שמהני המשכה אפי' ע"ג אצנים דקאמר ג"ל מים שאובין פוסלין את המקוב אבל אי אמשיכונן לא פסלי ואי אמשיכונן אידי דמריזבא פוסלין ואי אמשיכונן ע"י לינור שקצו ולבוסף חקקו לא פסלין אלא אינערופי מנערפין וע"ג דמהני לכו המשכה בלינור אע"ג שהוא יצב ואינו ראוי לבלוע מים דאי ס"ד דבר יצב אין ממשיכין מאי אריא קצו ולבוסף חקקו אלא לאו ש"מ דס"ל דבלינור שקצו ולבוסף חקקו אפילו יצב מהני וכשר למקוב ולהנערף. ובאוחו לשון שכתב רב אחא כתב גם בעל כ"ג ש"מ דתרויכו קים לכו דשאיכא שהמשיכו ע"ג מקום יצב כשרה ולא צעי מקום לח. וסיים אע"פ דהמשכה מהני מ"מ כיון דפסול שאיכא כולל פסול תורה הוא אע"פ דאנו מדמין לפסוק הלכה כרב דימי א"ר יוחנן דאמר שאיכא שהמשיכה כולה כשרה מ"מ אין לנו לעשות מעשה משום דאשלי רבצרי פסקי כראצ"י רב אחא צשחילתות ובעל כ"ג ורש"י בתמורה וכיראים ע"ש.

ובתשובה אחרת סי' כ"ד כוסיף שנית ידו צשאיכא שהמשיכה כולה בלא כך כתבתי לכבודכם כיון שפסול שאיכא כולה נחצרר שאינו מדרבנן אלא פסול תורה הוא אע"פ שאנו מדמין לפסוק הלכה כרב דימי א"ר יוחנן אין לנו לעשות מעשה משום דאשלי רבצרי פסקי הלכתא כראצ"ע רב אחא צשחילתות ובעל כ"ג ורש"י נמי ז"ל כתב צפי' צריש כסוי הדם דקיי"ל בתמורה דשאיכא מעברת צרצייא והמשכה וגם ר' אליעזר ז"ל פסק צספר כיראים וכו' ע"כ ע"ש.

והנה צ"ס מכתב סופר יו"ד סי' ס"ז צבאר מרים מהמו"ל הביא מחלוקת בעל אמרי יושר עם בעל צאר חיים מרדכי חי מהני המשכה למקוב על גבי רלפת אצנים ובגאון בעל אמרי יושר רלכ להחיר וראיתו מדברי החוס' צ"צ ס"ו ע"ז ובגאון בעל צאר חיים מרדכי דחב ראיתו מגמ' יומא דף כ"א דשאני רלפת עזר שברי מוראח ונולח ודשון מזבח הפנימי נבלעו במקומן אף דבנס נעשו מ"מ מלינו דרלפת העזר ראויה לבלוע משא"כ סחם רלפת אצנים דאינה ראוייה לבלוע לא ע"כ.

פשיעה ליה דאי אפשר בלא המשכה חילך וחילך כיון דס"ל שאובין דאורייתא אכתי איכא לספוקי דלמא לא נמשכה ג' עפחים אף שזדחאי נמשכה קלת דזכ לאו הכרח הוא שימשך ג' עפחים על הרלפס אבל אי נימא דכ"ש סגי אחי שפיר דודאי המשיכה כולה חילך וחילך בכ"ש וזה לפענ"ד ברור. וכיון שזכינו דדעת החוס' דהמשכה בכ"ש ח"כ יש לישב דעת המו"ל דהמשכה הוא ע"י הגומות וא"כ אין ראוי מדברי החוס' להגאון בעל אמרי יושר.

ומידו אף שזכרנו דעת החוס' דכ"ש סגי בהמשכה מ"מ נראה פשוט דעת החוס' דגם על הרלפס ממש מהני בהמשכה בכ"ש שהרי כתבו שם החוס' וז"ל דכי נפלו מן הכלי לרלפס שהיה חלקה ממשכי חילך וחילך וכ' ומדדייקי החוס' שהרלפס הוא חלקה מזוהר דמיירי שנפלו על חלקה הרלפס ממש שהם האצנים ואפילו חסם מהני בהמשכה כ"ש וא"כ מוכרח דאפילו על אצנים מועיל בהמשכה דלא כמו"ל חלל כאמרי יושר בג"ל. חלל דמעשה לא לריך נמי לחלוק המשכה ברורה שהציה כ"ג ואין דבריו מוכרחים ועיין נתיב חיים ש"ע חו"מ שני"ז הנ"ל מה שמיישב דברי המג"א סק"ע וחילוק חילוק המ"צ הנ"ל ול"ע.

ומידי עברי דדברי הנתיב חיים והמ"צ הנ"ל נחתי אל לבי דדבריהם תמוהים מאד שהרי הנתיב חיים הקשה אמה שכתב המחבר דאם עשוי כרלפס של אצנים מצליעים ממה שפסק הרמ"א יו"ד סי' ר"א סעי' מ"ו דרלפת אצנים לא מצלעי ותי' דיש לחלק בין רלפת אצנים חלקים קטנים ובין רלפת אצנים רחבים כרלפת חדרים ועליות נראה דס"ל דרלפת אצנים רחבים פשיעה ליה דאינו ראוי לצלוע וחלוק זה ל"ע רב דברי מזוהר בחוס' ב"ב ס"ו הנ"ל להדיא דאפילו רלפת אצנים שצמקדש דבוק אצנים רחבים ואפ"ה מועיל בהמשכה דבוא וא"כ ע"כ דגם זה הוא שיעתם בחוס' עירובין הנ"ל וגם דעת המחבר כן דאפילו באצנים רחבות נמי מהני בהמשכה ודלא כהנתיב חיים ול"ע ג.

גם צעיקר קושיתו לפענ"ד קושיא מעיקרה ליתא דברי פשוט לכל מעיין דהמחבר לא אזיל בזה צשיטת הרוקח שהציה הרמ"א ז"ל חלל ס"ל להמחבר דהמשכה מועלת אפילו על רלפת אצנים ממש וא"כ מאי מקשה מהרוקח על המחבר ז"ל כיון דהמחבר לא ס"ל כן ופליג עליו וכן נראה להמעיין שם ציו"ד סעי' מ"ו להדיא שכתב המחבר דין המשכה משם הראצ"ד ז"ל וע"ז כתב הרמ"א ז"ל וי"א דאין המשכה מועלת על רלפת אצנים ע"ש וידוע לכל יודעי דת ודין דכל מקום שכתב הרמ"א ז"ל וי"א פליג על המחבר וא"כ מזוהר דדעת המחבר גם

ציו"ד כמו בא"ח סי' שני"ז דעל הרלפס נמי מהני בהמשכה דרלפס נמי בולע או מקרי צליעה ודברי המחבר כהדדי ניכחו ואין כאן שום קושיא מדבר הרמ"א על המחבר דלא פסק כן וז"פ וברור בס"ד ומקום הכינוי לי להחגדר בו.

אלא דאכתי פש לן לבאר מה שראיתי בחיבור לעכרה כלל ג' אות י"ע שהקשה הרמ"א ז"ל כאן שכתב דרלפת אצנים אינן ראויין לצלוע ולכך לא מועיל להן בהמשכה ותקשה ליה למא לא הגיה כלום גם בא"ח סי' שני"ז דברלפת אצנים אינו מועיל לדעת הרוקח ובאמת לקורה שממנו מקור דין זה משמע דגם לעיני שבת החמיר שלא לשפוך על רלפת אצנים רק ע"ג קרקע ואף שיש לדחות ולומר כונתו ע"ז מ"מ כיון דיכולין לומר כן ח"א להקשות עליו אבל לרמ"א כיון דסתם כן ח"כ גם כאן קשה למא החמיר ברלפת אצנים ודוחק לומר משום חומרא דנדה דהא שבת חמירא דבוק צסקילא וכו' ע"ש שהניח צ"ע.

ובבבד לדיק במקומו מונח אבל לפענ"ד דברי רמ"א ז"ל ברורין חלל שנראה דלא ראה הגאון ז"ל דברי הרוקח צפנים צסי' ש"ז שממנו מקור מולא דין זה שכתב שם וז"ל וקי"ל מקוב שהשאיבה צמשיכה כשר צפ"א דתמורה כי אחא רב דימי אמר רבי יוחנן שאובא שהמשיכה כולה עכורה היינו צקרקע המשיכה צארץ להצלע נחצטלו אגב קרקע וכשנמשכו לגומא נעשות כאלו צאות מלחלוותי הקרקע אבל לא על גבי רלפת אצנים ודפין לא נחצטל תורת השאיבה וקי"ל משנת ראצ"י קצ ונקי ע"כ ע"ש.

מבואר דעסם הרוקח דצעי משיכה צקרקע דוקא ש"י זה המים נחצטלו אגב קרקע ובזה ח"כ כאלו צאות מן הקרקע וקעעם בזה דבוק כעין זריעה ומחוצר לקרקע שילאו מידי שאובין ודין ציעול צקרקע קאחי עלה וכיינו כעין זריעה דמחוצר מצטל השאובין וכ"כ להדיא מהרדכי פ"צ דשצעות סוף סי' תשמ"ה וז"ל ויכי דלית ציה מ' סאח ואייתי מיא ואמשכיכו מאצראי שפיר דמי דאמר ר' שימי שאובא שהמשיכה כולה עכורה וכתב הרא"מ צס"י וז"ל שמעתי דמפרש דהל"מ ל"ש המשיכה ע"ג קרקע או רלפת אצנים ולא י"ל דלא אמר ר' יוחנן חלל שהמשיכה ע"ג קרקע שראוי לצלוע ואז נחצטלו אגב קרקע וכשזוחלת לגומא נעשית כאלו צאו מתמלית הקרקע כי נחצטל מהם שם שאובים אבל המשיכה על גבי רלפת אצנים או נסרים שאינן ראויין להצליע לא נחצטל שם שאובים מינייכוו שהרי אינם יכולים לדונם כאלו צאו מתמלית הקרקע שהרי אינן יכולים לצלוע מהתמלית וכן מלאתי בתשו' הר"ר אליעזר מוורדן ברקח וכו'.

כר"ש ור"ש וברכב פוסקים) ועיין ביאור הגר"א חות כ"א ואם כל כדעת רש"א בחוס' ז"צ ס"ו ז' בד"כ מכלל כו' ועיין ר"ש ז"ג, ודעת רמב"ם ובהאונים כדעת ר"י דאפילוכלו שאוב דרבנן וכ"ד וש"פ וע"ל ס"ז ועיין מחבר סג"ג ובש"ך שם סקק"ד ודו"ק.

ודע דכא"ז ס'י' של"כ אחר שכתב דמים שאובין שנחפרו במקום של מים כשרים דנעברו בשקשק ולאו דוקא שנחפרו אלא אפילו נושקין דרך הנקב אל המקור אפי"כ מכניא לכו השקשק ואפילו נשקי אחדדי בשערך מעברי מפסולשאיכב שכיחב עליכן דחנן פ"ו (מ"ח דמקואות) מעברין במקור כרחוק מן הקרוב כי"ד מציא סילון של חרס או של אבר מניח ידו תחתיו עד שהוא מתמלא מים ומושכו ומשיקו אפילו בשערך ודיו. וקשיא לי אני המחבר כואיל וכמים עמאים יש להם עכרב במקור ע"י השקשק א"כ אמאי אינם נעשים אב כעומאב עכ"ל וכונתו דכא דאובלים ומשקין אינם מעמאין לפי שאין להם עכרב במקור עיין פסחים י"ז ובכלהסוגיא דר"ח סגן הכהנים וכיון דיש למשקין עכרב במקור למא אינם מעמאין.

והנראה לפענ"ד לפ"מ שאמרת לפני החלמודים צס"ד דבשו"ת הרי"ד (רבינו ישעי') ס'י' א' חות ז' על מה שהקשה רבינו יצחק דשאובין שהמשיכה אינה מתעטלת אלא כשנמשכת לתוך מקור של מ"ם וגם הקשו על מקור שכולו מתחלתו צמים שאובין אלא נחצטלכ עומאת אותם המים וכלא לריך להשיק המים צמ' סאכ וכחצ ז"ל לחדש דדוקא מים עמאים שעומדים בכלי דעומאתו דאורייתא לריכים השקשק צמ"ם וכוונמימים ששפכן לארץ אע"ג שנגררו ונמשכו ע"ג קרקע ומן החורב ראוי להטביל צכן מחטין וליטורות כיון דרבנן בטלור לרביעית דמקור ואוקמא חמ' סאכ לא בטלור עומאתו אלא עד שישקים צמ"ם אצל כיון שנחצטלו עד מ"ם ובושלתו צמ' סאכ צבר חצובין כן להיות מקור לעבר עמאין ופרחכ עומאתן שאין [שכן] אדם וכלים מעברין כ"ש עומאת עלמן דכיון דנמשכו וקוין למקום אחד וחלכ עליכן חורת מקור בטלור עומאתן ואין לדקדק אלא על שאיצתן וכשרין לעצילכ עומאתן מאיליכ פרחי כיון דכוו מקור ומעברי אחריני, וכציא מרש"י חמורה י"צ שממשיך י"ע סאין דשאובין לתוך כ"א סאכ מכונסין ולא להריך להשיקס קודם צמקוב שלם ולעכרם וכי כיכי דמפרשא מיעוט שאיצכ דר"א בטל כרחיכ ככי מיפרשא כולכ שאיצכ דר' יוחנן דאמר שאיצכ שהמשיכה כולכ כשירכ ור' יוחנן פסק כלככ אחא לאשמעינן וצימי ר' יוחנן לא כיכ אפר פרק וכן הציא משאילתות כי"ל ורבינו הצ"ג שפי' כא דמקוב שנפלו צו ג"ל שאם המשיכו עכורים ומלערפי נמי למ' סאכ

אבל לפי טעם זה מצוה נמי בחלוק משבת למקוב דבשלמא לענין שבת לא הניח הרמ"א כלום דאף שאינו צולע צרפת אצנים מ"מ כיון דכל שיש כשיעור חז"ל ד"א על ד"א מותר מדינא לשפוך שם המים אף שאין הרפכ צולע לדעת הרוקח מ"מ כיון דלדעת שאר פוסקים צולע וגם לורקח אינו מוכרח לאסור צזכ דס"ל דעכ"פ אף שאינו צולע מ"מ כיון שיש כשיעור דע"ד סגי וכמו שכתב בהאון בטל חיבורי עכרב בטלמו דאינו מוכרח לומר דפליג צזכ גם לענין שבת ממילא הניח צזכ לשיעת המחבר וס"ל דגם צהא לא פליג הרוקח אצל ככא כיון דכל שלא נצלעו המים ח"א לומר דנחצטלו ולעולם כו"ל דין שאובין עד שלא נחצטלו בקרקע וכיון דצעי ציעול בקרקע דוקא ולכן ס"ל דאסור וכרואכ יראה צדברי הרוקח דכוא ז"ל בטלמו מחלק חילוק צזכ ומיושצים דברי הרמ"א ז"ל מסתירה כחיבור לעכרב כנלפענ"ד.

ומעתה נחזור לדין דאף שדחינו ראיית בטל צח"מ ונחקיימכ ראיית בהאון בטל אמרי יושר צדברי החוס' צ"צ דגם צרפת אצנים ס"ל דמקרי כמשכב אמנם לעיקר דינא אין משם ראיכ כלל לדין דכרי לפמ"ש דדבר צזכ כוא מחלוקת הפוסקים שהציא המחבר וכרמ"א יו"ד כי"ל דדעת המחבר דע"ג הרפכ נמי מכני כמשכב וכרמ"א פסק כהרוקח דאין כמשכב מועלת אלא ע"ג קרקע הראוי לצלוע צכ ולא על גבי רפת אצנים כלל שאין ראוי לצלוע צכ וא"כ לא זכיתי להצין ראיית בטל אמרי יושר מדברי החוס' דודאי אחת דהחוס' ס"ל ככי גם צגמ' עירובין מפורש כן בחוס' וגם המחבר פסק כן אצל כרי הרוקח פליג צזכ וגם הרמ"א וכר"א מוורדן שהציא צמרדכי פליג וכיון שכתב הרמ"א ז"ל דלכתחילה יש להחמיר כדעת הרוקח מאן ספון לחלוק על רבינו הרמ"א אפילו לכתחילה צענין מקוב ואיסור כרת וצפרע כי כמרדכי כתב דצמקוב יש ללאת כל כדעות וכ"כ כהשצ"ץ ועוד פוסקים. ועיין שו"ת ח"ם יו"ד ס'י' רי"ד שכבר חמכ מכ שלא חששו לשיטכ זו שהוא שיעט כרמ"א וכר"א מוורדן ורוקח ותי' משום דאין לא נהגינן לסמוך אמקוב כולו שאוב מ"מ לכתחילה לא כחיר נגד כרמ"א ועיין דרכ"ת חות רמ"ד רמ"ז. פסקא דדינא צכא סלקן וצכא נחתינ דאף דדברי בהאון בטל אמרי יושר נכונים צדברי החוס' מ"מ לדינא אין משם ראי' כלום ולפא שלא כרגישו צזכ ככי גאוי.

והצורך ס'י' ר"א וש"ע ס"ג כתב ארצעים סאכ שאמרו לריך שלא יכיו שאובים שאם הם שאובים פסולים כהב ואם כל המקוב כוא שאובין פסול מכ"ת וספיקא לחומרא אצל אס רוב המקוב כשר וכמועט כוא שאובין אינו אלא מדרבנן וספיקא לקולא (עור צס)

שהשאוּבָה מטהרת ברובה ובהמשכה. ואי אמשכינן אידי מרזיבא פסלין דתניא ברובה וזכמשיכ. כלומר (תוספתא וב"ק סז.) עדה צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו שיש רוב מים כשרים וכמיעוט נעקר זכמשיכ: ואי אמשכינן אידי מרזיבא פסלין. פי' שכמשיכו מים השאובין דרך מרזב (צינור) שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה ועיין ראב"ד בצעל הנפש שער המים וסמ"ג וא"י סי' של"ה ומרדכי מקואות סי' תשמ"ח והאשכול מקואות סי' נ"ב:

משנה הלכות

ישעי' כנ"ל חולק עליהם וכתב החילוק דלר"י ציעול שאובין הוא דכיון דראויין להציל נחצלו המים אגב קרקע וזוחלים לגומא נמי נעשין כאילו בזה מחמליה לחלוחית הקרקע אבל כמשיכן על גבי רלפת אצנים או נסרים שאינן ראויין להציל כמונחין בכלי דמי ולא מצטיל שם שאובין מינייכו שאין יכולין לדגם כאילו בזה מחמליה ולחלוחית כיון דאינן ראויין לצליעם בקרקע ודעת החוס' בעצם דציעול שאיבך דכיון ששפכן מן הכלי על גבי הרלפס הרי נחצלו בזה חורח שאיבך וכדפי' ר"י זר מ"ל דכיון דעציד בזה מעשה ששפכן לארץ אחר מעשה דפיכך ומצטל מעשה דשאובין דמעשה מצטל מידי מעשה וכביא ראי' ממשק בית מעצחי' דהחם המשכה ע"ג הרלפס היחיד וגם מדברי רב אחא משנחא ודברי רבינו הגדול כב"ד שביאו דכמשיכ ג' לוגין במקוה ע"י הצינורות שחקקו ולבסוף קבעו פסול קבעו ולבסוף חקקו כשר ואצטרופי מצטרפין דאי ס"ד אין ממשיכין על גבי דבר יבש ואינו ראוי לצלוע מים מאי אריא לנור שחקקו ולבסוף קבעו אפי' קבעו ולבסוף חקקו נמי אלא לאו ש"מ קסבר ר"א דשאובין שכמשיכין ע"ג צינור שקבעו ולבסוף חקקו כשר למקוה וזאתו לשון ממש שכתב רב אחא כתב גם בעל ה"ג ש"מ דתרוויכו קים לכו דשאובין שכמשיכ ע"ג מקום יבש כשר.

ומבאן קשה לי מה שראיתי בצעמק שאלה שביא בזה י"ד וז"ל ואי אמשכינן מצרתי אגב מרזיבא. וצממוך כתב רבינו ואי אמשכינן אידי מרזיבא פוסלין כדחניא לנור כו' וז"ל דנכא מיירי שקבעו ולבסוף חקקו ומרזיבא בחרח להיפוך. ומרדכי סי' תשמ"ח כתב דז"ל ומה שפסק הר"מ דאם כמשיכ ע"ג רלפת אצנים או נסרים דלא הוי משיכ בזה פליגי עליהם השאילתות ופסקו דאם כמשיכו ע"ג לנור שקבעו ולבסוף חקקו דכשרין כו' וכ"כ בא"ז הגדול ח"א סי' של"ה בשמו של רבינו ואולי היה כתוב צממוך כמשיכ שפנייהם לשון זה וכמשיכות לשון סמ"ג שכתבין בש"ש אבל גם הראב"ד הביא לשון זה של רבינו מרזיבא סתם, וא"כ דוחק גדול הוא לפרש מרזיבא קמא כתי ומרזיבא בחרח להיפוך, והאמת יורה נסחת הכתי' דזכ"ל ואי אמשכינן מצרתי אגב צרינא ואולי למקוה לא

צרזיב וזכמשיכ וברי שמכשירים רב אחא וזכ"ג לכמשיך מים שאובים ולנרף למ' סאה ולא להריכו להשיקן לחור המקוה שלם וצימי רב אחא וזכ"ג אפר פרכ לא היה ולא (וכלא) נעמחו כמשיקין ומי יעבר עומאחן אלא ודאי בצלעטרף למ"ס פרחס עומאחן ע"כ.

וחנה חידש לן רבינו דבר חדש דלדעת השאילתות ורבינו כל מ"ס שנקו יחד הרי פרחס עומאחן ולא נשאר עליהם רק דין שאיבך שצריך לתקן ולהכשיר דינם שיצאו משאובין כיון ששאובין פסולים למקוה ונמלא דדין עומאחן המים ודין שאובין בן שני דברים נפרדים ודין שאובין צריך לצטל אותן וע"י המשכה נחצלו וע"ש דעמא דציעול שאיבך הוא כדי שיתצטל מכן דין שאיבך בכלי וכיון דשפכן על גבי הרלפס הרי נחצלו מכן חורח שאיבך וכדפירש ר"י זר מ"ל ז"ל כיון דעציד בזה מעשה ששפכן לארץ נפקו לכו מחורח שאובין דמעשה מצטל מידי מעשה ע"ש באריכות גדולה. ומעשה לפ"ז נראה דדין עומאחן שפרחה מן המים לא פרחס כהשקה אלא כהקצץ מים רבים של מ"ס ממילא פרחס כעומאחן ואין זה מדין השקה אלא כיון שנחצרו למים רבים פרחס כעומאחן אבל אין למחיס היחר ע"י השקה ולכן האמת שאם משיקן לכ"א סאה אינו מועיל כהשקה כגם דזכ"ה סאה הם מים עכורים וכשרים מ"מ כעומאחן לא חלוק רק צמ"ס ח"כ שפיר מחו' קושית הא"ז כיון דיש לכן למים עכור כהשקה אמאי לא מעמאי ודו"ק. ועוד אמרתי צמ"ד דכמו דקיי"ל בכלי חרס שאין לה עכור צעצילת אם נשברה נעכרה והחם כעכרה אינה עכרה אלא דפרחה לה כעומאחן דכעומאחן אין לה אחיזה רק בכלי שלם וכן כלי מחכת אם נשברה כמוליא רמון לכ"ע נעכרה כעומאחן ככ"ג השופך המים זה הוא שצירחן מהכלי ונעכרו בצצירתן אלו והארכתי בזה קצת בשיעור וכו'.

עה ומש"ד צינור שחקקו ולבסוף קבעו וכו' (תוספתא) וכו' צ"ק ס"ז) וכנה נחלקו בדבר אי שאיבך שכמשיכו על גבי רלפת אצנים נמי מתצטלת מדין שאיבך או צעינן דוקא על מקום שכמים ראויין להציל דעת הר"י ורא"ס (ציראים דף ל') שאין כשאובין מתצטלת אלא על מקום שכמים ראויין להציל ורבינו

שכרי לא מלא כח"ח קדשו של בגאון רב אחא חלל כח"י ממי שהוא וכמו שכתב שם על הכח"י השני שהוא מוטעב כן נאמר על זה שהוא מוטעב כיון שבראשונים ז"ל אשר מימיהם חנו שוחים ועליהם חנו סומכין כחצו דכן הוא דעת השאילחות אפילו היב כחצו מפורש בכח"י להיפוך היינו מצטלין בכח"י נגד דעת רבותינו הראשונים שהם היו יותר קרובים וידעו שיעת רבינו השאילחות וכבכ"ג ממח שאנחנו עכשיו נבא מאיזה כח"י וכ"ש שאינו מצורר גם בכח"י ויש לפרש מריזבא קמח כמ"ש בגאון ז"ל בעלמו.

איברא דנלפענ"ד הי קשיא רישא לסיפא הוא חמינה בדיוק לשון השאילחות שכתב ואי אמשיכינון מבראי אגב מריזבא ירדו ואזלו אגב מקום לא פסלי ליה ויש לדייק דכאן כתב אגב מריזבא וצטמוך כתב ואי אמשיכינון אידי מריזבא ולא כתב אגב ונראה שיש חילוק בין אגב לאידי דרישא מיירי דאמשיכינון אגב כלומר למעלה ממריזבא ואין שם חקיקה כלל כיון דאין זו חקיקה וזית קבול כיון שקצו כשר לכ"ע אבל צסיפר מיירי שמשכינן אידי דמריזבא כלומר דרך מריזבא מצפנים ומיירי צמרז שיש לו זית קבול כדרך צמרז שיש לו זית קבול פוסלים וא"כ רישא אשמעינן כשמשכינן על גב המריזבא ואין זו זית קבול וזה מהני וכשר וכדעת החוס' דמשכב מהני אפילו על גב מרזב ולא צעי קרקע ראו להצטעק וצסיפא מיירי ממרזב שיש לו זית קבול ומעציר המים צמשכב דרך צמרז וכיון שיש לו זית קבול שנתקק צמרז צוכ נפ"מ אי חקקו ולצסוף קצו פסול ואם קצו ולצסוף חקקו כשר וזה לפענ"ד כן צפי' השאילחות לפי דיוק בעמק שאלה ז"ל ודו"ק.

ודיות כי בארצות קלח צכני ענינים אמרתי אשיחב ויריח לי דברא"ש כל' מקואות סי' י"ב נשאל על מקום שהולכו לחוכו מים צסילונות של מחכות אם הוא כשר דפשוטי כלי מחכות עמאים נמלא דכוייחן ע"י דבר עמא ואמרתי דאם צסילונות צנויות מחוצרות לקרקע דאין חורח כלי עליהן אין מקצלין עומאכ ככחיה דחנן צפי"א דכלים כל כלי מחכות שיש לו שם צפני עמא חוץ מן הדלת והגג והמנעל והפוחת שחתח כליר וכליר ובקורה וכליטור שעשו לקרקע וכן בני סילונות כיון שנעשו להיות מונחין שם חמיד חשמישן עם הקרקע ואין מקצלין עומאכ ולא מיציעא על כלי מחכות שנעשה לשמש את הקרקע שהוא עכור לפי שהוא צעל אגב קרקע חלל אפילו נעשה לשמש פשוטי כלי עץ עכור וכו' ע"ש ומצורר לכאורה דצעי דוקא שיבא נעשה לשמש את הקרקע חלל אם לא נעשה לשמש את הקרקע אע"ג שאח"כ עשהו לשמש את הקרקע לא מהני, ויותר מצורר

פסלי [ובכח"י שאלחתי צע"מ פ"צ כנוס' ואי אמשיכינון מבראי אגב מריזבא חכן כל כח"י מוטעב ועלינו לצרר האמה ולזה שומעין שאמר ככלכה] ופי' צרינא הוא כמו צרשינא שכ' בערוך ערוך צרשינא וכצ"ח צסס רב חלי גאון צגיטין ס' הכו צני הרמך דאזלי כרי צרשינא וכ"י כפי' שמשכינן נשאוצין ע"י חפירה צארן שנעשה להמשכינן מי נכר לאיזה מקום וכנ"ל גם צצעה"י לבראצ"ד חלל שמשחיקים לא ידעו צרינא מה הוא והעתיקו מריזבא ולפ"ד מצורר דעת רבנו צביפך דמשכב אינה חלל צקרקע מקום צבולע מים, ואח"כ כתב דאי אמשיכינון אידי מריזבא פי' אפי' קצו ולצסוף חקקו פסול דלא מקרי משכב צוכ והעלה דצעינן משכב על הארץ דוקא ונמלא דעת השאילחות כדעת הרמ"א ולא כמו שכתב המרדכי צשמו עכ"ל.

אמנם ממח שכתב רבינו ישעי' מערלני ז"ל מצורר כדעת המרדכי ואדרבא דייק היפוך דיוק בעמק שאלה שכתב שם לאחר שדייק מריזבא מים דעל ברלפכ נמי מהני וז"ל ואע"פ שלא הייתי סומך על הוכחה זו כל כך וכו' וגם מדברי רב אחא משמע שמשכינן נכשרת להמשך אפי' על גבי אצנים דכא ככי קאמר ג' לוגין מים שאוצים פוסלין את המקום חלל אי אמשיכינון לא פסלי ולא מיציעא דלא פסלי חלל אילערופי נמי מלערפי למ"ס ואי אמשיכינון אידי דמריזבא פסלין דחניא לנור שחקקו וכו'. וכה רב אחא צשאוצין מיירי דאמר דאי אמשיכינון אגב לינור שחקקו ולצסוף קצו פוסלין חא קצו ולצסוף חקקו לא פסלין חלל אילערופי מילערפין דצטעל חורח שאיבא מיניכו כשמשכו עליו אע"ג שהוא יצב ואינו ראו לצלוע מים דאי ס"ד אין ממשכינן על גבי דבר יצב מאי חירא לנור שחקקו ולצסוף קצו כו' אפילו קצו ולצסוף חקקו נמי חלל לאו ש"מ קצור רב אחא דשאוצין שמשכינן על גבי לנור שקצו ולצסוף חקקו כשרין למקום וצאוחו לשון שכתב רב אחא כתב גם צעל כ"ג ש"מ דחרויכו קים לכו דשאיבא שמשכינן על גבי מקום יצב כשרה ולא צעי מקום לח הכה דכס נמי פי' כדעת המרדכי ודקדקו צשאילחות ואדרבא מינה צציו ראו' לדצריבא דמשכינן מהני אפילו עגב רלפכ ואצנים וכיון דדיקו צכ וצרינו צכ"ג ועוד נראה דגם צגרסתם לא גרסי צסיפא דצריחא חקקו ולצסוף קצו חלל מדיוקא קאמר לכ ע"ש לכן לפענ"ד פשוט היות כי המרדכי וכה"ז ובראצ"ד ורבינו ישעי' והסמ"ג ועוד כלכו מפרשי דצברי רבינו השאילחות וצעל צכ"ג דעל גבי ברלפכ ולינור נמי מהני משכב ולא צעי קרקע דוקא בגס אם נמלא איזה כח"י שלא נמלא מצורר כן או שנאמר ונדחוק לפרשו גם כן או שנאמר שאיבא סופר עעה וכתב

הדבר בשו"ת הרא"ש כלל ל"א סי' ז' שכתב שם אמנם יש להחזיר מקור שהמים נכנסים לחוכו דרך סילונות של מחכת מעט אחר משום שאין מקבלין עומאח משום שמשמין את הקרקע כדחנן צפ"ח ואפילו אין מחזירים לקרקע עכורים כיון שלא נעשו אלא לשמש הקרקע וכן בני סילונות כו' כיון שנעשו להיות מונחים בקרקע תמיד אין מקבלין עומאח.

ובשו"ת נוב"י ת' סי' קל"ז דקדק מדברי הרא"ש שכתב כיון שנעשו להיות מונחים בקרקע תמיד ולא כתב כיון שמונחים בקרקע תמיד אלמא דהכל כולך אחר תחלת עשייתן לשם מה נעשו ולכן תמה אש"ע יו"ד סי' ר"א סעיף מ"ה שכתב סחם ואם הסילון של מחכת מחובר לקרקע אפילו מקלה להדיא לחוך המקור כשר שהרי אינו מקבל עומאח לפי שהוא בעל אגב קרקע ונתן מקום לעשות ולא פירש דצעינן דבני סילונות צעינן דוקא תחילת עשייתן לשם קרקע גם העור כתב וז"ל ואם סילון של אבר או של מחכת אסור להמשיך בו מים למקור שמקבל עומאח ואם הוא מחובר לקרקע שפיר דמי שאז אינו מקבל עומאח לפי שהוא בעל אגב קרקע עכ"ל העור. הרי שג"כ לא הזכיר שיחל תחילת עשייתן על שם כך רק די שיחל מחובר עתה לקרקע והעלה לחלק בין סילונות שמונחות על שטח הקרקע ולא נתחברו לא צנין ולא עמונים בקרקע ועיקר עכרה שלהם שמשמין את הקרקע כזה צעינן תחלת העשיה לשם כך אבל אם נתחברו צנין עם הקרקע או עמון בחוכו לא צעינן עשייתו מתחלה לשם כך ולצסוף חזר בו מכה גמרא שבה נ"ח ע"כ שכתבו שם של בהמה ועשאו לדלת אעפ"י שחברו לדלת וקצבו במסמרים עמא שכל הכלים יורדין וכו' ואין עולים מעומאחן אלא צנינוי מעשה וכו"פ הרמב"ם צפ"ח דכלים ה"כ ע"ש.

ולפענ"ד ראי' מדברי הרא"ש גופי' שכתב צפירושו למס' נדה וז"ל וכן בני סילונות כיון שנעשו להיות מונחים שם תמיד תשמישן עם הקרקע ואין מקבלין עומאח ולא מיבעיא על כלי מחכת שנעשה לשמש את הקרקע שהוא עכור לפי שהוא בעל אגב קרקע אלא אפילו נעשה לשמש פשוטי כלי עץ עכור כדחנן וכו' זה הכלל המחובר לעמא עמא ולעכור עכור. ויש לדייק מה שכתב ולא מיבעיא על כלי מחכות שנעשה לשמש את הקרקע שהוא עכור לפי שהוא בעל אגב קרקע דלמה ליה לעטם שבעל אגב קרקע דכיון דנעשין להיות תשמישן עם הקרקע אין מקבלין עומאח א"כ קודם תשמישן נמי כבר אין מקבלין עומאח ואפילו לא בעלו אגב קרקע ול"ל עטם שבעל אגב קרקע. גם מה שסיים זה הכלל המחובר עמא עמא ולעכור עכור משמע דהכל חלוי בחבור ובהחבור עושהו חלק מהעכור

ובעל העומאח ממנו וכן אם חצרו להעמא נעשה חלק והבן.

גם מה שכתב וז"ל וצטיל שכתב שגדולים החמירו לפסול מקור שהמים באים לחוכו ע"י סילונות של מחכת אפשר אם הסילונות מונחות ע"ג קרקע ולא נתחברו צנין עם הקרקע ואינם צעלים אגב קרקע ומקבלין עומאח אבל אם נתחברו צנין עם הקרקע או שעמונים כולם בחוך הקרקע נתצעלו עם הקרקע ועכורים. ול"ע דאמאי לא משני ליה דבני סילונות מיירי בסילונות שלא נעשו מתחלה לחצרן בקרקע וכו' הכי פוסלין את המקור אפילו הם מחזירין לקרקע ואין שמכשרין דוקא כשנעשו מתחלה לשם קרקע וליכא סחירה מבני גדולים שפוסלים.

ובשו"ת המיוחסות להרמב"ן סי' רכ"ז נשאלה ג"כ שאלה צמים העוזרים למקור דרך מחכת שאין לה בית קבול וכתב דאם קצב הלינור בקרקע כשר ואעפ"י ששנינו צפ"י דמס' פרה נחן ידו או רגלו על הירקות כדי שיעברו המים לחצית פסולים עלי קנים ועלי אגוזים כשר זה הכלל דבר המקבל עומאח פסול דבר שאין מקבל עומאח כשר ומפ' עעמא צפ"כ דזבחים דאמר קרא מקור מים יחי' עכור הויחא ע"י עכרה יחא ונתן נמי צפ"ה של מקואות ר' אסי אומר כל דבר שהוא מקבל עומאח אין מזחילין החס בשאין קצוע בקרקע אבל בזמן שקצבו בקרקע בעל לגבי קרקע ואינו מקבל עומאח וכדחנן פ"ו דמקואות מעכרים המקואות וכו' כיצד מציא סילון חרס או סילון של אבר וכו' ועעמא כדאמר דכל שהוא קצוע בקרקע בעל לגבי קרקע ואינו מקבל עומאח וכמו ששנינו במסכת כלים כל כלי מחכת שיש לו שם צפני עמא חוץ מן הדלת והנגר וכו' והלינור שנעשו לקרקע כו' ע"ש.

והמבואר דפי' סחם דלינור כל שקצב בקרקע בעל לגבי קרקע ולא זכר כלום שיעשה מתחלה צטיל לשמש לקרקע ואדרבה מדדימה הא דנתן ידו או רגלו על הירקות ושאר כלי מחכות עם לינור ובכלכו נתן רק העטם אם קצבו בקרקע או לא משמע דאפילו דבר שצטלמו מקבל עומאח כל שקצבו בקרקע בעל לגבי קרקע ע"ש ודו"ק. אלא דלפ"ז שפיר מסתבר דהעור והצ"י ככיון כתבו בסחם דהסילון מחובר בקרקע כשר בכל ענין אפילו לא נעשה תחילת לשם זה דהעיקר כל שקצבו בקרקע בעל אגב קרקע לאחר שנתחברו וכמו שעלמא על דעת הנוב"י ז"ל במחשבה.

האמנם כי כן תקשה קושית הנוב"י משבת נ"ח ע"כ של בהמה ועשאו לדלת אע"פ שחברו לדלת וקצבו

ומיהו כל זכ בכלי חישב עליה לשם כלי או שעשה לשם כלי ממש אבל כלי מחכת שלא עשה לשם כלי ולא חישב עליה כלל ואפשר להשתמש בה שני תשמישים תשמיש אחד אם ישתמש בה תקבל עומאח ותשמיש אחד שלא תקבל עומאח וא"כ כל זמן שלא חישב עליה לשם תשמיש אחת צידו לכיון לאיזה תשמיש שירצה ולאשר יחפון יענו כיון שאחתי לא נקרא עליי שם כלי ולכן אם חישב עליה לשם תשמיש עבור כגון סילון לחצר בקרקע לא צעי שינוי מעשה להוליא דכרי אחתי לא חישב עליה לשם כלי אחרת שיטערך להוליא מידי מחשבתו הראשונה וכ"ג לא צעי שינוי מעשה כלל אלא כל שחצרו לצנין ולקרקע הרי צעל אגב קרקע ועבורה היא בכלי כיון שמעולם לא חשב עליה מחשבה אחרת שעשה כלי ויטערך להוליא מדין כלי שיטערך שינוי מעשה.

ומעתה לא קשה מגמ' שבת דשל בהמה ועשאו דלח דפי' דהתם כבר היחב כלי של בהמה וא"כ כבר היחב מקבל עומאח ולכן אעפ"י שעשאו דלח לא ילא מידי עומאחו דקביעת מסמין דלח לאו שינוי מעשה הוא אבל סילונות וכיוצא בזה שלא היו עדיין מחשבתו עליהם לשם תשמיש ולא לשם כלי המקבל עומאח אם חשב עליה לתשמיש קרקע צעל אגב קרקע ואינו מקבל עומאח ואפילו לא הי' עיקר עשייתו מחללה לשם תשמיש קרקע, ועיין מל"מ פ"ג מכלים ה"א ד"כ וכנראה אל"י. בקיור החילוק הוא בהתם כלים הי' אמרין דסתמן הו"ל כנעשו לשם כלים ומקבלין עומאח או אמרין דסתמן לא מקרי לשם כלי.

ובמה שכתבו מובנים דברי הרא"ש סוף"ק דסוכה שהביא בשם רבינו ישעי' דאלו מחללות שמוכרין החגרין לאו בחר עשייתן אוליין שהאומן אינו עושה אותן אלא למוכרן לכל מי שצריך להם וא"כ אין לילך אלא אחר קנייתם וכו' וא"כ אדם יכול לקנות מחללת חדשה לשם סוכה ולסכך בה אע"ג דחזיא לשכיבה בחר מחשבתו אוליין וכיון דקנאה לצורך סוכה וסיכך בה אינה מקבלת עומאח ולכאורה תקשה להרא"ש לשיעתיב דכתב בסילונות דצעי שיעשה מחללה לשם סילון וא"כ ככ"ג במחללה.

ולפמ"ש מובן היעצ דכיון דהאומן העושה למכור אינו מחשב בו כלל אלא עושהו על דעת ומחשבת הקונה ולכן אוליין בחר מחשבת הלווקה והעושה על דעת הלווקה עושה ומעתה לא מיבעיא לדעת רבינו ישעי' ככ"ג בדין כותיב הוא אלא אפילו להרא"ש שחלק עליו וכתב ולא נהירא אלא אוליין בחר מנהג אנשי המקום כדקאמר לא נחלקו ר' דוסא וחכמים על מחללת אושה

במסמרים עמא שכל הכלים כו' ואינן עולים מעומאחן אלא בשינוי מעשה וכ"פ הרמב"ם. ולכאורה עלה בדעתי לישב בחרו אנפי, האופן הא' דלא דמי סילון המחובר לקרקע לשל בהמה ועשאו דלח שאע"פ שחצרו דלח וקצעו במסמרים מ"מ כחצור ע"י מסמרים אינו עושה שינוי בגוף הכלי ודרכן של בני"א מזמן לזמן לחזור ולהסירן מהדלת ולכן שפיר אינו צעל אע"פ שקצעו במסמורות כל שמחללה קבל עומאח אבל סילון המחובר לקרקע בהמת הוה כשינוי מעשה דכיון שקצעו וחצרו בצנין ונחתו בקרקע שוב לא יתנחם ליעלו משם ואין זה מדרך רוב בני אדם ככ"ג שפיר מקרי שינוי מעשה ויולא מידי עומאח.

ועיין חוס' נדה ס"ג ע"ג ד"ה אלמא בקפידה תליא מילתא וא"ת א"כ מה צורך בהעברת סמנים כיון דמצעל בלבו סגי וי"ל דצעלה דעתו אלל כל אדם אם יצעלו בלא שצעה סמנים ע"ש. מצוה דעומאח אם צעלה בלבו ואינו מקפיד הי' סגי לעבר הי' לאו משום דצעלה דעתו אלל כל אדם ובהקפדה תליא מילתא ע"ש. וככ"ג בשינוי מעשה מכני לצעל העומאח ולעשות הכלי צעל שם כלי מיינה ואינו כלי אבל במחשבה לא מכני ולכן דלח אפילו קצעה במסמורות אינו צעל דרך בני"א להנחם פעמים ולהסירה משם, אבל סילונות שחצרו וקצעו בקרקע צעלו אגב קרקע ואחי שפיר לישנא דצעל אגב קרקע כלומר דקביעות בקרקע עושהו כשינוי מעשה וצעלה אגב קרקע ומעלמו לא הי' צעל. ועיין בסמוך בשם קרית ספר ובשם הרא"ש סוכה דעומאח אוליין בחר רוב תשמיש העולם.

האופן השני דצעל בהמה ועשאו דלח הנה מיירי בכלי שהיחב נעשית לשם דבר ידוע ומסויים וכיון שהכלי כבר הוכנה לשם דבר ידוע שוב להוליא מהכנתה לריק שינוי מעשה ולאו דוקא שעשה מעשה לשם דבר ידוע אלא אפילו רק חישב עליו לשם כלי ידוע מקבל עומאח שכל הכלים יורדין לידי עומאחן במחשבה וכל שירדו לידי תורת עומאח שוב אינן עולין אלא בשינוי מעשה, והעצם דלא אמרין אחי מחשבה וציעל מחשבה משום דכיון דמחשבה מביא עומאח לכלי והחורה חשבה המחשבה למעשה בזה כמצוה דפ' האומר בקדושין (דף נ"ע ע"ג) דשאיני מחשבה דעומאח דכי מעשה דמי דרחמנא קרייב מעשה דכתיב כי יתן דכיינו צידים וקרינן כי יותן ואע"ג דהוי במחשבה צעלמא עיין קרית ספר פ"ח מכל' כלים וכיון דמחשבה בזה כמעשה דמי א"כ תו לא אחי מחשבה ומצעל מחשבה דכיון דמחשבה עומאח כמעשה דמי צעי שינוי מעשה דוקא וכמו לענין תרומה דכתיב ונחשב לכם תרומתכם נמי אמרין דמעשה דמי ולא אחי מחשבה ומצעלה ולכן שפיר צעינן שינוי מעשה דוקא לצעל.

שכן עמאות הכלך במקום שנהגו לשכב עליהן אפילו אמר לאומן לחקנו לו לסיכוך חין מסכנין כה דמי יודע שאמר לאומן לחקנו לו לסיכוך ואחי כ"ע לסוכי זיכ ע"כ.

הנה נחלקו רבינו יעשי' וברא"ש ז"ל באומן העושה למכור חי אזלינן בחר כוונת האומן או לא דלרבינו יעשי' לא אזלינן בחר כוונת המוכר כלל ולברא"ש אזלינן גם בחר כוונת המוכר בצירוף מנהג אנשי המקום כלומר דכוונת המוכר מהני לעשותה כלי היכי דרוב אנשי המקום לוקחין למחללת אומדין דעת המוכר שכי' לשם מחללת דודאי האומן על דעת רוב בני האדם עושה אבל היכי דליכא מנהג אנשי המקום או שהוא מחלל על מחלל או שאין יודע להאומן אז מודה ברא"ש לרבינו יעשי' דאזלינן בחר מחשבת הלוקח דכיון דליכא מנהג אנשי המקום צע"כ נוטין ליה דין מחשבת הלוקח דהרי האומן לא חישב עליו כלל וא"כ צידדו דסילונו כיון דרובן נעשין להשתמש בקרקע א"כ אפילו עשאו בסתם למכור נמי חין מקבלין עומאח כיון שהלוקח קנאו לחצרן צבנין ובקרקע ולא צעי לעשותן ממש בתחלה לשם קרקע חלל אס עשאו לשם דבר אחר אז מקבל עומאח.

ואבתי פש לן לבאר דברי רבינו ברא"ש ז"ל שגראח דבריו סותרין מסוכה לנדכ הנ"ל דסוכה כתב דאפילו אמר לאומן לחקנו לו לסיכוך חין מסכנין כה דמי יודע שאמר לאומן לחקנו לו לסיכוך ואחי כ"ע לסוכי זיכ מבואר דס"ל דאפילו אמר להדיא לעשותו לשם סכך אפילו הכי לא מהני ואולי צסילונו כתב דאס עשאו להדיא לשם קרקע ולהשתמש צו מהני ואמאי לא חיישינן גם צסילונו דמי יודע שאמר לאומן לחקנו לו לשם קרקע ואחי כ"ע להציה מי צסילונו שמקבלין עומאח אמנם לפמ"ש אחי שפיר דברא"ש ז"ל לא כתב כן חלל במחללות דאושא שכן עמאות כיון דמנהג אנשי המקום לשכב עליהן ולזה חששו וגזרו אבל צסילונו דרובם נעשו לשם קרקע כה"ג לא חיישינן ושפיר מהני אפילו צסתם וכ"ש באמר לעשותו לשם קרקע. חלל דלפ"ז הוב אחי לן דאפילו כתב צפי' לשם מקור ולחצרן בקרקע אס כי' במקום שרוב צני"א עושין סילונו להשתמש לשם כלי וכיוצא צו שמקבל עומאח לא היו יכולין להעביר מים למקור צסילונו אפילו אס כי' עושה אותן להדיא לשם קרקע מפני מראית העין וכמו צמחללות לדעת ברא"ש ז"ל וזה דבר חדש, וכגון זה כי"ל לברא"ש לאשמעין גם צסילונו ומשמע לכאורה דס"ל דאס עשאו לשם קרקע צכל חון מהני, ואפשר דדוקא צסוכה שמסור לכל אדם חיישינן מפני מראית העין דמי יודע שאמר לאומן לחקנו לו לסיכוך וכו' אבל צסילונו כיון דנמסר לצקחין ורק צקחין עושין

מקולות כה"ג ליכא משום מ"ע דמי יודע שאמר לאומן וכו' דצמקוס צקחיס לא גזרו וברצב פעמים מלינו כזה ולכן לא כתב ברא"ש ז"ל צסילונו דכה"ג אסור. ועין ר"ן פ"א דמילכ למכ לא גזרו שמה יעבירו צמילכ.

שנית יש לומר דברא"ש לשיעתיכ שכתב צפ' חצית דצאיסור דרצנן לא גזרו משום מראית עין והציהו כע"ז ח"ח סי' רמ"ג צסופו ע"ש וא"כ כה"נ כיון דמדאורייתא ודאי מהני עשאו לשם קרקע אפילו צמנהג במקום כה"ג לא גזרו משום מ"ע ול"ע דאפשר דהכי מקרי איסור דאורייתא. וי"ל עוד לפמ"ש במג"א ח"ח סי' רמ"ד סק"ח דצשל רצים ליכא חשדא כמבואר צגמ' ע"ז דף מ"ג ע"צ רצים שאני ופריך הו"א ר"ג יחיד הו"א ומשני כיון דשכיחי רצים גציה ועיין יו"ד סי' קמ"א ס"ד וכיון דחין אדם עושה מקור לעלמו ומבואר צנוותא ר"י החסיד דחין לעשות מקור לעלמו ח"כ מקור הו"ל צשל רצים וצשל רצים ליכא חשדא ושפיר לא חש לה ברא"ש ז"ל דכיון שהכתב עם האומן להדיא לחקנו לשם קרקע כה"ג מהני אפילו צמקוס שמהג אנשי המקום לעשותו לשם כלי המקבל עומאח ודו"ק.

ולא אוכל להפעלם ממה שראיתי צשו"ת מהרי"א חלוי סי' קי"א שכתב ליישצ קושית הנוצ"י משצת הנ"ל דחין עולין מעומאחן חלל צשינוי מעשה חיינו דוקא אס נשתמש צו כצר צתלוש לדבר אחר כמו זוג של צהמה אז חינו מועיל מה שחיצרו לקרקע משח"כ צדצר שלא נשתמש צו צתלוש לשום דבר אף שירד לו תורת עומאח מפני שראוי להשמיש אחר או שחישב עליו מ"מ אחר שקצצו בקרקע עכו"ר כיון שלא כי' עומד מקודם לשום השמיש מיוחד ע"ש, והגם כי סצרה נכונה היא לכאורה אמנם מדברי רש"י שצת הנ"ל ד"ה שאין עולין לא משמע כן שכתב שאין עולין מעומאחן מתורת עומאח שירדה לכן ואע"פ שעדיין לא נעמאו משנמלך עליהן חין עולין מלקבל עומאח חלל צשינוי מעשה ומשמע לכאורה דצכל חופן שהוא, כל שנמלך עליהן וחישצ פעם לשם כלי המקבל עומאח שוב חין עולין מעומאחן חלל צשינוי מעשה וכן נראה מלשון ברמב"ם פ"ח מכל' כלים כי' וכן נראה לכאורה להדיא מלשון ברא"ש עלמו צסוכה הנ"ל דאפילו רק מנהג אנשי המקום להשתמש צו לצורך כלי המקבל עומאח שוב הו"ל צכלל כלי המקבל עומאח ואינו יולא מידי עומאח ע"ש ודו"ק.

עוד כתב שם לתרץ שיעת הכצ"י ע"פ שיעת רבינו יעשי' הוצא ברא"ש סוכה הנ"ל צמחללות דמהני מחשצת הלוקח ולא המוכר וכתב ואע"ג שברא"ש חולק עליו שם וקיי"ל כברא"ש צח"ח סי' תרכ"ע סי' חיינו משום מראית העין כמבואר שם כיון שדרך לעשותן

עומאתן במחשבת ואין עולין מידי עומאתן אלא בשינוי מעשה מעשה מוליד מיד מעשה ומיד מחשבת מחשבת אין מוליד לא מיד מעשה ולא מידי מחשבת בשלמא מיד מעשה לא מפקא דלא אחי דיבור ומצטל מעשה אלא מיד מחשבת מיכו חיפוק, שאני מחשבת דעומא דכי מעשה דמי וצחוס' שם ד"ה מיד מחשבת כקשו תימא ליפרוך נמי גבי תרומה לעיל וכו' וי"ל דמחשבת דתרומה היא יודע דכמעשה דמי וכו' אצל גמי עומאח אין המחשבת מעמאתו אצל מציאתו לידי תורת קבלת עומאח ואותה הצאח יכולה להצטל דכלל מודים דע"י כמעשה מחצלת א"כ תצטל ע"י מחשבת ולזה משני שאני מחשבת עומאח דכי מעשה דמי, כנכ מפורש כעס דאין מחשבת מוליד מיד מחשבת משום דכי מעשה דמי וכ"ש מיד מעשה דאין מוליד ויליף מקרא דכי יותן ולא משום דאחי לאמלוכי ממחשבתו.

וחזון כריתית בקריית ספר פ"ח מהל' כלים שכתב וז"ל גולמי כלי מחכות דעבורין ילפינן לה מכלי מדין דכתיב כל מעשה כלים שלמים ואמר ר' יוחנן פ"ק דחולין דכל שלא נגמרה מלאכת עשייתו כו' גולמים עד שהגמר מלאכתו ואין מקבלין עומאח ולא יכיה מחוסר מעשה כלל ופרש"י ז"ל לגולמים דאם חשז להניחם כמות שהוא כו' גמר מלאכתו ומקבל עומאח כאלו נגמר כל כמעשה מלאכתו מדכתיב כל כלי מעשה וכו' דמחשבת יורד לעומאח כגון עצת צהמה לאדם ביינו משום דמתחלת עשיית כעצת נמי לאדם יורדת לעומאח במחשבת לאדם דאלו חשז עליה לצבמה מתחלת עשייתה אינה מקבלת עומאח וצ"ל כאומר בקידושין אמרינן מחשבת דעומאח כי מעשה דמי דרחמנא קרייה מעשה דכתיב כי יותן ביינו צידים וקרינא כי יותן ואע"ג דכוי במחשבת צעלמא וביינו כמ"ש צס"ד.

ובתב עוד שם זוגין שעשוין לצבמה ולדלת אזלינן דחר רוצא וכולם מקבלים עומאח עד שיפרישם אם כיו רוצס לדבר שמקבל עומאח וזוגין הנמלא כל מקום רוצס לצבמה חוץ מהנמלאים צרכין דרוצן לדלתות, ואם אמר לאומן עשה לי צ' זוגים אחד לדלת ואחד לצבמה שניהם מקבלים עומאח עד שיפרשם זה לכך וזה לכך דכל אחד כעשוי לכך ולכך כפי מה שירצא יעשה מעילין אותו להחמיר ע"כ.

הנה ציאר לן הק"ם מפורש כיפוך כחשו' מכרי"א בלוי כנ"ל ולכאורכ נראה נמי שחולק אצל מל"מ כנ"ל דברי המל"מ ס"ל דכל שהמחשבת לא מפורשת אלא עומדת לכך ולכך שפיר למי שיחפון יענו אפילו לעבר והקריית ספר ס"ל דכל שעומד לכך ולכך ואינו מפורש אלא לכל אשר ירצא יעשה מעילין אותו לחומרא ומקבל

לשכיבה אחר כולי עלמא לסוכי צכו אף אם קנאן לשכיבה אצל עכ"פ כיון דמדינא עכור מקרי כוייתו ע"י עכור ע"כ. ולאחר בקשת סליחת בגאון ז"ל דבריו חמוכים דברי כר"א שם פליג על רבינו ישעי' מעיקר דינא ולא משום מ"ע אלא דפליגי צעיקר כדין לדעת רבינו ישעי' כל שעשהו למכירה אין מחשבת לאומן כלום וככל אזיל דחר מחשבת הלוכה אצל כר"א ס"ל לאומן שעשה למכירה אזלינן דחר מנכג אנשי המקום וכיון דמנכג אנשי המקום לשכיבה מסתמא לשכיבה עומדת ומקבל עומאח אף שלא חישב עליו המוכר כלל ולא הלוכה ואפילו שחשב שוב הלוכה צעק לקיחה למחשבת עכור מ"מ לא מכני כלל מחשבתו דחמא של מחשבת אומן משחתו למנכג אנשי המקום וזה צרור מאד דכר"א צע"ס כדין פליג אלא שכר"א ז"ל כוסיף דאפילו אם כתוב צפי' וכלך לאומן ואמר לו קודם לתקן לו מחללת לסיכוך אפ"כ לא מכני במקום שנהגו לשכיבה משום מ"ע וע"ז בלחוד הוא דחש משום מ"ע אצל אם לא אמר לאומן כלל לתקוני להדיא לשם תשמיש שאינו מקבל עומאח אז אסור מדינא לכר"א כיון דמנכג אנשי המקום לעשותו לשכיבה ול"ע מה שאמר שכר"א לא פליג על רבינו ישעי' אלא מפני מ"ע.

ולא זו אף זו שכתב צשו"ת מכרי"א כנ"ל דכעס דאין מחשבת מוליד לא מיד מעשה ולא מיד מחשבת כתב שהוא משום דילמא אחי לאמלוכי ממחשבתו כשני' ויחזור למחשבתו הראשונה ולפענ"ד אין זה כעס אלא כמ"ש לעיל דכיון דע"י מחשבת נעשה מעשה ונחשב כמעשה ולא אחי מחשבת ומצטל מעשה ועיין ש"ך ח"מ סי' רנ"ה סק"ו כעס דבא ליד גזר לא מלי שאיל עליה משום דלא אחי דבור ומצטל מעשה וצספרינו משנה בלכות ח"ה סי' ר"ג ועיין ח"ס יו"ד סי' רמ"ג ופלא שלא כרגיש כשר כרגע מדברי כס"ך כנ"ל עכ"פ לדין כיון דעומאח מחשבת כמעשה דמי א"כ שוב לא אחי מחשבת ומצטל כמעשה, ובמקום אחר הצאחי ליישב דזה שיעת הכרי"ע מ"ש תרומה מקדשים מקושת המחנה אפרים ועוד אחרונים ז"ל אמש"כ מכרי"ע צחשו' סי' קכ"ז ע"י שליח אינו יכול להקדיש משום דמילי לא מימסרי לשליח ותרומה שאני דמחשבת תרומה חשיבא מעשה דכתיב ונחשב לכם תרומתכם ועיין מח"א בל' שווחין שחמם עליו דגבי הקדש נמי מחשבת כמעשה דכתיב כל נדיב לב, ועיין מרדכי גיעין ס"פ כאומר וממורי כהכך קבלתי, ותוס' יצמות כ"ה ע"ז ד"ה לא חשו חכמים וצשו"ת צית שפרים למרן זקני א"ח סי' שכ"ו.

שוב נחיישצתי בדבר דכוא גמ' מפורשת קדושין נ"ע איחיצה ר"ל לר' יוחנן כל הכלים יורדין ליד

מעמאין אצל בעסין שלנו כיון שלא יעשו מהם כלים עוד
שז נעשו כלים שלמים ומקבלין עומאח.

ועיין מהר"ם שיק יו"ד סי' ר"ד בשם הגדולי עכ"ר
דעם של מחכות חינו כלי וז"ע. וראוי דמחני'
דכלים מיירי בגולמי נראה דברי חשב שם בעושה כלי
מן העשה ומן החררה וכו' שכי נלכו אחתי לאו כלי הם
אלא גולמי, ועיין ר"ש שם עשה חתיכה גדולה של ברזל
כמו עשיית של ברזל וכו' המורה היתכ דאח מן
העשה, החררה עושין מן הנחשת ומן הברזל כמין עוגה
כשמבקשים לעשות כלי מזכ וכו' תחלת הכלי, הרי
דכני מיירי שהם גולמים ולא כלי.

גם מה שכתב וחשב שם הסובב של גלגל במשנה אין
הכוונה כשהוא כלי אלא קודם שהי' לו דין כלי וכ"כ
הרמב"ם בפ"ה"מ שם להדיא וז"ל אין הכוונה שיוחק זה
הגרידה או אלו הקלוות ויעשה מהן כלים שזכ יקבל
עומאח בלא ספק אמנם הכוונה שכל אלו הקלוות
ובלוחות (קובץ וחוצר אותן) עד שנעשה מהן דמיון כלי
הנה הוא לא יקבל עומאח מן הסבב אשר זכרנו ע"ש
הנה מבואר דעת הרמב"ם ז"ל דכל כני במחני' מיירי
שאינן מקבלין עומאח ואינם כלי אלא גולמי כלי וא"כ
דכני עסין שחשב שם במחני' כיוצא בכן והם אינם
מקבלין עומאח.

ובזה יוצנו נמי דברי הפמ"א בחשובה ח"ג סי' מ"ב
שכתב דעסין הם גולמי כלי מחכות וכו' משנה
דמס' כלים כנ"ל דהעושה כלים מן העסין עכורין
ומשמע דעסין לעולם עכורין הם עכ"ל דכוונתו נמי
העסין שהם גולמי כלי מחכות ולא נעשו עדיין ראוי
להשתמש בהם כמו שהם לבלום ולכן נקראו גולמים
וכמו שכתב הפמ"א להדיא.

העולה לדין נראה, דאלפא לעסין הראויין למקור הוא
אם נעשו מחלחל לשם מקור הם עכורין לכ"ע
ולכא דכו שם איסור, שניח לכן עסין עשוין לעשות
מהן כלים והעסים מיוחדים לזה דכיון דהעסין מיוחדים
לעשות מהן כלים א"כ הנ"ל גולמי עסין דאינן מקבלין
עומאח וכו' שיהיו ידועים שכי עסין אין משתמשים
בזכ לדברים אחרים רק לעשות מהן כלים, וסחם עסין
הנמכרים בחנות לא אזלינן בחר מחשבת הקונה אלא
בחר מנהג אנשי המקום אס רוב נוהגים להשתמש קרקע
כני נמי עכורין ואם רוב נוהגין לכלים כני עמאים,
מחלח על מחלח מעילין אותו לחומרה, ומיכו בסחם
שאין ידועים למכר בן וליכא רוצא דעלמא כה"ג חלוי
בכני חרי פירושי שכתבו לעיל אליצא דהמל"מ אי
אזלינן בחר הקונה כה"ג ואם קונה עסין מעשה גדול

עומאח וז"ע ואולי י"ל דהמל"מ נמי מודה כיכא דאחר
לו עשה לי שחי זוגים אחד לדלח ואחד לזכמה דמעילין
אותו לחומרה דע"פ חמר לו שיעשה אחד לדלח שיקבל
עומאח וא"כ על אחד נחית איסור עומאח אלא דלא
ידעין אחי מינייכו וכו"ל כעין מה דאמרין
דבדאורייתא קיי"ל דאין ברירה ומעילין אותו לחומרה
ותרוייכו עמאין משא"כ המל"מ דמחיר מיירי דעשה
כלי אחת ולא כיון כלום לשם מה שעושה אלא לשם
מכירה וכיוצא בו וכיון שלא חשב לא לשם דבר המקבל
עומאח ולא לשם דבר שאינו מקבל עומאח אלא עשאו
ותלחו דעתה הקונה כה"ג לכל אשר יחפון יעלנו ואפילו
לשיעת הק"ם.

ומעתה נבא לדון דין עסין דידן מכו וכנראה דסחם
עסין הנמכרין בבחי חרושה אס נחמכו לשיעור
חלוי נמי כנ"ל דאם רוב אנשי המקום משתמשים בהם
לשמש את הקרקע וכיוצא בו שאינו מקבל עומאח אזלינן
בחר אנשי המקום ועבור ואם רוב אנשי המקום
משתמשים בהם להשתמש שמקבל עומאח הרי הם
עמאים דאזלינן בחר אנשי המקום, ואם מחלח על מחלח
או שאינו ידוע לכאורה מעילין לחומרה משום דכו"ל
סיפקא דאורייתא. וזכ שפיר מובנים דברי רבינו
הגדול בעל ד"ח ז"ל בחשו' יו"ד סי' מ"ד דס"ל דעסין
של מחכות מקבלין עומאח דהם כלי מחכות לזה, וכ"כ
חמכ דלא הראה מקור לזה.

ולפענ"ד מקורו נאמן הוא כנ"ל דברי אפילו גולמי כלי
מחכות אס חשב עליהם שלא לעשותן ולחקנן
יותר נעשים כלים ומקבלין עומאח וכ"ש עסין שנחמכו
לשיעור מסוים ורוב עולם אין משתמשים בהם לקרקע
ולמקוואות וכיוצא בזה א"כ אזלינן בחר רוצא דעלמא
ולא מכני בזה מה שהמורה אינו מחשב לשם כלי כיון
דבעלם הוא פשוטי כלי מחכות ורוצא דעלמא משתמשים
בו בדבר המקבל עומאח וודאי דסחם עסין מקבלין
עומאח.

ומה שהביא מעכ"ת מפ"א דמס' כלים מ"ג שם עסין
ופי' בחפא"י שם אות י"ח ברזל מחותך בלעך
בלע"ז ואינו מקבל עומאח דדוקא פשוטי כלי מחכות
מקבלין עומאח אבל זה אינו כלי עכ"ל וכן פי' הר"ש,
ובפיה"מ להרמב"ם שם חוספתא גולמי כלי מחכות
עכורין וכו', ועסין הם הלוות הדקין והם רק גולמי
כלים שאינם מקבלין עומאח, והוסיף מעכ"ת דעסין
הם הלוות הדקין והם רק גולמי כלים שאינם מקבלין
עומאח קטנים אינם כלי ולא מקבל עומאח, וקשה
למך דכ"ה, אבל לפמ"ש לא קשה מידי דהר"ש והר"ם
בפיה"מ שם לא פי' רק אגולמי כלי מחכות שאינם

בגד לבו. בכל מיני לבו ולבסוף חקקו אין פוסל את המקוה. (נדה סא:) עו' ת"ר בגד צבוע מיטמא משום שכוה, ונסתפקתי בצגד כתם רבי נתן בן יוסף אומר אין מטמא משום כתם שלא תיקנו בגדי צבעונין שנצטו לזן חי מקבל כתמים ומלשון רב יוסף שלא תקנו צגדי לבוים לנשים אלא להקל על כחמיכהן משמע כל מיני לבו, וברש"י להקל על כחמיכהן שאין

משנה הלכות

ויש' לדייק דמסיוס לשון בגמ' משמע דצגדי לבוים לא היו תקנה אלא היתר ללבוש צגדי לבוים ולמכ לא כצ"ח רצונו שלא כותרו צגדי לבוים כיון דלכלכ למעשה קאמר היל"ל שלא כותרו צגדי לבוים וברמז"ס נמי כתב לפיכך תקנו חכמים שחלצו אשכ צגדי לבוים כדי להלילה מן הכתמים ובעור סי' ק"ל כתב וכתם הנמלא על צגד לבו פליגי דה"ק מטמא ור"י מעבר ופסק ברמז"ן דה"ק וברמז"ס כר"י יונתן וכתב א"ח נר"ח ז"ל וכתמים שומעין להקלה, וכתב כ"צ גם ברש"א כתב דנראים דברי ברמז"ס ומ"מ כתב דה"ק הקלר שכתמיר דצדדים תע"ד.

ובבר' ראיתי לה"כ וכו"י ז"ל שחמך על מה שכתב ברמז"ס לפיכך תקנו חכמים וז"ל כתב ברמז"ס לפיכך תקנו חכמים שחלצו אשכ צגדי לבוים כדי להלילה מן הכתמים וכתמיר דהא בגמ' מקשינן לר"י דאמר הכי תקנו מאן תקנינכו ושיי' אלא שלא כותרו צגדי לבוים לאשכ אלא להקל על כחמיכה וכו' וכיון דמאי דאמר שלא תקנו אידחי וכו' ודאמר שלר דתירו היאך כתב לפיכך תקנו וכו' ועיין ד"י דאפשר שגירסא אחרת יתכן לו בגמ' או שכוה סובר מאי דאמר שלא תקנו משום דלא ידע מאן תקנינכו השתא דצפולמס של אספסינוס נשאו ונתנו חכמים בצגדי לבוים א"ל דלא תקנום ע"ש.

ולפ"ע נראה דדיוק לשון בגמ' ת"ר צגד לבו מטמא משום כתם ר"י אומר אינו מטמא משום כתם ולכאורה היל"ל צגד לבו מטמא משום כתם כלומר מטמא את האשכ או היל"ל ת"ר כתם הנמלא על צגד לבו עמא ולשון צגד לבו מטמא משום כתם משמע דהצגד נעשית עמא אצל אינו מדבר מדין אשכ ועומאחא וא"כ אשכ ככ"י דאינו עמאחא אלא על הצגד עכ"פ כי' דין עומאחא ולפי גירסת הספר שלפני דרבינו זכ"ג כי' אפשר לדייק שצרישא גרס מיעמא משום כתם ציו"ד אחר המ"ס כלומר שצגד מקבל עומאחא וצסיפא צ"י נתן בן יוסף גרס גרס מטמא כלומר אחרים וכייו באזכ ולפ"י כי' אחי שפיר דדיוק דרק על צגד קאי ומיכו יש צדק לעיין ומ"מ לעלם הדין הא מצוה מדברי דרבינו דס"ל כדעת ברמז"ס וברמ"א דחכמינו ז"ל תקנו צגדי לבוים לנשים להקל על כחמיכהן.

כדרכן שמציאין מכחתי חרושת וחוחכין לכל מי שצריך ככ"ג לכ"ע הו"ל גולמי כלי מחכות ואינו מקבל עומאחא ואם נחתכו לשם מקוה הו"ל עשייתן להשתמש בקרקע ומוחר לכ"ע כלפ"ע נ"ד.

וקצת יש להעיר בעסין חס נעשו לקבל עומאחא ויולאין מידי עומאחאן צשינוי מעשה כמח נקרא בעסין שינוי מעשה ואין כז"ג כעת להאריך ולברר דזה.

וראיתי להעיר עוד כאן מה שלא ראיתי לרבותינו האחרונים שדברו מזה בעסין שנעשו מכלי מחכות ישנים וכמו שנוכחים כחתי חרושת שקונים כלי מחכות ישנים וחוזרין ומחייבין בני עסין לכאורה מקבלין עומאחא אפילו נעשו לכתחילה לשם קרקע דברי אמרו צמנכ כלים פי"א כ"ג ה"ל דעושה כלים משצרי כלים מן הגרועים ומן המסמרות שידוע שנעשו מכלים עמאין צ"ש מעמאין צ"כ מעכרין ועיין ר"ש ור"מ צפי"מ שם דמי שעשה כלי מן המסמרות אשר יאומת שאלו המסמרות יעשו מכלים כאילו הן משצרי כלי ולזה יבי' זה ככלי הנעשה מאלו ג' הדברים מקבל עומאחא וכו' ע"ש וצגמ' ע"ז נ"צ ע"א צפי רב המונח ריתך כלי עצודת כוכבים מכו ומסיק דמשום עומאחא ישנה קמיצפיה ליה ואי דוקא לעומאחא דאורייתא כדרא עומאחא או עומאחא דרבנן נמי מצוה דכל הנעשה מאלו ג' הדברים מקבל עומאחא ולפ"י עסין נמי הנעשין מכלים ישנים יקבלו עומאחא ולא ראיתי לפום ריבעא מי שבעיר צדק ול"ע.

עו' ומש"ד ת"ר צגד לבו מיעמא משום כתם רבי נתן בר יוסף אומר אין מטמא משום כתם וכו' צגמ' (ס"א ע"צ) ת"ר צגד לבו מטמא משום כתם רבי נתן בר יוסף אומר אינו מטמא משום כתם שלא תקנו צגדי לבוים לאשכ אלא להקל על כחמיכהן, תקנו מאי תקנינכו אלא שלא כותרו צגדי לבוים לאשכ אלא להקל על כחמיכהן כותרו מכלל דאסיירי אין דתן צפולמוס של אספסינוס גזרו על עטרת חתנים ועל כאירוס צקשו לגזור על צגדי לבוים אמרי הא עדיפא כדי להקל על כחמיכהן ע"כ. ופרש"י להקל וכו' שאין ככתם ניכר צו כמראה דס גמור.

לנשים אלא להקל על כתמיהן. (עז) וכל ימי טומאה אסיר לה למיכל על פתורא
 דגברא דתנן (שבת יא.) כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה.
 (כתובות סא.) (עז) א"ר יצחק ברבי חנינא אמר רב הונא כל מלאכות שהאשה
 שלחן צעלה: כיוצא בו. כחם ניכר בו כמראה דם
 גמור וא"כ אפילו לצע לנן
 בכלל ודו"ק: ע"ז פחורא. על
 לעשות כרחקא חמר לא יאכל הזב עם הזבה כ"ש כעבור עם הזבה: מפני הרגל עבירה. מחוך שמיחדין יכול לצעול זכר

משנה הלכות

וחמור סי' קל"ח ולא יאכל עמה על השלחן וא"ל
 בקערה אחת וכוסיוף העור ודוקא צימים
 הראשונים שהיו להם שלחנות קטנות כל אחד לצד על
 שלחנו אבל האידנא שרגילים רבים לאכול על שולחן אחד
 מותר ובלצד שיעשו שום היכר כגון שפי' לו מפס לצד
 או שיתן שום דבר להיכר ציניהם כגון קנקן או ככר
 וכיוצא בו. ולפי' דעת העור לכאורה גם בזמן הזב עם
 ה' להם שלחנות קטנות לאכול היו אסורים אפילו עם
 היכר לאכול על שלחן אחד ועיין צ"י דנכוג עלמא שלא
 לאכול יחד על שלחן א"כ יש הפסק ושינוי ציניהם
 להכירה ודייק הפסק ושינוי כלומר שהפסק יהיה
 שינוי דא"כ לא מהני הפסק לחוד. ועיין צ"ח עוד
 חלוק. ועיין ש"ע ס"ג לא יאכל עמה על השלחן וכו'
 ומצאנו דברי רבינו.

איברא דלכאורה יש לדייק כדברי העור מלשון רבינו
 שכתב וכל ימי טומאה אסור לה למיכל על
 פחורא דגברא דתנן כיוצא לא יאכל הזב עם הזבה מפני
 הרגל ולכאורה אין זה כיוצא בו דהכי היל"ל וכל ימי
 טומאה אסיר לה למיכל עם צעלה ולשון על פחורא
 דגברא משמע לכאורה דאפילו אין צעלה אוכל ונראה
 דהכינה דוקא על פחורא דגברא כלומר שלחן של צעלה
 לצד וזה על פחורא דגברא אבל שלחן של כל בני הבית
 שאוכלים כולם ליכא מזה רא' שאסור לאכול דרך על
 פחורא דגברא חמר גם לשון השאילחות אי נמי נדח
 אסיר לה למיכל על פחורא דגברא דתנן כיוצא בו
 ועיין בעמק שאלה שהדיוק מכיון דלא יאכל זכ פרוש עם
 זכ עם הארץ ולדעת הרא"ש אחי שפיר אלא דנראה
 דהרא"ש לא ס"ל כמ"ש שברי כוח חלק בין שלחנות
 שלהם לשלחנינו ודו"ק וגדולה מזו הביא בעמק שאלה
 מספר המנהיג הלכות נדה דמדייק מלשון השאילחות
 (וכוח נמי דעת רבינו) דאפילו בשלחן גדול אסור מדלא
 חלקו בדבר ע"ש ודו"ק. ומלאחי צ"ח כל' נדה סי' ש"ס
 ובשם חכמי נרדוגא כתב מורי' אבי העזרי'י שאוסרים
 לנדה לאכול על שלחן של צעלה וזכר לדבר אשתך כגפן
 פוריה בירכתיציתך וגו' מיכו ליחא כדפרי'.

(עז) ומש"ד א"ר יצחק כו' כתובות ס"ח ע"א חמר ר'
יצחק בר' חנינא (גירסת רבינו חנינא)

והנה בש"ע יו"ד סי' ק"ל סע' י' כתב המחבר וכן כחם
 שנמלא על בגד לצבוע עכור (וכתב הרמ"א)
 לפיכך חלצש האשה בגדי צבעונין כדי להלילה מכתמים)
 ובש"ע בגרש"ז סקכ"ג הביא עמם של רש"י זזה ובמקור
 חיים העלה כן להלכה שאין להקל בצבד לצבוע אלא אם
 אין מראה דם ניכר בו אבל אם מראה דם ניכר בו
 עמאה ושכן כ' הבית הלל. והשו"מ מהד"ת ח"א סי'
 שס"ז נשאל אם דוקא צבד לצבוע או צבד לצבוע בחולדה
 נמי בכלל ועיין בשמלה סקע"ז דפשיעא ליה דאין נפ"מ
 בין מחולדה או צבד לצבוע בידי אדם. ועיין דרכ"ת אות
 ס"ח-ס"ז.

(עז) ומש"ד וכל ימי טומאה אסור לה למיכל על
 פחורא דגברא. (שבת י"א) כיוצא בו לא
 יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. ובגמ' שם י"ג
 תניא ר"ש בן אלעזר אומר צוא וראה עד כיכן פרעה
 עכרה בישראל שלא שנינו חא יאכל העכור עם העמאה
 אלא לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. ודע
 דהרמב"ם פ"א מהא"צ ה"ח כתב ואסור לאדם שידבק
 באשה בשצעת ימי נקיים אלו ואע"פ שהיא נכסותה
 וכו' נכסותו ולא יקרב לה ולא יגע בה אפילו באצבע
 קטנה ולא יאכל עמה בקערה אחת וכו' וכתב הרא"ד
 ז"ל אלו נוכגין אפילו על שלחן אחד וכן כתב רב אחא
 ז"ל ובר"ן שבת יכ"ל כתב וז"ל.

וכתב בספר צעל הכפש אמרו רבותא נדה כל ימי
 טומאה אסור לה למיכל על פחורא דגברא דתנן
 לא יאכל הזב עם הזבה ואע"פ שאין העעם מפורש
 ככתבן לאסור אותה מן השלחן כי יש לומר עם הזבה
 דקאמר בקערה אחת אבל על שלחן אחד מותרת יש
 לסמוך על דבריהם ממה שאמרו בצרייתא בגמ' כיוצא
 בו לא יאכל זכ פרוש עם זכ עם הארץ שמה יאכילנו
 דברים עמאין צימי עכרתו וכחם ודאי על שלחן אחד
 נמי אסור דומיא דעוף וגזינה דאיכא למיגזר זיב
 עליהו אעו אכילה וקאמר כיוצא בו אלמא אכילה זכ
 וזכ נמי אסור על השלחן אחד כי כך וכ"ה הביא דדעת
 הרמב"ן והרש"א נמי כהרא"ד ובהגמ"י דבספר
 התרומה והמנחות נמי אסור על שלחן אחד ומיכו כתבו
 דצפריסח מפס על השלחן להיכר סגי כמו באוכלים צפר
 וגזינה על שלחן אחד דצעי הכירה.

עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו. אמר רבא הצעת מטה בפניו אסור שלא בפניו מותר מזיגת הכוס שמואל כי הוה משקיא ליה דביתהו בימי נדתה הוה משניא שנויי יהבה ליה בשמאליה. אביי יהבה ליה אפומא דכובא רבא מחתא ליה על בי סדיא רב פפא אשרשיפא. ע"פ ואי קביע לה זמנה דחזיא ביה ואמרה לא חזאי אי נמי אמרה כזה ראיתיו ואיבדתיו מהימנא כדתניא (נדה כ:) נאמנת אשה לומר כזה ראיתיו

שכח זכרה, וזאכילכ גזרו יותר מנשאר קריבות גדולה לגימח שמקרב: ממזיגת הכוס. שכן דברים של קירוב וחיבה ומציאות ידיו כרגל דבר: והרחצת פניו ידיו ורגליו. ואפילו לא צדיק חלל בשפופרת של מים שאינה

נוגעת בו ועיין מה"ג: בפניו אסור. משום חוקפה דילרף שהלפת המעט חלל אשכ סרס כתיב: משניא שנויי. דיכבא ליה בשמאל, ול"ל דכל פעם צימי עכרתה הקפידה למזוג ליה וליתן לפניו צימין דוקא וצימי נדה בשמאל דאז ניכר השינוי חלל אם בכל פעם לא הקפידה צין צימין וצין בשמאל לא מהני השינוי דסבר משום חלל הקפידה נהנה בשמאל וכבן: אפומא דכובא. שלא כיתה רולכ ליתן לו מיד ליד חלל מנחא אכובא כלי של יין: אבי סדיא. על ככר שכח יושב עליו ר"ש ור"י פי' כסת שחמת מראשותיו תרג' וישם מראשותיו (בראשית כ"ח) ושו' אסדוכי: שרשיפא. ספסל קען: לא חזאי. ולא חמרינן דעמח או שכיון דאורח בזמנו צא כו"ל ח"ע כיכא דאיתחזק איסורא דוספרה לכ כתיב כחורכ הימנכ בכל מיני ספירה:

משנה הלכות

ופשעו דלכניה צקצוק מלא יין או שאר משקאות וכצעל יקח מן הצקצוק מותר. ועיין ש"ך סק"ג דאיסור מזיגה קיים אפילו בשאר משקאות ואפילו להכריק מכלי אל ככוס גרידא ולאו דוקא למזוג או צבגשת קערס כמיוחדת לצעלכ לאכול. חלל כיכא דכזיח צקצוק גדול או כזיחא מאכלכ צקערס גדול ומניח על כשלחן ומשם לוקח כצעל נמי מותר לכאורכ וזכ דלא כהגמ"י פי"א מא"צ כי"ע דדוקא מזיגת מים ציין דכח קירוב כדעת אסור חלל מזיגה מן הכלי לכוס צסחם מותר ועיין ש"ע.

אמר רב כונא כל מלאכות שהאשה עושה לצעלכ נדה עושה לצעלכ חוץ ממזיגות הכוס והלפת המעט וברחלית פניו ידיו ורגליו והלפת המעט אמר רבא לא חמין חלל בפניו חלל שלא בפניו לית לן צב. והלפת המעט היינו לפרוס הסדין והמכסה דאינו דבר של עורח ומילי דחיצב ניכר ומלפת המעט דמתני' כחם כשאין לה שפחות היינו דבר של עורח כגון הלפת כרים וכסות עיין פרש"י ועיין ח"ז כל' נדה סי' ש"ס ורא"ש פ"ק סי' ע' ובק"נ פ"כ אות ד'.

ורבינו יונת צאגרת כחשובה סי' קמ"ז ואסורכ לתח צפני צעלכ קיתון של מים וכלים שירחצ צבם פניו ידיו ורגליו ח"ע"פ שאינה נוגעת בו מפני שכח דרך חיבה. וכנכ נראה מדברי רבינו יונת דאפילו אינה יולקת המים לפניו צשעת כרחיב נמי צכלל איסור ועיין ש"ע סי"צ אסורכ לילוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו ואפילו המים לוניס ומשמע דדוקא לילוק אסור חלל לכיין מוחא ועיין ע"ז סק"ח שם דדוקא חס יולקת על גופו אסור וכש"ך חולק (סקע"ז) וכזיח מדברי רבינו יונת דדרשות דאפילו ליתן צפני צעלכ קיתון של מים ע"ש ומדברי רבינו משמע לכאורכ דוקא רוחלת וכדעת בע"ז וכש"ע ודו"ק.

ובתב רבינו יונת סי' קמ"ח ואסור לכ למזוג סכוס של יין לצעלכ ולכניחו ע"ג כשלחן חלל מוזגת חת ככוס ומניחתו ע"ג ספסל או ע"ג דבר אחר חוץ מן כשלחן וצעלכ לוקח אוחו משם. וברשות צידכ לכניה המים על כשלחן ע"כ. ובש"ע סי' קל"ח סי"י חוץ ממזיגת הכוס שאסורכ למזוג ככוס צפניו (צ"י וכן משמע במרדכי פ"ק דשבוטות וכ"מ מדברי הפוסקים) ולכניחו לפניו על כשלחן ח"ע"כ חעשכ היכר כגון שחינתו על כשלחן ציד שמאל או תניחו על ככר או ככסת אפילו ציד ימינה ע"כ. וכנכ כל חלל חילוקים לכאורכ מכ שהציא רבינו כאן צסמוך מזיגת הכוס שמואל כיכוכ משקיא ליה דביתהו צימי נדה כוכ משניא שנויי יכבכ ליה צשמאליה חזיי וכו'.

ע"פ ומש"ד ואי קביע לה זמנה וכו'. נדה דף כ' ע"ב ילחא חייחא דמא לקמיכ דרצב צצ"ח ועמי לכ כדר חייחא לקמיכ דר' ילחק צריכ דרצ יכודכ ודכי לכ וכיכי עציד ככי וכחניא חכס שעימא חין חצרו רשאי לעכר אסר חין חצירו רשאי להחיר ומשני מעיקר עמויי כוכ מעמי לכ כיון דח"ל דכל יומא כוכ מדכי לי כי חאי גוונא וכאידנא כוא דחש צעיני דכי לכ

ורבינו יונת שם כוסוף וברשות צידכ לכניה מים על גבי כשלחן. ומדכחצ דברשות צידכ לכניה מים על כשלחן משמע לכאורכ דדוקא על שלחן חלל לפניו ממש אסור עוד יראה מזה דיין אפילו צלי מזיגה לכניה על כשלחן אסור ומיכו יש לומר דככוכ דברשות צידכ לכניה המים שהציא ככוס ואסורכ ליתן צידו ברשות צידכ לכניה על כשלחן ח"ע"כ יש לומר דאפילו לפניו.

ומי מכימי חין וכתניא נאמנת אשכ לומר כזכ ראייתי ואבדתי פרש"י מביאה דם אחר או שלכ או של חברתה ואומרת כזכ ראייתי ואבדתי אש דם זכ עכור לא מספקין ליה בעומאח משום דם באבד דמכימנא למימר כזכ ראייתי.

וחשאלתות (ש"י) כתב ואלו איתתא מכימנא היא לנפשא דקביע לב זימנא דחזייה ואמר לא חזאי אי נמי כזכ ראייתי ואבדתי מכימנא דתניא נאמנת אשכ לומר כזכ ראייתי ואבדתי. ויש לדייק למא תלוכו רבינו וכשאלתות דאשכ מכימנא דלא ראתה אהא דתניא נאמנא אשכ לומר כזכ ראייתי ואבדתי ולכאורכ הא לא דמי דכשואמרת כזכ ראייתי ואבדתי כו"ל הפך שאסר הפך שכתיר שכרי היא אמר כזכ ראייתי וכי אמר כזכ ראייתי ושפיר נאמנת אכל אשכ דקביע לב ווסת שחזקה ראתה אולי לא מכימנא דכו"ל כעין איתחזק איסורא ובאמת כי בחוס' גיעין ב' ע"ב ד"כ עד אחד בקשו ומנ"ל דא"ע נאמן באיסורין וי"ל דילפינן מנדב דדרשינן בפרק המדיר (כתובות דף ע"ב) וספרה לב לעלמא ופריך וא"ת א"כ אפילו איתחזק איסורא וי"ל דאיכא בחזקה שכתה רואה כל שעב וכשעברו שבע עכור ממיילא ולא איתחזק איסורא וגסבדכ לעבול ועיין נו"ב"י מה שבאריך בזה. וכתב תי' בחוס' היא בסתם אשכ שזא לפנינו אכל אשכ שיש לב ווסת וכגיע הזמן כרי הוא בחזקה שכתה רואה עכשיו דקיי"ל אורח בזמנו ב' וא"כ אמאי מכימנא וכ"ש למ"ד וסתות דאורייתא. ולדעת בחוס' דילוף לב מוספרה לב אחי שפיר דגזירת הכתוב הוא.

והרמב"ן תי' קושית בחוס' דאמאי לא ילפינן בכל מקום דא"ע נאמן אפילו איתחזק איסורא דשאני באשכ דמיגו דמכימנא לעלמא מכימנא לבעל שכרי היא נמי באיסור נדות אש לא תעבול כראוי ולכן נאמנת ע"ש ונראה דלכן הביא רבינו ב' לימודים ראשונה הביא דנאמנת אשכ לומר כזכ ראייתי ואבדתי אלא דו"ל דמינכ אחתי ליכא למילף ביש לב ווסת קבוע דכתם כו"ל כעין כוחזקה לראות ומה שאמר כזכ ראייתי יש להעמיד כהיתחזקה עכור ולא היה לב זמן קבוע ולכן מביא רבינו מיד אמר רב חיינא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדב שסופרת לעלמא שנאמר וספרה לב לדעתה א"כ מינכ ידיעין דאשכ נאמנת על ספירת ז' נקיים אפילו היכא דאיתחזק איסורא אלא דא"כ ילף בכל מקום דא"ע נאמן אפילו איתחזק איסורא ובקושית בחוס' תי' לדעת שכרי מה שכתובה עלמא נמי לדעת היא שכרי ואומרת שנעמאח וכגם שיש לב ווסת קבוע וכרי הא נמי מנא ידיעין אש לא מדעתה וא"כ שמעינן דמה שביא לדעת נאמנת אלא דזכ

באיסור שכתוב לדעתה ועכשיו לדעתה היא מחתת וכו"ל שועב כעין הפך שאסר הפך שכתיר שכרי עלן בקצועות נמי ע"כ על פיה היא שקבענו וא"כ כמו דכימנא רחמנא על זכ כימנא על זכ וז"ש ואי קביע לב זימנא וכו' מכימנא דתניא נאמנת אשכ אלא דלא תימא דלא דמי כיון דכאן כרי יש לב ווסת קבוע ולזה אומר דכיון דיש לב ווסת א"כ ראתה ולריכב ספירה כרי על הספירה נמי נאמנת וכיון שאמר לא ראתה לא גרע מראתה ואמר שספרה לדעתה וכבן.

וראייתי בהעמק שאלה שכתב אחי' ר"י בחוס' גיעין כנ"ל ויבמות פ"ח א' דא"א ללמוד מוספרה כיכי דאיתחזק איסורא דנכי דעכשיו ראתה מ"מ לא איתחזק שכתה לעולם וגם בידה לעבול ולכן נאמנת לומר שבעל. וכתב דלמ"ד וסת' דאורייתא ודאי חידוש הוא שכרי היא נגד כחזקה דוסת ומ"מ נאמנת לומר דבדקה ומלאה עכור וגם בעבילת מי לא עסקין שאין בידה לעבול כגון שאין לב מקור אלא כשחלולת מאחר וכיוצא בזה ומכ"מ נאמנת ע"ש ולפענ"ד לא זכיתי להבין דפשוט דהא עממא דבידכ לעבול הוא מפורש בכמה מקומות בש"ס ובע"ז דף ל"ז ע"ב כי אחא לקמיא דרבי ינאי אמר לכו הא מיא בשיקפתא דנכרה זילו עבולו עכ"פ כרי מים לפניך זיל עבול וכרי נכרות וימים ואגמים ואין לזה לאמור שאין בידה לעבול. אלא במקום שלריך ב"ד וכיוצא בו כה"ג אמרין מי יימר דאיתרמי לב שלש כגון גר וגם בזה לענין היתר נדרים לא אמרו מי יימר ומה שכתב מוסת נמי כרי ביארתה דבוסת נמי כרי עיקר בוסת איקבע על ידכ ואם כי נאמנת לקבוע ווסת שוב כו"ל בידה אלא שלאחר שנקבע בוסת על ידכ ואיתחזק איסורא נאמנת לומר ולספור ואחי שפיר בס"ד וכבן.

ובזה מדויקים דברי בעור סי' קפ"ד אחר שביא דין ווסת לאשכ שכתה במחצותה ולמעוברת כתב ודוקא בני אכל כל אשכ דעלמא שביע ווסת אסור עד שחזקו ומיכו אש דקדק א"כ ומלאה עכור ודאי עממא כלכך אש דקדק ומלאה עכור עכ"כ. וכנה דייק רבינו בעור לומר דא"ג דאורח ב' בזמנו לא מחזקין לב בודאי עממא דאי היתה ודאי עממא לא היתה נאמנת לומר שלא ראתה דכיינו אומרים שנאבד או כיוצא בזה או שביא משקרת אכל כיון דלא מחזקין לב ודאי עממא נאמנת.

איברא דכ"ז הביא שם דברש"א למד כן מדאמרין פ' כל כיד עז א' גבי אשכ שיש לב ווסת וכגיע עת בוסת ולא דקדק ולא ראתה ר"א אומר עממא נדכ

ואיבדתיו. (כתובות עב.) אמר רב חנינא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר וספרה לה לדעתה. (פ) והיכא דהוחזקה נדה בשכונתיה כגון שהיא לבישא הנך מאני דלבשה בנדותה ובא בעלה ואמרה טהורה אני לא מהימנא ואסירא דאמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכונתיה ושמשה לבעלה לוקה עליה משום נדה. אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני (שם כב.) אם נתנה לדיבור מקרי ואמר וחזרה באמתלא חזל מעשה לא עבדי. ודע דמלשון כשחילתות של"ו כיכא דכוחזק נדה בשכונתיה כגון דכוכ לבישא כנך מאני נדה

והיכא דכוחזק נדה בשכונתיה. כיון שעשה מעשה ולבשה בגדי נדות אינה נאמנת שלא נעמאח דמעשה לא עבדי איכסי: אמרה עמאח אני וחזרה לדיבור מקרי ואמר וחזרה באמתלא חזל מעשה לא עבדי.

משנה הלכות

(פ) ומש"ד ויכא דכוחזק נדה בשכונתיה וכו'. קידושין דף פ' ע"א וכתובות ע"ג ע"א מלקין על החזקות כרז יכודק דאמר רב יכודק כוחזק נדה בשכונתיה צעלך לוקה עליה ופרש"י שראוי שכונתיה שיהא כיום ביתה מלוצשת בגדי נדות ולצעל עכורכ חנו ושמש. וכתב בעור סי' קפ"ה דחשיב כדאי עמאח פי' דכיון דצעל לקוח עליה חלמא כדאי נדה משויין לה וכ"כ הרשב"א ז"ל. ובש"ע ס"ג ואם כוחזק נדה בשכונתיה שראוי לוצשת בגדים כמיוחדים לימי נדה חשוכה כדאי עמאח.

והחזקת קקש וכו' עדיף כוחזק נדה מאומרת צפירש עמאח אני לך דמכני אמתלא ותי' הרשב"א דמשום צושת או אונס ימלא לפעמים אומרת עמאח אני חף שאינה עמאח ונותנת אמתלא חזל לעשות מעשה כולי האי ללבוש בגדים של נדה אינה נאמנת לפיכך לא מכני אח"כ אמתלא וצ"ל הרמ"ל מפרש"ג תי' דשאני כוחזק נדה בשכונתיה שכולם ראו שכוזקת ולא כולם יודעים באמתלא וא"כ על מה סמכה עצמה כשחזיקה עצמה אכ"ע חזל באומרת רק לצעל עמאח אני אפשר שסמכה עצמה שאח"כ תאמר לו באמתלא ודייק מזה כע"ז ז"ל דאם אמרה צפני רבים עמאח אני לא מכני אח"כ אמתלא ולכן כתבו הפוסקים אמרה לצעל עמאח אני ע"ש. דאין הדין כן חלל באמרה לצעל לחוד ע"ש. ומדברי רבינו לא משמע כן שהרי כתב בסמוך אמרה עמאח אני וחזרה ואמרה עכורכ אני אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת ובה דלא כתב שאמרה לצעל חלל סתם אמרה עמאח אני ואח"כ אמרה עכורכ אני ואעפ"כ מכני אמתלא.

והנה כשחילתות (של"ו) כתב ויכא דכוחזק נדה בשכונתיה ואמרה עכורכ אני אינה נאמנת וכו' צ"ל לריך כיכא דנותנת ע"פ לדבריה מי מהימנא אי לא כיון דחזיקה נפשה לעומאח היא ילכר הוא דתקפח ולא מהימנא או דילמא כיון דקא יבצא ע"מא למילתא מהימנא ת"ש וכו' וצ"ע מק שאלה אות כ"צ תמה למח חרד כשחילתות צ"ל ח"כ וכו' רב פסק כן צפשיעות

ור' יבוע אומר תצדק וכני תנאי ככני תנאי ר"מ אומר עמאח נדה וחכמים אומרים תצדק וידוע דכלכ כר"י לגבי ר"א וחכמים לגבי ר"מ וכ"כ כ"ה צפ"א צ"ס הרמב"ן וכ"כ החוס' צפ"ל כל כיד (דף ע"ז ח') גבי פלוגתא דרב ושמואל צ"א שיש לה וסת וכגיע שעת וסתה ולא צדקה ולצסוף צדקה ומלאה עכורכ נראה דכלכ וסתות דרצנן וכן פסק רב אחאי ור"ח כלכך אשכ שיש לה וסת ולא צדקה צ"ע וסת ואח"כ צדקה ומלאה עכורכ נראה לצעל ומיכו נראה דלכתחילה לריכ צדיקה צ"ע וסת וי"א דאפילו צדיקה לא צ"י לאחר כוסת כיון שלא הרגיש צ"ע וסת ואיסור עונח אינה חלל דרצנן.

ובסמוך שם צ"כ ומיכו אם צדקה אח"כ ומלאה עכורכ אע"ג דחזקה אורח צמנו צ"ל לא מחזקין לה ודאי עמאח כו' כתב כזר כתבתי בסמוך דצ"ל פלוגתא דתנאי דאפליגו צמילתא משמע דכלכ כמאן דמערר וגרסינן חו צפ"ל כל כיד דאמר אשכ שיש לה וסת וכגיע שעת כוסת ולא צדקה ולצסוף צדקה ומלאה עמאח עמאח עכורכ עכורכ ושמואל אמר אפילו צדקה ומלאה עכורכ עמאח מפני שאורח צמנו צ"ל ואוקי רב נחמן בר ילחך פלוגתיכו צוסתות דרב סבר וסתות דרצנן ושמואל סבר וסתות דאורייתא וידוע דכלכ כרז צאסורי וכ"פ החוס' וברשב"א צ"כ וברמב"ם צפ"ח וכתב כ"ה צפ"ד דכן הסכימו כל המפרשים דוסתות דרצנן וכ"כ במרדכי ריש שצעות וכן בעל הר"ש צ"ש צ"ש נדה וז"ל כילכך קי"ל דוסתות דרצנן ואם לא צדקה עצמה צ"ע וסת ואח"כ צדקה עצמה ומלאה עכורכ עכורכ ע"ש. וכנראה דלכ"י צ"ל דאמת בא דנאמנת הוא משום דקיי"ל וסתות דרצנן וכ"פ כשחילתות א"כ לא קשק מידי קושית בעמק שאלה צ"ל למ"ד וסתות דאורייתא דכשחילתות לשיעור דס"ל דוסתות דרצנן ולפ"י מיושצים גם דברי רבינו שהרי רבינו צ"ס (אות פ"א) כתב דכל כיכא דפליגי רב ושמואל צאסורי ולא פסיקא כלכ כרז וכל כיכא דפליגי רב ושמואל צדיני כלכ כשמואל ואחי שפיר הכל ודו"ק.

צפ"כ כ"ש דמועיל אמתלא צמח שרק לצפ"כ צגדי נדח
שלא אמר בפירוש דלצפ"כ צגדי נדח ליכא אלא חזק
וכמ"ש דאחזיקה נפשה ומלקין אותו צפ"כ חזק כגס
דלאו צרור הוא האיסור שכרי אפשר שלא ראתה אצל
אמר צפ"כ אין כאן ספיקא אלא ודאי הוא שכתוב
כאמינה ע"א באיסורין בכל מקום וצפרע צמקום
שרגלים לדבר וצאורה צמנו צא. (וקל"ת דמיון מעדים
שאמרו חרתי לא עבדי לצא ולכעיד שקר וכצ"ל) וכי
מפרשים כשחילתות ורצונו ז"ל צרם לריק כיכא דנותנת
עמם לדבריה מי מהימנה אי לא כיון דאחזיקה נפשה
לעומא (כלומר ע"י בצגדים שלצפ"כ כרי אחזיקה
עלמה כעמא) כאי ילרם תקפה ולא מהימנה באמתלא
או דילמא כיון דקא יבצא עמא למילתא מהימנה ואמר
ח"ש דבעא מיניה שמואל מרצ אמר עמא אי וחרס
ואמר עכור אי מכו ח"ל דלוי לרעיצא רפשא ליה
דזוכתה וכו' וכנה פשיע ליה דאמתלא מהני באמר
עמא אי וחרס ואמר עכור ח"כ ככ"י או כ"ש
צפ"כ צגדי נדח דלא אמר כן אלא כוחזק דודאי
חזק מה שחזק צלצושיה גרע מאמיר וכיון
דאמיר מהני אמתלא כ"ש כוחזק צגדי כן ס"ל
לרצונו וכשחילתות ז"ל וכצ"ל.

ורא"י לדבריו מדברי רצונו כעור ס"י קפ"כ שצ"ה
וז"ל כתב הרמב"ן כוחזק נדח צשכונותיה
ואח"כ אומרת עכור אי אפילו נותנת אמתלא לדבריה
שאומרת לא לצפ"כ צגדי אלו אלא שלא תערידי
עכשו כי לא הייתי צריכה אינה נאמנת ע"כ ותימא
הוא וכי עדיף כוחזק נדח צשכונותיה מכשאומרת
צפ"כ עמא אי שנתנת שוב לומר עכור אי ע"י
אמתלא וכרי מפורש דרצונו ס"ל סברא להיפוך דאמיר
פ"כ עדיף מלביש צגדים וכצ"י שם כתב על סברת
העור דכר הרגיש כרצ"ה צת"ה צקושיא זו דמשום
אונס ובושת מקרי ואמר עמא אצל שפוש מעשה
לביש לא ועיין צ"ה שם שכתב ג"כ כצ"י אלא שקשה
ליה מה דקיי"ל בעצא שעשה סימן צראש כצ"כ שהוא
עריפה ושוב אמר שהוא כשר אלא שעשה סימן כדי
שלא יקחוהו ותישאר לו שנאמן באמתלא זו כרי דאפילו
עשה מעשה נאמן באמתלא ותי' דהם לא היה אפשר
צאופן אחר אצל הכה כי אפשר צאופן שחמר עמא
כני ולפ"ז נראה עכ"פ מודה רצונו כצ"ה צקל"ת כיכא
דא"א צאופן אחר וכגון שיש שם אנשים או שהוא ילד
שצוה לדבר שכרי לעיל אמרין צילד שערס עלמה
אפילו לא אמר עבדתי רק שצאחה לשכר אלו סגי
משום דבוש לדבר ח"כ ככ"י צלצפ"כ איכא למימר
דבוש לדבר וכיון דאפשר ככ"ג ח"כ ס"ל כשחילתות
ורצונו שלעולם נאמנת וכמ"ש העור דאם על אמיר
מפורשת נאמנת כ"ש על לביש צגדים שאינה אלא חזק

עוד חמח ספיקו דשמואל דמי חמיר איסור נדח מאיסור
ח"א דחניא כחם אמר ח"א אי וכד אמר פנויה
אי אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת וכו'
וכי לא ידע שמואל מכל זה עוד בקשה דלענין נדח כתב
הרמ"א ס"י קפ"כ דמדת חסידות היא להחמיר
מדשמואל לא עבד עובדא צנפשיה ולענין איסור ח"א
אין פולח פה ומלפ"ף על זה הכיתור והעלה צ"ה דבר
חדש לפ"מ שקשה כרצ"ה צ"ה צ"ה שער צ' וכעור דאם
כוחזק נדח צשכונותיה לא מהני אמתלא ומ"ש כא
שלצפ"כ צגדי נדח וכוחזק מאמר צפ"ה עמא אי
ומהני אמתלא ולכן העלה דמח שכתב כשחילתות וכיכא
דכוחזק נדח לא מייירי אלא באמר ומפרשי לשון
נותנת עמם לדבריה כמשמעו שאמר כך ולא כמו
שצ"ן צשחילת שלום ומש"כ כיון דאחזיקה נפשה
צעומא נמי היינו באמר אצל כוחזק נפשה
צשכונותיה ע"פ לביש צגדים לא צ"ה כשחילתות כלל
אצל כר"א חצ"ד צ"ה האשכול כתב דשחילתות ס"ל
אפילו לצפ"כ צגדי נדח מהני אמתלא וסיים ע"ז ולא
מלחתי לו חצר צדין כזה.

ולפ"ע דצ"ה צ"ה שחרי צשחילתות שם כתב לכדיא
וכיכא דכוחזק נדח צשכונותיה כיכא דמי
כגון דכ"ה לביש כן מאני לביש צנחא ואמר
עכור אי לא מהימני וכרי דקאי כוחזק צגדי נדח
וע"ז ממשיך צרם לריק כיכא דנותנת עמם לדבריה מי
מהימנה ומאריך שם ופשוט דקאי אלדעיל מיניה וכמו
שצ"ן כש"ש, ור"ה צרור מדברי רצונו ככ"ג שכתב
וכיכא דכוחזק נדח צשכונותיה כגון דכ"ה לביש כן
מאני דלצפ"כ צגדי נדח ואמר עכור אי לא
מהימנה ואמיר דאמר רב יכוד כוחזק נדח
צשכונותיה ושמש לבשל לוקח עליה משום נדח אמר
עמא אי וחרס ואמר עכור אי אם נתנה אמתלא
לדבריה נאמנת ומשמע דרצונו קאי אלדעיל נמי
אכוחזק נדח צשכונותיה שאם נתנה אמתלא לדבריה
נאמנת.

אלא דנראה לפ"ע דרצונו וכשחילתות מפרשים
כיפוך ממה שפי' הפוסקים דהפוקים ס"ל דמח
שכוחזק צשכונותיה צגדי נדח חמור ממה שאמר
צפ"כ עמא אי וכמ"ש כרצ"ה דמעשה לא עבדי
חמם רצונו וכשחילתות אדרבם ס"ל דלאמר צפ"כ ודאי
חמור מללצ"כ צגדי נדח וכעמם דללצ"כ יש כמה
אמתלאות או שלא היו לה צאחות שעה מלצ"כ אחר או
שחשבה שפירסה נדח ואח"כ נתברר שלא היה או כמ"ש
כע"ז מעשה שחשבה משום עין כרע וכיולא צ"ה אצל
לכ"ה מפ"ה שח"ה עמא ודאי לא ס"ד שיועיל לזה שום
אמתלא ואם ס"ל דמועיל אמתלא באמר עמא אי

ולא ודאי אלא שמחזקין לה לדואי לענין מלקות אבל אם נתנה אמתלה נאמנת כנלפענ"ד.

ולפ"ז מובנים דברי האשכול שביא בעמק שאלה שם שכתב דכשחילתות ס"ל דאף אי לבשה בגדי נדה וכוונתה לכך בשכנותיה אם נתנה אמתלה לדבריה נאמנת ולמד מהא דאמר עמאח אי ואח"כ אמר עכורא אם נתנה אמתלה לדבריה נאמנת וכו' הדין כשלבשה בגדי נדה ונתנה אמתלה ולא מלאתי לו חצר דין זה ע"כ. אלא דמה שז"ע דכאשכול ז"ל כתב דדעת רבינו חולק על כשחילתות שכתב שם לאחר שביא מעשה דשמואל ששאל לרצ ולא עשה מעשה אפי"כ ביא אבל כוחזקה נדה בשכנותיה כגון שלבשה בגדיה לא מכני אמתלה כיון דעשה מעשה מעשה ואין דברו מוליא מידי מעשה אבל אמר ולא עשה מעשה אחי דבור ומצטל דבור דומיא דפס שאסר כוא הפס שכתיר וכו' שנתנה אמתלה יפס לדבור הראשון וכ"כ בעל הלכות אם כוחזקה נדה אינה נאמנת באמתלה אבל ר' אחא משבחא וכו' ע"ש וכו' ז"ל מפרש דכא שכתב רבינו בסופו אם נתנה אמתלה לדבריה לא קאי רק ביכא דאמר עמאח וחזר ואמר עכורא אבל צא ראשונה שכתב שם כוחזקה נדה לא מכני אמתלה וכו' משום דס"ל דמעשה חמור אבל לפ"מ שפירשו דרבינו ס"ל דדיבור חמור וכשחילתות א"כ גם דעת רבינו כשחילתות וכו' נראה לפענ"ד וכדעת העור.

איברא לדעת האשכול לכאורה דכוא מעט דחתי דבור ומצטל דבור אמתלה למכ לי אלא ע"כ משום דלאחר הדבור כוחזקה זו כעמאח ומה שצאח למחר וחזרת כו"ל נמי כוחזקה כעמאח שפרשה עלמה ממנו וא"כ מ"ש לבשה או אמרה. וכרגע דקדקתי בא"ז כגדול סי' ש"מ שכתב וסומך אדם על אשתו צין שאמר לו עמאח אי צין שאמר לו עכורא חניוכו' וביכא שאמר לו עמאח אי וחזר ואמר עכורא אי אם נתנה אמתלה לדבריה שיכולין לסמוך עליה ויכריע דבריה שדברי אמת הם נאמנת ועכורא לבשה ובעל נפש לא יעציד עוצדא וכו' וכדי נמי משמע צירושלמי פ' האשה שנחארמל דאמר כהם כיום אמר אשת איש כייתי ולמחר אמר גרושה אי אמרין לה אמתלה אמר וכו' אמר לון מפני כת של פריצים שצאו אלי לכוזווג לי ר' אבין צבס ר' הילא מכיון שביאח אמתלה לדבריה נאמנת כהדא דשמואל וכו' וכנה נראה דלא מחלק באיזה אופן שאמר שברי מייתי ראי' מאמר אשת איש כייתי וגם מהא דשמואל ומזה על זה ומשמע לכאורה דס"ל נמי כצב"ג ושחילתות כנ"ל ודו"ק כי אין זמן לכאריך יותר בזה.

עוד רגע אדבר מה שחמק בעמק שאלה ספיקו דשמואל מה כוא דמי חמיר איסור נדה מאיסור א"א דחתיא כהם אמר א"א אי וחזר ואמר פנויה אי א"א ואם נתנה אמתלה לדבריה נאמנת ומעשה נמי צאשה אמת כו' ולפענ"ד אדרבה כרי נראה דכהם אפילו עשה מעשה שלבשה עזעת וכיוצא בו מה שעושין כשחילתות ואפי"כ האמתלה מכני לה ומש"כ כרשב"א משום דבעל לוקה עליה משום נדה אלא דכודאי משויין לה ולא מכני אמתלה וברי פשוט דאמר א"א אי וכוונתה כך שלשים יום וצא עליה נהרגין על החזקה וא"כ למכ מכני אמתלה וגם מה שאמר דמשום אונס וצושה מקרי ואומרת אבל לא עושה מעשה ולוצת כרי כצב"א חתי מילדה דעושה מעשה ושוכנת אלו וצושה לומר עזלתי.

האמנם לפענ"ד אפילו לדידיה יש לחלק דשמואל דצאומרת א"א אי וכו' אמר פנויה ונתנה אמתלה נאמנת דכא נתנה אמתלה לדבר וליכא עמאח שמה ילכ תקפס דמאי ילר יש כאן ולכן נאמנת אבל באמר עמאח אי וכו' אמר עכורא כרי נתן עמס רבינו כשחילתות כיון דחזיק נפשה לעומאח כאי ילכ תקפס ולא מכימנא א"כ שאני עמאח אי מא"א אי דאפילו בתריוכו איכא מעשה מ"מ יש לחוש בעמאח שמה ילכ תקפס וצא"א ליכא כאי עמאח ואחי שפיר דכ"ג עכ"פ מדת חסידות שלא להאמין ולא באמר א"א אי ונתנה אמתלה כנלפענ"ד צב"ד.

ודע דכשחילתות כתב איכא דאמרי דכי כות יתב נדה מהודעה ליכ צבסא דצרכתא ואיכא דאמרי נדה לא שחיא כסא דצרכתא וכו' צב"ד צב"ג שער כפרישכ בעתיק דברי כשחילתות וסיים הדין כוא לישנא דר"א ולא ידעין ביכא אשכחין ושמעין מינה דנדה אסורא למישתי מכסא דגברא וכו' וכו' צב"ג צב"ג סי' קל"ג ורבינו צב"ג פ' שלשה שאכלו צב"ל צרכות כתב וכלל צו' יומי דכילולא ואיחחא צב"ג נקיים וציומא דמילא כד מצרכין צרכת מילא אע"ג דלא עזיל לכו שרי למישתי כוס של צרכת עכ"ל משמע דנדה צעלמא אסורא לשחות כוס של צרכת ובעמק שאלה ביא מירושלמי צרכות פ"צ חני כלה אסורא לציתא כל ז' ואסור ליעול ממנא כוס של צרכת דצ ר"א (וכבר"א הביא אסורא ליעול ממנו כוס של צרכת) מ"ע א"א שלא ילר דס נדה עם דס צחוליס ואן קיי"ל דלא כר"א דאפשר לדס צחוליס דלא דס נדה ושמעין מיכו מירושלמי דנדה אסורא לשחות כוס של צרכת ולר"א אפילו כלה ולדין מיכו שאר נשים נדות או לכלל שפירס נדה ע"ש וכו' דצ חדש.

אמתלא לדבריה באמנת פא) ושפחה מחייבא למנקט ימי נדה דבעלה דתניא (כריתות ז: ותו"כ מצורע פ"ה) בנדה דבר אל בני ישראל אין לי אלא בנות ישראל גיורת ושפחה המשוחררת מנין ת"ל אשה מכל מקום. (שם טז.) פב) איתמר אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא ראתה ולבסוף בדקה אמר רב בדקה ומצאה דם טמא טמא, דם טהור טהור ושמואל אמר אפילו בדקה ומצאה טהור טמא שאורח בזמנו בא והלכתא כרב דכל היכא דפליגי רב ושמואל באסורי ולא דל"כ מאי קאמר לבעל הא שפחה לית בה קידושין וליכא בעל. ומיכו כשחילתות גרסו בשפחה שאינה משוחררת ול"ע. ול"ל כגון בעצד עברי שרבו מוסר לו שפחה כנענית ונקרא בעל שמיחד אותה לה וכייו מיוחדת לו ועיין סוכרין נ"ז ע"א או יאמר אפילו בזכ"ז בממזר שמוחר בשפחה ונקראת אשתו לזה שמיחדה לו. או יאמר בשפחה שייחדה כהדון לעצדו ששייכה עצדים כנענים היא וכו': מנן. דסד"א כי אמרינן כל מלך שחשכ חייבה זה עצד חייב זה כ"מ דדבר ששוכ דין באיש וצין באשה חלל נדה ויולדת דנשים איתא באנשים איתא לא תתחייב שפחה: ופא. קצוב: ולא ראתה. פי' ולא ראתה כדרך כוסת שדרכה לראות בשפע ולא דקה לראות אם ראתה עיפת דם כהרדל: ולבסוף דקה. אפילו לאחר שעבר כוסת: שאורח בזמנו בא. דרך האורח לזה בזמנו לעולם ולא משנה זמנו כבעל הבית שעושה כרצונו ודאי ראתה אלא שלא

משנה הלכות

מסרה לעצד ויחדה לו וקורא לו בעל וס"ד כיון דבעל אינו מחויב במלות נדה א"כ גסכיא לא תלערך לנכוג נדות לגבי בעל דוקא בגם שכיח לעלמה מחויבת לשמור לעכרות וכגון שפחה דרבי וכיוצא בו דמלינו שיש עליהן חיוצ לשמור נדה אמנם באיזעיא חס לגבי בעל נמי אית לה דין נדות או רק לעכרות כנלפענ"ד באיזעיא לדעת כשחילתות וגירסתו וכצנ.

ובשאיילת שלום ועמך שאלה באריכות ולפענ"ד נראה לדייק מה שכתב יומי דבעל נדה וכייו דוקא יומי דבעל דכשעלמה מחויבת רק של בעל ספק ודו"ק ול"ע. ומיכו מלשון רבינו משמע דקאי אשפחה משוחררת שכתב ושפחה מחייב למינקט ימי נדה דבעל דתניא (כריתות ז' ותו"כ מלורע פ"ה) בנדה דבר אל בני ישראל אין לי אלא בנות ישראל גיורת ושפחה משוחררת מנין ת"ל אשה מכל מקום ע"כ ומצוה דכוונתו על שפחה משוחררת אלא דקמ"ל דגיורת ושפחה משוחררת נמי דין אשה ישראל להם דכוכ ס"ד דכמו בגיורת אין להם איסור נדות ככ"ל לאחר שנתגיירו שכרי דין נדות לא נשתנו ולכן אמרו שחייבות למנקט ימי נדות דבעל וכיון שבעל נאסר ונלעווה בנדות ככ"ל בגיורת ושפחה שנתחררה שכרי היא אשה מ"מ.

פב) ומש"ד איתמר אשה שיש לה וסת וכו' (נדה ע"ז ע"א) איתמר אשה שיש לה וסת וכגיע שעת וסתה ולא דקה ולבסוף דקה אמר רב דקה ומלאת עמאח עמאח עכור עכור ושמואל אמר אפילו דקה ומלאת עכור נמי עמאח מפני שאורח בזמנו בא ועיין מש"כ לעיל בסמוך ואי קציע לה זימנא

איברא דלחור כחצי דקדקתי בא"ז כגדול כל' נדה סי' ש"ס וז"ל אומר רבינו יצחק ב"ר שמואל הלכה כמעט דאסור נדה לבעל היינו פריסת סדינים משום דחייבה נייכו יש לחוש להרגל עצירה וכו' ראיתי כחוצ בפסקי כל' נדה ואפילו במסירת המפתח וכו' וכו' דאמר פ"ב של ברכות בירושלמי כ"ד כלל אסור לנדה אסור ליעול ממנה כוס של ברכה דברי ר"א מ"ע דר"א אפשר שלא יא' דסנדה עם דם בחולים כהם מיירי באדם אחר ולא בבעל כדאמר ריש מס' כלל שאלו את ר"א מכו לשחות כלל כ"ז שבעל מיסב עמה אמר להם כל השותה מן הכלל כאלו שותה מן הזונה. וכנה שפי' בירושלמי באדם אחר ול"ע.

פא) ומש"ד ושפחה מחייב למנקט ימי נדה דבעל וכו' ל"ז דשפחה לאו בה קידושין הוא ומאי שייכות לבעל כאן ואיתי בשחילתות (ש"ל) ב"ר נריך שפחה מי מחייב למינקט יומי דבעל נדה אי לא (ועל בגליון שם דבעל במקום דבעל) כיון דכל מלוות שחשכ חייבה זה עצד חייב זה ומיחייב למינקט או דילמא כיון דלא אית מלוך השוכ כלל הוא לא מיחייב ומשמע לכאורח דמיירי בשפחה שלא נשתחררה מיבעיא ליה וגם מדפשיע ליה ח"ש דתניא בנות ישראל ישראל אין לי אלא בנות ישראל בגיורת ושפחה שאינה משוחררת מנין ת"ל אשה מ"מ ומשמע דשפחה שאינה משוחררת היא דבעי ליה וכעס משום דבעד אינו מחויב במלות נדה שכרי בעד מחויב מלוך כאשכ וכיון דלית ליה נדות אינו מלוך על זה דלית ליה השוכ בכל דאיכו לאו בר אולידי וליכא לחייבה במלוך זו א"כ גם בשפחה שכוה מיועדת לו לא תלערך לנכוג נדות, ונראה עוד דבאיזעיא הוא כשכיח מיועדת לעצד וכגון שכהדון

שם לזכ: היה משמש עם כעכור. וכיח שלא בשעת וסח, ואמרכ לו נעמלחתי: זו כיח מלות עשכ שצנדה.

פסיקא הלכה כרב וכל היכא דפליגי רב ושמואל בדיני הלכה כשמואל. (שבועות יח.) פג) היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב זו היא מצות עשה שבגדה. אמר מר פירש מיד חייב היכי עבדי אמר רב הונא משמיה

משנה הלכות

ופירש מיד חייב וכו' נועץ כו' עד שימות, ואמר צנחומא פ' זאת חכ' תורת המלורע אל חתן אח פיק לחעיה אח צשרך וגו' לשון נקי' דצרכ תורכ אל חתן אח פיק חס אמרכ לך אשחק שכיח נדכ אל חעיה אח גופך וחגיע צכ ואל חאמר לחפני המלאך כי שגכ כיח אל חאמר לפני המלאך הממוכ על לורח כולד שוגג כייתי לא כייתי יודע וכו' למכ שילקו כצנים שחח מוליד צלרעת למכ יקלוף חלקים חלו הצנים שלוקין צלרעת חמר רב חחא חס שמש חדם עם אשחו בשעת נדחכ צנים כנולדים לו לוקים צלרעת כייל שימש חדם עם אשחו ציום ראשון של נדחכ כצן כנולד לוקכ צן עשר שנים ציום השני לוקכ צן עשרים שנה ציום השלישי לוקכ צן שלשים שנה וכו' ציום שציעי כצן לוקכ צן שצעים שנה ע"ש.

וז"ל הרמב"ם בפ"ד נועץ לפרני רגליו צקרקע ושוככ ואינו מזדעזע עד שימות האצור ואח"כ נשמט ממנו. וז"ל בסמ"ג נועץ וכו' ושוככ ומזדעזע ומפוכ לצו צפחד ורחח גדול עד שימות האצור ואח"כ נשמט ממנו וכחכ כצ"י דכחי מזדעזע ואינו מזדעזע שכתבו הרמב"ם ובסמ"ג כיינו שימלא פחד ורחח מאימח הקצ"כ על הכצירכ שצחח לידו חצל פשיע שלא יזדעזע ממש דא"כ כרי כוא דש ונמלא גומר הכיחכ צאצור חי ולפעני"ד דכוונתם כמו מי שמזדעזע מפחד פחאוס מרעס וכיוולא צו שגופו מרחח לרגע וכשחכ כל חושיו ועומדים מכפפחח ואין זה ענין לדישכ כנלפעני"ד. וכחכ המרדכי צר' מס' שצעות צסם כר"ס ששחלחם על האשכ ששמשכ שלא בשעת וסחכ צמכ חחכפר לפי שלמחרת שימושכ מלאכ דס על הסדין לא ידענא מאי חיבעיה לך חדא דאונס כוא ורחמנא פטריכ כדמשמע צפ' ידיעות כעומלחכ ועוד צפ"ק דנדכ י"א חמרינן גצי צעלכ לא כחמירו עליכ לצדוק חלל צזמן דחיכא עכרות וא"כ מאי כפרס שייך כאן וכעין זה כחכ צחשו' כר"ס כלל כ"ע וכרמב"ם פ"כ מכ' שגגות.

ודע דצשו"ת ח"ס נשאל צחשכ שכרגישכ שנעמלחכ ולא חמרכ לצעלכ מפני שילרכ חלצשכ אי חייבכ כיון דצשעת ציחכ חמרינן ילרכ חלצשכ ואי חמרינן כן גס חלל צעלכ או רק על ציחכ זרכ שיש שם ילר ועיין נוצ"י ח"ע סי' ק"ן אי שייך בגצרה נמי ילר חלצשיכ או רק צחשכ ועיין ח"ס יו"ד סי' קנ"כ ובסם חרי' קי"ז דחלל

(אות ע"ח). ועיין עור סי' קפ"ד שכתב וז"ל חצל כל אשכ דעלמח שכגיע וסחכ וכו' ובצ"י שם ואע"פ שכתב צסם רא"ס פי' ר' זירא דחיכא דצדקכ עלמח שיפור וסח סמוך לוסחכ פירש מיד צכא קאמר רב מלאכ עכור עכורכ חצל חס איחרכ אחר כוסח חפילו עכור עמח דוסחות דאורייתח פי' סמכו עליכס כדאורייתח דאורח צזמנו צא ואע"ג דחיכא חמורחי דפליגי חר' זירא וחמרי דרב דאמר עכורכ חע"פ שלא צדקכ עלמח כשיפור וסח סמוך לוסחכ מ"מ חיישינן לדרכי זירא עכ"ל ואין נראה כן מדברי כל הפוסקים חלל דאפילו איחרכ כמכ זמן אחר כוסח כיון שצדקכ ומלאכ עכור עכורכ וכן כעלכ כר"ס צריש נדכ ועיין ד"מ שם שחציא דעת כר"א ממייץ שפסק כר"ז וכחכ דראוי להחמיר כיון דכן פסק צסכ"ח וכך כוא מסקנת כמרדכי וכך כוצח צכגכ' ש"ד צסם כסמ"ק ומלשון רצינו ולצסוף צדקכ משמע חפילו לאחר זמן ועיין ש"ע יו"ד סי' קפ"ד להלככ ודוק.

פג) ומש"ד כיח משמש עם כעכורכ, משכ שצעות י"ד ע"צ ואיוז כיח מלות עשכ שצנדה שחייבין עליכ כיח משמש עם כעכורכ ואמרכ לו נעמלחתי ופירש מיד חייב מפני שילחחו כנחכ לו כציחחו ובגמ' דף י"ז ע"ב זו כיח מ"ע וכו' כיחכ קאי דקאמר זו כיח כחס קאי אין חייבין על עשכ ועל לא חעשכ שצמקדש ואין מציחין אשס חלוי על עשכ ועל ל"ח שצמקדש חצל חייבין על עשכ ועל ל"ח שצנדה ומציחין אשס חלוי על עשכ ועל ל"ח שצנדה וקאמר זו כוא מלות עשכ שצמקדש שאין חייבין עליכ ואיוז כיח מ"ע שצנדה שחייבין עליכ כיח משמש עם כעכורכ ואמרכ לו נעמלחתי ופירש מיד חייב מפני שילחחו כנחכ לו כציחחו, ובגמ' שם י"ח ע"א מסיק חלל זו כיח מל"ח שצנדה שחייבין עליכ כיח משמש עם כעכורכ וכו' חמר מר פירש מיד חייב כיכי עציז חמר רב כונא משמיה דרבא נועץ עשר לפרניו צקרקע עד שימות ועוציכ ופרש"י נועץ לפרניו כלומר יעמיד עלמו צלל דישכ עד שימות האצור, ועוציכ ואשריו כלומר זו כיח עוצכ לו וגו' כערור עד שימות ועיז ופי' שם האצור נקרא כן ורצינו גרס חציעו משמע ככערור דסם האצור כיח.

וראיתי צא"ז כגדול סי' ש"מ וחמרינן צפ' ידיעות כעומלחכ כיח משמש עמכ ואמרכ לו נעמלחתי

דרבא נועץ צפרניו בקרקע עד שימות אביטו. (נדה סו.) פד' ת"ד הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתבדוק את עצמה. כיצד בודקת עצמה מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח לו על ראשו אם נמצא דם על ראשו בידוע שהוא מן המקור ואם לאו בידוע שהוא מן הצדדין יש לה וסת תולה בוסתה אם יש לה מכה תולה במכתה ואם היה דם נדתה משונה מדם מכתה אינה תולה. נאמנת אשה לומר מכה יש לי בתוך המקור שממנה יוצא דם דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר דם מכה הבא מן המקור טמא ורבותינו העידו על דם מכה הבא מן המקור שהוא טהור. מאי בינייהו אמר עולא מקור מקומו טמא איכא בינייהו. שפופרת אפגורי מגברא ליה אמר שמואל שפופרת של אבר ופיה רצוף לתוכה אמר ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן ותבדוק עצמה בביאה שלישית של בעל ראשון לפי שאין כל אצבעות שוות. ותבדוק בביאה ראשונה

שחייבין עליה: נועץ צפרניו בקרקע. בגמ' עשר צפרניו בקרקע. וכלומר יעמוד עלמו בלא דישה עד שימות האבר, ומ"ש צפרניו נראה לפמ"ש ביוסף בלדיק ובס"ח סי' קע"ג מי שעומד בחמלע כחפלק וצא לו כרכור אשכ ינעוץ גודלי חלצות רגליו בחרץ ויתלכ גופו עליהן ולא יסמוך ידיו לכותל וזכ כדבר מצטלממו כל מיני כרכורים ואם יש וחינו יכול לעמוד מפני בני אדם ינעוץ גודליו בחוזק בחרץ ועיין תקו"ז חס"ט ובירושלמי כוריות פ"ב כ"כ ויו"ד סי' קפ"כ ועיין רמב"ם פ"ד מא"ב סי"א: שימות אצטו. בגמ'

הגירסא שימות וטוביכ ופרש"י ואשריו כלומר זו היא הטובה לו, וגירסת כערוך ועיז, וגירסת רבינו אצטו וחלי כוא מלשון אצטע של מי רגלים: הרואה דם מחמת תשמיש. לאו בצחולק מיירי אלא בדם נדות וכגון שפסקה פעם לאחר שצטלכ בצחולק דליכא למתלי בדם בחוליס: ושלשית. אע"ג דקיי"ל כרבי דביתרי כוכ חזק ככא לוסתות מדמיין לכ או משום דלא שכיח צעי ג' פעמים לחזקא חפילו לרבי עיין מאירי יצמות ס"ד ומק"ח סי' חס"ז סק"כ ופניי צו"ח ח"ב יו"ד סי' כ"ב: לא תשמש. אסורכ לשמש אהו אלא תתגרש: ותנשא לאחר. מותרת לנשא לאחר ולא חמריין כוחזק ז' רואה מחמת תשמיש לכ"ע ובעטע מפרשין בגמ' דלאו כל חלצות שוות ולא כל כחות שוות: עד שתבדוק במכחול. קיסם ארוך ומוך על ראשו של מכחול: מהך בלדיק. ועבור כוא דלא צא מן המקור: יש לכ וסת. לקלקול זכ שאינה רואה כל שעכ מחמת תשמיש אלא לפרקים חולכ בוסתה ומשמשת בלא בדיק צין וסת לוסת: תולה במכתה. ודם מכה עכור כוא: משונה. דכיון דרואין שמשונה היא ודאי לא צא מן המכה אלא מן המקור: נאמנת אשה לומר. כלומר המכה היא בחוץ המקור שממנה יוצאין דמים ונחלקו אי מקור מקומו טמא ח"כ חפילו דם מכה היא מ"מ נטמא מן המקור שמקומו טמא ואי נימא עכור ח"כ עכור דם מכה כוא: שפופרת אפגורי מגברא. מסרעט צפנים כיון שבעין אינו חלק ומוליא דם: אבר. חלק כוא ואינו מסרעט: רצוף. כפול לפנים: ותבדוק עצמה בביאה שלישית. כלומר ולמה חמרו דאין לכ עלה אלא לתתגרש: אצבעות שוות. ואפשר אשכ ז' כוחזק לראות מחמת תשמיש מאבר זכ ואסורכ לשמש אהו אצל לאחר לא נאסר דאין מחזיקין מגברא

משנה הלכות

שנחלקו הראשונים ז"ל אי מותרת לבדוק גם לבטלכ הראשון בשפופרת דמלשון רש"י שכתב בשלישי וחזקו עלמה בביאה שלישית מביאה שלישית ואילך תשמש על ידי בדיק ולמה תתגרש משמע דבראשון אסורכ חפילו בבדיק וכתום ד"ה ותבדוק כתבו דר"ת מתיר לראשון בבדיק אלא הכרייתא מיירי שאינה רואה לכעריה בבדיק או שאינה יודעת לבדוק ועיין חוס' ברא"ש שהקשה אפרש"י דאי לראשון אסורכ נמלא דיש איסור בבדיק ז' ח"כ אחאי נחיר לבטלכ שלישי וכי מפני תקנת נשואי אשכ נחיר תשש איסור ע"ש. וי"ל דחלוי בחילופי גרסאות דאי גרסיין אלא תתגרש משמע דאין לכ ברירה מצטלכ בראשון אלא לתתגרש דככא משמע לשון אלא כידוע בכל כש"ס וכנראה דבכיון דייק רבינו שכתב אחר בטלכ בשלישי מכאן ואילך לא תשמש עד

בעל לא שייך יאר חלצטיכ וגם על איש לא שייך יאר חלצטיכ ועיין מחנה חיים ח"א סי' ס"ה וסי' ס"ח ולכאורכ דבריהם ל"ע מחוס' שבעות ע"ז ע"כ ד"ה אי צת"ח כתבו חדא כוא דמיחייב אע"פ שכוה מזיד על הפריש מכל מקום על הכניסה חשביין ליה שז מידיעכ דאימא יאר חלצטיכ כדאשכחן בכחוצות פ' נערכ ע"כ ומשמע לכאורכ דגם באיש וגם באיש ואשחו שייך יאר חלצטיכ ודו"ק וי"ע.

(פד) ומש"ד ת"ר כרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית וכו'. נדכ (ס"ה ע"ב ס"ו ע"ה) ת"ר כרואה דם מחמת תשמיש וכו' מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ולשון רבינו אלא תתגרש ותנשא לאחר וחלוי בכיון שינה מלשון בגמ' לפ"מ

ראינו דמחמת עיגון מחירין אותה לשני ושלישי אפילו דאיכא כאן ספק איסור וא"כ תקשי ליה לדידיה נמי וכנ"ל.

והנה הרמב"ם פ"ד מה"צ כ"כ כתב מי שראה דם בשעת תשמיש כרי זו מותרת לשמש כשחשכה פנים שנייה ראה דם פעם שנייה וכו' ראה דם כך פעם שלישית כרי זו אסורה לשמש עם צעל זה לעולם וכו' וכו' דעת רש"י דנאסרה על זה ובהגות הרמ"ך שם מי שראה וכו' עם צעל זה לעולם ד"ה שלא היה שם דבר לחלות צו כו' חכם שאם רואה לעמוד עם צעל ראשון ולצדוק עלמה בשפופרת של אבר הרשות צידה ובלא דדיקה הוא שאסרו אותה חכמים לצעל הראשון ואסור אותה לצעל שני אבל עם דקה עלמה וכחירו כי הדם אחי מדווקה כלדין נראה כי היא מותרת לשמש עם צעל זה ול"ע אחר כן מלאחי דהש' שאלה שחשיב כר' יצחק בר' שמואל מרומרוג כדברי ופי' הכי ותצדוק מציאה שלישית של צעל ראשון דלמא חנשא לאחר צלל דדיקה. וגם כרצ ברוך מרישצורק כתב כדצריי. וכן נראה מסבירא שאין חשש דדיקה זו שאם היה זה חשש לא בחירו אותה לרביעי וכשחמרו חנשא לשני עלה עוצה קמ"ל וכו' וכס כתבו כי ר"ש כתב כדצריהם ותמכתי עליהם כי לכאורה כר"ש מחמיר וכו' וכתיב כדבר צ"ע.

וראיתי לה"כ פ"ד מכל' א"צ כ"כ כתב מי שראה וכו' מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותינשא לאחר וישאח לאחר וכו' מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר וכו' מכאן ואילך לא תשמש עד שתצדוק עלמה. ובהלכות בגירסא כך הוא (סי' אלף פ"ו) אלא תתגרש ותינשא לאחר עד כמה מותרת לינשא עד שלשה יותר מכן לא תינשא עד שתצדוק עלמה. וכו' מפרש ותצדוק עלמה צדיאה שלישית של צעל ראשון דה"ק למא מגרשין אותה תצדוק עלמה ותשאר תחתיו ומשני שאין כל האצבעות שוות ומועצ שתינשא לאחר מלסמוך על דדיקה זו.

עוד הקשו ותצדוק צדיאה ראשונה של צעל שלישי שהרי כוחזקה זו בג' אלצעות וביאח אחת מחירה לו פעם שנייה ושלשית וא"ל שאין כל הכחות שוות ועדיין לא כוחזקה זו ומיכא אפילו דקה עלמה צראשו וצניי כס אינם מותרים לשמש שכיון שהם עלמן מוחזקים זה שרואה דם אינם מותרים אפילו צדיקה. וקל"ה חכמי ה"רפת סבורין כן שאין מחירין אותה לשני ולראשון על סמך דדיקה ונחנו עמם לדצריהם שלא הקילו לסמוך על דדיקה אלא כשאין לה תקנה אחרת ותשאר עגובה אבל כל שיכולה לינשא לא הקילו ומ"מ מודים הם בשלישי שיכולה לעמוד תחתיו צדיקה ונ"ל דעת רבינו שכוה

שתצדוק את עלמה ולא כתב אלא תתגרש כרי כאן כתב עד שתצדוק וכאן כתב אלא תתגרש ועיין עור סי' קפ"ז שכתב נמי אשה שרואה דם מחמת תשמיש מיד שחירד מן המעב משמשת פעם ראשונה ושניה ושלשית אם צולן רואה משם ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר וכו' נשאלה לשלישי ורואה צולן שוב לא תנשא לאחר אלא אסורה לכל עד שתצדוק וכו' בגירסת רבינו אלא צ"ב ראשונים ועד בשלישי.

ומה שהקשה רבינו הרא"ש ממ"נ אי יש בשפופרת איסור אמאי מחירין בשלישי בשביל להחירק וכו' נראה לדעת רש"י ודעימיה דאין הכ"נ משום דשקדו חכמים על צונו ישראל לתקנה עגונות הקילו זה כל שאי אפשר באופן אחר ובאמת כי כן כתב רבינו בעלמו חמה שכתב הראב"ד ז"ל דכאידנא לא סמכין אצדיקה שפופרת להחירק כלומר לפי שאין לנו בקיאות זה (וכ"כ הרמב"ן ז"ל הביאו בהגמ"י פ"ד מה"צ וז"ל כתב הרמב"ן ז"ל צ"ב ז"ל אין צודקין בשפופרת ולא מחירין אותה בחררת דם שהפילה ואם דקה צהם ויהא עכורה אין מוליאין אותה מצעל עכ"ל) וכתב הרא"ש ז"ל אלא ודאי סמכין עלה דמא בקיאות שייך צדיקה זו אם הדם הוא צראש המוך וגם כרי"ף הביא בהלכותיו לומר שסומכין על דדיקה זו לעשות מעשה וכו' אם אדם חשוץ מרוב ענותנותו ופרישתו אינו רואה לסמוך על עלמו לעשות מעשה ינהוג מדת פרישתו לעלמו אבל לא יתן ליכתב צספר להורות לדורות הבאים כי מלינו כרצב בתלמוד שחשו חכמים לתקנה עגונות וקלו מאד כ"ש שלא יורה אדם להחמיר מדעתו אם לא שיצא ראיות ברורות מן התלמוד ע"כ צפסקי הרא"ש כאן ובהיאה כצ"י וא"כ מלינו לרבינו הרא"ש ז"ל נמי שכתב שהקלו על צונו ישראל שלא לעגן וכ"ש לאחר שנשאה ג"פ שאין לה שוב תקנה וכיון דיש צ"ב דנדוד חשש לראשון ולשני לא בחירו דברי חכמי לא עגובו אבל בשלישי כבר בחירו שלא לעגן. ועיין בסמוך שכן כתב ה"כ להדיא לדעת הרמב"ם ז"ל.

ולקושטא דמילתא מהא גופי' יש לדייק דכבר ראייתי מקשים צסס חשו' כר"י צר"ש מרומרוג ורבינו ברוך מרישצורק ותצדוק מציאה שלישית של צעל ראשון ולמא חנשא לאחר צלל דדיקה וכוונתם דאדרבא כיון דראינו דראתה מחמת תשמיש ג' פעמים כרי כבר כוחזקה זו צרואה מחמת תשמיש עכ"פ מצעל זה אלא שאח"כ אנחנו חולים שמא השני או השלישי אין כחו שוב וא"כ אדרבא הא ודאי ראה וכו' ותצדוק כבר כרואה בג' ביאות וכו' רק ספק שמא אין כח השני ככחו וגם שינוי האבר וכו' צו א"כ אמאי נחיר עלהספק נגד החזקה שכוזקה כרואה וע"כ משום עיגון מחירין א"כ כרי

אחד מהם ומיכו אינו יכול לחזור לבראשון כיון שכוה
בכלל מחזיר גרושתו לאחר שנשאת חלה לנאורכ כיון
שנחזרר שמעולם לא הייתה רואה מחמת תשמיש ח"כ
יכול בראשון לעשות ולומר חלו בייתי יודע מעולם לא
בייתי מגרש וא"כ פקעו לה קדושי שני ושלישי מחמת
עוונת בראשון וע"ד שאמרו בגמ' יצמות אילונית
שנחגרש מג' ונשאת לרביעי וילדה אמרין לה שתיקתך
יפך מדיבורך והכ"נ כן ואמאי אסורכ לבטלה בראשון
לעולם אפילו לאחר הצדיקה וע"ז במליא ב"ה סברא
בדעת הרמב"ם דס"ל דכיון שכוזקק לרואה סבור
שאין לה לעמוד עמו בצדיקה שמה יבא עליה קודם
צדיקה וכיון שכוזקק אסורכ היא לו ולריככ להגרש
ואינו יכול שוב לחזור אליו כמו שנחזר פכ"ה מכ"ה
כ"ה חזל ודאי אם צדק ע"מכ צין ראשון לשני או צין
שני לשלישי ומלאה ע"מכ עכורכ שדס מן הצדיקין בא
מותרת היא לשני או לשלישי לעולם.

והנה בעור סי' קפ"ז כתב אשכ שרואה דם מחמת
תשמיש מיד צדקי שחרד מן המעכ משמשת פעם
ראשונה שנייה ושלישית אם צכולן רואה משום ואילך לא
תשמש חלה תחגרש וכו' ותנשא לאחר וכו' נשאת לשלישי
וכו' ראה צכולן שוב לא תנשא לאחר חלה אסורכ לכל
עד שצדק וכו' ואם רואה לצדק ע"מכ צדוק תחת
בראשון אחר שמשכ ג"פ הרשות צידה שלא אמרו
שחגרש מן בראשון חלה להקל עליה להחירכ לשני
ולשלישי וכו' וכוה בדעת בראש"ש ז"ל ועיין צ"ח שם
שפי' פי' חדש בצדיקת השפופרת וצדק דאין כל
האלצעות שוות וצעמנו כתב שלא פי' כן בראשונים
ז"ל.

וקצת הי' נראה לדיק מלשון הרמב"ם ראי' להצ"ח
שכתב הרמב"ם צסוף כלכה כ"ה ואסורכ להנשא
עד שתצריח מחולי זה כיצד צדקת ע"מכ לידע אם
נחפחת או לא נחפחת מציא שפופרת וכו' ויש לדיק
מכ ענין רפואה וצריאות לכאן וצבמ' לא דברו כלל
מצריאות ורפואה ומי עשאה חולה וגם אם ראה ג"פ
מכ שייך שנתרפאית אימתי נתרפאית ולפמ"ש הצ"ח
הי' אפשר לישב דהכי קאמר שכרי האבר שצעל עשכ לה
מכ ומזה ילא הדם ולאחר שגירש נתרפאית ממכ ז'
ואינו מוליא דם כלל ומכ מחקו צזכ דברי הרמב"ם
שם צסופו ומכנסת השפופרת עד מקום שכיח יכולכ
וכו' ומוליא כמוך אם נמלא דם על ראש כמוך צידוע
שדס שכיח רואה צשעת תשמיש מן המקור ואם לא
נמלא על כמוך כלום צידוע שדס שרואה מדוחק
הצדיקין ועכורכ היא ומותרת להנשא לאחרים כמו
שצוהרנו צכל' אישות ע"כ ומדכתב דאם לא נמלא על
כמוך צידוע שדס שרואה מדוחק הצדיקין ועכורכ היא

סבור שאין לה לעמוד עם צעלה בצדיקה שמה יבא עליה
קודם צדיקה וכיון דכוזקק אסורכ היא לו ולריככ
להגרש וכו' ולדינא בסכים עם הפוסקים שמהני
צדיקה אפילו תחת בראשון ע"ש.

והנראה מיכו דכ"ה נמי כתב דתלוי צחילופי גירסאות
צזכ ולדעת רבינו ורש"י וברמב"ם הי'
לפענ"ד כך דאשכ זו שראת תחת צעלה כרי היא
איתחזקא צחזקת רואה דם מחמת תשמיש וא"כ יש עליה
צ' איסורים איסור ח"ה שכיח איסור על כל העולם
כולו ואח"כ איסור רואה מחמת תשמיש שצזכ נאסורכ
גם לצעלה וא"כ עכשו היא אסורכ על כל העולם כולו
וכשגירש צעל כרי החיר צזכ איסור ח"ה על כל
העולם כולו ונשאר האיסור של חזקת רואה דם מחמת
תשמיש וצחמת כיון שכוזקק לרואה דם מחמת תשמיש
הי' לן לאסור אותה לישא לאחר כיון שכוזקק לרואה
מ"ת וכמו שבקש בראש"ש לרש"י דתאסר על כל העולם
כיון שכוזקק ומ"ש שמתין עד לשלישי.

וה"ה צסוף דבריו כתב וז"ל ואפשר שכוה מפרש (כלומר
רמב"ם) ותצדוק ע"מכ צציא שלישיית של צעל
בראשון דכ"ק היאך מתירין אותה לינשא לאחר צלא
צדיקה ולריככ לאחר צדיקה שכרי כוחזקק צשלא ציאות
(כלומר ותאסור על כל העולם) ואמר ליה שלא כוחזקק
עדיין שאין כל האלצעות שוות, חלה דמחמת חשש עיגון
אמרו ז"ל כיון דאין כל האלצעות שוות ח"כ אף
שכוזקק לרואה דם לצעלה י"ל דוקא לצני אדם צצעלה
כוא שכוזקק חזל כיון שיש אנשים שאינם צצעלה ולכס
לא כוחזקק דלאו כל אלצעות שוות כי אלצע זה גורם
לגדלו או עציו וכיונא צו ולא אלצע אחר ולכן אמרין
כיון דצעלה אינו רוב העולם וכדי שלא תצא לידי עגון
תינשא לשני חולי תמלא אלצע בראוי לה ולא תראה
וכיון שצזכ ראה גם מן השני בגם שיש כאן צבר חזקק
גם לצעל כזה מ"מ אחתי יש לומר דגם הצעל השני הוא
צחמת אלצעו בראשון ולכן רק לאלצע זה כוחזקק ולא
לאלצע קען מזה ומיכו יש לומר שכוזקק גם לאלצע
קען שאפשר שהשני צחמת אלצעו אינו שוכ חזל אפשר
שכגם שכוזקק לכל אלצעות שכרי צין לקען וצין לגדול
כוחזקק מ"מ חולי אין כה האחרון בראשון ולא יצעול
צכה כמו בראשון או השני וכוה ד' שלישי להחיר ולכן
מותרת לינשא לשלישי ואם נשאה לשלישי וכוחזקק לג'
מיני אלצעות וגם לג' ככחות ח"כ כרי היא ככוזקק
להיות רואה לכל אדם מישראל ואסורכ להנשא לגמרי לכל
העולם ומיכו אמרו דזכ דוקא אם לא תצדוק.

ביאור בדברים דאם תצדוק ותמלא שאין דם צה מן
כמקור ח"כ נחזרר שמעולם לא נאסורכ לשום

לגזרה: בביאה ראשונה של של בעל שלישי לפי שאין כל כחות שוין. (שם עב:) פה) תניא אמר ר"א בן עזריה בעל שלישי. שאם חמלא אחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני והי' ביניהו תלתא דזבה ושבעה עמאח תנלל היא וכו' מציאת היסור כרת וכיון דכבר כוחזק ב' חגשים ג' פעמים וגם לשלישי פעם אחת נימא דכו"ל כג' אחיות מחזיקות זכ לזכ. ורש"י פי' מציאת שלישיה של ראשון ואילך חשמש ע"י צדיק ולמה חתגרש, לפי שאין כל האצטעות שוות, ושמא צבעל אחר לא תלערך צדיק ומועז שחתגרש וחתקן ולא תבא לידי שגגת כרת כלכך מחגרש עד שחתחזק בשלש אצטעות: שבין נדה לנדה. בין סוף נדה לתחלת נדה משכלו ימי נדה אינה חוזרת להיות נדה לישב לראייה אחת ששכ וכו' עד שיכלו י"א יום: תלתא דזבה ושבעה נקיים. כלומר שאם ראה ביום השמיני מיד לאחר שעצלה לנדה כליל שמיני וראה ג' ימים רגופים

משנה הלכות

למשכ מסיני ופרש"י שצין נדה לנדה בין סוף נדה לתחלת נדה משכלו ימי נדה אינה חוזרת להיות נדה לישב לראייה אחת ששכ וכו' עד שיכלו י"א יום. ובגמ' פריך מאי כלכך ר"י אמר כלכך י"א ר"ל אומר כלכות י"א ר' יוחנן כלכך י"א אחד עשר הוא דלא צעי שימור הא לאחריו עבד שימור ור"ל אמר כלכות י"א לא אחד עשר צעי שימור ולא שימור לעשירי כוי ופריך כני כלכות ניכר כני קראי ניכר ושו"ע עד לרבי עקיבא קראי ולראש"ע כלכחא קראי ניכר כל י"א שצין נדה לנדה למדנו שכן י"א וכו' וראה ב"ה ג' כרי זו זבה וכו' וראה ב"ה ב' סופרת יום כנגד יום ולסוף י"א מחזיקין ימי נדה אם תראה אחד חשב ששכ וכו' שכרי לא רבינן לדין יום זיבא חלא י"א ומכאן ואילך כרי היא צדין פרש"י ראשונה דכתיב צה שצעת ימים חכים צדדח ור"ע יליף לה מקראי כמו דיליף חזי לוג שמן לחוד מקראי ככי נמי יליף י"א שצין נדה לנדה ולראש"ע כלכך למשכ מסיני הוא.

וי"ש לדייק לרבינו אחאי פסק כאן כראש"ע חדא דכרי קיי"ל כלכך כר"ע מחזרו וא"כ למכ פסק כראש"ע ועוד שאין דרך רבינו להביא מכ שאינו נוגע לכלכך ודיני זכ אינו נוגע בזמניו דלענין עכרס נאמרו ולענין קרבן ולא לעומאת אשכ לצעלם ובכלל מאי נפ"מ וכלא עכשיו קצלו עליהם חומרת דר"ז ולעולם יושבת ז"נ איצרא דכרי"ף נמי כחצ צבל' נדה דקיי"ל כראש"ע וברא"ש בעתיק לשון כרי"ף וכשמיט הא דכלכחא כראש"ע ובעעם נראה פשוט כיון דאין דרכו להביא מכ שאינו נוגע צזכ"ז. וכבר תמכו על כרי"ף למכ הביא כלכך כראש"ע שאינו נוגע צזכ"ז וגם למכ פסק כראש"ע נגד ר"ע.

ולולי דמסתפינא כי' נראה דכרמז"ס פ"ו מהא"צ כ"הא כחצ דם כנדה ודם כזכר וכו' כ"צ כי"ד כשתראה האשה דם תחלה או כשתראה צעת וסחכ וכו' בעת שקבע לנדה כרי זו נדה כל שצעת כימים צין ראה כל שצעת צין שלא ראה חלא עיפכ ראשונה כלכד ראה דם ציום כשמיני כרי זכ דם זיבא מפני שכוא כלל עת

משמע כפי' כצ"ח דהאצטעות דוחקין כלדין וזכ אין כל האצטעות שוין ואחד ידחוק כלדין ואחד לא ידחוק ול"ע.

ותנה בספר הכרומות כתב שאם תראה להכרפאות צריכך להכרפאות קודם שחתחזק דלאחר שחתחזק ל"ע אי חוכל לסמוך על רפואה לשמש אח"כ אפילו אם הוא רופא מומח כ"כ צסמ"ג וכ"כ סמ"ק והביאו בגמ"י פ"ד צסס סמ"ג ואח"כ צסס כריצ"א שאם אמר לו הרופא שנתרפאה משמש על סמך דברו אם הוא ישראלי כדאמרין צירושלמי נאמן הרופא לומר קמיע זו מומח ועיין צ"י סי' קפ"ז כתב צסס"ת ולדעת כרמז"ס לכאורה שכחצ אם נתרפאה משמע מהני רפואה לאחר בגירושין מדין רפואה ולאו דוקא צשפופרת ודו"ק.

וכתב כרש"א צח"כ על צרייתא דרואה דם מ"ת צכולה גרסינן פעם ראשונה ושנייה ושלישית ורש"ג הוא דאמר צג' כוכ חזק דכני פסקין צוסת דכאי נמי צכלל ווסתות היא צפ' הצא על יצמחו (ס"ד ע"א) ורש"י נמי פי' דכרש"ג אחיה ומיכו כחוס' כתבו דאפילו לרבי דמודה רבי צבא דלא כוי חזק צחרי. וכסמ"ג כתב כרואה דם מחמת חשמיש ג"כ אסורכ לשמש עוד עם זכ בצעל אך יכולה לינשא לאחר ואם ראה כ"כ ג"פ מ"ת של זכ אסורכ לשמש לכל בעולם עד שחצדוק משמע לכאורה דפסק כרבי ואינה מותרת לינשא רק לשנים וכתב צב"י דאפשר דס"ל דהא צרייתא אחיה כרש"ג ואן קיי"ל כרבי ע"ש.

פה) ומש"ד תניא אמר ר"א צן עזריה כו' נדה ע"צ ע"צ איתמר עשירי ר' יוחנן אמר עשירי כחשיעי מכ חשיעי צעי שימור אף עשירי צעי שימור ר"ל אמר עשירי כאחד עשר מכ אחד עשר לא צעי שימור אף עשירי לא צעי שימור איכא דמחני לה אכא אמר לו ראש"ע לר"ע אפילו אחכ מרצב צשמן צשמן כל ציום כולו איני שומע לך חלא חזי לוג שמן לחוד ורביעית יין לזיר ואחד עשר יום שצין נדה לנדה כלכך

נקיים ואי חזיא יומא דתריסר חזרה לה לבדתה. (שם סו.) פו) והיא איתתא דכל אימת דהות סלקא מטבילת מצוה הות חזיא דם. אתאי לקמיה דר' יוחנן אמר לה בתי זילי גלאי לחבירתך כי היכי דליבען עלך רחמי דתניא ושמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים. וכן מי שאידע לו דבר מודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים אמר רב יוסף הוה עובדא בפומבדיתא ואיתסיאת. (נדה נט:) פז) האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם ר"מ אומר אם עליה רחמים ונתרפאה. וי"ל כיון דתלוי בתפלה וברחמים כיל"ל תלך אלל חכמים ויבסק עליה רחמים כמ"ש מי שיש לו חולב צדיתו ולטעם דמשום קנאח הוא אחי שפיר ומיכו לטעם זכ משום רפואה ל"ע וי"ל: צרכיה. כשחניה מי רגלים:

משנה הלכות

לעצילת מנדות וכמו שנתאם לכאורה מלשונו לעיל בדרך פשטות כי אפשר לפרש מה שכתב לעיל אות נ"ז וכיכא דאיכא דוכתא דקריר עלמא ולא יכלה איתתא למיעבל חסירה ולא משתריא עד דעצלה צמים חיים ע"כ וקשו עליו עיין לעיל ואי ס"ל דנשי דידן כלכו בספק צות כן ח"כ אחי שפיר. איצטא דכרי כתב רבינו לעיל דגם זכ לא לריכב ציאת מים חיים ח"כ אין נפ"מ ודו"ק.

פו) ומש"ד הכיח איתתא וכו' צגמ' שם ס"ו ע"א. הכיח דאחאי לקמיה דר' יוחנן דכל אימת דהות סלקא מעצילת מלכ כות קחזיא דמא ח"ל שמה דימת עיריך עלתה ציך לבי וכצעלי לו ע"ג הכהר איכא דאמרי ח"ל תגלי לחצרותיך כי היכי דתכוו עליך לכך גיסא נחכוו עלך לכך גיסא וא"ד אמר לה גלי לחצרותיך כי היכי דלצעיא עלך רחמים דתניא ועמא עמא יקרא לריך להודיע לערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים אמר רב יוסף כוכ עובדא צפמדיחא ואחסי ע"כ וס"ל לרבינו דאצתרא קאי כוכ עובדא כלומר שבודיע לרבים ואיתסי ולכן מציא רבינו כא אוקימתא צתרא. וכן פרש"י כוכ עובדא וגילתה לערב לרבים וקשו עליה רחמים ונתרפאה ע"כ. ונחלקו רש"י וכתום' צביאור כי היכי דתיכוו עליך. רש"י פי' תחת אשר קנאו צאכבת אישך שכיח אכבה גדולה ציניכס וקנאו עליה יאמרו כמה שגאח גדולה ותשוב קנאחם ממך ובערוך פי' ששלטו צך עיניס להצתחק מצעליך חודיעס עכשיו שאת צת דמים מרובים שצניך מרובין ציותר ויתנו עיניכס צך ויאמרו אשריכ שדמיח מרובין שמתוך כך צניח מרובין ומתוך כעין שיתנו צך יפסקו כדמים ונתרפא ע"ש.

פז) ומש"ד האשה שהיא עושה לרכיב וכו'. (נדה נ"ט ע"ב) משנה האשה שהיא עושה לרכיב וראתה דם ר"מ אומר אם עומדת עמאח ואם יושבת עכורה ר' יוסי אומר צין כך וצין כך עכורה וצגמ' מ"ש עומדת דאמרינן מי רגלים כדור למקור ואייתי דם יושבת נמי מי רגלים כדור למקור ואייתי דם אמר

נדחה וכן כל דם שצתרא צתוך כימים שצין וסת נדח לוסת נדח כרי כיח דם זיכ וכלכח למשכ מסיני שאין צין זמן נדח לזמן נדח אלל אחד עשר יום צלצד וצכ"ו כתב כל ימי האשה מיום שיקבע לה וסת עד שתמות או עד שיעקר כוסת ליום אחר חספור לעולם שצעה מתחלת יום כוסת ואחריכין אחד עשר שצעה ואחריכין אחד ותזכר צמנין כדי שחדע צעת שצתרא דם אם צימי נדח רחא או צימי זיכ שכל ימיח של אשה כך כן שצעה ימי נדח ואחד עשר ימי זיכ אלל ח"כ כפסיקה כלידכ כמו שיתצאר. ועיין פי"א מה שכתב כרמז"ס מחומרת דר"ז. וכרמז"ן ז"ל חמה על כרמז"ס מסוגיא דעוועכ וכעלה דלא כותיח וכן כסכימו כפוסקים דלא קי"ל צזכ דין זיכות צזמן כזכ ומיכו עיין מרכ"מ ח"צ קווערס גופי כלכות ופרדס רמונים צפתחי נדח דף ג' ד' ופתחי נדח נ"ד ד"ה כני ובערול"י וכעמק שאלה סי' פ"ו אות ד' צאריכות ועיין ערוכ"ש סי' קפ"ג סי"ב. וצגמ' נדח נ"ד ע"ב כרוא האחרונים ז"ל אר"א צ"י זאת אומרת ימי נדחה שאין רואה צכן עולין לספירת זיכחה וציחר צזכ כעמק שאלה ועיין מרומי שדכ דף ע"ב דכלכח כרצ"ע די"א יום כללמ"ס וכדעת כרי"ף וכרמז"ס שפסקו כרצ"ע ע"ש צאורך וממילא מיושצין נמי דצרי רבינו שפסק צזכ כרצ"ע וכרי"ף וכרמז"ס אזלי צשיעת רבינו ז"ל.

וברגע ראיתי צמאירי נדח כנ"ל ד"ה כצר ידעת שכתב ואע"פ שר"ע כי' דורשו ממך שנתאר שם צשמן כרצב פעמים ואין רצוי אחר רצוי אלל למעט וכו' כצר כשיצוכו אפילו אחכ מרצב כל כיום איני שומע לך לכוליאח מן המקרא אלל חלי לוג שמן לחודכ ורציעית יין לנזיר לכלקותו ואחד עשר יום שצין נדח לנדח כו' כלן אינן מן המקרא אלל כלכח למשכ מסיני. עוד כתב צד"ה מאחר שציחרנו על אחד עשר יום שצין נדח לנדח כלכח למשכ מסיני זו שכוליאח צסוגייה זו מן המקראות אף ליום אחד עשר שלל ככלכח נאמרכ ע"ש. ודע דאם נאמר דרבינו כצכ"ג מחמיר צנשים כצכות

דקולא. ולא לקלא ועיין רש"ש: כל גפן יש צב יין. כל אשכ יש לה צחלים ודמים: דור קטוע. דכיון דאין להס אומר כל גפן שיש בה יין ושאין בה יין זו דורקטי מאי דורקטי דור קטוע שאין לה לא דם נדה ולא דם

משנה הלכות

לכריח כשיעב דאפילו ציושצת אין להחיר חלא במקלחת שכול שיעת כר"ח וסייעתו ופלא שלא כציוו עכ"פ שיעת רצונו שכול כשיעת המחצר ול"ע.

וברגע ראיתי גם צמחירי שכתב אמר המחירי כאשר שביא עושב לרכיב ר"ל שמעלת מי רגליה ורחתה דם עם מי רגליה ר' מאיר אומר אם עומדת עמאכ כו' ר' יוסי אומר צין כך וצין כך עכורכ ר"ל צין עומדת צין יושצת צין מקלחת צין שאינה מקלחת אפילו עומדת צפת השלי שכל דם שינא עם המים משציל המים צא ואין עמא צאשכ חלא פיוצא מן המקור וכלככ כר' יוסי איש ואשכ שפשו וכו' ופי' צגמ' שצו חף ר"מ מעבר אפילו צעמידה וכו' וח"ל לומר שצו כלככ כר"י שאף צראשונכ ולא כולרככ חלא שלדעת ר' יוסי שמעבר אף לכתחלה כן ר"ל שלכתחילה מתירין אותה לצעלה ולגע צעכרות אפילו צראשונכ וכל שכן צשייכ וכן כלככ וגדולי הדורות חוככים לפסוק כר"מ ומפני וכו' ועוד שצמשתנינו ר"מ מכריע הוא שכרי ר"ש מעמא צין עומדת צין יושצת ור' יוסי מעבר צשתיכ ור"מ מכריע לעמא צעומדת ולעבר ציושצת ומכל מקום רוב הפוסקים כתצוב כדצרינו וכן דצין שמאחר שצתלמוד פסקוק לכדיא צסוגיא זו כר' יוסי חנו אין לנו לחלוק וכדצרים פשועים עכ"ל כוכ כוספנו שגם דעת המחירי ורצונו שאין לחלק וכו' וכו' דעת המחצר וכמחירי צבר הוא צגדר מכריע שכרי צבר רחכ כשיעות שחולקין ואעפ"כ פסק כר"י צלי לחלק צבר וכדצרי רצונו.

פח) ומש"ר נשים צצחולים וכו' משנכ נדכ ס"כ ע"צ כלשון רצונו וצגמ' תנא דור קטוע ורצונו מפרש מאי דורקטי דור קטוע שאין להס לא דם נדכ ולא דם צחולים ועיין רמז"ס צפכיי"מ דנפ"מ לעטנת צחולים. וצגמ' כתוצות ככול דאחא לקמיכ דר"ג צזקן אמר לו רצי צעלתי ולא מלאתי דם אמרכ לו רצי ממשפחת דורקטי חני שאין להס לא דם נדכ ולא דם צחולים צדק ר"ג צקרוצתיכ ומלא כדצריכ אמר לו לך זככ צמקחך אשריך שזכיית למשפחת דורקטי מאי דורקטי דור קטוע אמר ר' חנינא תנחומים של כצלכ ניחמו ר"ג לאותו חאיש דתני ר' חייא כשס שששור יפכ

שמואל צמזנקת מזנקת נמי דלמא צתר דתמו מיא אחא דם אמר ר' חנא ציושצת על ספת כספל ונמלא דם צחוך כספל דאס אחתא דצתר דתמו מיא אחא על שפת כספל איצעיא ליכ לאשחכוחי אמר שמואל ואמרי לכ אמר רצי יכודכ אמר שמואל כלככ כר' יוסי וכן חורי ליכ רצי חנא לקלא כלככ כרצי יוסי ע"כ. ורש"י פי' לקלא שס חדס שכולךך לדבר וגרס קלא צלא וח"ו וכ"כ חתום' נרחכ דקלכ שס חכס חצל ל"ג לקולא דמכ לו לכזכירו ע"כ. ומיכו רצונו גרס לקולא ומכ דקשכ לכו לכחוס' דמכ לו לכזכירו ח' צחוס' כרש"ש ז"ל וז"ל וכן חורי ליכ ר' חנא לקולא כלככ כר"י וי"מ לקלא שס צברא כוא משוס דקשיא לכו חמאי איצעריך ליכ למימר לקולא ממילא ידעיין דר"ע כוא כמיקל וח' לקולא צכל מקום שכול מיקל דלא תימא דוקא צסיפא דאיכא ס"ס חלא אפילו צרישא דחדא ספיקא חורי כותיכ ע"כ ומצחירים דצרי רצונו ז"ל.

וחפור סי' קנ"ח כתב כאשר שמעילכ מים צספל ונמלא צו דם כתב כרמז"ס שביא עכורכ צכל ענין צין יושצת צין עומדת וצין מקלחת או שותת וח"ל כרש"ש ז"ל כתב דיושצת עכורכ צכל ענין כיון שצמקום רחצ לא כדור מי רגליה למקור להציו משס דם חצל צעומדת שצמקום לר לכ אם מזנקת צחוך כספל שצמים יולחין צקילות עכורכ חצל אם שותחין על שפת כספל עמאכ ע"ש. ורצונו לא כזכיר ספל משמע דלעולם אין נפ"מ צזכ וגם לא חילק צין מזנקת או שותחת וע"ש שכתב כצ"י ולענין כלככ נרחכ דכדאי כס כרמז"ס וכרשצ"ח לסמוך עליכס להחיר צכל גוויי וצחמת חיל"ל שגם רצונו כתב צכל גוויי דח"כ ח"ל עכ"פ לחלק צחיכ אופן שכול וע"כ כנ"ל.

ובש"ע סי' קנ"ח ס"ח כתב המחצר כאשר שששתינו מים וילא דם עם מי רגליה צין שששתינו וכו' עומדת צין שששתינו וכו' יושצת כרי זו עכורכ ואפילו כרגישכ וכו' כג"כ וי"ל דאין להחירי חלא ציושצת וכששתינו חצל עם עומדת אם מקלחת לחוך כספל ונמלא שס דם עכורכ חצל אם שותחין על שפת כספל ונמלא שס דם עמאכ וע"ש צחריכות צרמ"ח כמכ שיעות צזכ ועיין ע"ז סק"ח שס. וכש"ך האריך שס

דמים מרובים אין צניכס מרובים ונמלל דורות קטועין: יפין לאשכ. משמע דאפילו לא משום צניס דמים יפין לאשכ דאל"כ מאי כוסף ר"מ ואולי לפרש צא: משותים. כיינו להחמיר בין דם לדם: וחכ"א כל מראה דם אחד כס. אף אם ראה דם מזוהם אדום כל ד' לילות אחד הוא ועכור ועיין רא"ש: מבשר מת. אבר

תשמיש נקרא צער: דוחה. נפרדת כצניכס מוזרת ואינו קשור לכיות אחד: בועץ צעילת. דחית רבותיו חזרו ונמנו דבועל

משנה הלכות

ופורש מחיב רב חסדא מעשכ ונתן רבי ד' לילות מתוך י"ב חודש ח"ל רבא דדורי אפירכא למכ לי אחיב ממחני' הוא סבר מעשכ רב מ"מ לרב ושמואל קשיא אינכו דעבדו כרבותיו דחניא רבותיו חזרו ונמנו בועל צעילת מלכא ופורש אחר עולא כי הו' צב ר' יוחנן ור"ל צניוקת לא הו' מסקי מינכ חלא כדמסיק תעלא מצי כרצא ומסיימי צב הכי בועל צעילת מלכא ופורש ח"ל ר' אבא חלא מעשכ צעל נפש לא יגמור ביאתו ח"ל ח"כ לבו נוקפו ופורש ע"כ.

וכתב כרצא ז"ל צת"כ וצועל צעילת מלכא דקא אמרי פי' כרצא"ד לא פירש מיד שגמר דאם כן יליאתו הנאכ לו כביאתו חלא ממחין עד שימות ופורש מיד מן המעט כדרך שאמרו במשמש עם עכורא ואמר נעמאחי ולנעון אפרניו בקרקע עד שימות כמו שאמר שם ח"ל שכרי החירו לו לגמור ביאתו חלא עומד עד שימות ופורש וזכו גמר ביאת דקאמר ואינו מחזור צעיני ולמכ ימחין עד שימות כדי שלא יכנס צפרישתו וכרי אשכ זו דמיה עכורים וביאתה מותרת לגמרי ואפילו שחדס שותת ויורד החירו לו לגמור ביאתו ולא תהא הנאכ לו צפרישתו יותר מביאתו בגמורה שכתירו לו ותמכ על ענמך ליכנות בגמר ביאת מותר, לפרוש כדי שלא יכנס אסור, ועוד שאם אחכ עושכ אותו כמשמש עם כעכורכ אף הוא לבו נוקפו ופורש וזו הוא תשובתו של רב אשי וזכ' גיל מצוחר אפילו לצע"נ וכן דעת כרז"כ ז"ל עכ"ל וכ"כ ה"כ צפ"ד שסכמינו כן כרצא מפרשים וכ"כ כר"א"ש וכ"פ הסמ"ג וסכ"ת ובר"ן צפ"צ דשצעות והגמ"י צפ"ד צסס כרמז"ן עיין צ"י וצטוש"ע סי' קצ"ג וזכ' שדייק רבינו וגומר ביאתו ואינו חושש כלומר אינו חושש לגמור וללאת ודוק.

ודע דכצא על צחולכ צעילת מלכא דקיי"ל ציו"ד סי' קצ"ג דגומר ביאתו ופורש מיד אפילו היא קטנה

לעיסכ כך כדמים יפין לאשכ ותנא משום ר"מ כל אשכ שדמיה מרובין צניכס מרובים אחר ר' ירמיה אמר זכא צמקח ח"ל ור' יוסי צר חצין נתחייב צמקח ח"ל צשלמא למ"ד נתחייב כיינו דר"ח חלא למ"ד זכא מאי זכותא דלא אחי לידי ספק נדכ ע"ש. ומיכו משמע דעכ"פ יש להם צניס חלא שאין להם צניס רבים דאל"כ כרי היא צכלל חילוניות וקידושין צעלין וגם כי איך אמרכ לו ממשפחת דורקעי אני כיון דאינס מולידות ליכא משפחה. ועיין א"ע סי' ס"ח ס"כ עען עענת דמים אס כיחכ ממשפחת דורקעי כרי זו צחזקתה ועיין צס' עקרי דינים כביאו צפת"ש אוח ח' שס צענין מאי דאמרי חנינאי דצחולכ שגולדכ ציוס ו' אין לכ דס צחולכ ושעל כן נכגו צק"ק פיסארו דצכל פעס שגולדכ צת ציוס ו' נרשמת צפנקס כקכל וצאו על כחחוס כסופר ועד אחד למען לעדכ לעת כמלערך ע"ש וכוא פלא וכציו שס צסס פחד ילחק שכוא שקר גמור וכוא ז"ל כחצ דאפשר דמזל שעכ גרס ע"ש.

פמ **ומש"ד** כיכ ר"מ אומר וכו' שס ס"כ ע"צ ח"ר וכולן שכיו שופעות דס וצאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות מתוך כלילכ לאחר כלילכ כולן נריכות לצדוק אח עלמן וצכולן ר"מ מחמיר כדברי צ"ש ושאר ראיות שצין צ"ש וצ"כ כלך אחר מראה כדמים שכיכ ר"מ אומר מראה דמים משונים כן כו' אמר ר' ילחק צר' יוסי (ורבינו גרס יוסף).

צ **ומש"ד** אמר רב כונא זב דף ל"כ ע"צ אמר רב כונא זב דומה למי צלך דשעורים ורבינו גרס חני"כ זב דומה למי צלך וצגמ' לא גרס חני"כ ורבינו זב דוחכ וצגמ' זב דיככ וכו' ע"ש.

צא **ומש"ד** רב ושמואל וכו' דף ס"כ ע"צ רב ושמואל דאמרי תרוייכו כלככ בועל צעילת מלכא

בעילת מצוה ופורש. תניא רבותינו חזרו ונמנו הלכה בועל בעילת מצוה ופורש. אמר עולא כי הו' ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש בתינוקת לא הו' מסקי מינה אלא כדמסיק תעלא מבי כרבא ואמרי בועל בעילת מצוה ופורש וגומר ביאתו ואינו חושש צב) וצדיכה ז' נקיים צג) לבר מההוא יומא דאינסיבא ביה:

מליקו לחו הלכות נדה

בעילת מצוה ופורש: ואינו חושש. דאל"כ יבא לבו נוקפו ודלא כר"ז: ד"נ לבר מהכיה יומא. דעת רבינו דיוס אחד סגי להפסק ולדין נכגו כ' וז' ימים ועיין ש"ע ולנחלכ כמה מהפוסקים הקילו בד' ימים והיכל נכג נכג:

משנה הלכות

ואביא עוד רא' מהא דתניא נדכ ס"כ ע"צ ח"ל רבי אבא לר' אשי חלל מעתה צע"נ לא יגמור ביאתו כלומר אחר שחש חושש לכל חינוקות משום נדכ ואפילו לא הביע זמנא לראות וכו', וכתב הר"ז: הביאו כר"ז: צ"כ ח"ל וז"ל וצועל בעילת מצוה דקאמרינן פי' כר"ז: לא פורש מיד שגמר דא"כ יליאתו הנאה לו כביאתו חלל ממחין עד שימות ופורש מיד מן המעט כדרך שאמרו במשמש עם העכור ואמרה נעמאחי ולנעון לפורניו בקרקע עד שימות כמו שאמר שם ח"ל שכרי כחירו לו לגמור ביאתו חלל עומד עד שימות ופורש וזכו גמר ביאת דקאמר, ואינו מחוור צעיני ולמח ימחין עד שימות כדי שלא יכנס צפרישחו וכרי אשכ זו דמיח עכורים וביאתה מותרת לגמרי ואפילו כדס שותח ויורד כחירו לו לגמור ביאתו ולא חכא הנאה לו צפרישחו יותר מביאתו בגמור כשחירו וחמה על ע"מך ליכנות בגמר ביאת מותר לפרוש בכדי שלא יכנס חסור, ועוד שאם אחכ עושכ אותו כמשמש עם העכור ואמרה לו נעמאחי אף הוא לבו נוקפו וכו' וזו הוא תשובתו של ר' אשי וזכ"ל מצואר אפילו לצעל נפש וכן דעת ר"ז: עכ"ל ועיין מש"כ כר"ז: ש נדכ ס"כ כ"ל וצמעדני יו"ע שם וצ"י יו"ד סי' קל"ג.

וחנה מחלוקת כר"ז: ושאר פוסקים הוא חי מותר לפרוש באבר חי או לא ואנן קיי"ל כפוסקים דמותר לפרוש אפילו באבר חי ולא חששו להנאה יליאת וכן כתבו צ"ע אצל פשוט דאפילו כחולקין על כר"ז: ז"ל לא נחלקו ביניהם זו שכתירו לו לצעול ולגמור מה שנקרא גמר ביאת היינו כנסת כל האבר אם ר"כ להוליא אבר חי מותר אף שחנא הוא לו כיון שכתירו לו להכניס כל האבר שהוא גמר ביאת לאחר השרת כחוליס וכדס שותח כ"כ כחירו לו להוליא האבר אף שיש לו הנאה אצל לאחר שחוליא להכניס עוד ד"כ הוא דאסור דכיון שגמר ביאתו אף שלא הפליע וליכא צד מחלוקת דזכ מקרי גמר ביאת, דגמר ביאת אינו חולל

בעילת מצוה ופורש: תעלא. שועל: מבי כר"ז. מן המחריש שחינו מולא שם חלל אצק צרגליו ככי נמי לא ילפינן מפירקא דמחניחין מידי חלל מצרייתחא וכרבותינו דאמרי צועל

שלא הביע זמנא לראות. פשוט דכא דגומר ביאתו היינו שמוחר להכניס כל האבר אף שכדס שותח דזכ הוא נקרא גמר ביאת אף שלא הפליע עדיין אצל לאחר שכתנים כל האבר וחוליא לחוץ אף שלא מירק ולא חוליא זרע כ"ז אסור לחזור ולהכניס דכיון שחוליא את האבר לאחר שכתניסו כולו כבר נקרא גמר ביאתו ולריך לפרוש מיד והמכניס שנית זה כבר נקרא צעילת שנייה ואנן קיי"ל דאסור לצעול ולשנות, דגמר ביאת אין הדבר תלוי במירוק האבר וחולאת ש"ז חלל צכנסת כל האבר וכל הכנסה וחולאת מכל האבר נקרא ביאת גמורה צפני ע"מכ.

ובגמ' קידושין דף י' אמר ר' אמימר כל בצועל דעתו על גמר ביאת וצתום ר"י כזקן שם פי' תחילת ביאת היא בערית וכו' נשיקת אבר סוף ביאת היא גמר ביאת וכו' כנסת כל האבר וכ"כ כר"ז: פ"א מא"צ כ"י המכניס ראש העטרה בלבו הוא הנקרא מערב מלשון את מקור הערב והמכניס כל האבר הוא הנקרא גומר וכל הביאות האסורות אחד המערה ואחד הגומר ואע"פ שלא חוליא ש"ז ע"ש. כרי מצואר מגמ' ופוסקים דגמר ביאת הוא כל שכתנים כל האבר ואינו תלוי בחולאת ש"ז, חוץ מכבד על שפחח חרופה דנחלקו צכ כר"שונים ז"ל דעת ר"ש: כריתות ד"י ע"צ דלא נקרא גמר ביאת צ"ח חלל כשחוליא ש"ז וכן נראה בגמ' יצמות שם מחיב רב שח אינו חייב חלל על ביאת המירוק וכן נראה דעת רגמ"כ כריתות כ"ל וכן מלאתי מפורש בירושלמי ר"פ כצעי אמר ר' ירמיה רבי צא צר ממל צ"ס רב שכנת זרע עד שיפליע, אצל החום יצמות כ"כ כ"ל ד"כ אינו כתבו דאפילו צ"ח חייב אפילו בלא חולאת זרע ע"ש ועיין שם פ"ג מא"צ כ"י וצמפרי שו"ת ח"צ סי' ל"ג בארכתי קלח צ"כ ע"ש. נראה פשוט דגמר ביאת מקרי אפילו לא חוליא זרע כלל חלל כל שכתנים כל האבר מקרי גמר ביאת ואם חוליא שוב המכניס מקרי ביאת שני.

לדוקה בדדיקא זכא צמוך וצמר נקי עכ"ל וכתב כצ"ל
 דלא חיישינן לדברי המקילים דדוקא בדורות הראשונים
 שכיו צקחים צדמים אצל צמן כזכא אין להקל עכ"ל.
 ומדברי רבינו שלא חילק וסתם הדברים משמע לכאורה
 דלעולם לריכים לפרוש וכדעת רוב הפוסקים.

ומש"ר לזכר מהכחא יומא וכו' הכא כזכר הכחתי צסמוך
 לשון העור ולריכא שחפסוק צעכר ותדוק כל
 ז' וכ"כ הרא"ש צפ' חנוקת וברמז"ס צפ"א מהא"צ
 שצריכא לספור ז"ל. ורבינו כתב לזכר מהכחא יומא אצל
 העור כתב ולא תחיל למנות עד יום חמש וכו' ודעת
 רבינו שכתב לזכר מהכחא יומא דאניסצא ציכ משמע
 דאניכא לריכא למנות חמש קודם שחפסיק אלא יום
 שנשאכ צו ומיד מפסקת, ולשיעתיכ אציל דכתב לעיל
 (אוח ל') ואיתחא כד חזיא נדכ כדפסקא שציקא כחא
 יומא דפסקא ציכ וכדר מניא שצעכ נקיים ע"ש וככ"נ
 כתב יומא דניסצא ציכ שכרי אין כאן ראיית נדכ אלא
 דם צחולים ומיד לאחר שצעל אמרינן דפסקא ציכ ומונכ
 ז' נקיים. וכעור אציל לדידן לכן כתב חמש ימים.
 וכעס משום דחיישינן שמא חפלו ע"ז וחסתור
 כמבואר צס"י קצ"ו וכתב בגמ"י צפ"א מהא"צ שכן
 כתב צס"כ ושמדברי ברמז"ס וברמז"ן נראה שאניכ
 לריכא לכמתין וכתב כצ"י דאין ראי' מדברי ברמז"ס
 אלא דינכ כשאר נדכ ע"ש וכתב כצ"ח דיש להקל אס לא
 ראתה דם ולא גמר ציכא רק כערב צכ דא"ל לפרוש
 אצל אס צא עליכ ציכא גמורא לריך לפרוש ממנכ אע"פ
 שלא ראתה דם. ויש מקילין להחל לספור לאחר ד' ימים
 ונכרא נכרא ופשעכ ולאחר ז' ימים צמים תצא
 ועבורה, ואשריך נדכ שנכנסת צעומאכ וילאח צעכר.
 עוצלת צמים חיים או צמי מערב, צמים קרים או חמים
 ולא צסולדת, נדכ או צכ או יולדת, סליקו לכו כלכות
 נדכ, כן י"ר לשלוח לנו אליכו שכי' צמחצא צמער.
 לצער לנו בגאולכ צמכר, לנו צמורח ודן צרוח עכר.

צזריעה וכמו שכחתי לעיל, ומ"מ עם קודם שכוליא דש
 מצפנים עד שיפליע נראה דמוחר וכגון שלא הפליע
 צכנסת כל הכזר מיד דזכ הוא צכלל מכ שכחירו לו
 ציכא ראשונה כיון שנכנס צכיתר ולדעת הראצ"ד לא
 צרור כל כך דחולי גס לדוש אסור לאחר שכנים כל
 הכזר שהוא גמר ציכא דומיא דכולאח הכזר ול"ע אצל
 לדעת שאר הפוסקים נראה דכל זמן שלא כוליא ודש
 מצפנים כוי צכלל מכ שכחירו לו לגמור ציכא, אמנם
 לאחר שכוליא פשע דאסור עוד להכנים וכתבתי זכ
 מפני שלא ראייתי צאחרונים שכעירו מזכ צעלי ש"ע
 לפוס ריכעא וודאי לרוב פשוטתם להם לא כתבו כלל
 מזכ אצל צעוני"כ שנתמעטו להצצות ראי' לכעיר מזכ
 אפילו ללומדי תורה.

צב) ומש"ר ולריכא ז' נקיים. לא ציאר רבינו חי
 מיירי דוקא כשצעל ומלא דם או אפילו לא
 מלא דם וכעור סי' קצ"ג כתב ואפילו צדק ולא מלאח
 דם עמאח שמא ראתה עפה דם כחדל וחפכו שכצת זרע
 ולריכא שחפסוק צעכר ותדוק כל ז' ולא תחיל
 למנות עד יום חמישי לשימוש כמו נדכ ונוכ עמכ
 צכל דיני נדכ לענין כרחק אלא שנדכ גמורא אסור לו
 לישן על מעכא אפי' כשאניכ צמעכ וצכלל מותר לו
 לישן צאוחה מעכ לאחר שעמד מאללו אפילו צסדין
 שדס עליו. וכ"כ הרא"ש צפ' חנוקת וברש"א צת"כ
 דאפילו צעל ולא מלא דם כלל פורש ממנכ דכיון דרוב
 נשים יש להם דם צחולים שמא ראתה וכו' וצכעיי נמי
 לא חיישינן דמילתא דלא שכחא כוא ואפי' צוגרת נמי
 אע"פ שאין לה עענת צחולים מ"מ כיון שיש צוגרת שיש
 לה דם צחולים לא פלוג וכ"כ בר"ן צפ"צ דצצעות וכתב
 שכן דעת בגאונים ובגמ"י צפ"א כתב צס"כ הראצ"ד
 ל"ש צעל ומלא דם ל"ש צעל ולא מלא דם פורש ואיכא
 מ"ד שאס לא מלא דם א"ל לפרוש ומסתברא לקולא אצל
 צס"ר רש"י נמלא לחומר וכו"כ ברוקח וכ"כ ברמז"ן וכן
 כורכ בר"מ להחמיר ואפילו המקילים מצריכין לה

אשה

אשה כי תזריע וילדה זכר. (א) כי תזריע וילדה זכר. ואלו איתתא דילדא זכר ונקבה יתבה ארבסר יומי בחורכ (ר"פ חזריע) וידבר
 ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר ועמאכ שבעת ימים כימי נדה דוחה חטמא וציוס השמיני ימול בשר ערלתו ושלשים יום ושלשת ימים חשב צדמי עברה בכל קדש לא חגע ואל במקדש לא חצא עד מלאח ימי עברה ואם נקבה חלד ועמאכ שבעים כנדה ושלשים יום וששת ימים חשב על דמי עברה. וצמלאח ימי עברה לבן או לבת חצא כבש בן שנתו לעלה וכן יונק או חר לחטמא אל פתח אהל מועד אל הכבן והקריבו לפני ה' וכפר עליה ועברה ממקור דמיא זאת חורת הילדה לזכר או לנקבה: וילדה זכר. ח"ר ילחק ח"ר חמי אשה מזרעת חחלה יולדת זכר חיש מזריע חחלה יולדת נקבה שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר נדה ל"א ע"א. ועיין רש"י: ואלו אחתא דילדא זכר ונקבה. לשון השאלות דאילו איתתא דילדה זכר ונקבה יכנין לה ימי עומאכ דנקבה ארביסר יומי וימי עברה דנקבה שיחין ושיחא, וצ"ב וכזכיר בעתיק לשון רבינו ואשה שילדה זכר ונקבה לריכא שחשב ימי עומאכ וימי עברה לשני זכר וכזכיר עליו שכוה טעות בדפוס

משנה הלכות

סכנה ולזה קאמר דזה רק עד שבעת ימים ולאורחא חיברי לה עלמא וצמלאח פ"ו הביא דאילו איתתא דילדה זכר ונקבה וכו' כלשון רבינו ורבינו שפחה צמילתא דלא שכיחא ל"ע.

ואולי ה' נראה דלידה ראשונה שהיה לחור זכר ונקבה נולדו וכן השבעים אמרו חז"ל דנולדו נקבות תאומות עמכם ואפשר דמעלם בצריא שרלון בצורה כיחל לקיים פרו ורבו ה' מעותדין לילד תאומים צבת אחת זכר ונקבה ולכן פתח רבינו צעלם בצריא וש"ב כחצ וסיכא דילדא חד ורבן.

ודע דבספר ובזכיר פ' חזריע הביא חז"ל אשה כי תזריע ובזכיר הקצ"ב אח ישראל להפריש מן העומאכ ואשה שילדה זכר ונקבה לריכא שחשב ימי עומאכ וימי עברה לשני חס זכר חס נקיבה נקיבה. וצענפי יכודכ שם דכוונת המחבר כמ"ש בגאונים דאזלין בחר שני דכיינו עומאכ נקבה וציוס של אחריז זכר וכו' וכבר הביאו עליו דנראה דמחבר חסר צו דין שהביא רבינו הצ"ג וסיכא דילדה חד ולבחר כמה יומי דהר ילדה אחרינא יתבה יומי עומאכ וימי עברה לשני (ועיין ביאורים ובערות שק"א להר"ק מ).

ולא כחצ רבינו אשה כי תזריע וילדה זכר ורמזה דס ומשמע לבאור דס"ל דעמאכ עומאכ לידה אפילו לא רמזה דס ובגמ' דף כ"א נחלקו ר' יכודכ וחכמים

(א) ומש"ד אשה כי תזריע וילדה זכר. (בחורכ פ' חזריע) אשה כי תזריע וילדה זכר ועמאכ שבעת ימים כימי נדה דוחה חטמא וציוס השמיני ימול בשר ערלתו ושלשים יום ושלשת ימים חשב צדמי עברה בכל קדש לא חגע ואל במקדש לא חצא עד מלאח ימי עברה, ואם נקבה חלד ועמאכ שבעים כנדה ושלשים יום וששת ימים חשב על דמי עברה.

ולשון רבינו ואלו אחתא דילדא זכר ונקבה וכו' ל"ב קלח דפתח צמח דלא שכיח ואלו אשה שילדה זכר ונקבה כלומר תאומים והשאלות שאלתא פ"ב כחצ דאילו איתתא דילדה בן זכר שבעה יומי קמאי חסירא לגברא וכו' ובאורחא דשבעה נגבי חמניא חיברי לה עלמא עבלא ומשחריא לגברא ואע"ג דחזיא דס (ועיין ש"ס שהגיה חי צרי לה עלמא) כלומר חס היא צריא ואינה חוששת מחמת לינה עבלה וכוא ע"ד שבת קכ"ט לחיב שלשים לעבילה ולפענ"ד י"ל גם כפשיעיה דבחורכ כחצ כימי נדה דוחה חטמא ובעידה חורכ דשבעת ימים היא חולה וציוס השמיני חיברי לה עלמא דימים ידברו וכמו דקיי"ל להא דשמואל בחינוק חולה שהצריא לריך שבעה ימים מעל"ע וש"ב ראו הוא למול ואמרין דיומא כגריס שבעת ימים שלמים וככ"ג באורחא דשבעה נגבי חמניא חיברי לה עלמא שכזמן גרס לה לצריאות ואין לה לחוש עוד כי יתח מידי סכנה שהיחא שבעת לידה ובפרט לפמ"ש ז"ל (עירוצין מ"א ע"ב) דשלש מחים כשכן מספרים חולי מעיים וחיה וכדדוקן פי' מחים פחאוס דאפילו נראה צריא מ"מ הם בחזקת

שומאה דנקבה וימי טהרה דנקבה שיתין ושיתא ב) והיכא דילידה חד ולבתר שנשמו שחי שורות מן המלה עומאח עד המלה עומאח וילא דין מועטה: ודיכא דילידה חד. פי' היכא מעוברת מחאומים וילדה אחד ונחעכב כשני כמה ימים:

משנה הלכות

יחזק בר אמי אשכ מזרעה תחלה ילדה זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה מדכא זכר הא נמי זכר-קמ"ל אימא שניהם הזריעו צנח אחת האזי זכר וכו' נקבה דבר איר שאם חלד נקבה לפני שקיעת החמה וסנדל לאחר שקיעת החמה מונח תחלת נדה לראשון ותחלת נדה לאחרון. ועיין רש"י שם ד"א פי' לא מיבעיא שאם ילדה זכר וסנדל צדקה דאיכא לספוקי צנקה חלא אפילו ילדה נקבה צדקה דאז אין נפ"מ אם סנדל צין זכר וצין נקבה דלעולם יושבת שבועיים וגם יש לה ימי עברה של נקבה אפ"כ יש נפ"מ כגון שילדה האחד לפני שקיעת החמה וסנדל לאחר שקיעת החמה מונח תחלת נדה לראשון ותחלת נדה לאחרון. כגון אם תראה ציום שמונים ואחד לראשון הויא תחלת נדה דדילמא סנדל שנולד לאחר השקיעה הוא זכר וכלו ימי עובר שלו לסוף מ' ולא משכי בחר פ"א דנקבה וכשתחזור ותראה צח' לראייתה ותראה להיום סופרת יום כנגד יום אמרינן דלמא סנדל נקבה הוא ומשך ימי עובר שלו עד פ"א לראשון ומא שראה ציום פ"א לראשון דם עובר הוא ועכשיו מה שביא רואה ציום (פ"א) [פ"א] תחלת נדה וכיניו תחלת נדה לאחרון וצככי הויא מקוקלקא דלא ידעינן נדה צחרייחא אי נדה אי שומרת יום כנגד יום.

ולפום ריבועא הוי' נראה לפ"מ שנחלקו רש"י ור"ת אי אשכ מחעצרת וחוזרת ומחעצרת דעת רש"י

(יצמות מ"ה) גבי שלשה נשים משמשות צמוך דהא דאין אשכ מחעצרת וחוזרת מחעצרת דוקא ולד של קיימא אצל נפל חוזרת ומעצרת ודעת ר"ת דאין אשכ מחעצרת וחוזרת ומחעצרת ולפ"ז סד"א דכיון דתחורב אמר אשכ כי תזריע וילדה זכר ועמאח שצעת ימים או שבועיים נמלא דהעומאח חולה באשכ כי תזריע וכיניו בשעת הזרעה וקמ"ל חידוש דחולה בלידה ולא צהרעה ולכן אפילו נזרעו ביחד אפ"כ כל שילדה זכ ציום וזכ לאחר השקיעה יושבת לשניכם ועמאח לידה לשניהם ועיין חוס' ד"כ קמ"ל צא"ד אצל צביאח אחת סד"א ומא שבקשו ולפ"מ יש לכאורכ לישז ודו"ק כיצב. ועיין נדה כ"ז ע"א מעשה ונשחכה כולד אחר חצירו ל"ג יום עוד שם מעשה ונשחכה ולד אחד אחר חצירו שלשה חדשים וברי הס יושבים לפניו צבית במדרש ומאן ניכח יכודח וחזקיה צני ר' חייא ודו"ק. וז"ש רבינו ויכא דילידה חד ולבתר כמה יומי כדר וילדה אחרינא יתצב יומי עומאח וימי עברה לשני ולא

אם אפשר לפתיחת הקצר בלא דם דרצנן סברי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם וברמז"ס צפ"כ פסק כרצנן וברא"ש פסק דא"א כר"י מדפסק רבא צפ"כ צחרא צכפילא נפל כל דכו אפי' לא נגמר לורת כולד דא"א לפתיחת הקצר בלא דם וכן נראה דעת הרשב"א ובעור סי' קפ"ח כתב שא"א לפתיחת הקצר בלא דם ואפילו צנפל שלא נגמרה לורתו וכתב אפי' צנפל להוליד מדברי רבינו השאילחות שכתב דאע"ג דא"א לפתח"ק צל"ד מ"מ היכא דלא נגמרה לורתו אפשר בלא דם ולכן הוסיף אפי' צנפל וכו' וכתב הסמ"ג על השאילחות הלכך לכל הפחות אנו שחין אנו צקיאין צגמר לורת כולד יש לנו לפסוק דא"א לפתיחת הקצר בלא דם. ומיכו אע"ג דס"ל לברמז"ס דאפשר לפתח"ק צל"ד כתב ברמז"ס צרפ"י כל יולדת עמאח נדה אע"פ שלא ראה דם וצפ"ד כתב אחד בזה על כנדה כל ז' ימים ואפילו לא ראה חלא יום אחד ואחד בזה על היולדת זכר כל ז' או על היולדת נקבה כל י"ד או על הזבה כל ימי זוכה וספירחה הכל צכרת שנאמר צנדה שצעת ימים חכיה צנדה וצנדה נאמר כל ימי זוכ עומאח כימי נדה חכיה וציוולדת הוא אומר כימי נדה דוחה מעמא ועמאח שבועים כנדה ע"כ. ומצוהר העטס דקרא מעמא לה משום לידה לדברי הכל וכ"כ רש"י.

והחזור סי' קצ"ד כתב יולדת עמאח כנדה אפילו לא ראה דם צין יולדת חי או מא אפילו נפש וכמה הן ימי עומאח וכו' וכתבו שם המפרשים דכבר נחבאר אפילו למ"ד אפשר לפתח"ק צלי דם דכל לידה צכלל עיין צ"י וצ"ח ופרישה שם ומיכו אם אש ילדה דרך דופן אינה מעמאח לידה ומפרש עמאח צפ' יולא דופן (מ' ע"א) משום דאמר קרא כי תזריע וילדה עד שחלד ממקום שמזרעה וכ"פ ברמז"ס צפ"י מא"צ וספקו העור וכש"ע סי' קצ"ד. וז"ש רבינו צסחם ואלו אחתא דילדה זכר ונקבה יתצב ארציסר וכו' ולא כתב וראה דם ופשוט.

(ב) ומש"ד ויכא דילידה חד ולבתר כמה יומי כו' צגמ' נדה כ"כ ע"כ המפלח סנדל פריך למא הזכירו סנדל וכלא אין סנדל שאין עמו ולד אי דאיתילידא נקבה צכדיה כ"נ ככא צמאי עסקינן דאיתיליד זכר צכדיה מבוא דחימא כוחיל ואמר ר'

לשני. כגון שנעכז עד כמה יומי הדר וילדה אחרינא יתבה יומי טומאה וימי טהרה לשני. ג) ואלו שספר נקיים לראשון איתתא דאפילא שליא בעלמא אע"ג דלית בה ולד אמרינן אי אפשר לשליא חספור שצעה נקיים לולד בלא ולד והאי איתמוחי הוא דאיתמח הוא ויתבה לה יומי טומאה דנקבה. כאחרון (ספרא פ"ח) וצפי'

הראשון דע"ג דאמרינן דמולד שני מונח ימי עומאח וימי עכרה לאו משום דולד ראשון בעל לגמרי שאם ילד נקבה בחלחל וציוס שני ילד זכר נותנין לה ימי עומאח וימי עכרה של נקבה והכי מוכח צפ' המפלת (כ"כ ע"ג) צשמעת דסנדל: ואזי איחחא. כלומר דעד השתא מיירי צילדל ולד חי או מת ועכשיו ממשיך צאשכ שהפילכ שליא צלל ולד: דאפילא שליא. שליא חיק של עור שגדל עם הולד וצאוחו חיק השפיר הולד מונח וצשעת לידה יולא לחוץ עם הולד וצשליא לאחר ארבעים של עיבורה דצצזיר מארבעים יום אינו מרוקם כל לרכו ואינו ולד ואפילו הפילה אינו יושבת חלל ימי נדה. ואין שליא פחותה מעטפה ועיין לקמן: דלית צה ולד. כלומר עכשיו אין רואין ולד לעינינו: אמרינן אי אפשר לשליא. כלומר המליאות העצמי שאין צמעי אשכ שליא אם לא שנתעצרה דמעטפת דם אחת נוטר הולד וכשליא: איתמוחי הוא דאיתמח. כלומר ע"כ לריך לומר שנימות הולד מחמת חיזק סיבה ונמוק לאחר ארבעים יום משנגמרה ריקום לורחו ומ"מ גופו של מת כאן כוח וכו"ל

משנה הלכות

אמרינן דעלמח לה ציומי דראשון. ועיין צסמוק (סקי"ז) מה שכתבנו סחירה מגמ' סועה מ"צ ע"צ וצחוס' מאח פאפי צשם כירושלמי ודו"ק.

ג) ומש"ד ואלו איחחא דאפילו שליא וכו' צגמ' שם דף כ"ו שליא צצית צצית עמא לא שהשליא ולד חלל שאין שליא צלל ולד וצגמ' כ"ז ח"ר שליא צצית צצית עמא לא שהשליא ולד חלל שאין שליא שאין ולד עמא דצרי ר"מ ר' יוסי ור' יהודה ור' שמעון מעברין אמרו לו לר"מ אי אחא מודה שאם הוליאוכו צספל לצית החילון שהיא עכור אמר חלל (פי' כן הדבר) ולמה לפי שאינו. אמרו לו כשם שאינו צצית החילון כך אינו צצית הפנימי אמר לכן אינו דומה נמוק פעם אחת לנמוק צ' פעמים. וז"ש רבינו איתמוחי הוא דאיתמח פי' שנמוק הולד לאחר שנוטר צצורת האדם שכל מי שאין צו מליצת האדם אינו ולד חלל צשעת הלידה אפי' נימות מעמא ויושבת ימי עומאח דנקצה לחומרה שמה נקצה היחא ולא אמרינן ס"ס שמה לא היה ולד ואח"ל היה שמה זכר היה ומיבו לימי עכרה לא כתב רבינו דנותנין לה וצס' והזכיר הוסיף ויושבת ימי עומאח וימי עכרה לנקצה. ולא ציאר רבינו כמה זמן חכה מעוצרת ונחוש לשליא ולולד.

ובא"ז סי' שמ"ה מחני' המפלת סנדל או שליא חשצ לזכר ולנקצה שליא צצית עמא לא שהשליא ולד חלל שאין שליא צלל ולד ופי' רשצ"ס שליא חיק של עור שגדל עם הולד וצאוחו חיק השפיר הולד מונח וצשעת לידה יולא לחוץ עם הולד וצשליא לאחר ארבעים של עיבורה שנתעצרה מעטפת דם ונוטר מאוחה עיפכ הולד וכשליא ואמר דאין שליא צלל ולד וצארבעים יום נוטר ונחרקם הולד וצצזיר מארבעים יום אינו מרוקם כל לרכו ואינו ולד חלל לאחר ארבעים יום אפילו הפילה

שליא חשצ לזכר ולנקצה ואע"ג דכי חתכי לה לא חזינן צה שום ולד אין שליא לאחר ארבעים צלל ולד ואיכא למימר נימות לאחר ארבעים יום משנגמרה ריקום לורחו עכ"ל ומפרש צגמ' כיכי חיכויו השליא גדולה דחיישינן לולד דח"ר שליא חחלחא דומה כחוע של ערצ וסופה דומה כחורמוס וחלולה כחולרות ואין שליא פחותה מעטפה. רשצ"ג אומר שליא דומה לקורקובן של חרנגולין שהדקין יולאין ממנה. פי' רשצ"ס אין שליא חשוכה ליצב עליה לזכר ולנקצה כ"ז שהיא פחותה מעטפה חיינו לאחר ארבעים שנוטר צה הולד וכן פי' רשצ"ג נמי כת"ק חלל שמפרש עפי וכה ל"ל דשמה שליא של צכמה חיה ועוף הוא כדצעי לקמן ר' יוסי צן שאול מרצי המפלת עורצ ושליא מהו ח"ל אין חולין אח השליא חלל צדצר שיש צמינו שליא ע"כ.

עוד שם סי' שמ"ו שמ"ו מחני' המפלת ואין ידוע מה הפילה וכו' המפלת יום ארבעים אינה חוששת לולד וכו' פרשצ"ס ז"ל המפלת שליא יום ארבעים לעצילתה שצבלה ושמשכ ונחעצרה אינה חוששת לולד ואם רחאה דם עמא עמאח דלאו חיינו שליא שאמר שאין שליא צלל ולד מחחחו למחשציה לידת נפל ולאו חיינו שפיר מרוקם ששינו למעלה. חשצ לזכר ולנקצה דודאי אכתי לא נגמרה ריקום לורחו. ואע"ג דנחעצרה לא חשיצ עיבור ולד שלא נגמרה לורחו עד שיוכלו כל ארבעים חלל הפילה ליום הארבעים ואחד או לארבעים ושנים או לארבעים ושלשה חשצ לזכר ולנקצה ולנדה וכל דם שחראה אחר שצועיים כוח דם נדות מספק לחוץ ולא לשרוף ולכחחייצ צועלכ אשם חלוי ולא דם עוכר דילמא לאו ולד הוא דכיון דלא נראה צרקום לורה לאו ולד הוא דלא נגמרה לורחו עדיין ומציאח קרבן ואינה עוצלת וכו' חלל היכה דניכר ריקום הולד חלל שלא ניכר לורחו אינה יושבת לנדה דולד ודאי הוא חלל לזכר ונקצה

(ד) והיכא דילידת ולא שרת שליח ולבתר כמה יומי אפילת שליח לא תימא שליח דהאי ולד איתמוחי איתמחא לה והא שליח ולד אחדינא הוה בה ואיתמח ותיתיב ימי טומאה מן רישא אלא אמדינן האי שליח דהאיך ולד קמא הוא ואישתהויי הוא דאישתהאי בתריה דאמר מד (גרה כו.) מעשה ותלו השליח בולד עשרים ושלשה ימים (שם כו.) הני מילי כי תלינן בבן קיימא דאית ביה חיותא דאמדינן בועה לשליח ונפק אבל בנפל לא תלינן אם איתא דהא שליח דההוא נפל הואי בהדיה הוה אתיא אלא שליח דההוא נפל איתמחא לה והא שליח נפל

כרצק וכנלל כלומר צער המח שנימוח ונעשה ליחב סרוח: ויתבה. ויושבת ימי עומאכ דנקבה. דשמה נקבה כיחב מעוברת ולחומרל חזלינן מספק אף דכ"ל ס"ס ספק שמה קודם מ' נימוק וחת"ל לאחר מ' שמה זכר כוכ: ולא (שרת) שרת שליח. ילדה ולא

ילדה השליח צשעת לידה וחת"ל ילדה השליח חולין את השליח בולד שילדה אם זכר ואם נקבה נקבה עד כ"ג וכ"ד ימים וכתבו החסם' ופע"ג דאמר לקמן דנשחכא בולד שלשה חדשים מ"מ לא שכיח וכל כמה דלא חזינן לא חיישינן: כי תלינן. לשליח בולד שילדה כזר ולא אמרינן האי לידה חדשה הוא ושליח של ראשון נימוח: בבן קיימא. כלומר שילדה ולד ממנו ולא שהפילה נפל ובגמ' שם דלמא כאן בנפל כאן צנן קיימא אמר ליה את אמרת לשמעתי דרז, צפירוש אמר רב הכי הפילה נפל וחת"ל הפילה שליח כל שלשה ימים חולין את השליח בולד מכאן ואילך חוששין לולד אחר ילדה וחת"ל הפילה שליח אפילו מכאן ועד עשרה ימים אין חוששין לולד אחר: בועה לשליח. קרע השליח וילך קודם השליח אבל אם הוא נפל לא תלינן דהא לא מלי למצוה וצדדי שליח הוא דקאחי או נימוח בשליח קודם או שנימוח השליח של האי נפל והאי שליח שילדה

משנה הלכות

עכ"ל. וקיי"ל כרצק דאחד זכר ואחד נקבה צרייתן לארבעים. ומבואר דעד ארבעים לא מקרי שליח לומר אין שליח בלא ולד רק אחר ארבעים ודו"ק.

(ד) ומש"ד וחיכא דילידת ולא שרת (בשאלות) הגירסא ולא שרת וכן צ"ל) בגמ' כ"ז ע"א אמר רב מחנה אמר שמואל מעשה ותלו את השליח בולד עד עשרה ימים ולא אמרו חולין אלא בשליח הבא אחר בולד אמר רבא בר בר חנה מעשה ותלו את השליח בולד עד כ"ג ימים אמר ליה רב יוסף עד כ"ד ורבינו פסק עד כ"ג. ובגמ' שם כ"ו ע"ב יחיז ר' ינחק בר שמואל בר מרחא קמיה דרב כהנא ויחיז רב וקאמר אמר רב יהודה אמר רב כל שלשה ימים הראשונים חולין את השליח בולד מכאן ואילך חוששין לולד אחר אמר ליה ומי אמר רב הכי והאמר רב אין אין בולד מחעכא אחר חזירו כלום אישתיק אמר ליה דלמא כאן בנפל כאן צנן קיימא אמר ליה את אמרת (כלומר את מפרש שמעתתא דרב הכי) צפירוש אמר רב הכי הפילה נפל וחת"ל הפילה שליח כל שלשה ימים חולין את השליח בולד מכאן ואילך חוששין לולד אחר ילדה וחת"ל הפילה שליח אפילו מכאן ועד עשרה ימים אין חוששין לולד אחר, שמואל ותלמידיו דרב ורב כוכ יתבי חליף ואזיל רב יוסף צריה דר' מנשיא מדויל לאפייכו צאלי ואחא אמר אחי לן גברא דרמינן ליה בגילא דחיעתא ומרמי ומדחי אדוכי אחא אמר ליה שמואל מאי אמר רב בשליח אמר ליה הכי אמר רב אין חולין את השליח אלא בדבר של קיימא שילינכו שמואל לכל תלמידי דרב ואמרי ליה הכי חזייה לרב יהודה צישות.

ופרש"י אלא בדבר של קיימא שכיולא צו מחקיים אם היום היו חדשיו כלו למעוטי שאם הפילה דבר שאין ראוי לצריית נשמה כגון צירך אחד צאמלע או גוף חטום או מפלת מין צממה חיב ועוף וחת"ל הפילה שליח ועיין רש"י צ"ל צת"ל בארוך צ"ל שער ו' ומיכו השאלות פ' והני מילי כי תלינן צנן קיימא דאית ביה חיותא דאמרינן צעא לשליח ונפק אבל בנפל לא תלינן דאם איתא דהא שליח דהכא נפל הוה צדדיה כוכ אחיח אלא שליח דהכא נפל איתמח וכו' שליח ולד כוכ צב ואיתמח וצעיא למיתצ ימי עומאכ ע"כ. והראש"ד והרמב"ן והרשב"א ז"ל הביאו דעת השאלות ורש"י ופסקו כשאלות ועיין סדרי עברה שציאר מחלקותם שחלי' בחלופי גירסאות דרש"י גרס אלא בדבר של קיימא משמע שיש צמינו מחקיים והשאלות גרס אלא צנן קיימא משמע שהוא צן קיימא ממנו ועיין בעמק שאלה מה שכתב ר' אה"ל כתב (סי' שמ"א) וז"ל הלכות גדולות היכא דילידת ולא שרת שליח וצחר כמה יומי אפילת שליח לא תימא שליח דהאיך ולד איתמוחי איתמחא לה וכו' ודאי שליח בולד אחרינא כוכ ואיתמח ותיחיז יומא עומאכ מן רישא אבל אמרי האי שליח דהאיך ולד קמא הוא דאשחכויי הוא דאישחכויי דאמר מר מעשה ותלו את השליח בולד עד עשרים ושלשה יום וכ"מ כי תלינן צנן קיימא דאית ביה חיותא דאמרי ציעא לשליח ונפל אבל בנפל לא תלינן אם איתא דהא שליח דהכא נפל איתמחא לה וכו' ודאי שליח נפל איתמח וצעיא למיתצ ימי עומאכ ע"כ כ"ג עכ"ל. עכ"פ דברי רבינו מבוארים שם כדברי השאלות ולא כדברי רש"י.

אחר הוה בה ואיתמח ובעיא למיתב יומי טומאה. ה) והיכא דילידת ויתיבת ימי טומאה ובגו ימי טהרה הדר ואפילת נפל יומי טומאה אית לה ויומי טהרה לית לה דעדאן ימי טהרה דראשון לא נפקו כיון דאפסיקו להו ימי טומאה דנפל איבדרו להו ימי טהרה דראשון וכל דם דחזיא טמא אי נמי ולד ראשון נקבה ולד שני זכר ונפקו ימי טומאה וימי טהרה דשני זכר ועדאן דנקבה לא מלו מן כדנפקו ימי טהרה דולד שני זכר כל דם דחזיא טמא דתנו רבנן (כריתות י'). שלשים יום יכול בין רצופין ובין מפוזרין ת"ל יום מה יום רצוף אף שלשים

ראשונה ואזדו לה כיון שהפסיקו ימי עומאה דנפל ונפ"מ דכל דם שחראה עמאה היא: אי נמי. פי' עוד יש נפ"מ כגון שולד ראשון נקבה ויש לה ס"ו ימי עברה וולד שני זכר ונפקו ימי עומאה וימי עברה ללידה שניה שהוא זכר ועדיין דנקבה לא מלו מ"מ משעה שזמלחו ימי עברה דשני כל דם שחראה הרי היא עמאה: בין רגופין. כגון שלא הפילה צינחיים: בין מפוזרין. כגון אם הפילה לסוף כ"ד יכול יפסיקו לה לימי עברה דראשון וישלימו לה ששים יום של עברה ללידה הראשונה לצד מימי עומאה הנפל המפסיקין צינחיים: ת"ז יום מה יום רגוף. אם עמא עמא ואם עכור עכור אף ששים יום כולם רגופין לעברה וכיון שהפסיק אותה עומאה השני שהפילה לסוף כ"ד לא ישלים הששים יום של עברה ללידה ראשונה דכיון שפסקו חו לא משלימין לכוון דא"כ יכיו ימי עברה מפוזרין ואין לנו שום ימי עובר רק רגופין צלא הפסק של עומאה ואין

משנה הלכות

הם סמוכין. מיכא זכ איני מצין מחוץ כצרייתא שאס
הפילה תוך ימי עובר איצדירו לכו ימי עובר דלא נזקק
התנא אלא להגיד לך שלא תכבג ימי עובר אלא סמוכין
שלא תחמר תשב היום ג' או ד' ימי עובר ושזב לאחר
שזוב או שזועים תכבג ימי עובר כפי מה שיעלב בלבה
אלא סמוכין דוקא אבל זה שתחמר איצדירו לכו ימי
עובר שהפילה באמצע בבה לא איירי תנא כלל. וה"כ
תניא גבי שבעת ימי עומאה שבעת ימים יכול צין
סמוכין צין מפוזרין ת"ל כימי נדח דוחה מכ נדח
סמוכין אף לידחה סמוכין והתם לא שייך לומר קמ"ל
דאיצדירו לכו ימי עומאה. מיכא אעפ"כ יש לסמוך על
דברי ה"ג ולנהוג כדצריהם כי כל דצריהם ע"פ
הקבלה.

ותו משמע להחירא דתנן פ' צנות כוחים (ל"ח ע"ב)
המקשה תוך שמינים של נקבה כל דמים שביא רואה
עכורים עד שינא הולד ופי' רש"ם כגון שנשחכה הולד
אחר תצירו וכו' ליה קושי ולד ל"ש מקשה ול"ש שופה
ל"ש צימי נדב ול"ש צימי זכר דכל תוך מלאת כזה דם
עובר עד שינא הולד וודאי עמאה שצועים ואפי' בתוך
ימי עובר של ולד ראשון כיון דילדה לא אחו ימי עובר
דראשון ופקעי לכו מעומאה לידה עכ"ל משמע שאינה
נוכחת כ"א ימי עומאה של ולד שני ואי כדברי ה"ג הלא
כבר צעלו ימי עובר של ולד ראשון ואעפ"כ הואיל דנפק
מפומיה דכ"ג נכון להחמיר ע"כ.

ובהעמק שאלה שפ"ו צרם לריך חילו כיכא דילדא
(צחות ז' שם) האריך דדצרי כשאליותות דהם
מחלוקת רבי יודא וחכמים וכי"ל לפסוק כחכמים ולא

עכשיו נפל שני היה צב
ונימוק וזריכה ליש צ
עומאח של נקצה: ודיכא
דילידת. כלומר שילד זכר או
נקצה ויש צב ימי עומאח
ועצלה וצחוק ס"ו לנקצה
נחעצרכו וצרכו פילה חזרה
ונעמאח עומאח לידה שני
נפלו לה ימי עברה דלילה

(ה) ומש"ר והיכא דלידת וכו' צח"כ פ' כי תזריע
וצמס' כריתות דף י' והוצא בשאלחות ש"ו
וצבעמק שאלכ חמכ דשמעתחא זו אליצא דר' יכודכ
כריתות דף י' דס"ל לענין ילדכ וחזרכ וילדכ לענין
קרצן מולד ראשון מנינן חבל לרצנ דמוינן משני לא שייך
כל ספק והלכך כחכמים ואיך הביא השאלחות ספק זה
ע"ש באריכות ומיכו בא"ז סי' שמ"ו הביא לשון רבינו
הצ"ג וז"ל כתוב בהלכות גדולות והיכא דלידת ויתיצת
ימי עומאח וצגו ימי עכרכ הדרת ואפילת נפל דיומי
עומאח חית לכ ויומי עכרכ לית לכ ועדיין ימי עכרכ
דראשון לא נפקו כיון שהפסיקו לכו יומי עומאח
איצדרו לכו ימי עכרכ דראשון וכל דס דחזיא עמא חי
נמי ולד ראשון נקצב וולד שני זכר ונפשו ימי עומאח
וימי עכרכ דשני ועדיין דנקצב לא מלו מכי נפקא ימי
עכרכ דולד שני כל דס דחזיא עמא דחנו רצנ (כריתות
דף י') (יום) שלשים [יום] יכול צין רלופין צין מפוזרין
ח"ל יום מכ יום רלוף אף שלשים כולן רלופין ע"כ
הלכות גדולות.

וכתב כ"ח"ז וז"ל וזאת הצרייחא מקומה צח"כ , פ'
אשכ כי תזריע וכך היא שנויה בהם ושלשים יום
יכול בין סמוכין בין מפוזרין ח"ל יום מה יום כולו אחד
אף שלשים כולן אחד יכול שלשים סמוכין ושלשה בין
סמוכין בין מפוזרין ח"ל ושלשים יום ושלשת ימים מה
שלשים כולן סמוכין אף שלשה כולן סמוכין וכו"נ חניא
בהם גבי נקבץ וששים יום יכול בין סמוכין בין מפוזרין
ח"ל יום מה יום כולו אחד אף ששים כולו אחד יכול
ששים סמוכין וששה בין סמוכין בין מפוזרין ח"ל וששים
יום וששת ימים מה ששים יום סמוכין אף ששת כימים

הלכות

הלכות יולדת

גדולות

כולן רצופין. (נדה לו.) ו) והיכא דקא שפעה מתוך שבעה לאחר שבעה ומתוך ארבעה עשר לאחר ארבעה עשר דלא אפסיק בין דם טמא לדם טהור אי נמי מתוך שלשים ושלשה דזכר לאחר שלשים ושלשה דזכר או מתוך ששים וששה דנקבה לאחר ששים וששה דנקבה דלא אפסיק בין דם טמא לטמא אסורה עד דפסקה ויתבה שבעה ימים נקיים וטבלה והדר משתריא מאי טעמא משום דכולהו נשים האידינא ספק זבות נינהו דליכא מראית דם לכהן ונדה דאורייתא

לראשון השלמת ימי עובר כלל אחר שחלו ימי עומאחו דשני עיין ש"מ: שפעה. פי' מקלחת דם צלי הפסק מתוך שבעה שם ימי עומאח לאחר שבעה שם ימי עכרה לזכר או מתוך י"ד שם ימי עומאח לנקבה לאחר י"ד

שם ימי עכרה ולא הפסיקה בין דם עמא לדם עכור: או מתוך שלשים ושלשה דזכר וכו' דלא חיפסיק בין דם [עכור לעמא]. עמא לעמא נראה דע"ס וזריך לומר עכור לעמא ומיכו יש לומר דקאי אכל הדיבור כלומר שלא פסק מיום לידה עד לאחר ששים וששה ול"ע: עד דפסקה ויתבה ז"ל. היינו לאחר שבעה דזכר ולאחר י"ד דנקבה. אי נמי לאחר ל"ג דזכר ולאחר ס"ו דנקבה: דבדלדו נשים ספק זבות נינהו. פי' ולכן לריכות ז' נקיים דלגדה סגי לה בהפסיקה ליום ז' ועובלת צליה אפילו רחמיה כל ז' ימים: דליכא מראית דם לכהן. נראה דכאן טעם שנתן רבינו דכל הנשים ספק זבות משום דלכתיב מזיכה לריך להראות דם לכהן ולא מלחתי מקום מולאו של רבינו ועיין לעיל אות מ"ג: ונדה דאורייתא לית לן. פי' נדה דאורייתא לית לן שחטבול לאחר ז' כמו שכיו עובלין הראשונים דכבר גזרו שלא לעבול רק אחר ספירת ז' נקיים אבל ודאי טענה לומר דליכא נדה דאורייתא כלל בזכ"ז ועכ"פ הרי רבינו נמי כתב דכולהו נשים רק ספק

משנה הלכות

כר"י ושו"ב הביא הכ"כ הכ"ל והע"ג דהת"כ אליבא דר"י מיחני' מ"מ מדר"י נשמע לרבנן דלא פליגי על עיקר דרש' זו במקום שאפשר לדרוש דהיינו גבי ששים יום וברש"י צ"ל צ"ל קפ"ז ע"א דהת"כ אליבא דר"י דכריתות סיים ולא להרחיקי לכתוב כדי לעמוד על דברי ר"י דאין הלכה כמותו אלא כדי ללמוד משום דעת רבנן והאריך שם וכנראה דלא ראה דברי הכ"ז הכ"ל ול"ע. ועיין ס' וזכור שבעתיק דברי רבינו דכמה שינויי נסחאות וכתב דהאי צ"ל האם חנו חוזרים וממלאין לה ימי עכרה עד שישלמו של נקבה או לא האם חנו אומרים כיון שלענין קרבן אחרי הלידה הראשונה חנו כולכים ועד שמונים ואחד אינה מביאה קרבן הרי ישנם אותם ימי עכרה של ולד הראשון ולפיכך לענין דם עובר גם כן ישנם או אולי מהפסיקו ימי עומאח נפסקו ומקרבן אינו לומדים ע"ש.

בין לקולא בין לחומרא פרש"י כגון שופעת מתוך י"ד לאחר י"ד דכח ליכ רב לקולא דאמר מעין אחד הוא וכתורה עכרתו ולא צעי הפסקה.

והחמוד סי' קנ"ד כתב יולדת עמאח כנדה וכו' וכמה כן ימי עומאח יולדת זכר עמאח ז' וצ"ל ח' עובלת אפילו אם שופעת מתוך ז' לאחר ז' וכל ל"ג ימים שאחר השבעה מותרת לשמש אע"פ שרואה בזה ולאחר ל"ג אסור אפילו אם שופעת מתוך ל"ג לאחר ל"ג ולריכב לפרוש מצעלה ליל מ"א אפילו אם אינה רואה והיולדת נקבה עמאח י"ד וצ"ל ע"ו עובלת ומותרת כל ס"ו אפילו היא שופעת מתוך י"ד לאחר י"ד ולאחר ס"ו אסור אפי' היא שופעת מתוך ס"ו לאחר ס"ו ולריכב לפרוש מצעלה ליל פ"א אפי' אם אינה רואה והיולדת בימי זיבתה אם רואה דם בלידתה לריכב ז' נקיים מדם וימי עובר שרואה בזה אין עולין לה לספירה אע"פ שכן עוברין וכאידנא כל היולדות חשובות יולדות בזוב דקיי"ל אי אפשר לפתיחת הקצר בלא דם כלכך לריכות ז' נקיים ואם אינה רואה בתוך ז' של ימי הלידה עולין לספירה ז"ל אפילו ילדה נקבה ולא ראתה בז' ימים הראשונים ועלול לה לספירה זיבה וראתה בז' ימים השניים אינה סותרת ועובלת לאחר י"ד אפילו לא פסקה וברמב"ן כתב שסותרת ולריכב ז"ל משתפסוק וא"ל כרא"ש כתב כסדרא הראשונה.

והא"ז כתב צ"ח ש"מ פרק צנות כותים חיתמר רב אחר מעיין אחד הוא כתורה עומאחו כתורה עיכרתו ולוי אחר שתי מעיינות כן וכו' דרש מרימר הלכתא דרב בין לקולא בין לחומרא וכן הלכה. וצ"ג

ו) ומש"ד והיכא דקא שפעה מתוך שבעה לאחר שבעה כו' בגמ' נדה ל"ב ע"ב, חיתמר רב אחר מעין אחד הוא כתורה עומאחו וכתורה עכרתו ולוי אחר שתי מעיינות הם נסתם העמא נפתח העכור נסתם העכור נפתח העמא מאי ציניכו איכא ציניכו שופעת מתוך שבעה לאחר שבעה ומתוך ארבעה עשר לאחר ארבעה עשר ומתוך ארבעים לאחר ארבעים ומתוך שמונים לאחר שמונים לרב רישא לקולא וסיפא לחומרא ולוי רישא לחומרא וסיפא לקולא וצ"ל כסוגיא אקלע מר זוטרא לאחרין ודרש הילכתא כותיב דרב לחומרא וכלכתא כותיב דלוי לחומרא רב אשי אחר הלכתא כותיב דרב בין לקולא בין לחומרא דרש מרימר הלכתא כותיב דרב בין לקולא בין לחומרא וכלכתא כותיב דרב

לית לן ויולדת נמי יולדת בזוב היא וכיון דיוולדת בזוב נהי קיימא לן דכל יולדת בזוב עד דפסקא שבעה נקיים אסורה אע"ג דעיילא לה ביומי טהרה. כמה יומי אי נמי שלימו להו כולהו ימי טהרה כיון דלא פסקא שבעה נקיים אסורה דהא זבה היא אבל ודאי פסקא לה שבעה נקיים טבלה ומשתריא ואי חזיא דם בימי טהרה דם טהור הוא עד ארבעים יום לזכר ושמונים לנקבה. ז' והיכא דלא חזאי דם בתוך ימי לידתה לזכר ולנקבה עולין לה לספידת זיבתה. וכן המנהג

זכות נינהו וא"כ עכ"פ יש לן נדה דאורייתא חלה שלדינא לא נסמוך לעצילה על זה בלי ז"ל: ויולדת נמי יולדת בזוב היא. וכיון דיוולדת בזוב ח"א לה לעצול לאחר ז' לזכר עד שלא חספור ז' נקיים אע"ג שנכנסה ציום השמיני ליומי

דטברה: אי נמי שלימו להו כולהו ימי טברה כיון דלא פסקא. פי' אפילו עכשיו עברו ימי טברה וכו"ל תחילת נדה כמ"ש רבינו בסמוך (אות י"ב) אעפ"כ אסורה דהא זכר היא, וז"ל הרשב"א בח"ס (צ' ז' ש' ו') כל היולדת ששלמו לה ימי עומאה שסם שבעה לזכר ושבעה לנקבה דבר חורב עוצלת לערצ ועבורה לזכר בין ראחם כל שבעה וכל שבעה בין לא ראחם כדין הנדה שהכתוב קראה נדה ד"א שלא ילדה בזוב אצל ילדה בזוב כגון שהיכה זכר קודם לידתה לעולם היא בעומאה עד שחספור שבעה נקיים מדם כזכר כמו שיכתב דברים אלו לדבר חורב אצל עכשיו שעשו כל הנשים הרואות כזכות הרי כל היולדת כיוולדת בזוב ולריכב שבעה נקיים: אבל ודאי פסקא לה ז"ל עצלה ומשתריא. לאחר ז' לזכר וי"ד לנקבה: ואי חזיא דם בימי טברה. ביינו שלשים ושלש לזכר ושלשים ושלש לנקבה: ודיכא דלא חזאי דם. פי' אפילו בימי עומאה שכו"ל לזכר וי"ד לנקבה אם לא ראחם כל הז' ימים ואפילו ראחם אח"כ ציום שמיני עד י"ד כיון דפסקא שבעה נקיים עולין לה ימי ספירתה ועוצלת לאחר י"ד: וכן המנהג לעולם. לדעת רבינו והשאלות והרמזים אמנם האחרונים כתבו דצמן כזה נכחו בכל העולם שלא לעצול על דם עובר וז"ל הרשב"א בית הנשים צ"ל ש"ו ואין האידנא לא יבצין ימי עובר לשום יולדת וכו'

משנה הלכות

חומר שהחמירו צנות ישראל על עלמן אע"פ שבמקלם מקומות נובגין קולא דדם עובר כזר הסכימו בגאונים ועשו סמיכה והחרימו על מי שיעשה כן ובעל הלכות כתב שאף צמן כזה נובגין על דם עובר על דין חורב וכן כתב הרמז"ס שחלוי צמנהג ובאשכנז ובארפת נובגין זו היתר וכ"כ הרא"ש והרשב"א וכו"ל צ"ל רבינו וכ"פ הרמז"ס ובגמ"י ושכך הוא מנהג קלם מקומות. עוד כתב בצ"י על מה שכתב העור דבאשכנז ולרפ"ת נובגים זה היתר והאידנא פשע איסור זה בכל ישראל ואפי' באשכנזים ולרפתים וכ"כ מהרש"ל וכו"ל כתב ואני לא ראיתי מעולם באשכנזים וכן מכל רבתי שהכנינו לעצול דם עובר וכן אנו נובגין וכ"כ בהגהת ש"ע דכזר פשע המנהג בכל ישראל שאין צועלין על דם עובר ואין לפרוץ גדר.

ראיתי כתוב שכתב דהאידנא עבדין לחומרא ברישא כלוי וסיפא כרז ומלשון הרשב"ס אני למד הלכתא כרז לקולא שכתב אהא דאסקין דהלכתא כותיה דרז לסוף אמוראים שסדרו את התלמוד נחנו לז לעעמי שיהם וראו טעמו של רז וקצו בתלמוד הלכה כמותו עכ"ל. מעתה כואיל וסוף אמוראים ככריעו כרז אפילו לקולא שפיר סמכין עליהו ותו דרשב"ל קאי כותיה דרז וכו'. כתב צ"ג ביושבת על דם עובר אסורה לשמש. וכמה אמר רז עונה דהיכא דיתצב שלשים ושלש לזכר ושלשים ושלש לנקבה דיומי טברה נינהו מן כד מעיא ליליא תלתין וארבעה או דשיתין ושבע אסיר ליה לשמושי ואע"ג דלא חזיא. כיון דשלימו לה ימי טברה דאורייתא ועייל לה ימי עומאה הויא לה כתחילת נדה ומציעא לה למיפרש חדא עונה כנדה וכמה אמר רבא יום או לילא ע"כ.

ז' ומש"ד והיכא דלא חזאי דם בתוך ימי לידתה וכו' ז"ל בשאלות ח' נמי צרם לריק יולדת בזוב לריכב ששצ ז' נקיים היכא דלא חזיא דם בבק ימי עומאה דלידה או דזכר או דנקבה מהו דיסקון לספירת זיבתה מי אמרינן נקיים מדם צעינן וכו' היכא או דילמא נקיים מעומאה לידה צעינן וכו' יומי כיון דאי לא זכר היא הא מעמאן וקיימן בעומאה לידה וכמה דקא חזיא צהון דם דמו ולא סלקין לה ת"ש דאיציעא לכוון לרצון ימי לידתה שאינה רואה צהון מה שיעלו לספירת זיבתה אמר רז כהנא ת"ש ראחם שנים ולשלישי הפילה ואינה יודעת מה הפילה או זכר או נקבה או ולד או רוח הרי זו ספק לידה ספק זיבה

והשאלות ש' פ"ו וז"ל אי נמי צרם לריק חילו היכא דקא שפעה מחור שבעה לאחר שבעה מחור י"ד לאחר י"ד דלא חיפסק בין דם עמא לדם עובר וכו' הלכתא כמאן כרז או כלוי ת"ש דאמר ליה רבינא לרז אשי אמר לי רז שמן מסיכרא חיקלע מר זוערא לאחרין וכו' וכלכתא כותיה דרז בין לקולא בין לחומרא וכדי הלכתא ע"כ.

עוד כתב העור וז"ל כתב הרמז"ן אע"פ שמן החורב מותר לעצול על דם עובר כל הרואה עיפת דם אפילו בימי עובר חש שבעה נקיים וברי הוא בכלל

לעולם וכן הלכה. (שם כה.) ח) ואיתתא דיתבה על מתבדה ואפיק ולד ידיה והדר ומיכו ודאי במקום שזועלין עיילה ולא ילידה עד למחר חשבינן לה משעתא דאפיק ולד ידיה ואסידא ליה על דם עובר וכו' ועיין משנכ"ג: ואיתתא דיתבה.

פ"י חשב שיושבת על המשבר והוליד ולד ידו וחזר וככנים ביד ולא ילד עד למחר אפי"כ אסור לזעל דכתורב קראח לידה, וכתב הרשב"א בבית הנשים דיני מפלת ויולדת הוליד בעובר את ידו וכחזירא אמו אע"פ שאינה לידה ד"ת הרי זו חוששת ועמאח לידה מדבריהם, וא"ת אי לחוש מדברין מאי נפ"מ תיפוק ליה משום נדח דאין פתח"ק בלי דם אפי' לאברים וכו' יכוד, י"ל דנפ"מ להיכא דהוליד את ידו וכחזירא ולא ילד עד לאחר י"ד דאי משום נדח דיה שצעה וכשתא מעמאין לה שזועיים משום לידה ומשום ספק נקבה, ולדין נמי דכולכו רואות כזבות משוין לכו ונפ"מ לאחר שמונה ומסתברא דוקא הוליד ידו אבל הוליד רגלו לא דיד כתיב, ויש מרבוותא ז"ל שאמרו אפילו צמפלת לאברים וכו' וראוי להחמיר בדבריהם

משנה הלכות

לנדח מקראי לאו ד"כ הוא דקיי"ל י"א יום שצין נדח לנדח הלמ"מ ותלח הא צבא ע"ש וא"כ רבינו נמי דפסק ד"א יום צין נדח הלמ"מ אחי שפיר מקושית ר"ת ודו"ק כי קלרתי.

והחמור סי' קנ"ד כתב ובהינדא כל היולדות חשבות יולדות בזוג דקיי"ל א"ל לפתיחת הקבר בלא דם כלכך לריכות ז"י ואם אינה רואה בתוך ז' של ימי הלידה עולין לספירת ז"י אפילו ילדה נקבה ולא ראתה בז' ימים הראשונים ועלו לה לספירת זיבה וראתה בז' ימים השניים אינה סותרת ועוצלת לאחר י"ד אפילו לא פסקה וברמב"ן כתב שסותרת ולריכה שצעה נקיים משתפסוק וא"ל הרא"ש ז"ל כתב כסברא הראשונה ע"כ. וכתב הב"י ומ"ש ואם אינה רואה בתוך ז' של לידה וכו' פשוט הוא דכיינו כרצא דאמר עולם וע"ש מה שהאריך ובצ"ח ובאמנם לדין אין נפ"מ כיון דנכחו שלא לזעול על דם עובר ומיכו נפ"מ שאם ספרה בתוך ימי נדח ימי עובר ולא ראתה ועצלה לאחר ז' לזכר או י"ד לנקבה עכור הוא. ודע דיש עוד נפ"מ גם לדין הגם שנקבו שלא לזעול על דם עובר מ"מ היכא דאיכא ספיקא במראות וכיוצא בו יש להקל דכל עיקר שנקבו שלא לזעול הוא מטעם גזירה או לדעת הרמב"ן מטעם שמה יוליד הולד הראש חוץ לפרוזדור קודם צין השמשות וגמר לידה לאחר צין השמשות ואין צקיאין בדבר ויבואו לעשות יום צימי עכור או מטעם הצ"ח לפמ"ש הרא"ש דלריכה לפרוש צליל ארבעים ואחת לזכר וליל פ"א לנקבה שמה מחוץ שבורגל לשמש עמה כל ימי עובר ישמש עמה גם כשתראה דם מ"מ כולכו רק מטעם גזירה וכצו דלא לוסיק וכל שלא ראתה ממש יש להקל בדבר.

ח) ומש"ד ואיתתא דיתבה על מתבדה ואפיק ולד יד. בגמ' נדח כח ע"א אמר רב הונא הוליד עובר את ידו וכחזירא אמו עמאח לידה שנאמר (בראשית ל"ח) ויהי צלחתה ויתן יד מתיב רב יכוד הוליד עובר את ידו אין אמו חוששת לכל דבר אמר רב

מציאח קרבן ואינו נאכל וימי לידתה שאינה רואה דם עולה לה לספירת זיבתה אמר רב פפא שאני כחא דאיכא למימר יולדת זכר היא וכך ז' יומי יתירא דקא יתבה ליסלקון לה לספירת זיבתה אמר ליה רב הונא בריה דרב יבוע לרב פפא ציולדת זכר איכא לספוקא ציולדת נקבה ליכא לספוקא חלא לאו ש"מ עולין ש"מ. ורב פפא סבר שאני כחא דכוכ לה ספיקא ובעמק שאלה הבין מכת"י שאני כחא דכו"ל ספק ספיקא וכ"כ החוס' נדח ד"כ חלא פי' דכו"ל ס"ס שמה ילדה רוח ואפילו ילדה ולד שמה זכר חלא שהחוס' דחו ס"ס זו דא"כ קשה קושית רב הונא ברדריי דלפ"ז יש כאן חומר צ' ולדות וכתבו דכ"ס הוא שמה לא ראתה ואפי' ראתה שמה ילדה רוח ע"ש.

והוסיף השאלות ואע"ג דתניא מה ימי נדח אין ראוי לזיבה וכו' ותניא אחריתי כהשכ שילאחא מלאח וצאה ריקנית והציאח לפנינו שלשה שזועים עכורים אמרינן שזוע ראשון ושזוע שני יולדת נקבה היא ושזוע שלישי יולדת נקבה בזוג היא למימרא דאין עולין כהני ר' אליעזר אינון דאמר דבר שאינו גורם סותר וכיון דלידה סתרה לא סלקא אבל לרבנן דאמרי לידה לא סתרה מיסק נמי סלקא דתניא רבי מוריינוס אומר אין לידה סותרת ציבה ואיבעיא לכו מה שתעלה אמר אבוי אינה סותרת ואינה עולה מהרן רבא אמר אינה סותרת ועולה וכני מתנייתא ר' אליזר אינון וכולתא כרצא ע"כ. והם הם דברי רבינו.

ומיהו ר"ת בחוס' ד' ל"ז פסק כאבוי והציא ראיח מדלא קאמר בגמ' (דף ל') ש"מ ימי לידה שאין רואה צבן אין עולין לספירת ז' חלא משום דפשיעא ליה להש"ס שאין עולין וכ"כ הרשב"ם פסחים ק"ז ע"א ד"כ ש"מ חלת גם הרמב"ם פסק בפ"י מהא"צ ה"ד ובפ"ז ה"א שימי נדח עולין לס"ז וברמב"ן הרבה להקשות עליו וה"כ כתב דאין לו ציבור להרמב"ם אמנם בעמק שאלה כתב דדברי הרמב"ם מקורם בדברי הר"ף ז"ל שכתב צבלי נדח דכאי דמרצין להני י"א יום דצין נדח

הלכות

הלכות יולדת

גדולות

ונתנאלו דברי רבינו: דמותא לאישה. מאי טעמא לידה קרייה רחמנא שנאמר ויהי בלדתה ויתן יד. ולענין דסנדל. פי' סנדל כשהשכ שבעה דזכר וארבעה עשר לנקבה לא חשבינן לה אלא מכי ילדה ולענין ימי טהרה חשבינן ליה מההוא יומא דאפיק ולד ידיה מאי טעמא לחומרא. (ט) והיכא דילדה דמותא דסנדלא

משנה הלכות

זכר לישב קושית הרש"א והצליע צלשונו כעבור חירונו ג"כ. ודע דכעור צסמוך כצ"א כוליא ידו או רגלו וכחזירה כרי זו עמאכ לידכ וכחצ כצ"י עליו דדברי כעור כס כפוליס דכבר נתנאלו צסמוך כלומר צמכ שכתב דמשיאל אצ"ר אחד כצ"ר עמאכ לידכ ולפענ"ד כני חרי דיני נינכו דלעיל מיירי צילא אצ"ר אחד לגמרי ולא חזר האצ"ר אצל כאן מיירי שכוליא כולד ידו או רגלו וכחזירה וקמ"ל דאע"ג דכחזירה מ"מ עמאכ ונראה לדייק עוד דככוליא וכחזירה דוקא ידו או רגלו אצל כל שאר אצרים לא וצילא אצ"ר כולו ולא כחזירה כל אצ"ר שכולא ומדוייק צזכ לשון כעור דלעיל צסמוך כתב ומאימתי מונין לולד ימי עומאכ ועכ"ר אס ילא כדרכו וכו' ואפילו ילא מחותך אצרים וכו' אצל משיאל אצ"ר אחד עמאכ לידכ וכנס אמר אצ"ר כל שכולא אצ"ר ולא דייק יד או רגל, אצל צסמוך צכוליא וכחזירה קמדייק כוליא ידו או רגלו וכחזירה ולא צשאר אצרים. וכע"פ נראה דציד ורגל צייך כוליא וכחזיר ועושב צעלמו משא"כ צשאר אצרים לא צייך כוליא וכחזיר ודו"ק. וקצ"ל ראיכ לחילוק צין כוליא לילא מעלמו עיין צגמ' נדכ כ"ו שכתב ולד דאית ציכ חיותא סריך ולא נפיק סנדל דליחצבי חיותא שריק ונפיק ע"כ. שצ מלחתי צצ"ח שחי' כעין זכ דברי רבינו כעור ע"ש.

ובא"ז סי' שמ"ו אמר רב כונא כוליא עובר את ידו וכחזירה וכו' מחצ"ר רב יכודכ כוליא עובר את ידו חין אמו חוששת לכל דבר וכו' מדרצן חוששת וכו' קרא אסמכתא צעלמא פי' רשצ"ס לחוש לולד חוששת וצריכ לפרוש מצעלכ אע"פ שלא ילדכ שצועיס כנקצב עד דנפיק רוצא ציולא כדרכו עד שילא רוצ ראשו. מחותך או מסורס עד שילא מרוצו כדתנן צמתני' מיכו חלמוד מילתא דפסיקא נקט. ימי עכ"ר לא יכצין לכ אס איחרכ לידתכ לאחר מכן יותר משצועיס אס רואכ דס כנדכ ואס לאו עכורכ ולאחר שחלד לידכ גמורכ אס זכר תכא עמאכ שצכ ואס נקצב שצועיס ואח"כ תמלט ימי עכ"ר עכ"ל ונראה צעיני דכא דכתב ואח"כ תמלא ימי עכ"ר דכיינו מלידכ אחרונכ שכיא לידכ גמורכ אפי' לדברי כ"ג שכרי כולתא יד אינכ אלא חומרא צעלמא עכ"ל הא"ז.

(ט) ומש"ד ויכא דילדכ דמותא דסנדלא וכו'. משנכ כ"ד ע"צ כמפלת סנדל או שליח חשצ לזכר

נחמן לידיד מיפרשא מיניכ דרצ כונא לחוש חוששת ימי עוכ"ר לא יכצין לכ עד דנפיק רוציכ וכא חין אמו חוששת לכל דבר קאמר אמר אצ"י אינכ חוששת לכל דבר מדאורייתא אצל מדרצן חוששת וכא קרא קאמר מדרצן וקרא אסמכתא צעלמא. ופרש"י וכא קרא קאמר אלא לידכ דאורייתא קרי ליי ומשני דאסמכתא צעלמא כוא. וכרמצ"ס פי' מכא"צ כ"ו כתב כוליא עובר את ידו וכחזירה אמו עמאכ מדברי סופרים וחין לכ ימי עוכ"ר עד שילא כולו או רוצו כמו שאמרנו ע"כ וכתב כ"כ דיש מי שכתב דלאו דוקא יד אלא כ"כ לרגל ויש מי שכתב דדוקא יד דאסמכתא קארא.

ודע דמדברי הרמז"ס ז"ל שכתב עמאכ לידכ מדברי סופרים משמע דלדרצן נמי דברי סופרים קרי ליי ודלא כמו שרלו כמכ לפרש צדברי הרמז"ס דלדרצן לא קרי ליי דברי סופרים אלא דרצן ודברי סופרים קרי לדאורייתא שנלמד מקראי צדרשת חכמים לפי כללי כמדות שחורכ נדרשת שכרי כאן צגמ' מפורש דאינכ חוששת לכל דבר מדאורייתא אצל מדרצן חוששת וכרמז"ס קרי לכ מדברי סופרים.

והמוד סי' קצ"ד כתב משיאל אצ"ר אחד עמאכ לידכ וכתב כצ"י גמ' שס כ"ח אמר רב כונא כוליא עובר וכו' וכתב הרש"א וא"ת אס לחוש מדרצן מאי נ"מ חיפוק ל' משום נדכ דאין פחיחית כקצ"ר אפילו לאצרים צלא דס כדצ"י יכודכ וי"ל דנפ"מ היכא דכוליא ידו וכחזירה ולא ילדכ עד אחר שצועיס דאז משום נדכ דיה שצעכ וכשתא מעמאכיס לכ שצועיס משום לידכ ומשום ספק נקצב וכתב עוד ומסכתא דוקא כוליא יד ולא רגלו דיד כחצ"ר ויש מרצותא שאמרו אפילו מפלת לאצרים שפילכ אצ"ר אחד עמאכ לידכ מדצריכס ומלערפס כאצרים לרוצ לדברי כחורכ וראוי לכחמיר כדצריכס עכ"ל. ומדברי כירושלמי משמע יד או רגל דגרסינן צפ' כל כיד א"ר יוחנן ג' בן שכן כספק ועשו אותן כודאי ואלו בן כמפלת יד כחוככ ורגל כחוככ ושליח ודס כנמלא צפרוזדור ע"כ.

ודברי רבינו לא נתבררו מאי דעתיכ לענין אצ"ר אחר ומיכו מדכתב ולענין שצעכ דזכר וארבעה עשר לנקצב לא חשבינן אלא מכי ילדכ ולענין ימי עכ"ר חשבינן לכ מכיכא יומא דאפיק ולד ידיכ נראה דכא

ולמחר ילדה ההוא ולד מעליא הוא דקיימא לן שאין סנדל שאין עמו ולד מדילידה סנדל דאסידא לגברא ואע"ג דלא חזאי דם. ולענין ימי טומאה לא חשבינן לה אלא עד דילידה ולענין ימי טהרה חשבינן לה מן בדילידה לחומרא ותניא (נדה כה:) סנדל תחילתו ולד אלא שנדרצף ושליא נמי כיון דרבייתה דולד הוא כולד דמיא. (י) ראתה דם שלשה ימים קודם ללידתה ואפילו שנים צריכה שתשב שבעה נקיים אחר לידתה. אם ראתה יום אחד קודם ללידתה אינה צריכה

למכ הזכירו סנדל וכלא חין סנדל שאין עמו ולד כלומר מאי נפ"מ חי סנדל ולד הוא או לא תיפוק ליה דעמאכ משום ולד שילדה עמו וסריקין חי דילדה נקצב צדדיה ככ"י דלא נפ"מ מידי ככ"ע דילדה זכר דאי משום ולד עמאכ שבעה כשחא מעמאחין לה שבעה ימים מחמת סנדל דילמא נקצב היא. ועוד נפ"מ כיכא דילדה נקצב קודם שקיעת החמה וסנדל לאחר שקיעת החמה דמונח תחילת לידה מן האחרון וסוף לידה מן הראשון ונמא דמוספין לה יומא חדא בשביל הסנדל: פנדל תחילתו ולד. בגמ' צימי ר' ינאי בקשו לעבר את הסנדל שאין לו לורת פנים אמר להם ר' ינאי עיברתם את הולדות שהסנדל נדון כולד אע"פ שאין לו לורת פנים וכדחניא סנדל דומה לדג של ים מתחלתו ולד היכא חלל שנתקף אמרו לו הא חני משום רבותינו אמרו סנדל לריך לורת פנים אמר ציבי ציבי ר' יוחנן מעדותו של ר' נחוניא נשנית משנה זו כלומר יחידאכ היא ולא קי"ל כותיה: ושל"א נמי. בגמ' לא שהשליא ולד חלל שאין שליח בלא ולד ואע"פ שלא נמא עכשיו ולד בתוכה אימר נימוח שפיר של שליח זו וז"ש רבינו כיון דרביה דולד הוא כולד דמיא כלומר שהולד גדל בשליח. ומדינא דגמ' חין שליח פחות מעפח וחניא ר' כושעיא זעירי דמן חצריא חמשע שיעורן עפח שליח, שופר, ושדרכ, דופן סוכה, ואוזב. וכחצ הרשצ"א דאן כשחא לא בקאין ומעמאחין ככולהו משום לידה וחשצ לזכר ולנקצב: ראתה דם שלשה ימים קודם לידתה. דג' רלופין שרואה צי"א יום שצין נדה נעשכ זכר גדולה: ואפילו שנים. בגמ' וכחניא המקשה צימי נדה נדה צימי זיכר עכורכ כי"ד קשח יום אחד ושפח שנים או שקשח שנים ושפח יום אחד או ששפח וקשח וחזר ושפח כרי יולדת צוזב חצל שפח יום אחד וקשח שנים או ששפח שנים וקשח יום אחד או שקשח ושפח וחזר וקשח חין זו יולדת צוזב: שבעה נקיים. דמקרי יולדת צוזב: ראתה יום אחד. לא מקרי יולדת צוזב ואסורכ צאוחו יום ועוצלת כלילכ ואינכ לריכ שימור יום כנגד יום לרצ ולשמואל ולריכ לשמור יום כנגד יום מדרבנן. וכך כס דצרי העור וכיולדת צימי זיכר פ' שראחכ ג' ימים צי"א יום שצין נדה נדה וכחחילכ לספור ז"י ובחור ספירחכ ילדכ חס רואכ דס בלידתה סותרת וחוזרת לספור ז"י דלא

משנה הלכות

(י) ומש"ד ראה דם שלשה ימים וכו' נדה ל"י ע"ב במקשה נדה קשח שלשה ימים בחור י"א יום ושפח מעל"ע וילדה כרי זו יולדת צוזב ופרש"י קשח מחמת ולד ג' ימים בחור אחד עשר יום שצין נדה לנדה וראה כל שלשת הימים רלופין ושפח מלערב מעת לעת דרביעי וילדה חילגלי מילחא דמים שראחכ לא צאו מחמת ולד כלכך כרי זו יולדת צוזב חצל חס לא שפח סמוך ללידתה כל דמים שראחכ מחמת ולד הוא ורחמנא עכרינכו מציכ דכתיב וצ דמכ דמכ מחמת עמאכ ולא דמכמחמת ולד וע"ש כל הסוגיא.

ובא"ז סי' של"ע פרשה אשכ כי חזריע וכו' פ' חנוקות (דף ס"ו) צהכיא דאדצריכ רצא לרצ שמואל ודרש קשח שנים ולשלישי הפילה פסק רשצ"ס ז"ל דאנו צוזב מחמירין עלן ומחזקין כל היולדות בין מפילות בין יולדות ולד קיימא ביולדות צוזב דילמא ראה דם משכו צשופי קודם לידה וכו' נעשית זכר כר' זירא וכלכך חין האשכ עכורכ לבעלה אפי' צימי נדה עד שתפסק שבעה נקיים חוששין שמא ילדה צוזב ועווכ היא. לפיכך האשכ צוזב"ז לאחר שעברו ז' ימי עומאכ

ולנקצב ובגמ' כ"כ ע"ב המפלת סנדל ח"ר סנדל דומה לדג של ים מתחלתו ולד הוא חלל שנתקף רשצ"ג אומר סנדל דומה לשון של שור בגדול משום רבותינו בעידו סנדל לריך לורת פנים. צימי ר' ינאי בקשו לעבר את הסנדל שאין לו לורת פנים ח"ל ר' ינאי עיברתם את הולדות וכחניא משום רבותינו בעידו סנדל לריך לורת פנים אמר ר' זעירא זכר צב צב ציבי וכו' למכ הזכירו סנדל וכלא חין סנדל שאין עמו ולד חי דאחילידה נקצב צדדיה ככ"י ככא צמאי עסקין דאחיליד זכר צדדיה מכו דחימא הואי ואמר רב ינאי צב צב ציבי חשכ מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזרע תחלה יולדת נקצב מדכא זכר הא נמי זכר קמ"ל אימא שניהם הזרעו צבת אחת הא זכר והאי נקצב דבר אחר שאם תלד נקצב לפני שקיעת החמה וסנדל לאחר שקיעת החמה מונח תחלה נדה לראשון ותחלת נדה לאחרון.

ובתב רבינו ולמחר ילדה הכהא ולד מעליא קמ"ל מה שאמרו בגמ' צמסקנא דאין סנדל שאין עמו ולד חלל דאס איחיליד זכר צדדיה דסנדל קמ"ל דמסקין סנדל צנקצב ועיין עור וש"ע סי' קל"ד ודו"ק.

אמר רבא לידה אינה סותרת ועולה לה חלה כיכא דילדה ולא רחמך דם בלידתה וימי לידה נמי אינה רואה צהם חבל זו שרחתה דם בלידתה סותרת ולריכב לחזור ולספור ז"י וצ"י כחצ חס רואה וכו' ע"ש: ש"י שילתה כו'. דקיי"ל במפלת שלח יושבת עליה ימי עומאה וימי עכרה שאין שלח בלל ולל חלה שנימות צחוכה: מקצתה. משמע דכמיעוט הוא שילת ציום ראשון ורוב ילל ציום שני וחפ"ה מונין לה מיום ראשון: דקא מעכרת לה מיום ראשון. דכיון דכחצ מסתמא מונין לה משמע לגמרי מונין מראשון דמיום ראשון עמאה וחפ"ה הוא לידה יבשתה, ודלמא לא נפק כולל רק עם רובח ונמלא מיום שני הוא דנעמאה עומאה לידה חבל עומאה נדה ודאי נעמאה מיום ראשון חס רחמך דם: דענין ימי עכרה. שמתחילה למנות ימי עכרה מיום ראשון והוא לחומרא שמה כבר ילדה צראשון ונשלמו ימי עכרתה יום אחד קודם: דענין ימי עומאה. שנימא שנעמאה ויכולה לעכר לאחר ז' או י"ד מונים מיום שני, ורש"י פי' לחומרא דמעמאין עכרות שנגע צראשון משעת ילדתה שלח

משנה הלכות

שבין נדה וכתחילה לספור ז"י וצחוק ספירתה ילדה חס רואה דם בלידתה סותרת וחוזרת לספור ז"י חלה אמר רבא לידה אינה סותרת ועולה לה חלה כיכא דילדה ולא רחמך דם בלידתה וימי לידה נמי אינה רואה צהם חבל זו שרחתה דם בלידתה סותרת ולריכב לחזור ולספור ז"י וצ"י כחצ חס רואה דם בלידתה כלומר חס רואה ג' ימים רלופים לאחר לידתה ונראה דמפרש דברי בעור דיולדת צימי זיבתה דקאמר היינו שלאחר הלידה רחמך ג' ימים רלופים ונעשית צה גדולה ופשע כלשון לא משמע כהי חלה רחמך ג' ימים רלופים קודם הלידה וכן פרש"י וצאמת כי המעיין דצרי רבינו כצ"י צחלתה דצרי שכתב אצ"י אמר אינה סותר ואינה עולה פי' חס היתה צה ופסקה וכתחילה לספור וכו' משמע נמי דמפרש היתה צה מתחלה חלה שמפרש עוד לחלק צין צה"י וצין צמניהם ולענין דינא מודה נמי למ"ש כצ"ח כלפנינו דצרי רבינו מצאריס כדעת רש"י וכצ"ח שכתב רחמך דם שלשה ימים קודם לידתה וכו'.

לזכר וי"ד ימי עומאה לנקיבה חס פסקה ז' מותרת לצעלה שאר ימים עד מלאת מ' יום לזכר ושמיים לנקבה וחפ"ה שרחתה דם קראו ככתוב דם עובר. וכן נמי חס פסקה ז"י והם הם שבעת ימי עומאה לזכר או שבעים ימי עומאה לנקבה ולא רחמך צשצעה מכן רלופין דם, עובלת צליל חמשה עשר לנקבה וצליל שמיני לזכר ועכורר היא לצעלה וכן הלכה דהא רבא ס"ל וכו' ופסק צשחילחות ורצ סעדי' גאון כרצא וזה לשון הלכות גדולות נשי דידן דכאידנא ספק צצות נינכו ונדה דאורייתא לית לן ויולדות נמי יולדות צצות היא וכו' וכיכא חלה חזייה צחוק ימי לידתה עולין לה לספירת זיבתה ע"כ כ"ג וכצ"ג אחרים רחיתי כתוב וכיכא חלה חזייה צחוק ימי לידתה עולין לה לזיבתה וקיי"ל כר' יחודה דאמר דיה חדשה. כרי פירושנו שרשצ"ס ורבינו סעדיה גאון זל"ל והלכות גדולות כלכו ס"ל דימי לידתה שאינה רואה צהן עולין לה לימי ספירתה ור"ת פי' דאין עולין וחלק עליו ע"ש.

(יא) ומש"ד אמר עולה אמר ר"ח כו' צ"ק דף י"א ע"א אמר עולה אמר ר"ח שלח שילתה מקלחת ציום ראשון ומקלחת ציום שני (ורבינו גרם וכולל ציום שני מונין לה מן הראשון ח"ל רבא (ורבינו גרם מתקיף לה רבא) מה דעתך לחומרא חומרא דאחי לידי קולל קולל דקא מעכרת לה מראשון חלה אמר רבא לחוש חוששת מימנא לא ממניא חלה לשני מאי קמ"ל דאין מקלחת שלח בלל ולל חנינא חלילה שילתה מקלחת חסורר צאכילה סימן ולל צאשכ סימן ולל צצכמה אי ממחני' כו"א דיש מקלחת שלח בלל ולל וגזירה מקלחת חשו כולל קמ"ל וסיים רבינו לענין ימי עומאה מונין לה מיום שני כד נפק כולל שלח לחומרא פי' לחומרא דכגס כי אפשר שכבר ציילתה מקלחת הראשון ציום ראשון כבר נעמאה ויכולה גם לספור וגם כי עכ"פ כשילת רוב

והצורך כתב וביולדת צימי זיבתה חס רואה דם בלידתה לריכב ז' נקיים מדם וימי עובר שרואה צהן אין עולין לה וכו' וכתב כצ"ח צפ' צנות כותים (ל"ז) אצ"י אמר לידה אינה סותרת ואינה עולה ורבא אמר אינה סותרת ועולה פי' חס היתה צה גדולה מקמי לידה צי"ד יום שבין נדה ופסקה מלרחות וכתחילה לספור ז"י וילדה אין הלידה סותרת חס לא רחמך דם בלידתה וימי לידתה חפ"ה אינה רואה צהן אין משלימין לספירתה חלה משלמת אחריהן חס עכרה ולרבא אינה סותרת ועולה וכתב כרש"ש דכל הפוסקים פוסקים כרבא ונחלקו אר"ת דפסק כאצ"י ואמר דהיינו למ"ד יע"ל קג"ס כלומר ימי לידה דאין עולין דהלכה כאצ"י דליחא חלה הלכה כרבא וכן הם דצרי בעור שכתב וביולדת צימי זיבתה פי' שרחתה ג' ימים צי"ח יום

לה מיום שני כד נפק כולה שליא לחומרא. (פסחים קיג:) יב) היושבת על דם טוהר אסורה לשמש וכמה אמר רבא עונה דהיכא דיתיבת שלשים ושלשה לזכר וששים וששה לנקבה דימי טהרה נינהו. כד מטי ליליא דתלתין וארבעה או דשיתין ושבעה אסיר ליה לשמושי ואע"ג דלא קחזיא כיון דשלימו ימי טהרה דאורייתא ועיילו ליה ימי טומאה הויא לה כתחילת נדה ומיבעי ליה למיפרש חדא עונה כנגדה וכמה עונה

משנה הלכות

עובר לריכים לפרוש ליל מ"א לזכר וליל פ"א לנקיבה אפילו לא רחח דמתוך שבורגלה לשמש כל ימי עובר ואפילו חרש חיישין שמא גם עתה חרש ולא דעתה וז"ל בעור סי' קנ"ד ולאחר ל"ג חסור אפילו אם שופעת מתוך ל"ג לאחר ל"ג ולריכה לפרוש מצעלה ליל מ"א אפילו אם אינה רוחה כו' ולריכה לפרוש מצעלה ליל פ"א אפילו אינה רוחה וכו'.

ומלשון רבינו שכתב הויא לה כתחילת נדה משמע דס"ל דכו"ל כשעת וסתה שריכים לפרוש מדין וסת דאורח בזמנו זא וכצ"י הביא דברי הרא"ש הנ"ל פי' הראב"ד בצעלי הנפש כהרא"ש וכ"כ סמ"ג וסכ"ח כהרא"ש ודחך דברי רבינו דאין זה מעט וסת וסמ"ק סתם וכתב שיש לפרוש ליל מ"א וליל פ"א ולא חילק בין מקום שנהגו לישב על דם עובר למקום שאין נוכגין ואפשר שסובר כפי' הכצ"ג א"כ לא איירי אלא למקום שנוכגין לישב על דם עובר וכדברי הרא"ש והסמ"ג וספר החרומה ולא חשש לפרש כן לפי שסמך עמ"ש הסמ"ג א"כ משום דצמקומו היו יושבין על דם עובר כתב כדיון סתם ולא חשש לחלק בדבר עכ"ל כצ"י.

ובא"ז סי' ש"מ כתב וז"ל כתוב צכ"ג היושבת על דם עובר חסור לשמש וכמה אמר רבא עונה דהיכא דיתיבת שלשים ושלשה לזכר וששים וששה לנקיבה דיומי עברה נינהו מן כד מעיא ליליא דתלתין וארבעה או דשיתין ושבעה אסיר לה לשמושי ואע"ג דלא חזיא כיון דשלימו לה ימי עברה דאורייתא ועיילו לה ימי טומאה הויא לה כתחילת נדה ומציעא ליה למפרש חדא עונה וכמה אמר רבא עונה עכ"ל הלכות גדולות. נראה דהסכים לדעת רבינו שכוה מדין וסת.

איברא דלולי דמסתפינא הי' נראה דגם רבינו לא מדין וסת זא עליה שברי ודאי מודה רבינו דאין אשה קובעת וסת צכ"ד חדשים לאחר לידה וכדעת רוב פוסקים בזא אלא מה שכתב שר"ק לפרוש כוא כדיון תחלת נדה כיון שנכנסה בזמן שאם חרש חסור מדאורייתא מדין נדה לכן לריכה לחוש שמא במקרה כזו תצא עליה מיד וכיון שלא רחח לא תחוש עוד עד

כשליא ציום ראשון חמכה מיום ראשון דייק רבינו שר"ק שיכא נפק כולה ולא אפילו רוצה ועיין רש"י ד"כ דיש מקנה שליא בלא ולד ובתוס' שם ד"כ גזירה מקנחה.

וי"ל דאמאי לא נימא כאן ס"ס ספק ילא ציום ראשון עם רובו ואח"ל לא ילא חלה ציום שני עם מקנחתו אכתי ספק דלמא הוא זכר ועיין א"ז סי' שמ"ו דצענין נדות נמי אזלינן בחר ספק ספיקא ובקשה היכא שאין כשפיר מרוקס אמאי צעי י"ד צז' ימי הטומאה סגי דה"ל ס"ס ספק ולד ספק אינו ולד ואח"ל ולד ספק זכר ספק נקבה וצענין נדות נמי אזלינן בחר ס"ס דאמר רב שמואל משמיה דר' יוחנן אשה שיש לה וסת צעלה מחשז ימי וסתה וצא עליה ומסקנא דכו"ל ס"ס וחו דמ"ש מכל היסור שצחור דסמכי' אספק ספיקא וכיניה צל"ע ע"ש ובתוס' בקשו כן דלמא ציום ראשון ילא ראשו או רובו ואפילו לא ילא דלמא הוא זכר ותי' דכוכ תרי קולי דסתרי אכדדי שאם חרש יוס מ"א תסתרי נמי מס"ס ע"ש אע"ג דכל היסור צפני עזמו כו"ל ס"ס ורבינו נראה דגרס מקנחה ציום ראשון וכולה ציום שני וליכא להקשות ס"ס ודו"ק.

ומצאתי בא"ז סי' שד"מ וז"ל פ"ק דצ"ק אמר עולא ח"ר אלעזר שליא שיכא מקנחה ציום ראשון וכולו ציום שני מונין לה מיום ראשון מתקוף לה רבא כה חומרא דאחי לידי קולא היא דכא מעברת לה מיום ראשון אלא אמר רבא לחוש חוששת לענין עברה מונין לה מיום ראשון ולענין ימי טומאה מונין לה מן כד נפיק כולי' שליא לחומרא וכוא כגירסת רבינו ואולי גם כוא כעתק מלשון רבינו למעיין שם.

יב) ומש"ד היושבת על דם עובר חסור לשמש וכו' כוי לה כתחלת נדה ומציעא ליה למיפרש חדא עונה כנגדה וכו'. בגמ' פסחים קי"ג ע"א היושבת על דם עובר חסור לשמש וכמה אמר רב עונה וכמה עונה פרש"י לילה אחת ובשם רבותיו פי' לילה ויום וכתב דאין נראה לו פי' רבותיו דכל מקום אמרינן עונה לילה או יום כדאיתא צנדה ס"ג ע"א וזה נמי שיעת רבינו שכתב וכמה עונה או יום או לילה. וכתב הרא"ש צס"פ כמפלת וז"ל ובמקומות שצועלים על דם

ודע לענין הלכה נחלקו צד האחרונים ז"ל המחבר
כתב יולדת אפי' רחמיה דם עמאח כנדה וכו' בג"ה
ולאחר ז' לזכר וי"ד לנקבה מותרת לבעול מיד לאחר
שספרה ז"י ולא חזרה ורחא מיכו יש מקומות שנוכחין
שאין עובלין חוץ מ' לזכר ושמיים לנקבה צ"י צ"ס
מהרי"ה שכתבא הכניא ובאגודה פרק ע"פ ובמהרי"ל

מפי הורה חנניה. (שם כד.) יד) איתמר המפלת בריה שיש לה שני גבין ושתי שדראות אמר רב באשה אינו ולד בבהמה אסור באכילה ושמאל אמר באשה ולד ובבהמה מותר באכילה והלכה כרב. (שם כד:) אמר רב יהודה אמר שמואל (טו) המפלת דמות לילית אמו טמאה לידה ולד הוא אלא שיש לו כנפים. תניא אמר רבי יוסי מעשה בסימוניא באחת שהפילה דמות לילית ובא מעשה לפני חכמים ואמרו ולד הוא אלא שיש לו כנפים. (שם כה:) אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה סנדל צריך צורת פנים. אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רבי יצחק סנדל

המפלת צריכה שיש לה שני גבין וכו' וכלכה כרב. וכחצ' כרש"א מיכו כל בני דכחצין היינו לדינא דגמ' דבקיאי עפי חבל חק דלא בקיחין הסכימו מקלח רבנא ז"ל דבכולו חמו עמאכ לידה חפ"י צשיש לו צ' גבין וכו' שדראות נמי

מסתברא דמעמינן לה לחומרא ומיכו ודאי במקום שזועלין על דם עובר כדינא דאורייתא בכל הכך דאמרו חין חמו עמאכ לידה גזר דילמא אחי לידי קולא דקא יבצח ליה ימי עובר ע"כ. ולפי"ל לרבינו דס"ל דגם צז"ל זועלין על דם עובר ממילא שפיר פסק צבני דחין חמו עמאכ לידה: בבהמה אסור באכילה. חס נשחט חמו ונמלא צמעים וכל שכן ילא לאור העולם דנפל הוא ונצלה ואין לו שחיטה כלל: מותר באכילה. דכתיב כל צבא חמא כל הנמלא צבא חמא חמא ונצלה שיהיו לו

משנה הלכות

לה דמי עובר עבד מיכא כותיב דרצ דקיי"ל כלכחא כרצ צאיסורי צין לקולא צין לחומרא ע"כ.

לר' ירמיה או חלי לורה לרצא ונחש שאני דיש גלגל עין כאדם. ועיין עוש"ע סי' קצ"ד ס"ג דעכשיו חין חמו בקיחין צורות חוששות לולד על הכל ויושצין על הכל עומאח נקצב מספק.

והמודר סי' קצ"ד כחצ וכן המפלת חתיכה וכו' או צריכה שיש לה צ' גבין וכו' שדראות צכולן יש לה ימי עומאכ של נקצב ולריכה ז"ל צשציל הזיבה ע"כ. וכחצו כרש"א צס' בעלי הנפש ואין השחא לא בקיחין צלורת כולד ויש הרבה חיות הים שכן דומות לחיות היבשה ואפשר שיהיה צלורת פניהם מקלח לורה כאדם גם יש צמיני השראים שכן דומין לחיות הקטנות שצארן כגון החולד והעכבר והתנשמת ושאר שראים לא נודעו לא הם ולא לורתן גם מיני חגבים לא נודעו לא הם ולא לורתם ואם נעבר צבם אחד או שנים שחא יצא הדבר לידי צבוס כלכך צכולן עמאכ לידה לפי שאין חנו יודעין לצדוק צין זכר לנקצב חא"כ כולד גדול ע"כ וכ"כ כרש"א צארוך וצקלר דכיון דחין חנו בקיחין צלורות כללו צכולן עמאכ לידה י"ד יום דשחא נקצב חיה ועיין צ"י מה שחמא על ה"ה ועיין צ"ח שם וצש"ע ס"ג ודעת רבינו נראה כדעת כרש"א וכנראה דגם חא"ז פסק כן.

ודע דכא דצחויא די צגלגל עינו כשל אדם נראה לרמז לפמ"ש המפרשים צשאל המלך וכעס שחמל על חגג ועל מיעצ כלאן וכחצו המפרשים דכעמלקים צכשפס הסחירו ענמן צלאן ולא אפשר להכיר רק צגלגל עין שלא נחשחנה צכישוף להיותו צבא חמא חלא נשאר לעולם כאדם ולכן דוקא די צגלגל עין להיותו נחשצ לולד וכצן.

(יד) ומש"ד אחמר המפלת צריכה וכו' (נדב כ"ד ע"א) חיתמר המפלת צריכה שיש לה צ' גבין וכו' שדראות חמר רב צאשח חינו ולד צבא חמא חסור באכילה ושמאל חמר צאשח ולד צבא חמא מותר באכילה צמאי קמיפלגי צדרצ חנין צר חצא כשסועב צריכה שיש לה צ' גבין וכו' שדראות רב חמר צריכה צעלמא חיתא וכו' חגמריה רחמנא למשח צמעי חמא חגמריה ושמאל חמר צריכה צעלמא חיתא וכו' חגמריה רחמנא למשח צעלמא חגמריה חצל צמעי חמא שריא. חיתיביה רב שימי צר חייא לרב רבי חנינא צן חעיגנום חומר כל שיש לו צ' גבין ושני שדראות פסול לעצודה חלמא דחיי וקשיא לרב ח"ל שימי חת שדרתו עקומה, וכו' חני חנא קמיה דרב המפלת צריית גוף שאינו חחוך וצריית ראש שאינו חחוך יכול חכא חמו עמאכ לידה ח"ל חשכ כי חזריע וילדה זכר וגו' וציוס כשמיני ימול וגו' מי שראוי לצרית שמנה ילאו חלו שאינן רחויין לצרית שמנה ח"ל רב וסיים צב ככי ושיש לו שני גבין ושני שדראות ר' ירמיה צר חצא סצר למעצד עוצדה כוותיכ דשמאל ח"ל רב כונא מאי דעתך לחומרא חומרא דחתי לידי קולא הוא דקא יבצח

(טו) ומ"ש רבינו המפלת דמות לילית וכו' שם צגמ' חמר רב יחודה חמר שמאל המפלת דמות לילית חמו עמאכ לידה ולד הוא חלא שיש לו כנפים חנ"כ חמר ר' יוסי מעשח צסימוני צאחת שהפילה דמות לילית וצא מעשח לפני החכמים וחמרו ולד הוא חלא שיש לו כנפים, וחחוס' וחוס' כרש"א כקשו פשיעא מי גרע מגופו חייש ופניו אדם דכוכ ולד לכ"ע חפילו לרבנן דל"ל דרשא דיצירה יצירה וח' דחוס פניו אדם מוילחין מחורת חייש כלכך חשיצ אדם חצל חכא מה שכל גופו אדם חין מוילחין חותו מחורת לילית. פי' שכרי לילית זו חיה לורתה משח"כ חייש שאין לורתו

ובא"ז סי' שמ"ו מתני' המפלת ואין יודע מה הפילה
תשז לזכר ולנקבה אין יודע אם ולד היה אם
לאו תשז לזכר ולנקבה ולגדה המפלת יום ארבעים אינה

אמר ריב"ל עברה צנהר והפילכ מציאה קרבן ונאכל הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליה יולדות ומוקמי' לה כשביא חזקה מעוברת דיינו אחר שלשה חדשים כדאמר פ"ק וכמה הכרת העובר סומכות אומר משום ר"מ שלשה חדשים ופי' רשצ"ס הכס דר"מ איירי סלמא צין ציולדת לחשעה צין ציולדת לשצעה וכי מוכח סוגיא הכס. ועתה יש ללמוד מכלן דכחאי יכיצינן לה נמי ימי עובר ויושצת י"ד ימי עומאה ומשלמת עליהן ימי עובר דזכר ויושצת כ"ו ימי עובר דכא מציאה קרבן ונאכל דחשצינן לה מליקת קדשים גמורים עכ"ל. וכנה ציאר לן דכאי חזקה מעוברת דיינו כאי חזקה דלעיל שכוא ג"ח דוקא וק"ל.

והפוד כתב חין אשה עמאה לידה עד שיגמור לורת כולד ואין לורתו נגמרת פחות ממ"א יום לזכר ופ"א לנקבה לפיכך אם יודעת צירור שפילכ חוך הזמן כזה עכורכ מעומאה לידה וזהו דעת הרמב"ן חזל מחוך בגמ' יראה דל"ש זכר ל"ש נקבה שוין למ' יום גם הא"י כתב (סי' שמ"ו) וקיי"ל כרצון דאחד צריית זכר ואחד צריית נקבה זה זכר לארבעים וחד וכו' ועיין מש"ר לעיל אות ז' ואי חזיא דס צימי עכורכ דס עכורכ כוא עד ארבעים יום לזכר ושמונים לנקבה וכחצ כרא"ש פ"ג מממס' נדה כל' ד' וז"ל המפלת ואין יודע מה הפילה וכו' ואין להאריך בדברים כללו שאין לנו בקיאות בדורות כללו וכו' ע"ש.

חוששת לולד יום ארבעים ואחד חשצ לזכר ולנקבה ונדכ ר' ישמעאל אומר יום ארבעים ואחד חשצ לזכר ולנדכ יום שמיים ואחד חשצ לזכר ולנקבה ולנדכ שהזכר נגמר לארבעים ואחד ונקבה נגמרת לשמיים ואחד וחכמים אומרים אחד צריית זכר ואחד צריית נקבה לארבעים ואחד. פי' רשצ"ס ז"ל המפלת שליא יום ארבעים לעצילתה שצבלה ושמשכ ונחעצרה אינה חוששת לוולד ואם ראה דס עמכ עמאה דלאו דיינו שליא שאמרו שאין שליא בלא ולד מתחלתו למחשציה לידת נפל. ולאו דיינו שפיר מרוקס ששנינו למעלה. חשצ לזכר ולנקבה דודאי אכתי לא נגמרה ריקום לורתו ואע"ג דנחעצרה לא חשיצ עיצור ולד שלא נגמרה לורתו עד שיכלו כל הארבעים חזל הפילה ליום הארבעים ואחד או לארבעים ושנים או לארבעים ושלשה חשצ לזכר ולנקבה ולנדכ וכל דס שחראה לאחר שבועיים כוכ דס נדות מספק לחלות ולא לשרוף ולהתחייצ צועלה חשס חלוי. ולא דס עובר דילמא לאו ולד דכיון דאין נראה צריקום לורכ לאו ולד כוא דלא נגמרה לורתו עדיין ומציאה קרבן ואינה עוצלת ומיכו איכא לספוקי צולד כואיל ועצרו עליו ארבעים דאיכא למימר מרוקס כוא חלא שאין יכולין להכיר צו כלכך ספק ולד ספק אינו ויושצת עליו ימי עומאה דנקבה וימי עכורכ לית לה וצגמ' מפרש לה כוזכר זכר חזל כיכא דנראה צו ריקום לורתו של ולד חלא שאין מכירין אם זכר אם נקבה אינה נדה ויושצת לנקבה עכ"ל.

סליקו להו הל' יולדת, אשר מחדתה לדפאות עומדת, בביאת משיח ויגאלינו אחרית כראשית, ויעביר דוח שומאה במהרה וקדושה, ובכל יום תלד האשה, בלי צער בלימה ובושה, וסליקו להו הלכות סדר נשים, אשר חובר רבינו מבחר האישים, אשר כל דבריו דברי קבלה, מפי רבן של ישראל אשר השמימה עלה, וכותו יגן עלינו, ועל זרעינו וצאצאי צאצאינו, ולחזקנו ולאמצינו, עדי נבאר את כל דברי רבינו, ובהיכלו בלו אומר כבוד לצדפינו.

כמה תשובות המדברים מענינים המובאים בפנים

סימן א

אשה חופפת בע"ש וחובלת במוצאי
שני ימים טובים של ראש השנה

ג' לסדר וזאת הברכה התשנ"ח בני יצו"א

או יו"ט יום אחד או ב' ימים שנפלו אחר השבת שעשו
חפיפה בע"ש וטבלו לאחר ר"ה אלא שרצ הונא אמר
שדנין אפשר משאי אפשר ולכן כיון שכן עשו כשקראו כן
ממילא אפי' בימים שאינו יו"ט ואינו אחר שבת ואחר
ר"ה נמי ילפינן ממעשה רב שכן עשו כבר ורב חסדא
חולק שכן לא אמרינן כלומר דליכא למילף אפשר משאי
אפשר גם מדדייק שכן אשה חופפת שמשמע לשון הוה
מדדייק שגם בזמן הזה עושין כן שכן אשה חופפת ע"ש
וטובלת דאל"כ היל"ל שכן נשים חפפו וטבלו וזה ראי'
לדעת הש"ך דרב הונא ממנהג שנהגו יליף עיין יו"ד
סי' קצ"ט ש"ך ס"ק ו'. והא דלא תקשה א"כ כיון דלא
נמצא היום ר"ה אחר השבת י"ל דמ"מ הדין נמצא
שהרי אפשר שיחול ר"ה חמישי וששי והו"ל ב' ימים
ר"ה ושבת כמו שחל השתא אלא שרב הונא הביא לפי
שיטתו שהתחיל מיום השבת ובסמוך אפשר יותר.

אשה חופפת בחול אי חובלת ביום שלישי

והנה רב הונא יאל לחדש דין לאשה חופפת באחד
בשבת בימי החול בלי קיצה וטובלת בשלישי בשבת
שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת במוצ"ש וכיון שמצינו
שכן עושין הרי זה היחר אפילו לא מחמת קיצה, שוב
הוסיף כיון שסומכין על מנהג נשים שחופפת יום אחד
קודם שכן מצינו עושין הוסיף אשה חופפת באחד בשבת
וטובלת ברביעי בשבת שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת
במוצאי יו"ט שחל להיות אחר השבת, וכמו לענין שבת
יליף זה מזה הכ"כ לענין יו"ט אחר השבת יליף כיון
שכן עושין א"כ זה היחר אפילו בלי יו"ט, והנה האי
יו"ט שהוסיף ע"כ מיירי בחושבי א"י שאין להם אלא
יום אחד י"ט וחל אחר השבת והו"ל ב' ימים אקורים
בחפיפה ולכן חופפת מע"ש.

ולבאורא מאי טעמא יליף יום רביעי לטבילה מאשה
שאין לה רק יום אחד יו"ט והאחרונים
דייקו למה הביא ב' ימים של ר"ה ולדידי קשה למה
הביא ליום רביעי מ"ט של א"י ואשה שומרת רק יום
אחד י"ט אחר השבת, ונראה דלא רצה רב הונא לילף
מ"ט של גליות שהם שני ימים שהרי רצה להוסיף יום
יום וקודם יליף ליום אחד להקדים חפיפה מע"ש לטבול
במוצ"ש ושוב הוסיף עוד יום אחד להקדים שני ימים

וע"ד הערמו דדברי תורה שדקדק בהא שמעתתא (נדה
ס"ז ע"ב) דאמר רב הונא אשה חופפת בע"ש
וטובלת במוצאי שני ימים טובים של ראש השנה שחל
להיות אחר השבת וכו' וקשה ליה אמאי נקט שני ימים
טובים של ר"ה דלרב הונא שהי' צבצל גם שאר שני
ימים טובים דינא הכי ואיין לגמ' שבת קל"ז ע"א
במילה דקטן נימול לשמנה וכו' ב' ימים של ראש השנה
נימול לשנים עשר וכו' ולמחלוקת הרמב"ם והרא"ש ז"ל
אי מילה שלא בזמנה דוחה י"ט שני של גליות והנה
התנא הי' ירושלמי ולכן לא מנא אלא שני ימים טובים
של ראש השנה שהם כיומא אריכתא אבל רב הונא שהי'
צבצל למה נקט שני ימים טובים של ר"ה ולא סתם שני
י"ט ואיין לרש"ש שהקשה כן.

ורק להעיר הנה באמת תמהתי בכלל על רב הונא הרי
קיי"ל דלא אד"ו רא"ש וא"כ לא אפשר שיחולו
שני ימים טובים של ר"ה יום א' וב' ואפי' בשעה
שקדשו על פי ראי' היו מדחינן מחמת אד"ו כמבואר
בגמ' סוכה דלא ליקלע יום ערבה בשבת ובשאר ימים
טובים מאי וכגון שהי' שבת ערב פסח וכיוצא וא"כ
תקשה יותר דנקט שאינו מאי והניח המנאי שאר י"ט
והיל"ל שכן אשה טובלת במוצאי שני ימים טובים
והננאי בשעור טהרה לבעל קד"ט סי"ח שהקשה כן
והאריך קצת ע"ש.

והנלפענ"ד דהנה הא הלכתא דרב הונא לאשה חופפת
נחלקו בו רב הונא ורב חסדא ורב יימר
דרב חסדא אמר כולהו אמרינן ושכן לא אמרינן ורב
יימר אמר אפילו שכן נמי אמרינן לרב מאשה חופפת
באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת דלמוצאי שני ימים
טובים של ר"ה שלאחר השבת ליחא דאפשר דחופפת
בלילה וטובלת בלילה. והנראה דכולהו מודי דלענא
השמעתתא דרב הונא לא פליגי עליה דבימים אלו כגון

ולבן לעולם נחמיר להיא דרך שני ימים קודם שלא להחיר יותר לאפשר מא"ל ומטעם גזירה וכיוצא בו לכן נקט מחפית נשי א"י והראשון נראה.

ובמה שכתבתי נלפענ"ד לישב דברי הש"ך יו"ד סי' קנ"ט סק"ו דמה שאמר רב הונא הוא ממנהג שנהגו בנות ישראל בזמנו מביא רא"י ותמה עליו בשי"ט אות י"ח שא"כ למה אמר רב הונא שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת במוצאי ב' ימים טובים של ר"ה שחל להיות אחר השבת למה לא אמר ב' י"ט של גליות דהא ר"ה צביל הי' ואף ש"ל שצימיו היו מקדשין ע"פ הרא"י אכתי הא צימיו לא איקלע ר"ה חל אחר השבת דמדחינן ליה משום לא אד"ו ולפמ"ש י"ל דודאי ממנהג מייתי רא"י אלא דרנה להביא רא"י דכל הנשים ע"כ צריכים לדחות ואפי' אותן שבא"י ולכן הביא דבר השוה בכלם ועיין ש"ט הנ"ל.

ומחמת חרדת הדין והאי גברא טרוד טרדת חי נפש הנני חוזר על הראשונות בברכת גמח"ט לו ולכל הנלוים אלו לטוב וברכה מעתה ועד עולם החותם בלב ונפש, מנשה הקטן

סימן ב

מי שהגיע לימי זקנה ורוצה להתנהג בדרך פרישות

ב' לסדר ותרי"ג מצות שמרתי התשנ"ח בני יצ"א.

קבלתי מכתבך היקר רנן אהבה מסותרת אהבה שאינה תלוי בדבר זה יוצל שנין כה יתן ה' וכה יוסיף וזכרתי ימי קדם ימים שיש בהם חפץ ועתה אין עתה אלא תשובה צרוב רחמיו וחסדיו הגענו לימי זקנה, ודוד המלך אמר ג"פ אשרי, אשרי האיש אשר לא הלך וגו', אשרי יושב ביתך וגו', אשרי תמימי דרך וגו'. ונראה דכנגד אלו אמרו (סוכה נ"ג) בשמחת בית השואבה שחסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהם, ות"ר יש מהן אומרים אשרי ילדותו שלא צישה את זקנותו, אלו חסידים ואנשי מעשה, ויש מהן אומרים אשרי זקנותו שכפרה על ילדותו אלו בעלי תשובה, אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו, ולזה נגד חסידים ואנשי מעשה מעולם

ושוב הוסיף עוד יום אחד להקדים ג' ימים ואלו הי' מדבר מי"ט של גליות א"כ י"ט אחר השבת כבר שני ימים ועם שבת שלשה ימים והוא רנה לילך רק יום אחד וע"ד מלינה ואותי יום יום ידרושין, ולכן תפס י"ט אחר השבת והיינו י"ט של א"י שאין להם אלא יום אחד, ושוב הוסיף אשה חופפת באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת במוצאי שני ימים של ראש השנה שחל להיות אחר השבת.

והנה ע"כ הי' מוכרח לומר כאן שכן אשה חופפת וכו' במוצאי שני ימים של ראש השנה שהרי על יום רביעי שחטבול נמי ע"כ יליף מאשה חופפת שאין לה רק יום אחד י"ט וכמו שביארתי, וכיון שיצא רב הונא ללמוד טבילה ממה שנהגו הנשים לטבול וגם מדהתחיל אשה חופפת בשבת ע"כ בשבת לחודיה מיירי וכן אח"כ שאמר חופפת אחד בשבת וטובלת ברביעי בשבת שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת במצ"ט שחל להיות אחר השבת ויאל לדייק יום יום ולהוסיף יום אחד להיתר דתפסת מרובה לא תפסת וע"כ מיירי באשה בארץ ישראל שרק יום אחד יו"ט לה או צביל מקום שהשלוחין הגיעו או שאכתי היו מקדשין ע"פ הרא"י דאי לאו הכי הרי כבר שני ימים הם וליכא יום אחד והוא רנה לילך על יום רביעי שטובלת ברביעי בשבת וע"כ יליף שכן אשה חופפת במצ"ט וטובלת במוצאי"ט שחל להיות אחר השבת ע"כ בא"י או במקום שאין כאן שני ימים טובים מיירי ולכן קאמר שוב אשה חופפת באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת שכן אשה חופפת בע"ש וטובלת במוצאי שני ימים טובים של ר"ה דע"כ עד השתא נמי מיירי באשה שאין לה רק יום אחד יו"ט בקתם וא"כ ע"כ א"א לו לומר קתם י"ט אלא שני ימים טובים של ראש השנה, ולפי שהתחיל לדון מע"ש על מושג"ק שזה הי' פשיטא ומצי' ושוב הוסיף יום אחד שהוא י"ט אחר השבת וכיון שלא יאל לדון רק יום יום דן רק על יום אחד ושוב הוסיף עוד יום שהוא שני ימים טובים של ר"ה והכל מיירי באשה בא"י ואתי שפיר הכל בדיוק בס"ד.

או יאמר דעכ"פ נקט שמעתה דיליה לכל הנשים דאי הי' נקט בשני י"ט של גליות היינו אומרים דאפשר נשי א"י אהכ"נ לא חופפות דשני ימים טובים של ר"ה לא שכיחי וצפרט לפ"מ שאמרו שאפי' בזמן התנאים היו מונעין שלא לעבר החודש.

שימנע עונתה הרי זה מותר ד"א בשהיו לו בנים שכבר קיים מלכות פ"ו אבל לא קיים חייב לבעול בכל עונה עד שיהיו לו בנים מפני שהוא מ"ע של תורה שנאמר פרו ורבו ע"כ. ועיין טו"ש ע"ע סי' ע"ו ס"ד וס"ו ועיין עוד שם א"ע סי' א' בבאה"ט שם בשם הב"ש שהקשה מנ"ל דמהני מחילתה לאחר שקיים פ"ו הא אכתי יש לו חיוב של ולערב אל תנח ידיך (וכתבו האחרונים דאף דמנחה של ולערב אינה אלא מדרבנן מ"מ אם קיימה והוליד בנים בזקנותו נמי קיים מ"ע דאורייתא, דהוא בכלל פ"ו.

מי שכבר קיים פ"ו אי מחייב
בעונה האמורה בתורה

ומיהו צפת"ש הביא בשם הברכ"י לחלק דאם כבר קיים מלכות פ"ו אינו חייב לבעול בכל עונה אלא משום ולערב אל תנח ידיך ולזה כגי בעמים רחוקות רק שלא יניח לגמרי והיינו דקאמרי הרמב"ם והט"ש"ע דכל שלא קיים פ"ו חייב לבעול בכל עונה ועונה ולא יבטל אפי' עונה אחת אבל אם כבר קיים ומחלה די מזמן לזמן, ולדין נראה עוד חילוק שאם עדיין ראוי לילד חייב מזמן לזמן עכ"פ אבל היכא דכבר אינה ראוי לילד אז יכולה למחול על הכל שהרי ליכא דין של לערב כה"ג והבן.

והנה מצוה מדרכי ההלכה אחר שהאשה מחלה על עונתה מותר לבעול למנוע הימנה עונתה אפי' הוא ברי ורק כיון שאינו ראוי עוד להוליד יכולה האשה למחול על עונתה ואז ליכא מלכות ועיין כתובות (דף מ' ע"ע) כ"ל שותה וכו' היכי אמרינן יחיי עשה ונידחי ל"ת כגון מילה בצרעת דלא אפשר לקיימה לעשה אבל הכא אי אמרה דלא צעינא מי איתיה לעשה כלל ועיין רש"י מצוה כל דמחלה ליכא לעשה כלל א"כ הכ"נ הגם שיש עליו חיוב עונה שהוא מ"ע מ"מ אי אמרה לא צעינא ליחיה לעשה כלל.

ביאור דברי הרמב"ם פ"ד מהל' דעות

ובבמה שכתבו מוזנים דברי רבינו הרמב"ם ז"ל צפ"ד מהל' דעות (הי"ט) וז"ל ש"ז היא כח הגוף וחיינו ומאור העינים וכל שחלל ציורת הגוף כלה, וכחו כלה, וחיינו אובדים, הוא שאמר שלמה אל תתן לנשים

המנהגו בחסידות, אמר אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו' והו"ל חסיד מעיקרא, ושוב אמר אשרי יושבי ביתך נגד אלו ששבו לעת זקנתם דכן אומרים לו לנ"מ שסרח הכבד ושז ציתך ואמר אשרי יושבי ביתך נגד מי שחטא ועשה תשובה ומחר לו הקב"ה תחת כסא כבודו ומקבלו ח"ש שצחי צנית ה' כל ימי חיי לחיותו בנעם ה' ולצקר בהיכלו לסתור תחת כסא הכבוד וזקנתו כפרה על ילדותו, ויש עוד אשרי חמימי דרך ההולכים בתורת ה', אשרי נוצרי עדומיו אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו אלו ואלו מודים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו והגם דלא היה חסיד מעיקרא, זה אשרי מי שלא חטא והו"ל חסיד מעיקרא, והלואי שזכה להיות מאומן שאמרו אשרי זקנתו שכפרה על ילדותו.

וברבר שנשאלת באחד שקבל על עצמו פרישות בימי הזקנה ולקיים בעצמו דברי חז"ל מרעיבו שבע אמנם דא מעיקו מה דכתיב ומדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכשית אשר לקח (במדבר יב:א) וברש"י בשם ספרי שדברו על שפירש עצמו מן האשה והקב"ה השיב משום דלא כן עבדי משה אבל בשאר אדם דאין לפרוש וא"כ אפשר דהו"ל בכלל אל תצדק הרבה. ובאמת כי גם בלבן מצינו שהשביע ליעקב אבינו אם תענה את בנותי ופרש"י מתשמיש והבן.

והגלפ"ד דודאי דדין דצקר זרע זרעך ובערב אל תנח ידיך ליחא בזמן חקנה שפסקו לה הדמים והגם שיש נס שלא כדרך הטבע כשרה אמתו לא חיישין לה וגם בזה"ז שיש לן חדר"ג שלא לישא אשה על אשתו גם זה ליחא במציאות לישא אשה נעירה בת בנים ולכן כל שקיים פ"ו א"כ לא נשאר רק מלכות עונה הכתובה בתורה ועונתה לא יגרע.

והנה דדין עונה כתב הרמב"ם פ"ד מה"א ה"א עונה האמורה בתורה לכל איש ואיש כפי כחו וכפי מלאכתו כ"ל בני אדם הצריאים וכו' תלמידי חכמים עונתן פעם אחת בשבת וכו' (ה"ו) אסור לאדם למנוע אשתו מעונתה ואם עבר ומנע כדי לנערה עבר בל"ת שבתורה וכו' ואם חלה או משש כחו ואינו יכול לבעול ימתין ששה חדשים שמא יצריא שאין לך עונה גדולה מזו ואח"כ או יטול ממנה רשות או יוציא ויתן כתובה (פ"ו ה"א) האשה שהרשת את בעלה אחר הנישואין

חילק, כל השטוף בצעילה זקנה קופצת עליו וכחו תשש ועיניו כהות וכו', והרבה כאבים חוץ מאלו באין עליו, אמרו חכמי הרופאים אחד מאלף מת בשאר חלאים והאלף מרוב התשמיש. לפיכך צריך אדם להזהר בדבר אם רצה לחיות בטובה ולא יבעול אלא כשימצא גופו בריא וחזק ביותר והוא מתקשה הרבה שלא לדעתו, ומסית עצמו לדבר אחר והקישוי בו כשהי' וימצא כוזב ממתניו ולמטה וכללו חוטי הביצים נמשכים ובשרו חס זה צריך לבעול ורפואה לו שיבעול וכו' ע"ש. ולפום ריהטא הוא כעין סתירה למ"ש שהרי חייב לקיים מצות עונה בכל עונה ועונה ולפי הנ"ל אחי שפיר דמיירי באדם שכבר קיים המצוה של פ"ו ואין עליו אלא מצות עונה ואומר כ"ל ינהג אחר שקיים המצוה ומתנהג בפרישות בהסכמת אשתו דבריהם גופו קודם ולא חייב לקיים עונה רק אם הוא מרגיש צרכו זה שמפרש, ומה ששיערו חז"ל הוא על רוב באדם בריא יוצא השיעור הנ"ל, ומקיים צוה גם מ"ע של ושמרתם את נפשותיכם אלא באופן שהסביר אז איכא רפואה ומצוה לבעול אבל באופן אחר אדרבה הרי הוא גורם לעצמו ח"ו כלי'.

לפקוד ופי' כמה מהראשונים ז"ל דהיינו בחיבוק ונישוק, כי חס להחיר ציעה ממנו, אם לא מחלה, ועיין עירובין ס"ג ע"ב אמר רב ברונא אמר רב (וגירסת הרא"ש אמר רב כהנא אמר רב) כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרוין זה עליו הכתוב אומר נשי עמי חגרשון מבית תענוגיה. (מיכה ב') ואמר רב יוסף לא נצרכה אלא אפי' באשתו נדה. והגם דרצא דמה אם אשתו נדה היא תבא עליו ברכה הרי הש"ס דמה דבריו ולא היא דעד האידנא מאן נטריה, גם הרי"ף והרא"ש הביאו ה"א הלכתא בחידושיהם שם. וקנ"ע שלא ראיתי לפוסקים שהביאו הלכה זו, שוב ראיתי דבהגהות על הרי"ף כבר תמה על השמטה זו, עכ"פ לא מצינו חיוב לקיים מצות עונה כשאינו מתקשה, ומסתמא אינו מקיים דהרי קיי"ל המשמש באבר מת הרי זה פטור לגבי עריות (עיין יבמות נ"ה ע"ב ושבעות דף י"ח ע"א ורמב"ם פ"א מהא"ב הי"א ועיין (טוא"ע סי' ו' ז') וא"כ הכ"נ ליכא מצוה ואין הו"ג לחפש ולברר צוה. ועיין לח"מ בפ"ה מהל' דעות ה"ד.

אין לו גבורת אנשים מתי חייב לנרש

מי שאינו מתקשה אי יש עליו מצות עונה

והאמנם כ"ז לפענ"ד היכא דעכ"פ הוא צרכו ומתקשה ויכול לבעול בדרך כל אדם אבל היכא דתש כחו מחמת חולי או זקנה או יש לו סיבה כדי להרבות בקדושה קדש עצמך במותר לך ודאי לא זאת שמותר אלא מצוה נמי איכא להתנהג בפרישות, ומדברי הרמב"ם ז"ל (פי"ד מה"א ה"ז) לכאורה ראוי דכל שלא מתקשה אינו מקיים מצות עונה בכלל וגם מ"ע לכאורה ליכא שהרי אין צידו לקיים כיון שלא נחקשה ח"ל הרמב"ם שם אסור למנוע אשתו מעונתה ואם עבר ומנע כדי לנערה עבר בל"ת שבתורה שנאמר שארה כסותה ועונתה לא יגרע, ואם חלה או תשש כחו ואינו יכול לבעול ימתין ששה חדשים שמה יבריא שאין לך עונה גדולה מזו ואח"כ או יטול ממנה רשות או יוציא ויתן כתובה, ועיין ש"ע א"ע סי' ע"ו סי"א. ותשש כחו לכאורה משמע כה"ג שאינו מתקשה. או שזה בכלל חלה ונפ"מ אם הוא חולי הראוי לרפואה דאז כתב הש"ג שצריכה להמתין עד שיתרפא הביאו בבה"ט ע"ש. ואולי יש קצת מצוה לקיים באופנים אחרים כגון חיבוק ונישוק דמבואר בכמה פוסקים דגם זה נכלל בכלל פקידה וכגון צינא לדרך סמוך לוסתה שחייב

איברא דהרי אם טוענת אין לו גבורת אנשים לנא עליה ושואלת גט אם הוא מודה חייב להוציא ואם הוא מכחישה י"א שהיא נאמנת ואפי' לא שהתה עשר שנים וכופין אותה להוציא מיד ולענין כתובה נחלקו מתי חייב ליתן עיין טוש"ע א"ע סי' קנ"ד ס"ז ובנו"ב ת' סי' פ"ט הביאו הפת"ש שם סקט"ו אם יש תקנה ברפואות אבל פשוט דכל שאינו יכול לשעון על ציחו אם האשה מקפדת חייב להוציאה א"כ כל שאינו מתקשה נמי דינא הכי הוא, (אלא דמ"מ דבריהם אלו נמי תלויים במצב ובמקום כידוע דאין קישור אלא לדעת.

ביאור דברי הראב"ד בבעה"נ מי נקרא קדוש

וראיתי קדוש אחד מדבר בם' בעלי הנפש להראב"ד ז"ל בשער הקדושה ד"ה ועמה חבין ומדע שלא יוכל האדם להגיע אל המדה הזאת (שיקרא קדוש) עד שיניח מדבר המותר לו חלק מחלקיו ומנה ממנוחיו ויגדור את עצמו בגדר הפרישה ומניעה מן הדברים המותרים לו שהם דרך ומסלול להרגל עבירה, וכו' וכן הוא דרך היצר משיא את האדם להשביע נפשו ולמלא כל תאוותיו בכל המותר לו ואחר שלמדו למלא כל תאוותיו

הנפש ע"ש. ולמרות כל הנ"ל אולי כדאי להציג פה מה ששמעתי פעם בשיחה נאה ונעימה שספר כ"ק מורי ורבי מרן רשכזה"ג כ"ק מרן זוקלה"ה בעל שפע חיים שמרן הח"ס הי' דרכו כשהלך לישכב ליל שצ"ק עבר דרך מטתה ולחש לעצמו מוחל והיא השיבה מוחל מוחל והלך לישן כמעט בלשון הזה שמעתי מכ"ק מרן זולה"ה.

ביאור מענת מרים על משה רבינו

ומה דקשה לי ממרים ואהרן כיון שליכא איסור בזה כלל להיות פרוש ובפרט לפי פי' התוס' דס"ל דבדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. י"ל אהכ"נ ומ"מ אם רוצה לילך בדרך פרישות מוליכין אותו אלא שיהי' בהסכמת אשתו, וי"ל בכמה אנפי א' שכנראה שצפורה לא מחלה על עונתה שהרי אמרה אי להם לנשותיהן של אלו וכיון ששמעו שלא מחלה אז דברו בו ונכרין דברים אלו שהרי כל שלא שמעו ממנה לא דברו בו כי חשבו ודאי שמחלה. שנית י"ל כי משה עדיין לא קיים פ"ו שהרי לא הי' לו בת וקצת כתבו דקודם מ"מ הי' די בשני בנים אבל לאחר מ"מ הי' צריך גם לבת ולכן לא מהי מחילתה אי לאו משום דהסכים הקצ"ה עמו. ואולי יש לפרש בזה המדרש כשאמר לו הקצ"ה למשה אנכי ה' אלקיך מיד פתח ואמר ברוך שלא עשני גוי וצ"ב. וי"ל דעד עכשיו חשב שיש לו דין צ"נ קודם מ"מ וכדעת רבותינו בעלי התוס' אבל הרמב"ן ז"ל חלק עליהם דמיד שכרת אברהם אבינו את הצרית נעשה ישראל משם ואילך עיין רמב"ן עה"ת וי"ל בן איש מצרי והוא בן אשה ישראלית ולכן מיד כשאמר לו הקצ"ה אנכי ה' אלקיך ואע"פ שלא קיים מצות פ"ו אמר ברוך שלא עשני גוי והבן. עוד י"ל דמשה לא הי' צריך לו לפרישות כי הי' צמחנת אברהם אבינו עשה עמו שלום ולכן החליה לגוף קדוש זה ולא כן רוב העולם.

ועתה ידידי רע כאח לי י"ר שתזכה לשבה טובה עוד ינוב בשבה דשן ורענן בריא ואולם לעבודת הבורא ותזכה לרחת מכל צאצאך כשתולי זתים סביב לשלחניך ותזכה לשתי שלחנות כעתירת וברכת ידיך הנאמן כרעי כאח בלב ונפש,

מנשה הקמחן

אם לא תמצא ידו צמחתי יסיתנו למלא תאותו מן האסור הקל ומן הקל אל החמור ומן החמור אל החמור ממנו עד שאומר לו עבוד עכו"ם ותכפור במי שאמר והי' העולם שאין דין ולית דיין וכו'.

ואחר דבירר שם ד' כוונות ומחשבות בקיום המצוה, כתב הראב"ד שם דף מ"ג ע"ב וז"ל וראיתי לרבותינו ז"ל שהיו חסידים גדולים והיו גודרים עצמם בכמה גדרים והיו מהן מי שלא הי' רוצה ליהנות במלבושים נאים כגון ר"י בר אלעאי והיה מהם מי שפי' מאשתו אחר שקיים מצות פ"ו וכל אחד הי' גודר א"ע לפי מה שהי' מכיר את טבעו ורואה כמה תקנתו, וכן אמרו בהגדה על ענין היצר הצרה השלים עמו ועליו נאמר ברמות ה' דרכי איש גם איציו ישלים אותו. דוד עשה עמו מלחמה וראה שלא הי' יכול לעמוד בו עמד עליו והרגו שנאמר ולצי חלל בקרבי. פי' אברהם השלים עמו הי' יצרו רך וטבעו נח וערב שלא הי' צריך לעשות עמו מלחמה, כמ"ש בנדרים בתחלה אברהם שלא הי' מולך אלא על רמ"ג איברים ולבסוף אברהם שהמליכו על רמ"ח איברים, שהוסיפו לו ממשלה על שתי אונות ועל שתי עיניים ועל הגויה. אבל דוד הי' יצרו קשה וחזק והי' צריך לעשות עמו מלחמה בכל יום וכיון שראה שלא הי' יכול לעמוד כנגדו עמד עליו והרגו. יש מפרשים הרגו בשקים ובתעניות, ויש מי שפי', שפי' מן האשה לגמרי כי ראה שמתוך ההיתר הקימו אל האיסור כדאמרין משציעו רעב מרעיבו שבע. ובין כדברי זה ובין כדברי זה כיון שראה יצרו מתגבר עליו שם את פניו להכניעו ולהכריחו וכן כל האדם צריך לעשות כן כ"א ואחד לפי מה שהוא מכיר.

והרי לך דעת רבינו הגדול הראב"ד ז"ל בשער הקדושה שכבר הניח יסודות חזקות לנו ולבנינו בעיניים אלו וכדאי צאמת לעבור על כל דבריו שם אשר בעל פלוגתא שלו הרז"ה כתב וז"ל שער הקדושה כולו יפה ונעים תמים דעים צדק שעשועים להסיר מעשה תענועים וכו' ע"ש. גם הרמב"ן ז"ל ריש הל' נדה שלו כתב אמר משה בר נחמן שאל שאלו ממני קצת הצברים וכו' לחצר אליהם הל' נדה ואען לאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו אחת מהנה לא נעדרה שכבר קדמתי א' קדוש דורש ולו נאה לדרוש וחבר בהם ספר נכבד לבעלי

סימן ג

ג' כסלו התשנ"ח בני"י יצ"א

היסח הדעת באמצע שבועה נקיים
אי מבטל הפירה

בדבר השאלה שנשאל בדון היסח הדעת בשבועה נקיים, ובפרטות באשת ראובן שעשתה הפסק טהרה בדרך נשים וספרה לה ד' ימים וליום החמישי מספירה חלטה האשה ואיצדה את ההכרה למשך יומיים בעזרת רופא חולים לאחר יומיים שבה אליה הכרתה. ואחרי השאלה אם מותר להמשיך ולספור ביום השביעי ולילך לטבול או שכיון שהפסיקה יומיים הו"ל היסח הדעת ונריכה להתחיל מראשית. עוד הוסיף להשאלה שמי פרטים א' שמשך השני ימים שהיתה בלי הכרה היתה לבושה עם לבנים לבנים ולא מצאו עליהם כחם. ב' שלהחמיר מספק הוא בעייתית כיון שהרופאים לא יודעים האם יתפתח הענין ולכן מאד חשוב שיהי' האשה טהורה בזמנים כאלו כמוצא.

ונראה דתנן החם (נדה ע"ט ע"ב) הזב והזבה שבדקו עזמן ביום ראשון ומצאו טהור וציוס השביעי ומצאו טהור ושאר ימים שבינתיים לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי הן בחזקת טהרה ר' יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד ר' עקיבא אומר אין להם אלא אלא יום ז' בלבד, תניא אמר לו ר"א לר"י לדברך אתה מונה בסירוגין והתורה אמרה אחר טהרה אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אמר לו רבי יהושע ואי אתה מודה בזב שראה קרי וכו' תני ר' יוסי ור' שמעון אמרי נראה דברי ר"א מדברי ר' יהושע ודברי ר"ע מדברי כולן אבל הלכה כרבי אליעזר. איצטעא להו הזב והזבה שבדקו עזמן יום ראשון ויום שמיני ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו לרבי אליעזר מהו מחמתן וסופן בעינן והכא תחילתן איכא סופן ליכא אטו דלמא תחלתן אע"ג שאין סופן אמר רב היא תחלתן אע"ג שאין סופן ורבי חנינא אמר תחלתן וסופן בעינן הכא תחלתן איכא וסופן ליכא ע"ש.

שחשבו ויעצרו ז' ימים ולכן אע"ג שנתחזקה בטהרה נריכה להמתין עד שיעצרו שבעה ימים וחזקת שמי וטהרה, ואף שלא בדקה בינתיים כל ששת הימים הני בדקות מדרבנן הן ולכתחילה ולא לעכב, הגם דודאי דלכתחילה בעי לבדוק כל ז' ימים וכן משמע ושאר ימים שבינתיים לא בדקו משמע דהיו נריכין לבדוק גם שאר הימים אלא שלא בדקו וצדיעצד עלתה לה בדקה ראשונה של יום ראשון והרי היא בחזקת טהרה רק שנריכה טבילה ור' יהושע ס"ל אין להם אלא יום ראשון ושביעי בלבד ונריכה לספור שבעה ימים ממש בבדיקות דחייש שמא ראתה בינתיים ולא מוקמינן אחזקת טהרה דיום ראשון שבדקה ומצאה טהורה אלא חיישין שמא ראתה בינתיים, ולזה פריך ר"א לר"י לדברך כיון שחושש שמא ראתה לאחר שבדקה ביום ראשון א"כ חזרה ונטמאה היאך אתה מונה יום ראשון ומצרך ליום ז' דקאמר אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד דמשמע דיום ראשון י"ל הא נטמאה בינתיים מספק ואפ"ה אתה מצרפו נמצא אתה מונה בסירוגין ופשיטא ליה לר"א דא"א למנות בסירוגין דהתורה אמרה וכו', ור"י השיב עליו מוצא שראה קרי וניזר שהילך סככות ופרעות והלכה כר"א, וא"א למנות בסירוגין, ולכן איצטעא להו לר"א דקיי"ל כותיה דיום הראשון מחזיק בטהרה ובדקה ראשון ושמיני מהו תחלתן וסופן וכו' פי' כיון דדי בבדיקה ראשונה לאחזיקה בטהרה א"כ תו אין נפ"מ ביום השביעי דוקא שחזקת דמחזיקין כל ז' בטהרה משום בבדיקה ראשון דהו' תחלתן בטהרה או לא, ועיין רש"י דלר"י ור"ע פשיטא דאינו מהני ואמר רב היא היא לר"א הכ"נ דמהני אפי' שמיני דתחלתן אע"פ שאין סופן ורב חנינא אמר תחלתן וסופן, וכן מסיק דסגי אע"פ שאין תחלתן נמצא בר"א אי בעינן תחלתן וסופן נחלקו רב ור' חנינא והראש"ד פסק כרב עיין רא"ש ונחלקו בזה הראשונים ועיין תוס' הרא"ש שם ובטוש"ע ובצ"י דסגי בבדיקה הז' לבד אבל אם בדקה רק בח' אין לה אלא ח' לבד ועיין ד"ח אות כ"ג.

בדקה ביום ראשון ונתחזקה בטהרה
אי בעי ספירת הימים

ולפום ריהטא נראה דכיון דקיי"ל בר"א כל שבדקה ביום ראשון ונתחזקה בטהרה וכו"ש שני ושלישי ושוב לא בדקה רק שביעי הרי היא טהורה ויכולה

ביאור הדברים דר"א ס"ל כיון שבדקה ביום ראשון ומצאה טהורה הרי נתחזקה בטהרה וצאינו רואה עוד אלא דגזירת הכתוב דלא מוכל לטבול קודם

ספירת העומר ויזבל צ"ד, גם השל"ה והסד"ט כתבו שצריך לספור צפה או עכ"פ צמחשבה והצן.

אי יכולה לספור ימי שהרה בסירוגין

ולבאורה כיון דר"א השיב לר"י לדברך אחת מונה בסירוגין מבואר דר"א למנות בסירוגין ומה שלא צדקה בינתיים אין לו שייכות למניה ולא מקרי מונה בסירוגין שהרי באמת אינו צודק כלל בימים האמנעים והצדיקה אינה אלא פועל יוצא דנוכל לספור וצריך למנות שלא בסירוגין, ומעתה צריך לזרז מה הוא הפוסל בספירה שיהי' בסירוגין, ומה לא נקרא סירוגין ומלשון החוס' והאגודה דס"ל כעין ספירת העומר משמע לכאורה לצריך לספור בכל יום ולכוין לשם ספירת ז"נ וההיסח הדעת לזה כשאינו סופר או חושב לשם טהרה יום אחד ואולי כמו בספירת העומר נחלקו אם חסר יום אחד ולא סיפר ציטל הכל הכ"נ זה לכאורה צ"ע.

וידועים דברי המעיל צדקה תשובה ס"ג שכבר נשאל באשה שמנאה כחם בימי ליבונה ולעת ערב הפסיקה מחדש בטהרה ולבשה שנית לבנים ואמרו לה חזרומיה שגם על כחם היטה צריכה להמתין חמשה ימים מחדש וחזרה ולבשה כמותה שלה הנכחם בכמה כחמים כדרך לבושה בימי טומאתה, אך היטה חגורה מלמטה סיטור לצן ונקי מליבונה של אחריו ואחרי שני ימים נודע לה שבימי ליבונה המולאה כחם אין צריך להמתין ה' ימים כ"א בימי טהרה ועכשיו שאלה אם יכולה לצרף ימים שסיפרה מהפסק הכחם שלה, והמעיל צדקה האריך דכיון דלאחר שהפסיקה חזרה והחזיקה ענמה כטמאה הו"ל כיון שלא כוונה במספר ימים לנקייתה באיזה ימים מהם לכן לא עלו לה וכחצ וטעמא רבה נמי איכא דאולי כל שלא נתנה דעתה לספרן לנקיים לא הקפידה אף אם הרגישה במקצת לצדוק נפשה ואף אם תאמרי עתה שלא הרגישה מתחילה, לא מהני והוא בכלל כל מילתא דלא רמי' עלי' דאינשי לאו אדעתיה ואין נאמנים עליו, ולאחר האריכות כתב ואף כי נחזר לדעתנו כי אין לה לספור אותן הימים ומעתה אין צורך לבאר חלוקה השנייה עכ"ל נבאר הדין כי לפעמים בפעם מן הצורך והאריך שנאמנת בשני הדברים.

לטבול והגם שלא צדקה בינתיים והרי לר"א ח"א למנות בסירוגין ועיין דברי חמודות הנ"ל. אינו כלום דמה שלא צדקה בימים בינתיים לא מקרי מונה בסירוגין שהמנין והצדיקות הם שני דברים כלומר שצריכה לצדוק להחזיק ענמה בטהרה ואח"כ צריכה למנות ז' נקיים ומנין אינו תולה אם צדקה בכל יום כלל ומה מדויק בזה לשון הצרימא תניא אמר לו ר"א לר' יהושע לדברך אחת מונה בסירוגין ודייק לשון מונה בסירוגין דמעתה המנין היא מה שצעינן שיהיו מסודרין ולא בסירוגין ואם תחלה המנין בצדיקות וס"ל דכל שלא צדקה טמאה ח"כ אחת מונה ז' ימים בסירוגין בקיטור יש בטהרת אשה שני דברים א' שמצדוק ותחזיק בטהרה (והשני) שמספור ז' ימים. ומוצן בזה לשון הרא"ש מה טעם בצדקה צח' אין לה אלא ח' בלבד משום דצדיקה חוץ ז' צעינן.

ספירת ימי שהרה אי הוי מה"ת

אלא דלפ"ז מוכח ספירת ז' ימי טהרה צעי מה"ת וכמ"ש הרא"ש ובמוך ז' ולא בסירוגין, וצויתר מבואר מלמתי צם' ארחות חיים לרבינו אהרן הכהן מלומד הל' נדה דף קל"ד ח"ל לעולם יהא אדם מלמד במוך ציתו שמהא האשה צודקת ענמה יום הפסק טהרה במוך דחוק וכו' אע"פ שהפרישה טהרה ציום שפסקו דמיה צריכה שמהא צודקת כל שצעת ימי הספירה כדי שיהו ספורים בצדיקה לפניה לא צדקה ענמה באחד מימי הספירה וצדקה ענמה ציום השמיני אע"פ שצדקה ומנאה ענמה טהורה אינה טהורה שהרי אין כאן ספורים ולא עלה לה אלא יום שמיני בלבד. והנראה שדייק בלשונו לכחצ צריכה שמהא צודקת כל שצעה ימי הספירה כדי שיהא ספורים בצדיקה לפניה, וכלומר דהעיקר הספירה וכן עוד לא צדקה באחד מימי הספירה וכו' שהרי אין ספורין, צדקה ענמה יום ראשון מימי הספירה וכו' והנה הרואה מבואר שדייק שהכל תלוי בספירה וחזר ושונה שהספירה וכו' ע"ש, אלא שהצדיקה הוא תנאי בספירה שזולת הצדיקה אין כאן ספירה דא"ל לספור רק לאחר הצדיקה שמתחזק בטהרה. ועיין גם במאירי כאן ולדעת כמה פוסקים האשה חייבת לספור צפה ממש עד שהקשו אמאי אין מצרכין על ספירת ז"נ, עיין חוס' מנחות ס"ה עכ"ל ובאגודה שם פוסק באמת דצעי ספירה צפה מלא כמו

ביאור בדברי מעיל צדקה

והו"ל היפוך ספירת ז"נ וכהא דמצינו לרבינו הגדול
הרש"ל זיש"ש שהעלה דאף דקיי"ל דשחיטת חולין לא
בעי כונה דקיי"ל כר"נ מ"מ השומט ומכין שלא תהא
שחיטה כשרה הבהמה פסולה ואסור לאכלה דהיפוך
כונה מהני לפסול השחיטה והכ"נ י"ל דהגם דבסממא
אם הפסיקה מהני אפילו בלא ספרה ולא צדקה שאר
הימים מ"מ היכא דהחזיקה ענמה בטמאה הו"ל היפוך
כונה מספירה ולכן מהני היסמ הדעת. אבל היכא
דאינה מחזקת ענמה בטמאה רק שאינה סופרת ולא
חושבת מ"מ המעשה שהחזיקה בצדיקה ביום ראשון
מהני לספירת ז"נ אפילו לא צדקה בינתיים וכסממ
נשים שאינן מכוונות, וא"כ גם מידון דידן כיון שלא
החזיקה ענמה בטמאה הגם שלא כוונה שהרי נתעלפה
ושכבה בלי הכרה ובלי מחשבה כלל מ"מ לא החזיקה
ענמה בטמאה נמי ולא הוה אלא כסממא.

ביאור דברי מרן הח"ס דבעינן כוונה לספירה

ובזה יש לישב נמי מה שכתב מרן הח"ס הנ"ל שאע"פ
שאינה צריכה ספירה בפה מ"מ הכנה וכוונה
לספירת שבעה נקיים בעינן אלא שכיון שדברים שבלב
אינם דברים ומה תועיל כוונה הלב במחשבה בלבד בלי
דיבור אכן כיון דקיי"ל מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו
מהני גם דברים שבלב לכן הצדיקה של יום ראשון היא
הוראה שמכינה ענמה לספירת שבעה נקיים ולשמור
ימים אלה לטהרתה, ושזכ אינה צריכה יותר שזה כאלו
ידעינן שהצדיקות טהורות בודאי דמוקמינן בחזקת טהר
ע"ש, והקשה ע"ז יד"נ הגרע"י שליט"א דאי משום
הא טורח זה למה שהרי כבר יש לה חזקת טהרה ע"י
הפסק בטהרה א"כ די לה בספירה בפה לקיים מה
שכתוב וספרה לה וכן הקשה בערוגת הבושם סי' ק"פ
על מרן הח"ס ז"ל. ולפמ"ש אחי שאם תלחחר ההפסק
תספור יום אחד ושזכ תפסיק יהי' כהיפוך מחשבה או
שמחשבו ולא מחשבו ובאמת כן מצינו במשנה מפורשת
(וצחים מ"ו ע"ב) לשם ששה דברים הזבח מוצא לשם
זבח לשם זבח וכו' א"ר יוסי שמעתי שאף מי שלא היה
בלבו לשם אחד מכל אלו כשר שהוא תנאי צ"ד שאין
המחשבה הולך אלא אחר העובד, ופרש"י שהוא תנאי
צ"ד שישחט סתם כדאמרן בפ"ק (לעיל ב' ע"ב) התנו
צ"ד דלא לימא לשמו דלמא אחי למימר שלא לשמו
וא"כ הכ"נ אם יספר ביום ראשון בספירה ויסמוך על
ימים אחרים על המחשבה אולי יחשוב היפוך אבל

והנה לפלפל בדברי המעיל צדקה אינו אלא הפוכי
מחרתא או רמות רוחא כי כבר דשו בו רבים
גדולים וטובים הימנו ואין לי לחדש על דבריהם אלא
לשמות בנמא אח דבריהם, עיין סד"ט (סי' קנ"ו
סקי"ח) מה שהאריך מאלד והסכים ליה, גם החכ"א
(כלל קי"ו סקי"ב) הצכים למעיל צדקה הנ"ל, ועיין
ח"ס יו"ד סי' קע"ח ודרכ"ת יו"ד סי' קנ"ו ס"ג אות
כ"ז באריכות שהביא וקצן הרבה אחרונים שדברו מזה
ועיין בשו"ת שם ארי' סי' ל"ג ועוד אחרונים ואחרון
אחרון חביב שאחריהם בא יד"נ הגאון הגדול מוה"ר
עובדי' יוסף בספרו טהרת הבית סימן י"ג מערכה
אשה שהסיחה דעתה מטהרתה ימים אחדים מתוך ימי
ספירתה האם עולים למנין ז' נקיים, והאריך מאלד ולא
הניח דבר קטן ודבר גדול מלהעיר בזה והביא דעת
החולקים כהגון מהר"א מסלוביניקי בספר טהרת המים
בשיורי טהרה מערכת ז' אות י"ב ושו"ת אבן יקרה
ומרן החזו"א ז"ל סי' צ"ב אות י"א והעלה לבסוף
דעם ההלכה של מעיל צדקה שהיסמ הדעת פוסל
בשבעה נקיים שנוי במחלוקת האחרונים ורבים מהם
ס"ל שיש להקל ולכן היכא דהדבר נחוץ ובמקום צורך
או במקום שהסיחה דעתה חלק מהיום ואח"כ חזרה
והמשיכה בספירתה וכיוצא יכולה להמשיך ולטבול ע"ש.

אשה שהיא בלי הברה ועשו לה בדיקה אי מהני

ומעתה נראה נידון דידן מה נידון ביה אי דומה
להנדון שכתבנו, וראשונה נחקור חקירה אחת
קטנה בנדון דידן שהאשה בלתי הכרה אם הייתה בזה
חזרתה ועשתה לה צדיקות בשעה ששכבה בלתי הכרה
ומאלה טהורה אי כה"ג הייתה טהורה ודאי ומוותרת
לטבול או כיון דלא הייתה ראוי' לכיון לא מהני הצדיקה
ולפענ"ד הראשון נראה דודאי הייתה מותר לטבול על
צדיקה זו דלא גרע משומה וחולה אחרת שנשים צודקים
אותה ומוותרת לטבול אלא דהתם עכ"פ איכא מחשבת
הצודקת ובדידן ליכא כלל והבן כי קציתי בזה.

ונראה לחדש בשאלתן דלכאורה יש צדיק להקל
ולהחמיר יש צד להקל דהתם בהפסיקה בטהרה
ואח"כ חזרה בה והחזיקה ענמה בטמאה יהי' מאיזה
טעם שיהי' אבל מ"מ הרי החזיקה ענמה בטמאה

כשתצדוק מעשה מועלת ומפקיע מידי מחשבה וכ"ש להחזיק המחשבה הטובה לשם ספירה.

ביאור שמעתתא שחרדה מסלקת את הדמים

עוד רגע אדבר מה שיש לעיין קצת מהא דאמרו נדה שם ב"ש אומרים כל הנשים מתות נדות וב"ה אומרים אינה נדה אלא שמתה נדה ובגמ' (ע"א ע"א) מ"ט דב"ש אי משום אגב דציעמותא חזיא וכדכתיב ותחלחל המלכה מאד מלמד שפרסה נדה ואע"פ שאמרו בפרק ראשון (ט" ע"א) שחרדה מסלקת את הדמים כבר ח"י שכך הוא הענין פחדא נמית אבל ציעמותא ר"ל הצהלה פתאומית מרפיא, ולפ"ו י"ל אפשר מחלה זו שנפלה בלתי הכרה הוא בכלל ציעמותא והצהלה פתאומית שמרפיא את הדמים וא"כ הי' נידון דידן גרע מסתם אשה שלא צדקה, או שהוא רק בכלל אשה שנחלפה בלי צהלה ולא מרפיא כלל.

וניחא לי דראיתי לרבינו הח"ס ז"ל (סי' קס"ו) שכתב דמה שאמרו שציעמותא פתאומית מרפיא ומתחלחל לשעה ברגע הפחד ומרגשת בעצמה. ואינו כשאר מקריים שחיישינן שמא ראתה טפת דם כחרדל או שמא ארגשה ולאז אדעתה וכדומה, כי אם יאל ממנה דם יאל בשפע ולשעתו ובהרגשה רבה, כי זה ענין דקרא ותחלחל המלכה. ואם לשעתה לא הרגישה חו לא חיישינן לה להצריכה צדיקה או פרישה כלל וממילא אינה צריכה כפרה עכ"ל. ולפ"ו אנטמיד סברתו, דצדידן נמי ממ"נ איהיתה צעמותא פחד פתאום הי' נראה דם הרבה וכיון שהיתה שוכנת עם מכנסיים לבנים ולא מצאו שום דמים לא חיישינן לצעמותותא ואל תירא מפחד פתאום.

איברא נש"ת העמק שאלה יו"ד סי' כ"ב הביא דברי הח"ס ז"ל וחלק עליו מהא דסוטה (דף כ' ע"ב) דאוקמי הגמ' הא דאמרו הוציאה שמא תפרוס נדה. ופי' רש"י ציעותי' הצאה פתאום כגון זו שלא היתה חרדה עד עכשיו ופתאום היא מרגשת בנערה וכו'. והנה הא דמרגשת בנערה הוא תיכף כשלא היתה מספקת לשחות לגמרי וכמו שאמרו במשנה והוא הפחד פתאום הצא לה ועיקר הגורם לזולת הדם הי' הרגע הראשונה, ואי איתא לסברת הח"ס דדוקא לשעתו יאל

ואשר נלפענ"ד לדייק דהמעיל צדקה שם בד"ה א"נ בא"ד והבו דלא נוסף עלי' וס"ל לר"א בעינן מספר ז"נ דווקא אלא דלא בעינן צדיקה צהם בכל יום וסגי ליה ציום אחד והכי נ"ל להלכה וכו' ובנ"ד דהחזיקה נפשה בטמאה גרע טפי אף שהפסיקה מתחילה בטמאה לא מרמה אנפשה לצדוק בכל פעם שהרגישה ע"כ. והנה דייק דהחזיקה נפשה בטמאה גרע טפי אף שהפסיקה מתחילה בטמאה וכו' משמע דהחסרון כיון שהחזיקה נפשה בטמאה ממילא מסתמא לא מרמה אנפשה ואפשר שחרגיש ותהי' טמאה ומקום הספק לפי שהחזיקה עצמה בטמאה אבל אם לא החזיקה עצמה היינו מנרפין הי' ימים, והגם שיש קצת לדחות חלוק זה מדכתב ובנ"ד דהחזיקה נפשה בטמאה גרע טפי משמע דאפילו בלי החזיקה מ"מ המעיין בדבריו יראה דדוקא בשהחזיקה עצמה בטמאה אוסר ודבר זה למדתי גם מפ"ד יו"ד (סי' קצ"ו אות ג') ד"ה הצדוק לה שכתב ו"ל עיין צמעיל צדקה וכו' והעתיק השאלה שמתחלוקת לכמה פנים והעלה, לענין א' (כלומר ספק הראשון של היסח הדעת) מאחר שהחזיקה עצמה בטמאה אין לה לספור אותן הימים ומעתה אין נ"מ בצפיקות האחרונים אך אם לא החזיקה עצמה בטמאה עלו אותן ב' כיון שמכרת הכתמים בט"ע שהם מימי נדחה וכו' ע"ש.

ובזה מובן דברי מרן הח"ס הנ"ל שכתב בד"ה ואף כי נחזר לדעתיו כי אין לה לספור עכ"ל נבאר החלוקא והדין השני כי לפעמים יהי' הנדון ההוא בפעם מן הצורך ולפענ"ד הכונה כגון צידון דידן שאם היו לובשין אותה מלבושים שהי' עליה קודם ההפסק והציאות לביה"ח ושוב האירו עיניה יהי' נפ"מ כה"ג אי נאמנת ע"ש עכ"פ נלפענ"ד לחדש דכה"ג שנפלה למשכב בלתי הכרה ולא החזיקה עצמה לטמאה וגם לא עשתה שום פעולה לצטל הספירה אלא מן השמים גזרו עליה שחלתה כה"ג גם המעיל צדקה מודה דלא הוי היסח הדעת כיון שלא החזיקה עצמה היפוך הספירה ולא צטלה את ההחזקה שהחזיקה עצמה בטמאה ובסופרת ז"נ ואונס כה"ג לא מקרי היסח הדעת וצטול הספירה ושפיר כשעמדה יכולה לעשות צדיקות

הדם בשפע ואם לא הרגישה בשעתו שוב לא חיישין א"כ למה אמרו הוציאוהו הא אם לא יצא הדם תיכף כשהרגישה צערה אין לנו לחוש שמא תפרוס נדה ואין מארכין להוציאה ממחנה ליה דהוא משך גדול משום חששא זו שמא תפרוס נדה, והרי אם לא לא ראתה בשעתה שוב לא תראה, ע"ש באריכות.

ישוב לקושית העמק שאלה על מרן הח"ם

ולפענ"ד אי משום הא יש לישב דהא במשנה תנן אינה מספקת לשמות וכו' ובירושלמי פריך ולא כן סבירין מימר כולהו ולא מקליתן פי' דלריך שמשחה כולה ואז נבדקת ולא מקליתן והיכי קאמר אינה מספקת לשמות דמשמע אפי' מקליתן בודקין, ומשני כאינש דאמר לא אספיק פלן למישתי עד דאיתחלחל ובאמת שמתה כולה ומבואר בירושלמי שם ה"ז דזה דעת ר"ש אבל חכמים ס"ל דאפילו מקליתן בודקין ועיין מנחה חריבה מה שהקשה למ"ד בהתחלת השתי א"כ שמא תפרוס נדה מיד ותטמא המים ואינה מועלת השתי כלל ע"ש ולפענ"ד לא ראיתי קושי' דלדיהו כבר בודק גם במקלית א"כ לא איכפת מה שתטמא אח"כ, ומיהו לדידן מבואר דמה שאמרו אינה מספקת לשמות לאו דוקא אלא הכונה כאינש דאמר לא אספיק וכו' וא"כ הכ"נ צבלי ולא הייתה הרגשת הצער אלא ממש אחר השתי ונבהלה ואמרו מיד הוציאוהו כי הסימנים ראו בתחלת השתי שהיו פניה נופחות אלא הצער לא הרגישה עד לאחר ששתתה כולה ולא תקשה למרן הח"ם והבן. ולפענ"ד ראוי לדברי הח"ם מגמ' נדה דף ס"ו ע"א הריא דאחאי לקמיה דרבי פרש"י שהיתה רואה דם מחמת תשמיש, אמר ליה לאבדן זי בעתה אזל בעתה ונפל ממנה חררת דם אמר רבי נתרפאה זאת, ועיין רש"י בעתה הצהילה פתאום והנראה דע"י בעיתה נופל חררתדם ולא טיפה כלל, והוצא רפואה זו ברמב"ם פ"ד מא"ב וטוש"ע יו"ד סי' קפ"ז ס"ט. ומ"מ לדידן נראה דאפי' ביעתותא לא הי' אלא אדרבה דאגה וזמית ולא מרפיא וק"ל.

וראיתי במי נדה להגרש"ק ז"ל אמה שאמרו בגמ' שם אלא לאו ש"מ בעינן ספורין בפנינו, והקשה כיון דיש לן דעת השל"ה והסד"ט והמעיל נדקה דגוף הספירה הוה גוף המנוה ומדאורייתא מעכב וכיון דקיי"ל מנות נריכות כוונה א"כ נימא כיון דהטבילות

זבה איכא שני עינים אחד להחמירה לבעלה והשני מכח מנות גוף הטבילה למ"ד טבילה בזמנה מנוה ולהחמירה לבעלה לא הוי רק רשות ולא מנוה אבל למ"ד טבילה בזמנה מנוה הוי טבילה מנוה א"כ מאי פריך נימא דלגבי בעלה לא הוי טבילת מנוה אף בספירה לא בעי כוונה ולכך לא בעי ספירה בפנינו אבל לקיים טבילה בזמנה מנוה ולגבי מנוה כיון דאין טבילה בלא ספירה לכך בעינן כוונה גם בספירה ולזה בעינן ספורין בפנינו ורב מיירי שהיא בחזקת טהורה לבעלה לכך לא בעי ספירה בפנינו והב"י מחא לא הוי נריכה טבילה דהוי רק מכח טבילה בזמנה מנוה וזבה ממ"נ אם אין טבילה בזמנה מנוה לא בעי כלל טבילה ואם ניחוש דהוי מנוה א"כ לגבי מנוה בעינן נמי ספירה בפנינו ובכוונה, וזבה ליכא ספורין בפנינו, ועיין מאירי שהרגיש בזה דהאין מדמה טהרה לבעלה לזו וזבה לטהרם לקדשים וכחז דהחכמים השוו מדותיהם ע"ש.

תבנא לדינא לדידן נראה דאם שכבה ב' ימים ולא ראו בזה סימנים של זיבת דם וגם מדרכי הרפואה אינה עלולה לראות מחמת מחלה זו זיבת דם לפענ"ד יכולה להמשיך בספירתה ולטבול ביום השביעי כלילה ומהרר לבעלה וה' יראנו נפלאות וישלח רפואות וישועות לכל ישראל צדיקת גואל נדק.

החתום בברכה בלב ונפש,

מנשה הקטן

סימן ד

קונטרס שערי קדושה

ב"ה ט"ו טבת התשכ"ז. ברקלין נ"י יצ"א

את נדרי אשלים בקן קולמוסי בשאלה הנוגע לקדושת וטהרת ישראל היות שמחכוון להוציא לאור הלכות נדה בקצרה בשפת המדינה לתועלת המון עם קודש ומזרקה מפי החבורה נחיות לברר דין איסור נדה בפנייה והמסתעפים לזה כי יש טועים בזה ח"ו וסוברים שאין דין איסור נדה בפנייה כמו בא"א, ויש טועים סוברים שעכ"פ אין דין קריבה בפנייה בבא"א, גם בדין יחוד עם פנייה נדה, ואי סתם בתולות דידן

והנה מחמת גודל פרסומו בין האומה היה הדבר הזה לפלא ולתמהוון אם היינו מעתיקים לפני הקורא גודל איסורה וכמו שאין צריך להזהיר לכל אחד שלא יחמוך את ראשו, אכן עמה צעונו"ה החלו אנשים קלי הדעת וצורים לפרץ פרצה צענין הטבילה לגמרי שנשומיהן אינן טובלות כלל לנדון ומושבנות שזה רק מנהג של יהדות בעלמא ע"כ אנחנו צריכים להאריך קצת בגודל העון הזה כדי להזהיר להעם מהחטא הנורא הזה. (ואי"ה צקוף התשובה נעתיק כל דבריו הקדושים).

ואחרי התבוננות בדבריו הקדושים אמרתי אם בזמנו חש לה הקדוש ז"ל להאריך באיסור הנורא הזה ובעונשו ואפילו בעל עם אשמו שהקילו בזה ח"ו ק"ו לזמנינו ובפנייה נדה שיטנם עמי הארץ אשר לא יודעים כי לאו כולי עלמא ידעי מקרא ולא אכשר דרא ולא עליהו נאמר זיל קרי די רב ולכן אעתיק כאן מקור הדברים וכו'.

וראה מעשה ומכרה הלכה וזכרני לפני לערך עשר שנים דברתי עם אדם אחד שהי' תלמיד מאחת הישיבות הגדולות ביוראפף והיה כבר במדינה זו לערך שלשים שנה או יותר והיה ח"מ שומר המורה קובע עתים למורה ועלמה לי לדבר אמו מענין נדה פנויה והיה לו לדבר חדש אשר איסור נדה איסורו שזה בפנייה כמו באשת איש ופג לבו מלהאמין עד שהבאתי לו הדבר מפורש מש"ס ופוסקים וטע"ע והחזיק לי טובה על העמידו על האמת ולכן אמרתי להעלות על הכתב מקור הדברים בס"ד בנדון דידן וחומר האיסור בו ככל הכתוב במורה שהוא דבר פשוט לכ"ע ואין בו להסתפק כלל וכלל ח"ו לא באתי לחדש שום דבר רק לציין מראה המקומות המצואים בזה. ואבאר בס"ד די' שערים.

סימן ה

איסור נדה שייך בפנייה כמו באשת איש

בתוב במורה צפ' מזכיר ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בצנצנה שבעת ימים תהיה צנצנה וכל

בחזקת נדות הן, ואיסור פנויה טהורה, ואי יש חלוק בין נשים לאנשים לענין איסורים אלו, ואימתי מחיל איסור זה באשה.

אי יש לדרוש ברבים עניני טהרה

ואמת אגיד כי לא רציתי לכתוב בזה כלל וכ"ש שלא לפלפל בזה כי ח"ו יצואו לטעות שיש בזה מקום לפלפל או יחשבו אשר יש בזה איזה ספיקות או מחלוקת והוא דבר ברור לא נסתפק בזה אדם מעולם שאיסור נדה אין חלוק בין פנויה לנשואה לענין חיוב כרת הבא עליה ושאר איסורים המסתעפים מ"מ מאחר שהפנינו די לברר מקור הדברים וגם ענינים המסתעפים בזה כי ישנם באמת אנשים טועים בדבר, אמרתי להעלות על הכתב מקור הדברים מן התורה, מן הקבלה, מן הגמרא, ומן הפוסקים, אולי יהיה לתועלת לאנשים שלא שמשו כל צורכן לאפרושי מאיסורי אשר לא זכו ללמוד דברים מן המקור.

גודל איסור נדה ועונשו

ואומר אני הגם כי ידוע לכל נפש מישראל מקטנו ועד גדלו מאיסור נדה ועונשה ומי מצני עמינו לא ידע את גודל חיובה ועונשה ע"פ התורה ומחמת גודל פרסומה בין האומה הי' זה לדבר פלא ולתמהוון אם היו מעתיקים להקורא גודל איסורה אמנם צעונו"ה החלו אנשים קלי דעת וצורים לפרץ פרצה צענין איסור נדה פנויה ח"ו קצתם מהם בשוגג שלא יודעים דהאיסור על הפנויה כמו על הנשואה ואין חלוק ביניהם וקצתם במזיד אמרתי להעלות על הכתב מקור האיסור וההלכה ולהאריך קצת בכל פרט ופרט בגודל העון הזה כדי להזהיר להעם מהחטא הנורא הזה, ועדיין הי' לבי מהסס וארכבותי דא לרא נקשן דלמא ח"ו לאחר שיראו כותבים מדבר זה ויראה כמספק ויחשבו שמה ח"ו יש מקום להסתפק בו ויצואו להקל ואמי חלין השגיעה והבאתי עלי קללה ולא ברכה עד ששטו רעיוני ומכרתי מדברי קדוש ה' יס"ע זכה וזכה את הרבים מרן החפץ חיים ז"ל בצפרו ספר המנוח הקצר ל"ת קל"ב לאחר שכתב דין טבילה לנדה ואיסורה ושאריך למסור נפשו ולא יעבור ע"ז שהוא שקול כמו עבודה זרה כתב ח"ל.

ואתמכינהו רבנן אקראי ומסיק בת ג' שנים ויום אחד הלכתא בת יום אחד קרא.

עוד אמרו בגמ' סוטה דף י' ר' שמואל בר נחמני אמר שנתנה עינים לדבריה כשתצעה אמר לה שמא נכרית את אמרה ליה גיורת אני שמא א"א את אמרה ליה פנויה אני שמא קיבל אביך בין קידושין אמרה ליה יתומה אני שמא טמאה את אמרה ליה טהורה אני ופרש"י טהורה אני מנדה הרי דתרי מילי נינהו פנויה וטהורה (ומדרש ברות רבה פ"ו) וילפת לפתחי כחזיות התחיל מממשש בשערה אמר רוחות אין להם שער אמר לה מי את רוח או אשה אמרה אשה פנויה או אשת איש אמרה לו פנויה, טמאה את או טהורה אמרה טהורה ע"ש.

והרמב"ם פ"ד מהא"צ ה"א הנדה הרי היא כשאר כל העריות המערה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב כרת ואפילו היתה קטנה בת שלש שנים ויום אחד כשאר עריות שהבט מתטמאה בנדה ואפילו ביום לידתה ובת עשרה ימים מתטמאה בזיבה ודבר זה מפי השמועה למדו שאין הפרש בין גדולה לקטנה לטומאות נדות וחבות ע"כ.

איברא דנשוי"ת הריצ"ש סי' תכ"ה נתבארה שאלה זו דשייך בפנויה דין נדה ותמה השואל למה לא הזכירו הראש"ד והרשב"א ז"ל בס' ת"ה ובצעה"נ ששייך גם בפנויה כי לפי לשונם לעולם לא דברו אלא באשמו של אדם והריצ"ש ז"ל השיב לו כי דבר ברור הוא שאסור ביאת הנדה בין באשמו בין באשת חזירו בין בפנויה והביא רא"י מכריתות י"ט בא ביאה אחת וחייב עליה שש חטאות הבא על בתו חייב עליה משום בתו ואחותו וכו' ואשת איש ונדה ובמס' כתובות אלו נערו שיש להם קנס וקא חשיב בהדיהו הבא על הנדה ומסיים זה אע"פ שהן בכרת אין בהם מיתת ב"ד וזה דבר פשוט לא נסתפק בה אדם מעולם והדבור בו מיותר. ומה שהקשה לו מהראש"ד והרשב"א שלא הזכירו ביאת פנויה דאית בה משום נדה משום דדברו בזהו או כי דבריהם היו ללמוד דעת את העם איך יתנהגו עם נשותיהן בטומאתן וטהרתן ולא הלטרכו לזה בפנויה שהרי ביאתה אסורה אף לא בימי טומאתה להרמב"ם דאורייתא ולהחולקים עליו עכ"פ מדברנן ע"ש.

הנוגע בה יטמא עד הערב וגו' ואם שכב ישכב איש אתה ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים וגו' ובפ' אחרי (ויקרא יח:ט) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרבו לגלות ערותה וגו', והנה דברה התורה בסתם ואל אשה בנדת טומאתה ולא הזכירה איזה אשה נשואה או פנויה אלא כל אשה בכלל בין פנויה ובין נשואה ולא אמר ואל אשת איש בנדת טומאתה לא תקרבו או ואשת איש כי תהיה זבה ופשוט דכל אשה בכלל, וביחזקאל (יח:ו) ואיש כי יהיה נדק וגו' אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גילולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא קרב והנה פתח ואת אשת רעהו לא טמא וסיים ואל אשה נדה לא קרב ולא אמר ואל אשת איש נדה לא קרב דבזה אין נפ"מ אם היא א"א ואשת רעהו או פנויה ובתרגום אונקלוס שם ואל אשה נדה לא קרב ולות אחא מסאבא לא על ופי' אחא מסאבא ולא אמר ואל אחתיה או איתת רעהו לא על אלא כתב סתם אחא מסאבא כל אשה שהיא ולא מיירי מנשואה או לא אלא מאיסור נדה שהוא בכל הנשים ואפי' בת יום אחד שראתה, ולכן כציון כתב הנביא ואל אשה נדה ולא כתב ואל אשתו נדה או ואל אשת רעהו נדה אלא כתב סתם אשה כל דהוא אשה שהיא נדה וזה פשוט, ועיין גמ' שבת י"ג ע"א.

ובגמ' נדה (מ"ד ע"א) ואשה כי תהיה וגו' ואשה אין לי אלא אשה, בת יום אחד לנדה מנין, ת"ל ואשה, מבואר דאפילו תנוקת בת יום אחד וראתה דם הרי היא טמאה נדה כאשת איש גדולה, ובגמ' מכות (י"ד ע"א) ואל אשה לחייב על כל אשה ואשה ובגמ' נדה ב' שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן וכו' ובדף ד' טעמייהו דרבנן חכמים תקנו להם לבנות ישראל שיהיו צודקות עצמן שחרית וערבית להכשיר טהרות, ובדף ז' במשנה ד' נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקינה וקאמר איזהו בתולה כל שלא ראתה דם מימיה אע"פ שנשואה ומדקאמר אע"פ שנשואה מבואר דסתם בתולה פנויה דינא הכי אלא דאע"פ שנשואה נמי דין בתולה לה ובדף ל"ב ע"א א"ר יוסי מעשה בעין בול והטבילוה קודם לאמה ואמר רבי מעשה בבית שערים והטבילוה קודם לאמה, עוד שם מאי אשה ואשה אשה אין לי אלא אשה תינוקת בת יום אחד לנדה מנין ת"ל ואשה אלמא כי מרבי קרא בת יום אחד מרבי ורמינהו אשה אין לי אלא אשה תינוקת בת ג' שנים ויום אחד לביאה מנין ת"ל ואשה אמר רבא הלכתא נינהו

היא ככלה שפירסה נדה, עוד שם (בש"ז ז"ז דף ל"ב ע"ב) תניא בתוספתא ר"ש שזורי אומר בית הסתרים בנשואה חונץ בפנויה אינו חונץ פי' לפי שנשואה מקפדת שלא תתגנה על בעלה ושפחתו של רבי שמא נשואה הייתה א"נ בין השיניים אפילו פנייה מקפדת. ובדף ל"ג עוד שם תוספתא השירין וכו' ר"ש שזורי אומר בית הסתרים בנשואה חונץ בפנויה אינו חונץ עוד שם וכלל גדול וכו' וכדרך שחלקו בין דין נשים לנשים בבית השחי ובית הסתרים ובנשים עומן חלקו בין נשואה לפנויה וכו' ע"ש עכ"פ מבואר מדברי הרשב"א דכתב בפשיטות דפנייה נמי טמאה משום נדות ואף שהדבר למותר כתבתי שלא לטעות ולומר כי יש שחמה למה לא הביא הרשב"א והראב"ד דין זה מאחר דמי שבעונ"ה מקלו יגיד לו יררף ח"ו קושית השואל לסנוף מחשבה וזה כתבתי דמפורש בדברי הרשב"א וכן מפורש בצעה"נ דאין חלוק לדין נדות בין פנויה לאשת איש וכנ"ל ואין בזה שום חולק בעולם. אלא שגם הא דלאי אמת דעיקר חיבורים היו רק ללמד העם דעת איך להחנהג בעל עם אשתו וכמ"ש הריב"ש ז"ל.

העולה מדברינו. דפנויה נדה הרי היא באיסור כרת לבא עליה כאשת איש ממש לכ"ע בלי שום חולק ואין חילוק בין פנויה לנשואה לענין נדות כלל כי כל הבא על הנדה חייב כרת וכ"כ להדיא הרמ"א יו"ד סי' קפ"ג ס"א בהג"ה ע"ש הריב"ש ז"ל וליה מאן דפליג בזה.

סימן ו

באיסור לא תקרבו בפנויה נדה

אחר שזכרנו דמפורש בתורה דלענין דין איסור כרת דנדה אין נפ"מ בין אשת איש לפנויה נדון בדין לא תקרבו בפנויה נדה ובספרא דרשו ז"ל ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אין לי אלא שלא יגלה מנין שלא יקרב ת"ל לא תקרב אין לי אלא נדה כל תקרב וכל חגלה מנין כל העריות כל תקרבו וכל חגלו ת"ל לא תקרבו לגלות ע"כ משמע דס"ל דגם שאר קרבות לוקין עליהן מה"ת גם בטה"מ מלוה שני"ג מנחה בכלל הלאוין וס"ל דלא קיי"ל כר' פדת שבת דף י"ג דלא אסרה חורה אלא קריבה של גלוי עריות ועיין

ולולי דצריהם הקדושים באמת מזנינו לו לרבינו הראב"ד והרשב"א שכתבו בספריהם הנ"ל דביאת פנויה יש בה איסור משום נדה והוא דהראב"ד בצעה"נ שער הספירה כתב ואשה שחצעה להנשא נחפייסה אע"פ שצדקה ענמה אח"כ ונמנאת טהורה צריכה שמש ז' נקיים אחר יום התביעה וצריכה צדקה חוץ ז' וטבילה בליל ח' כשאר נדות הנוהגת עכשיו מ"ט נשים דמחמדה ליום הנשואין ושמא ראתה טיפת דם כחרדל ואבוד נמנא יום תביעה חמור מיום הוסת דיום הוסת אם לא צדקה ולא ראתה ולבסוף צדקה ומנאה טהור טהורה ואילו יום התביעה אע"פ שצדקה אחר תביעה ומנאה טהור טמאה וכו' ולא שנה גדולה ולא שנה קטנה וכו' וכתב וז"ל כתבתי הענין הזה בזה השער מפני ענין הספירה והצדקה ולא כתבתי אותו בשער הפרישה לפי שלא באתי לכתוב באותו שער אלא פרישה שהאדם צריך לפרוש מאשתו הנשואה אבל זאת עדיין אינה אשתו ואינו ראוי לכונסה לחופה עד שחטרה מפני מגעה וקרוצ ישיבתה אללו ושחיית כוס של ברכה ויחודה החופה שהוא דומה לעליית המטה כי החופה והיחוד הוא לביאה וכו' ע"ש והנה מפורש כתב הראב"ד צאשה שחצעה לינשא והיה פנויה הרי היא בחזקת טמאה וצריכה צדקה וטבילה כשאר נדות וכתב דזאת איננה אשתו וצריך לטהר ואינו ראוי לכנסה עד שטמאה וכו' הרי כתב הראב"ד מפורש דפנויה ג"כ נדה היא כאשת איש ממש.

והרשב"א הביא בת"ה צדיני הפרישה אשה שחצעה לינשא ונחפייסה צריכה לישב ז' נקיים וטבילה הרי היא ככלה שפירסה נדה, עוד כתב שם (בית ז' ש"ב) וז"ל גרסינן בפ' תינוקת אחר רבא תבעוה לינשא ונחפייסה, צריכה לישב ז' נקיים פי' שמא חמדה ומחמת חמדה ראתה ולא הרגישה ולא עוד אלא אפילו צדקה ומנאה טהורה חיישינן שמא ראתה טיפת דם כחרדל ונאצדה וצריכה לישב ז' חוץ מיום התביעה ול"ש גדולה ול"ש קטנה ומסתברא דאינה צריכה הפסק טהרה שהרי זו לא ראתה כלל ודי לך אם אתה חושש שמא ראתה ופסק הדם מיד ולא שתאסר אותה ברואה ודאית שמעיינה פתוח ע"כ ע"ש מבואר דאם רואה ודאית צריכה גם הפסק טהרה והיא אסורה ככל נדה אף שהיא פנויה אלא דאין לא מחזיקין זו ברואה ודאית. עוד שם והשניה אשה שחצעה לינשא ונחפייסה וכו' שאם נשאת קודם שישבה ז' נקיים וטבילה הרי

חנוך מלוא קפ"ח ובספרי סמ"ה מלוא קפ"ח מה שכתבתי בזה. והר"ן פא"מ ונ"י ס"פ קורר ומורה וסמ"ג לאוין קכ"ו והכתר תורה לאוין שכ"ט כלהו ס"ל דהוי דאורייתא ואף שהרמב"ן ז"ל בהשגותיו על סה"מ חלק על הרמב"ם שאין מלקות מה"מ אלא בציאה גמורה או בהעראה המגילת אסתר שם דחה דבריו והעלה בהרמב"ם גם הש"ך יו"ד סי' קנ"ו סק"י כתב בהרמב"ם והביא לענאמו ראי' מהך עובדא דהעלה ליבו טינא ובש"ע א"א סי' כ' סתם בהרמב"ם ובז"ש שם כתב דלהרמב"ם אפילו אם אינו עושה דרך חיבה אסור מדאורייתא ועיין ב"י יו"ד סי' קנ"ה והב"ש הביא דברי הר"ן דאם יעמוד עמה אחורי הגדר איכא לאו דלא מקרבו ולמד כן מהמקשין שם בשלמא ע"ש בסק"א.

והנה הש"ך יו"ד סי' קנ"ו סק"א השיג על הב"י וס"ל דלהרמב"ם נמי קריבה אסורה מה"מ רק כשעושה חבוק ונשוק וכיוצא בו דרך חבה ובסי' קנ"ה הוסיף להביא ראי' לסברתו גם הפנ"י בשו"ת ח"ב סי' מ"ד וכנה"ג י"ד סי' קנ"ה ובצ"י ארחים ס"ק א' כולם כתבו דהדין עם הש"ך ומיהו יש בזה הרבה חולקין עיין בס' אלוה"פ סי' כ' אות ג' אריכות בזה ועיין בס' אגרות משה א"ע סי' נ"ו דאסור ליתן יד לאשה דקשה לסמוך על הסברא דאין זה דרך חבה ומאזה גם בענין נגיעה בעלמה אי הוה בכלל קריבה.

ובגמ' ברכות ס"א ע"א ת"ר המלכה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקא מדינה של גיהנום שנאמר יד ליד לא יקנה רע לא ינקא מדינה של גיהנום ועיין רמב"ם פכ"א מא"ב ה"ב ובסמ"ג לאוין קכ"ו וברמב"ם הנ"ל הכ"ב.

מיהו היוצא לדין דלכ"ע חבוק ונשוק דרך חבה וכן שאר קריבות שיש בהן הנאה אסור בפנייה נדה שהרי בכלל כל עריות הוא כיון שהיא נדה ונדה הקשה לכל עריות כולן. ולא סוף קריבה ממש אלא אפילו להסתכל בפני הפנייה לשם הנאה אסור אלא"כ כדי שיראנה אם היא נאה לפניו שישאנה כדאמרין בפ"ק דע"ז כ' ונשמרתם מכל דבר רע שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו היא פנויה בא"א ואפילו מכוערת ואפילו בבגדי לבד אשה המכירה וע"ז אמר איוב ברית

כרתי לעיני ומה אסתובן על בתולה וכ"כ הרמב"ם בהל' איסורי ביאה וגדולה מזו דהני אסור אפילו בפנייה טהורה ואדרבה חמורה היא הפנייה אפילו אינה נדה מאשמו נדה שמומרת לבעלה להסתכל בה ובפניה ואפילו נהנה בראייתה ולא אסרו להסתכל אלא במקום התורפה כדאייתא בנדרים כ' ובש"ע יו"ד סי' קנ"ה ס"ז אבל פנייה אסור לעולם אם לא כשרוצה לישאנה ובאופן שכתבנו. ואיסור זה כפי שביארנו תלוי במחלוקת הראשונים ז"ל אי הוא דאורייתא או דרבנן ורובם מהם ס"ל דהוא דאורייתא וקצת מהאחרונים ראו להדין דגם להרמב"ן איכא איסור דאורייתא בזה מדין חזי שיעור עכ"פ ומיהו קצתם חולקים בזה וכן נראה שיטת הרמב"ן מ"מ רוב פוסקים פסקו בזה כרמב"ם ז"ל.

ומבילא עלמה לן איסור קריבה לפנייה נדה לכ"ע הן דרך חבוק ונשוק הן שאר קרבות, כגון שחוק ולקררן בעין להסתכל אפילו באצבע קטנה כל שמתכוון להנאה ועובר ע"ז מלקין אותו כמבואר ברמב"ם ובש"ע א"ע לרוב פוסקים מלקות ארבעים ולי"א מכת מרדות.

ועיין עוד בסמוך ומה שזיינתי שם.

סימן ז

באיסור יחוד בפנייה נדה

ובעתה כיון שזכרנו דדין נדה וקרבה של ג"ע שייך בפנייה כנשואה א"כ פשוט נמי דדין יחוד שייך בה דמאחר דהיא בכלל העריות ומחייבי כריתות אסור להתייחד עמה ככלל שאר העריות ובגמ' יליף מקרא כי יסיתך אחיך בן אמן וכמו ש' פ"ק דשבת דיחוד אסור מדאורייתא וכ"כ תוס' סנהדרין ועוד בכמה מקומות וכ"כ הטור והרי"ב ש' סי' תכ"ה והמחבר (א"ע סי' כ"ב ס"א) ולהרמב"ם האיסור מקבלה הוא ויש לו רמז מה"מ ופשוט דנדה פנויה נמי בכלל האיסור והכין מבואר ביצמות (נ"ד ע"א ובכריתות י"ד) אלא בדין אחד חמורה פנויה נדה דבאשמו נדה אין איסור להתייחד עמה זולתי החתן כשלא בעל הבעילת מלוא משום דמקיף יצירה כדאייתא בכמוצות (ד' ע"א וסנהדרין ל"ו ע"א ויו"ד סי' קנ"ה ובא"ע סי' כ"ב) ובפנייה נדה אסור יחוד לעולם אם לא באותן

זה ג' אנשים היו רשות היחיד לענין טומאה וגמרינן לה מסוטה.

העולה לדין יחוד עם פנויה נדה אסור לכ"ע ולרוב הפוסקים אסור הוא מדאורייתא ולמקנחתם עכ"פ מדרבנן אסור להתייחד עם פנויה נדה, ולדעה ראשונה הא דחקנו דוד וצית דינו איסור יחוד היינו בטוהרה דאפילו פנויה וטהורה נמי אסור להתייחד עמה אע"פ שאינה ערוה בכלל יחוד דערוה כנסוה וגזרו עליה, וצ"ד של הלל ושמיאי גזרו אפילו על יחוד גויה נמלא שכל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה בין ישראלית בין כותית עובר באיסור ולדעת הסוברים דאיסור יחוד בפנויה הוא דאורייתא מכין אותו מלקות מה"מ ולמ"ד שהוא מדרבנן מכין אותו מכת מרדות האיש והאשה ומכריזין עליהן ועש"ע א"ע סי' כ"ב.

סימן ח

אי בתולות דידן סתמן נדות הן

הנה פשוט דבתולות דידן כל שעברו ימי נערוה בחזקת נדות הן וכ"כ הפרמ"ג בפשיטות בא"ח סי' רי"ז וכ"כ המור וקציעה וכן סתם המשנה ברורה א"ח שם סקט"ז דבתולות שלנו בחזקת נדות הן שהרי אינן טובלות לנדתן ואיכא עליהו לאו דלא תקרבו לגלות ערוה ע"ש, ובחזקת איהל תורה (שנה א' חוב' א) הביא בשם הרד"ך זעהמן היות כי בתולות דידן סתמן נדות הן ופנויה נדה הוה בכלל ערוה וכמש"כ הפרמ"ג ע"כ אף בפנויה אינה נאה אסור להסתכל בה כמו א"א אפילו מכוערת. ובאמת כי דבר זה פשוט הוא מאד דאורח צומנו בא ורק צימים הראשונים שהיו נוהגין במי חטאת וטהרה לקודש טבלו כולם לטהרות נשואות ופנויות אבל בעונ"ה צומן הזה שאין לנו טהרות בטלוהו לטבילה זו של בתולות.

ואין להקשות למה באמת בטלוהו לטבילה זו דכבר חי' לן הרמב"ן ז"ל בהל' נדה הביאו הרצ"ש הנ"ל דאפילו נימא דטבילה צומנה מנהו בטלוהו חכמים לטבילת בתולות פנויות בדורות האחרונים משום דהוי חומרא דאמי לידי קולא שיבאו בה לידי מכשול שיבאו

שלא נאסרו כגון אז עם בתו והאם עם בנה ועיין רא"ש שלהי נדה שכתב התורה אסרה יחוד עריות כולם וגם נדה היא בזכר כשאר עריות אלא הותר היחוד מרמו דקרא והיינו באשמו שרמזה התורה מקרא דסיגה בשושים אבל בפנויה דליכא רמו דקרא להחירה הרי היא בכלל שאר עריות ואסור וזה פשוט.

ובחייבי לאוין נחלקו הפוסקים אי אית בהו איסור יחוד מה"מ או דלמא רק בחייבי כריתות ומצ"ד, ורבו בזה הדעות והשיטות ועיין מנ"ח מנהו קפ"ח ובקריית ספר להמצי"ט פכ"ב דא"צ יחוד דעריות הוא דאסרה תורה אבל דחיי"ל נראה דלא אסור מדאורייתא והרבה פוסקים ס"ל דגם בחיי"ל אסור מדאורייתא אבל בפנויה נדה שהיא איסור כרת פשוט דאית בה איסור יחוד וכדעת הרצ"ש וכ"כ מהר"ש אבנה"צ בס' הזכרונות להל' נדה וביותר מפורש בזכרון י' בענין אל מחלל את בתך בפנויה נדה עובר על היחוד מה"מ ככלל עריות וכ"כ מהרי"א הלוי ח"א סי' ט"ז דנראה פשוט דלהסוברים יחוד מה"מ ה"ה בפנויה נדה וכן פשיטא ליה לטוט"ד מהד"ת ח"א סי' ה' וכ"כ צבינת אדם דפניות צומן הזה שאין טובלות לנדתן הוי איסור היחוד דאורייתא וכ"כ הערוך השלחן ס"א וגו' א"ע סי' כ"ב בפנויה נדה הוי בכלל יחוד דשאר עריות וכן נקטו רוב הפוסקים בפשיטות. והגם שיש מן האחרונים דס"ל דאיסור יחוד אפילו בפנויה נדה אינו אלא מדרבנן ומגזרת דוד וצית דינו הוא ומיהו נראה שרבו דעת הסוברים דמדאורייתא הוא אפילו בפנויה נדה וגזרת דוד וצית דינו לא היה אלא על פנויה טוהרה.

ומה"מ יש להזהיר לאותם שמוציאין בתולה במכונית (קאר בלע"ז) ויוצאים עמה ביחוד לדבר על לבה ולהכיר זה את זה והגם כי כוונתם רק לשם נישואין ואין מתכוונים לדבר רע מ"מ יש בזה איסור משום יחוד עם בתולה נדה והגם שכתבתי בספרי משנה הלכות ח"ג סי' מ"ח דאפשר עכשיו שברוב הדרכים כל הלילה ישנם עוזרים ושבים במכונית אפשר דהוי רה"ר לענין יחוד ולא מיבעיא ציום אלא אפילו בלילה יחוד לא הוי אלא כשאין עוזרים ושבים מ"מ היכי שהם יוצאין למקום מונגע ויושבים במכונית צלדי צדדים ודאי יש בזה משום יחוד ובפרט כי ע"פ רוב הם ציוון נוסעים למקום שלא יטרידם עוזרי דרכים ובקעה שאין

להקל בה מכה איסור דרבנן ויכשלו בה בנ"א כמו שנכשל אותו תלמיד במס' שבת דף י"ג שמת בחלי ימיו שנכשל באיסור דרבנן, ולכן בטלוהו לטבילה זו של בחולות, ונמנא כולן בחזקת נדות הן לכ"ע וח"פ מאד, וכל חומר דין נדה עליהו.

סימן ז

באיזה מקום שייך איסור יחוד

דע, כי יש מן האנשים שחושבים כי איסור יחוד ליכא אלא בבית או במקום סגור מוקף מחיצות אבל במקום פתוח כגון שדה או בקעה אין בו משום איסור יחוד ולכן פעמים מתחכמים ויוצאים מחוץ לעיר על פני השדה מקום שאין שם מחיצות ודבר זה הוא טעות גמור דודאי בשדות שנמצאים שם עוזרים ושבים חדיר ליכא שם משום יחוד אבל מקומות דאין שם עוזרים ושבים כגון שהוא רחוק מן הדרך פשוט דיש שם משום איסור יחוד וכן בכל מקום שנמנעים משם עוזרים ושבים אסור משום איסור יחוד.

איברא דבשדה ליכא חומרא יותר מצעיר לענין איסור יחוד וכמ"ש במשנה קידושין פ' ע"ב לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים ובגמ' אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל בפרושים אפלו כי עשרה נמי לא הוה מעשה והוציאוהו עשרה במטה ואמר רב יהודה אמר רב ל"ש אלא צעיר אבל בדרך עד שיהא שלשה שמא יטרוך אחד מהם להשחין ונמנא אחד מתייחד עם הערוה וכתב הטור א"ע ס' כ"ב וא"א ז"ל כתב שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים צעיר ובשדה עם ג' אבל בפרושים אפילו צעיר ובי' נמי לא ועיין ב"י ודרישה.

סימן י

דעת הרמב"ם דבזה"ו ליכא אנשים כשרים לגבי יחוד

ודעת הרמב"ם דבזמן הזה ליכא אנשים כשרים ואסור להתייחד לאשה אפילו עם אנשים הרבה וכן

פסק המחבר א"ע ס' כ"ב וכתב הרמ"א וי"א דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים אם הוא צעיר (טור בשם הרא"ש) וסתם אנשים כשרים הם (ר"ן פ"י יוחסין) אבל אם הם פרושים אפילו עם י' אסור, וכ"ז צעיר אבל בשדה או בלילה אפי' צעיר צעין ג' (ר"י בשם הראב"ד) אפילו בכשרים ע"ש ועיין ב"ש וח"מ שם מה שהאריכו אודות יחוד בדרך לאשה שצריכה ליסע בעגלה עם ב' אנשים דהמרש"ל אסר עכ"פ פשוט דאיסור יחוד הוא בשדה ג"כ.

ומה"ז רע המעשה מאד מה שמתייחדים בחור עם בתולה במקום מונגע שרואים להכיר זה את זה אם הם מתאימים זה לזה לינשא ואף אם נאמר דכוונתם לטובה ואין מתכוונים לשום דבר רע מ"מ הרי עתה הדבר הוא איסור גמור מאלו איסור יחוד וצפרט יש להזהיר בימי הקיץ אשר מחגוררים (בקאנטרים בלע"ז) צמעוני קיץ ושם יוצאים לשדה או לעיר ציוס וכ"ש בלילה דיש בזה איסור גמור של יחוד ורמז לדבר מקרא כי בשדה מלאה לעקה הנערה ואין מושיע לה.

ואל ההורים אשא עיני ואבקש מכם הורים ומורים הזהירו ומנעו את בניכם ובנותיכם והרחיקו אותם מדרך עתם דרך עקלתון ולא דרכיהם דרך ה' אם לא תדעי לך היפה בנשים נאי לך בעקבי האלף ורעי את גדיומיך על משכנות הרעים ודרשו ז"ל אם לא תדעו לך להיכן תלכי לרעות נאך את היפה בנשים שחל לו הרועה מלהנהיג אותם נאי לך בעקבי האלף הסמכלי בפסיעות דרך שהלכו האלף והעקבים ניכרים ובאותה הדרך לבי צדור הזה וצפרט צמדינתו אשר חל לו הרועה מלהנהיג ואיש כל הישר צעינו יעשה את היפה בנשים הסמכלי בפסיעות דרך שהלכו אבותינו הקדושים והדרך והעקבים שדרכו ניכרים ובאותה הדרך לבי ואז תזכה לרעות את גדיומיך היינו הדורות הבאים אחריו על משכנות הרועים שהם יזכו להיות רועי ישראל ועיין רש"י איכה תרעי ותינללי מיד המציקים לך להיות ציניהם ולא יאצדו ציך התצונני צדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתו ושמרו משמרתו ומצותיו ולבי צדרכיהם הכלל מי שרואה שלא יאצדו צינין האומות ח"ו אין לו ענה אחרת אלא להתצונן צדרכי אבותינו וללכת בהם ואז מכה לרעות את גדיומיך הצנים על משכנות הרועים וד"ל.

סימן יא

אסור לבא על פנויה אפילו מהורה
בלי חופה וקידושין

ומה שטועים העולם ומורגל בפי ההמון פלוגת פנויה ומותרת הנה לא מציעא בתולות דידן דנדות הן אסורות מדאורייתא והבא עליהן זהכרת ח"ו וכמו שזכרנו בס"ד בשער א', אלא אפילו בפנויה טהורה שטבילה או שעדיין לא ראתה מעולם מ"מ אסורות הן ולדעת הרמב"ם פנויה אפילו טהורה אסורה מה"מ בלא חופה זה מלקות על שהינה ענמה לכך להצטל דרך זנות והרי זו בכלל קדשה אע"פ שאינה יושבת בקובה של זנות וגם לא הפקירה ענמה אלא לה ולדברי החולקים עליו שאין ציאת הפנויה לא לאו ולא מלקות מ"מ יש ציאתה אסור דרבנן והרי גם על יחודה גזרו ואסרו כ"ש ציאתה גם מי שאומר דציאת פנויה אסור מה"מ אף שאין זה לאו ולא מלקות מ"מ אסור עשה יש זה דמי יקח איש אשה ובעלה אמרה תורה כשיראה לבעול יבעול בקדושין עיין ריב"ש הנ"ל.

ועיין מ"ר רות פ"ו ד' ליני הלילה א"ר יוסי שלשה הן שצא ירן לתקפן ומזדונו עליו כל אחד ואחד בשבועה ואלו הן יוסף דוד וצונו מנין שנאמר חי ה' שכני עד הבקר ר' יהודה ור' חנינא ר' יהודה אומר כל אותו הלילה היה יצרו מקטרגו ואומר את פנוי ומצקש אשה והיא פנויה ומצקשת איש עמוד ובעלה ותהי' לך לאשה ונשבע ליצרו ואמר חי ה' שאינו נוגע זה ורות טהורה הייתה כמו שמבואר שם במדרש והבאתי דבריו לעיל בצאת א'. ועיין תוספתא סוטה פ"ט וספרי בהעלותך פסקא פ"ח והנה אפילו פנויה וטהורה ורעה לישאנה אפ"ה אסורה לו בלא קידושין והתם ליכא עדים ולא קדשה קודם (ומיוחד לא קשה דאכתי לא גזרו על יחוד פנויה ודוד וצ"ד גזרו).

ולקדשה ציאתה לא היה אפשר ואפי' אם בא עליה לשם אישות צינו לצינה אינו כלום אף דהוה עדיין קודם גזירת רב דמנגיד אמאן דמקדש ציאתה מ"מ בלי עדים אינו כלום. עכ"פ ציאת פנויה לדעת הרמב"ם אפילו טהורה איכא לאו והסכימו עמו הרא"ש והטור וכן הוא דעת הי"א ברמ"א א"ע סי' כ"ו ס"א ועיין בתשו' הרדב"ז ח"א סי' כ"ה ובת' מהרי"ט ריש

קידושין ולדעת פוסקים אחרים עכ"פ מדרבנן אסור ועיין ב"ח וב"ש א"ע הנ"ל וגם זה פשוט וברור, אלא דמה שאמרו פנויה היא ומותרת כלומר שמוותרת לינשא לכל אדם אצל רק לאחר קידושין וחופה כדמו"י, אצל בלי חופה וקידושין אסורה היא לכ"ע אפילו היא טהורה, ואם היא טמאה נדה חייבים כרת ואם היא טהורה להרמב"ם בלאו ולוקין מלקות לאוריייתא ולהחולקין לוקין מדרות וגם זה פשוט.

ועיין עוד בספרינו שו"ת משנ"ה ח"צ סי' נ"ב.

סימן יב

אי שייכים כל האיסורים הנ"ל על הנשים
כמו על האנשים

ובמה שיש טועים או עושין ענמן כטועים וסוזרים דאיסורין אלו על האיש נאמרו דברוב מקומות בלשון זכר נאמרו אסור לאדם להתייחד נרץ אדם להתרחק מהנשים הבא על אחת מכל העריות וכיוצא זה מהלשונות עיין בש"ע א"ע סי' כ' כ"א כ"ב הנה דבר זה טעות גמור הוא אין נרץ לפני דקיי"ל השוה הכחוש אשה לאיש לכל עונשין שבתורה וכל שהאיש נהרג האשה נהרגת וכל שהאיש לוקה האשה לוקה וכל שהאיש במכת מרדות האשה ג"כ הכי ובתורה כתוב מות יומת הנואף והנואפת ובש"ע א"ע סי' כ"ב כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה בין ישראלית בין עו"כ מכין את שניהם מכת מרדות האיש והאשה זה פשוט בכל הפוסקים לית דין נרץ בשש. ובתו"כ אשה מזהרת ע"י איש מנין ח"ל לא תקרבו הרי כאן שנים ומוצא ברש"י עה"ת ובס' עמודי אור טעה בכוונת החו"י ופשוט ובחנן מצוה קפ"ח לאו זה טהור בזכרים ונקבות.

וגדולתו מזו כתב בס"ח סי' תרי"ד שאשה נריכה לזהר שלא תשמע קול איש שמכל שהאיש מחזר אשה מחזרת ע"ש ובמערכי לב הביא מקור לדבריו מסוטה מ"ח ע"א זמרי גברי וכו' ולא ידענא למה ליה מקור אחר הלא ר' יהודה החסיד נתן מקור לדבריו שכל שהאיש מחזר אשה מחזרת ועיין ילקוט שמואל ט' רמז ק"ה ח"ל בצואכם העיר כל האורח הזה למה

כך א"ל לזון את עיניה מאיש שאינו שלה. אבל להסתכל בלי הנאה של תאוה אין צוה איסור ובאמת הסתכלות בלי תאוה גם באנשים הי' מותר, אלא שא"ל ועיין ברכות כ' רצ גידל היה רגיל דהוה קאזיל וימיז אשערי טבילה אמר לה הכי טבילו והכי טבילו א"ל רצנן לא מסתפי מר מינה"ר א"ל דמיין באפאי כי קאקי חיורי אבל אנן אסור להסתכל לעולם וההסתכלות בשאול לפי דעת שמואל לא היתה לשם תאוה הנאה ודו"ק.

ומבואר דהפירכא לר' יוסי משום דלר"י הי' רלוונט לזון לשבוע מיפיו של שאול בדרך תאוה של זנות וזה ודאי אסור אפילו בנשים משום דלא תמורו אחרי לבצכם ואחרי עיניכם וזהו ודאי הלכה כר"י וטעמו ונימוקו עמו וגם ר' יהודה לא חש ליה להשיב דאין זה דרך זנות ושחיק ליה ומדשחק ליה ש"מ אודיה אודי ליה ע"ז אבל שמואל לא קאמר אלא כדי להסתכל ביפיו ולא לזון ולשבוע מיפיו אלא כעל דבר פלא ביופי ודבר זה אין בו איסור וזה ברור בס"ד.

ורא"י ברורה לדברי מגמ' שבת ס"ד מפני מה הולכין ישראל שבאותו הדור כפרה מפני שזנו עיניהם מן העבירה ופירש"י זנו לשון מזון שנהנו במראית העין ע"ש. ומבואר שהנהנה מהעבירה במראית העין נקרא מזון וז"ש לו ר"י לר' יהודה דלזון ולשבוע הו' בכלל זנות ולזה מ"ש איש ומ"ש אשה אבל הסתכלות בלי לשבוע ובלי ליהנות מעבירה ליכא איסור ודו"ק.

ועיין א"ע פ' יתרו לא תחמוד אנשים רבים יתמהו על זאת המצוה איך יהי' אדם שלא יחמוד דבר יפה בלבו כל מה שהוא נחמד למראה עיניו, ועמה אחן לך משל דע כי איש כפרי שיש לו דעת נכונה והוא ראה בת מלך שהיא יפה לא יחמוד אותה בלבו שישכב עמה, כי ידע כי זה לא יתכן ואל תחשוב זה הכפרי שהוא כאחד המשוגעים שיתאוה שיהי' לו כנפים לעוף השמים ולא יתכן להיות, כאשר אין אדם מחאווה עם אמו אע"פ שהיא יפה כי הרגילוהו מנעוריו לדעת שהיא אסורה לו ככה כל משכיל נריך שידע כי אשה יפה או ממון לא ימלאנו אדם בעבור חכמחו ודעתו רק כאשר חלק לו השם אמר קהלת ולאדם שלא עמל בו יתנו חלקו ואמרו חכמים בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלמא אלא במזל ובעבור זה המשכיל לא יתאוה ולא יחמוד ואמר שידע שאשת רעהו אסרה השם לו יותר

מציטות בניו של שאול היו ולא היו שצעות ממנו דברי ר' יהודה א"ל ר"י א"כ עשית צנות ישראל כזונות והלא כשם שאי אפשר לזון את עיניו מאשה שאינה ראויה לו כך א"ל לאשה לזון את עיניה מאיש שאינו שלה עכ"ל. וזה הוא על טעם הג"ל, ועיין מהרש"א ברכות מ"ח ב"ח שהביא דברי הילקוט הנ"ל א"ל ר"י א"כ עשית צנות ישראל כזונות. ועיין שו"ת תשורת ש"י ח"א ס' קכ"ה.

סימן יג

איסור הסתכלות לנשים על אנשים

ובתשובה אחת כתבתי הרהורי דברים על ידיד"ג הגאון הגדול מוה"ר עובדי' יוסף שליט"א בעל שו"ת יציע אומר ח"א ס' ו' אות ה' שהביא להחמיר הסתכלות נשים באנשים מגמ' ברכות מ"ח מדלא חייש הש"ס בצרכות לקושית ר' יוסי והלא כשם שא"ל וכו' אלמא דלא חיישין בנשים דלאו צנות הרגשה נינהו וע"ש ואומר אני דח"ו לסמוך על זה ולהחמיר ח"ו לצנות ישראל לזון עיניהן בהסתכלות באנשים האסורים להן דודאי אין חילוק בין אנשים לנשים בזה ולא תמורו אחרי לבצכם ואחרי עיניכם גם להם נאמרה והא דלא חייש בגמ' לקושית ר"י אינו קושיא כלל דתרי מילי נינהו דהנה בגמ' ברכות אמר שמואל כדי להסתכל ביפיו של שאול דכתיב משכמו ומעלה גבוה מכל העם אבל בילקוט במחלוקת ר' יהודה ורבי יוסי הלשון כל האורך הזה למה מציטות בניו של שאול היו ולא היו שצעות ממנו א"ל ר' יוסי והלא כשם שאי אפשר לזון את עיניו מאשה שאינה ראויה לו כך א"ל לאשה לזון את עיניה מאיש שאינו שלה ע"כ.

והנה המדייק בשינוי הלשונות דש"ס דילן והילקוט יראה החלוק פשוט דבש"ס דילן ס"ל לשמואל דמסתכלות ביפיו היו משום דמשכמו ומעלה גבה מכל העם הי' והיה זה לדבר פלא בעיניהם והיו מסתכלים בו כאדם המחמיה על דבר פלא אבל ר' יהודה בילקוט ס"ל דההסתכלות הי' לשבוע ממנו כמו שכתב להדיא ולא היו שצעות ממנו א"כ לר"י כוונתם היתה לשבוע ולזון מיפיו והוא אינו ראוי להם וע"ז א"ל ר' יוסי והלא כשם שא"ל לזון את עיניו מאשה שאינה ראויה לו

אסורה משום נדה ממש עכ"פ פשוט דיחוד וקירוב
בחתן וכלה הוא איסור גמור ועון פלילי ככל יחוד של
אשה נדה וקרבתה ואין לזה שום היתר ואדרבה אם
לדין גרע הוא שהרי כאן כיון שסופה להנשא לו אם
יתרגל זה ח"ו לנגוע בה בנדתה ח"ו יקל ראשו גם
לאחר החתונה דמ"ש הוא ויצא ח"ו להקל באיסור כרת
ועיין ביערות דבש מה שזוהר ככרוביא על מה שיוצאין
החתנים והכלות לטייל בשוק ובשדה ובאין עי"ז ח"ו
לידי הרהור וקישוי לדעת וח"ו להוציא ז"ל ר"ל ולידי
קירוב בערוה נדה ועכ"פ ליכא בזה שום חלוק בין שאר
בחולה נדה לכל הדברים והעובר ע"ז הרי הוא חשוד
על העריות ופסול לעדות כמבואר בש"ע ח"ע.

ובם' שו"ת מעיל דדקה סי' י"ט כתב ח"ל בבית ישראל
ראיתי שערוריה איכה נהייתה כזאת שאין איש שם
על לבו להוכיח בשער בת רבים על התקלה וקלקלת
שטים שקלקלו והרגלו הרגל בדבר עד שנעשה טבע
קיים לבלתי הרגיש ברעה אשר ימלאם באחרית הימים
והוא אשר נעשה בכל יום ערוך השלחן ונפה הנפית
מיום שגומרים שידוכים בין בחור ובחולה מושיצים
אותם יחד ומוסרים הבחולה לזנות בית אביה בחיבוקים
ונשוקים ומעשה חידודין וכל הקרואים והמסובים
מחזיקים בידי אבי מתמיה מזה ימים מדוע מחשים
הגבורים אשר מעולם אנשי שם המוכתרים בכתר תורה
ונחמי אל לבי לדרוש ולחקור אם יש מקום להניח
לישראל במנהגם הגרוע הזה להיותם שוגגים ולא יחזרו
מוזדין כי כמעט ידוע לכל שלא יקבלו ולא ישמעו לקול
ענות מוכיחיהם בדבר זה וע"כ יש לזדרז ולצרר אם
הנאסר הזה הוא מדברים שנוכל לומר מוטב שיהיו
שוגגים או אם הוא מאיסורי דאורייתא.

והנה נודע מה שכתב הרמב"ם בפכ"א מאישות ובס'
המנות שלו ס' שני"ג ח"ל הזהירו מהתקרב
והמתעדן אל אחת מכל העריות ואפילו בלי ביאה אלא
חיבוק ונישוק והדומה לו מפעולות הזרות המעמיקים
בזימה והוא אמרו באזהרה מזה איש איש אל כל שאר
בשרו לא תקרבו לגלות ערוה ולשון ספרי לא תקרבו
לגלות ערוה אין לו הלא שלא יגלה מניין שלא יקרבו
ח"ל ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרבו וכו'. - ושם
אמרו ונכרתו הנפשות העושות מאי ח"ל יכול יהא חייב
כרת על הקרבות ח"ל העושות ולא הקרבות עכ"ל.

היא נשגבה בעיניו מבית מלך בלב הכפרי על כן הוא
ישמח בחלקו ולא ישים אל לבו לחמוד ולהתאוות דבר
שאינו שלו כי ידע שהשם לא רצה לתת לו לא יוכל
לקחתו בכחו ובמחשבותיו ובתחבולותיו על כן יבטח
בבוראו שיכלכלנו ויעשה הטוב בעיניו ע"כ העתקתי
דבריו הקדושים כולם מפני האמונה והבטחון והמועלת
גדול שיש בהם.

ובבם' ד"א זוטא פ"א אל תכשל בעיניך שאין מכשול
אלא בעינים ואמרו רז"ל עינא וליבא תרי
סרקורא דעצירה הם, ובגמ' סוטה דף ח' גמירי אין
יפה"ר של אדם שולט אלא במה שעניו רואות, במס'
יומא אמרו הרהורי עצירה קשין מעצירה גופה ואף
שרש"י פ"י להכחשת הגוף אמנם אחרים פ"י גם לאיסור
ועכ"פ אפילו לא חמור אבל עצירה הוא ובדאי דגם
באשה יפה"ר שולט בה במה שענייה רואות וזה פשוט
מאל, ועיין עוד סוטה דף ט' סוטה נתנה עיניה במה
שאין ראי לה מה שביקשה לא ניתן לה ומה שבדה
נטלוהו ממנה וכן מצינו בנחש הקדמוני מי שנתן עיניו
במה שאינו ראי לו וכו' ובמשנה שם דף כ' אינה
מספקת לשמות עד שפיה מוריקות ועיניה בולטות הרי
שנענשה על עיניה ועיין לעיל היא כחלה לו עיניה
לפיכך עיניה בולטות ועיין שבת ס"ב ע"ב ומשקרות
עינים ודו"ק בכל אלו עכ"פ צרור דגם באשה יש דין
איסור של הסתכלות בערוה כמו באיש. ובאמת כי שוב
מנאמי מבואר בילקוט מליוצאויטש זלה"ה בפ' ט'
הביא ג"כ בפשיטות כי גם הנשים מחויבות לשמור
עצמן מכל הנ"ל כאנשים ושמחתי כעל כל הון.

סימן יד

איסור יחוד וקירוב לחתן עם הבלה

והנה בעונ"ה פרצה הפירצה אפילו בין שומרי התורה
שמתיחדים החתן עם הכלה ולפעמים ח"ו באים
לדי קריצה של חיבוק ונישוק וזה איסור גמור ואין לזה
שום היתר כמו שאסור להתייחד בכל נדה כן הוא עם
הכלה שלו חדא דהרי בזמן הזה אין מקדשין קודם
הנשואין ח"כ הרי היא סתם כפנויה לכל דבר ואפילו
בזמן שקדשו קודם אסורה היתה משום דכלה בלא
ברכה אסורה לבעלה כנדה וזה בטעמה אבל בטמאה

והנה כל הפוסקים הסמ"ג והטור והש"ע העמיקו פסק זה להלכה וכן פסק ה"ה ללוקין על לאו זה אם הוא דרך חיבה וקירוב דעת וכן הוא דעת הר"ן פרק אין מעמידין וכו' וכ"כ הש"ך סי' קנ"ז דמשמעות הר"ן בהרמב"ם וכ"כ הרא"ה בספר החינוך אבל הרמב"ן בהשגות שלו חלק עליו ואמר שאין מלקין מה"ת אלא צביחה גמורה או בהעראה. והנה בש"ך מביא רא"י לרמב"ם וכו' ואמר כל הבא בדברינו מבואר שדין הרמב"ם בזה יש לו רא"י מש"ס וגם הרמב"ן כמדומה לא פליג עליו אלא דלא נשוו לאו אבל אפשר דנאסרו כמו ח"ש מדאורייתא א"נ לפחות נכלל בזה כללים דכמעשה ארץ מצרים לא תעשו שכל אלו הן מעשיהן המשתגעים ומעמיקים בזנות וכו' וא"כ הוי מדאורייתא ומן הראוי לגזור בכל אלה העושים כן כי ספק הן נדות ומידי ספק לא נפקי וכו' וזים של שלמה דבינה פסק בספקא דאורייתא חייב לאוכיחנהו. [ובאמת לא ידענא למה כתב ספק נדות הרי ודאי אורח בזמנו בא והם בחזקת נדות ודאי לאחר שנתבגרו וזה פשוט וכמו שכתבתי לעיל.]

והנה אף אם נהי' כזאת עת לחשות מהוכיח אותם לנוכח צניהם שלא יקבלו ולא ישמעו לקול התורה עכ"פ כל מי שנוגע יראת אלוקים בלבו יעזור בגבור חלצו וישים מלחו נגד המון עם לבחתי יעשה כמעשיהם וכו'. ואליהם אישים בחורים מצני תורה הלא לכם לב לדעת כי העצירה מטמטמת לבו של אדם כדכתיב ונטמאחם צם מלצד העונשים המיועדים לו בזה ובבא והשומע לדברינו יראה זרע יאריך ימים אמן ע"ש לשון קדשו. ועיין בספר גדר עולם חתימת הספר מש"כ שהוא עון פלילי והוא מאבזרייהו דעריות שרריך ליהרוג ואל יעבור ע"ז ואין שום היתר בזה מחמת שנתקשר אתה בחנאים עי"ש וכ"כ עוד שם בפ"ח ע"ש דבריו הקדושים, לצד העונש שענוש יענש או שישוב אל ה' וירחמהו.

סימן פו

מתי מתחיל איסור שגורו על הפגויה

איסור זה דפגויה מתחלק דמה שחלוי באיסור נדה

והא לך לשון מורינו החפץ חיים ז"ל במצוה הנ"ל ראשון לכל נריך האדם לדעת שכל העונשים הנאמרים בתורה"ק ובחז"ל על מי שעובר על איסור עריות הוא גם עובר על איסור נדה, ושניהן חייבים כרת עובר זה העובר ע"ז בזדון לבו הוא רשע גמור ופסול לעדות ולשבויה ונקרא פושע ישראל בגופו עובר זה ודינו נפסק (במס' ר"ה דף י"ח) דמי שיש לו רוב עונות, ובחורף העונות נמצא גם עון זה נידון בגיהנם י"ב חדש ואח"כ גופו כלה ונשמתו נשרפת והרוח מפזרת לאפר תחת כפות רגלי הנדיקים ומי יוכל לשער גדול היסורים והצרות שיקבלו שניהם בגיהנם אפילו על פעם אחת שעוברין על איסור זה וכל שכן אם הופקר ח"ו צעניהם עון זה החמור לעבור עליו כמה פעמים.

עוד כתב שם ואיסור נדה מפורסם בכל ישראל אפילו לקטני שבקטנים שיש לו מעט ידיעה בחומש כי הלא מקרא מלא הוא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה וכתיב בסוף הפרשה כי כל אשר יעשו מכל התועבות האל ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם והיינו שגם האשה נכרתה עובר זה ונשנה הדבר הזה בפרשה כמה פעמים שהוא תועבה ומטמא הארץ ומטמא הנפש ונפשו נכרת מארץ החיים לגמרי ואפילו אם יכפוהו עכו"ם לזה נריך למסור נפשו ולא יעבור ע"ז שהוא שקול כמו עבודה זרה, וע"ש מה שהאריך עוד.

סימן מז

נערה אגרא וטוב לה, ועיין רמ"א יו"ד ובשאר אחרונים
תשובה לח"ו הנכשל בה.

תשובת המשקל מבעל הרוקח

(יא) ועמה נעמיק פה מש"כ רבינו אליעזר מגרמזא
(מצעלי החס' ז"ל) בספר הרוקח הגדול בהל'
תשובה וז"ל.

פנויה נדה: עריות נפשו של אדם מחמתן בין בפניו
בין שלא בפניו אם לבו השיאו לבא על
פנוי' בחולה או אלמנה בין כדרכה בין שלא כדרכה
וחושב בלבו מה חטא באשה פנויה יתן אל לבו תבונה
כשיבא עליה הלא לא טבלה וכל אשה היא רואה נדה
אם כן בא על נדה שהיא בכרת.

תשובה הבאה: אם זאת האשה היתה מרוצה לו
בניאה ולבו בוער בחשק אהבה עליה
והי' יכול לבא עליה ושובר ומנתק מורשי לבבו ומתאפק
ועוצר לבו מלבא עליה או על אשה אחרת שהיתה
נשמעת לו והיה נתיחדה עמו ומתחרט ואינו חוטא
ומונע תאוותו זו היא תשובה הבאה.

תשובת הגדר: לא יראה שחוק נשים ובחולות שנה או
שנמים או יותר ולא יראה פני אשה
ולא בחזה ולא כנגד דדיה ולא כנגד ערותה אפילו
באשתו נדה בעוד שלא טבלה ולא יאכל מאכל חם ולא
דבר שמביא תאוה ירחיק עצמו ולא יראה בהמות וחי'
ועוף בשעה שמקקין זה לזה פן יתאוה לעצירה.

תשובת המשקל: כפי הנאה שנהנה בנשיקה במשמוש
והערה יש לו להטער בדאגת
הלז ויתענה לכל הפחות מ' יום ולא יאכל בשר ולא
ישמה יין כלילה שיש לו להחזיק למחר ולא כלילה
לאחר מענימו ויטער בשכבתו יומם ולילה לשקול הצער
כנגד חשק ונשק התאוה אשר נהנה.

תשובת הבתוב: הנה כרת הי' חייב בציאתו שצא עלי
נדה בעוד שלא טבלה על כן ישכב
בקושי על הארץ או על דף וילבש שחורים וילקה
ויתענה לא פחות מן מ' יום ויתוודה בכל יום ג"פ
בצניית הלז ובדמעה ולא ירגיל לילך בשחוקות נשים ולפוס

פירות הנושרים

(א) אין חילוק באיסור נדה בין אשת איש לפנויה והבא
עליה הרי הוא בכרת לכ"ע.

(ב) אסור לחזק ולנשק וכל שאר קריבות פנויה נדה
כגון לשחק ולקרוע צעין במתכוין להנאה ומלקין
כעובר ע"ז (ועיין פיהמ"ש להרמב"ם פ"ז דסנהדרין
דכל אנו נכללין בשמי לאוין מזכרים בתורה האחד זה
שאמר הכחוש לא תקרבו לגלות ערוה והשני מה שנאמר
לבצתי עשות מחוקות החועבות עיין שם).

(ג) אסור להתייחד עם פנויה נדה לכ"ע. ודוד ובית דינו
גזרו שלא להתייחד אפילו בפנויה טהורה וב"ד של
הלל ושמאי גזרו אפילו על יחוד גויה נמא שכל הנשים
אסור להתייחד עמהם מהם דאורייתא ומהם דרבנן
כמבואר בפנים.

(ד) סתם בחולות דידן כל שעברו עליהן ימי נעוריהם
בחזקת נדות וכל אלו דינים נוהגים בהם.

(ה) באיזה מקום אסרו יחוד.

(ו) אסור לבא אפילו על אשה פנויה והיא טהורה בלי
חופה וקידושין להרמב"ם ודעימ' עובר בלאו
דאורייתא ומלקין אותו ולהחולקים עכ"פ מדרבנן ומיין
אותו מרדות.

(ז) אין חילוק בין נשים לאנשים לענין איסורים אלו וכל
שהאיש מחזר עליו האשה מחזרת עלה.

(ח) אסור לחתן להמייחד עם הכלה וכל שאר איסורין זה.

(ט) איסור פנויה וכל המסתעף לזה מתחיל מבת ג' ואילך.

והנה הארכתי קצת לזכר הענינים אף שהם לא נריכים ביאור דמבורין ועומדים הם ולא הצאמי דברים אלא בפרט זה דוקא ולא נכנסתי במחלוקת שאינה נריכה רק מה שנוגע לעניינינו ואני מקוה שבעזרי"ת יהי' לתועלת להרבות קדושה בישראל ושמע חכם ויוסיף לקח וכל המקדש ענמו למטה מעט מקדשין אותו הרבה מן השמים וי"ר שזכה לקדש עצמינו בתוך כלל ישראל כל ימי חייו טהרת הגוף והנפש עד דאמי עם ענני שמיא ויתגלה כבוד שמים ויטהרנו ויקדשנו בקדושתו העליונה א"ס.

דברי ידידו עוז המקונן על חילול טהרת בית ישראל ומצפה לקדושתן לבלתי ירח ממנו נדח דושכ"ת בלב ונפש, מנשה הקטן

סימן יז

הא דתולין במכה אם נאמר דוקא שלא לאסרה על בעלה או מהני גם להפ"ט ולבדיקת ז'

ד' בהעלותך התשכ"ט ברוקלין נ"י יצו"א.

בדבר שאלתו באשה רואה דם מחמת מכה דמזואר בש"ע יו"ד סי' קפ"ז דתולין במכה אם נאמר שזה דוקא שלא לאסרה על בעלה מחמת רואה מ"ת או מהני ג"כ להפסק טהרה ולבדיקת ז' נקיים באם אינה יכולה לטהר עצמה מחמת המכה שמוציאה דם תדיר ע"כ. והיות כי הדבר נוגע לאיסור כרת ולאסור או להחיר אשה לבעלה ולכן אמרתי אשימה עיני במקור הדברים ומראש נורים אראנו ואח"כ נפלפל בדברי רבותינו האחרונים כפי מיקת הפנאי.

גרסי' בגמ' נדה ט"ז ע"א הרואה דם מחמת מכה אפילו בתוך ימי נדתה טהורה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה וסת חוששת לוסתה מאי לאו זהא

קמיפליגי דמר סבר וסתות לאורייתא ומר סבר וסתות דרבנן אמר רבינא לא דכ"ע וסתות דרבנן והכא במקור מקומו טמא קמיפליגי וכו' ופרש"י אפילו בתוך ימי נדתה כלומר בימים שהיא למודה לראות דהיינו שעת עונתה או שעת וסתה טהורה דתלינן במכה שצאחתו מקום, והרמב"ם פ"ח מא"צ הי"ד כתב וכן אשה שראתה דם מחמת מכה שיש לה במקור אף ע"פ שראתה בשעת וסתה היא טהורה והדם טהור שהוסתות מדבריהם כמו שיתבאר בהל' מטמאי מו"מ. ועיין הגמ"י שם דאין האשה טמאה נדה לד"ה אפילו בשעת וסתה וכ"כ הרשב"א בסוף ש"ד אלא דהקשה ליה להרשב"א דהלל בנשים דעלמא חיישינן לעונת הוסת כולה ואע"פ שלא ראתה והיאך אתה מתיר את זו שהיא בשעת וסתה ועוד שהרי דם לפניה י"ל ההוא דרבנן היא ומשום דאפשר למיקם עליה דמילתא אבל הכא ליכא למיקם עליה דמילתא ואין דנין אפשר משאי אפשר שא"כ אף אתה אסרה על בעלה לעולם עכ"ל, והציאו בכ"מ וכחז"ל ג"כ דרבי ורשב"ג תרומיהו מודי דטהורה היא אלא דבב"י כתב דרבי ורשב"ג פליגי גם לענין טומאת נדה וכבר תמחו עליו מדברי הראשונים ז"ל וגם כי דבריו סתראי נינהו ממ"ש בכ"מ.

אמנם המרדכי והגמ"י וסמ"ג וסמ"ק וספר התרומה הציאו הגמ"י פ"א מא"צ הי"ד דבשעת וסתה אפילו יודעת צודאי שהמכה מוציאה דם אין תולה זה דאם לא כן לא תהא טמאה לעולם ועיין תוס' נדה הנ"ל והב"י יו"ד סי' קפ"ז הציא דברי הני ראשונים לראשונה וכתב דלכאורה הי' נראה דליכא מאן דפליג בזה אלא שמא לא להרמב"ם ז"ל דפליג ע"ש והרמ"א בש"ע הנ"ל כתב ומ"מ שבעת וסתה או מלי' יום ללי' יום אינה תולה במכתה דאל"כ לא טמא לעולם והוא דעת האוסרים והש"ך ס"ק כ"ו עשה שלום בין הפוסקים ובעולם ומחלק בין אשה מרגשת עתה שדם זה בא מן המכה אפילו בשעת וסתה טהורה ולא שייך לומר כה"ג דאל"כ לא טמא לעולם דהלל תהי' טמאה כשלא תרגיש וזה הרמב"ם ג"כ מודה לשאר פוסקים והרשב"א יחידאי הוא דחולק על הפוסקים.

ולפ"ם ריהטא נראה כוונתו דכל שמרגשת שהדם בא מן המכה טהורה מכלום ואף שלא תוכל לטהר עצמה ולהפסיק בטהרה לעולם מ"מ דמים אלו לא מעלין ולא מורידין אלא תמחין זמן הראוי בכל וסת

ורבי בדבר וא"ת והלא בנשים דעלמא חיישין לעונת הוסת כולה ואע"פ שלא ראתה מוהזרתם את בני"ט מטומאתם והיאך אתה מחיר את זו שהיא בשעת וסתה שהרי דם לפיך י"ל ההיא מדרבנן היא ומשום דאפשר למיקם עלה דמילתא אבל הכא ליכא למיקם אמילתא ואין דין אפשר משאי אפשר שא"כ אתה אוסרה על בעלה לעולם ע"כ.

ואיבא למידק מש"כ דאסרה על בעלה לעולם והלא לאחר זמן וסתה כשיעבור זמן הראוי לו לטער מטומאת נדה הרי היא טהרה לצעלה כיון שאז כבר יכולה לחלות בדם מכתה ורק בשעת וסתה ממש היא דאינה תולה וא"כ נאסור אותה בזמן הוסת משום דם נדה ונחיר אותה לאחר כן וע"כ נראה ברור דאם נאמר שהיא טמאה בשעת וסתה שוב לא נחיר אותה לצעלה בלי הפסק טהרה וכיון דאית לה דם מכה תולין גם שעת וסתה בדם מכתה ולא מטמאין לה כלל ומבואר דס"ל להרשב"א כחוו"ד בענין הפסק טהרה ואף דדעת הרשב"א שהיא מותרת לצעלה מ"מ הרי זהא דעת הרשב"א יחידאה היא וא"כ עכ"פ נשמע מיניה לדין הפסק טהרה דלא מנינו כ"ע חולקין עליו.

וי"ל דדא היא באמת מחלוקת הראשונים ז"ל דדעת הרשב"א כנראה דאינה יכולה לטער לצעלה בלי הפסק טהרה לעולם וא"כ בשעת וסתה ע"כ טהורה היא והחולקים עליו ס"ל דעכ"פ בשעת וסתה או מל' לל' נריכה לספור ולא חשו להו משום הפסק טהרה ז"ל דס"ל דהפסק טהרה אינו מעכב כל שיכולה לחלות בדם מכתה וא"ל דס"ל כמ"ש החוו"ד דא"כ תקשה להו קושית הרשב"א דא"כ אתה אוסרה על בעלה לעולם וע"כ ס"ל דשפיר יכולה לטער עצמה אפילו בדם שותת ממנה כל שיש לה מכה ויכולה לחלות וא"כ בכיון כתבו הב"י והרמ"א דמותרת לצעלה אפילו בלי הפסק טהרה ובחנם התפלל עליהם החוו"ד ז"ל.

והתום' דס"ל דטמאה בשעת וסתה היינו לומר שכ"ז הוסת לא תלין בדם מכה אבל לאחר זמן הוסת מודי דתלין בדם מכתה אלא דבשעת הוסת נמי ס"ל דאם יכולה להבחין שאין זה הדם בא מן המקור טהורה היא אפילו בשעת וסתה דמ"ש כיון דמרגשת דהדם בא מן המכה ולא מן המקור וי"ל.

לטהר ואז חלק ומטבול ואפילו דמה בשליה, ואולי דעת הש"ך דכה"ג אפילו טבילה לא נריכה כלל דאין מחזקין אותה בטהרה לגמרי שלא נטמאה כלל כיון דדמים הללו באין מן המכה ולא חיישין דלמא נתערבו גם קצת דם נדה עיין רש"י נדה הנ"ל דכיון דיש לה חזקת טהרה ומרגשת שדמים הללו באים מן המכה ולא מן המקור מהכ"ת חטמא שחטמך טבילה בכלל. ואולי אף להש"ך מ"מ מהיות טוב שחטבול ואמרינן לה הרי מים במקוה לבי ומטבלי ונ"ע.

ביאור דעת החוו"ד בזה

ברם החוו"ד בסי' הנ"ל וציתור ביאור ואריכות בסי' קנ"ו אות ג' ינא למדש דאשה שראתה דם ממש ואח"כ נולד לה מכה אפילו ידוע לה שהמכה מוסיאה הדם אם א"א לה לבדוק אפילו פעם אחת שלא תמנא דם בספירת ז' נקיים שמהי' לה להפסק טהרה טמאה לעולם אבל אם נצדקה פעם אחת עכ"פ ביום אחד מאותן הימים שיחדה לנקיים בשחרית ומנא טהורה שוב מוקמינן כל הימים בחזקת בדוקין וטהורה ותולין כל הדמים הנמנאים אח"כ במכה וכן נראה לכאורה הדין באשה שיש לה מכה שידוע שמוסיאה דם ביום הוסת באשה שיש לה וסת או ביום ל' באשה שאין לה וסת שאינה תולה במכתה כמבואר לעיל סי' קפ"ז שאינה יולאת מטומאתה עד שיהא לה עכ"פ פעם אחת לא תראה בצדיקה שחעלה לה במקום הפסק טהרה דמה בכך שחולה במכתה הא מ"מ לא נצדקה וכל שלא נצדקה טמאה ולא מהי ספירה ובש"ס לא אמרו ותולה במכתה רק בתחלת ראיתה דאז אם לא נצדקה טהורה אמרינן דתולה במכתה הדם שרואה והוי כלל ראתה ותמה על הב"י ורמ"א שסתמו דבריהם בסי' קפ"ז ולא כתבו דבעינן עכ"פ שחצדוק עצמה שחי פעמים ותמנא טהורה אחר שהגיע יום וסתה או יום הל' לצדיקה משום הפסק טהרה ובלא"ה טמאה לעולם ע"ש באריכות.

ולפום ריהטא נראה להציא ראי' לדבריו מדברי הרשב"א ז"ל בזה"א צדיני כחמים שכתב וז"ל וקיי"ל כאוקימתא דרבינא דוסתות דרבנן וכיון שכן כל שהיא רואה דם אפילו בשעת תשמיש ואפילו בשעת וסתה טהורה ואשה בחזקת טהרה עומדת ותלינן להקל שאני אומר דם זה מן המכה בא ולא נחלקו רשב"ג

אפילו מחוץ דמים וא"כ תקשה להרשב"א למה בשעת וסחה מותרת לעולם תמתין עכ"פ זמן וסחה ואח"כ תטהר כיון דלא בעי הפסק טהרה וליכא משום דא"כ תחזור על בעלה לעולם וע"כ ז"ל תי' אחר להרשב"א ובאמת כי הרשב"א בעצמו הרגיש בקושיא זו ומי' דמעמידין אותה על חזקת טהרה שלה.

ונראה דכוונתו בזה לפמ"ש בטה"א בית הנשים בית שביעי השער הרביעי ח"ל דבר תורה אין האשה מטמאה משום נדה עד שתרגיש בצורה בשעת יציאת דם שנאמר דם יהיה וזה בצורה עד שתרגיש בצורה וא"כ בעי הרשב"א ז"ל שתרגיש דוקא ואז הוא דאסירה מן התורה ואם לא תרגיש אינה אסירה מה"ט וא"כ אחי שפיר שאם תרגיש הרי מטמא וכ"ז שלא תרגיש הרי היא רק מדרבנן והם אמרו והם אמרו כדי שלא לאסרה על בעלה לעולם אמרו דכל זמן שלא תרגיש מותרת לבעלה ושפיר מיושבת קושית המוס' מינייה וכי לעולם לא מטמא דודאי מטמא כשתרגיש ומיהו עד התם סמכין לחזקת טהרה וכנ"ל ודו"ק.

תוך ו' נקיים אי מקרי איתחזק איסורא

ותבב עיני להנז"י סי' נ"ז שנחפז לדעת המוס' תוך ו' נקיים אי מקרי איתחזק איסורא וכתב עליו באבנ"מ דהדברים ברורים דזה לא מקרי איתחזק איסורא דא"כ לא היתה נאמנת תוך שבעה נקיים על ספירתה דהא ע"א אינו נאמן נגד חזקת איסור אלא ע"כ דליכא חזקת איסור עוד הציא רא"י ממוס' גיטין ד"ה ע"א נאמן באיסורין ברפ"ק והאריך בזה בש"ש ש"ג פי"א, דאם ילפינן ע"א נאמן באיסורין מנדה א"כ אפילו איתחזק איסור ומי' דאינה בחזקה שמהא רואה כל שבעה וכשעברו שבעה טהורה ממילא ולא איתחזק איסורא וגם בידה לטבול ע"כ וחולק ג"כ הנוב"י בזה דס"ל דנדה מקרי איתחזק איסורא ע"ש והוא ז"ל חולק דלא מקרי איתחזק איסורא.

ולפ"ע ד' דברי הנוב"י נכונים בטעמם חדא לפמ"ש הנמק"י יבמות פ"ח ח"ל וא"ת אמאי לא מייתי רא"י (דע"א מהימן) דאפילו איתחזק איסורא מנדה וי"ל דשאני התם דא"א אלא בכך ועוד כיון שדרך הדם להיות פוסק רגלים לדבר ואי משום טבילה הא בידה לטבול ע"ש מבואר דעת נמק"י דאיסור נדה

איברא דלשיטת הרשב"א ודעימיה דגם בשעת וסחה מותרת לבעלה קשה טובא האין היא מותרת לבעלה בלא כלום הלא אשה זו עד שלא היה לה מכה במקור הימה מוחזקת לראות בזמן ידוע א"כ מה לך שהיא בחזקת טהרה הלא רוב פעמים רואה היא בשעת וסחה והו"ל רוב נגד החזקה ורובה עדיף וגם רוב נשים בעולם רואות דם נדה מזמן לזמן, וקושיא זו יש לדחות דהרי רוב נשים אין להם דם מכה וא"כ רואין אנו דזו אינה מן הרוב נשים וא"כ הכ"נ לעיני דם נדות והח"ס ז"ל תי' קושיא זו ביו"ד סי' קע"ז דמדרך הטבע כשיש מכה המוליאה דם כל המותרות יולאות ע"י דם מכה זו וא"כ לאשה שיש מכה במקור אין לה דם נדות כלל דמותרות הדם יולא ע"י מכה ע"ש.

ביאור קושית אבנ"מ

ולפ"ע ד' דבר תימה הוא דא"כ אשה שיש לה מכה באותו מקום לא תמעבר כיון דאין לה דם נדות וגם ישמנו עליה טבעי בראשית שמקורה לא יפתח ולא יסגר עוד הקשו המפרשים להרשב"א תקשה ליה קושית המוס' וכי לעולם לא מטמא וצינומי הספרים וראיתי באבנ"מ שהקשה כן ומי' דלהרשב"א מטמא כשתרגיש בפתיחת המקור ודבר ה' אמת צפיהו אלא דלפ"ז יש לישב גם קושיא ראשונה דהרי רוב פעמים הרוואה דם וסחה היא מרגשת פתיחת המקור וכיון דהשתה לא תרגשה חוקמינן לה לחזקתה מדאורייתא דלא ראתה דם נדה אלא דם מכה הוא.

שבתי וראיתי דגם הא"י יש לדחות חדא דשיטת הרשב"א ז"ל י"ל דאשה טמאה דאורייתא כשתראה דם אפילו בלא הרגשה וא"כ תינה כשתרגיש אמנם כשתראה ולא תרגיש האין מותרת לו והיא נדה גמורה וי"ל כיון דע"פ רוב האשה מרגשת בפתיחת המקור וכיון דלא תרגשה קומכת לחזקת טהרה שלה.

והשתא דאחאן להכא הדרנא כי ממה שהבאתי לעיל לדעת הרשב"א לעולם א"א לטהר לבעלה בלי הפסק טהרה דא"כ כשהרגישה דגם הרשב"א מודה דמטמא וזה יתיישב קושית המוס' וכי לעולם לא מטמא ולפ"ז האין תעלה מטמאה כיון דאין בידה להפסיק בטהרה ותחזור קושית הרשב"א דא"כ אמה אסרה על בעלה לעולם וע"כ דמוכל להפסיק בטהרה

לעצמה נאמנת נמי לבעלה ובענייני דקדקתי בזה לשון הקרא וספרה לה דהיינו הספירה היא לה ולכן נאמנת עכ"פ היכא דנוגע לה נאמנת אפילו הוה איתחזק איסורא ומיושבת קושית האבנ"מ.

ותבט עיני בתה"א בשער החמישי בדקיקה והספירה שכתב ח"ל כל הנשים שראו דם או שטמאות משום כתם נריכות להפסיק בטהרה קודם שתתחיל לספור שבעה נקיים שלה ואעפ"י שהרגישה שפסקו דמיה לעולם היא בחזקת טמאה עד שתדדוק ותמלא טהור דתן ב' מינוקת נדה שדקה עצמה ביום שביעי שחרית ומלאה טהור וצין השמשות לא הפרישה אחר הימים דקה ומלאה טהור וצין השמשות לא הפרישה אחר הימים דקה ומלאה טמא הרי זו בחזקת טהרה דקה עצמה ביום השביעי שחרית ומלאה טמא וצין השמשות לא הפרישה אחר הימים דקה ומלאה טהור הרי זו בחזקת טומאה מעת לעת ומפקידה לפקידה ר"י אומר כל שלא הפרישה בטהרה צמנחה ולמעלה הרי זו בחזקת טומאה וחכ"א אפילו בשנים לנדמה דקה ומלאה טהורה וצין השמשות לא הפרישה וכו' הרי זו בחזקת טהרה ותמלא אחריו לו לר"י אלו ידיה צין עיניה כל בית השמשות יפה אחת אומר עכשיו שמה עם סילוק ידיה רחמה מה לי הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה בשביעי מה לי הפרישה בראשון וכו' ולפיכך אעפ"י שכל הנשים ספק נדות ספק זבות ואפשר שהיא נדה ומעינה פתוח אפ"ה כל שהפרישה טהורה ואפילו ביום ראשון הרי זו בחזקת טהרה ויש מחמירין בדבר עכ"פ ע"ש.

והנה מפורש כתב הרשב"א ז"ל דכל הנשים שראו הרי הם בחזקת טומאה כל שבעה ימים אם לא דדקו ופסקו בטהרה וכל שפסקו בטהרה מועיל אפילו ביום ראשון.

סימן יח

באשה שראתה ליל מבילתה מה דינה

ועל דבר שאלתו עוד כמה שפסק בש"ע סי' קפ"ז סעי' י' באשה שראתה בליל מבילתה אי נאסרה בכל ליל מבילתה עולמית או דלמא לאחר שפירשה ליל

הוי איתחזק איסורא ואפ"ה מהימנא דא"א אלא בכך ואין להביא ראיה למקום אחר או משום דרגלים לדבר שחפסיק.

ובהא י"ש לישב נמי מה שהביא מת' הר"ן רפ"ק גיטין ד"ה ע"א נאמן באיסורין שהקשה וכ"ת פרסה נדה עמו במטה מאי א"ל דהא איתחזק איסורא ואי נימא דכל שלא הפסיקה בטהרה היא בחזקת טמאה ודאית א"כ פירסה נדה עמו במטה היאך היא נאמנת לומר שהפסיקה בטהרה הא אין ע"א נאמן היכא דאיתחזק איסורא אכל לפי דעת הנמק"י אחי שפיר כיון דא"א אלא בכך המורה האמינה ואדרבה מת' הר"ן י"ש לדיק דמקרי איתחזק איסורא למעין שם היטב.

ובתשובה אחת כתבתי זה מזמן דגם מדברי המוס' גיטין הנ"ל אין ראיה כ"כ דהרי קיימי שם המוס' ח"ל גם בידה לטבול ונראה כוונתם בזה לתרץ דאכתי מקרי איתחזק איסורא שהרי פשוט דאשה כ"ו שלא טבלה לעולם טמאה ואפילו פסקה לראות מ"מ אסורה היא כל ימיה עד שתטבול צין לטהרות וצין לבעלה וא"כ מאי משני דכשעבר שבעה טהורה ממילא וע"ז מי' דאפילו נימא איתחזק איסורא מ"מ הרי בידה לטבול ונאמנת וא"כ י"ל דס"ל דנדה נמי באמת מקרי איתחזק איסורא אלא משום דבידה הוא. והגם כי דעת הרשב"א וסייעתו דע"א נאמן אפילו באיתחזק איסורא והש"ך יו"ד סי' קכ"ז כתב עליו דשיטה זו היא המכונה ביותר דע"א נאמן באיתחזק ואפילו אינו בידו ע"ש ועיין נוי"ק א"ע סי' ס"ט דאשה נאמנת לספור לעצמה אפילו רואה רוב ימיה והרי היא ע"א נגד הרוב וע"כ גילתה המורה דנאמנת נגד הרוב ונגד החזקה ועיין מהר"ם שו"ק יו"ד סי' י"ג ובספרי משנה הלכות מדור המשוכות ח"ב סי' כ"ב הארכתי בדין נאמנות דע"א.

שיטת הי"א ברמב"ן טעם נאמנות אשה לספירה

עוד הי' נלפענ"ד לפמ"ש הרמב"ן ריש גיטין בשם י"א דהא דאשה נאמנת אפילו באיתחזק איסורה לפי שאדם נאמן לעצמו והנה כשהיא אומרת שנטהרה לבעלה היא אומרת והרי הדבר נוגע גם לה דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים ואם לא נטהרה גם היא באיסור כרת שאסורה להבעל לי בנדחה. וכיון שנאמנת

ראה מי שחולק על זה עד שמלא בקונטרס על הלי נדה מהרה"ג ר' משה שטרנבוך שליט"א אשר הביא הפוסקים מש"ע הנ"ל כתב שלדעתו נשחנו הטבעים בזה"ו וכיון שאחר הלידה בזמנינו אם אינה מניקה את הולד הרי היא רואה דם צריך להחמיר לקבוע וסת וכן פסק שם להלכה והסתייע מאילן גדול החזון אי"ש ז"ל ששמע שהוא כבר העיר בזה.

והנה קונטרס הנ"ל לא ראיתיו לעיין בחר טעמו בזה אמנם ראיתו מהחז"א ז"ל יפה דחה כמ"ע דאין ראוי בזה ששמע שהחז"א ז"ל העיר בזה אמנם כפי שאמרתי אין לי הקונטרס ולכן לא אוכל לדון בדבר רק כפי מה שהעתיק כ"ת.

וראשונה אומר אני בעיני נשחנו הטבעים שרצה לומר דהרי ראינו בזה"ו קובעים וסת, אי בשביל זה אכתי אינו ראוי דהרי ביו"ד שם סי' קפ"ט סל"ג כתב מפורש דאינה קובעת וסת אפילו מת הולד או גמלתו והתם מיירי בראתה ג' פעמים זה אחר זה אפ"ה אינה קובעת וסת והוא ממ"ש שם בגמ' י' ע"ב שהיו שופעות וצאות וכו' ומשמע אפילו כמה פעמים זה אחר זה אפ"ה אינה קובעת וסת וכ"כ שם התוס' ד"ה דיין כל ימי עיבורו, ועיין ביאור הגר"א אות נ"ב והרי עיקר מחלוקת ר"מ וחכמים הוא בשקבעה וסת ג' פעמים אי הוי קביעות או לא וע"ז אנו דיין דאף דקבעה ה' פעמים אין זה קביעות וא"כ מאי רבותא דזה"ו דקבועות וסת והרי אין זה קביעות, וכן פסקו האחרונים ז"ל עיין בש"ע ובתשובותיהם ז"ל ובזמנם כבר היו הנשים רגילות לראות כמו בזמנינו דודאי ליכא למימר דבדורינו אנו בנחמשים שנה האחרונים או עשרים שנה נשחנו טבעים אלו חס מלהזכיר דבר מה ועוד דהרי עיינו ראו שלא נשחנו עכשיו.

ובבר הבאתי בספרי שו"ת משנה הלכות ח"ג בהקדמה דברי רבינו הרשב"ש ז"ל בס' תמ"ז ח"ל בדבר השאלה ודעת אדון נ"ר שאין לנו לדון בדיני תורתינו ומצותיה ע"פ חכמי הטבע והרפואה שאם נאמין לדבריהם אין תורה מן השמים חלילה ואם תדון בדיני הטריפות ע"פ חכמי הרפואה שכן הרבה טבול מן הקצצים כי באמת נהפכו רובם ממות לחיים ומחיים למות וחליפו חי במת כי אין ספק בנטלה הכבד ושאר זה חית שאנחנו מכשרים הם יאמרו שימות לשעתה

טבילה השניה כליל טבילה שלישית חזרה והותרה ע"כ והנה גם כהא דעת החו"ד דאסורה לעולם עיין פת"ש הביאו בס"ק מ"א ובשו"ת קנאת סופרים להגאון רש"ק חלק עליו וכתב דלית מאן דחש לה להחז"ל וכן הכריע בשו"ת בית שלמה סי' ל"ב דעיקר הוא להקל וכסדרת הס"ט ס"ק כ"ד דעיקר החשש משום הטבילה ולא משום התשמיש וכן כתב בשו"ת גבעת פנחס סוס"י נ"ד בפשיטות להקל כהס"ט וכמה פעמים נשאל על זה ומיפש עוד איזה נד להקל ובמלבושי טהרה סקמ"ד כתב דהחז"ל הפריז מאוד להחמיר ואין כן דעת הגמ"ר והמחבר אכן אם אירע שפירשה כליל ב' וכליל ג' של טבילה שימשה וראתה יש לחוש לדעת החז"ל יען יאלו הדברים מפי חז"ל גם בס' נח"א על האשכול סי' מ"ח חולק על חז"ל ומיקל וכ"כ הגאון מהרש"ם ז"ל להקל וכ"כ בס' בת עיני וכתב סברא חדשה דגם לאסור לעולם כליל טבילה חשוב עיגון קצת ויש להקל כמי שמקילין לענין רמ"מ ועיין ברכ"י סי' מ"ג.

ולפענ"ד נראה עוד שהרי כליל טבילה איכא מצות עשה ועונתה לא יגרע וליל טבילה הוא אחת מן העונות ואין להחמיר כיון שמדינא מותרת לו ובפרט בדורות הללו ויש לחוש ח"ו שכיון שהיא מתאווה לו כליל טבילה כמבואר בפוסקים אולי תגרום לו ג"כ לבא לידי איסור של הז"ל ח"ו וכדומה וכל ערום יעשה בדעת ולכן לפענ"ד אין להחמיר בזה כלל ועיין דרכ"ת ופתחי זוטא שכתבו ג"כ להקל והביאו כמעט כל הפוסקים הנ"ל ועוד האריכו בזה קחנו משום.

ובזה הנני ידידו הנאמן דושה"ט המצפה לגדולתו בלב ונפש.

מנשה הקטן

סימן יט

דין מניקת בומה"ז

כ"ט לחדש הרחמים התשכ"ט ברוקלין ג"י יצ"א.

ובדבר שאלתו במינקת דקיי"ל יו"ד סי' קפ"ט שיש לה דין מינקת עד כ"ד חדשים אחר הלידה ואפילו מת הולד ואינה יכולה לקבוע וסת בזמן הזה ולא

ישוב לקושית המהרח"ש בתום' חדשים

אלא דבאמת צמה שחש צעל הקונטרס הנ"ל שמלא
דבר חדש באמת לאו חדש הוא וכבר נתחצטו צה
קמאי בקושיא זו עיין בתום' חדשים פ"א מ"ד דנדה
שהציא תמיה צס מוהרש"ח במחלוקת ר"מ ור"י תמה
וכי צמציאות פליגי ועוד הלא מוסכם מכל הרופאים
שהנשים מניקות אינם רואות דם ואם אינה מניקה
תיכף אחר לידה אחר איזה שצעות תראה וזה שריח
צרוצ נשים ותי' דודאי גם חכמים ס"ל דהנקה גורם
סילוק הדמים רק שס"ל שלא צאה לכלל דם רק מיד
נעשה חלב ור"מ ס"ל שנעשה דם ואח"כ נעשה חלב
ולכן לרבנן כיון שרואה דם הוא צטצו כמו קודם לידה
ומתעכב צצית החילון רק צתוך כ"ד חדש א"א להתעכב
מחמת שנתפרקו איצריה מלידה ולכן די שעתה כ"ד
חדש ולא יותר ור"מ ס"ל רק שהנקה גורם שהדם
נשתנה צצו ונעכב ואח"כ אע"פ שתראה דם כבר
נשתנה מצצו א"כ נשתנה גם לענין זה שאינו מתעכב
צית החילון ע"ש.

והנה מצואר דכבר הקשה לו להמהרש"ש ממציאות
הנ"ל ואדרבה תי' דגם צימי הש"ס המציאות
היתה כמו שהוא ולא נשתנה כלל אמנם צלו"ש הציא
קושית מהרש"ח ז"ל ולא ניחא ליה צחירונו והעלה צ'
תי' אחרים חדא די"ל דנשתנו הצצעים צומנינו וצומן
הש"ס באמת לא היו רואים אחר הלידה עד כ"ד חדש
(ע"פ רוב עכ"פ דהרי ראינו לר"מ דס"ל דקוצעת)
ועוד דאפשר דגם צימי הש"ס כבר ידעו מזה דרוב
נשים שאינם מניקות מיד אחר איזה שצעות הן רואות
וכו' ע"ש ומעתה צין למי מהרש"ח וצין למי הלוי"ש
הראשון הרי כבר ידעו צימי חכמי הש"ס דרוב נשים
רואות דם כשאין מניקות ולאו חדתא הוא ולא נשתנו
הצצעים כלל אלא דאפ"ה קי"ל דאין קוצעות וסת.
ואפילו למי' א' דס"ל להלחם ושמלה דנשתנו הצצעים
צומן הזה מ"מ לענין קציעות וסת לא מלינו דפסק נגד
הש"ע מצעם זה וז"ל דלא ס"ל לעיקר.

ומה שנראה צזה צס"ד דטעם החכמים ז"ל דס"ל
דודאי אמת הוא דאם מת הולד או גמלתו דרואה

וכו' והרצ צינו משה צר מיימון ז"ל כששנה מעט
ואמר שצומת הגידין הם צענם התחתון צעופות לא
הודו לא אחר שלפי סוגית הגמ' נראה שהוא צענם
האמצעי ואע"פ שהרצ ז"ל הי' חכם צחכמת הרפואה
וצקי צנתות כי לא מפי הצצו והרפואה אנו חיינ
ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך אפילו יאמרו לנו על ימין
שהוא שמאל שהם קצלו האמת ופירושי המצות איש
מפי איש עד משה צינו ע"ה וכו' ע"ש. וכעין זה י"ל
נמי צדידן.

במחלוקת הפוסקים אי אמרינן
נשתנו המבעים בזה"ז

איברא דלכאורה נראה דלא הוא מחלוקת רבותינו
הצדיקים האחרונים ז"ל אי אמרינן נשתנו
הצצעים ועכ"פ צכמה מקומות נראה דאמרו נשתנו
והרמ"א א"ע סי' קנ"ו ס"ד כתב לענין יולדות לט'
דאמרו צגמ' אינה יולדת למקוטעין אפ"ה כתב דכל
שנכנסה אפילו יום אחד צלצד צחדש הט' וילדה הי' צר
קימא דיולדת לט' יולדת למקוטעין ואע"ג דאמרינן
צגמ' דאינה יולדת למקוטעין כבר תמהו ע"ז רבים
שהחוש מצחיש את זה אלא שאנו צריכין לומר שעכשיו
נשתנה הענין וכן הוא צכמה דצרים (ר"י צס
הרצ"ן) ועיין ציאור הגר"א שם וצמג"א א"ח סי'
קע"ט וצלצוש שם אמנם צרמ"א א"ח סי' ע' לענין
מלח צסעודה לא משמע כן קצת ונע"ק ועיין מג"א
א"ח סי' קע"ג דס"ל נשתנה הצצו וציו"ד סי' שט"ז
והגרע"א והישועות יעקב סמכו ארמ"א ועיין תוס'
ספ"ק דמ"ק גצי כורי וציומא ע"ז ע"צ ד"ה משום
שיצתיה וצפ' אלו טריפות מ"ז ע"א ד"ה כל הי' וצע"ז
כ"ז ע"צ ד"ה פרה ומיהו עיין שו"ת ח"ס יו"ד סי'
ק"א שכתב שיש לדחות מכל המקומות דהתם מיירי
דיצבר, עכ"פ נראה דלא מחלוקת הוא.

ומה שתלה עצמו צהחז"א אדרבה אומר אני דשמע
דכבר העיר צזה החז"א ולא שמענו שפסק כן
א"כ אדרבה נאמר דהחז"א העיר אצל לדינא לא ס"ל
הכי דאל"כ ודאי לא הי' שתק מלפסוק כן אם לא
דידוע שפסק כן וז"ע.

דס מ"מ א"א לקצוע וסת על זה משום חולשת הגוף שמרגישה האשה עד כ"ד חדש ואיברה מפורקין ולא נסדרו כל הענינים אללה ואף אם קרה לה שראתה ג"פ זה אחר זה בסדר אמרין דמקרה הוא שקרה לה כיון שעדיין גופה ואברה מפורקין ואין מסודרין ואינה חוששת אללא כעל וסת שאינו קצוע ולא מציעא למ"ד דעיקר וסת לא היה אללא מדרבנן א"כ הם אמרו והם אמרו דעד כ"ד כיון דרוב נשים עכ"פ מרגישין חולשה זו מחמת פירוק איברים ועבר לידה בקל הם יכולין לעקור קציעות וסת אללא אפילו למ"ד וסת דאורייתא מ"מ כיון דעד כ"ד חדש איברה מפורקין מחמת נער לידה א"כ אף שרואה דס אמרין דמקרה הוא וא"א לה לקצוע וסת על זה כיון שגופה אינו מסודר. ור"מ ס"ל דסוף סוף כיון שראינו שראתה ג"פ כסדר נראה דכבר נתרפאה עכ"פ לענין זה, וכ"ש אי נמא דר"מ לשיטתיה דס"ל דחיישין למיעוטא וס"ל דמיעוטא ודאי נתרפאין קודם וא"כ האי נמי דלמא ממיעוטא הוא אללא ע"פ רוב גם ר"מ מודה דאיברה מפורקים ואפילו רואה אינה אללא מקרה וזוה שפיר מיושבת קושיית מהרש"א ז"ל והבן. וזוה אחי שפיר נמי דלא קי"ל כר"מ דטעמא דר"מ משום דחייש למיעוטא ואין לא חיישין ואוליין בחר רובא וכנ"ל.

וביון שבאנו לזה אומר אני אדרבה מאחר דטעם דחכמים הוא משום חולשת הלידה ופירוק אברה ועד כ"ד חדשים מרגשת חולשה זו א"כ מאחר דפשוט הוא דהדורות הולכין ומתמעטין והחולשה ירדה לעולם ואם בזמננו שהיו צריאים וחזקים עמדו חז"ל על המחקר ובררו דעד כ"ד חדש אחי איברה מפורקים מנער הלידה כ"ש בזמן הזה דירדה חולשה לעולם ודאי דלא חזרה לאיתנה הראשון מנער לידה ופירוק איברה עד כ"ד חדש וא"כ פשוט אף שרואה דס אינה קובעת וסת כמו בזמן החלמוד לפי שיטות אלו וז"ב מאד צק"ד.

אשה אי קובעת וסת בימי העיבור והנקה

ובל זה כתבנו לדחות דברי הקונטרס הנ"ל ומיהו לענין פסק הלכה מה שכתב מע"כ דלא ראה מי שחלק אפסק הש"ע דעד כ"ד אינה קובעת וסת ואפילו מת הולד עד שמלא קונטרס הנ"ל לאחר הסליחה אישתיטתיה מיניה דברי הרמב"ן הביאה הטור דס"ל

דאשה קובעת וסת בימי העיבור והנקה ודייק לה מגמ' נדה י"א דאמרו מימי טהרה לימי טומאה לא קבעה אללא לא ממעטין אללא ימי טוהר אללא בימי הנקה קבעה וה"ה לימי עיבור דחדא הוא וה"ה כתב דכן הוא גם דעת הרמב"ם והרשב"א בתוה"א דחה דבריו ומיהו הב"ח פסק להחמיר כרמב"ן ותמה אש"ע שפסק להקל והש"ך כתב דהרמב"ן הוא יחיד בדבר זה אמנם הס"ט כתב דגם דעת הרמב"ם כרמב"ן וכבר הבאתי דגם דעת ה"ה כן ועיין חכמת צלאל נדה דף ט' דכתב ג"כ בפשיטות דעת הרמב"ם כרמב"ן.

ומ"ש הש"ך דקי"ל כל מקום שהאחרונים חולקים על הראשונים הלכה כהאחרונים הנה הרשב"ך כתב אשה קובעת לה וסת בימי עיבור והנקה אחר עיבור ימי טהרה בג"פ להרמב"ן והרא"ה והאחרונים אללא לא להראב"ד והרשב"א והתשב"ץ נוטה להחמיר עכ"ל הביאו בל"ש אות נ"ג והנראה דדעת אחרוני הראשונים כדעת הרמב"ן ז"ל ולא כרשב"א לפי עדותו של הרשב"ץ ועכ"פ לא יחידא הוא כדעת הש"ך גם דעת הל"ש דראו לחוש לדעת הרמב"ן ז"ל ודעימיה גם צם' מי נדה להגרש"ק בחידושו דף י"וד וצמה"ת צסעי' ל"ג תמה אש"ך וסיים דודאי יש לחוש לדברי הרמב"ן וכדברי הב"ח ע"ש וכן ראיתי עוד להאחרונים ז"ל וא"כ ודאי אית לן פוסקים גדולים ומפורסמין חולקין על פסק הש"ע ולכן נלפענ"ד דודאי ראוי להחמיר וכדעת הב"ח ודעימיה כנלפענ"ד.

וכזה הגני בברכת התורה ללומדיה בלב ונפש.
מנשה הקמן

סימן ב

אי מותר להשתמש בשקיות
מה שהשתמשה בהן אשתו נדה

ב"ה ג' שמיני התש"ל ברוקלין נ"י יצו"א.

בדבר שאלתו באיש ואשה השותין טהע צלע"ז ולוקמין כיס עם עלה הטוהע (מי צעג צלע"ז) אחד כנהוג ונותנין אותו לכיס ואח"כ לוקח השני אותו כיס בעצמו ונותנו בכוסו אי מותר לעשות כן כשאשתו נדה

נמי הכוונה שישפוך קצת מן המים וא"כ ע"כ ז"ל דשפיכת אדם אחר נמי מהני לכ"ע משום מים הרעים ודלא כח"י הב' של חוס'. ולפ"ז שפיר אמר רב אשי דליכא משום אפקירותא אפילו דליכא למיחש משום מוזיקין ודו"ק.

אמנם כי כן פשוט דליכא צוה שום איסור כל זמן שהאשה לא שחתה אלא מה שנחנה הכיס של טעה בכוס ליכא צוה שום חיבה ולא גרע זה מלוקח צמר מקערה גדולה או מרק מהקערה שמציאין על השלחן והאשה חולקת לכולם וגם לוקחת לעצמה מהקערה הזו ומותר אפילו לכחלה.

כוס טהע שהכינה לעצמה
אי מותר לבעלה לשתותו

אלא דמה שאני מוסיף דאפילו הכוס טהע צענמו שעשתה לעצמה והניחה שם הטעה רק שלא שחתה ממנו עדיין ג"כ אם רוצה יכולה ליטנה לבעלה וישתה דהרי צש"ע וצרמ"א לא כתבו אלא דלא ישתה משיורי כוס ששתה היא אצל כל שלא שחתה עדיין ולאו שיורי כוס אינו מותר לבעלה לשחות וא"כ מעתה הגע ענמך הכוס עצמה יכולה ליתן לבעלה והכיס של טהע (טהי צע"ג צלע"ז) יאסר לתת לבעלה עכ"פ פשוט דליכא צוה שום איסור לפענ"ד.

ובזה הנני ידידו דרשה"ט וי"ר שיהי' ברי וחזק לעבודתו ית"ש ללמוד וללמד לשמור ולעשות עד כי יבא שליה ולו יקחת עמים המברכו בברכת חג כשר ושמח בלב ונפש, מנשה הקמין

סימן כא

אם מותר לסייע לאשה נכרית שנפלה בדרך
משום חילול ה'

ב"ה אור ליום ב' חיי שרה התשכ"ט ברוקלין נ"י יצ"א

(א) בדבר שאלתו באשה גויה שנפלה על הדרך אי מותר לסייעה לקום ואם האשה נקשה מיהודי לסייעה לעמוד אם יכול מפני חלול ה' ושאלתו צימות החורף והולכים בהרבה בגדים ואינו נוגע בגופה.

או שייך גם צוה הרחקה חדא דהרי צש"ע יו"ד סי' קנ"ה צדיי הרחקה ק"ד שכח המחצר דלא ישתה משיורי כוס ששתה היא כתב הרמ"א ז"ל דוקא אם לא מפסיק איש אחר צייניהם או שהורק מכוס זה לכוס אחר אפילו הוחזר לכוס ראשון ע"ש מצואר דכל שהורק לכוס אחר אפילו שיריים שלה ממש נמי מותר לשחות וא"כ צדידן כיון שהוא נותן הכיס (שקית) בכוס שלו ואינו שותה מכוס שלה לכו"ע מותר אפילו לכחלה אפילו היו שיריים שלה וכ"ש הכא דאין כאן שיריים שהרי היא לא שחתה עדיין כלל.

והשנית דלא אסור משום הרחקה אלא דבר שהוא דרך חבה ואין דרך העולם כך ולמשל לאכול מקערה אחת או לשחות מכוס אחת ששני אנשים רחוקים אינם עושים כן ובגמ' תמיד (כ"ז ע"ב) שפוך מים ואח"כ תן לתלמידך כדתיא לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אלא א"כ שפך מהן ומעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהן ונתן לתלמידו ואותו תלמיד איסטינים היה ולא רצה לשחות ומת צנמא באותו טעה אמרו לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אלא"כ שפך מהם ע"כ, ועיין מפרש שם קס"ד הואיל ותלמידו הוא לאו אינא דעתיה קמ"ל הנה מצואר דדרך העולם שלא לשחות מכוס ששתה צו חצירו ומינה דהשותה מכוסו של חצירו הרי מראה צוה אהבה וחבה אלא דשמעת מינה נמי דוקא שכבר שחה ממנו אצל אם עדיין לא שחה מינה ליכא צוה משום אהבה כזו וליכא צוה הרגל דבר.

ובזה נראה לפענ"ד לישב חוס' חולין ק"ז ע"א ד"ה חזנהו בחי' הב' א"נ אין מועיל אלא"כ שדי להו ההוא גברא גופי' דשמו ע"ש ולפי חי' זה הנה חיוז על כל אדם לשפוך ממימיו ששותה קודם שתייתו וא"כ מה קמ"ל רב אשי הילכך האי תלמודא דשפיך קמיה רביה לית צוה משום אפקירותא והלא לצד מזה ליכא משום אפקירותא שהרי צריך לשפוך מן המים ששתה משום מים הרעים וכמ"ש אביי שם חולין הנ"ל ועיין רש"י דמים הרעים ששמו המוזיקין מהן אמנם לפמ"ש א"כ ר"א לא מיירי משפיכת מים הרעים אלא לשפוך ואפי' מכלי לכלי ולזה הו"א דיש לחוש משום אפקירותא שלא שחה מכוס של רבו קמ"ל דליכא והבן.

וביחוד אי נימא באמת דעד שישפוך מהן צממ' תמיד

(ב) אם קרה חטא באשה ישראלית וליכא משום חלול השם כי נשים יהודיות מצויות למה אינו מגביה אי מותר להגביה ואי יש בזה חילוק בין פניה לא"א.

גיטין ס"א ס"ב וי"ד סי' קמ"ח וממילא משום לא תחנם ליכא כה"ג לכאורה וכנ"ל.

איסור נגיעה באשה שלא לשם חיבה

ולענין איסור נגיעה באשה לשיטת הפוסקים דלא אסרו אלא נגיעה של חיבה ליכא איסור ואפילו להפוסקים דאסרו אפילו שאינה של חיבה מ"מ כיון דאינו דרך נגיעה כלל אפילו להרמז"ס ליכא איסורא דהנהגה"ך יו"ד סי' קנ"ז סק"א השיג על הב"י וס"ל דלהרמז"ס נמי קריזה אסורה מה"מ רק כשעושה חזק ונשוק וכיוצא בו דרך חבה ובסי' קנ"ה הוסיף להביא רא"י לדבריו גם הפנ"י בשו"ת ח"ב סי' מ"ד וכנה"ג סי' קנ"ה ובצ"ע ארזים ס"ק א' כולם כתבו דהדין עם הש"ך ואף שיש הרבה חולקים וס"ל כב"י דגם כה"ג אסור מדאורייתא וכן נראה לכאורה מ"מ נראה דבנידן דידן דעיקר הנגיעה אינה לשם נגיעה כלל אלא להקימה כה"ג כ"ע מודי דליכא איסורא ומעתה לא מציעא אם אוחזה בצגדה ודאי ליכא בזה שום איסור אלא אפילו אוחזה בידה ממש כדי להקימה ולא לשם אחיזה כלל נראה דכה"ג מודי דשרי.

ובידיה פשוט דאם אפשר לו להעלים עין ולא לראות ושלא יהא חלול השם בדבר כל ערום יעשה דעת ואין צריך להאריך בזה כמובן.

סימן כב

הרואה אשה ישראלית שנפלה אי צריך להקימה

ולענין אי היתה אשה ישראלית ופניה או א"א, וראשונה למודעי אי צריך אין נפ"מ בזה"ו בין פניה ובין א"א כל שעברו עליה י"ב שנים דסתם נשים ובתולות נדות הן ועיין רמב"ם פ"ד מהא"צ ה"א ושו"ת ריב"ש סי' תכ"ה ורמ"א יו"ד סי' קפ"ג ס"א בהג"ה ע"ש הריב"ש וצ"י וא"כ אין נפ"מ אלא לענין לקצרו בין רשעים גמורים אבל לשאר דברים אין נפ"מ. ועיין לעיל מש"כ מזה.

ובידיה פשוט דאם אפשר לפי המצב דאם נפלה ולא יכלה קום אז יקיים צידו קום בחולת ישראל ולא

תשובה: במקום דליכא חלול השם לכאורה אי אסור בנכרית משום לא תחנם ובפרט במקום דליכא משום דרכי שלום ג"כ וכ"ש לפמ"ש הח"ס בח' למס' גיטין ואני הארכתי בזה בח' דעכו"ם בזה"ו כולם חייבי מיתה הם הן לשיטת הרמז"ס דמה שנחייבו אנשי שכס מיתה והן לפ"מ דקיי"ל דנכרי שעבר על ז' מלות שלהם חייב מיתה ואפילו אינו יודע מה הם חייב משום דהי' לו ללמוד ולא למד וליכא בזה שוגג דאומר מותר כמבואר בגמ' מכות עכו"ם נהרג על שהי' לו ללמוד ולא למד. עיין מסכ' מכות דף ט' ע"ב ורמז"ס פ"י מהל' מלכים ה"א וגדולה מזו כתב הרמז"ס בפ"ט מהל' מלכים שאפילו קיים עכו"ם השבע מלות שלהם אלא עשאן מפני הכרע הדעת ולא מפני שזוהו בזה הקצ"ה ע"י משה הרי זה בכלל יהרג וז"ל שם ה"י משה רבינו לא הנחיל התורה והמלות אלא לישראל וכו' וכן זוהו משה רבינו מפי הגבורה לכופף את כל בני העולם לקבל מלות שנצטוו בני נח וכל מי שלא יקבל יהרג והמקבל אותם הוא הנקרא גר תושב וכו' הי"א כל המקבל שבע מלות ונוהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם ויש לו חלק לעולם הבא והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שזוהו הקצ"ה בזהו בתורה והודיענו ע"י משה רבינו שב"נ מקודם נצטוו בזה אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם ע"כ מבואר א"כ דהרי הוא בכלל יהרג המבואר לעיל אף דשומר מלות שלהם ופשוט.

ופשוט דבזמן הזה עכ"פ לדעתי העני' ליכא בכל העולם אף נכרי אחד שיקיים ז' מלות ב"נ ושיקיימן מטעם שנחמו להן ע"י משה רבינו ע"ה וזה פשוט מאד לפענ"ד.

אלא דמ"מ היכא דליכא חלול השם כיון דאין דרים ביניהם כהאי גוונא ליכא משום לא תחנם ואדרבה איכא מפני דרכי שלום, ולהענישם כ"ש דאין כח בידיו והלואי שהם לא יענשו אותנו בעינינו בעונ"ה ועכ"פ קיי"ל דמפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום, ושואלים בשלומם מפני דרכי שלום עיין

ז"ל לא חילק שם אלא בין הולך לטיוול שאוסר ובין הולך
לזרכו מעיר לעיר שמותר, וגם כי באמת המעלית אינה
מתנדנדת גם כן.

ומיהו לדינא יפה כיוון דמותר ליכנס מצעלית עם
אשתו נדה דהת"ה סי' קנ"ה ס"ה שאוסר ליסע
ישיבה על הספסל ביחד נראה דדרך חיבה דרך
אוהבים להתקשר יחד ולהחזיק בזה"ג אבל בישיבה
בעגלה שדרך זנ"א נכרים להתקבץ כמה פעמים לזכר
יחד ולהצטרף לשכור עגלה בין כולם ללכת זה מעיר
לעיר לאו מילתא דחיבה הוא כלל דאפילו אם עכשיו אין
בעגלה אלא איש ואשתו וגם העגלה שלהם הוא מ"מ
לאו דרך חיבה הוא ע"כ ע"ש.

והנה ביאר לן המה"ד טעם האיסור בספסל ועגלה
יחד הוא משום שהוא דרך חיבה דרך ולכן
כשהולכים לטיוול שהוא דרך אוהבים להתחזק בזה"ג
ולאחז להתעלם באהבים ודרך רמז משיר השירים ז'
לכה דודי נלא השדה נלינה ככפרים נשכימה לכרמים
וגו' שם אתן את דודי לך כה"ג חיישין משום הרגל
דבר אבל כל שאינו דרך חיבה דרך מותר לכ"ע דלא
גרע הוא מצביתו שהחזרה העידה סוגה בשושנים ובעל
מותר לדור עם אשתו נדה וק"ל. ולפ"ז בעליועטאר
נמי כשנכנסים בו לעלות או לירד שדרך כל העולם
ליכנס בו ולעלות לזרכם בסתם ולא דרך חיבה הוא
ליכא בזה שום איסור.

וגדולה מזו אני אומר דאפילו כשהם הולכים לטיוול
לאחזה מקום שהוא וצריכים לעלות או לירד
לעליועטאר כדי להגיע למחוז חפצם נמי נלפענ"ד
להחזיר ולא דמי זה להולכים בעגלה לגנות ופרדסים
וכיוצא בזה שאסרו הרמ"א והמה"ד דהתם הנסיעה
בעצמה הוא הטיוול ודרך חיבה ומתעורר אצלם האהבה
והתענוג אבל הכא העליה בעליועטאר אינו דרך חיבה
ואינו בכלל הטיוול בעצמו אלא הכניסה בעליועטאר הוא
כעין הכשר לזכר לטיוול וליכא בזה דרך חיבה כלל
וממילא ליכא בזה איסור לפענ"ד.

זה שמותר אלא מחוייב הוא להקימה ולא מצעיא היכא
דאיכא סכנה דדבר או שעכ"פ ספק סכנה צימוח
החורף או באמצע הדרך אפילו צימוח החמה שאפשר
ח"ו לזכר ליד סכנה ודאי דמחייב להקימה ולהצילה
ואל"כ הוה בכלל מה שאמרו בגמ' סוטה כ"א איזה
הוא חסיד שוטה כגון דרואה אימתא דקא טבעא
בנהרה ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי זה ואם אינה
צריכה לסייע לה להקימה פשוט דלא יסייע לה דכיון
דאינה צריכה לסייע שלו א"כ לא הוה אלא סתם נגיעה
באשה שאסור להרמז"ם מדאורייתא ולשאר פוסקים
עכ"פ מדרבנן.

ונראה להציא רא"י מיו"ד סי' קנ"ה ס"ז באשה
חולנית והיא נדה אסור לבעלה ליגע זה כדי
לשמש כגון להקימה ולהשכיבה ולסומכה וי"א דאם
אין לה מי שישמשנה מותר בכל משמע לבעל הוא
דחששו אבל לאחרים ליכא איסור דדבר ועיין ש"ך שם
ס"ק י"ט ובפת"ש הציא בשם תשובת הרדב"ז ח"א סי'
ז' דאפילו אם היא חולה שאצ"ס מותר רק לא ירחץ
פניה ידיה ורגליה ובסי"ז שם אם בעלה רופא אסור
למשמש לה הדפק וכתב הרמ"א דאם אין רופא אחר
וצריכה אליו יש סכנה בחולה מותר למשמש זה ובפ"ת
הציא בשם מקור חיים שראה מורים שהורו בנדון כזה
להניח בגד על הדפק ואז מותר לבעלה הרופא למשש
הדפק על אותו הבגד מבואר דרופא אחר מותר בכל
אופן ואפילו בחולה שאין בו סכנה וכן מעשים בכל יום
וע"כ דהא דאסור ליגע זה היינו בשעה שאין צורך
דדבר מחמת חולי אבל אשה שנפלה ואין לה מי
להקימה הו"ע עכ"פ בחולה שאין בו סכנה שמותר ומלוא
להקימה ועיין ש"ך שם סק"ז ובתורת השלמים ודו"ק.

בברכת התורה בלב ונפש,

מנשה הקמץ

סימן כג

אי מותר להכנס עם אשתו נדה במעלית

עש"ק לסדר פקד יפקוד התש"ל ברוקלין ג"י יצו"א.

בדבר שאלותיו (א) אי מותר ליכנס למעלית בעליועטאר

ומיהו פשוט ללא כל הצרכים שוין הן ואם יש באמת עליוועטאר נר וקצר אשר א"א שלא יגעו זה בזה או שבאמת נכנסים הם בעליוועטאר לשם טיול ותענוג אפשר שיש לאסור וצפרט בעליוועטאר שאין שם עוצרים ושצים אחרים שאם יש שם עוצרים ושצים אחרים הרי מותר ליכנס אפילו עם אשה אחרת וליכא בזה משום איסור יחוד כלל וכמו שביארתי זה בתשובה אחרת.

סימן בר

בענין לצאת במכונית [קאר בלע"ז]
עם אשתו נדה לטיול

ולמודעי אני צריך כי שמעתי מתדונין בדבר ורואים להחזיר לכתחלה לנסוע במכונית (אוטו בלע"ז) איש ואשה שניהם על ספסל הראשון זה אלל זה וכן שמעתי בשם ח"א אשר מקלו יגיד לו להקל בזה ואפילו ללכת לטיול (א רייד בלע"ז) ואני אומר ח"ו להקל בזה ולא יעשה חאת זישראל וכן שמעתי עוד קולות מסמר שערות ראש וח"ו להקל באלו העניינים ובעיני אישות ואף כי אין דרכי להחמיר על אחינו בני"י והלואי שישמרו דברים האסורים בזדאי ולא שנחמיר לאסור דברים המותרים מ"מ בזה נפלענ"ד אין שום היתר ולא מציעא הנוסעים לטיול שזדאי כי האוטו בלע"ז דין עגלה לו שאסר הרמ"א ואולי גרע מזה שהוא סגור ומסוגר ועוד טעמים וגם הא ראייה שעל הרוצ הנשים מקפידות דוקא לישב על יד הבעל ואינם רוצות לישב אחורנית שהיא דרך חיצה להם, גם כי הספסל מתנדנדת בכמה קארס כידוע ועכ"פ יש עוד טעמים רבים ומה לי להרבות בראיות לפענ"ד אין היתר לישב יחד ומנוה לפרסם דבר זה.

ונתעוררתי מחלמיד אחד מצני הכולל דישיבתו הקדושה לנסוע עם אשתו במכונית אחת לטיול אפילו הוא יושב לפניו והיא יושבת מלאחוריו נמי אסור כ"ו שהם רק שניהם יחד והרי הוא דומה ממש למה שפסק הרמ"א תה"ד שאסר בעגלה אחת לטיול ובאמת כי דבר זה שכיח מאד צפרט הצעירים שיש להם קארס ובימי הקיץ צקאנטרים וכיוצא בזה הם יוצאים לטיול ומיהו במקומות דשכחי שם רבים אין לאסור

אפילו ציוצאים לטיול וצספרי משנה הלכות ח"ג סימן מ"ח כתבתי דנראה דבזמן הזה שרוצ דרכים ישנם שם עוצרים ושצים ואפילו צלילה צמכוונות קטנות וגדולות אפשר דהוי כרה"ר לענין יחוד מיהו לא כתבתי החם אלל בשעת הדחק ולצרף לענין שלא להקל בענין חילול שבת ועיין ח"ע סי' כ"צ צבאה"ט סק"י בשם הצ"ח ומהרש"ל גם צח"מ וצ"ש כתבו דגם צדרך לא מהני קטנה אלל צעי ג' או צ' אנשים דוקא ומיהו צט"ו שם סק"ט ואפי' צוטרי חולקין ולכן ודאי לכתחילה אין להקל צפרט צקאנטרים דהתם צלילה הדרכים הם לאו צחוקת עוצרים ושצים וכ"ש אם יוצאים צכרמים וצפרדסים.

אבל אם יוצאים לדבר מנוה כגון שהולכין לצקר ההורים ולקיים מצות צבד או"א אף שנוסעים יחידים ונוסעים לעיר אחרת וגם כונתם לטיול נמי מ"מ כיון דהוה למנוה שפיר דמי.

בברה"ת בלב ונפש,

מנשה הקטן

סימן כה

חתן שלא גמר ביאתו בליל א' ופירסה נדה
מהו בייחוד

ב"ה ב' לסדר ויברך אתכם התשל"א בני"י יצ"א.

מע"כ ידי"נ הנאמן המאה"ג הרב הגאון המפורסם ש"ת חר"פ כש"ת מוה"ר משה שמועזין (שליט"א) [וצלה"ה] אברק"ק דעברעצין בעמח"ס באר משה.

אחדשכ"ג וכו' ועל דבר שאלתו שנשאל הרבה פעמים אם החתן לא גמר ביאתו לילה ראשונה ולא עשה רק הכנסת עטרה צמקצת וקודם ליל צ' פרסה נדה אם אסורין ציחוד והשיצ להיתר והאריך הרבה צדברים משמחים לצ האדם אלל שלצסוף פקפק לשיטת הפוסקים דס"ל דאיסור יחוד דאורייתא וכחצ דכדאי הם צעלי החוס' דס"ל דלא הוי אלל דרצנן לסמוך עליהם כה"ג ע"כ, והגם שאין הזמן גרמא לאסוף גורמא כעת ולפלפל צדבריו היקרים לי ואולי אי"ה

משוי ליה להעראה כגמר ביאה א"כ הו"ל כלא בא עליה ופירסה נדה א"כ אנחנו מויליין אותו מאיסורא וזמא לאיסורא רבא דעבר איחוד עם כלה שלו בלא בא עליה והרי פרסה נדה והח"ס כתב דקרוז לודאי שהרי הי' המעשה אצל אי נמא דכה"ג מותר ביחוד אחי שפיר דלא חש ליה.

איברא דכ"כ הח"ס ז"ל מפורש בשלהי התשובה שם ח"ל ועמה נחזי מאי דקמן האי שהערה בא ולא בעל רק הערה מחמת דוחק הפתח לעולם חלין בהמיה דלא שמענו מעולם מי שהחמיר בצועל בעילת מזה בשבת לא יבעול וישנה דמימא פעם אחת הערה והטה ובפעם ב' ע"כ יוליא דס זה לא שמענו מעולם אלא אם הטה בראשונה מחמת דוחק יטה גם בשניה וכמה פעמים וגם ע"ז אמרינן רוב צקיאין ומודמנות להם המיה ואע"ג דזה החמקד ופירש אחר העראות הראשונות והקיל לעצמו בהעראות שלאחר הטבילה לא מפני שהחליט שכבר כלו בחולים ע"י הראשונות די"ל דאפילו לא פתח פתחה כלל בראשונה מ"מ לא החמיר אלא פעם ראשון שהחמירו חז"ל על חתן שתוקפו יצרו אצל לאחר ספירה וטבילה דשוב אין יצרו תוקפו כל כך שוב לא חמור אצל לעולם הכל בכלל הטי' והי' מותר לצעול בשבת אז וה"ה דלא מיחשב הולאת בחולים אלא בצעילת מירוק הראשונה ע"ש וכו' הנה מפורש יוליא מדברי מרן הח"ס ז"ל שכתב דלא החמיר אלא בפעם ראשון שהחמירו חז"ל על חתן שתוקפו יצרו ומשמע דאחר זה אינו תוקפו כ"כ אף דהכא לא הוי אלא העראה בלבד וזה לפענ"ד נכון, וגם כי לפי שיטת הח"ס באמת הרי הוא גמר ביאה אלא שהטה וכן לעולם גם בדין נמא דהכי נמי כן הוא עכ"פ לפענ"ד יפה דן ויפה הורה כדעת של תורה ואי"ה אם אפנה, עוד אחעלם באהבים אהבה של תורה.

דברי ידי"נ דושכ"ג וטובו וכאש"ל בלב ונפש,

מנשה הקמין

ובשלחי המכתב מה שאני מסתפק כרגע בחתן שבה על אשמו ובאמצע הביאה הרגישה שנטמאה והי' נריך לפרוש ממנה בנעילת צפרני ידיו ורגליו עד שימות האבר ואקור לו לגמור הביאה אי כה"ג מותר להחמיר עמה אי אמרינן כיון שבעל לא תקף עוד יצרו או דילמא כיון דבאמצע ביאה נטמאה ולא גמר ביאתו

כשאפנה קצת מ"מ לדינא לפענ"ד יפה דן ויפה הורה להקל כה"ג אי בעית אימא סברא אי בעית אימא גמרא אי בעית אימא סברא כאיסורא כן המירא וכיון דאיסור יחוד שגזרו על היחוד הוא שלא יבעול ואפילו יחוד מן החורה נמי הטעם לגלות ערוה וכיון דלענין איסור ערוה המערה כגומר וא"כ איסור יחוד נאסר משום העראה כן המירה כיון שהערה בה הותרה עליו להתייחד כשהוא אשמו.

ואי בעית אימא גמרא דהת"ה הביאו הרמ"א סי' קנ"ג ס"ד דאם הימה טהורה כשנשאה ופירסה נדה אח"כ אינה צריכה לשימור עוד אלא שהט"ז חלק עליו דצריכה והסכמת האחרונים נראה כט"ז והגם דהש"ך בנקה"כ פקפק עליו מיהו גם הוא החמיר באותו מנהג שטות שנהגו שלא לצעול ב' או ג' ימים אחר הנשואים אף שלא תקף עליו יצרו ב' או ג' ימים היינו משום המנהג והפלתי נוח עליו ככרוכא וכי חמור עליו איסור מנהג מאיסור נדה אצל האחרונים חי' דהלואי שיהא מורא שמים כמורא בשר ודם ומעמה נראה דהצו דלא להוסיף עלה דוקא בשלא בעל כלל אצל כשבעל והכנים קצת מהעטרה אלא שלא יכול לה כה"ג ודאי דלא תקיף עליה יצריה עוד שהרי היא מוכנת לפניו הימה ובה עליה אלא שלא יכול לה א"כ ודאי נח יצריה בביאה זו וכה"ג כ"ע מודי.

וקצת נראה ראי' מדברי הח"ס א"ע סי' קמ"ג בחתן אשר בלילה הראשונה הערה ולא גמר ביאתו וספרה וטבילה והיה צליל טבילה כמה ביאות כראשונה ועוד לא מלא דם ובלילה שלאחריה גמר ביאתו והרגישה כאב גדול ופרש ומלאה דם וכו' וכתב הח"ס ז"ל הנה הרמ"א יו"ד סי' קנ"ג העיד על מנהגינו אם לא גמר ביאתו אלא הערה בה ולא מלא דם דאין צריך לפרוש ממנה ואמנם החתן הזה שהחמיר והצריך לה לספור ולטבול אחר ההערה שלו א"כ החליט שהעראה מויליאה בחולים ונאכד וכו' והאריך שם הרבה בכוונת האי חתן וכתב לאחר שחש לה משום רואה מחמת תשמיש חז"ל אלא שאולי אחר הערותיו הראשונים הגיעו ימי וסחה וראתה דם ממנ' וספרה וטבילה וצריכה כדן וקרוז לודאי שכן הי' וא"כ אין ראי' שהחליט העראה כגמר ביאה ע"כ.

ולבאורה יש לדייק לפי סברת הח"ס דהאי חתן לא

אכתי לא נח יצריה וחיישינן דלמא תקף יצריה עיין ש"ע
יו"ד סי' קפ"ה ס"ד הי' משמש עם הטהורה ומסתבר
לכאורה דכל שבעל נתקררה דעתו מביאה אף שלא גמר
דהרי קי"ל צבא על הצחלה מותר לפרוש באבר חי
ומותר לו ואפילו לא מירק וז"ע.

ידידו הנ"ל

סימן בו

מעוברת קודם ג' חדשים אי חוששת לעונה בינונית

ב' בהעלותך התשל"א בני יצ"א

משה שפיר קאמר דרוש בקול וחומר ה"ה מע"כ ידידי הרב
הגאון המפורסם כגן הדסים ג"א ור"ח אי"א חו"פ וכו'
כש"ת מוה"ר משה שפיר (שליט"א) [וצלה"ה] אבד"ק
דעברעצין ובע"מ ספר שו"ת באר משה וש"ס.

אחד שב"ג צידיות נאמנה, יקרת ספרו היקר שו"ת
באר משה ח"א ששלח לי ע"י חתנו היקר
אחד מבני עלי' מתלמידי הכולל דשיבתנו הקדושה
מוה"ר שאל קליין הי"ו קבלתי וקדמתי ביתר הכבוד
כולו יאה צבירור ולבון הלכה בשפה ברורה כחמה
אשרי לו ככה ושמעו רחוקים ויצאו ויתנו לו כתר תורה
העולה על גביהם ויקבל ברכתי אדם מועט לעולם י"ר
שיחה ליטב על מי נח וללמוד תורה לשמה ולהפיצה
עדי זקנה וצבה כאות נפשו ונפש ידידו המזכרו בלב
ונפש.

ולדראות חביבות הנני לציין הערה אחת בעברי צין
צמרי דבריו היקרים לי בסימן מ"ח הביא
פסקו של רב גדול אחד (ולא זכר שמו) שיצא לדון
בדבר חדש להקל ולהחמיר באשה שנודע לה שהיא
מעוברת קודם ג' חדשים דאינה צריכה לחוש אפילו
לעונה בינונית וכ"ת יא צבחה של תורה לחלוק עליו
מש"ס ופוסקים כראוי לו אלא שלבסוף הוגד הוגד לו
טעם הגדול הנ"ל שהוא מקיל מטעם שנשמתו הטבעיים
בזמן הזה וכ"ת שמח לקראתו לטעם הזה ח"ל שמחתי
לשמוע כן יוצאים מפי אותו הרב הגדול שליט"א והביא
כת"ר רא"י לדבריו ממה שכתב בתשובה אחרת בענין
נשמתו הטבעיים ולפ"ז יש לו יסוד בהלכה וסיים ח"ל
שאף שלא החלטתי להקל אבל הסומך עצמו על פסקו

של הרב הגדול שליט"א יש לו על מי לסמוך כי רב כמו
עכ"ל.

ולפענ"ד ח"ו לסמוך על שנוי הטבע ולהקל במקום
שהחמירו חז"ל וגזרו לבדוק ג' עונות
ראשונות ואפילו אי נימא באמת נשמתו הטבעיים מ"מ
אכתי הי' מקום לחלוק ולומר דהיה בכלל תיקון חז"ל
דאינו מועיל שינוי הטבע דכריך צ"ד אחר להחירו ועיין
ריטב"א טעם החקנה אי הוא על ג' חדשים או ג'
עונות ודו"ק אמנם בר מן דין לא נימא לי' למרייהו
להקל בהי טעמי בשינוי הטבע וכיוצא בזה ואם נסכים
לסברת של שינוי הטבע וכיוצא בו א"כ רוב גופי
התורה נוכל לשנות ח"ו ומי יכול לסמוך על זה ולהחיר
מה שאסרו הראשונים ואפילו יהי' גובה ארזים גבהו לא
נאצה ולא נשמע לו ואטו מלפני שלשים שנה ועד הנה
נשמתו הטבעיים חה יותר משלשת אלפים שנה לא נשמתו
ואעתיק כאן מש"כ הריצ"ש בתשובה סי' תמ"ז ח"ל.

בדבר השאלה ידעת האדון נ"ר שאין לנו לדון צדיני
תורתנו ומצויה על פי חכמי הטבע והרפואה
שאם נאמין לדבריהם אין תורה מן השמים חלילה כי כן
הניחו הם צמופתיהם הכוזבים ואם חז"ל צדיני
הטריפות ע"פ חכמי רפואה שבר הרבה טעול מן
הקצנים כי באמת נהפכו רובם ממות לחיים ומחיים
למות וחליפו חי צמת כי אין ספק בנטלה הכבד ונשאר
בה חית שאנחנו מכשירים הם יאמרו שימות לשעתה
וכן בצרותה צדי שמים וכמה וכמה אחרים שאנחנו
אוסרים כמו כל הסרכות וכל המראות הפוסלים צריאה
וכן צדיני הדרוסה ואחרים שאין ספק שהם מלעיגים
צנו עליהם יוצק זהב רוחם לחוך פיהם והרב רבינו
משה בר מיימון ז"ל כששנה מעט שזומת הגידין הם
צענם התחמון צעופות לא הודו לו אחרי שלפי סוגריות
גמ' נראה שהוא צענם האמצעי וכו' ואע"פ שהי' הרב
ז"ל חכם בחכמה הרפואה והטבע ובקי בנחוח כי לא
מפי הטבע והרפואה אנו חיינ ואנחנו על חכמינו ז"ל
נסמוך אפילו יאמרו לנו על ימין שהוא שמאל שהם
קבלו האמת ופירושי המצות איש מפי איש עד משה
רבינו ע"ה לא נאמין אל חכמי היונים וכו' כמזכר צפ'
המפולת אי מביא ראייה מן התורה ואתם מביאים רא'י
מן השומים ע"ש מה שהאריך העמקתי קצת מדבריו.

ולבן כ"ש צומיניו אלה שממילא המתחדשים לרוח הזמן

לקן, ד) דבאמת כמה נשים מכירות העיצור קודם ג' חדשים ורק שיוכר לאחרים לא ניכר קודם ג' חדשים דמאז הרי כעין כבר כריסה בין שיניה אבל לעצמה פשוט לאשה מכרת קודם ג' חדשים שהיא מעוברת וניכר גם עוברת בכריסה לעצמה. ה) דבאמת רוב נשים מכירות שהם בהריון מיד אחר שעברה וסת ראשונה שעברה עליה שיש להן סימנים של הריון כמוזן וזה ודאי לאו דוקא בזמנינו הוא.

אבל מה שנראה בזה צ"ד דכפי הנראה שגג צפי גמ' דהם ס"ל דכל שהיא מעוברת הרי היא כבר מסולקת מדמים דההריון הוא הגורם לסילוק הדמים ומרגע שנעברה כבר מסולקת היא מן הדמים אלא עד ג' חדשים אין לנו בקיאות בהריון אם נעברה או לא ולכן ס"ל דכיון דבזמן הזה לאפשר לברר או דנשתנו הטבעים בלשונן ממילא מיד הרי היא מסולקת מדמים אבל באמת אין זה הכוונה או ביאור הגמ' והיסוד לזה הוא ככה, לאשה שמתעברת חייב בשעת הכנסה בהריון הרי מטבעה שאינה רואה עוד דם ע"פ רוב או כפי המהרש"א ז"ל שפי' דהולד משעה שהתחיל להתרקס הוא ניזון מדם ולכן אינו מוציא דם או פשוט דבג' חדשים ראשונים ודאי אכתי אין הולד המרוקס נריך לכל הדם הזה שאכתי אינו בר מזונות אלא מחסדי ה' הוא שאם יפתח רחמה אז תפיל הולד עם הדם נדה שבמקור ולכן מרחמי ה' שמיד שנכנסת בהריון נסגר הרחם שלא תצא הדם משם עוד ודבר זה אין נפ"מ בין זמן הזה בין זמן הש"ס דכאז כן עתה אבל בכל זאת אכתי אין האשה מסולקת מן הדמים שהדמים באים בטבע אל המקור בשפע כמו קודם ההריון שהרי אכתי ליכא שינוי בטבע האשה שישלך הדמים אמנם כשהולד המרוקס כבר הגיע לג' חדשים באופן שכבר ניכר הולד וללשון הגמ' משיוכר עוברת או משיודע עוברת אז כבר האשה מרגשת שינוי בטבעה מלד גידול הולד צמיעה וראשה ואצריה כבדים עליה ואז גורם לסילוק הדמים כלומר שאין הדמים מתכנסים עוד להמקור וזהו הנקרא סילוק הדם.

בקיצור החידוש והיסוד שחדשו לן ז"ל לג' חדשים הוא היסוד שכתבנו לחלק בין ג' חדשים הראשונים דאף דג"כ אינה רואה אבל אין זה מפאת סילוק הדמים אלא מפאת סגירת הרחם אבל לאחר ג' חדשים מה שאינה רואה הוא מלד סילוק הדמים והחילוק בזה הוא

הולכים אם נסמוך על דברי הגדול הזה שהציא מעכ"ג אז ממש ח"ו יתהפך קערה על פיה כמוזן וכבודו במקומו מונח ולא ידענא מי הוא הגדול כיון שכ"ג לא זכר שמו בצפרו ויפה עשה שלא הזכירו אמנם ח"ו לסמוך עליו בזה והגם כי במקום אחר הראתי קצת פוסקים דס"ל לעיין כמה דברים נשתנו הטבעים עיין רמ"א ח"ע סי' קנ"ו ס"ד לעיין יולדות לנ' יולדות למקוטעין וביאור הגר"א שם ובמג"א ח"א סי' קע"ט ובלבוש שם, אבל עיין רמ"א ח"א סי' ועיין מג"א סי' קע"ג ויו"ד סי' שט"ז והגרע"א בתשו' סי' קכ"ח ד"ה לענ"ד ובישועת יעקב אבל מרן הח"ס סי' ק"א ציו"ד דחה הדברים וס"ל דל"ל נשתנו הטבעים ובה' הארכתי בזה לעיין רואה צימי הנקה יו"ד סי' קפ"ט עיין שמלה שם ס"ק נ"ד דר"ל למד חי' כן ובה' דחיתי דבריו ועיין תוס' חדשים נדה פ"א מ"ד בשם מוהרש"ח שהקשה מרופאי הזמן והטבע לפעמים לחוש לשינוי הטבע ולא להקל. אלא דכל זה כתבנו אפילו אילו הי' כדברי הגדול הנ"ל אבל לפענ"ד מפי סופרים וספרים מעיקר דינא ליכא למימר כאן נשתנו הטבעים ואפשר שיחתי צ"ד.

ביאור הלבא מעוברת משיודע עוברת

תנן התם (נדה ז' ע"ב) ר"א אומר ד' נשים דיין שעתן מעוברת משיודע עוברת וכו' ופרש"י מעוברת דיה שעתה משיודע העובר וצדק ח' ע"ב וכמה הכרת העובר סומכוס אומר משום רבי מאיר שלשה חדשים וכו' ועיין רמב"ם פ"ט מא"צ ה"ד איזו היא מעוברת משיוכר עוברת והוא ג' חדשים ע"כ. ואיכא למידק לשון משיודע עוברת והוא ג' חדשים היל"ל סתם מעוברת משתעבר דיה שעתה דאז היה משמע שמיד שתתברר שהיא מעוברת דיה שעתה וג' חדשים למ"ל ועוד דהיל"ל מעוברת שיודע עיצורה דעלה קאי ולא על הולד וגם צממוך שקאמר משיוכר עוברת היל"ל עיצורה או שיוכר עיצורה ולשון משיודע עוברת משמע שחולה בהכרת הולד ובאמת כי לכאורה אין זה נפ"מ שחיון שנעברה מיד היא מסולקת מן הדמים. גם מה שאמרו והוא ג' חדשים ל"ל ומה קמ"ל שהוא ג"ח כיון דתלוי צידוע שנעברה כל אחת תהא כל אחת צודקת לעצמה ותראה אם נעברה או לא ומו"ש ניכר העובר או לא, ג) דהרי באמת כמה נשים יולדות למקוטעין וכמה יולדות לו' וניכר העיצור קודם

ובכל הפוסקים אלא דמ"מ מה שאינה רואה ג' חדשים הראשונים אין זה ענין של סילוק דמים אלא מניעת ראייה חה בס"ד דבר ברור.

ומיזשב נמי לשון הרשב"א דף ט' שם שכתב שאין הולד חי וכביד עליה אלא מומן הזה ואילך והמאירי שם כתב ג"כ שאין סילוק הדמים עד שעת הכרת העבור שהולד מכיר חיותו ומכביד עליה ראשה ואזריה, ודמיה מסתלקין הציאם כת"ר בספרו שם ובס' בעלי הנפש שער תיקון הוסת דף 22 מדפי הספר ז"ל והאי עוצרה דאמרינן הכא דדמיה מסולקין דוקא משהוכר עוצרה שלה אצל עד שלא הוכר עוצרה הרי היא כשאר נשים וצ"ע בדיקה וכל אשה נריכה לחוש תחילה בימי עיבורה עד שיעבור עליה ג' עונות בלא ראייה ובדיקה ע"כ הנה חילק הרשב"א והמאירי וצ"ע יותר הראב"ד ז"ל דג' עונות שיעברו מהני להפקיעה מחזקתה שלא תראה והעיצור מסלק הדמים וכמ"ס בס"ד. גם הריטב"א האריך כאן ד"ה הנה מעל"ע והציא ק' החוס' דמאי קמצינא ליה דהא פשיטא דכל מנות חכמים כך הם צמ' סאה אדם טובל וכו' ומי' דאנן מספקין אימתי היא הוכר עוצרה אי משהתחיל לעשות הכר שלא בזכר ראש ואזריה דהיינו דאי הגורם סילוק הדמים כדאמרינן לעיל צהדיא אלא דחיישין דלמא ר"ו חכמים לתלות הדבר ממש בהכרת העבור לפי שאין הקדמת כווד הראש שזה בכל הנשים ר"ו לתת לכלן גבול אחד כשיוכר עוצרה ממש לעין ואהדר ליה דאפילו יתלו הדבר בזכר ראש אין כווד ראש העושה סילוק דמים צא בכל הנשים אלא אחר הכרת העובר ממש והיינו דא"ל מידי הוא טעמא וכו' וזו אין ראשה כבד עליה ממש דבר אחר הכרת העובר ממש והיינו דא"ל מידי הוא טעמא וכו' וזו אין ראשה כבד עליה ממש דבר של עיקר ומיהו מודה הוא שעושה נד כווד ראש קודם לכן שהרי לא נחלקו בטבע ובמציאות ע"ש באריכות גדולה.

הנה מצוה להדיא לסילוק דמים הוא דבר קשור בהכרת הולד דוקא ולא צהריון בהכרת הולד ר"ל שהוא כבד כ"כ נתגדל שמחמתו היא חולה וראשה ואזריה כבדין עליה אצל אין זה ענין לג' חדשים הראשונים שאינה רואה דם מחמת סגירת הרחם בלי סילוק דמים וכנ"ל.

לפ"ז פשוט דכל ג' חדשים הראשונים שאינה רואה מפני סגירת הרחם הרי זה אינו אלא ככל אשה שעברה עליה וסת ולא ראחה אכתי חוששת לשניה וכן לשלישית דמה שלא ראחה מקרה הוא ולא אמרינן שמסולקת צדמים היא עד לאחר ג' ראיות ונריכה צדיקה בכל פעם אצל אשה שמסולקת צדמים אינה חוששת כלל דהו"ל חזקנה וקטנה והוא לא הוי עד לאחר ג' חדשים והנפ"מ צוה למשל אשה שוסתה בכל עשרים יום ונתעברה ולא ראחה ג' פעמים אינה חוששת עוד אף שלא הגיעו לה ג' חדשים שהפטור הוא משום שלא ראחה ג' פעמים ואין זה מדין סילוק דמים מחמת עיצור וקודם לכן חוששת אפילו יודעת שהיא מעוברת ולאידך גיסא אם הייתה אשה שלמדה לראות לחמישים יום או פעם לששים יום ויש לה וסת קבוע לזה ולא ראחה ציזם הששים ועברו עליה ג' חדשים להריונה לא נריכה לחוש עוד מפני שהעבור מסלק את דמה לאחר ג' חדשים חה צעו"ה נכון וברור.

ביאור לשון דראשה ואזריה כבדין עליה

ובזה מובן לישנא דרב פפא טעמא משום דראשה ואזריה כבדין עליה ולכאורה אין לו מובן ואדרבה ראשה ואזריה כבדין הוא סימן לוסת לרוב נשים אמנם להנ"ל אחי שפיר דהכא כבר מסולקת צדמים עי"ז שהולד כבר נתגדל עד שיצא ממדור למדור כמ"ס ז"ל ג' ראשונים צמדור התחתון וכיון שיוצא ממדור למדור עי"ז נעשה שינוי בגוף וראשה ואזריה כבדים עליה וגורם לסילוק הדמים, ועיין רש"י דף ט' שם ח"ל משום דראשה ואזריה כבדים מחמת חולי ולפיכך דמיה מסולקין ודיין ז"ל מחמת חולי כלומר חולי ההריון וגם דיין לשון ולפיכך כלומר ע"י שראשה ואזריה כבדים מחמת חולי של הריון שהעיצור כבר נתגדל לגדר שנראה זה כבר גורם סילוק הדמים והרי היא בחזקת מסולקת אצל מה שאינה רואה קודם לכן אינו כלום לענין זה וק"ל.

ולפ"ז שפיר מיושבים כל הקושיות שהקשינו לעיל דודאי אפשר לברר צדיקת הריון אשה קודם ג' חדשים וגם צומנס הי' אפשר לברר וגם לא היו רואין דם גם קודם לכן אלא במקרה וכמ"ס להדיא הנוצ"י ושאר אחרונים דע"פ הרוב הנשים לא היו רואות וכן הוא צומנינו והמיעוט גם צומנינו רואות וכמבואר בש"ע

צ"ע להגרע"א בזהש"ס נדה ט'

ואגב אודיע נערי ברבים מה שראיתי לרבינו הגדול הגרע"א נדה ט' בגליון הש"ס שהקשה דאף בחזאי אחר שהוכר עוברה אמאי לא מטמאה מעל"ע דאיך שייך לומר דדמיה מסולקין הא אפן חיישינן שהדס בא מעל"ל מקודם ובהיא שעתא עדיין לא היתה בחזקת מסולקת וא"כ אדרבה כיון דעתא היא מסולקת רגלים לדבר יותר דהדס בא מאתמול כשלא היתה מסולקת ע"כ והניח צ"ע.

ופלא אמרן ז"ל שלא הרגיש דהוא קושיא הריטב"א ז"ל במקומו ח"ל וא"ת כיון דסלוק דמים אינו אלא מהכרת העובר ואילך כשראתה מיד איך אנו מטהרין אותה למפרע מעל"ע אדרבה י"ל דאתמול חזאי קודם סילוק דמים וי"ל דכיון דאיכא נשים שמסתלק דמן בכבוד ראש הקל יוס' א' קודם הכרת העובר ממש לא ראו חכמים לחלוק בדבר כיון דמעל"ע דרבנן עכ"ל ע"ש הרי שהרגיש בקושיא הגרע"א וחירצה וצ"ע.

הדרך לדין עכ"פ נראה פשוט דג' חדשים של סילוק הדמים הוא רק אחר ג' אפילו נחזר לן כבר שהיא מעוברת דאין זה תלוי בנקיאות ההריון ויגעתי ומנאמי מה שהאיר לי ה' עיי' בחי' הרשב"ץ למס' נדה ח"ל מעוברת ומניקה מסולקת דמים היא ואינה חוששת לוסתה הראשון לפרוש ממנה בעלה אותה עונה וכן דעת התוס' ובעה"מ וכן הסכמת האחרונים ודוקא אחר שלשה לניצורה אבל תוך שלשה חדשים ונדע ע"פ בקיאים שהיא מעוברת חוששין לוסתה כן דעת הרשב"א והמאירי וכן הסכימו האחרונים עכ"ל הנה מבואר בדברינו צ"ע.

קושי' על שו"ת עבוה"ג

ומבאין נ"ע נמי לשו"ת עבוה"ג סי' כ"א שכתב לפרש בדברי רש"י נדה דף ל' מה שפרש"י המפלת ליום מ' אינה חוששת ופרש"י ליום מ' לטבילה ופי' עבוה"ג דמלשון רש"י שפי' לטבילה מוכח דחשבינן מיום טבילה הסמוכה לה ולא חיישינן שנתעברה מקודם לכן אע"פ שבא עליה בעלה מקודם וטעמא כיון שראתה נדה קודם שירדה לטהר א"ע היא צירור גמור

אלא נתעברה קודם לכן דאם נתעברה שוב לא תראה נדה ממילא מוכח שולד זה אינו בן מ"א יום ובשבו"י ח"א סי' ע"א הסכים עמו והפליתי וסד"ט סי' קצ"ד הקשו עליו ובאחרונים נחלקו בדבר ולפמ"ש פשוט דהני תרי מילי נינהו דסליקת דמים לא הוי אלא לאחר ג' לכ"ע אבל מ"מ לראות באותן ג' נמי אינה בחזקת שמתאה לאחר שנתעברה ואדרבה ע"פ רוב אינן רואות באותן ימים אפילו קודם סילוק דמים וכמ"ש לעיל.

בר מן דין הרי הרשב"ץ נדה הנ"ל כחז ג"כ המפלת יום ארבעים לטבילה אינה חוששת לולד הרי דכתב לטבילה כפרש"י ז"ל ואפ"ה כתב להדיא לעיל דף ח' דדוקא לאחר ג' חדשים הרי היא מסולקת בדמים ואפילו נחזר לן ע"י בקיאים שנתעברה אפ"ה חוששת וא"כ ראוי צרורה דהני תרי מילי נינהו וכן נראה מהמאירי הנ"ל ופלא שלא הרגישו בזה הני גאוני ז"ל וצ"ע.

וראיתי נמי נדה שהאריך הרבה לישב שיטת עבוה"ג והביא ראוי מדברי הרשב"א בזה"א הובא בסד"ט משנה זו שכתב ח"ל המפלת ליום מ"א אע"ג דהוחזק עוברה אפ"ה אין לה ימי טוהר לפי שהיא ספק אם קלטה הזרע ביום א' או ביום ג' והקשה דאיך שייך לומר הוחזק עוברה ביום ל"א הרי אין העובר ניכר אלא לג' חדשים או רובן ועכ"פ צמ' יוס' ודאי לא הוכר עוברה ובע"כ מש"כ הרשב"א הוחזק עוברה אין הכוונה שהוחזק בהכרת עובר רק מה שפסק בה וסתה וזה משכחת לה אף צמ' יוס' ומוכח דסתם מעוברת מסולקת דמים מיד ומפרש כן כוונת הש"ס מה דמשני לעיל דהוחזק עוברה ולא הוחזק ומוכח כדעת עבוה"ג ע"ש ולאחר נשיקות עפרות זהב לו דברים אלו הם כשגגה היואל מפי השליט דהרי הרשב"א לעצמו פי' היפוך צמ' לעיל דף ח-ט דאינה מסולקת מדמים אלא לאחר ג' חדשים ולא קודם ומה דקשה ליה היאך הוחזק עוברה משכחת לה בשהוחזקה ע"פ בקיאים וכמ"ש רשב"ץ להדיא דדעת הרשב"א שאפשר שתחזאר ע"פ בקיאים אלא דעת הרשב"א אפ"ה דאינו מועיל צירור הריון קודם ג' חדשים לענין סילוק דמים אלא דמ"מ לא קשה דאיך רואה דם וא"כ אדרבה מדברי הרשב"א ראוי נגד עבוה"ג ודברי המי נדה נ"ע.

ובעיקר דברי רש"י למה פי' מ' יום לטבילה הי'

כ"ג וע"ד שאמרו לגברא רבא דכותיה לא נדרינא ואין למדין מן הכללות אפילו במקום שנא' זו חוץ אבל אחא מחשבה וביטל מחשבה כי שב ואל תעשה עדיף כי אין אני רוצה למשוך דעתו הרמה לדעתי אבל עם כל זה אני במשמרתי אעמודה כי לפענ"ד שחוק פינג פאנק הוא בכלל שאר שחוק וגם משא"ך שומר נפשו ירחק וכמ"ש.

ובלוחות שניות כתב לאמר במ"ש צענין אשה המסולקת מדמים בשעת עיצורה כתב כ"ג ח"ל ובספרי (ב"מ ח"א סי' מ"א) לא מזכירתי שעל נ"ר אחד ציינתי לעיין בד"ן זה בחו"ט ובתש' (פ"א מ"ה מנדה) ובתש' קמח"ו מרן הגרע"א ז"וקללה"ה (ח"א סי' קכ"ח) ד"ה לענ"ד ואלמלי אלו הציונים היו תח"י צעת הדפסת תשובתי הנ"ל לא הי' כותב כל מה שכתב בהערותיו הנפלאים עכ"ל והאריך צביאור הדברים בגדולות ונפלאות כדרכה של תורה.

והיות כי ישנם צוה נקודות חדשות אשר ראוי לתת לב עליהם וגם לאהבה וידידות מעכ"ד ואשר ידעתי כי כל דבריו לש"ש אמרתי אעבור אהא פרשתא בס"ד ואומר על ראשון ראשון מה שצ"ן מדברי הגרע"א צעת כחצי תשובתי הנ"ל כנראה דמחמת הטורות לא הספיק לעיין בדבריו רק מקופיא כי באמת אני ציינתי בתשובתי הנ"ל על דברת מרן הגרע"א בתשובה הנ"ל ימחול נא לעיין במכתבי שם בדף ב' שורה ז' שציינתי שם ובהגרע"א בתשובה אלא בשעת ההעתק נשמט הסימן אבל הרי ידעתי מתשו' רע"א הנ"ל שכתב מענין שינוי טבע כמו שציינתי אלא דמ"מ הראיתי דמ"מ הח"ס דחה הדברים דל"ל נשתנו הטבעים ויש לישב מכל המקומות שהציאו ראוי עכ"פ מה שהמציא לן כ"ג ידוע הי' לן בס"ד.

אשה שמבלה אסתר תענית וילדה למקומעין
אי הולד בשד

איברא דלאחר העיון נראה לפענ"ד לבאר דבריו קצת ציור ונהגה ז"ל דברי הגרע"א שם סובבים אדברי בנו של הגאבד"ק פילא שרפה לאסור בן אשה גרושה מאשה והי' שם הטענה שירדה לטבול באסתר תענית וכפי זמן הלידה וכפי חשבון מליל הטבילה הי' איזה ימים בחודש החשיעי א"כ אף לפי דבריו מ"מ

נפלענ"ד עוד דבא להוציא לאידך גיסא דוקא תוך מ' יום והטעם דודאי תוך ארבעים הרי צא עליה יותר מציאה אחת ועכ"פ מלות עונה קודם שידע שנחשברה וא"כ המפלת ליום ארבעים מנ"ל שזו יום ארבעים דילמא אינו אלא יום שלשים ועיין רש"א ומאירי שכתבו דיש מפרשין דארבעים ואחד שמה לא נקלט עד שלשה ימים ונמצא שעדיין לא כלו ארבעים ולשיטה זו כל שמארבעים ושלשה ואילך אינה יושבת לנדה דחוקת עובר היא ע"ש וא"כ לכאורה המפלת ליום ארבעים לאו דוקא דלעולם חולי נחשברה צביאה אחרת אמנם רש"י ס"ל דאין אשה מתעברה אלא סמוך לטבילה ועיין בסמוך דף ל"א ולכן כתב יום ארבעים לטבילה ולאחר ארבעים בחוקת מעוברת ודלא כיש מפרשין.

עב"פ צהא נחמין וצהא סלקין דיפה הורה ג"כ לראשונה וח"ו לשמוע לספרות חדשות דשינוי הטבע להקל ואפילו אי נשמע להם להחמיר לפעמים ועיין יו"ד צהמה שניטל לחי העליון ראוי לחוש לדבריו וכיוצא צוה ויפה עשה שלא החליט להמירא וכל כי הני מילי מעליותא ליתאמרי בשמי כנפלענ"ד ברור בס"ד.

וי"ד שיזכה להפיץ תורתו חוצה ויזכה ללמוד וללמד תורה לשמה כאות נפשו ונפש ידידו הנאמן דרשה"ט ושכת"ר בלב ונפש.

מנשה הקטן

סימן ב

עוד בענין הנ"ל
ואי יש לסמוך אשינוי טבע

ב"ה ב' לסדר ויברך אתכם התשל"א בני יצ"א

אחדשכ"ג, לוחות הראשונות והשניות קבלתי בשמחה ומאד נהנתי מדבריו היקרים וראשונה עלי להתנצל שלא השבתי על הלוחות הראשונות מתרי טעמי חדא דאנא טרידנא צהדפסת ספרי ח"ה בס"ד אשר אי"ה מקוה שינא לאור עוד קודם ר"ה לצד משאר טרדות והשנית כי זה דרכי לאדם מעוט כמוני שלא להשיב בדבר אחד רגא ושוב לאהבת הנאות ח"ו והגם כי לראשונה חשבתי לעבור על מדה זו ולפלפל בדברי

הש"ע והפוסקים דעכ"פ יש לן שני חזיונות מנגדים זה לזה שינוי הטבע שנראה לעינינו ופסק הפוסקים האחרונים ובעלי ש"ע שלא חששו לה וע"כ דס"ל דאין זה שינוי הטבע כלל והאמת דסילוק דמים אינו אלא משהוכר עוצרה וכמו שהתחיל לענ"ד דסילוק דמים אינו אלא משהוכר עוצרה אפילו נראה לעינינו היפוך זה זה אינו כלום וא"כ ס"ל צאמת להגרע"א דאין זה שינוי טבע כלל אף שעיינו רואות. הפן הב' דס"ל להגרע"א אף דנראה דנשמתו הטבעים מ"מ להלכה אין סומכין אפילו במקום שצאמת נשמתו הטבעים כיון דהפוסקים לא פסקו יהי מאיזה טעם שיהי עכ"פ ראינו שלא סמכו אשינוי טבע.

ולדפן הראשון ז"ל דכיון דס"ל דסילוק אינו אלא משהוכר עוצרה ולא קודם והא דעינינו רואות שמסולקות מדמים קודם ז"ל דצאמת יפרש כמ"ש דמה שאינן רואות אין זה ענין של סילוק וכמו שהארכתי בס"ד במכתבי הראשון עכ"פ בדברי הגרע"א א"א לפרש דבריו כפשוטן ולא כמ"ש האחרונים בשמו דס"ל נשמתו הטבעים אדרבה לדידן נראה ראי' דס"ל להגרע"א דאין לסמוך לפסוק על שינוי הטבע עכ"פ היכא דלא כתבו כן בעלי הש"ע והאחרונים הקודמים לפניו. ובסמוך אי"ה אביר עוד בס"ד דע"כ גם בימי הש"ס היו מסולקות משעת עיצור מיד כלומר שלא היו רואות אבל לא ענין של סילוק.

דבר חדש דבהמות שלנו גם בזמן חז"ל
היו משונים משלהם

ובאמת כי עלה במחשבתן דמה שהציא הגרע"א ראי' מעינוותא דוורדא הנה בחוס' חולין מ"ז ע"א ד"ה כל כתבו החוס' וז"ל ונראה דאין ראי' מזהמות שלנו דשמא חלוקות משלהן וכו' והנה דייקו החוס' בלשונם הטהור דשמא חלוקות משלהם ולא כתבו דשמא נשמתו הטבעים של בהמות והי' אפ"ל דהחוס' ס"ל דצאמת לא נשמתו הטבעים אלא דס"ל דבהמות שלנו הם מין אחר מבהמתן והם חלוקות משלהם כלומר במינים ובהמות שלנו הכ"נ דבזמן הי' להם עינוותא דוורדא ובהמתן שלהם אילו הי' לנו כהיום אכתי לא היו להם עינוותא דוורדא וצאמת מאינו כעין זה סנהדרין ל"ג ע"א שאמר מרדכי הרופא אין פרה וחזירה יוצאות מאלכסנדריא של מצרים אלא א"כ חומכין האם שלה

אפשר שנחשבה ממנו קודם שנסע מציתו וע"ז פקפק די"ל דכיון דיש עוד ריעותא בפנינו צמה שירדה לטבול ודרך המעצרות שמסולקת דמים זה ראי' דצמעיית אסתר עדיין לא היתה מעוצרת וע"ז ח' הגרע"א ח"ל. לענ"ד הא דסילוק דמים הוא רק משהוכר עוצרה ואף דעינינו רואות צנשי דידן דמיד כשנחשבו מסולקות דמים ונשמתו הטבעים וכמ"ש חוס' גבי עינוותא דוורדא הא חזיון בש"ע סי' קפ"ט סל"ג וכן צסי' ק"ז סנ"ב ואלו מעוצרת משהוכר עוצרה ולא נזכר רמז באחרונים שלדידן אף בלא הוכר עוצרה עכ"ל.

ולפי פשטות הדברים דבריו מפרסמים איגרא דינא להציא ראי' לדבריו ומציא ראי' לסתור דכיון שכתב דעינינו רואות צנשי דידן דמיד כשנחשבו מסולקות דמים ונשמתו הטבעים א"כ ודאי אשה זו כיון דראינו שטבלה והיא מנשי דידן ע"כ שעדיין לא היתה מעוצרת כן הרב ז"ל וא"כ הו"ל הולד ממזר וא"כ מאי ראי' הוא מש"ע שכתבו מעוצרת משהוכר עוצרה וגם לא נזכר רמז ורמזה באחרונים שלדידן אף בלא הוכר עוצרה כן ואלו רישא סיפא ועוד מאי כולי האי שלא הוזכר באחרונים לבעלי ש"ע אפשר דמזמנן עדיין לא נשמתו ועכשיו נשמתו עכ"פ כיון דהמציאות דנשמתו הטבעים האין נכחיש המציאות ונפסוק נגד מה שעיינו רואות ונכחיש את האמת מפני שלא נזכר באחרונים. ועוד אטו רבינו הגדול הגרע"א לאו אחרון גדול הוא והלא גובה ארזים גבהו רשכבה"ג ויפסוק הוא לעצמו כין שנשמתו הטבעים א"כ אף בלא הוכר עוצרה כן. עוד יש לדייק לשון לענ"ד הא דסילוק דמים רק משהוכר עוצרה הנה ס"ל דסילוק דמים אינו אלא משהוכר עוצרה וכל שלא הוכר עוצרה אינה מסולקת מן הדמים ובתוך כדי דבור סותר דבריו וכתב ואף דעינינו רואות וכו' ונשמתו הטבעים וא"כ סילוק דמים אפילו קודם שהוכר עוצר וסותר דבריו מיניה ובי' וי"ע.

ואשר לכן נפלענ"ד בחרי אנפין או יאמר דצאמת ס"ל להגרע"א דסילוק דמים אינו אלא משהוכר עוצרה ולא קודם לכן וכמ"ש לענ"ד וכו' והגם דעינינו רואות צנשי דידן אינו ראי' כלל כלומר אף די"ל דעינינו רואות דנשמתו הטבעים אמנם כיון דלא מאינו לבעלי הש"ע והאחרונים שכתבו כן א"כ ע"כ לא ס"ל דנשמתו הטבעים כלל ומה שעיינו רואות אינו מכריח כלל נגד

של חלד ופרש"י לפי שטובות הן ואין רואין שיהיו מצויות במקומות אחרות ועיין ש"ע יו"ד סי' מ"ג לענין מרה וא"כ הכ"נ הי' אפשר לומר חלוקין היו ולפ"ז הי' שפיר מיושבת קושיהם מזכורות ג"כ.

והמאירי חולין הנ"ל כתב וז"ל ואין כאן ראיה שודאי בהמות שלהם לא היו על דרך זה והרי אנו מוצאין בדברים אחרים שנוי בין בהמות שלנו לשלהם שהרי אמרו פרה בת שלש ודאי לכהן והרי אותן שלנו יולדות קודם לכן ע"ש הנה מצוה ג"כ שכתב רק שמואלאין אנו שנוי בין בהמות שלנו לשלהם אבל אין זה מוכרח מכה שנוי הטבע אלא אפשר שהשנוי הוא בבהמה זו ועיין ר"ן וש"ג חולין הנ"ל ובס' לב ארי' אמנם מתוס' ע"ז כ"ד ע"ז ד"ה פרה משמע לכאורה דס"ל דנשחנה הטבע שכתבו וז"ל דודאי עתה נשחנה העת מכמו שהי' בדורות הראשונים כמו בעיננותא דוורדא דאמרינן פ' א"ט כל חייו צריכתא הכי אית להו אלתא גוייתא לית להו ועתה הוא בכל בהמות שלנו ע"כ וז"ל.

איברא דבס' עבודת עבודה להגרש"ק חמה אדברי תוס' ע"ז דס"ל נשחנה הטבעים דא"כ מאי פריך הש"ס נמא דדורות הראשונים נמי היו פרות יולדות בפחות מג' רק בזמן הש"ס נשחנה הטבעים ואז אין יולדות רק בתר ג' ולכך חגי צריכתא דלפי זמן הוי ודאי לכהן והיה צ"ע ע"ש ואולי מכה הוי קושיות לא פסקו הפוסקים ע"פ רוב כמובן ומיהו לדידן אין נפ"מ דאני הבאתי את דברי הגרע"א במכתבי צס"ד.

ומעתה נכון און לדברי צס"ז רבינו התו"ט שצ"ן לן מר כ"ג עליהם צפ"א מ"ה דהא דר"י אומר מעוברת ומניקה שעבור עליהן ג' עונות הקשה ז"ל דמעוברת לת"ק נמי הא צעי לסוף ג' חדשים פי' לפירושו דא"כ במאי פליגי ר"א ור"י כיון דר"א נמי צעי במעוברת עד שיודע עוברת והוא ג' חדשים כמ"ש בגמ' ור"י נמי צעי ג' עונות והוא ג"כ ג' חדשים דעונה צינונית הוא ל' יום א"כ צמה פליגי ת"ק ור"י ומי' דנפ"מ צינייהו יום אחד עוד תי' דלר"י אפילו הוכר עוברת ועדיין לא עברו ג' עונות מטמאה מעל"ע.

וב"ג הביא בשם משנה אחרונה שתמה התו"ט דהיכן

מלא צרשצ"א ז"ל דלת"ק סגי בהוכר עוברת גם קודם לג' חדשים דהרשב"א לא מיירי אלא מהוכר עוברת אבל ג"ח גם לת"ק צעין והוכר עוברת בלא ג' חדשים לא מהני וכן הקשה בהגהות רש"ש והנה ספר משנה אחרונה אין לי לעיין עליו אמנם דברי רש"ש ראיתי בפנים ובלתי ספק שכוונתו כ"ג אמתית הוא צפי' רבינו התו"ט מה שהביא מדברי הרשב"א וכמ"ש גם הרש"ש הנפ"מ לפמ"ש הרשב"א בתי' הצ' ואין להאריך בזה כי באמת כן כתבתי צס"ד צפי' המשנה במכתבי הנעיר שכתבתי לכ"ג.

ומיהו מאחר דדלי לי כספא כסף צרוף אשכחנא צס"ד מרגינא תותיה ואומר אני דממתני' הנ"ל מוכרח דגם בזמן הש"ס כבר היו נשים פוסקות מלראות מיד כשנחשבו וכמו שעיינו רואות בנשים דידן אלא לענין דנחשבו אותן מסולקות מדמים לא חשבינן אלא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ואפרש שיחתי דהנה ת"ק אומר מעוברת משיודע עוברת דיה שעמה והוא בג' חדשים כמ"ש בגמ' ור' יוסי פליג עליו דצעי דוקא עברו עליהן ג' עונות ועתה נראה מאי ס"ל לת"ק קודם שהוכר עוברת אי רואות דס עכ"ל דקודם זמן זה כיון דאין מסולקות מדמים רואות דס עד זמן שיודע העיבור היינו עד ג' חדשים רואות לר"א רק מג' חדשים מיד מסולקות מדמים ור' יוסי נמי ס"ל דעד שידוע עוברת רואות דס אלא דמשיודע עוברת נמי אכתי אינה מסולקת מדמים אלא צריכה להפסיק ג' עונות א"כ לר' יוסי אינה מסולקת עד ששה חדשים נמלא דלר"א מעוברת מסולקת בג' חדשים ולר"י אינה מסולקת אלא מששה חדשים וזה לא אמרה אדם מעולם. וא"כ ע"כ לומר דלת"ק עד ג"ח רואות ומשהוכר עוברת מיד מסולקת ולר"י מיד שמתעבר מתחיל הזמן של סילוק וא"כ ר"י לאו ר"א הוא וגם לר"א קשה לומר דביום אחד מסתלקים כל הדמים כיון דזה תלוי בראשה ואצריה כצדין עליה ודאי אין זה נעשה ביום אחד ממש כי אין זה מדרך הטבע.

ישוב לדברי התו"ט

אשר לכן נראה פשוט דבין לר"א ובין לר"י מיד שמתעבר האשה מתחיל הסילוק דמים דהעיבור גורם הסילוק ואין רואות מיד שמתעבר וזה ע"פ רוב נשים אלא דמ"מ נמלא עוד במציאות שתראה באותן

סימן כח

אי מותר לשחק פינג פאנג ושא"ך
עם אשתו נדה

יום המיוחד החשל"א ברוקלין נ"י יצו"א.

בדבר השאלה שנשאל מעכ"ג רס אי מותר לשחק פינג פאנג או שא"ך עם אשתו נדה ומעכ"ג הורה לאסור וטעמו ונימוקו עמו, ולפענ"ד יפה דן ויפה הורה וכל כי הני מילי מעליותא יתאמרו משמי' וח"ו להתיר ואף שלא נריך להרבות בראיות כי הדברים פשוטים מ"מ לא אמנע מלהשתעשע במכת"ר בדברי תורה הנה בטור ש"ע יו"ד סי' קצ"ה כתב ח"ל חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותטבול ולא מתשמיש אלא בשום דבר לא יתקרב אליה אפילו בדברים אס מרגילים לערוה לא ידבר בהם ע"כ ופי' הפרישה אפי' בדברים וכו' כגון שחוק וקלות ראש, והמחבר בש"ע ס"א כתב ולא ישחוק ולא יקל ראש עמה.

ויש להבין שחוק זה בכמה ומה כוונתו בשחוק זה ופשוט דגם המחבר אין כוונתו בשחוק לאסור משום נגיעה שהרי כתב בס"ב דיני נגיעה דלא יגע בה אפילו באצבע קטנה ולא ישיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה שמה יגע בצשרה והרמ"א הוסיף דאפילו לזרוק מיד ליד נמי אסור וא"כ ע"כ האי שחוק שכתב המחבר נמי בלי נגיעה מיירי אלא שכיון שהוא מראה לה דברים של חבה גזרו בה משום הרגל דבר והא דגזרו באשתו יותר משאר נשים כתבו הפוסקים משום דהותרה בה ייחוד ולכן החמירו באשתו נדה יותר הרמקה מבשאר נשים אסורות לו כיון דהיא מתייחדת אמו בבית ועיין רא"ש סוף מס' נדה.

והנה הרמ"א בס"ה שם מביא בשם שו"ת תה"ד דלא ילך אדם עם אשתו בעגלה אחת או בספינה אחת אם הולך רק דרך טיול כגון לגנות ופרדסים וכיוצא בזה דהוא ג"כ דרך חיבה הוא ואף שאינו מראה לה חבה בשחוק וקלות מ"מ הטיול בעצמו הוא ענין של חיבה שהוא משתעשע בה ומיישין שלא יבא לידי הרגל דבר ע"ש.

ג"ח ולכן ס"ל לר"א דמשהוכר העובר אז כבר בטוח שלא תראה עוד והרי היא בחזקת מסולקת ור"י ס"ל דהוכר עובר נמי אינו בטוח דעד ג"ח אע"פ שהיתה ג"כ מעוברת מ"מ לא סמכין אזה דודאי מסולקת הכ"נ משהוכר עובר אלא נריך ג' עונות שיעברו ואז ידעין דהעובר גרם סילוק הדמים לגמרי אבל פשוט דבין לר"א ובין לר"י מיד מתעברות אינן רואות משעת התחלת העיבור וזה בין בזמן הזה ובין בזמן הש"ס וליכא כאן שינוי טבע כלל ולכן שפיר לא השמיעו הפוסקים דין זה.

ומה מדויק בזה קושיית התויו"ט ז"ל דמאי נפ"מ בין ר"א לר"י והכוונה דמאחר לתרווייהו מתחיל הסילוק מיד כשנתעברה ואינן רואות עד ג' חדשים ולתרווייהו לאחר ג' חדשים שהם ג' עונות לרש"י והוכר עובר לר"א בחזקת מסולקות מדמים א"כ במאי פליגי ר"א ור"י ומשני ביום אחד לתי' קמא והוא ע"כ דכל שלשה חדשים לתרווייהו לא ראתה דאי ראתה א"כ נפ"מ טובא בין ר"א לר"י דלר"א אפילו ראתה ולר"י אם ראתה אינה מסולקת וא"כ ע"כ תרווייהו ס"ל דלא ראתה או כפי תי' הרשב"א ותי' בתרא אבל גם לפי תי' זה ז"ל דלתרווייהו אינן רואות משעת העיבור ודו"ק כי זה לפענ"ג ברור ואמת בס"ד.

אלא דלתי' השני אחי עוד לומר דאם באמת ראתה ל' יום או כיוצא בו היינו שהיתה מהמעוט דלא לר"א אחי כשמגיע הכרת העובר מחזקין בחזקת מסולקת מדמים אבל לר"י אחי צעי ג' עונות. והכי קיי"ל בש"ע סי' קפ"ד סי' וסי' קפ"ט סקל"ד וכמו שאין עליהם גם כ"ג. לאחר זמן מלאתי לרבינו ירוחם חלק חוה נתיו כ"ו חלק א' ח"ל מעוברת משניכר עורבה דהיינו מג' חדשים ולמעלה לעיבורה אינה קובעת וסת ואינה מושעת לוסתה הראשון לפרוש ממנה עונה ע"ש. והנה כתב רבינו ירוחם ודייק מעוברת משניכר עוברת ולא תאמר משניכר עוברת בכל שהוא ולכן מדייק דהיינו מג' חדשים ולמעלה לעיבורה אבל אם ניכר עוברת קודם ג' חדשים ואפי' יום אחד לא מקרי ניכר עוברת ומושעת לוסתה הראשון וזה פשוט וברור מאד וברוך פוקח עורים.

דברי ידי"ן דושכ"ג וטובו וכאש"ל בלב ונפש,

מנשה הקמון

דהוא זרקו למעלה והחפץ נופל ללדדין מ"מ אחת כמו מעורב שם אלא שכתו קלוש ולכן אין זיכלתו לדחפו עוד למעלה אלא ללדדין והבן.

ולפ"ז נראה לומר דכשזרק חפץ למעלה וחזר תחתיו או לכ"ע מותרת האשה לקבלו כיון דבשעת נפילה כבר פסק כמו ונפלת מאליה ואין זה בכלל זורק מיד ליד כלל אבל כשנופל מכחו א"כ הו"ל מיד ליד דע"י כמו בא ובה מדויק לשון הצרכ"י וצדמה ודו"ק כי זה לפענ"ד דבר חדש ונכון. אלא דלפ"ז צדיק נמי צפינג פאנג אף שאין הדרך לזרקו מיד ליד אלא שהאחד מכה הכדור וזרקו שיגיע בשלחן ואז הוא חוזר וקובץ והלד השני מכה וא"כ אין הצריקה מיד ליד ממש מ"מ ידוע כי הרבה פעמים מאד שהכדור אינו מכה בשלחן אלא שהולך ישר להלד השני או ללד אחר והלד השני צורחתו תופשו צידו ומכה בחזרה או מכה בסחם בחזרה ולא נגע כלל בשלחן וא"כ הו"ל ממש זורק מיד ליד שאסר הרמ"א וא"כ דבר זה הי' אסור אפילו בלי שחוק אלא מטעם צריקה מיד ליד וקצת יש לדחוק בזה דעכ"פ אין כוונתו לזרוק צידה וגם אינה מחזיקה צידה שהרי דוחף מיד ליד.

ובעצתה נראה לא מציעא לדעת הרמ"א דאסר לזרוק מיד ליד אלא אפילו להרשצ"ן בתש' ח"ג סי' נ"ח הציאו הצרכ"י והמריק"ש שהמירו זורק מיד ליד מ"מ כתב מהריק"ש דוקא צוריקה שאינו דרך שחוק אבל שהוא דרך שחוק לכ"ע אסור ע"ש א"כ לדידן דקיי"ל כרמ"א דאפילו שלא דרך שחוק צריקה מיד ליד אסור כ"ש צוריקה כזו שהוא דרך שחוק שאסור אפילו שאינו מיד ליד ממש וכ"ש שלפעמים בא מיד ליד כמ"ש דכמה פעמים תופס הלד השני הכדור צידו או מכה בחזרה ודאי לפענ"ד הוא איסור גמור בין מטעם שחוק ובין מטעם צריקה מיד ליד ע"י שחוק.

וגם לענין שחוק הנקרא שא"ך בלע"ז לפענ"ד לפי טעם ראשון יש מקום לאסור שהרי הכי נמי דרך שחוק הוא כי ידוע דשחוק של ש"ך הוא ענין של שעשוע והנאה וקירוב הדעת ובר מזה הרי השחוק הזה הוא על דף קצר וקטן וכשהם משחקים ומנחמים ידיהם על הדף זה לעומת זה וכמעט היו לאחדים שלא ימלט שלא יבואו לידי נגיעה זה בזה והמה טרודים בהמשחק ולפעמים אחד נוטל את המשחק ושלא צדקון השני אינו

ובעצתה נראה דלשחוק פינג פאנג ודאי אסור וכ"ש הוא מטויל צפרדס דאינו מראה לה חבה יתירה רק הטויל צעצמו שהוא בכלל חבה כ"ש השחוק שהוא ידוע שהוא רק ענין של חבה ודאי הוא בכלל מה שכתב המחבר ושלא לשחוק עמה, ולשון לשחוק סובל שני פירושים מלשון משחק שחוק וקלות ראש וגם מלשון מנחם דלדיק צשי"ן מחלף כלשון והנה בן האמה מנחם והכל אחד הוא דע"י שחוק הוא מנחם דזה כל הענין של משחק להשתעשע ולהציא לשחוק ורמו לזה צימי אצלות אל ישא אדם חנוק בחיקושלא יבא לידי שחוק ולכן שינה הצ"י מלשון הטור שכתב ולא יתקרב אליה אפילו בצברים וכו' והמחבר כתב ולא ישחוק ולא יקל ראש עמה ופשוט דכ"ש הוא מנוסע צעגלה ומטייל עמה שהחם עכ"פ זה יושב אלל זה ומטייל זה אלל זו אבל ליכא שחוק וקלות ראש ושום דבר בינו לבינה ואפילו הכי מקרי חבה ואסור אבל הכא הרי עיקר השחוק הוא להשתעשע עמה, ופשוט דהו"ל בכלל שחוק שאסר המחבר.

הזורק חפץ אי מותרת אשתו נדה לקבלו

שנית נפלענ"ד דהכא יש עוד משום זורק מידו לידה דראיתי רבותינו צדיקים האחרונים ז"ל מזדמין צורק דבר כלפי מעלה שלא לנוכח אשתו וצדחתו היא תקבלנו וכתבו דיש להקל בזה כי בלא"ה הוא חומרא בעלמא עיין צרכ"י ופליתי ובס"ט החמיר בזה ע"ש אות ד' ולפענ"ד הי' נראה צס"ד לפמ"ש בגמ' סנהדרין ע"ז ע"צ ואמר רב פפא זרק צרור למעלה והלכה ללדדין והרגה חייב אמר ליה מר בר רב אשי לר"פ מ"ט משום דכחו הוא אי כחו חזיל לעיל ואי לאו כחו הוא חזיל לתחת אלא כח כחוש הוא עכ"ל ופרש"י והלכה ללדדין דרך נפילתה שלא נפלה כנגדו אלא כשהיא חוזרת לארץ היחה מתרחקת ללדדין אבל אם נפלה נוכחה והרגה פטור דלאו כחו הוא אלא היא חוזרת לארץ מאליה ע"כ ע"ש ובתשובה אחת הארכתי הרבה בזה וצדצרי ר"ד שהציאו הר"ן ז"ל והוא דכשזורק אדם חפץ למעלה כל שיש מכחו בחפץ זה הולך למעלה ולאחר שנפסק כח זריקתו מכל וכל אז היא חוזרת למטה מטבע העולם שהארץ יש לה כח המושך אללה כידוע אבל אם אין הדבר נופל תחתיו ממש אלא הולך ללדדין א"כ נראה מזה דאכתי יש בו מכה האדם מכחו הוא שנופל ללדדין אף שכתו נקלש

מניחו ואומר עליו טעות וכיוצא בזה ואם לד"ת אמרו הקורא בתורה לאור הנר בשבת לא יקרא שמא יטה ואפילו אשתו משמרתו לא מהני וכ"ש הכי דטרידי מרווייהו וגם כי גם שחוק וקירוב הדעת יש כאן ע"כ לפענ"ד גם מזה תנא ידך ויפה הורה מעכ"ג בתרווייהו כנפלענ"ד.

ומה שהעיר לן דבשו"ת צאר משה להרה"ג מדעברענין (זללה"ה) שכתב יצא לאור התיר בתרווייהו לשחוק הנה הספר הזה לא הי' לי אמנם עכשיו קבלתי ספר זה ע"י חתנו תלמיד דכולל של ישיבתינו הקדושה מוה"ר שאול קליין הי"ו ועיינתי בו והוא צסי' מ"ט אות ה' ולפענ"ד לאחר העיון שם אין נראה להתיר ואני על משמרתי אעמודה דמה שכתב שם דדרך המשחוק אינו מיד ליד אלא מתחלה מכה הכדור ונופל על השלחן ואח"כ מגביה עצמו והלך השני מכה אותו. הנה כבר כתבתי לעיל דזה אינו כיון דהרבה פעמים הכדור אינו נח על השלחן אלא הולך ישר מיד ליד. ומש"כ שם ומאחר ששחוק זה אינו קורבה דג"ע אין לאסור לא הבינותי כוונתו דבשחוק לא צעיק קירוב דעת דנגיעה דאפילו בלא נגיעה נמי אסור וכמ"ש לעיל להדיא. גם מה שכתב לחדש דהכא כיון דהם רק ע"י עץ מכים את הכדור ואין נוגעין בהכדור בעצמם גם זה אינו דבאמת בשעה שמתחילין לשחוק המשחק נוגעין בהכדור גם אם אחד עשה טעות ולא עלתה בידו אז זורק אצלו או אצלה הכדור שיחזור ויתחיל והוא כבר בידיהם גם כפי מה שכתבתי לעיל הרי באמת בא הכדור בידיהם לבד שהוא זריקה דרך שחוק דלכו"ע אסור וכ"ש דהוא שחוק בעצמו, ולפענ"ד לאראיתי היתר לזה והנני כאן כן עמה הגם כי חפץ אני בהלדקו של ידידי הרה"ג מדעברענין כי מידידי הנאמנים הוא מ"מ האמת אהוב מכל.

שוב דקדקתי בסוף דברי הרה"ג הנ"ל וראיתי ג"כ שהוא ג"כ לא מלאו לבו להתיר לכל רק כעין היתר בשעת הדחק לבני ארה"צ שאינם יודעין יותר טוב ולכן יצא להקל להם ואני אומר אדרבה רז"ל לעולם כשראו אנשים שמקילים החמירו עליהם וכמ"ש בקעה מלא וגדר זה גדר אצל לפענ"ד אינו משום גדר אלא הרי הוא איסור וכנ"ל.

ידי"נ דושכת"ר וטובו כל הימים וי"ר שנוכה לקבל התורה

באהבה וביראה בלב ונפש,

מנשה הקמן

סימן כט

שיעור שפופרת הנוד ד' אצבעות

ד' מג"א התשכ"ח ברוקלין ג"י יצו"א.

מע"כ הרב הגאון המפורסם סיני ועוקר הרים בעל תריסין מוכתר בקילוסין פ"ה וכ' כג"ת מוה"ר יצחק יעקב ווייס [שליט"א] (זללה"ה) אבד"ק מנשטטר והגליל תר"א, כעת ראב"ד עדה החרדית ירושלים עיה"ק תר"א.

אחדש"ב"ג, וכי' בד"ת מה שראיתי לכ"ג שיצא לתמוה עלי דברינו בתשובה אחת אשר יצאנו לחדש לפי שיטת אחרונים להצריך ד' אצבעות בשיעור של שפופרת הנוד וכ"ת תמה עלי דברינו ח"ל והנה ראיתי דבר תמוה בדברי אחד מגדולי הוראה להמציא דבר חדש אשר לא שערנו רז"ל, להצריך ד"א בשיעור של שפופרת הנוד במקום ב' אצבעות המצוה בשי"ס ופוסקים משום דנחלקו האנשים והשיעורים נשארו במקומם ותמה דלפ"ז בודאי נצטרך בשיעור מקוה דשיעורו אמה על אמה ברום ג' אמות מה"ת (דאלו בנוגע לשפפה"כ לענין הכשר שאוצין תלוי באשלי רבדני כמצוה בשי"ע סי' ר"א סעי' נ"ג) ג"כ כפילא היינו ב' אמות על ב"א ברום ששה אמות דהוי ד"פ משיעור המקובל ומי שמע כזאת, וכן נפ"מ בכמה מצות התלויות בשיעורין א"ו דכל מה שפלפלו הנוצ"י והח"ס לא בנוגע לשיעור האמה והאצבעות כמצוה בדבריהם ע"כ.

שיעור אמה על אמה ברום ג' אמות
אי הוי מה"ת

ולפי שיש לי מקום עיון בדברי כ"ג אלו אעלה על הכתב חדא כמה שכתב בפשיטות דשיעור אע"א ברום ג"א הוא מה"ת בלי שום חולק כהלכה למשה מסיני ורק בנוגע לשפפה"ג תלוי באשלי רבדני לפענ"ד צ"ע שהגם שהריצ"ש בתשו' סי' רנ"ז האריך להכריח דשיעור מ"ס הוא מה"ת אמנם הרצינו יונה ברכות פ'

מה שכתב בפשיטות דמ"ס מה"ת ולענין שפופרת הנוד תלוי באשלי רבדני דודאי גם הא תלוי באשלי ואין לן לדחות דעת גדולי ראשונים ואחרונים בגילי דחיתתא.

ביאור לשון שיעורין הלכה למשה מסיני

ובתשובה אחת לידי"ג הרב הגאון הישיש ר' ישראל וועלן (שליט"א) זלה"ה ראב"ד בודאפעסט כעת בירושלים עיה"ק ת"ו כתבתי לחדש דבר בס"ד דכתב הרדב"ז אדברי הרמב"ם פ"ט מהל' מלכים ה"י שכתב ב"ג חייב אפחות משו"פ וכו' בכ"ש שלא ניתנו שיעורין אלא לישראל בלבד וכתב הרדב"ז ז"ל דשיעורין הלל"מ מסיני ולכאורה תקשה מהא דאמרו בגמ' יומא קים להו לרבנן דבהכי מיתביה דעמיה נראה דשיעור כותבת היא שיעורא דרבנן שהם המליאו וחקרו ועמדו על הדבר דבהכי מיתביה דעמיה ועיין שו"ת בית שערים למרן כק"ז א"ח סי' קס"ה שפי' דבאמת כל השיעורין מקרו הכתוב לחכמים לשער לפי חכמתם וסדרתם ובה הלל"מ שכל השיעורין ששיעורו חכמים בחכמתם הוא מזומנא דוקא ע"ש.

ובעניתינו כתבנו להוסיף לבאר הדברים בהקדם קושיא אחת דגרסינן במס' אהלות פ"ג מ"ה אלו שאם חסרו טהורין חית מן המת וכזית נלל ופי' הרע"ב חית מן המת שכן הוא תחילת יצירתו של אדם בכזית ע"כ והרמב"ם פ"ג מה' טומאת מת כתב ח"ל אע"פ שהשיעורין כולם הלכה למשה מסיני הן, אמרו חכמים תחילת ברייתו של אדם חית ולפיכך שיעור טומאת בשרו חית ע"כ, ועיין כ"מ והדברים ז"כ גדול דמאי טעם הוא שנתן אע"פ שאמרו שיעורין הלל"מ הן אמרו חכמים וכו' ולפיכך שיעור וכו' דכיון דאמרו שיעורין הלל"מ מה לן לאמירת חכמים ולכן שיעור טומאה חית והלא הקדים דשיעור חית הלל"מ וסותר עמנו מימיה וזיה וכתב דלכן שיעור טומאה בכזית מפני שאמרו חכמים ולא מטעם הלכה לל"מ ולא ראיתי מי שהעיר בזה.

ואמרתיו בס"ד בכוונת הרמב"ם הוא דשיעור טומאה שבה הלכה למשה מסיני בא השיעור בתחילת ברייתו של אדם וכל שיהיה טומאה כשיעור זה גדול כברייתו של אדם הוא השיעור לטמא אמנם התורה לא כתבה כמה הוא שיעור ברייתו של אדם ואיזה שיעור יש

אלו דברים ד"ה ונראה כתב דמה"ת אין שום טבילה זריכה מ"ס אלא טבילת כל גופו בלבד כל שעולה כל גופו הרי זה שיעורו מה"ת ע"ש גם הרא"ש הל' מק' פ"א ה"א כתב שמה שדרשו אך מעיין מטהר בכ"ש והמקוה במ"ס אסמכתא בעלמא הוא ע"ש גם הב"ח יו"ד סי' ק"כ ס"ל דלא הוא אלא מדרבנן והלבוש סי' ר"א ס"א כתב להדיא וז"ל מיהו לא הוה זה אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הוא אבל מה"ת רק שכולו עולה זה בכ"א ועיין פמ"ג במש"ז ס"ק קנ"ט והנה חזות קשה הוגד לי מ"ש הלבוש ביו"ד וכו' ועיין ראב"ד בצעה"ג פ"ו והחז"א מקוואות מה"ת סימן ט' סק"ב אחר שהביא דעת ר"ת דמ"ס לאדם הוא מה"ת והביא תוס' מזיר ל"ת והרשב"א והר"ן תמה ארא"ש ז"ל וז"ל והרא"ש ז"ל סיים וז"ל וגם מסתבר הואיל ושיערו חכמים מי מקוה אמה על אמה ברום ג' אמות מים שכל גופו עולה בהם לא פלוג באדם לשער כל אחד לפי גופו ותמה החז"א ז"ל דהלא שיעור מ"ס הוא מה"ת ודחק לומר דהרא"ש כתב חזות מיותרות אמנם להג"ל נראה באמת דזו שיטת קצת מהראשונים ז"ל.

ובספרי שו"ת משנה הלכות ח"ב סי' ד' רמזתי מעט ממחלוקת זו והגם דהפוסקים פלפלו בזה ורלו לדחוק דדוקא לענין מעיין נחלקו הראשונים ז"ל אי בעי מ"ס מה"ת אבל במקוה מודי כולו אמנם באמת הרבה מאחרונים ס"ל דגם במקוה מ"ס לא הוא אלא מדרבנן וכמ"ש לעיל ועיין ספר נצי לחיים שכתב דגם דעת התוס' מזיר דלא הוא אלא מדרבנן ע"ש בדף ה' (להרה"ג מקאפאוואר ז"ל) ובש"מ כתובות ק"ד חכמים תקנו מ' סאה מפני ששיעורו בזה יכול לטבול כל גופו וכו' ונתנו חכמים שיעור ידוע גם בישועות יעקב סי' ר"א ס"ק ב' ובחיבור לטהרה כלל ב' סעי' א' וכן נראה אסמכתא בעלמא הוא גם במאירי פ"ח דמקוואות שהביא דברי הירושלמי פ"ה דע"ז ה"ד אבל לארבעים סאה לא מפני שהם סופרים מה מעיין בכל שהוא אף מקוה כן כל שגופו עולה בהן ושיעור ארבעים סאה מדברי סופרים הוא ודרבנן לית להוא ע"כ משמע נמי דס"ל דמ"ס מדרבנן גם בספ' מלבושי טהרה הל' מקוואות סק"ב כתב דמ"ס במקוה לאדם מדרבנן כדעת הב"ח יו"ד סי' ק"כ וכן נראה דעת הט"ז וכ"כ בתפא"י פ"ב מ"א בפשיטות והגם כי כנראה דעת גדולי האחרונים דהוה דאורייתא ועיין ח"ס מ"מ תמיה

של אדם צינוי הוא מ"ס נמצא תרומתו אמת דשיעור מ"ס הללמ"מ הוא כלומר מפי השמועה שאמר אמנם רק אחר ששיערו חכמים דזה הוא השיעור שצינו עליו מסיני וכנ"ל זה לפענ"ד נכון מאד.

ישוב לקושית החזו"א שהקשה על הרא"ש

ובמה שכתבתי מיושבת קושית החזו"א ז"ל שהקשה על הרא"ש (מהד"מ סי' ט' סק"ב) שהרא"ש ז"ל סיים ח"ל וגם מסתבר הואיל ושיערו חכמים מי מקוה אמה על אמה ברום ג"א מים שכל גופו עולה בהם לא פלוג באדם וכו' ותמה החזו"א ז"ל דשיעור מ"ס מה"מ ולפמ"ש אחי שפיר דודאי הרא"ש לא כתב אלא כדברי הרשב"א וכוונתו דשיעור חכמים היתה כיון דבא הקבלה מסיני דשיעור מ"ס הוא שיעור שכל גופו עולה בהם ושיערו חכמים שהוא מ"ס או אמה על אמה בר"ג ולא פלוג באדם גדול או קטן אלא שיערו באדם צינוי דזה השיעור מה"מ לכל אדם זה דלא כמ"ש לעיל בסמוך דדעת הרא"ש דמ"ס לא הוה אלא דרבנן כמוכח.

בפלפול לשיעור אמה ואצבעות

נחזור לדין כי יאחזי קצת מן המכוון גם מה שכתב כ"ג דגדולי הפוסקים לא פלפלו אלא בשיעור ביצה דנתקטנו על מחציתם ולא בנוגע לשיעור האמה והאצבעות כמבואר בדבריהם ואומר אני דלאחר הסליחה מכ"ג העלמת עין איכא הכא שהרי הח"ס צ"ב מקומות הן צסי' קכ"ו והן צסי' קפ"א פלפל בדין הנוגע לשיעור האצבעות ולהדיא אמר דידעו שהדורות משתנים והולכים אלא שס"ל דכן הדין שישערו בכל דור לפי אגודלו של אדם צינ"א ותהי' האמה בכל דור לפי אנשי אותו הדור ושיעורי האיסורים והמזות לפי אותן המדות וכ"כ בשו"ת חוט השני מהגאון חו"י ז"ל בסוף הספר שהציאו הח"ס ז"ל אלא דלפי זה כיון שהרמב"ן כתב להדיא דשיעורי התורה לא ישמנו אפילו צינ"א ישמנו א"כ הדרא קושית הפוסקים גם לענין האצבעות וכמ"ש מרן כק"ו צי"ש יו"ד סי' קמ"ב וסי' רס"ב שחמה על הח"ס וחז"י דפשיטא להו דבכל דור ודור הולכין בתר אנשי הדור ומשתנין השיעורין וע"ז הקשה מדכחז הרמב"ן צ"ב נח ואל תתפתה לאמר וכו' כי האמות אמות התורה הנה ע"כ מבואר דשיעורי התורה לעולם

לזה אלא שאמרו חכמים דתחלת צרייתו של אדם חית לפיכך שיעור טומאה בזחית ושפיר מדויק הלשון אע"פ שהשיעורין כולם הללמ"מ הן אמרו חכמים וכו' ולפיכך וכוונתו דהם העידו לנו כמה שיעור תחלת צרייתו של אדם נמצא דאף דההלכה למ"מ מ"מ תלוי בחכמים ח"ש לפיכך שיעור טומאה בשר חית והיינו דשיעור חית באמת לא ניתן למ"מ אלא שיעור תחלת צרייתו והוא גדול כחית ולפ"ז אמרתי צס"ד דזה פי' הגמ' יומא דבא ההלכה למ"מ בהאכל כשיעור מיתב דעת לא מקרי מתענה אכל לא בא ההלכה כמה הוא בשיעור מאכל ושיערו חכמים בחכמתם דעד כותבת לא מיתב דעתיה וככותבת ולמעלה מיתב דעתיה לגדול ולקטן אלא לזה הרבה ולזה מעט נמצא דתרווייהו אמת דההלכה באה ציחוי דעתיה וציד חכמים להחליט כמה הוא השיעור הזה.

ישוב לדברי הרשב"א בשער המים

ובזה כתבתי לישב דברי הרשב"א בשער המים הארוך ש"א שכתב ח"ל ושיעור ארבעים סאה למדו אותו מדכתיב ורחץ את כל בשרו במים ומפי השמועה למדו את כל בשרו במים מים שכל בשרו עולה בהם והוא שיעור מקוה שיש בה אמה על אמה ברום שלש אמות ושיעור חכמים מ"ס וכדחניא צס"כ וכו' נמצאת אומר שיעור מקוה ארבעים סאה אפילו אדם קטן שכל גופו עולה בפחות וכו' שכן קבלו מסיני מים שכל גופו עולה בהם של אדם צינוי ואפילו פחות קרטוב פסול שכל שיעורי חכמים כך הוא ארבעים סאה הוא טובל וכו' נמצאים למדים דארבעים סאה דברי תורה ולא חייב דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא דאורייתא ממש וכו' ע"ש והדברים צ"ב גדול דמתחיל דשיעור מקוה הללמ"מ וליף לה מקרא ואח"כ מיד כתב ושיעור חכמים מ"ס דמשמע דהוא מדרבנן ואח"כ מיד כתב שכן קבלו מסיני מים שכל גופו עולה בהם ומשמע דקבלה מסיני היתה רק מים שכל גופו עולה ואח"כ כתב שכל שיעורי חכמים כך הם ארבעים סאה הוא טובל ונמצא דבריו סתראי ממקום למקום מיניה וציה וצ"ע.

אמנם לפמ"ש אחי שפיר מאד צס"ד דכוונת הרשב"א ז"ל כמ"ש להרמב"ם דהללמ"מ לא באה לשיעור מ"ס אלא ההלכה באה שדין מקוה מים שכל גופו עולה בהם והיינו גופו של אדם צינוי ושיעור חכמים דגופו

אחד הם בין אנשי הדור גדולים או קטנים וכן הערותי
בעניי מגמ' יומא האוכל חלב בזמן הזה צריך שיכתוב לו
שיעור וכו' והמעין שם יראה שאין משמין השיעורין
מדור לדור.

ועפ"ז אמרתי בס"ד להמחמירין בשיטות הנל"ח והח"ס
לומר דהשיעורין נחקטנו א"כ כיון דהאמת דגם
האנשים נחקטנו וכמ"ש להדיא הח"ס וכמבואר בגמ'
בכמה מקומות א"כ במקוה שהוא ספק איסור כרת
למה לא נחמיר להצריך ד' אצבעות לשפופרת הנוד
עכ"פ לכתחילה ומה שתמה דא"כ נחמיר ג"כ לענין
מקוה ענמה הנה באמת אכן מחמירין לענין מקוה
להצריך כפלים ועיין תשצ"ך מש"כ וכפלי כפלים ואפשר
לזה כיון כמה שכתב וכפלי כפלים דא"כ מה לו
לכתוב סתם וכפלי כפלים.

למ"ד דנתקטנו בני אדם אי בעינן
שיעור השקה בפלים לשפופרת הנוד

עוד הי' נלפענ"ד לחדש דלענין מקוה באמת לא חששו
למה שהיו האנשים גדולים אלא הולכים במ"ס לפי
דור ודור והטעם לפי מה שכתבתי בס"ד לעיל דשיעור
מ"ס באמת הוא רק שיעור חכמים אמה שאמרה תורה
דשיעור מקוה הוא שכל גופו עולה במים שבו א"כ
עיקר ההקפדה במקוה הוא שיהא מים כשיעור שגוף
צינוי עולה בהם ושיערו חכמים דהוא מ"ס שיעור
אדם צינוי אצל לפ"ז כיון דדדורינו שנתקטנו האנשים
כיון דעיקר הטעם של שיעור מ"ס הוא משום שיעלה
גוף האדם בהם א"כ כל שעולה גוף האדם במים כשר
למקוה מה"ט לאמת והיינו שיעור חכמים וכיון
דנתקטנו האנשים וגוף האדם עולה במים הרי זה
שיעור מקוה כיון דשיעור מקוה מולה בגוף האדם
העולה, חה הוא מ"ס שאמרו חז"ל לענין מקוה חה
לענין דין מקוה ומ"ס שבו.

אבל לדין שפפה"ג כיון דהוא כבר דין בהכשר המים
ואין זה מולה בגוף האדם אלא שיעור משיעורי
הלכה למ"מ א"כ כיון שאמרו דשיעור לטהר מי מקוה
הוא כשפפה"ג ושיערו חכמים דהוא שיעור ב' אצבעות
מדה זו לא ישמנה ואם נתקטנו האצבעות א"כ צריך
באמת כד' אצבעות והוא השיעור להכשיר המקוה.

ולפ"ז ינא לן חידוש בעניי שיעורין והיינו שיעורין
התולין בגוף האדם ר"ל שהתורה תלתה השיעור
בגוף האדם א"כ בכל זמן מן הזמנים אזלינן בחר גוף
האדם לפי מה שהם בדור הזה אצל השיעורין שהם
שיעורי תורה שאינם נוגעין לגוף אדם כגון חמות
המוצא וכיוצא בזה כיון שאינם נוגעים לגוף האדם
שיעורים אלו שיעורי תורה הם ולא משמנים לעולם
ול"ע. דא חדא.

והיות כי לא ידענא אם המציא לו הרב הנ"ל כל טעמי
ונימוקי להמלאה הנ"ל אמרתי עוד להציא
בקיטור טעם שני להצריך לשפפה"ג ד' אצבעות או
כדעת התניא ז"ל והוא דלכאורה נראה שיטת הפוסקים
דשיעור הנקב שצריך לטול כלי וליטהר מטומאתו או
שלא להיות שאוב, ושיעור שפופרת הנוד חלוקים הם
ולאו שיעור זה כשיעור זה וכשיעור לציטול כלי החמירו
האחרונים ז"ל דבעי כמוציא רימון וכדעת הראב"ד
ור"י וריטב"א והרא"ה ורבותיו הציאם הב"י בצד"ה
ולפי דעת הרי"ו גם דעת הרא"ש כן אצל שיעור
שפפה"ג הוא ב' אצבעות.

מעם חדש להצריך שיעור השקה במפח

אמנם המאירי פ"ד דמקואות מ"ד ד"ה היתה כלי
כתב דשיעור ציטול כלי ושפפה"ג חדא הוא והא
בהא תליא שכל שהוא נחשב נקב לעירוב מקואות נחשב
נקב להפקיעו מתרות כלי שלא ליפסל המקוה מחורת
שאינה ע"ש ודעת הב"י יו"ד סי' ר"א דכן הוא ג"כ
דעת הרמב"ם ז"ל דהא בהא תליא אלא דהי' קשה ליה
פי' הגמ' יצמות ולכן ינא לחדש דתרי מיני שוקת היו
אמנם המאירי ז"ל ישב גמ' יצמות שהקשה מינה הב"י
וא"כ הדרינן לחידושו דדעת הרמב"ם דציטול כלי
ושפפה"ג שיעור אחד להם.

ולפ"ז אמרתי בס"ד דכיון דתלי זה בזה א"כ לדין
דמחמירין לציטול כלי בעי כמוציא רימון שפיר
מצינו מקום להחמיר גם לענין עירוב מקואות כמ"ר
כיון דלגדולי הפוסקים ברמב"ם ומאירי הא בהא תליא
למה לא נחמיר לדין דקיי"ל כמוציא רימון ושפיר מצינו
מקור וסמך גדול לשיטת הגרש"ז והאמרי אש ופרי
השדה שהחמירו בשפפה"ג עד לטפח ומה שהקשה כ"ג

זכרונות אלמוני שעבר על גילוי עריות חייבי כריתות ועבר עליו רוח טהרה ומתודה וזוכה על חטאיו ורואה לשוץ לה' בכל לבו כמה ימים צריך להתענות, ואין למש"כ הב"ח סי' תקע"א ומ"ב צביאור הלכה, עוד העמיק לשון רבינו השל"ה בשם החרדים דמה שחמלא בסיגופים לא נזכרו אלא למי שאין עמלו בתורה אבל מי שמורמו אמנתו וידוע דעת ויראת ה' לא יחבטל מלימודו אך יום אחד מן השבוע ירחק מבני אדם ויחבודד בינו לבין קונו ויחקר מחשבתו בו כאילו כבר עומד לפניו ביום הדין וידבר אל השי"ש כאשר ידבר העבד אל רבו וכן אל אציו, וכעין זה העמיק מח"א וציאור הלכה בס' הנ"ל ע"ש.

וראשונה אומר דנראה מן התורה נציאים וכחוצים ומפי דברי חז"ל דענין תשובה הוא דבר החלוי בלב. בתורה כתיב ושבת עד ה' אלקיך וכתיב והתודה על חטאיו אשר חטא ולא נזכר בשום מקום סיגופים, וכתיב שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוונך קחו עמכם דברים וגו' ונשלמה פרים שפתינו, ונאמר ושוב רשע מרשעתו (יחזקאל י"ח), ונאמר כל חטאתיו אשר חטא לא תזכרנה לו וגו', ובגמ' קידושין ע"מ שאני נדיק גמור אפילו הוא רשע גמור הרי זו מקודשת שמה שהרהר תשובה, וכיון שהוא רשע גמור מאי מהני מה שהרהר תשובה שהרי לא שב בתשובה המשקל, ועי' באחרונים מה שחממו שהרי לא התודה, אלא ע"כ דעיקר תשובה הוא חרטה בלב ועוצת החטא וקבלה על להבא, וכל שהרהר בלב זה נדיק גמור, ואומר קרעו לבבכם ואל בגדיכם, והא דאמרו דצריך לנזומות וכמו שמצינו צומו עלי שלשת ימים לילה ויום, משמע דבעי צום, וכן באנשי יינוה, החס כדי לכוף יצרם וישעבדו לבס לשמים, וכמ"ס ז"ל וירא ה' את שקם לא כתיב אלא ששבו מדרכם. ולכן עיקר התשובה היא חרטה בלב על החטא שעבר וקבלה על להבא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד.

אלא דחרטה זו שאמרו מהני רק לשוץ מרשעתו ולהקרא מכאן ולהבא נדיק אבל לענין להפטר מהעונשין שח"ו מגיעין לו על הנאת העבירה ועברה כמה פעמים אינו נפטר בלי כלום וכמ"ס חז"ל האומר הקב"ה וותרן הוא וותרו מעיו, והכל בחשבון. ומצינו ד' מיני תשובה ואלו הן. (א) תשובה הבאה, (ב) תשובה הגדר, (ג) תשובה המשקל, (ד) תשובה הכחז. תשובה

שהגרש"ז מיידי לענין ציטול כלי ולא לענין עירוב מקואות הנה כיון דהני כי הדדי נינהו כדא כן דא ולכן צריך עד כטפה מטעם הנ"ל.

ולפ"ז אמרתי כיון דאית לן הגרש"ז שהחמיר עד לטפה וקצת אחרונים הסכימו לו וכיון דאית לן שיטת מרן צבי"ש בשם הרמב"ן דשיעורי תורה לא משתנים והא פשוט דבנ"א נתקטנו א"כ עכ"פ לכתחילה אמאי לא נחמיר לעשות נקב שפפה"נ כ"ד אצבעות או אפילו טפה כשיטת החמ"א.

ואף שלהלכה יש לחולק עלי לומר דרוב הפוסקים לא ס"ל כרמב"ם ומאירי, וקיי"ל כרוב פוסקים וגם בענין של נתקטנו אינשי לאו כ"ע ס"ל מ"מ במקום שאפשר מהיות טוב לא ראיתי למה נחדול מעשות הטוב והישר ומה שכתב שלא שערס אבותינו באמת שערס ושערס שהרי הרב ז"ל והאמרי אש אמרו עד לטפה ואני רק הממציא מקור לדבריהם, ועוד אפשר אפילו כן הרי אפשר שמקום הניחו לי להתגדר וכ"ש שלא להקל על דברי תורה באחי כל זה ראיתי להעיר על דבריו היקרים לי שחמה עלי דבריו ואם ימלא זמן להשיב עלי דבריו אלו, נשמח ונשתעשע בהם ונחמלם באהבים אהבה של תורה ועיין ספרי שו"ת משנה הלכות ח"ד סי' קי"ח.

אלו דברי דושכ"ג בלתי מכירו מוקירו ומכבדו כערכו הרם והנישא וי"ר שיזכה להרביץ תורה ברבים עוד ינוב בשיבה דשן ורענן עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים כמים לים מכסים המצפה לישועת ה' כהרף עין בלב ונפש,

מנשה הקטן

סימן ל

מי שרוצה להתענות על עונותיו
בתשובת המשקל

ב' לסדר מה נדבר ומה נצטדק התשל"א ברוקלין נ"י יצוא.

קבלתי מכתבו בשאלתו צמי שרואה להתענות על עונותיו ולשוב תשובת המשקל המצואר צרוקת ובכתי האר"י ז"ל כמה ימים צריך להתענות, והנדון

שנים בתענית ופירש מן האשה והעלה זרזי תאנים על בשרו, ועיין ארחות לדיקים ה' תשובה.

עוד יש בתשובת המשקל כי המהרהר בתשובה אע"פ שמיד הוא נחשב כנדיק מ"מ לא יכופר חטאו רק באורך ימי עבודתו תקובל תשובתו, ובספר הישר לר"ת שער העשירי כתב כי התשובה אשר יעשה אותה האדם אל יחשוב כי תיכף שינחם ויקבל עליו שלא ישוב לחטאו כי תכופר חטאתו רק באורך ימי עבודתו תקובל תשובתו כי לא יכנע הלכ ציוס אחד ולא בשנים אלא צימים רבים כאשר בן המלך חטא למלך אע"פ שהמלך חומל עליו וחושב לעשות לו טובה לא יראה לו פנים יפות אלא אחר ארך עליו עניו ולעקמו ובייחתי כאשר עשה דהמע"ה לאבשלום אע"פ שנתרצה להשיבו לירושלים עמד שני שנים ופני המלך לא ראה עד שנכנע לבבו, וכן מנהג בעלי תשובה להתחנן ימים רבים ולנעוק ואז תקובל תשובתו כמו שנאמר אלקי אקרא יומם ולא תענה וגו', ואמר חזקוני הנביא ע"ה עד אנה ה' שועתי ולא תשמע, והנה הנביאים אינם נענים כי אם אחר רוב עניים ושועתם ותחנונם, וכ"ש איש חוטא מתגולל בדמי עונותיו, והסבה הגורמת לזה נקיון הלב כי הלב אע"פ שכונתו נכונה לריץ להכניעו ימים רבים בעבודה החזקה ובתענית ציוס וצדי ואז יכנע הלב הערל, ובעת יכנע אז יהי נקי, וכאשר יהיה נקי אז יקבלו הצורא כמו שנאמר כי לא לפניו חק יצא ונאמר מי יעלה בהר ה' וגו' נקי כפים וצר לבב.

ובמשל מי שנתחייב למלכות על עבירות שעבר ועונשו ידוע ואח"כ נדבה לבו שלא לעבור עוד וצא אל השופט והתודה לפניו שמקבל עליו שלא יעבור עוד לא נפטור בשביל זה מן החוב והעונש אשר עליו מכבר אלא אם יתחנן לפניו להתפטר אז אם השופט בראותו נדבה רוחו וטוב לבו וחרטתו אז יאריך לו זמן התשלומין ויעשה אותו חסד לקבלו לאט לאט ויפטור מהגזאים השוטרים המחרצים והמאלצים עליו בכל יום, והכ"נ מי שחטא שמפורש בתורה עונשו הגדול בהכרת ח"ו או מלקות או כדומה בזה ובשובו אל ה' ומתחנן לו ומתחרט על עונותיו השופט האמת יאריך לו זמן עונשו שיפרע לאט לאט לעצמו כפי יכלתו בתענית וסיגופים שיקבל תשובת המשקל ואז ייטב לו להצא אצל עם כל זה אין פוטרין אותו בלי כלום, וע"ד שאמרו ז"ל

הצאה כילד, אם חטא באשה או בגניבה וכיוצא בזה וצאה האשה או אותו העון לידו והי' יכול לחטא כצראשונה והיה עדיין בו כוח חזק תאוות ואהבתו ובחשק יצרו ולבו צוער באשה זאת והיא מתרצת לו והוא עוזר רוחו ומנתק תאוות מיראת שמים לבדו וכ"ש מאהבת שמו זהו תשובה שלמה. תשובת הגדר כילד, לא יראה שחוק נשים ובחולות ולא באשה צפניה או צין דדיה ואפילו באשתו צעוד שלא טבלה, וכן יעשה גדר לכל המצות, וכתב הראב"ד ז"ל ב' צ' בעלי הנפש מעשה ורצונו לרצותינו ז"ל שהיו חסידים גמורים והיו גודרים עצמם בכמה גדרים, והיה בהם מי שפירש מאשתו אחר שקיים פ"ו, וכל אחד ואחד היה גודר עצמו לפי מה שהי' מכיר את עצמו, יש אדם שיש לו תאוה לעבירה אחת ואין לו תאוה לעבירה אחרת, כגון לאחד יש לו תאוה לזנות ולא לגנוב, ולא' יש לו תאוה ממון לגנוב ולא לזנות, וכל אחד יעשה גדרים לפי מה שרואה שיצרו מתגבר עליו, וכל אדם יכול לדעת בעצמו איך יגדור לפי עניו. והראש לכל הגדרים שישמור עיניו בזה שאינו שלו, ואם ישמור בעיניו נמלא שלבו שמור, ומתוך שלבו שמור ועיניו שמורין נמלא כלו שמור כמ"ש ולא תחורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. ואמרו ליבא ועינא תרי תרורי דעבירה נינהו ואמר החכם תן לי לבך ועינך והרי אתה שלי.

תשובת המשקל, מקרי ששוקל בדעתו כפי הנאה שנהנה מן העבירה יעשה לו נער בתענית ובמיעוט אכילה ושתייה בענין המשכב ובנין כל ההנאות ימעט, תשובת הכתוב, אם צא על הנדה יש לו בזה כרת או שעבר על חייבי מיתת ב"ד או מלקות יקבל עליו להנטער ולעשות נער לעצמו כענין הכתוב בתורה, והרוקח כתב האריך יעשה נער לעצמו על כמה עבירות. נמלא דהתעניתים והסיגופים הם כדי להנצל מן העונש, וכן מצינו בתלמוד שהיו רגילים בתענית אפילו על חטא קל מאוד אפילו בדבור בעלמא כמ"ש החכם בושני מדבריהם ב"ש ועל זה יש בתענית עד שהושחרו פניו, וכן מעשה ברב חסדא שאמר לרב הונא תלמידו ורבו לריץ לו מהו שיעמוד לפניו א"ל ר"ה לר"ת לא צריכנא לך ועל זה יש בכמה תעניות ותלמידו דרב הונא העיד על רבו רב הונא שיתב ארבעין תעניתים על שיומא חדא אחתפיכא ליה רצועה דתפילין (עיין תענית כ"ה ע"א) ואדה"ר כיון שראה שנקנסה עליו מיתה ישב לו ק"ל

הלכתא דמימת ב"ד או מלקות הוא תשובת המשקל על חייבי מימת ב"ד ומלקיות, אלא בזמן דליכא ב"ד אז סגי להו בתשובת המשקל, ובאמת כי יש לומר דמזיד בזמן דליכא ב"ד והוא בהתראה גמורה ואומר אעפ"כ הוא חמור ממזיד לאחר החורבן דאין בו מימת ב"ד דאף דאית ביה התראה מ"מ יודע הוא שאין ביד אדם להמיתו וחושב לכן שלא יענש ואין זה מזיד גמור כמו בזמן הבית, ועיין גהש"ס להגרע"א דמי שהתרו בו ומספקא ליה אי ב"ד יענשו אותו אי כה"ג הו"ל מזיד. גם לענין הת"ס ל"ן ב"הש"ס שזעזע דף ל"ו ע"ש ועיין ונוב"י ח"ע סי' ה', מצואר דאפילו יודע שהאיסור ודאי אלא שמסופק אי יגיע לו עונש ב"ד מקרי הת"ס לשיטות, ועיין בספרי משנה הלכות ח"ב סי' ס"ו ובמשנת העמרמי סי' שט"ז.

אי מהני תשובה לחייבי מיתות ב"ד

עוד י"ל דבאמת העובר על מימת ב"ד ח"ו יש לו ב' עונשין ב"ד של מטה וב"ד של מעלה וקיי"ל דבמקום שיש דין למטה אין דין למעלה ובמקום שאין דין למטה יש דין למעלה, והנה במקום שיש דין של מטה עונשו מצואר היינו מימת או מלקות וע"ז לא נאמר תשובה או תשובת המשקל כלל אבל עונש ב"ד של מעלה היכי דליכא עונש של מטה אפשר לתקן ע"י תשובת המשקל בסיגופים, ולכן אחי שפיר דלכ"ד שלמטה לא מהני תשובת המשקל לעונשים כלומר שהב"ד יענישוהו או יפטור אותו מלקבל עונשים אבל לב"ד של מעלה שפיר מהני.

ועוד בו שלישיה דלכאורה יש לדייק מה שזוהי המורה ושפטו העדה והצילו העדה וקיי"ל כל ב"ד שלא ראו זכות אלא כולם אומרים חייב פוטריין אותו מיד מדין וכמ"ש כולו חייב זכאי, ויש להבין דלמה יפטירוהו ולמה צווחה המורה לחפש בזכות הרוצח אדרבה הי' נראה לדון כפי חומר הדין ולבצר הרעה מקרבן וכמו שאמרו במסכת לא תחמוד וכי רוצח הוא בדין רחמנות, אמנם לפי קושית הנב"י הי' נראה דהנוב"י הקשה דלמא עשה תשובה, והנה יש להבין דאכתי דלמא באמת אינו שז בכל לבו ואינו עושה אלא לפנים, וע"ש מה שרצה ליישב בזה בנוב"י כיון שעושה סיגופים, אבל באמת גם זה אינו ראוי דלמא אינו עושה כן אלא בשביל שלא ימיתוהו והא ודאי דתשובה אף שצעי

האומר הקב"ה וזמן הוא יוותרו מעיו, ואולי מפני זה אמרו תשובה מארכת ימים שהקב"ה ברוב רחמיו מאריך ימיו שיוכל לשוב לה' כרצונו הטוב, אבל ודאי כי היסורים הם פועל יוצא ממעשיו, וע"ד שאמרו חסידים רעתך כלומר שהיסורין הם פועל יוצא מהרע שעשה.

תמיחת הנוב"י דלא מהני תשובת המשקל לחייבי מיתות ב"ד

וראיתי לרבינו הנוב"י ק' ח"מ סי' ל"ח שהקשה דאי ב"ד דתשובת המשקל היא עיקר התשובה ח"כ ודאי שנאמר למשה רבינו כל עון ואשמה ומשקל תשובתה לפי ערכה ומעמדה למה לא יועיל תשובה להציל ממיתת ב"ד, ולמשל דמי שסיגף עצמו לפי משקלו לא יומת בב"ד, ואין זה ספק דבזמן הסנהדרין מי שהי' עובר בעדים והתראה על מיתות ב"ד אף אם שהו עדים מלבד לפי ב"ד להעיד עליו וצין כך עשה תשובה והרבה סיגופים ותעניות יותר ויותר מתשובת המשקל המצואר ברובם אפ"ה אם באו אח"כ נהרג ע"ש.

ולפ"ע"ד לולי דברי הגאון ז"ל היה נראה לומר דהרוקח ס"ל דודאי שנאמר למשה רבינו מסיני כל עון ואשמה ומשקלה ומשקל תשובתה לפי ערכה אלא דכה נחנה ההלכה דלחייבי מיתות ב"ד ומלקות שהיו בהתראה התשובת המשקל שלהם הוא מימת ב"ד ושלא ע"פ התראה תשובת המשקל שלהם הסיגופין והתעניות לפי הערך של מימת ב"ד, והטעם דחמור העונש על עבירה שעושה בפרהסיא ובהתראה ובאמירת אעפ"כ צמזיד גמור ולא כן בלי התראה דאפשר הוא שוגג ואפילו מזיד מ"מ אולי התרו בו הי' פורש ח"כ לא הוה מזיד גמור, ומי יודע דרכי ה' ומשקלותיו, וכעין ראוי לזה מצינו מה שאמרו ז"ל כל הפורש מן המינות מיית שנאמר כל באיה לא ישובין ולא ישיגו אחרות חיים, הרי אף דאמרו אין לך דבר העומד בפני התשובה וגם דתשובה מארכת ימים אעפ"כ הפורש מן המינות חמור מיניה והכ"נ אפשר לענין מצ"ד.

ואפילו נאמר דדעת הרוקח דאפילו על מי שהתרו בו נמי מועיל תשובה והיינו אפילו על מזיד גמור נמי יש לחלק ולומר דהכי נחנה ההלכה דבזמן דליכא מימת ב"ד אין לו תשובת המשקל אחרת, דהכי באה

של שני ופריך מאי הוה ליה למיעבד פרש"י להאי כהן מאחר שעדיין לא הי' כ"ג כשהרג זה למה הוא נענש, ומשני הי' לו לבקש רחמים שיגמור דינו לזכות ולא ציקש, ומבואר דאפי' לאחר שהרג מ"מ מהני רחמים לזכות ועיין עוד משנה הלכות גדולות על ה"ג הל' עריות ס' פ"ה (דף נ"ו מדפי הספר) ד"ה ודע דהנוצ"י, עכ"פ לפענ"ד יש לישב דברי הרוקח מקושיית הנוצ"י ז"ל.

ביאור דין דתשובת המשקל

בעתה נחזור לדין כי ינאמי ממחילתי קצת בעיקר הדבר, הנה בספר רוקח מבואר כמה נריך להתענות בתשובת המשקל, ומיהו כפי המבואר שאם נקבל הדברים כפשוטן אפילו אדם יחי' אלף שנים הי' כלל הי' כי לא יוכל לחקן אפילו על חטא אחד, ולכן המציאו רבותינו האחרונים איש איש לפי דרכו הקודש, והנה בשו"מ מוהר"י וויל ס' י"ב כתב באשה ילדה שזנתה ר"ל והציא בשם הרמב"ן דהבא על הנדה נריך להתענות שס"ה ימים לצד שאר יסורין חה על פעם אחת ואם באנו לדון על כל עבירה ועבירה אין אמתנו מספיקין, ובשם"ה ימים הללו כתב דלא חענה שו"מ ולא תאכל בשר רק בשו"מ וצחוק ימי החורף חשב ערומה כנגד רביע שעה צמים קרים או בחוף השלג ב' פעמים בכל שבוע בשני וחמישי ובקיץ חשב לפני הזבועים או דבורים או פרעושים, ובחוק עשרת ימי תשובה יש להתענות ג' ימים וג' לילות רזופים וכו' ולאחר שס"ה ימים יש לה להתענות שני וחמישי ב' או ג' שנים ע"ש באריכות.

ביהו הרמ"א סוס"י קפ"ה הציא להתענות מ' יום למי שצא על הנדה ולא הזכיר כלל ענין שס"ה ימים וגם לא ראיתי מי שהזכיר שס"ה ימים עוד, ובאמת כי ברוקח כתב מ' יום לצא על הנדה, והגם דהרמ"א מיירי בשוגג כנראה אבל ברוקח משמע לכאורה דאפילו אמזיד קאי וכ"כ תח"ס יו"ד ס' קנ"ח דהרוקח אפילו אמזיד קאי אלא שהציא עוד תשו' מהר"ם שצמרדכי שצועות ס' תשנ"ד שכתב מיום עשרים לאיר עד ר"ה יתענה יום בשבוע ומשמע פחות מארבעים יום, והי' נראה שצווג מיירי אבל בכתבי מהר"א ס' ס' כתב דהוא ב' יום בשבוע והוא ממש מ' יום, חה למי שעבר

תשובת המשקל מ"מ אם לא חרט את מעשיו ואינו מקבל עללהבא לא הוי תשובה כלל לכ"ע, ח"פ מאד.

ואשר נראה דבאמת אם שב בכל לבו אפילו למיתח ב"ד הי' מהני אלא דמ"מ אכן לא ידעין אי כוונתו רציה או לא ואין אדם נראה אלא לעינים והי' יראה ללבב, ועיין רש"י ריש דברים וידועים לשבטיכם זה בא לפני מעוטף בטליחו, הרי דאפילו משה דינו חש לרמאות, ועיין ב"ש א"ת ס' רצ"ד דרנה נמי לומר דאהכ"נ אם שב בתשובת המשקל אפשר דמהני אפילו לב"ד של מטה ומוחלין לו, ולפענ"ד נראה להוסיף בזה דאפשר הכ"נ אלא דמאן מוכח דכוונתו רציה ולכן נזה הקצ"ה ברוב רחמיו שלא להכשיל את הב"ד נזה שע"כ יתחילו בזכות תחלה, חה ושפטו העדה והלילו, ואם באמת שב בכל כמו כאשר נריך לתשובת המשקל ב"ד ימנאו לו זכות ומן השמים לא יכשילו הב"ד ויאז זכאי מצ"ד, ואם לא מנאו לו זכות בטת שלא שב בכל לבו אף שעשה תשובת המשקל מ"מ לא לבו כל עמו, ולכן אמרינן אם היו כולם לתובה נראה דמן השמים רוצים לפוטרו דליכא והלילו ואינו ראוי שיתכפר במיתח ב"ד, א"כ הדבר הוא כך אם שב בתשובה שלמה ב"ד ימנאו לו זכות ויילווהו, ואם לא שב אלא עומד צמרדו ב"ד ימיתוהו עם תשובה כדקיי"ל כי המומחין מתודין, אבל יש עוד מי שהקצ"ה רוצה לשלם לו צעוה"ו כדי להאזידו מעה"ב ולהי' מן השמים אין מוציאין לו שום זכות והוה ליה כולו לתובה ופוטרינן אותו.

איברא דבגמ' מכות (י"ג ע"ב) תניא אחד חייבי כריתות ואחד חייבי מיתות ב"ד ישנו בכלל מלקות ארבעים דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר חייבי כריתות ישנו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין לו חייבי מיתות ב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין ב"ד של מטה מוחלין להן ע"כ. ולכאורה נראה דתשובה לא מהני שב"ד של מטה ימחלו לו, ברם בשו"מ משנ"ה ת"ז ס' רנ"ט) כתבתי שהרי קיי"ל (גיטין כ"ט ומכות דף ז') דמי שנחתיב מיתה צ"ד וצרת מארץ לתובה לארץ אין סותרין את דינו מחו"ל לארץ סותרין את דינו מפני זכותה של ארץ ישראל ועיין רש"י אולי תועיל לו למנא פחת של זכות, ועיין מכות דף י"א ע"ב שנגמר דינו וכו' אם עד שלא נגמר דינו מת כ"ג וכו' תחר במיתתו

ובמעתה לדין הנה אמרו ז"ל היכי דמי בעל תשובה באותו מקום ובאותו זמן ובאותה אשה וכמו שהבאתי לעיל, ויסוד היסודות בזה לימוד התורה וע"ד שאמרו צירושלמי שאלו לחכמה נפש החוטאת כמה וחשיב כמיתה, וכן לנביאה, והתורה אמרה יציא אדם ויכפר, ושאלו לקב"ה ואמר ישוב בתשובה, וצוהקרא רבה כשנכשל אדם בעצירה ונתחייב מיתה בידי שמים מה יעשה ויחיה אם הוא למוד להיות קורא דף אחד יקרא ב' דפין לקרות פרק אחד ישנה ב' פרקים, אלמא יש כפרה בלימוד, ועכ"פ צרוב לימוד תורה, ויעשה חסד ואמת שנאמר בחסד ואמת יכופר עון, והנה לא ציאר לן כמה הי' באיש הזה הדברים אמנם ציאר לן מהתמדת למודו וגם שהוא נוהר משיחת חולין, ומזה באמת כבר יש לו יסוד גדול לסמוך עליו לענין תשובה.

ועיין מ"ב וכף החיים מה שהציאו בשם האחרונים שהמקבל עליו תענית הדבור הוא ג"כ בכלל תענית, ולכן הי' כדאי עכ"פ שפעם אחת יתענה לכה"פ מ' תעניות ועל השאר יקבל עליו תענית הדיבור ויראה בלמוד התורה כפי שאפשר, וירצה באמירת תהלים בכל יום כמו שמבואר בנוז"י הנ"ל, וגם ילמוד משניות עם תו"ט, ויתפלל בכוונה ובהכנעה ובקריעת הלב ויחודה בכל יום צפה מלא על עוונותיו ופשעיו וימנע עצמו משחוק וטיולים ודברים בטלים ומלשמוע חדושי העולם רעדיאס ועתונים עכ"פ משך שנים אשר המשיך בחטאו, ובכל האכילה ישוך מאכילה צעת אשר הוא מתאוה לאכול וישאר מן המאכל, ואם אפשר יתענה כל ימי חייו ער"ט ועכ"פ ירצה בלמודו כל מה דאפשר, והשאר עניינים ילמוד ממה שצינתי בתשובות הנ"ל וילמוד מינייה לעצמו, וישא אשה לשם שמים ויראה זרע ואריך ימים ויגדלם לתורה ולמצות. והנה אני כופל הדברים כי אני לא ידעתי ולא ציאר לי כבודו עד כמה זה נכשל רק כתב שנכשל באיסורים הנריך תשובת המשקל כמבואר ברוקח ולכן לא כתבתי בפרטות, כי באמת בזמנים האלו מתון מתון ארבע מאות זוזי שו"א, ולאו כל הנגונים ניגון אחד ויש ויש, ואם יכתוב יותר בפרטות אז אוכל להוסיף או לגרוע ועד התם יראה כמ"ש.

ועל דבר אשר כתב כי אמו אומרת לו שצריך לאכול הרבה וגם לישן הרבה ועם יעבור על דבריה אולי

פעם אחת ואם עבר ב' פעמים יתענה ב' פעמים ככה ע"ש, והמקובלים כתבו להתענות ע"ב ימים כמנין ניד"ה, וכתב הח"ס דהוא למזיד ומ' לשוגג ע"ש.

ועיין נוז"י ח"ח סי' ל"ה מה שכתב לאחד בענין תעניות וסיגופים וכתב ואף שאני מיקל בתעניות ובתשובת המשקל לזה האיש מ"מ פטור בלי כלום ח"א לפי רוב התמדת החטא, וכתב דבימי התמזח שהחוס גדול לא יתענה אלא ער"ט ושאר ימי השבוע יתענה בכל שבוע פעם אחת ובאלול יתענה כל שבוע ב' או ג' פעמים לפי כמו ובעש"ת כל יום ומר"ח חשוון עד ניסן יתענה בכל שבוע ושבוע שלשה ימים, ככה יתנהג שלש שנים רגופים ויקום בכל יום למצות ויהיה על משמרתו בכל יום עד הצוקר ולא יבטל מתורה ותהלים ומצות עד אור היום ולא יסתכל בנשים וירצה בצדקה ע"ש מה שהאריך בכל הענין לפי גודל חטאו.

וביחוד בא"ח סי' חקמ"ח ס"ד כתבו דג' ימים רגופות עם הלילות המתענה חסוד כמו מ' יום ובאדם חלוש סגי ב' ימים, והמג"א כתב דיותר טוב להתענות מפחירות עוד כתב בספר קנה חכמה שאם עשה ג' פעמים כבר יש לומר דיאל ידי חובתו אף אם עבר יותר מג' פעמים ובנוז"י דחה דבריו, אמנם בס' חוט השני סי' מ"ז הביא ששמע מחכם אחד שראה בס' הרוקח שאין מחמירין לעשות סדר התשובה רק פעם אחת שלא לנעול דלת בפני השבים, וממהר"י שהבאתי לעיל משמע דלריך ב' פעמים מהא דאמרינן כיון שעבר ושנה נעשה לו כהיתר, וא"כ עיקר החטא ב' פעמים הראשונים ואח"כ דומה קצת לשוגג, ועיין ב"ש סי' רנ"ד שתמה דעכ"פ הי' צ"ל להיות ג"פ משום שוגג והעלה דאח"כ אלא דהכוונה דמכאן ואילך אין להחמיר עליו.

ולפ"ע ד"ד נראה בטעם החכם שאמר בשם הרוקח דאין לעשות יותר מפעם אחת דלפי מה שציאר הרוקח תשובת המשקל הוא במקום מיתה או מלקות, והנה כמו דקיי"ל דצתרי מיתה לא מקטלינן ליה הכ"נ בתשובת המשקל שהוא במקום מיתה לא צריך תרי מיתות, אלא כיון דרבותינו הצדיקים האחרונים לא פירשו כן וגם כי במלקות הרי באמת לוקה על כל פעם ופעם ונ"ע.

והנה כמה שדייק דשבת ליכא חיוב לאכול בשר, באמת דבר זה במחלוקת שנויה, עיין ש"י א"ח סי' רמ"ז ובמג"א שם סק"א, ומיהו בא"ח סי' תקכ"ט ס"ק ג' דד"ה על היין לכאורה קותר דבריו, ועיין מנח"פ, סי' תקע"ז סק"ה ובא"ר סי' תקכ"ט ובשאלות פ' חיי שרה סי' ס"ט, ומיהו עיין יראים מנחה ז"ט ח"ל ובשבת כ"ז אמרינן כמה מענגה אר"י ברי' דר"ש בר שילא בתבשיל של חרדון ודגים גדולים וראשי שומין, ולא דוקא אלו אלא כל מאכל הערב על האדם נקרא עונג ע"כ, ועיין ספרי משנה הלכות ח"ג סי' ל"א מה שהארכתי בזה קצת בס"ד.

ומיהו לשאלתן הנה מבואר בא"ח א"ח סי' תרצ"ד בגליון הש"ע ח"ל אשה שאירע טבילה בליל ט"ו אי מותרת לאכול בשר בסעודת היום עיין תשו' ד"מ (דבר משה) דקיים ומ"מ אין לה לאכול כ"א תבשיל של בשר ול"ד לשבת, ומסיק עוד וביו"ט יש להסתפק עכ"ל. ומה שמסיק דביו"ט יש להסתפק הנה מט"ז נראה דמחיר גם ביו"ט ועיין ב"י סי' קצ"ט בשם סמ"ג סה"ח דמשמע להחירא ע"ש. גם בספר עקרי הד"ט סי' ל"ז ס"ג כתב בפשיטות אשה שאירע ליל טבילה ביום פורים אסורה לאכול בשר ביום רק תבשיל של בשר והוא משו"ת סמא דחייא סי' ט"ז ואין לי הספק לעיין שם, והוצאו דבריהם גם בא"ח, מבואר מיהו הדבר לאיסורא באחרונים בלי חולק.

אלא דלכאורה ראית כמ"ע זריכה רבה, דהרי מפורש כתב הרמב"ם דבפורים נריך לאכול בשר ובאמת כי גמ' מפורשת הוא ב"מ ע"ח ע"ז ובתוספתא מגילה פ"א מגבת פורים ואין מדקדקין בדבר אבל לוקחין את העגלים פרש"י לרוב ככל המעות והמותר שלא יספיקו לאכול בפורים יפול לרוב של דקה, ועיין ח' ח"ס חולין פ"ז ע"א הא דלא חנן פורים דבעי שמחה ואין שמחה אלא בבשר י"ל דהיו רגילים בעגלים ולא בשר ולא בצנה, ועיין מג"א סי' תרצ"ו סקט"ו דגם ביו"ט א"ל לאכול בשר בזמן שאין ביהמ"ק קיים ומיהו עכ"ס הרמב"ם ז"ל כתב להדיא בשר בפורים וגם להחולקים אמג"א ביו"ט פורים נמי שמחה הוא עכ"פ.

ומשגל'פגע"ד אפילו לשיטת הרמב"ם ז"ל לפמ"ש

יעבור על מצות כיבוד אב, אהובי ידידי בענין שינה ואכילה וכיוצא בזה אפילו הי' איש נדיק נמי אינו מחויב לשמוע כל שעי"ז נמנע מעבודת השם, והרי אב הוא יכול ללמוד תורה בלילה ולישן מעט מי יאמר לו שישן ולא ילמוד תורה או מי שיכול לחיות ומרגיש בעצמו שרבו האכילה מפריעו מללמוד תורה ומצות, אבל כ"ש בזה שחטא לה' ונריך לשוב אליו וכל אשר לו יתן בעד נפשו ודאי אב לשם תשובה הוא עושה אין בזה בכלל שיעבור ח"ו על כיבוד אב ואדרבה זהו כיבוד כי בן כסיל תוגת אמו ואב חכם בני ישמח לבן.

גם מה שכתב דראה קרי ביו"כ אב דאין אמתו יודע עד מה ולפעמים מחמת רוב הרהור בזה עיו"כ שלא יבא לידי זה הוא באה ורוב החלומות הולכין אחר מחשבות היום, ובפרט בבחור שודאי אין כוונותיו פניות וודאי הענין בפני עצמו הוא ענין נורא מאד, מ"מ כפי שמה שאמרתי אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, ואם ישוב לה' גם זה בכלל ושז' ורפא לו ויארץ ימים עבג"א.

דברי מוקירו בלתי מכירו גם בדרך יהי' בלב ונפש, מנשה הקטן

סימן לא

אי מותרת אשה לאכול בשר בליל שבילה שחל בפורים

פורים תשל"ד בני יצ"א

בדבר שאלתו באשה שאירע ליל טבילה בליל ט"ו אי מותרת לאכול בשר בסעודת פורים, והביא לעצמו רא"י להיתר מיו"ד סי' קצ"ח סכ"ד כתבו המנהג שלא לאכול בשר ביום טבילה, וכתב הט"ז דבשבת ויו"ט המנהג לאכול בשר ביום טבילה רק שתנקה שינה ביותר אח"כ, וא"כ ק"ו הוא ומה שכתב דליכא חיוב לאכול בשר דוקא כמבואר בפוסקים ואפ"ה מותרת, פורים דאיכא מצוה בבשר כמבואר ברמב"ם פ"ז מהל' מגילה הט"ז לא כ"ש שמוותר לאכול בשר בסעודה ביום טבילה, והאריך קצת.

סימן לב

אשה שמעוברת מולד עם שני ראשים

עש"ק לסדר הנני ממסיד לכם לחם התשנ"ט בני יצ"א

ברבר מעשה נוראה באשה מעוברת בחדש החמישי שהלכה לרופא על דיוקת ונחזר לה ע"י אולטרא-סאונד שהיא מעוברת עם ולד בשני ראשים וגוף אחד ר"ל והרופאים נזו לה להפילו ונאו ושאלו לי כדת מה לעשות, ומדעועתי מהשאלה הנוראה שמנד אחד הרי האשה מאד מאד צער וצוכה על גורלה וגורל הולד ומרובה להפיל במוקדם האפשר ומנד השני לא ראיתי היתר להפיל ולד כל זמן שהוא חי, והנה בגמ' מנחות (ל"ז ע"א) בעי מיניה פלימו מרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מהן מניח תפילין א"ל או קום גלי או קבל עלך שממא אדהכי אתא ההוא גברא א"ל איחיליד לי ינוקא דאית ליה תרי רישי כמה צעין למיחב לכהן אחא ההוא סבא חנא ליה חייב ליתן י' סלעים, איני והתני רמי בר חמא מתוך שנאמר פדה חפדה את זכור האדם שומע אני אפי' נטרף בחוך לי יום ת"ל אך חלק שאני הכא דבגלגולת חלא רחמנא. ופרש"י אך חלק אך פדה חפדה והאי נמי כנטרף דמי שהרי לא יחי'. בגלגולת חלא רחמנא, לפדיון זכור דכתיב חמש שקלים לגלגולת והאי אית ליה תרי ואי משום אך חלק השתא מיהו לא מית עכ"ל ור"ת חלק עליו דנטרף היינו שנעשה טריפה וכיון שיש לו צ' ראשים היינו טריפה דכל יתר כניטל דמי ועיין שו"ת הרשב"א דדין דכל יתר כניטל דמי.

והנה בחוס' שם ד"ה או קום גלי, כתבו צעוה"ז ליכא אבל יש במדרש אשמדאי הו"א מתחת קרקע אדם א' שיש לו צ' ראשים לפני שלמה המלך ונשא אשה והוליד צימס כיוצא בו בשני ראשים וכיוצא באשתו בראש אחד וכשבאו לחלוק צנכסי אביהם מי שיש לו שני ראשים שאל שני חלקים ונאו לדון לפני שלמה ובש"מ שם נ"א שלמה בחמתו הרחיק מים וכסה אחד מן

צפ"ו מהיו"ט הי"ז דז' ימי הפסח וח' ימי החג עם שאר י"ט חייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובניו ולכל הנלוים עליו שנאמר ושמחת בחגיך ואע"פ שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים וכו' יש בכלל אותה שמחה לשמחה הוא ובניו וב"ב כל כראוי לו כיצד הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות והנשים קונה להן בגדים ותכשיטים נאים כפי ממונו והאנשים אוכלין בשר ושומין יין שאין שמחה חלא בבשר ואין שמחה חלא ביין ע"כ. הנה ביאר לן הרמב"ם ז"ל דצוה"ז צו"ט שהשמחה הוא בבשר ויין היינו רק לאנשים ואע"ג דמנחות שמחה על כל בני ביתו מ"מ חלוקה שמחה זו וקטנים לפי דרכם בקליות ואגוזים וכו' ונשים לפי דרכן בבגדים נאים ובאנשים בבשר ויין וא"כ אם צו"ט כך כ"ש צפורים דליכא כ"כ שמחה בצו"ט ודאי דמה שכתב הרמב"ם בשר רק לאנשים אמרה ולא לנשים ונשים סגי להו בבגדים נאים ק"ו מיו"ט.

ובב"ש יש להביא ראיה להמג"א סי' תרנ"ו סקט"ו שכתב די"ל דצפורים א"צ לאכול בשר דוקא משום שמחה דגם צו"ט א"צ לאכול בשר בזמן שאין בהמ"ק קיים ומינה דייקין עכ"פ אפי' להסוברים דגם צוה"ז איכא מנחה בבשר מ"מ היינו כמו צו"ט ועכ"פ לא עדיף והוא לכ"ע רק לאנשים ולא לנשים כנלפענ"ד. ומ"ש הא"א דלא דמי לשבת י"ל כוונתו דבשבת הגם דליכא חיוב בשר דוקא מ"מ צריך לאכול מאכלים שיש בהם חינוג ובשר מאכל של חינוג הוא, ותענוג גם בנשים איכא, דכתיב וקראת לשבת עונג, אבל שמחה בבשר דוקא לאנשים ולא לנשים ונראה דמה"ט נמי אמר דצו"ט יש להסתפק וק"ל.

ובעתה ודאי ליכא למידחי פשוטותיהו דהני גדולי עולם שפסקו שלא לאכול והכי נראה דאשה לא תאכל בשר כשחל ליל ט' שלה ציומא דפורים.

ובזה הנני דושכ"ת ומארה לו שמחת פורים בלב ונפש, מנשה הקמח

ליה חד בר כי ממסמס ציה מית רבי אבין אמר פלוט דכה נעשה ונתענה עליו ומת. והנה הא דרבי אבין שפ"ד נעשה והתענה עליו ר"א אביו שימות הוא פלא אמאי בר מות הוא אם לא שנדייק מכאן כעין הא דכתיב בממזר שלא יתפללו עליו קיים את הילד הזה אלא ימות שלא יוליד והכי נמי כיון דאינו בר הולדה הרי הוא חשוב כמת וכעין ד' חשובין כמתים וי"ע.

ובהתבונני בדברי הירושלמי חזיתי לקדוש אחד מדבר בספ' פענח רזא פ' בהעלותך עה"פ אל נא תהי כמת שלא תהי' כולד היואל מחוסר אבר ובע"מ מרחם אמו והכל מבקשים עליו רחמים שימות, והנה נראה דבר חדש דולד שולד מחוסר אבר ובע"מ מותר להתפלל עליו שימות ואדרבה חשבו בלשון מבקש עליו רחמים שימות כלומר שזה ענין של רחמים שימות ולפ"י מוכן נמי הא דרב אדא בר אבהו והוא פלא, עכ"פ מצינו שני מאורי אור שמוותר להתפלל על בעלי מומים כה"ג שימותו ובמקום אחר הארכתי על ממזר אי מותר להתפלל עליו שימות, ובש"ע יו"ד מבואר שאין להתפלל עליו שיחי' בצרית מילה התפילה של קיים את הילד הזה אבל להתפלל שימות לא מצינו מפורש לפענ"ד וי"ע, והגם שנלמוד מדברים אלו דבר חדש לכאורה דמותר להתפלל על בע"מ ומחוסר אבר שולד שימות ואפי' אביו עד שהתענה עליו שימות, ומ"מ פשוט שמי נוגע בו ומת חייב עליו מיתה אם לא שהוא מחוסר אבר שנעשה עי"ז טרפה דאז פטור על הריגתו בידי אדם כדין כל הורג את הטריפה שפטור בידי אדם (עיין סנהדרין ע"ח ע"א ורמב"ם פ"ד מה' רוצח ה"ו) וחייב בדיני שמים.

בדברי הפמ"א במי שיש לו ב' ראשין
באיזה מניח תפילין

וחזון הרבני בס' כתנות אור לבעל פמ"א פ' במדבר עה"ת שכתב ח"ל גמ' מנחות ל"ז ע"א בעי מיניה פלימו מרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מהן מניח תפילין א"ל וכו' ומשני שאני הכא דבגלגולת חלא רחמנא, ומציא פרש"י שפי' אפי' נטרף, כלומר נהרג ומה שהקשה ר"ת עליו ופי' דנטרף היינו שנעשה טריפה ואפילו חי יותר משלשים יום וכיון שיש לו שני ראשים היינו טריפה דכל יתר כניטול דמי. והקשה לר"ת דמפרש דנעשה טריפה א"כ למה בשני ראשים

הראשים ושפך הרוותחים על ראש השני מחמת נער הרוותחים נעק בשני ראשים אמר שלמה ש"מ דחולדה אחת לשתי הראשים ואין נידון אלא כאיש אחד ע"כ. והפוסקים כאן לא ראינו שהביאו הא פסקא נראה דס"ל דטריפה הוא ואינו חי כלל, ומיהו רבינו הרא"ש ז"ל בכורות (פרק ח' ס' ה' דף מ"ט ע"א) כתב ח"ל גרסי' בפ' הקומץ רבה גבי ההיא גברא דאיתיליד ליה ינוקא דהוה לי תרי רישין אמר כמה צעינא למיתב לכהן חנא ליה ההוא סבא מי שיש לו שני ראשין נותן י' סלעים לכהן אינו וכו' שאני התם דבגלגולת חלא רחמנא משמע לכאורה דס"ל דשינויא דשאני התם דבגלגולת חלא רחמנא נתקבל לו ועיין מעדני יו"ט וד"ח שם דמשמע דס"ל כחוס' ומיהו שם בדברי רש"י בגלגולת חלא רחמנא לפדיון בכור וכו' והאי אית ליה תרי ואי משום אף חלק השתא מיהו לא מית וכיון דהרא"ש מקיים שאני התם משמע לכאורה דמודה ליה לרש"י דחייב י' סלעים.

וראייתי בגליון מהרש"א מנחות הנ"ל שהביא משו"ת שבות יעקב ח"א ס' ד' העיד שראה שני נערים שהיה לכל אחד כל האברים גם ראש לכל אחד אך אחורי הראשים היו נדבקים כאלו היו ראש אחד והיו בני שנה וכה"ג אם יגדילו חייב כ"א בתפילין עכ"ל. ולכאורה אין זה דומה למדון דידן. ועיין ס' שער השמים (לר' גרשון בר"ש מאמר ח' דלפעמים חלד אשה ולד בשני ראשים וב' גופים עד הטבור ועיין זוה"ק פ' ואלא (דף קנ"ו) א"ל מאנשי ארקא אנא וכו' עכ"פ נראה דגם בזמנינו נמצאים מקרים כאלו וי"ל בתרי אנפי או נאמר דהתם כל הגוף אין בו שום שינוי רק שיש לו שני ראשים וזה לא נמצא או יאמר דלא נמצא שיחי' כמו שחיו הם השדים ומיהו מלשון הגמ' שאתא האי סבא ואמר לו חייב י' סלעים משמע לכאורה דמנאי ג"כ שחי והמקובל אצלנו שכ"מ שאמרו בגמ' אתא האי סבא הכונה על אליהו הנביא וי"ע.

ביאור ירושלמי דרב אדא בר אבהו

ולא אוכל לעבור מלהעיר מה שראיתי בירושלמי שבת הביאו ר"ת בפ"י בש"ס דילן (קל"ה ע"ב) ח"ל במעשה דרב אדא בר אבהו שולד לו בן מהול וכתב הר"ת ז"ל ומעשה דראב"א ברור הוא והזכירוהו בתלמוד א"י בלשון הזה, רב אדא בר אבהו איתיליד

נריכין לחלק כדעת הרשב"א ז"ל דאף אם ירצה כחול ימים עם יתרונו מ"מ טריפה הוא דכך הלכה למשה מסיני, ולפ"ז אם ימצאו שחי יותר מיצ"ח אינו חולק על דברי חכמים וקבלתם שהחולק על דברי חכמים חייב נידוי כמצואר ציו"ד סי' של"ד

ובזה מובן מה שפלימו שאל לפני רבי מי שיש לו ב' ראשים באיזה מהן מניח תפילין וגילה בזה דעתו שאפשר לילד שיחי' עם שני ראשים עד זמן הנחת תפילין ועכ"פ יותר מיצ"ח חודש, ורבי הי' ס"ל דכל יתר כניטל דמי וכדעת ר"ת והוא בכלל י"ח טריפות שאינו יכול לחיות יותר מיצ"ח חודש ולפי דברי שאלתו משמע שיכול לחיות עד שיניח תפילין ונמצא מוציא לע"ז על דברי חכמים וחייב נידוי ולכך אמר לי או קום גלי או קבל עליך שמחא ומיהו אירע משמים שבא האי גברא ושאל דאית ליה ינוקא שנולד בשני ראשין כמה הוא חייב ליתן לכהן וחי' ליה ההוא סבא דחייב ליתן עשרה סלעים ואע"פ דממעטינן בכור מטריפה מחמש סלעים מדכתיב אך וא"כ האי נמי כיון דכל יתר כניטל דמי הרי הוא בכלל טריפה ולא יתן כלום ממיעוטא דאך וא"כ ע"כ נריכין לחלק כדברי הרשב"א דיתר אבר אף דקיי"ל דינו כניטל דמי מ"מ יכול לחיות כחול ימים וכיון שיכול לחיות ממילא חייב בפדיון ג"כ (ובפרט שהדפיון הוא ליתן לו חיים) ולא ממעטינן ליה מאך אבל בכור טריפה שאינו יכול לחיות יצ"ח ממיעוט מאך שפטור מפדיון וא"כ אף מי שסובר שיכול להחיות עם יתרונו יותר מיצ"ח מ"מ בכלל טריפה הוא וא"כ אינו מוציא לעו על דברי חכמים דתרויהו אפשר דמאך לא נתמעט כל טריפות אלא טריפה שאינה חיה ולא הוה פלימי חולק על דברי חכמים והראו להסמן השמים שאינו חייב נידוי ע"ש.

ולדידן מיהו עלה לן דבר חדש דבשני גלגולת יכול לחיות אף דהוה טריפה מ"מ יכול לחיות ולפ"ז אפשר דטריפה כה"ג שיכול לחיות יחייב עליו יותר משאר טריפות שאינו יכול לחיות יצ"ח חודש, וי"ל וקצ"ע ממה שאמרו דאדם אית ליה מולא ואפי' הוא טריפה מ"מ אפשר שיחי' יותר מיצ"ח ועיין חולין מ"ג ע"א. וב"ק דף ב' אדם אית ליה מולא ועיין רש"י שם.

ושמענין מינה עוד דנולד בשני ראשין אפשר שיחי' יותר מיצ"ח והגם שיש לו דין טריפה מ"מ

מריבין מדכתב חמש שנים לגלגולת דמשמע בגלגולת תליא רחמנא ובראש אחד נמי איכא גלגולת והא טריפה ממעטינן ממיעוטא דאך למה עדיף גלגולת אחד משני גלגולות. וחי' ע"פ מש"כ הרשב"א בתשובה הביאה הש"ך יו"ד סי' נ"ז סקמ"ח דיותרת דטריפה מטעם אחר ולא משום שאינו חיה שלא אמרו היותרת אינה חיה אלא הלל"מ שהיותרת כנטול דמי וכל שאילו ינטל בחיה אינה חיה י"ב חדש אפי' מעתה שלא ינטל טריפה כאלו ינטל דאע"פ שהוא מרבה כחול ימים עם יתרונו טריפה עכ"ל.

ביאור הדברים דדין יתר כניטול דמי אינו משום שאם ינטל ימות דהאי יתר כל זמן שלא ינטל אפשר שיחיה אלף שנים (ופי' לשון כחול ימים שיש עוף אחד ששמו חול וכשהי' עם נח בחיבה לא בקש לאכול וראה נח שנפל תולעת ואכלה שוב נתן לה ושאל אותה למה לא מבקשה מאכל כמו שאר חיות ועופות והשיב שראיחך טרוד מאד בכל היום ולילה עם החיות וחשבתי שלא להטרידך יותר וברכו נח שיחי' לעולם) וז"ש הרשב"א ז"ל כל יתר יכול לחיות ואינו בכלל טריפה אינה חי' אלא זה הטרפות של יתר הוא טריפות בפני עצמה אף שהבהמה יחי' אסורה הוא לאכול כטריפה ע"ש.

כל יתר כנטול דמי אינו בכלל שאר טריפות

אלא נמצא לדידן דטריפות של יתר כניטול דמי אינו בכלל שאר טריפות שאמרו חכמים טריפה אינה חיה יצ"ח ולפ"ז שפיר יש לחלק דטריפות שבא מצד היתר ראוי להתקיים ולהרבות כחול ימים אע"פ שהוא טריפה, ולכך מריבין מגלגולת דלחייבו דעשר סלעים, אבל בכור שנטרף משאר י"ח מיני טריפות שאינו יכול לחיות יצ"ח ממעטינן שפיר מאך פדה תפדה אע"פ שיש לו גלגולת מ"מ פטור כיון דאינו יכול לחיות יצ"ח כנפל דמי נמצא זכינו לדין דטריפות יתרת לדעת המכשירין לאחר י"ב חדש סברי דהו בכלל שאר י"ח טריפות שאמרו חכמים דטריפה אינה חיה ואם הנמצא ימצא שחי יותר הוא נגד כלל שנחנו חכמים שאמרו טריפה אינה חיה ומעולם לא ימצא כל חדש תחת השמש שיחי' ביתרונו טפי מיצ"ח אבל מדחזין דריביתא התורה למי שיש לו שני ראשים לעשרה סלעיסולמי שאין לו אלא גלגולת אחד ממעטינן מאך דפטור וע"כ

כי כן הי' בזכרוני וכדבריו כן הוא בריטב"א מגילה דף ב' ע"ב. וראשונה נבא אל הענין דנחלקו שם בגמ' סנהדרין ותניא רבי אומר בתחלה בכתב זה ניתנה תורה לישראל כיון שחטאו נהפכה לרועץ כיון שחזרו בהן החזירו להם שנאמר שובו לציצרון אסורי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב למה נקרא שמה אשורית שמאשורת בכתב רש"א אומר משום ר"א בן פרטא שאמר משום רבי אלעזר המודעי כתב זה לא נשתנה כל עיקר שנאמר ווי העמודים מה עמודים לא נשתנו אף וויס לא נשתנו וואמר ואל היהודים ככתבם וכלשונם מה לשונם לא נשתנה אף כתבם לא נשתנה, אלא מה אני מקיים את משנה התורה הזאת וכו'. ועיין מגילה דף ב' ודף כ"א. ופרש"י בכתב זה נתנה תורה לישראל. בימי משה ולמה לא כהלין כתבא למקרא דכיון שחטאו בבית ראשון וצו את התורה נהפך להם לרועץ לשון חרעץ אויב ששכחוהו ע"כ. אשיב לך אחזיר לך מה ששכת את משנה התורה הזאת. ווי העמודים. מה לשונם לא נשתנה דהא ד"ה בלה"ק נאמרה ועדיין בלשה"ק הוא.

ור"ח שם כתב ואין הלכה כמר עוקבא דהא קיימא כחנאי ולא כר' יוסי אלא כך שכתב זה ניתן למשה מסיני כדאמרין מ"ס וסמ"ך שכלוחות בנס היו עומדין וכן ווי העמודים ואין הלכה כמותו שנשתנה אלא כר' אלעזר המודעי דאמר כתב לא נשתנה כל עיקר מעולם, דר' אלעזר המודעי לגבי הני רב הוא ולית הלכתא כחלמיד בהדי רב. וכן הלכה כר"א המודעי וקיי"ל כר"א המודעי שאמרו משמו כי כתב זה לא נשתנה כל עיקר, ולמה נקרא שמו אשורי שמישר באותיותיו וכו' ולא עוד אלא שגם רבי אומר בכתב זה נתנה תורה לישראל וכיון שחטאו נהפך לרועץ וכו' וכיון ששוב חזר להן שנאמר שובו לציצרון אסורי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך.

ביאור לשון הריטב"א מגילה

והריטב"א מגילה דף ב' הקשה על המימרא ומסבירא והא כתיב אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה והקשו בתוס' האיכא מ"ד בסנהדרין דעזרא שינה את הכתב דמאי אשורית שעלה עמהס מאשור, ומי' דהתם קרא אשכחו ודרוש וכתב לו את משנה התורה וגו' ואחרים מי' דהא לא חשבו חידוש

אינו צדין טריפה אינה חי' ולכן אפי' נימא דמותר להחפיל עליו שימות דכ"ש הוא מטריפה שנוגד מחוסר אבר או כרית שפכה או כיוצא בו בירושלמי הנ"ל אצל להרגו צידים מאן דכר שמיה ולפענ"ד לא מנאמי היתר להפיל הולד אלא שמתמין עד שחלד והקצ"ה יעשה את שלו.

ובל זה כתבתי אם אין סכנה להאם אצל אם לפי דעת הרופאים יש סכנה להאם אז ידונו ככל דין סכנה להאם ופק"נ דאם דוחה חיות הולד אפי' ולד בריא כל זמן שלא ישבה על המשבר כמבואר זה בגמ' כרייתות דף ו' ובש"ע ודו"ק.

אלו דברי אדם מיצוט לעולם והשי"ת יחוס עלינו וילדו נשים צדקניות בנים ובנות זרע אנשים בבריות גופא ונהורא מעליא בלב ונפש.

מנשה הקטן

סימן לג

בנידון כתב אשורית שעזרא נתן בו תורה

ג' בשבת למען תספר התשנ"ט בני

פגשתי את שם מעכ"ג ודברת גם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך זהא מילתא דתמיה למעכ"ת בנידון כתב אשורית שהתורה נכתבה זה ע"י עזרא הסופר ונחלקו זה חכמינו ז"ל דבגמ' סנהדרין כ"א ע"ב אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא בתחלה ניתנה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית ולשון ארמי ציררו להן לישראל כתב אשורית ולשון הקודש והניחו להדיעות כתב עברית ולשון ארמי, והוא פליאה עזומה שעד עזרא לא ידעו אשורית ומה אם מ"ס וסמ"ך שכלוחות בנס היו עומדין ואמר ששאל כבר כמה גדולים ולא נחה דעתו בתשובתם וגם כעת שלא למע"כ ידי"נ הגאון האמתי מוהר"ח קנייבסקי שליט"א ועדיין לא קבל תשובה.

והגם שאיני כדאי מ"מ מרקה מפי שהדבר כבר נשאל שאלת הראשונים ומבואר בריטב"א ועוד ראשונים

משום חלוקת הכתב בכתב אחר ואין חידוש אלא במניח הכתב כמו שהוא אלא שמוסיף עליו אותיות כי הא דקס"ד הכא. מיהא ודאי תמיה מילתא טובא הא דרב דאמר מ"ס וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין משמע דכ"ע הוא וכו' איכא מ"ד שהתורה ניתנה להם לישראל בכתב עברי ולשון הקודש וחזר ונתנה להם צימי עזרא בכתב אשורי וכו' וזה תימה גדולה שיהא הכתב המאושר שיש בכל קוץ וקוץ ממנו תלי תלים של הלכות וסודות התורה כתב של בני אשור והיו הלוחות מכתב עברי ועוד בכתב עברי מה נס הי' במ"ס וסמ"ך שבלוחות.

אבל ודאי אין ספק שזה הכתב הנקרא אשורי הוא כתב הקודש שבלוחות ועל שם כך נקרא קדש וכן לשון הקודש ומעולם לא נראה הכתב ההוא אלא בלוחות אבל לשון הקודש כבר נודע לאבות ובני ישראל קודם מתן תורה, וכו' הש"י מדבר עם נביאיו וקדושי ואלע"כ מתוך תומת וקדושת הכתב ההוא באותן הימים לא היו כותבין אותו אפילו בספרים שכותב המלך או כל אחד ואחד לעצמו אלא היו כותבין אותו בכתב עברי וזהו שכנגדו הארון שכתובם לאותיות מנפ"ך וכשגלו לאשור וידעו בני אשור כתב זה נטלה להם או שהיה אצלם קודם לכן שנודע להם מספר הקודש מלבד כתב שלהם וכו' וזהו שעלה עמהם מאשור וצימי עזרא ייתן לכתוב ס"ת ושאר כתובים וכדדייקין מדכחיב וכתב הנשתווין ורבי היה אומר שמעולם לא נשתנה ובכתב זה ניתנה תורה לישראל גם בספרי הקודש ולמה נקרא שמו אשורי שמאשר בכתבו ולקמן במכילתין קרי אשורי נמי ללשון הקודש כדמתן והלועז ששמע אשורים והא ודאי דכ"ע לשה"ק אינו של בני אשור דהא אמרינן צירושלמי אשור לשון אין להם כתב יש להם א"כ הכי קאמר דכתב שלנו יש להם אבל לא לשון שלנו ועל שם שהורגלנו לכתוב לשה"ק בכתב אשורי זה נקרא בלשון אשורי, ולפ"ז אין צמא ששינה עזרא את הכתב לכתוב ספרי התורה בכתב הקודש שום חידוש על התורה שהרי הכתב הזה כבר הי' ידוע ונחון לנו בלוחות הצריח ע"ס.

עוד בהג"ל

ובתש' הגאונים (זכ"ל ר' סי' שני"ח) וששאלתם הא דאמר רב חסדא אמר מר עוקבא בתחילה נתנה

ובשו"ת הרמב"ם (ירושלים תרצ"ד סי' ה') שזה הכתב ר"ל כתב אשורי הוא אשר נתנה זו התורה וכו' נכתבו לוחות הצריח ולכן אסור להשתמש בו בזולת כתבי הקודש ולעולם ישראל כך היו עושים ולא היו כותבים כחציהם וכתב חול שלהם זולת בכתב עברי, ומנע ר' יוסף הלוי ליכתוב הגט באותה כתיבה (ועיין רבינו ירוחם בזה) וכתבו הסופרים הגט בכתב אשורי כספר תורה ומנע זה גם כן ואמר איך ישמשו בזה מכתב אלקים תשמיש חול ויצא לירי זלוזל וכו', ולדעת מר זוטרא הי' הדל בין ס"ת שבארון לס"ת שהיו מציין ביד העם ללמוד מתוכם, וראיתי בע"י מגילה דף ב' שהציא שם דברי הריטב"א ומה שהאריך שם בהכותב בענין זה והעלה ג"כ דהכתב לא נשתנה כלל ע"י עזרא.

וברצ' הנצתי בע"י סנהדרין כ"א ובעץ יוסף הקשה למר זוטרא יהיו דברי רב חסדא סותרין ולאחר אריכות העלה נמי דלא נשתנה הכתב ולכ"ע הס"ת שבארון שכתב משה רבינו נכתב בכתב אשוריית ככתב שעל הלוחות ואין בזה מחלוקת אלא שס"ל לת"ק דמחמת גודל קדושת הכתב האשוריית והס"ת שכתבה

כבוד התורה ולומדיה בלב ונפש,

מנשה הקמח

סימן לד

ה' בשבת ל"ה למטמונים התשנ"ט בני יצו"א

במש"ב הרוקח (סוסי' שט"ו) דאשת כהן מעוברת מותרת ליכנס בזהל המה דהו"ל ס"ס דשמא נפל הוא או שמא נקבה היא עכ"ל. והביאו הש"ך יו"ד סי' שע"א והמג"א א"ח סי' שמ"ג ס"ק ז' הקשה דבלע"ה מותר דטהרה כלועה היא וטהרה כלועה אינה מיטמאה כדאיתא מ"ה פ"ו דאהלות וחולין פ"ד וברמב"ם הל' ט"מ דלא כר"ע וכ"ד הראב"ד וז"ע עכ"ל. וגם הרדב"ז בתשו' סי' ר' הקשה דתיפק"ל דהוה טהרה כלועה ומי' דבר חדש דהרוקח מיייר באשה שקרבו ימיה ללדת ומיישינן שמא יוציא הולד ראשו וכ"כ בשאלת יעב"ץ ח"ב סי' קע"ו, ומעכ"ת פלפל הרבה בפלפולא דאורייתא מה שאין הז"ג בעוני"ה לפלפל בזה, ברם מה שדן בדברינו מש"כ בשו"ת משנ"ה ח"ו סי' ר"ז דמעיקר דינא אפי' מינוק קטן בן יומו מיד שולד אם לא משום פק"נ הי' צריך להוציאו מביה"ח וע"ז זיין מעכ"ת לא"ר א"ח סי' שי"א סק"ד דמדבריו מוכח דאינו צריך גם זיין לדון מדין מש"כ המ"ב סי' שמ"ג דבאינו צר דעת אין צריך להפרישו.

והנהגה בזה שמעתמא דהמג"א כבר הלכו בו נימושות אי כזה מקרי טהרה כלועה וכמו שזיין גם מע"כ מדברי רבינו הנ"ל חולין ע"א וח"ס חולין נ"ו ואבנ"מ סי' פ"ב, ובאמת נהנתי הרבה מהליקוט והבירור שהציא מלא בקיאות, ברם מה שכתב מדברי הא"ר שמשמע דס"ל דאינו צריך להוציא מינוק בן יומו, אענה בזה חלקי דהא"ר סי' שי"א סק"ד הציא שם קושיית המג"א דטהרה כלועה והציא שם תי' א' בשם בנו הב' שמואל דקמ"ל דמותרת ליכנס להוליד שם והוא כתי' הרדב"ז ז"ל ופלא שלא העיר בזה מדברי הרדב"ז, ומיהו הוסיף הא"ר וז"ל כתב בהג"ה ס' בית הלל שם על רוקח הנ"ל נשמע מיניה דקטן מיד כשיצא לאויר העולם צריכין להוציאו מאהל המה אבל לא ראיתי נוהגין להוציא קטן שאינו צר דעת והאריך בטעמו

משה רבינו מנהג תמיד בישראל הי' שלא לכתוב שום כתב בכתב אשורית כדי לחלוק כבוד לכתב אשורית ולס"ת שכתבה משה רבינו וצמחך הזמן שלא היו רגילים בכתב האשורית והיו מרחקים עצמם מלכתוב נשתכח הכתב מדין העם לגמרי ולזה בא עזרא הסופר שהי' בקי ולמדה את בני ישראל ותקן עוד שמאז והלאה יכתבו ספרי קודש שלהם וס"ת רק בכתב האשורית הנ"ל ולא כמו שהי' עד היום שכתבו בכתב עברית מחמת יראת הקדושה.

ומה שנראה לפענ"ד לדייק עוד מדברי הריטב"א דאיתא במדרש רבה וילך הוצא ברא"ש פסחים ק"ה וכ"כ הרמב"ם בהקדמה על ס' היד שמה רבינו כתב כל התורה ציוס שמת בו ונתן אחד לשבט לוי ואחד לכל שבט ושבט ואחד הניח בארון לעד לכל ישראל, והנה היו י"ג ס"ת אלו ס"ת לכל שבט ושבט שיקראו זה בציבור שהרי משה חיקן לישראל לקרות בתורה מידי שבת בשבתו ושני וחמישי, ועוד כתבו כל ישראל ס"ת כל אחד לעצמו ממלות עשה של ועמה כתבו לכם את השירה הזאת וגו' ואותה הס"ת שכתבו בני ישראל לעצמם לא כתבו בכתב אשורית אלא בכתב עברי והיו מהרין שלא לכתוב ס"ת או חיבוריהן כלשון הקודש מדורי דורות עיין רמב"ם פ"ו מהס"ת הט"ו, והי"ט, ורי"ו ח"ב נתיב ז', ומה"ט נמי מצינו דכל ספרי רבותינו שכתבו פי' וכיוצא בזה מעולם לא כתבו בכתב אשורית אלא או כתב רש"י או לאדינא שכתבו הספרדים וכיוצא בזה וכ"ש שלא כתבו בשאר כתבי ואומיות גוים שלא משתכח התורה מישראל, ואפי' הרמב"ם שכתב את פי' המשנה כלשון ערבי אבל בכתב אשורית או לאדינא ולא בכתב ערבי ח"ו, עכ"פ משה רבינו שכתב י"ג ס"ת כתבם בכתב אשורית והשכטים בעצמם הנשיאים גמזו ס"ל אמו ולא קראו בזה רק לזמנים רחוקות לגדל החשיבות והקדושה שבהם והשתמשו בס"ת שכתבו הם בכתב עברי עד שצמחך הזמן נשתכח לגמרי הס"ת של כתב אשורית וחשבו שזה העיקר ועיין מסכת שבת בגזירת שאובין שגורו טומאה מדרבנן על מי שנפלו על ראשו ורובו מים שאובים משום מעינות הקרוחים ויאמר שאין אלו מטהרין אלא אלו מטהרין והכ"נ נהפך למציאות כחומר חותם ובספרי משנ"ה ח"ו סי' ז' הארכתי קצת בזה בס"ד, וק"ל.

אלו דברי ידידו דושכ"ג החותם בסל מלא ברכות למען

דיוועין ע"י אולטרא סאונד שהוא בן זכר ועיין יו"ד סי' פ"ג ברמ"א ובש"ך שם דלא יאכלו הקטנים אפי' הוא הימר שזיק להם צוקיתם ועיין פר"ח שם מה שזונו ככרוכיא שהם הם עזי פנים שבדור, ובאבנ"מ שאפי' קטן בן יומו לא יתנו לו חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו.

ובדרך דרוש אמרתי אמור אל הכהנים בני אהרן אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים שהאבות מנזים על הקטנים שלא לטמא, אלא דא"כ גם האם לא תלך לילד צביה"ח שלא לטמא וע"ז אמר בני אהרן ולא צנות אהרן דעל צנות אהרן לא נאמר האיסור כיון שהיא אינה מצוה על הטומאה אינה מצוה גם על צנה.

איברא דעלה במחשבותי הרעורי דברים לפמ"ש גמ' מיר נ"ז ע"ז אמר רב הונא המקיף את הקטן הרי הוא חייב א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא ודידך מאן מגלח להון אמר ליה חוצה א"ל חוצה תקצרינהו חוצה לצניה, כולוהו שני דרב אדא בר אבהו לא אקיים ליה זרעא לרב הונא, ונחלקו הראשונים ז"ל רבינו הבה"ג והרי"ף מכות כ"א והנמק"י שם דהלכה כרב הונא פי' דאשה מותרת להקיף הקטן לכתחילה כיון דאינה בכלל הקפה, והרמב"ם פי"ג מע"ז פסק כרב אדא בר אבהו ח"ל ואע"פ שהאשה מותרת לגלח פאת ראשה הרי היא אסורה לגלח פאת ראש וכו' ואפילו קטן אסור לה לגלח לו פאה ועיין קידושין דף כ"ט ושם דף ל"ה ע"ז ובש"ע יו"ד סי' קפ"א ס"ו אשה אינה צמזמת הקפה וי"א שאע"פ שמותרת להקיף פאת ראשה אסורה להקיף פאת ראש האיש ואפילו הוא קטן ועיין רבינו בה"ג הל' מיר אות ט"ז ובמשנה הלכות שם באריכות גדולה. ולפ"ז י"ל דהאם כיון דאינה מצוה על טומאה מלטמאות את עצמה הכ"נ דאינה אסורה לטמא את צנה ולמ"ד דפסק כרב אדא בר אבהו אסורה ונמנא דהלכה זו שכתב הרוקח שלא תיכנס אשה צבית שיש שם מת תלוי במחלוקת הג"ל וי"ל.

והיות כי אני טרוד יסלח על הקיצור וגם אולי לא שתי עדיו עליו כפי כבודו יהא כבודו מחול כי בבלתי מכירי והנני לברכו שיזכה לקבל התורה וללמדה לשמה עדי יבא ינון ולו יקחת עמים כמים לים מכסים החותם בלב ונפש, מנשה הקטן

ע"ש. ול"נ דהרוקח ליכנס קאמר אצל להוציא כל שאינו צר הצנה א"ל, וכ"מ צמג"א שם, שוב ראיתי צאמונת שמואל סי' ג' שנוהגין להחזיר הילד אחר המילה לבית שאצל בית המט ע"ש. ואפשר דהוי כמו סכנה אם אין מחזירין לאמו.

ביאר הדברים לפענ"ד הוא כך קודם הביא מי' צנו שהוא דעת הרדב"ז ושאר פוסקים שרמזנו עליהם קודם דלכ"ע לאחר שנולד אסור לטמא ולא כתב הרוקח אלא שלקראת הלידה אסורה לילך לבית המט שלא תילד שם ותטמא הולד והרי צרגע שראה חויר העולם אסור לטמאו, וכן הביא דעת הצית הלל שכתב כן אלא שהצית הלל חמה שלא ראה נוהגין כן להוציא קטן שאינו צר דעת, והאריך בטעמו. וע"ז כתב הא"ר ול"נ דהרוקח ליכנס קאמר אצל להוציא כל שאינו צר הצנה א"ל, וכ"מ צמ"א שם כלומר שהרוקח לא אסר אלא להכניס אצל להוציא אינו צריך כיון דאינו צר הצנה, אלא דכתב ושוב ראיתי צאמונת שמואל סי' ג' שנוהגין להחזיר הילד אחר המילה לבית "שאצל בית המט" ע"ש, פי' לדבריו דשוב ראה דהאמונת שמואל חולק על מה שרנה הוא לפרש, דלהוציא כל שאינו צר הצנה אינו צריך, שהרי כתב שנוהגין להחזיר הילד אחר המילה לבית שאצל המט, כלומר רק שאצל המט אצל לא לבית שהמט צו, וע"כ שגם להוציא צריך אף שאינו צר הצנה, ולכן כיון דאזל ליה תירונו דלהוציא אינו צריך ולכן מפרש מי' וטעם אחר למנהג העולם שאין מוציאים ואפשר דהוי כמו סכנה אם אין מחזירין לאמו ע"כ. א"כ לבסוף נשאר להמסקנא דמה שמותר להחזירו אצל אמו הוא מפני הסכנה שפק"נ דוחה וא"כ אדרבה מדברי הא"ר ראוי למ"ש דמעיקר דינא הי' צריך להוציא הקטן אפי' ציוס ראשון וכדעת הרוקח והשאר ראשונים וכמ"ש הצית הלל ומה שאין מוציאים אותו מאהל המט כיון שאמו שם הו"ל בכלל סכנה וזה לפענ"ד צרור מאד בדברי הא"ר וראוי גדולה לדבריו בם"ד וכ"ש דליכא סחירה.

ולפ"ז לכאורה הי' נראה מנהג אמונתו שהיו יולדות צבית ולא הלכו לבית חולים וגם צוה"ז יש הרבה שחזרו ללידה הטבעית שמלפנים ואולי לאשת כהן הי' כדאי אם אין חשש סכנה להוליד צבית וצפרט היכא

סימן לה

בדין קטפרם
ומבילה במקוה על המדרגות

א' ויקרא התשנ"ט בני יצ"א

בדבר שאלתו בענין מקוה לקהל לאנו קלומענבורג
ואנ"ש הנהוג בארצה"ק ע"פ דעת מרן הגה"ק
צעל דברי חיים ז"ל וצא בדבר באריכות וקצרה ופלפל
בתשובת מרן ז"ל וצדין קטפרם וכמה אופנים אשר
באמת הי' צריך להאריך בדבר הרבה ולצרר מה
שבעוני"ה אין הז"ג ומ"מ לדחות בלי כלום א"א ולכן
אכתוב כמה דברים בנידון זה.

הנה בשו"ת דברי חיים יו"ד ח"ב סי' נ"ז העלה דבר
חדש לפ"מ דקיי"ל דקטפרם אינו חיבור לדבר
שהוא פסול מה"מ כמבואר בר"ש (מקוואות פ"ו מ"ח)
ולכן אם יש לפנינו מ"מ מים פסולים ומחזירים למים
טהורים מ"ג או מעין ע"י קטפרם אינו חיבור ואין
לטבול בהם כמבואר בתוספתא הוצא בר"ש פ"ד
דמקוואות משנה ד' וה' ולכן במקוה שיש מים שהם
קטפרם ומעורבים עם מים שאין בהן קטפרם אם יש
מ"מ מים חוץ מהקטפרם והשיפוע יכול לטבול באותן
מים שחוץ לקטפרם אבל אין לטבול בחלק שבמקוה שיש
שם הקטפרם ואפי' הוא באותו מקוה ובאותו צור יחד,
ולפ"ו העלה דהשליכות שנעשו במקוה לירד לחוץ
המקוה לטבול הוי קטפרם ואינו חיבור וזולת צמ"ס
בעיגול וזולת הקטפרם השפוע ולכן אין לטבול על
המדרגות שבמקוה רק אם נוטה לחוץ יש מ"מ בעיגול
(כלומר באמצע המקוה לצד מהמדרגות) וזולת השפוע.

והרבה דיו נשפכו בציאור דברי רבינו הגדול אשר כל
בית ישראל נשען עליו ובפרט בעניני מקוואות
ואמרתי הגם שאני כדאי לפלפל בדבריו הקדושים מ"מ
רשות נחנה לכל אדם להבין ולהשכיל בדברי תורה. וגם
אני בענייני הארכת קצת בספרי משנ"ה ח"ז סי' קמ"ז
וע"ש צד"ה ולפענ"ד המעיין צד"ח הנ"ל צדף ל"א
צא"ד ובהדיא וכו' לפי שלא יטהרו המים כשיתערבו
במי מקוה המעורבות אלא כשידבק במי מקוה בשטח
אלו מים הטמאים לצד וכו' א"ו דמ"ש ונחל הוא לפרש
חיבת קטפרם מה הוא אבל באמת אפילו התחבר שלא

הי' נחל נמי אינו חיבור דהטעם הוא כל שאינו חבור
בשטח שזה אינו חבור כמבואר בר"צ"ש ז"ל והם צסי'
רצ"צ ח"ל ומה שהבאת רא"י מההיא דשלש מקוואות זו
צד זו וכו' אין משם רא"י דהוא צשלא יאלו המים
מגומת המקוואות לחוץ שכותלי המקוואות כקליפת השום
או יותר בשטח שזה ולא אכדו טפה עוד שם ח"ל וגם
שעירוב מקוואות צריך שהמים המערבים שני המקוואות
הם מערבין אותם בהשקט בעומדס במקום הטבעי
שזהו אשבורן לא צהיותם וחלין שזהו נקרא קטפרם
הרי דכתב מפורש דלהכשיר מקוה א"א רק שעירבו
המקוואות בהשקט ובשטח שזה ובמקומם הטבעי,
וכנראה לזה כיון הגה"ק מרן הד"מ ז"ל במש"כ
כמבואר בר"צ"ש וש"י, ועיין בספרינו משנ"ה ח"י סי'
קמ"ז-ק"ח.

קטפרם אינו מטהר ע"י חיבור והשקה

ואמנם כדי להבין הדברים צ"צ דדין קטפרם אינו
מטהר ע"י חיבור באמצע המקוה הגם
שהקטפרם מכונס עם מי המקוה צבור אחד אלא
שהמים הם על מקום שפוע לכאורה צריך ציאור מי
המקוה לעולם וחלין הם ממקום למקום וכ"ש כשנכנס
אדם בחוץ המקוה לטבול הלא כל המים מתנענעים
ממקום למקום וגדולה מזו כתב הריצ"ש ז"ל דאפילו
היה מקוה כשר לפנינו בשקט ושופי וכאשר נכנס האדם
במים לטבול הגביהו המים ואלו חוץ לכותלי המקוה
ושוב כשטבל ואלו חזרו המים למקומן המקוה כשר
ועלתה לו טבילה, הגם שהמים יאלו וחלו בשעת טבילה
מחוץ למקוה, ולעומת זה כתב רבינו משה מפונטו"א
דאע"ג דשאצבה דאורייתא היא, בקרקע טהור משום
(שאי) אפשר בלא המשכה דכי נפלו מן הכלי לרצפה
שהיא חלקה מימשי אילך ואילך והו"ל כשאצבה
שהמשיכה כולה דכשרה וכו' ע"ש ובסמוך הראמי
דלכאורה גם דעת רש"י מעילה י"ז מנין כותיה וצ"ע.

מחמ שטבלוה על מעלות המערה

איברא שהרי חנן (מקוואות פ"ז ה"ז) מחמ שהיא
נמונה על מעלות המערה היה מוליך ומציא
במים כיון שעבר עליה הגל טהורה, ופי' הר"ש
והרמב"ם שם לפי שהמחמ דק וירא פן יפול במים דרך
להטבילו כן שנותן המחמט על מעלות המערה ומניע

שגם כשהדפנות עקומות נעשים המים קטפרוס ואין טובלין שם. איברא דספיקא זו יש לפשוט מדברי רבינו הראזי הוצא במרדכי שזועות הנ"ל (דף, 6) באצ"ה (סי' מתקפ"ח) הקשה היאך טובלים בנהר והלא קטפרס דרך ירידתן הן וי"ל דהא דאמרינן קטפרס אין חצור היינו לטבול למעלה אבל למטה שפיר דמי כדאמר בפ' אין דורשין ג' גממיות וכו' ע"ש ועיין צ"י יו"ד סי' ר"א דף ק"י ע"צ ד"ה כתב עוד שם המרדכי ראזי הקשה וכו' ותי' צ' תירוצין חדא ד"ל נהר שאני דיש שם מ' סאה מלמטה דקטפרס וכן מלמעלה אבל היכא דבחד מינייהו ליכא מ"ס הכ"נ דאין טובלין ושוב הביא דאפי' נימא כולו משופע קנא י"ל שאין אותו שיפוע נקרא קטפרס אלא כשהוא משופע ביותר. ועיין מש"כ הט"ז יו"ד ריש סי' ר"א נמלא דהיכי דמשופע ביותר אהכ"נ דאין לטבול דהו"ל קטפרס.

ולפ"ז עלתה לן דין חדש דאם קרקע המקוה הוה לי' שפוע כדרך הצריכות שהולכין לרחוץ בהם וידוע שדרך לעשות מחילה במדרון עד שמתחלה עמקו כמה סנטימטרים עד שנכנס עמוק עמוק עד לכמה מעטרים אסור לטבול בצריכות אלו אפילו היו מי גשמים מטעם קטפרס וכן הי' מלד הדין שלא לעשות קרקע המקואות במדרון שזו המים משום קטפרס אם לא למי' אחד של הצ"י דכל שהשפוע אינו שפוע ביותר מותר ונריך לדעת עד כמה זה ואיזה שיעור ניתן לה.

דצפה חלקה הוי בקטפרס

ובהרהורי לבי שטו רעיוני אהא דתנן (מקואות פ"ו מ"ט) כותל שבין שני מקואות שנאדק לשתי מטטרף ולערב אין מטטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד רבי יהודה אומר חילוף הדברים נפרטו זה בתוך זה על רום כקליפת השום ועל רוחב כשפופרת הנוד, ואין הלכה כר"י ע"ש ועיין תוס' גיטין ט"ז ע"א ד"ה הנזק והקטפרס ולכאורה אמאי לא התנו והוא שאין הכותל קטפרס שאם הוא מדרון ללד אחד אינו חצור כלל וכמשה דאהלות פ"ג מ"ג שנעתיק בסמוך, ועיין גיטין ע"ח ע"צ אמר רב יהודה היתה ידה עשויה קטפרס חרקו לה וכו' ופרש"י בקטפרס מדרון ראשי אצבעותיה מטין לקרקע שלא פשטה ידה זקופה כדרך פושטי יד ועיין מעילה דף י"ז ע"א נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקנתו טהור איהל על

מי המערה וצאים המים על המעלה אשר המחט נחונה עליה וכיון שעבר עליה הגל טהורה. ולכאורה קשה בחרתי חדא שהרי איתא במוספתא דמקואות פ"א ה"ו למעלה מהן מי חמציט שלא פסקו שמטבילין בהן את המים ואין מטבילין בהן אדם וכלים, זה הכלל כל מקום שאדם טובל ידות וכלים טובלין בו מקום שאין אדם טובל אין ידים וכלים טובלין בו. ועיין רמב"ם פ"א מהל' מקואות ה"א, וכ"כ המרדכי (הל' מקואות ג' ע"א) בא"ד ובס' רוקח כתוב בשם הר"י אליעזר מורדינא על גלגל וכו' וקשה מחוספתא דפ' ראשון דמקואות כל מקום שאדם טובל ידים וכלים טובלין בהם ומקום שאין אדם טובל אין ידים וכלים טובלים ובש"ע טיו"ד ריש סי' ר"א ובצ"י שם ד"ה אבל אם רחצה במרחץ. ומעתה לפ"ד הד"ח שעל המדרגות אין טובלין לעולם משום קטפרס איך טובלין עליהם את המחט, ועוד קשה דמשמע בפשיטות דמעלות המערה דין מקוה כשר להן ולא דין קטפרס וצ"ע. ועיין שו"ת משנ"ה ח"י סי' קמ"ו. ולאחר התבוננות עלה בדעתי ליישב דלא דמי מחט שהרי במשנה דייקו מחט שהיא נחונה על מעלות המערה ומניע מי המערה וצאים המים על המעלה אשר המחט נחונה עליה וכיון שעבר עליה הגל טהורה. וי"ל מחט שהיא נחונה על מעלות המערה היל"ל בקיצור טובלה על מעלת המערה, ואם אין שם מים מוליך ומציא במים וכו' דלכתחילה היל"ל במעלות המערה שיש עליה מים, ולפי דעת הד"ח אחי שפיר דאדרבה כשיש שם מים אינו יכול לטבול דהו"ל קטפרס הני מים על המעלה ולא עלתה לה טבילה אלא מוליך ומציא במים מי מקוה הכשרים וכיון שהם מים כשרים צמי מקוה ולאחר הטבילה הם חוזרים במקוה נמלא דלא נעשו קטפרס ומטהרין והבן.

מקוה שבותליו למעלה עקומות אי מותר לטבול בו

עוד יש להסתפק לפי שיטת רבינו זל"ה אם יהי' המקוה למטה על קרקע המקוה גע"ג ולמעלה מחפשיט והכתלים יתרחבו בשפוע גדול עד לרוחב של י"ב אמות על י"ב אמות והנכנס לטבול במקוה זה אי יכול להטות את עצמו על הכתלים המשופעים ולטבול או שצריך דוקא לטבול במקום גע"ג דהשאר הו"ל בכלל קטפרס שהכותל משופע, ואי נימא דחשש גם כזה א"כ תקשה למה כתב רק על מדרגות או שליבות ולא כתב

לדין כה"ג כיון דהמים משני הצדדים הם באשכחון מה שעוצרים דרך השפופרת או כותל שנסדק והיא קטפרס מלמעלה כיון דאין המים צריכין להמדרון הנ"ל לא הו"ל קטפרס והבן כי אין בקולמוס להמתיק יותר.

מדרגות של בנין אי עושה קטפרס

ולולי דמסתפינא הינלפענ"ד לפרש דיש שני מיני מדרגות יש מדרגות כעין סולם שמונה בשפוע ויש לו שלירות והמים להם חומה מימינם ומשמאלם ומחת המדרגות וכיון שהמים נכנסים ויוצאים דרך השלירות שהשלירות ומחמיהם והמדרגות הם באמצע המים משני עבריהם מים, ויש מדרגות העשויים ונבנים חלק מן הבנין כמו שרוב מקואות בזמנינו נבנים הם כי המדרגות שלנו הם חלקים ולא משפועים ולא היו כשלירות אלא בשעת הבנין או לאחר שבנו הבנין וכו' וזו וזשעה שעשו דפוס לעשות למקוה הד' כותלים והרצפה לבזר המקוה עם מלד סימנעט בלע"ז עשו גם המדרגות מעשת אחד ומדפוס זה כידוע שעושין כן שכן יותר מסתבר שלא יהי זוחלין והמים לא יוכלו ליכנס ממחת המדרגות והמדרגות כשהם לעצמן הם ישרים כלומר לערך חמש עשרה סענטי' חלק ולא שיפוע כלל ושז יורד למטה עוד לערך שיעור זה וכיוצא בזה וג"כ לא שיפוע כלל אלא יורד ישר למטה וכן כל המדרגות והמים שם נחים כמו בשאר המקוה ולפ"ז יש לומר דדעת רבינו זוקלה"ה דוקא על מדרגות שלהם וכמו שצ"ר שם המצייר שעשו מדרגות אלו למיצה קטנה ומדופני המיצה והכניסו אותה למקוה הגדולה ועשו מדרגות בכדי להעמיד את המיצה למדרגות שבתוך המקוה ומדרגות כאלו הם קטפרס כיון שהמים מקיפין את המדרגות ומצית ומחוך והם משופעים כצילוס בתשובה שם הני מקרי קטפרוס, וראי' דרבינו שם באמצע תשובתו כתב וז"ל בא"ד ואפילו אם תעשו נקב למעלה שיהא חיבור בלא קטפרוס מ"מ גוף השלירות" הוי קטפרוס ואינו חיבור זולת במ"ס צעירול וכו' הרי דקרא להני מדרגות שלירות וידוע דדרכם להיות משופעים אצל למדרגות דידן שנעשו חלק מצנין נראה דרבינו לא קרי להו קטפרס כיון שהם נבנים והם חלק מן הבנין ואם תאמר שהוי קטפרס שאם יקלצו את המדרגות יפלו המים הכ"נ כן הוא עם כל המקוה שאם נקח הכותל המים יפלו מן המקוה.

כלו טמא ופרש"י נשפך על הרצפה רביעית דם שלימה והיה מקומו קטפרס ולהכי נקט רצפה שהרצפה הייתה חלקה דהוי כמדרון ונתפשט הדם ע"כ ע"ש. והנה חידש לן רש"י דרצפה חלקה הוי כמדרון ולעולם הוי קטפרס לפ"ז וכבר הבאתי בסמוך דברי הר' משה בתוס' צ"צ דעל הרצפה נעשה המשכה ולכאורה מכאן ראי' נמי לר' משה.

במה שיפוע נקרא קטפרס

ובמשנה אהליות פ"ג מ"ג נשפך באויר אם הי' מקומו קטפרס והאהיל על מקצתו טהור הי' אשכחון או שקרש טמא נשפך על האסקופה והקטפרס צין מצפנים צין מצחוך והצית מאהיל עליו טהור היה אשכחון או שקרש טמא, ופי' הרמז"ס והר"ש קטפרס הוא מקום משופע אשר לא ינוח בו הדבר אצל יתגלגל וירד, וצ"ש שם קטפרס מדרון, על מקצתו וכו' דקטפרס אינו חבור, אצל אשכחון כגון צחוך הגומא או שקרש ואפי' קטפרס הוי חבור וכו' ע"ש. ועיין תו"ט מה שהאריך שם ועיין ערוך ערך קטפרס. ויש להסתפק בכותל שצין שני מקואות ונסדק שמצדף מה יהא הדין כשנסדק בשפוע לצד אחד או לשני צדדים כהאסקופה קטפרס לפי' הרא"ש ז"ל מה יהא דין הצירוף כיון דקטפרס אינו חיבור א"כ הכ"נ אינו חיבור ולא ראיתי לפוס ריהטא חילוק זה והוא לכאורה נפ"מ גדולה בנסדק צין שנסדק סדק חלק ושוה וצין נסדק למדרון וע"כ כיון דהסדק פתוח לאויר והמים עוצרים מכאן לכאן צלי הפרעה אין המדרון מוזק כי זה הניחות והאשכחון של המים, גם צעטם הכשר של שפופרת הנוד שהנקב הוא עגול נמי לכאורה יש כאן חלק מדרון בנקב כשפופרת ואינו חיבור וע"כ צ"ל או שנדחוק דאחי' כשיטת ר"י בתוס' (חגיגה כ"א ע"ב) דלענין השקה מהני ניזוק וקטפרס וז"ל ונראה לר"י דלענין השקה מתני' דומיא דרישא מקל שהוא מלא משקין טמאין כיון שהשיקה למקוה טהורה דר"י, ומכ"א עד שיטביל את כולה הניזוק והקטפרס וכו' ובסוף פ"ד דטהרות מיתני' אצל לענין מקואות מועיל כדאיתא לעיל גבי ג' גוממיות דטובלין בתחתונה ע"ש, ועיין בד"מ יו"ד סי' פ"ח מה שהאריך בזה לחלק צין השקה לטהרות וצין חיבור לענין מקוה דדוקא לענין השקה אין קטפרס חיבור אצל לא לענין מקוה אלא דשוב דחה, או יאמר

ביאור דברי הנמץ שעשועים

ודע שדבריו חיים באמצע התשובה שם דחה דברי הנ"ש (נטע שעשועים) שכתב בסי' כ"ד דאם אינו זוחל אפי' שהוא קטפרס או ילדוק הוא חיבור וכח דשגה ברואה שהרי הם רק מפרשים תיבת קטפרס היא מקום שיפוע שאם יתן עליו מים ירד אבל לא זה הסיבה שאינו חבור בעבור שהוא נזול ולומר דאם התחבולו לפעול שיהי' עומד הוא חיבור א"כ למה משקין שבמקל אינם טהורים לחכמים מפני שהוא קטפרס הא בקל יוכל להתחבול שלא יזלו בהשקטן למקוה וכו' ע"ש. ולפענ"ד אולי כוונת השואל שם היתה אפי' ר"ש פ"ג מ"ג דאהלות שכתב שם ח"ל קטפרס מדרון. על מקצתו טהור, דקטפרס אינו חיבור. אבל אשכנח, כגון בתוך הגומה או שקרש ואפי' קטפרס הוא חיבור וטמא אפי' האהיל על מקצתו, ותימה דלא מיייתי מהך משנה דמעילה וכו' ומנא תימרא דתניא נשפך על הרצפה והיה מקומו קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא מאי כולו ומאי מקצתו וכו' פי' הגיס זה טהורה דלא חשיב חיבור ודוקא כשנגע זה או האהיל על מקצתה וכו' תניא בספרי זוטא וכו' ע"ש. ובפי' הרמב"ם ואסקופה היא כמו מלכה קטנה לפני הבתים בין המזוזות וכו' ואמר שאם היתה אסקופה מיוחדת לפנים מהבית או לחוץ והיו מזוזות הבית סודרות על זאת האסקופה ונשפך עליה רביעית דם הנה זה הבית טהור ואע"פ שהוא מאהיל על המקום אשר נשפך עליו רביעית דם כי גם שם לא ינוח לו והוא כמו שנכלע בתוך הבית אשר הבית טהור ואם היה אסקופה (או קרקעית ועמד הדם בו ולא היה יורד אבל נקפה) או שנקפה) הדם עליו אלל שפיכתו כל הבית טמא.

ביאור פי' הרא"ש בקטפרס

ועיי' בפי' הרא"ש שם קטפרס מדרון והאהיל על מקצתו דקטפרס אינו חיבור. אשכנח. גומא או שקרש ואפי' קטפרס הוא חיבור כיון שנקרש ונעשה כחתיכה טמא המאהיל על מקצתו, והיא האסקופה קטפרס בין מה שיש מן האסקופה מצפנים תחת תקרת הבית בין מה שיש ממנה מבחוץ כולה מקום מדרון והדם נשפך על כולה נמצא מקצתו תחת האהל ומקצתו חוץ לאהל הבית טהור שאין קטפרס חיבור אבל אם הי' הדם מונח בגומא ומקצתו צפנים הבית טמא. ועיי'

רמב"ם פ"ד מהל' טומאת מת הי"ג נשפך על האסקופה במורד בין לפנים בין לחוץ הבית טהור, ועיי' בהשגת הראב"ד שם מיהו מוספתא קשיא לי רבי יוסי אומר זקנים הראשונים היו אומרים מקטפרס ולפנים טמא מקטפרס ולחוץ טהור טעמייהו דזקנים לא ידענא מ"ש צפנים ומ"ש בחוץ והא מפוזר הוא ואולי נאמר דסבירא להו דכוליה בית כאשכנח דמי וזה הוא כשהמדרון כלפי פנים אבל כלפי חוץ לא וראוי לסמוך עליו ע"ש. ומ"ש רבינו ממם שעל השליכות שבקל אינם טהורים והרי בקל יוכל להתחבול שלא יחלו בהשקטן למקוה אולי האמת שאפשר לעשות טעקאות ולהתחבול אבל דברו חכמים בזהו בלי תחבולות עיין חינוך במצוה תשמיט ואם יהי' דבר עם לצבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה וגו' והקשה החינוך הרי אם רוצה אדם שלא תשמיט בידו להלותו לזמן כגון עשר שנים ואז אין שביעית משמט כמבואר בגמ' מכות וכן הלכה פסוקה וא"כ הקללה למה אדרבה יגיד ענה ותי' החינוך דודאי אפשר לעשות ערמות וטעקאות לעקוב את התורה ומצות אבל אלקים עשה את האדם ישר בלי טעקאות ול"ע. ועיי' היטב בצ"י טויו"ד סי' ר"א דף ק"י ע"ב ד"ה כתב עוד שם המרדכי ראב"י הקשה וכו' ותי' ב' תירוצין חדא ד"ל נהר שאני דיש שם מ' סאה מלמטה דקטפרס וכן מלמעלה אבל היכא דבחד מינייהו ליכא מ"ס הכ"י דאין טובלין ושוב הביא דאפי' נימא כולו משופע קצת י"ל שאין אותו שיפוע נקרא קטפרס אלא כשהוא משופע ביותר.

קטפרס בשאובין דרבנן אי פטהר

ובעתה לעצם השאלה במקוואות שמכנסים צבור הטבילה כ"א סאה מי גשמים וע"פ החשבון עולים המים במקוה ע"ג המדרגה במקוה א"כ הני מים נחשבו קטפרס ואינם חיבור ואיכא כאן קצת מי גשמים וחלק קטפרס, ואם ימשיכו שאוצים לחוץ הצור מים ע"י הזרעה והמשכה הרי אכתי ליכא כאן מקוה כשר מה"מ שהרי ליכא רק כ"א סאה ומהלכה למ"מ צעיק מ"ס לדעת רוב הפוסקים (הגם שיש חולקין עיין משנ"ה ח"ה סי' קנ"א ח"ז סי' י"ד-קמט, ח"ח סי' רל"ה ע"ש) ורק אחר שממלא המים הנוספים עד שיהי' שיעור מקוה צבור בלי צירוף המי גשמים שעל המדרגות ואז נעשה מקוה כשר מדאורייתא ופסול מדרבנן ואם נאמר דעכשיו מהני חיבור בקטפרס

למקוה ועד עכשיו לא היו חיבור א"כ הו"ל כקדמו שאובין לפני שהי' כ"א סאה מי גשמים שנפסק ברמ"א סמ"ד דבזה לא מהני רביה והמשכה. ואם נאמר דנחשבו חיבור למפרע אחי שפיר.

קטפרס אינו פסול במים

ולפענ"ד הנה דין קטפרס אינו דין פסול במים לומר שמי קטפרס הם כאלו היו שם מים פסולים שנחתו במקוה בתחלה, דא"כ יפסלו בשלש לוגין, וגם היאך טובל במקוה שלם שיש שם מ"ס מ"ג, ומן הצד מ"ס קטפרס והם מחוברים במקוה אחד ומעורבין אלא שזה המים במקום השליכות והמדרגות באלו מקוה עצמה, ואדרבה במקוה כשר מדאורייתא ופסול מדרבנן קטפרס אף עושה חיבור להכשיר המקוה, אלא כיון דמתחלה הכניס צנור כ"א סאה מי גשמים ואח"כ המשיך השאובים ע"י זריעה והמשכה אף דחלק מהכ"א סאה מי גשמים עלה על המדרגות ונעשה קטפרס מ"מ קטפרס לא הוה מים פסולים שיפסלו המי כ"א סאה אלא קטפרס אינו חיבור ואינו מכשיר המים השאובין כל זמן שהם קטפרס והמים שאובין פסולין מדאורייתא, אבל הם מים כשרים לטבול בהם לולי הפסול של נחלין ולכן פשוט הגם שמתחלה הכניסו מי גשמים ולא הי' רוב מי הגשמים אלא הוסיפו אח"כ שאובים אבל הרי צור של השאובים והמשוכים אח"כ לא מפסיד הכ"א של מי גשמים והרי הוא בכשרותו וכל דיניו עליו, ואדרבה אומר אני שנעשה שהמשיך השאובין לתוך צור המקוה ונתמלא הצור מלא מין את מינו וחזרו מי גשמים שנעשו קטפרס למקומן והמים אשר עלו על המדרגות הם המים השאובים שהכניס לאחר הכ"א סאה של מ"ג. ועכ"פ כיון דהיכא דהפסול דרבנן קטפרס הו' חיבור א"כ מיד שיש שם כ"א סאה מ"ג אלא דחלק מהם נעשו קטפרס והמשיכו מים שאובין שפסולין מדרבנן הרי קטפרס עושה חיבור במים אלו מיד שנכנסו השאובין נעשו חיבור ע"י הקטפרס ונתכשרו השאובין ע"י חיבור קטפרס ואין כאן שאובין כלל.

דמה קמ"ל ר' נדוק דאטו ס"ד דטפה אחת מי גשמים יפסול ים הגדול לטבילה. וכחז דר"ז אחי לאשמעינן דאפי' אין צוחלין כשיעור לטבול רק ע"י זירוף הנוטפין ג"כ מהני כשהצוחלין הרוב ע"ש. וביאור הדברים נראה דאפילו אין לנו רק כ"א סאה צוחלין וי"ט נוטפין וא"כ לכאורה חסר משיעור המקוה ורק הנוטפין משלימין לשיעור אבל הרי הנוטפין אינן מטהרין צוחלין מ"מ כיון כיון שיש כאן רוב צוחלין המיעוט נגרר אחר הרוב ולא אמרינן דחסרון שיעור יש כאן במקוה והטעם כיון דאמת-המעין מטהר ככ"ש והרי יש כאן מים כ"ש לטהר אלא דכיון שאין כל גופו עולה ככ"ש ועומד לפנינו הלכה למשה מסיני שלטבול צעין כל גופו צבת אחת להיות טהור וזה א"א ככ"ש מים, וממילא היכא דיש לן רוב מים צוחלין שמטהרין ככ"ש ומוחר לטבול בהן אלא שאינו יכול לטבול שאין כל גופו עולה בהן, ויש כאן מיעוט נוטפין שפסולין לטבול בהן אבל הגוף יכול לטבול בכל המים אמרינן כיון שיש כאן רוב צוחלין אמרינן רובו ככולו לדין השיעור והרי יש כאן שיעור לטבול ומוחר לטבול צו כיון שההלכה שמעכבת אותנו מלטבול ככ"ש וצא ההלכה של רובו ככולו ומתרת, אבל אי רבו נוטפין על הצוחלין אף דבענ"ס הדין צוחלין ממעין מטהרין ככ"ש מ"מ הרי יש כאן חסרון מצד מה שאין האדם יכול לטבול ככ"ש אלא חייב לטבול במקוה שכל גופו עולה צו וא"כ החסרון שכל גופו אינו עולה צו יתוקן ע"י רוב נוטפין והנוטפין הוו רובא וממילא הו' מקוה שנעשה צרוב מים פסולין והשיעור שנשלם המקוה צו צא ע"י רוב מים פסולין ולכן אסור לטבול צו ודו"ק.

ולפ"ז י"ל צנידון נמי כיון דהכנים כ"א סאה מים כשרים לטבול בהם וחלק מן המים נעשו קטפרס על השליכות כשהוסיף שאובין ע"י המשכה ונתמלא המקוה כיון דרוב מים היו כשרים לטבילה שהרי קטפרס נמי אין פסול במים אלא פסול צוחלין זירפו מי הקטפרס למים שבאו משם וטיהרו את השאובין כיון דשאובין דרבנן והבן כי אין הו"ג להאריך. ועיין בשו"ת משנ"ה ח"צ סי' ג' וסי' ד' וסי' ה'.

מקוה שהמשיכו מים לתוכו ע"י צינור

כ"א סאה צוחלין וי"ט סאה נוטפין

ועוד צו שלישי דנלפענ"ד לפמ"ש הח"ס ז"ל יו"ד סי' ר"ח ע"ד מקוה שהמשיכו מים לתוכה ע"י צינור

ובדרך חידוד י"ל לפ"מ דמתן העיד ר' נדוק על צוחלין שרבו על הנוטפין שהן כשרין והקשה הר"ן

קטפרם במקוה שאוב הוי חיבור
רק לעשות פעולה אחת

וב"ש צאות ב' שם דאף דק"ל כהר"ש פ"ו דמקואות
לענין הכשר ע"י קטפרם במקוה שאוב דהוה
חיבור וכשר אבל רק לעשות פעולה אחת אבל לעשות
ב' פעולות כמו צדיקן שזריקין לזרף ב' מדריגות אחת
שאין שיעור מקוה והשנית שע"י חיבור קטפרם נזרפס
לשיעור מקוה להכשיר מדרכנן, ואין לחילוק זה מחוס'
גיטין ט"ו ואור"ת, ולפענ"ד לא הצנתי דהכא ודאי אינו
אלא פעולה אחת שמכשיר את השאובים להיותם כשרים
למקוה אפי' מדרכנן אבל לזה שייכות עם חוס' גיטין
בשלש מקואות נפרדות צורות נפרדות.

ובענין שהביא ממרן בשו"ת דברי יציב יו"ד סי' קי"ז
בענין הלימנעט שיש מחמירים שיהיה ההמשכה
דוקא ע"ג קרקע דלימנעט לא הוה ראוי להבליע
בקרקע ואין לדרכ"ת סי' ר"א ס"ק ר"ו ורט"ו, וח"ס
יו"ד סי' רי"ד דכל שזריך להכשיר המשכה כולה לא
מהני על דבר שאינו ראוי לבלוע, הנה באמת כי נארכו
הדברים ואם יתן ה' אברר עוד יותר אבל מה לן לפלפל
ודאי ככל אשר כתב רבינו בדברי יציב הוה אמת ויציב
ונכון.

אמבטיא נקובה כשפופרת הנוד

ודע דנפיש ח"י הנ"ל ס"ו כתב דהא דכמה עירות
מציאין אמבטיא גדולה להמקוה נקובה למטה
כשפופרת הנוד ובה שופכין חמין וטובלין בתוכה ור"ה
גאון לומר דמשם אין ראוי בשביל שעומדים מים
העליונים על התחתונים ממש דזה בודאי הוה חיבור
כדאיחא בע"ז דף ע"ב דתנן החם הניזוק והקטפרם
ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה וכו'
הרי מבואר דבנוגע ממש אינו דומה לניזוק ה"ה היכא
שהמקוה העליונה היא ממש על התחתונה או שחיבה
מונחת על המים הוי כמו פחסתו לליחותו, עכ"ד ואנכי
אשמע ולא אבין דגם היכא שהמקוה העליונה על
התחתונה ממש או שחיבה מונחת על המים מ"מ

ממעין שאינה פוסקת לעולם וכתב שהמורה יפה הורה
והמקוה כשר בלי שום ספק וכתב מרן שם ח"ל והנה
הך דינא דאין המחלין מערבין גופא לא נמצא בש"ס
אדרבא קי"ל גוד אחית לכ"ע רק הרמב"ם הוא דפי'
כחוספתא והבו דלא לוסיק אלא במי גשמים ולא במעין
והטעם דלא נאמר אלא אין המחלין מערבין ולא אין
המחלין מחברים פי' כי ג' גומות שחוספתא שעבר
עליהם מי גשמים והמים הללו אין בהם ארבעים סאה
לטהר בהם וגם המה זוחלים ומי גשמים אינם ראויין
לטיילה בזוחלין ולא באו אלא לערב השלש גומות זו עם
זו ולזה כיון שהם זוחלין אינם מערבים אבל אם הי'
השטף הזה מעין נוצע שהוא כשר לטבול בו בעצמו
ונמצא שאינו בא לערב המקואות אלא לחבר הגומא אל
עצמו שפיר מחבר אל עצמו אף ע"פ שהוא זוחל
ואדרבה גורם בחברותו שגם הגומא מטהר בזוחלים כל
זמן שהוא מחבר לו ואין חיבורו נפסק ודוקא מי גשמים
שאין בעצמו הכשר לטבול ולא בא אלא לערב מקואות
בזה פליגי רבנן עכ"ד.

הנה העלה לן רבינו חילוק חדש בין לחבר שני מקואות
ובין לחבר אל עצמו וראיתי בנפש ח"י קונט' גולת
עליות דף נ"ח ע"ב שהביא דברי הח"ס ז"ל וגם הביא
שהפ"י (גיטין דף ט"ז) בחוס' ד"ה הניזוק ד"ה עוד
הקשה כתב הפ"י ח"ל אין מקום לקושיא זו דהא אמר
ר' יהודה אם היו רגליו של ראשון נוגעות וכו' היינו
משום שאין אנו זריקין אלא לזרף אותם המים שע"ג
האדם למי המקוה ובה סובר דהוי חיבור משא"כ
מתני' דניזוק וקטפרם דאירי לענין חיבור לערב
מקואות לעשות שני המקואות אחד להשלים השיעור
בהא מצינו לומר דקטפרם אינו חיבור ע"כ והוא
כסברת מרן הח"ס ז"ל, ולפי סברא הנ"ל הכ"נ צידדון
דין נימא דדוקא להכשיר השאובין אין הקטפרם חיבור
ואינו מכשיר אבל להיות הקטפרם חיבור למי הגשמים
של כ"א שזה אכל עצמו לחבר אל עצמו שפיר מהני
וכ"ש שלא להפריד והבן. ומה שהביא שם בשם הריב"ש
סי' רצ"ב שנתראה מדבריו היפך סברת הח"ס יש לישב
למעין שם דשאי טבילה לזרף לה מכ"א סאה לפוסלן
והבן.

או העמידן מוחלתן, בכל אופן עמו אינו לדייק בע"כ לפענ"ד.

והעולה לפענ"ד (א) יש לעשות צור שקרקע הריצפה לא תהי' מדרון כלל וגם הכותלים יהיו ישרים עד למעלה מקום הכשר המקוה. (ב) שאם יש צור זריעה לעשות באופן שהמים השאובים הנכנסין בצור הזריעה כשיהי' שיעור יפסיק מעט כדי שישקטו המים ויטהרו ולא יהיו קטפרם או זוחלין ממש שאין המים חיבור ולא נטהרו, וכ"ש אם מכניסין המים מלמטה, (ג) ההמשכה לצור הזריעה יהי' על קרקע הראוי' לזלוע ואם אפשר על קרקע ממש וכח"ס יו"ד סי' רי"ד דהיכא שהמשיכה כולה צריך להכשיר לא מהני על דבר שאינו ראוי לזלוע, ועיין דרכ"ט סי' ר"א ס"ק ר"ו ורט"ו. (ד) לעשות צור מ"ג ע"י המקוה, ולעשות השקה מהצור למקוה ולחזור ולסתום הנקב של הצור עד מילוי מקוה אחרת. (ה) המשתמשים בכ"א סאה מ"ג ומוסיפין שאובין עד מ"ס אין המים שצמדרגות פוסלין אפי' לשיטות דהמים שצמדרגות הוה קטפרם. (ו) כל ההמשכות למקוה יהיו ע"ג קרקע משך ג"ט ולכתחלה שתהא קרקע הראוי' לזלוע המים. (ז) לדעת הד"ח אין לטבול על מדרגות המקוה אפילו אם יש בהם מ"ס לצד המקוה שהמים על המדרגות יש לה דין קטפרם אף שאינו פוסל המקוה אינו חיבור ואינו מטהר. (ח) מים שהמשיכו למקוה ע"י שעצרו צור הזריעה יש ספק אם הוכשרו לטבול בהן כי יש גדולי המורים ס"ל שאינו מכשיר מים הזוחלין דרך מ"ג. ועוד טעמים כמבואר בשו"ת דברי יצ"צ יו"ד סי' קט"ז ט) דעת הד"ח דמים הנכנסים לתוך המקוה ואין יוצאין נמי מקרי זחילה. י) להכשיר מקוה ע"ג מקוה ע"י שפופרת כעין סילון או בסתם לעשות נקב הו"ל כקטפרם שהמין העליונים אינם נחים אלא באונם וחיבור צריך להיות בשקט זה אצל זה ולא זה למעלה מזה.

המצאה חדשה לצאת כל הרעות במקוה

ובראי כאן להזכיר כי בספרי משנ"ה ח"ט סי' קצ"ב העלתי בס"ד אופן אחד והמצאה חדשה שאפשר לעשות צור השקה של מ"ג ושיהיה פתוח בכל שעת הטבילה ולהנצל אעפ"כ מחשש נ"ס ונט"ס, והנעתי

מפסיק עובי הרצפה במקוה העליונה וצחיצה שולי הצחיצה מפסיקין בין מין למים אך שצמקום שפופרת הנוד שמה המה לאחדים ומונחים מים על מים א"כ ה"ה שהמקוה העליונה גבוה הרבה ועץ חלול מחבר אותם במקום הנקב מעץ החלול המה לאחדים ושם מחערצים המים במים ממש ואי משום שסביב הנקב נפרדו המים ממים גם שם היכא שהמקוה העליונה על התחתונה ממש או צחיצה מונחת על המים ג"כ מפסיק עובי הרצפה והשולים ואין שיעור לדבר כמה יהא עובי דבר המפסיק שציון שמפסיק דבר גוש הוא הפסק. והנה הרואה יראה דפשיטא ליה דאפילו אינו מפסיק רק בעובי הרצפה הו"ל הפסק והוצ משם הו"ל קטפרם אם הוא משופע, וצאמת כי כן נראה גם ראי' מאסקופה משופעת (הנ"ל) שאמרו דהו"ל קטפרם אף שאינה עבה ולא גבוה (אהלות פ"ג מ"ג הנ"ל) שלא נתנו שיעור לגובה האסקופה וצ"ע.

מקוה שיש בו מ' סאה חוץ מהשלובות

וברגע העיר לי חתמי כזי הרה"ג מוהר"צ הגר שליט"א משו"ת תשורת ש"י סי' מ"ז שנשאל שם ע"ד מש"כ הד"ח בשליכות שצחיצה דהוי קטפרם ואין לטבול עליהם רק בתוך הצחיצה אם יש שם מ"ס זולת המים על השליכות, והביא ממש"כ הרמב"ם פ"ח דמקואות והבוא ציו"ד סי' ר"א סעי' ס' שאין הזוחלין מערבין אלא"כ עמדו וכתב שם הכ"מ והוצא צבאה"ג משום דקטפרם אינו חיבור ומדלל כתב רק שאין הזוחלין מערבין או עכ"פ הל"ל אלא עומדין דהוי משמע דצריך להיות עומד מתחלה רק כתב אה"כ עמדו אלא"כ עמדו משמע אפי' באו ע"י זחילה מחמת שהיא משופע מ"מ כשעמדו מערבין, מבואר דבעמדו הוי חיבור וכן ראה להצין בריב"ש סי' רנ"ב, אלא דצד"ח כתב אפי' עמדו ע"י תחבולה נמי כיון שאינו טבעי כהנחת מים על מים הוי קטפרם דבסור המכריחו יפול למטה, ושוב הביא מש"ע הרב בעשיית המקוה ע"ש מה שהאריך בדבר. ולפענ"ד מדברי הרמב"ם והש"ע אלו אין ראי' והדיוק שדייק שכתב אה"כ עמדו משמע שאם עמדו אפי' בע"כ מערבין, יש לדייק לאידך גיסא מכתב הרמב"ם אה"כ עמדו, ולשון עמדו משמע עמדו מעצמן, ולא כתב אה"כ העמידן, ואם היחה כוונתו בכל אופן אפי' בתחבולות היל"ל אה"כ הפסיקין

לך ה' חלקי' אליו תשמעון ככל אשר שאלת וגו' ועיין רש"י יקים לך תחתי וכן מנציא לנציא וממילא כל נציא כבר מזה מפי משה לשמוע לדבריו והוא כמו ששמע מפי משה, שכן שאלת כנאמר ככל אשר שאלת וגו' וא"כ כל נציא ונציא שקם אחרי משה הוא מפיו וע"פ נוואחו.

איברא דמדרש ש"ר הביאו הרקנט"י פ' נצבים עה"פ כי את אשר ישנו פה עמנו וגו' אמר ר' יצחק אף מה שהנציאים עמידים להתנצאות כלם קבלו מהר סיני דכתיב את אשר פה ואת אשר איננו פה עמנו היום אשר ישנו אותם שנצראו כבר שהן בעולם ואת אשר איננו שעמידים להתנצאות עמנו עומד אין כתיב כאן אלא עמנו היום אלו הנשמות שהעמידין להתנצאות שאין בהם עמידה וכן הוא אומר משא דבריי' ציד מלאכי על מלאכי לא נאמר אלא ציד מלאכי ללמדך שכבר הייתה הנצואה צידו מהר סיני וכן ישעיה אומר לא מראש באתר דברתי מעת היותה שם אני ועתה ה' אלקים שלחני ורוחו אמר ישעיה כשנתנה תורה קבלתי הנצואה מעת היותה ועד עתה לא נתנה רשות להתנצאות. וגם אונקלוס רמו לזה שחרגס כי את אשר ישנו ארי ית מאן ולא תרגם עס. ויונתן תרגם וכו' והנה אף הדורות הבאים מישראל קבלו התורה באלה ובשבועה וכו' ע"ש. ופשוט דמה שקבלו הכל זהר סיני היינו שקבלו כן מפי משה רבינו וכמו דכתיב שים באלוני יהושע הכ"נ כל נציא ונציא קבל לפי המדרש הזה נציאתו זהר סיני. וכעין זה נריך לפרש הגמ' מנחות (כ"ט ע"ב) בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שישבו וקושר כתרים לאותיות א"ל מי מעבד על ידך א"ל אדם אחד יש שעמיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעמיד לדרוש על כל קוץ וקוץ חילין של הלכות אמר לפניו הראה לי והראה לו עד שחלש דעמו ואמר יש אדם כזה ואתה נותן התורה על ידי א"ל שחוק כפעלה במחשה לפני וכו' ע"ד ולא היה יודע מה הן אומרים תשש כמו כיון שהגיע לדבר אחד א"ל תלמידיו רבי מנין לך אמר להן הלכה למשה מסיני נמי שבה דעמו ע"ש וא"כ דמנ"ל לר"ע לדרוש אסלא קבל ממשה אלא דרש כמה הלכות שלא הי' מענין זה ולבסוף חזר שהכל הלכה למשה מסיני והבין.

ואדרבה אמרו ז"ל כי אין נציא ראשי לחדש שום דבר חדש בתורה אלא מה ששמענו מפי משה

הדבר אז לפני כ"ק מרן אדמו"ר מקלויזענבורג נאמו וזוקלה"ה והסכים עמי להמצאה זו ושכן יעשו וגם הנעמי אז לכ"ק אדמו"ר מלויזאוויטש וזוקלה"ה וג"כ הסכים לי ע"ש ומי שרואה יכול לסמוך על זה שזה כולל כל שאר החומרות לפענ"ד.

ולעת החתימה הנני בזה להעיר דבר אחד כי כל הני מילי נאמרו רק אם אין שם סכסוכים אלא הוא כמ"ש שרואה למען דעת כדת מה לעשות אצל יש שם חלוקי דעות יהי' מי שיהי' הרי דברי בטלים וכאלו לא נאמרים כלל וכלל אלא ככל היוצא מפי המורים כן הדבר יקום.

אלו דברי ידידו המברכו בברכת חג כשר ושמה המצפה לרחמי שמים ומעתיד בעדו לטובה כל הימים וי"ר שנוכה עוד השתא להקרבת קרבן פסח במועדו וכהלכתו בביאת משיח צדקינו ויעביר רוח הטומאה מן הארץ וישוקו המים, המצפה בכליון עינים ובלב ונפש.

מנשה הקטן

סימן לו

בנוסח אני מאמין שבסידור סוכת דוד

י"ט לחדש הרחמים התשנ"ח בנ"י יצו"א

בדבר מה שהעיר שמאל בסידור סוכת דוד בנוסח אני מאמין באמונה שלמה בנצואת משה רבינו שכל נציאתו אמת, ולשון כזה לכאורה הוא ח"ו מטיל בספק בנציאת שאר הנציאים כאלו שאני מאמין רק בנציאת משה רבינו אצל שאר נציאים אפשר שח"ו לא הי' אמת, ונראה ח"ו ככופר בכל התורה ונציאים הבאים אחרי משה רבינו והרי אפי' מה שתלמיד ותיק עמיד לחדש נריך להאמין, ונסתחיתו אני מאמין וכו' ושהוא היה אצל לנציאים וכו' מוזן.

ולפענ"ד אין זה הכוונה לדייק ח"ו כמטיל ספק, אלא אדרבה הכונה שנציאת משה רבינו ע"ה הוא אמת, ולכן כל מה שמסר לנו הכל אמת, שהרי זה בכלל אני מאמין שנצואת משה רבינו עליו השלום אמת, והנה בתורה (דברים יח:טו) נציא מקרבך מאחיד כמני יקים

רבינו וא"כ ממילא או שאומר מה ששמע מפי משה ונביאת משה ואז הרי זה נביאת משה רבינו אמת, ונביאתו אמת, ואם אומר חדש הרי הוא ממילא נביא שקר, כי אין הנביא ראוי לחדש דבר אלא כגון אליהו בזה הכרמל לפי שעה שגם זה מבואר מפי משה רבינו, ועיין חגיגה (ג' ע"ב) דברי חכמים וגו' כולם נתנו מרועה אחד א-ל אחד נתנו פרנס אחד אמרן, ופרש"י א' אחד אמרן, (בגמ' הגי' נתנו) אין לך מבני המחלוקת מביא רא"י מחורת אלוה אחר אלא מחורת אלקינן. פרנס אחד אמרן. אין לך מביא ראיה מדברי נביא הבא לחלוק על משה רבינו, זה שאומרים אני מאמין שנבואת משה רבינו אמת ופשוט.

והיות כי הזכרנו מנביאי אמת אולי כדאי להזכיר דלא כל נביאות ניתן לכחוב בכחובים אלא כל נבואה שהיא לצורך דורות נכחזה, לצורך שעה לא נכחזה. ונביאים שנבאו לדורות ונכתבו בכחובים היו חמשים וחמש מ"ח נביאים, ושבע נביאות, כמבואר בגמ' מגילה י"ד והיות בגמ' שם לא הזכירו שמותם, ורבינו הגדול הבה"ג ז"ל בהלכות הקפד מנה אח שמות הנביאים שנכתבו ונכתבו בכחובים, אמרתי להניגם פה כסדר שמנאם רבינו הבה"ג ז"ל מסדר עולם (פ"כ ופכ"א) ח"ל

סימן לז

שמות הנביאים שנבאו קודם מ"ת

אלו נביאים שנכתבו לעולם קודם מתן תורה אדם הראשון ונה ושם ויפת ועבר עד שבא אברהם יצחק ויעקב, משבא אברהם יצחק ויעקב בלעם ולבן אביו הוא ה' צעור, הם המושלים שנכתבו על מואב, ואיוב ואליפז החימני ובלדד השוחי וזופר הנעמתי ואליהו בן צרכאל הצחי אילו נכתבו לאומות העולם עד שלא נתנה תורה לישראל, כשנתנה תורה לישראל פסקה רוח הקודש מן האומות שנאמר (שמות לג: טז) ונפלינו אני ועמך. ובי זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כולם חמשה אילו נכתבו במצרים, משנתנה תורה לישראל, משה ואהרן ואסיר ואלקנה ואביאסף אילו נכתבו במדבר, והיתה נבואת מצרים כדושה לחשע מאות שנה עד שבא יחזקאל בן בוזי ופירשה. כשנכתבו

לארץ יהושע ופנחס אלקנה ושמאל דוד וגד החזה נתן הנביא ואסף והימן וידותון אחיה השילוני ושלמה ועדוה ועזריה בן עודד וחנני הרואה יהוא בן חנני ואליהו החשבי ומיכיהו בן ימלא אלישע בן שפט ויחזיאל בן זכריה בן בניה בן יעאל בן מתתיה הלוי מן בני אסף אליעזר בן דודיהו וזכריהו בן יהודע אמוץ וישעיהו וזכריהו המבין ועודד וירמיהו אוריה בן שמעיהו יחזקאל ודניאל הושע בן בארי עמוס מיכה המורשתי ועוזדיה יונה בן אמימי יואל בן פחואל נחום וחזקוק לפניה בן כושי חגי זכריה ומלאכי, שבע נביאות שרה מרים דבורה חנה אביגיל חולדה הנביאה ואסתר אילו שמונה וארבעים ושבע נביאים נכתבו ונכתבו בכחובים. יש נביאים כיוצא מצרים שלא נכתבו. כל נבואה שהיא לצורך דורות נכתבה, לצורך שעה לא נכתבה. נמלא בהן עשרה שנאמר בהם איש האלקים, אילו הן משה ואלקנה שמאל ודוד שמעיה ועידוה אליהו ואלישע מיכה ואמוץ. משה ואהרן ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף נכתבו במדבר, יהושע כשנכתב לארץ, פנחס בימי שפט השפטים, אלקנה שמאל בימי עלי, גד החזה ונתן ואסף והימן וידותון בימי דוד, אחיה בימי שלמה, שמעיה בימי רחבעם, עידו בימי ירבעם, עזריה בן עודד חנני הרואה בימי אסא, יהו בן חנני בימי בעשא, אליהו ומיכיהו ועוזדיה בימי אחאב, אלישע ויחזיאל ואליעזר בימי יהושפט, יונה בימי יהו בן נמשי, זכריהו בן יהודע בימי יואש, אמוץ בימי אמניה אחיו, הושע ואמוס ישעיה זכריה המבין בימי עזיהו, מיכה המורשתי בימי יותם, עודד יואל נחום וחזקוק בימי מנשה, לפניה בן כושי וירמיה ואוריה בימי ישאיהו, יחזקאל ודניאל בארץ כשדים, חגי זכריה ומלאכי בשנת שמים לרדיוש. שרה בימי אברהם, מרים בימי משה, דבורה בימי ברוך, חנה בימי עלי, אביגיל בימי דוד, חולדה בימי יאשעיהו, אסתר בימי אחשורוש. ברוך בן נריה ושריה בן מחסיה ומרדכי וחנמאל ושלום נכתבו לצורך שעה. שמאל וחנמאל נקראו רואים. יחזקאל ודניאל נאמר בהן בני אדם, נבואת מצרים (יחזקאל כ: ז-ט) ואמר אליהם וגו' וימרו בי וגו' ואעש למען שמי וגו' עכ"ל ק.

ואגב נראה דס"ל דבלעם זה לבן ולבן זה בלעם והי' אביו צעור ועיין חז"ע שמשמע כן. עוד ראיתי שז"ן שם הגרש"ט אחר יהושע ופנחס, נראה שחסר כאן עלי וכוונתו על עלי הכהן. ולפענ"ד דלא חסר אלא

בכיון לא הביאו דם"ל עלי לא הי' נביא ואולי מפני שאמרה לו חנה לא אדמי ובגמ' לא אדון אתה בדבר זה, וראי' לדברינו דבסמוך כתב חנה כימי עלי הנה חשב חנה נביאה כימי עלי ולא חשב עלי לנביא. עוד שם אילו שמונה וארבעים ושבע נביאים נתנבאו ונכתבו בכתובים. ובהג' בן ארי' תיבת שבע במוסקגר ונ"ב ושבע נביאות, כוונתו שהרי מ"ח נביאים ושבע נביאות נקבות כתיב. ולפענ"ד גם הגה זו ז"ע דכוונת רבינו שכתב אילו שמונה וארבעים ושבע נביאים נתנבאו הנה הכוונה כאן על הנביאה קאי ולא על הגופים ואין נפ"מ בין זכר

לנקבה לגבי הסכום ולכן שפיר מקיים אילו שמונה וארבעים ושבע נביאים נתנבאו כלומר היו כמספר הזה ומהם זכרים ומהם נקבות וזה לפענ"ד פשוט. ולדידן מיהו הרי כתב רבינו ז"ל אילו שמונה וארבעים ושבע נביאים נתנבאו ונכתבו בכתובים ע"ש. וכלל בתורה שכתב ונקרא כתובים והשאר בכלל תורה שבע"פ שלא ניתן ליכתב כלל. וי"ר שימגלה לנו משיח נדקינו עם משרע"ה וכל הנדיקים יקיצו עם ישיני חצרון.

בידידות נאמנה ובברכת כוח"ט בספרן של צדיקים בלב ונפש,

מנשה הקמחן

מפתח כללי

על

ספרי בה"ג

סדר נשים

יבמות, עריות, תוספתא, יבום וחליצה

מיאון, סדורא דחליצה, גט חליצה

עבדים, כתובות, נדרים, נזיר

גיטין, קידושין, נדה, יולדת

להשלמת הדבר הוספנו בסופו מפתח ענינים
לי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

יוצא לאור ע"י
מכון משנה הלכות גדולות
שנת תשנ"ט לפ"ק

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

3

[illegible]

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ד

ער-כד	אחותו משפחת אביו אם אסור בה	ק-י	אדם	אדם באדם אי בטיל כרוב
יבו-ב	אחיו שלא היה בעולמו פטור מן היבום	ג-לב	אין חבין לאדם שלא בפניו	אדם קרויים אדם
י-ט	אחיות מחזקות	ק-י	בסנהדרין אזלי' בתר רוב אף דאדם הוי קבוע	זכין לאדם שלא בפניו
יבו-ב	אחים מן האם פטורים מן היבום	ק-י	חיי אדם הם או ס' או ע'	לא בטלי ישראל כרוב אוה"ע
ק-סו	אחין פטורין מן הקולבן	ג-לב	שלוחו של אדם כמותו	
ער-עא, עח	אשת אחיו שלא היה בעולמו	ג-טז		
י-לו	באיסור ערכיות אף אחים מן האם קרויים אחים	ק-י		
י-לג	ביבום צריך שיהיו האחים בני אב אחד	ג-סט		
ק-יט	היאך נשא דוד שתי אחיות			
	ע"ע בת אחותו			
י-סה	תרי מיני אחוה יש אח במצוות ואח התלוי בלידה			
	אחות אשתו			
ער-כא	אחות אשתו בין מהאב בין מהאם אסורה עליו	ק-יז	גדר הקידושין באדם חשוב	כשנתנה היא אם צריך האר"ח לומר הרי את מקודשת
ער-לד	אחות אשתו שנישאת ע"פ ב"ד אי צריכה גט	ק-יז, גג	מ"ש מקדש אשה מסוכנת באיסור"נ מאדם חשוב	נתנה היא ואמרה היא אי מהני באר"ח
ער-לא	אנס אחות אשתו אי מותרת לו לאחר מיתת אחותה	ק-נא		
	בא על אחות אשתו בחייה אם יכול לשאתה לאחר מיתת			
ער-ג	אשתו	כ-סז	אהבת אב	אי אוהב אדם את בנו יותר מגופו
ער-לב	בא על אחות אשתו שהיא א"א הם נאסרה על הבועל			
יבו-טז	דין יבמה שהיא אחות אשתו לאחר מיתת אחותה	ק-עב	אומדנא	שיועיל, במקום שהתנאי לא מועיל
ער-כו	כל שבחייה אסור להינשא לה			
ער-כו	נעשיח אשתו טריפה אם מותר לישא אחותה			
	אחות זקוקתו			
	ב' אחין הנשואין ב' אחיות ומת א' מהן ועשה השלישי מאמר	ב-רמח	אונאה	אין אונאה לקרקעות, וביותר ממחצה מחלוקת
	ולא הספיק לישא יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה אי	ק-ע		מכר בשש חפץ השוה חמש
יבו-מד	חוזרת להיתרה הראשון			
	עד שמת אחיו השני, הרי זה מוציא את אשתו בגט ובחליצה	ג-עג	אונס	אונס דשריה רחמנא היכא משכחת לה
יבו-מב	שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה	כ-קכד, רעד, ערה, רעז		אונס ומפתה ליתומה
		נ-לג		אם משום אונסא התירו ב' קולות
		ג-עג		האשה שנבעלה תחילתו באונס וסופו ברצון
		ק-טז		טעות אונס בקיום התנאי בקידושין
		ק-פא		לא נישאו עד יב"ח משום אונס
		נ-לג		משום אונס של יום אידם שג"כ ביום אונס גדול יותר התירו
		נ-לג		ליום ז' ביום
		כ-קכד		משום אונסא התירו ליטבול ביום ח' ביום
		ג-קמג		נאנסה בשדה מסתמא מקרי אונס בעריות
				פיתוי קטנה אונס הוא
	אחות חלוצתו			
ער-ט	דין היבום כשבא על אחות חלוצתו	ער-נח	אח - אחות	אחותו מאנוסת אביו מנלן
יבו-יז	חלוצתו שמתה מותר באחותה	ער-כ		אחותו מן השפחה אם אסורה עליו
		ער-נח		אחותו מנלן שהיא בכרת
		ער-נט		אחותו משפחה ועכו"ם אינה אסורה עליו
	אחות יבמתו			
יבו-יז	יבמתו שמתה מותר באחותה			
	אחריות			
	המוכר כתובת אמו בט"ה בלא אחריות אינו יכול לחזור			
כ-רכג	המוכר שדה שלא באחריות רנפשי' קבל עליו			
כ-רכח	ואי יצא עליה ערעור עד שלא החזיק בה יכול לחזור			
כ-רכט				

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ה

זכן ולא איצטריכו לי' זווי	כ' - רמג	הלכתא כרב באיסורי	ג' - מח
ראובן מכר שדה לשמעון שלא באחריות	כ' - רכח	חמותו לאחר מיתה בשריפה או כרת או איסור	ק' - ח
איילונית		יבמה נקנית בביאת איסור	ק' - פה
איילונית וצרתה מותרים בלא חליצה	ער' - צו	יבמה שהיא איסור מצוה אצל היבם חולצת	י' - כב
אם מיבמת או שפוטרת צרותיה	י' - ח	יבמה שהיא איסור קדושה אצל היבם חולצת	י' - לה
אם צריכה גט	י' - ט	יבם האסורה לו באיסור מצוה, דין הבן	י' - כה
דין הכתובה באיילונית	ער' - צו	נפ"מ בין ב"א לנשואין לבי"א לקנין	ק' - פט
דין כתובת האיילונית	ת' - ד	ספק איסור לחומרא	ג' - יד
הביאה סימני איילונית קודם כ' שנה לא נקראת איילונית	מ' - טז	עד אחד נאמן באיסורין	ג' - לג
		קידש אשה בכסף איסור אי אמרינן אפקעינהו	ק' - ו
הנושא איילונית אם יש בה טענת בתולים	ת' - ד	איסור בהיתר	
כהן שנשא איילונית ומת אם מתייבמת לאחיו	יב' - מט	השם איסור אי נשאר אף לאחר הביטול	ק' - י
קידושי איילונית אי הוו קידושי טעות	ער' - פא	כל שאין האיסור ניכר לא מיקרי קבוע	ק' - י
קידושי האיילונית אי הוו קידושי טעות	י' - ט	ע"ע רוב	
אין אדם משים עצמו רשע		איסור הנאה	
נגד מיגו דבידו	ק' - מב	אי הוי הפקר	ק' - סא
נגד מיגו לטובתו	ק' - מב	אם אין לו דמים במקח או שהלוקח לא קנאו	ק' - סא
נגד שא"נ חד"א	ק' - לו	אסה"נ דנדר קיל מאסה"נ שאין להם שאלה	נז' - כד
		אסר הנאתו על עצמו	ק' - סא
אין אדם עושה כב"ז		דין זכיה בו	ק' - סו
הבא על שפחתו בודאי שחררה	ער' - ס	דין מכירתו	ק' - סא
		דרבנן, הפקר ב"ד הפקר	ק' - ס
אין למידין הלכה מפי תלמוד		דרבנן, לקדש בו	ק' - ו
דבר שהוא מדרשה האם הוה דין מדרבנן	נ' - מא	טעם חרש דבאיסוה"נ אין לקדש	ק' - ד
מה שאין למידים מהלכה פסוקה במשנה וברייתא אלא		כשמכרו, הוו הדמים גזל או מתנה	ק' - סא
מאמוראים אחרונים	נ' - ז	להפקירו	ק' - סא
אין ספק ממ"ו		מ"ש קידושי חולה באיסוה"נ מדין אדם חשוב	ק' - יז
דין ספק ויבם הבאים לחלוק בנכסי סבא	ת' - ד	מותר ליהנות באסה"נ למצוה	נז' - כד
אין עונשין מן הדין		מכרן וקידש ברמיהן, למי הותר דמיו בהנאה	ק' - ס, סא
בג"ש והיקש	ק' - ג	נהנה ממנו בקיימו מצוה בו	ק' - סא
איסור		נפ"מ בין איסוה"נ לטוה"נ בדין ממון	ק' - סו
א"א אי עבד לא מהני בביאת איסור	ק' - פה	צדקה בכסף זה	ק' - סא
אם מורישו אדם לבנו	ק' - סו	קידושין בו	ק' - ס
ביאור הטעם בהא דע"א נאמן באיסורין	יב' - לו	קידושין בחמץ נוקשה דרבנן ושעות דרבנן	ק' - ס
דין ביאת איסור בקידושין	ק' - פה, פט	קידש בו חושיב"ס	ק' - ד
דין ביאת איסור דרבנן בקידושין	ק' - פה	שלא כדרכה, שקידשה בהן	ק' - ד
דיני התנאים בממונות ואיסורים	ק' - טז	תכריכי המת אסורים בהנאה כהקדש, ואם החליפן לצורך	
הבא על עסקי איסור שנאמן, אם נאמן אף לגבי דיני הממון		המת יוצאין לחולין	כ' - כו
הכרוך בזה	יב' - לה	אירוסין	
		בלא ברכת אירוסין אסורה האשה לבעלה כא"א	ק' - ז
		ברכת אירוסין אם קודמת לנישואין	ק' - א

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ו

אלמנה מוכרת למזונות שלא בב"ד אלמנה מוכרת לששה חדשים כאחד ומפרנסת ל' יום כ'-רמא אלמנה מן הנשואין אם צריכה חליצה מכה"ג ער'-פה אלמנה שמין לה כל מה שעליה, אי שמין בגדי שוי"ט כ'-ר אלמנת עיסה אי כשרה לכהונה ער'-י כה"ג שיכם אלמנה אם פוטר צרתה ער'-פו כה"ג שיכם את האלמנה אם הוא בכרת ער'-צא כה"ג שיכם את האלמנה באונס או בשוגג אם קנאה ער'-צא כה"ג שנשא אלמנה בביאה ק'-פה כהן הדיוט שנשא אלמנה ונעשה כה"ג ק'-פו מציאת אלמנה לעצמה כ'-יט,רמ מת השליח, מותר לישא אלמנה שמת בעלה לאחר השליחות ק'-יד	ק'-א כ'-ח כ'-א ק'-א מ'-יא כ'-א כ'-ד	ברכת אירוסין הוי ברכת השבח או ברכת המצות המקדש בביאה מברך לאחר המעשה מדינה שאין בה עשרה לא תכנס בה אשה מצות הנישואין מתחילה מן האירוסין נתארסה הקטנה בלא נישואין אם צריכה למאן קודם מקדש והדר מברך ברכת אירוסין תורה נקראת אירוסין ע"ע ארוסה
איש ואשה זכו שכינה ביניהן יצרו גדול משל אשה	מ'-סב מ'-סב	איש איש ואשה זכו שכינה ביניהן יצרו גדול משל אשה
נכסים לאחר מיתת הבעל, בחזקת יתומים או אלמנה נפ"מ בין בתולה לאלמנה בטעם איסור חופה בשבת עשה דיכום אי דוחה ל"ת דאלמנה לכ"ג	ת'-ז ג'-יב ק'-א ק'-א ת'-ו ק'-א ק'-ה יכו'-ט יכו'-לב ג'-קלט יכו'-ט	אישות אין לערוך נישואין להמתנייר לשום אישות אישות לקטן ב' ענינים באישות בעכו"ם גרות לשום אישות דר בלא קידושין אי אית ביה מין אישות דרכו של איש לחזור וכו' היינו דוקא בזו"ר כינס היבמה היא כאשר לכל דבר כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה לא ישמש עם אשתו ויתן עיניו באשה אחרת מיתה, מפקיעה הקידושין או מתרת
אמו אם פוטרת צרתה יש חולץ לאמו מספק פסולי עדות מן האם בקידושין הוו מדרבנן	אם אמו אם פוטרת צרתה יש חולץ לאמו מספק פסולי עדות מן האם בקידושין הוו מדרבנן	אמירה בקידושין אמרה היא, ע"ע נתן הוא בהילך מנה והתקדשי לפלוני בתן מנה לפלוני ואקדש אני לך לשונות בקידושין
אמתלא אומדנא דמוכח אי גרע אמתלא על אמירה ממעשה ההלבשה אי מהני אמתלא אפי' בלבשה בגדי נדות אמרה לבעלה טמאה אני אי מהני אמתלא באם אמרה לבעלה בפני רבים טמאה אני אי מהני אמתלא באמרה אשת איש אני ואח"כ אמרה פנוי' אני אפי' בעל נפש יסמוך באמרה אשת איש אני ואח"כ אמרה פנוי' אני ואמרה אמתלא אי מהני בעל נפש לא יסמוך האמתלא היכא דא"א בענין אחר אי מהני אמתלא אפי' למעשה היכי דשוי' אנפשי' חתיכה דאיסורא הנפ"מ בין אמרה לבעלה טמאה אני מלבשה בגדי נדות והאומר אשתו זנתה וחזר בו	נדר'-כב עב'-יג,פ נדר'-יט ג'-כ נדר'-יט ק'-פא	אכילה אין מאכילין לאדם דבר האסור לו איסור אכילת סעודה בע"ש אסור לאכול אפי' היתר אצל החשוד לאכול איסור התנה עם פועל שלא יאכל כנפשו חשוד על איסור אסור לאכול עמו דברים מותרים משלו, כשלא נישאו עד יב"ח ע"ע היתר אכילה
אליהו אליהו כופה למי שנושא אשה שאינה הוגנת לו	ער'-יב	אליהו אליהו כופה למי שנושא אשה שאינה הוגנת לו
אלם אלם ואלמת שחלצו	י'-לד	אלם אלם ואלמת שחלצו
אלמנה אי אלמנה נקברת מנכסי בעלה אלמנה הנזונה מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם	כ'-קלט כ'-קב	אלמנה אי אלמנה נקברת מנכסי בעלה אלמנה הנזונה מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם

ג'- נישואין • גט'- גט חליצה • י'- יבמות • יכו'- יבום וחליצה • כ'- כתובות • מ'- מיאון • נ'- נדה • נדר'- נדרים • נז'- נזיר
סד'- סדורא דחליצה • עב'- עבדים • ער'- עריות • ק'- קידושין • ת'- תוספתא

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פ' משנה הלכות - סדר נשים

ז

ארמית		כשאמרה לבעלה טמאה הוחזקה טמאה ולא מהני ריבור אחר	
ע"י-א	הבא על ארמית משום מאי חייב	נ"פ	אלא ע"י אמתלא
ע"י-ג	הבועל ארמית קנאין פוגעין בו	ק"ל-ו	שא"נ חד"א וחזר בו עם אמתלא או בלעדיו
		ק"ל-ו	שא"נ חד"א ועדים הכחישוהו ואח"כ חזר בו
ארץ ישראל		אנדרוגינוס	
כ"ע-רב	אי מותר לצאת מירושלים לצפת ולשאר א"י	י"מ	גדרו ודיניו
כ"ר-לג	אין קדימה בשעות אלא בירושלים	י"מ-ה	דין היבום באנדרוגינוס
ג"ע-ז	בא"י שליח עושה שליח אפי' שלא בפני ב"ד	נז"כ-ח	טומטום ואנדרוגינוס לא היו בכלל בן ובת לענין נזיר
כ"ע-רב	העולה לא"י על מנת לחזור אי הוי מצוה	י"מ-ה	טמא טומאת זב
כ"ע-רב	מי שמת בחו"ל אי יש לו מעלה להקבר בא"י		
כ"ע-רב	מי שנאנס ולא עלה לא"י		
כ"ע-רב	מצות ישוב א"י בזמן הזה		
כ"ע-רב	נשבע שלא יעלה לא"י אי הוי כנשבע לבטל את המצוה ג"טז		
כ"ע-רב	קרושת ירושלים בזמן הזה		
אשה		אנוסה	
ק"ו-ו	אופן המעילה בה	ע"ר-נח	אחותו מאנוסת אביו מנלן
ג"ו-ו	אינה רואה דם, לענין גט בע"כ	ע"ר-ג	אנוסת אביו ואנוסת בנו לאחר מיתה שריין
	איסור קרובים כשמת השליח לקידושין הוי מדינא או קנסא	ע"ר-לא	אנס אחות אשתו אי מותרת לו לאחר מיתת אחותה
ק"י-ו		ע"ר-נר	אנס בשוגג אם אסור בקרובות האנוסה
ק"ו-ו	איסורה כהקדש	יכו"ג	כהן שבא על אנוסת חבירו או הולד חלל
ע"ר-יג	אל תרבה שיחה עם האשה	יכו"ג	כהן שנשא אנוסת עצמו מפקינן לה מיניה בגט
כ"י-ז	אלו מלאכות שאשה עושה לבעלה	ע"ר-יט	נושא אדם קרובי האנוסה והמפותה
ק"י-ו	אם דרכה לשוט על פרנסה	מ"ג	פיתוי קטנה אונס הוא
ק"י-כח	אם נעשית שליח לקידושין	ע"ר-נג	קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה
ג"ו-ו	אמרה טמאה אני לך והבעל מאמינה		
ג"ו-ו	אמרה טמאה אני לך וחזרה בה		
מ"ס-ב	אשה ואשה זכו שכינה בניהן		
נז"כ-ב	אשה לא תצא בכלי זיין		
ג"טז	אשה מכי מטא גיטה לידה איגרשה לה		
אשה שהלך בעלה למרה"י	ראה ערך הלך בעלה למרה"י		
ג"כ	ביטול עונה, בהסכמתה		
ק"ז-ו	בלא ברכת אירוסין אסורה האשה לבעל כא"א		
ג"ו-ו	גירושיה, כשדר עמה י' שנים בלא בנים		
יכו"ל-ה	דייקא ומינסבה, הכוונה בזה		
ק"ה-ה	דרכו של איש לחזור וכו' דוקא בזו"ר		
מ"כ-כ	האומר אשה זו אשתי היא אם צריך להביא ראיה		
	האשה מעשה ידיה לבעלה, ובהעדרה שהעדיפה ע"י הרחק		
כ"י-ט, רמ			
ג"ו-ו	המאמין לע"א שאסורה, הא דל"ח שמא עיניו נתן באחרת ג"ו		
ע"ר-יב	הנושא אשה שאינה הוגנת לו וכו'		
ג"כ	התנה עמה שילך ללמוד, ורוצה עתה לחזור בה		
		ארוסה	
		ק"ל-ח	אם יש לה כתובה
		יכו"מז	אף ארוסה מתייבמת
		ק"פ-ה	בא על ארוסתו בבית חמיו
		כ"ק-צב	הטוען מום בארוסתו
		יכו"מו	כל שלא הכניסה לחופה אינה נקרית ביתו

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ח

זונה, אין עליה איסור להנשא לכהן חולה, שקידשה בפחות משו"פ חכם שאסר את האשה בנדר ה"ז לא ישאנה טעם חדש בהא דאשה בפמשו"פ אינה מקודשת כהן גדול מתקנין לו אשה אחרת לפני יוה"כ כופין אשה לעשות מלאכה שהבטלה מביאה לידי זמה כ"קעג כשם שאשה מוחזקת ב' פעמים כך היא מוחזקת בג' אחיותיה י-ס	ג-ו ק-יז ג-יז ק-ד ג-טז י-ס	אשת קטן אשת קטן לא חולצת ולא מתייבמת אשתו נתארסה לאחר ונתגרשה אם מותר לבעלה לשוב לקחתה ער"ג אתי דיבור ומבטל דיבור אם מוציאין מיד מדו"מ אתרוג אתרוג שהונח תחת המטה מהו לצאת בו נפ"מ בין אתרוג לקידושין בדין לכם נפ"מ בין אתרוג שאול לדין קידושין שאול, אי י"ח מדין מתעמ"ל של הפקר של מעשר שני ב' שערות ע"ע סימנים בגד צבוע אי טומאת הבגד צבוע על הבגד או על האשה אין הכתם ניכר בבגד צבוע בגד צבוע אי מטמא בתקנת רבנן ללבוש בגד צבוע הוה להקל בכתמיהן מהו בגד צבוע ואי מתחילת ברייתו ג"כ הוה צבוע מתי היתה תקנת בגדי צבעונים	ג-יז ק-יז ג-יז ק-ד ג-טז י-ס ג-כ ג-כג ק-ד, יז ק-א ק-א ג-ו ק-יב ג-כ ק-ו ק-ז ק-כט ג-כג ג-ו	אשת אח כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יבו"ח, כח, לב מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה אשת איש א"א שנישאת ע"פ ב"ד צריכה גט משני איסור א"א אי שייך בעכו"ם אמרה מת בעלי אם נאמנת אשת איש מן הנשואין בחנק יבמה, אם היא כא"א אולא יבמה שזינתה אינה נאסרת על יבמה כדי להתיר א"א צריך להעיד שראו פרצוף המת כשנטבע הבעל במים שאל"ס מיד יצאה האשה מאיסור דאורייתא מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נבעלה תחילתו באונס וסופו ברצון נתעברה ואמרה שעובר זה אינו מבעלה עדים א"א שנישאת ע"פ עדים אי צריכה גט משני שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר	ג-יז ק-יז ג-יז ק-ד ג-טז י-ס ג-כ ג-כג ק-ד, יז ק-א ק-א ג-ו ק-יב ג-כ ק-ו ק-ז ק-כט ג-כג ג-ו
---	---	---	---	---	---

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ט

יבו-נח	נבעלת לכהמה באונס היא כמוכת עץ	ני-ו	דין זכה שבדקה עצמה ביום א' וז' ותו לא
ק-לג	נפי"מ בין בהמת מדבר לבהמת הפקר ברין בכורה	ני-ו	דין זכה שבדקה עצמה ביום א' וז' ותו לא
		ני-ו	דינים אלו דוקא שבדקה כליל יום שפסקה
			היושבת על דם טוהר א"צ בדיקת עידים וגם לא לתשמיש
	בוגרת	ני-יא	המשמשת בעידיהם אי הוה ג"כ לבעלה או דוקא לטהרות
ני-צב	אין בבוגרת טענת בתולים	ני-ג, יא, ג, טז	
	בבוגרת חיישין לדם בתולים משום שיש נשים שיש להם	ני-ג	המשמשת בעידיהם הוה כפקידה
ני-צב	בתולים	ני-כו	וכולן אין בודקין אלא ע"ג מטלית לכן
יבו-נח	בוגרת שנאנסה ומוכת עץ הי מינייהו עדיף	ני-פט	וכולן שהיו שופעות לאחר ד' ימים בודקות עצמן
ק-לד	הביאה סימנים תוך ו' ה"ה בוגרת או נערה	ני-צב	י"א שאם בדקה בדם בתולים ולא מצאה שא"צ לפרוש
ת-ד	הנושא בוגרת אם יש בה טענת בתולים	ני-יז	יד המרבה לבדוק בנשים משוכחת ובאנשים תקצץ
	זכות האב בקידושה ע"ע אב	ני-יא	כהנות צריכות בדיקה לתרומה
	ע"ע גדולה		כל אשה שאין לה וסת אי מותרת לבעלה בלא בדיקה ואם
	ביאה		מותר בכלל לבדוק
ק-א	אופן המהב"ע בכן ממזר	ני-ג, יא, ג, יד, טז, יז	כל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ני-ג, יא, ג, יז
	אי אית לן חזקה אגמר ביאה האיך יטען לא גמרתי ביאתי	ני-ו	כמה פעמים ביום מו"נ צריכה לבדוק עצמה
ער-מ		ני-יז	לקדשים צריכים בדיקה שחרית וערבית
ק-פז	אי אמרי' חזקה ודאי גמר בעילתו	ני-ו	מה דאמרינן שצריכה לבדוק עצמה בכל ז"נ
יבו-מה	אי חיישין שיבא הבעל ע"י שם ויבעלנה	ני-כו	מראה שחור בודקין ע"ג אדום
י-כד	אי חלין הקידושין בגמר ביאה או בהעראה	ני-יא	נדה א"צ בדיקת עידיהם בז' ימים
ק-פה	אי עביר לא מהני, בביאת איסור		צריכה לבדוק לאחר תשמיש ליל מצוה בצמר נקי זכה במוך
ק-ג	אי שייך לומר כל דמקדש וכו' במקדש בביאה	ני-צב	
ער-מ	אי תחילת ביאה קונה או גמר ביאה	ני-ל	צריכה לבדוק עצמה וליפסוק בטהרה קודם לז"נ
ק-צג	אינה קונה מדרבנן, הוי איסור או גדר	ני-כו	צריכים לבדוק הער בחמה
ק-צג	אפקעינהו בביאה, דשוניהו לעדים פ"ע	ני-יא	שיטת הרמב"ם שמשמשת בב' עידיהם
ק-א	באיסור דלא ירבה לו נשים אם צריך שיבעלנה דוקא		
י-נח	ביאה ביכום מדין קידושין או קנין אחר		בדיקת רופא
ער-עג, פח, צא	ביאה ביכמה אי מהני מדין קידושין		אי אמרינן שע"י אמירת רופא שאשה מעוברת הוה מסולקת
ק-צב	ביאת עכו"ם אם אוסרתה על בעלה	ני-ב	דמים
ק-צב	ביאת עכו"ם אם אוסרתה על עצמו כשנתגייר		אי סמכינן ארופא ישראל שאומר שנתרפאה האשה מרואה
ער-ו	ביאת שר אי שמה ביאה	ני-פד	מחמת תשמיש
ק-פט	בלא שידוכין		אם רופא אומר שחייבת לטבול קודם כדי שתכנס להריון אם
ער-עג	בעל היכמה בלא מאמר אי לוקה	ני-ל	מותר להקל בימי פליטתה
ק-פה	בקידושין	ני-לד	מה הדין אם צוה רופא שלא תחוף במים
ער-לט	גמר ביאה בשפחה חרופה	ני-פד	נאמן רופא לומר קמיע זה מומחה
ער-לה	הבא על א' מהעירות בין באונס בין ברצון פסלה		דיני רפואה עיין ערך רפואה
ער-יא	הבא על ארמית משום מאי חייב		
ער-יא	הבא על השפחה משום מאי חייב		בה"ג
ער-לח, מג, צז	הבא על חייבי לאוין אם עשאה זונה	ער-לג, יבו-כב	ביש"ש מפורש דרב יהודאי גאון חיברה
ער-יז	הבא על שומרת יבם אם הולד ממזר		
ק-פז	הבועל דעתו אגמר ביאה		בהמה
ק-א	הוי גוף מצוה או הכשר		הנבעלת מבהמה אם נפסלה מן הכהונה
ק-נט	המקדש במלוה ובעל	ער-יז	נבעלה לכהמה אי כשרה לכהונה
ק-נט	המקדש בפחות משו"פ ובעל	מ-מו	

מפתח כללי - ענינים על כח"ג עם פ"י משנה הלכות - סדר נשים

המקדש על תנאי ובעל	ק'-נט	בירו	ק'-א
הן הן עדי יחוד ועדי ביאה	ק'-פח	בירו לתקן מפקיע מירי חששא	ק'-מב
הנבעלת מבהמה אם נפסלת מן הכהונה	ק'-ז	מיגו דבירו נגר חזקה דאאמע"ר	
הנבעלת ממי שאינו איש אם נפסלה מן הכהונה	ק'-ז		
העראה הוי הכשר מצוה וביאה גמר מצוה	ק'-א	ביהש"מ	
חופת נדה אי קונה	ק'-פה, פט	אשה צריכה להפסיק בטהרה קודם ביהש"מ	ג'-ל
חזקה אאעבב"ז כשהעדים מעידים שהערה	ק'-פז	באם ראתה בביהש"מ נופל אותו היום מספק	ג'-ל
חזקה דאאעבב"ז פרטי דיניו	ק'-פז		
חזקה דג"ב בשפחה חרופה	ק'-פז	ביטול ברוב	
יבמה נקנית אף בביאת איסור	ק'-פה	אדם באדם אי בטיל ברוב	ק'-י
כה"ג שקידש אלמנה בביאה	ק'-פה	בביטול עמון ומואב בשאר גרים, בטל השם	ק'-י
כהן שבא על מצרית שניה	ק'-ז	השם איסור נשאר אף לאחר ביטולו	ק'-י
כהן שקידש גרושה בביאה	ק'-פה	לא בטלי ישראל ברוב אוה"ע	ק'-י
מומר שבא על א"א אינה אסורה לבעלה	ק'-צב	עכו"ם בעכו"ם מיבטיל ברוב	ק'-י
מיגו דל"ג ביאתו נגר חזקה דאאעבב"ז	ק'-פז		
מניעת ביאה מפני מקרה אי הוי חופה שא"ר	ק'-פה	ביטול גט	
נפ"מ בין קנייני כסף ושטר לביאה	ק'-ג	גט זה בטל אי בטיל	ק'-כו
נתעברה באמבטי לענין פ"י	ק'-א	הביטול בגירושין הוי לשליח או לגט	ק'-כו
עבר הבא על ב"י אם הולד ישראל	מ'-מד		
עבר הבא על ב"י אם הולד פגום לכהונה	מ'-מג	ביטול חמץ	
עדי ביאה, אם צריכים לראות מעשה הביאה	ק'-פח	כאבירה שאינו מקנהו לאחר	ק'-לג
עו"כ הבא על ב"י אם הולד פגום לכהונה	מ'-מג	לחמצו של אביו שמת ע"פ אחר שש	ק'-סו
עו"כ הבא על ב"י אם הולד ישראל	מ'-מד	ליבטל וליהוי כעפרא דארעא, הפ"י בזה	ק'-לג
ענין ברכת נישואין עובר לעשייתן בקידושי ביאה	ק'-א	ע"י שליח	ק'-לג
קטן שבעל אי הוי בעילת זנות	מ'-כב	ע"ע חמץ	
קידש בתו משהוכר עוברה בקנין ביאה	ק'-לג		
קידשה בביאת איסור	ק'-פה, פט	בישול	
תחילת ביאה וסוף ביאה, גדרם	ק'-לט	דם שבישלו בין לח בין יבש חוצץ	ג'-לו
תחילתו קונה או סופה	ק'-פו	דם שבישלו לא הוה דם	ג'-לו
תינה בכסף אפשר הפקירו ב"ד כספו, משא"כ בביאה	ק'-צג	מים שבישלו אי הוה בגדר מים למקואות דבעינן מים קרים	
ע"ע זנות, חופה, עדים		מים שהורתחו פסולים למקוה	ג'-זו
		שיטת האגלי טל שאסור לבשל מים בשבת משום הריגת	
		החידקים	ג'-לו
ביאת איסור			
אופן המהב"ע בבן ממזר	ק'-א	בית דין	
אי עביר לא מהני, בביאת איסור	ק'-פה	אופן ישיבת הדיינים בסדרור החליצה	סד'-סו
איסור הולדת ממזר בהולדה או בבעילה	ק'-א	אי סגי בחליצה ב"ד של ג' הדיוטות	יבד'-זו
בא על ארוסתו בבית חמיו	ק'-פה	אימת בכחם להפקיע ממון מבעליו	ק'-ו
בבנו ממזר אפשר לקיים שניהם ואין ערל"ת	ק'-א	אלו הלכות חריכין הבית דין רחליצה לרעת	יבד'-זו
הא דל"א דהעדים הוו פ"ע	ק'-צג	אם בכח ב"ד של מטה למחול לחייבי מיתות	ק'-זו
חופת נדה אי קונה	ק'-פה, פט	אם יושבין ה' דיינים בכתיבת הגט חליצה	ק'-זו
יבמה נקנית אף בביאת איסור	ק'-פה	אם צריכים הב"ד לראות הרוק כשיוצא מפיה	ק'-זו
נפ"מ בין ב"א לנשואין לבי"א לקנין	ק'-פט		
קידושין בביאת איסור	ק'-פה, פט		
קידושין תופסין בחייבי לאוין	ק'-פה, פט		

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

יא

מי שלא הי' לו בית אלא בשכר ומת אי שוכרין בית לאלמנתו
כ-רנח

בית המקדש

בני הנדה אם יכולין ליכנס לביהמ"ק ער-ו
בני ט' מדרות אם יכולים ליכנס בביהמ"ק ער-ו

בית משפט

מחובת הב"ד לגנות ולקנוס את ההולכים לערכאות מ-טו

בית קמטיה וסתריה

א"צ שיבואו המים בבית הקמטים והסתרים אלא שיהי' ראוי
נ-מח, מט, סו, סז

בית הסתרים א"צ שיבוא שם מים והיינו לחולין נ-לט, מד
בית הסתרים באשה חוצץ והיינו לטהרות נ-לט, מד
בית סתריה כגון פיה א"צ לפותחה בשעת טבילה נ-סז
בעינן בשעת טבילה שתריח בית קמטיה וסתריה נ-סו
דין אשה שמצאה ער בדיקה בבית הסתרים נ-מט
דין אשה ששמו לה טבעת בבית הסתרים נ-מט
למה הכינה בית קמטיה וסתריה נ-סו
נשואות מקפידות שלא יהי' דבר חוצץ בבית הסתרים
נ-מח, מט

בכור

היבם אם נוטל חלק הבכורה דאחיו המת בירושת אביהם

יב-כא
הפקר פוטר מן הבכורה ק-לג
נפ"מ בין בהמת מדבר לבהמת הפקר ק-לג

כל יראה

איסורו, על חלק האיסור שבו ק-לג
שרף חמצו של חבירו שלא ברשותו ק-לג
ע"ע חמץ

בן - בת

אי בת בכלל בן ובכלל זרע ער-סד
אי נותנין פרנסה מנכסי האם כ-מח
אם זנתה האדם אין מניחין אצלה הבת כ-קיב, רנה
אשת אחיו שלא היה בעולמו ער-עח
בא על שפחתו והוליד ממנה בת אי מיקרי בתו ער-כה
בן לעולם אצל אביו ובת אצל האם כ-קיב, רנה
בן ממזר זוקק ליבום יבו-לא
בן שמונה שכלו לו חדשיו כ-רעט

ב"ד יכול להטביל קטן אבל לא למולו
ב"ד מוכרין לפי טובת היתומים
ב"ד צריכין להשתדל לשמור ממונם של בנ"א
ב"ד של שנים במוכרת נכסים למזונות
ב"ד שפחתו שתות או הותירו שתות
בא"י יכול שליח לעשות שליח אפי' שלא בפני ב"ד
בכחם לקדש אשה לגר קטן כשם שבכחם לגיירו
בכחם לקדש אשה לקטן מדין זכיה
גט אי בעי ב"ד של שלשה
גר קטן מטבילין אותו ע"ד ב"ד
האומר לא תתגרשי בו אלא בפני ב"ד פלוני
הב"ד בחליצה צריך שלא יהיו קרובים זל"ז
המאון אם צריך שיהיה בפני ג', ואי צריך ב"ד
הפקר ב"ד הפקר
חליצה בב"ד שאינם יודעים להקרות החליצה פסולה
חסרון הוא לב"ד שאין בו אחד שילמד זכות
חתמו רק ב' דיינים על הג"ח
כופין אותו לחלוץ כשצריך לעשות כן
כח הב"ד בגיור קטן
כיפה זו מקום דחוק
כתובה כמעשה ב"ד דמאי
מה חידשו ב"ד של חשמונאי בבא על הגויה
מהות כחם בגיור קטן
מי שלקה ב' פעמים ב"ד מכניסין אותו לכיפה
מן השמים לא יניחו לב"ד לשפך דמו של השב בתשובה

ער-נו
מעמידין אפוטרופוס ליתומים כ-קלב
מעשה ב"ד נכתבין ביום ונחתמין בלילה ג-מד
מצות חליצה בשלשה או בחמשה יבו-יא, יח
סתם ספרא דדינא מגמר גמירי ג-לג
ער נעשה דיין ג-לד
עדים החתומים על השטר, כמי שנחקרה עדותן ג-לג
קול שלא הוחזק בב"ד לא חיישינן לה ג-קכח
שליח להולכה עושה שליח בב"ד ג-עז
שליח שעושה שליח הוא עצמו מצטרף לב"ד ג-פב
שנים שדנו מיקרי ב"ד חצוף ג-קלו
ע"ע הפקר ב"ד הפקר

בית דירה

אלמנה שאמרה א"א לזון מבית בעלי כ-רמו
אשה שתבעה כתובתה אבדה דירת בעלה כ-מד
דירת אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו או לשכור לה
בית ואי אמרה לבנות משלה יכולין למחות בידה כ-רמו

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ג'לט יב'ל ק'ט יב'ד ג'ה יב'ד ג'מא ק'ט ג'לט	בעל כרחו [כפייה] אין אשה מתגרשת ע"י אחר בע"כ אם כופין היבם לחלוץ לפסולה ולא לכשר בגירושין ע"י שליח חלצה בע"כ דבעל אי הוי חליצה יכול לגרשה בע"כ רק כשמצא בה דבר כופין אותו לחלוץ כשצריך לעשות כן מעמ"ש בע"כ דלוה או נפקד מקור האיסור דגט בע"כ עבר נמכר בע"כ ע"י אחר	ק'מא ער'מה מ'מח מ'מח ער'סה. יב'ל ער'כ י'טו י'טו י'טו י'טו כ'קלד כ'מח ער'עב י'כה כ'קסז ק'ק כ'נז ק'נד ק'מא ער'סו י'ה, יג כ'קמט, קפב	בני זה בן י"ג שנה אי סוקלין על ידו בני שפחה אם יש להם יחס לאב בנך הבא מן העכור"ם אינו בנך אלא בנה בנך הבא מן השפחה אינו בנך אלא בנה בת אם פוטרת מיבום בתו מאנוסו מהיכן ילפינן לה בתו מאנוסתו אי פוטרת צרותיה בתו ממפותתו אם פוטרת צרותיה גירש אשה ונשאה לאחר וילדה בת אם מותר הראשון להחזירה האב אינו אוכל פירות בנכסי בתו בחייה האומר אל יתפרנסו בנותיו מנכסיו שומעין לו זו שאמרה גם לי גם לך לא יהיה היתה צריכה להתייבם לכן זה יבם האסורה לו באיסור מצוה, דין הבן כיצד בודקין את הבן אם מכיר לאמו לאב יש זכות בבתו ולא בבנו מה שפסק האב לבתו אין צריך קנין מחששא דשמא יתפה על בת אחותו לא תקנו זמן בגיטין
יב'ג יב'יב יב'יד יב'יג יב'יב ער'י	בעל מום אם כופין היבמה להתייבם לבעל מום גירמת אם חולצת בשיניה הסומא אם חולץ הקיטע אם חולץ מי שרגלו הפוך אם חולץ פצוע דכא חולץ ולא מיבם		נאמנות האב עליו לעונשים עובר שכלו לו חרשיו ומת תוך ל' אי פוטר מחליצה ענין בתו הפוטרת צרותיה פרנסת הבת נגבית ממטלטלין
נ'מט נ'מט נ'נא נ'מט נ'מט	בעל קרי אי חיישין לחציצה בטבילת עזרא אין בעל קרי חופף גופו קודם טבילה בעל קרי יכול לברך קודם הטבילה עזרא תיקן טבילה לבעל קרי יש סוברים שבבעל קרי חוצץ רק רוב גופו		בן י"ח חיוב הנישואין מבן י"ח או י"ז
ק'לג	בעלים יאוש מוציא מיד בעלים כדאתי ליד זוכה	ק'א	בן נח כל שהוא בר דעת מיקרי גרול נהרג על פמשו"פ שיעורים לב"ג שיעורים לב"ג
כ'רל כ'קצג	בר מצרא מתי דנין ברי ושמא ברי עדיף	ק'יד ק'יד ק'יד ג'יד	בן עזאי חשקה נפשו בתורה ולא נשא אשה
ג'י	ברירה אין ברירה	ק'א	בעילה בועל בעילת מצוה קודם שיקבר מתו אפילו לשאר קרובים רוב בעילות הולכים אחר הבעל
כ'א, ח, ט ק'פה ק'א כ'ט	ברכה אין לברך עובר לעשייתן אלא כשעושה המצוה בעצמו אם ברכות מעכבות זא"ז בברכת חתנים בפלוגתא הראשונים אימתי לברך על המילה ברכת אשר צג בעי כוס והדס	כ'יב ג'קלו בעל דין	ע"ע הודאת בעל דין

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

יג

ברכת אשר צג מברכין לאחר המעשה ברכת החליצה	כ"ח סד"טז	ע"ע ברכה
ברכת המצות בעי עובר לעשייתן דין עובר לעשייתן בברכת המילה דין עובר לעשייתן בברכת השבח הטעם שאין מברכין לקדש אשה הטעם שאין מברכין על מצות צדקה המנהג שטובלות פעמיים ומברכות באמצע טבילת הגר מברך אח"כ טעם חדש שאין מברכין עכשיו אשר צג	כ"א, ח, ט ק"א ק"א ק"א ק"א נ"נא נ"נא כ"ח	בשר בחלב בפריסת מפה לאחד מותר לאכול בשר וחלב בשלחן א' די'ש היכר בשר וחלב אסור לאכול ב' אנשים בנפרד על שלחן א' נ"עז מבב"ח ילפינן לנדה להרחקותיה נ"עז מכרו וקידש בדמיו ק"ס קידושין בו ק"ס
י"א שטבילת אשה ג"כ מברכת קודם הטבילה אלא שאין לגזור בנשים שמברכות אח"כ י"א שכל טבילה לא יברך קודם י"א שמברכת בחלוקה לאחר שהתפשטה וקודם שטבילה נ"נא כד סלקא מטבילא חייבא לברוכי נ"נא כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן נ"נא לא הוזכר דבנט"י הברכה לאחר המצוה ק"א לא חיישי' שמא יקלקלו במילה דכידו לתקן ק"א נשי דידן מברכות בטבילה אפי' במים צלולין כשעניניהן חוץ למים עובר לעשייתן, גדרו בברכת המצוות ערום אסור לברך דרואה את הערוה שיטת רבינו שמברכת דוקא לאחר שתצא מהמים נ"נא	נ"נא נ"נא נ"נא נ"נא ק"א ק"א נ"נא ק"א נ"נא	בשר חזיר גירשה ע"מ שתאכל בשר חזיר ג"יט בת ע"ע אב, בן - בת, קטנה, גדולה בת קול משיאין ע"פ בת קול מ"כו
ברכה לבטלה כחשש שמא לא תתרחצה האשה כשלא יכול לסיים המצוה	ק"א ק"א	בתולה איזו היא בתולה בזמנה"ז נהגו לאסור טבילת הבתולות משום סייג נ"מה, ס בזמן המשנה וקודם היו הבתולות טובלות לטהרות נ"מה, ס בתולה א"צ לבדוק עצמה בעידיה נ"יא בתולה הנכנסת לחופה צריכה לפרנס ראשה לנקר שיניה ותגלחת צפרנים נ"סז בתולה נכנסת לחופה ביום ראשון לחופתן נ"סג בתולה נשאת ליום הרביעי נ"סג בתולה שאינה מקפדת שיהי' דבר חוצץ במקום תשמיש נ"מח בתולה שראתה דם דיין שעתן נ"ב, ד
ברכת אירוסין - ברכת חתנים אי מברכין ז"ב בשלש סעודות אי קודמת לנישואין בלעדיו, אסורה האשה לבעלה כא"א ברכת אירוסין אי הוה מצוה ברכת אירוסין מחלוקת אי בעי עשרה ברכת חתנים אי מברכין בלא אכילה ברכת חתנים בעשרה ברכת חתנים וברכת אירוסין אימתי מברכין ברכת קידושין באיזה מטבע מברכין הוויא ברכת המצוות או ברכת השבח הנפ"מ שבין קידושין בלא ברכת חתנים לקידושין בלא כתובה יש נוהגין שלא לברך ז"ב אחר בעילת מצוה נפ"מ באופן הקידושין לענין עובר לעשייתן קידושין בלא ברכת חתנים אי הוי חופה ראויה	כ"ה ק"א ק"ז כ"ד, ו כ"ז כ"ה כ"ז כ"ד, ו כ"ג ק"א ק"פה כ"ה ק"א ק"פה	בתולים אי בעינן בכלל ה' ימים מהבעילה או פחות מהני ג"כ או לא צריכים כלל נ"צג אם אפשר לדם בתולים לצאת בלא דם נדה נ"פ אם גומר בעילת מצוה משום דם בתולים נ"צא אם מותר לצאת ישר לאחר בעילת מצוה משום דם בתולים בענין דאמרי אינשי דבת הנולדת ביום ו' אין לה בתולים נ"צא נ"פח נ"פח בענין מנהג ק"ק פיסארו בתולה נשאת ליום ד' שאם ימצא לה טענת בתולים נ"סג דם בתולים אינו אדום ואינו זהום נ"פט דם בתולים הוא מהצודין נ"פט

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מז

ג'יד	גר שנתגייר עד י"ג שנה הוי לו דין קטן	ק-ל,לג	מקידשתיה
ת-ו	גרות לשום אישות	כ-עו	נשא אחרת עליה אינו מחוייב לגרשה
גט-עג	גרים שנתגיירו אין בהן איסור קרובים ואפילו תאומים	י-סד	נשא פקחת ונשתטית אם יכול לגרשה
ת-ג	דין הכתובה בגוי שבא על בת ישראל ונתגייר	מ-כב	קטן שנשא אשה א"צ ליתן גט כשמגרש
ק-יז	דין השבת הגזילה שגזל בגיותו	מ-ח	קטנה שנתגרשה אם צריכה להמתין ג' חדשים
ק-יז	דין השבת הגזילה שגזלו ממנו קודם גירותו	ק-ט	רק מאהבה, טעמו
גט-עב	דין שניות בגרים		ע"ע גט, נאמנות
	הבא על עכו"ם והוליד בנים ממנה ורוצה לגיירה ולנושאה		

גמר ביאה

ע"ע ביאה

גניבה

ע"ע גזל, גזל עכו"ם

גר

ת-ז	המילה מוציאתו מכלל עכו"ם והטבילה מכניסתו לכלל ישראל	מ-מז	אי מותר בממזרת
ק-יד	זכות היא לו המילה והטבילה	ע-מג	אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בזנות
ק-יד	זכות היא לו המילה והטבילה	ני-נא	אין לגעור בנשים שמברכות לאחר הטבילה משום טבילת גר
ק-צ	כוחים הוי גירי אמת או גירי אריות	ת-ז	אין לערוך נישואין להמתגייר לשום אישות
ג'יד	כח הב"ד בגיור קטן	ק-סו	אם יורש אביו
ני-לט	כל החוצץ בכלים חוצץ בנשים וגר בשעת טבילתו	ע-סא	אם יש דברים שאין דין הגר כקטן שנולד
ג'יד	כל זמן שלא הודיעוהו יכול למחות	ק-יז	אם צריך לזכות שוב בממונו
ני-לט	כל שחוצץ בכהנים חוצץ בגר ועבד משוחרר	ג'יד	ב"ד יכול להטביל קטן אבל לא למולו
ק-סו	ל"א ביה מצוה לקיים דברי המת	ג'יד	ב' דינים בגירות, מילה וטבילה
ני-עט	לא אמרינן בגר מימר שמצא ב"ד של ג'	ק-יד	ב' ענינים בגירות
מ-מט	מותר בכהנת	ג'קז	בדין אימוץ ילדים
מ-מט	מותר בממזרת	ק-י	בחשש בכל גר שמא עמוני הוא
ע-עז	מצוה לקיים דברי המת בישראל אמרי' ולא בגר	מ-מט	בנו, שהורתו היתה שלא בקדושה אינו יורשו
ג'קז	מצות ואהבתם את הגר	ק-י	בעמלקים אי שייך גירות
ק-לו	נאמנותו דנתגיירתי מטעם שא"נ חד"א או מדין ע"א	ני-נא	ברכת טבילה בגר מברכין לאחר הטבילה
ק-סו	נפ"מ בין גר היורש ע"ז, לירושת חמץ בפסח	ני-פא	גיורת דין אשת ישראל לה
ק-יד	נפ"מ בין עכו"ם דלאו לאיגורי קאים לקטן		גיורת מעוברת אם צריכה לכוון בטבילתה אף על העובר
ג'יד	סתם עכו"ם לאו לגיורי קיימא	מ-מח	גנב בגיותו ונתגייר אם חייב לשלם
ק-יד	עכו"ם, לאו לאיגורי קיים	ע-סא	גר בגירותו בעינן ב"ד של ג'
ק-י	פעולת ה"כקטן שנולד" הוא רק להתיר איסורים	ני-עט	גר כשנעשה בן י"ג שנה צריך להודיעו שמא יחזור בו
ג'יד	קטן אין יכול לגייר עצמו	ג'קז	גר מדרבנן
ג'יד	קטן, בקידושין	ג'יד	גר מדרבנן שקידש אשה לאחר שמיחה אין צריכה גט
ג'יד	קטן, יש לו זכיה מדרבנן	ק-יד	גר קטן אינו בר דעת בהחלטת הגיור
		מ-מו	גר קטן מטבילין אותו ע"ד ב"ד
		ג'יד	גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד
		ג'יד	גר קטן מן התורה
		ע-סא	גר שנתגייר אם הוא כגוף חדש

גרופה

כ-ד	בגרופה חלוק אי יוצאת לדעת או בע"כ		גנב בגיותו ונתגייר אם חייב לשלם
	גירש אשתו ונתארסה לאחר ועדיין לא נבעלה אם יכול		גר בגירותו בעינן ב"ד של ג'
ע-ג	להחזירה		גר כשנעשה בן י"ג שנה צריך להודיעו שמא יחזור בו
ע-ט	המחזיר גרושתו משנשאת, אם מותרת לבעלה	ג'יד	גר מדרבנן
ע-ט	המחזיר גרושתו משנשאת, דין יבומה	ג'יד	גר מדרבנן שקידש אשה לאחר שמיחה אין צריכה גט
	ע"ע גירושין	ק-יד	גר קטן אינו בר דעת בהחלטת הגיור

ד' אמות

ג'ל,קנח	ד' אמות של אדם קונות לו		גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד
			גר קטן מן התורה
			גר שנתגייר אם הוא כגוף חדש

מפתח כללי - ענינים

על בה"נ עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

יו

דבר שלא בא לעולם		ד' מיתות	מצינו חייבי כרת מדברי קבלה
כ' - סב	רבשלב"ל אי אדם מקנה	ער' - יד	
ק' - לג	קידושי בתו משהוכר עוברה		
כ' - סב	תקנת אושא לא הוה דשלב"ל		
דברים שבלב		דאורייתא ודרבנן	
כ' - רמג	גדרו	נז' - כג	אי הלכה כראב"י דס"ל לא ילבש גבר דהוי דאורייתא
נדר' - לב, לג	דברים שבלב אי הוה דברים לענין נדר	ק' - צה	אלו הן פ"ע דאורייתא ואלו מדרבנן
		ק' - ג	אסרו חכמים דבר המותר מדאורייתא
		ק' - ס	באיסור"נ דרבנן א"א הפקר ב"ד הפקר
		ק' - ו	דין קידושין באיסור"נ דרבנן
		ק' - פה	דין קידושין בביאת איסור מדרבנן
		ק' - ס	דין קידושין בחמץ נוקשה דרבנן
		ק' - ס	דין קידושין בחמץ נוקשה דרבנן ושעות דרבנן
		ק' - צה	הטעם דבפ"ע דאורייתא א"צ הכרזה וצריך התראה
		ק' - צה	הטעם דבפ"ע דרבנן צריך הכרזה וא"צ התראה
		ק' - ג	הילפותות מ"ג מידות אי הוו מדאורייתא
		ק' - צה	הנלמדים מן המדרש אי הוו דאורייתא
		ק' - פז	חזקה אאעבב"ז באיסור דרבנן
		ק' - י	חזקה דשליח עושה שליחותו אי מועיל בדאורייתא
		נז' - כג	כלי זיין באשה דאורייתא או דרבנן
		נז' - כז	מופלא סמוך לאיש דאורייתא או דרבנן
		ק' - צה	מכת מרדות מדרבנן אי הוו ל"ט ודין ההתראה
		ק' - לא	מציאת בתו לאכיה מדרבנן
		ק' - ג	נפ"מ בין מדבריהם למד"ס
		ק' - צד	נפ"מ בין פ"ע דאורייתא לדרבנן
		ק' - צה	פ"ע משום איסור - מהותם
		ק' - א	קדושי אשה אי הוו מצוה מד"ס
		ק' - פז	קידושין בביאה - לאחר האיסור הוי מדאורייתא
		ק' - י	קידשה השליח בקידושין דרבנן אי הוי שינוי בשליחות ק"יב
		ק' - ג	קנה במעות דמדאורייתא קונות ומדרבנן לא
		ק' - ו	קנין ביאה אי הוי מדאורייתא
		ק' - ג	קנין דרבנן אי מועיל לדאורייתא
		ק' - ג	קנין כסף אי הוי מדאורייתא
		ק' - ג	קנין שטר אי הוי מדאורייתא
דבר שלא בא לעולם		דבר שאינו ברשותו	
		מ' - ח	המזכה לעובר אי קנה
		מ' - יג	המקדש עובר אי הוו קידושין
		מ' - ח	שיטת הרמב"ם בדין קנין בדבר שלב"ל
דבר שאינו ברשותו		דבר שכערוה	
		ק' - סא	אינו פחות משניים, דוקא כשהוחזק
		ק' - י	
דיני ממונות		דיני ממונות	
		כ' - סא	בהא דנאמן קרוב להעיד על היבם הא בחליצה יש גם גררא

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

יח

שאין סופרים היום שראתה בו לו"ג
ע"ע זכה

דממונא ואין דיני ממונות פחות משנים
דיני ממונות בחליצה
הבא על עסקי איסור שנאמן, אם נאמן אף לגבי דין הממון
הכרוך בזה יכו"כ, לה

דם חימוד

אין דם חימוד לבעילת זנות
אין חימוד אלא בפעם ראשונה של נישואין
אם בקטנה יש דם חימוד
אם בקטני קטנה יש דם חימוד
אם חיישין בפילגש לדם חימוד
אם טבלה אחר ז"נ ולא נבעלה צריכה בדיקה בכל יום פעם
א'
אם צריכה הספק ובדיקה בז"נ של דם חימוד
דם טוהר אינו כראות ודאית
הא דאמרינן לא שנא גדולה לא שנא קטנה יש לה דם חימוד
נ"כ, סג
כמה שיותר מתקרב מועד החתונה חיישין יותר לדם חימוד
נ"סג
מדוע לא חשו תמר ורות לדם חימוד
תבעוה לינשא חיישין שמא ראתה דם חימוד וצריכה ז"נ
נ"כ, סג

דם טוהר

אין האשה צריכה לבדוק עצמה בימי טוהר
היושבת על דם טוהר אינה משמשת בעידים וא"צ בדיקה כלל
נ"יא
הלימוד דילפינן לדם טוהר
המפלת וראתה דם קודם אפי' י"ד יום הוה דם טוהר
נ"ה

דם מבושל

דם מבושל אי הוה בגדר דם
דם שבשלו אפי' לח חוצץ

דם מכשיר לקבל טומאה

איזה דם מכשיר לקבל טומאה
ע"ע מכשיר לקבל טומאה

דם נדה

אימעט רבנן דחזי לדם
אין הכתם ניכר על בגד צבוע כמראה הדם
אם אפשר לדם בתולים לצאת בלא דם נדה
בדקה עצמה לא בזמן שתקנו רבנן ואח"כ בדקה בזמן
שתקנו וראתה דם חיישין שמא ראתה כבר לפני"כ
בזמננו אוסרים כל מין דם בין שהוא כהה או עמוק
ביום שפוסקת לראות דם צריכה להפסיק בטהרה
נ"ל, כז
נ"עו
נ"פ
נ"א
נ"כב
נ"ל

דינר

התקדשי במנה ונתן לה דינר
ע"ע כסף

דם בתולים

אי בעינן הפסק ה' ימים מהבעילה משום דם בתולים
אם אפשר לדם בתולים לצאת בלא דם נדה
אם גומר בעילתו משום דם בתולים
אם מותר לצאת ישר לאחר בעילת מצוה משום דם בתולים
אפי' לא ראתה דם בתולים דינה כראתה דם וכן בבגורת נ"צב
בענין דאמרי אינשי דנולדה ביום ו' שאין לה דם בתולים
נ"פח
דם בתולים אינו אדום ואינו זהום
דם בתולים הוא מהצדדין
טען טענת דמים אם היתה ממשפחת דורקטי הרי זו בחזקתה
נ"פח
י"א שאם בדקו ולא ראתה דם בתולים שא"צ לפרוש
כולן שהיו שופעות מתוך ד' לילות לאחר ד"ל מתוך הלילה
לאחר הלילה צריכה לבדוק עצמה
לאחר דם בתולים בעינן ז"נ וה' ימים הפסק משימושה כנדה
נ"צב
לב"ח אי לא גמר ביאתו ולא ראתה דם בתולים א"צ לפרוש
נ"צב
מנהג ק"ק פיסארו
משפחת דורקטי אין להם דם בתולים
נפ"מ בין דם בתולים לדם נדה שמותר לבעלה לשבת על
מטתה לאחר שקמה
נשים בבתולים כגפנים
נ"פח

דם זבה

ביום שפוסקת לראות דם עושה הפסק טהרה
דין אשה שראתה דם ביום השמיני
דמה מחמת עצמה בעינן ולא מחמת ולד
המקשה וראתה דם ובשפתה הוה דם זבה ובלא שפתה הוה
דם נדה
המקשה ט' או יותר ימים קודם לידה הוה דם זבה
קטנה שראתה ג' ימים קודם עשרה ימים מלידתה הוה זבה
נ"כז

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

יפ

בלי שיפטיק הדם א"א לספור ז"ג	נ"ל	בחמץ ל"א דהוי דעת אחרת כ"א סילוק רשות	ק"לג
דין דם חרוך ולהלכה	נ"כב		
דין דם שחור מהו ומה דינו	נ"כב,כו		
דין האשה שעשתה צרכיה וראתה דם	נ"פז	דעת בקידושין	
דין ראתה דם לביום השמיני	נ"כז	היודעת להבחין בין קידושה לדבר אחר ואין לה דעת אם	
דם כ"יין מזוג הוה וכיצד בודקין זאת	נ"כה	ממאנת	מ"י
דם כמימי אדמה טמאה וכימד נראה ובודקין זאת	נ"כד	הסכמת קטנה או נערה לקידושי אביהן	ק"ע
דם נדה אדום וזהום ומהמקור משא"כ בתולים אינו אדום		כתב שטר אירוסין לשמה ושלא לדעתה	ק"פד
ואינו זהום ומהצדדים	נ"פח	דרבנן	
דמה מחמת עצמה בעינן ולא מחמת ולד	נ"ה	ספק עשה דרכים דחי ודאי דרבנן	כ"י
ההיא איתתא דכ"פ שחזרה מטבילתה ראתה דם	נ"פו	תרי ותרי ספיקא דרבנן	כ"קטו
החמירו בנות ישראל על עצמן שאפי' רואות דם כחרדל		ע"ע דאורייתא ודרבנן	
יושבות ז"ג	נ"כז		
המפלת דם שראתה קודם לכן כשהקשתה טהור	נ"ה	דרישה וחקירה	
המקשה וראתה דם ולא שפתה וילדה הוה נדה ובשפתה הוה	נ"ה	אין בודקין עדי נשים בדר"ח	יכו"לד
זבה	נ"ה	בעדים	ק"עג
חמשה דמים טמאים מדאורייתא	נ"כב	דרכו של איש וכו'	
כמראה כרכום הוה דם וכיצד נראה	נ"כג	היינו דוקא בזו"ר	ק"ה
משפחת דורקטי אין להם דמים מרובים	נ"פח		
נאמנת אשה להביא דם ולומר כזה ראיתי ואבדתי	נ"עט	דרכיה דרכי נועם	
נשים ידן לאו בני הרגשה נינהו כשבא הדם ולכן יד המרבה		הותר לאב להשיא בתו במדה"י ולא חיישי' דיקדושה אחיה	
לברוק בנשים משוכחת	נ"יח	ואמה	ק"לג
קטנה שראתה דם אפי' ביום לידתה הוה נדה וג' ימים לפני			
עשרה ימים מלידה הוה זבה	נ"כז		
ראתה דם ואח"כ הוכר עוברה מה דינה	נ"ב	הדחה	
ראתה דם מאימתי חוששין לו לענין תרומה וטהרות	נ"א	מה הפי' קמטיה וסתריה ושאר דיניה	נ"סו
ע"ע ראתה דם בשעת תשמיש		צריכה להדיח בית קמטיה וסתריה קודם הטבילה	נ"סו
		ע"ע בית קמטיה וסתריה	
דם שחוצץ			
אשה שהקיזה דם קודם ג' ימים ואח"כ לענין חציצה	נ"מג	הודאת בעל דין	
דם לח אינו חוצץ	נ"מב	שא"נ חר"א מדין הודאת בע"ד או נדר	ק"לו
דם מבושל אפי' לח חוצץ	נ"לו		
דם שנסרך חוצץ אפי' לח	נ"מב	הזמנה מילתא	
דם שע"ג השינים חוצץ	נ"מב	אי הזמנה מילתא	כ"כו
דעת			
בגיטין בעינן דעת האשה	ג"ק"ג	היכר	
גירושין על תנאי כשחיישנן שמא תיטרף דעתו	ג"טז	בפריסת מפה יש היכר לדין בב"ח לב' אנשים לאכול על	
חליצת החרש פסולה משום שאין בו דעת או שאינו באמר		שלחן א' וכן לנדה וזבה לאכול עם בעלה	נ"עז
ואמרה	י"מח	הילך מנה	
		והתקדשי לפלוני	ק"מט
		והתקדשי לפלוני אם צריך לומר הרי את מקודשת	ק"מט
		והתקדשי לפלוני הקידושין במנה או בהנאת הקבלה	ק"מט
		והתקדשי לפלוני לאחר ל' יום	ק"מט
דעת אחרת מקנה			
אף דיצא ההפקר מרשותו זוכה הזוכה מכחו	ק"לג		
בהפקר	ק"לג		

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

כ

היקש

אי עונשין מן הרין רהיקש
דבר הנלמד מ"ג מדות אי הוי דאורייתא

היתר אכילה

אי בעי בקידושין דין ממון או דסגי בהיתר אכילה

הלואה

אשה שלותה מעות קודם שנשאה ונשאת מתי הבעל משלם

כ"כט טרפא בכמה כתבין
לוה שהלך למדה"י ועתיד לחזור אין מוכרין נכסיו שלא בפניו
כ"רטו לוקח אי יכול לסלק המלוה מנכסיו לוה במעות, ואי מסלק

כ"רכ כדי כל החוב או כדי שווי
לוחה ואכלה בין בשטר בין בע"פ בלע משלם מנכסיו אשתו
כ"ל,לא

כ"רס לשון חכמים ברכה ומרפא
מטלטלי לא משתעבדי לחובת אשתו, וכשהמטלטלין בעין
כ"לא מחלוקת

מלוה או פקדון ביד אחרים ומת והניח אשה ובע"ח ויורשין
כ"נו

הלך בעלה למדה"י

העידו שנים שמת בעלה אי צריכה רשות ב"ד להינשא יכו"נה
ניסת ע"פ ב' עדים אם חוזרת לבעלה הראשון יכו"נד
ניסת ע"פ ע"א ואח"כ בא בעלה אי הוי בניה ממזרים יכו"נד
ניסת ע"פ ע"א ובא בעלה וגירשה ונישאת לשני אי הוי בנה
מהשני ממזר יכו"נד

הלכה

כ"קסד אי הלכה כאם תמצי לומר
כ"סט אי הלכה כיחיד היכי דמקשי אמוראי אליב
אי הלכה כרשב"ג בכ"מ במשנה, ובברייתא מחלוקת
ק"קצג,רמז
אין למדין הלכה מפי תלמוד וההלכה פסוקה קובעת ער"מח
אין למדין הלכות לא מפי משנה וכו' מ"מח
בפלוגתא ר"י ור"ל הלכתא כמאן ער"פב
בפלוגתא רבינא ורב אשי הלכה כמאן ער"פג. ג'פד
הלכה כחנן וכיוצא בו (כתובות ק"ט ע"א) כ"רסח
הלכה כר"א בגיטין אבל לא בשטרות כ"רלג
הלכה כר"מ רק בגזירותיו או גם בקנסותיו
מ"לט. כ"קעב. ג'לה
כ"רלא הלכה כר"נ בשעבודא

כ"רעט הלכה כרבה תוספאה (יבמות פ')
הלכתא כמר בר רב אשי בר ממיפך שבועה ואורייתא, הלכה
כ"מ כר"ע מחכירו
ג'לה יחיד ורבים הלכה כרבים
כ"ק"ב כל זאת אומרת הלכה הוא
כ"רסב לית הלכתא כאדמון בכלהו תלת (כתובות ק"ח)
ג'טז ספק בהלכתא למשיחא
פוסק שסותר דבריו אזלינן בתר דבריו שבמקור ההלכה
ער"מט

הלכה למשה מסיני

כ"פס הלכה לממ"ס אי בעי רמז או אסמכתא בקרא
נ"פה חצי לוג שמן לתורה ורביעית יין לנזיר הוה הלמ"מ
נ"פה י"א יום שבין נדה לנדה הוה הלמ"מ
נ"כז מה דאמרינן נדה בין גדולה בין קטנה הוה הלמ"מ
ג'יד שיעור גדלות הקטן הוא הלמ"מ
נ"סא שערה אחת חוצצת ג' אינם חוצצים הוה הלמ"מ

המקשה

המקשה והפילה דמה טהור דהוה דם קישות ואין קישות
לנפלים
המקשה וראתה דם ג' ימים ולא שפתה הוה יולדת ולא זבה
נ"ה
המקשה וראתה דם ג' ימים ושפתה הוה זבה
נ"ה
המקשה וראתה דם הוה דם נדה
נ"ה

המשכה

אם מהני המשכה בלא רוב או דוקא ברוב
בירור במחלוקת אי מהני המשכה ע"ג דבר שאינו סופג
בתוכו המים
נ"עד
ג' סאין שפוסלין המקוה באם המשיכן אינם פוסלים
גת שהיו בה כ"א לוגין גשמים והמשיך לתוכן י"ט שאובין
נ"עג,נד טהורה משום המשכה ורוב
המשכה בעינן בכלי שקובעו ואח"כ חוקקו ולא הפיק
נ"עד המשכה היא כשבירת כלים לגבי עלייתן מטומאתן
המשכה שעושים למקוה שיש בו כ"א לוג מי גשמים לא
נ"עד בעינן שיהי' ג"כ השקה
לשיטת שו"ת הרי"ב יוצא דהמשכה מבטלת רק שם שאובין
נ"עד ולא טומאת המים
מים שאובין כולן והמשיכן אם הוא פסול מד"ת או מדרבנן
נ"עד מים שהומשכו ע"ג קרקע מד"ת יכול לטבול בהם מחטין
נ"עד וצינורות אע"פ שאין בהם מ"ס ורבנן גזרו למ"ס
מרזב שאין בו בית קיבול כשר וכשיש בו נפ"מ מתי חקוהו

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

כא

הפלת עובר

אם יש עדים שהפילה אפילו נשים אינה נאמנת לומר לא
אפילי כ'-פא, צא
אשה שאין לה בנים שהפילה נפל בגו עשר שנים מונה עשר
משעה שהפילה כ'-פ
אשה שהפילה ג' פעמים הוחזקה לנפלים לאותו איש, הוא
אומר ב' והיא אומרת ג' האשה נאמנת כ'-פא, צא
היא אומרת אפילי והוא אומר לא הפילה היא נאמנת כ'-פח
הפילה ג' פעמים לא תנשא לשלישי אלא למי שיש לו בנים
כ'-פא, צא

הפסד

איסור קרובים אי מיחשיב הפסד ק'-לו

הפסק טהרה

אי אמרינן בדם חימוד שצריכה להפסק טהרה ג'-כח, סג
אם הרופאים קבעו שלא תוכל להכנס להריון א"כ תטבול
קודם ג'-ל
אם פסקה בטהרה באמצע היום א"צ בדיקה על היום וממחרת
סופרת ז"נ ג'-ל
אשה צריכה שהפסיק בטהרה כדי שתוכל לספור ז"נ ג'-ל
מתי עושה האשה הפסק טהרה ג'-ל

הפקד

איסוה"נ אי הוי הפקר איסוה"נ ק'-סא
אם פוטר מן הבכורה אף דיצא מרשותו זוכה הזוכה מכחו ק'-לג
אתרוג של הפקר אתרוג של הפקר ק'-יז
באיסוה"נ באיסוה"נ ק'-סא
בחמץ ל"א דהוי דעת אחרת כ"א סילוק רשות ק'-לג, סא
בשבת בשבת ק'-סא
דמיא טפי למתנה ממציאה דמיא טפי למתנה ממציאה ק'-לג
המפקיר עברו אם יצא לחירות המפקיר עברו אם יצא לחירות עב'-פ
הפקיר חמץ קודם הפסח וזכה בו לאחר הפסח ק'-לג
הפקיר עברו ומת אם יכול העבר לישא שפחה עב'-פא
הפקיר עברו ומת, דין העבר עב'-פא
יאוש מטעם הפקר יאוש מטעם הפקר ק'-לג
ליבטל וליהוי הפקר כעפרא דארעא, הפי' בזה ק'-לג
מדין נדר או קנין או סילוק רשות מדין נדר או קנין או סילוק רשות ק'-לג, סא
ממון עכו"ם אם דין הפקר להו ממון עכו"ם אם דין הפקר להו ק'-יז
מקרי דעת אחרת מקנה מקרי דעת אחרת מקנה ק'-לג
נפ"מ בין בהמת הפקר לבהמת מדבר לענין בכורה נפ"מ בין בהמת הפקר לבהמת מדבר לענין בכורה ק'-לג
נפ"מ בין הפקר ליאוש נפ"מ בין הפקר ליאוש ק'-לג, סא
ע"י שליח ע"י שליח ק'-לג

ג'-עה

או לאחר שקבעו כשר

ע"י שפיכת המים לארץ נפקו משם שאובין דמעשה מבטל

ג'-עד

מעשה

ג'-עב, עג, עד

שאובין שהמשיכן ככשרים

שיטת ר"א ממיץ דהמשכה דוקא ע"ג קרקע ולא ע"ג רצפה

ג'-עד

וכל דבר שאין המים נספגים בתוכו

הנאה

גדר ההנאה בקידושין גדר ההנאה בקידושין ק'-יז
הא דלא חשיב נהנה כשמקיים מצוה באיסוה"נ ק'-סא
מת עכו"ם אי שרי בהנאה ק'-יט
ע"ע איסור הנאה, טובת הנאה, מצוות לאו ליהנות ניתנו

הנקה ומינקת

אי אלמנה חייבת להניק את בנה כמו שעשתה בחיי בעלה
מחלוקת הפוסקים כ'-רמ
אין האיש כופה את אשתו להניק בן חברו כ'-קעא
אשה חייבת להניק את בנה ואם היו לה תאומים מחלוקת אי
מחוייבת להניק כ'-עא
אשה מינקת שפסקו לה קמעא למזונות אוכלת הרבה משלה
כ'-קעא
אשה שאמרה להניק ובעל אמר שלא להניק לה שומעין
כ'-קסד
אשה שאמרה משלימנא למניקתא ולא אניק שומעין לה ואי
בנה ידע לה כופין אותה להניק מפני הסכנה כ'-קע
אשה שנדרה מלהניק את בנה, אי חל הנדר כשהולד מכירה
כ'-קסה
אשה שרצתה להניק בן חברתה או הבעל מוחה כ'-קע
גונג יונק חלב בשבת כ'-קן
מינקת דיה שעתה ג'-ב, ד
מינקת לא תנשא אלא לאחר כ"ד חודש מ'-מא
ממתי ועד מתי נקראת מינקת ג'-ד
נשאה וברח אי מהני ערוקיה מ'-מב
חינוק חולה שאין בו סכנה אי יונק אחר שפסק, וכמה זמן
יניקה לתינוק כ'-קסח

העראה

הכשר מצוה, וגמר ביאה גוף המצוה ק'-א
ע"ע ביאה

הפה שאסר

אם הנאמנות הוא גם כשחוזר בו לאחר זמן
אמרה א"א אני לשון הזה אם יכולה לחזור בה
אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני מהו מ'-כט
מ'-כט
מ'-ל

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

פּט"ח לאחר מיתת בעליו, אי הוי הפקר
שוה"נ מדין יאוש או הפקר
ע"ע חמץ

איסור אשה נשואה כהקדש
המקדש עברו אם יצא לחירות
נפ"מ בין טלית זה מקודש לי לאשה זו מקודשת לי

ק' -ס אי הוו המעות מתנה
ק' -ס אי הוי מדין אפקעינהו
ק' -ו אם בכח כ"ד בכל מקום להפקיע ממון מבעליו
ק' -ו אמר' רק כשהוא פושע
ק' -ס באיסוה"נ דרבנן
ק' -צב מדין הבר"ה מפקירין זרעו דמומר
ק' -ס נפ"מ בין הפקר כ"ד לאפקעינהו

אי הוי מצוה חיובית
ע"ע תרומה

אב וארוס שלא שמעו כיום אחד
 נדר'-נו
 אב מפר נדרי בתו עד שלא בגרה
 נדר'-מט,נט
 אי בעל או אב מפר בלא שמיעה
 נדר'-לג,ג
 אין מפירין נדרים שלא חלו עדיין
 נדר'-נג
 ארוס אחרון מפר נדרים שנראו לארוס ראשון
 נדר'-מט
 ארוסה שנתגרשה וחזרה ונתארסה אביה ובעלה אחרון
 נדר'-מט
 מפירין נדריה
 בוגרת וששהתה י"ב חרש אין הבעל מיפר עד שתכנס
 נדר'-נא
 לרשותו, אפי' נותן לה מזונות
 נדר'-כג,ג
 בעל נעשה שליח לחרטת אשתו
 נדר'-י
 בשבת איכא עונג וביו"ט איכא שמחה
 נדר'-לא
 בשבת לא יאמר מופר ליכי כבחול
 נדר'-ג
 דרך ת"ח להפר נדרי בתו עד שלא יצאת מרשותו
 נדר'-ג
 הבעל מפר נדרי בית אביה אד שלא תכנס לרשותו
 נדר'-ג
 הפר הבעל וקיים האב ושאל על הקמתו אי חוזר ומפר

נדר'-מז	הפרת נדרים כל היום
נדר'-נדר, נז	חילוק בין הפרה לביטול
נדר'-לא	חרש מהו שיפר לאשתו
נדר'-לג	טלי ואכלי אי הוה לשון הפרה
נדר'-לא	יבם אינו מפר ליבמתו בין לאחר בין לשנים
נדר'-נב	לדבר מצוה אפי' ע"ד רבים יש לו הפרה
נדר'-מח	נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה
נדר'-מז, נח	קיים האב והפר הבעל ואח"כ שאל על ההקם
נדר'-מז	ע"צ התרת נדרים, נדר

אי מותר לסרוק פאות הראש
אשה אי מותרת להקיף את הקטן
אשה מקפת את הקטן
אשה שהקיפה או שניקפה פטורה
המקיף את הקטן חייב
המקיף לעצמו אי חייב שתיים
הקפת כל הראש שמה הקפה
טעם לא תקיפו פאת ראשכם
ישראל אי מזהר להקיף את העכו"ם
לא תקיפו וגו' אחד הניקף ואחד המקיף חייב
עבר אי שרי בהקפה
עכו"ם מותר להקיף את הקטן
פאות הראש שתיים, ליטול פאות הראש במספרים כעין תער
נז"י, יא, יב
נז"ט
קטן אי מיחייב בהקפה

אנשים בני הרגשה נינהו ולכן יד המרבה לברוק באנשים
 נ' יח תקצץ
 נשים וידן לאו בני הרגשה כשמגיע דם
 נשים ולא ננות הרגשה נינהו לכן כשמרבה לברוק משוכחת
 נ' יח

אין הרחקה בין טמאה לאכול עם טהור
אם יש היכר של מפה מותר לאכול בשלחן א' לזכה וגרה עם
בעלה וכן לזכ ולכב"ח
אסור ליגע באשתו נדה אפי' באצבע קטנה
בכל ימי טומאתה אסורה לאכול בשלחן אחר עם בעלה
משום הרחקה
לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה
לא יאכל עמה בצלחת אחת והמנהג אפי' בשלחן א'
לא ידבק איש באשתו נדה אפי' הוא בכסותו והיא בכסותה

ע"ע גזל, גזל בפמשו"פ, גזל עכו"ם

ג- גימין • גמ- גמ חליצה • י- יבמות • יב- יבום וחליצה • כ- כתובות • מ- מיאון • נ- נדה • נדר- נדרים • נו- נויר
סד- סדורא וחליצה • עב- עבדים • ער- עריות • ק- קידושין • ת- תוספתא

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים כה

ג'לט	זכות הוא לעבד שיוצא מיד רכו לחירות	ג'לג	פעמים שטובלת ביום ח' ופעמים אפי' ביום ז'
ג'לט	חיוב הבעל בשאר כסות ועונה אי הוי זכות או חובה	ג'פה	ראתה דם ביום ח' לאחר ז' ימי נדה הוה זכה
ק'יד	כח ב"ד לכופף קטן לקדש אשה מדין זכיה		רבנן גזרו שלא לטבול ביום ז' של זכה שמא תשמש
ג'יד	כח ב"ד לקדש אשה לגר קטן מדין זכיה	ג'לא	ותסתור וימצא שבעל זכה
ג'לב,לה	כשרוצה להתגרש הווי גירושיה זכות		שפתה לאחר ג' ימים שראתה דם הוה זכה וחיבת קרבן
ג'לב,יד,לב	לאדם שלא בפניו	ג'ה	משום זכה
ג'יד	לגר קטן מדרבנן, להכניסו תחת כנפי השכינה	ג'כז	חינוקת בת עשרה ימים מטמאה בזיבה
ג'יד	לקטן בקידושין		
ג'יד	לקטן מדרבנן		זונה
ג'יג	מטעם שליחות	ג'ו	אין עליה איסור לינשא לכהן
ג'יד	מילה בקטן לא הוי זכות מחמת הסכנה	ג'קכה	יצא עליה שם מזנה בעיר
ג'נה	קטנה יש לה יד לזכות בעצמה	ג'קכה	יצא קול שהרתה לזנונים
	זמן	ג'ו	נאמנות הבעל לומר אשתי זינתה
גט'עא	גט חליצה שזמנו מוקדם, דינו	ג'קלט	קלקלה לאחר גירושין מותרת לחזור
ק'כד	התקדשי לי לאחר זמן ובא אחר וקידשה		זיקה
ק'נד	לא תיקנו זמן בגט ובשטר קידושין	יבו'מח	בזיקת ב' יבמין חולץ אפי' בדליכא צרה
ק'כד	פרטי הרינים בזה	ער'עה	ביאור ענין הזיקה ביבום
	זנות		זיקת יבום, מחמת קנין הממון דכסף קידושין שיש בה
ער'טו	אי גזרו על הזנות רק בכהן או גם בישראל	יבו'כח	איסור גזל
ער'מג	אין זונה אלא גיורת ומשוחזרת ושנבעלה בזנות	יבו'מז	זיקת שני יבמין אי הוי דאורייתא
ער'לח,מג	אין זנות אלא מחייבי כריתות	ער'צג	חיוב החליצה אי הוי משום דהזיקה גדרו דהוי כאילו
מ'מו	אם יש זונה מחייבי לאוין	יבו'מא	קידשה כבר
ער'לא	אנס אחות אשתו אי מותרת לו לאחר מיתת אחותה	יבו'מא	צרה ע"י זיקה גרידא שמה צרה
י'טו	אנסוהו לבוא על פנויה אם נאסרו קרובותיה	יבו'טו	שומרת יבם שמתה אסור היבם באמה
ער'מב	אשת איש מן הנשואין בחנק		שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה
י'נד	אשת חרש שזינתה אם אסורה לבעלה		זכות
ער'לב	בא על אחות אשתו שהיא א"א אם נאסרה על הבעל ער'לב	ק'יד	המילה והטבילה אי הווי זכות לגר קטן
מ'לד,לה	בקלא דלא פסיק אם אוסרין האשה על בעלה אף בלא עדים	ער'נו	חסרון הוא לב"ד שאין בו אחר שילמד זכות
מ'לא	גירש אשתו משום שם רע אם מותר להחזירה	ק'צז,ק	קידושי האב לקטן אי הוי זכות
י'יז	גירשה וזינתה אם מותר לנושאה שוב	ק'צז,ק	קידושין אי הוי חוב או זכות
מ'לו	גרופה שזינתה יכולה לשוב לבעלה	מ'ה,כא	קידושין הוי זכות וזכין לקטן
מ'לז	האומר זינתה אשתו אם נאמן	מ'ה	קידושין לקטנה אי הוי זכות
ער'לה	הבא על א' מהעריות בין באונס בין ברצון פסלה		זכיה
	הבא על הגויה אם יש נפ"מ בין אי הוי מקרה או שיחרה	ג'יב	אלימא משליחות
ער'טו		ק'סו	באיסוה"נ
ער'יד	הבא על הגויה חייב משום נשג"א ונשג"ז	ק'סו	בחמץ בפסח דנכרי
ער'יד	הבא על הגויה כאילו נתחתן בע"ז	ק'סא	בשור הנסקל שהוזמו עדיו
מ'מה	הבא על הפנויה לשם פילגש או באונס אם עשה זונה מ'מה	ג'צו	הולך כזכי או לאו
ער'לח,מג,צז	הבא על חייבי לאוין אי עשאה זונה מ'נ. ער'לח,מג,צז	מ'ח	המזכה לעובר אי קנה
ער'פב	הבא על יבמה ובא אחר מן האחים על צרתה	ג'סא	הרי את שפחה וולדך בן חורין זכתה לו

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

כו

הבא על צרת חלוצתו, דין הולד	ער-פב	דין כלו לו חדשיו אם צריך שיגמרו צפרניו	ער-סח
הבא על שפחה שלו אין אדם עושה כב"ז ודאי שחררה		עובר שכלו לו חדשיו תוך ל' או פוטר מחליצה	ער-סו
	ער-ס. עב-עח	עין ערך משחית	
הבא על שפחתו הולד כשר	עב-עד		
הבא על שפחתו ואומר שנתכוין לזנות אינו נאמן	עב-עד, עח		
הבועל ארמית קנאין פוגעין בו	ער-יג		
המחלל זרעו והמושך ערלו לא יהיה חריף בחכמים	ער-יב, יד		
הנואף רוצח הוא	ער-יא		
הנטען מן האשה אם אסור בכל הז' קרובות	מ'-לב		
הנטען משפחתו אם מותר לנושא	מ'-לב		
הסוטה אסורה לבועל כלבעל	מ'-לב		
יבמה שזינתה אינה נאסרת על יבמה	ער-עו		
ישראלית הנבעלת לנכרי אם קנאין פוגעין בו	ער-יג, טו		
כדי לאוסרה על בעלה אם סגי שיראום העדים כדרך			
המנאפים או כמיכחול בשפופרת	מ'-לד		
מה חידשו ב"ד של חשמונאי בבא על הגויה	ער-יד		
נבעלה לאחר אם מותרת לבעלה	ער-ג		
נבעלה לאחר אם מותרת לבעלה הכהן	ער-ג		
נבעלה לבהמה אי כשרה לכהונה	מ'-מו		
נושא אדם בת דומה ואל ישא דומה	מ'-סב		
נתאסרה לאחר ונתגרשה אם מותר לבעלה לשוב לקחתה			
	ער-ג		
נתייחדה עם עכו"ם אם אסורה לכהן	מ'-לח		
סתם בעולה דזנות שאין ידוע ממי פסולה לכהונה	ער-מד		
ע"א האומר זינתה אשתו	מ'-לו		
פנוי הבא על הפנויה ונשאת לאחר וגירשה מותרת			
להינשא לפנוי	מ'-לו		
פנויה שזנתה אם מותרת לכהונה	מ'-מד		
שומרת יבם שזינתה אם בנה ממזר	ער-נו		
שומרת יבם שזינתה אם מותרת ליבמה	מ'-מה		
שומרת יבם שזינתה אם מותרת לכהן	מ'-מה		
שומרת יבם שזינתה מותרת ליבם ואפי' כהן	יבר-כח		
זקן			
זקן שתשש כחו לענין חליצה	י'-לט		
עבד מקרי זקן כל שאינו ראוי להוליד	כ'-צד		
זקנה			
ממתי זקנה הוה מסולקת דמים	נ'-ד		
ממתי נקראת זקנה	נ'-ד		
זרע			
אי נאמנת האשה לומר שאינו יורה כחץ	מ'-נח		
אם בת בכלל בן ובכלל זרע	ער-סד		

חוב

אין חבין לאדם שלא בפניו	ג'-לב, צו
אמרה שרצונה להתגרש אי הוי חוב אצלה	ג'-לט
היה ליבם חוב אצל המת אם יכול להחזיק לעצמו	
ממטלטליו	יבר-נט
חצר נעשה שליח לזכות ולא לחוב	ג'-לב
תופס לבצע"ח במקום שחב לאחרים	ג'-לט

חולה

המביא גט ממדה"י והניחו חולה	ג'-סו
המקדש אשה חולה בפמשו"פ	ק'-יז
המקדש אשה חושיב"ס באיסוה"נ	ק'-ד, יז
רוב חולים לחיים	ג'-סו
שכ"מ שניתק מחולי לחולי לענין גט	ג'-קיג

חולין שנשחטו בעזרה

מכרן וקידש בדמיהן	ק'-ס
קידושין בהם	ק'-ס

חומרא

ספק איסור לחומרא	ג'-כו
------------------	-------

חופה

א"ר מדרבנן	ק'-פה
אחר חופת קנין צריך לחופת גמר	ק'-פט
בשבת הוי א"ר משום קנין או כתיבת כתובה	ק'-פה
דאין קדושי נדה לחופת נדה	ק'-פט
הא דל"א דהוו העדים פ"ע	ק'-צג
חופה ואח"כ קידושין אי חשיבה כנשואה תיכף לאחר	
קידושין	כ'-ו
חופה קונה אע"פ שלא נבעלה	כ'-קסד
חופה שאינה ראוי' אי קונה	ק'-פה, פט
חסרון כתובה	ק'-פה
מניעת ביאה מפאת מקרה	ק'-פה
מסר בתו לחופה בשבת אם מבטלה ממלאכה	ק'-לב
נפ"מ בין חופה הגומרת לחופת נדה	ק'-פט
קדושין ע"י שליח בריחוק מקום	ק'-פה
קודם החופה אסורה האשה לבעלה כא"א	ק'-ז
קידושין בלא ברכת חתנים	ק'-פה
קידושין תופסין בחייבי לאוין	ק'-פט

מפתח כללי - ענינים

על כה"נ עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

כו

חזקה	אחיות מחזקות
אי אית לן חזקה אגמר ביאה האיך יטען לא גמרתי ביאתי	אחיות מחזקות
אי מהני רפואה לאחר שהוחזקה	אי מהני רפואה לאחר שהוחזקה
אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה	אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה
אין עד א' נאמן באיתחזוק איסורא	אין עד א' נאמן באיתחזוק איסורא
אם אמרה נדה אני הוחזקה ולכן אין דיבור מוציא מדיבור	אם אמרה נדה אני הוחזקה ולכן אין דיבור מוציא מדיבור
זה אלא אמתלא	זה אלא אמתלא
אם יש לבעל חזקת חי לאחר שאמרה אשתו מת בעלי יבו'נו	אם יש לבעל חזקת חי לאחר שאמרה אשתו מת בעלי יבו'נו
אם לרואה מחמת תשמיש מוחזקת בג' פעמים אפי' לרבי	אם לרואה מחמת תשמיש מוחזקת בג' פעמים אפי' לרבי
או לרבב"פ	או לרבב"פ
אשה שאין לה וסת וא"א לברר אם ראתה סמכין אחזקה	אשה שאין לה וסת וא"א לברר אם ראתה סמכין אחזקה
נ'טז	נ'טז
אשה שאין לה וסת לאחר תשמיש אזלינן בתר חזקה שרואה	אשה שאין לה וסת לאחר תשמיש אזלינן בתר חזקה שרואה
וצריכה לפרוש	וצריכה לפרוש
אשה שכרקה עצמה ביום א' וז' ובשאר ימים לא ברקה	אשה שכרקה עצמה ביום א' וז' ובשאר ימים לא ברקה
י"א רהוה בחזקת טהורה	י"א רהוה בחזקת טהורה
אשה שבעלה השאירה בחזקת טהורה כשחזר הרי היא	אשה שבעלה השאירה בחזקת טהורה כשחזר הרי היא
בחזקת טהורה	בחזקת טהורה
אשה שבעלה השאירה בחזקת טמאה כשחזר אינה בחזקת	אשה שבעלה השאירה בחזקת טמאה כשחזר אינה בחזקת
טהורה עד תאמר טהורה אני	טהורה עד תאמר טהורה אני
אשה שקבעה וסת ואומרת שלא ראתה נאמנת ולא הוה	אשה שקבעה וסת ואומרת שלא ראתה נאמנת ולא הוה
כאיתחזוק איסורא	כאיתחזוק איסורא
אשת איש שאומרת שהיא נדה גרע ממעשה הלבשה בגדי	אשת איש שאומרת שהיא נדה גרע ממעשה הלבשה בגדי
נדה	נדה
ברקה ירקות ומצאה שלשה תולעים צריכה לחשוש	ברקה ירקות ומצאה שלשה תולעים צריכה לחשוש
בע"ז ויורש שקדם אחד מהם והוחזק במטלטלין ה"ז ורזו	בע"ז ויורש שקדם אחד מהם והוחזק במטלטלין ה"ז ורזו
ונשכר	ונשכר
דבר שבערורו שאינו פחות משנים, דוקא כשהוחזק	דבר שבערורו שאינו פחות משנים, דוקא כשהוחזק
הבא על עסקי איסור שנאמן, אם נאמן אף לגבי דין הממון	הבא על עסקי איסור שנאמן, אם נאמן אף לגבי דין הממון
הכרוך בזה	הכרוך בזה
הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה	הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה
הרואה דם מחמת תשמיש ג"פ לא תשמש יותר	הרואה דם מחמת תשמיש ג"פ לא תשמש יותר
וראי גמר ביאתו	וראי גמר ביאתו
חזקה דוראי גמר ביאתו בשפחה חרופה	חזקה דוראי גמר ביאתו בשפחה חרופה
חזקה הוי בב' פעמים או ג'	חזקה הוי בב' פעמים או ג'
חזקה הוי בג' פעמים	חזקה הוי בג' פעמים
חזקה על האדם שבשעת מיתה מוחל בכל אופן	חזקה על האדם שבשעת מיתה מוחל בכל אופן
חזקת איסור בתרי הוי	חזקת איסור בתרי הוי
חזקת הגוף במומין	חזקת הגוף במומין
חזרת חיים בזקן שעבר ק' שנה	חזרת חיים בזקן שעבר ק' שנה
כל הנשים בחזקת טהורה לבעליהן	כל הנשים בחזקת טהורה לבעליהן
כשם שאשה מוחזקת ב' פעמים כך היא מוחזקת בג'	כשם שאשה מוחזקת ב' פעמים כך היא מוחזקת בג'

אחיותיה	אחיותיה
כשראתה ג' פעמים מחמת תשמיש הוחזקה לבעל זה	כשראתה ג' פעמים מחמת תשמיש הוחזקה לבעל זה
לא מחזקין מפירות לפירות לומר שכולם מתולעים	לא מחזקין מפירות לפירות לומר שכולם מתולעים
מהו דתימא התם אוקי גברא אחזקה אוקי תרומה אחזקה	מהו דתימא התם אוקי גברא אחזקה אוקי תרומה אחזקה
קמ"ל	קמ"ל
מלקין על החזקות כר"י	מלקין על החזקות כר"י
נכסים אחר מיתת הבעל בחזקת מי הם	נכסים אחר מיתת הבעל בחזקת מי הם
נמצא ג' חטין בקועין הוי חזקה דאיכא טובא	נמצא ג' חטין בקועין הוי חזקה דאיכא טובא
עו"כ המוחזקין שאין משקרין	עו"כ המוחזקין שאין משקרין
רוב התלוי במעשה, וחזקה, חזקה עדיף	רוב התלוי במעשה, וחזקה, חזקה עדיף
שליח עושה שליחותו	שליח עושה שליחותו
שליח פיו וחזקה לא הוי כשני עדים	שליח פיו וחזקה לא הוי כשני עדים

חזקה אין אדם עושה בב"ז

ק'פז	ק'פז
ק'פז	ק'פז
ק'פז	ק'פז

חזקה שליח עושה שליחותו

ק'י	ק'י
ק'י	ק'י
ק'יג	ק'יג

חזקת כשרות

מ'כח	מ'כח
מ'כח	מ'כח

חזרה

ג'לב	ג'לב
ק'סו, צט	ק'סו, צט

חטא

ג'כ	ג'כ
ער'טו	ער'טו

חי

ער'מה	ער'מה
-------	-------

חייבי כריתות

ער'לד	ער'לד
ער'לח, מג	ער'לח, מג
ער'טז	ער'טז
ער'נה	ער'נה

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

כח

מצינו חייבי כרת מדברי קבלה

ער-יד

אם תנור מצרף לשיעור חלה
הרודה ונותנן לסל הסל מצרפן
קפיזא פטורה מחלה
ר"ח אע"פ דלא בעינן נשיכה מ"מ נגיעה בעינן לר"א

חייבי לאוין

אם יש זנות מחייבי לאוין
אם יש ממזר מחייבי לאוין
אם קידושין תופסין בביאת איסור וחופת נדה
אם קידושין תופסין בהן
הא דל"א דהעדים הן פ"ע
הבא על חייבי לאוין אם עשאה זונה
נשא א' מחייבי לאוין אם יש לה כתובה
קידושין תופסין בחייבי לאוין
קידושין תופסין בחייבי לאוין ונפטרינן בכך מן היבום
והחליצה

חליפין

לא גזרינן שאלה אטו חליפין
נפ"מ בין מתעמ"ל לשאלה בגזירה דאטו חליפין
קנין חליפין בטוה"ג

חלוצה

א' מן האחין שנשא החלוצה או צרתה אי הוי בנו ממזר
הבא על צרת חלוצתו, דין הולד
החלוץ ליבמתו אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו יבוי-ל

חייבי מיתת ב"ד

אם בכח ב"ד של מטה למחול לחייבי מיתות
הבא על העריות חייב כרת וסקילה
חייבי מיתות ב"ד אם ישנן בכלל מלקות
מן השמים לא יניחו לב"ד לשפוך דמו של השב בתשובה

חליצה

אופן החליצה
אופן ישיבת הדיונים בסדר החליצה
אי סגי ב"ד של ג' הדיוטות
אלו הלכות צריכין הבית דין רחליצה לדעת
אלם ואלמת שחלצו
אלמנה מן הנשואין אם צריכה חליצה מכה"ג
אם אומרים חלוץ הנעל ב' פעמים או ג'
אם גם היבמה אומרת ג"פ חלוץ הנעל
אם חולצין אף כשאין מכירין אותם הב"ד
אם כותבין הב"ד גט חליצה לאחר החליצה
אם מהני מודעה לבטל החליצה
אם צריך היבם לראות הרוק היוצא מפי היבמה

חייבי עשה

חייבי עשה אם עולין ליבום

חיים

זקן שעבר ק' שנה אם יש לו חזקת חיים
חיוו של אדם הוו שבועים שנה
רוב חולים לחיים

חכם

אם הרופא אומר שכדי שתכנס להריון חייבת לטבול קודם
יכולה להקל בימי פליטתה ע"י שאלת חכם
אסר את האשה בנדר על בעלה
חכם שאסר את האשה לא ישאנה
חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר וכן להיפך
כח חכמים בהפקעת הקידושין

חלב

אין ליתן חלב טמא לקטן

חלה

אם בעינן נושכות
אם בעינן תוך כלי או אויר כלי שיצרפן מספק
אם לאחר האפייה שייך צירוף לחלה

סד-סז. יבוי-יג
אם צריכים הב"ד לראות הרוק
בהא דנאמן קרוב להעיד על היבם הא בחליצה יש גם גורא
רממונא ואין דיני ממונות פחות משנים
בית דין שאינם להקרות, החליצה פסולה
ברכת החליצה
גט חליצה שזמנו מוקדם, דינו
גידמת אם חולצת בשיניה
דיני ממונות בחליצה
הבית דין בחליצה צריך שלא יהיו קרובים זל"ז
החולץ ע"מ שתנשא לו
החולץ ע"מ שתתן לו מאתיים זוז
היכי דמי חליצה מוטעת
הסומא אם חולץ
הסריס אם חולץ ומיבם

ג' - גיטין • גמ' - גט חליצה • י' - יבמות • יבוי - יבום וחליצה • כ' - כתובות • מ' - מיאון • נ' - נדה • נדר - נדרים • נז' - נזיר
סד - סדורא דחליצה • עב' - עבדים • ער' - עריות • ק' - קידושין • ת' - תוספתא

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

כח

[illegible]

אם יו"ט חל יומיים קודם שבת תחוף ברביעי	נ"ט
אם מותר בחמי חמה לחוף בכלל	נ"ס
אסור לחוף במים קרים	נ"ל, סה
אסור לחפוף בחול ונתר	נ"ל, סד
אשה תחוף בע"ש ותטבול במוצ"ש	נ"ט
בדיעבד אם חפפה בדברים המסבכים השערות ורתאה שלא	נ"ט
יבך מהני	נ"ס
בע"ש תחוף מבעוד יום	נ"ט
דין אשה שהרופאים אמרו שאסור לה לחוף במים	נ"ל
דין אשה שלא חפפה קודם טבילתה אם מצאה אח"כ חציצה	נ"ט, נב
על גופה ואם לא מצאה	נ"ב
דין החופפת ביום וטובלת בלילה	נ"ל
המנהג דחופפין בכל הגוף	נ"ט
המנהג לחוף מבעוד יום עד שתחשך	נ"ל, סה
חפיפה בעיני במים חמים וכן בחמי חמה	נ"ל
חפיפה היא מתקנת עזרא	נ"ס
מהו נתר שאסור לחוף בו	נ"ס
עם בורית [זי"ף] מותר לחוף	נ"ל
צריכה חפיפה בכל מקום שיש שערות בגופה	נ"ל, נב
צריכה לחוף קודם שתטבול	נ"ט, נב, נט
צריכה שתהי' חפיפה סמוך לטבילה או באותו היום	
חצי שיעור	
בגזל	ק"ז
נפ"מ בין איסור גזילה ללאו דלא תגזול	ק"ז
חציצה	
אי סגי בריכוך המכה שלא יהי' חוצץ	נ"מג
אם אגד וקרום שע"ג מכה וקשקשים שעל השבר אוצין	נ"מ
חוצצין רפויין אין חוצצין	נ"ל
אם הוא אינו מקפיד ורוב בנ"א מקפידים אם הוה חציצה	
אם היו עיניה פורחות אפי' כחל שע"ג העין אינו חוצץ	נ"מב, עא
אם טבעת של נוי חוצצת	נ"מ
אם מהני רפויין אע"פ שלא הדיחם ואם גזרו רפויין אטו	נ"מז
שאינם רפויין	נ"ל
אם קפיד ועבר הוה חוצץ	נ"ל
אם שרף הפרי והעץ יש בהם נפ"מ לחציצה	נ"מב
אשה שאמרו לה הרופאים לחוף ביין אם חוצץ	נ"מג
אשה שיש לה חטטין אם הוה כרם לענין חציצה	נ"מב
אשה חטבול כדרך גדילתה דהקמטים חוצצין	נ"מב, עא
בבית הסתרים בעיני שיהי' ראוי לביאת מים אע"פ שלא	
יבואו בו	נ"ט
בית הסתרים באשה חוצץ והיינו לטהרות	נ"ט, סד
בית הסתרים באשה חוצץ לטהרות	נ"ט, סד
במגנדרא כבניתא לא הוה חציצה	נ"ט
בצק שתחת הצפורן חוצץ ובצואה שלא כנגד הצפורן חוצץ	נ"ט
גזרו על רובו ואינו מקפיד עליו אטו רובו ומקפיד וכן	נ"ט
במיעוט המקפיד גזרו	נ"ל
גלד שחץ למכה חוצץ ושבתוך המכה אינו חוצץ	נ"מג
גלד שע"ג מכה עד ג' ימים אינו חוצץ ולאחר ג' ימים	נ"מג
חוצץ	נ"ל
ד"ת רובו ומקפיד עליו חוצץ	נ"מב
דבר שלנוי אינו חוצץ ולרפואה חוצץ	נ"מב
דין אשה שמצוה לאחר טבילה עד בדיקה בבית הסתרים	נ"מט
אי הוה חציצה	נ"מט
דין אשה ששמו לה טבעת בבית הסתרים אי הוה חציצה	נ"מט
דין שבנטי' מקילים בצואה שלא כנגד הצפורן אינה חוצצת	נ"ט
דם רבש דיו חלב - לחין אינם חוצצין, יבשים חוצצין	נ"ל
דם לח אינו חוצץ	נ"ל
דם שבין השינים חוצץ	נ"מב
דם שנחבשל בין לח בין יבש חוצץ	נ"ל
האוחז באדם בשעת טבילה, אם הדיח ידיו קודם אינו חוצץ	נ"מז
ואם לאו חוצץ	נ"מג
החמירו בנות ישראל שמורידות כל גלד ושחין	נ"סט
הטובלת בנהר א"צ מפצי משום החול	נ"מג
הטעם שריבדא דכסילתא חוצץ	נ"ע
המפשלת בנה לאחוריה כשהיא ערומה	נ"סט
חוטמים ורצועות אם חוצצים ומתי	נ"מ
טבעת של חותם חוצצת	
י"א דדין לפלוף שבעין ודין דם יבש שע"ג מכה הוה חציצה	נ"מב, עא
רק לטהרות	נ"מט
י"א שלבעל קרי חוצץ כרוך גוף	נ"ל
ילפינן מקרא דאת בשרו הטפל לבשרו שערות שיש בהם	
חציצה	נ"ל
ילפינן מקרא דאת בשרו כל בשרו בב"א במים וא"ל הוה	נ"ל
חציצה	נ"ט
יש מחלקים בין צואה נדבקת לאינה נדבקת לענין חציצה	נ"מב, עא
כחל שבעין אינו חוצץ ושע"ג העין חוצץ	נ"ל
כחל שחץ לעין חוצץ וכן בגלד שע"ג המכה	נ"מב
כיצד תעמוד אשה בטבילתה שלא יחצוץ	נ"מב
כל דבר לח אינו חוצץ חוץ מים חוצץ לתפילין	נ"מב

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

לא

ג'-לה	יבשים חוצצין	ג'-לט	כל דבר שחוצץ בכהנים חוצץ בגר ועבד משוחרר
ג'-לד	ששערה אחת חוצצת	ג'-לט	כל דבר שחוצץ בכלים חוצץ בנשים ובגר בשעת טבילה
ג'-מ	תכשיטים המהורקים חוצצין והרפוין אם מקפרת חוצצין ג'-מ	ג'-מב	כל השמנים אינם חוצצים חוץ משמן המור
	חצר	ג'-סט	לא תטבול במקום שמצוי טיט משום חציצה
ג'-כב	בהנ"ל, בחצירה שאול או מושכר לה	ג'-עא	לפלוג שבעין יבש חומץ משעה שהתחיל לירק
ג'-כג	גיטה וחצירה באין כאחד	ג'-לט,מר	לפלוג שבעין, לח אינו חוצץ יבש חוצץ
ג'-כב,לב	זרק לה גט לתוך חצירה	ג'-סט	לשיטת רש"י לא תטבול בנמל משום חציצה של טיט
ג'-כב,כה,כו	זרק לה גיטה והיא בתוך חצירו	ג'-מח	מזב ילפינן דא"צ ביאת מים לבית הסתרים ראינו חוצץ
ג'-כד	חצר המשתמרת שלא לדעתה	ג'-מח	אלא שיהי' ראוי לביאת מים
ג'-כד	חצר מהלכת	ג'-לז	מלולי דיתים וענבים לחין אינם חוצצין יבשים חוצצין
ג'-לב	חצרה הוי שליח לקבלה או הולכה	ג'-לז	מלולי תאנים ותמרים בין לחין בין יבשים חוצצין
ג'-צד	חצרה כירה	ג'-מה	מתני' דמקואות דקתני חוצצין אם הוה לבעלה או רק
ג'-לב	נעשה שליח לזכות ולא לחובה		לטהרות
ג'-קה	קטנה, חצירה קונה לה גיטה		נהגו בנות ישראל שלא לחוף לפני הטבילה בשמן כל
ג'-כב	קנין בעל בחצר אשתו	ג'-מב	עיקר
	חרם		נשואות מקפידות שלא יהי' דבר חוצץ בבית הסתרים
ג'-טז	לשכ"מ שאם יעמוד מחליו ישא אשתו	ג'-מח,מט	נשים רידן חופפין כל גופן משום חשש חציצה
	חרם דר"ג [שלא לגרש בע"כ]	ג'-לד,סא	נתנה מטבע בפיה לא הוה חציצה
ג'-ו	אחר החרם אי בעל נאמן לומר אשתי זינתה	ג'-מה	נתנה שערה בפיה קרצה שפתותיה וקפצה ידה וטבלה
ג'-ו	אי הוי גם בבעל	ג'-מו,סא	כאילו לא טבלה דחוצץ
ג'-ו	במקום מצוה	ג'-ע	נתנה תבשיל לבנה חיישינן מהשמנונית שמא נדבק בה
ג'-ו	גרם שתעבור על חדר"ג	ג'-לה	וחוצץ
ג'-ו	כשרד י' שנים בלא בנים	ג'-עא	סם שע"ג מכה וכחל שבעין אינם חוצצין
	חרס	ג'-עא	פתחה עיניה ביותר או עצמה ביותר חוצץ
ק'-מז	דין שטר חרס	ג'-סז	צריכה לגלח צפורניה שלא יהי' מתחתם זבל שיחוצץ
	חרש	ג'-לד	צריכה לחוף בכל מקום שיש שערות בגופה משום חשש
ת'-ב	אם יש להם כתובה	ג'-לד	חציצה לכו"ע
י'-נד	אשתו שזינתה אם אסורה לבעלה	ג'-לד,נט,סז	צריכה לחוף ולרחוץ גופה ולי"א לעיין בגופה מספיק שלא
י'-נג	דין קידושין בחרש	ג'-לד	יהי' דבר חוצץ
ת'-ד	הנושא חרשת אם יש בה טענת בתולים	ג'-נה,נו	רבינו משולם הבין ברבינו דמהני טבילה לזב ולגדה לחצאין
י'-מח	חליצתו פסולה משום שאין בו דעת או שאינו באמר ואמרה	ג'-ע	במעין
י'-מט	חרש וחרשת שחלצו	ג'-עא	ריבדא דכסילתא עד ג' ימים חוצץ מכאן ואילך אינו חוצץ
י'-נד	חרשת שנשאת לכהן אם אוכלת בתרומה	ג'-לט	ש"ז יבשה חוצצת
ת'-ג	נשא ונתפקח, דין הכתובה	ג'-לה	שאר כל השרפים בין לחין בין יבשים חוצצין
ת'-ג	נשא פיקחת ונתפקח אם צריך לקרשה שנית	ג'-ע	שיטת הב"ח דדוקא ברברים הנרסקים (ולא בטיט) או
ת'-ב	פקח שנשא חרשת אם כתובתה מאתיים	ג'-מ	חיישינן במפשלת ומאכילה את בנה
י'-נג	תרומתו אי הוי תרומה		שירין וזומין וקטלאות וטבעות אוצין חוצצין רפוין לא
			שרף התות תאנה שקמה והחרוב - לחין אינם חוצצין,

לב

ג- גיטין • גט- גט חליצה • י- יבמות • יבו- יבום וחליצה • כ- כתובות • מ- מיאון • נ- נדה • נדר- נדרים • נז- נזיר
 מד- סדורא דחליצה • עב- עבדים • ער- עריות • ק- קידושין • ת- תוספתא

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

לג

מחשבה בתרומה עושה הפרשה ובטומאה רק הכשר ק'-כו

טומאת אוכלים

אוכלים אין מטמאין ראין להם טהרה נ'-עד
אחורי כלים שנטמאו אם אוסרים את האוכלים נ'-ז
טבול יום פוסל אוכלי תרומה נ'-ז
מדאורייתא אוכל מטמא כלי נ'-ז

טומאת כלים

אחורי כלים שנטמאו אם אוסרים את האוכלים למשקין נ'-ז
אם נגעו הכלים מאחורי כלי שאין לו תוך טמא כולו נ'-ז
אם נגעו המשקים מאחורי כלי מטמא מאחוריו רק כשני לתרומה נ'-ז
אם נגעו המשקין מאחורי כלי אם מטמא בתוכו לכלי הקדש נ'-ז
אסור לטבול ע"ג כלי שמקבל טומאה מגביר מרחצאות נ'-סח
כלי חרס אין בו טומאה מגבו ואין בו טומאת מדרס נ'-סח
כלי חרס אין לו טהרה אלא בשבירה נ'-עד
כלי מתכת שנשבר עד שיוצא ממנו רמון טהור נ'-עד
כלי עץ מקבל טומאה מגבו נ'-סח
כלי שנטמא אחוריו במשקים אחוריו טמא אוננו וידי טהורים נטמא תוכו כולו טמא נ'-ז
מדאורייתא אין מקבל כלי טומאה אלא מאב הטומאה נ'-ז
משקה מטמא את הכלי בתוכו נ'-ז
משקין מטמאים את הכלים מדרבנן נ'-ז

טומאת משקים

אחורי כלים שנטמאו אם מטמאין משקים נ'-ז
אם נגעו המשקים מאחורי כלי אם מטמא ג"כ בתוכו בכלי הקדש נ'-ז
אם נגעו המשקים מאחורי כלים שאין לו תוך אוסר כולו נ'-ז
אם נגעו משקים באחורי כלים מטמא מאחוריו רק כשני לתרומה נ'-ז
דיני מים שאובין טומאתן והעלתם נ'-עד
הא דמשקין מטמאין את הכלי בתוכו נ'-ז
טבול יום אין פוסל את המשקים נ'-ז
כל הפוסל את התרומה מטמא משקה להיות ראשון נ'-ז
מדאורייתא אין משקים מטמאין כלי נ'-ז
מים אינם נעשים אב טומאה אפי' שיש להם תקנה במקוה נ'-עד
משקין מטמאין כלים מדרבנן נ'-ז
עיין ערך מים שאובים, השקה, המשכה

טבעת

אין לקדש בטבעת שיש בה אבן ק'-ע
נפי"מ בין אתרוג לטבעת קידושין השאולים בדין לכם ק'-עב
קידשה בטבעת שאולה אם מקודשת ק'-ז, עב
שאל טבעת לקדש בו אי מקודשת מדין מתעמ"ל ק'-עב

טהרות

אם מתניתין דמקואות מיירי לטהרות או אף לבעלה נ'-מד
אם ראתה דם בהשתנה אם מותרת כשפסקינן כר"י אף לטהרות נ'-פז
אשה שאין לה וסת בעי בדיקה לטהרות נ'-ג, יא
בדיקה מהני לטהר ספק טהרות נ'-ז
טבלה בג' לוגין שנפלו מחבית לים הגדול מיירי בטהרות נ'-נח
י"א דדין הפשילה בנה לאחוריה והאכילה את בנה שלא עלתה לה טבילה מדרב לטהרות דוקא נ'-ע
י"א דדין לפלוף וכחל שבעין מדבר רק בטהרות ולא לבעלה נ'-עא
י"א דמעשה בשפחתו של רבי שמצאה עצם בין שיניה הוה לטהרות וי"א אף לבעלה נ'-מח, סז
מה דאמרין כיצד אשה תעמוד בשעת טבילתה אם הוה רק לטהרות או אף לבעלה נ'-מד, גה
מה דבעינן בדיקה קודם אכילת טהרות נ'-ג, יא
נתנה מטבע בפיה וטבלה אסורה לטהרות משום דוקא וקמ"ל דיש טבילה לחצאין נ'-מה
ראתה דם ממתי חוששת לו לענין טהרות נ'-א
שיטת ר"ת דבעינן לטהרות חפיפה סמוך לטבילה נ'-נב
שלא לאכול בטהרות בעונה הסמוכה לוסת נ'-כט

טובת הנאה

אי אית ביה דין ממון ק'-סו
גזילת דבר שיש בו טוה"ג ק'-סו
דין ירושה בו ק'-סו
הקנאות ק'-סו
קידושין בו ק'-סו
קנין חליפין וסודר בטוה"ג ק'-סו
שעבוד בו ק'-סו

טומאה

אשה שאמרה טמאה אני וחזרה ואמ' טהורה אני כ'-קו
גדר היתר טומאת הכהן לאשתו שמתה יכו'-ט
האומרת טמאה אני לך כ'-קטז
כהן מטמא לאשתו שמתה אי הוי דוקא כשאין לה בנים יכו'-ט

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

לד

ק-סא	בדבר שאינו ברשותו	טומאת מת	אינו מטמא על אבר מן החי מאביו
ק-סא	בשור הנסקל	נז-כח	המלקט עצמות אביו אינו מטמא להן
ק-לג	מטעם הפקר	נז-כח	חסר אביו אבר מן החיים י"א דמטמא וי"א אינו מטמא
ק-לג,סא	נפ"מ בין הפקר ליאוש	נז-כח	כהן אינו מטמא לאביו שאינו שלם
ק-סח	קדשה בגזל דאחרים אי בעי יאוש וש"ד ברשותו	נז-כח	
ק-עב	קדשה בגזל שמסופק אם נחיאשו בעליו	נז-כח	
ק-סא	שוה"נ מדין יאוש או הפקר		
	ע"ע גזל		
יבום		טומטום	טומטום ואנדרוגינוס לא הוי בכלל בן ובת לענין נזיר
ער-עד,פח,צא	אופן הקידושין ביבום	י"מז	טומטום שנקרע ונמצא זכר
ער-עא,עח	אחיו שלא היה בעולמו פטור מן הייבום	י"מו	טומטום שקידש
יבר-ב	אחים מן האם פטורים מן הייבום		
יבר-ז	אי ש"ד לייבם גם היבמה וגם צרתה		
יבר-מו	אם ארוסה מתייבמת		
יבר-ג	אם כופין היבמה להתייבם לבעל מום		
	אמירת הרי את מקודשת וכו' אי שונה בייבום מבקידושין		
יבר-לג	ב' ענינים בייבום, הקמת שם וקנין אישות		
ער-צג	ביאה ביבמה אי מהני מדין קידושין		
ער-נח,עג,פח,צא	ביאור ענין הזיקה ביבום	כ-רכא	טירפא
ער-עה	ביבום צריך שיהיו האחים בני אב אחד		טירפא בכמה כתבין
י-לג	במיתת הבעל נפקע האיסור אבל דין הממון שבקידושין נותר		
ער-עו	בן ממזר זוקק ליבום	ק-זו	טלית
יבר-לא	בעל היבמה בלא מאמר אי לוקה		טלית זה מקודשת לי, מה דינו
ער-עג	בקדושי מאמר אם אומרים כדת משה וישראל	ק-סו	טעות בקידושין
יבר-לג	בת אם פוטרת מיבום	ק-סו	דעתה אמחצלת ודעתה אזווי
ער-סה	בת פוטרת מיבום	ק-סו	חזרה תוכ"ד בקידושין
יבר-לא	גירשה ע"מ שאם ימות לא תהא זקוקה ליבום	ק-כג	כשהטעות בכסף הקידושין ולא במהותם
ג-כ	דין היבום באנדרוגינוס		שליח שהטעה אותו או אותה בקידושין
י-מה	דין היבום כשבא על אחות חלוצתו		ע"ע תוך כדי דיבור
ער-ט	דין מאמר בקידושין	ק-סא	י' זהובים
ער-עג	היבם ביבמתו לא גרע משידוכין		מש"ה מקרי ערלה לכם
ער-עג	היבם יורש את אחיו וזוכה בקנין כסף קידושין של האח		
ער-עו	היבמה אם צריכה קנין קידושין חדש	ק-ג	י"ג מדות
ער-עג	היה חייב לגרשה ומת היבם מיבמה		דבר הנלמד מ"ג מדות אי הוי ראורייתא
ג-קלח	המתכוין לשם מצוה ולשם נוי בהרדי		
י-ה	הנותן גט ליבמתו	מ-סד	י"ג שנים
ג-קמ	הסרים אם חולץ ומיבם		בן י"ג שנים היינו מעל"ע
יבר-ב	הסרים אם חולצין ומייבמין לאשתו		ע"ע אם, קטן, גדול, נערה, סימנים
יבר-ב,ג	זו שאמרה גם לי גם לך לא יהיה היתה צריכה להתייבם		
ער-עב	לבן זה	ק-לג	יאוש
		ק-לג	אינו מוציא מרשות בעלים ער דאתי ליד זוכה
			אינו עושה קנין

מפתח כללי - ענינים

לה

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

זקניה, אם מותר לייבמה	י"ל	האילונית אם מייבמת או שפוטרת צרותיה	י"ח
חייבי עשה אם עולין ליבום	ער"פז	הבא על יבמתו ועל צרתה	ער"צ
יבם האסורה לו באיסור מצוה, דין הבן	י"כה	החולץ ליבמתו וחזר וקידשה	ער"פכ,צ
כה"ג שייבם את האלמנה באונס או בשוגג אם קנאה	ער"צא	החולץ ליבמתו וחזר ונשאת או שנשא צרתה	ער"כז
כה"ג שייבם אלמנה אם פוטר צרתה	ער"פו	החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת	יכו"ט
כה"ג שייבם את האלמנה אם הוא בכרת	ער"צא	החולץ ליבמתו, כאחד מהאחין לנחלה	יכו"כ
כל שנאסרה עליו שעה אחת אסורה עולמית	י"סה	החולץ לצרת בתו	י"לכ
כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר	יכו"ט	החזיר גרושתו משניסת ומת אם מתייבמת צרתה	יכו"כט
כשהיבמות יפרנסו עצמן יכול לייבם אף ר' וה'	יכו"ו	היתה אחת כשרה ואחת פסולה (לכהונה) חולץ לפסולה	
מאמר ביבמה עושין אירוסין או שהוא דין דרבנן	ער"עג		ער"פד
מיתה או נישואין מפילין ליבום	ער"עט	המחזיר גרושתו משנשאת, דין יבומה	ער"ט
מלמדין הקטנה למאן כדי שהגרולה תתייבם	י"סג	המשומרת אי פוטרת צרתה	י"ג
ממזר פוטר אשת אביו מן הייבום	מ"נח	חליצה של עריות אינה פוטרת הצרות	י"כז
מצוה על הגדול לייבם ולחלוץ	יכו"ג	חלץ ליבמה ולצרתה אם נפסלה הצרה לכהן	יכו"מז
מצות יבמין מקדש ואח"כ בועל	יכו"לג	חלץ ליבמתו וחזר וקידשה אם חייב כרת	יכו"ח,לד
מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה	ער"פט	חלץ לפסולה אי פוטר את הכשרה	י"כח
נפלה לפני שוטה אי מייבמה	י"נט	י"ח נשים פוטרות צרותיהן	י"ג
נפלו לפניו כמה יבמות אם יכול לייבם כולם	יכו"ו	יבום וחליצה הי מינייהו קדים	י"ה
ענין היבום אם הוא אך להקם לאחיו שם	י"לט	יבמה שהיא איסור מצוה אצל היבם חולצת	י"ככ
עקרה מלידה אי היא בת ייבום	יכו"ו. י"ל	יבמה שהיא איסור קדושה אצל היבם חולצת	י"כג,לה
עשה דיבום אי רוחה לית ראלמנה לכ"ג	י"כד	ילדה בן ומת תוך שלשים	ראה ערך נפל
עשה דיבום אי מקרי שוה בכל	ער"פח	יש אסורות לבעליהן ומותרות ליבמיהן	יכו"מד,מט
צרת שוטה אם מתייבמת	ער"י	יש חולץ לאמו מספק	יכו"לט
קידושי יבמה אי הוי מדאורייתא	יכו"ב	כהן שנשא אילונית ומת אם מתייבמת לאחיו	יכו"מט
קנין ייבום בקטן בן ט' שנים	י"נא	כופין אותו לחלוץ כשצריך לעשות כן	יכו"ד
קנין כסף שנתן הבעל בקידושין נמשכים אלאחר מיתתו		כללים בדיני היבום והחליצה	י"ד
בקידושי היבם	ער"עו	כשאינה רוצה לייבם אלא לחלוץ אי מקרי מורדת	יכו"ד
תוך ג' חדשים אסורה ליבם	ג'מו	כשאינה רוצה לייבם אלא לחלוץ כי כייפנין ליה לחלוץ יכו"ד	
		כשהיבמה אינה בת בנים אם חייב להמתין י' שנים	יכו"ה
		מצות יבום ומצות חליצה הי קדים	יכו"ד
		נאסרה עליו מחמת תנאי ולא משום ערוה או פוטרת צרתה	
			י"ג
		נשא ב' נשים ומת ביאת אחת מהן פוטרת חבירתה	י"כז,ל
		שוטה שמת בעלה אם מתייבמת	ער"י
		עובר שכלו לו חרשיו ומת תוך ל' אי פוטר מחליצה	ער"סו
		עם צריכה היבמה להמתין מלהינשא ג"כ לאחר מיתת היבם	יכו"כו
		ענין בתו הפוטרת צרותיה	י"ה,יג
		פסולי קהל ופסולי כהונה שנשאו ישראלית ומתו אם מתייבמות נשותיהן	יכו"ג
		קידושין תופסין בחייבי לאוין ונפטרינן בכך מן היבום והחליצה	ער"פו
		שומרת יבם שזינתה אם מותר ליבמה	מ"מה. יכו"כח
		שומרת יבם שנשאת בלא חליצה והיו לה בנים	יכו"ככ

יבום וחליצה

אחיו שלא היה בעולמו אם אשתו פוטרת צרותיה	י"יג
אילונית וצרתה מותרים בלא חליצה	ער"פ,צו
אינה יכולה להתייבם בשעת נפילה, אם צרתה פטורה	י"סו
אם אשה וקרוב נאמנים לומר שהוא היבם	יכו"יד
אם כופין היבם לחלוץ לפסולה ולא לכשרה	יכו"ל
אם מותר לחלוץ ב"פ ליבמה ולצרה	יכו"ז,מז
אם שייך שייבם לאחת ויחלוץ לאחת	י"כט
אמו אם פוטרת צרתה	י"יא
אשת קטן לא חולצת ולא מתייבמת	י"נב
בא על חמותו ומת אי צריכה חליצה מהאחין	ער"כד
בן הנולד לשומרת יבם שנשאת בלא חליצה אי הוי ממזר	יכו"ככ
בתו מאנוסתו אי פוטרת צרותיה	י"טו
בתו ממפותתו אם פוטרת צרותיה	י"טו

ג' - גיטין • גמ' - גט חליצה • י' - יבמות • יכו"ג - יבום וחליצה • כ' - כתובות • מ' - מיאון • נ' - נדה • נדר' - נדרים • נז' - נזיר
סד' - סדורא דחליצה • עב' - עבדים • ער' - עריות • ק' - קידושין • ת' - תוספתא

מפתח כללי - ענינים

לז

על כה"ג עם פ"י משנה הלכות - סדר נשים

ק"סו	במעשר	יום ו'	נישואין ביום ו'
מ"מט	בן הגר שהורתו היתה שלא בקדושה אינו יורשו	ק"פא	
ק"סו	בע"ז		
כ"כט	בעל בנכסי אשתו יורש, או לוקח הוי		יום ולילה
ק"סו	בפתות משו"פ	יב"י-א	חליצה בלילה אי כשרה כדיעבר
ק"סו	בפטר חמור	יב"י-ב	נתינת גט ביום דווקא
ק"סו	בצדקה		
ק"סו	גר, אם יורש אביו		יחוד
ת"ד	דין ספק ובני יבם הבאים לחלוק בנכסי סבא	יב"נז	אם אשה מותרת להתייחד עם שני אנשים
ת"ד	דין ספק ויבם הבאים לחלוק בנכסי סבא	יב"נז	אם מותר להתייחד עם הרבה נשים
	הארוס אינו יורש ארוסתו ואם מתה מן הנשואין קודם	יב"נו	אם קטן יכול להיות שומר לענין ייחוד
כ"לב	שנבעלה מחלוקת	יב"נו	בשרה, עם אשה וקטנה
יב"כ	החולץ ליבמתו, כאחד מהאחין לנחלה	כ"קז	האשה המתייחדת עם עכו"ם
	היבם אם נוטל חלק הבכורה ראחיו המת בירושת אביהם	ג"קח	המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקאי
יב"כא	היבם יורש את אתיו וזוכה בקנין כסף קידושין של האח	כ"י	המתייחד בבית תמיו ל"ל טענת בתולים
			המתעסק עם נשים ואשתו עמו אם מותר להתייחד עמהם
ע"עו	היבם נוטל חלק המת בירושתו	יב"נז	
יב"ו	יבם בנכסי המת כבנו	ג"קח	הן הן ערי יחוד ועדי ביאה
יב"כא	יהיב דעתו לגרש ומתה		כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא גדר קדושה
ג"ד	יורשין שבקשו להנתן בידם הנכסים והם יתנו לאלמנה אין	יב"נו	
כ"מ	שומעין להם ואפי' יתנו משכון	מ"לה	כשבעלה בעיר אם יש איסור ביחוד
כ"מב	יורשין שרצו לסלק הכתובה לאשה ולסלקה ממזונות	יב"נו	להתייחד עם קטנה אי שרי
כ"לב	ירושת הבעל דאורייתא או דרבנן	מ"לה	מלקין על היחוד ואין אוסרין
כ"קלב	יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם	יב"נו	מתייחד אדם עם שתי יבמות
ק"סו	כל דאיתיה בירושה איתיה במצוה לקיים ד"ה	ג"קטז	נתייחד עמה לאחר שכתב את גיטה וגירשה בו
ק"סו	כל זמן שלא לקחה יורשים הוו נכסי המת		
ק"סו	מחילה בו	ע"ר-מה	יחס
ק"סו	מת ע"פ אחר שש אם בניו יורשים החמץ		בני שפחה אם יש להם יחס לאב
יב"כג	שומרת יבם שמתה מי יורשה		ים
		ק"סב	קידשה במנה וזרקתו לים
	ירושלים		
ע"ר-מו	ממזר אסור ליכנס לירושלים		ימות המשיח
		ע"ר-מו	אם עתידין ממזרין להיות כשרים לימות המשיח
	ישראל		
ק"סו	אם יכול לזכות בחמץ בפסח דגוי		יעוד
ק"י	אתם קרויים אדם	ק"י-ב	יעוד לבן ע"י האב
ג"נא	בגיטין הקילו שלא יהו בנות ישראל עגונות		
ק"סו	בהגבהת ע"ז אינה בטילה עולמית		יצר הרע
מ"מח	בנך הבא מן העכו"ם אינו בנך אלא בנה	מ"סב	יצרו של איש גדול משל אשה
מ"מח	בנך הבא מן השפחה אינו בנך אלא בנה		
ג"קכב	גט מעושה בישראל		ירושה
ק"י	הא דלא בטלי ישראל ברוב אוה"ע	ק"סו	בדבר איסור
מ"מד	עבד הבא על בת ישראל אם הולד ישראל	ק"סו	בטובת הנאה

ג' - נישין • גמ' - גט חליצה • י' - יבמות • יב"י - יבום וחליצה • כ' - כתובות • מ' - מיאון • נ' - נדה • נדר' - נדרים • נז' - נזיר
 פד' - סדורא וחליצה • עב' - עבדים • ע"ר - עריות • ק" - קידושין • ת' - תוספתא

מפתח כללי - ענינים על כה"ג עם פ"י משנה הלכות - סדר נשים

לח

ג'י	איסור בזונה הוא בו ולא בה	מ'מד	עו"כ הבא על בת ישראל אם הולד ישראל
ג'קמב	איסור גרושה לכהן, בפנויה	ג'ס	עו"כ על דעת עצמו עבד או על דעת ישראל
ע'ר'פה	אלמנה מן הנשואין אם צריכה חליצה מכה"ג	ג'לז	עו"כ שילדה מישראל
ע'ר'י	אלמנת עיסה אי כשרה לכהונה	ק'צב	קדושת ישראל אינה נפקת
מ'נג	אפילו כהן שהוא פצ"ד לא יבא בקהל ה'	ג'נ	תרי ישראל לא חשידי אשיקרא
ג'קכב	אשת כהן שיצא עליה קול שגרשה הבעל		
ע'ר'י	בני ט' מדות אם יכולים ליכנס לביהמ"ק		
ע'ר'ה,יא	בת חלל אי כשרה לכהונה		
יכ'ר'ט	גדר היתור טומאת הכהן לאשתו שמתה	כ'ר'יד	יתום - יתומה
ג'פז	גיטא דמסיר מודעא עליה לא פסיל לכהונה	כ'ר'עא	אין מקבלין עדות על נכסי יתומים קטנים
ג'טז	גירושין על תנאי בשכ"מ כהן		אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית
מ'מט	גר מותר בכהנת	כ'ר'מז	אשה שמכרה שוה מנה במאתים הריח ליתומים, בפחות
	היתה אחת כשרה ואחת פסולה (לכהונה) חולץ לפסולה	ק'י	המקח בטל
ע'ר'פד	הנבעלת מבהמה אם נפסלה מן הכהונה	כ'ק'יב	בחשש לקדש יתומה שמא קידשה אביה ע"י שליח
ע'ר'ז	הנבעלת ממי שאינו איש אם נפסלה מן הכהונה	כ'ק'עט	יתום אין מניחים אצל מי שראוי ליורשו
ע'ר'ז	הפגום אם מותר לישא כהנת	כ'ק'פה	יתום ויתומה שבאו לינשא האשה קודמת
ע'ר'מו	הפסולה לכהונה מדרבנן	כ'ק'פא,קפג	יתומה שבגרה או נשאת ולא מיחתה אבדה פרנסתה
ע'ר'יא	חלץ ליבמה ולצרתה אם נפסלה הצרה לכהן	כ'מז,קנו	יתומה שהשיאוה אמה ואחיה משתגדיל יכולה להוציא מה
יכ'ר'מו	חרשת שנשאת לכהן אם אוכלת בתרומה		שראו לה
י'נד	כה"ג מתקנין לו אשה אחרת לפני יוה"כ		יתומה שנתארסה אי הפסידה מזונות
ג'טז	כה"ג שגירש ע"ת ונשא ע"ת	כ'ק'פד,קפו	יתומים אחים חייבים בעישור נכסים לאחיותיהם, ומצי
ג'טז	כה"ג שייבם אלמנה אם פוטר צרתה	כ'ר'יד	לסלקן בזוזי
ע'ר'פו	כה"ג שייבם את האלמנה אם הוא בכרת	כ'ר'רט	יתומים מן היתומים לא יפדעו אלא בשבועה
ע'ר'צא	כה"ג שייבם את האלמנה באונס או בשוגג אם קנאה	כ'ר'דנו	יתומים שטענו אפקדון שמא של אבינו הוא
ע'ר'צא	כהן אסור ליטמא לארוסתו ודעת רש"י דברגל אשה נמי	כ'ק'פג	יתומים שמכרו במדור אלמנה לא עשו כלום
כ'לג	אסורה ליטמא	כ'ר'יה	יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטים
ג'פז	כהן יכול לגרש את אשתו ע"ת		יתומים שרצו להעלות על נכסי אביהם יפה דינר וליטול
יכ'ר'ט	כהן מטמא לאשתו שמתה אי הוי דוקא כשאין לה בנים	כ'ר'דנא	כב"ד
יכ'ר'ג	כהן שבא על אנוסת חבירו אי הוי הולד חלל	כ'ר'רט	מי שיש בידו מעות יתומים יעסוק עמהם במאמר בית
ע'ר'יז	כהן שבא על מצרית שנית	כ'ר'רכב	דין
	כהן שהי' אוכל בתרומה והרגיש שנזדעזע איבריו אוזז	כ'ר'צא	מילתא דלא שכיחא ליתמי אי טענינן מחלוקת
ג'יט	באמתו ובולע		מצוה דרבנן על היתומים לפרוע חוב אביהם
ג'נה	כיצר תעמוד האיש או האשה כשהכהן רואה נגיעהם	ק'פז	נכסים לאחר מיתת הבעל, בחזקת יתומים או אלמנה
ג'לט,מד	כל שחוצץ בכהנים חוצץ בגר ועבד משוחרר	ק'פז	
יכ'ר'נח	מוכת עץ אי שריא לכהן	ק'פה	
ע'ר'מו	ממזר ת"ח קודם לכהן ע"ה איך יתכן שיפגשו שניהן		
ע'ר'ג	נבעלה לאחר אם מותרת לבעלה הכהן		
מ'מו	נבעלה לבהמה אי כשרה לכהונה		
ע'ר'יז	נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה	ק'פה	כהן הדיוט
יכ'ר'מט	נשא אילוניית ומת אם מתייבמת לאחיו		קידש גרושה בביאה
יכ'ר'ג	נשא אנוסת עצמו מפקינן לה מיניה בגט		
ג'טז	נתגרשה ע"ת ולא קיימתו ומת המגרש ונישאה לכהן	ע'ר'טו	כהן
		יכ'ר'ג	אי גזרו על הזנות רק בכהן או גם בישראל
			אי פסקינן דיש חלץ מחייבי עשה אם לאו

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

לפ

נתייחדה עם עכו"ם אם אסורה לכהן	מ-לח	כל	אם פי' כל הוה כולו או רובו	נ-א
נתן גט למאמרו אי נאסרה לכהן	יבו-מח			
סתם בעולה דומה שאין ידוע ממי פסולה לכהונה	ער-מד			
עבד כהן שאוכל בתרומה אי מקיים מצוה	ג-לט			
עשה דייבום אי רוחה לי"ת דאלמנה לכה"ג	י-כד			
פנויה שזנתה אם מותרת לכהונה	מ-מד			
פסולי כהונה שנשא ישראלית ומתו אם מתייבמות נשותיהן	יבו-נ			
צרת חלוצה אי שריא לכהונה	ער-מד			
צרת חלוצה מותרת לכהן	יבו-ל			
קטנה שנשאת לכהן אם אוכלת בתרומה	י-נד			
ריח הגט פוסל לכהונה	ג-פה			
שומרת יבם שזנתה אי מותרת לכהן	מ-מה. יבו-כח			
כהנות				
כהנות חופפות וסורקות שלא תחלק בין נדה לנדה	נ-נד			
כהנות צריכות בדיקה לפני אכילתן בתרומה	נ-יא			
נבעלה בת ג' שנים אם פסולה לכהונה	נ-כח			
נבעלה בת ג' שנים כשהרגישה וטעמה טעם זנות	נ-כח			
כוס של ברכה				
אסור לאדם זר לתת לאשת חבירו מכוס של ברכה	נ-פ			
כלה כשהיא נדה אם מותרת לשותות מכוס של ברכה בשבע ברכות	נ-פ			
מסעודת ברית מילה מותרת בכוס של ברכה	נ-פ			
חשיית נדה מכוס של ברכה	נ-פ			
כותי				
בזה"ז הכותים כעו"כ לכל דבריהם	ג-לז			
כותי שקידש	ג-לז			
עד כותי	ג-מז			
עד כותי בגיטי נשים ושחרורי עבדים	ג-לז			
עדי ישראל מהני לקול ולא עדי כותים	ג-נב			
כותי				
אי הוה גירי אמת או גירי אריות	ק-צ			
אי הוה כעכו"ם	ק-צ			
קידש אשה	ק-צ			
כח ב"ד				
ע"ע ב"ד, הפקר ב"ד				
כיבוד אב				
כשאביו רשע אם חייב על מכתו וקללתו	יבו-לא			

ג'- גימין • גמ'- גמ' חליצה • י'- יבמות • יבר'- יבום וחליצה • כ'- כתובות • מ'- מיאון • נ'- נדה • נדר'- נדרים • נז'- נזיר
 מד'- מדורא וחליצה • עב'- עבדים • ער'- עריות • ק'- קידושין • ת'- תוספתא

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מב

מוכר		לשמה	
ע"ע מקח וממכר		אמר לשפחתו צאי והתקדשי אי הוה כנכתב השטר איסורין	
מוכת עץ		ער-כו	שלא לשמה
בוגרת שנאנסה ומוכת עץ הי מינייהו עדיף		ג'-לו	בעדים החותמים על הגט
הנושא מוכת עץ אם יש בה טענת בתולים		ג'-לו	בפ"ג ובפ"ג לשמה ע"ע בפני נכתב
התנה בקידושין ע"מ שהיא בתולה ונמצאת מוכת עץ, דין כתובתה		ג'-לו	בשורה אחת לשמה סגי
מוכת עץ אי כתובתה מנה		ג'-לו	דין לשמה בגט
מוכת עץ אי שריא לכהן		ק-פד	כתב שטר אירוסין לשמה ושלא מדעתה
נבעלת לבהמה באונס הויא כמוכת עץ		מאמר	
מום		אמירת הרי את מקודשת וכו' אי שונה ביכום מבקידושין	
אילונית אינו כשאר מומים באשה		יבו-לג	בעל היבמה בלא מאמר אי לוקה
אם יש מרחץ בעיר ליכא טענת מומין		ער-עג	בקידושי מאמר אם אומרים כדת משה וישראל
מומין שנמצאו באשה על מי להביא ראי'		יבו-לג	דין מאמר בקידושין
נכפה כמומין שבסתר דמי, ואי הוי מום באיש		ער-עג	מאמר ביבמה עושה אירוסין או שהוא דין דרבנן
מומר		יבו-מב	מכח מאמר יבמין גרידא אם נעשית אשתו
בא על א"א אי אסורה לבעלה		יבו-לג	מצות יבום מקדש ואח"כ בועל
בנו מגויה שקידש		יבו-מח	נתן גט אחר שנעשה מאמר אי מותרת להתייבם
בנו מישראלית שקידש		יבו-מח	נתן גט למאמרו אי נאסרה לכהן
דין קידושין		מדי [שמא שו"פ במדי]	
מדין הפקר בר"ה מפקירין לזרעו		ק-כה	בשטר שא"ב שו"פ אמאי לא ניהוש להא
נפלה לפני מומר אם צריכה חליצה		ק-סד	דוקא בדבר המתקיים
שקידש		ק-סד	כששו"פ במדי אם הקידושין מדאורייתא
		ק-יט,סד,סו	קידשה בתמרה
מוציא שם רע		מואב	
המוציא את אשתו משום ש"ר לא יחזיר, ואי צריך להודיעה		ק'-י	איסור עמון ומואב הוא רק בשמם
המוציא ש"ר להקל ולהחמיר		ק'-י	בביטול עמון ומואב בשאר גרים, בטל השם
חילוק בין אם הוא הוציא הש"ר או אחרים הוציאו		מודעא	
מורדת		אם מהני מודעה לבטל החליצה	
אמרה מאיס עלי אי הוה מורדת		יבו-ה	גיטא דמסיר עליה מודעא לא פסיל לכהונה
דין מורדת על בעלה		ג'-פז	המוסר מודעא או המבטלו אין צריך קנין
כשאינה רוצה לייבם אלא לחלוץ אי מקרי מורדת		ג'-פז	מסירת מודעא בפני עדות מיוחדת
מורדת אי יש לה קרע ומטלטלין ופירות מחוברין		יבו-ה	מסר מודעא על החליצה הוי חליצה בטלה או פסולה
מורדת ממלאכה אי הוה מורדת		יבו-ה	נפ"מ בין גט לשטר בגדר המודעה דבעי טענת אונס
חבעה גט מבעל הוי מורדת		יבו-ה	ענין ביטול המודעא בקנין בגט ובשטרות
מזונות		מוכה שחין	
א"א מתי אבדה מזונותיה		יבו-ג	אם כופין היבמה להתייבם למוכה שחין
כ'-קד			

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מג

החזיר גרושתו משניסת ומת אם מתייבמת צרתה יבו-כט
המחזיר גרושתו משנשאת, אם מותרת לבעלה ער-ט
המחזיר גרושתו משנשאת, דין יבומה ער-ט
נתארסה לאחר ונתגרשה אם מותר לבעלה לשוב לקחתה
קידש קטנה וגירשה ונשאת לאחר ומיאנה אם יכול להחזירה ער-ג
קידש קטנה ומיאנה ונשאת לאחר ומיאנה אם יכול להחזירה מ-ו
קידש קטנה ומיאנה ונשאת לאחר ומיאנה אם יכול להחזירה מ-ו

מחייית עמלק

בזה"ז אם יש חיוב במחייית עמלק ק-י
בזה"ז אם יש עדיין עמלקים ק-י
החיוב קאי אמלך המשיח או על כל ישראל ק-י

מחילה

בהנ"ל, נפק"מ בין קודם או לאחר הנישואין ג-כ
בפמשו"פ, משום רחמנות ולא דאינה ממון ק-סו
גירשה ע"ת אי יכול למחול התנאי ג-טז
דין מחילה בעכו"ם ק-יז
האשה שמחלה לבעלה עונתה ג-כ
הוי הקנאה או סילוק תביעה ק-יז
המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו ג-מא
המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול כ-ריב
הקנה שטר במע"ש וחזר ומחלו ג-מא
חזקה על אדם מישראל שבשעת מיתה מחול ג-טז
כשיכול לפתותה שתמחול עונתה ג-כ
מחילה בניזקין ג-כ
מחילה משום שרצה להתקדש הוי מחילה ג-כ
מחילה עונתה ועכשיו רוצה לחזור בה ג-כ
פירושה ק-סו
פירש שאינו מחול אפמשו"פ ק-סו,סט
צערה דגופיה יכול למחול ג-כ
קטנים לאו בני מחילה נינהו ג-כ
קנאת חמת גבר לא מחיל בשעת מיתה ג-טז
ע"ע פחות משו"פ

מטה

אמקום כרעי לא קפדי אינשי ג-כא
אתרוג שהונח תחת המטה מהו לצאת בו ג-כא
דין ההשתמשות תחת המטה ג-כא
מטה שגבוה י' טפחים לגבי רשות לעצמה ג-כא
מטה של ת"ח ושל ע"ה ג-כא

אי מוכרין בלא אכרזתא למזונות הבנות לאחר מיתת אביהם
אי פוסקין מזונות לא"א בלא בעלה כ-נב
אין הבעל חייב למכור א"ע לזון את אשתו כ-סו,ע,רסו
אלמנה ששהתה ב' שנים לפרוצה וג' לצנועה ולא תבעה כ-מה
מזונות אבדה מזונותיה כ-קד
אם אין לה מזונות מלמדין אותה למאן כ-קנז
אמרה איני ניוזנית ואיני עושה אי יכולה לחזור כ-קב
אשה שהי' לה מריבה עם בעלה והלכה לבית אביה מחלה מזונותיה כ-קד
בנשתטה זנים גם לבנים כ-קמ
בת שנאתרסה הפסידה מזונותיה כ-קנז
האומר איני זן כופין אותו להוציא כ-מו
האומר אל יזונו בנותיו לאחר מותו אין שומעין לו כ-מז
האומר בשעת נישואין אל יזונו בנותיו שומעין לו כ-מח
הבנות אינן ניוזנות מן הראוי ושכח ששכחו הנכסים לאחר מיתת אביהם כ-קנח
הכותב כל נכסיו לבניו אין הוא ואשתו ניוזנים מהם כ-קמה
הניזונית בבית בעלה אי יכולין היורשין להפקיע מזונותיה
הפוסק לזון את בת אשתו שלש שנים כ-קד
זן אדם בניו הקטנים עד שש כ-רנד
יתומים חייבים במזונות הבת עד שתתארס כ-מו
כשהיבמות יפרנסו עצמן יכול לייבם אף ד' וה' כ-קנז
לאחר מיתה אין חייב לזון הבנים יבו-ו
לותה על המשכון לא אבדה מזונותיה כ-נא
מוכרין בלא אכרזתא לכרגי ולמזוני ולקבורה כ-קד
מזונות אשה דאורייתא או דרבנן כ-נא
מזונות היבמה על מי כ-יג
מחלה כתובתה בעלה הפסידה מזונותיה יבו-כו
מי שהלך למדה"י ועמד אחד וזן את אשתו הניח מעותיו כ-קא
על קרן הצבי כ-סו,ע,רסו
מי שהלך למדינת הים ב"ד נותנין לאשתו מזונות מנכסיו כ-קלט
מכרה כתובתה או מקצתה איכרה מזונותיה כ-רמד
תבעה כתובתה בב"ד הפסידה מזונותיה כ-מ,רז,רמא
תפסה מטלטלין למזונות אי מהני כ-מ,רז,רמא
תפסה מקצת כתובה לא הפסידה מזונותיה כ-מ,רז,רמא

מחזיר גרושתו

גירש אשתו ונתארסה לאחר ועדיין לא נבעלה עם יכול ג-י
להחזירה ער-ג
גירש אשתו משום שם רע אם מותר להחזירה מ-לא
גירשתה וזינתה אם מותר לנושאה שוב י-יז

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מה

גת שהיו בה כ"א סאה מי גשמים והמשיך לתוכה י"ט	היבמה קונה את עצמה במיתת היבם	יב"ו-לב
סאה שאובין טהורה משום רוב והמשכה	הכותב נכסיו לבניו לאחר מיתה צריך לכתוב מהיום	ג"ק-יב
היכא שדלו ברוולא ובחצבי הוה שאובין ופסולים למקוה	ולאחר מיתה	ג"ק-יב
השקה משווה מים שאובין כמחוברים לטהרם מטומאה	חזקה על אדם שבשעת מיתה מוחל בכל אופן	ג"ט-טז
מחלוקת שו"ת הרי"ד ור"א ממיץ אי המשכה למים שאובין	יש לו למת כח בממונו לאחר"מ	ג"מ-מ
מהני על רצפה שאינה סופגת המים ג"כ או לא	מיתה או נישואין מפילין ליבום	ער-עט
מים שאובין פסולים למקוה	מיתה בידי שמים	ג"ט-טז
מים שאובין שהמשיכן למקוה שאין בו שיעור אם בעינן	מיתה מפקיע הקידושין או מתרת	
רוב ג"כ או לא		
מקוה שם מים שאובין שהמשיכן אם הוה פסול מדר"ת או	ספק מגורשת שמת בעלה	יב"ו-ח, ג' ער-לז, סג, עו. י' נט
מדרבנן	קיום תנאי בגט לאחר מיתה	ג"ל-א
ספק מים שאובין הוה ספק דאורייתא או חומרא	רוב גוססין למיתה	ג"ט-טז
רוב מי גשמים והשאר ספק גשמים ספק שאובין הוה	שטר לאחר מיתה	ג"מ-מב
ספיקא דרבנן ולקולא	שיטת הראשונים במיתה אי שכחא	ק"ה-ה
שאובין שהמשיכן טהורים	שכ"מ שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני	ג"מ-מב
	שלח גט ביד שליח ומת	ג"ע-עז
	תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה	ג"מ-מ
	ע"ע מת	
מים שאל"ס		
הא דל"א דכיון שהעדים נאמנים לגבי הירושה אזי אף	מיתות ב"ד	
תנשא האשה	ע"ע חייבי מיתת ב"ד, סקילה	
כשנטבע במים שאל"ס מיד יצאה האשה מאיסור דאורייתא		
נפל למים שאין להם סוף אם מחדין לה להינשא	מכירה	
	המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו	ג"מ-מא
	עבד נמכר בע"כ ע"י אחר	ג"ל-ב
	ע"ע מקח וממכר	
מינאי		
לא כתבו בגט אי כשר	מכר	
	מאימת יכול הקטן למכור בנכסי אביו	מ"ז-יח
	מאימתי יכול הקטן למכור בנכסי עצמו	מ"ז-יח
מינקת		
ע"ע הנקה-מינקת	מכשיר לקבל טומאה	
	דם מכשיר לקבל טומאה	ג"כ-כב
	האם דם החי מכשיר לקבל טומאה	ג"כ-כב
	האם דם ירוק מכשיר לקבל טומאה	ג"כ-כב
מיעוט		
אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות	מכת מדרות	
	ע"ע מלקות	
מיתה		
אי חיישי' למיתה	מלאכה	
אין בודקין עדי נשים בדר"ח	אף העושה מלאכות המותרות בשבת מבטל מצות שבתה	
אם חיישי' לקול כשמתו העדים	כשמוסר בתו לחופה בשבת אם מבטלה ממלאכה	ק"ל-לב
אמר פרעתי בפני עדים ומתו		
אמר תנו גט זה לאשתי ומת לא יתנו לאחר"מ		
בהג"ל, מקנאת חששת גבר אינו מוחל אף לאחר מיתה		ג"ט-טז
במיתת הבעל נפקע האיסור אבל דין הממון שבקידושין		
נותר		ער-עז
גט לאחר מיתה		ג"ט-טז
גירשה ע"מ שאם ימות לא תהא זקוקה ליבום		ג"כ-כ

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מו

מלוה		אופן דארווח לה זימנא	ק'-נו	זיקת יבום, מחמת קנין ממון דכסף קידושין שי"ב
המלוה את חבירו בעדים		ק'-עג	איסור גזל	יבוי-כח
המקדש במלוה ובעל		ק'-נט	יש לו למת כח בממונו לאח"מ	ג'-מ
המקדש במלוה, ופרטי דיניו		ק'-יח,נו	כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות אמור לענין מצוות ולא	ערי-עז
המקדש במלוה שיש עליה משכון, ופרטי דיניו		ק'-כב	לממון	ג'-כ
כל דמקדשה וכו' במקדש במלוה ופרוטה		ק'-נח	צערא דגופה אי הוי דבר שבממון	
מלוה ופרוטה דעתה אמלוה או אפרוטה		ק'-יט,נח,עד	ע"ע כסף, דין ממון, מעות	
מלוה להוצאה ניתנה - עיקר הניתנה לא היתה לשם				
קידושין אלא למלוה		ק'-יח		
ניזקין חשיב מלוה הכתובה בתורה		ג'-כ		
נעילת דלת בכתובה, אי שייך		ק'-עג		
נפ"מ בין המקדש במלוה ופרוטה לפקדון		ק'-כ		
מלך				
באיסור דלא ירבה נשים, אם רק הבעילה אסורה		ק'-ג		
מלכות				
דינא דמלכותא דינא		ג'-לח,נב		
כתב לשום מלכות שאינה הוגנת		ג'-קיו		
מפני מה תקנו מלכות בגיטין		ג'-קיו		
מלקות				
אי בעו התראה		ק'-צה		
חייבי מיתות ב"ד אם ישנן בכלל מלקות		ערי-נה		
להחל בו שמתא לי' יום, בזה"ז		ק'-סה		
מכת מרדות אי הוו ל"ט		ק'-צה		
מלקין על היחוד ואין אוסרין		מ'-לה		
פ"ע משום איסור היינו שעברו על לאו שחייבין עליה		ק'-צה		
מלקות				
ממון				
אי בעי בקידושין דין ממון או היתר אכילה		ק'-יז		
בדבר שבממון מהני תנאי		ג'-טו,כ		
בהא דנאמן קרוב להעיד על היבם האר בחליצה יש גם				
גררא דממונא ואין דיני ממונות פחות משנים		יבוי-טו,כה		
במע"ש איכא דין ממון בעלים		ק'-יז		
דין ממון בטוה"נ		ק'-סו		
דין ממון בפמשו"פ		ק'-סו		
דיני התנאים בממונות ואיסורים		ק'-טז		
דיני ממונות בחליצה		יבוי-יא,טו		
הבא על עיסקי איסור שנאמן, אם נאמן אף לגבי דיני				
הממון הכרוך בזה		יבוי-כה,לה		
הטוען הני זוזי סטראי נינהו		כ'-רב		
ממזר				
אופן המעב"ע בבן ממזר		ק'-א		
אי מותר בממזרת		מ'-מו		
איזהו ממזר		ערי-מו. מ'-מג		
אין לתקן תקנה להרבות ממזרים בישראל		מ'-מו		
אם גם בזה"ז יכול הממזר להיטהר ע"י שישא שפחה		ערי-יח		
אם יש ממזר מחייבי לאוין		ערי-מו		
אם עתידין ממזרין להיות כשרים לימות המשיח		ערי-מו		
בבן ממזר אם קיים מ"ע דפ"ו		ק'-א		
בבן ממזר אפשר לקיים שניהם ואין ערל"ת		ק'-א		
בן ממזר זוקק ליבום		יבוי-לא		
גר אי מותר בממזרת		מ'-מו		
האיסור בהולדת ממזר הוי ההולדה או הבעילה		ק'-א		
הבא על שומרת יבם אם הולד ממזר		ערי-יז		
הנושא א' מן העריות אם הולד ממזר		ערי-מב		
יכולין ממזרין להיטהר		מ'-מו. ערי-יח,מד		
כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר		ג'-לה		
ממזר אינו חי, הביאור בזה		ערי-יח,מה		
ממזר אסור ליכנס לירושלים		ערי-מו		
ממזר ונתין איסורן איסור עולם		ערי-מה		
ממזר ת"ח קודם לכהן ע"ה איך יתכן שיפגשו שניהן		ערי-מו		
ממזרין אסורין לינשא לישראלים		מ'-נב		
ממזרת אי מותרת בעבר		מ'-מח, ערי-יח		
ממזרת, אם יש בה איסור קידושין		ק'-מב		
ניסת ע"פ ע"א ואח"כ בא בעלה אי הוו בניה ממזרים		יבוי-נד		
ניסת ע"פ ע"א ובא בעלה וגרשה ונישאת לשני אי הוי				
בנה מהשני ממזר		יבוי-נד		
ספק ממזר אי מותר בשפחה		ערי-מד. מ'-מו		
פוטר אשת אביו מן היבום		מ'-נח		
שהה הבעל במדה"י י"ב חודש וילדה ה"ז בחזקת ממזר				
שומרת יבם שזינתה אם בנה ממזר		ערי-נו. יבוי-כב		
מנה				
התקדשי במנה ונתן לה דינר		ק'-עא		
ע"ע כסף, מעות, ממון				

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מז

מנהג		טעם לסידור מסכת כתובות קודם קידושין	
בזמה"ז נהגו שדלא לטכול הכתולות משום סייג	נ"מ-ה	מעוברת	נ"ב-י
החמירו בנות ישראל דין דר"ז שאין טובלות מיד	נ"ס-ו	איזו היא מעוברת	נ"ב-ד
החמירו בנות ישראל לסרוק לפני טבילה	נ"ט-ז	אם ראתה דם ואח"כ הוכר עוברת מה דינה	נ"ב-ב
החמירו בנות ישראל על עצמם אפי' רואות טיפת דם	נ"כ-ח	ברורות הראשונים היו יולדות קטנות בגיל שש	מ"ב-כב
כחדל יושבות ז"נ	נ"ס-ד	בריקות בזמה"ז אם מהני שיאמרו הרופאים שמעוברת לדין	נ"ב-ד
המנהג לחוף בבורית [זיף]	נ"ט-ז	מסולקת דמים	נ"ב-ד
המנהג שהנשים שהות עד הלילה במרחץ	נ"ט-ז	דין החליצה כשחלצה בתוך ג' חרשים ולא נמצאת	נ"ב-ד
המנהג שטובלות פעמיים ומברכות באמצע	נ"ט-ז	מעוברת	נ"ב-ד
הנהיגו הפוסקים לגלח השערות	נ"ס-ה	דין מעוברת שהתחילה להקשות ולראות דם	נ"ב-ה
הנהיגו לרחוץ בגירדא יש למחות בהם	נ"ס-ד	החולין ליבמתו ונמצאת מעוברת	נ"ב-יט
לדעת הרא"ש סמכין על בדיקת שפופרת בזמנינו והמחמיר	נ"ס-ד	הממאנת וקטנה שנתגרשה אם צריכות להמתין ג' חרשים	נ"ב-יט
ינהג לעצמו	נ"ס-ד	המעוכב גט שחרור אם מותר בשפחה	נ"ב-ח
לענין פליטת ש"ז שגזרנו שימשה אטו לא שימשה לדעת	נ"ל-ו	ילדה בן ומת תוך שלשים	נ"ב-ח
תרוה"ד הוה ממנהג	נ"ל-ו	לא ישא אדם מעוברת חבירו	נ"ב-ט
מנהג אבות ותורת אבות וחילוק ביניהם ואיזה חיוב	נ"ז-ז	מעוברת הוה מ"ב שנים ויום אחד, מעשה שילדה	נ"ב-ט
איכא כהו	נ"ז-ז	בת שבע	נ"ב-ט
מנהג גילוח השערות הי' ג"כ בליטא ולא רק בחסידים	נ"ז-ז	מעוברת שראתה דם דיה שעתה	נ"ב-ט
ובאונגארי	נ"ז-ז	מעוכב גט שחרור אי איכא ביה הלאו דלעולם בהם	נ"ב-ט
מנהג הנשואות לטכול בשבת ויו"ט	נ"ז-ז	תעבורו	נ"ב-ט
מנהג חסידות שלא לסמוך על אמתלא	נ"ז-ז	נשא מעוברת חבירו אם חייב לגרשה	נ"ב-ט
מנהג נשי דירן לברך אפי' במים צלולים ועיניהם מחוץ	נ"ז-ז	נשאה וברח אי מהני ערוקיה	נ"ב-ט
למים	נ"ז-ז	מעות	נ"ב-ט
מנהג נשים דירן לחוף כל הגוף	נ"ז-ז	דינא דמעות קונות בקידושין	נ"ב-ט
מנהג ק"ק פיסארו לכתוב בת הנולדת ביום ו' משום	נ"ז-ז	קידש אשה במעות איסור א"א אפקעינהו	נ"ב-ט
שארין לה בתולים	נ"ז-ז	קידש במעות שקיבל מלוקח ובטל המקח, אי בטלו	נ"ב-ט
מנהגי חתן וכלה למדין ממתן תורה	נ"ז-ז	הקידושין	נ"ב-ט
מנהגים נפלאים ממנה"מ מרוטענבורג	נ"ז-ז	קנה במעות דמדאורייתא קונות ומרובנן לא	נ"ב-ט
מנהגינן שאין יושבים אפי' בשלחן אחד בימי טהרה	נ"ז-ז	ע"ע כסף, ממון	נ"ב-ט
מקומות שהאנשים מעבירין ב"ה כנשים אי שייך לא ילבש	נ"ז-ז	מעות הראשונות לקידושין ניתנו	נ"ב-ט
נהגו בנות ישראל אין סכות לפני הטבילה כל עיקר	נ"ז-ז	דינו להלכה	נ"ב-ט
נהגו בנות ישראל שמורידות מהם כל גרב ושחין לפני	נ"ז-ז	מעילה	נ"ב-ט
טבילה	נ"ז-ז	אופן המעילה באשה המתקדשת	נ"ב-ט
נהגו הנשים לגלח הצפרנים לפני טבילה	נ"ז-ז	מזעין	נ"ב-ט
מנוול ומוכה שחין	נ"ז-ז	אי בעינן בעמין מ' סאה לטבילת אדם	נ"ב-ט
כח האב לקדש בתו למנוול ומוכה שחין	נ"ז-ז	אם אין מ"ס באשבורן ומחובר לנהר כנקב הוה כמעין	נ"ב-ט
מסוכנת	נ"ז-ז	לטהר במשהו אבל אינו מים חייב לזב	נ"ב-ט
ע"ע חולה	נ"ז-ז	אע"פ שמימיו רדופין מעינן מ' סאה	נ"ב-ט
מסכתא	נ"ז-ז		נ"ב-ט
טעם לסידור הש"ס קידושין אחר כתובות וגיטין	נ"ז-ז		נ"ב-ט

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מח

ק"סו	ירושה בו	ג"נו	דין מעין שהעבירו ע"ג ברנה
ק"סו	קודם מיתתו יחלק כל מעשרותיו	ג"סח	דין מעין שהעבירו ע"ג כלים וספסל
ק"יוז	שני, אחרוג דמע"ש	ג"נו	היכא רסכרא לנהרא בעינן שיהי מ' טאה באשכורן
ק"יוז	שני, לענין דין ממון בעלים	ג"מא,גד	לזב בעינן מים חיים שהוא מעין
		ג"גד	לכלים במעין לכו"ע לא בעינן מ' טאה
		ג"גד	מי המעין אינם נטמאים מהטובל בהם
		ג"גד,עב	מעין הוא בירי שמים והוא זוחל
		ג"עב	מעין מטהר בכ"ש
		ג"עב	מעין מטהר במקוה
			שיטת רבינו משולם דמעין מהני לזב ולגדה לטבילה
		ג"נה	לחצאי

מפלת

דין המפלת וראתה דם אפי' קודם י"ד ימים הוה דם טהור
ג"ה
המפלת דמה טהור דהוה דם קישות ואין קישות לנפלים ג"ה

מפתה

פיתוי קטנה אונס הוא כ"רעח

מצוה

אי הוי ברכה לבטלה כשלא יכול לסיים המצוה ק"א
אי שייך דין קטלנית ביבמה ער"עב
אם יש לחלק בין שחיטה לקידושין בחיוב מצוותם ק"א
אם יש מיאון לאחר מיתה במקום מצוה מ"ה
אם שייך עשה שיהיה חשוב ממ"ע אחר ער"פז
האיך אתי העשה דהעבד ודוחה ל"ת של האדון עב"ע
הפרשת תרומה ושילוח הקן אי הוו מצוה ק"א
זכות מצות מילה מגין על הנימולים שלא ימותו ג"יד
טריד טרדה דמצוה פטור מק"ש ג"כ
מצוה הבאה בעבירה - אופן המהב"ע בבן ממזר ק"א
מצוה ללמד החלמידים ולפרנסם יותר מבנין ביהכ"נ כ"קמו
מצות הנישואין מתחילה מהאירוסין ק"א
מצות יבום ומצות חליצה הי קדים יבר"ד
מצות לערב אל תנח ירך דאורייתא או דרבנן כ"סב
מצות עונה, כשכבר קיים פ"ו ג"כ
ניחא לי' לאינש דליעבד מצוה בממוני' כ"קמ
נשבע שלא יעלה לא"י אי הוי נשבע לבטל את המצוה ג"טז
עבד כהן שאוכל בתרומה אי מקיים מצוה ג"לט
ענין עול בברכת המצוות ק"א
פ"ו וקידושין הוו ב' מצוות ק"א
קטן שקנה עבד אם מחוייב העבד במצוות כאשה מ"כ
קידושי אשה אי הוי מצוה קיומית או חיובית או רשות ק"א,ח
שחיטה הוי מצוה קיומית ק"א

מצוה בו יותר מבשלוחו

הטעם בזה ק"ח
הפי' בזה למ"ד נשים פטורות ממ"ע דפ"ו ק"א,ח
למ"ד דאין קידושין מצוה אהיכא קאי ק"ח

מעין פתוח

דם חימוד אינה רואה כוראית ומעין פתוח

מעמד שלשתן

בכתובה
בע"כ דלוה
בעו"כ
בעסקין באותו ענין, אי יכול לחזור
בשטר
הוי מטעם מיגו דזכי לנפשיה
הקנה שטר במעמ"ש וחזר ומחלו
חזרה תכ"ד
מהות הקנין

מעשה

אי אמרינן שאמירתה שהיא גדה מוחזקת ממעשה הלבשתה
של בגדי גדה
אין דיבור מוציא מידי מעשה
דיבור מבטל מעשה
האיך סמכינן ארוב מצויין אצל שחיטה הא תלוי במעשה
הוא
המעשה בקידושין הוי בנתינת הבעל או בקבלת האשה ק"כו
לכשה בגדי גדה הוה מעשה ומשו"ה לא מהני אמתלא ג"פ
מחשבה דיבור ומעשה אי מוציא מידי מדו"מ ק"כו
מעשה מבטל דיבור ג"ט
מעשה מבטל מעשה ג"ע
מעשה שפיכת מים שאובין מבטל מעשה דשאובין ג"ע,ד
רוב התלוי במעשה וחזקה, חזקה עדיף ק"יג

מעשר

טבל שאינו רוצה לאכלו, לענין תרומ"מ ק"סו

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נ-ז	מים שהורותחו פסולים למקוה
נ-ח	מנהג ותיקין שלא לסמוך על מקוה נמוך
נ-ט	מעין שהעבירו ע"ג כלים וספסל לר"י דינו כמקוה
נ-י	מקוה אפי' אינו מים חיים לובה ולנדה
	מקוה אפי' שיש בו ידי אדם חוץ מקנקנים שהניחם בראש
נ-יא	הגג ליבשם ונתמלאו גשמים
נ-יב	מקוה בעינן בקרקע אבל לא בספינה
נ-יג	מקוה בעינן שיהי' באשכורן ויש לו דין מחובר
נ-יד	מקוה בעינן שיהי' בידי שמים
נ-טו	מקוה מים הוא שם כללי למעין ולמקוה ולבור
נ-טז	מקוה שיעורו במ' סאה
נ-יז	מקוה שיעורו ברביעית וחכמים בטלהו למ' סאה
נ-יח	שינוי מראה פוסל את מי המקוה

ק'-סא	איסוה"נ, אם אפשר למוכרו
כ'-רמז	טעה בחשבון או במקח הירות לשליח או לכה"כ
ק'-סו	מחילה בפמשו"פ במור"מ
ק'-סא	מכר איסוה"נ וקידש בדמיו למי מותר ליהנות מדמיהן
ק'-סא	מכר איסוה"נ ללוקח הוו המעות גזל או מתנה
ק'-ע	מכר בשש חפץ השוה חמש ופרטי דינים בזה
ק'-סא	מכר הגזל וקידש בדמיו
ק'-עב	שאלה ליומא מכר הוא

אי אמר'י כן לדינא

אם מראות נגעים מצטרפין זה עם זה	נ'-כג
ד' מראות הם בדמים שהם חמש	נ'-כב, כג
דין מראה ירוק אם אסור ואם תולים בו	נ'-כב
דין מראה שחור	נ'-כב
מהו מראה כמימי אדמה וכיצד בודקים אותו	נ'-כד
מהו מראה כקרן כרתום	נ'-כג
מראה כתם שעל בגד צבוע אינו ניכר כ"כ	נ'-עו
מראה מזוג אם הוה דם וכיצד בודקים אותו	נ'-כה
מראות נגעים שנים שהם ארבע	נ'-כג

אשת חמיו ואשת חתנו אם אסורות משום מראית העין ער'-ח

ביאור המחלוקת דמשה רבינו ע"ה ודתן ואבירם בהא דקנאין פוגעין בו
ער' יד

ק-סו	בגר
ער-עז	בישראל אמר' ולא בגר
ק-סו	כל דאיתיה בירושה איתיה במלקד"ה
כ-קפט	מצוה לקיים דברי המת

לא חשיב נהנה כשמקיים מצוה באיסורו"נ
נתינה לצדקה דבר שאסר הנאה ממנו

ג' טעמים למה תקנו מציאת האשה לבעלה
הטעם בהא דקטנה מציאתה לאביה
מציאה שלא ידעה ממנה בעל האשה נותנת במתנה וקיים
כ' קצו

אם מותר להחם מקוה ואח"כ לחברו ע"י שפופרת הנוד
לנהר
נ-עב
אם מותר להחם מקוה ע"י האור או ע"י שישפכו לתוכו
מים חמים או ע"י טסין חמים
נ-עב
בהקבץ מ' סאה פרחה טומאת שאובין והשקה והמשכה מבטל
דין חמי טברי'
נ-עב
דין שאובין
נ-עד
ג' לוגין פוסלים המקוה ובהמשיכם אינם פוסלים
נ-עג
ג' לוגין שנפלו מחבית לים הגדול הטובל שם כאילו לא טבל
נ-נח
וי"א דוקא ביין וי"א אפי' במים
נ-נח
ג' סאה מים שאובין פוסלים את המקוה
נ-סח
דין מקוה אם מותר לבנותו מנסרים הרארים למדרס
דין שמקוה מטהרה ע"י מעין ומטהר מקוה או בור
נ-עב
אחר

י"ם הגדול דינו כמסוה

נ'-נח

כיצד שיערו חכמים שיעור רביעית ממקוה

כשמחבר מקוה למעין שיש לו דין מעין לטהר במשהו ולא

למבילת זב

מהו גזירת מרחצאות שגזרו במקוה

ממנהרם מקנה הרחוק מזו הקרוב

מי משנה איום יבולים להטמאם

מי מקובל רצינו משהיו על רל גופו רלי שום דבר מוצא ג' - נד

מזי מקרה ציבורי להגנת החברה ולחבריה

עד לזבח משל מרובה

ג'- גיטין • גמ'- גמ חליצה • י'- יבמות • יבו'- יבום וחליצה • כ'- כתובות • מ'- מיאון • נ'- נדה • נדר'- נדרים • נז'- נזיר
 מד'- מדורא וחליצה • עב'- עבדים • ער'- עריות • ק'- קידושין • ת'- תוספתא

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נא

לרמב"ן נאמנת האשה משום מיגו דנאמנת לעצמה נאמנת	איסור קרובים בטענתו דקדשתך	ק-פ
לבעלה	איתתא דייקא ומינסבה, הכוונה בזה	יב-לה
מנדה ילפינן שעד א' נאמן באיסורין	אם אשה וקרוב נאמנים למר שהוא היכם	יב-יד
נאמנות האשה בטבילה ואפי' כשיש קושי בדבר	אם נאמנות הפה שאסור הוא גם כשחוזר בו לאחר זמן י-כט	יב-כט
נשים להביא גט	אם נאמנת הצרה להעיד לחבירתה	יב-נב, נה
ע"א האומר וינתה אשתו	אמאי מקילין להשיא אשה בעד אחד בדיעבד	יב-לה
עד אחד נאמן באיסורין	אמרה א"א אני לשון הזה אם יכולה לחזור בה	מ-כט
פסולי עדות שהבעל מאמינן אמאי לא חיישינן שמא עיניו	אמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני נאמנת ע"י	
נתן באחרת	אמתלא	נ-פ
ע"ע קרובים, אב	אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני מהו	מ-ל
	אשה שאמרה כזה ראיתי ואבדתי נאמנת	נ-עט
	אשה שקבעה וסת ואמרה שלא ראתה נאמנת	נ-עט
	ב' יבמות שאמרו מת בעלי אם יכול היכם לייבם שתיהן	
	ב' יבמות שאמרו מת בעלי ונולדו להם בנים מהיכם ומת	יב-נג
	היכם אי מותרות לשוק	יב-נג
	באמרה אשת איש אני ואח"כ אמרה אמתלא נאמנת ואפי'	
	בעל נפש יסמוך ע"ז	נ-פ
	בדברים שבינו לבניה האשה נאמנת	כ-פד
	בהא דנאמן קרוב להעיד על היכם הא בחליצה יש גם גררא	
	דממונה ואין דיני ממונות פחות משנים	יב-טו, כה
	במקום דאין האב נאמן אי חושש הבעל	ק-לג
	בנתגירתי, מטעם שא"נ חד"א או מדין ע"א	ק-לו
	בעל נפש לא יסמוך על אמתלא	נ-פ
	בעל שאמר גרשתי את אשתי	ג-צא, קא
	דבר שבידו לעשות נאמן עליו	נ-עט
	דוקא לשליח הימנוהו רבנן כבי תרי	ג-לה
	האב לומר נשבית ופדיתיה	ק-לה
	האב, על בנו לעונשים	ק-מא
	האומר פתח פתוח מצאתי אם נאמן	מ-לח
	האשה לומר לבעלה גרשתי	ג-קכט
	האשה לומר נטמאתי ול"ח שמא עיניה נתנה באחר	ג-ו
	הבא על עיסקי איסור שנאמן, אם נאמן אף לגבי דיני	
	הממון הכרוך בזה	יב-כה, לה
	הבעל לומר גרשתי את אשתי הוא רק להבא	ג-צא
	הפסולים להעיד להתיר יבמה לשוק	יב-לו
	הפסולין להעיד להתירה, אם נאמנים כשמביאין כתב המוכיח	
	שמת בעלה	יב-לח
	ילדה שבאת לישיב אצל בעלה נאמנת שטבלה אע"פ שלא	
	אמרה לו כלום	נ-פ
	כיון שהיא קבעה הוסת נאמנת לומר שלא ראתה בו כלל	
	למ"ד שילפינן מ"וספרה לה" הוה גזיה"כ מה שנדה	נ-עט
	נאמנת	נ-עט

נגעים

אם מראות נגעים מצטרפין זה עם זה
דין כיצד תעמוד האיש או האשה כשהכהן רואה נגעים
מראות נגעים שנים שהן ארבע

נדה

אם הוה הלמ"מ מה דאמרינן דקטנה בת נדה היא
אם י"א יום שבין נדה לנדה הוא הלמ"מ
אמרה נדה אני הוחזקה ובעינן אמתלא שתפקיע דין נדה
בועל נדה טובל ביום
בן הנדה אם הוא ולד כשר
בנדה בעינן טבילת מים חיים ומדרכנן
בנדה בעינן שיהי' "כל בשרה" שלא יהי' דבר חוצץ
בנות כותים טמאות נדה שסופרת את היום שראתה בהם
בני הנדה אם יכולין ליכנס לביהמ"ק
בענין מש"כ רבינו דוב וזכה טבילתן מדאורייתא ונדה
מדרכנן
דין אשה שעשתה צריכה וראתה דם
דין כשראתה נדה יום אחד צריכה לספור ז' ימים בין רואה
בהם בין לא וטובלת בליל שמיני מדאורייתא
דם נדה אדום וזהו מהמקור, ובתולים אינו אדום ואינו
זהו ומהצד
דמיון קדושי נדה לחופת נדה
הוחזקה נדה בשכנותיה כשהלבישה בגדי נדה אם מהני
אמתלא ובעלה לוקה
החמירו בנות ישראל על עצמן אפי' רואות טיפת דם
כחרדל יושבת ז"נ
הלימוד שנדה צריכה טבילה
המקשה אפי' ג' ימים וילדה טמאה נדה
המשמש עם הנדה בניה הנולדים לוקים בצרעת
הנוגע במשכבה טעון טבילה
הרואה דם מחמת תשיש ג"פ לא תשמש יותר
זמן ימי נדתה מתי הוא

ג'- גימין • גט'- גט חליצה • י'- יבמות • יכ'- יבום וחליצה • כ'- כתובות • מ'- מיאון • נ'- נדה • נדר'- נדרים • נז'- נזיר
 מד'- סדורא דחליצה • עכ'- עבדים • ער'- עריות • ק'- קידושין • ת'- תוספתא

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נג

נ"ס-ט	הטובלת בנהר א"צ מפצי משום החול	נדר-יב	לזה ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד
נ"ו	היכא דסכיר נהרא בעינן באשבורן מ' סאה	נדר-ג	לזרוזי נפשי' במצוה מותר לנדור ולהשבע
	היכא דסכיר נהרא ואין בו מ' סאה לא עלתה טבילה	נדר-לא	מבטל בלבו אי צריך להוציא בשפתיו
נ"ו	אא"כ מחובר לנהר	נדר-לב	מה הוא נדרי זריזין
			מלתא דשכיחא לא הוי נולד, מיתה באשה לא הוה נולד,
	נואף	נדר-כח	ובאיש הוה נולד
ער-יא	הנואף רוצח הוא	נדר-ג	מצוה לנדור בעת צרה
			מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל, מת הבעל נתרוקנה
	נזירות	נדר-מח	רשות לאב
	אב מדיר את בנו בנזיר עד שתביא ב' שערות או עד	נדר-כט	נדר אי חל על דבר איסור
נז-כז	שיגיע לעונת נדרים	נדר-ל	נדר חל אנדר וי"א דוקא נזירות חלה אנזירות
נז-ב	אי אמרינן מקצת היום ככולו		נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ע"ד רבים אין לו הפרה
נז-ח	אי דרשינן לישנא יתירא בנזירות	נדר-מד	
	אי הלכה כר' נתן בגרוגרת ודבילה דקאמר לב"ה נדור	נדר-יא	נדרי שגגות וטעות מותרין בלא שאלה
נז-ז	ואינו נזיר	ק'-סא	נתינה לצדקה דבר שאסר הנאתו ממנו
נז-ו	איהו נזיר לזמן ואיהו נזיר עולם	נז-כז	עונת נדרים בקטן וקטנה אי בעי הביאו שערות
נז-א	אין נזירין בנזיר ולכונן דעותיו מותר	נדר-א	פי' הא דאמרו אע"פ שמקימו נקרא רשע
נז-ד	אין נזירות פחות מל' יום	ג'-ז	קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר
נז-ד	האומר הריני נזיר קבל עליו נזירות א'	נז-כז	קטן בן י"ג וקטנה בת י"ב ויום א' נדריהן נדר
נז-ו	החזיק בדרך ואמר הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני	ק'-לו	שא"נ חר"א מטעם נדר או הודאת בע"ד
	הריני נזיר ונזיר לכשיהי' לי בן האיך מונה הנזירות ושל	נדר-לד, לה	שאלה לנדר שכבר עבר עליו
נז-כט	מי מונה קודם	ער-יג	שבועות חמיכי מנדרים
נז-ו	הריני נזיר כמנין ימות החמה	נדר-מו	שלש נערות נדריהן קיימין
נז-ל	הריני נזיר כשיהי' לי בן ונזיר מאה יום	נדר-ח	תפס נדרו בנדר אשה לאחר הפרה אי חל הנדר
	הריני נזיר כשיהי' לי בן ונזיר מאה יום ונולד בן לאחר		ע"ע הפרת נדרים, התרת נדרים
נז-ל	שבעים סותר כמה		
נז-ו	הריני נזיר כשער ראשי		
נז-כט	הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו מאה יום מהו	נדר-מ	נדר: פתח חרטה
נז-כח	הריני נזיר לכשיהי' לי ולד טמטום ואנדרוגינוס בכלל		אי פותחין באלו הוה ידעת דפותחין בפנקסך
נז-ג	הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם	נדר-ה	אין פותחין בחרטה, וי"א דאפילו בפתח אין מתירין
נז-ד, ה	הריני נזיר שעה אחת, אין נזירין שעות		בזמן הזה
נז-לא	יום שבעים עולה לכאן ולכאן בנזיר	נדר-מ	אין פותחין ביש בוטה כמדקרות חרב וכל הני לישנא
נז-ו	מה בין נזיר עולם לנזיר לזמן	נדר-מ	חריפא
נז-ל	מונה נזירות עצמו ובנו מביא ב' קרבנות וב' תגלחת	נדר-ז	אין פותחין בכבוד המקום
	מוגז לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו, ואי נאסר בכוס	נדר-ז	אלו היו י' בנ"א מפייסין אותו אי הוה פתח
נז-ח	עכ"פ	נדר-מ	מה הוא פתח
נז-כז	מחה הבן או גלחו קרוביו אינו נזיר	נדר-י	פותחין בהנאת עצמו
נז-ב	מקצת היום ככולו בנזיר	נדר-י	פותחין בימים טובים ובשבתות
נז-ל	נולד לו בן באמצע נזירות הפסיד	נדר-כד	פותחין בכבוד עצמו ואשתו ובניו
נז-א	נזיר אי הוה איסור חפצא או איסור גברא	נדר-מא	פותחין בכתובת אשתו
נז-ו	נזיר אימתי עובר בכל תאחר	נדר-טו	פותחין מן הכתוב שבתורה
נז-ב	נזיר טמא אי נותן שערו תחת הדוד		
נז-א	נזיר עולם משונה בקרבן מנזיר לזמן		
נז-א	נזיר עולם שנטמא מגלח על קרבן א'	נז-עב	נזהר
			אם מותר לחמם מקוה במים חמים ולחברן אח"כ ע"י
			שפופרת הנוד

ג- גימין • גמ- גמ חליצה • י- יבמות • יכו- יבום וחליצה • כ- כתובות • מ'- מיאון • ג- נדה • נדר- נדרים • נז- נזיר
מד- סדורא וחליצה • עב- עבדים • ער- עריות • ק- קידושין • ת- תוספתא

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נה

כ"צא	פירות	כ"ער	מוכרין ס"ת לישא אשה
כ"כח	נכסי מלוג שהשביחו נותנת דמי השבח ונוטלתן	ער'עט	מיתה אי נישואין מפילין ליבום
כ"כב, כג	שבח בית אביה בג"מ באיזה מהן אמרינן	ער'יח	ממורת אם מותרת לישא לעבד
	נכסי צאן ברזל	ק'א	מצות הנישואין מתחילה מהאירוסין
כ"כד	אי רין אחד לה עם עבדי צ"ב	מ'סב	נושא אדם בת רומה ואל ישא דומה
	אשה שאמרה רמים אני רוצה האם נותן לה רמים או	כ"צא	נושא אדם כמה נשים מדינא דגמ'
כ"כד	כלים	ער'יט	נושא אדם קרובי האנוסה והמפותרה
	אשה שאמרה כליי אני נוטלת והוא אומר רמים אני	יב'ו	נשא אשה עקרה ויש לו כבר בנים אם חייב לגרשה
כ"כד	נותן	יב'ה	נשא אשה שאינה בת בנים, בחו"ל מקיימה אף לאחר
כ"כד	נכסי צאן ברזל מעיקר רינא של מי הם	ער'עב	י' שנים
כ"כה	קבלה האשה המעות לא מצי למימר ג"ר עשיתי לבעלי	ק'א	עבר ונשא קטלנית אי כופין אותו להוציאה
	נכרי	מ'מד	פילגש, אי שרי לנושאה
ק'סו	אם יכול ישראל לזכות בחמצו בפסח	ק'ז	פנויה שזנתה אם מותרת לכהונה
כ"רעו	נכרית שפלטה ש"ז של ישראל טמאה	ק'ז	קודם ברכת אירוסין אסורה האשה לבעל כא"א
	נערה המאורסה	מ'כב	קודם החופה אסורה האשה לבעל כא"א
ק'ג	הא דלא ילפי' קידושין בכסף ושטר מנערה המאורסה	י'נד	קטן שבעל אי הוי בעילת זנות
ק'ג	כשנחקדשה בכסף אי סוקלין	ת'ו	קטנה שנשאת לכהן אם אוכלת בתרומה
			שליח המביא גט לאשה לא ישאנה
			ע"ע קידושין

נכסי מלוג

ק'לד	הביאה סימנים תוך ר' חדשים ה"ה בוגרת או נערה	כ"כח	אי הבעל רשאי למכור נכסי מלוג בעודה תחתיו
ק'עה	הסכמתה לקירושי אביה	כ"נו	אנסוה למכור לא הוי מכר אלא כשקבלה כל המעות
ע"ן ערך אב	זכות האם בקידושיה	כ"סב	אשה מוכרת בג"מ רקרקע שלה הוא
ק'לב	מעשה ידיה לאביה	כ"כב	אשה שמכרה בחיי הבעל שיחול המקח לאחר מותו,
ק'עו, עז	נתקדשה שלא לדעת אביה	כ"ס	למיחה לא חיישינן
ק'לד	קדשה אביה בבוקר וקדשה עצמה בערב	כ"רדא	אשה שמכרה בג"מ ומתה
ק'עו	קדשה אביה שלא לדעתה	כ"קלו	בעל שמכר בג"מ לפירות לא עשה ולא כלום
	ע"ע סימנים, גרולה, קטנה		הבעל אוכל פירות מנכסי אשחו
			המוכר שדה לאשחו במעות שאינם טמונים, והמוכר
		כ"סד	במעות טמונים
		כ"כב	ולרות נכסי מלוג לבעל ולמיתה לא חיישינן
		כ"כח	חילוקים בין נצ"ב לנ"מ
		כ"כד	יורשי נכסי מלוג הבעל יכול ליתן להם נכסים או מעות כ"כד
			לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה בג"מ אי קיים
		כ"כב, נו	המקח
		כ"קצו	מוכרת אשה נכסים שנפלו לה קודם שתחארס
		כ"נו	מחלוקת אימתי יכולה לבטל והמוכר עצמו אי יכול לבטל
		כ"כה	מכר הבעל בג"מ האשה מוציאה מיד הלקוחות
		כ"נו, ס, סא	מכרו שניהם לפרנסה בג"מ
			מת הבעל בלא זרע ומכרה אשתו או נתנה במתנה או
		כ"סו	מחלה לבעלי חובות לא עשתה כלום
			ג"מ עבדים ושפחות וזקנים ילקח בהם קרקע והבעל אוכל

נשים

ק'ג	באיסור ולא ירבה לו נשים אי צריך שיבעלנה
ק'א	בהא דמצוה בה יותר מבשלוחה למ"ד דפטורה מפ"ו

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נו

במ"ע דפ"ו	ק'-א	סופר	ג'-לו
במ"ע דקידושין	ק'-א	ביאור שמע קן קולמסא	ג'-ס
דין ב' נשים לכה"ג	ק'-פז	דיני לשמה בעיבוד עורות לשם סת"ם	ג'-סד
כל מצות ל"ת נשים חייבות תוך מב"ת ובת"ל	נז'-טו	הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום הזמן	ג'-פא
מנהג נשי ישראל להסתפר אחר הנישואין	י'-מא	חתם סופר ועד על הגט	ג'-סד
מת השליח מותר לישא אלמנה שמת בעלה לאחר השליחות	ק'-יד	מפני תקנת הסופר התירו לכתוב טופסי גיטין	ג'-מה
מת השליח מותר לישא אשה שנתגרשה לאחר השליחות ק'-יד	י'-מב	צריך לשנן תוכן הגט קודם כתיבתו	ג'-נח
שערות הגדולות בימי נדתה סכנה הם		צריך שיאמר לסופר כתוב	
ע"ע אשה			
נתיין	ער'-מה	סילוק [רשות, תביעה]	
ממזר ונתיין איסורן איסור עולם		הפקר חמץ לא הוי דעת אחרת מקנה כ"א סילוק רשות ק'-לג	
נתינה בקידושין		הפקר מדין סילוק רשות או נדר או קנין	ק'-סא
אם יש בה איסור	ק'-מב	יש הפקר העושה קנין ויש המסלק רשות	ק'-לג
נתן הוא ואמר הוא	ק'-נג	מחילה הוי הקנאה או סילוק רשות	ק'-יז
נתן הוא ואמרה היא	ק'-נג	סימנים	
נתנה היא ואמר הוא	ק'-נג	אם אין לה שערות יוצאת באם יש לה גומות	ג'-לד
נתנה היא ואמרה היא	ק'-נא, נג	באלו אופנים יכולים להעיד שמת	ת'-ו
נתנה היא ואמרה היא באדם חשוב	ק'-נא, נג	בדקין לגיטין ולקידושין לחליצה ולמיאונין אם הביא סימנים	מ'-יז
סודר	ק'-סו	בן י"ג שנים אי בעי עדות אב"ש	ק'-מא
קנין סודר בטוה"נ		הביא ב' שערות אי בעי עדות אשנים	ק'-מא
סוטה		הביא סימני סריס קודם כ' שנה לא מיקרי סריס	מ'-טז
אסורה לבעול כלבעל	מ'-לב	הביאה סימני איילונית קודם כ' שנה לא נקריא איילונית	מ'-טז
מצות קינוי דאורייתא או דרבנן	מ'-ס	הביאה סימנים תוך ו' חדשים הוית בוגרת או נערה	ק'-לד
סוטה שמת בעלה אם מתייבמת	ער'-י	כדי להתיר א"א לצריך להעיד שראו פרצוף המת	ת'-ו
צרת סוטה אם מתייבמת	ער'-י	כשהעדים מכירין אותו סגי בטבי"ע	ת'-ו
קינוי אי הוי חובה או רשות	מ'-ס	נערה יוצאת בסימנים	ג'-לד
שתתה המים המרים וחיה מותרת לבעלה וכשמת מותרת	מ'-לב	קדשה אביה בבוקר וקדשה עצמה בערב	ק'-לד
בהנחשד בה		ראו סימן מובהק ברגלו אף שלא ראו גופו ופניו מעידין	יבז'-לח
סוכה	ג'-כ	שיטת גאון שאין לקדש יתומה א"כ מביא סימנים שהיא בוגרת	ג'-ח
אכל חייב בסוכה	ג'-כ	ע"ע נערה, גדולה	
מצטער פטור מן הסוכה		סירוס	
סומא	ג'-נח	איש אסור לשתות כוס עיקרין לעולם	כ'-עב, פו
איך מותר באשתו	יבז'-יד	אסור לסרס שאר בע"ח	כ'-עב, פו
אם חולץ	ת'-ד	אשה מותרת לינשא לסריס	כ'-עב, פו
הנושא סומא אם יש בה טענת בתולים	ג'-נח	אשה שותה כוס עיקרין שלא תלד	כ'-עב, פו
פתות ונסתמא כשר להביא הגט		דגים אסור לסרס	כ'-עג
		הביאו סימני סריס קודם כ' שנה לא מיקרי סריס	מ'-טז

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נז

סקילה

בני זה בן י"ג שנים אי סוקלין על ידו
קדשה בשור הנסקל, ופרטי דיניו
ע"ע שור הנסקל

סרך בתה

אי מחמרין משום סרך בתה שלא תטבול סמוך לחשיכה
אם ג"כ ביום ח' אינה יכולה לטבול יכולים להקל ליום
ד' ביום
בשעת אונס מותרת לטבול ביום שלמחרת ולא חיישין
לסרך בתה
י"א שיכולה לטבול קודם החשיכה אלא שתחזור לביתה
אחרי החשיכה
מה הדין אם טבלה סמוך לחשיכה אם מהני הטבילה
משום סרך בתה אסורה לטבול ביום ואפי' לאחר ימי
טהרתה
מתי מדובר כשטבלה ביום שצריכה להסתיר טבילתה
מבעלה

עבד

אין העבד יוצא לחירות עד שיגיע גט לידו
אם ביד הקטן לשחרר עבדו לחירות
אם גם בזה"ז יכול הממזר להיטהר ע"י שישא שפחה
אם ירצה שלא לזון את עבדו
בהנ"ל, דוקא בישן וכפות
בהנ"ל היה עבדו של כהן אי מיקרי חוב הוא לו
ביאור הנפק"מ בין המשחרר עבדו להבא על שפחתו
בני יעקב נמכרו לעבדים לכפר על איסור ב' אחיות
דין הכתובה בגוי שבא על בת ישראל ונתגייר
דין הכתובה בעבד שבא על ב"י ונשתחרר
דין העבד ביום שהוא חציו ב"ח
דין מה שקנה עבד וכו' הוי מדין הממון
האומר כתבתי שטר שחרור לעבדי, אם נאמן
האומר תנו שטר שחרור זה לעבדי אם יכול לחזור
האיך אתי העשה דהעבד ודוחה ל"ת של האדון
האיך מהני שחרורו של הקטן
הבא על ב"י אם הוולד פגום לכהונה
הכותב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות
המוכר עבדו לעכו"ם כופין אותו לקנותו עד מאה בדמיו
המוכר עבדו לעכו"ם כופין אותו לקנותו גם בחול

המסרס את הזכרים חייב ואת הנקבות פטור
הסריס אם חולץ ומייבם
הסריס אם חולצין ומייבמין לאשתו
חילוק בין שתיית כוס עיקרין למסרס בידים
מי שאין בניה הולכין בדרך הישר ומשקם כוס עיקרין
ניטלה ביצה א' אם הוא כשר
פרטי דינים בהלכותיו

סנהדרין

האיך אולי' בסנהדרין בתר רוב הא הוו קבוע

ספק

באם טבלה ביום ד' אסור לבעלה לבוא עליה מספק שמא
תראה וימצא שבעל נדה למפרע
באם ראתה ראייה בין השמשות נופל אותו יום מספק
באם רוב מי גשמים והשאר ספק שאובין הוה ספק דרבנן
לקולא
בדיקה מהני לטהר ספק טהרות תרומה וקדשים
בספק איסור מחמת עיגון התירו
דין ספק ובני יבם הבאים לחלוק בנכסי סבא
דין ספק ויבם הבאים לחלוק בנכסי סבא
הא דפסקינן כחכמים דלמפרע טמאה מעת לעת ומפקידה
לפקידה דוקא בודאי ולא בספק
הא דפסקינן כחכמים דלמפרע טמאה מעת לעת ומפקידה
לפקידה הוה מדין ספק
הלכה כר"ע באשה שעשתה צרכיה וראתה דם בין בס"ס
בין בספק לחוד
כולהו נשי דידן ספק זבות נינהו
נתתיה לה הוי ספק מגורשת
ספק איסור לחומרא
ספק בהלכתא למשיחא
ספק מגורשת שמת בעלה
ספק ממזר אם מותר לישא שפחה
ספק שאובין הוה ספק דאורייתא לחומרא
עדים שכתבו גט ומסופקים בכשרותו

ספק ספיקא

באיכא ספק ספיקא אי בעינן לברר
הלכה כר"ע באשה שעשתה צרכיה וראתה דם בין בס"ס
ואפי' בספק לחוד
מעשה בשפחתו של רבי שמצאה עצם בין שיניה

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נח

ק-סו	ישראל שהגביהה אינה בטילה עולמית	המעוכב גט שחרור אי איכא ביה הלאו דלעולם בהם	תעבורו
ק-סו	לענין ירושה	עב-פא	המעוכב גט שחרור אם מותר בשפחה
ער-יד	מה חידשו ב"ד של חשמונאי בבא על הגויה	עב-פא	המעוכב גט שחרור, דינו
	עגונה	עב-עה	המפקיר עבדו אם יצא לחירות
ג-נא, עד	בגיטין הקילו שלא יהיו בנות ישראל עגונות	עב-פ	המקדיש עבדו אסיצא לחירות
ג-טז	גירושין על תנאי כשקיים חשש עיגון	עב-פט	הפיל עצמו לגייסות, יכול רבו ליטול דמיו
מ-כו	משיאין ע"פ בת קול	עב-פא	הפקיר עבדו ומת אם יכול העבד לישא שפחה
ג-כא	עדי חתימה כרתי	עב-פא	הפקיר עבדו ומת, דין העבד
ג-כא, לד	עדי מסירה כרתי	ער-כו	השיאו רבו בת חורין אם צריך גט שחרור
	עגלה ערופה	ג-לט	זכות הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו לחירות
ק-ס	מכרה וקידש בדמיה	ער-מד	יכולין ממזרין ליטרה שישאו שפחה
ק-ס	קידושין בה	עב-עח	לעולם בהם תעבורו הוי רשות או חובה
	עד אחד	ער-כה	מותר לשחרר עבדו כשיש לו הנאה מכך
	אין ע"א נאמן באיתחזוק איסורא	מ-מח. ער-יח	ממזרת אי מותרת בעבד
נ-עט	באמרה לבעלה נדה אני לרבינו הוה כע"א וגרע ממעשה	ג-כד	נתן גיטה ביד עבדה
נ-פ	הלבשת בגדי נדה	ג-כד	נתן גיטה ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו
יב-לו	ביאור הטעם בהא דע"א נאמן באיסורין	ג-סא	עבד אינו בתורת גיטין וקידושין
ק-עח	בקידושין	מ-מד	עבד הבא על ב"י אם הולד ישראל
ער-מב	דין גואל הדם שהרג את הרוצח ע"פ ע"א	ג-לט	עבד כהן שאוכל בתרומה אי מקיים מצוה
ק-עג	דין שליח נעשה ער, ופרטי דיניו	ג-יד	עבד כנעני שמכר עצמו לישראל
ק-ב	המקדש בע"א אי חוששין לקידושין	ג-לב	עבד נמכר בע"כ ע"י אחר
מ-לז	הרואה דבר עבירה בחבירו אסור להעיד ע"ז	ג-לט	עבד נמכר לאחר בע"כ
	כל מקום שיש ע"א וראי יש עוד אחר שראה מעשה זה	ג-כד	עבד שהוא נים ולא נים לגבי ישן ומשמרתו
יב-לה	נאמנות אדם לומר נתגירתי מטעם שא"נ חד"א או מדין	ג-לז	ער כותי בשחרורי עבדים
ק-לו	ע"א	עב-עו	קטן שיש לו חעוב"ח כיצד עושין
מ-לז	ע"א האומר זינתה אשתו	מ-כ	קטן שקנה עבד אם מחוייב העבד במצוות כאשה
נ-עט	ע"א נאמן באיסורין ילפינן מנדה	עב-עט	קנה עבד מן העכו"ם ואינו רוצה למול יכול למוכרו
יב-לז	ער אחד ביבמה לשוק מהו	ג-לו	לעכו"ם
נ-עט, פ	ער אחד נאמן באיסורין	עב-עז	שחרורי עבדים שנעשו בערכאות
		ג-סא	שכ"מ שצוה לעשות קורת רוח לעבדו אם צריכים
			לשחררו
			שליחות לעבד

עדות שבטלה מקצתה וכו'

בכל עדי קידושין שחבין לקרוביהן

ק-צו

עדים

א"א שנישאת ע"פ עדים אי צריכה גט משני
אופן האפקעינהו בביאה דשוינהו לעדים פ"ע
אי גוי מסל"ת קורא השטר
אי חוששין לקול כשהלכו העדים למדה"י
אין בודקין עדי נשים בדו"ח
אין דבר שבערוה פחות משנים

ער-לה

ק-עג

כ-רסח

ק-לו

יב-כו, לד

ג-לג, קא

עבד כנעני

הילך מנה והתקדשי לפלוני
מדין שניהם
קידושין מדין ע"כ, ופרטי דיניו

ק-מט

ק-נ

ק-מט

עבודה זרה

הבא על הגויה, אם יש נפ"מ בין אי הוי מקרה או
שייחדה
הבא על הגויה חייב משום נשג"א ונשג"ז
הבא על הגויה כאילו נתחתן בע"ז

ער-טו

ער-יד

ער-יד

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

נמ

ג-צט	לכתחילה לא יתן גט לאשה אלא בעדי מסירה	ג-מז	אין עדי גט חותמין זה שלא בפני זה
יכו-לו	מילתא דעבידי לאיגלווי, הגדר בזה	ג-ס	אין קיום הגט אלא בחותמיו
ק-צז	מינוי שליחות לקידושין אי בעי עדים		אלו הנאמנים להעיד בגדלן מה שראו בקטנן אי בעי גדול
ק-ג	מן האם, בקידושין אי הוי מדרבנן	כ-קט	עמהן, ודברים הנאמנים בהם
מ-כו	משיאין ע"פ בת קול	יכו-יד	אם אשה וקרוב נאמנים לומר שהוא היבם
ג-קכ	נוסח חתימת העדים	יכו-לה	אמאי מקילין להשיא אשה בעד אחר בדיעבד
ק-צד	נפ"מ בין פ"ע דאורייתא לדרבנן		אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה וחזר ואמר לה כנסי
כ-קו	עד אחד בזנות מי מהני	ג-כט	שטר חוב זה
ג-לג	עד אחד נאמן באיסורין	כ-קכג	אנוסין שחזרו לאמונתנו אי נאמנים
ג-מז	עד כותי בגט	ת-ו	באלו אופנים יכולים להעיד שמת
ג-לז	עד כותי בגיטי נשים ושחרורי עבדים	ק-עג	בדיקתם בדישה וחקירה
ג-לד	עד נעשה דיין		בהא דנאמן קרוב להעיד על היבם הוא בחליצה יש גם
כ-קכג	עדות מרשע ועשה תשובה אי מהני	יכו-טו, כה	גררא דממונא ואין דיני ממונות פחות משנים
ק-פח	עדי ביאה אם צריכים לראות מעשה הביאה	ג-ו	בהנ"ל, בפסולי עדות
כ-רלג	עדי מסירה כרתי בשאר שטרות	ג-לו	בחתימת העדים צריך לעמוד מתחילה ועד סוף
כ-רסה	עדים אי צריכים לידע לקרות את השטר שחותמין	ק-צג	בקידושין דחייבי לאוין
	עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן		גוי שנתייגר ועבר שנשתחרר אינו נאמן להעיד אמה שראה
ג-לג	בב"ד	כ-קכג	בגיותו
יכו-לח	עדים המכחישים זא"ז בהתרת היבמה	ג-נב, קכ	גט שכתבו עברית ועדיו יונית
ג-נ, נא	עדים שאין יודעין לחתום	מ-כ	דין קטן בעדות למטלטלין
ג-נ, נג	עדים שאין יודעין לקרא	מ-כ	דין קטן בעדות קרקע
כ-רסה	עדים שאינם יודעים לחתום	ק-צו	הא דל"א דהעדים חבין לקרוביהן
	עדים שכתבו גט ומסופקים אי כשר אי מקרי עשו	כ-קסב	האומר לעדים כתבו וחתמו חזקה שעומד בדבורו
ג-עט	שליחותן	ג-קיה	המגרש את אשתו ובא עליה אח"כ בעדים
	עדים שכתבו שטר בלי אמירה לבע"ד אינו אלא כפנקס,	ק-עג	המלווה את חבירו בעדים
כ-קסב	ומיהו הוי מלווה ע"פ	ק-ב	המקדש בלא עדים אי חוששין לקידושין
כ-קו	עכ"ם מסל"ת בזנות	ק-צה	המקדש בפ"ע אי צריכה גט
ק-צה	פ"ע דאורייתא ודרבנן אי בעו הכרזה והתראה	ק-צה	המקדש בפ"ע לא הוי קידושין ודאי או ספק קידושין
ק-צה	פ"ע משום איסור, גדרם	ק-פח	הן הן עדי יחוד ועדי ביאה ופרטי דיניו
ק-צג, צה, צו	קדשה בפ"ע, ופרטי דיניו	כ-רסד	העורר על השרה והוא חתום עליה בעד
ק-לו	קדשתי בתי עם בן י"ג ועדים אומרים שקטן היה	ת-ו	העיד שמת בעלה לא ישאנה
ק-לו	קידשתין בפני פלוני ופלוני		העידו שנים שמת בעלה אי צריכה רשות ב"ד להנשא יכו-נה
ק-לו	קידשתין סתם, אי יכול לפרש דכלא עדים קאמר	יכו-לז	הפסולים להעיד להתיר היבמה לשוק
	ראו סימן מובהק ברגלו אף שלא ראו גופו ופניו מעידין	יכו-לח	הפסולין להעיד להתירה, אם נאמנים כשמביאין כתב המוכיח
יכו-לח			שמת בעלה
יכו-לח	ראו פדחתו בלא פרצוף פנים וכדו' אם יכולין להעיד יכו-לח	ג-פא, קז, קכא	חתם סופר ועד
ק-לו	שא"ג חר"א נגד עדים, ופרטי דיניו		כדי לאוסרה על בעלה אם סגי שיראום העדים כדרך
כ-קקז	שכו"י שבאו לה עדי טומאה תצא אפילו יש לה בנים	מ-לד	המנאפים או כמיכחול בשפופרת
ג-לד	שליח נעשה עד	ת-ו	כדי להתיר א"א לצריך להעיד שראו פרצוף המת
ג-צט	שליח נעשה עד	ג-צב	כל לשון בשטר כשר ובלבד שהעדים יכירו הלשון
ג-קא	שליח פיו וחזקה לא הוי כשני עדים	ג-ו	כשהבעל מאמין לע"א אמאי ל"ח שמא עיניו נתן באחרת
		ת-ו	כשהעדים מכדיין אותו סגי בטבי"ע
		ג-נא	כתב עליון בחתימת עדים
		ג-נג	כתבו העדים ע"י קריאת נייר חלק
	עובר		
מ-מח	גירות מעוכרת אם צריכה להוציא העובר בטבילתה		

מפתח כללי - ענינים על כח"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ס

עונשין מן הדין	ער-סח	דין כלו לו חרשיו אם צריך שיגמרו צפרניו
ע"ע אין עונשין	עב-פא	האומר הרי אתה שפחה וולדך ב"ח
עזרה	מ-ח	המזכה לעובר אי קנה
ע"ע חולין שנשחטו בעזרה	מ-ח, יג	המקדש עובר אי הוו קידושין
	ק-לג	קידושי בתו משהוכר עוברת, ופרטי דינו
עין הרע	עובר לעשייתן	
א"ד שתספר לחברותיה שיש בה דמים יתרים ויתנו בה	ק-א	בברכת המצות תליא אם תלוי בדעת אחרים
נ"פ עיניה	ק-א	בברכת השבח אי בעי עו"ל
ההיא אמתא דכ"פ שבאתה מטבילת מצוה ראתה דם אמר	ק-א	הא דלא חיישי בברכה עו"ל שמא יקלקל
ר"י שתשמש מחוץ לעיר שהוא משום עין הרע		
נ"פ י"א יש בה שליטה מעין הרע להתרחק מבעלה		
עיניה נתנה באחר	עונה	
גדרו	ג-כ	אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו
נגד שא"נ חר"א	נ-כח	אם יש עונה בקטנה
	ג-כ	היו לו בנים מאשה אחרת אי יכול להתנות על עונתה
	ג-כ	המקדש ע"מ שאין לך עונה
		המתנה על עונה הוה מתנה ע"מ שכתוב בתורה ולא אמר
עישור נכסי	נ-כח	כלום
אחים מצו לסלוקי לאחותהון בזו"ז מעישור נכסי כ"קפד, קפו	נ-כט	הרואה עם הנץ החמה מתי היא עונתה
עישור נכסי נגבית ממטלטלי	ג-כ	כשיכול לפתותה שתמחול עונתה
	ג-כ	כשלא מקיים עונת אי מותרת בתרומה
עכו"ם	כ-קעח	מחלה עונתה
ג"ס אדעתיה דנפשיה קעביר	ג-כ	מחלה עונתה ועכשיו רוצה לחזור בה
אחותו משפחה ועכו"ם אינה אסורה עליו	נ-כט	מתי היא העונה
איסור א"א אי שייך בעכו"ם	ג-קג	נשתטית אינו חייב בשאר כסות ועונה
אישות לעכו"ם	ג-כ	נתנה רשות לבעלה לבטל עונתה
אתם קרויים אדם	ג-כ	עונה אי הוי מצוה חרץ מפריה ורביה
בזה"ז כותים כעכו"ם לכל דבר	כ-קעו	עונה של ת"ח אימת
ביאתו, אם אוסר האשה על בעלה	נז-לב, לג	פי' בני ט' מדות
ביאתו, אם אוסר האשה על עצמו כשנתגייר	נ-כט	צריכה לפרוש עונה סמוך לוסת
בן השפחה דינו כעכו"ם	נ-כט	שיטת הא"ז בעונה
בנך הבא מן העכו"ם אינו בנך אלא בנה	נ-כט	שיטת האביאסף דעונה תלוי בשעות זמניות
גזל מישראל ונתגייר אם מחוייב בהשבה	נז-לב, לג	שער הקדושה להראב"ד
דין הכתובה בגוי שבא על בת ישראל ונתגייר		ע"ע שאר
דין השבה בעכו"ם		
דין מחילה בעכו"ם		
הבא על ב"י אם הוולד פגום לכהונה	ער-נו	אם בכח ב"ד של מטה למחול לחייבי מיתות
הבא על ב"י אם הולד ישראל	ק-ג	אם עונשין מאיסור א"א כשקדשה בקנין כסף
הבא על הגויה, אם יש נפ"מ בין אי הוי מקרה או	ק-ג	אם עונשין מן הדין דג"ש והיקש
שייחרה	ער-מב	אשת איש מן הנשואין בחנק
הבא על הגויה חייב משום נשג"א ונשג"ז	ער-נה	חייבי מיתות ב"ד אם ישנן בכלל מלקות
הבא על הגויה כאילו נתחתן בע"ז		מן השמים לא יניחו לב"ד לשפך דמו של השב בתשובה
הבא על עכו"ם והוליד בנים ממנה ורוצה לגיירה ולנושאה	ער-נו	עונש ליכא למתלי למי שאינו מתויב בדבר
ת"ז	כ-עז	

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - מדר נשים

סא

מעמ"ש אי יכול לחזור בעסוקין באותו ענין ג'-מא
נכתב ביום ונחתם כלילה בעסוקין באותו ענין ג'-מד,מה

עקר - עקרה

אי מחוייב אפי' ק'-א
אם מותר לייבמה י'-לו
כשהיבמה אינה בת בנים אם חייב להמתין י' שנים יכו'-ה
נשא אשה עקרה ויש לו כבר בנים אם חייב לגרשה יכו'-ו
נשא אשה שאינה בת בנים, בחו"ל מקיימה אף לאחר י' שנים יכו'-ה
עקרה מלידה אי הויא בת יבום יכו'-ו

ערב

מדין שניהם ק'-נ
קידושין מדין ערב ופרטי דיניו ק'-נ

ערוה

אין דבר שבערוה פחות משנים ג'-עו
גירושי אשתו רק במצא בה ערות דבר ג'-קטז

עריות

א"א שנישאת ע"פ ב"ד צריכה גט משני ער'-לד
אחות אשתו שנישאת ע"פ ב"ד אי צריכה גט ער'-לד
אחותו מאנוסת אביו מנלן ער'-נח
אחותו מנלן שהיא בכרת ער'-נח
אחותו משפחה ועכו"ם אינה אסורה עליו ער'-נט
איסור קרובים איסורן איסור עולם ואפי' לאחר שגירשה
או מתה ער'-סג
איסור קרובים חל על הקרובים או עליו ער'-ב
אם מותר אדם לישא אם אם אם אשתו ער'-ל
אם מותר האדם באם אשת אביו ער'-לא
אם אבי אמו ואם אביו אם מותרות לו ער'-ז
אנוסת אביו ואנוסת בנו לאחר מיתה שריין ער'-ג
אנס בשוגג אם אסור בקרובות האנוסה ער'-נר
אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו י'-ל
אשת אחי אביו אם מותרת ער'-כט
אשת חמיו ואשת חתנו אם אסורות משום מראית העין ער'-ח
בא על אחות אשתו בחייה אם יכול לנשאה לאחר מיתת
אשתו ער'-ג
באיסור עריות אף אחים מן האם קרויים אחים י'-לו
בני יעקב נמכרו לעבדים לכפר על איסור ב' אחיות ער'-מו
בעל אשה דרך זנות אם נאסר בקרובותיה ער'-ב
בתו מאנוסתו מהיכן ילפינן לה ער'-כ
גרים שנתגירו אין בהן איסור קרובים ואפילו תאומים גט'-עג

המוכר עבדו לעכו"ם כופין אותו לקנותו עד מאה ברמיו

עב'-עט

המוכר עבדו לעכו"ם כופין אותו לקנותו גם בחו"ל עב'-עט
ישראלית הנבעלת לנכרי אם קנאין פוגעין בו ער'-יג,טו
לאו בר מינוי שליח הוא ג'-נח

מה חידשו ב"ד של חשמונאי בבא על הגויה ער'-יד
מומר שגירש אם צריך לכתוב שם עכו"ם שלו בגט ג'-קכ
ממון עכו"ם אם דין הפקר להם ק'-יז
מסיח לפי תומו ג'-ג
מעמ"ש בעו"כ ג'-מא

מת עכו"ם אי שרי בהנאה ק'-יט
נפ"מ בין עכו"ם דלאו לאיגורי קאים לקטן ק'-יד
סתם עכו"ם לאו לגיורי קיימי ג'-יד
עו"כ שילדה מישראל ג'-לו
עכו"ם בעכו"ם מיבטיל ברוב ק'-י

קנה עבד מן העכו"ם ואינו רוצה למול יכול למוכרו
לעכו"ם עב'-עט

שחיתתן נבילה ג'-נח
שכתב גט ג'-ס,צב
שמל ג'-ס
שקידש בזה"ז ק'-צא
ע"ע גר, נכרי, גזל עכו"ם

על מנת

כמאן פסקינן בהאומר על מנת ק'-טו,צז
ע"ע תנאי

עם הארץ

מטה של עם הארץ ג'-כה
ממזר ת"ח קודם לכהן ע"ה איך יתכן שיפגשו שניהן ער'-מו

עמון

איסור עמון ומואב הוא רק בשמם ק'-י
האיך מקבלים גרים ולא חיישי' שמא עמונים הם ק'-י
לא חיישי' להו כיון דבטלו ברובא ק'-י

עמלק

אי שייך דין גירות בעמלקים ק'-י
חיוב מחיית עמלק בזה"ז ק'-י
מחיית עמלק חיובו אמלך המשיח או על כל ישראל ק'-י

עסוקין באותו ענין

האופן בזה ק'-נו
כפ"נ ובפ"נ אם יכול להיות אפי' בעסוקין באותו ענין ג'-לה

ג'- גיטין • גמ'- גט חליצה • י'- יבמות • יבו'- יבום וחליצה • כ'- כתובות • מ'- מיאון • נ'- נדה • נדר'- נדרים • נו'- נוזר
סד'- סדורא דחליצה • עב'- עבדים • ער'- עריות • ק'- קידושין • ת'- תוספתא

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

סב

ער-פז	עשה דוחה עשה אם שייך עשה שיהיה חשוב ממ"ע אחר	גט-עב גט-עב ער-לה ער-טז י-ל ער-נד ער-ז ער-ז ער-מב ער-מב ער-ב ער-טז	דין אשת אחי האם מן האם דין שניות בגרים הבא על א' מהעריות בין באונס בין ברצון פסלה הבא על העריות החמורות חייב כרת וסקילה הבא על צרת חלוצתו, אי הולד ממזר הבא על קרובי אשתו אם אשתו אסורה לו הנבעלת מבהמה אם נפסלה מן הכהונה הנבעלת ממי שאינו איש אם נפסלה מן הכהונה הנושא א' מן העריות אם הולד ממזר הנושא א' מן הקרובים אי תפסי בהו קידושין הקידושין אוסרים את הקרובים אף בלא נישואין יש חיוב לפרוש מעריות ואפי' מגיעתם כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא גדר קדושה
ער-מו ער-מו	פגום אם מותר לישא כהנת בן הנדה פגום הוא	יכו-נו כח-לב י-ל ער-פט ער-יז ער-לד ער-נג ער-נג יכו-מב	כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יכו-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה נשא ח"כ שאין קידושין תופסין בהם א"צ גט קרובי אנוסו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שלוש עריות יש להן היתר
ק-ע ק-ע	פדיון הבן אי בעי דקייץ כשאומר לדידי שוה לי	כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יכו-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה נשא ח"כ שאין קידושין תופסין בהם א"צ גט קרובי אנוסו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שלוש עריות יש להן היתר
כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	פדיון שבויים א"א שגנבה אי הבעל חייב לפדותה אחיות שנשבו אין מעידות זו לזו אי פודין אשתו ובניו יותר מכרי דמיהן אשה שאומרת נשביתי וטהורה אני, ועוד דיני שבוייה אשה שנשבת בעלה חייב בפרקונה ואינו יכול לומר לה הרי זה גיטך אשת כהן שנשבת ולא ספק לגרשה עד שחזרה ונשבת אי חייב לפדותה שנית הסכימו תרווייהו דלא לפרוק אין מניחין להן שבוייה אין היורשין והיבמין חייבין לפדותה	כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יכו-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה נשא ח"כ שאין קידושין תופסין בהם א"צ גט קרובי אנוסו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שלוש עריות יש להן היתר
כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	פולטת אם בעינן ה' ימים לדם בתולים משום פולטת ש"ז אשה פולטת ה' ימים ש"ז באם רופאים קבעו שלא תוכל ליכנס להריון אלא ע"י הפסק טהרה מוקדם אם יכולים להקל בימי פליטתה בזמנינו גורנין לא שימשה אטו שימשה ולתרוה"ד משום מנהג משום שאשה פולטת ש"ז לא עושים הפסק טהרה אלא לאחר ה' ימים ולתרוה"ד ו' ימים נכרית שפלטה ש"ז של ישראל טמאה פולטת ש"ז אם סותרת לבעלה ולענין הלכה פולטת ש"ז טמאה לטהרות	כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יכו-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה נשא ח"כ שאין קידושין תופסין בהם א"צ גט קרובי אנוסו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שלוש עריות יש להן היתר
כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	פועל התנה עמו שלא יאכל כנפשו פחות משו"פ אם דין ממון לו	כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יכו-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה נשא ח"כ שאין קידושין תופסין בהם א"צ גט קרובי אנוסו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שלוש עריות יש להן היתר
כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	עשה דוחה ל"ת אי עשה דוחה ל"ת דכל יחל בבנו ממזר יכול לקיים שניהם ואין ערל"ת האיך אתי העשה דהעבד ודוחה ל"ת של הארון עשה דיבום אי דוחה ל"ת דאלמנה לכ"ג עשה דיבום אי מקרי שוה בכל	כ-קנ כ-קח כ-טו כ-קטז, קיז, קיח כ-טו כ-טו כ-טו כ-טו כ-קנ	כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יכו-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מתי מסתלק איסור אשת אח מן היבמה נפ"מ בין אם עושה את הנבעלת זונה או חללה נשא ח"כ שאין קידושין תופסין בהם א"צ גט קרובי אנוסו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שלוש עריות יש להן היתר

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

סג

ק-מב	פסול	אם יכול האב לקדש בתו לפסול	ק-יז	בן נח נהרג על פמשו"פ
ק-מב		הוזהרו כשרים להנשא לפסולים	ק-סט	גזל פמשו"פ וקידש בו
		קידש בתו לפסול על מי חל האיסור דלא תחלל, ופרטי	ק-יז	גזל פמשו"פ לענין השבה
ק-מב		דינו	ק-סו	גזלה, וחזר וגזל פמשו"פ
			ק-סו	גזלה, ועדיין לא נודע לבעלים
			ק-סו	דין מחילתו משום רחמנות או דאינה ממון
	פסולי עדות	ע"ע עדים	ק-נט	המקדש בפחות משו"פ ובעל
			ק-ד	טעם חדש בהא דאשה בפמשו"פ לא מיקניא
			ק-סט	לגזלו, אי שרי לכתחילה
			ק-סו	לענין ירושה
ע-יז		כהן שבא על מצרית שנית	ק-סו	מחילה בפמשו"פ דמו"מ
		פסולי קהל ופסולי כהונה שנשאו ישראלית ומתו אם	ק-יז	קידש בו אשה חולה
יב-ג		מתייבמות נשותיהן	ק-כה	שטר שא"ב שו"פ אמאי לא ניהוש שמא שו"פ במדי
				ע"ע פרוטה

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

סד

נחעברה באמבטי לענין פ"ו
עכו"ם שהי' לו בנים ונתגייר אי קיים מצות פ"ו
עקר אם מחוייב במ"ע דפ"ו
פ"ו וקידושין אם ב' מצוות הן
פצוע דכה ע"י חולי אי מותר לבוא בקהל
קיום מצות עונה כשכבר קיים פ"ו

שעשתה מעצמה
נדה זבה ויולדת ושומרת יום כנגד יום אע"פ שלא ראתה
דם חוששת מעת לעת ומפקירה לפקירה

פרוזבול

בעל כותב פרוזבול על נכסי אשתו ואשה על נכסי בעלה כ"ס

פריעת חוב

אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין כ"ד-לא
הבעל פורע חובות אשתו מנכסיה
הפורע חובו של חברו אי הניח מעותיו על קרן הצבי כ"ד-סו
ודוקא שהכניסה לו מקרקעי ולא מטלטלי כ"ד-לא
פי' לפרוע אפילו מגלימא דעל כתפאי כ"ד-לט

פרישה

אשה שאין לה וסת מותרת לבעלה מ"מ לאחר תשמיש
צריכה לפרוש
דין אשה שראתה עם הנץ החמה מתי צריכה לפרוש נ"ז-כט
דין פרישה בעונה הוה מדרבנן נ"ז-עט
כמה היא העונה שצריך לפרוש סמוך לוסי נ"ז-כט
פרישה סמוך לוסי
ראתה בשעת תשמיש בעלה פורש באבר מת, ומה דינו נ"ז-פג
בפירש באבר חי
שיטת הא"ז בפרישה סמוך לוסי נ"ז-כט
שצריך לפרוש עונה
תשיעי בעינן שמירה י"א לא בעי שמירה י" מחלוקת נ"ז-כט
שמא תהי' זבה

פרנסה

אשה אם דרכה לשוט על פרנסה
כיצר שמין הנכסים לפרנסה ולמזונות
לפרנסה שמין בדעת האב

פתח פתוח

האומר פ"פ מצאתי אם נאמן
הטוען פ"פ אי שקיל רמי הסעורה
הטוען פתח פתוח מצאתי בטלו הקידושין לגמרי

צאי וקבלי קידושין

מדין שליח או מדין תנע ע"ג כלב

צדיק

ניחא ליה לצדיק ליקבר בקבר שלו

פרוטה

גדר הנאה בקידושין
גדר הקידושין באדם חשוב
גול שו"פ ברבר שאין בעליו מקפיד
דבר הראוי רק לכלב אי מקרי שו"פ
דין הפרוטה אם צריך גם בנותן ובמקבל
המקדש במלוה ופרוטה דעתה אמלוה או אפרוטה ק"י-ט, נח
כל דמקדש וכו' במקדש במלוה ופרוטה ק"י-נח
נפ"מ בין מקדש במלוה ופרוטה לפקרון ק"י-כ

פריה ורביה

אופן המהב"ע בבן ממזר
אי האשה מצווה בלשבת יצרה
אי שייך מצות לשבת במי שאינו ראוי להוליד
אם מקיים בהשתדלות אף שלא הוליד
אם משום שנשים לאו בני פ"ו משו"ה יר המרבה לברוק
בנשים משובחת ולא חיישין להשחתת זרע
אנשים לאחר שילדו אינם בכלל פ"ו
בבן ממזר אם מקיים המצוה, ופרטי דינו
בני נח אי מצווין על פ"ו
בפלגש אם מקיים פ"ו
האיש מצווה על פ"ו ולא האשה
העראה והביאה הוו גוף המצוה או הכשר
כל מי שאינו עוסק בפ"ו כאילו שופך רמים
כשאינו מוליד אם מקיים עכ"פ המצוה רלשבת יצרה
כשהיבמה אינה בת בנים אם חייב להמתין י' שנים
כשכבר קיים פ"ו אי יכול להתנות על שכ"ו
מה דאמרין שלא תבדוק לפני תשמיש או לאחריו שלא
ידאה בעלה ולבו נוקפו ויבטל מפ"ו
מי שניטלה ממנו ביצה אחת ע"י ניתוח אי מותר לבוא
בקהל
נשא אשה עקרה ויש לו כבר בנים אם חייב לגרשה
נשא אשה שאינה בת בנים, בחו"ל מקיימה אף לאחר
י' שנים
נשים אינם בכלל מצות פ"ו
נשים אם חייבות במ"ע זו

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

סה

יבוי-ל

צרת חלוצה מותרת לכהן

צדקה

אדם עושה צדקה בשעת מיתה בממונו והמהנה ת"ח אין

לך צדקה גדולה מזו

אי חיישי' שמא לא יקבלו העני

אי מותר לנרדור לצדקה

בשעת מיתה אי נותן הכל לצדקה ולא חייש לירושיו

דין ירושתו

האומר תנו מאתים דינר לעניים יתנו לעניי אותה העיר כ"רסד

הטעם שאין מברכין על קיום המצוה

מצוה ללמד התלמידים ולפרנסם יותר מבנין בהכ"נ

מצות צדקה מחיים ער חומש מנכסיו

נחיינה לצדקה דבר שאסר הנאה ממנו

צריך לחלקו קורם מיתתו

קבוע

האיך אזלי' בסנהדרין בחר רוב הא ארם הוי קבוע

כל שאין האיסור ניכר לא קרוי קבוע

ע"ע רוב

קבורה

אי אלמנה נקברת מנכסי בעלה

אי האשה חייבת בקבורת בעלה

אין ארם רוצה שיצטער חבירו ע"י והוא בקבר

בן עשיר חייב בקבורת אביו

בעל חייב בהקמת מצבת אשתו על קברה, ואפילו הכניסה

ערומה

האומר אל תקברוה מנכסיו אין שומעין לו

האיך צריך מונח בקבר שלו לאחר מיתה הא אין זה

ממונו

מי שהלך למרה"י ב"ד קוברין את אשתו

מתה השומרת יבם מי חייב בקבורתה

ניחא לצדיק ליקבר בקבר שלו

עני שבישראל לא יפחות משני חלילין להספד

קבורה אי משום כפרה

קברה האב או אחר אי מוציא מבעל בדיינין

קדושה

כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא גדר קדושה

יבוי-נו

קול

אי חוששין לקול כשאין עדים

אם יש לבעל חזקת חי לאחר שאמרה אשתו מת בעלי יבוי-נו

אשת כהן שיצא עליה קול שנתגרשה

בקלא רלא פסיק אם אוסדים האשה על בעלה אף

בלא עדים

גדרו

יצא עליה קול מקודשת לפלוני ובא אחר וקדשה בפנינו

ג'קכט

יצא עליה קול שהיא מגורשת

יצא עליה קול שהרתה לזוננים

יצא עליה שם מזונה בעיר

לפני הנישואין, אם יש קלא רלא פסיק תצא

מבטלין קול או לא

פנויה שיצא עליה קול שנתקדשה

קול הברה

ציפורי מצורע

מכרן וקידש ברמיהן

קירושין בהן

צמצום

אי אפשר לצמצם

צער

אין אדם רוצה לצער את חבירו

אין ארם רוצה שיצטער חבירו ע"י והוא בקבר

מצטער פטור מן הסוכה

צער דגופיה יכול למחול

צערא רגופה הוי דבר שבממון

תנאי בגט לארווחיה ידידה או לצעורה קמכוון

צרה

א' מן האחין שנשא החלוצה או צרתה אי הוי בנו ממזר

ע"ר-כז

אם מותר לחלוץ ליבמה וגם לצרתה

אם נאמנת להעיד לחבירתה

אשה אם נעשית שליח לקידושין

ב' אחין הנשואין ב' אחיות וא' נשוי נכרית גירש א' מבעלי

אחיות את אשתו ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת צרתה

מותרת

החולץ ליבמתו וחזר ונשאה או שנשא צרתה

החזיר גרושתו משניסת ומת אם מתייבמת צרתה

המקדש חמש נשים אי הוי קני את וחמור

חלץ ליבמה ולצרתה אם נפסלה הצרה לכהן

פטור הצרה מיבום וחליצה

צרה ע"י זיקה גירא שמה צרה

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

מ-כב	נשא אשה, א"צ ליתן גט כשמגרשה	ג-קכד, קכח	קול שלא הוחזק בב"ד
נז-ט	קורח קרחה בראשו חייב	ג-קכו	קולות שאין חוששין להם
נז-טז	קטן אוכל נבילות ב"ד מצוין להפרישו	ג-קכג, קכח	קלא דבחר נישואין
נז-כז	קטן שהביא ב' שערות והגיע לעונה נזר בנזירות		
כ-קסה	קטן שוטה ליתנו לבית חולים של גויים		קולבן
עב-עז	קטן שיש לו עבד שהוא חנוכה"ח כיצד עושין	ק-סו	האחין והשותפין פטורין מן הקולבן
מ-ה, כא	קידושין הוי זכות וזכין לקטן		
מ-כב	קידש אשה, דין כתובתה		קטלנית
מ-כג, כד	קידש ואח"כ הגדיל אם צריך לקדשה שנית	ער-עב	אי שייך דין קטלנית ביבמה
ק-לו	קידשתי בתי לבן י"ג ועדים מעידים שקטן היה		דין אשה שמתו בעליה בכמה פעמים נקראת קטלנית
מ-כ	קנה עבד, אם מחוייב העבד במצוות כאשה	נ-י	שאסורה להתחתן עוד
י-נא	קנין יבום בקטן בן ט' שנים	כ-פז	דיני קטלנית
מ-כב	שבעל, אי הוי בעילת זנות	י-יח	הענין שלא לישא אשה קטלנית
מ-כא	תפלה דין קטן להשלימו למנין בתפלה	כ-פז	מי שקידש קטלנית אי כופין להוציא
		ער-עב	עבר ונשא קטלנית אי כופין אותו להוציא
	קטנה		
ק-לג	אי יכול אב לקדש בתו משהוכר עוברה		קטן
מ-ג	אי יש לה רצון	מ-ט, י	איזהו קטן לענין גירושין ומיאון
מ-ט, י	איזהו קטנה לענין גירושין ומיאון		אין נותנין לקטן חלב טמא ושאר דברים אסורים אפילו
ק-מב	אינה יכולה לשמור גיטה, אם יכול האב לקבל גירושה מ-יא	כ-קסה	בן יומו
י-נז	אם יכול האב לקדשה לכל מי שירצה	ק-יד	אם ב"ד יכולין לקדש לו אשה מדין זכיה
נ-כח	אם יכולה להתגרש ע"י אביה	מ-יט, עב-עז	אם בידו לשחרר עבדו לחירות
נ-כח, סג	אם יכולים לעשות בקטנה תנאי על עונה	יבר-נו	אם קטן יכול להיות שומר לענין יחוד
נ-כח	אם יש דם חימוד בקטנה	ק-צז, ק	אמאי מהני קידושי אביו, הא חוב הוא לו
יבר-נו	אם מותר להתייחר בשדה עם אשה וקטנה	נז-טז	באיסור דרבנן אין מצוין להפריש קטן ממנה
נ-כח	אם צריכה קטנה לספור ז"ג קודם שתתחתן	ק-יד	בב"נ כל שהוא בר דעת מיקרי גדול
נ-כח	אם צריכה קטנה לספור ז"ג קודם שתתחנן		בודקין לגיטין ולקידושין לחליצה ולמיאונן אם הביא
ק-מו	באיזה אופן יש לאביה לקדשה	מ-יח	סימנים
מ-יב, כב	בדורות הראשונים היו יולדות קטנות בגיל שש	מ-כג	בכתובתו אם גובים ממשועבדים
מ-ח	גירשה, ונתקדשה לא' מקרוביו אי הוו קידושין	ק-מז	בשליחות
נ-ח, ט	דיני קטנה למיאון	ק-יח	גזל מקטן אי מחוייב בהשבה
נ-כז	הדין שקטנה בת נדה אם הוה הלמ"מ	ק-יד	גר קטן אינו יכול להחליט לעצמו שמתגייר
מ-יד	הטעם בהא דקטנה מציאתה לאביה	מ-מו	גר קטן מטבילין אותות ע"ד ב"ד
ק-ק	הטעם דמהני מיאון בקטנה	מ-כ	דינו בעדות למטלטלין
	היודעת להבחין בין קידושה לדבר אחר ואין לה דעת	מ-כ	דינו בעדות קרקע
מ-י	אם ממאנת	מ-כא	דינו להשלימו למנין בתפלה
מ-ז	היוצאת בגט, אם יש לה כתובה ותוספת	מ-כא	הא דאין קידושין לקטן אי הוי גם כשאביו קידשו
מ-ה	היכי דמי מעשה יתומה בחיי האב	מ-כב	הגיעו לעונת נדרים אי הוי נדרן נדר רק כשנבדקו נדריה מ-יא
מ-ז	הממאנת אם יש לה כתובה ותוספת	י-ג	הוליד בן, אי חייב במילתו
ק-מז	הסכים אביה לקידושה		חליצת בן ט' אי פוסל ביאת שאר האחין
ק-עז	הסכמתה לקידושי אביה	מ-כא	מאיזה גיל הוי המצוה לכתחילה לישא אשה
נ-פ	ילדה שבאתה לישכב אצל בעלה נאמנת שטבלה	מ-יח, יח	מאימת יכול למכור בנכסי אביו
י-נח	יתומה, והיא שוטה, אם תקנו לה רבנן קידושין	מ-יח	מאימתי יכול למכור בנכסי עצמו
		ק-יד	נפ"מ בין עכו"ם דלאו לאיגורי קאי לקטן

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פ' משנה הלכות - סדר נשים

סז

ק-ח	אין נפ"מ לגבי עצם הקידושין ע"י שליח	ק-מד	יתומה שנתקדשה צריכה גט או מיאון
ק-ז	איסור אשה נשואה כהקדש	מ-יד	כח האב לקדש בתו למנוול ומוכה שחין
ער-גו	אם קידושין תופסין בשומרת יבם	ק-לב	כשמוסר בתו לחופה בשבת אי מבטלה ממלאכה
	אמירת הרי את מקודשת וכו' אי שונה ביבום מבקידושין	יבו-גו	להתייחד עם קטנה אי שרי
יבו-לג	אמר לשפחתו צאי והתקדשי אי הוה כנכתב השטר אירוסין	מ-טז	מוכר אדם אתבתו לשפחות ושונה
ער-כו	שלא לשמה	מ-טו	מחובת הב"ד לגנות את הבעל שקידש בתו הקטנה
י-נט	ב' דינים בקידושין קנין ממון וקנין איסור	ק-לב	מעשה ידיה לאביה
ער-צג	ב' ענינים ביבום, הקמת שם וקנין אישות	ק-לא	מציאתה לאביה מדרבנן
ק-ז	ב' ענינים בקידושין	ק-ל	נאמנות האב על בתו לומר קדשתיה וגרשתיה
י-נג	בחרש	י-נד	נשאת לכהן, אם אוכלת בתרומה
ק-א	בחשש הברכה קודם הקידושין שמא לא תרצה האשה	מ-יא	נתארסה הקטנה בלא נישואין אם צריכה למאן
	בטלו הקידושין וחזרו ונתרצו שניהם אי בעי קידושין	ק-עו, עז	נתקדשה שלא לדעת אביה
כ-י	מחדש	ק-מד	נתקדשה שלא לדעת אביה צריכה גט או מיאון
	ביאה ביבום מדין קידושין או קנין אחר י-נח. ער-עג, פח, צא	מ-ג	פיתוי קטנה אונס הוא
ק-ז	ביבמה אם נפקעו הקידושין במיתת האב	ק-מז	צאי וקבלי קידושיך
	במיתת הבעל נפקע האיסור אבל דין הממון שבקידושין	ק-לא	קדושה לאביה
ער-עו	נותר	ת-ב	קדשה אביה, אם כתובתה מאתיים
ק-מב	בממזרת ונתינה אם יש איסור בקידושין	נ-כז	קטנה בת י' ימים וראתה ג' ימים קודם ד' הוה זבה
ער-עג	בעל היבמה בלא מאמר אי לוקה	נ-כח	קטנה נישאת לג' שנים ויום אחד
יבו-לג	בקדושי מאמר אם אומרים כדת משה וישראל	נ-כח	קטנה צריכה טבילה לפני שתתחתן
	בקידושי ביאה אי חלין הקידושין בגמר ביאה או בהעראה	י-ט	קטנה שילדה אם יכולה למאן
י-כד		נ-כז	קטנה שראתה דם אפי' בת יום א' הוה נדה
ק-א	ברכת אירוסין אי קודמת לנישואין		קידושי קטנה אינם אלא מדרבנן וטעם שתקנו קידושין
ק-טו	בתנאי בקידושין אם חלין הקידושין מיד או לכשיתן	נ-ח	בקטנה יתומה
ק-יז	גדר הנאה בקידושין	מ-יג	קידושה לאביה
ק-יז	גדר הקידושין באדם חשוב	מ-ה	קידושין לקטנה אי הוי זכות
מ-ח	גירש קטנה ונתקדשה לא' מקרוביו אי הוה קידושין	מ-ה	קידשה אביה ונתארמלה וקידשה שנית אי הוה הקידושין
י-מו	דין טומטום שקידש	ק-מג	מה"ת
ער-עג	דין מאמר בקידושין	ק-לד	קידשה אביה יוצאת רק בגט
ק-ו	דינא דמעות קונות בקידושין	ק-ק	קידשתיה כשהיתה קטנה ועכשיו היא גדולה
ק-טו, טז	דיני התנאים בקידושין	מ-ו	שזינתה לרצונה
ק-פט	דמיון קידושי נדה לחופת נדה		שנתארמלה, אם נאסרה אף בקרובי היבם
ק-א	דר בלא קידושין אי אית ב' מין אישות		ע"ע אב
ק-י	דשב"ע דאינו פחות משנים אי הוי דוקא כשהוחזק	קידושין	
מ-כא	הא דאין קידושין לקטן אי הוי גם כשאביו קידשו	ק-ז	אופן המעילה באשה
ק-סג	הבא מיהבה אי הוי הסכמה לקידושין	ער-עד, פח, צא	אופן הקידושין ביבום
	הגט מתיר לה להינשא ואינו מפקיע הקידושין	ק-יז	אי בעי' לכם בקידושין
ער-סג, י-יז	למפרע	ק-א	אי יש לחלק בין שחיטה לקידושין בחיוב מצוותם
מ-ה	הוי זכות וזכטין לקטן	ער-לז	אי פקעי' הקידושין ע"י מיתת הבעל או לא
ער-פב, צ	החולץ ליבמתו וחזר וקידשה	ק-מט	אי צריך שיחסר מהמקדש כסף הקידושין
	היבם יורש את אחיו וזוכה בקנין כסף קידושין של האב	ק-ג	אי שייך לומר כל דמקדש וכו' במקדש בביאה
ער-עו		ער-מ	אי תחילת ביאה קונה או גמר ביאה
ער-עג	היבמה אם צריכה קנין קידושין חדש	ער-כד	אי תפסי קידושין בחמתו לאחר מיתת אשתו

ג- גיטין • גט- גט חליצה • י- יבמות • יבו- יבום וחליצה • כ- כתובות • מ- מיאון • נ- נדה • נדר- נדרים • נז- נזיר
 מ- סדורא דחליצה • עב- עבדים • ער- עריות • ק- קידושין • ת- תוספתא

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

סח

המקדש השוטה אי הוו קידושין	ת-ג	נפ"מ באופן הקידושין לענין עובר לעשייתן	ק-א
המקדש אשה והברית נכסיו מתנתו מתנה	כ-סז	נשים אם חייבות במ"ע דקידושין	ק-א
המקדש אשה והדר ביה קודם שכנסה לחופה מהדרא ליה	כ-לז	נתארסה הקטנה בלא נישואין אם צריכה למאן	מ-יא
כל מה דיהיב לה	כ-י	נתתי טבעת לקידושין ועדים מעידים דלשם פקדון נתנה ק-לו	ק-צא
המקדש אשה ע"מ שאין עליה נדרים	מ-ח, יג	עכו"ם שקידש	ק-א
המקדש עובר אי הוו קידושין	ער-מב	פי"ד וקידושין הם ב' מצוות	ק-א
הנושא א' מן העריות אם הוולד ממזר	ער-מב	פילגש אין לה קידושין	נ-סג
הנושא א' מן הקרובים אי תפסי בהו קידושין	ער-ב	פקח שנשא שוטה אם מותר לקיימה	י-נב
הקידושין אוסרים את הקרובים אף בלא נישואין	ער-ב	קדשה ע"ת וכנסה סתם	כ-י
חיוב החליצה אי הוי משום דהזיקה גדרו דהוי כאילו	ער-צג	קטן אם ב"ד יכולין לקדש לו אשה מדין זכיה	ק-יד
קידשה כבר	כ-לח	קטן שקידש אשה, דין כתובתה	מ-כב
חילוק אי הדר ב"י איהו או איהי	כ-סז	קטן שקידש ואח"כ הגדיל אם צריך לקדשה שנית	מ-כג, כד
חילוק בין הברית לבנו או לאחר ואפילו לבתו	ת-ג	קטנה יתומה והיא שוטה אם תקנו לה רבנן קידושין	י-נח
חרש שנשא פיקחת ונתפקח אם צריך לקדשה שנית	ק-ד	קטנה נישאת בת ג' שנים יום א'	נ-כח
טעם חדש בהא דאשה בפמ"ש אינה מקודשת	ק-ד	קטנה קידושה לאביה	מ-יג
טעם חדש בהא דהמקדש באסוה"נ אינה מקודשת	ק-ה	קטנה שיכולה "לשמור קידושה" הכוונה בזה	מ-ג
טעם לסידור הש"ס קידושין לאחר כתובות וגיטין	י-ב	קטנה שילדה אם יכולה למאן	י-ט
טעם לסידור מסכת כתובות קודם קידושין	נ-ח	קטנה שקדשה אביה אם כתובתה מאתים	ת-ב
טעם שתקנו רבנן קידושין בקטנה יתומה	ק-טז	קידושי אחות אשה הוה מרובנן	נ-ח
טענת אונס בקיום התנאי דקידושין	ק-צ	קידושי אשה אי הוי מצוה חיובית או קיומית או הכשר	ק-א, ח
כותי שקידש	מ-יד	מצוה	ק-א, ח
כח האב לקדש בתות למנוול ומוכה שחין	מ-מז	קידושי אשה חולה באיסוה"נ, איסוה"נ מדרבנן	ע"ע איסור
כח חכמים בהפקעת הקידושין	יכו-מו	קידושי האילונית אי הוו קידושי טעות	י-ט
כל שלא הכניסה לחופה אינה נקריית ביתו	כ-לז	קידושי הבת לאביה וכן מציאתה, ואין המתנה בכלל	כ-קלד
כסף קידושין אי חוזרין	י-ב	קידושי יבמה אי הוי מדאורייתא	יכו-כ
כתיבת הכתובה קודם הקידושין או לאחריה	ק-נד	קידושי קטן אי חוב הוא לו	ק-צז
לא תיקנו זמן בקידושין	ק-א	קידושי קטנה אינם אלא מדרבנן	נ-ח
למה אין מברכין לקדש אשה	מ-כא	קידושי קטנה לאביה	ק-לא
לקטן, מדין זכיה	מ-ה	קידושה אי הוו קידושי טעות	ער-פא
לקטנה, אי הוי זכות	י-נב, גו	קידושין בטלים באילונית	נ-פח
לשוטה	ק-נב	קידושין מאיש זר אם תופסין ביבמה	ער-עד
לשון בקידושין	מ-כא	קידושין תופסין בביאת איסור וחופת גדה	ק-פט
מאיזה גיל הוי המצוה לכתחילה לישא אשה	ער-עג	קידושין תופסין בחייבי לאוין	ק-פה
מאמר ביבמה עושה אירוסין או שהוא דין דרבנן	כ-לח	קידושין תופסין בחייבי לאוין	מ-נו
מה הוא שטר צדא"ק	י-סה	קידושין תופסין הא דל"א דהעדים הם פ"ע	ק-צג
מומר שקידש	מ-טו	קידשה אביה ונתארמלה וקידשה שנית אי הוו הקידושין	מ-ה
מחובת הב"ד לגנותא ת הבעל שקידש בתו הקטנה	ק-צז	מה"ת	מ-ה
מינוי שליחות לקידושין אי בעי עדים	יכו-ח, ט. י-נט. ער-סג, עז	קידשה בדבר הראוי ובדבר שאינו ראוי	ק-יט
מיתה, מפקיעה הקידושין או מתרת	ק-מו	קידשה השליח בקידושין דרבנן אי מקרי שינוי בשליחות	ק-יב
	ק-כו	קנין כסף דקידושין צריכה האשה לקנותם בקנין	ק-ד
	ק-א	קנין כסף שנתן הבעל בקידושין נמשכים אלאחר מיתתו	ער-עז
	יכו-לג	בקידושי היבם	ת-ג
		שוטה שנשא פיקחת ונשתפה אם צריך לקשה שנית	

מפתח כללי - ענינים

על בה"נ עם פ' משנה הלכות - סדר נשים

סמ

שומרת יבם שנשאת בלא חליצה והיו לה בנים	יבו-כב	קנין	אי אותיות נקנות במסירה	כ-רג
שומרת יבם שנתקדשה בלא חליצה	יבו-כא		ב' דינים בקידושין קנין ממון וקנין איסור	י-נט
שיטת הגאון דאין לקדש יתומה עד שיביאו רא' שהיא			ב' ענינים ביבום, הקמת שם וקנין אישות	עו-צג
בוגרת	ג-ח		בטובת הנאה	ק-סו
שלחה האשה שליח לקדשה באיסור דשמא יתגנה	ק-כו, כז		במיתת הבעל נפקע האיסור אבל דין הממון שבקידושין	עו-עו
שנים אומרים נתקדשה וב' אומרים לא נתקדשה	כ-קטו		נותר	ק-עב
תוכ"ד לענין חזרה	ק-סו		במעמ"ל אי בעי הקנאה גמורה	ג-לב
בגזל, עיין ערכו			גט דעת אחרת מקנה אותה	
בטובת הנאה, עיין ערכו			היבם יורש את אחיו וזוכה בקנין כסף קידושין של האח	
במלוח, עיין ערכו				עו-עו
במתנה ע"מ להחזיר, עיין ערכו			המזכה לעובר אי קנה	מ-ח
בפקדון, עיין ערכו			המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו	ג-מא
המקדש בפסולי עדות, עיין ערכו			הפקד מדין נדר או קנין או סילוק רשות	ק-סא
מדין עבר כנעני, עיין ערכו			זיקת יבום, מחמת קנין הממון דכסף קידושין שי"ב	
מדין ערב, עיין ערכו			איסור גזל	יבו-כח
מומר שקידש, עיין ערכו			חופה בשבת אי אסור משום קנין או כתיבת כתובה	ק-פה
קניני כסף שטר וביאה בקידושין, עיין ערכם			חליצה הוי קנין או פטור	יבו-ח, טז, כט. עו-פט
ע"ע נישואין			יאוש אינו עושה קנין	ק-לג
			יש הפקר שעושה קנין ויש שרק מסלק רשות	ק-לג
קיטע			כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות אמור לענין מצוות	
אם חולץ	יבו-יב		ולא לממון	עו-עו
			כליו של לוקח ברשות מוכר	ג-כו
קינני			מחילה הוי הקנאה או סילוק תביעה	ק-יז
אי הוי תובה או רשות	מ-ס		מיתה, מפקיע הקידושין או מתרת	יבו-ח, ט
מצות קינני דאורייתא או דרבנן	מ-ס		מכח מאמר יבמין גרידא אם נעשית אשתו	יבו-מב
			מסירת מודעא או ביטולה אין צריך קנין	ג-פז
קל וחומר			עבד שהוא נים ולא נים, בקנין חצר	ג-כד
המפקק בק"ו הוי הוא כופר	עו-ה		קטנה חצרה קונה לה גיטה	ג-קה
יש שלומדים טבילת נדה מק"ו ממשכבה	ג-מא		קידשה בגזל דאחרים אי בעי יאוש וש"ר ברשותו	ק-סח
רבנן מדאורייתא לא עבידי ק"ו	ג-ז		קנין במעמד שלשתן	ג-מ
			קנין בעל בחצר אשתו	ג-כג
קנאה			קנין יבום בקטן בן ט' שנים	י-נא
קנאת חמת גבר לא מחיל בשעת מיתה	טז			
קנאין פוגעין בו			קנס	
ביאור המחלוקת דמשה רבינו ע"ה ודתן ואבירם בהא			הלכה כר"מ רק בגזירותיו או גם בקנסותיו	מ-לט
דקנאין פוגעין בו	עו-יד			
בשווא אנפשי חר"א	ק-לו		קרבן	
ישראלית הנבעלת לנכרי אם קנאין פוגעין בו	עו-יג, טו		אין מביאים אשם תלוי על עשה ול"ת	ג-פג
רק מי שכל חייו הוא קנאי מותר לו להרוג	עו-טו		אם לא שפתה וילדה אינה חייבת קרבן לזב	ג-ה
			באם פירש באבר חי כשראתה בשעת תשמיש חייב	
קני את וחמור			אשם תלוי	ג-פג
אי קני	ק-כט		על עשה ול"ת שבנדה מביא אשם תלוי	ג-פג
המקדש חמש נשים אי הוי קני את וחמור	ק-כט		רביעית יין לנוזר וחצי לוג שמן לתורה הלמ"מ	ג-פה

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

שפתה לאחר ג' ימים שראתה דם חייבת ב' קרבנות לזוב וללדיה	נ-ה	דין אשת אחי האם מן האם דין שניות בגרים הא ולא אסרין לכל הנשים שבעולם להינשא כשמה השליח	גט-עב גט-עב
קרובים	ק-מה ער-כא ער-נח ער-כ ער-נח ער-נט ער-כד ער-כד ער-כז	האסורים משום שניות אם יש להם הפסק הבא על א' מהעריות בין באונס בין ברצון פסלה הבא על חמותו אם פסל את אשתו הבא על צרת חלוצתו, אי הולד ממזר הבא על קרובי אשתו אם אשתו אסורה לו החולץ ליבמתו אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו יב-ט הממאנת ביבם אם מותרת בקרוביו הנושא א' מן העריות אם הולד ממזר הנושא א' מן הקרובים אי תפסי בהו קידושין הנטען מן האשה אם אסור בכל הז' קרובות הקידושין אוסרים את הקרובים אף בלא נישואין כלתו אסורה ואין לה הפסק כשמת האח בלא בנים איפקע מינה איסור ערוה יב-ח, כח, לב מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו מיאנה בבעל מותרת לאביו, מאינה ביבם אסורה לאביו מ-ד מת השליח ובאו כל הקרובות והעידו שלא קידשן ק-יב מתי מסתלק איסור אשת אם מן היבמה נבעלה לו חמותו לאחר מיתת אשתו הוי לאו או איסור או בכרת קטנה היוצאת במיאון לא נאסרו קרוביו עליה וקרוביה עליו קטנה שנתארמלה אם נאסרה אף בקרובי היבם קרובי אנוסתו בחייה, אם מותרין קרובי אנוסתו מותרין לאחר מיתתה שומרת יבם שמתה אסור בקרובותיה שלוש עריות יש להן היתר	ק-י ער-לג ער-לה ער-כב י-ל ער-נד מ-ט ער-מב ער-מב מ-לב ער-ב ער-לב י-כב, כג מ-ד מ-ו ער-נג ער-נג יב-ז, מא יב-מב
אביה אם נעשה שליח לקדשה אחות אשתו בין מהאב בין מהאם אסורה עליו אחותו מאנוסת אביו מגלן אחותו מן השפחה אם אסורה עליו אחותו מגלן שהיא בכרת אחותו משפחה ועכו"ם אינה אסורה עליו אחותו משפחת אביו אם אסור בה אי תפסי קידושין בחמותו לאחר מיתת אשתו אין הגט מפקיע הקידושין לגמרי דהא עדיין אסורים הקרובים איסור קרובים איסורן איסור עולם ואפי' לאחר שגירשה או מתה איסור קרובים חל על הקרובים או עליו איסורים בטענתה קידשתני, ופרטי דיניו איסורים בטענתו קידשתיה, ופרטי דיניו איסורם, כשמקדש ע"י שליח ומת הוי מדינא או קנסא איסורן, אי מיחשיב כחוב או הפסד איסורן, כשנתגרשה ע"י מיאון אם אבי אמו ואם אביו אם מותרות לו אם מותר אדם לישא אם אם אם אשתו אם מותר האדם באם אשת אביו אם צריכה דעת האב בקידושה אמאי מהני קידושי אב לבנו הא מיתסר ע"י בקרובים וחוב הוא לו אנוסת אביו ואנוסת בנו לאחר מיתת שריין אנס בשוגג אם אסור בקרובות האנוסה אנוסהו לבוא על פנויה אם נאסרו קרובותיה אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו אשת אחי אביו אם מותרת אשת חמיו ואשת חתנו אם אסורות משום מראית העין ער-ח באיסור עריות אף אחים מן האם קרובים אחים בהא דנאמן קרוב להעיד על היבם הא בחליצה יש גם גררא דממונא ואין דיני ממונות פחות משנים בכל עדי קידושין אמאי לא רחבין לקרוביהן בעל אשה דרך זנות אם נאסר בקרובותיה גירש אשה ונשאה לאחר וילדה בת אם מותר הראשון לנשאה גירש קטנה ונתקדשה לא' מקרוביו אי הוו קידושין גירשה רק כדי שלא תתעגן אם אסור בקרובותיה גרים שנתגייירו אין בהן איסור קרובים ואפילו תאומים גט-עג	ג-י ג-כא ג-נח ג-כ ג-נח ג-נט ג-כד ג-כד ג-כז ג-סג ג-ב ק-פ ק-פ ק-י ק-לט ק-ק ג-ז ג-ל ג-לג ק-עו ק-צז, ק ג-נ ג-נד י-טו י-ל ג-כט יב-טז, כה ק-צו ג-ב י-טז מ-ח ק-לט ג-עג		
קריאת שמע		הכונס את הבתולה פטור מק"ש ואלמנה חייב טריד טרדה דמצוה פטור מק"ש	ג-כ ג-כ
קרקע		דין קטן בעדות קרקע	מ-כ
ראוי		הראוי רק לכלב אי מקרי שו"פ קידשה בדבר הראוי ובדבר שאינו ראוי אי מקודשת	ק-יט ק-יט
ראתה בשעת תשמיש		אי השתא סמכין אבדיקת שפופרת ואם ברקה אין מוציאין	

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עא

רביעית מחשבין של מ' סאה של כלי מלא מים של אמה על אמה ברום ג' אמות ילפינן לרביעית של תורה רבנן בטלו לרביעית דמקוה ואוקמי אמ' סאה רוב מצויין אצל שחיטה האיך סמכי' ע"ז הא הוי תלוי במעשה	אותה אי שייך באופן זה באיש יצרה אלבשה אם בג' פעמים שראתה צריכים בבדיקה קודם לתשמיש אם יכולה לבדוק עצמה תחת בעל ראשון אם מהני לאחר שנתחזקה נתרפאת אם רופא ישראל אומר שנתרפאת וקמיע בידו שמהני אם נאמן
רוב אדם באדם אי בטיל ברוב בביטול עמוך ומוב בשאר גרים, בטל השם ביטול ברוב מהני רק על קריאת שם הכולל גת שיש בה כ"א סאה מי גשמים והמשיך לתוכה י"ט סאה שאובין טהורה משום המשכה ורוב דין רוב ומקפיד ואינו מקפיד הא דלא בטלי ישראל ברוב אוה"ע האיך אזלי בסנהדרין בתר רוב הא אדם הוי קבוע השם איסור נשאר אף לאחר שנתבטל ברוב היתר התלוי בטבע, אי מקרי רובא התלוי במעשה וחזקה חזקה עדיף כל שאין האיסור ניכר לא מקרי קבוע עכ"ל בעכו"ם מיבטיל ברובא רוב בנ"א חוצצין בצואה שלא כנגד הצפורן רוב מי גשמים והשאר ספק שאובין ספיקא דרבנן לקולא רוב נשואות מקפידים על דבר חוצץ בבית הסתרים	אסור לצאת באבר חי ולזעזע בגופו אשה שמצאה למחרת שימושה דם בסדינה וחוששת שבשעת תשמיש ראתה הוה אונס וא"צ בדיקה לפני תשמיש בכניסה חשבינן ליה שב מידיעה וכן באשתו בנים הנולדים מהמשמש עם הנדה הוה מצורעים דין אשה שראתה בשעת תשמיש ולא אמרה לבעלה אם נקראת אנוסה ויצרה אלבשה דין אשה שרואה מחמת תשמיש דין המשמש עם הטהורה וראתה ואמרה לו מה יעשה הפילה חררת דם מותרת השתא לא סמכינן על זה אבל אין מציאין אותה אם ברקה זה דוקא כששימש שלא בשעת וסתה שהוה אונס ולמה י"א שאסורה לבעל ג' אפי' שמהני לו בדיקה שמא יבעלה קודם בדיקה אבל אם כבר ברקה וראתה שהיא טהורה מותרת לבעלה ג' ימלא עצמו כפתור ורתת ויזעזע בלבו כיצר הגירסא בגמ' ותבדוק עצמה מביאה או מביאה שלישיית כשמת האבר צריך להשתמט מיד לאחר ג"פ הראשונות שבדקה י"א שא"צ שוב בדיקה משום שמא תראה מ"ת לאחר שנתגרשה מבעל אחד לאחר שראתה ג"פ והתחתנה עם אחר לא ראתה אינה יכולה לשוב לבעל ראשון מוחזקת תהי' בג"פ וי"א אפי' לרבי בג"פ ויש שחולקים ג"פ צריך לעמוד על עשר אצבעותיו צדיקה לבדוק בג' פעמים הראשונות לתשמישה שמא רואה מתמת תשמיש ראתה מ"ת משמשת ג"פ ואם ראתה בכולם תתגרש ותנשא לאחר, ואם כך בג' בעלים תבדוק עצמה בשפופרת שבודקת עם שפופרת אם מצאה מהצדדים ולרמב"ם גם אם לא מצאה כלום טהורה וכאם בער למעלה טמאה
רגל מי שרגלו הפוך אם חולץ רוח רע חשש רוח רע מותר בריעבר	רבי יוחנן וריש לקיש בפלוגתא ר"י ור"ל הלכתא כמאן
רופא אי מהני רפואה לאחר שנתחזקה ברואה מחמת תשמיש אילונית אין לה רפואה אם אשה הוה מסולקת דמים כשרופא אומר שהיא מעוברת אם הרופאים אומרים שצריכה לטבול קודם כדי שתכנס להריון אם יכולה להקל בימי פליטתה אם צו הרופאים שלא תרחץ במים מה דינה אם רופא ישראל אומר שנתרפאה מרואה מחמת תשמיש יש בידו קמיע לזה אם נאמן אשה שאמרו לה הרופאים לחוף ביין אם הוה חציצה	רבי יוחנן וריש לקיש בפלוגתא ר"י ור"ל הלכתא כמאן רבינא ורב אשי בפלוגתא רבינא ורב אשי כמאן פסקינן

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עב

ג-כו	כליו של לוקח ברשות מוכר לגבי קנין	ג-פד	כיצד בודקת עצמה אם נתרפאה מרואה מחמת תשמיש
ג-כו	לענין גט	ג-טו	ע"י סממנים יכולה לקבל וסת בזמנה בקל, וכן עקרה
ג-כה	מטה שגבוה י' טפחים ליהוי רשות לעצמה	ג-טז	לרפאותה
ג-ל	שיטת הרמב"ם בקרוב לה	ג-מב	שמנים של רפואה חוצץ
	ע"ע שינוי רשות		

רוצח

רשע	אם בכח ב"ד של מטה למחול לחייבי מיתות	ער-נו	דין גואל הדם שהרג את הרוצח ע"פ ע"א
יבו-לא	כשאביו רשע אם חייב על מכתו וקללתו	ער-מב	הנואף רוצח הוא
	ע"ע אין אדם משים עצמו רשע	ער-יא	תשובת המשקל לרוצח
		ער-נו	

שאלה

הא דאמרין דלא חיישינן לשאלה היינו דוקא למ"ד	רוק	סד-סז. יבו-יג	אם צריך היבם לראות הרוק
סימנין דאורייתא	אם צריכים הב"ד לראות הרוק	יבו-יג. גט-עא. סד-סז	צריכה לירוק הרבה רוק
הא דלא גזרי' שאלה משום חליפין		יבו-יג	
זרק לה גט לתוך חצר השאול לה			
נפ"מ בין אתרוג לקידושין בדין דלכם			
קידשה בטבעת שאולה			
שאל אתרוג אי י"ח מדין מתעמ"ל		ג-טז	גט שכ"מ עצה טובה לחוש לרמאי
שאלה ליומא מכר הוא			

רפואה

שאר [כסות ועונה]	חייב אדם לרפאות את אשתו אי חלתה	כ-טז, קנג	נפ"מ בין יש לה קצבה לאין לה קצבה ובין א"א
אי הוי חוב למתקדש מפני שמתחייב בזה	לא למנה	כ-טז, קנג	
אמאי מהני קידושי אב לקטן הא חוב הוא לו			
הבעל חייב בשאר כסות ועונה			

שב ואל תעשה

תנאי בגט, כשב ואל תעשה	אי הלכה כעולא דבעי מת שלם לענין רקב	נז-כו	אי יש רקב לנפלים
	איזה מת יש לו רקב	נז-כו	הרוג אין לו טומאת רקב
	מלא תרווד רקב מטמא באוהל	נז-כו	נתערב בו עפר לאחר שנעשה רקב
	נתערב בו עפר קודם שנעשה רקב אינו נעשה רקב	נז-כו	

שבויה

נאמנות האב על בתו לומר נשבית ופדיתיה	רשות	ג-ל	ד' אמות של אדם קונות לו
נתייחדה עם עכו"ם אם אסורה לכהן	הא דהפקר דחמץ לא הוי דעת אחרת כ"א סילוק רשות	ג-לג	הגדר של קרוב לו וקרוב לה
	המכניס אשתו לתוך ביתו ע"מ להיות כלי תשמישיה	ג-ל	עמה
	חמץ ברשותו של אדם לענין איסור	ג-כו	יאוש בדבר שאינו ברשותו
	יוצא אדם ברשות אשתו אפילו כמה שנים, ואי הדרה	ק-לג	בה מה דינו
	יש הפקר העושה קנין ויש שרק מסלק רשות	ק-סא	
		כ-קעה	
		ק-לג	

שבועה

אין שבועה בתוך שבועה	ג-ל	ג-ל	ג-ל
אל תהי רגיל בנדריים שסופך למעול בשבועות	ג-ל	ג-ל	ג-ל
אלמנה נוטלת נדוניה שהכניסה בלא שבועה	ג-ל	ג-ל	ג-ל
כל יחל בשבועה היכי דליכא קרבן	ג-ל	ג-ל	ג-ל
בעל אי מצי משבע לאשתו בלי טענה	ג-ל	ג-ל	ג-ל
גירשה ע"מ שלא תעלה לא"י לעולם וקבלה עליה	ג-ל	ג-ל	ג-ל
בשבועה שלא תעלה	ג-ל	ג-ל	ג-ל
האומרת כתבו לי זכותי דכי משתעבדנא יהבו לי	ג-ל	ג-ל	ג-ל
החשוד על השבועה מהפכין לה אשכנגדו	ג-ל	ג-ל	ג-ל
המוכרת שלא בב"ד צריכה שבועה למה	ג-ל	ג-ל	ג-ל
המיחד מטלטלין לכתובה גובה בלא שבועה וכן מטלטלין	ג-ל	ג-ל	ג-ל

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

ללכשם ולצאת בהם בשבת
 חופה בשבת אסור משום קנין או כתיבת כתובה
 ק'-פה
 כשמוסר בתו לחופה בשבת אם מבטלה ממלאכה
 ק'-לב
 מתי מרובר הדין לא תחוף בע"ש ותטבול במוצ"ש
 נ'-נט
 נשים ודין טובלות בשבת
 נ'-סא
 סוגי חוטים אם הם חוצצין לענין שאסור לצאת בהם
 נ'-סג
 בשבת
 ראוי להחמיר שלא לטבול טבילה שלא בזמנה בשבת
 נ'-ס
 שיטת האגלי טל שאיסור בישול מים הוה משום בישול
 נ'-לז, עב
 החידקים

ביאתו, אי שמה ביאה

אנס בשוגג אם אסור בקרובות האנוסה

ע"ע פרוטה, פחות משו"פ, מדי [שמה שו"פ במדי]

אם יש להם כתובה	ת"ב
בשוטה יורה שמאי דלא אמרינן דיין שעתן	נ"א
דין קידושין לשוטה	י"ב, נב, ג
המסכים לקדש השוטה אי הוו קידושין	ת"ג
הנושאה אם יש בה טענת בתולים	ת"ד
נפלה לפני שוטה אי מייבמת	י"ב, נט
נשא ונשתפה, דין הכתובה	ת"ג
נשא פיקחת ונשתתית אם יכול לגרשה	י"ב, סד
נשא פיקחת ונשתפה אם צריך לקשה שנית	ת"ג
פקח שנשא שוטה אם כתובתה מאתיים	ת"ב
פקח שנשא שוטה אם מותר לקיימה	י"ב, נב
קטנה יתומה והיא שוטה אם תקנו לה רבנן קידושין	י"ב, נח

אי חוששין לקול כשהלכו ערים למרה"י
הוא טוען שנתן הטבעת לשם קידושין וערים אומרים לשם
פקדון
היכא דשא"נ חד"א אי קנאין פוגעין בו
הכחישוהו ערים, ואח"כ חזר בו בלא אמתלא
מטעם נדר או מטעם הודאת בע"ד
נאמנות אדם לומר נתגירותי מטעם שא"נ חד"א או מדין
ע"א
נגד חזקה דאין אדם משים עצמו דשע

שבאו מחמת מטלטלין הראשונים
המתחייב שבועה וא"ל יבא וישתבע במתי שמעינן ליה
ונחלקן אי דוקא ראית ליה דרך שם או לעולם
הנשבע בשמים ובארץ, בכתבי קודש, אי הוה שבועה
ואי עובר אבל יחל
הנשבע לבטל את המצוה לוקה
הנשבע שלא לקיים אשתו אי מתירין לו
הפציר בו חבירו ואמר שבועה שאוכל לך
חומר בנדרים מבשבעות
חומר בשבעות מבנדרים, ובנדרים מבשבעות
חילוק בין היתר נדרים לשבועה בזמן הזה
מה בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן
מנין לאומר ימין ושמאל שהוא שבועה
מצות עשה מה"ת לקיים נדרו או שבועתו
נפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה
נשבע שלא יעלה לא"י אי הוי נשבע לבטל את המצוה ג' טז
נשבעין לקיים המצוה ושלא לעבור על לאו, והעובר על
שבועה זו אי חייב משום כל יחל, ואי נקרא חשוד על
השבועה
נדר' ג

השבועה	נדר'-ג
שבועה אי בעי בשם	נז'-כד
שבועה לא אוכל לך הוה שבועה	נדר'-כו
שבועה לא לך לא לך הוי פרטא או כללא	נדר'-יב
שבועות הוה איסור גברא	נז'-א
שבועות חמירי מגדרים	ער'-יג

אי אשה אסורה לצאת בשבת בטבעת של חותם ולא של נוי	נ'-מ
אי מותר לטבול בשבת משום סחיטה ומתקן	נ'-ס, סא
אי מותרת לעשות חפיפה בע"ש ולטבול בשבת ביום	נ'-לג
איסור אכילת סעודה בע"ש	עב'-פ
איסור לסרוק בשבת	נ'-נט
איסור תלישת שערות בשבת	נ'-נט
אם חל יו"ט במרצ"ש מתי תחוף	נ'-נט
אם חל יו"ט יומיים קודם שבת תחוף ברכיעי	נ'-נט, סא
אם מותר לצאת בטבעת שהיא לנוי בשבת	נ'-מ
אף העושה מלאכות המותרות בשבת מבטל מ"ע דתשבות	

ק'-לב
 ער'-יט
 נ'-נט
 דברים החוצצים מורידים בשבת חוץ מקשירת השערות נ'-סא
 השיראים והנזמים והטבעות אינם חוצצים ואסורים לצאת
 בהם בשבת
 נ'-מ
 וכן ברפויזן אם מקפדת עליהם משום טינוף חוצצין ואסורים

מפתח כללי - ענינים על בח"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עד

נגד חשש דשמה עיני נתנה באחר	ק'-לו	שחרור	עב'-פג
קידשתי בתי לבן י"ג ועדים אומרים קטן היה	ק'-לו	האומר כתבתי שטר שחרור לעבדי, אם נאמן	עב'-פב
קידשתיך בפני פלוני ופלוני	ק'-לו	הכותב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות	עב'-פב
קידשתיך סתם אי יכול לפרש דבלא עדים קאמר	ק'-לו	הכותב שטר גירושין לשפחתו	עב'-פב
שומא		שטר	
בשיראי	ק'-ע	אי מצי לקיים שטר בקרובים	כ'-ק'ט
טבעת עם אבן לענין שומא	ק'-ע	אין שטר לאחמ"צ	ג'-מב
נפ"מ בין שיראי לשאר חפצים	ק'-ע	אירוסין, שכתב לשמה ושלא לדעתה	ק'-פר
שומר מצוה		אמר לה כנסי שט"ח זה והרי הוא גיטך	ג'-כח
אי שייך דין קטלנית ביבמה	ער'-עב	אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה ואח"כ אמר לה	ג'-כט
שומרת יבם		כנסי שט"ח זה	ג'-כט
אם קידושין תופסין בשומרת יבם	ער'-נו	אמר לשפחתו צאי והתקדשי אי הוה כנכתב השטר אירוסין	ער'-כו
בא עליה זר, אם עשאה זונה	יבו'-כט	שלא לשמה	ג'-לב
הבא עליה אם הולד ממזר	ער'-יז, נו	אמר תנו שטר שחרור זה לעבדי אם יכול לחזור בו	ג'-לב
זינתה, אי מותרת לכהן	מ'-מה	אשה שכתבה שטר על נכסיה מהני אפילו אחר שמכר	כ'-סב
זינתה, אינה נאסרת על יבמה	ער'-עו, מ'-מה	הבעל	ג'-לו
זינתה, מותרת ליבם ואפי' כהן	יבו'-כח	בשלשה דברים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים	ג'-נג
מתה, אסור היבם באמה	יבו'-מא	דיו שכשר לכתוב השטר	ק'-ג
מתה, מי חייב בקבורה	יבו'-כג	הא דלא ילפי' קידושין בשטר מנערה המאורסה	ג'-מא
נשאת בלא חליצה והיו לה בנים מהו	יבו'-כא	המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו	ג'-מא
שומרת יבם שמתה אסור בקרובותיה	יבו'-יז	הקנה שטר במעמ"ש וחזר ומחלו	ק'-כה
שומרת יבם שמתה מי יורשה	יבו'-כג	התקדשי לי בשטר זה לאחר זמן ובא אחר וקידשה	ג'-קיד, קלד
שור הנסקל		זמנו של שטר אי מוכיח עליו	ג'-לט
הטעם שבהזמנו עדיו כל המחזיק זכה	ק'-סא	חזרה בשטר שחרור	ק'-מז
המקדש בשור הנסקל	ק'-ס	חרס, אי כשר	ג'-צב
מדין יאוש או מדין הפקר	ק'-סא	לשונות שהשטר כשר לכתבו בהן	ג'-מ
מכרו וקידש בדמיו	ק'-ס	מעמד שלשתן בשטר	כ'-רד
נתייאש ממנו	ק'-סא	מרעין לשטרא בטענת קים לי בגווי'	יבו'-ה
שותף		נפ"מ בין גט לשטר בגדר המודעה דבעי טענת אונס	ק'-עג
פטור מן הקולבן	ק'-סו	נפ"מ בין קנייני כסף שטר וביאה	ק'-ג
שחיטה		עדים החתומים על השטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד	ג'-לג
אי הוי ברכה לבטלה כשלא יכול לסיים המצוה	ק'-א	עדים חותמין בשטר זה שלא בפני זה	ג'-מז
הא דלא חיישי' שמא יקלקל בשחיטה	ק'-א	עדים שאין יודעין לחתום בשטר	ג'-נג
האיך סמכ' ארוב מצויין א"ש הא הוי תלוי במעשה	ק'-יג	עדים שחתמו על השטר ע"י קדיאת נייר חלק	ג'-נג
הוי מצוה קיומית	ק'-א	ענין ביטול המודעא בשטרות	יבו'-ה
נפ"מ בין שחיטה לקידושין בחיוב מצוותם	ק'-א	ענין עו"ל בברכת אירוסין בקידושי שטר	ק'-א
		קדושין בשטר	ג'-מא
		קידושי בתו משהוכר עוברה בקנין שטר	ק'-לג
		קיום שטרות דרבנן	כ'-ק'ט
		קיום שטרות צריך ג'	ג'-קלא

מפתח כללי - ענינים

על כה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עה

נ"י-ח	אם באשה מצוה להשחית זרע	ק"ג	קנין שטר בקידושין אי הוי מדאורייתא
נ"י-ח	אם מותר להוציא זרע לבטלה	כ"קצח	שטר מברחת אי שייך באיש כמו באשה
נ"ל	אם פולטת ש"ז סותרת לבעלה ולהלכה	ג"צב	שטר פרסאה דחתים עליה סהדי ישראל
נ"י-ח	אם שייך באשה הוצאת זרע לבטלה והטעם	כ"קלד	שטר קידושין בכמה
נ"צב	אפי' לא ראתה דם בתולים חיישין שמא חיפתו ש"ז	ק"כה	שטר שא"ב שו"פ אמאי לא ניחוש שמא שו"פ במדי
נ"ל	בדין פולטת ש"ז גורין לא שימשה אטו שימשה	ג"לח	שטר שחרור שנעשה בערכאות
	בזמה"ז אין מתחלת לספור ז"צ עד ה' ימים ולתרוה"ד	ג"נב	שטר שנכתב בערכאות של כותים
נ"ל	ו' ימים משום שפולטת ש"ז	ג"ט	שטר שנמחל שעבודו
נ"צב	בעינן ה' ימים משום ש"ז בדם בתולים	ג"נב	שטר שנעשה בהדיוט
נ"ל	מה דאמרינן דפולטת ש"ז סותרת לטהרות		שני שטרות היוצאין ביום אחד, שלש שדות לכתובה
כ"רעו	נכרית שפלטה ש"ז של ישראל טמאה	כ"נז,רלג	שני שטרות של מכר או מלוה ובא' כתוב בד' בניסן
נ"ל	קיי"ל אין ש"ז מסרית עד ו' עונות		ובשני בניסן סתם האיך גובין
נ"צ	ש"ז בא מבשר חי	כ"רלד	שנים שהוציאו שט"ח זה על זה
נ"לט	ש"ז יבשה חוצצת, לחה אינה חוצצת	כ"רסט	ע"ע מעוכב גט שחרור, עבדים, שחרור
נ"צ	ש"ז קשורה ודומה ללובן של ביצה שאינה מותרת		
	ש"ז של ישראל בכל מקום חוצץ ושל עכו"ם בכל מקום		
נ"לט	אינו חוצץ		שידוכין
נ"לט	ש"ז של ישראל טמאה לתרומה ולא לחולין	ער"עג	היבם ביבמתו לא גרע משידוכין
נ"לט	ש"ז של עכו"ם מותר חוץ ממי רגלים שבו		
	עיי' ערך משחית		שיחה
		ער"יג	אל תרבה שיחה עם האשה
	שכור		
נז"ח	שכור שהגיע לשכרותו של לוט פטור מכל התורה		שילוח הקן
		ק"א	אי הוי מצוה חיובית
	שכיב מרע		
ג"טז	אתקין שמואל בגט שכ"מ אם לא מתי לא יהא גט		שינוי רשות
ג"מ	בהנ"ל אמר מנה סתם	ק"סח	קידשה בגזל דאחרים אי בעי' יאוש וש"ר ברשותו
ג"פג	בהנ"ל, כשעמד ואינו רוצה לקיים התנאי		ע"ע גזל
ג"טז	גט שכ"מ עצה טובה לחוש לרמאין		
ג"טז	גירושין ע"ת בשכ"מ כהן		שיעור
ג"קט	זהירות יתירה בגט שכ"מ שתהא דעתו מיושבת עליו	ק"יז	חצי שיעור בגזל
עב"עז	ציוה לעשות קורת רוח לעבדו אם צריכים לשחררו	ק"יז	נפ"מ בין איסור גזילה ללאו דלא תגזול בגזילת ח"ש
ג"טז	שכ"מ יגרש ויקבל בחרם שאם יעמוד מחליו ישאו זא"ז		
ג"י	שכ"מ ישראל שגירש בזה"ז		שיעורין
ג"מב	שכ"מ שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני	ק"יד	בב"נ כל שהוא בר דעת מיקרי גדול
ג"מ	שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי	ק"יד	לא ניתנו שיעורין לב"ג
ג"קיג	שכ"מ שניתק מחולי לחולי	ג"יד	שיעורין לבני נח
ג"פג	תקנת שמואל בגט שכ"מ		
			שיראי
	שכיח	ק"ע	לענין שומא
ק"יג	במילתא דלא שכיחא לא משוי שליח	ק"ע	נפ"מ בין שיראי לשאר חפצים
	שכינה		
מ"סב	איש ואשה זכו שכינה ביניהן	נ"יח	אי אמרינן כיון דעקר עקראו חיישין לאיתוספי

מפתח כללי - ענינים

על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

שכירות		שליח	
זרק לה גט לתוך חצר המושכר לה	ג'-כב	אב אי נעשה שליח לקדושי בתו בוגרת	ק'-מה
		אי סמכין אחזקה דשליח עושה שליחותו	ק'-י
		אין האשה עושה שליח לקבל גט מיד שליח בעלה	ג'-קב
		אין הבעל עושה שליח לקבלה	ג'-צד
		אין נפ"מ בעצם הקידושין ע"י שליח	ק'-ח
		אין שליח לדבר עבירה	נז'-יג, טז. ק'-ט
		אין שליח לשמיעה	נדר'-לג, ג
		אין שליח נעשה ער	ק'-עג
		אינו יכול להפקיר מטעם נדר אבל להפקיר סתם יכול	ק'-לג
		איסור קרובים כשמקדש ע"י שליח, הוי מדינא או קנסא	ק'-י
		אם אשה יכולה למנות שליח להולכה	ג'-צה
		אמר לאחר ולא לשנים קפידא	כ'-רמח
		אמר לשליח להולכה טול גט זה מע"ג קרקע	ג'-נח
		אמר לשליח קדש לי אשה פלונית וקידשה לעצמו	ק'-כג, כו
		אפי' הפסולים מדברי סופרים בעבירה כשרים לשליחות	ג'-נה, צט
		אשה אם נעשית שליח לקידושין	ק'-כח
		אשה נעשית שליח לקבל הגט	ג'-סב
		בהנ"ל כשהם קרובים לבעל או זה לזה	ג'-מג
		ביטול גט שלא בפני שליח	ג'-קלב
		ביטול חמץ ע"י שליח	ק'-לג
		במידי דממילא לא שייך שליחות	נדר'-לג, ג
		במילתא ולא שכחא לא משוי שליח	ק'-יד
		בתנאי צריך שיוכל לקיימו ע"י שליח	ג'-טו
		גירש אשה בע"כ ע"י שליח אם מגורשת	ק'-ט
		דוקא לשליח הימניה רחמנא כבי תרי ולא לאחר	ג'-לה
		דין שליח לקבלה	ג'-צד
		דין שליחות לקטן	ק'-מז
		הולך מנה לפלוני שאני חייב לו	ג'-לט
		הטוען סטראי נינהו אי חייב השליח לשלם	כ'-רב
		הילך מנה והתקדשי לפלוני, אם עשאו שליח	ק'-מט
		המביא גט וחלה עושה שליח בב"ד	ג'-פב
		זכות האב בקידושי בתו אי הוי מדין שליחות	ק'-מד
		זכיה אלימא משליחות	ג'-יב
		חזקה שליח עושה שליחותו	ג'-עו
		חזקה שלעש"ל הוי כאילו אמר השליח בפירוש	ק'-י
		חזקה שלעש"ל וחזקת פנויה הי עדיף	ק'-יג
		חמשה ענינים בשליח לקבלה	ג'-קא
		חצר דגברא אף מתורת שליחות איתרבאי	ג'-צד
		חצר משום יד איתרבאי או משום שליחות	ג'-לב
שכירות		שליח	
חצרה הוי שליח לקבלה או הולכה	ג'-לב	מינוי שליח להולכה ע"י טלפון	ג'-נח
לא לבטל גט אחר ששלחו ביד שליח	ג'-פח	מינוי שליחות לקידושין אי בעי עדים	ק'-צז
לא משוי שליח כ"א באופן דתפסי קידושין באותה שעה	ק'-יד	מעולם לא נעשה חצר שליח לחוב אלא לזכות	ג'-לב
		משוה איניש שליח ברא במקום אבא	ג'-קו
		מת השליח מותר לישא אלמנה שמת בעלה לאחר	ק'-יד
		השליחות	ק'-יד
		מת השליח מותר לישא אשה שנתגרשה לאחר השליחות	ק'-יד
		מת השליח מותר לישא גיורת	ק'-יד
		נוסח הרשאה כשממנה שליח שני בפניו	ג'-פד
		נערה אם עושה שליח לקבל גיטה	ג'-ק
		נפ"מ בין שליח שהטעה אותה להטעה אותו	ק'-כג
		עשה שליח לבטל הגט והשליח לא ביטל עד שהגיע	ג'-קלג
		גט לידה	ג'-צט
		עשה שני שלוחים לקדש אשה אין צריך עדים	ק'-מז
		צאי וקבלי קידושין אי מועיל מדין שליח	ג'-קד
		קטנה שעשתה שליח לקבלה	ג'-יב
		קטנים לאו בני שליחות נינהו	
		קידושין ע"י שליח בריחוק מקום אי מקרי חופה	ק'-פה
		שאינה ראויה	ק'-יב
		קידשה השליח קידושין דרבנן אי מקרי שינוי בשליחות	ג'-יב, סט
		שלוחו של אדם כמותו	ג'-נח
		שלח גט ביד עו"כ	ג'-עז
		שלח גט ומת השליח	
		שלחה האשה שליח לקדשה אי שייך האיסור דשמא	ק'-כו, כח
		יתגנה עליה	ק'-כו
		שלחה שליח לקדשה והלכה וקדשה את עצמה	ק'-לג
		שליח אינו יכול להפקיר מטעם נדר אבל סתמא יכול	כ'-רמט
		שליח בית דין כמאן	ת'-ו
		שליח המביא גט לאשה לא ישאנה	ג'-לד, ק'-עג
		שליח נעשה ער	ק'-ט
		שליח עושה שליח בקידושין	ג'-סז
		שליח שאכר הגט	כ'-רמז
		שליח שאמרו לו ליקח לתך וזבן כורא	
		שליח שטעה מצוי למימר ל"י לתקוני שדרתיך ולא	כ'-רמח
		לעוותי	ג'-נט, עז
		שליח שמינה שליח	ג'-צז
		שליח ששינה מדעת המשלח	נדר'-לג, ג
		שליחות במצות שבגופו	ג'-סא
		שליחות בעבר	

מפתח כללי - ענינים

על בה"נ עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עז

ג-נב	שנים שהביאו גם ממדה"י צריכים לומר בפ"נ ובפ"ג	ג-מג
ג-נב	שרף חמצו של חברו בתוך המועד שלא ברשותו	ק-לג
ג-ס	תן מנה לפלוני ואקדש אני לו, או עשאו שליח	ק-נ
	ע"ע מצוה בו יותר מבשלוחו	

שעבודא דר"נ

כ-רלג	שדר"נ אי אמרין היכי דיש ליה ללוה לפרוע
כ-רלא, רלב	שדר"נ אי שייך ביתומים
כ-רלא, רלב	שדר"נ אי שייך בעכו"ם
כ-רלא, רלב	שדר"נ בצדקה

שם

ק-י	בביטול עמון ומואב בשאר גרים, בטל השם
ק-י	ביטול ברוב מהני רק על קריאת שם הכולל
ק-י	השם איסור נשאר אף לאחר שנתבטל ברוב היתר

שעה קבועה-זמנית

נ-כט	שיטת הא"ז לרגה"ב דתלוי בשעות דלא הוה שעה קבוע
נ-כט	שיטת האביאסף לענין עונה דתלוי בשעות זמניות

שמא עיניה נתנה באחר

ע"ע עיניה נתנה באחר

שמא שו"פ במדי

ע"ע מדי

שערות

נ-סד, סה	אי מותר לחוף במים שהוחמו ע"י חמי חמה
נ-ס	אי מותר לטבול בשבת משום סחיטה בשערות ומתקן
	אי מקפידה על שיערה אחת ג"כ חוצץ ולא עלתה לה
נ-לח	טבילה
נ-סא	אי צריכה להזהר שלא תקשר נימא לאחר הטבילה
נ-לד	אין להן לבנות ישראל שער בבית השחי והערוה
נ-סא	אין מסרק יכול לבדוק שיערה אחת
נ-נט	איסור תלישת שערות בשבת
	אם רוב שערות הוה רק בראש או בשאר הגוף ג"כ תלוי
נ-ס, סא	
נ-סד	בבורית [זיף] מותר לחוף השערות
	בדיעבד אם חפפה בדברים המסבכים השער וראתה שלא
נ-סד	סיבכו עלתה לה טבילה
	בירושלמי קשר ג' שערות עם ב' אחרות הוה כג' שערות
נ-לח	גומות סימן לשערות
נ-לד	י"א דבעינן רוב שערותיה קשורים נימא
נ-לח	מה שחציצה בשערות חוצץ ילפינן מ"את בשור" בטפל
נ-לד	לבשרו
נ-סד	מהו נתר שאסור לחוף בו
נ-מא	מנהגי נשי ישראל להסתפר אחר הנישואין
	נטל ב' שערות וקשרן עם ב' אחרים האם הוה ב' או ד'
נ-לח, סא	
	נימא אחת קשורה חוצץ שלשה אינם חוצצים שנים
נ-לח, סא	איני יודע
	נתנה שיערה בפיה בשעת טבילה לא עלתה לה טבילה
נ-מה, מו	
נ-סג	סוגי החוטאים אם חוצצין על השערות ובאיזה אופן לא

שמות הקדושים

יבו-מה	אי חיישינן שיבא הבעל ע"י שם ויבעלנה
--------	-------------------------------------

שמירה

	הראב"ד מסתפק אי בעינן שמירה רק לשערות דביו"ט
נ-סא	א"א לתקן או לכל הגוף
נ-סא	צריכה לשמור שלא תקשור נימא אחת ולחברתה
	שומרת יום כנגד יום ושמא תהי' זבה גדולה בטי' חוששת
נ-פה	לכו"ע ובי"א לכו"ע לא ובי' מחלוקת
	תזהר שלאחר חפיפה לא ליתן תבשיל לבנה ולא להתעסק
	בשאר דברים דבקים ותקשור כל שיערה ביחד שלא יקשר
נ-סא	

שמתא

ק-סה	שחל על אדם ל' יום, אי מלקין בזה"ז
------	-----------------------------------

שניות

נטי-עב	דין שניות בגרים
נטי-לד	נשא אחת משניות דרבנן אם צריך גט להוציאה ממנו ער-לד

שנים

ע"ע קטן, גדול, קטנה, גדולה, נערה, סימנים

שעבוד

ק-סו	בטובת הנאה
כ-לא	המשעבד מטלטלי אגב קרקע גובה אף ממטלטלין
ק-סו	נפ"מ בין שעבוד לירוששה בטוה"נ
	שטר פרסאה שמסרו בפני עדים ישראל אי גובה ממשעבדי

מפתח כללי - ענינים על בה"ג עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עח

הבא על השפחה משום מאי חייב
הבא על שפחתו הולד כשר
הבא על שפחתו ואומר שנתכוין לזנות אינו נאמן
הכותב שטר גירושין לשפחתו
המעוכב גט שחרור אם מותר בשפחה
הנטען משפחתו אם מותר לנושאה
הפקיד עבדו ומת אם יכול העבד לישא שפחה
יכולין ממזרין ליטהר שישאו שפחה
כשנוהגין בה מנהג הפקר אם מצוין לשחררה
מוכר אדם את בתו לשפחות ושונה
מותר לשחרר שפחתו כשיש לו הנאה מכך
ספק ממזר אי מותר בשפחה
שפחה לאו בת קידושין
שפחה מחוייבת בדיני נדה לבעלה

שפחה חרופה

גמר ביאה בשפחה חרופה
מהות סו"ב בש"ח

שרטוט

אם מותר לשרטט פרשה בתורה שלא במקום מצוה
דין השרטוט בגט חליצה
דין השרטוט שנעשה בדיו

שריפה

חמותו לאחר מיתה בשריפה או כרת או איסור

שריפת חמץ

שרף חמצו של חברו בתוך המועד שלא ברשותו
ע"ע חמץ

תאומים

גרים שנתגירו אין בהן איסור קרובים ואפילו תאומים גט-עג

תוך כדי דיבור

אי הוי מדאורייתא או מדרבנן
בפ"ג ובפ"נ אם צריך להיות דוקא תכ"ד
בקידושין
ע"ע טעות

תולעים

ברקה ירקות ומצאה שלשה תולעים צריכה לחשוש
לא מחזקין מפירות לפירות לומר שכולם מתולעים

צריכה לחוף בכל מקום שיש שערות בגופה
צריכה לסרוק שערות ראשה סמוך לטבילה
צריכה לסרוק שערות ראשה שלא יהי' דבר חוצץ ושלא יקשרו יחד
צריכה לקשור שיערה כשטובלת
קשירה בשערות דוקא במטפחת או בשערה של זנב הסוס או חוטי תיכי חלילאתא או בג' חוטין אפי' מהודק ובשאר חוטים שאינם חוצצין
קשר נימא אחת לשניה אם הוה נימא אחת
שלא תחוף ראשה במים קרים אלא חמים ואפי' חמי חמה
שלא תחוף שיערה בחול ובנתר
שלא תקשר השערות יחד שמא תקשר שיערה אחת וא"א בשבת ויו"ט לסרוק
שערה אחת ומקפיד בעינין או אפי' אינו מקפיד
שערות הגדולות בימי נדתה סכנה הם
תמר קשרה נימא לאמנון
ע"ע סימנים

שפופרת הנוד

אי מהני לחמם מקוה במים חמים ולחברו אח"כ בשפופרת הנוד

שפחה

אחותו מן השפחה אם אסורה עליו
אחותו משפחה ועכו"ם אינה אסורה עליו
אחותו משפחת אביו אם אסור בה
אין אדם משים עצמו רשע כשאומר שבא על שפחתו ולא שחררה
אין זונה אלא גיורת ומשחררת ושנבעלה בזנות
אם גם בזה"ז יכול הממזר להיטהר ע"י שישא שפחה
אם דיני נדה בשפחה דוקא במשחררת או אפי' אינה משחררת
אמר לה צאי והתקדשי אי הוה כנכתב השטר אירוסין שלא לשמה
בא על שפחתו והוליד ממנה בת אי מיקרי בתו
ביאור הנפק"מ בין המשחרר עבדו להבא על שפחתו
בן השפחה אם נימול בשבת
בן השפחה דינו כעכו"ם
בני שפחה אם יש להם יחס לאב
בנך הבא מן השפחה אינו בנך אלא בנה
דין בתו מן השפחה
האומר הרי את שפחה וולדך ב"ח

מפתח כללי - ענינים

על בה"נ עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

עמ

התנה בקידושין ע"מ שהיא בתולה ונמצאת מוכת עץ
דין כתובתה יבר-י
טענת אונס בקיום התנאי בקידושין ק-טז
כמאן פסקי' בפלוגתת התנאים אי בעי' דיני התנאים ק-טז
כמאן פסקינן בהאומר על מנת ק-טז
נאמנות אב לומר תנאי היה בקידושין תוכ"ד מאמירת
קידשתיה ק-לג
נאסרה עליו מחמת תנאי ולא משום ערוה אי פוטרת צרתה
י-ג
על שארה וכסותה יכול להתנות ג-כח

תנע ע"ג כלב

צאי וקבלי קידושייך אם מועיל מדין תנע ע"ג כלב ק-מז

תפילין

מים שבשערות הראש אע"פ שלטבילה לא חוצץ לתפילין
חוצץ ג-מב
שצריכים לרחוץ שערות הראש במקום הנחת התפילין שלא
יהי דבר חוצץ ג-מב

תפלה

אין לדרוש ולתרגם פי' כל נדרי לע"ה נדר-לח
דין קטן להשלימו למנין בתפלה מ-כא
האי איתתא דכל דאתי מטבילת מצוה קא חזי דם א"ל
ר"י זיל אמרת לחברתיך ויבקשו עליך רחמים ג-פו
המצורע מודיע צרתו לרבים שיבקשו עליו רחמים ג-פו
מותר לחוך בבגדו בתפלה מ-כא
מעשה בפומבדיתא שהודיע צערה לרבים ונתרפאת ג-פו
צריך להודיע צרתו לאחרים שיבקשו עליו רחמים ג-פו

תקיעה

אי הוי ברכה לבטלה כשלא יכול לסיים המצוה ק-א

תקנה

אתקין שמואל בגט אם לא מתי לא יהא גט ג-טז
בהנ"ל לר"מ הוי תקנה רק לאשה ולא לולד ג-לה
בשטר לא תקנו מעמד שלשתן ג-מ
הטעם למה תקנו מעמ"ש ג-מא
התקנה של יטלנה הימנה ויחזור ויתננה בפני שתיים ג-לה
יורעת לשמור את גיטה ולא עצמה תקנו חכמים שלא
תתגרש ג-קג
כל התקנה לכתוב מקום לידה בגט משום חשש משני
יוסף בן שמעון ג-קמח
לתקן תקנה חדשה ועי"ז להפקיע קידושין אם יכולים ק-ו

תורה

אם מותר לשרטט פרשה בתורה שלא במקום מצוה יבר-י
התלמידים יוצאים ללמוד תורה ב' וג' שנים שלא ברשות ג-כ
התנה עם פרעל שלא יאכל כנפשו ג-כ
חשקה נפשו בתורה הטעם שמותר להשהות נישואיו ק-א
מתנה ע"מ שכתוב בתורה ג-יט,כ
ניזקין חשיב מלוה הכתובה בתורה ג-כ
תורה חתומה ניתנה ג-מו

תלמיד חכם

מיטה של תלמיד חכם ג-כה
ממזר ת"ח קודם לכהן ע"ה איך יתכן שיפגשו שניהן ער-מו

תכשיטים

אולי אפשר לומר שטבעת ותכשיטים של נוי אינם
חוצצים
אסור לצאת בשבת בתכשיטים שמא יתרמי לה טבילת
מצוה ג-מ
הרפויין אם מקפדת להורידם משום טינוף חוצצין ג-מ
טבעת של חותם אסור לצאת בה בשבת ג-מ
טבעת של חותם חוצצת ג-מ
טעם שטבעת דחוק חוצץ ג-מ
שירין וזמנים וקטבלאות וטבעות ארצין חוצצין רפויין ג-מ
אין חוצצין ג-מ
תכשיטים המהודקים חוצצין ג-מ

תמרה

קידשה בתמרה ק-יט,סו
קידשה בתמרה, דוקא ק-סד

תן מנה לפלוני

ואקדש אני לך ק-מח
וקדש אני לו ק-נ

תנאי

אי מהני תנאי על עונה של קטנה ג-מ
אין מהני תנאי ע"מ שכתוב בתורה ג-מ
אף בלא דיני התנאים שיועיל מדין אומדנא ק-עב
בקידושין, חלין הקידושין מיד או לכשיקיים התנאי ק-טו
דיני התנאים בממונות ואיסורים ק-טז
דיני התנאים בקידושין ק-טז
החולץ ע"מ שתנשא לו יבר-יח
החולץ ע"מ שתתן לו מאתיים וזו יבר-יח
המקדש על תנאי ובעל ק-נט

מפתח כללי - ענינים על בה"נ עם פי' משנה הלכות - סדר נשים

פ

תקנת עזרא		ככר תרומה שנפל ל"ג לוגין מים שנפלו מחבית בים	
אם צריכה מתקנת עזרא לחוף את כל גופה	נ"לד	הגדול טמא	נ"נח
אנשים טובלים את טבילת עזרא בשבת	נ"סא	כשלא מקיים עונה אי מותרת בתרומה	ג"כ
מתקנת עזרא שתחוף ותסרוק ראשה קודם טבילתה	נ"לד	לא נישאו עד יב"ח אוכלת משלו תרומה	ק"פא
תרומה		מתנות שלא הורמו כהורמו דמיין	ק"סו
איסור טבל דפתיך ב"י תרומה	ק"סו	נדה שנאנסה טבלה אסורה בתרומה	נ"מא
בדיקה מהני לטהר ספק תרומה	נ"יז	עבד כהן שאוכל בתרומה אי מקיים מצוה	ג"לט
במחשבה, משויא הפרשה, ובטומאה משויא המחשבה		קטנה שנשאת לכהן אם אוכלת בתרומה	י"נה
הכשר	ק"כו	ראתה דם ממתי חוששים לו לתרומה	נ"א
ה"י אוכל בתרומה והרגיש שנודעו איבריו אוחו באמתו		ש"ז של ישראל מטמא לתרומה ושל עכו"ם לא מטמא	נ"לט
ובולע	נ"יט	תרומת חרש אי הוי תרומה	י"נג
הכהנות צריכות בדיקה קודם אכילתן בתרומה	נ"יא	תשובה	
הפרשתה, אי הוי מצוה חיובית	ק"א	תשובת המשקל לרצח	ע"נו
חרשת שנשאת לכהן אם אוכלת בתרומה	י"נה	מן השמים לא יניחו לב"ד לשפוך דמו של השב בתשובה	
טבל שאינו רוצה לאכלו, לענין תרומה	ק"סו	ע"נו	

היות כי דברי תורה עניים במקום א' ועשירים במקום אחר
והרבה ענינים שבאו בקיצור בפ' על הכה"ג
נתרחבו בשו"ת משנה הלכות י"ד חלקים
לכן בכדי שיהי דבר השלם הננו מדפיסים פה
מפתח הענינים לשו"ת הנ"ל
אשר ירוץ הקורא בו וימלא כל משאלותיו

א"ב		אב חודש	
קדושת אותיות הא"ב	ת"ג-רנה	אי שרי לאכול משיווי שבת במוצש"ק שבח' אב	ח-ר"ט
אב		אב מלאכה	
אב וכן מי קודם ללמוד תורה	ט-רמא	הגבהה	ט-קסט
אב חייב למול בנו הגדול	ז-קעה		
אב חייב לפרנס בניו	ת"ד-ק"ב	אבות	
אב שמסר בתו למנוול ומוכה שחין	ת"ד-רעד	איך שמרו שבת אם דינם כב"נ	ג-טז
אי מחוייב ללמד בניו לשה"ק	ט-רד	אם יצאו מכלל ב"נ	ג-קא. ה-קעב, רמד
אם יכול לעכב בו מלילך ללמוד במקום שרוצה	ו-קנח	קיימו את התורה	ה-קד, קז
אם לקרוא שם לבנו אחר רבו קודם לאבותיו	י-רסא		
ביאור הקרא דפוקד עון אבות על בנים	ח-כו	אבידה	
במאמרם ז"ל כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח וכו'	ט-רג	אבידה שדינה להניח עד שיבא אליהו כיצד ינהג	ת"ב-תכט
בן אי מותר לו לספור את אביו שאפשר שיעשה לו חבורה		אבידת עכו"ם	ז-ער, רעא. ט-שסט, שע, שעא. ת"ד-שכח
	ת"ב-קטו	אשה אי הוה אבידת הבעל	ת"ב-שלז
בנו אי מקיז לו דם	ט-תד	הכריז על תפילין שמצא ולא בא האובר אי שרי להניחם	
דיני קדימה בכיבוד או"א ות"ת	י-קנה		ט-שסה
חיובו במזונות בניו	א-יד, טז, יז, יח	המוצא כמה אבידות אם מצטרפות לשו"פ	ו-שא
חיובו להשיא בנו	ט-רמ	המוצא מעות בכיס בביהכנ"ס	ו-רפז
חיובו למול בנו	ה-קעט. ו-קסט	כסף המושב בהטלפון לענין השבה	ט-שסט
כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח וכו'	ט-רג	לקח חפץ להעבירו במכס ונאבד אם חייב לשלם	י-חרצ
כשאביו אינו מגלח זקנו והוא מגלח לענין ואל תטוש	ט-קעד	מצא אבידה ברחוב בבארא פארק אי חייב להכריז	ת"ב-תכח
כשהאב בבית האסורים אי חייבין ב"ד למול	ט-שעט	עכו"ם בזה"ז אי דינו כגר תושב	ט-שעא
מהו חייב ללמד את בנו	ד-קכ	קדימת אבידת אשתו לאבידתו	ת"ד-שכו
מהו לקדש בנו הקטן	ג-קפב, קפג, קפד. ז-רנב		
מצוות חינוך קאי על האב או על הבן	ח-סא	אבילות	
נאמנות על בנו	ד-קסג. ו-רצג	אבל בימי שבעה צריך לילך לחתום לקבל טשעק	ת"ב-רנו
נולד במחלה שיצטער כל ימיו בחיוב הוריו לרפאותו	ט-ריו	אבל בסעודת פורים	ת"ג-שפו
עד מתי בן מזורז קודם לאב	ד-קכ	אבילות על קדושים שנהרגו	ת"ג-רכ
עונש שיש להבן אי נחשב עונש לאביו	ח-כו	אי מותר לעשות מנין בבית אבל בשבת	ת"ב-רנה
פרטי דינים בזה	ט-רמ	אין אשה מתה אלא לבעלה	ת"ב-רסא
קבלת אב אי הוה איסור לבנים	ט-קעד	אם יכול לקבל אבילות על אם חורגת [שטיף מוטער]	י-קנג
שמע בזיון אביו אם חייב למחות	ת"ב-קטז	גרול הבית	ת"ג-שפג
שצוה לבנו לחלל שבת באיסור שבת	ו-קנט	דאורייתא או דרבנן	א-יד
שקידש בתו לפסול	ג-קמג, קנ	טעם להשים נרות על הקרקע על ראש המת	ת"ב-רנד
		יום שביעי של אבילות שחל בשבת לשיטת הב"ח	ת"ב-רסד
		לימוד משניות אחר הנפטר	ת"ב-רסג
		נולד עם פגם במוח	ת"ג-שעט
אב בית דין			
אב ב"ד נתפס על בני דורו	ת"ד-שע		

א- מהד"ק חלק א' • ב- מהד"ק חלק ב' • ג- מהד"ק חלק ג' • ד- מהד"ק חלק ד' • ה- מהד"ק חלק ה' • ו- מהד"ק חלק ו' • ז- מהד"ק חלק ז'
ח- מהד"ק חלק ח' • ט- מהד"ק חלק ט' • י- מהד"ק חלק י' • תא- מהד"ק חלק א' • תב- מהד"ק חלק ב' • תג- מהד"ק חלק ג' • תד- מהד"ק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ז-מא	במקום סכנה אדם קודם לבהמה	אלפיים אמה	למי ניתנו
ד-כד, כה. ז-מ	בסעודת מצוה אם אסור קודם לבהמתו	ח-קסד	
ד-כו	כשאין יכול להאכיל בהמתו בהיתר		
ד-כד	משל אתרים אם מותר לאכול קודם לבהמה		
ד-כד	שאר צרכיו אם מותר להקדים למאכל בהמתו	אם	
	אסותא	ה-קטו	אם אינו ענין, אם לוקין עליו
	ראה רפואה	י-קנג	אם תורגת [שטיף מוטער] אם שרי לקבל אבילות עלי'
		י-קנה	דיני קדימה בכיבוד או"א וח"ת
		ט-שפ	הפלת הוולד בשביל סכנת אבר להאם
	אפוטרופוס	אמבולנס	
ת"ד-רסט	ע"י עש"ג על הבנים		אמבולנס בשבת, ראה שבת
	אפקעינהו	אמונה	
ב-לה	הוא עשה שלא כהוגן וכו' לא אמרין בכל דוכתא	ז-ריח	מה להשיב למי שיש לו ספיקות באמונה
ה-רנב	אפקעינהו רבנן לקדושין מיני'		
	אפר	אמירה	
ה-עה	אפר איסור'נ אם מותר באכילה	ה-רג	אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט
		ד-קכג, קמג. ז-קט	אמירתו לגבוה, בצדקה
	אפרושי מאיסורא	אמירה לעכו"ם	
	ראה לפני עור	ה-מו	ביו"ט
	ארבעה וחמשה	ח-לד	במקום מצוה שרי אפי' במלאכה דאורייתא
		ג-קעט	בערב שבת
		ה-מב, מו. ו-רעז. ז-נט	בשבת
	ארבעה מינים	אמן	
ת"א-תקכב	אי יצא בר' מינים בעודן מתוברים לקרקע	ח-רכב	אי הוי הפסק
ת"א-תקכא	אי מותר להוסיף על שתי ערכות		המונע מתבירו עניית אמת אתר ברכה אי תייב בעשרה
ג-סג	אם צריך להפוך כל המינים קודם הברכה	ח-מ	זהובים
ת"א-תפז	אמאי לא נהגו להוציא האתרוג ביד אלא בכלי	ה-ז	עניית אמן אתר ברכה לבטלה
ת"ג-רצא	במתובר	ח-רכב	עניית אמן הוי תלק מהברכה
ת"ד-ריג	הרס שוטה		
ו-רנ	הלוקח ד' מינים מתבירו בסתם		אנוסים
	יש להקדים אתרוג אר"י ולברך עליו אפילו אינו כ"כ מהודר	ג-לה, לו	צריכים בדיקה
ת"א-תקיט	כבוש כלולב ובהרס		אסופי
ת"ג-קמג	לולב - אי צריך אגד	י-רח	ישראל המתזק בנכסיו אי הוו שלו
ת"ד-רד	לולב - למכור לולב של שמיטה		
ת"ד-רצה	לולב - נקטם ראשו		אסור
ת"ד-ריג	לולב תלושה אם אפשר שיעלה בו תמרה	ג-ט	אסור לאדם שיתן שלום לתבירו בבית המרתץ
ת"ד-רטו	ל"ל קרא שאין אתר מוציא את כולם הא הוי מצוה שבגופו	ז-רלג, רלד, רלה	אסור לקדש אשה ער שיראנה
ג-קמה	לא בירך עליהם בשעת נטילה	ז-רלה	לשוך יש בלי להסתכל
ה-עט	להוציאן לר"ה אתר שיצא מדאורייתא		אסור לאדם שיטעום קודם שיתן לבהמתו
ב-סח. ג-פד. ז-קטז	מורד הנאה לא מקרי לכם	ד-כד	אי הוי דאורייתא או דרבנן
ג-קלח			

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ג-קפט. ה-קצג. ז-רא	מצוות ישוב אר"י בזה"ז	ת'א-תקכ	נטילת לולב עם הקיישעלע אי הוה חציצה בלולב
ג-קפט. קצב	נדר לעלות לאר"י אם יש לו התרה	ת'א-תקיח	נטל אתרוג ואח"כ הביאו לו אתרוג יותר מהודר
ט-שסו	ספרים המיועדים לאר"י אי שרי לקנותם בחו"ל	ח-רמו	נטל ד' מינים ואח"כ מצא אתרוג יותר מהודר
ב-נו. ג-קפט	עליה ע"מ לחזור	ג-סג	נטל הלולב בשמאל ואתרוג בימין
ג-קפט	עליה לא"י אי הוי מצוה או הכשר מצוה	ג-סג	נטלן בזה"ז
ג-קפט	ראית א"י אי הוי מצוה	ג-סג	נענועים לא מעכבים
		ת'א-תפו	נשים אי יכולות לברך על נטילת לולב
		ג-סד	נתנם ע"מ להחזיר צריך כל דיני תנאי
			ראה אתרוג, לולב

אש

הדליק עכו"ם מאש ישראל לענין בשולי נכרים ט-קנט

אשה

ה-רכו	אחורי ארי ולא אחורי אשה
ח-רח	אי יכולה להכניס זוג זוג תפילין
ט-רצא	אי יש איסור לילך אחר אשת חבר בזה"ז
י-ג	אי מותרת לברך אמ"ע שהזמ"ג
י-קסא	אי מותרת ללמוד תורה
ת'ב-ה	אי נכון לכבד אשה בכיסוי הרם
י-קסט	איך להתנהג בבדיקת אשה ע"י רופא
ת'ג-שעד	אלמנה שנשאה להקבר אצל בעלה הראשון
ת'ב-שלז	אשה אי הוה אבירת הבעל
ת'א-רלג	אשה אי יכולה לצאת הברלה על הטלפון
ת'א-תקטז	אשה אי מותרת לעשות סוכה
ת'א-שסט	אשה בכורה אי צריכה להתענות ע"פ
ה-רסט	אשה דייקא ומינסבא
ת'ג-רלח	אשה חשודה אי מהני לה בדיקה
ת'ג-מו	אשה עתירה לילד בכל יום
י-קל	אשה שאינה טהורה אי מחזקת הברלה לבעלה
ת'ג-רלד	אשה שאמרה טמאה אני וחזרה בה
ה-רנב	אשה שאמרה טמאה אני לך
ט-רחצ	אשה שהתוודה שזינתה תחת בעלה
ג-קפד	אשה שנתערב וולדה
ד-קנט	אשת איש שזינתה אם חייב להודיע לבעלה
י-שי, שיא	באיסור להפיל אשה קודם מ' יום
ט-תר	בב"נ אין מיתת הבעל מתרת
ת'א-רמז	בגד הנעשה לקבל זיעה אי אשה יוצאת בו בשבת
י-ריח	בגד אל תרבה שיחה עם האשה
ט-רלה	ביאור קניני אשה
ת'א-לח	בנוסחת ברכת שלא עשני אשה
ט-רלו	בני הנדה לגבי יחוס משפחה
	המולקת נר שבת אם מותר לה לכבות הגפרור קודם הברכה
ח-לא	
י-רי, ריא	המצטערת אי מותר להוציא הרחם כולו ע"י ניתוח
י-רל	המקדש אשה לקטן אי הוי זכות
ט-רלו	הנושא בת ע"ה
י-רנג	העוברת על דת משה בזה"ז אי יוצאת בלא כתובה

ארבע כוסות

ד-סט	אם צריך לשותות רוב מכוס גדול או מספיק רביעית
ד-סט	למה מועיל רוב רביעית
ז-סז	למה תקנו ד' כוסות וה' כוס של אליהו
ד-סט	מי שקשה לו לשותות הרבה יין
ד-סט	שיעור רביעית לד' כוסות

ארבעים סאה

ח-רלה	במקוה אי הוי מה"ת
-------	-------------------

ארון קודש

י-כ	בהא דתשעה וארון מצטרפים לעשרה
ת'א-קייט	אי מותר לכבד קטנים לפתיחת הארון קודש
ת'א-תקכו	בשמחת תורה כמה ס"ת יציאו מהיכל להקפות

ארון רפואות

ח-קפט	אי סגי בסגירה בפסח או דבעי' מחיצה י"ט
-------	---------------------------------------

ארוסה

ב-מב	אם אסורה לבעלה מן התורה
ג-קלד	אם יש לה כתובה

ארים

ט-שמו	ונוטל שכרו המורין היתר לעצמן
ת'ד-שנה	מזלי' רהאי גברא קא גרים

ארץ ישראל

ג-קצב	אם יש מצוה לעלות בלי קיום מצוות התלויות בארץ
ח-יא	בזה"ז אי יש מצוה בישוב אר"י
ח-יא	היוצא מאר"י מפני הרעב ועבר הרעב אי חייב לחזור מיד
ג-קפט	ישוב אר"י ועלי' אלי' איזה מהן קודם
ת'ג-רעג	להשמר שם מחטא
ד-קמה	לפנות קבר לארץ ישראל
ו-רצה	מומר מהו לעלות לאר"י

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

אי שייך כל תשחית בחפץ של הפקר	ת"ב-תלג	בבן פקועה	ו-קכח
חזי אינו בולע ופולט	ג-נז	בזה"ז אי יש השומרים ז"מ	ט-שפא
בליעה		גזל פמשו"פ חייב	ט-שעה
בנות ישראל		המל עצמו אי חייב משום חובל בעצמו	ט-קנו
על מה הן סמכו בזה שאינן לובשות רדיד כשירצאות לשוק	י-רנד	לא נאמרו שיעורין לב"י	ג-צו. ו-שכ
בני קטורה		ל"ל לאוסרו באבמה"ח וגם בשר מהחי	ג-צו, צו
אי הוו בכלל המול ימול	י-קעט	מיתתו אינה מתרת אשתו	ט-תכ
בדברי הרמב"ם שבני קטורה נתעברו עם בני ישמעאל כולם	י-קעח	מנין נלמד בשר מהחי לב"י	ג-צו
חייבים במילה		מפרכסת לב"י	ד-צד. ה-פר, פה, פז
בן		מצווה על העוברין	ה-שו. ו-רד
אי מקיז דם לאביו		מצווים על הדינים	ט-שצו
אם נשים צדקניות מזכין בניהם		נהרג על עוברין	ט-שכח
בדין נאמנות אשה לומר על בנה שהוא ממזר		נהרג על עצמו ודיין אחד	ט-שנה
ביאור בחז"ל כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח וכו'		שהרג טריפה	ה-שו. ו-רד, שב
במאמרם ז"ל כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח וכו'		שיעור גדלות בקטן ב"י תלוי בדעת	י-רמו
בן קבלת אב אי הוה איסור לבנים			
בן המגלח זקנו אע"פ שאביו לא מגלח			
הסמוך על שלחן אביו אי צריך להיות במצה לכס			
לגרים אי יש להם בנים ת"ח			
נולד במחלה שיצטער כל ימיו בחיוב הוריו לרפאותו			
נולד ע"י הזרעה מלאכותית אם נקרא בנו			
בן הנדה			
ראה נדה			
בן נח			
אבות אם היו בכלל ב"י			
אחריות ישראל שב"י יקיימו ז"מ			
אי איכא ביה דין רודף			
אי ב"י מצווה אבחירה			
אי בעי התראה			
אי נהרג על שוגג			
אי עושה דין לעצמו			
אי צריכים להעמיד לעצמם דיינים			
אי שייך ביה דין הבא במחתרת			
אי שייך ביה דין רודף			
אם מצווה אנבילה קודם מ"ת			
אם נאמר בו וחי בהם			
באכילת קדשים			
בן נח נהרג ע"פ ב' עדים כישראל			
בני ט' מדות			
אין לומר שרוב ישראל הם מבני ט' מדות			
אין מכניסין אותם לעזרה			
אם הפורעניות שנאמרו בהם הם לדורות			
אם יש להתרחק מלהתחתן אתם			
אם כל בני ה'ט' מדות הם פושעים			
אם נמשך פגמם לדורות			
בני גרושת הלב			
טעם שאין להתחתן אתם			
למה ראובן לא נקרא בן תמורה			
בעל			
נסיעה ביחד עם אשתו לצורך			
גדר אל תרבה שיחה עם האשה			
בן פקועה			
אי יש לעשות בהמות בני פקועות שלא לחשוש משום			
טריפות			
אי מקרי שור			
אם יש בו משום צעב"ח			
לב"י			
יתר בשחיטת אמו			
בני בנים			
בלשון בנ"א אי הוי כבנים			
בני קטורה			
במילת עבדיהם			
מילת בני קטורה			
בני ט' מדות			
אין לומר שרוב ישראל הם מבני ט' מדות			
אין מכניסין אותם לעזרה			
אם הפורעניות שנאמרו בהם הם לדורות			
אם יש להתרחק מלהתחתן אתם			
אם כל בני ה'ט' מדות הם פושעים			
אם נמשך פגמם לדורות			
בני גרושת הלב			
טעם שאין להתחתן אתם			
למה ראובן לא נקרא בן תמורה			
בעל			
נסיעה ביחד עם אשתו לצורך			
גדר אל תרבה שיחה עם האשה			

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

בעל חוב		בריאאות	
אם גובה מהענקה השכירות שבאו לידי	ד-רלא	אכילת מאכלים המזיקים	ת"ד-רפז
ראה שעבודא דר"ג		הא דלא שייך חזקת בריאות בפק"ז	ח-נה
בעל כרחו		ברי'	
מתי שייך טפי שליחות מעתו או בע"כ	י-רמח	אכילת ברי' פחותה מכזית	ה-צב
בעלי תשובה		ברכה	
אם יש לחוש בהם לממזרות	ז-ירד	הא דאין מברכין על שופר גזול	ח-קצט
אם יש להוכיחו על עבירות	י-ריט	היכא דנוהגין לברך אספק ברכה אי הוי ברכה לבטלה	י-ד
אם ראוי להשתדך עמם מחשש בני ט' מרות	ז-ריא, ריב, ריג	אי בעינן אמן עליה	י-ד
בת ישראל שסרחה וחזרה בתשובה אם להתרחק מלישא אותה	ז-רטו	הגרד של אינו רואה סימן ברכה לעולם	י-סו
הדרכה	ת"ג-רעא	הדר בישוב חדשיים ועדיין לא בירך ברוך מציב גבול אלמנה	י-עה
היאך ינהוג ביו"ט ב' כשהוא בא"י	ט-תיא	אי מברך	
המוכרח לעשן בשבת אי יאמר לו שימעט בעישון	ט-תיד	הלוקח חפץ חבריו לשם מצוה שלא מדעתו אי מברך	ח-ר
הרוצה לחזור ליוניברסיטה	ט-תו	מאכל שעבר הלילה אבר ברכתו	ת"ד-שצ
הרוצה לעמוד בגילוי ראש בביהמ"ד	ט-תיג	על עישון טאבאק	ט-קסא
כהן שנשתדך עם בע"ז והיא אומרת שנבעלה לעכו"ם		על שאקאלאד מאי מברכין	ח-כב
מלפני כן	ט-תכה	עניית אמן הוי חלק מהברכה	ח-רכב
מאימת יתחיל להתפלל ולקיים מצוות	ט-תח	תנאי קודם הברכה דהדלה"נ אי מהני	ח-לא
מה יעשו ב"ת בבית הוריהם בעניני מאכלות	ז-רכג	ברכה לבטלה	
מה להשיב למי שיש ספיקות באמונה	ז-ריח	בירך ונזכר שהוא תענית	ז-פ
מה ללמד את בעלי התשובה	ז-ריז	בשכמל"ו אי מהני אף למפרע	ו-לט
מומר שעשה תשובה אם צריך טבילה	ו-קלח	גר קטן שמיחה אי הוי ברכה לבטלה	א-ד
ספק יהודי אי מותר ללמדו תורה	ט-תיב	חומר איסור ברכה לבטלה	ח-ז
עת לרחקם ועת לקרבם	ט-תה	מתי חיישין לברכה לבטלה	א-ה, ו, ז
פרטי חומרות כזה	ט-תה	נשאל אתרומה אי הוי ב"ל	א-ד, ה, יד
שיעלו לאר"י	ת"ג-רעא	עניית אמן אחר ברכה לבטלה	א-ז
שעבר עבירות כיצר יעשה תשובה	ט-תז, תי	קידושי טעות אי הוי הברכה לבטלה	א-ד, ה
ברוך שם כבוד מל"ו		ברכה מעין שלש	
בברכה לבטלה אי מהני אף למפרע	י-לט	ראה ברכת הנהנין	
בלחש	ת"ג-טו		
בר מצוה		ברכות	
אמירת תחנון	ת"ג-כה	אבי החתן והכלה אם מברכין שהחיינו תחת החופה	ת"א-קפ
בר מצוה יתום	ת"ג-רפח	אונן שרצה לברך	ג-ק
מהו להיות ש"ץ ובעל קורא ביום שנעשה י"ג	ז-י	אחיות מאכל המהול ברוטב בשעת ברכה	ת"א-קלא
מחילת עונות	ת"ג-כה	אחר קונה שמים וארץ אין לענות אמן	ת"א-רז
סעודת בר מצוה	ו-מה	אי חייב לברך על ראית מושל מחזו [גאווערנאר]	ת"א-קפב
שני ב"מ רוצים לקרא מפטיר	ג-לט	אי מברכין על מילת גר קטן	א-ד, ה
תוך שלשים יום לפטירת הוריו	ת"ד-רטז	אי צריך לברך ברוך שפטרני על כתי	ת"א-קפה
ראה ברכת ברוך שפטרני		איזה ברכה מברכין על מיץ תפוזים [ארענדזשוס]	ת"א-קסא

א- מהרי"ק חלק א' • ב- מהרי"ק חלק ב' • ג- מהרי"ק חלק ג' • ד- מהרי"ק חלק ד' • ה- מהרי"ק חלק ה' • ו- מהרי"ק חלק ו' • ז- מהרי"ק חלק ז' • ח- מהרי"ק חלק ח' • ט- מהרי"ק חלק ט' • י- מהרי"ק חלק י' • יא- מהרי"ק חלק א' • יב- מהרי"ק חלק ב' • יג- מהרי"ק חלק ג' • יד- מהרי"ק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

צו

על תקון עירובין	ח-קמג	נשים בברכת התורה	ו-יג
עניית אמן הוי חלק מהברכה	ח-רכב	ברכת חתנים	ח-רב
תרום תרומה במחשבה אם מברך	ז-ר	אם מעכבת הנישואין	ב-מב. ג-קלו
ראה מזוזה, מילה, ברכות עובר לעשייתן		אשה עבד וקטן אי הוו פנים חדשות	ב-מז, מח
		זוג שנתקדש רק לשם קבלת דירה ועתה רוצים לינשא אי	י-רלז, רלח
ברכת הנהנין	ו-מ	חזר ומברך	ט-רלד
איזה ברכה יברך על אורז	ו-לט	חתן אי רשאי לברך לעצמו הוי ברכות	ג-קל
איזה ברכה יברך על כמהין	ה-לח	טעם פנים חדשות	ג-קלא
איזה ברכה יברך על מי פירות	ו-לח	כמה בעינן לפנים חדשות	ד-רד
איזה ברכה יברך על צוקער (סוכר)	ו-לח	על מה סמכו לחלק הוי ברכות	ב-מז, מח. ג-קל, קלא. ו-רלח
איזה ברכה יברך על שוקולאד	ו-קפה	פנים חדשות	א-א
איזה ברכה יברך על תה	ו-לט	צריכה כוס	ג-קל, קלא
איזה ברכה יברך על תפוחי אדמה	ז-פ	שבת אי הוי כפ"ח לכו"ע	
בירך ונזכר שהוא קודם הברלה	ז-פ	ראה פנים חדשות	
בירך ונזכר שהוא תענית	ג-ל. י-לו		
בירך על פירות ויצא לאחר אחר	ג-לט, ל	ברכת כהנים	ח-טז
בירך על פירות ויצא לאחר אחר וחזר	ג-ל	אם יש לישראל מצוה להתברך בזה	ח-רכב
בירך על פירות ויצא לאחר אחר לצורך הפירות	ח-כה	עניית אמן הוי חלק מהברכה	
"בקדושה ובטהרה" הפי' בזה	ו-מד	ראה נשיאת כפים	
השותה מים לרפואה	ו-לו		
השותה ע"י שינוי אם יברך	ז-ג	ברכת מעין ג'	ד-פ. ה-פא
התנה שלא יצא בברכה על כל הפירות שלפניו	ח-כה	אם מזכירין חנוכה במעין ג'	ז-כז
למה בברהמ"ז אין מזכירין זאת	ה-לח	בירך ברכת מעין ג' על פת אם יצא	ז-כט. ח-כה
מצץ מי פירות אי הוי כאכילה	ו-לו	טעם לאמירת בקדושה ובטהרה	ז-כט
מתי חייב ברכה אאוכל	ח-כו	לאכול מפרי' וכו'	ד-כט
על אורז מאי מברכין	י-ס	לכלול ברכה מה שמסופק בחיובו	ה-לו
על קארען פלאקס מאי מברכין	ח-כב	לכלול בברכה פחות מכשיעור	ו-מא
על שאקאלאדע מאי מברכין		סיום ברכת על המח' בא"י	
		ברכת שהחיינו	ו-מג
ברכת התורה	ז-כא	אוכל פרי פעם ראשונה	י-ה
אי הוי ברכת הקריאה או השבח	י-מא	בטלית מברך קודם ברכת המצוה או לאחריה	ו-קצב
אי הוי דאורייתא או דרבנן	ח-קדפ	בפדיון הבן	ח-רלו
אי שרי לקרות בתורה פ' הנשיאים בלא ברכה	י-מג	בש"י הבה"ג דסוכה ישנה היינו לענין שהחיינו	ז-לח
אמירת פסוקי שבח אי בעי ברכה"ת	ד-טו	מדלקת נרות פעם ראשונה מהי לברך	ב-מג
בירך ברה"ת וקראוהו לעלות	י-מב	מכר וחזר וקנה אם מברך	ו-ו
בציבור אי הוי דאורייתא	ו-לג	עושה מצוה פעם ראשונה אם מברך	ו-מב
ברכת העולה לתורה	ד-יד	שכח לברך בפעם ראשונה אם יברך אח"כ	
ברכת העולה לתורה ביום שלא היתה תקנה לקרא	ו-יד		
הישן ביום וניעור בלילה	ז-ג	בר מצרא	ט-שסב
התנה שברה"ת תפטור רק לזמן ידוע	ח-יז	אי יש בזה דד"מ	ט-שסב
טעות בברכת התורה מה הדין	ו-יג, יד	פרטי דינים בזה	ת"ב-תיב
טעם ברה"ת בכל יום	ד-רכה	דינא דבר מצרא במקומות בעזרת נשים	
למה תקנו ב' ברכות	ו-יג		
נוסח ברכת התורה	י-כח		
נמצא טעות בקריאה בס"ת אי מברך ברכה אחרונה			

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

בשול עכו"ם	בתולה	ה-קכט
בפירות	בתולות דין בחזקת רואות דם	
בשר	בתי עינים	י-רצז
אי שרי לאכול משויורי שבת מר"ח אב ואילך בדין ניקור הבשר בצלע י"ג בצלים שנחתכו בסכין חלבי וניתנו בקדרה דם שנשפך על הצלי בשעת צלייתו	שפך כוס מים והיו בו בתי עינים של חבירו אי חייב לשלם לו גבאי צדקה ראה צדקה	
בשר בחלב	גדול	י-רמז
אי הוי אי' מוסיף אנבילה וחלב אי שייך מראית העין בבב"ח אי שייך מראית עין בבישול בוי"ח אכילת בשר וחלב בשינים תוחבות אכילת חלב אחר ו' שעות לסעודת בשר אם לוקין על הנאתן בכלי זכוכית סגי בשטיפה בין בשר לחלב במה יש להקל בשבועות בהמתנה בין בשר וחלב בשר בחלב במי חלב המעשן קדירות של חלב ובשר יחד חייבין אפילו שלא כדרך אכילתן לאכול בשר וחלב עם ברוזלים שנתנו בפה לתקן השינים	שיעור גדלות בקטן בן נח תלוי בדעת שיעור גדלות בקטן ישראל הוא הלמ"מ גדי אי הוי רק מעיזים גואל הדם אם רשאי להרוג הרוצח ע"פ קרובים בדין נהפך הקנאי והרג לרודפו	י-רמז
מחבת שבלעה מבב"ח אי צריך הגעלה או ליבון מקור לשהיית חצי שעה מחלב לבשר שיעור שהיית קטן בין אכילת בשר לחלב	גוד אחית	ו-ריב
בשר חי	גוי	י-ק
אי הוי כדרך אכילתו	ישיבה שהטבח שלה גוי והוא מבשל שם שאלוהו בשעת מלחמה אם הוא יהודי מה יענה תעודת זיהוי ע"ש גוי בשעת מלחמה	ט-קע ט-קע
בשר מהחי	גויל	כ-יח, יט
ל"ל לאסור ב"נ באבמה"ח וגם בשר מהחי מנין נלמד בשר מהחי לב"נ	גוסס	י-רסג
בשר עוף	אין קורין שם אחריו עד שימות ההורג את הגוסס המעכב יציאת נשמתו גורם צער להנשמה התפלה עליו שימות כשיש לו יסורין טיפולים בו לאו דחובל בחבירו בגוסס להאריך חיי הגוסס מפקחין עליו את הגל	ו-שיג, שכ ט-שצח ט-שצח ת-ג-שע ט-שצח ט-שצח ט-ת
בת	גוף נקי	ח-סט
אם הבת חייבת לחתום שמסלקת עצמה מן הירושה במקום-ה בדין בת קטנה ליתן זריקה לאמה ירושה במקום אחין	אינו מניח תפילין מפני זה אי הוה בכלל פ"י	
בת בנו	ד-קעג	
אם אסורה בנישוק		

צמ

א-מהריק חלק א' • ב-מהריק חלק ב' • ג-מהריק חלק ג' • ד-מהריק חלק ד' • ה-מהריק חלק ו' • ו-מהריק חלק ז' • ז-מהריק חלק ח' • ט-מהריק חלק ט' • י-מהריק חלק י' • תא-מהריק חלק א' • תב'-מהריק חלק ב' • תג'-מהריק חלק ג' • תד-מהריק חלק ד'

דבר תורה המחדש ד"ת ומצא שקדמוהו אי חייב להזכיר הקודמו י-דש כתיבתו על נייר קרוע ט-רד	בת אצל האם בגרושה גרמא בשבת אי אסור מלאכה בגרמא גורם בניזקין גרם מחיקת השם המצער חבירו עד שמת ע"י זה מעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו רודף אי נהרג בגרמא	ת"ד-קיא ח-מו ת"ד-שסו ה-קכא ו-שטו ו-שכא, שכב ט-שפט
דברי חכמים העובר עליהם חייב מיתה חויא דרבנן לית לה אסותא, ובפלוגתא רש"י ותוס' בהא ח-ז דברי סופרים דבר הלמד מ"ג מדות אי הוי מדברי סופרים ב-לא חמורים מדאורייתא ה-רצה	גשמים ההולך ממקום למקום ומצא שמים נתקדרו כעבים אי חוזר ומבורך זמן שאלתם בא"י ובחו"ל	
דברי תורה אי י"ח בהקלטה בטיעפ ט-שמ אסור לזרוק נייר שנכתב עליו דברי תורה ת"א-לב בחייב לכתוב ד"ת שגילו לו ט-שמ דרך הלימוד לבחורים בישיבה ת"ב-קלג המונע הלכה מפי תלמידו ת"ב-קכד חייב ללמוד בכל יום הלכה למעשה ת"ב-קכז יושב ולומד ושומע הטלפון מצלצל אי חייב להרים ת"ב-קכט להשתדל ללמוד כל התורה כולה ת"ב-קל מהרהר בד"ת אי ניצל מיעה"ר ת"ב-קכה נתין או ממזר אסור ללמדו תורה ת"ב-קכו	גשר אי מצרף ב' עירות דבק לסת"ם אי בעי מהמותר לפיך מבהמה טמאה אי הוי פירשא בעלמא	ח-קעו ז-ו ז,ו,ז
דברים שככתב אם ביחיד מותר או לא ח-רי בדרך תפלה אם מותר ח-רי האיסור בפסוק שלם או גם בכמה מילים ח-רי לעצמו [דהיינו: לא להוציא אחרים] אם מותר ח-רי מתי מותר לאומרם על פה ח-רי	דבר דבר הלמד מ"ג מדות אי הוי מדברי סופרים דבר הנדור ודבר האסור מה הם דבר התמוה לרבים אסור להתירו	ב-לא ו-קנו ג-קיא
דברים שכלב	דבר הלכה בהא דלא יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה דבר שכקדושה שלא לומר דבר שכקדושה בבית שיש בו ספרי מינות ת"ב-מ	
דברים שכלב באומר בלחש רק כשטותר הדיבור דבש דבש דבורים - אי הוי יוצא מהטמא דבש תמרים - אי הוי אוכל או משקה	דבר שיש לו מתירין אי אמרנן ביה חתיכה עצמה נעשית נבילה איסור החוזר לשנה הבאה אי הוי דישל"מ באינו אסור לכל באיסור טלטול בספק דדבריהם דבר שיש לו מתירין חדש אי הוי דשיל"מ כלי איסור שנחערב ואפשר להגעילו כשאין ההיתר בא ממילא מעשר שני חוץ לירושלים אי הוי דשיל"מ מקלי קלי איסורא	ה-רה ה-רו ה-צט ה-צט, קנד ה-ק ה-צט, קנד ה-רו ז-קג ז-קג ז-קג ד-צח
דג אכילת דגים בשבת אם יש בו משום צעב"ח דג טהור שנשתהא במעיו דג טמא מעל"ע דג שקשקשו ניכרים רק ע"י זכוכית מגדלת		

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קב

הנקרא אסטרטגיון אי כשר לצוד דגים בחיכה אסור לצוד דגים ולזורקם אח"כ שתיית משקה אחר דגים	י-צד ת"ב-תל ת"ב-תלכ ת"א-ריא, ריב, ריג	אדם עושה דין לעצמו איפיושי מאיסורא אי מקרי עד"ל ב"נ אי עושה דין לעצמו חכם שהורה ולא פירש טעמו אי יש לסמוך עליו חרב בא לעולם על עיוות הדין מותר לאכלו מד"ת אי יש ענין להחמיר נגמר דינו למיתה אין מפקחין עליו הגל עושה אדם דין לעצמו באשה	דין ת"ד-רנא, רסא, רפ, שיז ט-שטו ט-שטו י-קמב ח-סז ט-קס ח-נז ט-שטו, ת"ב-שסט ט-שטו
אם היו מפולשין כיצד מברכין עליו	דגלי מדבר דוחן ח-פ, קכו ח-כו	ד"ר דולר דזשעלעטין דחיפה דין דיומדין דיין	אשה אי מחוייבת לעמוד לד"ת דיני ממונות נשיא ות"ח הבאין לדין איזה מהם קודם קדומה בין דיני תורה שונים קדימת דין של ת"ח דינא דמלכותא דינא אי שייך במדינה בלי מלך אי שרי להשתמש משירות בצבא בהשבת אבידה לעכו"ם בזה"ז בכר מצרא דינא דמלכותא דינא הזמינוהו להעיד בביהמ"ש אי חייב להעיד כח דד"מ כשהוא מגד להתורה מניעת פרסות ד"ת מפני דד"מ מקום שאסור לעבור שם מדר"מ הוי מחיצה ער כמה צריך לקבל דד"מ פרטי דינים בזה דיני נפשות בזה"ז שופטי עכו"ם אי דיני דיני נפשות בזה"ז דינים ב"נ מצווין על הדינים דירה ביטול דירה ע"י זרעים ד' כוסות אי שרי לשותותן בב"א משום חיבוב מצוה
מדינה שפחתה כספה אי צריך לפרוע לפי הדולר אם אפשר להתירו	י-רעח ג-קיא	ד' דיומדין לענין רה"י אסור לומר לחבירו שהדיין פסק שלא כדין ב"נ אי צריכים להעמיד לעצמם דיינים בהא דמוסרין לו שני ת"ח דבורה איך דנה את ישראל דיין אסור לו לישב בב"ד בקלות ראש ה"י חבוש בביה"ס ורוצה לקבל רבנות צריך להודיע לקהל המקבל על עצמו נכרי הדיוט לרון טעה בשיקול הדעת יחיד שלא הגיע להוראה מי הוא הראוי לרון נכון לדיין שיגיד להחייב טעם מהיכן דן קרוב או פסול אם ראוי להצטרף לכתחילה ראובן לקח שושבינו לדיין אי יכול שמעון לפוסלו שחטא ושב כשר מיד ראה זה בורר לו אחד	ט-רעג ת"ד-רכ ת"ב-שפכ ת"ד-ריט ת"ד-רנט י-רעז, שיא ט-שלט ז-ער, רעא ט-שכו ט-שסב ה-קיב, ת"ד-קמה ט-שלד ט-שלט ת"ד-רנד י-קטז ח-עז, קא, קי ט-שלד ט-שלד ט-שצו ת"ב-שסח ט-שצו ה-סג ח-לג

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ט-שנב	המקדש בחיטי קורדנייתא	י-סז	יין מגיחו לד' כוסות
ט-שנב	הפקר ב"ד הפקר באסוה"נ דרבנן		
ג-קט. ה-עה	חולה שאיב"ס באיסור דרבנן	דלתות	
ג-קי	חילוק בין איסור דאורייתא לדרבנן	בסרו"פ אי מהני דלתוח	
י-רב	חילוק בין דרבנן שאסמכוהו אקרא ובין סתם דרבנן	עיר שיש בה ש"ר אי בעי דלתות	
ו-קטו	לפני עור במצוה דרבנן		
י-לז	קטנים אי חייבים במצוות דרבנן	ד' מינים	
	שגג באיסור דרבנן אם חייב כפרה	בזה"ז עדיף לצאת י"ח ד' מינים במתעמ"ל	
ג-קי. ה-א. ו-רפ. ט-שמז, שסח		במנהג האר"י ליטול הר' מינים בסוכה קודם התפלה	
	דרך	נטל ד' מינים שאסרן ע"ע בהנאה ואחר יו"ט שאל הנדר	
ו-קס, קסא	אין מכבדים בדרכים	אי י"ח למפרע	
ה-רסב	דרכי האמורי בעניני רפואה	נטל הר' מינים ואח"כ מצא אתרוג יותר מהודר	
	ראה חוקות הגוים	סעודת עיו"כ וד' מינים הי מיניהו עדיף	
		דם	
	דרך אכילה	דם אדם על גופו	
י-רצב	האוכל מרור אי מקרי כדר"א	דם נדה עתיד להיות טהור	
	דרך ארץ	דם שנשתהה בלב מעל"ע אי אסור משום כבוש	
ח-לג	כוס של קידוש והבדלה שותה בב"א	כבד שנצלה בנייר אלומיניום	
	דרישה	נשפך על הצלי בשעת צלייתו	
	דרישה וחקירה - ראה עדות, עדות שאאי"ל	צליית בשר שנמלח ונמשח	
		צליית בשר ע"י חשמל	
		ראה מליחה	
	דת משה	דמאי	
י-רבג	העוברת ע"ז בזה"ז לענין כתובה	אכלו בשבת מפריש למוצ"ש	
	האומר	דעת	
ב-לד	האומר לשלוחו צא וקדש לי וכו' אסור בכל נשים	דעת אחרת מקנה - בהפקר	
	הבא	הצלת בר דעת עדיף מאלף סכלים	
ב-יב	הבא ראשו ורובו במים שאובים	דעתו לחזור	
	הבדלה	דעתו לחזור לאר"י לענין יו"ט שני	
ח-לז	אי י"ח בשמיעה בטלפון	דעתו לחזור לענין בן עיר שהלך לכרך	
ח-א-רלב	אי יש להבדיל בעמידה או בישיבה	דפוס	
ח-לז	אי נשים חייבות בזה	אם נקרא כתב	
ח-רז	אם מותר לדבק ב' נרות במוצ"ש שחל ביו"ט	כתיבה ע"י דפוס אי כשר לכתיבת סת"ם	
ח-לג	אם מותר לשתות הרביעית בב"א משום חיוב מצוה		
ח-רז	אם צריכים הנרות להיות מודבקין	דרבנן	
ח-א-רלג	אשה אי יכולה לצאת הבדלה על הטלפון	אינו ראוי מדרבנן אי הוא ראוי מדאורייתא	
ז-לט	אשה המותרת לאכול אם תבדיל במו"ש שהוא ט"ב	איסור דרבנן אם יש להתיר בהפס"מ	
ח-לו	ביקנה"ז לנשים אי הוי הפסק	איסור דרבנן אם מבטלין לכתחילה	
ז-פ	בירך על אוכלין ונזכר שהוא קודם הבדלה	בדברי הריטב"א דהעיד הקב"ה על כל דרבנן	
ח-רכג	במנהג הנשים שלא לשתות מכוס ההבדלה	ברכה"ת אי הוי דאורי"י או דרבנן	

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות קה

חכם שהורה ולא פירש טעמו אם יש לסמוך עליו	י-קמב	היקש	י-שיב
קבל שאלה וחש מלהשיב משום מחלוקות	ת'ד-שעח	אי גז"ש עדיף מהיקש	
חשו"ק מה דינו	ט-ריז	הילוך ע"י הדחק	ח-קכו
הושענא רבה	ג-סו	היתר	ב-ד
קרא בהוש"ר וביום השמיני		היתר אינו בטל באיסור	ג-קיד
הזכרות		האיך למדין מנזיר למלקות	ג-קיס
ראה שמות הקדושים		היתר מצטרף לאיסור	ה-סה
הזכרת ש"ש לבטלה	ח-ל	היתר מאה רבנים	ת'ד-ב
אי אסור גם בשאר לשונות		בזמה"ז	ט-רצז
הזמה	ט-שנט	היתר מאה רבנים	ט-רצז
בדלא שייך הזמה אי בעי ערשא"ל		גדר מתי נקרא מורדת	ט-רצז
הזמנה	ה-ג,ה	המאה רבנים צריכים להיות בקיאים בטיב גיטין וקידושין	ט-רצט
מילתא	כ-יח	כשמסרכת לר"ת כדי שלא יקחו ממנה הילדים	ז-רלא
בגוף הקדושה	ת'ד-רלו	לאשה שהלכה לערכאות	ת'ד-ז,קכד
הזמנת ב"ר לדון לפני ב"ר אחר		מי שאינו רוצה לחתום אהיתר מאה רבנים	ט-רצט
		צריך עדים שהאשה מסרכת לדין תורה	ז-רלא
הזרעה מלאכותית	ד-קנד	היתר עיסקא	ת'ג-רכט
אם יוצא ידי פ"ו	ד-קס	בבנק	
מפסולי קהל אי הוי ממזר	ז-קצט	הכאה	ת'ד-שפב
נתעברה בהזרעה מלאכותית האם חייב בפדיון הבן		שיש לו קצבה	
הידור מצוה	ח-רכו	הכשר	ג-קצב
אי מברכין אנר של הידור	ח-רכו	הכשר מצוה מהו	
בדברי התוס' דמהדרין קאי רק אנר איש וביחו	ח-ו		
הידור מצוה ושהיית המצוה מה עדיף	ת'ג-סכ	הלכנת פנים	ט-שמח
זה קלי ואנוהו בפאות הראש	ז-פר,צ	ביחיד	ט-שמח
חילוק בין מהדרין דחנוכה להדור דסוכה נאה וכו'	ז-צ	פני אדם שאינו כשר	ט-שנב
חינוך להידור מצוה	ח-רמו, ת'ד-נג	פרסום פס"ד כשיתבייש הבע"ד	
לאחר שקיים המצוה	ח-רמו	הלואה	
נטל ד' מינים ואח"כ מצא אתרוג יותר מהודר		הלואה אי הוי בכלל צדקה	ג-קנד
		המלוה אח חבירו בעדים	ת'ד-ש
היכא	א-ו, ג-פח, ה-רעא	המלוה אח חבירו לא ידור בחצרו חנם	ד-ריא
היכא דאיכא לברורי מבררין		המלוה את חבירו על המטבע	ח-קיב
היסח הדעת	ה-לו	המלוה לחברת בע"מ אי יש בו משום ריבית	י-קיד
בנטילת ידים	ו-לה	המלוה מעות ונותנו על שם ישיבה	ת'ב-סא
בסעודה	ג-רכג	המלוה מעות לישיבה וחוזר ומקבל מזומנים	ת'ב-סב
לענין מי חטאת וקדשים			

א-מהדיק חלק א' • ב-מהדיק חלק ב' • ג-מהדיק חלק ג' • ד-מהדיק חלק ד' • ה-מהדיק חלק ה' • ו-מהדיק חלק ו' • ז-מהדיק חלק ז'
ח-מהדיק חלק ח' • ט-מהדיק חלק ט' • י-מהדיק חלק י' • יא-מהדיק חלק יא' • יב-מהדיק חלק יב' • יג-מהדיק חלק יג' • יד-מהדיק חלק יד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קז

ה-קי, רצא	אי הוי רעת אחרת מקנה	הפה שאסר	אי הוי מיגו
ט-שכה	אי הוי מטעם נדר	ג-קנא	
י-רצה	אי יצא מרשות בעלים		
ח-קפה	אי עושה קנין	הפטרה	
ט-חטז	אי שייך באיסוה"נ	ג-לט	אין מפטירין בשנים
ת"ב-תלג	אי שייך כל תשחית בחפץ של הפקר	ד-רד	ברכת הפטרה אי הוי כברכת עליה לתורה
ו-צח	אינו זוכה ער ראתי לרשות זוכה	ז-צא	הפטרת פרשת פקודי כשהוא הפסקה
ת"ד-רלד	איסור להפקיר כל נכסיו	ג-לט	טעם תקנת הפטרה
ת"ד-שכה, של	ב' אופנים	ג-לט	לחלוק הציבור לשמוע ההפטרה משני בנ"א
ד-קלה	בית של הפקר אי חייב במזוזה	ד-טו	לקרא ההפטרה ביום א'
ז-רסז	דבר שאין הבעה"ב מקפיד מתי הוי הפקר	ג-לט	לקרא ההפטרה יחד עם המפטיר
ז-רסז	דבר שאין מקפיד עליו אם זוכה הנוטלו להיות שלו	ד-קנג	מקור והמנהג שבעל היא"צ יעלה למפטיר
ו-צח, קפ	המפקיר עברו	ג-לט	שני בר מצוה שרוצים לעלות למפטיר
י-קג	המשתמש בהפקר ואין דעתו לקנותו		
י-קה	המשתמש בכלי שהפקירו אי מהני ההפקר	הפלת עובר	
ת"ד-קצט	הפקר - דיניו	ט-שכח. ת"ד-שצב	ב"נ נהרג אעוברין
ג-קלז	יד הכל שוים בו	ת"ב-תנו	באיסור הפלת עובר, ואי יש לחלק בין פנויה לא"א
ט-שעח	יאוש מטעם הפקר	י-שי, שיא	באיסור להפיל אשה קורם מ' יום
ה-קי	כלי הפקר אי בעי טבילה	ט-שכח	באיסור להפיל עוברין
ז-רסה	למ"ד ביטול חמץ מטעם הפקר למה מועיל בלב	ט-של	המפיל בשבת חייב משום נטילת נשמה
ט-חטז	מדין סילוק רשות או קנין	ת"ד-שצב	המפיל עובר ישראל חייב משום רציחה
ג-קלז. ד-קלו. ו-צח	מטעם נדר	ת"ד-קצח	הפקעת קידושין
ו-קיה	נר חנוכה משמן הפקר	ט-שכח	ישראל אינו נהרג אעוברין
ט-שכה	ספק הפקר לענין חזקת בעלים	ת"ב-תנה	להפיל עובר פנויה שאינה שפויה בדעתה
ט-שמב	ער מתי חוזר בו מהפקירו	ת"ד-שצה	להציל האם בהריגת העובר
ו-צח	שאלה בהפקר		
ז-רסה, רסז	שני דיני הפקר	הפסד מרובה	אם יש להתיר באיסור דרבנן
	הפקר בית דין	ג-קט	
ז-ערב	אם הוי מדין הפקר או עדיף ממנו	הפסק	
ה-רפה. ו-צט	אם יש בו כח להקנות לאחר	ח-רכב	ברכת שהחיינו אי הוי הפסק בין הברכה לקיום המצוה
ו-צט	אמתי יש לב"ד כח להפקיר	י-ו	בתפלה אי יש לדנו כחוכר"ד לכר"ד
ט-שנב	באיסוה"נ דרבנן	י-ו	המפסיק בחצי תיבה כגון שם משמעון אי הוי הפסק
ב-לה	בב"ד רירן	ת"ג-מג	הפסק אחר ק"ש שעל המטה
ת"ד-רכג, רצא	הפקר בית דין הפקר	ת"ג-קנג	הפסק בברכה
ז-ערב	חילוק בין קנס וצורך תקנה	ת"ג-יג	הפסק בברכה בספק
ת"ד-מו	כללים	ח-כ	מלאכה אי הוי הפסק במקום שאסור להפסיק
	הפקר מדעת	ת"ג-רלו	נדה שהפסיקה לספור להתחיל מחדש
ח-קפה	אי מועיל בחמץ	ח-לו	נשים השומעות הבדלה ביקנה"ז אי הוי הפסק
	הפרה	ח-רכב	נשים לענין ברכת לישב בסוכה בין ברכה לאכילה
ה-קסא	בלב	הפקר	
ה-קסא	חרש המרבר ואינו שומע	ה-רצא	אי איתא בחזרה

א- מהר"ק חלק א' • ב- מהר"ק חלק ב' • ג- מהר"ק חלק ג' • ד- מהר"ק חלק ד' • ה- מהר"ק חלק ה' • ו- מהר"ק חלק ו' • ז- מהר"ק חלק ז' • ח- מהר"ק חלק ח' • ט- מהר"ק חלק ט' • י- מהר"ק חלק י' • יא- מהר"ק חלק א' • יב- מהר"ק חלק ב' • יג- מהר"ק חלק ג' • יד- מהר"ק חלק ד' • טו- מהר"ק חלק ה'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ט-קעד	המגלחו אע"פ שאביו מגדלו לענין ואל תטוש	זכות	
	זריזין מקדימין למצוות	ט-שלג	ביאור המאמר מגלגלין זכות ע"י זכאי
	החבוש בבית האסורים והבטיחו לשחררו ליום א' באיזה יום	י-קלה	לעולם יש ללמד זכות על בני ישראל
ח-ו	יבחר		זכר לחורבן
	זריקה	ו-קו	איסור לשמוע זמרה לאחר החורבן
י-שז	בת קטנה אי מותרת ליתן זריקה באמה	ה-עא	בבנין סיד וחול
	זרם חשמל		זכיה
ט-קנא	להפלת בהמה על הארץ לשוחטה	ו-רצ	באיסורי הנאה
ט-קנא	נפל מכח זרם חשמל אי מחללין עליו השבת	ת"ד-שכא	זכין לאדם שלא בפניו
		ט-רלה	קידושי קטן מטעם זכיה
	זרע		זכרונות
	אי מותר להניח זרע בבאנק להשתמש בו לאחר זמן	ח-רא	שמע תקיעות של זכרונות אי י"ח של מלכיות
י-רמא	המערב זרע בזרע אחר אי שייך ביה ביטול		ז' מינים
י-רמא	נולד ע"י הזרעה מלאכותית אי מקרי בנו	ח-כב	ראה שבעת המינים
י-רמב			זמן
	זרעים		עלות השחר והאיר המזרח
ה-סג	אם מבטלין דירה	ת"ג-קמח	
	חבוק ונשוק		זנות
ד-קעג	אם בת בנו אסורה	י-רכא	אי שייך בעכו"ם דין זנות
ד-קעד	בקטנה שנתקדשה	י-רנז	אשה שאמרה שזינתה עם גוי והבעל אין מאמין לה
	חבוט	ט-רחצ	אשה שהתוודה שזינתה תחת בעלה
ו-רג	חבוט הקבר	ת"ב-רפז	אשה שנאנסה פעמיים מישאל אי נאסרה לכהן
	חבורה	ת"ב-רצא	אשה שנתעברה מאחר אסורה לבעלה מדין מעוברת חבירו
י-קעז	מנ"ל לר"ש למילף ממילה דמלקל בחבורה חייב	ת"ב-רצ	אשת איש שזינתה בעלה חייב לגרשה
	חבוש	ו-ריח	אשת איש שזינתה עם שר
	חביב	ת"ב-רפח	באחד שצוה לאשתו לזנות עם גוי
	חביבה מצוה בשעתה	ת"ב-רפט	היכי דהבעל לא ראה שזנתה
ח-ו	בבית האסורים שהבטיחו לשחררו יום א' באיזה יום יבחר	ג-קנ	זונה אם יש עליה איסור להנשא לכהן
	חביב	ט-שצג	זנתה עם רשע ומאסה בו והוא רודף אחריה אי מחייבין
ח-טו, רב	חביבה מצוה בשעתה	י-רנח	להצילה
	חביבה מצוה בשעתה	ה-רנא	חולה רוח שאומר שזנה עם א"א אי צריך לומר לבעלה
	חביבות	י-שב	כשם שאסורה לבעל אסורה לבועל
ח-ו	הגדר מתי אמרי' זה		נתעברה בזנות וחזרה בתשובה אי מותרת לשתות סם להרוג
ח-ו	ל"א רק כשיש להסתפק שיעבור על המצוה לגמרי		העובר הממזר
	מצוות חביבות, השיעור בזה		זקן
י-עז		ו-קנ	גלוחו ע"י מכונה

א-מהר"ק חלק א' ב-מהר"ק חלק ב' ג-מהר"ק חלק ג' ד-מהר"ק חלק ד' ה-מהר"ק חלק ה' ו-מהר"ק חלק ו' ז-מהר"ק חלק ז'
 ח-מהר"ק חלק ח' ט-מהר"ק חלק ט' י-מהר"ק חלק י' תא-מהר"ק חלק אי' תב-מהר"ק חלק ב' תג-מהר"ק חלק ג' תד-מהר"ק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

חזק ונתחזק	ח-יח	חינוך לקטן במצות דרבנן	ח-יח	ח-יח	ח-יח
אם העולה לתורה אומרו		אי שייך מצות חינוך בבנו הגדול			
חטאת	ד-א	חיתול	ד-א	ח-יח	ח-יח
אם יש חטאת באה נדבה		אי מותר להשתמש בפאמפערס בשבת			
חיוב מצוה	ח-לג	חכם	ח-לג	ח-יח	ח-יח
משום הא מותר לשתות ככוש"ב הרביעית בב"א		אי מורה לעצמו			
חיבת הקדש	ד-רג	חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר	ד-רג	ח-יח	ח-יח
אם מטמא בפחות מכשיעור		חכם שמחל על כבודו			
חיגר	ת"ד-רטז	חכם שנעמד על מקומו כל העם יושבים	ת"ד-רטז	ח-יח	ח-יח
ביום ראשון ונתפשט ביום שני		שהורה ולא פירש טעמו אם יש לסמוך עליו			
חיוב מצוה	ח-רכח	חכמים	ח-רכח	ח-יח	ח-יח
אי מותר להערים ולפטור עצמו מחיוב מצוה		ראה תלמידי חכמים			
חידושי תורה	ט-שמא	חלב	ט-שמא	ח-יח	ח-יח
אי י"ח בהקלטה בטעיף		לערוך מכלי שבה שומן לנר של חלב דולק			
בחייב לכתוב ד"ת שגילו לו	ט-שמא	חלב	ט-שמא	ח-יח	ח-יח
ביגיעה, ושלא ביגיעה איזה עדיף	ט-שמא	אי מיקרי בשר	ט-שמא	ח-יח	ח-יח
ברכות או דברי תורה הנשלחים על הדואר	ת"ב-רא	בהמה וחיה טמאים	ת"ב-רא	ח-יח	ח-יח
חידש ד"ת ומצא שקדמוהו אי צריך להזכיר הקודמו	י-דש	חלב מבהמות טריפות	י-דש	ח-יח	ח-יח
כתיבתם על נייר קרוע	ט-ר"ד	חלב מבהמות שנתחו	ט-ר"ד	ח-יח	ח-יח
לדבר בד"ת בידים שאינן נקיות	ת"ב-רצג	חלב עכו"ם טעם האיסור	ת"ב-רצג	ח-יח	ח-יח
לכתוב חידושי תורה שבע"פ בזמן הזה	ת"ב-קצו	כמה צריך קטן לשהות בין אכילת בשר לחלב	ת"ב-קצו	ח-יח	ח-יח
חיטים	ט-שנב	להשתמש בכלי זכוכית לבשר וחלב בשטיפה בינתיים	ט-שנב	ח-יח	ח-יח
המקדש בחיטי קורדנייתא בתרי דרבנן		מתה דאסורה מ"ש מביצת נבילה דמותרת			
חייב	ה-סג	שקיות חלב אם מותר לפתחן בשבת	ה-סג	ח-יח	ח-יח
חייב איניש לבסומי בפורי'		חלב נכרית			
חייבי לאוין	ח-מג	אי אסור משום פרישות	ח-מג	ח-יח	ח-יח
המקדש חייבי לאוין אמאי לוקה הא הוי הת"ס		חלב עכו"ם			
חיים	ת"ד-שצו	אם אפשר לסמוך על בדיקת מומחה	ת"ד-שצו	ח-יח	ח-יח
חיך קודמין לחיי חברך		אם אפשר לסמוך על פיקוח הממשלה			
חיישנן	ג-קכו. ד-קנח	אם חלב עכו"ם נאסר במנין	ג-קכו. ד-קנח	ח-יח	ח-יח
חיישנן שמא עיני' נחנה באחר		לתינוק בן יומו			
חיישנן שמא שוה פרוטה במדי	ו-רלה	שמנת עכו"ם אי דמי לחמאה	ו-רלה	ח-יח	ח-יח
		שותה חלב עכו"ם ומברך אי עונין אחריו אמן			
		חלה			
		אי נאסר החנור שנשרף בו החלה			

א-מהדיק חלק א' • ב-מהדיק חלק ב' • ג-מהדיק חלק ג' • ד-מהדיק חלק ד' • ה-מהדיק חלק ה' • ו-מהדיק חלק ו' • ז-מהדיק חלק ז'
ח-מהדיק חלק ח' • ט-מהדיק חלק ט' • י-מהדיק חלק י' • יא-מהדיק חלק יא' • יב-מהדיק חלק יב' • יג-מהדיק חלק יג' • יד-מהדיק חלק יד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קטו

ג-רלא	אם יש מצות חינוך לבנות	ט-קסה	כלי חמץ שמכרן לעכו"ם, טבילתם
ג-רלא	אשה אם מצווה בחנוך	ד-סג	להשאיר החמץ בכלי האשפה שבחצר
ז-צ	בהידור מצוה	ת"א-שצא	ללוש קמח עם מי פירות בפסח לחולה שיב"ס
ט-ריד	בחיוב האב ללמד בניו לשה"ק	ז-רסה	למ"ד ביטול מטעם הפקר למה מועיל בלב
ז-צ	במגילת	ז-ר	למה אין מברכין אביטול חמץ
ז-צ	בנר חנוכה	ת"א-שמט	למכור טלית מצויצת עם חמצו לעכו"ם
ז-צ	בת י"ח מלמדת בבי"ס והוריה רוצים שתכנס לביוזעס	ת"א-שגג	מוצאי פסח לא מצאו העכו"ם שמכרו לו החמץ
ה-יב	זמן מצות חנוך	ג-נה	מכירת חמץ הנהוג אי הוי הערמה
ה-יב, ג	חיובו על האב או על הקטן	ת"ג-צז	מכירת חמץ הערמה
ה-יב	לחפילין	ת"ג-ק	מכירת חמץ ע"י שליח
ח-סא	מצוות חינוך הקטן קאי על האב או על הבן	ג-נה	מכר תנותו עם החמץ אם רשאי העכו"ם למכור בחנות
ח-רג	קטן ששמע תק"ש מעצמו אי יצא האב י"ח במצות חינוך	ג-נה	מכר חנותו עם החמץ אם רשאי לעבור בחנותו
		ת"ג-צט	מנהג לקברו עד אחר הפסח
		ת"ג-צט	מפולת
		ת"א-שגד	מצות תשביתו אינו נוהג אלא בבעלים
		ג-נה	משא ומתן בחמצו של עכו"ם בפסח
		ת"א-שמו	משכיר בתים ונתפנו לו דירות אי צריכים בדיקה
		ג-נד	משקאות חמץ ישנים אם מותר לקנותם
		ו-רצ, רצב	מת אחר חצות והוריש חמץ שלא ביטלו
		ת"א-שסה	נדר חמץ לעניים ועבר עליו הפסח אי נאסר
			נמצא במקום שהגיע זמן האי' והחמץ במקום שלא הגיע
		ו-צג, צז	או איפכא
		י-סח	נשים אי חייבות במ"ע דהשבתת חמץ
			סוכן [בראקע"ר] עושה הזמנות על חמץ בחוה"מ פסח
		ת"א-שפו	סיכה בחמץ שנפסל מאכילת כלב
		ת"א-שמח	ספרים שהשתמש בהם כל השנה אי צריכים למכור
		ת"א-שמו	בחמץ
		י-רצה	ע"י הפקר אי יצא מרשות בעלים
		ז-סו	ע"פ שחל בשבת מתי יבטל החמץ
		ז-סה	ע"פ שחל בשבת מתי יעשה סיום בכורות
			ע"פ שחל להיות בשבת ונשאר פת מהו ליתנו לעכו"ם
		ת"א-שג	פחות משו"פ אם עובר עליו
		ב-נח	פירורין ממילא בטלו אם גם בלי בריקה אחריהם
		ז-סד	פירות יבשים מעכו"ם
		ה-קח	קרשים שת"יב באחריותן אם עובר עליהם
		ב-נד	רוצה בקיומו של חמץ
		ג-נה	רפואות הנעשות מבע"ח ונפסלו מאכילת כלב מה דינם
		י-קי	שן תותבת הקבועה בפה
		ג-נו	שנמכר לעכו"ם אי צריך מחיצה י' טפחים
		ח-קפט	
			חנוטין
		ג-קיא	אם בשרן מותר

חנוכה

ח-רכט	אי בעי בשמן לכן ושיהא לו ריח ממון
ו-קיה	אי בעינן לכן
ח-רכו	אי מברכין על נר של הידור
ג-קמה	איך יוצאים ע"י אתר במצוה שבגופו
ת"ג-קטו	אכילת בשר
ת"א-תקלו	אם יש מצוה לישב אצל נר חנוכה חצי שעה
ד-פ. ה-פא	אם מזכירין חנוכה בברכת מעין ג'
ו-קיש	אשתו מדלקת עליו במדינת הים כשאצלו עור יום
ח-רכו	בדברי התוס' דמהדרין קאי אנר איש וביתו
ד-עט	בזה"ל אם צריך להוסיף שמן עד חצות
	בחורים האוכלים בישיבה היכן ידליקו נרות חנוכה
ת"א-תקלח	בחנוכה ופורים אי שואלין ודורשין לי יום קודם
ת"א-תקמו	בן אר"י שמדליקין עליו נר חנוכה בביתו והוא
ת"א-תקלט	בארה"ב
ז-פה	בש"י הרמב"ם דהאב מדליק לכל אי מבני הבית
	בת שהלכו ההורים לארץ ישראל וצוו לה שלא תדליק
ת"א-תקלה	נרות בבית
ח-רכט	הא דאין מדליק בשמן שריפה בחנוכה
ח-רכו	הא דלא גזירי שמא יעבירונו בנ"ח
ט-רפה	הא דלא נזכר בש"ע ההלכה דנר איש וביתו דחנוכה
	האוכל בבית הוריו וישן בביתו מדליקין נר בבית שישן
ת"א-תקמ	
ז-פו	הדליק בבית חבירו יחזור וידליק בביתו
ת"ג-קמה	הודאה על נס המלחמה
ז-פד, צ	הידור מצוה דחנוכה
	היוצא בנר חנוכה ע"י ביתו והיא בחוץ אי מותרת
ת"א-תקל	במלאכה בשעת הדלקה
	המדליק נר חנוכה ובתו במשרד אי יצאה ידי הדלקה
ת"א-תקלב	

ק"ז

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'
ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • תא- מהדיק חלק א' • תב- מהדיק חלק ב' • תג- מהדיק חלק ג' • תד- מהדיק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'
ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • תא- מהדית חלק א' • תב- מהדית חלק ב' • תג- מהדית חלק ג' • תד- מהדית חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קב

אי יש לעשות בהמות בני פקעות שלא לחשוש משום טריפות
איסור סחורה בנבילות וטריפות
אם יש לו דין חי
אם מותר להחמיר לבדוק בדברים שא"צ בדיקה
אסורות משום סופן לינקט בקר' הפ"ת
בדין ישב לו קץ בלב
בדיקת הושט
בדיקת הריאה
בהא דהשושט בשבת ונמצא טריפה פטור
בהמה שילדה ביוצא דופן אי נטרפה האם מהניתוח
ברכת שחיטה בשוחט טריפה
דבר השכיח יותר מסרכת הריאה צריך בדיקה
ההורג את הטריפה
החובל בטריפה
העושה אדם טריפה אם חייב
חיות של טריפה אי הוי כחצי שיעור באיכות
טריפות הסירכא דאורי' או דרבנן
כשרה שינקה מהטריפה ולהיפך
כשרה שינקה מן הטריפה כל ימיה
מה נקרא מיעוט המצוי
מה שהגוף מלא נקבים לא עושה טריפה
נכרי שהרג טריפה חייב
עוף שגפו שבור סמוך לגוף
עוף שנשמט גפו לגמרי
על מה סומכים שלא לבדוק מעיים של עופות
פטור טריפה לעדות
קיבל עליו להתגייר אי מותר בנו"ט
שנתייטשו הרופאים ממנו אי מותר לחבול בעצמו
שחי' יותר מ"ב חודש

יאהרצייט

אם יש איסור לאכול בסעודה ביא"צ שחל ביום שאסור להתענות בו
יא"צ בו ביום ויא"צ באמצע השבוע מי קודם להתפלל מוסף
מקור חיוב התפלה לפני העמוד
מקור לעלות למפטר
נר יא"צ של חשמל

יאוש

אי הוי קנין או סילוק
אם מועיל בקטן
בעבר

ת"ב-ד
ת"ב-כד
ה-שו, שז
ז-צט
ט-קנב
ט-קנג
ג-פח
ג-פה, פח
ח-רמ
י-פד
ה-פה
ז-צט
ו-רד, שטז, שיט
ו-שיט
ה-שו. ז-רעז
ז-רפא
ט-קנב
ז-ז
ת"ב-ז
ו-צט
ד-קכט
ז-רפא
ג-צ
ג-צ
ז-צט
ו-רסט
ט-קנו
י-רא
ת"ג-קפז

בקטן
בקרקע
דיני'
חזר בו מייאושו
יאוש שלא מרעת
מטעם הפקר

יבום

אחות אשה פוטרת צרתה
אם הוא והיא נאמנים לומר זה בנינו בפנוי'
הוציא ראשו ורובו ונכנס לפנים אי מקרי היה בעולמו ו-רמא
יבמה הזקוקה ליבם אי צריכה קידושין
יבם נדה במזיד
מצוה בגדול האחים
מצות יבום קודמת או מצות חליצה
מת בחזקת שאין לו בנים ונודע שיש לו בת מפנוי' ז-רנב, רנב
סומא באחד מעיניו להיות דין בחליצה
הרסא
בדין מלך לא מייבם ולא חולץ

יבלת

אי צריך לרככו קודם הטבילה
העומדת ליקצץ אי חוצצת

י"ג מדות

אם ב' השמות בכלל הי"ג מדות
אם מותר לאומרו דרך קריאה בטעמים
לאומרו ביחידות

יד

איזה חלק נקרא יד
יד לצדקה
ידו של אדם קונה שלא מדעתו

יהרג ואל יעבור

בשינוי הלכה
כשאנסוהו להעיד שקר על חבירו להרגו
כשאנסוהו להשתכר ואח"כ להביאו על הערוה
כשאנסוהו לקבל זריקה שעי"ז יהרוג בנ"א
עבר ולא נהרג
שפכ"ד אי חמיר מע"ז

יובל

ג' דברים המעכבים את היובל
מר"ה עד יו"כ עבדים יושבים

קכא

[illegible]

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'
ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • תא- מהדיק חלק א' • תב- מהדיק חלק ב' • תג- מהדיק חלק ג' • תד- מהדיק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קכב

אי יש חצי שיעור ברחיצה	ת"א-תקא	
אי יש לסמוך על רופאי זמנינו שלא לצום ביו"כ	ת"א-תקח	
אי מהני תנאי קודם הברכה דהול"ה"נ דיוכל לשחות עד שיקבל עליו קדושת היום	ח-לא	
אי שטן יש לו רשות להשטין ביו"כ	ת"א-תקט	
איסור יו"כ אם חל על דבר טמא	ז-פג	
איסור לאכול עיו"כ סמוך לחשיכה	ת"א-תצח	
איסור נבלה ואיסור יום כיפור איזה מהן חל	ז-פג	
אכילת עיו"כ סמוך לחשיכה	י-פז	
אכל כח"ש בעיו"כ והשלים ביו"כ אי חייב עליו	ח-רלה	
בדין עירוב והוצאה ביוהכ"פ	ח-קיא	
ביאור לסדה"י מוצאי יו"כ נהגו לפייס איש את חבירו		
במנהג שנהגו אצלנו לעשות כפרות עיו"כ	ת"א-תצה	
בסכנת עובר אם מחננין	ת"א-תצד	
הולך במדבר ומסתפק בהימים	ו-רד	
היוצא בו במנעלים אי חייב משום הוצאה	ת"ג-קכח	
חולה אוכל פחות מכשיעור	ח-רז	
חולה שאכל ביוה"כ ועברה הסכנה אי מותר עוד לאכול	ת"ג-קלג	
חולה שיב"ס ואכל ועברה הסכנה	ת"א-תקג	
חולה שיב"ס וצריך לאכול ביו"כ מאכילין אותו פחות מכשיעור	ת"ג-קלא	
חילוק בין חשיב"ס ומי שאחזו בולמוס	ת"א-תק	
חילוק בין מצות אכילת מצה לאכילת עיו"כ	ו-קיב	
חל יו"כ בשבת לר"ל יהא חייב בכזית פת	ת"א-תצב	
חשיב"ס אם צריך לאכול פחות מכשיעור	ת"א-תצו	
חשיב"ס ועברה הסכנה אם מותר לו לאכול	ד-עה	
טבילת עזרא ביום כיפור	ו-קיב	
טעם קריה"ת במנחה ביוה"כ	ה-עה, קמה	
יו"כ שחל בשבת ורוצה לקבל שניהם איזה יקדים	ת"ג-קלט	
למה אין מברכין על אכילת עריו"כ	ת"א-תצז	
לקחת כדור לפני הצום שיהי שבע	ג-קעו, ד-עו	
לר"ל יהא חייב לאכול כזית ביו"כ שחל בשבת	ת"ג-קלב	
מי שאחזו בולמוס אי הוי כשוטה ופטור ממצוות	ג-קי	
מכניס אוכלין שלא בדרך הפה אם עובר	ז-פג	
מצוה להאכיל קטנים עיו"כ	ת"א-תצג	
נשים באכילת עריו"כ	י-פח	
סדר העבודה של הספרדים	ת"ד-תט	
סעודת עיו"כ וד' מינים הי מינייהו חשיב	ח-רד	
שבועת כ"ג קודם יוה"כ	ו-קכד	
שיטת רש"י באין מושיבין כה"ג בעיבור שנה	ת"א-תקב	
שלכד"א ביו"כ	ה-עה	
שעור חיוב יו"כ	ז-פג	
יוצא דופן - אינו בכור ואינו נימול לח'	יוצא	
יוצא מן הטמא - כשנעשה פירשא בעלמא	ז-ז	
אם יש איסור יחוד באחזוה חבלי לידה	יחוד	
אם יש איסור יחוד היום בדרכים	ג-מח	
אם יש יחוד במעלית		
אסור בפנויה שאינה נדה		ד-קפז, ו-רכה
אשתו של נכרי אם משמרתו		ב-כט
באיזה מקום נאסר יחוד		ד-קפט
בא"א איסור יחוד הוי דאורייתא		ה-קל
בחייבי לאוין		ג-מח
במכונית		ה-קכח
בפנויה נדה		ו-רכה
בת כמה מקרי שומרת לענין יחוד		ה-קכח
דירה שיש בה ב' חדרים וכ"א בחדר אחר		ט-רעו
חצי שיעור באיסור יחוד		ו-רכח
יחוד עם שפחה		ו-רכד
לצאת ברחוב עם בתולה לבדקה ורוצה לנשאה		ד-קפח
אשתו בעיר אי מותר ליחד עם אשה אחרת		ת"ב-שא
אמו או בתו אי חשוכי שומר לענין יחוד		ת"ב-שב
בן י"ג שנים ויש לו חבר שכא לביתו ואמו אלמנה		ת"ב-שג
בדין יחוד		
בחקנה שלא ילך הבן אחרי אמו אלא לפניה		ת"ב-דש
אי יש דין חצי שיעור באיסור יחוד		ת"ב-שה
		ת"ב-שו
שעשה בהוראת ב"ד		יחיד
		ה-א
אסור לבן ישראל לילך יחף		יחף
		ת"א-צד
הושיט יין לנוזר ואח"כ שאל על נזירותו אי פקע לפנ"ע		יין
למפרע		
זיעתן אי דינו כיון		
יין לנוזר - בברכה		
יין שלא בשעת הסעודה		
יין שנעב בו מומר לחלל שבת		
מגיתו אי כשר לקידוש ולר' כוסות		
יין נסך		
יין מפוסטר אי נאסר במגע עכו"ם		
		ת"ב-לד

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קבר

למה אין נזהרין לקרוע על חורבנה	ו-קי	עשה דכבוד התורה	ו-קסב, קסג
ממזר אסור להכנס בירושלים	ב-כו		
קדושת ירושלים כשנפלו חומותי	ה-סג		
קדושתה בזה"ז	ת'א-ד		

ישוב אר"י

בזממה"ז	ח-יא. ת'א-קצו	אב שמחל על כבודו	ו-קלד
יצא לחו"ל מפני הרעב אי חזור מיד כשהופסק הרעב	ח-יב	אב שצוה לחלל שבת באיסור שבות	ו-קנט
		אשה נשואה אם מצווה במורא או"א	ז-קנג
		כבוד אביו רשע	ו-קנט. ז-רסג
		כבוד חמותו	ז-קנה

ישיבה

בקביעות שכ"ל מהישיבות לבעלי בתים	י-קנט	כבוד ת"ח	
בת במקום אחיו	ט-שכו	המכבד למי שלמד מסכת אחת בשביל כמה מסכתות	ח-רכה
ישיבה על המשבר - מהו	ז-קכו	כבוש	
ראה ישוב א"י, א"י		כבד המונח בשקית פלאסטיק מעל"ע אי חשיב כבוש	י-פט

ישן

חיובו במצוות	ה-ד. ת'ד-יב	כבוש כמבושל	
		דג טמא שנשתהא במעי דג טהור מעל"ע	ד-קא
		יבש ביבש לא אמרין כבוש כמבושל	ד-קא
		מהו יבש ומהו לח	ד-קא

ישראל

אינו נהרג על עובר	ט-שכח	כביצה	
אע"פ שחטא ישראל הוא	ה-רמד	אי נתקטנו השיעורים	ח-קצד
לעולם יש ללמד זכות על ישראל	י-קלח		

יתום

בהנחת תפילין	ת'ג-רפח	כדור [רפואה]	
יתום קטן אחר אמו אם חייב אביו להודיעו כדי שיאמר		לחולה לב אי מותר להוציאם בשבת	ח-לח
קדיש	ז-רב	כדרך אכילתו	
לאו בני מחילה נינהו	ת'ד-שיא	הפסול בשלכד"א משום דלא מקרי אכילה או משום דאין כאן הנאת אכילה	ח-ריא

כאשר זמם

לו ולא לזרעו ולא לאשתו	ג-קפב	כדרך הנאה	
		כשחייב בכ"ש אי חייב גם בשלכד"א	ח-רלה

כבד

המונח בשקית פלאסטיק מעל"ע אי חשיב כבוש	י-פט	כהן	
שנצלה בנייר אלומיניום	ד-ק	אבל אי יעלה לדוכן	י-כו

כבוד

אין מכבדים בורכים	ו-קס, קסא. ת'ב-קכג	אין לקי אלאו הניתק לעשה	ה-רסו
הנפגש בחבירו וכורעים זה לזה	ת'ב-קכא	אין חל איסור טומאה דנוזר על איסור טומאה דכהן	י-קנב
חייב לחלוק על רבו באיסורים	ח-סג	אם יכול להשאל על תרומתו	ה-רג
כמה פעמים ביום חייב לעמוד בפני רבו	ת'ב-קכ	אם מזהר על טומאה מדאורייתא בזה"ז	ו-רה, רז
ראה מפני שיבה		אם מותר לבקר חולים בב"ח	ד-קמו. ו-רה, רז, רי
		אם מותר להכנס לביה"ק במכונת [קאר]	ג-קכג
		אם מותר להכנס על הדרך שבין הקברים	ג-קכג
		אם מותר לו לזרוע תרומה טהורה	י-קצט
		אם מותר לישא מאומצת	ת'ד-כ
		אשת כהן מעוברת מהו ליכנס בבית הקברות	ת'א-שיד

כבוד התורה

לוי ת"ח ליצוק מים על ידי כהן ע"ה	ה-לב		
----------------------------------	------	--	--

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות קבה

כוחו		ט-רכו	בהקד' אי כל קבוע כמעמ"ד היאך יוצא כהן לדרך
ה-שב	זורה ורוח מסייעתו אי הוי כוחו	ג-כא	בעל מום אינו פסול לנשיאת כפים
ה-שב	כח כוחו	ב-כו	בעל מום אסור בנשים הפסולות לכהונה
כוס		ג-קכז	האיך טימא ר' ישמעאל את עצמו לרשב"ג
ח-לג	בקידוש והבדלה לשתות כל הכוס בב"א	ה-רנב	הלך למדה"י אשתו אוכלת בתרומה
כוס של ברכה		י-קנח	העולה לדוכן ואין לו טלית כשר להתעטף בו
ח-לג	אם מותר לשתותו בב"א	ו-קצג	חוששין לפגמו של ראשון
ת"ד-נב	שתייתו	ת"ג-קסח	חזקתו בזמה"ז
כופר		ו-רלו	חלל שעבר עבודה בשבת
ה-קסה	במדרשי חז"ל	ג-כח	ישראל מברך במקום כהן
כותית		ג-קצח	כהן אוכל חולין אם התירו במפה
ט-רנא	כותית הנבעלת לישראל א"א קנאים פוגעים	ט-תכה	כהן בע"ת שנשתדך עם בע"ת והיא אומרת שנבעלה
כותל מערבי		ג-קכז	מלפני כן
ת"ד-תה	אם הוא מביהמ"ק	ג-קכז	כהן גדול אם מטמא עצמו לנשיא
ה-כה	לא זזה משם שכינה	ג-רא	כהן פצ"ד אם מותר בנשים הפסולות
ת"ד-תד	ליוהר שלא להשתמש עמה	ג-כב	כהן שנשתמד וחזר בתשובה אם נפסל מקדושתו
כזית		ט-רפד	כהן שעבר ונשא אשה זקוקה ליכנס ועכשיו רוצה האשה לחלוק
ח-קצד	אי נתקטנו השיעורים	ת"ב-ער	כהני זמנינו היאך דינן אותן
י-עח	באכילת רשות אי ג"כ סתם אכילה בכזית	ג-קצה, קצח, קצט. ת"ג-קנא	כהנים זריזים הם
י-ערב, רעג	מעילה בקדוה"ג אי הוי בכזית או בשו"פ	ו-ריא, ריב	להטמא לספק אהל
ג-צו	סתם אכילה האמורה בתורה אי הוי בכזית	ג-קכא	להטמא לקרוב שחסר מחיים
כח גברא [לנט"י]		ג-קכא	להטמא לקרוב שחסרו אבריו הפנימיים, וחסרון בכמה
ג-ב,ה	בברזא	ג-קכא	להטמא לקרוב שנהרג
ג-ג	בעינן כח גברא לנט"י	ג-קכא, קכב	להטמא לקרוב שנתחווה לאחר מיתה
ג-ב,ה	הטה חבית הוי כח גברא כל זמן ששופכת	ו-רצג	להעלותו לכהונה ע"פ אביו
כי יבנה בית חדש		ט-רכו	נסיעתו באוירון
ב-מג	ישן ותקנו	ב-כג, כד, כה. ג-כב	פסול גיורת לכהן
ב-מג	מכר וחזר וקנאו	ה-רנב	קנא לאשתו ונסתרה
כיבוד		ח-טו	קראוהו לעלות לדוכן במקום שאין נו"כ כל יום ולא עלה
י-יג	אחותו הגדולה אי מחוייב לכבדה	י-רכג	אי עובר בעשה
י-שז	בת קטנה אי שרי ליתן זריקה לאמה	כהן גדול	
י-קנה	דיני קדימה בכיבוד או"א ות"ת	ו-רצז	כה"ג שנפסל ומינו אחר תחתיו וחזר להכשירו
י-יג	ואת לרבות אחיך הגדול אי מרבה כל האחין הגדולים	ת"ד-ריב	משביעין אותו לפני יוה"כ
	ממנו	ט-רנד	נשא אלמנה כשהוא הדיוט ונעשה כה"ג
		ת"ד-ריב	שאירע בו פסול
כוונה		כוונה	
		ה-פה	היפך כוונה בשחיטה
		ה-עב	להוציא אחרים במצוות
		ה-עב	מצוות צריכות כוונה

קבו

א- מהד'ק חלק א' • ב- מהד'ק חלק ב' • ג- מהד'ק חלק ג' • ד- מהד'ק חלק ד' • ה- מהד'ק חלק ה' • ו- מהד'ק חלק ו' • ז- מהד'ק חלק ז' • ח- מהד'ק חלק ח' • ט- מהד'ק חלק ט' • י- מהד'ק חלק י' • תא- מהד'ת חלק א' • תב- מהד'ת חלק ב' • תג- מהד'ת חלק ג' • תד- מהד'ת חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קכח

עוברת על דת ובעלה יודע שמכשילתו	ו-רסא	לא תחנם	ו-קטז
שוהה בלא כתובה	ת"ד-פח	אסור לשבח עובר כוכבים ומעשיו	ה-קמא
שכתבו בה תיבות עליו השלום על החי	ת"ד-צז	בהצלת נכרי	ג-קטז
שלא כתבה כהוגן	ת"ד-קג	לא תעשוק - אי הוי לאו הניתק לעשה	ה-כח. ח-קנח. י-רפו
		לא תתגודדו	

כתובים

אי כל מה שכתוב בתנ"ך מחייב שיהא חיוב לעשותו	י-רמט, רנ	לא תענה	ח-קלז, קלח, קלט
		בפרטי דינים בזה	

כתותי מכתת שעוריה

בטומאה	ג-קנב, קנט, קס	לא תתגודדו	י-רפו
		ביחיד	ח-קנח
		בעירוב	

כתיבה

אם יכול לברך ע"י כתיבה	ז-ר	לאו	ת"ד-ריט
באיזה דיו מותר לכתוב גט	ט-ש	לאו הניתק לעשה	ה-רסז
באיזה עט מותר לכתוב גט	ט-ש	אי בעינן שהלאו יהיה סמוך לעשה	ה-רסז
בחוה"מ אגרת להוריו אי שרי אף שיגיע לאחר יו"ט	י-קצו	אם כהן לוקה עליו	ה-רסו
המימר בכתב	ט-שסא	אם לאו אחד יכול לנתק ב' עשין	ה-רסו, רסז
חתן אם מותר לכתוב בשבעת ימי המשתה	ט-רצג	כשהלאו כולל יותר מהעשה	ה-רצ
כתיבה ע"י דפוס אי כשר לכתיבת סת"ם	ט-שא	לא תעשוק אי הוי לאו הניתק לעשה	ג-קטז
קול אי עדיף מכתיבה	ט-שס	עשה שאינו שוה בכל אי מנתק לאו השוה בכל	ה-רסז

כתם

ראה נדה		לאו שאין בו מעשה	ה-רסז
---------	--	------------------	-------

לא

לא אתי דרבנן ומבטל דאורייתא	ב-סב, סג, סז		ט-שסא
להד"מ	ת"ד-רעא		ג-רלב

לא ילבש גבר

אם מותר לאיש לעשות נתוח לשם יופי	ד-רמז	לבוש	ו-ריב
להלביש תנוקות מלבושי נקבה לזכר	ז-מג	בטומאה	ח-קו
לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא ציית דינא	ב-לה	במכונת (קאר"ט) שאינם גבוהים ג"ט מן הארץ	
לצאת לאיש במטריה של אשה	ת"ב-סו		
המיפה עצמו עובר על לא ילבש ועל לא תחמוד	ת"ב-עב	לבישה	ת"א-ה
בורית שיש בו ריח אי יש בו משום לא ילבש גבר	ת"ב-עג	ללבוש הכתונת קודם ואח"כ המכנסים	

לא תחמוד

המיפה עצמו עובר על לא ילבש ועל לא תחמוד	ת"ב-עב	לדידי	ד-רז
מהו גדר של לא תחמוד	ת"ב-תי	לדידי בנתן עדיפן מבני	

לא תחסום

גבי פדות המהלכות על התבואה	ת"ד-שנו	לוחות	ג-קעה. ז-ח
		איך היו נכתבים	

א-מהדיק חלק א' • ב-מהדיק חלק ב' • ג-מהדיק חלק ג' • ד-מהדיק חלק ד' • ה-מהדיק חלק ה' • ו-מהדיק חלק ו' • ז-מהדיק חלק ז'
ח-מהדיק חלק ח' • ט-מהדיק חלק ט' • י-מהדיק חלק י' • יא-מהדיק חלק יא' • יב-מהדיק חלק יב' • יג-מהדיק חלק יג' • יד-מהדיק חלק יד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות קלא

נשים ופחותים מבני כ' בתפלת מוסף ו-סא	מודה בקנס ואח"כ תבעוהו בב"ד אחר
מוסר	ז-רנט
אם מותר למסור למלכות מי שהודה שרצח ו-רפח. ט-שפ	מודעה
דין מסירה בארה"ב ת"ב-תנא	להדפיסה בעיתון הנדפס בשבת י-קמג
דינו ועונשו ט-שלד. ת"ד-רסט, רעא	מודעה רב בשבועת סיני ת"ד-שעא
המוסר ישראל לערכאות בין בממונו ובין בגופו ת"ב-תנ	מוהל
כשמוסר חבירו למשרדי המדינה ט-שכז	המבטל מצות פריעה אסור לתת לו למול ט-תכב
למסור חבירו לשלטון המס ו-שיג	כיבד למוהל וסירב וכיבד לאחר וחזר הא' והסכים י-קסז
למסור יחיד להריגה להציל רבים מהיוק ו-רפה	מוחזק
פסול לעדות ת"ד-קכא	מי הוא הנקרא מוחזק בחזקת ישראל ת"ב-רסח, רסט
רק במתכוין להזיק ת"ד-רעא	מוכר
מופת	כפהו למכור אי מקרי חמסן ט-שעז
להתרפאות ברפואות המואפיתיות י-קיב	שאמר לך איני רוצה למכור ט-שעז
מוצאי ש"ק	מום
בשר שנותר משבת חזון, אכילתו במוצש"ק	חילוק בין מום קבוע למום עובר ת"ד-ריז
לחקן נרות מקולעים למוצש"ק שחל ביו"ט ח-ריח	מומר
מוקף גויל	אי אוסר בערוב כגוי
הניכר רק ע"י זכוית מגדלת ד-קכח	אי מותר לשתות מים מכליו של מומר ח-קעד
מוקצה	בעדות אשה במסיח לפי תומו ת"ב-כח
אם אסור בהנאה ד-צז, צח	גירש אשה - מתי צריכה הבחנה ג-קמו
אתרוג לאחר הגטילה ה-מז, עט	דינו בזה"ז ד-קעז
מוקצה לעכו"ם בשבת ה-מז	דינו כישראל או כעכו"ם ה-נה
מרכה עליהם עצים מוכנים ג-קיד. ד-צז	ג-נר. ד-קסב. ה-רמד. ו-קלח, שיא. ז-ריא
סכין של מילה לאחר המילה ה-מז, עט	הלוקח כלים ממומר אם צריכים טבילה ו-קלז. ט-קסח
שלמטלטל אין עליו תורת כלי ה-מז	כלים שעשה ישראל מומר א"צ טבילה ת"ב-כט
מור	להלוותו ברבית ד-קיב. ה-רפב
שבקטורת אי הוי מותר בפין ז-ו	להפרישו מאיסור ד-קיב. ז-קטו
מורדת	לחלל עליו שבת ה-נח
בדין היתר מאה רבנים ט-רצז	לעלות לא"י ו-רצה
גדר מתי נקרא מורדת ט-רצז	מומר או משומר שעשה תשובה אי צריך לטבול כליו ת"ב-ל
מזבח	מומר לערלות ה-קעט
יש מועל אחר מועל בקדשי מזבח י-רעד	עשה תשובה, אם צריך טבילה ו-קלח
מיכאל עומד ומקריב נשמות הצדיקים ח-א	מוסף
שנתקלקל, ותקנהו אם צריך חינוך ב-מג	גמר מוסף כשהגיע זמן מנחה מתי אוכל סעודה י-סב
מוזזה	הקדמת מוסף לשחרית ה-טז
אופן כתיבתו י-קצד	טעה בחוהמ"ס בין מוסף יום ב' ליום ג' ז-עב
	יאהרצייט בו ביום ויא"צ באמצע השבוע מי קודם למוסף ד-קנג

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'

ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • תא- מהדית חלק א' • תב- מהדית חלק ב' • תג- מהדית חלק ג' • תד- מהדית חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

מחיצה	תמורה במחשבה	ט-שסא
אור אדום (רעד לייט) [רמזור] הוי מחיצה	ח-רע	
אי בעי מחיצות דווקא בשבת	ח-קא	
אסור לעבור שם מדר"מ הוי מחיצה	ח-עז, קא, קי	ג-קנא
בביהכ"נ	ת"ד-צה	
בביהמ"ק	ת"ד-כח	
בחתונה ושאר סעודות	ת"ד-צג	ד-קסא, קסב. ז-רנ
בידי שמים הוי מחיצה	ח-קב	
ברוקלין יש לה מחיצות לכו"ע	ח-קב	
יש בה מחיצה, לא הוי רה"ר	ח-עז	ח-א
מבוי עקום הו"ל דין ג' מחיצות	ח-קט	
מדאורייתא מהני ב' מחיצות	ח-קנ	
מחיצה לשם דירה	ח-פא	
מים אי הוי מחיצה	ח-עט, קמא	
מכוניות [קארט] הנוסעות הוו מחיצה	ח-פא	
רכבת [עלעזעטער] אי הוי מחיצה	ח-קסג	
מחיצה		
חמץ הנמכר לעכו"ם אם צריך מחיצה	ט-רכ	
להבדיל בין המתים	ח-קפג	
מחיצה בביהכנ"ס		
מה שיעורה	ז-יב	
מחיצה משום הסתכלות או משום תערובת	ז-יב, יח, רטו	
מחייית עמלק		
על מי החיוב	ה-ש	
מחיקת השם		
המוחק אות א' מהשם	ו-קפג	
מחנה לויה		
בירור בדברי רש"י דהוה רה"ר	ח-עג, קעז	
מחצית השקל		
בפחות מבן כ'	ו-סא	
מחשב		
בדיקת סת"ם ע"י מחשבים	ת"ד-רלד	
הפעלתו מע"ש שיעבוד בשבת	י-מט	
בהנ"ל כשלפעמים צריך עזרת הישראל	י-נ	
לפסוק דינים על ידם	ת"ד-רכה	
מחשבה		
שבועה במחשבה	ט-שסא	
מחיצה		
מיגו		
הפה שאסר אי הוי מדין מיגו		
מיהו יהודי		
מיכאל		
עומד ומקריב נשמות הצדיקים		
מילה		
אב אם חייב למול בנו הגדול		
אחר ח' ימים על מי החיוב		
אי אי משאצל"ג		
אי הוי פקוח נפש		
אי יש לטרוח להיות מוהל או סנדק		
אי יש מצוה למול בבית המדרש דוקא		
אי מצות מילה גדול או סנדקאות גדולה		
אי צריך להמתין ז' ימים מעל"ע אחר שהלך הירקות		
אי שפיר דמי להוליך התינוק במרחק כדי למולו ולהחזירו		
מיד אחר הברית		
איזמל חדש בכל פעם		
אם האם חייבת במילת בנה מדין ב"ד		
אם מותר לישראל לעשות פריעה לעכו"ם		
אם מצוה על האב לעשות חיתוך בעצמו		
אסור להכין המאכל כלילה ולהשימו על השלחן לסעודת		
ברית למחר		
אסור לחתוך עור הפריעה עם הערלה והעושה כך מבטל מצות פריעה		
ו-קעא, קעב, קעג, קעד, קעה, קעז, קעז. ז-קעב. י-קסח, קסט		
אסור לתת למול להמבטלים מצות פריעה		
אשה מהי למול בשבת		
באור התיבה "מל" "פרע"		
בברית מילה שמכבדין לכמה אנשים בהבאת הילד		
כשכבר קברוהו אי פותחין קברו למולו		
ביאור לשון הרמב"ם אפשר למול אחר זמן		
ביומא דעיבא		
במ"ע דביום השמיני ימול		
במילת בני קטורה		
בנו מן הנכרית		
בנוסח הרחמן הוא ישלח לנו וכו'		
בני קטורה במילת עבדיהם		
בני קטורה שנתערבו עם בני ישמעאל חייבים במילה		
ז-קסט		
ה-קפב		
י-קע		
כ-לט, מב. י-קעט		
ת"ג-שיב		
ז-קסט		
ה-קפב		
י-קעח		

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ז-קעג	מילה דוחה שבת מפני חיוב האב או הבן	ת"ב-קפב	בענין מציצה אי הוה חלק מהמילה
ת"ג-שיא	מילה לחולה	ת"ג-שיט	ברהמ"ז בברית
ג-קכה	מילה שלא בזמנה אי הוי משאצל"ג	ת"א-תס	ברית מילה בצום גדלי' מהו לאכול על הברית
ת"ב-קפד	מילה שלא בזמנה אי יש ענין להקדים ולזרז	ת"ג-עז	ברית מילה בשבת
ז-קעד	מילה שלא בזמנה ביום ה'	ת"ג-שכג	ברכה עובר לעשייתן
ת"ג-צו	מילת בנו	ת"ג-ש	גדרי מצותה
ראה גר	מילת גר	ת"ד-שצא	דם המילה מכפר כקרבן
י-קעב	מילת נפל אי דוקא כשנולד חי	ת"ב-קעז	דעת הפוסקים דפריעה בצפרנים מה"ת
ג-קע	מילת נפל אינה מעכבת בפסח	ז-נט	ההוא ינוקא דאשיתפיך חמימי'
ג-קד. ז-קעט	מל בלילה	ת"ג-עז	הותרה או דחוייה גבי מילה בשבת
ה-סא	מל ולא פרע בשבת	ת"ב-קסג	המוהל ששל ופורע כהלכה כאילו קיים תרי"ג מצות
	מל ונחתך גם עור הפריעה ונשאר קצת אי מותר לקורעו	ד-קע	המל ילד מאומץ [אדאפטירט] כיצד יברך
ת"ב-קעא	בשבת	ת"ב-קעג	המל צריך להוציא דם ברית
ג-קד. ג-יג.	מל שלא בזמנה בשבת אי צריך הטפת דם ברית	ט-שעט	חיוב ב"ד למול כשהאב בבית האסורים
ב-יג	מל שלא בזמנו בשבת אי הוי מקלקל	ה-קעט. ו-קסט	חיוב האב למול בנו
ג-קד	מל תוך ח'	ז-קסז. י-קעד	חיתוך ופריעה ב' מצוות נניהו
י-קעז	מנ"ל לר"ש למילך ממילה דמקלקל בחבורה חייב	ז-קע	חתך יותר מהצריך חייב משום חובל
ז-קעג	מנלן שזר מותר לחלל שבת לצורך מילה	ז-קע	חתך עור הפריעה עם הערלה בשבת חייב
ו-קסט	מצוה על ב"נ למול הקטנים	ת"א-תפג	טעם דבמילה בשבת לא גזרו שמא יעבירונו
ת"א-תעז	מציצה אי שייך דוקא למוהל	ב-סו	יצא דופן אינו נימול לח'
ת"ג-שיג, שטו, שטז	מציצה בפה	ת"ב-קפג	יתום מן האב ר"ל מי מברך ברכת להכניסו
	מראה ירוק אם יש לשפוט למראה עיני המוהל או צריך	ת"ד-נב	כוס לסנדק
ת"ב-קסז	לאבאראטאריא		כיכר למוהל ולא הסכים וכיכר לאחר וחזר הראשון
	מתו אחיו מחמת מילה אי יש תקנה למולו ע"י לייזר	י-קסז	והסכים
ת"ב-קעד	מתי מברך על המילה	ת"ב-קסט	כל חום שיש לילד או אנטיביאטיקא לענין מילה
א-ח. י. ז-קסו	נוסח ברכת להכניסו וכו'	ד-קכו	כן יכנס לתורה לחופה ולמעש"ט
ז-קסו	נמול ע"י מחלל שבת אם צריך הטפת דם ברית	ת"ג-שיט	כסא של אליהו
ה-קעט	נשים במצות מילה	ת"ג-קיב	להביא איזמל לצורך יו"ט שני
ט-רח	נתינת שם	ת"א-תיב	להרליק נרות לברית מילה ביו"ט
ת"ג-שכא	סכין של מילה אחר המילה אי הוי מוקצה		להיות מוהל בברית מילה ביו"ט בתמוז וההורים עשו
ת"ג-שיט	סעודת ברית במאכלי חלב	ת"א-תסא	סעודה
ת"ד-שצא	סעודת ברית במאכלי בשר	ו-קעז	להשתמש במלקחיים להפריד עור הפריעה
ת"ב-סג	סעודת בשר בוואך נאכט במוצאי ט' באב הנדחה	ת"ב-קפא	לחתוך עור הפריעה יחד עם עור הערלה
ת"ג-שיא	עור הפריעה שחזר	ת"א-תעז	ליתן מציצה למוהל ברה"ה
ת"ב-קפח	עכו"ם אי רשאי למול לשם מצות מילה	י-קעא	למ"ד מילה כשרה בעכו"ם אמאי דוחה שבת
ת"ב-קפ	ערל שמתו אחיו מחמת מילה מתי ימול	ד-קפו. ו-קע	למ"ד קטן מוליד אם חייב במילת בנו
ו-קעז	פריעה בלילה	י-קעז	למול עכו"ם לשם מצוה אי שרי
ו-קעא, קעב, קעג, קעז	פריעה דוחה שבת	ת"ב-קע	לעשות הפרדה מעור הפריעה בשבת
ז-קעא. י-קסח, קסט	פריעה צריכה צפורן	ת"ג-שכ	מוהל וסנדק, איזה עדיף
ה-סא	ציצין המעכבין במילה בשבת	ת"ג-שט	מוהל לקחת שכר מצוה
ז-פח. ח-רמו	ציצין שאינן מעכבין - לחזור עליהן בחול	ת"ג-כט	מוהל שאינו מל אלא פורע
ת"ג-שה	קטן שיש לו צהבת	ת"ג-כח	מוהל שלוקח ממון
ג-מב	שבת דחוייה או הותרה אצל מילה	ת"ב-קסב	מוהל שעושה ברית שלא כהלכה אם צריך למחות
ה-רעט, רפא. ט-שעט	שליחות במילה	ת"ג-שב	מילה בשבת בשנים
		ת"ג-עט	מילה בשבת ע"י גוי

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קלו

מכתבי חול אי מותר לכתוב בראש המכתב ב"ה ת"ב-רב

מלאכה

אי הוי הפסק בין הדלה"נ בע"ש להברכה
אי מהני תנאי בשבת ע"י גרמא
המותרת לעכו"ם לעשותו לישראל בשבת
לנשים בחוה"מ אי שרי לנשים בימי הספירה אי יש להחמיר
ח-כ
ח-לא
ח-לא
ח-מו
ח-לד
ח-קצה
ח-רטו,רטז

מלאכה שאינה צריכה לגופה

אנסוהו לחלל שבת אי הוי משאצל"ג
חילול שבת בצבא אי הוי משאצל"ג
מילה אי הוי משאצל"ג
ג-מג. ד-ג. ה-ס
ט-שלט
ה-רסז

מלבוש

צורת המלבושים ושינוי הלבוש ממנהג אבות
ללבוש לרופא בבית חולים מלבושים שיש עליהם שו"ע
ת"ב-מג
ראה ובחוקותיהם

מלוה ולוה

מלוה על המשכון איזה שעבוד יש לו
מלוה על המשכון ומכר השט"ח אם יכול למחול
קבע זמן פרעון ליו"ט מתי חייב לפרוע
ד-ר"ד
ד-ר"ד
ה-רעז

מלח

אי הוו כמים או כמי פירות
בטעם התוס' להניח מלח על השולחן
ב-א
י-מח

מליח

מליח כרותח ד-ר"ט

מליחה

בשר שנמלח לאחר ג' ימים ונתבשל בטעות מה דין הכלים
הוצא הדם ע"י מכונה במקום מליחה
מליחה מה פעולתה
מליחת בשר טחון
מרטו עופות ע"י מים קרים אם אפשר למלחן אח"כ
מרטוט עופות ע"י חומרים כימיים
ת"ב-ט
ד-צט
ד-צט. ו-קכז. ז-קב
ו-קכז
ז-קא
ז-קב

מליקה

אי הוי שחיטה או נבילה אלא שהותרה ט-תכד

מלך

אי יוצא בס"ת שירש מאבותיו
באיזה ס"ת הוא לומד
מצוות כתיבת ס"ת אי דייקא לאחר התמנותו
בדין מלך לא מייבם ולא חולץ
ה-קפה,קפו
ה-קפה,קפו
ה-קפד
ת"ב-שסח

מלכות

אין להרהר אחר המלכות ט-שכא

מלכיות

שמע תקיעות דזכרונות אי י"ח דמלכיות ח-רא

מלמד תשוב"ר

דינו כפועל
בתקנת ריב"ג להעמיד מלמדין בכל עיר
מלמד אי יכול לעשות צילומים בשביל הילדים מספר שכל
הזכויות שמורות
מלמד תורה שמחפיל עם הילדים כיצד ינהוג לעצמו ת"ב-תטו

מלקות

אם לוקין אהנאת בשר בחלב
אם לוקין על דבר הנלמד באם אינו ענין
בטעם כעיקר
בעובר אמ"ע לוקה מ' חסר א'
כלשהו למלקות
המקדש חייבי לאוין אמאי ל"א דהוי התראת ספק
למה אין לוקין אח"ש בגניבה
נדר אנגיעצת רצועה אי פטור ממלקות
ע"פ עצמו
ג-ק"ג
ג-קטו
ג-קט
י-רלא
ה-עא
ח-מג
ו-שג
י-רלב
ג-קפו

ממזר

איסור מזר אם הוא מצד קדושת ישראל היתירה
אין לחוש להוצאת לעז ממזרות בלי עדים
אם יש לחוש למזרות בבעלי תשובה
אם להתפלל עליו כשהוא חולה
אסור להכנס לירושלים
אשת איש שזנתה ואין עדים אי הוי הולד ממזר
בן הנדה אי הוי ממזר
הזרעה מלאכותית מפסולים אי הוי ממזר
זינתה וחזרה בתשובה אם הורגים העובר הממזר
למה נאסר הבן בעוון האב
ממזרת אם אסורה משום חללה
נאמנות האב על בנו שהוא ממזר
סוד טהרתו
ב-כד
ת"ב-רעז
ז-ר"ד
ה-קפא
ב-כו
ד-קנח
ו-ר"ז
ד-קס
י-שב
ז-רטז
ב-כד,כה
י-רמג
ג-קח

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קלח

מצה		מעשה ידיים	
אוכל מצה שמורה כל ז' מהו לאכול פשוטים אחרון	י-רכה	דבוגרת אי הוי לעצמה	
של פסח			
ת"א-שנט			
אוכל מצה שמורה מהו לצרף מצה פשוטה ללחם משנה		מעשר כספים	
ת"א-שנח	ת"ג-שנג	בזמה"ז	
ז-סח	ת"ד-שכג	לבני כולל	
ח-קצא	ו-ר	לקנות בבאזאר לטובת ישיבה במעות מעשר	
ו-עה	ו-קצו, קצו, קצח, ר	לקנות ספרים במעות מעשר	
ו-ק	י-קסה	לשלם שכר מחנה קיץ ממעות מעשר	
ת"א-שעד	ו-קצט	מעות מעשר ממתנה שקיבל	
ת"א-שעא	ת"ג-שנו	מתמיכת אביו	
ת"א-שסו	ו-רא, רב	עשר בשכיל שתתעשר	
ת"א-שעג	י-קנט	שכ"ל מכספי מעשר	
		ראה צדקה	
הנזהר מלאכול מצה שרוי' [געבראקט] אם מצטרף		מעשר שני	
לזימון עם האוכלים		אי שרי לשאול אהפרשה כששכח לברך ושוב להפריש	
הנזהר מלאכול מצות מאשין אי מותר לאכול אצל		בברכה	
מי שלא נזהר	י-קצו, קצו	חוץ לירושלים אי הוי דשיל"מ	
חילוק בין מצות אכילת מצה לאכילת עיו"כ	ז-קג	מנהג א"י לפדותו על פרוטה	
כפוהו ואכל מצה	ט-ריג, רטו		
לאפות מצות קודם עלות השחר עם מים שנשאבו קודם		מפטיר	
שקעה"ח		ראה הפטרה	
לישת מצות באגן של נחושת			
למה לא גזרי' שמא יעבירו			
מי שאינו אוכל מצות מאשין אי מותר למוכרן למי שאוכל		מפני ישיבה	
ת"א-שמה	ו-קס	כבוד זקן בממונו	
ת"א-שסג	ז-קנג	כשהחכם עומד ומדבר עם מישהו	
ו-קד		ראה כבוד התורה	
ת"א-שפט			
ת"א-שפח		מפקחין עליו הגל	
ת"א-שפז	ט-ת	בגוסס	
שאיבת מים שלנו מן הברז בשעת הדחק וצ"ע מה			
ששמים כלארין במים		מפרכסת	
שלא להוסיף על הבצק לאחר שנחתך	ה-פד	אי הוי בר העמדה והערכה	
שפכו מים הרבה בקמח מותר להוסיף קמח קודם לישא	ה-פד	אי הוי כחו	
ת"א-שסח	ד-צד. ה-פד, פה, פז	אי מותר לב"נ	
ה-סח	ז-צח	מנלן דמותרת לישראל	
	ת"ב-א	מפרכסת אי דינה כמתה לענין בליעה	
מצוה		מפתח	
אי הוי איסור גברא או איסור חפצא	ח-קס	אופן טלטולו בשבת	
אי יש בל תוסיף במצות דרבנן ובתקנותיהם		מצבה	
אי יש כח ביד חכמים לאסור דבר המפורש בתורה		שיש עליה דמות צורה	
להיתר	ת"ג-רטז		
איזה נקרא בר דעת לצרף למנין וכל דבר שבקדושה			

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלבות

ולקיום המצות	ת"ב-תכג
אין עושין מצוות חבילות חבילות	ו-קה, שט
אינו תלוי בזמן ובמקום אלא נוהג עולמית	ח-קנט
איסור אכילה קודם קיום המצוה	ו-סג
איסור להפקיע עצמו ממצוות	ח-יא, רכח. ט-רכו
אכילת מצוה שלכד"א	ה-עה
אם חייב לנוד לעיר אחרת לקיים מצוה	י-עד
אם יש במצוות חזקה וירושה	ד-רלז
אם יש מצוה לתקן עירובין	ח-סד, צ
אנוס מלקיים מצוה כלילה אי מותר ביום	ת"א-קצ
אתי רשות ומבטל מצוה	ה-סה
בדין חצי שיעור במצוה	ת"א-שצד
בדין כלאים בציצית	ט-רכב
ברדשה דנשים פטורות ממ"ע שהז"ג מהקישא דתפילין	ת"א-תפה
בהידור מצוה אי יש לחלק בין עשיר לעני	ת"א-תקכג
בהכנה למצוה	ת"ב-רצב
ביאור הא דאחר המרבה ואחר הממעט ובלבד שיכוין	ת"א-תקיג
במה שאמרו כיון שנעשה בה מצוה אחת יעשו בה	ת"א-שלג
שנית	י-ג
בן נח שרצה לעשות מצוות לקבל שכר	ח-רלט
גזל ונתייאשו הבעלים אי י"ח	ת"ד-ריר, רטז
דיחוי אצל מצוות	ו-נט, שיב
החוטף מצוה מחבירו	ט-רפ
החוטף מצוה שמשלם י' זהובים מדין או קנט	ט-רפא
הטעם שהחוטף מצוה משלם י' זהובים	ח-ו
הידור מצוה ואיסור שהיית מצוה מה עדיף	ח-רמו
הידור מצוה לאחר קיום המצוה	ה-ערה
הליכה לדבר מצוה אי הוי בכלל המצוה	ה-קעג, קעד
המוכר מצוותיו	ט-רפ
המקדש באיסור"ג שמצוותן בשריפה אי מקדשת בהעשרה	י-רלא
זהובים	ט-רל
העובר על מ"ע לוקה מ' חסר א'	ט-תח
הפרשת תרומה אי הוי מצוה חיובית	ת"א-קלב
זמן התחלת קיום מצוות בבע"ח	ה-טו, רב. ח-ו
זריזין מקדימין למצוות	ח-לג
חביבה מצוה בשעתה	ו-קעא. י-שיט
חיוב מצוה	ו-שיב
חצי שיעור במצוה	ח-לג
חשב לעשות מצוה ולא עשה	י-ש
כוש"ב מותר לשותותו בבת אחת	ט-רכט
לעולם בהם תעבודו שייך גם בש"כ	ת"ד-שפה
לקדש אשה הוי מצוה או חיוב	
מסירת נפש על כל מצוה	
מצוה בהידור או שנים שלא בהידור	
מצוה בו יותר מבשלוחו	
מצוה בשכר	
מצוה בשכר עריפא מבחינם	
מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה	
מצוה לקיים דברי המת	
מצוה מן המובחר ואין מעבירין עה"מ מה עדיף	
מצוה מן המובחר ואיסור שהיית מצוה מה עדיף	
מצוה שנאמרה ולא נשנית בסיני	
מצוות חביבות, השיעור בזה	
מצוות שאין להם ציווי או אסמכתא בתורה אי מברכין עליהם	
מצות עשה שיש בה כרת חמורה כלאו	
מצות צריכות כוונה	
מצות קירושין ופ"ו הם ב' מצוות	
נטילת שכר לקיים מצו	
נטל ר' מינים ואח"כ מצא אתרוג יותר מהודר	
ניחא ליה לאינש דליעבר מצוה בממוניה	
נשים אי מברכות על מ"ע שהז"ג	
סדין בציצית הוי שוא"ת	
עוסק במצוה פטור מהמצוה במצוה שאינה חיובית	
עירובין אי הוי מצוה חיובית או קיומית	
עשיית סוכה אי הוי מצוה	
קטן אי יש עליו גזרי קיום מצוות	
קיום מצוה במקום מטונף	
קיום מצוה המביאה לידי מחלוקת	
שהוי מצוה לא משהינן	
שהחיינו, אי הוי הפסק בין הברכה להמצוה	
שומר מצוה לא ידע רע	
שיורי מצוה מעכבין הפורעניות	
שילוח הקן אי הוי מצוה חיובית	
שכר מצוה בהאי עלמא ליכא	
ראה אין מעבירין על המצוות, ברכת המצוה, זריזין מקדימין,	
מצוה הבאה בעבירה	
מצוה הבאה בעבירה	
מצוה הבאה בעבירה	
אסר לו הרופא לתקוע ותקע אי הוי מצהב"ע	
גזל ונתייאשו הבעלים אי יוצא בה י"ח	
גזל לאחר יאוש או שינוי אי הוי מצהב"ע	
שופר הגזול אי פסול משום מצהב"ע	
מצות לאו ליהנות ניתנו	
מצות לאו ליהנות ניתנו	
בנודר הנאה מסוכה	

א-מהדיק חלק א' • ב-מהדיק חלק ב' • ג-מהדיק חלק ג' • ד-מהדיק חלק ד' • ה-מהדיק חלק ה' • ו-מהדיק חלק ו' • ז-מהדיק חלק ז'
ח-מהדיק חלק ח' • ט-מהדיק חלק ט' • י-מהדיק חלק י' • יא-מהדיק חלק יא' • יב-מהדיק חלק יב' • יג-מהדיק חלק יג' • יד-מהדיק חלק יד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קמ

בפריה ורביה	ח-ב	מציצה	י-לח
בציצית	ח-ב	המוצץ פרי אי חשיב אכילה או שתיה	
הנאת הגוף בהדי מצוה	ד-כח. י-צג	מקוה	
מורד הנאה מחבירו אי מותר בטליתו	ח-ב	אופני הכשר מקוה	ט-קצג
מצות עשה דוחה ל"ת		אין טמא נטהר אלא בעלייתו וכו'	ה-קנב, קנג, קנו
בהא דליתי עשה דפ"ו ולידחי ל"ת דשפחות	ט-רמה	אין מבטלין איסור לכתחילה	ט-קצב
מצות עשה שהזמן גרמא		אם מועיל חיבור לבור מלמעלה למטה	ז-קמו
אשה אי מחויבת לעמוד לד"ת כיון שהוא מ"ע		ארבעים סאה אי הוי דאורייתא	ה-קנא. ז-יד, קמט. ח-רלה
שהזמ"ג	ט-רצו	ב' בורות למקוה וטבלא באמצע	י-קמו
אי רשאות הנשים לקיימם	י-ג	בדין נטל סאה ונתן סאה	ט-קצב. י-קמו
השבתת חמץ אי הוי מ"ע שהז"ג	י-סח	בור מי גשמים תחת המקוה	ט-קצב
כשא"א לעשות המצוה מחמת אי אי הוי זמן גרמא	ג-כח	ביאור לשון עלה ונסתפג ככה"ג בעבודת יו"כ	ת"ב-קה
מילה אי הוי מ"ע שהז"ג	ה-רסז	במקוה דעין עיטם היאך טבל בו הכה"ג	ת"ב-קז
מילה שלא בזמנה אי הוי מ"ע שהז"ג	ג-כח	ג' לוגין מי סודה	ת"ג-רמו
מ"ע דקידושין	ט-רלא	הבאת מים בסילון ברזל	ט-קצו
נשים לברך על מ"ע שהז"ג	י-ג. ה-מו, רסט. ו-יג	הומשכו לתוכה שאובין	ה-סח
סעודת עירוב אי הוי מ"ע שהז"ג	ו-פח	המשכה מה שיעורה	ד-קז
ספירת העומר אי הוי מ"ע שהז"ג	ה-רסג	המשכה ע"ג רצפת אבנים	ד-קז
מצות לא תעשה		השקה אי בעינן בטפח	ד-קיה
עבר על לאו בשוגג אם צריך כפרה	ט-שסח	השקה מדין ביטול או זריעה	י-קנ
מצוות דרבנן		השקת מקוה בשבת	ה-נד
עירובין		זוחלין למקוה	ב-ד. ג-ז. ז-יד
קטנים אם חייבין בהן	ח-קמג	חבית יין שנפלה לים - חיישינן	ב-ד
ז' מצוות ב"נ	י-לו	חיזוק הכותלים בטסים קטנים	ט-קצה
בזה"ז		טבל בספק שאובין מה דינו	ב-ה
בחיוב ישראל לראות שב"ג יקיימום		לברוק המקוה שלא חסרה	א-ו, ז, ח
ללמוד שבע מצות לגוי	ט-שפג	מחט שעבר עלי' הגל טהורה	י-קמו
מצורע		מים שאובים פוסלים	ת"ג-רמו
מטמא באהל	ט-שפא	מים שאובין לא פוסלין מקוה כשרה	ב-ד
מצורע עובר אי מטמא באהל	ט-שצו	מים שאובין פסולין מדאורייתא או מדרבנן	ג-ז. ז-יד
מצטער	ת"ד-שפג	מים שנעשו מקיטור [סטמים] אי יש להם דין מים	ת"ב-קו
פטור מהסוכה		מלח אם הוא כשר לכתחילה	ב-א
מצא		מעין אם נפסל בשינוי מראה	ז-קמח
מצא יחוש מעיה"ר	ג-רכו	מקוה ע"ג מקוה	ז-קמו. ת"ב-קי
ראה אבירה	ג-רכו	מקוה ע"ג מקוה ויש ב' נקבים	ז-קמו
		מקוה עגולה מה שיעורה	ב-ג
		מקוה שנמדד ונמצא חסר	ב-ד
	ו-קטו	מקוה ששפכו בו חומר למנוע זוהם אי נפסלו המים	ת"ב-קט
		משלג ומיבחושין שנתהוו ממים	ה-צב
		משלג וקיטור ע"י הקיטור [אדים]	ב-א. ה-צא
	ת"ד-שפט	משתמשים בו הרעפארמער לגייר גויים, טבילה בו	י-ר
		נהרא מכיפיה מיבירין	ב-ד

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ט-רכח	גרל בין העכו"ם ונדרון למיתה כיצד ינהגו בו	משלוח מנות	אי בעינן דוקא ע"י שליח
ד-קנ	האומר שלא יקברוהו אין לו כפרה	ו-קכא, קכד	אכילה קודם משלוח מנות אם מותרת
ט-ריט	הוצאת טבעתו בכח	ז-צב	במקום שיש רק נשים
ג-קכב	הלבישוהו תכריכין בלי ט' קבין	ד-פח	השולח דבר האסור לשולח ומותר למקבל
ט-רכז	הלקט עצמותיו לא יודיע לקרוביו שיאוננו	ד-פט	השולח דברי תורה
ט-תא	חזר לחיות ע"י נס אי יורש מה"ת	ז-צא	השולח מנות לשיכור
ט-תב	כנ"ל באשה, אי מקדשה שנית	ד-צ	השולח מנות מעיר שאינה מוקפת למוקפת
ה-קצג, ו-קפ	מצוה לקיים דברי המת	ד-פז	השולח מנות קודם ע"מ שיקנה בפורים
ט-רכד	פינוי עצמות מביה"ק עזוב	ו-קכג, ז-צה	טעם משלוח מנות
ז-רג	קטן אם יש בו משום ניוול	ד-פז, צ	משלוח מנות ומתנות לאביונים איזה קודם
ט-רכ	שיעור הרחקה בין צדיק לרשע	ז-צב	משלוח מנות וסעודת פורים איזה קודם
ט-רכ	אי מהני מחיצה	ו-קכה	עוגה ונו"י אי הוי ב' מנות
י-רסד	חינוק שנולד אחר מיתת פלוני אי נכון לקראו ע"ש המת	ג-ס	על ידי טלפון
	ע"ע אהל, אהל זרוק, הלנת המת, חבוט הקבר, טומאה, כהן, מיתה, קבורה	ד-פט	תלמיד מהו לשלוח לרבו
		ז-צד	

משנה

א"א לפרשה אחרת מפירוש הגמרא

משפחה

אי צריך לגלות לחתן פסול משפחה
בני הנדה לענין יחוס משפחה
ילדים מאומצים לענין יחוס משפחה

משקפיים

לנקותם בטלית
נשתנה צבעם מהשמש, שימוש בהם בשבת
שפק כוס מים שהיו בו בתי עינים של חבריו

משרתת עכו"ם

מה דין כלים שבבית

מתנות כהונה

זרוע לחיים וקיבה בזמה"ז

מתנות לאביונים

אסור לתת לעכו"ם
מתנות לאביונים ומשלוח מנות איזה קודם

מת

אי אמרינן העמר מת על חזקתו
אם מותר להוליק העצמות לא"י
אם מותר ללוותו כשרוצים הקרובים לשרפו
אם קרוי אדם
בשרו אסור בהנאה

מתה

חלב מתה מ"ש מביצת נבילה דמותרת

מתנה

מתנה ע"מ להחזיר
בזה"ז עדיף לצאת י"ח ד' מינים במתעמ"ל
הרר בבית של מתנה עמ"ל אי תייב במזוזה
המקדש במתנה עמ"ל
צריך לקצות זמן

מתנות כהונה

הנותן מתנות כהונה לכהן בעל כרחו
הפרשה ונתינה אי הוו חד מצוה
חלק כהן קטן במתנות כהונה
אי יש מצוה לקבל מתנות כהונה
ראה תרומה

מתן תורה

אין למדים מקודם מתן תורה

מתעסק

אם עושה מעשה איסור
בחלבים ובעריות
בשבת אם אסור מדאורייתא

נאמנות

אומר ישראל אני

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

חופתה	ת"כ-צג	התרת נדר בעת צרה	ו-קנז
כלה שפרסה נדה אחרי העראה	ה-קמז	התרת נדרים בב"ד שקול	ז-קנא
כמה מאכלים בקערה אחת ואכלה מא' אם האחרים הם	ז-קמ	נדר בביהמ"ד אי יכול ליתנו לביהמ"ד אחר	י-קסו
שיורי מאכל	י-קכח	נדר בחלום אי מצוה לקיימו	ה-קנא
לבשה בגד ולא בדקה אי חיישין שמא ראתה	ת"כ-קג	נדר בסתם ולא פירש	ו-רפה
לעשות עירוי דם מבעל לאשתו בלתי טהורה	ז-קלד	נדר בעת צרה	ו-קנז
לפסוק שאלות נדה על הטלפון	ו-קנג	נדר מד' מינים ועבר ונטלם ואח"כ שאל הנדר אי יצא	
לקחת חינוק מירי אשתו נדה	ה-קמב. ז-רכה	למפרע	ח-רמא
לרפא אשתו נדה	ז-קלח	נדר נגיעת רצועה אי פטור ממלקות	י-רלב
מצאה דם בקצה עד הבריקה		נשבע לקיים מצוה ועבר אי הוי חשוד	ג-קכ
מצאה לאחר טבילתה שלא הוציאה הלענדזעס מעיניה		נשבע שלא למכור חפץ	ה-רפב
מראה שכיו"ב הראתה לחכם צריכה להראות בכל פעם	ת"כ-צט, קא	נשבע שלא לשחוק אם רשאי להגדיל למצוה	ד-קיט
מתי חיישין לטעות בהרגשת עד, שמש או מי רגלים	ז-קלג	ע"מ שירצה אחר ורצה אין יכול להשאל	ג-קפא
ניטל רחמה ע"י ניתוח אי בעי הפסק טהרה	ז-קלב	שאלה על קיום בלב	ג-קפא
נשים מהו לאכול דגים בליל ט'	י-קכו	שבועה בשם בלשון לע"ז	ה-קיו, קיט
ספירת ה' ימים כשחזרה בלי אמתלא	ת"כ-צז	שבועת אונסים	ו-קכד
ספירת ז"נ להנוסע מארה"ב לאר"י	ת"ג-רלה	שלא לפרש בדרשה פי' כל נדרי	ג-קפח
סתם בתולות בחזקת רואות	ז-קמו	שלשה הדיוטות אי בעינן מסברי להו וסברי	ז-קנא
עונת אור זרוע	ה-קכט	תלמידים האומרים הנני אוסר לך דבר זה אי הוי נדר	י-קנא
פת קטנה שנעשית לאדם א' אם רשאים לאכול ממנה	ת"ג-רלג	ראה הפרה	
שניהם	ז-קמא		
קערה אחת מתי אסורה	ז-קמ	נהרא מכיפי מיכריך	ב-ד
קריכה לסייעה ולהקימה	ה-קמב	נהרות מטהרין בזוחלין	ט-קצז
ראתה אחר טבילה ציצין על אצבעה	ת"כ-צד		
ראתה מחמת תשמיש עם ב' בנ"א ורוצה לגור עם הג'			
בלי תשמיש	ז-קסח	נוח לו לאדם שלא נברא	ה-עג
ראתה מחמת תשמיש ונתעברה אם מותרת	ז-קכח		
רואה בליל טבילתה	ה-קלח	נוטל שכרו	
שחוק עם אשתו נדה	ה-קג	מורה היתר לעצמו	ט-שמו
שיורי כוס	ה-קמ		
שיורי מאכל - מה הם	ז-קמ	נוטפין	
שמן לח אי חוצץ ותמיה על החזו"א	ת"כ-צו	למקוה	ב-ד
תשובה לנכשל באיסור נדה	ה-קלו		
ע"ע וסת, חציצה, טבילה			
נדרים ושבועות			
אומדנא בנדרים	ו-רפה	ביהכנ"ס שמתפללין בנוסח אשכנז אם מותר להתוודות	ח-ר
אונס ביום אחרון	ג-לו	אחר שמו"ע	י-כג
אוסר חפץ שיהיה כאשת איש	ו-קנו	כשאומרים עלינו אם צריך לומר עמהם	
אם יכול לאסור הנאת מצוה בנדר	ג-קכ		
דבר הנדור ודבר האסור - מה הם	ו-קנו	נוטן טעם	
דבר שאין בו הנאה אי שייך לאסרו	י-רמה	בדבר של עכו"ם	ז-קיג
המודר הנאה משופר	ה-רצ	ביעורו	ט-שכ
הפקר מטעם נדר	ט-שכה	בשביעית	ט-שכ
		נו"ט לפגם באיסור משהו	ה-עה
		נטל"פ - אי אסור לאכול	ת"ד-שפט

קמה

א- מהד'ק חלק א' • ב- מהד'ק חלק ב' • ג- מהד'ק חלק ג' • ד- מהד'ק חלק ד' • ה- מהד'ק חלק ה' • ו- מהד'ק חלק ו' • ז- מהד'ק חלק ז'
ח- מהד'ק חלק ח' • ט- מהד'ק חלק ט' • י- מהד'ק חלק י' • יא- מהד'ק חלק יא' • יב- מהד'ק חלק יב' • יג- מהד'ק חלק יג' • יד- מהד'ק חלק יד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנת הלבכות

ניתוח

באיסור השתלת אברי אדם לאדם
חולי לב והרופאים צוו לו לעשות ניתוח
להשתיל אם אשה לחברתה ואת מי יורש
לעשות ניתוח ג' ימים קודם שבת אי שרי
ניתוח באדם אין סומכין על הרוב
ניתוח בבהמה
עשו לו ניתוח באיברי הזרע וילדה אשתו אח"כ
שתילת לב לאדם אחר

נכד

עד כמה דורות נקראים נכדים

נכסי מלוג

נתן הבעל לאשה - אם יכולה למכור
קבלה דמים מועטים אם יכולה לומר נ"ר עשיתי
קבלה פצוים והסכים הבעל ליתן לצדקה ועכשיו מעכב ז-רנא

נכרי

במחילה
דינו בזמן הזה
הצלתו
העוסק בתורה
טומאת נכרי מת באהל
כלי הכולע מגיעולי נכרי מחויב בטבילה
להטעותו לקחת ממונו
נכרית אם מצוות על זנות
עירוב בית שיש בו נכרי
קנינו בעבד
שהרג טריפה
ששבת
ע"ע בן נח, עכו"ם

נמצא

נמצא א' מהם קרוב או פסול

נס

בדרך גלוי וברוך הטבע
חזר לחיות בנס אי יורש מה"ת
כנ"ל, באשה אי מקרשה שנית
של יחיד לומר עליו הלל
מצוה לספר בספר תולדות אדם השלם
עשרה נסים אי היו בבית שני
נעשה לו נס באדר איזה אדר יחידק הנס

ת"ב-תסב
ת"ב-מא
ת"ב-תלו
ח-נו
ת"ג-רכה
ת"ג-קעה
ת"ב-רפג
ת"ב-מב

ו-רעט. ז-רסו

ז-רנא
ג-קנו

ו-שה
ה-קמא
ה-קמא
ה-קעב
ו-רח
ט-קסג
ו-שי
ח-רכ,רכא
ח-קס
ה-קפב
ה-שו. ו-שכ
ה-מה

ה-רסב

ת"ד-יא
ט-תא
ט-תב
ה-עג
ת"ב-תעג
ת"א-תקו
ת"א-תקמג

נסיעה

לצורך, עם אשתו ביחד אי שרי

נעלים

סדר לבישתן

נפילה

בדין נפילה
הפלת הבהמה לשוחטה ע"י זרם חשמל

נפילת אפים

במנחה

המתפלל נוסח ספרד כיצד ינהג עם תחנון בביהכ"נ

שמתפללים אשכנז

מנהג ביהמ"ד שלא לומר תחנון עש"ק
אי יאמר תחנון ביום באו לארץ ישראל

נפל

אי הוי בר עוה"ב
איסור הנאה מנפל
איסור להפיל אשה קודם מ' יום
אמו שוחה עליו ומניקתו
הפלתו מפני סכנת אבר להאם
לנתחו לברר סיבת מיתתו
מיתתו, אי הוי דווקא כשנולד חי
מיתתו אינה מעכבת בפסח
מתי בהמת קדשים יוצאת מידי נפל
נולד לח' הרי הוא כאבן
קבורת נפלים
קברוהו, אי פותחין קברו למולו
ראה עוברין

נפסל

נפסל מאכילת כלב

נפש

הא דלא אזלי' בספק נפשות בחר חזקת בריאות
עובר אם נקרא נפש

נצוק

נצוק חיבור

נצוק חיבור, בשמן

נר

היושב בסוכה וכבה הנר אי יצא לביתו

י-רז

ת"ג-ד

ט-קנא
ט-קנא

ח-כח

ח-כט. ת"א-צט
ת"א-ק
ת"א-קא

ו-רג
ו-רד
י-שי,שיא
ג-קסח
ט-שפו
ו-רד
י-קעב
ז-קע
ג-ריג
ג-קסח
ו-רג
י-קעג

ג-קיא

ח-נה
ז-רפא

ג-ח
ט-קנח

י-עג

קמז

א- מהר"ק חלק א' • ב- מהר"ק חלק ב' • ג- מהר"ק חלק ג' • ד- מהר"ק חלק ד' • ה- מהר"ק חלק ה' • ו- מהר"ק חלק ו' • ז- מהר"ק חלק ז' • ח- מהר"ק חלק ח' • ט- מהר"ק חלק ט' • י- מהר"ק חלק י' • תא- מהר"ת חלק א' • תב- מהר"ת חלק ב' • תג- מהר"ת חלק ג' • תד- מהר"ת חלק ד'

קמט

א- מהר"ק חלק א' • ב- מהר"ק חלק ב' • ג- מהר"ק חלק ג' • ד- מהר"ק חלק ד' • ה- מהר"ק חלק ה' • ו- מהר"ק חלק ו' • ז- מהר"ק חלק ז'

ח- מהר"ק חלק ח' • ט- מהר"ק חלק ט' • י- מהר"ק חלק י' • תא- מהר"ת חלק א' • תב- מהר"ת חלק ב' • תג- מהר"ת חלק ג' • תד- מהר"ת חלק ד'

ראה התראת ספק	ח-רד	בעיו"כ, וד' מינים הי מיניהו עדיף
ספק ספיקא	י-סב	גמר מוסף כשכבר הגיע זמן מנחה מתי אוכל הסעודה
אי אמרינן היכא דאיכא לברורי מברירנן	ח-רלב	הטעם שעושים סעודת פורים אחרי מנחה
ו-ריג	י-רכו	הנהגה מסעודת חתן אי הוי באכילה דוקא
ספק ברכה	ו-מה	סעודת בר מצוה ומילה
ח-ל	ו-קסו	סעודת סיום
אם יש לומר בכה"ג בריך רחמנא וכו'	י-רכח	שלחו לו מסעודת חתן ואין החתן כאן אי עובר על
בדאורי' דחזור ומברך אם כשב' מסופקים יכול א'	ת'א-קעה	שאינו משמחו
ח-ה		ראיה שיש לעשות סעודת הוראה
להוציא חבירו י"ח		
היכא דנוהגין לברך אספק ברכה אי יש בזה משום ברכה		
י-ד		
לבטלה		
י-ד		
אי עונין אמן על ברכה זו		
	ב-נט	ספיקא דאורייתא לחומרא
		דאורייתא או דרבנן
ספק טומאה		
י-רפז		
בהא אזלינן בחר אדם או בחר המקום	ח-רפג	אי הוי מ"ע שהז"ג
ספק נפשות	ח-קצז (ז)	אמר היום יום שני לעומר אי י"ח
ח-נה	ו-קג	בזמן הזה
הא דלא אזלי' בחר חזקת בריאות	ו-ג	בירך קודם הזמן
ספר יוחסין	ח-רטו, רטז	במנהג הנשים לא לעשות מלאכה בימי הספירה
י-רט	ח-קצב	ברכה על ספיה"ע ביהש"מ אי אמרי'
בענין ספר יוחסין בארה"ב	ח-קצג	ברהמ"ז קודם לספה"ע או לא
	ח-ריד	דאורייתא או דרבנן
ספרים	ח-קצג	המתפלל ערבית מאוחר אי סופר ספה"ע קודם ערבית
אי מותר להניח ספרים על חומשים בשעת הסידור	ח-קצב	טעה בימים ולא בשבועות
ת'ב-רטז	ד-עג, עד	יום א' דהגבלה שחל ביום א' - להסתפר ביום ו'
אי מותר למכור שאר ספרים זולת ס"ת	י-קכא	כיצד ינהג העובר את קו התאריך הבינלאומי
ת'ב-קצה	ח-ריד	לספור לעומר או לימים
בדיקתם מחמץ	ג-רל	קטן שהגדיל באמצע הספירה
דפוס וצילום [פאטאגרפי] אם נקראים		מי שקיבל שבת מבעוד יום ונזכר שאתמול לא ספר
ד-קכט. ח-קכב, קצב	ת'א-שצו	ספירה
ט-שסד	ת'א-שצז, שצח	קטן שהגדיל באמצע הספירה
הונאה בספרים	ת'א-שצט	ספירת העומר אי הוה מ"ע שלא הז"ג
המדפיס ספרי קודש אי יש לציין הדפין בנומערין גופין	ת'א-ת, תא	ברכת שהחיינו על ספירת העומר
ח-ב-רכ	ת'א-תב	בחוה"מ פסח אסור לעשות ריקודין משום ספירה
המחזיק בביתו ספרים בלתי מוגים	ת'א-תג	אי מותר לשמוע לכלי זמר בחוה"מ פסח
ת'ב-רח		
המניח ספר פתוח לאחר לימודו משכח תלמידו		
ת'ב-רה		
הנוגע בספרי קודש בידים מסואבות		
ת'א-יב		
הספר הציוני הוא מאחד הקדושים הקדמונים		
ת'ב-ריד		
חידושי הראב"ד על ב"ק שיצאו עם ביאור ממומר		
ת'ב-ריג		
טעם שכותבין ספרי הלכה בכתב רש"י ולא כתיבה		
ת'ב-ריח		
תמה		
כתב הניכר רק ע"י זכויות מגדלת אם יש בו קדושה		
ד-קכט. ח-קנו		
להניח על ספר פתוח בגד להכסותו		
ת'ב-רז		
לקנותם בחו"ל כשיעורו לא"י		
ט-שסו		
לתרגם ספר הלכה ללשונות עמים		
י-קסד		
מין שהדפיס ספרים בדפוס אי מותר לקרות בהן		
ת'ב-ריב		
ספר זכרון הנאה לו והנאה לעולם		
ת'ג-קכו		

ספק

הפקר, חזקת בעלים

ספיקא דאורייתא

ספיקא דממונא

ספק אם אכל כשיעור לברכה אחרונה

ספק ברכות

ספק טומאה ברה"ר וברה"י

ספק פיקוח נפש

אי ספק איסור מותר לעכו"ם

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ט-רט	נכתבה הה"א דהשם עגולה כר"ש	ת-ג-לח	ספר חרש לברך שהחינו
ה-א	נמצא בו פסול	ז-קפב	ספר שצד א' לשון הקודש וצד א' לע"ז איזה יהיה למעלה
ד-רמ	נמצאו בו טעויות אם חייב הסופר	ת-ג-רסח	ספרי מוסר ללמוד בהם
ד-קכז	נשים אם חייבות בכתיבת ס"ת	ו-קפב	ספרי קודש שהקדישם לביהכ"ס
ת-ב-קצט	ס"ת המנוקד פסול	ה-קצג	ספרים שזכתה בהם א"י אין הוציאן לחו"ל
ת-א-קה	ס"ת חרשה אי מותר לטלטלה בשביל לעשות טכס	ת-ב-רטו	ספרים שחברום מינים אי צריכים גניזה
ז-ח	ס"ת קודם עזרא באיזה כתב נכתבו	ת-ב-תיג, תטז	ספרים שנכתב עליהם כל הזכויות שמורות
ת-ב-ר	ס"ת שיש בה כמה יריעות מכתב ב"י וכמה יריעות מכתב הארז"ל	ת-ג-שכה	ספרים שנתנו לביהמ"ד להניחם באוצר עתונים המרפיסים ד"ת ונזרקים לאשפה
ת-ב-קצז	ס"ת שנכתב בכתב וועליש מהו לגנוזה	ז-קפג	
ת-ב-רט	ס"ת שנמצאו בה ג' נפסקים בעמוד אחד		
ד-קל	ס"ת שצד אחד נפל לארץ וצד האחר בידו		
ת-ב-רד	ספר תורה אי מותר לפורקה לחלקים ויריעות כדי להוציאה מבין הגוים	ת-ב-קצח	אחר תיקן ס"ת ולא אמר לשם קדושת ס"ת
ז-ח	שינוי הכתב בסת"ם ממקום למקום	ת-ב-רו	אי מותר להוציא ס"ת מביהכ"נ לקבל פני ס"ת חרשה ת-א-קו
י-קפג	שכר סופר לכתוב ס"ת אי הוי מדין שליחות	י-קצא	אי מותר להניח ס"ת בלי שמירה
ת-ב-רי	שם שנכתב ע"י עכו"ם או מורדים	ת-ג-כט	אי מותר לכותבה כקובה או כזנב
ת-ג-פג	שעוה על אות	ו-קפב	אין מעבירין על המצוות בס"ת
ד-קל	תענית על ס"ת שנפל	ת-ג-כט	אם יצא י"ח בס"ת שהקדיש לציבור
	ראה מלך	ח-קצז (ח)	ב' ס"ת באיזה צד מניחין בכתב וועליש אי כשר בכתיבתו, כמה צריך להיכנס או לצאת מהצדדין
		י-קצד	בענין בדיקת ס"ת וששים רבוא אותיות שבה בשם שנכתב ע"ג טלאי
		ת-א-קטו	גוילים אם יש בהם קדושה
		י-קפח	דבק לחזק היריעות אי בעינן מותר בפין
		ב-יח, יט	הוצאת לע"ז
		ז-ו	העולה לתורה טעה בברכות ע"ע ברכת התורה
		ת-ג-שכו	טעם פסול שאינו מוקף גויל
		ח-יז	יוצאין בשאר ספרים מצות כתיבת ס"ת
		ד-קכח	כרעה דה"א נראית כנוגעת בגג
		ה-קפז, ז-ח	כתב אשורי אינו כתב בני אשור
		ד-קכח	כתיבה ע"י רפוס אי כשר לכתיבת סת"ם
		ז-ח	כתיבת השם בס"ת אי בעינן כסדרן
		ט-שא	כתיבת ס"ת אי בעינן שליחות
		ה-קצא	כתיבת ס"ת ע"י שליח
		ד-קכז, ה-קפט, קצ	להחליף ג' יריעות כשנפסלה יריעת אחת
		ד-קל	לוחות באיזה כתב נכתבו
		ג-קעה, ז-ח	לחתוך היריעות לישרם במקום קרעים
		ב-יח	ללמוד מתוך ס"ת
		ה-לג	למכור ס"ת לישא אשה כשקיים פ"ו
		ה-רו	לסמוך בכשרות ס"ת על מחשב ולא על הסופר
		ת-א-קיד	מוקף גויל הניכר רק ע"י זכוית מגדלת
		ד-קכח, רפט, ז-ט	משי - לתפור בו היריעות
		ז-ו	נבדק ע"י מחשב ונמצא בה טעויות
		ת-ד-רלה	ניכר כתב התחתון כשחזר וכתב על היריעה שנמחקה
		ט-רי	

סקילה ושריפה

ה-שה סוקלין ושורפין על החזקות

ס' רבוא

ח-ע, צא	אי בעי ס' רבוא דוקא
ח-קכז	אי בעי ס' בכל יום
ח-עב	אי יש לחלק בין רה"ר דעיר לרה"ר דדרכים
ח-עב	אם צריכים להיות ברחוב דוקא
ח-קנט	ב' עירות לענין צירוף לס"ר
ח-ע, עה	בזה"ל אי יש דין רה"ר כשס"ר בוקעין
ח-עג	במקום שאין ס"ר מצוה לערב
ח-קסו	היושבים בבתיהם לא מצטרפים לס"ר
ח-ע, צו	היושב במכונית (קאר) אי מצטרף לס"ר
ח-פה, פט, צה	המנהג לערב אף בעיר שיש בה ס"ר
ח-צח	טעם להא דבעי ס"ר בוקעין ברגל
ח-קב	יש בה ס"ר אי בעי דוקא דלתות
ח-קג	סכום נפשות לרה"ר דאורי"י
ח-עה	עיר שיש בה ס"ר אם נותר כעירוב
ח-עג	פ"י המלה בוקעין
	ראה רשות הרבים

סרטיא ופלטיא

ח-עד, פו, פז, פח	אי מהני בהו דלתות
ח-קיג	אי הוי דוקא מחוץ לעיר

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קנר

פסול עכו"ם
קרובי האם אי הוי פסולין מדאורייתא
ראה ע"א, ע"א נאמן באיסורין, עדות שאאי"ל, עדים זוממים

עדות אשה

מומר מסל"ת אם נאמן
אשה שהעידה ובא קטן ומכחישה

עדות שאאי"ל

עדות שאאי"ל
אי בעינן דו"ח היכא דלא בעינן יכול להזימה
אי בעינן יכול להזימה כשלא שייך כאשר זמם
בקדוש החודש
לא שייך הזמה אי בעי עשאאי"ל

עדים

איך קידש אדם הראשון את חוה בלא עדים
בנישואין שאינם מכירים
למסירת כתובה
עדי יחוד
פסולי עדות

עדים זוממים

העידו על ש"פ ועל פחות מש"פ
העידו שרצח אם חייבים לשלם דמי הנרצח
למי הם משלמים הקנס
מלקות דב"ג וב"ח אי הוי מדין הזמה
משלשין בממון ולא במלקות
מת א' מהעדים אם חייב האחר לשלם חלקו
ראה עדות שאאי"ל

עדי קידושין

להסתכל בכלה
נישואין ע"י רעפארעם ראביי שהעדים היו אשה וקרוב
ונשאה לאחר בלא גט
עדי קידושין

עדרשות

שפך כוס מים והיו בו עדשות של חבירו אי חייב לשלם

עובד כוכבים

אי אמרינן ביה אין איסור חע"א
אינו מצווה אלעולם בהם תעבודו
אינו קרוי אדם

איך שוחט נאמן באיתחזיק איסורא
אין לוקחין בשר אלא מהמוחזק בכשרות
איתחזיק איסורא
איתחזיק איסורא ואיתרע החזקה
איתחזיק היתירא
אם יש לו דין עדות
מוחזק בכשרות היכא דאיתחזיק איסורא
מתי בעינן מוחזק בכשרות
נאמן בכל האיסורין
נאמנותו אבשר שאינו מנוקר
נגד רוב
עד א' נאמן באיסורין

עד בדיקה

ראה נדה

עדות

אי בעינן דו"ח היכא דלא בעינן יכול להזימה
אין דבר שבערורה פחות משנים
ג-קמ, קמג. ה-רמח, רמט, רנב, רסט
אנסוהו להעיד שקר על חבירו להרגו אי יהרג ואל יעבור
ט-שפח
ט-שנח
ת"ב-תב
ט-שלד
ו-רסד
ט-שס
ט-שנה, שנח
ג-נא
ה-רסט
ה-רסב, רסג
בדאיתחזק איסורא אי סגי בעדים פסולים
בשואל שלא מדעת אי נפסל לעדות
הזמינוהו להעיד בביהמ"ש
הנוטל שכר להעיד
העדאת סומא על טביעת קול
העדאת ע"א מדין עדות או נאמנות
טעם דו"ח
טעם פסול נשים
טעם פסול קרובים
לר"ת דעדות מפי כתב כשר יכתוב הת"ח עדותו
וישלח לב"ד
מילתא דעבידא לגלוי' בממון
מציאות עריף מעדים
נאמנין להעיד בגדלן מה שראו בקטנן
נמצא אחד מהם קרוב או פסול
עד כמה שנין אדם זוכר עדותו
עדות שבטלה מקצתה
עדי גט אם רשאים ליטול שכר
עדי מסירה כרתי
עדי קדושין פסולי דרבנן אי הוי קדושין מדאורייתא
עדי שידוכין אי יכולים להיות קרובים
פסול טריפה להעיד אי הוי פסול הגוף
פסול משחק בקובי'

א- מהרי"ק חלק א' • ב- מהרי"ק חלק ב' • ג- מהרי"ק חלק ג' • ד- מהרי"ק חלק ד' • ה- מהרי"ק חלק ה' • ו- מהרי"ק חלק ו' • ז- מהרי"ק חלק ז'
ח- מהרי"ק חלק ח' • ט- מהרי"ק חלק ט' • י- מהרי"ק חלק י' • תא- מהר"ת חלק א' • תב- מהר"ת חלק ב' • תצ- מהר"ת חלק ג' • תד- מהר"ת חלק ד'

תקנת שלמה היתה להתיר או לאסור הוצאה
ח-קמב, קמג, קסה, קסז

עירוב תבשילין

אורחים שלא עירבו אם מותרים לעזור לבעה"ב לבשל ז-עד
העושה ערובי תחומין וערובי תבשילין איך יכרך ו-קה
זוג הבא לבית הורים אם חייב בערוב ז-עד
לא הניח ערוב אם קמחו נאסר ד-עא
מי שלא הניח ערוב להעשות שליח למי שהניח ד-ע
מתי יכול לסמוך על ערוב גדול העיר ז-עד

עיתון

להדפיס מודעה בעיתון הנרפסת בש"ק י-קמג

עכו"ם

אבידת עכו"ם ט-שסט, שע, שעא
אי בעכו"ם יש ג"כ דין זנות י-רכא
אי יש לו שליחות במצות תשביחו ח-קפב, י-לא
אי מותר למולו לשם מצוה י-קעו
אי ספק איסור מותר לעכו"ם ת"ב-תמא
אי ש"ד ליתן לעכו"ם לעשות סוכה ח-רלז
אמירה לעכו"ם במקום מצוה שרי אפי' במלאכה
דאורייתא ח-לד
בגדר גר שנתגייר וכו' ט-שעז
בהא דקרקע אינה נגזלת י-שא
בהפלוגתא אי גזל עכו"ם אסור מה"ת ח-קפה (ב)
בזמה"ז, אי דינו כגר תושב ט-שעא
בישול עכו"ם בנכרית המבשלת לחולה ט-קנט
בן נח בעשיית מצוה ת"ג-ס
הא דעכו"ם חייב אח"ש משום אחשביה או משום
שיעורים בכ"ש ח-רלה
הלכות שמותר לעכו"ם ללומדם ט-שעג
המוצא חמץ בפסח דמוציאו ע"י עכו"ם הא דלגבי'
אין שליחות לעכו"ם ח-קפא
העוסק בתורה חייב מיתה ט-שעב, שעג
העושה כלי למכירה, טבילתו ט-קסה
חלב עכו"ם לחינוק בן יומו ט-קנה
ישיבה שהטבח שלה גוי והוא מבשל ארוחת צהריים י-ק
ישראל גזל מעכו"ם ונתגייר אי חייב בהשבה ט-שעז
כלי חמץ שמכרן לעכו"ם לפנה"פ, טבילתם ט-קסה
כסף הנמצא בהטעלעפאן ציבורי, אבידת עכו"ם ט-שסט
כשהדליק מאש ישראל ט-קנט
להדפיס הלכות שנראות נגד העכו"ם ט-שפא
לימוד תורה ת"ג-קסד, רנה. ת"ד-כב, שפג

הדר עם מחללי שבת אם צריך לקנות ערוב מכל א' ו-צו
הלכה כדברי המיקל בעירוב ח-קטו
הנותן עירובו בעיבורה של עיר ת"א-שלה
העמודים תחת הרכבת אי כשרים לצורת הפתח ת"א-שכג
התוחב מסמר בקנה וקושר עליו חבל לצוה"פ ת"א-שכב
התועלת בתיקון עירובין ח-קכ, קכב
חרם הרא"ש למי שלא עירב מחמת חומרא ח-קג
טעם לתקנת עירובין ח-סד, סה, קנט
טעם שכירו ולקישו דמהני ד-נד, ס, סא
יסורי ההיתר לתיקון עירוב בבארא פארק ח-קמד
להחמיר שלא לטלטל ת"ג-צב
למה לא תקנו עירובין קודם שלמה המלך ת"א-שיט
לתקן עירובי חצירות ח-קעד
מומר, אם לענין עירוב אינו אוסר כגוי ח-קעד
מצוה לערב ז-ס

מצות עירובין תקנו כדי שלא יהו בני ובנות ישראל
מצטערין בשבת ת"א-שלד
נהר או בור שהיו קודם שנתיישבה העיר ת"א-שכד
נכנס עכו"ם חדש אם צריך קנין חדש מכולם ד-נו
נפק"מ בין עירוב לשיתופי מבואות ח-סד
סיפור נורא שהי' בירושלים ת"ג-צג
עיר שיש בו ס' רבוא לענין עירוב ח-עה, פה, פט, צה
עירבו בין השמשות אי מועיל לאותן שקבלו שבת
מוקדם ת"א-שלא
עירוב בצוה"פ רחוב המוקף מג' צדדיו בבתיים ח-קסא
עירוב המונח בבית מי שאינו בעיר ד-נו
עירוב משום קנין או דירה ת"ג-פד
עירובי חצירות בע"פ שחל להיות בשבת ת"א-שנא
עירובי חצרות בביהמ"ד במעוני קיץ ח-קעג
קיים אברהם אבינו אפילו עירוב תבשילין ת"א-תכו
קנה משכירו ולקישו ונסתלק השכיר ד-נה
קצתם קבלו שבת מוקדם מתי קונה העירוב ת"א-שלב
רה"ר מקורה מה טעם לא הוי רה"ר ת"א-שיז
רשה"ר ס"ר בכל יום ת"ג-פה
שיעור ע"ת לא פחות מכזית ומצטרפין מכל מין ת"א-תכד
שכח לעשות ע"ת ובשלו לו אחרים ולא הקנה להם
הקמח ת"א-תכה
שכירו ולקישו בלי שכר ד-ס, סב
שלג אם מבטל מחיצות ת"א-שכ
תיקון עירוב בויליאמסבורג ח-קנו
תיקון עירובין אי הוי לשוגגין ח-קכא
תיקון עירובין אי מהני גם לרעת המחבר ת"א-שטו
תיקון עירובין הוא סייג לשמירת שבת ח-צג
תיקון עירובין הוה מ"ע דרבנן ושלמה וב"ד תקנו ת"א-שכו

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

[illegible]

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

שאל על נדרו	ת"א-תקנח
העושים משחקים ולובשים בגדי זכר לנקבה	ת"א-תקסג
השולח מנות איסה"ג לחולה שיב"ס אי יצא ידי מצותו	ת"א-תקנז
חייב איניש לבסומי בפורי'	ה-סג
טעם שאין מברכין על משלוח מנות	ת"א-תקנט
למה לא נזכר שם ה' במגילת אסתר	ת"א-תקמח
לעשות מנין לקריאת מגילה עם עשרה נשים	ת"א-תקנ
מה שהרבה מקילין ולא מקיימין חייב אדם לבסומי בפורים	ת"א-תקנד
מהות הסעודה בפורים	ח-רלד
מנהג להתחפש ולחזור על הפתחים	ג-ס
מצות משלוח מנות אי יצא בשו"פ	ת"א-תקסא
מתנות לאביונים בפורים אי צריך ליתן בסתר	ת"א-תקסב
סעודת פורים כלילה	ה-פב
סעודת פורים ומשלוח מנות איזה קודם	ו-קכה
סעודת פורים שאכלה כלילה לא יצא	ת"א-תקס
שולח איסור דרבנן ואכלו חבריו אי יצא ידי משלוח מנות	ת"א-תקנג
שחוק יוסף לבחורי ישיבה בפורים	ג-קמח
ראה מגילה, משלוח מנות, מתנות לאביונים	
פושע ישראל	
היינו מי שאינו מניח תפילין	ח-סט
אם יש נפ"מ בין אינו מניח מחמת מרד או סתמא	ח-סט
פיקוח נפש	
אי מחללין שבת על פק"ג של עובר	י-שז
ספק פק"ג דוחה שבת	ת"ד-שפב
פירות	
אי לסמוך לכתחי' אאוצר ב"ד	ט-שיט
אם צריך לטבול ידיו קודם אכילתן	ח-כה
הטעם דעל פירות אומרים בקדושה ובטהרה	ז-כט. ח-כה
טהרה ביטלה טעם פירות הפי' בזה	ח-כה
כ"ז שיש לחי' אי דוקא מפירות שביעית	ט-שכ
לסחוט על מאכל בשבת אי שרי	ח-נא
מיץ פרי שזב מאיליו אם מותר לכו ביום	ח-נב
סוחט פרי בשבת לעשות מיץ	ח-ג
ע"י פירות איי זוכין לתורת איי	ח-כג
שנשמרו בשביעית נאסרו	ט-שיט
פישוט ידים ורגלים	
בעלינו למה אינו כורע כן	י-לג
פי תקרה	באכסדרה מקורה
ח-קס	
פלגינן	
ג-קמא	דבורא
פלגש	
א-ג. ב-נב. ז-רלו	אי הדיוט מותר בפלגש
ב-נב. ז-רלו	אי הוי בקדושין
ב-נב	אי צריכה גט
א-ג. ז-רלו	אם מקיים ע"י פ"ו
ג-קב	פלגש אביו אם מותרת לו
פנים חדשות	
ח-רב	אי ר"ה חשיב יו"ט בזה
ט-רפח	אסור לומר שבע ברכות אם אין פנים חדשות
ב-מז, מח. ז-רמו	אשה אי הוי פ"ח
ד-ר	טעם שאשה לא עולה לפ"ח
ב-מז, מח	עבד וקטן אי הוו פ"ח
	ראה ברכת חתנים
פנויה	
ב-נב. ה-קלא	אי יש בה איסור
ה-קכח, קל	איסור נדה בפנוי'
ה-קלד	מאימתי איסורה
פסיק רישא	
ח-רי	אי מותר להתחיל קידוש במלת ויכול
ה-סח	דבר שאין המלאכה נגמרת עכשיו
ח-רי	פסוק דלא פסקי' משה באיזה אופנים ליתא כלל זה
ה-סח	פ"ר דלא ניחא לי'
פסח	
ח-כא	אכילה גסה בקרבן פסח דא"י בזה מה בא למעט
ח-כא	אכילת פסח על השובע מהו שיעורו
ת"ג-קג	אמירת הגדה כשאין לו יין
ז-סט	אמירת הלל כליל פסח אי הוי דאורייתא
ח-קפט	ארון רפואות אי סגי בסגירה או דצריך מחיצה י"ט
	דבורי המ"א דהמצא חמץ בפסח ואמר לעכו"ם
ח-קפא. י-לא	להוציא
ח-ריב	ביאור בד' קושיות קודם הסדר
ת"א-שצג	במנהג שהתינוקות גונבים האפיקומן
ח-קצא	בן הסומך על שלחן אביו אי צריך במצה להיות לכם
ת"א-שפא	ד' כוסות איזה מהן צריכין הסיבה

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'
ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • תא- מהדיק חלק א' • תב- מהדיק חלק ב' • תג- מהדיק חלק ג' • תד- מהדיק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ה-נה ח-נה ט-של, שלה ו-שכר ז-נ ח-קנא ה-רלז, רלח ג-מב. ו-שכז ד-עז ה-קיא ג-מב. ז-נ	פקוח נפש אין הולכין בפקו"נ אחר הרוב הא דלא אזלי בתר חזקת בריאות חילול שבת בעובר להכנס לספק פיקו"נ להציל חבירו מאכילין אותו איסור רק ברפואה ידועה מחללין השבת כשנפל מכח זרם חשמל מילה אי הוי פיקו"נ ספק פיקו"נ עבר על דברי רופא כדי לקיים מצוה רביית במקום פקו"נ שבת הותרה או דחוי אצל פקו"נ	ת"א-שצב ח-קפב ח-קצ ת"ג-קד ח-קצ ח-קפז ח-קפט ח-קפו ת"א-שעט ט-קסה ת"א-שפב	דלועין אי הוי בכלל קטניות הקדיש חמץ לפה"פ ושאל עליו אחה"פ אם נאסר למפרע הקיץ משנתו סמוך לסו"ז אכילת חמץ בע"פ שחל בשבת אם יאכל פת רשבת דהוי דאורי"י קודם התפלה והגדר לבגד לבתך חמץ בע"פ אי מקרי מצוה עוברת [בשבת דאיכא מצוה באכילת פת] חמץ המונח באשפה אי חייב לבערו חמץ שנמכר לעכו"ם אם צריך מחיצה י"ט חשיב"ס אופן בישול חיטים בפסח טעם שאין הבן שואל על תקון ארבע כוסות כלי חמץ שמכרו לעכו"ם, בע"פ, טבילתם ליל פסח שיש שבע ברכות כיצד ינהגו מהר"ל השתמש במשכון עכו"ם שלא ברשות בפסח
י-רפג ג-ריב	פרה אדומה דרוש לפרשת פרה אדומה פסול עגלה אי הוי משום מחוסר זמן	ת"א-שעה ת"ג-קב ח-ריג ת"ב-תעד י-קי	מנהג עקירת הקערה סיפור יצי"מ זמנה עד חצות או כל הלילה פסח שני אי נאכל עם חמץ רפואות הנעשית מבע"ח ונפסלו מאכילת כלב מה דינם י-קי ראה ארבע כוסות, חמץ, קרבן פסח
ה-רעא ה-רעא ת"ד-רעד י-רעז ה-רעא ת"ב-תה ת"ב-תו ת"ב-תז ת"ד-רפט	פרוזבול אי בעי ב"ד חשוב אי סגי באמירה גבי הדר בחו"ל וחובו באר"י טעם שהעולם מקילין בכתיבת פרוזבול פרוזבול ה"י לי ונאבד מי שלא כתב פרוזבול ורוצה לגבות חובו ביאור הא הלכתא הלל תיקן פרוזבול לעלמא מי שלא עשה פרוזבול בשנה השביעית וגובה את חובו אעפ"כ פרוזבול	ת"ד-רסז ט-שנג	פסק דין מי שאינו מקיים פסק דינו פרסומו, במקום שיתבייש הבע"ד
י-רפח ד-רכד ט-רטו ט-ריג, רטו י-רעב, רעג ת"ד-שיט	פרוטה בדין פרוטה שאולה ויאוש שלא מדעת ד' יוסף הקדש שוה מנה שחיללו אשו"פ לפרות עליו מע"ש מעילה בקדוה"ג אי הוה בכזית או בשו"פ פרוטה שהוקרה והוזלה ראה שוה פרוטה	ת"ד-רל ת"ב-קיח ת"ב-קמו ת"ב-קז ת"ב-קלה. ת"ד-רל ת"ד-רלא ת"ב-קכב	פסק הלכה בלי עיון בש"ס ופוסקים במקום שפוסק סותר דבריו מפסקיו ותשובתיו חיוב לימוד הלכה אפילו מי שאינו רוצה להיות מורה הוראה חכם שפוסק בדבר לאיסור יכול לומר להשואל שילך לאחר שמתיר כתיבת פסקי הלכות בלשון לעז שאלה בהלכה - צריכים לשאול בכל פעם שלא לפסוק שאלות על הטלפון
י-לו ח-כב ח-כב י-ה	פרי בירך על הפרי ויצא מחדר לחדר המטובל בסוכר מאי מברכין עליה בהנ"ל כשהמדובר בפרי מז' מינים כשמברך שהחיינו על הפרי איזה ברכה מקדים ראה שבעת המינים	ד-קסו ג-כא, כב. ד-קסו ג-כב ד-קסו ד-קסו ד-קסו ב-כד, כה	פצוץ דכא אם מותר בממזרת כהן פ"ד אם יצא מקדושתו נעשה פ"ד אחר נשואין אי עובר בלא יבא נעשה פ"ד אחר נשואין יוציא נתחווהו בביציו אי נאסר באשתו פ"ד ע"י חולי אם אסור שתיקי בפצ"ד

קסם

ת'ד-שם

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

א-מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'

קסם

א-מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'
ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • תא- מהדית חלק א' • תב- מהדית חלק ב' • תג- מהדית חלק ג' • תד- מהדית חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קסו

ז-סג	אם שייך מצות קבורה בשבת	ת"ב-שנא	ליישוב ליש נוהגים שלא לאכול עם אשתו יחד
ט-רכא	באיסור חיטוטים בקבר	ת"ב-שיב	מלבושי אדומים לעם ישראל
ד-קנ	האומר שלא יקברוהו אין לו כפרה	ת"ב-שטז	מלבושים ארוכים לנשים
ד-קמה	להעביר מת לא"י כשהמת לא צוה	ת"ב-שיד	מלבושים הנסגרים ע"י כפתורים או לחצניות [ויפפער]
ת"ב-רנח	מי שצוה לקברו בארץ ישראל	ת"ב-שנג, שנד	נשים היוצאות במכנסים
ת"ב-רנז	מת בחו"ל לקברו בארץ ישראל	ת"ב-שטו	נשים העובדות במשרדים
י-רג	מת שרוצים הקרובים לשורפו אי מותר ללוותו	ט-רסח	עצות להנצל מהיצר הרע
	נתגדל בין העכו"ם ונדון בערכאות למיתה כיצד ינהגו בו	ת"ד-כד	צניעות בהסתכלות
ט-רכח			
ו-רג	קבורת נפלים		
ט-רכ	שיעור הרחקה בין צדיק לרשע		

צער

צערא דגופא לא ניתן למחילה ו-רנא. ת"ד-שפה

צער בעלי חיים

ז-רכ	אם ללמוד קבלה בזה"ז	ת"ב-רפד	אי מותר להרוג יתושים משום צעב"ח
ה-קסו	המזלזל בדברי קבלה שקבלו אבותינו	ד-רלט. י-רפה. ת"ב-תלא	אי שייך באדם
	קבלת שבת	ד-רלט	אם יש צעב"ח בשחיטה
ח-לא	אם תליא בהדלקה או בברכה	ו-רטז	בדגים ובבן פקיעה
	קבר	ד-רלט	בעופות, שקצים ורמשים
ו-ריב	אי אזלינן בתר רוב בקבר	ד-רלט	דאורייתא או דרבנן
ו-רצב	אי הוי שלא לאחר מיתה	י-פב	להמית בהמות אי עובר משום צעב"ח
ו-רח	הליכה לקברי אבות שלא הי' י' שנים	ו-רטז	להקדים אכילת בהמתו לאכילתו
ג-קכג	כמה מקום קבר אוסר	ד-רלט	להשתמשות בנ"א
	ראה טומאה, מת	ת"א-קלט	איסור אכילה או שתיה קודם שיתן מאכל לבהמתו

צפרנים

	קידוש החודש	ת"ד-שצא	הכוסס צפרניו בשבת מנסך י"ן
ה-רסג, רסד	אי בעינן עדות שאתה יכול להזימה	י-קלא	טבלה ואח"כ מצאה ששכחה ליטול צפורן אחד
ג-נג	אי מקבלין עדי הזמה אחרי שקדשו החודש	ז-רכא	מה צורך ותועלת יש בהם
ה-רסד	אתם אפי' שוגגים כשקבלו עדים פסולים		
ג-נא	חקירת העדים		

צדירות

שנפלו במנעליו בשבת אי חייב לעמוד ולהוציאם י-סג

קאנצערטים

האיסור לילך להם ז-מב

קבוע

אי קבוע כמחצה עמ"ד היאך כהנים יוצאין לדרך ט-רכו
כל קבוע כמחצה על מחצה ו-ריב

קבורה

אי מותר לכהן לנסוע באוירון ט-רכו
אי סגי מחיצה להפריד בין המתים ט-רכ
איך נוטלים שכר קבורת מת האסור בהנאה ד-קפא

קידוש השם

על כל המצוות ה-קסו, רצה
קידוש לבנה ז-רז
אבל מהו בקדוש לבנה
קידוש לבנה אי הוה מצוה חיובית
טעם שאין מקדשין הלבנה תחת הגג
נעשה בר מצוה ב"ב לחודש אי ימתין בקידוש הלבנה
מאיזה מקום מונין מולד הלבנה
המקדש לבנה קודם ט"ב מהו לומר טובים מאורות
מה שנוהגין בקידוש לבנה לתת שלום

קידוש לבנה

ת"א-שמא
ת"א-שמב
ת"א-שמג
ת"א-שדמ
ת"א-תמג
ת"ב-תעט

קמו

א- מהר"ק חלק א' • ב- מהר"ק חלק ב' • ג- מהר"ק חלק ג' • ד- מהר"ק חלק ד' • ה- מהר"ק חלק ה' • ו- מהר"ק חלק ו' • ז- מהר"ק חלק ז'
ח- מהר"ק חלק ח' • ט- מהר"ק חלק ט' • י- מהר"ק חלק י' • יא- מהר"ק חלק יא' • יב- מהר"ק חלק יב' • יג- מהר"ק חלק יג' • יד- מהר"ק חלק יד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קדושי ביאה אי דעתו אסוף ביאה	ב-לג	טעה והתחיל לומר קדיש יתום עם הש"צ אחרי אשרי	י-טז
קדושי בתו בלי ערים	ת'ד-עה	ובא לציון אי מפסיק באמצע	
קדושי חרש	ג-קפג	צוואה ליתן מעותיו למוסדות תורה ולומר אחריו	ת'ב-תכד
קדושי טעות אי הוי הברכה לבטלה	א-ז	קדיש	ג-כו
קדושי טעות במאומצת	ת'ב-תפג	קדיש יתום אחר מזמור שיר ליום השבת	
קדושי טעות האם חוזר ומברך	ת'ד-פב	קדשים	
קדושי כסף אי הוי דאורייתא	ב-ל, לא	אכילת קדשים - מצותה ביום ראשון בלבד	ת'ד-תב
קדושי קטן אי הוי מטעם זכיה	ט-רלה	בקדשי מזבח יש מועל אחר מועל	י-רעד
קדושי קטנה	ת'ד-נח, סג, ערה	שחייב באחריותו אם עובר עליהם בפסח	ב-גר
קדושי קטנה בעדים שלא הכירוה	ת'ד-מג	ראה קרבן, קרבן פסח, קרבן תורה	
קדושי קטנה וגדולה לענין כיסוי פניה	ת'ד-מג	קהילה חרדית	
קדושי שטר אי בעי חתימת עדים	ת'ד-קא	בחיובם לקבל ע"ע רב	י-קסג
קדושין במעות שמדרבנן אינם שלו	ת'ד-מה	קול	
קדושין בע"כ אי מהני	ת'ד-שיח	אי עדיף מכתובת היד	ט-שס
קדושין בצנעא	ת'ד-ס	באשה ערוה, אי שייך בטלפון, ובטייפ	ח-לז
קדושין ע"י שליח ידיה	ט-רצ	חילוק בין קול גזל לקול מעילה	ח-ר
קדש אשה בפני עדים בלא חופה ועכשיו רוצה לעשות	י-רכב	סומא אי יכול להעיד אטביעת קול	ט-שס
חופה כשרה	ג-קפ	קול באשה ערוה ד-פז, ה-ריח, רכג, רכד, ו-רלח, ז-יג, ח-לז	
קדש ע"מ להתחזיר ובטלה התנאי אם חייבת להחזיר	ד-קעד	קופה	
קטנה שנתארסה אסורה לזדים בחבוק ונושק	ו-קנו	קופת צדקה לטובת נשמת רמבע"ג אי הוי בה דין קנין	י-רצט
קנין הבעל באשתו	ט-רצב	חצר	
קנין קידושין מה עושה	ת'ד-קצו	קטורת	
קניניו	ב-לב, ג-קלג	מור אי הוי מן המותר בפין	ז-ז
רב מנגיד אמאן דמקדש בביאה	ט-רס	קטלנית	
שוטה שלא תקנו לו חכמים קידושין אם מותר לדור עמו	ז-רמה	נהרג בעלה בשואה וחזרה ונשאת ומת בעלה אי נקראת	ט-רנה
שכח לקדש עד אחר קריאת הכתובה	ט-תב	קטן	
שנית, כשמתה האשה וחזרה לחיות ע"י נס		אי חייב ברין אבמה"ח	י-פא
ראה ברכת אירוסין		אי יש עליו גודי קיום מצוות	ח-סא
		אם אביו חייב לקנות לו ציצית	ג-רכט
		אם הוא נאמן לומר שהגדיל	ו-יח
		אם הוי פנים חדשות לברכת חתנים	ב-מז, מח
		אם יש בו משום ניוול המת	ו-רג
		אם מוציא קטן אחר י"ח	ז-רכט
		אם מטיל ציצית לעצמו או לגדול	ג-רכט
		בהידור מצוה	ז-צ
		בחור הנחמך ע"י אביו אם דינו כקטן לגבי קנין	ו-רפט
		בכתיבת תפילין	ח-יב
קדושת דמים	ת'ד-תג	קדושת הגוף	
פקעה בכרי		מעילה בקדוה"ג אי הוי בכזית או בשו"פ	י-ערב, רעג
		קדירה	
		אי פוגם הבלע	ת'ד-שפח
		המחוברת לקרקע אי צדיכה טבילה	ט-קסד
		קדיש	
		אם לומר קדיש קודם הקבורה	ז-רעו
		דיני קדיש שלם	ו-טז, ז
		הפסק לקדיש בברה"מ	ו-לו
		חיוב היתום לומר קדיש	ז-רב

קסם

[illegible]

א- מהריק חלק א' • ב- מהריק חלק ב' • ג- מהריק חלק ג' • ד- מהריק חלק ד' • ה- מהריק חלק ה' • ו- מהריק חלק ו' • ז- מהריק חלק ז'

ח- מהריק חלק ח' • ט- מהריק חלק ט' • י- מהריק חלק י' • תא- מהרית חלק א' • תב- מהרית חלק ב' • תג- מהרית חלק ג' • תד- מהרית חלק ד'

קצת

א-מהדיק חלק א' • ב-מהדיק חלק ב' • ג-מהדיק חלק ג' • ד-מהדיק חלק ד' • ה-מהדיק חלק ה' • ו-מהדיק חלק ו' • ז-מהדיק חלק ז'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

י-שא ט-שעח ט-קסד ז-ק	קרקע בהא רקרקע אינה נגזלת יאוש בקרקע קרידה המתוברת לקרקע אי צריכה טבילה קרקע בקרקע אם בטל	ג-יד ה-לד ת'א-קד ת'א-קז ת'א-קח ת'א-קט ת'א-קיא ת'א-קיב ת'א-קיג ת'א-קטז ת'א-קיו ת'א-קיה ת'א-רכג	ת"ח אם קורם לכהן ע"ה תקנת משה ועזרא כהן מומר שתזר בתשובה אי קוראין לו ראשון לא קראו בתורה בב' וה' בשתרית אי יש לו תשלומין במנחה כהן שעלה במקום לוי ונמצא כאן לוי אם לא רצה הכהן לצאת מביהכ"נ קריאת התורה כשאין מנין שומרי שבת קריאה לתורה בשם אביו רשע בעל קריאה בתורה אי מותר להסתכל בחומש ברכת התורה לעולה לתורה נתקנה לכבוד התורה כבר שמע קריה"ת אי יש לשמוע שנית אי נכון לציבור לעמוד בקריאת עשרת הרבות אמן שעונה הש"צ בקרה"ת טעם עליה למפטיר למי שיש לו יא"צ באמצע השבוע
ח-סט	קרקפתא רלא מנת תפילין מיירי במרד אם לאו		
ג-סא ג-סב ה-קא	קשה לשכחה אוכל ממה שאכל עכבר אם יש איסור באכילת רברי הקשים לשכחה בטול ברברי הקשים לשכחה		
י-יא	קשר של תפילין המשנה קשר תפילין של תבירו אי י"ת בהם	ת'א-רכד ת'א-רכה ת'א-רכו ת'א-רכב ת'א-רכא ת'א-תקכו ת'א-תקכח	
ה-רכח	ראוי אינו ראוי מרבנן אי הוי ראוי מראורייתא		
	ראש ראה שער הראש		
	ראש השנה אבל רינו בתק"ש בר"ה אי רנין בליל ר"ה אי תשיב כיו"ט לענין פנים תרשות אכילת הסימנים בר"ה אכילת תפות ברבש בר"ה בסתירת רברי רש"י אם היו תוקעין בירושלים בר"ה שחל בשבת חסיד שלן בביה"ק בר"ה היאך נטמא טעה ולא אמר המלך הקרוש בליל ר"ה טעם לקריאת פ' העקדה בר"ה ולא ביו"כ לא היה לו יין להבדיל קורם ר"ה אי מבדיל בקידוש ת'א-רלד לא שמע אמצע התקיעה ליתן מציצה למוהל בר"ה מי שמתענה שני ימים רצופים ותל ר"ה ביום ג' כיצר יבריל ת'א-רלה סומא אי מברך שהתיינו ליל ב' של ר"ה סימנים שאוכלים ליל ר"ה וטעם להם תקיעת שופר בשבת תקיעת שופר לאיטר יר		
י-ע י-ל ח-רב ת'ג-קכג ת'א-תעה ת'ג-קיה		ג-קי י-יד ג-קצה ז-ריח ג-קצז	קריאת שמע אונן פטור מקריאת שמע אם מותר ליתן צרקה באמצע ק"ש טעם איסור אכילה קורם קריאת שמע כהנים גופייהו אימתי קוראים בערבית לרשב"י העוסק בתורה כל היום פטור מק"ש קורא שמע של שתורית קורם הנץ להוציא תבירו בק"ש של ערבית קריאת שמע ביחיד שח לצורך קר"ש אי מיקרי שת במזיד שמע ה' אליכם אמת באמצע ק"ש משלים לרמ"ת תיבות ד-יא
ח-רב י-ל י-סט ת'א-תצא ת'א-רלד ת'ג-קכד ת'א-תעז ת'א-רלה		ו-יט ה-יז ב-ע ד-יא	
ת'א-תצ ת'א-תעד ת'ג-קלט ת'ג-קכד			

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קעג

ו-קמו	הפסד ע"י הלואה אם מותר לשלם
ז-קכ	התנה שביד המלוה לחבוע מעות או פירות
ח-קיד	חיובו כשהמעות לא באו לידו רק באחריותו
ת"ב-תד	חתם על שטר שיש בו ריבית בשוגג אי יש לו תקנה
ה-קטו	יוצאה בדיינים
ת"ב-נה	יש לפניו באנק ישראלי או באנק עכו"ם ממי ללוות
ת"ב-נו	לא ידע שיש איסור להלוות ברבית ויש הפסד מרובה
ד-רכג	להלוות לבניו ברבית
ד-קכב	להלוות למומר ברבית
ו-קמ	לזה מגמ"ח ורוצה להוסיף לגמ"ח כסף לצדקה
ז-קכ	לזה מעות במדינה זו ע"מ לפרוע מעות מדינה אחרת
ת"ב-נג	ליקח רבית במאני מארקעט פונד
ת"ב-נד	ליקח רבית משכנתא מבאנק שיש לחוש לשותפין ישראלים
ת"ב-נד	לכתוב שטר מלוה שיש בו תשלומי רבית
ה-קכג	ללוות מעכו"ם ע"י שליח
ד-קכב	לפחות מהשער עבור תשלום מזומן
ז-קסד	לקחת אחוזים [פראצענט] כדי לפרוט שטר [טשעק קעשינג]
ז-קסד	לקחת אחוזים כדי לפרוט שטר שפרעונו מאוחר
ו-קמה, קמו, קמז	מחברה שרובה עכו"ם
ז-קכ	מעות מדינה אחרת הוי פירא
ד-קכג	מקבל שטר לזמן מאוחר ופודהו מיד בבנק נכרי
ח-מ	מקבלי ריבית בבאנק בשבת אי מקרי שכר שבת
ט-קעג	נשיא הבאנק שלא רצה לחתום על שטר עיסקא
ו-רעז	נתינת רבית לחברה בע"מ
ה-קטז, ו-קמג	ע"י שותפות בעסק ע"י מניות [שעירס]
ת"ב-מח	פקידה במשרד שכותבת חשבונות ורושמת גם רבית
י-קכג	פרטי דינים בזה
ז-קכט	קופת גמ"ח אם מותר לה ליקח מהלוה עבור ההוצאות
ת"ב-נ	ראובן חייב מעות לשמעון ונתן לו פנקס מבאנק
ו-שיג	שומת הרבית
ו-קמה	שותפות ישראל ועכו"ם והלוה הגוי לישראל מדעתיה
	דנפשיה

רבנות

י-קסג	חיוב לכל קהלה לקבל ע"ע רב
ו-רעז	פיטרו את הרב ומינו אחר תחתיו

רדיד

י-רנד	על מה סמכו בנות ישראל שאין לובשות רדיד כשיוצאות לשוק
-------	--

רדיו

ז-יג	אסור להחזיק רדיו בבית
------	-----------------------

ראש חודש

י-כט	טעה בר"ח ולא הזכיר יעו"י וחזר והתפלל ושכח טו"מ
ח-קפא	שכח יעו"י בתפילתו אם יתפלל שחרית לתשלומין קודם מוסף

רב

י-שח	אי יכול רב לאסור לשאול שאלות מרב אחר
י-שח	אי יכול רב לאסור על רב אחר להורות במקומו משום השגת גבול
י-רסא	אי יש לקרוא שם לבנו אחר רבו קודם לאבותיו
י-רסט	אי נכון לחפש רב שני כשהראשון עדיין בתפקיד רב
י-רסח	אין כח בבני הישוב לעכב את הרב מלפעול בצרכי ציבור ומלקבל הוראותיו
י-קסג	בחיוב לכל קהילה חרדית לקבל רב
ט-שיז	דיין שחטא ושב כשר מיד
ח-סג	חייב לחלוק על רבו באיסורים
ח-קלו, קלז, קלח, קלט	לא תענה על רב
י-רפד	במקור הדברים להיתר חניפה לתלמידו
ב-לב, ג-קלג	רב מגיד אמאן דמקדש בביאה
ט-שיז	שהיה חבוש בביה"ס ורוצה לקבל רבנות אי צריך להודיע לקהל

רביעית

ח-קצד	אי נתקטנו השיעורים
-------	--------------------

רבית

ת"ב-מה	אי מותר לכתוב שטר ובו רבית כשיש לו היתר עיסקא
ת"ב-נב	אי מותר לקבל רבית מבאנק
ו-קמ	איסור רבית במעות הקדש
ו-קמג, ז-קכט	איסור רבית במעות צדקה
ת"ב-נו	באנקים שמוכרים מוניות שערס בלע"ז
ה-קיא	במקום פיקוח נפש
ת"ג-רכח	במקום שיש שותף יהודי
ו-קמה	בפחות משהו פרוטה
ו-קמב	בשאלה
ד-קכב	דבר ששומתו ידועה למוכרו ביוקר עבור המתנת מעות
ת"ב-מט	הלוה מעות מבאנקים אי עובר על איסור רבית
ת"ב-מז	הלוה מעות מראובן כדי שישלם לו חובו הישן
ד-ריא	המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם
ח-קכב	המלוה את חבירו על המטבע
י-קיד	המלוה לחברה בע"מ אי יש בו משום ריבית
ת"ב-נא	המשלם רבית ע"י המחאה [טשעק] אי הוה רבית ראורייתא
ת"ב-מו	המתנה עם הלוה לעשות לו דבר עבירה אי הוה רבית

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

זינתה עם רשע ומאסה בו והוא רודף אחריה אי חייבין

להצילה

טעם דרודף אחר חבירו מצוה להורגו

להרגו בלי ב"ד

להרוג הרודף משום הצלת הנר

בדבר לחסוד ארר חרירנו אר מוסר להרנו

2017-2018

רוח הקודש

הניח ביצה קלופה ועבר עלה הלילה

REPLY

איך להתנהג בבריכת אשה ע"י רופא

נאמנותו

פסיכאליג

רופא איש לנשים

רוח רעה

לגבי כלים וקנים שתחת המטה

אי נאסרה מאכל שנגע בה קודם שנפל ידיו שחזית

מאכל שותיהן תחת הכסא בארץ

לגבי קטן הנוגע במאכל

לגבי נכדי הנסגף במאכל

רמת

אשרד במעונותם אי מוסרם להוציא

י-ת

ריאה

אִי הוּי גִזְרָה דְּרַבְנֵנוּ אוּ רַק חֹמֶרָא

ריחי'

ריחיי חלא וטעמי חמרא

ריפוי

החובל בחבירו אי יכול לסמוך על הרפואה הממשלית

ט-שפה

רואה מחמת תשמיש

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'

קעז

א- מהד'ק חלק א' • ב- מהד'ק חלק ב' • ג- מהד'ק חלק ג' • ד- מהד'ק חלק ד' • ה- מהד'ק חלק ה' • ו- מהד'ק חלק ו' • ז- מהד'ק חלק ז'
ח- מהד'ק חלק ח' • ט- מהד'ק חלק ט' • י- מהד'ק חלק י' • תא- מהד'ק חלק א' • תב- מהד'ק חלק ב' • תג- מהד'ק חלק ג' • תד- מהד'ק חלק ד'

אנסוהו נכרים אי הוי מלאכה שאצל"ג	ד-ג-ה-מג
אנסוהו עכו"ם לגלח זקנו בשבת ואם יעשהו בעצמו אפשר	
ע"י סם איזה עדיף	ת"א-רצה
אסור להניח ברוז נזולים עם מים חמים מע"ש לשבת	ת"א-רג
אצילי טינוף דרך מלבוש	ב-עב, עג, עד
אצילי ידיו אי הוי כלאחר יד	ז-מה
אשה המותרת לאכול אם תבדיל במו"ש שהוא ט"ב	ז-לט
ב' מוהלים בשבת אי מותרים למול	ח-קפא
באיסור להפקיע עצמו ממצוות שבת	ט-רכו
בבתי מלונים המדליקין נרות הרבה במקום אחד ומיד נתכים	ת"א-רב
בגד הנעשה לקבל זיעה אי אשה יוצאת בו בשבת	ת"א-רמז
בגד מפני הזיעה	ת"ג-נח
בגדים מלוכלכים להשימם במכונת הכביסה	ד-מד
בגדים רטובים המתייבשים בשבת	ו-סה
בגדר שכר שבת	י-סד, סה, סו
בדין טבילה לאנשים בשבת ויו"ט	ת"א-רפח, רצ
בדין סחיטה להמסתפג במגבת בשבת	ת"א-רפט
בדין שכר שבת	ת"א-רס
בהא מחללין שבת אפילו בא על עסקי ממון	ת"א-רצז
בהדל"ג בע"ש אי שרי לכבות הגפרור לאחר שהדליק בו	
ח-לא	
בהוצאת חוט הטלפון מהשקע בשבת	ח-מח
בהנ"ל אי חיישי' שמא יטלפן ישראל	י-גב
כשלפעמים צריך עזרת ישראל בעבודתו	י-ג
בורר אוכל שאינו אהוב עליו מאוכל אהוב עליו	ו-עט
בחורים שמדליקים עליהם נר בביתם	ו-נה
בטול חמץ בשבת ע"פ	ז-סו
ביו"ט שחל להיות שבת אי יש לחלק סעודה שני'	ת"א-שגב
בירך המוציא ונוכר שהוא קודם הבדלה	ז-פ
בישל בשבת במזיד ואח"כ נודמן לו חולה שיכ"ס	ת"א-רפ
במדבר ואינו יודע מתי	ת"ג-ס
במחיצות שבת אי בעי' דווקא מחיצות	ח-קא
במקום שיש עירוב אי מותר להחמיר על עצמו שלא להוציא	
בנין באוכלין	ד-מח. ו-פא, פג
בסוגיא דתופר בשבת	ח-ס
בסיס לדבר האסור והמותר, והמותר אינו חשוב יותר	ד-לו
בסתירת רש"י אם היו תוקעים בירושלים ברו"ה שחל בשבת	
ח-רכ	
בע"ת שאינו יכול להתאפק מלעשן אי יאמר לו שעכ"פ ימעט	
ח-תיד	
בענין הוצאת כדרים לחולי לב בשבת	ח-לח
בענין פתיחת ברוז מים חמים (כשבאים מים אחרים במקומן)	
ח-נה	
בענין פתיחת מקרר שהנורה שנדלקת בהפתיחה הוצאה מע"ש	
בענין שכר שבת	
בקוי המ"ב כיון דאין לנו רה"ר למה אסרו תק"ש, לולב,	
ומגילה בשבת	ח-קמח
ברז מים חמים, לפתחו בשבת	ז-נד
ברז מים חמים פתוח אסור לפתוח המים הקרים המתערבים עמו	ז-נד
ברזילי שיניים שנפלו בשבת מהו להחזירם	ת"א-רחצ
בריא שאמר לחבירו שהוא חולה מסוכן אי מחללין עליו	
השבת	ח-נג
ברכת המוציא בשבת לא הוי ברכת המצוה	ג-קעו
בשול מהשמש ע"י זכוכית	ה-סח
גבאי צדקה הרושמים נז"ג בשבת	ת"א-רנה
גדר עובדין דחול	ח-רכא
גחלים שנקטמו אם מוסיפין הבל	ז-לד
גחלת במקום שרבים נזוקים בה	ג-מה
גר שמל ולא טבל אם מותר לו לשמור שבת	י-קפ
גרוף וקטום למה לי	ז-לד
גרם הבערה	ה-סח
גרם כתיבה	ה-נו, נח
גרם מלאכה בשבת	ה-מ, נו
דחיית קרבנות בשבת	ת"ג-עח
דיבור בטלפון - אסור	ד-מב
דלת שקבעו עליה קופת צדקה אי מותר לפתוח בשבת	
ת"א-רסה	
דרך מלבוש מהו	ב-עב, עג, עד
הא דדוחין שבת מפני סכ"נ ולא אזלי' בתר חזקת בריאות	
ח-נה	
הא דהשוטח בשבת ונמצא טריפה פטור	ח-רמ
הא דספק נפשות דוחה שבת ולא אזלי' בתר חזקת בריאות	
ח-נה	
הא דשליח בשבת לא מקרי שניים שעשאוהו	ח-מב. י-עא
האוכל סעודת שבת קודם צה"כ אי יצא	ת"א-רג
האם מותר ליקח האבק מהמנעלים בשבת	ת"א-רצב
הבדלה על היין אי הוי דאורייתא	ח-לב
הדחת כלים	ו-פ
הדחת כלים אי הוי מתקן מנא	ג-מ, מא
הדחת כלים כשיש לו כלים אחרים	ג-מ, מא
הדחת כלים מסעודה לסעודה בשבת כשיש לו נקיים	ת"א-רפז
הדליק וכיבה חשמל בשוגג	ו-עז, עח
הדלקת נר שבת ע"י חשמל	ה-מא
ההוא ינוקא דאישתפיך חמימי'	ז-נט
ההורג זכוב בלי כוונה בשבת	ת"א-רעד
הואיל ויש חולה שיכ"ס לא אמרין	ג-מב

קעט

א-מהריק חלק א' • ב- מהריק חלק ב' • ג- מהריק חלק ג' • ד- מהריק חלק ד' • ה- מהריק חלק ה' • ו- מהריק חלק ו' • ז- מהריק חלק ז

א-מהד'ק חלק א' • **ב-מהד'ק חלק ב'** • **ג- מהד'ק חלק ג'** • **ד - מהד'ק חלק ד'** • **ה- מהד'ק חלק ה'** • **ו- מהד'ק חלק ו'** • **ז- מהד'ק חלק ז'**

ח- מהד'ק חלק ח' • **ט- מהד'ק חלק ט'** • **י- מהד'ק חלק י'** • **יא- מהד'ק חלק יא'** • **יב- מהד'ק חלק יב'** • **יג- מהד'ק חלק יג'** • **יד- מהד'ק חלק יד'**

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קפא

מיץ הזב מאיליו אי שרי לשתותו בו ביום	ח-נב	נפלו צרורות למנעליו בשבת אי חייב לעמוד ולהוציאם י-סג
מיץ ענבים לקידוש	ח-ג-מח	נפסק הגומי של הברזילים מהו להניח גומי אחר בשבת
מכבסים בה' בשבת מתקנת עזרא	ג-לא	ת"א-ערה
מכונה המופעלת ע"י מטבע - להשאירה ברה"ר	ד-לג	ד-מה
מכונה המופעלת ע"י מטבע - להשכירה לנכרי	ד-לב	ג-לח
מכשירין שהיה יכול לעשותן לחולה מע"ש	ג-מב	ד-לד
מלאכה לחולה אי הוי משאצל"ג	ד-ג	ו-סב. ז-לט
מלאכה מיראה אי הוי משאצל"ג	ד-ג	ו-רמו
מלאכה שא"צ לגופה	ח-ג-סא	ו-נד
מלאכה שאינו צריך לגופה	ב-עד. ה-ס	ת"א-שיח
מלאכות המותרות לעכו"ם לעשותן להישראל	ח-לד	ה-נא
מלאכת בונה	ח-ג-סב	ת"א-רמא
מלאכת שבת	ו-נב	ח-ג
מלאכת שבת במתעסק אם אסורה בהנאה	ו-עו	ו-קפו
מנחה בקבלת שבת, זמנה	י-נד	ח-ג-סג
מנין של מחללי שבת ח"ו אי מקרי תפלה בצבור	י-טו	ז-מו
מפנה שלג אם חייב משום בונה	ד-מה	ח-ג-סא
מצות מחיית עמלק אי שייך בשבת	ת"א-תקמה	י-מז
מצאיה בשבת	ה-רפו, רפו	ח-ג-מד
מקבלי רבית בבאנק אי מקרי שכר שבת	ח-מ	ג-מב
מקוואות שמקבלין שכר עבור טבילת שבת	י-סה	ו-סח
מקום נסיעה רבים בספינות לא הוי רשות הרבים	ו-ס, סא	ת"א-רפג
מקום שהמכוניות [קארס] נוסעות אי הוי רה"ר	ו-פז, פח, קטז. ז-ס, סא	ט-של, שלב
מקח וממכר אי הוי דאורייתא	ד-לג. ו-רפב	ה-סד
מקלקל בחבורה	ה-שא	ו-סז
מקלקל ומתקן	ה-ס	ד-מח
מקרה חשמלי למי שתיה אי מותר להוציא מים בשבת	ת"א-רעט	עשית שדולקת מע"ש בעוד היום גדול אי יוצא ידי
מקרה שיש לו כפתור להדליק לפתחו בשבת	ת"א-רסז	נר שבת ת"א-רא
מריח [אייסינג בלע"ז] על עוגה בשבת	ת"א-רפה	ה-רב
משמיע קול שאינו מתכוון וכלאחר יד	ו-קפו, ער	ח-ג-סג
משקפיים המשתנים צבעם בשמש לענין יציאה בהם	ח-מד	ג-מד
מתנה	ת"א-ו	ז-מז
מתעסק אי הוי מלאכת איסור	ד-א, רעא	ח-מה, מו
מתעסק בקלקול אי אסור	ז-מז	ו-עא
נגמר דינו למיתה אי מפקחין עליו הגל	ח-נו	ו-פא, פג
ניקי המקוה ע"ש עם חשיכה	ת"ב-פה	ו-פא, פג
נמשכה סעודת שבת לר"ח יאמר רצה או יעלה ויבא	ג-ג	ה-סח
נמשכה סעות שבת ור"ח למרצ"ש	ג-ג	ו-עד
נסיעה באוטובוס מיד בצאת השבת	ז-ג	ח-ג-סז
נסיעה עם היולדת בשבת	ג-מח	ז-סג
נפל כובעו תחת מכונית בשבת כיצד יוצאו	ח-קע	ו-נו
נפל מכח זרם חשמל אי מחללין עליו השבת	ט-קנא	ד-נג
נפלה דליקה והציל פת הדראה אי מציל פת נקיה	ת"א-ש	ג-מט
		קטן מחלל שבת אביו חייב להפרישו מראורייתא ג-מט. ז-לו

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'
ח- מהדיק חלק ח' • ט- מהדיק חלק ט' • י- מהדיק חלק י' • יא- מהדיק חלק יא' • יב- מהדיק חלק יב' • יג- מהדיק חלק יג' • יד- מהדיק חלק יד'

מפתח כללי לפי מדרג הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ז-קס	שפוסק כקש"ע ולא כמ"ב	כשברכה בשעת הדלה"נ אי עונה אמן אחר הברכה	בקידוש
		ח-רכב	ראה ברכת שהחיינו
ט-ריז, שצ	שוטה		שהכל
ט-רס	ההורג חרש שוטה מה דינו	ח-כו	אי מברכין על אורז ברכה זו
	שוטה שלא תקנו לו חכמים קידושין אם מותר לדור עמו	ח-כב	אי מברכין על שוקולד ברכה זו
י-מח	שולחן		שואל
	בטעם התוס' דמניחין מלח על השולחן		ראה שומרים
	שומן	ג-קנג. ה-רצג	שואל שלא מרעת
ט-קנח	לערות מכלי שבו שומן כשר לנר חלב דולק	ת"ב-תמט	הלוקח כלי מחבירו בלי לשאלו
	שומע כעונה		שוגג
ד-יא	אי הוי הפסק בתפילה	ה-א. ו-רפ, רפא	באיסור דרבנן
י-מד	אי הוי כמברך עצמו	ח-קכא	בזה"ז
ח-ד	כששח המברך אחר הברכה	ט-שנה, שנו	כ"ז אי נהרג על שוגג
י-מ, מד	שומע כעונה	ח-קכא	גדר תינוק שנשבה
	שומר	ט-שסח	עבר על איסורי דרבנן בשוגג
	שומר מצוה לא ידע רע	י-רצז	שפך כוס מים והיו בו בתי עיניים של חבירו אי חייב
ה-קמה, רלב, רלד, רלח	שומר פתאים ה' - מתי סמכין על זה	ח-קכא	לשלם
ד-קצ. ט-קסא			תיקון עירובין אי הוי לשוגגין
	שומר ילדים [בייבי סיטער בלע"ז]		שוה פרוטה
ט-ערה	איסור יחוד בשומרי ילדים	ט-שעו	גול ב' חצאי שו"פ אי אמרי' קמא קמא מחל
	שומרים	י-ערב, רעג	מעילה בקדוה"ג אי הוי בכזית או בשו"פ
ב-י	אם חייב השומר כשביטוח (אינשורנס) משלם הנזק	ט-שעה	נכרי שגול פחות משו"פ חייב
ז-רעד	הבטיח להשאל דבר יכול לחזור בו	ת"ד-ריח, שכ	פחות משו"פ - אי מחיל אינש עלי'
ב-י. ג-ע	השוכר פרה והשאלה לאחר	ת"ד-ריח	פחות משו"פ גבי ישראל
ו-קיד	מתנה ש"ח להיות כשואל	ח-רלה	פטור הגזול פחות משו"פ אי הוי משום ח"ש
ב-מ	נחלקו השומר והבעלים מה היה הפקדון	ט-שיח	קרבן אשם בא רק אשו"פ
ו-קיד. ז-רעד	שאלה אי קני'	ת"ב-שעא	הדינין אין יושבין לדין על פחות משו"פ
ד-קלד	שאלה ליומא אי הוי כמתנה		שוויה
ג-קנז. ד-רכח	שאל ספר ונאנס חייב	ג-קכה	שויה נפשיה חתיכה דאיסורא
ב-י	שואל למה חייבתו תורה	ג-קכו	מטעם נדר או הודאה
ד-רמא	שכירות במה נקנית	ג-קכו	עדים מכחישים
ד-קלד, ריד, רמא. ה-עא	שכירות ליומא מכר		שוחד
	שומרת	ת"ב-שעו	אי מותר לשחד שופט עכו"ם
ט-רעו	בת כמה מקרי שומרת לענין יחוד		שוחט
	שופר	ח-רמ	בהא דהשוחט בשבת ונמצא טריפה פטור
י-ע	אבל אם תוקע לציבור	ת"ג-קסא	שוחט קל ראש
ה-עד	איזה תקיעות מהתורה	ת"ג-קס	שוחט שהעזיז פנים לרב

א-מהדיק חלק א' • ב-מהדיק חלק ב' • ג-מהדיק חלק ג' • ד-מהדיק חלק ד' • ה-מהדיק חלק ה' • ו-מהדיק חלק ו' • ז-מהדיק חלק ז'
ח-מהדיק חלק ח' • ט-מהדיק חלק ט' • י-מהדיק חלק י' • יא-מהדיק חלק יא' • יב-מהדיק חלק יב' • יג-מהדיק חלק יג' • יד-מהדיק חלק יד'

קפה

א- מהדיק חלק א' • ב- מהדיק חלק ב' • ג- מהדיק חלק ג' • ד- מהדיק חלק ד' • ה- מהדיק חלק ה' • ו- מהדיק חלק ו' • ז- מהדיק חלק ז'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קפו

שכר בית לא' ונעשה שונאו
שכרו הרה"ר א"צ לשום אדם לבטל רשות
שמיים ה' אלוהיכם וכשחזר בקול רם הוסיף תיבת אמת יי-
ש"ץ בן צדיק קודם לש"ץ שאינו בן צדיק יי-ב,
תוקע אי הוי בכלל ש"צ יי-עא

שכר

שכר מצוה בהאי עלמא ליכא
שכר פסיעות
שוכר פועלים ע"י שליח לא עובר על כל תלין
ה-כד
ה-כד
ג-קעא

שכר לימוד

אם מותר לשלם שכר מחנה קיץ ממעות מעשר
בקביעות שכ"ל מהשיבוט לבעלי בתים
מכספי מעשר אי שרי
י-קסה
יי-קנט
יי-קנט

שכר שבת

בגדר שכר שבת
טעם האיסור בזה
מקבלי ריבית בבאנק בשבת אי מקרי שכר שבת
י-סד, סה, סו
ח-מא
ח-מ

שלא כד"א

גדר הפטור דהאוכל שלכד"א
חילוק בין נבילה שלכד"א לשאינה ראויה לגר
ח-ריא
ט-קנז

שלג

אי הוי אוכל או משקה
אי הוי מים למקוה
כל המקוה משלג שנתפשר
ב-א
ב-א, ג-צב, ד-מח
ג-צד

שלום

הזכרת שם שלום במרחץ
ג-ט

שליח

אב אי עושה שליח למול
אי יכול לעשות שליח בפדה"ב
בהא דשליח בשבת לא הוי כשניים שעשאוהו
מתי שייך שליחות יותר כשהוא בע"כ או מרצונו
קידושין ע"י שליח דידה
שכר סופר לכתוב ס"ת אי הוה מדין שליחות
שלוחו של אדם כמותו
שליח ב"ד
שליח לקידושין
שליח שקידש אשה ומת
ט-שעט
י-קצה
ח-מב, יי-עא
יי-רמח
ט-רצ
יי-קפג
ת"ד-קסט
ת"ד-ריב
ת"ד-עז
ת"ד-נו

שליח ציבור

בתענית ציבור אם צריך להיות מהמתענים
כוונתו להוציא
ב-נט, ג-נח
ה-עב

שליח קבלה

אשה שנעשה שליח קבלה לעצמה על הגט
ט-שיב

שליחות

אין שליח לדבר עבירה
דבר דמילא
ביטול שליחות
ביטול מקצת שליחות אי בטלה כולה
בכתיבת ס"ת
במצוה שבגופו
במצות מילה
בקבלת גט
גדרה
השתמש השליח במעות ונאבדה
ללוות מעכו"ם ברבית ע"י שליח
לעכו"ם במצות תשבתו
מילי לא מימסרי לשליח
מצוה בו יותר מבשלוחו
עכו"ם בשליחות
קטן שעשה שליח לכשיגדל
שכר פועלים ע"י שליח לא עובר על כל תלין
שליחות בקדשים מנלן
שליחות לעבד בקידושין
המקדש ע"י שליח אי הוה שליח לדבר עבירה
ביאור בגדרי שליחות
ה-מו, רעט, רפ
ג-קמה
ג-קמב, קמג
ג-קמד
ד-קכז, ה-קפו, קפט, קצ
ג-קמה, ה-עב, קפט, רעט, רפ
ה-רעט, רפא
ג-קמה
ת"ד-קסז
ת"ד-שמז
ה-קיג, קיד
ח-לא, קפב
ז-ר
ה-קפט, ו-שיב, ז-קצט
ה-מו
ג-קפד
ג-קעא
ג-רה
ו-רלד
ת"ב-שכט
ת"ב-שסג

שליל

אי נקרא בן
ד-קפג

שלוש עשרה מדות

ראה י"ג מדות

שלשה אילנות

שלשה אילנות בבית סאה חורשין כל בית סאה
ו-ערב

שם

אחרי המשפחה סגולה לאריכות ימים
אי יכול לשנות שם בנו שקראו ע"ש אביו שנאבד
בשואה ואח"כ חזר
אי ראוי לתת לבניו שם שאינו ברור
אם יש לקרא לבנו שם אחר רבו קודם לאבותיו
י-רסב
ט-רמח
ט-שח
י-רסא

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

ח-קפכ
ח-מח. י-עא
ט-שלט

ד-ד-ד

ד-רלג
ד-רלד
ת'ד-רנ
ה-רמג

ח-נט
י-נח
ח-לה

י-כה
ה-רמג
יה
ת'א-כז

י-קכז
ד-קיד

י-ע
ט-קנס

ט-שפ

ד-77

י-שד
ת'ב-תכ

א- מהד"ק חלק א' • ב- מהד"ק חלק ב' • ג- מהד"ק חלק ג' • ד- מהד"ק חלק ד' • ה- מהד"ק חלק ה' • ו- מהד"ק חלק ו' • ז- מהד"ק חלק ז' • ח- מהד"ק חלק ח' • ט- מהד"ק חלק ט' • י- מהד"ק חלק י' • יא- מהד"ק חלק א' • יב- מהד"ק חלק ב' • יג- מהד"ק חלק ג' • יד- מהד"ק חלק ד'

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנת הלכות

קצ

נשים בלימוד תורה	ו-ס	תלמוד תורה	י-קנט
נתינת התורה אי התחילה מאברהם אבינו	י-שה, שו	קביעות שכ"ל מהשיכות לבעלי בתים	י-קנט
עד מתי בן מזורז קודם לאביו	ד-קכ	בתי חינוך שהסכימו שלא לקבל תלמידים זה מזה בלא	י-קס
עכו"ם העוסק בתורה חייב מיתה	ט-שעב, שעג	הסכמת שניהם	י-קנה
עמידה בפני ת"ח בשעת לימוד	ת-ג-רצ	דיני קדימה בכיבוד או"א ות"ת	
תורה שלא לשמה	ת-ג-רסח		
ראה ברכת התורה, חידושי תורה, ספר תורה			
תחבושת [בענדעיד בלע"ז]			
אי הוי חציצה לנט"י	ח-יט		
תחומין			
אי שייך בחוה"מ	ח-קצו (ד)		
תחיית המתים			
ברברי הרדב"ז דאין תחא"מ אלא בעמק יהושפט			
ט-רכד. ת"ב-רס			
תחילתו באונס וסופו ברצון			
ביאור ההיתר	ט-רנא		
פרטי דינים בזה	ט-רנא		
תחנון			
איטר יד	ת-ג-יב		
אם אומרים במנחה	ח-כח		
בר מצוה	ת-ג-כה		
האומר וידי בתחנון כשהציבור מתפלל בנוסח אשכנז	ח-כט		
התחיל בטעות	ת-ג-כו		
תיומת			
ראה לולב			
תינוק			
איסור חלב עכו"ם לתינוק בן יומו	ט-קנה		
אם יש לו דין עני	ט-שרמ		
במע"א	ת-ד-ריא		
למה יהרג הרוצח תינוק בן יומו	י-קיט		
עד כמה שנים תינוק מסוכן לחלב	ת-ב-י		
שנשבה	ח-קכא		
תליוהו			
תליוהו וזבין	ו-רסג		
תליוהו ליקח, אין מקחו מקח	ב-לה		

ו-לט	תפוחי אדמה	תנור גז	אם מותר לפותחו בשבת להוציא טשאלענט
איזו ברכה מברכין עליהן	י-נו	תנ"ך	אם כל מה שכתוב בתנ"ך מחייב שיהא חיוב לעשותו
תפלה	י-רמט, רנ	תענית	אי מותר להתענות בפסח שני אמר עננו ואכל אח"כ אי מיקרי שקר אשה בכורה אי צריכה להתענות ע"פ בירך על מאכל ונזכר שהוא תענית בכור יוצא דופן אי חייב להתענות ע"פ ברית מילה בצום גדלי' מהו לאכול על הברית התענה תענית חלום בחוה"מ אי צריך תענית לתעניתו
אבל אי יש למנוע עצמו מלהתפלל בשביל אמירת ותן טו"מ אבל להתפלל מעריב בר"ח אומנן אין יורדין לפני התיבה ואין נושאים כפיהם אי יש לדנו לזכר"ד ולכר"ד איהש"ד, קדיש וקדושה איזה מהם קודם אין אנו בקיאים בלשונות אין עומדין להתפלל אלא מתוך דבר הלכה אינו יכול להעמיד עצמו מהפחה אכילה קודם התפילה בשעה"ד אי שרי מתי אוכל הסעודה	ת'א-תד א-ד ת'א-שסט ז-פ ת'א-שע ת'א-תס	ת'א-שלו ת'א-תסו, תסט ת'א-תסח כמה מתענין בעינין לומר עננו בחזרת הש"ץ ב-נו, נח, נט. ג-נח, עג, עז כמה מתענין בעינין לקרה"ת ב-נו, נח, נט. ג-נח, עג, עז, פ להיות מוהל בברית מילה ב"ז בתמוז וההורים עשו סעודה	ת'א-תסא ה-קצה ה-טו ת'א-תסז ה-רב ב-נט. ג-נח ה-רז
ח-קצ ה-קפא י-כו י-רב י-יד ב-עא ת'א-רכא ת'א-סא ת'א-פ ת'א-מה אמר ברכו עם הציבור והמשיך יוצר אור ונזכר שעומד באמצע פסד"ז אסור לעכב התפלה בגלל טענה על אחד המתפללים בדבר מחלוקת הפוסקים אי אמירת הלל הוי דאורייתא	ת'א-שלו ת'א-תסו, תסט ת'א-תסח כמה מתענין בעינין לומר עננו בחזרת הש"ץ ב-נו, נח, נט. ג-נח, עג, עז כמה מתענין בעינין לקרה"ת ב-נו, נח, נט. ג-נח, עג, עז, פ להיות מוהל בברית מילה ב"ז בתמוז וההורים עשו סעודה	תענית אסתר	הטעם שמתענים בו זמנה באד"א או באד"ב
ת'א-שצה י-כ ת'א-רלא ב-עא ת'א-עב ביחיד שמתפלל שמ"ע דשחרית והציבור מתפללין מוסף	ה-רלג ח-ו	תערוכת	אי שייך דין תערוכת בעכו"ם איסור והיתר שלא היו מבוררים בפ"ע ב' אתרוגים שנתערבו ושוב נפרדו מהתערוכת בתר שמא או בתר טעמא אוליין משחת שיניים שיש בה תערוכת איסור ס"ת שנתערב עם שאר ס"ת כשרים אי בטל ברוב
ת'א-תפח ב-עא ח-רמד ח-רמג ת'א-גיה ת'א-לח בני א"י בחור"ל אין להם לעשות מנין לעצמן ביום שני של י"ט בע"ת מאימת יתחיל להתפלל ולקיים מצוות בעל תשובה מהו בתשלומים על כל התפלות שלא התפלל	ג-צו ה-רה ח-רה ב-טו ט-קנד ח-רה	תעשה ולא מן העשוי	בצה"פ למוזוה בשם הקודש שנכתב ע"ג טלאי והדביקו

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

א- מהר"ק חלק א' • ב- מהר"ק חלק ב' • ג- מהר"ק חלק ג' • ד- מהר"ק חלק ד' • ה- מהר"ק חלק ה' • ו- מהר"ק חלק ו' • ז- מהר"ק חלק ז'

ומתפלל	ת"א-שלח	הכריז על תפילין שמצא ולא באו הבעלים אי שרי להניחם
שכח לומר יעלה ויבא ויש חמשה שלא התפללו אם	ת"א-עו	ט-ששה
מצטרף למנין	ת"א-שלט	ד-ד
שכח לומר יעלה ויבא ונזכר סוף מודים	י-ט	ו-יא
שכח לומר ישתבח ונזכר לאחר ברכת יוצר אור	ת"ג-יט	י-יא
שכח תפלת תשלומין	ה-לא	ו-קצא
שלשה פסיעות שאחר השמו"ע	ז-גא	ו-יב
שמע חזרת הש"ץ אם רשאי לדבר כששומע שנית	ד-ח	ח-ט
שעת הדחק מהו - לצרף קטן למנין	ז-יז	ח-קצנ
תנוקות המפריעים בתפילה	ת"א-א	ת"א-לה
תפילה בכל יום על חורבן ביהמ"ק וגלות השכינה	ה-כז	ה-יב
תפילה בציבור	ה-קסג	ו-יז
תפילת ערבית רשות	ת"ג-יג	ד-ג
תפלה בגוי	ת"ג-כ	ד-ג. ו-ח
תפלה בצבור בגומר מאוחר	ת"ג-ל	ד-ג
תפלה לצרכי עוה"ז	ת"ג-כא	ד-ה. ו
תפלה נתקנה בלשון רבים	ת"ג-לו	ה-יא
תפלת הבינו	ת"א-עז	ה-ל
תפלת הדרך להולכי אורון	ת"א-מז	ת"א-לא
תפלת יהי כבוד	ת"ג-כג	ת"א-כה
תפלת תשלומין קודם צה"כ		ת"א-כח
תשעה שהתפללו אם יכולים לצרף א' מהשוק לחזרת	ד-יז	ת"א-כח
הש"ץ		ת"א-כח. ל
תפילין		ת"א-כו
אדם החש לנזלות ר"ל יכול להניח תפילין על כובע דק	ח-י	ו-יא
אונן שחייב בצוות אם יניח תפילין	ד-קמד	ח-י
אטר שהרגיל עצמו לכתוב בימין כל אדם	ו-ט	ח-י
אי הוו תכשיט או מלבוש	ח-רח	ח-ט
אי יש להזהר ביו"ד של תפילין שלא תתקמט הרצועה על		ח-ט
פחות מכשעורה	י-ז	ח-ט
אי צריך למדוד ריבוע של תפילין עם מדעים תכניים		ח-ט
	ת"א-לד. לו	ח-ט
אם יכול להניחם אחר תפלת מעריב	ח-יג	ח-ט
אם יש מצוה שיכתוב בעצמו התפילין שלו	י-קפט	ח-ט
אם מותר להדביק השני ע"ג התפילין	ב-יח	ח-ט
אשה אי יכולה להכניס זוג זוג בשבת	ח-רח	ח-ט
בדיקת תפילין	ה-פה	ח-ט
בחול המועד	ה-ז	ח-ט
בירך עליהם ונפסקה הרצועה אי חוזר ומברך על התפילין		ח-ט
האחרים	ח-ח	ח-ט
בכתיבתו, כמה צריך ליכנס או לצאת מן הצדדין	י-קצד	ח-ט
בלורית במקום הנחת תפילין אי הוי חציצה	י-יט	ח-ט
הוציא חבירו בברכתו ושח בין הברכה להנחה	ח-ד	ח-ט
היוצא בהם בשבת איסור ב"ת משוי לי' כמשוי	ח-רז	ח-ט

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מ"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

תקון הבתים עם דבק מבהמה טמאה	ז-ו	תקנות	ט-רטז
תפלת שמו"ע	י-סט	תרומה	ג-קצה
טעה ולא אמר המלך הקדוש כליל ר"ה	ח-יד	אוכל תרומה אי פטור ממצוה אחרת	י-קצט
שלא יכסו פאות הראש את אזניו		אי כהן רשאי לזרוע תרומה טהורה	ת"ב-רלז
תפלות ופיוטים	ח-א	אין מעשרין מן החדש על הישן	ת"ב-רלח
"והשב את העבודה" לאיזה עבודה הכוונה	ח-כה	אכילת פירות הבאים מא"י לחו"ל	ג-קצה, ריז, ריח, רכא
"ונברך עליה בקדושה ובטהרה" הפי' בזה	ח-רכד	אכילת תרומה אי הוי מצוה	ז-ר
מה שמזכירין בתפלת גשם "על הסלע הק' ויצאו מים"		אם היתה תקנה שלא להפריש במחשבה	ו-קמג
תפלת מנחה	ח-כח	אם יש לכהן חלק בתרומה קודם נתינה	ז-רנב
אם אומרים תחנון		בת כהן שנשאת לחש"ו אם נפסלה לתרומה	ג-עט
תפלת מעריב	ח-יג	גידולי תשלומי תרומה אם אסורים לזר	ח-רד, רה, רו
אם יכול להניח תפילין אחר תפלת מעריב		הנאה של כילוי	י-קצו, קצז
תקיעות	ח-קצח	הפריש תרומה ושכח לברך אם יכול לשאול אהפרשה ולחזור ולברך	ט-רל, רלב
בהא דאין תוקעין בחצוצרות בעת צרה ח"ו	ח-רא	הפרשת תרומה אי הוי מצוה חיובית	ז-ר
שמע תקיעות וזכרונות אי יי"ח מלכיות		התורם במחשבה אם מברך	ג-קצח
תקיעת שופר	י-ע	התירו מפה לאוכלי תרומה	ת"ג-שלד
אבל אם תוקע בר"ה	ת"א-תפ	טבל והפרשת תרומה	ה-רג
איטור יד בעל תוקע באיזה צד יתקע	ח-רכא	כהן אם נשאל על תרומתו	ז-רנב
איסור תק"ש בשבת הוי משום שבות או עובדין דחול	ח-קמח	כהן הבא על פניה אם נאמנים לומר זה בנם לאכול בתרומה	ה-רנב
בוה"ז דאין דין רה"ר למה אסוריה בשבת	ת"א-תפט	כהן שהלך למדה"י אשתו אוכלת בתרומה	ת"ג-שנ
ביאור דברי המג"א בתק"ש	ח-רכ	כרשיני תרומה	ת"ד-שכא
בסתירת רש"י אם היו תוקעין בירושלים בר"ה שחל בשבת	י-עא	מינוי שליחות להפרשה	ה-רה
התוקע אי הוי בכלל ש"צ	ת"א-תפא	מצות הפרשה כשאינו רוצה לאכול	ה-רד, רה, ו-קיה
שמע תקיעת שופר בהתחלה ובסוף ולא באמצע	ת"א-תעט	נר חנוכה משמן שריפה	א-ד, ה, יד
שני בעלי תקיעה אחד בקי בתקיעות ואחד ת"ח	ת"ג-קכד	נשאל אתרומה אי הוי ברכה לבטלה	א-ד, ה, יד, ב-נא
תקיעת שופר - לא שמע אמצע התקיעה	ת"ג-קכד	נשאל אתרומה אין לחוש לטבל שאכל	א-ד
תקיעת שופר לאיטור יד		נשאל אתרומה לא יברך בהפרשה שניה	א-ד, ה, רג, ו-רפו
		תרומה ביד כהן אי ישנה בשאלה	ת"ג-שמט
		תרומות ומעשרות באיחור	
תקליט	י-רעט	תרופות	י-קו
שנכתב עליו איסור השגת גבול אי מותר להקליט ממנו לצורך עצמו	י-קמה	הנעשות מבע"ח ונפסלו מאכילת כלב מה דינם	
שעונה הטעלעפאן ומקבל מעסעדזש בשבת מה דינו		תרנגול הודו	י-קטז
תקנה	ב-לה	אם יש לאסור אכילתו ביום חגם	
אם אפשר לתקן שלא לילך אלא לב"ד פלוני	ב-לה	תשכיתו	י-סח
אם יכולים ב"ד לתקן נגד מצוה	ב-לה	נשים אי חייבות במ"ע זו	
אם יכולים בני העיר לבטל קדושין	ב-לה	תשובה	
תקנת משה ועזרא בקריאת התורה	ה-לד	בע"ת שעבר עבירות כיצד ישוב בתשובה	ט-תז, תי

מפתח כללי לפי סדר הא"ב מי"ד חלקי שו"ת משנה הלכות

קצה

הניח תפילין ומצא שהיו פסולים אם צריך תשובה	ח-ט	מעוברת אי חייבת להתענות בט"ב	ת"א-תלט
לאוכל מאכל שיש בו תולעים	ה-צב	ערב שבת חזון שהתפללו מבעוד יום אי מותרין לאכול	
לגורם מיתה לחבירו כדי להקל סבלו מעליו	ו-שיד	בשר	ת"א-תמא
למי שהניח תפילין פסולות	ה-א	תבשיל אחר שנתבשל בשתי קדירות אי מותר לאכול	ת"א-תנג
לנכשל בגדה	ה-קלו	עט"ב	ת"א-תמ
לעובר בשוגג על איסור דרבנן	ה-סח	תשעה באב שחל בע"ש	
עבר איסורי דרבנן בשוגג אי צריך תשובה	ט-שמו		
עשה תשובה אם נתכפר המכשילו	ז-נג		
עשה תשובה על עבירה שעונשה כב"ד אם נפטר מהעונש	ז-רנט		
ראה בעל תשובה			

תשעה קבין

אי בעי כח גברא	ג-א, ב, ד, ה, ו
אי בעי כלי	ג-א, ב
מכמה כלים מצטרף	ג-א
ראה טבילת עזרא	

תשלומין

תשלומי הקדש הוי בשביל שהזיק או כפרה	ט-שיח
תשלום י' זהובים לחטיפת מצוה	ת"ד-שכט
תשלומין גבי מצוות	ת"ד-רטז

תשמיש

אין אשה מתעברת אלא סמוך לוסתה	ה-ריג, ריד
היוצא לדרך ליל ל"א אי חייב לפקוד	י-קיז
לנתה ולא שמשא אי חוזרת וטובלת	י-קלב
מנהג בגדל לשמש ביאה ראשונה לאור הנר	ד-קצז
מנודה אי מותר בו	ט-רב
משמשת במוך	ה-רי, רל, רלא, רלב
שמשו אחר וסתה של הפלגה אחר לידה בשוגג	י-קכה
המשמש ליום צ'	ת"א-קצג
ע"ע ביאה	

תשמישי קדושה

שקית נייר שהניחו בה חר"ת אם מותר לזרקה	ז-כד
--	------

תשעה באב

ביו"כ וט"ב לאחר נטילת ידים מעביר על עניו קצת	ת"א-תנו
בישל שני תבשילין בקדירה אחת אי מותרין לשני בני אדם	ת"א-תנג
המקדש לבנה קודם ט"ב מהו לזמר טובים מאורות	ת"א-תמג
חולה שאוכל בט"ב שחל ביום א' מתי יכדיל	ת"א-תנה
ט"ב שחל בשבת להכדיל בשבת מפלג המנחה	ת"א-תנד
לאכול בשר בוואכנאכט ערב תשעה באב	ת"א-תמב
לברך ברכת הגומל בתשעה באב	ת"א-תמו, תמח
לקרות פ' הקרבנות בתפילה בט"ב	ת"א-תנו
לשמוע רעקארדס בתשעה באב כדי להקל התענית	ת"א-תמו
מהו לשנות יין הכולה בשבת חזון	ת"א-תמד
מוצאי ט"ב הנדחה אי אסור בדברים שבצנעה	ת"א-תנט
מי שאכל בט"ב וצריך לברך ברהמ"ז אי יאמר נחם	ת"א-תנח

שוונות

אוהב אדם את בנו יותר מגופו	ת"ד-שעא
אחיות מחזיקות ביאור הסוגיא	ת"ד-יח
אי יש מציאות למכור מחלתו לאחר	ת"ב-כה
אי צדיק עדיף או חסיד עדיף	ת"א-פג
אם יקבלו בעלי תשובה לאחר ביאת המשיח	ת"א-תצט
אס"ח שבועות אי נקרא יום טבוח	ת"א-תה
באשה קרקע עולם היא	ת"ב-רפו
בביאור מה שאומר לך בעה"ב עשה	ת"א-קמב
בדין דאין מסרבין לגדול	ת"א-קמג
בהא דצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם	ת"ב-קנה
בהמות טריפות	ת"ג-קע
ביאור הגמ' (שבת י' ע"א) טריחותא למיסר המייניה	ת"א-קפז
ביאור לשון ולא נתעלף שפי' רגמה"ג	ת"ב-ב
ביאור לשון רש"י ברכות	ת"א-נא
ביאור מימרא דר' יוחנן בר לקישא שאל עשרין וארבע קושיות	ת"ב-קלח
ביאת בן דוד	ת"ג-מו
גדול המחטיאו יותר מההרגו	ת"א-תקכט
דברי סופרים ודברי תורה	ת"ג-קעט
דבש מהפך ממר למתוק ומאיסור להיתר	ת"ג-קיש
הלכתא למשיחא	ת"א-ב
המסייד אמה צריך להניח אמה על אמה	ת"א-תסג, תסה
הפסד מרובה	ת"ג-קפ
השולח חצי פרוטה ועד שהביאו השליח נתייקר ועמד על פרוטה	ת"א-תקנא
השולח מכתב לחבירו קודם ר"ה יכרך בבכוח"ט	ת"א-תעב
השתדלות בצרכי עור"ז	ת"ג-ל
וחי בהם - מצותה	ת"ג-עו
זדונות נעשו כזכויות	ת"ג-קכב
חסידות מילי דברכות	ת"ג-לב
חשיכות לאחוז בדרכי אבות	ת"ד-שס

א- מהד"ק חלק א' • ב- מהד"ק חלק ב' • ג- מהד"ק חלק ג' • ד- מהד"ק חלק ד' • ה- מהד"ק חלק ה' • ו- מהד"ק חלק ו' • ז- מהד"ק חלק ז'
ח- מהד"ק חלק ח' • ט- מהד"ק חלק ט' • י- מהד"ק חלק י' • ת"א- מהד"ק חלק א' • ת"ב- מהד"ק חלק ב' • ת"ג- מהד"ק חלק ג' • ת"ד- מהד"ק חלק ד'

ת"ג-רעא	קדושת התורה	ת"א-רעח	ישוב לדברי הגרש"ז מש"ע לסידור
ת"ג-כו	קטן שעבר והגדיל - כפרה וחשובה	ת"ד-שעה	ישראל שבחול"ל עוצ"ז בטהרה
ת"ד-ריא	קומת בני"י לימות המשיח	ת"א-תקז	כהן בע"מ אי כשר לשריפת פרה
ת"ג-עד	קידוש השם מצוה	ת"ג-נג	כל העומד לקצוץ וכדו'
ת"ג-ער	קירוב רחוקים	ת"ג-מג	כל כוונותיו לש"ש
ת"ג-ס	קלוטה כמי שהונחה		כל פינות שאתה פונה יהיו לימין אי גם בדבר חול
ת"ג-רו	קפידות חז"ל	ת"א-תקלז	נאמרה
ת"ג-ד	קשירת בגדים	ת"א-שכא	כלי מחזיק ברכה לישראל השלום
ת"א-שמ	רב איקלע לבבל חזינהו דקרי הלילא	ת"א-קצה	להשתתף בבחירות בבית חרושת של מחללי שבת
ת"ג-שלח	רוב וחזקה	ת"א-מב	להתחבר בחברת יראי ה'
ת"ג-ע	רוחץ פניו צריך ניגוב	ת"א-תמה	לשמוע זמר נכרים גורם תרבות רעה בביתו
ת"ג-עב	רחיצה בחמין וצונן	ת"ב-סה	לתפור בגדים לאינם שומרי הדת
ת"ד-רפב	רחמנות אב על בניו	ת"ג-כו	מוציא ש"ש לבטלה
ת"ג-קלט	שבות דרבנן לקיים מצוה דאורייתא		מי שאומנתו כלי זמר אי מותר לומר בבחי
ת"ג-רלד, רמב	שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא	ת"א-תסב	טיאטראות
ת"ג-טז	שומע כעונה	ת"א-שעב	מכת מדרות דרבנן אי יש להם שיעור
ת"ד-שפב	שומר פתאים ה'	ת"ג-רכט	מכתב הברכה
ת"ג-קו	שיעורי מצוה לשקול במשקולות		מצוה להזכיר בימי השלוה מהצרות שעברו על
ת"ג-ריח	שיתוף עם כומרים	ת"א-קעו	האדם
ת"ג-סח	שלג - מהותו	ת"ב-קלז	ניחוש להמתעטש למשוך תנוך אוזן
ת"ג-שח	שליחות בשכר	ת"ג-רעג	נפש ישראל
ת"ב-ערה	שלשה שאלו שלא כהוגן	ת"ג-רעג	סוד מרע קודמת
ת"ג-שכא	שם לבת הנולדה	ת"ג-רט	סכנה בכמה ענינים
ת"ג-רכ	שמות עכו"ם	ת"ג-ל	עוה"ז - השתדלות
ת"ג-קצט	שפחות הנמצאות בבתיים	ת"ג-רצא	עוסק במצוה פטור מן המצוה
ת"ג-ע	תלמיד לרבו בריבוי שאלות	ת"א-תסד	על מה סמכו לשמוע כל מיני זמר בכל השנה
ת"ג-קנא	תמיד של שחר זמנו	ת"ג-רצ	עמידה בפני ת"ח
ת"ג-רנו	תרגום לשון התורה	ת"ג-רעג	פגום - האם צריך לפרסמו
		ת"ג-עה	פיקוח נפש